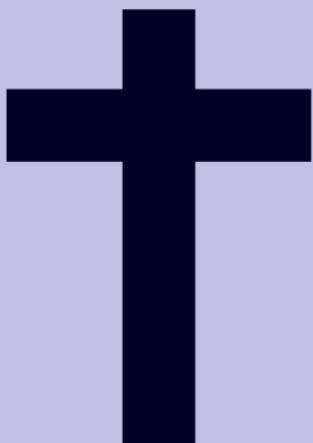

MENIM KOMIŋ

The New Testament in the Minimib dialect of the Kalam
language of Papua New Guinea

MINIM KOMIN

**The New Testament in the Minimib dialect of the
Kalam language of Papua New Guinea**

Nupela Testamen long tokples Minimib long Niugini

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Minimib (Minimib dialect of Kalam)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

c3b0a7e5-6c23-5e97-9419-62054c911996

Contents

Matyu	1
Mak	86
Luk	137
Jon	228
Aposil	292
Rom	377
1 Korid	418
2 Korid	457
Galesia	479
Epesas	492
Pilipai	504
Kolosi	513
1 Tesalonaika	521
2 Tesalonaika	528
1 Timoti	533
2 Timoti	544
Taitas	552
Pilimon	557
Hibru	559
Jems	591
1 Pita	601
2 Pita	612
1 Jon	619
2 Jon	629
3 Jon	631
Jud	633
Repelesin	636

Matyu

Jisas Krais MİNİM Tep ak Matyu ū kıl tıkak

*Ebrahim tıkek tık damıl
dapıl gel Jisas Krais nop tık
dolak*

(Luk 3:23-38)

¹ Jisas Krais nop nısed açık ne okok tikel tık amıl apıl gıl nop tık dolak rek agnig gebin. Bi kib Ebrahim tıkek tık damıl, kiŋ Depid nop tık dolak. Depid ne tıkek tık damıl, Jisas Krais nop tık dolak.

² Nıg gılak:

Ebrahim Aisak nop tık dowak.

Aisak Jekop nop tık dowak. Jekop ne pen, Juda nop tıkıl, nımam kisen won ak umıgan tık dowak.

³ Juda ne bin Dema eip mıdıl, Peres eip Sera eip kırop tık dowak.

Peres, Hesron nop tık dowak.

Hesron, Ram nop tık dowak.

⁴ Ram, Aminadap nop tık dowak.

Aminadap, Nason nop tık dowak.

Nason, Salmon nop tık dowak.

⁵ Salmon, Boas nop tık dowak. Boas nonım ne ak Rehap.

Boas, Obed nop tık dowak.

Obed, nonım ne ak Rut.

Obed, Jesi nop tık dowak.

⁶ Jesi, kiŋ Depid nop tık dowak.

Depid, Solomon nop tık dowak.

Solomon nonım ne ak, ned bi nak Yuraia nop dek kımek, kisen Depid nop dıl me, Solomon nop tık dowak.

⁷ Solomon, Riaboam nop tık dowak.

Riaboam, Abaija nop tık dowak.

Abaija, Esa nop tık dowak.

⁸ Esa, Jihosapat nop tık dowak.

Jihosapat, Joram nop tık dowak.

Joram, Asaia nop tık dowak.

⁹ Asaia, Jodam nop tık dowak.

Jodam, Ehas nop tık dowak.

Ehas, Hesekaia nop tık dowak.

¹⁰ Hesekaia, Manasa nop tık dowak.

Manasa, Emos nop tık dowak.

Emos, Josaia nop tık dowak.

¹¹ Josaia, Jekonaia nop tık dapıl, nımam ognap tık dowak. Nın nıbak, taun kib Babilon bin bi apıl, Isrel bin bi kırop nag li dam Babilon dad amnílak.

¹² Dad amelak, Jekonaia nıb okok mıdıl, Sialtiel nop tık dowak.

Isrel bin bi kiri Babilon kırıg gıl karıp lım Juda adık gi amnílak ak, Sialtiel, Serababel nop tık dowak.

¹³ Serababel, Abaiad nop tık dowak.

Abaiad, Eliakim nop tık dowak.

Eliakim, Eso nop tık dowak.

¹⁴ Eso, Sedok nop tık dowak.

Sedok, Ekim nop tık dowak.

Ekim, Elaiad nop tık dowak.

¹⁵ Elaiad, Eliesa nop tık dowak.

Eliesa, Matan nop tık dowak.

Matan, Jekop nop tık dowak.

¹⁶ Jekop, Josep nop tık dowak.

Josep me, bin Maria nop ūnelak. Maria ne Jisas nop tık dowak. Jisas nop Krais apal.

¹⁷ Nib ak me, based cın Ebrahim ne tikek tikel tık dam dapıl gıl aknib wajrem pıs adan amnak ak, kisen based kin Depid nop tık dolak. Tık dapel, Depid ne pen tikek tikel tık dam dapıl gıl ak rek nep wajrem pıs adan amek, kisen Babilon bı ke okok nib apıl krop naglı dam karıp lım kiri ak dad amnilak. Dad amelak, kisen pen kauyan tık dam dapıl gıl aknib wajrem pıs adan amnak ak, kisen Krais nop tık dolak.

*Maria Jisas nop tık dowak
(Luk 2:1-7)*

¹⁸ Jisas Krais nop tık dolak mìnım ak agníg gebin. Jisas nonım Maria, Josep nop ūnelak, ne eip ajıl mer, kiri nınlak Maria nib kogi midek. Kaun Sıñ ne ak ke gek, nib kogi nibak midek.

¹⁹ Pen nıgmıl ne Josep bı tep ak me, mìnım kib ma agak; gos ak nep niŋıl agak, “Nı kogi mideb nibak, bin bı okok ag ūnigain, nop nabıŋ gınigab. Nib ak, kapkap ag yokin,” agak.

²⁰ Josep nıg niŋak ak pen, kıslım eyaŋ wiſin niŋak, Bı Kib ejol ne alap nop agak, “Josep, Depid ni ne! ‘Bin nibak, tari gınig dınım?’ agıl, gos ak ma niŋnimin; abramek dınımın. Ni kogi mideb ak, Kaun Sıñ ak nep gek mideb.

²¹ Kisen ni ak tık dapek ne kib gıl, bin bı ne okok tap si tap timel gıpal gac ak lig gi yoknigab ak me, yib ne Jisas agnimin,” agak.

²² Nıg gak nibak, Bı Kib ne bı mìnım ne agep bı alap nop ag ūnak niŋıl ne pen nıg gınigab agıl agak.

²³ Ne agak,
“Bin praj bı alap eip ajıl mer,
ni kogi mideb,
ni alap tık dapenigab,
yib ne ak Emanyuel agnígal,” agak.

Emanyuel mìnım wagın ak,
God cın eip mideb.

²⁴ Pen Josep wiſin kinil warıkıl, Bı Kib ejol ne mìnım agak ak dıl, bin Maria nop dınım, agıl gos niŋak.

²⁵ Ned Josep Maria eip ajıl mer, Maria ni ak tık dapek, Josep ni nibak yib ne Jisas agıl me, Maria nop pıs nep dak.

apil Jisas nop niŋlak

¹ Pen Herod Judia Propins kin mīdoligip nīn ak, Maria Jisas nop tīk dowak Betlehem taun, karip līm Judia nab sīŋak. Tīk dapek, bī gap kīd yīk nīnejeb okok, pīb apeb kīd okok nīb Jerusalem apil, bin bī okok kīrop ag nīŋil aglak,

² “Juda bin bī, Kiŋ cīn, apim ak nop tīk dopal! Mīnī līpal mīdeb akal? Cīn karip līm cīn pīb apeb kīd nīb okok mīdīl nīpīn gap ak mīsej līp; nīŋil me, yīb ne agon ar amnaŋ agīl opīn,” aglak.

³ Nīb agelak, kiŋ Herod mīnīm nībak nīŋil, bin bī sīŋ aul kīri nī nībak nop gos nīŋil yīp ma nīŋnīmel rek līp, agīl, gos par nīŋak. Jerusalem bin bī okok magīlsek ak rek nep gos par nīŋlak.

⁴ Pen kin Herod, God nop tap sobok gep bī kīb okok abe, God lo mīnīm ag ūeb bī okok abe, kīrop sīk agek apelak agak, “God mīnīm agep bī okok Krais nop tīk donīgal karip līm akal aglak?” agak.

⁵ Nīb agek aglak, “Bī God mīnīm agep alap, bīrarīk nep mīnīm ūu kīl tīkīl agak rek, nop tīk donīgal Betlehem taun, karip līm Judia nab sīŋak. God mīnīm agep bī nībak God Mīnīm ūu kīl tīkīl agak,

⁶ ‘Karip līm Judia nab okok karip līm ke ke konjai mīdeb ak me,

karip līm Betlehem nīŋek sīkol rek līnīgab ak pen Bī Kīb ak karip līm nībak nīb apil, bin bī yad Isrel bin bī okok kīrop kod mīdenīgab. Nīg gīnīgab rek, Betlehem yīb kīb mīdenīgab,’ agak,” aglak.

⁷ Nīb agelak, kiŋ Herod nīŋil, am bī gos kīd yīk nīnejeb okok kīrop kapkap sīk agek apelak agak, “Won akal rek gap nībak mīsej lak?” agak.

⁸ Agek, nop mīnīm nībak ag ūelak, kīrop Betlehem ag yokīl tom agīl agak, “Nībi am nī nībak pīyo nīŋ tep yīb gīl, adīk gī apil yīp agem, yad abe amīl yīb ne agen ar amnaŋ,” agak.

⁹ Kin Herod nīb agek, kīri panjel nīŋlīg gī, gap kīri pīb apeb kīd okok nīb nīŋlak ak ned ned gek nīŋlīg gī, kīri kīsen gīlak. Gap ak amīl amīl, nīŋan ak karip mīdek nab sīŋak alaŋ nep wōs gak.

¹⁰ Nīg gek kīri gap ak nīŋel, tep gek nīŋlīg gī, mīnī mīnī yīb gīlak.

¹¹ Karip nīlik mīgan eyan amīl nīŋlak, nīŋan ak nonīm Maria eip mīderek. Kīri am kogīm yīmīl, nīŋan ak yīb agel ar amek nīŋlīg gī, wad kīri okok aŋ līl, nop tap tep ognap nīlak. Gol ognap, pauda ki tep owep ognap, wel ki tep owep ognap nīlak.

¹² Pen kīri kīslīm nab eyan kīnīl wīsīn nīŋlak, God agak, “Adīk gī Herod mīdeb ak ma amnīmīb!” agak. Nīb ak,

agak rek nıñıl, kanıb par alap amıl, karıp kiri adık gi amnílak.

Josep Maria amıl mal poŋ dıl pırı́k gi karıp lım Ijip dad amnak

13 Pen bi gos kid yık nıñeb okok kiri nıg gił amnílak nıñlıg gi, Josep wiśin nıñak, ejol alap apıl nop agak, "Herod nıñan ak ñag pak lınım agıl, piyo nıñnig geb. Nıb ak, nıñan amıl mal kırop kasek poṇıd dıl, pırı́k gi karıp lım Ijip amnímın. Onımın agenim nep, kauyan adık gi onımın," agak.

14 Agek, Josep kıslım nab eyan nep warıkıl, nıñan amıl mal poŋ dıl karıp lım Ijip dad amnak.

15 Poŋ dıl amnak nıbak, Bi Kib ne bi mınım ne agep alap nop ag ñak nıñıl ne pen ñu kıl tıkkıl agak, "Ñı yad ak Ijip nıb sık agenowıp," agak.

Pen Josep amılgon am Ijip nep mıdel, Herod kımek me, kisen kauyan adık gi olak.

16 Pen Herod ne nıñak, bi gos kid yık nıñeb okok, ne agak rek ma gelak, nop mılık kal yıb yapek agak, "Yıp gipal nıbak, nıñan bi kib mıdenıgab ak yad ti gił nop ñag pak lınım?" agıl gos nıñak. Pen ne gos alap nıñıl agak, "Bi gos kid yık nıñeb okok kırop gap ak mıseñ lak ñın ak, yıp ag tep gił amnílak. Nıb ak yad nıpin, Betlehem ulep sıñak nıñan tık dapel, mi omal yowıp okok abe, nıñan kisen tık dopal okok abe, ñag pak

linıgal ak, ñı nıbak abe ñag pak linıgal," agak. Nıb agıl me, bi ne ognap ag yokek amıl, nıñan Betlehem ulep sıñak okok mıdelak magılseк ñag pak li saklak.

17 Betlehem nıñan ñag pak lılkı nıbak, bi God mınım agep Jeremaia gınıgab agıl ñu kıl tıkkıl rek nep giłak. Jeremaia mınım nıbak ñu kıl tıkkıl agak,

18 "Rama taun sıñak cıb gek, mınım saköl kib agıl, sıl kib agnıgal.

Bin Resel tıkek, tıkel tık amıl apıl gınıgab okok, mapın gek sıl agnıgal.

Ñı ne kım saknıgal nıñıl bin bi ognap kırop ag dınımel rek ma lınıgab," agak.

Josep Maria amıl mal eip kauyan adık gi amnílak

19 Pen sain bi kib Herod kımek, Josep Ijip okok mıdel kınlı wiśin nıñak, Bi Kib ejol ne alap apıl nop agak,

20 "Bi nıñan ñag pak lınıg gelak okok bir kımbal ak me, bin nak amıl mal kırop poŋ dıl, adık gi karıp lım Isrel amnímın," agak.

21 Agek, Josep nıñan amıl mal poŋ dıl, adık gi Isrel amnak.

22 Pen amjakek, mınım alap aglak, "Herod kımek, ñı ne Akeleas Judia Propins bin bi kırop kod mıdeb," aglak. Agelak, Josep ne Akeleas mıdeb karıp lım nıbak tarı gınıg amním agıl, pırı́kak ak pen, kınlı wiśin nıñak God nop agak, "Nak karıp lım

Judia ma adık gi amnímín, karıp lím Galili amnímín,” agak.

²³ Agek, Josep ñiñjañ amíl mal kírop poñ díl Nasaret taun amíl mídeligipal. Amnílak níbak, bì God mìnín agep okok níg giniñgab agiñ ñu kíl tíklak rek nep gak. Kíri ñu kíl tíklaglak, “Nop bì Nasaret níb alap agniñgal,” aglak.

3

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb ak God
mìnín ag ñoligip
(Mak 1:1-8; Luk 3:1-18;
Jon 1:19-28)*

¹ Nasaret mídelak ñin nab níbak, Jon bì ñig pak ñeb ak apíl, karıp lím Judia nab sínjak, karıp lím bin bì konjai ma mídeligipal, miñ mab kab nep mídeligip nab okok mídek níñlig gi, bin bì okok apel, ne kírop mìnín ag ñoligip.

² Kírop ag ñil agoligip, “Ulep mídeb, God bin bì díl kod mídenigab. Níb ak, tap si tap tímel gípim ak, tari giniñg níg gípín agiñ, kírig giniñmib,” agoligip.

³ Jon kírop mìnín ag ñoligip níbak, bì God mìnín agep Aisaia bírarík nep giniñgab agiñ, ñu kíl tíkak rek nep gak. Aisaia mìnín níbak ñu kíl tíkil agak,

“Bì alap, karıp lím bin bì konjai ma mídebal, miñ mab kab nep mídeb nab sínjak am mídil, sít agiñ agniñgab, ‘Bì Kíb ak apeb!

Kaníb mak kílan kíyan gi mídonimíñ okok, dím gol pílis gi mídonimíñ okok, piñjl pag tep gi mídenimib, agniñgab,” agak.

⁴ Pen Jon walij ne ak, kaj kamel kas díl gílak walij alap yímíl, kaj kau wak sít nag nab sínjak píg loligip. Tap ñiñeb ne ak, joñ golbiñ ak abe, bom ñig ak abe ñiboligip.

⁵ Ñin níbak, Jerusalem bin bì mídelak okok abe, bin bì karıp lím Judia yokop níb okok mídelak okok abe, ñig Jodan ulep okok bin bì mídelak okok abe, kíri magílseñ Jon mídek sínjak amnílak.

⁶ Jon mídek sínjak amíl, tap si tap tímel gílak okok mísen ag píwak pe gel níñlig gi, Jon kírop ñig Jodan nab sínjak ñig pak ñoligip.

⁷ Pen bì Perisi okok abe, bì Sadyusi okok abe konjai nep, Jon cínop ñig pak ñaj agiñ apelak, Jon kírop sítik ag gíl agak, “Níbi soin ñi pai sín aul! Gos tari níñil pírik gi apebim? ‘Ñig pakon, God bin bì ke níb okok kírop ag giniñgab ñin ak, cínop ma ag giniñgab,’ agiñ, pírik gi apebim ar?

⁸ Níbi ñig paknig giniñgabim ak, tap si tap tímel gípim ak, tari giniñg níg gípín, agiñ, kírig gíl, míd tep giniñmib. Ñig giniñgabim ak, bin bì níñigal, níbi tap si tap tímel göligipim ak bír kírig gípim.

9 Pen n̄ibi gos alap n̄injil, ‘C̄in based ac̄ık Ebraham n̄i pai ne m̄idobin n̄injil God c̄inop tap t̄imel alap ma ḡinigab,’ aḡıl, gos ak ma n̄injnimib. Ebraham n̄i pai ne m̄idobin ap̄im ak tap yokop! God kab s̄iŋ aul d̄il, Ebraham n̄i pai ne okok gi l̄inig gi, gi l̄ipkop! N̄ib ak, ‘B̄i tep Ebraham t̄ikil t̄ik am̄ıl ap̄il gi, c̄in ke t̄ik dap l̄ipal,’ ap̄im ak, m̄inim ak rek ma agn̄imib.

10 “N̄inj tep ḡinimib! God mab ak wagin sek t̄ib junig, tu ak mab wagin eyan k̄id gi, m̄ideb. Mab alap maḡıl n̄injeb tep ognap ma p̄ilnigab ak, t̄ib gi r̄ik di mab yineb eyan yoknigab.

11 N̄ibi tap si tap t̄imel gīpim ak, tari ḡinig n̄ig gīpin aḡıl, k̄irig gem me, yad n̄ibep n̄ig nep pak n̄inigain. Pen bi yip kisen onigab ak, ne yad rek mer; ne bi kib yib, yad bi s̄ikol. Yad nop n̄inen nabinj ḡinigab. Tob wak ne dad ajenim rek ma l̄ip. Yad n̄ibep n̄ig nep pak n̄ebin, pen bi n̄ibak ne ap̄il, n̄ibep Kaun S̄iŋ ak pak n̄il, mab mīlan pak n̄il ḡinigab.

12 “Ne wid maḡıl pok gek, t̄ik dap pakpal rek ak ḡinig geb. Wid maḡıl n̄injeb okok ke līl, wid cög dai dai okok ke l̄inigab. N̄ig gi, wid maḡıl n̄injeb ne okok dam karip n̄ilik mīgan s̄iŋak l̄inigab; pen dai dai okok dam mab per ke yin m̄ideb ak daḡilnigab,” agak.

*Jon Jisas nop n̄ig pak n̄ak
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)*

13 N̄in n̄ibak, Jisas ne, Jon yip n̄ig pak n̄an, aḡıl, karip lim Galili k̄irig gi, n̄ig Jodan am̄ıl,

14 Jon nop agak, “Yip n̄ig pak n̄an,” agak. Agek, Jon agak, “Nak nep me yip n̄ig pak n̄ibnap. Pen yad titi gi nep n̄ig pak n̄inim?” agak.

15 Agek, Jisas agak, “Nak ageban ar ak k̄irig ḡinimin, yad agebin rek nep gi me, God agip agip rek nep ḡinigabir,” agak. Agek Jon, “N̄injid ageban,” aḡıl, Jisas nop n̄ig pak n̄ak.

16 Jon Jisas nop n̄ig pak n̄ek n̄inlig gi, Jisas n̄ig gol s̄iŋak alan ap̄il n̄injok, seb kab ar alan mīgan pag ȳikek, God Kaun ak yakir t̄ibaglem rek ug gi nop owak.

17 Kaun S̄iŋ n̄ig gi apek n̄inlig gi, m̄inim alap seb kab ar alan n̄ib ap̄il agak, “N̄i tep n̄ibaul, n̄i m̄idmaḡıl yad yib. Yad nop n̄inen, yip tep yib gi,” agak.

4

Seten, Jisas nop gos n̄en tap si tap t̄imel ḡinimij aḡıl n̄injok

(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 N̄in n̄ibak God Kaun ak, Jisas nop poŋ d̄il, karip lim bin bi ma m̄ideligipal, mīn mab kab nep m̄idoligip nab okok dad amek, Seten ne Jisas tap si tap t̄imel ognap ḡinimij akan aḡıl gak.

2 Jisas mīn mab nep nab n̄ib okok tap n̄ibil mer, n̄in

aknıb ñin juıl omal (40) melik abe kıslım abe yokop nep midek. Nig gıl yokop nep midek nınlıg git, nop yuan kib yib gek,

³ Seten Jisas nop gos ñen, tımel gınımın agıl, apıl Jisas nop agak, "Yad God Ni ne midebin apan ak, kab ognıl agek, bred rek lan," agak.

⁴ Agek, Jisas pen agak, "God Minim ak ñu kıl tikil aglak, 'Bin bi okok bred nep nibıl komın ma midenigal; God minim ageb nibak magılseki ñı dıl me, komın midenigal,' aglak," agak.

⁵ Jisas nib agek, kijeki Jisas nop poj dıl dam taun kib tıd Jerusalem amıl, God sobok gep karip i ar alan gılak ak lıl agak,

⁶ "Yad God Ni ne midebin apan ak, preñid lim eyan yowan. God Minim ak ñu kıl tikil aglak,

'God ejol ne okok agek, apıl nep ñınmagıl kırı denigal me,

kab tob nep ak ma piñıl gınigab,' aglak," agak.

⁷ Agek, Jisas pen agak, "Mer! God Minim ak minim ognap sek ñu kıl tikil aglak, 'God Bi Kib ak, ne bi niñid akañ bi tom agep, ma agnimib,' aglak," agak.

⁸ Agek, Seten Jisas nop dam dim kib yib alap amıl, karip lim tep tep bi kib ke ke kod midebak okok Jisas nop yomıl agak,

⁹ "Nak kogım yimıl, yib yip agek ar alan amek,

yad karip lim nib sınaul magılseki nep ñinigain," agak.

¹⁰ Agek, Jisas Seten nop agak, "Nak ke okok amnon! God Minim ak ñu kıl tikil aglak, 'God Bi Kib yib nop ak nep agem ar amnañ; wög nop nep gınımib,' aglak," agak.

¹¹ Jisas nib agek niñlig git, kijeki, Jisas ne tap tımel ognap gınımın agıl, git git mer niñil, nop kırıg git amek niñlig git, ejol ognap apıl, nop ap goj lıl kod midebak.

Jisas karip lim Galili wagın gıl bin bi okok God minim ag ñak

(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

¹² Niñibak Jon bi nig pak ñeb ak nop miñ lılak. Jisas minim nibak peyig niñil, karip lim Galili adık git amnak.

¹³ Amıl taun ne Nasaret ma am midek; am midek taun sıkol Kapaneam, karip lim Sebyulan Naptalai nab sıñak mideb Niç Cöb Galili gol sıñak.

¹⁴ Jisas karip lim nibak amıl, bin bi okok kırıp minim tep ak ag ni ajoligip ak me, bi God minim agep Aisaia gınigab agıl ñu kıl tikak rek nep gak. Ne agak,

¹⁵⁻¹⁶ "Karip lim Sebyulan abe Naptalai abe, Niç Cöb Galili gol sıñak,

Niç Jodan pıb panid ameb pıs kıl,

Juda bin bî mer karîp lîm
Galili sînjas mîdebal
okok
kîri melik kîb yîb nîpal.
Kîslîm okok mîdil kîmnîmel
rek lak ak
pen melik kîb ak bîr
nîpal,” agak.

¹⁷ Jisas ñîn nîbak wagîn
gîl, bin bî okok kîrop God
mînîm tep ak ag ñî ajlig
gî agak, “Tap si tap tîmel
gîpîm ar ak, tari gînîg nîg
gîpîn agîl, kîrig gînîmîb.
Mañ mîdeb, God bin bî dîl
seb kab ar alan sînjas kod
mîdenigab; ñîn kîsen nîbi
per kod mîdeligipîm ak mîni
owîp!” agak.

*Jisas bî omal omal, “Nîbi
yad eip onîmîb,” agak*

(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

¹⁸ Jisas Ñîg Cöb Galili gol ar
sînjas ap yap amîl nînjak, bî
kîbsal dep mamîl mal, uben
yoklig gî kîbsal derek. Bî
mamîl mal, nîmam alap yîb
ne ak Saimon, nîmam alap
yîb ne ak Edru. Saimon nop
yîb alap Pita agölîgîpal.

¹⁹ Jisas kîrop mal nînjîl
agak, “Yîp sain gir. Yad nîrep
gen, nîri mamîl mal, kîbsal
dep bî mer, bin bî dep bî
mîdenigair,” agak.

²⁰ Agek, agak rek nep nînjîl,
kîbsal derek uben okok kîrig
gîl, Jisas eip ajölîgîpir.

²¹ Pen won alap tapîn
amlig gî nînjak, Jems eip Jon
eip nap Sebedi eip ñîg magöb
mîgan ak apîlgan mîdlig gî,
uben luöl dîlig gî mîdelak.
Jisas nînjîl, kîrop mal sîk
agek,

²² kîri nap Sebedi ñîg
magöb sînjas kîrig gîl, Jisas
eip amnîrek.

*Jisas okok gî tagîl bin bî
kîrop mînîm ag ñâk*
(Luk 6:17-19)

²³ Jisas karîp lîm Galili nab
sînjas gî ajlig gî, Juda mogîm
gep karîp okok okok amîl,
God bin bî dîl kod mîdenigab
mînîm tep ak, bin bî okok
kîrop ag ñî ajlig gî, tap tari
tari bin bî okok kîrop gak
okok gek komîj loligîp.

²⁴ Nîg gek, karîp lîm Siria
bin bî okok magîlsek mînîm
nîbak nînjîl, bin bî kîrop tap
tari tari gak okok dad apel,
Jisas gek komîj loligîp. Bin
bî nîb okok, ognap tap gak;
ognap mîb gonj yur kîb gak;
ognap kîjeki abaj ñagak; ognap
udîn mîmain apek, ap
yap pakîl jep jep döligîpal;
ognap ñîn tob kalau gak;
pen bin bî kîrop tap tari
tari gak okok dapel, Jisas gek
magîlsek komîj loligîp.

²⁵ Pen Galili bin bî
dîl, Dekapolis bin bî dîl,
Jerusalem bin bî dîl, Judia
bin bî dîl, ñîg Jodan kîd adañ
sînjas bin bî dîl, konjai nep
Jisas amek nînjîg gî, kîsen
amnîlak.

5

*Jisas dîm yîrik alan
mîdil, mînîm ag ñâk*
(Luk 6:20-23)

¹ Jisas, bin bî konjai nep
nîb okok nînjîl, am dîm yîrik
alan bî ne aknîb umîgan
alan dak okok eip bîsig
mîdlig, kîrop mînîm ag ñâk.

*Bin bì miñ miñ gìnigal
(Luk 6:20-23)*

² Jisas ne bin bì kìrop
mìnìm ag ñìlgì gì agak,

³ Bin bì okok, cìn bin bì tep
mer,

God ne nep cìnop gì ñìnigab
agìl,

God nop ag nìñnígal
okok,

God kìrop dìl seb kab ar alan
kod mìdenigab ak me,
miñ miñ gìnìmel.

⁴ Bin bì sìl agebal okok,

God kìrop ag dìnígab ak me,
miñ miñ gìnìmel.

⁵ Bin bì sain kapkap mìdebal
okok,

kìri lìm dai wagìn aul
dìnígal ak me,
miñ miñ gìnìmel.

⁶ Bin bì, God agak rek nep
gìnigabìn agìl, nìpal
okok,

God kìrop kod mìdenigab ak
me,
miñ miñ gìnìmel.

⁷ Bin bì kìri bin bì okok
kìrop mapìn nìñjìl dì
tep gìnigal okok,

God kìrop pen ak rek nep
mapìn nìñjìl dì tep
gìnigab ak me,
miñ miñ gìnìmel.

⁸ Bin bì God nop gos nokìm
nìñebal okok,

God nop nìñnígal ak me,
miñ miñ gìnìmel.

⁹ Bin bì nìñnígal, bin bì og
nap pen pen gìnigal
okok,

kìri apìl agnìgal, ‘Nìbi
aknìb ma gìnìmìb,
kapkap mìdenimìb,’
agnìgal okok,

God kìrop ñì pai yad agnìgab
ak me,
miñ miñ gìnìmel.

¹⁰ Bin bì kìri God ageb rek
nep gìnigabìn agìl
mìdel,

bin bì ognap kìrop gì
tìmel genigal ak,

God kìrop dìl seb kab ar alan
kod mìdenigab ak me,
miñ miñ gìnìmel.

¹¹ “Nìbep Jisas bin bì ne
agìl gì tìmel gìl, mìnìm tom
agìl ag juenìmel, nìbi miñ
miñ yìb gìnìmìb.

¹² Bì God mìnìm agep
birarik ped okok kìrop ar
nìbak nep gìlak. Nìb ak,
nìbep ak rek nep genigal ak,
gos par ma nìñnímìb; God
cìnop seb kab ar alan dì tep
gìnigab ag gos nìñlig gì, miñ
miñ yìb gìnìmìb,” agak.

*God bin bì ne okok kìri dek
sol rek mìdebal; kìri melìk rek
mìdebal*

(Mak 9:50; Luk 14:34-35)

¹³ Jisas mìnìm nìbak
agìl agak, “Bin bì lìm
dai ar wagìn aul mìdebal
okok, nìbi dek sol rek kìri
mìdebal. Pen dek sol
kabiam ak am sakek kauyan
kabiam ma gìnigab; pìs nep
tìmel gìp agìl, tau cìb jakìl dì
yoknígal.

¹⁴ “Taun kìb dìm alan
mìdìl, we gìl mìdenimìj
rek ma lìnígab; mìsenj yìb
mìdenigab. Nìb ak rek, bin
bì lìm dai wagìn aul mìdebal
okok kìrop sìp melìk rek
mìdebal.

¹⁵ Bin bì okok sìp dagìl
tin cög mìgan okok ma we
gìnigal. Ar sìñak alan tìk lel

melik gek, bin bi karip nillik
migan okok magilsek niñ tep
ginigal.

¹⁶ Nib ak rek, nibi bin bi
okok krop gi tep gem, bin
bi okok nibep niñil, Nap nibi
seb kab ar alan mideb yib
nop nep agel ar amnigab.

Lo minim ak

¹⁷ "Nibi agnigabim, Jisas
owip ak, God Mosis nop lo
minim agak minim ar ak
abe, bi God minim agep og-
nap aglak minim ar ak abe,
krieg ginimb agnig owip
agnigabim ak pen ak mer!
Yad opin ak, bi God minim
agep okok ginigab aglak rek
magilsek ganim agil opin.

¹⁸ Yad nibep niñid yib age-
bin. Seb kab ar alan abe, lim
dai wagin aul abe pis nep kri-
ginigab ak pen God Minim
ne ak minim magil alap ma
krieg ginigab; magilsek per
per nep midenigab. Minim
tari tari agak ak, magilsek
agak rek nep ginigab.

¹⁹ "Nib ak, bin bi an an God
lo minim ak niñil, minim
sikol won alap krieg ganim
agil, bin bi okok abramek ag
nek krieg ginigal ak, God bin
bi dil kod midenigab niñ ak,
yib kiri ap yonigab. Pen bin
bi an an God lo minim niñil,
niñ tep gi, bin bi okok krop
ag niñ tep ginigal ak, God bin
bi dil kod midenigab niñ ak,
yib kiri ap rannigab.

²⁰ Bi Perisi okok abe, God
lo minim ag neb bi okok
abe, 'God minim ageb ar
ak nep giphin,' apal ak pen
kiri yokop minim agil God

minim ageb ar ak ma giyal,
mer. Nibi ke pen, God
minim ageb rek nep yipiñ gi
nep niñ dil kisen ginimib.
Nib ginigabim ak me, God
nibep dil seb kab ar alan
sinjak kod midenigab.

*Bin bi kaual maual nibi
okok eip minim ag jim niñ
midenimib*

(Luk 12:57-59)

²¹ Birarik nep napis
nased yes okok God lo minim
ageligipal ar ak nibi nipiñ.
Kiri agoligipal, 'Cip ñag
ma pakniñib. Bin bi alap,
bin bi alap ñag pak linigab
ak, minim kib niñniñigab,'
agoligipal.

²² Minim nibak nipiñ ak
pen nibep miñi ag tep ganim.
Bin bi alap, bin bi alap
nop niñek milik yonigab ak,
minim kib niñniñigab. Bin
bi alap, bin bi alap yib
dap yonigab ak, Juda Kansol
okok ap mogim gi, nop
minim kib agnigal. Bin
bi alap, bin bi alap nop
agnigab, 'Nak bi sakol sek,'
agnigab ak, karip lim mab ke
yineb migan eyan amnimin
rek lip.

²³ "Nib ak, nak tap God nop
sobok gi ñeb dam kab bid ar
ak sobok gi ñiniñig, nanai na-
mam nak alap nop gi timel
gipan rek minim mideb ag
gos niñniñigan ak,

²⁴ tap God nop sobok gi ñeb
nibak kab bid ar sinjak krieg
gi, nop eip minim ag tep gi,
miñi kapkap jim niñ midor
agil, adik gi apil tap nibak
God nop sobok gi niñniñim.

25 “Tap tari gi tımel gınıgabım ak, nıbep mìnım kib agníg, dam kanib nab okok kisen dad amel nıñlıg gi, krop eip mìnım nıbak ag tıg asıkıl, jım nıl middenımib. Mer ak, nıbep dam bi kib ak nop ñenigal, ne pen nıbep dı polisman kai krop ñek, nıbep dam nag lıñigal.

26 Yad nıbep nıñid yıb agebin, tap dai nıbi mıdonımınj ak pıs nep magılsek dai pag juıl me söj amnıgabım.

Bin si bi si gıpal

27 “Pen mìnım alap aglak ak, ak rek nep nıpım. Mìnım nıbak aglak, ‘Bin si bi si ma gınımımib,’ aglak.

28 Pen yad nıbep agebin, bi alap bin alap nop nıñıl, nop gıpnep agıl gos nıñıgab ak, God nıñek, bi nıbak gos ne nab eyaŋ bin nıbak si gınıgab.

29 Nıb ak, udın magıl yıpıd kıd nıñıl, tap si tap tımel gınımınj rek lonımınj ak, udın pıs nıbak tıg ju yoknımib. Pen udın nıbi ak yımig nıñıgabım ak, tap si tap tımel gıl, mab ke yıneb mıgan eyaŋ amnımıt rek lıp.

30 Pen nınmagıl yıpıd kıd ak, ak rek nep, tap si tap tımel gınımınj rek lonımınj ak, tıb gi rık dı yoknımib. Nıg gıl me, nıñ pıs kıd nep mıdeklı komıñj amnıgabım. Mer ak, mab ke yıneb mıgan eyaŋ amnıgabım.

Jisas bin ag yokep mìnım ag ñak

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 “Nıbi nıpım, mìnım alap aglak, ‘Bı alap bı̄n ne nop kırıg gınıg, bin aul pıs nep kırıg gınım, agıl, ñu kıl bad alap tıkił, bin nıbak nop nıl me, pıs nep kırıg gınıgab,’ aglak.

32 Pen yad nıbep agebin: bı̄ alap, bin ne bı̄ alap si ma dıñıgab mer, pen nıgmıl ne bı̄n ne yokop nep kırıg gınıgab ak, gi tımel gınıgab. Pen bin ak nop nıg gıl kırıg gek, am bı̄ kisen nıb alap dıñıgab ak, bı̄ nıbak ne bin ne kırıg gınıgab ak me, ne nıg gek, bin ne bı̄ si dep bin lıñıgab. Pen bı̄ an bin nıbak dıñıgab ak, ne ak rek nep bin si dep bı̄ lıñıgab.

Mìnım nıñid yıb agobın, apal

(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

33 “Bırarık nep mìnım alap aglak ak, ak rek nep nıpım. Mìnım nıbak aglak, ‘Nıbi Bi Kib udın yırıık ne mìnım nıñid yıb agnígabım ak, agnígabım rek nep gınımıt. God ne nıñ mıdeklı nıñıl agnígabım rek nep gınımıt,’ aglak.

34 Pen yad nıbep agebin: mìnım alap agníg, ‘God udın yırıık ar ak nıñid agebin,’ agıl ma agnímıt. ‘Karıp lı̄m seb kab ar alan sıñık mıdeklı rek nıñid agebin,’ agıl ma agnímıt; God ne karıp lı̄m

nıb sıňak sea kiň ar sıňak bıſig mideb.

³⁵ ‘Lım dai wagın aul mideb rek niňid agebin,’ agıl ma agnımıb; God ne sea kiň ar sıňak bıſig gıl, karıp lım wagın aul tob ar sıňak tau mideb. ‘Jerusalem mideb rek niňid agebin,’ agıl ma agnımıb; ak Kiň Kıt yıb taun kıt ne me.

³⁶ ‘Nabič yad mideb rek, niňid agebin,’ agıl ma agnımıb. Nıbi ke gem, nabıč kas nıbi nokım alap kılıoi akan mosıb ma tannıgab.

³⁷ Nıb ak, ‘Gınıgain’ agıl, ‘Gınıgain’ nep agnımıb; pen ‘Ma gınıgain’ agıl, ‘Ma gınıgain’ nep agnımıb. Mınım kauyań lıl agıl, lıl agnıgabım ak, Seten nıbep gos ſek, nıb agnıgabım.

Jisas pen pen gep mınım agak

(Luk 6:29-30)

³⁸ “Pen mınım alap aglak ak, ak rek nep nıpım. Mınım nıbak aglak, ‘Udın magıl ak pıňıl juenımel, kırop pen abe pıňıl junımıb. Meg magıl pıpag genımel, kırop pen abe pıpag gınımıb,’ aglak.

³⁹ Pen yad nıbep agebin: bı alap nıbep gı tımel genımın, nop pen gı tımel ma gınımıb. Bı alap nıbep mıkem pak sıl genımın, adık gem pıś kıt abe paknımın.

⁴⁰ Bı alap apıl nıbep mınım kıt agıl, ‘Sior nak ak yıp saj gan,’ agenımın, sior nep ma niňimıb, kolsior ak abe niňimıb.

⁴¹ Bı alap nıbep ag niňıl, ‘Tap wad aul dam kau sıňak yokıl onımın,’ agenıgab ak, ma yo niňnímıb; kau agnımel sıňak sıl gıl, dam yokop kau sıňak yokıl onımıb.

⁴² Bin bı ognap nıbep, ‘Cınop tap ognap niňem,’ ag niňenımel, abramek niňimıb. Pen bin bı ognap nıbep, ‘Cınop tap ognap yokop niňem, kıdek nıbep pen adık gı dam niňıgabın,’ agenımel, ma kırıg gınımıb, abramek niňimıb.

Kaual maual nıbi okok kırop mıdmagıl lınímıb
(Luk 6:27-28,32-36)

⁴³ “Mınım alap aglak ak, ak rek nep nıpım. Mınım nıbak aglak, ‘Namıd namam nıbi okok kırop mıdmagıl lınímıb; bin bı kaual maual nıbi okok kırop mılık dai niňnímıb,’ aglak.

⁴⁴ Pen yad nıbep agebin: bin bı kaual maual nıbi okok, kırop mıdmagıl lınímıb; bin bı nıbep gı tımel gıpal okok, God nop sobok gıl, ‘Kırop kod mıd tep gınımın,’ agnımıb.

⁴⁵ “Nıbi nıg gınıgabım ak, Nap seb kab ar alan mideb ak, nı̄ pai ne yıb middenıgabım. Ne gek, pıb melik gek, bin bı gı tep gıpal okok abe, bin bı gı tımel gıpal okok abe, melik geb. Ne gek, miňab pakıl, bin bı gı tep gıpal okok tap wög kırı okok tanıl, bin bı gı tımel gıpal okok tap wög kırı okok tanıl gıp.

⁴⁶ Nı̄bi bin bı̄ nı̄bep mı̄dماگىل lı̄pal okok nep dı̄ tep gını̄gabım ak, bı̄ takı̄s dı̄pal okok gı̄pal rek nep gını̄gabım. Nı̄g gını̄gabım ak, God ne titi gıl mı̄ñ mı̄ñ gıl nı̄bep tap tep nı̄nı̄gab?

⁴⁷ Nı̄bi nanai namam nı̄bi okok nep ag wasu ag dı̄nı̄gabım ak, bin bı̄ God nop gos ma nı̄pal okok, bin bı̄ yokop okok kı̄rop gı̄pal rek nep gını̄gabım.

⁴⁸ “Nı̄b ak, Nap seb kab ar alan gı̄ tep yı̄b geb rek, nı̄bi ak rek nep gı̄ tep yı̄b gını̄mib.

6

Bin bı̄ tap ma mı̄deb okok kı̄rop abramek nı̄nı̄mib

¹ “Pen nı̄bi, yı̄b kı̄b dı̄n agı̄l, bin bı̄ udı̄n yırı̄k ar kı̄rop ak nep God ageb rek nep gı̄n, agı̄l gı̄pı̄m ak, Nap nı̄bi seb kab ar alan mı̄deb ak nı̄ñıl nı̄bep pen tap tep alap ma nı̄nı̄gab.

² Bin bı̄ ognap, God nop nı̄ñ dı̄pı̄n, agı̄l, tom nep gı̄pal. Yı̄b kı̄b dı̄n, agı̄l, kı̄ri bin bı̄ yı̄m gep rek okok kab magı̄l tap ognap nı̄nı̄g, Juda mogı̄m gep karı̄p bin bı̄ konjai mı̄denı̄gal mı̄gan ak akan, kanı̄b kı̄b bin bı̄ konjai nep ajenı̄gal okok nep amı̄l, bin bı̄ udı̄n yırı̄k ar sı̄ňak nı̄nı̄gal. Gını̄gal nı̄bak yad nı̄bep agebin: yı̄b kı̄b dı̄n, agı̄l, tap kı̄ri pen dı̄nı̄gal nı̄bak; Bapi kı̄rop tap ognap sek ma nı̄nı̄gab. Kı̄ri nı̄g gı̄pal rek ma gını̄mib.

³ “Pen nı̄bi bin bı̄ yı̄m gep rek okok kı̄rop tap nı̄nı̄g, mı̄sej ma nı̄nı̄mib;

⁴ kapkap we gıl rek nı̄nı̄mib. Tap tari kapkap gı̄pı̄m ak, Nap nı̄bi magı̄lseк nı̄ñeb rek, tap tari tari gını̄gabım nı̄ñıl, nı̄bep pen tap tep nı̄nı̄gab.

Jisas God nop sobok gep mı̄nı̄m ag nı̄ak
(Luk 11:2-4)

⁵ “Nı̄bi God nop sobok gını̄g gını̄mib ak, bin bı̄ ognap, God nop gos nı̄pı̄n, agı̄l, tom nep gı̄pal rek ma gını̄mib. Kı̄ri bin bı̄ ognap cı̄nop nı̄ñel, yı̄b kı̄b dı̄nı̄gabın, agı̄l, am Juda mogı̄m gep karı̄p nab sı̄ňak mı̄dił akan am kanı̄b tam okok mı̄dił, bin bı̄ udı̄n yırı̄k ar sı̄ňak God nop sobok gı̄pal. Gı̄pal nı̄bak yad nı̄bep agebin, yı̄b kı̄b dı̄n, agı̄l, tap kı̄ri pen dı̄nı̄gal nı̄bak; God ne mı̄nı̄m kı̄rop ak ma dı̄nı̄gab.

⁶ Nı̄b ak, nı̄bi God nop sobok gını̄g, karı̄p magı̄l nı̄lı̄k mı̄gan nı̄bi ak amı̄l, kı̄jon gı̄ nı̄l, Bapi cı̄n udı̄n ma nı̄ñobın ak nop sobok gını̄mib. Tap tari kapkap gı̄pı̄m ak, Nap nı̄bi magı̄lseк nı̄ñeb rek, tari tari gını̄gabım nı̄ñıl, mı̄nı̄m nı̄bep nı̄ñıl, nı̄bep pen tap tep nı̄nı̄gab.

⁷ “Bin bı̄ God Mı̄nı̄m ma nı̄pal okok, nop sobok gını̄g, mı̄nı̄m par kı̄b yı̄b apal. Gos kı̄ri nep nı̄ñıl apal, ‘Mı̄nı̄m par kı̄b agon me nı̄ñı̄gab,’ apal.

8 Pen n̄ibi akn̄ib rek ma ḡin̄im̄ib. M̄in̄im tari Nap nop sobok ḡin̄ig geb̄im ak, ne ned n̄ij̄ip.

9 N̄ib ak, God nop sobok ḡin̄ig, agn̄im̄ib,
‘Bapi c̄in seb kab ar alan
m̄ideban;
ȳib nak i ar alan m̄ideb.

10 Nak c̄inop d̄il kod
m̄idenim̄in.
Seb kab ar alan ageban rek
n̄ij̄il ḡipal ak,
c̄inop l̄im dai ar waḡin
aul ḡi n̄in̄im̄in, c̄in abe
m̄in̄im nep n̄ij̄il k̄isen
ḡin.

11 C̄inop tap n̄ij̄eb ognap
non̄im l̄i n̄in̄im̄in;
per n̄iban rek n̄in nok̄im
nok̄im n̄in̄im̄in.

12 Bin b̄i ognap c̄inop ḡi t̄imel
ḡipal n̄ij̄il k̄irig ḡipin
rek,
c̄in ḡi t̄imel ḡipin ak
rek nep n̄ij̄il k̄irig
ḡin̄im̄in.

13 K̄ijeki l̄ip gek, c̄in ḡi t̄imel
ḡij̄in rek l̄ip ak,
nak c̄inop kod m̄idek,
c̄in ḡi t̄imel ma ḡin,
agn̄im̄ib.

14 “Bin b̄i ognap n̄ibep
ḡi t̄imel gel n̄ij̄il k̄irig
ḡin̄igab̄im ak, Nap n̄ibi seb
kab ar alan m̄ideb ak tap
si tap t̄imel n̄ibi ḡin̄igab̄im
ak, ak rek nep n̄ij̄il, k̄irig
ḡin̄igab.

15 Pen bin b̄i ognap n̄ibep
ḡi t̄imel gel n̄ij̄il ma k̄irig
ḡin̄igab̄im ak, Nap n̄ibi tap
si tap t̄imel n̄ibi ḡin̄igab̄im
ak, ak rek nep n̄ij̄il ma k̄irig
ḡin̄igab.

Tap n̄ij̄eb b̄il ḡipal

16 “N̄ibi tap n̄ij̄eb k̄irig
ḡin̄ig, bin b̄i God nop gos
n̄ipin, agīl, tom nep ḡipal
rek, ma ḡin̄im̄ib. K̄iri, ‘C̄in
m̄ilik agrob ḡi yapı̄l rek
m̄idon, bin b̄i n̄ij̄il agn̄igal,
“God nop gos n̄ij̄il, tap n̄ij̄eb
b̄il ḡil me, m̄ilik agrob ḡi
yapı̄l m̄idebal,” agn̄igal,’
agīl, tom ḡil n̄ig ḡipal. Yad
n̄ibep n̄ij̄id ȳib agebin: bin
b̄i c̄inop n̄ij̄lan, agīl ḡin̄igal
n̄ib okok, bin b̄i okok n̄ij̄il
ȳib k̄irop agel ar amn̄igab
ak pen God k̄irop tap tep seb
kab ar alan ma n̄in̄igab.

17 N̄ibi pen tap n̄ij̄eb
okok b̄il gen̄igab̄im ak,
m̄ilik agrob ḡi yapı̄l rek ma
m̄idenim̄ib. N̄ig pak tep ḡil,
wel l̄il, kom ḡil m̄idenim̄ib.

18 N̄ig gen̄igab̄im ak me,
n̄ibep bin b̄i tap magīl b̄il
ḡipal okok, agīl, ma n̄ij̄n̄igal.
Pen tap kapkap ḡip̄im ak,
Nap n̄ibi, c̄in ud̄in ma
n̄ij̄obin Bi ak, ne magīlseki
kapkap we ḡil m̄ideb ak
n̄ij̄eb rek, n̄ij̄il n̄ibep pen
n̄il tap tep n̄in̄igab.

*Am̄il God eip m̄idon, agīl,
n̄ij̄ig ḡi m̄idenim̄ib
(Luk 12:21,33-34)*

19 “Pen l̄im dai ar waḡin
aul tap tep tep okok d̄i
moḡim ḡin, agīl gos ak
ma n̄ij̄n̄im̄ib. Tari ḡin̄ig:
tap n̄ib okok d̄i moḡim
gen̄igab̄im ak, s̄ipsep n̄ibil,
ki ḡil, si d̄il ḡin̄igal.

20 N̄ib ak, tap tep n̄ibi
rek okok, God kar̄ip l̄im seb
kab ar alan s̄īj̄ak d̄i moḡim
gem, s̄ipsep ma n̄ij̄n̄igab, ki

ma gìnigab, si ma dìnigal, mìdep nep mìdenigab.

²¹ Tap tep nìbi lìm dai ar wagın aul dì mogım genigabım ak, gos nìbi mìdenigab lìm dai ar wagın aul; tap tep nìbi God karıp lìm seb kab ar alan sıñak dì mogım genigabım ak, gos nìbi ak amnigab nìb alan.

*Mıb goj melik ak
(Luk 11:34-36)*

²² “Udın magıl mıb goj sıp melik rek mìdeb. Udın magıl nìbi ak tep mìdek, melik tep gek nìñ tep gìnigabım.

²³ Pen udın magıl nìbi ak tìmel gek, mıb goj nìbi ak kıslım gìnigab. Melik gipkop pen pıs nep kıslım gek, tap alap ma nìñnígabım. Nìbi melik ma nìpım ak, kıslım gip rek mìdebım.

*Mani tap okok god alap
rek ma mìdenimın
(Luk 16:13; 12:22-31)*

²⁴ “Bì nokım alap, bì kib omal kırop wög gi nìñnímın rek ma lıp. Tari gìnig: bì kib alap nop nìñek tep genigab, alap nop kırıg gìnigab: pen bì kib alap nop nìñek tep genigab, alap nop kırıg gìnigab. Nìb ak, nìbi mani tap tep lìm dai ar wagın aul mìdeb okok nìñem tep gek, God nop kırıg gìnigabım rek lıp ak, nìñ tep gìnimib.

*Gos kib ma nìñnímib
(Luk 12:22-31)*

²⁵ “Ar nìbak me nìbep agebin: tap akal nìb nìñil mìdojin, walıj akal nìb tol gıl mìdojin, agıl, gos par ak ma

nìñnímib. Komıñ mìdep ak tap kib; tap nìñeb tap sìkol. Mìñi mìdobın aul, mìb goj tap yib; mìb goj walıj tol gep tap sìkol. Nìg gek nìñil, God nìbep gi lak ak, ne tap nìñeb, walıj mìb goj tol gep, tap sìkol nìb okok ma nìñigab ag gos nìñebim ar?

²⁶ Nìbi nìpım, yakır okok tap yin ma yibal; wid tap okok tık dap mogım ma gipal. Pen Nap kiri seb kab ar alan ak kırop kod mìdek, tap nìbal. Nìb ak, yakır okok tap yokop ak pen ne tap nìek nìbal rek, nìbep ak rek nep ma nìñigab ag gos nìñebim ar?

²⁷ Akañ, gos par nìñil me, tapın mìdıl kımnigabın ag gos nìñebim ar?

²⁸ “Pen tari gìnig walıj tap okok gos par nìñebim? Tap pılıpıl be okok tanıb okok, wög ma gıl, walıj ma gıl, gipal.

²⁹ Pen kiñ Solomon mani koñai mìdek tib kadig tep yib goligip ak, tap pılıpıl nìb okok rek tib kadig tep ma goligip.

³⁰ Tap pılıpıl nìb okok tap yokop. Per mìdıl mer, mìñi rek mìdıl, tol rek tib gi rık dagılpal. Pen God tap yokop nìb okok gi lıl tib kadig tep gi nìb ak, tari gìnig cınop ma kod mìdenigab ag gos nìñebim? Nìbi nìbak rek gos nìñigabım ak, nìbi God nop nìñ di tep ma gipim.

³¹ “Nìb ak, tap akal nìb nìñin, nìg akal nìb nìñin, walıj tari tol gın, agıl, gos par

ak ma n̄n̄n̄m̄b.

³² Bin b̄i God M̄in̄im ma
n̄ipal okok, tap n̄ib okok d̄in,
agil, gos par n̄ibak rek n̄ipal.
Pen n̄ibi n̄ip̄im, Nap n̄ibi seb
kab ar alaŋ m̄ideb ak, n̄ibi
tap tari tari ma m̄ideb ak b̄ir
n̄in̄ip.

³³ Nib ak, God bin bi ognap
dil kod midenigab ak, cinop
ak rek nep dinigab, agil,
gos ar nokim nijnimib; God
ne ageb rek nep gi midon,
agil, gos ar nokim nijnimib;
nibi nig gem amek me, tap
ninieb, nig ninieb, walij tol
gep, tap nib okok magilseki
nibep ninigab.

³⁴ Nîb ak, tol menîk tari gîl
midojin, agîl, gos par ak ma-
nijenimîb. Nîn mîñi ak nîn
mîñi. Mîñi nîn aul nep tap-
mîker ognap mîdeb ak, ak
nep gos nijenimîb.

7

*Bin bi ognap kiroq minim
kib ma ag ginimib*

(Luk 6:37-38,41-42)

¹ “Cin bin bi tep agil,
bin bi ognap krop gos
timel niñnigabim ak, minim
niñbak adik gi niñbepe ke
onigab.

² Nîb ak, nîj tep gînîmîb.
Nîbi bin bî ognap kîrop
gînîgabîm rek, God nîbep
pen gînîgab. Nîbi bin bî
ognap nîjîl mînîm kîb ag
gînîgabîm rek, God nîbep
ak rek nep mînîm kîb ag
gînîgab.

³ Mab bog udin n̄ibi pak
karikil mideb ak, tari ḡinig
mab bog n̄ibak tap yokop

agıl, namam tap acıp udın ne
mideb ak niñıl agebim?

4-5 Nak bi mînîm tom agep
bi. Mab bog udîn nîbi
pak karîkil mîdeb ak ned
di yokîl, udîn nîñ tep gîl,
namam tap acîp udîn nop
mîdeb ak nop, 'Dî yokin' agîl
agnîmîb.

⁶ God tap sij ne okok,
kain sapeb okok krop ma
ñinimib. Kibap milep okok,
kaj okok mideb, agil, ma di
yoknimb. Pen tari giniq:
di yoknigabim, kiri tau acip
acip gi yokil, adik gi apil
nitbep sunigal.

*Cin titi gil Bi Kib nop
sobok gin*

(Luk 11:9-13)

7 "Tap tari ma m̄donim̄in
ak, God nop ag niñem n̄ibep
niñigab. Pen tap ognap piyo
niñigabim̄ ak, dñigabim̄.
C̄inop k̄ijon yikan, agil, pak
gu gu gem, n̄ibep k̄ijon ak
viñigab.

8 Pen tari gìnig: bin bi
God nop ag nijnigal ak, ag
nijnigal rek nep gìnigab.
Tap piyo nijnigal ak kírop
yomnigab. Pen, kíjon ak
yikan, agil, pak gu gu gel,
agnigal rek nijnil yíknigab.

9 "N̄ibi b̄ nap s̄ikop, n̄i pai
n̄ibi alap bred alap n̄an agek,
n̄ibi kab n̄in̄igabim?

¹⁰ Akañ pen, kıbsal
alap ñan agek, soin alap
ñinigabim? Aknib gil ma
gınigabim.

¹¹ N̄bi bin b̄i tep mer ak pen n̄i pai n̄bi okok, tap tep okok nep n̄n̄igab̄im. Nap n̄bi seb kab ar alan̄ B̄i tep

yıb ak, esek ma agnígab; nıbi ag nıñigabım ak, ne nıbep tap tep nıñigab.

12 "Pen nıbi ke, cınop ar ak gılañ, ar ak ma gılañ, agıl gos nıpım, ar ak nep bin bı okok kırop gınımıb. Mosıs God lo mınım dıl nu kıl tıkkak mınım ak abe, bı God mınım agep nu kıl tıkkak mınım ak abe, wagın me nıbak.

Kıjoñ sıkol, kıjoñ kıb

(Luk 13:24)

13-14 "Mab ke eyañ kıjoñ kıb ak mıseñ nıñıl am tep gıpal. Bin bı konjai nep mıgan nıbak amebal. Nıb ak, nıbi nıñ rep gıl, per mıdep kıjoñ sıkol ak nıñıl amnímıb. Kıjoñ sıkol nıbak koslam amnígal. Bin bı nokım nokım nep, kanıb sıkol par nıbak kılıç gıl pıyo nıñıl amnígal.

Esek agnígal, nıñ tep gınımıb

(Luk 6:43-46)

15 "Pen bin bı God mınım agobın agıl tom apal okok, kaj sipsip sain tep rek ulek lıl onıgal ak pen apıl mıdlig gı, kain sapeb bin bı suıp rek ak nıbep gınıgal. Nıb ak, nıñ tep gınımıb.

16 Bin bı mıd tep gıpal rek ulek lıl onıgal ak pen kırı tap si tap tımel gınıgal rek nıñıl, kırop nıñ tep gınıgabım. Nıbi nıpım, nag yokop nu nu sek okok magıl nıñeb ak pılek ma ju nıñigabım.

17-18 Mab okok ak rek nep gınıgab. Mab magıl nıñeb bıd okok, mab magıl ma nıñeb ma pılnıgab. Pen mab

magıl ma nıñeb bıd okok, magıl nıñeb ma pılnıgab.

19 Pen mab magıl tep ma pılnıgab okok, tıb gı rık marık gı dam mab yıneb eyañ yoknıgal.

20 Nıb ak, bin bı okok mıñ gınıgal ar ak nıñıl, bin bı okok tep, bin bı okok tımel, agıl nıñigabım.

Jisas "Yad nıbep ma nıñölgıpin, "agnıgab

(Luk 13:25-27)

21 "Bin bı yıp, 'Bı Kıt cın!' 'Bı Kıt cın!' agebal okok magılseк, God kırop dıl kod mıdenıgab, agıl gos ak ma nıñimıb. Bapi yad seb kab ar alan mıdeb ak ageb rek gıpal bin bı okok nep kırop dıl seb kab ar alan sıňak kod mıdenıgab.

22 God bin bı mınım kıb agnígab nıñ ak, bin bı konjai nep yıp agnígal, 'Bı Kıt, cın bin bı nak nep. Yıb nak nep agıl, mınım nep ag nıñok. Yıb nak nep agıl, tap bin bı kıjeki aban nıagak okok ag yoknok. Yıb nak nep agıl, tap ma gep rek okok konjai nep gıñok, agnígal.

23 Yıp nıb agnígal ak pen yad kırop pen agnígain, 'Yad nıbep ma nıñölgıpin; nıbi gı tımel nep gıpım ak, ke okok amním!' agnígain.

Bı omal karıp omal gırek

(Luk 6:47-49)

24-25 "Bı gos nıñ tep gınıgab alap, karıp ne ak gınıg, kab mıdenıgab ar alan gınıgab. Kisen yıgen kıb apıl, mıñab kıb pakıl, nıg ulık apıl gınıgab ak

pen karip ne kab ar alan gi
kilis ginigab ak, pag jisipik
masipik gi ma dad amnigab.
Nib ak rek me, bin bi minim
yad niyil, niy dil, agebin rek
ginigal bin bi okok.

26-27 "Pen bi gos niy tep
ma ginigab alap, karip ne ak
ginig, lim kab kilip lenigab
ar alan ginigab. Kisen yigen
kib apil, miñab kib pakil, nig
ulik apil, karip ne ak pis nep
pag jisipik masipik gi dad
amnigab. Nib ak rek me, bin
bi minim yad niyil agebin
rek ma ginigal bin bi okok,"
agak.

28-29 Jisas minim nibak ag
juek niyil gi, bin bi konjai
nep ap midelak okok niyil
aglak, "God lo minim ag neb
bi cin okok minim apal rek
ma agip; ne bi minim niy tep
yib gip rek agip," agil, wal
yib aglak.

8

*Jisas bi soi sapeb lak ak
gek, komij lak*

(Mak 1:40-45; Luk 5:12-16)

¹ Jisas dim yirik alan
midek ak kiriggil, mak eyan
ap yapek niyil gi, bin bi
konjai nep nop kisen gilak.

² Pen bi soi sapeb lak bi
alap, Jisas midek ulep sinjak
amil, kogim yimil, kibor
kiyan gil agak, "Bi Kib. Nak
yip cib niyil komij laj agil
genigan ak, yip soi sapeb lip
ak komij linigab. Yip komij
lenigab ak, yad God sobok
gep karip migan amnigain

ak, yip mer ma agnigal,"
agak.

³ Nib agek, Jisas ninmagil
parsek lili bi nibak di niyil
agak, "Yad ginigain; nep
komij laj," agek, won nibak
nep nop komij lek niyil gi,

⁴ Jisas bi nibak nop agak,
"Nep gen komij lip nibak,
bin bi ognap kirop ma ag
ninimin mer. Am bi God nop
tap sobok gep bi okok kirop
nep yomil agnimin, 'Yip
komij lip niyim!' agnimin.
Nib agil, Mosis agak rek,
yakir alap God nop pak
sobok gi ninimin. Nig
genigan, bin bi okok niyil
agnigal, 'Nop komij lip ak
me nig geb,' agnigal," agak.

*Jisas, ami bi kib bi wög gi
neb ne ak nop gek, komij lak
(Luk 7:1-10)*

⁵ Jisas taun sikel Kapaneam amek niyil gi, ami
bi konjai nep kod midoligip
bi kib alap, Jisas yip gi
ninimin agil apil Jisas nop
agak,

⁶ "Bi Kib, bi wög gi neb
yad ak nop miñak kib gil, yur
bir gek, kaun ma gip; karip
sinjak kim mideb," agak.

⁷ Agek, Jisas agak, "Yad
am nop gen komij linigab,"
agak.

⁸⁻⁹ Agek, ami bi kib nibak
agak, "Bi Kib, niyid ageban
ak pen yad bi kib rek karip
yad ak onimin. Yad nippin
ak, ami bi kib ognap yip kod
midel, yad pen ami bi ognap
kirop kod midil, 'Amnim,'
agen, ambal sek; 'Owim,'
agen, opal sek. Bi yip wög

gip ak nop, wög okok nıg gınımın nıg gınımın agen, gip. Nıb ak rek, nak yokop, ‘Komıñ lanj,’ agenımın, nop komıñ lınígab,” agak.

¹⁰ Nıb agek Jisas wal agıl, bin bı kısen amelak okok kırop agak, “Bı nıbaul par okok nıb ak pen, God gip rek nıñ tep yıb gıl me, nıb agip. Bı cın Isrel nıb alap, God nop nıñ dı kılıs gıl agip nıbak rek agek, yad ma nıpin.

¹¹ Nıb ak, kısen bin bı par okok nıb okok, God bin bı dıl seb kab ar alan kod mıdenıgab nab ak amił, Ebrahim, Aisak, Jekop bı eip bısig gıl, tap nıñeb konjai nıbıl, mıñ mıñ gılıg gı mıdenıgal.

¹² Kiri nıg gıl am mıdenıgal, pen bin bı cın Isrel nıb okok, am nab nıbak ma mıdenıgal rek lıp. God kırop ag yoknıgab, am mıdenıgal söj kıslım gip ar eyan. Kiri sıl magıl agıl meg magıl su pag pe pag gı nıblıg gı mıdenıgal,” agak.

¹³ Nıb agıl, Jisas ami bı kıb nıbak nop agak, “Nak adık gı amnoñ! Nıñ dıl apan rek nep gınıgab,” agak. Jisas nıb agek, ne karıp amił nıñak, bı ne tap gak ak, Jisas agak won nıbak nep komıñ lak.

Jisas Pita nıbor nop gek, komıñ lak
(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁴ Pen Jisas Pita karıp amił nıñak, Pita nıbor ak, mıb gon okok mab rek yınek, abañ ar alan kım mıdeklı.

¹⁵ Jisas nıñıl, am Pita nıbor nınmagıl kıd nop dı nıñek nıñlıg gı, magıl nıbak nep komıñ lek, ne warıkıl, Jisas nop tap magıl dı lı rep gak.

Jisas bin bı konjai nep gek, komıñ lak

(Mak 1:29-34; Luk 4:38-41)

¹⁶ Dıgep won ak, bin bı kıjeki abanı nıgak okok abe, bin bı tap gak okok abe, dam Jisas mıdeklı sıñjak apelak, ne kıjeki okok ag söj yokıl, bin bı nı pai tap gak okok gek magılsek komıñ lak.

¹⁷ Ne gak nıbak, bı God mıñım agep Aisaia, bırarık nep gınıgab agıl nı kıl tıkkak rek nep gak. Ne nı kıl tıkkıl agak,

“Cınop tap gak okok gek komıñ lak.

Tap tari tari cınop tımel gak okok
ag yokek mıd tep gıpın,”
agak.

*Bı alap Jisas nop agak,
“Yad eip ajonıgabır,” agak*
(Luk 9:57-62)

¹⁸ Jisas nıñak, bin bı konjai nep apıl nop pıñıl kıs kıs gelak, bı ne okok kırop agak, “Nıg cöb juıl pı̄s adanı amnıñ,” agak.

¹⁹ Nıb agek nıñlıg gı, God lo mıñım ag nıeb bı alap apıl nop agak, “Mıñım ag nıeb bı. Nak karıp lım akal akal amnıñgan ak, yad nak eip amnıñgain,” agak.

²⁰ Agek, Jisas agak, “Kain saköl okok, kiri lım mıñgan okok kınbal. Yakır okok, kau kiri kıneb ak mıdeklı. Pen yad

Bı Ñı ne kineb migan ak ma
mideb,” agak.

²¹ Pen bı Jisas nop nıŋ dak
bı alap agak, “Bı Kib, yad
nak eip amnīm ak pen, yıp
yau agek, bapi nop kimek
tigel gıl, nak eip ajenı̄gain,”
agak.

²² Agek, Jisas agak, “Bin
bı yıp ma nıŋ dı̄pal ognap
kimenı̄mel, bin bı yıp
ma nı̄pal ognap dam tigel
gını̄mel; pen nak apek yad
eip amnır,” agak.

*Jisas agek, yīgen asad kib
kiri gak*

(Mak 4:35-41; Luk 8:22-
25)

²³ Jisas ñig magöb dıl
amnīg gek, bı ne okok eip
panđılak.

²⁴ Ñig nab sığak amelak
nı̄nlı̄g gıt, dai yīgen kib yıp ak
dıl, ñig pag apıl, ñig magöb
ak tı̄g adık gını̄g rek gak. Pen
Jisas ne wīsin kinek rek,

²⁵ bı ne okok nop am
agel warı̄kek aglak, “Bı Kib!
Yīgen asad kib ak cı̄nop
tı̄g adık gek, ñig nı̄njı̄n rek
lı̄p ak, nak cı̄nop dı̄ komı̄n
yokan,” aglak.

²⁶ Agelak, kırop agak,
“Tari gını̄g pırı̄kebım? Nı̄bi
mını̄m yad sıklol sıklol ognap
ma nıŋ dı̄pı̄m ar?” agak. Nı̄b
agıl, warı̄kil, yīgen asad dek
ak agek kırı̄g gıl, ñig pag apek
ak abe pı̄gıl gak.

²⁷ Ñig gek, kiri wal agıl
aglak, “Bı kal yıp aul ne bı
titi bı rek midıl agek yīgen
asad dosıp ak kırı̄g gıl, ñig
pag aposıp ak kırı̄g gıl gıp?”
aglak.

*Kiyob ñılı̄k sek bı̄ omal
Jisas gek, komı̄n lak*
(Mak 5:1-20; Luk 8:26-39)

²⁸ Jisas ñig juıl, karıp lı̄m
Gadara pı̄s adaŋ amjakek
nı̄nlı̄g gıt, bı saköl kijeki
abaŋ ñagak omal cı̄p tigel
gölgı̄pal kab migan okok
nı̄b apjakrek. Bı nı̄b omal
kırop kijeki kiyob ñılı̄k aban
ñagak rek, bı sapeb yıp omal
miderek. Kiri midölögı̄pir
sığak, bin bı ognap kanı̄b
par nı̄bak ma tagelígı̄pal.

²⁹ Pen kiri mal apjakıl,
Jisas nop agrek, “God Ñı ne.
Tari gını̄g apeban? Cı̄nop
yur kib ñı̄nlı̄g apeban aka?
Ñı̄n nak cı̄nop karıp lı̄m
timel ag yokep ñı̄n ak ma
owıp,” agrek.

³⁰ Pen magıl nı̄bak nep, kaj
konai nep amīl nı̄belak ulep
gol nı̄b sığak me,

³¹ kijeki kiyob ñılı̄k bı̄
nı̄b omal kırop aban ñagak
okok, Jisas nop neb neb gılı̄g
gıt aglak, “Cı̄nop ag yokní̄g
genı̄mın ak, agek, cı̄n amīl
kaj midebal okdaŋ kırop
yıpıl sığın,” aglak.

³² Agelak, Jisas “Amnīm,”
agek, bı̄ nı̄b omal kırop yem
gıt amīl kaj okok kırop yıpıl
sıklak. Yıpıl sikel kaj okok
pı̄g ju lı̄m midı̄n gol sığak
amīl, gıt dam ñig cöb eyan
pakıl, ñig nı̄bil, magılsek
kım saklak.

³³ Pen bı kaj mikelak okok,
gak nı̄bak nı̄nlı̄l, kasek taun
sığak amīl, Jisas tarı tarı gak
ak, bı kijeki aban ñagak omal
tarı tarı gak mını̄m ak, bin

bi okok kırop magilsek ag
ninlak.

³⁴ Ag ñelak, bin bi taun
midelak nib okok magilsek
Jisas nop ninjin agil, ap nop
ninjin, neb neb gilig gil aglak,
“Karip lim cin aul kırig gil,
ke okok amnon,” aglak.

9

*Jisas bi ñinmagil tob
kalau gak ak nop gek, komiñ
lak*

(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

¹ Jisas kauyan ñig magöb
dil, ñig cöb juil, karip lim
ne kinoligip ak piñ kid adan
amnak.

² Pen bin bi ognap, bi
ñinmagil tob kalau gak alap,
Jisas gek komiñ linigab, agil,
nop yir ar lil dapil Jisas
midek siñak dolak. Pen,
Jisas gek komiñ linigab, agil
ninlak rek, Jisas bi ñin tob
kalau gak nibak nop agak,
“Ñi aul! Gos sek midenim. Tap
si tap timel gipan okok
ninjin kırig gebin,” agak.

³ Jisas nib agek, God lo
minim ag ñeb bi okok ognap
aglak, “Bi aul God nop ag
julig gi me nib ageb,” aglak.

⁴ Pen Jisas gos kiri ninlak
nibak ke ninjin agak, “Ni bi
tari ginig yip gos timel ninjin
nib agebim?

⁵ Yad nop, ‘Tap si tap timel
gipan okok ninjin kırig gebin,’
agen, nibep tep ginigab,
akan ‘Warik amnon!’ agen,
nibep tep ginigab? Akan
minim tari agen, nibep tep
ginigab?

⁶ Miñi nibi ninjin gabim,
Bapi God yip Bi Ñi ne ag lak

ninjin, yad lim dai wagin aul
apił, tap si tap timel gipal
okok ninjin kırig ginigain,
agnigain ak, kırig ginigain,”
agak. Jisas nib agil, bi ñin
tob kalau gak ak nop agak,
“Warikil, mij nak bad piyak
winig dil, karip nak amnon!” agak.

⁷ Jisas nib agek, bi nibak
warikil mij bad ne ak winig
dil karip ne amnak.

⁸ Karip ne amek ninlig gi,
bin bi okok ninjin, God agek
Jisas apil geb, agil, pirkil, bi
alap lim dai wagin aul nib
aknib rek gek ma nipin agil,
God yib nop agel ar amnak.

Jisas bi ne Matyu nop dak
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-
32)

⁹ Jisas karip lim nibak
kırig gil, miñan alap amil
niñak, bi takis dep wög
goligip bi alap karip nilik
miñan ak bisig midek. Bi
nibak yib ne Matyu. Jisas
nop ninjin agak, “Nak owan e,
yad eip ajor!” agek, warikil
Jisas eip amnak.

¹⁰ Jisas bi ne okok eip
Matyu karip amil, tap ñibel
ninlig gi, bi takis dep okok
abe, bi tap si tap timel
goligipal bi okok abe, konai
nep apil Jisas bi ne okok eip
tap ñibelak.

¹¹ Tap ñibelak, bi Perisi
okok ninjin, Jisas bi ne okok
kırop aglak, “Minim ag ñeb
bi nibi ak, ne tari ginig, bi
takis dep okok abe, bin bi tap
si tap timel gipal okok abe,
eip jim ñil tap ñibel?” aglak.

¹² Agelak, Jisas mìnìm nìbak peyīg nìñjil agak, “Bin bì tap ma gip okok, soi ñon gep bì okok ma ambal; bin bì tap gip okok nep soi ñon gep bì okok ambal.

¹³ Pen God mìnìm alap agak wagin ak nìñj tep gil mīdenimib. Ne agak, ‘Yip tap sobok gī ñinigabim ak, yip tep ma gìnigab; pen bin bì okok krop yimig nìñjil, gī tep genigabim ak, yip tep gìnigab,’ agak. Pen yad onek ak, bin bì, cìn bin bì tep, mid tep gipin agil gos nìpal bin bì okok, krop piyo nìñj dinig ma onek; yad bin bì, cìn tap si tap tìmel gipin agil gos nìpal bin bì okok, krop piyo nìñj dinim agil onek,” agak.

Tap magil bil gep
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

¹⁴ Nìñ alap, Jon nìg pak neb bì ne okok, Jisas mīdeksinjak apil aglak, “Cìn abe, bì Perisi okok abe, nìñ ognap, God nop nep gos nìñjn, agil, tap ma nìbìn. Pen bì nak okok tari gìnig ak rek nep ma gipal?” aglak.

¹⁵ Agelak, Jisas krop agak, “Bin bì okok, bì bin dìñig geb bì ak eip mīdenigal nìñ ak, miñ miñ gilīg gī tap nìñjnigal; pen bì ognap apil bì nìbak nop tìg junigal nìñ ak, yimig gek tap bìl gil ma nìñjnigal,” agak.

¹⁶ Pen Jisas ne krop mìnìm alap sid tìkil agak, “Walij kisen alap dìl, walij ajil gī, pīg gī rik gìnigab tam ak ñag dör ma gìnigal. Pen ti

giñig gil ñag dör ma gìnigal? Nìg genigal ak, walij wör gebin agnigab, mīgan kib yib pak bil bìl gìnigab.

¹⁷ Pen nìg wain ak, ak rek nep. Wain kisen nìb gil, dī kaj meme wak mīlep mīgan ak ma paglinigal. Pen tari: nìg genigal ak, nìg wain komij ak tanil, bìñ yib agil, kaj meme wak ak pīg gī rik gil, sonj gil amnigab. Nìb ak, nìg wain komij ak dìl, kaj meme wak komij nìb mīgan ak dī lel nep me, tep gìnigab,” agak.

Jisas gek bin kib alap, paisikol alap, komij lak
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

¹⁸ Jisas mìnìm nìbak agek nìñlig gī, Juda bì kib alap Jisas mīdeksinjak apil, kogim yimil agak, “Pai yad ak pīs nep kimīb ak pen nak am nop dī nìñek, wariknimiñ,” agak.

¹⁹ Agek, Jisas bì ne okok eip warikil, bì nìbak eip amnilak.

²⁰⁻²¹ Pen adikeyan alap, lakañ yaplig gī yaplig gī mīdeksinjak apil, mīdeksinjak umīgan alan yinak. Nìg gek, gos ne ak nep nìñjil, “Jisas walij ne par kib gol okok nep dī nìñen, yip komij linigab,” agil, Jisas amek nìñlig gī, kid ken okok amil, walij nop ak dī nìñjak.

²² Dī nìñek, Jisas adik gil adikeyan nìbak nop nìñjil agak, “Yip nìñ dìpan ak me, nep komij lip. Gos sek mīdenimìn,” agak. Agek,

tap nop goligip ak won nībak nep komīn lek, lakañ apoligip ak mīlep gak.

²³ Pen Jisas adiklon adikeyan nīb okok kirop kirīg gīl amil, bī kib karip ak amjakil nīnjak, akīl magil pīglig gī, minim sakol kib yīb agelak.

²⁴ Jisas nīnjil kirop agak, "Nībi ke okok amnim! Pai aul ma kīmib; yokop wīstn kineb," agak. Nīb agek, nop sīk aglak.

²⁵ Pen Jisas bin bī nīb okok kirop ag sōj yokil, karip nīlik mīgan eyan amil, pai kīmak ak nop, nīnmagil kīd ak dī nīnek, warikak.

²⁶ Nīg gek, minim nībak yīg dad karip lim nīb okok magilsek dī amnilak.

Jisas gek, bī udin kwoi omal udin nīl nīnrek

²⁷ Pen Jisas karip lim nībak kirīg gīl amek nīnlig gī, bī udin magil kwoi gak omal nop sain gīlig gī, meg mīgan dap ranlig gī agrek, "Depid Nī ne! Cirop mal yīmig nīnjan!" agrek.

²⁸ Nīb agerek, pen Jisas ne karip nīlik mīgan eyan amnak. Bī nīb omal sain amil karip ak amjakrek, Jisas kirop mal agak, "Nīri mal, yad nīrep gen komīn linigab agil, yīp apil agebir? Yad yau agnigain, nīri gos nīpir udin nīri nīl nīnigair aka mer?" agak. Agek, agrek, "Yau. Bī Kib, cīr mal nīg gos nīpir," agrek.

²⁹ Agerek, Jisas udin kirop mal dī nīnjil agak, "Yīp

nīn diper ak me, apir rek gīnigab," agak.

³⁰ Agek, udin kirop mal komīn lek, udin nīl nīnjer nīnlig gī, Jisas kirop mal minim kilīs agil ag tep gīl agak, "Bin bī nīb okok, Jisas gek cirop komīn lip, agil ma ag nīnimir," agak.

³¹ Nīb agak ak pen kiri mal amil, bin bī karip lim nab nīb okok magilsek ag nīer amnak.

Jisas aleb adik gak bī alap nop gek, minim agak

³² Pen kiri mal amer nīnlig gī, bin bī ognap, bī kiyob nīlik sek aleb adik gak bī alap, dap Jisas midék sījak dapelak.

³³ Jisas kiyob nīlik bī nībak nop abañ nīgak ak ag yokek, minim ag tep gak. Nīg gek, bin bī okok wal agil aglak, "Karip lim Isrel aul, bī alap nīb aknīb rek gek ma nīpin," aglak.

³⁴ Pen bī Perisi okok aglak, "Ne kijeki kiyob nīlik nap kiri Seten kilīs ak dil me, kiyob nīlik okok ag sōj yokeb," aglak.

Jisas bin bī okok kirop mapin nīnjak

³⁵ Pen Jisas ne taun sīkol okok abe, taun kib okok abe gī ajlig gī, Juda mogim gep karip okok amil, Kīn kib ke yīb ak bin bī dil kod midenigab minim tep ak ag nīak. Pen bin bī okok kirop tap tari tari gak ak, ak rek nep gek komīn lak.

³⁶ Jisas nīnjak, bin bī nīb okok kaj sipsip okok bī kod

midep kiri alap ma mideb rek ak midelak. Gos par niñil koslam midelak ak pen krop bi gi ñeb alap ma midek. Nib ak niñil, Jisas ne mapin yib niñil,

³⁷ bi ne okok krop agak, “Tap magil konjai yib nep wög dai siñak pilil pok gi mideb ak pen bin bi pag dowep konjai ma midebal.

³⁸ Nib ak, nibi Bi Kib wög dai nap nib ak nop ag niñem, bi pag dowep ognap sek ag yokek, pag dap nop pis ken dolan,” agak.

10

Jisas minim dad ameb bi ne aknib umigan alan

(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

¹ Jisas bi ne aknib umigan alan krop sik agek apelak agak, “Yad ke nibep agebin ak me, kijeki kiyob nillik tap okok ag yokniç, ag yokniçabim. Bin bi tap tari tari ginigab okok ak rek nep gem, komiñ lñigab,” agak.

² Bi Jisas minim dad ameb aknib umigan alan Jisas ag yokak bi okok, yib kiri okok me, bi alap Saimon, yib ne alap Pita agoligipal; bi alap Edru, Pita nimam ne ak; bi alap Jems, Sebedi ñi ne; bi alap Jon, Jems nimam ne;

³ bi alap Pilip; alap Bartolomyu; alap Tomas; alap Matyu, ne takis doligip; bi alap Jems, Alpias ñi ne; bi alap Tadias;

⁴ bi alap Saimon, yib ne alap Selot agoligipal; bi alap

Judas Iskariot, ne me kisen Jisas nop mitig niñak.

Jisas minim dad ameb bi ne aknib umigan alan krop ag ke ke yokak

(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

⁵ Jisas bi ne nib okok krop minim tep wög ak ginimel agil, krop ag ke ke yoklig gi agak, “Nibi Juda bin bi mer nab okok abe, Sameria kai midebal nab okok abe, ma amnimiñib.

⁶ Pen nibi amil bin bi cin Isrel, bin bi kiri God nop gos ma nopal okok, krop ag nilig gi agnimiñib,

⁷ “God bin bi dil kod midenigab nñin ak, bir man apeb,” agnimiñib.

⁸ Bin bi tap ginimiq okok gem, komiñ lñimiq. Bin bi pis nep kimalok okok gem, kauyan wariknimel. Bin bi soi sapeb lñimiq okok gem, komiñ lñimiq. Bin bi kijeki kiyob nillik aban ñagnimiq okok ag söy yokem amnimiñiq. Bapi cir apil nibep per yokop wög gipir rek, nibi ak rek nep bin bi nib okok krop yokop wög gi nñimiqib.

⁹ Kab magil gol, kab magil silpa, kab magil lakañ ognap ma dad amnimiñib.

¹⁰ Wad, walij ognap sek, tob tirip, yir dai, tap okok ma dad amnimiñib. Pen tari: bin bi wög gi nñigal okok pen tap ñel ñiñigal.

¹¹ “Pen taun alap akan karip tirig tiron alap amjakem, bin bi nibep ag wasu dinimel rek ognap niñil, krop eip nep midil, karip

lím ke alap okok amníg
giniğabım ñin ak nep, kírop
kírig gíl amnímib.

12-14 Pen karíp alap amił,
“Níbi midebim!” agem,
“Yau, midebin; tep apebim,”
agenimel, karíp ñilik miğan
nibak amnímib. Pen kírop
mínim yad ag ñem ag wasu
ma denimel ak, kírig amníg,
acip acip tob kíd níbi cíg díl
mídonimíñ ak, tau lílig gi
yokil amnímib.

15 Yad níbep níñid yib age-
bin: mínim kib agep ñin ak,
Sodom Gomora bin bi yur
síkol síkol díngal; bin bi
níbep ma díngal níb okok,
yur kib yib díngal.

Miker konjai nep onıgab
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-
17)

16 “Pen níñim! Yad níbep
kaj sipsip rek ak, bin bi kain
saköl rek midebal nab okok
ag yokebin. Níb ak, gos níñ
rep gílig gi, kapkap kírop ag
ñilik gi midenimib.

17 “Pen bin bi ognap níbep
di wös gíl, dam Juda mogim
gep karíp okok amel, kansol
kiri okok ap mínim kib agil,
níbep paknígal. Níb ak, níñ
tep gínimib.

18 Níbep bi yad midebim
agil, líp gi dam gapman bi
kib akanj kiñ midegal síñak
dad amel, níbi mínim tep
yad ak, bi kib okok abe, Juda
bin bi mer karíp lím par kib
okok níb okok abe, kírop ag
ñinigabim.

19-20 Níbep mínim kib
agnigal nibak, mínim tarı
ar agin akanj mínim titi gi

agin, agil, pírikil, gos par ma
níñimib. Níbi mínim agem
níñlig gi, Nap God Kaun ne
níbep eip mideb ak, gos tep
ñek níñlig gi, mínim gos níbi
ke ma agnígabim; Nap God
Kaun ne níbep agnígab rek
nep agnígabim.

21 “Ñin nibak, nínam
síkop okok waríkil, nínam
kiri ke okok ñag paklañ agil,
bi kib okok kírop mímag
gíngal. Nap síkop okok
waríkil, ni pai kiri ke okok
ñag paklañ agil, bi kib okok
kírop mímag gíngal. Ni pai
okok waríkil, nonim nap kiri
ke okok kíd ñil ak rek nep
gíngal.

22 Yip pis ken ar
mídenigabim rek, bin bi
okok magílseki níbep níñel,
mílik kal yonigab. Pen bin
bi an an kílis gíl, yad eip nep
mídenigal okok, ñin kísen ak
apek, God kírop díngab.

23 Pen miğan alap amem,
níbep gi tımel genimel
ak, pírik gi miğan alap
amnímib. Yad níbep níñid
agebin, Isrel taun okok bin
bi okok kírop ag ñem ma
amnígab adek, yad Bi Ni ne
onigain.

24-25 “Ni pai skul apal okok
kib midel, ag ñeb bi kiri
okok síkol ma midebal. Pen
ag ñeb bi mideb rek midebal
agil me, skul apal. Bin bi
wög gi ñibal okok kib midel,
bin bi kírop kod midebal
okok síkol ma midebal. Wög
gi pal ak, bin bi kib midebal
rek midebal agil, wög gi pal.
Níb ak rek, bin bi yad okok,

yad midebin rek midon agil, gipal. Pen bin bi okok yip ag juil, Seten yib ne alap lil yip Bielsebul apal rek, nibep bi wog gi neb yad ak rek nep ag juil minim timel agnigal.

*God nop nep piri kep
(Luk 12:2-7)*

26 "Bin bi okok krop nijib ma pirknimib. Minim tari miini karikil mideb ak, kisen misen agnigain. Tap tari kiri kapkap gi we gil gipal okok, kisen misen lek nijigal.

27 Minim yad nibep we gil agnigain ak, nibi am krop misen ag nijimib. Minim yad nibep timid wagin agnigain ak, karip ar alan amil, minim kib ag nem nijimel.

28 "Nibi bin bi nag pak lipal bi okok nijem jel gek ma pirknimib. Kiri yokop mib goj ak nep nag pak linigal; kaun ak sek gi timel ginimel rek ma lip. Pirk ginig me, Bi Kib bin bi mib goj abe kaun abe mab ke yineb migan eyan di yoknigab nibak nep pirknimib.

29 Yakir sikol okok, tap yokop. Kab magil lakan nokim nep yokil, yakir omal dipal. Tap yokop ak pen, God krop nij mideb rek, alap yokop ma yap paknigab.

30 Kimkas nibep ak, God magilsek wok pagip.

31 Nib ak, ma pirknimib. Yakir okok tap sikol yib; nibi pen tap yib midebim.

*Yad Jisas bi ne agil misen agnimb
(Luk 12:8-9)*

32 "Bin bi an an yip pis ken ar midil, bin bi okok krop misen ag nenigal okok, yad pen Bapi yad seb kab ar alan mideb ak nop, yip pis ken ar midebal, agil, misen agnigain.

33 Pen bin bi an an yip cig tep ma gil, bin bi eip midenigal nab sinjak agnigal, bi nibak yad ma nippin, agnigal ak, yad pen Bapi yad seb kab ar alan ak nop, bin bi sinjaul yad ma nippin, agnigain.

Pen pen ginigal

(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 "Yad lim dai wagin aul onek ak, 'Jisas ne lim dai wagin aul owak rek, kapkap mid tep ginigabin,' agil, gos ak ma nijimib. Yad onek ak me, bin bi okok minim kib agil, pen pen ginigal.

35 Nib ginigab: ni okok warikil, nap bi eip pen pen ginigal. Pai okok warikil, nonim eip pen pen ginigal. Nine bin okok warikil, nips eip pen pen ginigal.

36 Nig ginigal nibak, karip kiri nokim kin midebal ak, kiri ke nep pen pen ginigal.

37 "Bin bi an an nonim nap akan ni pai kiri okok nep midmagil lil, yip midmagil ma linigal ak, bin bi yad midenimel rek ma linigab.

38 Bin bi an an yad eip midnig gos nijigal ak pen gos alap nijil agnigal, 'Bin bi ognap cinop gi timel ginimel

rek l̄ip,’ aḡil, mab kros k̄iri d̄i ka ḡil ȳip sain ma ḡin̄igal ak, bin b̄i yad m̄idenimel rek ma l̄in̄igab.

³⁹ Bin b̄i an, yad ke ausek m̄idil, m̄id tep gin agn̄igab ak, mab ke ȳineb eyan amn̄igab. Bin b̄i an pen agn̄igab, yad Jisas pis ken m̄iden, ȳip n̄ag pak l̄in̄ig, n̄ag pak l̄ilañ, agn̄igab ak, kom̄in̄ per per m̄idep ak d̄in̄igab.

*God n̄ibep ak rek nep di
tep ḡin̄igab*
(Mak 9:41)

⁴⁰ “N̄ibi amem, bin b̄i ogn̄ap n̄ibep ag wasu denimel ak, ȳip abe ag wasu d̄in̄igal. Pen ȳip ag wasu d̄in̄igal rek, B̄i ȳip ag yokek onek ak nop abe ag wasu d̄in̄igal.

⁴¹ Bin b̄i an, God m̄in̄im agep b̄i alap n̄in̄il agn̄igab, ‘B̄i ow̄ip aul, God w̄ög ḡip ak me, nop d̄in̄igain,’ aḡil d̄in̄igab ak, tep ȳib ḡin̄igab. God m̄in̄im agep b̄i n̄ibak d̄i tep ḡin̄igab rek, k̄isen God nop ak rek nep d̄i tep ḡin̄igab. Bin b̄i an, God bin b̄i kom̄in̄ tep ne alap n̄in̄il agn̄igab, ‘B̄i ow̄ip aul, God b̄i kom̄in̄ tep ne ak me, nop d̄in̄igain,’ aḡil d̄in̄igab ak, tep ȳib ḡin̄igab. God bin b̄i kom̄in̄ tep ne ak d̄i tep ḡin̄igab rek, k̄isen God nop ak rek nep d̄i tep ḡin̄igab.

⁴² Pen bin b̄i an, b̄i yokop yad alap n̄in̄il, Jisas b̄i ne ak aḡil, n̄ig mil dap n̄in̄igab ak, God n̄in̄ek, tep gek, pen ȳipin̄ ma ḡin̄igab,” agak.

11

*Jon b̄i ne ogn̄ap ag yokek,
Jisas nop n̄in̄ig amniłak
(Luk 7:18-35)*

¹ Jisas b̄i ne aknił umiğan alañ okok k̄rop n̄ig ḡil n̄ig ḡil ḡin̄imib aḡil ag n̄i tep ḡil, karip lim n̄ibak k̄irig ḡil, taun yokop ulep n̄ib okok amil, bin b̄i okok k̄rop m̄in̄im ag n̄ak.

² Pen Jon b̄i n̄ig pak n̄eb ak miñ m̄idil, Krais tari tari gak m̄in̄im ak n̄in̄il, b̄i ne ogn̄ap ag yokek, Jisas m̄idek siñak amjakil,

³ n̄op ag n̄in̄il aglak, “Cinop ag n̄an, nak b̄i ‘Krais’ aḡil per kod m̄idobin ak nep opan akan cin b̄i k̄isen n̄ib b̄i alap ke kod m̄idon?” aglak.

⁴ Agelak, Jisas k̄rop pen agak, “N̄ibi Jon m̄ideb siñak amil agn̄imib, ‘Cin amil udin cin ke n̄in̄il, timid cin ke n̄ipin̄,

⁵ b̄i n̄ibak bin b̄i udin kwoi ḡip okok gosip udin n̄il n̄ipal. Bin b̄i tob timel ḡip okok gosip kanib tag tep ḡipal. Bin b̄i soi sapeb l̄ip okok gosip milep ḡip. Bin b̄i timid miğan piñiñ ḡip okok gosip gos piwakek n̄ipal. Bin b̄i k̄imbal okok gosip kauyan warikpal. Bin b̄i ȳim gep rek okok, ak rek nep Krais m̄in̄im tep ak agek n̄ipal,’ agn̄imib.

⁶ Pen m̄in̄im alap agn̄imib, ‘Bin b̄i ȳip n̄in̄ d̄il, gos alap alap ma n̄in̄igal okok, miñ miñ ȳib ḡin̄igal,’ agn̄imib,” agak.

⁷ Nıb agek, Jon bı ne okok amel nıñlıg gi, Jisas bin bı ap mıdelak okok kırop Jon mıñım ar ak agıl agak, "Nıbı ned mıñ mab kab nep mıdeb nab okok ambek nıñ ak, tari nıñníg ambek? Sıd par nokım alap yıgen dı adań aul giıp alap nıñníg ambek aka?

⁸ Akań tari nıñníg ambek? Bı walıj tep tep nep lıpal bı alap nıñníg ambek aka? Bı walıj tep tep dın agıl nıpal okok, bı kıb karıp kıl tep okok kınbal. Kırı Jon mıdoligıp mıñ mab nep nab sıňak ma kınbal.

⁹ Pen tap tari nıñníg ambek? Yokop ma ambek. Jon bı God mıñım agep bı nıbak nıñníg ambek. Bı God mıñım agep onıgab, agıl kod mıdeligıpım me, bı nıbak me ak. Pen Jon ne God mıñım agep bı alap nep mer.

¹⁰ Jon nop gos nıñıl, bırarık nep God ne ñı ne nop mıñım agak mıñım nıbak, God Mıñım eyan nı kıl tıkkıl aglak,

'Bı mıñım agep yad ak,
ag yoken ned amıl,
bin bı okok ag ñı tep gek,
kısen nak ke amnıgan,'
agıl nı kıl tıkkıl.

¹¹ Nıbep nıñıd agebin, bin bı lım dai wagın aul mıdebal okok, nokım alap Jon rek mer. Pen God bin bı yokop yıb dam seb kab ar alan sıňak kod mıdenıgab okok, kırı Jon rek ma mıdenıgal; God ne bin bı yokop yıb okok dı tep yıb gek, bin bı tep ne yıb mıdenıgal.

¹² Jon bı nıg pak nıeb bı apıl mıñım tep ag nıak nıñ ak tıkkıl, bin bı okok, God cınop dıl seb kab ar alan sıňak kod mıdonımın agıl, mıñım nıbak kılıs yıb gi dam dam, mıñi ak rek nep kılıs yıb gi pal.

¹³ "Bı God mıñım agep mıñım nı kıl tıkkıl okok abe, Mosıs God lo mıñım nı kıl tıkkık ak abe, wagın ak me, God Mesaia ak nop ag yokek, ne bin bı okok kırop dıl kod mıdenıgab. Mıñım nıbak nep ag dapel dapel me, Jon owak.

¹⁴ Pen mıñım agnıg gebin ak dınıgabım akań ma nıpin. God Jon nop agek, apıl bin bı okok kırop mıñım ag nıak ak, God Mıñım nı kıl tıkkıl, gıñıgab aglak rek nep gak. Nı kıl tıkkıl aglak, bı God mıñım agep Ilaija rek bı alap onıgab, aglak.

¹⁵ Nıbı bin bı gos tımid mıdonımın okok, mıñım agebin aul tımid lı nıñ tep gıñımıb.

¹⁶ "Bin bı mıñi nıñ aul mıdebal okok yad nıpin, kırı nı painjan ognap maker sıňak bısig gıl, nı painjan ognap meg mıgan dap ranıl kırop apal rek ak mıdebal.

¹⁷ Kırı apal,
'Cın akıl pıgon,
nıbi tari gıñıg kogım ma
papım?'

Kımep sıl agep rek alap
agon,
nıbi tari gıñıg sıl ma
apım?' apal.

¹⁸ Nıb ak rek, God Jon nop ag yokek apıl, nıñ ognap tap

magıl ma ñibıl, ñig wain ma ñibıl gek, apal, ‘Bı nıbaul nop tap tari aban ñagek nıg gıp?’ apal.

¹⁹ Bı Ñı ne pen apek apal, ‘Bı tap kıb ñibıl, ñig wain ñibıl, bı takıs dıpal okok eip ajıl, bı tap si tap tımel gıpal okok eip ajıl gıp,’ apal. Pen bin bı God Mınım ak nıñ dıl, gi tep gıl, mıd tep gınıgal ak, bin bı okok nıñıl agnıgal, God Mınım ak mınım tep yıb, agnıgal,” agak.

*Mınım kıb dıni gal
(Luk 10:13-15)*

²⁰⁻²¹ Jisas taun kıb ned gi ajıl, tap ma gep koñai nep gek, bin bı okok nınlak ak pen kırı, tari gınıg tap si tap tımel gıpın agıl, tap si tap tımel gölügıpal ak kırıg gıl, Jisas nop ma nıñ dılak. Ñig gel, Jisas kırop ag gıl agak, “Korasin taun bin bı okok! Betsaida taun bin bı okok! Tap ma gep okok gen, nıpek. Pen tap si tap tımel gıpım ak kırıg gıl, yıp ma nıñ dıpım. Ñig gıpım ak, nıbi mınım kıb yıb dıni gabım. Taun kıb Taia, Juda bin bı mer okok, taun kıb Saidon, Juda bin bı mer okok, tap ma gep nıb okok kırop ak rek nep gebnep, kırı tap si tap tımel gölügıpal okok kırıg gıl, wad ajıl rek ognap yımıl, tıñ sılıkıl lılıg gi lılıg gi mıdeblap.

²² Nıb ak, mınım kıb agep ñıñ ak, Taia bin bı abe, Saidon bin bı abe, mınım sıklık rek dıni gal; pen nıbi Korasin bin bı abe, Betsaida

bin bı abe, mınım kıb yıb dıni gabım.

²³ “Kapaneam bin bı okok. Ñıñ nıbak nıbi seb kab ar alan sıñak ma amnígabım; pıs nep mab ke yıneb kau mıgan eyan ak amnígabım. Tap ma gep rek nıbep nab aul gınek ak, taun kıb Sodom gebnep, kırı tap si tap tımel gölügıpal okok kırıg gıl, mıñi komıñ mıdeblap.

²⁴ Ar nıbak yad nıbep agebin, mınım kıb agep ñıñ ak, Sodom bin bı okok mınım sıklık rek dıni gal; nıbi Kapaneam bin bı mınım kıb yıb dıni gabım,” agak.

*Yıp apıl ake linımib
(Luk 10:21-22)*

²⁵⁻²⁶ Ñıñ nıbak Jisas Nap nop agak, “Bapi, yad yıb nep agen ar alan amnañ. Nak Bı Kıb, seb kab ar alan abe, lım dai wagın aul abe kod mıdeban ak, gos nak ke nıñek tep gıp rek, bin bı gos kıd yık nıñıl nıñobın apal okok, kırop mınım yad agebin wagın ak ma ag ñıban; pen bin bı ñı painan rek mıdebal okok kırop gos tep ñıñıl, mınım yad agebin wagın ak ag mıseñ lıpan ak, nep tep agebin,” agak.

²⁷ Jisas nıb agıl agak, “Bapi kılıç ne mıdeb rek, yıp ñıb. Bin bı ognap yıp nıñ tep ma gıpal; Bapi nep yıp nıñıp. Yad nep Bapi nop nıñ tep gıpın. Pen bin bı gos tep ñıñım ag gos nıñıgain okok, kırop gos tep ñen, Bapi nop nıñıgal,” agak.

²⁸ Jisas n̄ib aḡil agak, “N̄ibi bin b̄i tap wad t̄ibr̄ib t̄ikrok m̄iker per d̄i aj̄il gos par n̄inj̄il m̄idebin okok, ȳip onim̄ib n̄inj̄il tap wad k̄ib m̄iker d̄i ajebīm okok yad ke t̄ig asik den ake linigab̄im.

²⁹ Yad b̄i sain tep kapkap m̄idebin; kal ma ḡinigain; n̄ib ak, ȳip ap̄il, wög yad gī n̄il, c̄ibur gos m̄idmaḡil n̄ibep nab adan̄ ake linim̄ib.

³⁰ N̄ibi ȳip ap̄il wög yad genigab̄im ak, d̄i m̄iker alap ma ḡinigab; auan amnigab.

12

God nop sobok gep n̄in ak, wid maḡil t̄ik n̄ijlak

(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

¹ Juda God nop sobok gep n̄in ak, Jisas b̄i ne okok eip wid wög nab sījak amlig gī, b̄i ne okok yuan gek, wid maḡil n̄ib okok ognap d̄il, wak pak yok̄il, n̄iblig gī n̄iblig gī amelak.

² N̄ig gelak, b̄i Perisi okok n̄inj̄il, Jisas nop aglak, “Lo minim̄ c̄in ageb, bin b̄i God nop sobok gep n̄in ak wög ma ḡinigal. Pen b̄i nak okok tari ḡinig God nop sobok gep n̄in wög ma gep n̄in aul, wid maḡil wak pak yokebal?” aglak.

³⁻⁴ Agelak, Jisas k̄rop pen agak, “Depid b̄irarik nep b̄i ne okok eip yuan gek, God sobok gep karip ak amjakil, bred God udin̄ yirik ar sījak lel, b̄i yokop ma n̄ibal, b̄i God nop tap sobok ḡipal okok nep n̄ibal bred ak, k̄rop ag n̄ijek nop n̄el, b̄i ne okok eip

n̄ijlak. Pen yuan lek ḡilak kesim̄ n̄ibak, God Minim̄ eyan̄ nu k̄il t̄iklak ak n̄ibi ma n̄ipim̄ ar?

⁵ “N̄ibi Mosis God Minim̄ nu k̄il t̄ikak ak ma n̄ipim̄ rek lip. Ne nu k̄il t̄ikil agak, ‘B̄i God nop tap sobok gep b̄i okok, God nop sobok gep n̄in ak, God sobok gep karip m̄igan ak am m̄idl, wög ḡipal. Pen God k̄rop minim̄ k̄ib ma agnigab,’ agak.

⁶ Pen yad n̄ibep agebin, God sobok gep karip n̄ibak tap k̄ib mer; n̄ijebim̄ aul me k̄ib.

⁷ Pen minim̄ alap God Minim̄ nu k̄il t̄iklak ak, n̄in̄ tep ma ḡipim̄ akan̄? Minim̄ n̄ibak nu k̄il t̄ikil aglak, ‘Bin b̄i ȳip tap pak sobok gī n̄inigal ak, ȳip tep ma ḡinigab; bin b̄i okok k̄rop ȳimig n̄inigal ak, ȳip tep ḡinigab,’ aglak. Minim̄ n̄ibak n̄inj̄il ma ḡipim̄ ak me, b̄i yad okok gī tep gel n̄inj̄ig gī, k̄rop d̄i silikil ap̄im̄.

⁸ ‘God nop sobok gep n̄in! God nop sobok gep n̄in!’ ap̄im̄ ak pen Bī Nī ne nep God nop sobok gep n̄in ak kod m̄ideb ag gos ak ma n̄ipim̄.

Jisas b̄i n̄inmaḡil p̄ipic gak ak gek, komij lak

(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

⁹ Jisas karip lim̄ n̄ibak k̄irig ḡil, karip lim̄ alap amil, Juda mogim̄ gep karip n̄ilik m̄igan ak amnak.

¹⁰ Pen karip n̄ilik m̄igan n̄ibak b̄i n̄inmaḡil p̄ipic gak alap m̄idek. Bin b̄i ap m̄idelak okok, Jisas minim̄

ognap agek nop dam mìnìm kîb agin, agîl, nop mìnìm tom agîl aglak, "God nop sobok gep ñin aul, bin bî komin lep akañ mer?" aglak.

¹¹ Agelak, Jisas kîrop pen agak, "Kaj sipsip nîbi alap God nop sobok gep ñin aul kau miñan amenigab ak, dî yokniñgabim aka mer? Dî yokniñgabim rek lip.

¹² Pen kaj sipsip ak tap yokop. Bin bî okok tap yîb. God nop sobok gep ñin aul komin laj agîl gînigabin ak, mìnìm ma mîdeb, gînigabin," agak.

¹³ Jisas nîb agîl, bî ñinmagîl pîpîc gak ak nop agak, "Ñinmagîl parsek lan!" agak. Nîb agek, ñinmagîl parsek lebin agak. Nîg gak niñjl ñinmagîl pîpîc gak ak pîs nep komin lîl, ñinmagîl pîs kîd tep mîdek ak rek lak.

¹⁴ Nîg gek niñjl, bî Perisi okok am mogim gîl, nop nîg nîg gîl ñag pak lîn, agîl, mìnìm ag nîj ag nîj gîlak.

Jisas ne God bî wög gi ñeb bî ne

¹⁵ Nîg gelak, Jisas niñjl, karip lim nîbak kîrig gîl, miñan alap amniñ gîl am-nak. Amek niñlig gi, bin bî konjai nep nop kisen gîlak. Nîg gelak, bin bî tap gak okok, ne gek magîlsek komin lek niñlig gi,

¹⁶ kîrop agak, "Bî ak nîg nîg gi, agîl, ma agnîmîb!" agak.

¹⁷ Jisas gak nîbak, bî God mìnìm agep Aisaia gînigab

agak rek nep gak. Ne ñu kîl tîkil agak,

¹⁸ "Nîbi niñjm! Bî yad pîs nep ag lipin aul, wög yad gi ñeb bî me ak.

Bî yad niñjen, yîp tep yîb gi p me ak.

Yad nop mîdmagîl lipin.

Kaun yad ak nop bak goj lek,

bin bî kiri titi gîl bisig mîd tep gînigal mìnìm yad ak,

bin bî okok kîrop magîlsek ag ñinigab.

¹⁹ Ne bin bî okok niñek mîlik yapek,

mìnìm pen pen ma agnigab.

Bin bî mîdebal okok, yîp nep niñlanj agîl, meg miñan dap ranil ma agnigab.

²⁰ Bin bî ma nîpal okok kîrop kapkap ag tep gînigab.

Lam son gînig gek, wel tîm lel yîn mîdeb rek ak kîrop agnigab.

Ne nîg gîlîg gi damîl me, God agi p rek mîñ ar ak gek ap ranek,

tap si tap tîmel gep mîñ ar ak pîs nep ap yonigab.

²¹ Bin bî karip lim okok nîb okok nîb ak rek nep, nop gos sek kod mîdenigal," agak.

*Jisas ne Bielsebul kîlis dîl tap ma gep rek geb, aglak
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23; 12:10)*

²² Bî kîjeki abañ ñagek, udîn kwoi gîl, meg miñan

piliñ gil gak bi alap dam Jisas midek sijak dapelak. Jisas kijeki ak ag soñ yokek, udin yip nijil niñjil, minim agil gak.

²³ Bin bi midelak okok, Jisas gak nibak niñjil, wal agil aglak, “Bi nibaul based Depid Ni ne per kod midobin ak rek lip,” aglak.

²⁴ Pen bi Perisi okok minim nibak niñjil, gos kiri okok nep niñjil aglak, “Bi nibak God kiliñ ne dil ag soñ ma yokip; ne kijeki kiyob nillik tap okok, nap kiri Bielsebul kiliñ dil ag yokip,” ag gos niñlak.

²⁵⁻²⁶ Pen gos niñlak nibak, Jisas ke niñjil, krop agak, “Seten warikil, bin bi ne onap ag yoknigab ak, titi gil bi kib midenigab? Karip lim alap, kiri ke pen pen gil asik ke ke linigal ak, ap yap paknigal. Karip lim kib alap akan bin bi wagin nokim alap, kiri ke pen pen gil asik ke ke linigal ak, ap yap paknigal. Nibi gos akniñ rek niñjil agebim ak pen Seten ne yakam ne ke okok krop ma ag yoknigab.

²⁷ “Yip agebim, ‘Kijeki kiyob nillik tap okok nap kiri Bielsebul kiliñ ak dil ag soñ yokeban,’ agebim ak pen nibi yip agem niñjin. Bi nibi ke okok Bielsebul kiliñ ak dil kijeki kiyob nillik tap okok ag soñ yokebal aka tari? Kiri ke agnigal, ‘Bin bi alap nig ginimel rek ma lip,’ agnigal.

²⁸ “Pen God Kaun kiliñ ak dil, kijeki kiyob nillik tap okok ag soñ yokebin ak, tari ginig God ne bin bi dil kod

midenigab nin ak bir owip aul, agil, yip ma dipim?

²⁹ “Bi kiliñ yip alap midek, tap nop okok dinig, yokop ma amnigal. Ned nop pis nep nag di non gi lil amil me tap nop okok me si dinigal.

³⁰ “Bin bi yad eip midebal okok, bin bi okok krop yip donigal. Pen bin bi yad mer okok, bin bi yip onig gebal okok krop yik gi yoknigal.

³¹ Nib ak, nibi niñ tep ginimib. Bin bi okok tap si tap timel tari tari genigal ak, God niñjil kiri ginigab. Bin bi God nop minim tib junigal ak, ak rek nep God niñjil kiri ginigab. Pen God Kaun nop minim tib junigal ak, God niñjil ma kiri ginigab.

³² Bi Ni ne ak nop minim timel agenigal ak, God niñjil kiri ginigab. Pen Kaun Sij nop minim timel agenigal ak, nin aul abe, nin kisen ak abe, God ne gos niñ nep midil ma kiri ginigab.

*Minim ke agebim ar
ak nep, nibep minim kib
agnigab*

(Luk 6:43-45)

³³ “Nibi yip tari ginig agebim, ‘Seten aban nagek, wög tep ak geb,’ agebim? Mab tep okok magil tep pilnigab; mab timel okok magil timel pilnigab. Mab magil pilnigab magil nibak niñjil me, mab ak tep mab ak timel agnigal.

³⁴ Nibi soin ni pai tik dopal okok me nib agebim. Nibi bin bi timel nibak rek, titi gil minim tep

agnıgabım? Bin bı mınım agebal rek nıñnígabın me, cıbur gos mıdmagıl kırop nab adan tari rek mıdeb ak nıñnígabın.

³⁵ Bin bı tep okok, cıbur gos mıdmagıl nab kırı adan tap tep mıdeb nıñlıg gi, gi tep gipal; bin bı tımel okok, cıbur gos mıdmagıl nab kırı adan tap tımel mıdeb nıñlıg gi, gi tımel giyal.

³⁶ Nıñ tep gınımib. Kisen mınım kıb agep nıñ ak, God bin bı okok kırop magılsek, mınım abramek agıl bin bı ognap gi tımel giyalak ak, tari gınig nıb apek agıl, kırop ag gınigab.

³⁷ Nıb ak me, nıbi ke mınım agnıgabım ak nep God nıñıl agek komıñ amnıgabım akan yur dınígabım,” agak.

Tap ma gep rek ognap gek nıñin, aglak

(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

³⁸ God lo mınım ag nıeb bı ognap abe, bı Perisi ognap abe, apıl Jisas nop aglak, “Mınım ag nıeb bı! Tap ma gep rek alap gek, cın nıñlı me, nak God nep ag yokıp opan agnıgabın,” aglak.

³⁹ Agelak, Jisas agak, “Nıbi bin bı tap si tap tımel nep gił, God mınım agak ak ma nıptım. Tap ma gep rek alap gek nıñin agebım ak, pen nıbep tap alap gen ma nıñnígabım. Bı God mınım agep Jona nop gak ar ak nep, yıp ak rek nep gek, nıñnígabım.

⁴⁰ Bırarık nep kıbsal kıb ak Jona nop kom jal yokek, cıbur nab eyan nıñ omal nokım mıdıl, adık gi owak. Nıb ak rek, yad, Bı Nı ne, ak rek nep nıñ omal nokım lı̄m nab okok mıdıl, adık gi onıgain.

⁴¹ Bırarık nep Jona amıl, taun kıb Ninepa bin bı kırop agek, tap si tap tımel giyalak okok kasek kırıg gił, God nop nıñ dı̄lak. Jona bı yokop ak agek nıñlak; nıbi pen Bı Kıb mıñi mıdeb aul, mınım ageb ak ma dı̄pım. Nıb ak, kisen mınım kıb agep nıñ ak, Ninepa bı warıkıl nıbep mınım kıb agel, nıbi mınım kıb dıñigabım.

⁴² “Bin kwin kıb, karıp lı̄m Siba nıb ak, bırarık nep gak rek ak nıptım. Karıp lı̄m ne par okok nıb ak pen, Juda kinj kıb Solomon gos kıd yık nıñak bı ak mınım nop nıñlıg owak. Solomon bı yokop ak nop nıg gak; pen tari gınig Bı Kıb mıñi mıdeb aul mınım ageb ak ma nıptım? Kisen mınım kıb agep nıñ ak, Siba kwin warıkıl nıbep mınım kıb agek, nıbi mınım kıb dıñigabım.

Kıjeki kıyob nılik tap okok kauyaŋ adık gi onımiŋ rek lı̄p, agak

(Luk 11:24-26)

⁴³ “Seten yakam ne kıjeki tap okok apıl bin bı abaŋ nıag mıdıl, söŋ amıl, bin bı ognap abaŋ nıgin, agıl, nıñ tag mer nıñıl,

⁴⁴ adık gi apıl niñnígab, bı ned kırıg amnígab kau ar ak tep tep nep middenigab.

⁴⁵ Ne niñjl, kijeki tımel ne rek mer, kijeki tımel yıb, aknıb ar oñjd ak poñ dapił, bı nıbak nop yıpıl sıknıgal. Nıg gek, ned mid tımel gak rek mer; kisen mid tımel yıb gınıgab. Nıbi bin bı miñi midebım nıbi tap si tap tımel ned gi midelegipım rek mer, kisen tap si tap tımel yıb gınıgabım,” agak.

*Jisas nonım nımam sıkop
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)*

⁴⁶ Jisas bin bı okok kırop miñım agek niñlıg gi, nonım nımam ne ke okok söñ eyan apıl aglak, “Cın Jisas nop miñım agníg opın,” aglak.

⁴⁷ Agelak, bı alap karıp niñlik miğan amił, Jisas nop agak, “Nanım namam nak okok, nep miñım agníg ap midebal söñ eyan,” agak.

⁴⁸⁻⁴⁹ Agek, bin bı ne eip karıp niñlik miğan eyan midebal okok kırop niñ padıklıg gi agak, “Niñjd apan ak pen, bin bı karıp niñlik miğan midebal sıñ aul, kiri me ami yad, mam yad midebal.

⁵⁰ Bin bı Bapi yad seb kab ar alan miñım ageb rek niñjl, niñ aknıb rek nep gebal okok, kiri me ami yad, ai yad, mam yad midebal,” agak.

13

*Jisas, God miñım ak niñ
tep gılanj, agıl, miñım sid tıkkı*

agak

(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

¹ Nıñ nokım nıbak nep, Jisas karıp ne ak kırıg gił am Niñ Cöb Galili gol sıñjak bısigek,

²⁻³ bin bı konai yıb nep apıl nop piñıl kıs kıs gelak. Nıg gelak niñjl ne am Niñ magöb ar ak bısig gił, amił Niñ nab sıñjak adañ midek niñlıg gi, bin bı Niñ cöb gol sıñjak warık midebalak.

Jisas bin bı okok kırop miñım sid tıkkıl miñım konai nep ag ñak. Ag ñılıg gi agak, “Bı alap wid tanañ agıl, wid magıl ak dam wög dai okok yokenigab.

⁴ Yıñ dı yokek, ognap kanıb ar sıñjak yapek, yakır okok apıl niñnígab.

⁵ Ognap kab ar lım sıkol sıkol middenigab sıñjak yapıł, kasek marıp gınıgab

⁶ pen kıdıl am kılıç ma gınıgab rek, pıb niñjl milep gınıgab.

⁷ Pen ognap nag ñu ñu sek nab okok yapıł tannıgab ak pen nag nıbak sau gił pak ñibek, milep gınıgab.

⁸ Pen ognap lım tep ar sıñjak yapıł, tan tep yıb gił, magıl konai yıb nep piñigab. Ognap niñ juıl mamid ak (100) rek piñigab; ognap niñ juıl omal nokım (60) rek piñigab; ognap niñ juıl nokım alap adık gi dam aknıb wajrem alañ (30) rek piñigab.

⁹ Nıbi bin bı gos tımid middenimij okok, miñım

agebin aul t̄im̄id li niñ tep ḡin̄im̄ib,” agak.

Jisas tari ḡin̄ig m̄in̄im s̄id t̄ik̄il agoliçip

(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jisas nīb agek, bī ne okok ap̄ıl, n̄op ag niñīl aglak, “Bin bī okok k̄rop tari ḡin̄ig m̄in̄im s̄id t̄ik̄il nep apan?” aglak.

¹¹ Agelak, ne pen agak, “God bin bī ne d̄il kod m̄idenīgab m̄in̄im we ḡil m̄ideb ak, nībep gos ūek niñīgabim; pen bin bī yokop okok ma niñīgal.

¹² Bin bī m̄in̄im ȳip niñīl niñīd̄pal okok, m̄in̄im ognap sek niñīl, wagin ak niñ tep ḡin̄igal; pen bin bī m̄in̄im ȳip niñīl ma niñ d̄ipal okok, m̄in̄im s̄ikol nīpal ak p̄is nep k̄ir ḡin̄igab.

¹³ K̄rop m̄in̄im s̄id t̄ik̄il apin ak, k̄iri ud̄in sek, gos t̄im̄id sek ak pen, agiç ar me ak, agiç, ma nīpal.

¹⁴ “Ḡipal nībak, bī God m̄in̄im agep Aisaia ned ḡin̄igab agiç nū k̄il t̄ikak rek nep ḡipal. Aisaia m̄in̄im nībak nū k̄il t̄ik̄il agak, ‘M̄in̄im niñīgal ak pen

m̄in̄im agiç nīb, agiç, m̄in̄im wagin t̄ig dam ma niñīgal.

Ud̄in niñīgal ak pen tap alap ma niñīgal.

¹⁵ Bin bī siñ aul m̄in̄im yad apin ak k̄iri yırı̄k gek ma nīpal.

God M̄in̄im niñon, c̄inop gek, bin bī ne m̄idoj̄in rek l̄ip agiç,

t̄im̄id m̄igan p̄iliñ ḡil, ud̄in j̄ik̄il nep m̄idebal,’ agak.

¹⁶⁻¹⁷ “Nīb ak, k̄iri ma nīpal; pen God nībep gos tep ūek nīp̄im ak, miñ miñ ḡin̄im̄ib. Yad nībep niñid agebin, God m̄in̄im agep bī okok abe, bin bī God M̄in̄im ageb rek niñīl ḡoliḡipal bin bī okok abe, konai nep Mesaia nop niñin ag gos niñöliçipal ak pen ud̄in niñīl, peyiç ma niñlak. Pen miñi nībi ud̄in niñīl, peyiç niñebim ak, miñ miñ ȳib ḡin̄im̄ib.

Bī wid magīl dī yokak kesim̄ agak ak, Jisas m̄in̄im wagin ak ag ūak

(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

¹⁸ “Pen m̄in̄im s̄id t̄ik̄il agesin ak, bī ne wid magīl dam wög dai okok dī yokak ak, wagin ak agen niñim,” agak.

¹⁹ “Wid magīl ognap kanib ar siñak yapek, yakır okok ap̄ıl niñīngal agesin ak, bin bī okok, God bin bī d̄il kod m̄idenīgab m̄in̄im tep ak niñīngal ak pen wagin ak ma niñīngal niñīl Seten ne gek p̄is nep sakol ḡin̄igal, agiç agesin.

²⁰⁻²¹ “Pen magīl ognap kab ar l̄im̄ s̄ikol s̄ikol m̄idenīgab siñak yapıç, kasek marip ḡin̄igab pen k̄idił am k̄iliş ma ḡin̄igab rek, p̄ib niñīl m̄ilep ḡin̄igab agesin ak, bin bī okok k̄iri m̄in̄im yad k̄isen niñīngal won ak, miñ miñ ḡin̄igal ak pen miñi nep bin bī ognap ap̄ıl, bin bī m̄in̄im

yad nıñnígal okok gos tımel
nıñjl, kaual maual rek mıdıl,
kırop gi tımel gınıgal nıñjl
bin bı mınım yad ned nıñ
dılak okok, mıñni mınım yad
ak saköl gıl, gos ar ognap
nıñnígal, agıl agesin.

²² Magıl ognap yonıgab
nag ū ū sek nab okok
agesin ak, bin bı okok mınım
yad ak nıñnígal ak pen wög
wari, karıp, kaj, tu mıñjol,
agon kılnoch kıbap tap okok
nep gos nıñjl, God mınım
tep ak kırıg gınıgal nıñjl tap
nıñjeb ognap ma pılnıgab,
agıl agesin.

²³ Pen magıl ognap lım tep
ar sıñjak yapıł, tan tep gıl,
magıl konjai pılnıgab agesin
ak, bin bı okok mınım yad ak
nıñjl, dı kılıs yıb gıl, ognap
gi tep gınıgal, ognap gi tep
yıb gınıgal, ognap gi tep ar
ke yıb gınıgal, agıl agesin,”
agak.

*Bin bı gi tımel gıpal okok
God bin bı ne okok eip jım nıł
mıdebal*

²⁴ Jisas kırop mınım
alap sek mınım sıd tıkıl
agak, “God bin bı dıl kod
mıdenıgab ak, kesim dıñıg
gebin aul rek gınıgab. Bı kıb
alap wid magıl okok tanrı
agıl, dam wög dai ne okok
yoknıgab.

²⁵ Pen kıslım eyaç kın
amnıgab won ak, bı tımel
alap tap yıñ tımel ognap
dapıl, nab nıł okok yokıl
amnıgab.

²⁶ Nıł ak, wid yıñ tep
ak tannıgab ak pen tap yıñ
tımel ak abe tannıgab.

²⁷ Nıg gek, bı wög gi ū
okok apıl bı kıb ak nop
agnıgal, ‘Bı kıb! Tap yıñ
tep okok nep dam wög dai
ak yokpan ak pen tap yıñ
tımel okok akal nıb apıl sek
taneb?’ agnıgal.

²⁸ Ne kırop pen agnıgab,
‘Bı kaual maual yad alap dap
yokıp,’ agnıgab. Pen kırı
agnıgal, ‘Cın amıl tap yıñ
tımel taneb nıb okok tıg ju
yokın akan?’ agnıgal. Bı
wög dai nap nıb bı nıbak pen
agıl agnıgab,

²⁹ ‘Mer! ū aul, tap yıñ
tımel nıb okok tıg juım agen,
nıbi amıl tap yıñ tep ognap
sek tıg junımıb rek lıp!

³⁰ Kırıg gem omalgıl
tannımınj. Pen tanıl magıl
pılek, tıkep ū ak bı tap
tıkep bı yad okok agnıgain,
“Tap yıñ tımel nıb okok tıg
juıl, dam ūon ūon gi lem,
mab dagılel yın sıbok nıb
amnımınj; pen wid magıl
okok nep dı mogım gıl,
dam wid magıl lep ūılık
mıgan yad ak yoknımıb,”
agnıgabin, agnıgab,” agak.

*Mab mastad magıl ak,
mınım sıd tıkıl agak
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-
19)*

³¹⁻³² Jisas kırop mınım
alap sek mınım sıd tıkıl
agak, “Bı alap mab mastad
magıl sıkol ak dam wög dai
ne ak yokenıgab, tan kıb gıl,
lek tep ak lek, yakır okok
apıl, lek ke ke karıp gınıgal.
Nıł ak rek me, God bin bı dıl,
karıp lım tep ne seb kab ar

alan şıňak kod middenigab ak me,” agak.

Yıs ak, minim sid tıkił agak
(Luk 13:20-21)

³³ Jisas minim alap sek minim sid tıkił agak, “Bin okok tap yıs apal ak, dı plaua tin kıl eyan sek dı adık madık gel, tap kıl yıb tanıb. Nıb ak rek me, God bin bı dıl, karıp lım tep seb kab ar alan şıňak kod middenigab ak me,” agak.

Jisas ti gınig bin bı okok minim sid tıkił agoligip
(Mak 4:33-34)

³⁴ Jisas bin bı okok kırop minim ognap ag nıñig gıl misen ma agoligip; minim sid tıkił nep kırop ag noligip.

³⁵ Gak nıbak, bı God minim agep alap ned gınigab agıl nı kıl tıkkak rek nep gak. Ne minim nıbak nı kıl tıkił agak,

“Karıp lım bırarık ped okok
gı lak nıñ ak tıkił,
mıd damıl mıñi
mıdobın nıñ aul,
minim ma nıñlak ak,
minim sid tıkep minim
ak nep kırop ag
nıñgain,” agak.

Jisas wid magıl minim sid tıkił agak ak, minim wagın ak agak

³⁶ Jisas nıb agıl, bin bı okok kırop kırıg gıl, karıp nıñlik mıgan amek nıñlig git, bı ne aknıb umıgan alan okok apıl, nop aglak, “Tap yıñ timel wög dai nab okok tanıb, agıl, minim sid tıkił

apan ak, cınop agek nıñin,” aglak.

³⁷ Agelak, ne pen agak, “Bı tap yıñ tep yokıp, apin ak, yad Bı Nı ne.

³⁸⁻³⁹ Wög dai apin ak, lım dai wagın aul magılse. Tap yıñ tep apin ak, bin bı God kırop dıl kod middenigab bin bı okok. Bı tap yıñ timel dap yokek tanıb apin ak, bı yıp nıñek mılık yowıp Seten nop nep apin. Tap yıñ timel tanıb apin ak, Seten bin bı ne okok kırop apin. Pen wid magıl pok gınigab nıñ apin ak, nıñ karıp lım wagın aul kır gınigab nıñ nıbak apin. Bı tıkkak dowep apin ak, ejol okok kırop apin.

⁴⁰ Tap abramek tanıb okok tıg juıl, dam mab ke yıneb eyan yoknígal apin ak, nıñ karıp lım wagın aul kır gınigab nıñ nıbak me ak.

⁴¹ Bı Nı ne ejol ne okok kırop ag yokek, apıl, bin bı tap si tap timel gıpal okok abe, bin bı bin bı ognap kırop agıl, kırı tap si tap timel gıpal okok abe, ejol kırı apıl kırop dıl,

⁴² mab ke yıneb mıgan eyan ak yoknígal, yur gek nıñlig git, meg magıl surıbıkıl sil agnígal, agıl apin.

⁴³ Nıñ nıbak, bin bı Nap kırı dıl seb kab ar alan kod middenigab okok, kırı pıb melik rek paklıg gi middenigal. Nıbi bin bı gos timid mıdonımıñ okok, minim agebin aul timid lı nıñ tep gınimib.

Mani kes we gılak ak,

minim sid tikil agak

⁴⁴ “Pen God bin bi dıl kod middenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bi alap amıl nıñigab, mani kes birarık nep we gılak alap wög dai alap middenigab. Ne nıñıl, tap ognap dı pak rıbık tep gıl, karıp amnigab. Amıl, miñ miñ yıb gıl, tap ne okok magılsek sükim gıl, mani dıl, mani nıbak damıl, wög dai nıbak tauıl, am mani kes nıbak dıñigab.

Pöl tep tep ak, minim sid tikil agak

⁴⁵⁻⁴⁶ “Pen God bin bi dıl kod middenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bi sükim gep okok magıl sükol kıbap mılep rek tıd geb “pöl” apal tap okok pıyo nıñ ajıl, pöl magıl mılep yıb alap nıñıl, karıp amıl, tap kiri okok magılsek sükim gıl, mani dıl, am pöl magıl mılep nıbak taunigal.

Uben ak, minim sid tikil agak

⁴⁷ “God bin bi dıl kod middenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bin bi ognap uben damıl, nıg cöb sıňak yokel, kıbsal konjai nep apıl mıgan nıbak ambal.

⁴⁸ Nıg gel, uben lıp gı dam gol okok amıl, kıbsal tep okok yıprıg kıbsal lep tin mıgan ak lıl, kıbsal tımel okok dı yokpal.

⁴⁹ Karıp lım wagın aul kır gınigab nıñ ak, nıb aknıb rek nep gınigab. God ejol ne okok apıl, bin bi God Minim ageb rek gıpal okok dı bılok

ke lıl, bin bi God Minim ageb rek ma gıpal okok dı bılok ke lıl,

⁵⁰ dam mab ke yıneb eyan ak yoknigal. Yokel yur gek, meg magıl kiri su rıbıkı sil aglig gı middenigal,” agak.

⁵¹ Nıb agıl agak, “Yad minim agesin wagın ak nıpım aka mer?” agak.

Agek, bi ne okok aglak, “Yau, nıpın,” aglak.

⁵² Agelak, agak, “Nıbi ned God lo minim ak nep ag nöliçipım ak pen miñi nıbi God bin bi dıl kod middenigab minim tep agebin ak bir nıpım. Nıg nıñıl nıbi miñi bin bi okok ag nıñigabım ak, nıbi God Minim tep ned nıb ak abe, God Minim tep kisen nıb ak abe ag nıñigabım,” agak.

*Nasaret bin bi kiri Jisas
nop ma nıñ dıłak*
(Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

⁵³⁻⁵⁴ Pen Jisas ne minim sid tikil minim agak nıbak ag juıl, taun ne ke Nasaret amıl, Juda mogım gep karıp nılik mıgan ak amıl, bin bi okok kırop ag ūek, kiri nıñıl wal yıb aglak. Kiri pen aglak, ‘Bi nıbaul ne titi gıl gos kıd yık nıñıl tap ma gep aknıb rek geb?’ aglak. Kisen pen aglak,

⁵⁵⁻⁵⁶ “Bi nıbaul nonım nap, nıñai nımam ne okok, cın eip midebal ak pen ne titi gıl bi kıb rek mıdıl, minim ke agıl, tap ma gep rek okok geb? Nap ne ak bi kapeda; nonım Maria; nımam bi ne okok Jems ak, Josep ak, Saimon ak,

Judas ak. Nib ak, ne titi gil apil nig geb?" aglak.

⁵⁷ Nib agil, kiri Jisas nop gos timel niyil, minim ne agak ak ma dilak.

Pen Jisas krop agak, "Bi God minim agep okok karip lim par okok amil ag nel, niyid agebal agil niyngal; pen karip lim kiri ke ak ag nel, tom agebal rek lip agil krig gipal ak rek gebim," agak.

⁵⁸ Minim agak ak ma niylak ak me, karip lim nibak tap ma gep rek konjai nep ma gak.

14

Herod agek, Jon Bi Nig Pak Neb ak nabic cög ne ak tib gi rik gilak

(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹ Pen gapman bi kib karip lim Galili kod midoligip Herod, Jisas ne tari tari gak minim ak niyil,

² am bi nop wög gi neb ognap krop agak, "Bi Jisas tap ma gep rek geb bi nibak, ne bi alap ke mer; ne Jon bi nig pak neb bi nibak nep. Nop nang pak linek ak pen kauyan warikil ap mideb rek, tap ma gep rek nib okok geb," agak.

³⁻⁵ Pen Herod ne Jon nop miñ lîl nang pak lak minim wagin ak nig gil mideb. Herod ne nimam Pilip bin ne ak Herodias dad amek, Jon ne Herod nop agak, "Nak akni b gipan, gi timel gipan. Bi alap nimam ne komij midenigab bin nuwi ne ma

dinigab," agak. Jon nib agek, bin nibak Herodias ne Herod nop minim agak niyil Herod Jon nop dam miñ lîl, nang pak lin, ag gos niyak ak pen bin bi okok Jon nop, bi God minim agep cin aglak rek, pirkil krig gak.

⁶ Pen kisen Herod nonim nop tik dowak kos tikep nin ak amek, bin bi konjai nep ap mogim gil, tap magil dagil niyng gilak. Nin nibak, Herodias pai ne ak apil nab nib siyak kogim pagek, Herod niyek, tep yib gak.

⁷ Nig gek, ne pai nibak nop minim agil agak, "Yad minim niyid yib agil nep agebin, nak tap alap ag niyenigan, nep abramek di niyngain," agak.

⁸ Agek, pai nibak, nonim agak rek niyil agak, "Jon bi nig pak neb kimig cög ne ak, kinan cög migan eyan lîl, dap niymin," agak.

⁹⁻¹⁰ Nib agek, Herod niyek yimig gak, pen bin bi okok niy mideb niyng gi, pai nibak nop misen minim niyid ag lîl agak, "Nak tap alap ag niyenigan, nep abramek niyngain," agak rek niyil, bi ognap ag yokek, am Jon miñ midek siyak amil, kimig cög nop ak tib gi rik gil,

¹¹ di kinan cög migan eyan lîl, dap pai nibak nop nîlak. Nelak, ne pen damil nonim nop nîlak.

¹² Pen Jon bi ne okok apil, cip se dam tigel gil, am Jisas

nop ag ñılak.

Jisas bı aknıb paip tausan tap magıl ñek ñınlak

(Mak 6:30-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-14)

¹³ Jisas mìnım nıbak ñınlı, am karıp lım ke mıgan alap mìdenım, agıl, ñıg magöb dıl, karıp lım nıbak kırıg gıl, pındak. Pen bin bı okok, Jisas ameb sıňak sain amnın, agıl, karıp lım kırı okok kırıg gıl, wagın ar amlıg gı, Jisas amníg gek sıňak amnílak.

¹⁴ Jisas ne pen karıp lım mıgan nıbak apjakıl, ñıg magöb ak kırıg gıl, gol okok apıl ñıňak, bin bı konjai nep mìdelak. Kırop ñınek, yımıg gek, bin bı tap gak okok gek, komıň lak.

¹⁵ Pen dígep won ak, bı ne okok Jisas mìdek sıňak apıl, nop aglak, "Maň kıslım gìnig geb. Mìdarık nep tap magıl ñıňeb won ak padıkıp. Sıň aul mìň mab nep nab sıňaul. Nıbak nak bin bı konjai nep sıň aul agek, karıp maň sıň aul amıl, tap magıl kırı og-nap tau ñıňlon," aglak.

¹⁶ Nıb agelak, Jisas kırop pen agak, "Mer, kırı ma amnígal. Nıbi ke kırop tap magıl ñıňmib," agak.

¹⁷ Agek, aglak, "Cın tap magıl konjai ma mìdeb. Yokop bred magıl aknıb mamıd kıbsal omal mìdeb," aglak.

¹⁸ Agelak, Jisas kırop pen agak, "Tap nıb okok dıl yıp dowım," agak.

¹⁹ Nıb agıl, bin bı okok kırop agek, tap kas ar okok

bısig gel amek nınlıg gı, bred kab ak dıl, kıbsal omal ak dıl, kılan gı nınlı, God nop tep agıl, bred ak dı pag gıl, bı ne okok kırop ñek nınlıg gı, kırı dılıg gı, bin bı okok kırop nonım lı ñılak. Kıbsal ak ak rek nep gılak.

²⁰ Nıg gıl nonım lı ñelak, ñıbel, ñıbel, kogi gek, ñıb saknımel rek ma lak. Dai dai kırıg gılak okok me, Jisas bı ne okok wad aknıb umıgan alan ak dı yigel, pıs nep ap ran jakak.

²¹ Bin bı tap ñıbelak nıb okok, bin okok mer, ñı pai sıkol okok mer, bı okok nep me paip tausan rek amnak.

Jisas ñıg kas ar sıňak taulıg gı amnak

(Mak 6:45-52; Jon 6:15-21)

²² Jisas, bı ne okok kırı ñıg pıs kıdadaj amnílan ag gos ñınlı agek, ñıg magöb dıl amelak ñınlı ne bin bı okok kırop ag yokıl,

²³ ne ke God nop sobok gìnig karıp lım dım alap amnak. Mìdek, karıp dıgnıg gek pen ne ausek nep dım nıb alan mìdek.

²⁴ Pen bı ne okok ñıg magöb dıl ñıg cöb nab kıb sıňak amel ñınlıg gı, yıgen asad kıb yıb ak apıl, ñıg magöb ak tıg adık gìnig rek gak.

²⁵ Won nıbak karıp kisen nep tıknıg gek ak me, Jisas ñıg kas ar ak taulıg gı apıl, bı ne okok mìdelak ulep sıňak apek,

²⁶ kırı ñınlı, "Ak cıp kaun alap apeb!" agıl, jel gek

pırıkkıl, wal kib agıl bleble
gılak.

²⁷ Jisas pen krop agak,
“Ma pırıknımib! Yad nep
apebin!” agak.

²⁸ Agek, Pita agak, “Bı Kib!
Nak nep apenimın ak, yip
abe agek, nıg kas ar sıňak
taulig gi piyak sıňak nin,”
agak.

²⁹⁻³⁰ Agek, Jisas pen agak,
“Nıb ak, nak owan!” agak.

Agek, Pita nıg magöb ar ak
kırıg gıl, nıg kas ar ak taulig
gi am Jisas midek sıňak am
am nab sıňak amıl nıňak,
yigen kib yib apıl, nıg ak pag
aposıp. Nıg gek ne pırıkkıl,
nıg eyan panjıd yaplıg gi, sık
kib agıl agak, “Bı Kib! Nak
yip kasek dı yokan!” agak.

³¹ Nıb agek, Jisas kasek
nop dı rıbıkkıl agak, “Nıň
dep won nak ak maň yib
gi. Tari gınig gos omal
nıňesan?” agak.

³² Nıb agıl, Jisas eip Pita eip
nıg magöb mıgan ak amel
nıňlıg gi, yigen asad kib dek
ak piş nep kır gak.

³³ Nıg gek nıňıl, bı ne
nıg magöb mıgan eyan bisig
midelak okok, Jisas yib nop
agel ar amek nıňlıg gi aglak,
“Nıňid! Nak God Ni ne yib!”
aglak.

*Genesaret bin bı tap gak
kok Jisas gek, komıň lak*
(Mak 6:53-56)

³⁴ Pen kırı nıg cöb juıl,
karıp lım Genesaret piş
kidakdan amjaklak.

³⁵ Amjakel, bin bı kın
mideligipal okok Jisas nop
nıňıl, Jisas nep owıp agıl, bin

bı karıp lım ulep nıb okok
magılsek sık agel, bin bı tap
gak okok magılsek dolak.

³⁶ Dapıl, Jisas nop neb neb
gılıg gi aglak, “Nak cınop
yau agek, bin bı tap giş sıň
aul, walıj nep gol sıňak nep
dı nıňel, komıň lań,” aglak.
Agelak ne yau agek, bin bı
walıj ne dı nıňlak okok krop
magılsek komıň lak.

15

*Nıpis nısed sıkop
gölögipal rek, Perisi kai ak rek
nep gölögipal*
(Mak 7:1-13)

¹ Pen nıň nıbak, bı Perisi
ognap, bı lo minim ag nıeb
bı ognap, Jerusalem nıb apıl
Jisas nop aglak,

² “Bı nak sıň aul, tari gınig
apiş based sıkop minim per
ak kırıg gıl, nıňmagıl kırı nıg
li yokıl mer, yokop nep tap
nıbal?” aglak.

³ Agelak, Jisas pen agak,
“Nıbi tari gınig God Minim
ne ak kırıg gıl, napıs nased
sıkop gölögipal rek nep
gişim?

⁴ God agak, ‘Nanım nap
krop gī tep gıl dı̄ tep
gınimib,’ agak. God minim
alap agıl agak, ‘Bı̄ alap
nonim nap krop minim
timel ognap agnigab ak, kırı
bı̄ nıbak nop nıag pak lılań,’
agak.

⁵⁻⁷ Pen nıbi minim nıbak
yipid gī ma ag nıbım.
Bı̄ alap, nonim nap kırıg
gınigain agnigab ak, krop
agnigab, ‘Ami bapi, yad
tap tep ognap nırep mal

ñibnep pen mani nirep mal ñeb mani ak, mifni yad God nop ñinigain apin, niñil mani nirep mal ñeb alap ma middeb,’ agnigab. Niñ gel, niñi niñil apim, ‘Kiri niñ gipal ak, minim ma middeb,’ apim. Nit apim ak, ‘God Minim agobin,’ apim ak pen niñi minim esek yib agil, niñi ke apim rek ma gipim. Niñi minim nibak rek bin bi okok krop ag nitbim ak, God minim agep bi nak Aisaia ne bi niñep rek nep gos niñil, minim niñid yib alap nu kil tikak. Minim niñak nu kil tikil agak,

8-9 ‘Bin bi siñ aul minim tom agil apal,

“God Bi Kib cin,” apal ak pen

yokop minim nep apal;
yip midmagil ma lipal.

Yip sobokgil,
yokop minim nep apal.
God Minim bin bi okok krop
ag nobin apal ak pen

bi karip lim wagin aul
niñ

minim kiri ke apal minim ak
nep dad ag niñ ajebal!’
agak,” agak.

*Bin bi tap gac gip okok
(Mak 7:14-23)*

10 Jisas niñ agil, bin bi midelak okok sik agek apelak agak, “Minim agebin aul, niñ tep ginimib!”

11 Bin bi okok tap magil okok abramek nitbel, cibur nab kiri eyan amil kiniñir ma gip; cibur nab kiri eyan gos timel niñil agebal ak me, kiniñir gac sek midebal,” agak.

12 Pen Jisas bi ne okok apil Jisas nop aglak, “Bi Perisi okok minim apan ak niñel, nep milik yowip ak, nak niñpan?” aglak.

13 Agelak, Jisas agak, “Ak minim ma middeb. Bapi yad seb kab ar alan middeb ak, tap yit ne ma yimib okok magilsek wagin sek piñil ju di yoknigab.

14 Bi niñ okok kiri udin kwai. Bi udin kwai alap, bi udin kwai alap nop ponid damil, omalgil kau migan ak ap yap paknigair,” agak.

15 Jisas niñ agek, Pita agak, “Minim niñak minim sid tikil apan wagin ak cinop ag nek niñin,” agak.

16-17 Agek, Jisas pen agak, “Kiri ma niñpal rek, niñi ak rek nep ma niñim ar? Niñim! Tap tari tari abramek niñbal okok, God niñek, minim ma middeb. Ak yokop nitbil, cib sek kil yokpal.

18 Cibur nab kiri eyan gos timel niñil ak me gek, kiniñir sek midebal.

19 Gos kiri ke niñil, gos timel niñil, bin bi niñag pak lili, bin si bi si gil, tap okok si dil, minim kib agnigal niñ ak minim tom agil, bin bi ognap krop ag juil, gipal.

20 Gipal niñbak me, God niñek gac sek midebal; pen tap niñnit, niñmagil niñ lama yokil abramek niñbal ak, God niñek gac ma gip,” agak.

*Kenan bin alap Jisas
minim agak rek niñ dak
(Mak 7:24-30)*

²¹ Jisas karip l̄im Genesaret n̄bak k̄irig ḡil, karip l̄im k̄ib, taun k̄ib omal Taia Saidon nab okok amnak.

²² Am̄l n̄b okok karip l̄im Kenan okok m̄idek, bin karip l̄im n̄b okok n̄b alap, Jisas nop ap̄l agak, “B̄i K̄ib, Depid Ņi ne, ȳp ȳm̄ig n̄njan! Pai yad ak k̄ijeki aban n̄agek, m̄id tep ma ḡip,” agak.

²³ Agek, Jisas pen ma agak. Pen b̄i ne okok ap̄l, Jisas nop aglak, “Bin aul c̄inop k̄isen ḡilīg ḡi, m̄in̄im sos̄im aineb ageb. Nop ag yokek okok amnañ!” aglak.

²⁴ Agelak, Jisas agak, “God ȳp ag yokek onek ak, Juda bin b̄i God nop k̄irig ḡipal okok, k̄rop nep d̄in̄im, agil, onek,” agak.

²⁵ N̄b agek, bin Juda mer n̄bak ap̄l, Jisas m̄idek wagin s̄in̄ak kogim ȳm̄il agak, “B̄i K̄ib, ȳp ḡi n̄in̄im̄in!” agak.

²⁶ Agek, Jisas nop pen agak, “Tap maḡil Ņi pai c̄in Ņeb ak, d̄i kain okok ma yokin,” agak.

²⁷ Agek, bin n̄bak pen agak, “B̄i K̄ib, n̄in̄id apan ak pen, b̄i k̄ib okok tap n̄ibel, dai dai okok abañ mok okok yapek, kain okok sek n̄in̄igal,” agak.

²⁸ Agek, Jisas nop pen agak, “Bin aul, ȳp n̄iñ d̄i w̄os ḡipan ak me, tap ag n̄neban ak ḡin̄igain,” agak. N̄b agek n̄in̄il ḡi, k̄ijeki ak won n̄bak nep pai ne ak nop k̄irig ḡil söj amek, nop kom̄iñ lak.

Jisas bin b̄i kon̄ai nep k̄rop gek, kom̄iñ lak

²⁹ Jisas adik gi Ņig Cöb Galili gol p̄is k̄idadañ amil, mak ak k̄ilan ḡil, am d̄im alañ bisigak.

³⁰ Bisig m̄idek n̄in̄il ḡi, bin b̄i kon̄ai nep, bin b̄i tob t̄imel gak okok, udin kwoi gak okok, Ņin̄maḡil tob gi gogeb mogeb gak okok, aleb adik gek m̄in̄im ma agelak okok, tap tari tari gak okok magilek dap̄il, Jisas m̄idek tob wagin s̄in̄ak lel n̄in̄il ḡi, k̄rop gek kom̄iñ lak.

³¹ Ņig gek, bin b̄i n̄b okok n̄in̄il, wal agil aglak, “C̄in Isrel bin b̄i God c̄in ak tep ȳib. Bin b̄i aleb adik gak okok gek, m̄in̄im agebal; bin b̄i Ņin̄ tob gi gogeb mogeb gak okok gek, kom̄iñ l̄ip; bin b̄i tob t̄imel gak okok gek, tag tep gebal; bin b̄i udin kwoi gak okok gek, udin Ņil n̄nebal,” agil, ȳib nop agel ar amnak.

Jisas b̄i po tausar rek tap Ņek Ņin̄lak

(Mak 8:1-10)

³² Jisas b̄i ne akn̄ib um̄igan alañ k̄rop s̄ik agek, apelak, agak, “Bin b̄i s̄in̄ aul k̄rop ȳm̄ig Ņin̄ebin. Ņin̄ omal nokim yad eip m̄idesal pen k̄iri tap maḡil ma m̄ideb. K̄rop yokop ag yoken, amil kanib nab s̄in̄ak udin m̄imain apek, ap yap pakn̄imel rek l̄ip,” agak.

³³ Agek, b̄i ne okok pen aglak, “Karip l̄im bin b̄i kon̄ai ma m̄idebal nab n̄b s̄in̄ aul, c̄in tap maḡil akal

nib piyo niñil dapil, bin bi konjai nep nib sij aul kiroq non niñnigal?" aglak.

³⁴ Agelak, Jisas agak, "Bred won nibi titi gi rek middeb?" agak.

Agek, aglak, "Bred akniib ar onid kibsal sikol ognap sek middeb," aglak.

³⁵ Agelak, Jisas bin bi okok kiroq agek, lim ar nib sijak bisiglak.

³⁶ Kiri nig gil bisigel niñlig gi, ne bred magil akniib ar onid ak dil, kibsal sikol okok abe dil, God nop tep agil, ti panjil, bi ne okok kiroq nek, kiri pen dil, bin bi okok kiroq nonim li niñlak.

³⁷ Nig gil nonim li nelak, niñbel, niñbel, kogi gek, niñb saknimele rek ma lak. Dai dai kiriq gilak okok me, Jisas bi ne okok wad akniib ar onid diyi gel, pis nep ap ran jakak.

³⁸ Bin bi tap niñlak nib okok, bin okok mer, niñpai sikol okok mer, bi okok nep me, po tausan rek amnak.

³⁹ Pen nig gil tap niñbil, Jisas bin bi nib okok kiroq ag yokil, ne nig magob dil, karip lim Magadan pis kideim amil, karip lim nab nib okok amnak.

16

Jisas nop aglak, "Tap ma gep rek alap gek niñin," aglak
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

¹ Bi Perisi ognap, bi Sadyusi ognap, Jisas tari giniñimij nop ag juñin, agil, apil nop aglak, "Nak Mesaia ak midebin apan ak, tap ma

gep rek alap seb kab ar alanj nib gek niñil, niñid apan agil, niñin," aglak.

² Agelak, Jisas pen agak, "Pib panid amil, seb kab lakañ lakañ gek niñlig gi agnigabim, 'Karip tik tep ginigab,' agnigabim.

³ Kislim sek pib lim ginig gil lakañ lakañ gil seb karik nek niñlig gi, agnigabim, 'Minab paknig geb,' agnigabim. Nig gil niñ tep gipim ak pen yad miñni tap tari tari gebin aul, nibi nippim pen wagin ak ma nippim.

⁴ Nibi bin bi miñni midebim okok, mid tep ma gil, God nop gos ak ma nippim. Tap ma gep rek alap gek niñin, agebim ak, yad gen ma niñnigabim. Bi Jona nop gak rek, ar ak yip gek, niñnigabim," agak. Jisas nib agil, kiroq kiriq gil migan alap amnak.

Tap yis ak, Jisas minim sid tikil agak
(Mak 8:14-21)

⁵ Jisas abe, bi ne okok abe nig magob dil, nig cob pis kideim amil niñlak, bred okok sakol gil ma dolak.

⁶ Nig niñil Jisas bi ne okok kiroq agak, "Bi Perisi, bi Sadyusi, yis kiri ak, niñ tep giniñimib," agak.

⁷ Jisas nib agak niñil, bi ne okok, ke ag niñ ag niñ gil aglak, "Cin bred ma dopin ak me, nib ageb," aglak.

⁸⁻⁹ Pen Jisas kiri agelak nibak ke niñil agak, "Nibi tari giniñ bred ma dopin,

agıl, ag amił apıl gebim? Nībi yip nīn dı̄ tep ma gipim. Bī paip tausan rek midelak nīn ak, bred won aknīb mamid ak dıl, dı̄ pag gī ñenek, ñibıl dai dai yepıl yepıl gelak, wad titi rek yigem ap ran jakak?

¹⁰ “Pen nīn kisen ak, bred won aknīb ar onjd dıl, bī po tausan rek midelak ak ñenek, ñibıl dai dai yepıl yepıl gelak, wad titi rek yigem ap ran jakak?

¹¹ Nīn nibak nībi ke midil, bred wad yipek ak pen miñi mìnım sid tı̄kil agesin ak ma nīnjl, ‘Bred tap agıl ageb,’ agebim. Bred tap okok agıl ma agebin. Bī Perisi okok abe, bī Sadyusi okok abe, yis kiri ak nibep dinimij rek lip ak, agıl, agebin,” agak.

¹² Nīb agek, kiri nīnlak tap yis bred sek lipal ak ma agak; bī Perisi okok abe, bī Sadyusi okok abe, mìnım ag nibal ak ma nīnñimib, agıl, mìnım sid tı̄kil agak.

Pita Jisas nop agak, “Nak Mesaia, God komij Ñi ne ak,” agak

(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

¹³ Kisen Jisas taun kib Sisaria Pilipai nab sījak amjakıl, bī ne okok krop ag nīnjl agak, “Bin bī okok Bī Ñi ne bī an apal?” agak.

¹⁴ Agek, bī ne okok aglak, “Ognap Jon bī nīg pak ñeb ak, apal; ognap, Ilaija, apal; ognap, Jeremaia, apal; ognap pen bī God mìnım agep alap, apal,” aglak.

¹⁵ Agelak, Jisas krop agak, “Nībi ke pen, yip an agıl nīpim?” agak.

¹⁶ Agek, bī ne Saimon Pita agak, “Nak Mesaia, God komij Ñi ne ak,” agak.

¹⁷ Agek, Jisas agak, “Jona nī ne Saimon. Mìnım ageban nibak, tep ageban. Nak gos yipidgil nīpan nibak, ke okok nib ma owip; Bapi seb kab ar alan ak nep, nep gos nibak ñek, nak yipidgil nīpan.

¹⁸ “Yad nep agebin, nak Pita. Gos yipidgil nīpan nibak, yad bin bī yad tı̄goj tı̄goj pon dapıl, cöc yad kab nibak ar ak linigain. Kimeb magıl ak cöc yad gek, yap paknimij rek ma lip.

¹⁹ “God karip lim seb kab ar alan sījak, piyam ur ak nep nīnigain. Nak lim dai wagin aul midil, miñ ar akal nīnjl, yipidgil ma gip, mer agenigan ak, God seb kab ar alan sījak, ak rek nep mer agnigab. Pen miñ ar akal nīnjl, yipidgil mideb, yau agenigan ak, God seb kab ar alan sījak, ak rek nep yau agnigab,” agak.

²⁰ Jisas nib agıl, bī ne okok krop agak, “Bin bī okok krop, yad Mesaia me nibak, agıl, ma agnimib,” agak.

Jisas, “Yad yur dil kimil wariknigain,” agak

(Mak 8:31-9:1; Luk 9:22-27)

²¹ Nīn nab nib ak, Jisas bī ne okok krop, bī okok yip nīg nīg ginigal, agıl, misen agıl agak, “Yad kisen

Jerusalem amen, b̄i m̄in̄im d̄i b̄lokep okok l̄l, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok l̄l, b̄i God lo m̄in̄im ag ñeb b̄i okok l̄l, yip yur ñil ñag pak l̄n̄igal. Pen ñin omal m̄idil, ñin omal nokim ak kauyan warikn̄igain,” agak.

²² N̄ib agek, Pita, Jisas nop dam gol s̄in̄jak amīl, m̄in̄im k̄ilis rek agil agak, “B̄i K̄ib! Nep n̄ig ma ḡin̄im̄in̄! M̄in̄im n̄ibak ag tep ma ḡipan. God nep kod m̄idek, n̄ig ma ḡin̄im̄in̄,” agak.

²³ Agek, Jisas adik ḡil, Pita nop agak, “Seten, yip k̄irig ḡil amnon! Yip tari ḡin̄ig mer agil ageban? God gos n̄ijip rek ma n̄ipan; bin b̄i gos n̄ipal rek nep n̄ijil ageban,” agak.

²⁴ Jisas n̄ib agil, b̄i ne okok k̄rop agak, “Bin b̄i an an, Jisas pīs ken ar midon, agenimel ak, tap l̄im dai wagin aul gos k̄ib n̄ipal ak k̄irig ḡil, m̄ib gon̄ k̄iri ke gos k̄ib n̄ipal ak k̄irig ḡil, mab kros d̄i ka ḡil yip sain ḡin̄imel.

²⁵ Bin b̄i an, yad Jisas nop den tep ma ḡin̄igab, agil, n̄ijngab ak, komin̄ ma m̄idenigab; pen bin b̄i an, yad Jisas nop n̄in̄ d̄i m̄iden yip tap tari tari genimel ak, m̄in̄im ma m̄ideb, agnigab ak, per nep komin̄ nep m̄idenigab.

²⁶ “Bin b̄i an, tap l̄im dai ar wagin aul d̄in̄im, agil, gek amnigab ak, gos k̄ib ne ak ar n̄ibak nep amenigab

me, komin̄ per m̄idep ak ma d̄in̄igab. Akañ God nop tap n̄ib okok tauil, komin̄ per m̄idep ak d̄in̄igab? Mer yib!

²⁷ “Kisen yad B̄i Ñi ne, Bapi melik k̄ilis d̄il, ejol okok eip adik gī onigain ñin ak, m̄in̄im k̄ib n̄ijil, bin b̄i okok k̄iri tap tari tari rek ḡipal okok n̄ijil k̄rop pen ñin̄igain.

²⁸ “Yad n̄ibep n̄ijid yib agebin, n̄ibi bin b̄i m̄idebim s̄in̄ aul, ognap komin̄ m̄idenigabim ak me, B̄i Ñi ne bin b̄i d̄il seb kab ar alan s̄in̄jak kod m̄idenigab ñin ak, B̄i Ñi ne apek n̄ijlig gī, nop n̄ijngabim,” agak.

17

*Jisas mīb goj ke yib lak
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)*

¹ Jisas m̄in̄im n̄ibak agil, ñin aknib kagol onjd ak midil, Pita, Jems, Jems n̄imam Jon k̄rop yakam poj d̄il, d̄im i oklañ alap amīl, ke m̄idelak.

² N̄ig ḡil m̄idel n̄ijlig gī, Jisas mīb gon̄ ne ak ke yib l̄l, mīlik dai ak pīb rek n̄ijil, walij ne ak melik melik yib gak.

³ N̄ig gek n̄ijlig gī, k̄iri n̄ijlak, b̄i God m̄in̄im agep ned k̄imrek, Mosīs eip Ilaija eip, apil Jisas eip m̄in̄im ag m̄idelak.

⁴ K̄iri n̄ijil, Pita ne Jisas nop agak, “B̄i K̄ib. C̄in s̄in̄aul m̄idobin ak, tep yib m̄idobin. Nak yau agnimin, karip badak omal nokim gin,

nep alap, Mosis nop alap, Ilaija nop alap,” agak.

⁵ Pita n̄ib agek n̄ınlıg git, seb t̄id ȳib bad alap apıl, k̄rop magılseк p̄ırau ȳıpıl yokak. P̄ırau ȳıpıl yokek n̄ınlıg git, m̄ınım alap seb nab n̄ibak n̄ib agak, “Ñı m̄ıdmagıл yad aul, ȳıp tep ȳib gip. M̄ınım tari tari agnımın̄ ak, n̄ıŋ d̄ınmıt̄b,” agak.

⁶ M̄ınım n̄ibak n̄ıg gıl apek n̄ınlıl, Jisas b̄i ne okok gos par n̄ınlıl, p̄ırıkıl, am l̄ım wagın̄ s̄ıňak pakıl, m̄ılık dai k̄iri ak l̄ım eyaŋ li m̄ıdelak.

⁷ Jisas apıl, k̄rop d̄ı n̄ınlıl agak, “Ma p̄ırıknımıt̄b. Warıktım!” agak.

⁸ Agek, warıkıl n̄ınlak, Jisas ne ausek nep m̄ıdek.

⁹ Pen k̄iri mak ak k̄ıyan git amlıg git, Jisas k̄rop agak, “M̄ıñi tari tari gosıp n̄ıpım n̄ibak, bin b̄i okok k̄rop ma ag n̄ınmıt̄b. K̄isen Bi Ñı ne k̄ımił warıknıgab ñıñ ak me, bin b̄i okok k̄rop ag n̄ıngabım,” agak.

¹⁰ Agek, b̄i ne okok nop aglak, “Lo m̄ınım ag ñeb b̄i okok tari ḡıñig apal, ‘Ilaija ned onıgab, k̄isen Mesaia l̄ım dai wagın̄ aul onıgab,’ apal?” aglak.

¹¹ Agelak, Jisas pen agak, “N̄ıñd apal. M̄ınım n̄ibak m̄ıdeb: ‘Ilaija ned apıl k̄rop ag tep genıgab, k̄isen Mesaia onıgab.’”

¹² Pen n̄ıñım. Ilaija owak ak pen apek, nop ma n̄ınlak. Gos k̄iri ke n̄ınlak rek, nop git

timel gılak. Bi Ñı ne ak nop ak rek nep ḡıñigal,” agak.

¹³ Jisas n̄ib agek, b̄i ne okok n̄ınlak, Jisas Ilaija ȳib agak ak pen Jon b̄i ñıg pak ñeb ak nop nep agak.

*Kijeki abaŋ ñagak ñı alap, Jisas gek, komıñ lak
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-43a)*

¹⁴ Pen k̄iri ḡımeŋ eyaŋ amjakıl n̄ınlak, bin b̄i konjai nep m̄ıdelak. Bi alap, bin b̄i m̄ıdelak nab n̄ib s̄ıňak apıl, Jisas m̄ıdek s̄ıňak kogım ȳımıl agak,

¹⁵ “Bi K̄ıb. Ñı yad ak ȳımig n̄ıñnímın̄. Nop saköl ñagek, m̄ıd tep ma gip. Per amıl, mab ȳıneb nab okok abe, ñıg nab okok abe git dam pakeb.

¹⁶ Nop dam b̄i nak okok m̄ıdesal s̄ıňak dad amen, git mer n̄ınlıl k̄ırıg ḡıpal,” agak.

¹⁷ Agek, Jisas agak, “Ñıbi bin b̄i m̄ıñi ñıñ aul m̄ıdebiм okok, God nop gos n̄ınlıl ma n̄ıŋ d̄ıpım; God ageb rek ma ḡıpım. M̄inek akal n̄ıbi n̄ıŋ d̄ıl ke ḡıñigabım? Ñı n̄ibak d̄ı yad m̄ıdebin s̄ıňaul dowım,” agak.

¹⁸ Agek, ñı n̄ibak dapelak, Jisas k̄ijeki nop abaŋ ñagak ak ag gek, söŋ amek, won ak nep komıñ lak.

¹⁹ Nıg gek, Jisas b̄i ne okok ne m̄ıdek s̄ıňak apıl, ke nep m̄ıdlıg git, nop ag n̄ınlıl aglak, “Tari gek, k̄ijeki abaŋ ñagak n̄ibak, ag yok mer n̄ınlıl k̄ırıg ḡıpın̄?” aglak.

²⁰ Agelak, Jisas pen agak, “N̄ıŋ dep won n̄ıbi ak ulep git ak me, ag yok mer n̄ınlıl

kırıg gīpim. Pen nīn̄im! Nīn̄ dep won nībi ak mab mastad yīn̄ magıl s̄ikol m̄ideb rek ak m̄idenigab ak, tap tari tari ḡin̄igabın̄, ag gos nīn̄igabım ak, ḡin̄igabım. D̄im yırı̄k aul, ‘Pag okdan̄ amnoj,’ agn̄igabım ak, amn̄igab.

²¹ Pen k̄ijeki abāj ñagip nībak, yokop ag yoknīmib̄ rek ma l̄ip. Tap magıl kırıg gīl, God nop sobok gīl̄ig gīl̄ m̄idil me, ag yoknīgabım,” agak.

Jisas kauyan̄ agak, “K̄imil warı̄kn̄igain,” agak

(Mak 9:30-32; Luk 9:43b-45)

²² Jisas b̄i ne okok eip karıp lim Galili ap̄il mogim gīl̄, k̄rop agak, “Manj m̄ideb, Bī Nī ne nop dam bin b̄i ognap k̄rop nīn̄igal,

²³ nop pīs nep ñag pak lel kīmn̄igab ak pen nīn̄ omal m̄idil, nīn̄ omal nokim̄ ak kauyan̄ warı̄kn̄igab,” agak.

Jisas nīb̄ agek, b̄i ne okok nop map̄in̄ nīn̄il, gos par ȳib̄ nīn̄lak.

Jisas God sobok gep karıp takıs ak ñak

²⁴ Pen k̄isen, Jisas b̄i ne okok eip taun s̄ikol Kapaneam amjachel, b̄i God sobok gep karıp takıs dep b̄i okok k̄iri ap̄il Pita nop aglak, “Min̄im ag ñeb b̄i nībi ak takıs nīb̄ sek aka mer?” aglak.

²⁵ Agelak, Pita pen agak, “Yau, ne takıs nīb̄ sek,” agak. Pen Pita nīb̄ agıl, karıp m̄igan amek nīn̄lig gīl̄, Jisas

ne ned agıl, Pita nop ag nīn̄il agak, “Gos nak tari nīpan? Gapman b̄i k̄ib̄ okok, takıs mani akal nīb̄ d̄ipal? Bin b̄i k̄iri ke okok nīb̄ d̄ipal akan̄ bin b̄i par okok nīb̄ d̄ipal?” agak.

²⁶ Agek, Pita pen agak, “Bin b̄i par okok nīb̄ d̄ipal,” agak. Agek, Jisas agak, “Nīn̄id, b̄i k̄iri ke okok takıs ma nībal.

²⁷ Pen c̄ir mal ma ñon̄igabır ak, k̄rop m̄ilik yon̄im̄in̄ rek l̄ip. Nīb̄ ak, nak ñig c̄ob s̄ıñak amıl, nag wīk yokıl, k̄ibsal ned d̄in̄igan ak, meg m̄igan t̄ig lakıl nīn̄igagan, kab magıl nokim̄ alap meg m̄igan ak m̄idenigab. D̄il dam takıs c̄ir mal ak nīn̄im̄in̄,” agak. Agek me, am agak rek nep gak.

18

Bī k̄ib̄ midon, agıl, min̄im̄ pen pen aglak

(Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

¹ Jisas b̄i ne okok ap̄il, nop ag nīn̄lak, “Bin b̄i God d̄il, seb kab ar alan s̄ıñak kod m̄idenigab okok, an bin k̄ib̄ b̄i k̄ib̄ m̄idenigab?” aglak.

² Agelak, Jisas nīt̄ pai s̄ikol alap s̄ık agek apek, d̄i udın̄ yırı̄k ar k̄rop s̄ıñak warı̄k nīl̄,

³ agak, “Yad nībep nīn̄id ȳib̄ agebin, nībi nīt̄ pai s̄ikol okok gos nīpal rek ma nīn̄igabım̄ ak, God karıp lim seb kab ar alan s̄ıñak ma amn̄igabım̄.

⁴ Nīb̄ ak, bin b̄i c̄in̄ bin b̄i k̄ib̄ ma m̄idobın̄ agıl, nīt̄ pai s̄ikol aul rek m̄idenigal ak

me, God bin bi ne ke dil, kod midenigab nab siñak, bin bi kib rek midenigal,” agak.

5 Pen bin bi yip ninj dil, nit pai sikol aul rek di tep ginigal ak, krop nep mer, yip abe di tep ginigal.

Nit pai krop tap timel gi yombal ak

(Mak 9:42-48; Luk 17:1-2)

6 “Pen bin bi ognap apil, nit pai yip gos ninj dipal okok, krop tap si tap timel ar ak gi yomel, kiri gos yip ak yipin gi, tap si tap timel ginigal. Bin bi nig ginig genigal ak, ned makid kib alap kijam kiri min di li ribikil, dam nig solwara nab siñak yoknigal ak tep. Kominj midil, nig gi timel yib ginigal ak, yur kib yib dinigal.

7 “Bin bi lim dai wagin aul midebal okok miker yib ginigab. Min timel ar ak gi, bin bi ognap krop gos nel, ar nbak gi ap yap paknigal ak, timel yib ginigab. Min ar nbak ned goligipal, min gipal, kisen ak rek nep ginigal. Nig ginigab ak pen bin bi ar nbak gi yomnigal okok, yur ke yib dinigabal.

8 “Ninmagil tob nibi ak ninjil, tap si tap timel ginig genimij, ninmagil tob nbak tib gi rik di yoknimib. Nig gi me, tap si tap timel gep ar ak kirig gi, God karip lim siñak amil, per per midenigabim. Mer ak, ninmagil tob sek midil, pen mid tep ma gi, tap si tap timel gep ar ak gi damil,

karip lim mab ke per yin mideb siñak amnigabim.

9 “Pen udin ak ninjil, tap si tap timel ginig genimij, udin nbak tig gi lig gi yoknimib. Nig gi me, tap si tap timel gep ar ak kirig gi, God karip lim siñak amil, per per midenigabim. Mer ak, udin omal sek midil, pen mid tep ma gi, tap si tap timel gep ar ak gi damil, karip lim mab ke per yin mideb siñak amnigabim.

10 “Nibi ninj tep ginimib, nit pai sikol okok tap yokop, agil, gos ak ma ninjnimib. Yad nbep agebin, nit pai sikol okok ejol kiri okok, Binen yad udin yirik ar ne ak karip lim seb kab ar alan siñak midebal.

Jisas, kaj sipsip kir gak ak, minim sid tikil agak

(Luk 15:3-7)

11 “Bin ne ak, bin bi kir gi pal okok, krop dinig owak.

12 “Bi alap kaj sipsip ne ninj juil aknib mamid alan rek midenigab. Pen nokim alap kir genigab ak, ne tarig ginigab? Sipsip ne ognap krop kirig gek, tap kas kas nib midel ninjlig gi, ne amil sipsip ne kir ginigab ak nop piyo ninjek amnigab.

13 Am piyo piyo ninj dil, min min yib ginigab. Nbep ninj id agebin, kaj sipsip ne magilsek min min gi, pen kaj sipsip ne alap kir gek, piyo ninj dam dam dinigab ak, sipsip nbak nep min min yib ginigab.

¹⁴ Nib ak rek, Biñen nibi seb kab ar alan mideb ak, ñīt pai s̄ikol ne alap ma k̄ir ḡinim̄in̄, aḡil, nīn̄ nep mideb.

Ai mam nak alap nep gī timel genigab ak, ne nīg ḡinim̄in̄

¹⁵ “Bin bī ai mam, agnigan okok, bī alap nep gī timel genim̄in̄, nak pen amil, nep eip ke midil, nep tap tari gak nibak misen̄ agniman̄. Nib agek, nīn̄ denigab ak me, nanai namam nak yib midenigab.

¹⁶ Pen nak nīg gek, ne manjenigab ak, nak amil, ai mam omal sek ulik gī damil, kiri nīn̄ mideb nīn̄lig gī, nak bī nibak eip minim̄ agnim̄ir.

¹⁷ Pen nak nīg gek, ne minim̄ nīrep ma donim̄in̄ ak, bin bī cōc opal rek magilsek nīn̄ mideb nīn̄lig gī, minim̄ nibak k̄rop agniman̄. Pen nak nīg gek, bī nibak bin bī cōc opal minim̄ ma donim̄in̄ ak, nep kiri ḡinim̄in̄. Bī nibak bin bī God Minim̄ ma nīn̄il, bī takis dep rek ak me, nīg gīp, aḡil, nep kiri ḡinim̄in̄.

¹⁸ “Nib ak, yad nibep nīnjid agebin, lim dai ar wagin aul mer genigabim̄ ak, God ne seb kab ar alan midil, ak rek nep mer agnigab; pen yau agenigabim̄ ak, ne ak rek nep yau agnigab.

¹⁹ “Yad nibep agebin, bin bī omal lim dai wagin aul midil, minim̄ ag ar nokim̄ l̄il, Bapi yad seb kab ar alan

mideb ak nep ag nījenigair ak, ag nīn̄igair rek ḡinigab.

²⁰ Pen bin bī omal akan̄ omal nokim̄ rek, gos yip nīn̄il, ap mogim̄ genigal ak, yad kirob nab nib sījak midenigain,” agak.

Bi wög gī ñeb timel ak

²¹ Pita Jisas midek manj sījak apil agak, “Bī Kib. Mam alap yip gī timel genim̄in̄ ak, nīn̄ titi rek gī timel genigab, yad nīn̄il kiri ḡinim̄? Nīn̄ aknīb ar onjd ak rek aka?” agak.

²² Agek, Jisas agak, “Nīn̄ aknīb ar onjd mer; nak bī nibak nep gī timel ḡinigab ak nīn̄il kiri ḡinigan ak, nīn̄ juil nīn̄ juil aknīb ar onjd ak nīn̄il kiri ḡinigan.

²³ God bin bī d̄il karip lim seb kab ar alan sījak kod midenigab ak, kesim̄ agnig gebin ar aul rek mideb. Kiñ alap ne bī wög gī ñeb ne ognap kirob mani ognap nil, kisen pen nim̄ agnigab. Kisen ne gos nīn̄il agnigab, ‘Kiri dai nīlañ,’ agnigab.

²⁴ Pen mideb ak pen nīn̄igal, agek, bī alap ne mani yir nīn̄ juil konai yib tap dai midenigab bī ak donigal.

²⁵ Pen bī nibak pen ne kib yib midenigab ak me, pen nīn̄im̄in̄ rek ma linigab. Nīg gek, bī kib ak nīn̄il, bī wög gep bī ne ognap kirob agnigab, ‘Ne gīp nibak rek, nep d̄il, bin ñīt pai, tap ne tari tari mideb okok magilsek d̄il, dam s̄ikim gem, tauenimel nīn̄lig gī, mani

nibak dap yip ninimib, agnigab.

²⁶ Nib agek, bi nibak pen, kogim yimil, bi kib ak nop agnigab, ‘Nak yip mapin nijil, kod midenimin; tap dai nak nib okok magilsek dai pagnigain,’ agnigab.

²⁷ Agek, bi kib ak nop mapin nijil, tap dai ne ak, nak kirig git amnoj, agnigab.

²⁸ “Bi kib ak dai nibak kirig gek nijlig git, bi wog git neeb nibak ne pen amil nijngab, bi ne eip wog gologipir bi alap midenigab. Nop nijil, kinjam nop di cici lil agnigab, ‘Nep mani yir nokim alap nинек ak dai pagan!’ agnigab.

²⁹ Agek, bi ne eip wog gologipir nibak kogim yimil minim neb neb git agil agnigab, ‘Nak yip mapin nijil, kod midenimin; tap dai nak nibak magilsek dai pagnigain,’ agnigab.

³⁰ Agek, bi nibak minim nop ak ma nijil agnigab, ‘Nep dam miñ lenigain, tap dai nibak magilsek dai pagenigan ak me, sön amnigan,’ agil, nop dam miñ linigab.

³¹ Nig gek, bi ne eip wog gipal okok, krop cibur timel gek, amil kin ak nop minim nibak magilsek ag ninigal.

³² Ag nel, bi kib ak, bi ne nibak nop sik agek apek agnigab, ‘Nak wog git neeb bi timel yib. Nak yip sil agesan, nep yimig nijil, tap dai yad nep middeb ak kirig gipin.

³³ Nak pen tari ginig, bi nak eip wog gipir ak nop ak rek nep yimig nijil, ma kirig gitpan?’ agnigab.

³⁴ Bi nibak bi ne eip wog gologipir ak nop yimig ma nijngab ak me, bi kib nibak kal juil, wog git neeb bi nibak nop dam miñ lep kau kodep bi okok nil agnigab, ‘Nop miñ lek, yur gek nijlig git midil, tap dai yip ak magilsek dai pag juil me sön amnigab,’ agnigab.

³⁵ Nibi ai mam ognap krop ak rek nep genigabim, Bapi yad seb kab ar alan siñak middeb ak, nibep pen ak rek nep ginigab. Nib ak, nanai namam nibi okok nibep git timel genigal ak, krop yimig nijil, midmagil lil, kirig ginimib,’ agak.

19

Bi bin dinig, pis nep dinigab; kisen nop ma ag yoknigab

(Mak 10:1-12; Luk 16:18)

¹ Jisas minim nibak ag mibil juil, karip lim Galili kirig git, karip lim Judia, nijg Jodan pis kidadan ken amnak.

² Amek, bin bi konai yib nop kisen gelak nijil bin bi tap gak okok gek komij lak.

³ Pen bi Perisi okok, Jisas nop ag nijon, minim timel ognap agnimij, agil, apil aglak, “God Mosis nop ag nuk lo minim ak, bin alap tap sikol alap git timel ginigab ak, bi ne nop ag yoknig, ag

yoknıgab aka mer? Nak tari
gos nıpan?” aglak.

⁴ Agelak, Jisas pen agak, “God Mınım ū kıl tıklak ak
nıbi udın lı ma nıpmı ar? Karıp lım bırarık ped okok
gı lak ūn ak, God ne bı alap,
bin alap, gı lak.

⁵ God agak, ‘Ar nıbak me,
bı okok nonım nap sıkop eip
mıdıl, bin dıl, nonım nap
kırıg gı, kırı ber mal jım
níl kın mıdel mıb goj nokım
yıb lıniğab,’ agak.

⁶ Nıb ak me, God agek mıb
goj kırı mal mer, mıñi jım
níl nokım lıniğab nıbak, bı
alap apıl, kırop ag tıg asık ke
ke ma lıniğab mer,” agak.

⁷ Jisas nıb agek, bı Perisi
okok nop aglak, “Pen tari
gınig Mosıs mıñım alap ū
kıl tıklı agak, ‘Bin ag yoknıg,
bin aul pıs nep kırıg gebin,
agıl, mıj alap ū kıl tık nıl, ag
yoknımıb,’ agak?” aglak.

⁸ Agelak, Jisas pen agak,
“Nıbi bin bı mıñım ma nıŋ
dıpım ak me, Mosıs nıb
agak. Pen God bin bı bırarık
okok gı lak ūn ak, nıg ma
göligıpal.

⁹ Pen yad nıbep agebin, bı
an, bine ak bı alap eip dı
ger mer, yokop nep ag yokıl,
bin kısen nıb dıniğab ak, bin
si dıniğab nıňıl God nıňek
tımel yıb gınigab; ne bin si
dep bı me ak,” agak.

¹⁰ Jisas nıb agek, bı ne
okok aglak, “Bı okok bin kırı
yokop ma ag yoknıgal ak, bı
praj mıdıl bin ma dıniğal ak
tep,” aglak.

¹¹ Agelak, Jisas agak, “Bı
magılsek yokop mıdenımel
rek ma lıp. God bı yokop
mıdenımel, agıl, ag lak bı
okok nep, yokop mıdenımel
rek lıp.

¹² Bı ognap, kırı walak ma
lek tık dopal okok, bin ma
dıpal. Bı ognap, bı ognap
walak kırop tıb gı rık gıpal
okok, bin ma dıpal. Pen bı
ognap, God bin bı dıl seb kab
ar alan sıňak kod mıdenıgab
wög ak gı, agıl, bin ma
dıpal. Nıbi, bı praj mıdon,
agıl, bı praj nep mıdenımıb
ak tep,” agak.

*Jisas nınmagıl arak ne ak
ní̄ pai sıkol nabıc cög ar alan
lak*

(Mak 10:13-16; Luk 18:15-
17)

¹³ Bin bı okok, “Jisas
nınmagıl nı̄ pai cın nabıc
cög ar alan lıl, God nop sobok
gañ,” agıl dapelak, pen bı ne
okok kırop nıň i sek lıl ag
gıläk.

¹⁴ Nıg gel, Jisas pen nı̄
pai nıb okok sık agek apelak
nıňlıg gı, bı ne okok kırop
agak, “Tari gınig kırop nıb
ag gıpmı? Nı̄ pai sıkol nıb
okok kırıg gem yıp olan. God
bin bı dıl, seb kab ar alan
sıňak kod mıdenıgab ak, nı̄
pai sıkol nıb okok rek,” agak.

¹⁵ Jisas nıb agıl, nınmagıl
arak ne ak nı̄ pai sıkol nabıc
cög ar alan lıl, karıp lım
mıgan alap amnak.

*Bı alap tap ne koňai nep
midek*
(Mak 10:17-31; Luk 18:18-
30)

16 Bi alap Jisas midek siňak apıl agak, "Mınım ag ūeb bi. Yad tap tari tep ak gıl, per komış midep magıl ak dınım?" agak.

17 Agek, Jisas pen agak, "Yıp tari gınig, tap tep aks, agıl, ag niňeban? God nokım me Bi tep. Pen per per midenim, agnımın ak, lo mınım agıl ūu kıl tıklak okok niňil ageb rek gınımın," agak.

18 Agek, agak, "Lo ar akal rek ageban?" agak. Agek, Jisas agak, "Cıp ma ñag paknımın; bin si bi si ma gınımın; tap si ma dınımın; mınım kib agnigal ak, mınım tom ma agnımın;

19 nanım nap mınım agnimir ar ak nep niňil kisen gınımın; nak ke midmagıl lıpan rek, bin bi ke nıb okok krop ak rek nep midmagıl lınimın," agak.

20 Nıb agek, bi praj nıbak agak, "Lo mınım okok magılsek niň sakpin. Pen yad tari tap tep ak gıl, komış per midep ak dınım?" agak.

21 Agek, Jisas agak, "Mıd tep yıp gınım, agnımın ak, tap nak okok magılsek sıkim gıl, mani dıl, bin bi mapınn gep rek okok krop niňimın. Nak niň genigan ak me, mıd tep gep nak ak midenigab God karıp lım seb kab ar alan siňak. Pen yad agebin rek gıl, apek yad eip ajor," agak.

22 Agek, bi praj nıbak tap ne konjai midek rek, mınım

nıbak niňil, gos par lılıg gi lılıg gi amnak.

23 Pen ne niň gıl amek niňlig gi, Jisas bi ne okok krop agak, "Yad nıbep niňid yıp agebin, bin bi mani tap kiri konjai midenigab okok, God nop koslam gos niň del, krop dıl seb kab ar alan siňak kod midenigab.

24 Kaj kamel okok, ūu mauöl nag yokpal migan ak amniň amniňgal; pen bin bi tap konjai mideb okok, God nop koslam gos niň del, krop dıl kod midenigab," agak.

25 Jisas bi ne okok mınım nıbak niňil, gos par niňlig gi aglak, "Pen bi tep nıbak, God dı seb kab ar alan siňak ma dad amniňab, apan ak, bin bi an rek dad amniňab?" aglak.

26 Agelak, Jisas krop niňlig gi agak, "Bin bi okok ke gınimel rek ma lıp. God ne nep me, tap tari tari gınig, gınigab," agak.

27 Jisas nıb agek, Pita agak, "Niňjan! Cın tap cın okok magılsek kırıg gıl, nak eip nep cıg gıl ajobın ak, cın pen tap tari dıniňabin?" agak.

28 Agek, Jisas agak, "Yad nıbep niňid agebin, ūin kisen ak yad melik kılıs sek apıl, bin bi magılsek kod midenigain. ūin nıbak me, nıbep bi yıp kisen geniňabım okok agen, Isrel bin bi wagın ke ke aknıb umigan alan okok, krop kod midenigabım.

29 Bin bi yıp niň dıl, karıp, niňai niňmam, nonım nap, ūi

pai, wög dai, tap tari tari okok kırıg gìnigal okok, God kırrop yıpın ma gìnigab; tap nıb okok rek kırrop pen konjai yıb nıl, per midep kırrop nıniçgal.

³⁰ Pen bin bı miñi ned amebal okok, kisen konjai nep kıl ken yıb okok midenigal. Pen bin bı miñi kıl ken yıb sijnak midebal okok, kisen konjai nep ned am midenigal.

20

*Bin bı nag wain wög gipal
okok, mìnım sid tıkıl agak*

¹ Jisas nıb agıl agak, "God bin bı dıl kod midenigab ak, kesim agnig gebin ar aul rek mideb. Bı wain wög nap nıb alap, yad amıl bı ognap dapen, wög yıp ak gılaj, agıl, miñab kisen tıkkak won ak warıkıl, am bı ognap pıyo nıñıl,

² nıbep kab magıl silpa won nokım nokım taunigain, agıl, kırrop eip mìnım ag ar nokım alap lıl, ag yokek, am wain wög ne ak wög gelak.

³ Pen pıb yokop nab sijnak ap raneb won ak, am maker sijnak amıl nıñak, bı ognap yokop midebak.

⁴ Kırrop nıñıl agak, 'Nıbi ak rek nep am wain wög yad ak genigabım, yad nıbep kab magıl yıpıd gıl taunigain,' agak.

⁵ Agek, am wög ne ak gelak. Pen pıb nab kıl alanj won ak abe, pıb kim geb won ak abe, mìnım nıbak nep agıl,

bı ognap sek dek, wög ne ak gelak.

⁶ Pıb panıd amníg geb won ak, kauyan maker sijnak amıl nıñak, bı ognap sek apıl midep nep midebak. Kırrop agak, 'Nıbi tari gìnig nıñ aul wög ma gıl, yokop nep midebım?' agak.

⁷ Agek, nop aglak, 'Bı alap cınop wög alap ma nıb,' aglak. Agelak, kırrop agak, 'Nıbi ak rek nep am wain wög yad ak gìnimib,' agek, am wög gelak.

⁸ Dıgep won ak, wain wög bı nap nıb ak, bı kod midep ne ak nop agak, 'Nak amıl, bı wög yıp gebal okok kırrop agek, apel, bı kisen agen opal okok, kab magıl kırrop ak ned nıñimın; bı ned agen opal okok, kab magıl kırrop ak kisen nıñimın,' agak.

⁹ "Agek, bı kod midep ak, bı nıb okok kırrop sık agek apelak, bı pıb panıd amek nıñlig gi, ap wög gelak okok, ap kab magıl kırri ak ned dılak.

¹⁰ Pen kırri nig gıl del nıñlig gi, bı ned agek ap wög gelak bı okok gos nıñlak, 'Cın kab magıl kıl ak dıñigabın,' ag gos nıñlak ak pen kisen dılıg gi nıñlak, kırri kab magıl ar nokım nıbak nep dılak.

¹¹ Dıl, dai bı wain wög nap nıb ak eip pen pen agıl aglak,

¹² 'Cın tari gìnig, bı kisen opal okok kab magıl dıpal nokım ak rek nep dıpin? Cın kıslım sek warıkıl, pıb kal nıñek nıñlig gi, wög gon gon yırık gıp ak, pen bı alap aua

eper alap nep wög gesal kab magıl ñiban rek nep cınop ñiban!' aglak.

¹³ Agelak, bı wain wög dai nap nıb ak nıñıl, bı kırı alap nop agak, ‘Mam, nıñan! Nep gı tımel ma gıpin. Nep kab magıl ñinigain apin rek ñıbin.

¹⁴⁻¹⁵ Bı kisen opal okok, bı ned opal okok eip adıp adıp ñinig, ñinigain. Ak tap yad. Nıb ak, bı ognap titi gıl mer agnigal? Kırop abramek ñıbin ak, nep ti gınig mılık yowıp? Kab magıl ñıbin ak dad karıp nak amnoŋ! agak,” agak.

¹⁶ Jisas kesim nıbak agıl, agak, “Bin bı kisen midebal okok, ned midenigal; bin bı ned midebal okok, kisen midenigal,” agak.

Jisas kauyan agak, yıp ñag pak lel kımıl warıknıgain, agak

(Mak 10:32-34; Luk 18:31-34)

¹⁷ Jisas Jerusalem amlıg gı, kanıb nab sıňak, bı ne aknıb umıgan alan kırop dam gol okok amił, ke midebak nıñlıg gı kırop agak,

¹⁸ “Nıbi nıñım! Cın Jerusalem amenıgabın, Bı Nıne nop mıımıg gıl, nop dam God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, lo minım ag ñeb bı okok abe, ñınmagıl ar kırop ak lenigal, kırı nop minım kıb agıl agnigal, ‘Bı aul nop ñag pak lep,’ agnigal.

¹⁹ Nıb agıl, Juda bı mer okok kırop ñenigal, nop ag juıl, tapın pakıl, dam

mab bak alan ñag pak lel kımnıgab. Ñın omal mıdıl, ñın omal nokım ak kauyan warıknıgab,” agak.

Jems eip Jon eip bı kıb mıdor agıl gos niyrek
(Mak 10:35-45)

²⁰ Sebedi ñı ne omal, nonım ñı nıb omal poŋ dıl, Jisas midek sıňak apıl, kıbor kıyan gıl agak, “Yad minım alap mıdosıp apebin,” agak.

²¹ Agek agak, “Minım nıbak tari?” agak.

Agek, agak, “Yıp tep gınigab ak, kisen nak kin mıdıl, bin bı kod midenigán ñın ak, ñı yad omal bak nep sıňak bısignıgair, alap yıpıd kıd, alap anıdken kıd,” agak.

²² Nıb agek, Jisas bı omal kırop pen agak, “Minım yıp ag niyebir ak, nıñ rep ma gebir. Ñıg silek yad ñıñlıg gebin ak, nıri mal ak rek nep ñıñlıgair?” agak. Agek, agrek, “Yau! Ñıñlıgabır!” agrek.

²³ Agerek, agak, “Nıñıd agebir. Ñıg silek ñıñlıg gebin ak ñıñlıgair. Pen bı an yıpıd pıs kıd, bı an anıdken pıs kıd bısig midenigair ak, ma agnigain. Minım ak minım yad mer; Bapi minım ne. Bin bı ne ke ag lıp okok nıb rek midenigair,” agak.

²⁴ Bı ne nıb omal minım nıbak nıb agerek, bı ne aknıb wajrem alan minım ak nıñel, mılık yapek, madıl mal kırop minım ag gılak.

²⁵ Jisas pen bı ne okok kırop magılsek agek apelak agak, “Nıbi nıpm, Juda

bin b̄i mer okok, kij kiri kilīs ḡil, kod midébal; b̄i kib kiri minim tari tari agnigal ak niñil, kaun d̄il, sain ḡinigabal me.

²⁶ Pen kiri ḡipal rek ma ḡinimib. Bi an b̄i kib midonimij ak, b̄i s̄ikol rek midil, bin b̄i ognap krop wög git ñeb b̄i rek midonimij.

²⁷ Bi an b̄i kib yib midonimij ak, b̄i s̄ikol tam okok rek midil, bin b̄i ognap krop miñ wög gep b̄i rek midonimij.

²⁸ Bi Ñi ne owak ak, bin b̄i okok kiri wög yip ḡilan, agil, ma owak; wög krop git ñi damil, kisen tap si tap timel ḡipal ar ak saj git kimen, kiri komij amniłan, agil, owak,” agak.

Jisas bi udin kwoi gak omal gek, udin nil niñrek
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

²⁹ Pen Jisas taun kib Jeriko k̄irig gil amek niñlig git, bin b̄i konjai nep nop kisen ḡilak.

³⁰ Bi udin kwoi gak omal kanib gol s̄ijak bisig mider niñlig git, “Jisas apeb,” agel niñil, meg miğan dap ranil agrek, “Depid Ñi ne, c̄rop yimig niñan!” agrek.

³¹ Agerek, bin b̄i okok krop mal niñ i sek agil aglak, “Minim sakol ma agir!” aglak. Niñ aglak ak pen, minim krop ak ma d̄il, meg miğan tapin dap ranil agrek, “Depid Ñi ne, c̄rop yimig niñan!” agrek.

³² Niñ agerek, Jisas wös ḡil, krop mal sik agil agak, “C̄rop tari gañ, agil, yip sik agebir?” agak.

³³ Agek, agrek, “Bi Kib, c̄rop udin kwoi ḡip ak gek nil niñir!” agrek.

³⁴ Agerek, Jisas krop mal yimig niñil, udin krop ak di niñek, magil ak nep udin nil niñil, ne amek niñlig git, kisen ḡirek.

21

Jisas Kij rek Jerusalem amnak
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisas b̄i ne okok eip Jerusalem am man man git, karip lim s̄ikol Betpagi, Olip D̄im ulep amjaklak. Amjakil, b̄i ne omal ag yokil agak,

² “Niři mal karip tirig tironj pis adan amil niñigair, kaj donki nonim nilik amil mal miñ non git lel midenigair. Niñil, miñ ak wiſibil ponid donimir.

³ Pen bin b̄i alap apil, tari ḡinig kaj donki cinop ak wiſib dad amebir agenimij ak, pen agnimir, ‘Bi Kib ak wög midek, agosip dinig opir,’ agil, kasek yau agenigab, donigair,” agak.

⁴ Pen krop mal ag yokek amnīrek niňbak, bi God minim agep alap ḡinigal, agil, nu kil tikak rek nep gak. Ne agak,

⁵ “Jerusalem bin b̄i krop agnimib,

‘Kinj n̄ibi b̄i sain ak, kaj donki ar ak b̄isig ḡil, n̄ibep apeb.

Ne kaj donki n̄ilik ar ak b̄isig ḡil apeb,’ agnimib,” agak.

6 Pen Jisas b̄i ne ag yokek amnirek n̄ib omal, agak agak rek,

7 kaj donki nonim abe, n̄ilik marip abe ponjd daperek, b̄i ne okok walij par tig juil, kaj donki ar alan lelak, Jisas ar s̄injak b̄isigak.

8 Bin b̄i konjai nep, Bi Kib apeb, agil, walij par kiri ar alan tol gi loliqpal okok tig juil, kanib kib s̄injak lilk. Ognap am mij kas, mab kas okok tib gi rik di dapil kanib kib s̄injak lelak.

9 Bin b̄i okok Jisas nop piñil kis kis giliq gi, amlig gi, meg miyan dap ranlig gi, aglak,

“N̄inim! Depid tikkek, tik damil tikip ak, apeb me aul.

Nop tep agobin!

Bi Kib nop ag yokek apeb bi n̄ibaul me,
nop tep agobin!” aglak.

10 Jisas Jerusalem amjakek n̄inlig gi, bin bi okok magilsek ag amil apil gi aglak, “Bi n̄ibak bi an?” aglak.

11 Agelak, bin bi Jisas eip olak okok aglak, “Bi aul me Jisas, bi God minim agep Nasaret karip lim Galili n̄ib,” aglak.

Jisas bin bi God sobok gep karip tap sikim gelak okok

*krop yik soj eyan yokak
(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)*

12 Jisas God sobok gep karip miyan eyan amil n̄injek, bin bi okok tap sikim gi midelak. Ne n̄injil, krop magilsek yik yokil, abañ bad kab magil lil pen pen yimjik gelak okok tig adik gi, bi yakir sikim gi mab bog ar bisig midelak okok, tig adik gak.

13 Nig gi krop ag gi agak, “God Minim nu kil tikkak ak, God agak,

‘Karip yad ak yip sobok gep karip, pen nibi gipim ak,

bi tap si dep karip alap rek lip,’ agak,” agak.

14 Pen Jisas ne God sobok gep karip n̄ilik miyan n̄ibak midel n̄inlig gi, bin bi udin kwoi gak ognap, bin bi tob timel gak ognap apelak, krop gek komin lak.

15 Ne tap ma gep rek gek, ni pai sikol okok sik aglig gi aglak, “Nep tep agobin! Depid Ni ne! Use!” aglak. Pen kiri nig gelak ak, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag neb bi okok abe n̄injel, krop milik yib yowak.

16 Milik yapek aglak, “Minim nep agebal ak n̄injeban?” aglak. Agelak, Jisas krop agak, “Yau! Agebal ak n̄injebin ak pen kiri minim ognap nu kil tikkil aglak, ‘God, nak genigan n̄injil ni pai sikol ni painjan okok yib nep agel ar

amnigab,’ aglak. Kiri minim
ñu kıl tıklak nıbak, udın li
ma nıpm ar?” agak.

¹⁷ Nıb agıl, kırop kırıg gıl,
am karıp tırıg tıronj Betani
kınak.

*Jisas agek, mab kiyau ur
alap milep gak*
(Mak 11:12-14,20-24)

¹⁸ Mınek Jisas adık gi
Jerusalem amıl kanıb nab
okok amek, nop yuan gek,

¹⁹ kanıb kib gol sınjak
nınjak, mab kiyau ur alap
midek. Wagın sınjak amıl
nınjak, magıl nıneb ma pıläk;
kas kab nep midek. Nıg
gek Jisas agak, “Nak kisen
magıl alap ma pılnıgan!”
agak. Nıb agek nınlıg gi, won
nıbak nep kiyau mab ur ak
milep gak.

²⁰ Nıg gek, bi ne okok
nınlı, wal agıl aglak, “Titi
gıl mab nıbaul kasek milep
gi?” aglak.

²¹ Agelak, Jisas kırop agak,
“Yad nıbep nınd agebin,
cın agon God ak rek nep
gınigab, agıl, gos omal mer,
gos nokım nep nınnıgabım
ak, gınigab. Pen mab kiyau
milep gak ak nep mer; dım
yırık nıbaul lılıg gi nıg
kib nab sıj adaŋ amnoŋ,
agenigabım ak, amnigab.

²² “Pen nıbi God nop nıŋ dı
kılıs gıl, nop ag nınnıgabım
ak, agnigabım rek nep
gınigab,” agak.

*Jisas nop aglak, “Nep bi an
agek, nıb ag ajeban?” aglak*
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

²³ Jisas God sobok gep
karıp ak amıl, bin bi okok
kırop minim ag ñek nınlıg
gi, bi God nop tap sobok gep
bi kib okok abe, bi minim
di bılokep okok abe apıl
nop aglak, “Nep bi an, nıg
gınimın, agıp, nınlı nıg gi
ajeban?” aglak.

²⁴ Agelak, Jisas pen agak,
“Yad nıbep minim alap ag
nınen, yıp ag ñem, yad pen
bi an agek wög gipin ak,
nıbep ag nıngain.

²⁵ Jon bin bi okok kırop
níg pak ñok ak, ne ke gos
nınlı owak akan God agek
apıl nıg gak?” agak. Jisas
nıb agek, kiri ke ag nıŋ ag
nıŋ gıl aglak, “Cın, ‘God ag
yokek apıl gak,’ agenigabın
ak, cınop agnigab, ‘Nıb ak,
Jon agıp ak tari gınig ma nıŋ
dıpım?’ agnigab.

²⁶ Pen, ‘Jon gos ne ke
nınlı apıl gak,’ agenigabın
ak, bin bi okok cınop kabiam
junigal. Gos kiri ak, Jon ne
bi God minim agep bi alap
owak,” aglak.

²⁷ Nıb agıl, Jisas nop aglak,
“Cın ma nıpin,” aglak. Age-
lak, Jisas kırop agak, “Nıbi
yıp ma ag ñebım rek, yad
pen bi an agek yad apıl gebin
ak, nıbep ak rek nep ma ag
nıningain,” agak.

*Jisas bi mamıl mal, minim
sıd tıkil agak*

²⁸ Jisas nıb agıl agak, “Pen
nıbi tari gos nınebım? Bi
alap nı ne omal middenigab.
Nı ne ned ak nop agnigab,
‘Nı aul! Mıni wain wög ak
am wög gan,’ agnigab.

²⁹ Agek, ñi ne agnigab, ‘Adi am ma g̃inim,’ agil, kisen pen gos adik niñil, am wain wög ak genigab.

³⁰ Nap pen am ñi sain ak nop ak rek nep ag niñek, agnigab, ‘Yau, g̃inim!’ agnigab ak pen am ma g̃inigab.

³¹ Pen ñi n̄ib omal, an b̄iñen agnigab rek g̃inigab?’ agak. Agek, Juda bi k̄ib n̄ib okok aglak, “Ñi ne ned ak nep b̄iñen agnigab rek g̃inigab,” aglak. Agelak, Jisas agak, “Yad n̄ibep niñid agebin, n̄ibi yokop midem niñlig gi, bi takis d̄ipal bi okok abe, bi si dep bin okok abe, God bin bi d̄il seb kab ar alañ siñak kod m̄idenigab karip l̄im ak, n̄ibep tausak l̄il amnigal.

³² Jon bi ñig pak ñeb ak, n̄ibi tari tari gem God nop tep g̃inigab ak, n̄ibep ag ñak ak pen minim ne ak ma niñ d̄ipek. Bi takis d̄ipal okok abe, bi si dep bin okok abe, kiri Jon minim agak ar n̄ibak niñil, d̄ilak. D̄ilak n̄ibak n̄ibi ke bir niñpek, pen n̄ibi ke, Jon minim ak d̄il, tap si tap timel giñim ak tari g̃inig ñig giñin agil, ma kiriñ giñpek,” agak.

*Bi timel wain wög kod midebal, minim sid tikil agak
(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)*

³³ Jisas agak, “Miñi minim sid tikil alap sek agnig gebin aul niñim. Bi wög dai nap n̄ib alap nag wain wög ak gi yimil, waril gil, nag wain magil pak ciñ jakep miñan

alap g̃inigab. Gi l̄il, nag wain magil alap si ñiñniñgal ak niñ m̄idojin, agil, karip par k̄ib alap gi l̄il, bi ognap k̄rop agnigab, ‘N̄ibi nag wain wög yip ak kod midil, kisen pilil pok gek, yip ognap, n̄ibi ognap dinimib,’ agil, karip l̄im par yib okok amnigab.

³⁴ Nag wain magil ak pok gek niñlig gi, bi ne okok k̄rop agnigab, ‘Wain wög yad okok amiñ, bi wög kod midebal okok agil, nag wain magil yip ognap dowim,’ agnigab.

³⁵ Kiri wain wög okok amjakek, bi wain wög gi m̄idenigal okok warikil, bi alap nop gab gab paknigal, bi alap nop pis nep ñag pak lel kiñniñgal, bi alap nop makid ju paknigal.

³⁶ Niñ gel, bi nag wain wög nap n̄ib n̄ibak, bi ne tapin bad alap pen ag yoknigab. Ag yokek, amenigal, bi nag wain wög genigal okok k̄rop ak rek nep g̃inigabal.

³⁷ Niñ gel, bi wain wög nap n̄ib n̄ibak agnigab, ‘Ñi yad ak ag yoken me, minim nop ak niñniñgal,’ agil, ag yokek amnigab.

³⁸ Ñi ne ak amjakek, bi wain wög gi m̄idenigal okok nop niñil, kiri ke agnigal, ‘Bi wain wög dai nap n̄ib ñi ne ak apeb aul. Biñen kisen kiñmenigab, tap wög siñ aul ñi ne dinigab. N̄ib ak, nop ñag pak lon kiñmek, kisen tap wög siñ aul magilsek dinigabin,’ agnigal.

³⁹ N̄ib agil, nop dam wög

dai gol okok amił, p̄is nep ñag pak lñigal.

⁴⁰ “N̄ig genigal ak, k̄isen bi nag wain wög dai nap n̄ib ak apıł, k̄rop tari tari ḡinigab?” agak.

⁴¹ Agek, aglak, “B̄i t̄imel ḡinigal n̄ib okok k̄rop genigab, yur k̄ib ȳib d̄il k̄imnígal; k̄isen pen bin bi ognap sek d̄il, k̄rop nag wain wög ak ag lek, wög n̄ibak ḡinigal. Nag wain magıl pok ḡinigab ñin ak, nop t̄ik dam ñinigal,” aglak.

⁴² Agelak, Jisas agak, “God M̄inim ū k̄il t̄iklak ak ma n̄ipim rek l̄ip. K̄iri ū k̄il t̄ikil aglak,

‘B̄i karıp gep okok, k̄iri makıd karıp ḡinig gi, makıd alap d̄il aglak,
“Kab aul kab t̄imel gi p̄
gö k̄irig giñ,” aglak.

Pen B̄i K̄ib ne gek n̄ijil
kab n̄ibak nep karıp ne
sınjak kab tep ke ȳib
m̄ideb.

B̄i K̄ib ne n̄ig gek,
c̄in n̄ijil wal ȳib
agobin,’ aglak.

⁴³ “Kab tep ma d̄ipim
n̄ibak, God n̄ibep Juda kai
k̄irig gił, bin bi ke okok
n̄ib, tap nop ñeb ñinigal bin
bi n̄ib okok k̄rop d̄il kod
m̄idenigab.

⁴⁴ Bin bi kab ar n̄ibak
ap yap paknigal okok, k̄rop
tapın nep paknigab; pen kab
n̄ibak ju yapıł, bin bi pak
r̄ibiknigab okok, p̄is nep pag
j̄isipik masipik gi amnigab,”
agak.

⁴⁵ B̄i God nop tap sobok
gep bi k̄ib okok abe, bi Perisi

okok abe, Jisas m̄inim s̄id
t̄ikil agak n̄ibak, k̄irope nep
agak ak n̄ijil,

⁴⁶ nop m̄iñ lin, agıl, gos
n̄ijlok ak pen bin bi okok,
Jisas nop bi God m̄inim agep
bi alap ag gos n̄ijlok ak me,
c̄inop kal ḡinigal, agıl, nop
tap alap ḡinimel rek ma lak.

22

*B̄i bin d̄il tap k̄ib ñibal
(Luk 14:15-24)*

¹ Jisas kauyan m̄inim s̄id
t̄ikil agak,

² “God bin bi d̄il kod
m̄idenigab ak, kesim agnig
gebin ar aul rek:

“B̄i kiñ alap ñi ne ak bin
d̄inig gek, tap k̄ib ñijinig, tap
magıl dap mogim ḡinigal.

³ N̄ig gił, bi ne ognap ag
yokıl agnigab, ‘Bin bi ag
linęk okok am agem apel,
tap k̄ib ñijin,’ agnigab. N̄ib
agek, k̄iri am bin bi n̄ib okok
k̄rop agnigal ak pen k̄iri
k̄irig ḡinigal.

⁴ N̄ig gel, bi ne ognap pen
kauyan ag yokıl agnigab,
‘N̄ibi am bin bi n̄ib okok
k̄rop agnimib, ‘Kiñ ak, kaj
kau k̄ib ognap, kaj kau ñilik
marip ognap pak dagıl, tap
okok magılsek gi j̄in gił,
‘Owim,’ agip,’ agnimib,’
agnigab.

⁵ N̄ib agek, k̄iri am agnigal
ak pen m̄inim k̄rop ak d̄i
yoknigal. Ognap tap wög k̄iri
okok amnigal; ognap mani
wög k̄iri okok genigal;

⁶ pen ognap, kiñ bi ne
okok gi t̄imel gił, ñag pak lel
k̄imnígal.

7 “Nığ gel, kiŋ nıbak nıŋek, cıbur nop ak tımel gek, ami bı ne okok ag yokek, am bin bı bı ne ſıag pak lınígal nıb okok kırop magılsek ſıag pak lı sakıl, taun kıb kiri ak dagıl ju yokel amnígab.

8 Pen bı nop wög gi ſıeb okok kırop agnígab, ‘Tap magıl tap okok bır mogım gıpın, pen bin bı ned sık agnek okok onımel rek ma lıp.

9 Nıb ak, nıbi kanıb tam okok amił, bin bı nıñnímıb okok, kırop magılsek, ‘Apem tap kıb nıñjin,’ agıl, abramek poj dıl dapem, tap kıb nıñjin,’ agnígab.

10 Nıb agek, bı ne okok am kanıb tam tam okok amił, bin bı tep okok, bin bı tımel okok kırop magılsek, ‘Apem tap kıb nıñjin,’ agıl, abramek poj dapıl, bı bin dıl tap kıb nıñnígal karıp mıgan nıbak amił, tıbık gi yıb agıl mıdenigab.

11 “Kiŋ nıbak pen, bin bı opal okok nıñjin, agıl, karıp mıgan eyan amił nıñnígab, bı alap, tap nıñníg walıj lıpal ak lıl mer, yokop nep mıdenigab.

12 Nığ gek, nop agnígab, ‘Bı aul! Tari gıtınıg, bin dıl tap nıñníg walıj lıpal ak lıl mer, yokop nep opan?’ agnígab. Agek, bı nıbak pen mıñım alap ma agnígab.

13 Pen kiŋ ak bı ne okok kırop agnígab, ‘Bı aul ſıñin tob nop okok mıñ lıl, dam kıslım gıp nab eyan di yokem, bin bı nıb okok eip meg magıl su pag pe gılıg gi, sıl magıl aglıg

gi mıdelan,’ agnígab,” agak.

14 Jisas kesım nıbak ag dai juıl, kırop agak, “God bin bı konai nep sık agnígab, pen kırop magılsek ma dıñıgab. Bin bı ognap nep dıñıgab,” agak.

*“Gapman bı kıb Sisa nop takıs ſıeb akañ mer?” aglak
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)*

15 Pen bı Perisi okok, Jisas nop mıñım tari agon, pen agek nıñıl, nop dam mıñ lın, agıl, mıñım ag nıñ ag nıñ gił,

16 bı kiri ke ognap, Herod bı ne ognap ag yokel, Jisas mıdeklı sıñak amił aglak, “Mıñım ag ſıeb bı. Nak bı mıñım nıñıd yıb nep ageban. Bı ognap nıñıl ma pırıkpın. God mıñım ageb rek nep nıñıl, bin bı ag ſıeban.

17 Nıb ak, nak gos tari nıñeban? Cın Isrel bin bı, Sisa bı kıb taun kıb Rom nıb ak, nop takıs ſıeb akañ ma ſıeb?” aglak.

18 Agelak, Jisas gos tımel kiri ak nıñıl agak, “Yıp tari gıtınıg coco gılıg gi apıl, nıg gılıg ag nıñebim?

19 Nıbi takıs ſıbal kab magıl alap ſıem nıñjin!” agak. Agek, nop kab magıl alap dap ſıelak.

20 Jisas kab magıl nıbak nıñıl kırop agak, “Kab magıl aul, bı kımıg cög aul, bı an kımıg cög mıdeblı? Yıb ak, bı an yıb mıdeblı?” agak.

21 Agek, aglak, “Ak bı kıb Sisa,” aglak. Agelak, Jisas kırop agak, “Nıb ak,

Sisa tap ne m̄donim̄inj, Sisa nop n̄inim̄ib. God tap ne m̄donim̄inj, God nop n̄inim̄ib!” agak.

²² N̄ib agek, k̄iri gos par n̄iñil, nop k̄irig ḡil amn̄ilak.

K̄imil kauyan warıknıgal aka agıl, Jisas nop ag n̄iñlak

(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

²³ N̄in n̄ibak nep, Sadyusi b̄i ognap Jisas m̄idek s̄ıñak olak. Sadyusi bin b̄i n̄ib okok apal, bin b̄i k̄imil kauyan ma warıknıgal, apal.

²⁴ K̄iri Jisas m̄idek s̄ıñak apıl aglak, “M̄ınım ag ñeb b̄i. Mosı̄s agak, ‘B̄i alap bin d̄ıl, n̄īt̄ pai t̄ık dapıl mer, yokop nep k̄imenigab ak, n̄ı̄mam ne ak, bin n̄ibak d̄ıl, mam yad n̄īt̄ pai ne okok, agıl, t̄ık donim̄inj,’ agak.

²⁵ N̄ib ak, b̄i wagın sek akn̄ib ar onj̄id ak m̄idenigal. N̄ı̄mam ned ak bin d̄ıl, n̄īt̄ pai t̄ık dapıl mer womleb k̄imn̄igab. N̄ig gek, n̄ı̄mam yı̄gwu nab n̄ib ak pen bin n̄ibak nep d̄inigab.

²⁶ N̄ı̄mam yı̄gwu nab n̄ib ak pen bin n̄ibak d̄ıl, ak rek nep n̄īt̄ pai t̄ık dapıl mer, womleb k̄imn̄igab. N̄ib ak, n̄ı̄mam yı̄gwu nokim̄ n̄ib ak bin n̄ibak d̄ıl, ak rek nep n̄īt̄ pai t̄ık dapıl mer, womleb k̄imn̄igab. N̄ibak nep ḡi dam dam, n̄ı̄mam akn̄ib ar onj̄id ak, magılsek n̄īt̄ pai t̄ık dapıl mer, womleb nep k̄imn̄igal.

²⁷ Pen bin ak, ak rek nep k̄imn̄igab.

²⁸ N̄ı̄mam okok k̄iri magılsek bin n̄ibak d̄ılak.

N̄ib ak, bin b̄i k̄imbal okok warıknıgal n̄in ak, bin n̄ibak b̄i an d̄inigab?” aglak.

²⁹ Agelak, Jisas k̄rop pen agak, “N̄ibi God M̄ınım ageb ak abe, God k̄ılıs m̄ideb ak abe, ma n̄ıpı̄m ak me, t̄ıt̄mel agıl apı̄m, ‘Bin b̄i okok k̄imil ma warıknıgal,’ apı̄m.

³⁰ Bin b̄i warıknıgal n̄in ak, bin okok b̄i ma d̄inigal, b̄i okok bin ma d̄inigal. Ejol seb kab ar alan m̄idebal rek ak m̄idenigal.

³¹ N̄ibi, ‘Bin b̄i k̄imil ma warıknıgal,’ apı̄m ak, God M̄ınım n̄ı̄tu k̄ıl t̄ıklak ognap ma n̄ıpı̄m ar?

³² God agak, ‘Yad Ebrahim, Aisak, Jekop, God k̄iri ak me m̄idebin,’ agak. B̄i okok p̄ı̄s nep k̄imblap ak, God b̄i ned k̄imlak n̄ib okok k̄rop agıl, ‘Yad God k̄iri m̄idebin,’ ma apkop. B̄i k̄imel, t̄igel ḡı̄lak n̄ib okok komı̄n m̄idebal ak me, k̄rop agak, ‘Yad God k̄iri m̄idebin,’ agak,” agak.

³³ Jisas m̄ınım n̄ibak ag ñek, bin b̄i m̄idelak okok n̄iñil, k̄ı̄b gaul ḡı̄lak.

Lo k̄ib yı̄b ak

(Mak 12:28-34; Luk 10:25-28)

³⁴ Jisas m̄ınım n̄ibak ag tep gek, Sadyusi b̄i okok m̄ınım alap pen agn̄ı̄mel rek ma lak. Pen Perisi b̄i ognap, Jisas n̄ı̄t̄ gak ak n̄iñil Jisas m̄idek s̄ıñak olak.

³⁵ B̄i k̄iri lo m̄ınım n̄ı̄t̄ tep gak b̄i alap, Jisas tari rek agn̄ı̄m̄inj, agıl agak,

³⁶ “M̄ınım ag ñeb b̄i. Lo m̄ınım ak, m̄ınım ar akal

mİNİM KİB YİB MİDEB?” agak.

³⁷ Agek, Jisas agak, “MİDMAGİL nak ak magİLsek, gos tİMİD nak ak magİLsek dİL, God Bİ KİB nak ak nop MİDMAGİL LINİMİN.

³⁸ MİNİM KİB ned yİB me ak.

³⁹ MİNİM KİB YİGWU nab nİB ak pen nİBGİL MİDEB: nak ke MİDMAGİL LİPAN REK, BIN Bİ ke nİB OKOK KİROP AK REK NEP MİDMAGİL LINİMİN.

⁴⁰ MİNİM OMAL AGESIN AUL, MOSİS LO MİNİM NÜ KİL TİKAK MİNİM AK MAGİLSEK ABE, GOD MİNİM AGEП Bİ OKOK NÜ KİL TİKLAK MİNİM AK MAGİLSEK ABE, MİNİM WAGİN KİB YİB ME MİNİM NİB OMAL NEP,” agak.

Jisas ag nİjak, “Mesaia apİM ak, nop bİ an nİ ne agİl nİpİM?” agak

(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

⁴¹ PERISI KAI AP MOGİM GİL MİDEL NİNJİG Gİ, Jisas KİROP MİNİM ALAP AG NİNJİL AGAK,

⁴² “NİBI Mesaia ak nop tarı gos nİpİM? NOP Bİ AN Nİ NE AGİL NİPİM?” agak.

Agek, aglak, “Depid nİ ne,” aglak.

⁴³ Agelak, Jisas agak, “God KAUN AK DEPID NOP GOS NEK NİNJİG Gİ, Depid ne Mesaia ak nop ‘Bİ KİB YAD’ agak. Depid agak,

⁴⁴ ‘Bİ KİB MİNİM AGİL, Bİ KİB YAD AK NOP AGİP,

“Nak NİNMAGİL YİPİD KEN KİD YAD BİSIG MİDENİMİN ME,

yad gen, kaual maual nak okok
KİROP TAU LİLİG Gİ
YOKNİGAN,” AGİP,’ AGAK.

⁴⁵ Mesaia ak, Depid nap acık ne apİM ak pen Depid nop ‘Bİ KİB YAD’ agak. NİB AK, NİBI TARI GOS NİPİM?” agak.

⁴⁶ Jisas mİNİM NE AK AG TEP GEK, KİRI NOP PEN AGNİMEL REK MA LEK ME, PİRİK Gİ MİDELAK NİNJİL KİSEN Jisas NOP MİNİM OGNAP SEK MA AG NİNJLAK.

23

Lo mİNİM AG NİEB Bİ OKOK ABE, Bİ PERISI OKOK ABE GİPAL REK MA GİNİMİB, AGAK

(Mak 12:38-39; Luk 11:43,46; 20:45-46)

¹ KİSEN NİN ALAP, Jisas Bİ NE OKOK ABE, BIN Bİ OGNAP ABE, KİROP MİNİM AGİL AGAK,

² “LO MİNİM AG NİEB Bİ OKOK ABE, Bİ PERISI OKOK ABE, MOSİS KAU NE AK DİL, GOD LO MİNİM MOSİS BİRARIK NEP NÜ KİL TİKAK REK AG NİBAL.

³ NİB AK, Bİ NİB OKOK KİRI GOD LO MİNİM TARI AGNİMEL AK NİNJ DİL KİSEN GİNİMİB; PEN MİN KİRI GİNİMEL AR AK NİNJİL, KİSEN MA GİNİMİB. GOD LO MİNİM AG NİBAL AK PEN KİRI KE MİNİM NİBAK KİSEN MA GİPAL.

⁴ TAP OKOK GİNİMİB, TAP OKOK MA GİNİMİB, APAL AK, MİNİM KOJAI YİB NEP AGEBAL. KİRI APAL NİBAK, WAD MİKER KİB YİB AK REK, BIN Bİ OKOK KİROP GOM NİBAL AK PEN KİROP MAPİN NİNJİL, OGNAP TİG ASİK MA YOKPAL.

⁵ Bin bî okok cînop nep nînlanj, agîl, God Mînîm nû kîl tîklak mînîm ognap dî aun beñ ar alanj abe, nînmagîl okok abe li rîbîkîl ajpal. Cîn God bî ne ke me okok, aglañ, agîl, walij par kîb mîñ dai sek tep okok tol gîpal.

⁶ Kîri tap kîb nîñeb nab sîñak amîl akan Juda mogîm gep karîp okok amîl, bî kîb mab bog bîsîgpal ar sîñak nep bîsîgpal.

⁷ Gos kîri nîpal ak, bin bî konjai mîdebal nab okok amon, 'Mînîm ag ñeb bî kîb apeban e!' agel, cînop tep gînîgab, agîl, nîpal.

⁸ "Pen nîbi mam wagîn nokîm mîdebîm rek, nîbep, 'Ag ñeb bî kîb yad,' agîl ma agnîmel. Ag Ñeb Bî Kîb nîbi nokîm alap nep mîdeb.

⁹ Lîm dai wagîn aul bî alap, 'Bapi bî kîb yad,' agîl ma agnîmîb. Nap nîbi nokîm alap nep mîdeb karîp lîm seb kab ar alanj sîñak.

¹⁰ Nîbi ak rek nep, 'Bî nabîc bî kîb yad,' agîl ma agnîmel. Bî nabîc bî kîb nîbi nokîm alap nep, Mesaia ak nep mîdeb.

¹¹ Nîbi nab sîñak, bin bî an ne bin bî kîb rek mîdonîmîñ, ne bin bî wög gî ñeb rek mîdenîgab.

¹² Bin bî yîb kîri ke agel ar amenîgab okok, yîb kîri ap yonîgab; pen bin bî yîb kîri ke agel ar ma amenîgab okok, kîsen yîb kîri kîb yîb mîdenîgab.

Lo minîm ag ñeb bî okok

abe, bî Perisi okok abe, kîri mînîm tom agîl gî tîmel gep bî

(Mak 12:40; Luk 11:39-42,44,52; 20:47)

¹³ "Nîbi God lo mînîm ag ñeb bî okok abe, bî Perisi okok abe, kîri mînîm tom agîl gî tîmel gep bî. God nîbep gî tîmel gînîgab. Nîbi ke God bin bî dil seb kab ar alanj sîñak kod mîdenîgab mîgan ak ma amnîgabîm. Pen bin bî amnîg gebal okok kîrop kîjon tîkebîm.

¹⁴ "Nîbi God lo mînîm ag ñeb bî okok abe, bî Perisi okok abe, nîbi mînîm tom agîl gî tîmel gep bî. God nîbep gî tîmel gînîgab. Nîbi bin kanjîl karîp sek si dîpîm. Nîbak pen, bin bî cînop nîñnîmel, agîl, God nop mînîm par kîb esek okok nep apîm. Gîpîm nîbak me, yur kîb yîb dînîgabîm.

¹⁵ "Nîbi God lo mînîm ag ñeb bî okok abe, bî Perisi okok abe, nîbi mînîm esek agîl gî tîmel gep bî. God nîbep gî tîmel gînîgab. Bin bî okok mînîm cînop ak nîñjîl sain gîlanj, agîl, karîp lîm par okok pîyo nîñ ajîl, ognap nîñjîl ag ñem, kîri ke Seten bî ne mîdebîm rek mer, kîri Seten bin bî ne yîpîd gîl yîb lînîgal.

¹⁶ "Bin bî okok kîrop God kanîb ak yom tep gîpîn, apîm ak pen nîbi bî udîn kwoi ak me, nîbi ke ma nîpîm! Nîg gîpîm nîbak, mînîm kîb yîb mîdeb. Bin bî okok kîrop mînîm esek agîl apîm, 'Cîn, "God sobok gep karîp mîdeb rek, nîñjîd

agobin,” agnigabin ak, kisen kırıg gin, agenigabin ak, kırıg ginigabin. Pen gol dıl, tap God sobok gep karıp migan eyan gılak okok yıb nıbak agliq gi, “Nınjid agobin,” agenigabin ak, agnigabin rek nep ginigabin me alek; ma kırıg ginigabin,’ apım.

17 Nıbi bı udın kwoi, bı saköl! Nıbi gos tari nıpım: gol ak tap yıb aka God sobok gep karıp tıd ak tap yıb? Tap yıb me, God sobok gep karıp tıd ne ak. Karıp tıd middenigab ak, tap karıp migan mideb abe tıd middenigab me.

18 Minim alap ak rek nep, bin bı okok kırop minim tom agıl apım, ‘Cın, “God kab bıd ne mideb rek nınjid agobin,” agenigabin ak, minim nınjid agnigabin ak tap yokop; kisen gos alap nınjil, kırıg gin, agenigabin ak, kırıg ginigabin. Pen, tap God kab bıd ar sıňak God nop pak sobok gi nıbal okok, yıb nıbak agliq gi, “Nınjid agobin,” agenigabin ak, kisen gos ke alap nınjil ke gijin rek ma lıniqab; agnigabin rek nep ginigabin,’ apım.

19 Nıbi bı gos timid ma lıp okok, tap tari ak tap kıb? Tap God nop pak sobok gi nıbal tap ak. aka kab bıd ar sıňak sobok gi nıbal ak? Tap yıb me, kab bıd ak. Kab bıd ar sıňak middenigab ak me, tap nıbak tap God nop nıeb rek lıniqab.

20 Pen ‘Kab bıd mideb rek, nınjid agobin,’ agenigal ak, bıd ar nıbak tap dap dagılılıqipal sek agnigal.

21 Pen ‘God sobok gep karıp mideb rek, nınjid agobin,’ agenigal ak, karıp ak God karıp ne nınjil God yıb ne ak abe agnigal.

22 ‘Seb kab ar alan mideb rek, nınjid agobin,’ agenigal ak, God sea kiŋ bisig mideb sıňak nınjil sea kiŋ nıbak abe, God sea kiŋ nıbak bisig mideb ak abe mideb rek, nınjid agobin agnigal.

23 “Nıbi God lo minim ag nıeb bı okok abe, bı Perisi okok abe, nıbi minim esek agıl gi timel gep bı. God nıbep gi timel ginigab. Minim bin bı ognap kırop apım ar ak nıbi ke ma gişim. Sıńıb sılek, tap abramek wög dai tanıb ak nıjem, tap yıb rek lek, wök pagem, am wajrem alan amek, God nop nokim alap nıin, agıl, per tap nıbi God nop nıbım. Tap sıkol sıkol nıbak rek per nıg gişim, pen tari ginig minim jıj yıb ak nıg ma gişim? Bin bı okok kırop timel ginimiq ar ak ma ginimib; yıpid gıl ginimiq ar ak ginimib. Kırop yımig nınjil, dı tep ginimib. Ginigabin, agenimib ak, nıg ginimib.

24 Bin bı okok, nıbep kanıb yomobin, apım ak pen nıbi ke bı udın kwoi. Tap sıkol sıkol okok nıjem, tap yıb rek lıp, pen tap kıb tap yıb misen mideb okok ma nişim.

25 “Nıbi God lo minim ag nıeb bı okok abe, bı Perisi

okok abe, n̄ibi m̄inim esek aḡıl gi t̄imel gep bi. God n̄ibep gi t̄imel ginigab. Pler kap n̄ibi okok rek, söj ar okok n̄ig li yok tep gīpim ak pen nab eyan tap si tap t̄imel k̄iñir ak ap ran jakıl m̄ideb. C̄in tap konjai d̄in, aḡıl, m̄ib goj c̄in ke gi tep ḡin, ap̄im.

²⁶ N̄ibi Perisi b̄i okok gos t̄imid ma l̄ip. Pler kap n̄ibi nab eyan n̄ig li yok tep gīpkep, söj ar okok ak rek nep m̄id tep gīpkop.

²⁷ “N̄ibi God lo m̄inim ag n̄eb b̄i okok abe, b̄i Perisi okok abe, n̄ibi m̄inim esek aḡıl gi t̄imel gep bi. God n̄ibep gi t̄imel ginigab. C̄ip kab m̄igan okok t̄igel gīl, k̄ijoñ p̄iliñ gīl, c̄iku t̄id lel melik tep gek, bin b̄i okok n̄ijel, tep gīp, pen m̄igan nab eyan c̄ip t̄injil ki t̄imel aplig gī m̄ideb; n̄ibi akn̄ib rek nep m̄idebim?

²⁸ N̄ibi akn̄ib rek nep, söj ar m̄ib goj n̄ipin ak, n̄ibi b̄i tep rek l̄ip ak pen nab n̄ibep eyan, m̄inim esek okok abe, tap si tap t̄imel okok abe, gac ak ap ran jakıl m̄ideb.

*God n̄ibep pen gi t̄imel
ginigab, agak
(Luk 11:47-51)*

²⁹ “N̄ibi God lo m̄inim ag n̄eb b̄i okok abe, b̄i Perisi okok abe, n̄ibi m̄inim esek aḡıl gi t̄imel gep bi. God n̄ibep gi t̄imel ginigab. Bi God m̄inim agep birarik nep n̄ag pak lel t̄igel gīlak kau m̄igan t̄ib ar ak t̄ib kadig gī tep gī l̄il ap̄im,

³⁰ ‘Ap̄is based s̄ikop gīlak rek ak, c̄in God m̄inim agep bi okok k̄irop ma n̄ag pakpnop,’ ap̄im.

³¹ Pen ap̄im n̄ibak, bi God m̄inim agep okok k̄irop n̄ag pak l̄oligipal wagin ak me, c̄in m̄idobin, aḡıl, ap̄im.

³² N̄ib ak, ap̄is based s̄ikop gī t̄imel gīlak ak rek, n̄ibi ak rek nep gīnigabin, agenigabim ak, n̄ibak rek nep gīnimb!

³³ N̄ibi soinj n̄i pai s̄inj aul. K̄isen God bin bi m̄inim k̄ib aḡıl, mab ke yineb eyan yoknigab n̄in ak, n̄ibi titi gīl p̄irik gī ke okok amnigabim? Mer yib. Kanib n̄ibi ameb alap ma m̄idenigab.

³⁴ “N̄ib ak, yad n̄ibep agebin, yad bi God m̄inim agep ognap, bi gos kid yik n̄ijeb ognap, bi m̄inim ag n̄eb ognap ag yoken, n̄ibep apenigal, ognap n̄ag pak linigabim, ognap mab bak alañ n̄ag pak linigabim, ognap Juda mogim gep karip n̄ilik m̄igan n̄ibi ak paknigabim, ognap p̄irik gī amel n̄ijlig gī, karip lim t̄igon t̄igon yik gī dam yoknigabim.

³⁵ N̄ib ak me, God bin bi komij tep ne okok, birarik nep n̄agel owip aul rek, m̄inim m̄iker ak d̄inigabim. Adam n̄i ne, gī tep nep goligip bi ak Ebol, nop ned wagin gīl n̄ag pak l̄il, n̄ag dapil, n̄ag dapil, k̄isen Berekaia n̄i ne Sekaraia nop, God nop sobok gep karip s̄inj adan, kab di gīlak bid s̄inj adan m̄idek n̄ijlig gī, nop

nab nıb sıñak ñag pak lıłak.

³⁶ Yad nıbep nıñjıd yıb agebin: tap gıpım nıbak, mınım nıbak nıbep mıñi mıdebiṁ sıñ aul adık gi onıgab.

*Jisas Jerusalem nıñek,
mapin gek, sıl agak*

(Luk 13:34-35)

³⁷ “Jerusalem bin bı, bin bı mapin gep rek yad sıñ aul. Bı God mınım agep God kırop ag yokak bı okok, karıp lı̄m nıbep ak apel, kab juıl per nep ñag pak lı̄pım. Yad nıbep kılıkıl nonım ñılık okok gıpal rek, dam auan mok yad ak dı̄ lin agıl dı̄ lı̄pin ak pen yı̄p nıñjıl kırıg gıpım.

³⁸ God ne God sobok gep karıp nı̄bi ak kırıg amnak; söñ nep mıdeb.

³⁹ Mıñi yı̄p ma nıñnigabiṁ; kisen, ‘God bı̄ cı̄nop nen ag yokak bı̄ aul tep yı̄b apeb,’ agenimib, ñın nıbak nep yı̄p kauyan nıñnigabiṁ,” agak.

24

*God sobok gep karıp ak tı̄g
wal gìnigal, agak*

(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas God sobok gep karıp ak kırıg gił, söñ amek nıñlıg gi, bı̄ ne okok nop aglak, “God sobok gep karıp tep sıñ aul nıñjan!” aglak.

² Agelak, kırop agak, “Nı̄bi tap nıb okok magılsek nıñjıl agebiṁ ak pen yad nıbep nıñjıd yıb agebin, kisen karıp aul tı̄g wal gìnigal ak, makıd alap makıd alap ar ak rek ma mıdenigab,” agak.

*Kisen mıd tep ma gìnigal
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)*

³ Jisas am Olip Dı̄m alan bı̄síg mıdeki nıñlıg gi, bı̄ ne okok kiri ke nep apıl, Jisas nop kapkap ag nıñjıl aglak, “God sobok gep karıp dı̄ wal gìnigal apan ak, mıneki akal rek nı̄g gìnigabal? Cı̄n tap tari ak gek nıñjin, nak manı̄ onı̄gan nıñjıl karıp lı̄m dai wagın aul kır gìnigab, agıl nıñnigabiń?” aglak.

⁴ Agelak, Jisas pen agak, “Nı̄j tep yı̄b gìnimib. Bin bı̄ ognap nıbep esek agnigal.

⁵ Bı̄ konjai nep apıl, bin bı̄ okok kırop esek agıl, yı̄b yad ak dı̄l agnigal, ‘Yad nep Krais ak,’ agnigal. Bin bı̄ konjai nep mınım tom kiri ak nı̄j dı̄nigal.

⁶ Ulep sıñak pen pen gel, gu agek nıñnigabiṁ; pen par yı̄b okok pen pen gìnigal ak, mınım ak nep apek nıñnigabiṁ. Nı̄g gek nıñjıl, ñın kisen ak onı̄g geb agıl ma pırıknimib. Ak yokop pen pen ñagnigal. Ñın kisen ak kisen onı̄gab.

⁷ Bin bı̄ mı̄gan ognap warıkıl, bin bı̄ mı̄gan ognap eip pen pen gìnigal. Kın̄ mı̄gan ognap warıkıl, kin̄ mı̄gan ognap eip pen pen gìnigal. Karıp lı̄m okok magılsek monmon dı̄l, yuan kıb yı̄b apıl gìnigab.

⁸ Nı̄g genigab, nıbep bin nı̄pai ñı̄neb rek ak gek, ulep mıdeb agıl nıñnigabiṁ.

⁹ “Nı̄bi bin bı̄ yad mıdenigabiṁ rek, bin bı̄

karıp lım okok magılsek nıbep yırık niñıl, dam miñ lıl, gi tımel gił, piş nep ñag pak lınígal.

¹⁰ Nın nıbak, bin bı God nop niñ dıpal okok konjai nep niñ dep won kiri ak kırıg gił, niñmid niñmam kiri ke okok niñel miñlik yapek, kırop dı bı kaual maual ñinmagıl ar ak lınígal.

¹¹ Pen bin bı konjai nep apıl, "Cın God miñim agep bı," agıl, miñim esek agel, bin bı konjai nep miñim esek kiri ak niñ dınígal.

¹² Bin bı okok miñ tımel ar ak gel gel, magılsek rek gos ar nıbak niñıl, miñmagıl lep ar ak yıpın gınigal.

¹³ Pen bin bı an an God miñim tep ak niñ dı wös gił, ageb rek gił, bin bı ke nıb okok miñmagıl lıl giłig gi nep miñdenigal okok, God bin bı nıb okok kırop magılsek dı komıñ yoknigab.

¹⁴ Pen God bin bı dıl kod miñdenigab miñim tep ak, karıp lım ke tıgon tıgon bin bı ke ke okok nıb okok nıb magılsek yıb agel agel am saknig geb ak me,nın kisen nıbak onigab.

Bı alap God sobok gep karıp ak gi tımel yıb gınigab, agak

(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

¹⁵ "Pen bı God miñim agep Daniel bırarık nep agak rek ak gınigab. Ne agak, 'Nıbi niñniçabım, God sobok gep karıp niñlik miğan tıd ak, tap asık mosık tımel yıb gep ak apıl warık miñdenigab,' agak.

(Nıbi bin bı miñim aul miñi nep udın lı niñebım okok, miñim nıbaul wagın ak niñ tep gınimib!)

¹⁶ Nıbi bin bı karıp lım Judia miñdenimib okok, tap tımel nıbak niñıl, kasek pırık gi dım yırık okok miñimib.

¹⁷ Bin bı karıp ar alan miñdenimib okok, tap cın ognap dıñ agıl, adık gi karıp miğan ma amniñimib.

¹⁸ Bin bı wög dai okok ajenimib okok, walıj par alap dıñ agıl, adık gi karıp ma amniñimib.

¹⁹ Pen niñ nıbak bin ni kogi sek miñdenimib okok abe, bin niñ painjan ci niñenimib okok abe, koslam yıb amniçabım.

²⁰ "Pen God nop sobok gił agniñimib, karıp yigen gi p niñ ak ma pırık gi amniñ, agniñimib; God nop sobok gep niñ niñbi ak ma gınimij, agniñimib.

²¹ Tari gınig, God bırarık ped okok karıp lım gi lak niñ ak tıkił, mıd damıl miñi miñdobın niñ aul, tap tımel nıbak rek ma gak; kisen aknib rek ma gınigab.

²² Yokop ak, tap tımel nıbak per gek, bin bı magılsek kım saklap. Pen Bi Kib ak bin bı ne dıñigab okok kırop gos niñıl, mer agek me, tap tımel nıbak yokop won alap gınigab.

²³ "Niñ nıbak bin bı ognap niñbep agniçabım, 'Niñim! Krais miñeb aul! Krais miñeb adan!' agniçabım ak pen niñid agebal agıl, ma niñniñimib."

²⁴ Bin b̄i ognap, God bin b̄i ne ag lak okok, p̄is c̄inop k̄id olan, aḡil, esek aḡil agnigal, ‘Yad nep Krais; yad nep b̄i God m̄inim agep b̄i alap,’ aḡil, tap ma gep rek ognap ḡinigal. Pen God bin b̄i ne ag lak okok ma d̄inigal, mer.

²⁵ N̄ib ak, n̄ij tep ḡinimib. Tap tari tari k̄isen ḡinigab ak, yad n̄ibep b̄ir agen n̄ipim ak me, n̄ij tep ḡilg gi m̄idenimib.

²⁶ “N̄ib ak, bin b̄i ognap ap̄il n̄ibep agnigal, ‘Krais ap̄il m̄ideb m̄iñ mab kab nep m̄ideb nab okok,’ agenigal ak, n̄ib okok ma amn̄imib. Pen bin b̄i ognap ap̄il n̄ibep agnigal, ‘Krais ap̄il we ḡil m̄ideb s̄ij aul,’ agenigal ak, n̄ijid agebal aḡil ma n̄ijnimib.

²⁷ Yad B̄i N̄i ne onigain n̄in ak, añim añim d̄il, kasin maḡil bol ak dai eim n̄ib dai onj̄id amiñ rerek ak gek n̄ijlig gi, onigain.

²⁸ K̄imin kobri alap k̄imil m̄idenigab ak, yakir ap̄il mogim ḡinigal.

*B̄i N̄i ne onigab n̄in ak
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)*

²⁹ “Pen m̄iker k̄ib n̄ibak gi dam dai juek n̄ijlig gi, p̄ib ak melik ma ḡinigab; takin ak melik ma ḡinigab; gap okok seb kab alan n̄ib ju yonigab; tap seb kab ar alan okok, eim n̄ib onj̄id n̄ib ḡinigab.

³⁰ N̄in n̄ibak, B̄i N̄i ne onig gek n̄ijlig gi, seb kab ar alan ke lek, bin b̄i karip lim okok ke ke m̄idebal rek n̄ijil, sil-

agnigal. B̄i N̄i ne Nap k̄ilis ak d̄il, melik tep akniñ ke sek seb bad ar s̄ijak apek n̄ijlig gi, n̄ijnjigal.

³¹ Akil maḡil k̄ib agek n̄ijlig gi, ejol ne okok ag yokek, bin b̄i ne, d̄inigain, aḡil ag lak okok d̄inig, karip lim wagin aul m̄ideb m̄ideb rek t̄igon t̄igon maḡilsek amil, d̄il nop donigal.

*Mab tauan ak n̄ijnimib
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)*

³² “N̄ibi n̄ipim, mab tauan kas silip l̄il, man k̄ilis ḡinig geb n̄ijlig gi, p̄ib l̄inig geb aḡil n̄ipim.

³³ N̄ib ak rek, k̄isen tap agebin okok gek n̄ijlig gi, “B̄i N̄i ne adik gi onigab n̄in ak m̄iñi ulep yib m̄ideb; won s̄ikol eñap m̄idil, apjaknigab,” aḡil, n̄ijnjigabim.

³⁴ Yad n̄ibep n̄ijid agebin, bin b̄i m̄iñi m̄idebal okok ma k̄imnigal, komin m̄idel n̄ijlig gi, tap n̄ib okok maḡilsek ḡinigab.

³⁵ Seb kab ar alan abe, lim dai wagin aul abe k̄ir ḡinigab, pen m̄inim maḡil yad ma k̄ir ḡinigab.

*N̄in akal yad B̄i N̄i ne onigain ak, bin b̄i alap ma n̄ijip, agak
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30,34-36)*

³⁶ “Yad won akal rek, n̄in akal rek onigain ak, bin b̄i ma n̄ipal; ejol okok ma n̄ipal; yad ke God N̄i ak pen yad abe ma n̄ipin; Bapi ne ke nep n̄ijip.

37 “Yad Bi Ņi ne adık gi onigain ūn ak, Noa midek ūn ak gi mideligi pal rek nep gi midenigal.

38 Bırarık nep Noa midek ūn nibak, ūn ak bin bi okok krop di yipil ma yokak won ak, kiri tap ūnblig gi, ūn ūnblig gi, bin bi diliq gi, gi midel nijlig gi, Noa ūn magöb kib miyan ak amek, ūn apil krop magil sek di yipil yokak.

39 Pen kiri tap alap cinop ginigab agil ma nijlak; ūn ak apil krop magil sek di yipil yokek nijlig gi nep nijlak. Kisen yad Bi Ņi ne onigain minek, ūn akni b rek nep ginigab.

40 Ņin nibak, bi omal wög dai okok wög gi midenigair ak, bi alap dil, alap kiri gini gain.

41 Pen bin omal plaua giniq, wid magil pak jisipik masipik ligolig genigair ak, alap dil, alap kiri gini gain.

42 “Yad Bi Kib onigain ūn ak ma nijim ak me, ūn tep giliq gi midenimib.

43 Bi karip nap nib ak, bi tap si dep ak won akal onigab ak nirkop, ūn tep girkop; karip ne pak ju lîl miyan adan amil tap ne okok si ma dipkop.

44 Nib ak rek, nibi gi jin gi midenimib. Mer ak, Bi Ņi ne ma apeb agil, sakol padek gi midenigabim ūn ak nep onigain.

Bi wög gi ūeb ognap wög gi tep gipal, ognap wög gi tep

*ma gipal, agak
(Luk 12:14-48)*

45 “Bi kib alap kanib amnig gi, bi an wög gi rep ginigab ak nop ag lîl agnigab, ‘Bi wög yip gi ūebal okok krop kod midliq gi, tap magil krop nonim li tep gi ūnlig gi midenimim,’ agil, amnigab.

46 Kisen adik gi apil nijnigab, agak rek nep ginigab. ūn nijil nop di tep yib gek nijlig gi, bi wög gi ūeb ne miñ miñ ginigab.

47 Yad nibep nijid agebin, nop ag lek, tap ne okok magil sek kod midenigab.

48 “Pen bi ne ag linigab nibak mid damil, bi kib miñi ma onigab, agil,

49 bin bi wög gi ūeb ognap krop tapin magil pakil, amil bi ūn nibil sakol ūnapal okok eip nab sakil, tap nibil, ūn ūn nibil gi midenigab.

50 Bi wög gep nibak, bi kib kasek ma onigab, agil, sakol padek agil midenigab ūn ak nep, bi kib onigab.

51 Apil, nop gi timel yib gi, bin bi esek agil, “Cin Bi Kib bin bi ne midobin,” agil esek apal okok eip ag yoknigab. Ag yokek, kiri am meg magil su ribikil, sil aglig gi nep midenigal.

25

*Bin praj akni b wajrem
alañ, minim sid tikil agak*

1 “God bin bi dil kod midenigab ūn nibak, kesim agnig gebin ar aul rek ginigab. Bi alap bin dinig

geb. Bin praj aknib wajrem alan tap kib nijng amnigal. Bin praj nib okok, bi nibak nop am kanib nab sijak nijil ponid di dad karip onigabin, agil, lam ke ke dil amnigal.

² Pen bin praj nib okok, aknib mamid alan gos niy tep ginigal; aknib mamid alan gos niy tep ma ginigal.

³ Bin praj gos niy tep ma ginigal okok, lam dil, lam dagilep wel ognap sek ma dad amnigal.

⁴ Pen bin praj gos niy tep ginigal nib okok, lam dil, lam dagilep wel ognap pag barol migan ak lil, sek sek dad amnigal.

⁵ Pen bin praj nib okok kiri magilsek amjakil, kod midel midel, bi bin dinig ginigab ak kasek ma apenigab me, wisin apek wisin kin amnigal.

⁶ “Pen kislim nab kib eyan, bin bi ognap sik agil agnigal, ‘Bi bin dinig geb ak apreb. Nop am kanib nab sijak nijil, ponid dowim,’ agnigal.

⁷ Nib agenigal, bin non aknib wajrem alan nibak magilsek warikil, lam wik kiri okok gi tep ginigal.

⁸ Nit gi, bin gos niy tep ma ginigal non ak, bin gos niy tep ginigal non ak kirog agnigal, ‘Lam cin okok soj ginig geb ak, wel ognap nibi kam cinop ognap nim,’ agnigal.

⁹ Nib agenigal ak pen bin gos niy tep ginigal non ak

agnigal, ‘Mer! Cin wel cin nibepe ognap nijngabin ak, wel cin ulep ginigab. Nibi wel tauep karip alap okok amil, nibi ke tauim,’ agnigal.

¹⁰ Nib agenigal, wel tauep karip ak amnigal magil ak, bi bin dinig ginigab ak apjaknigab. Bin gos niy tep ginigal non ak, bi nibak eip karip nilik migan amel nijlig gi, ne kijon gi nijngab.

¹¹ Kisen pen bin praj gos niy tep ma nijngal non ak apjakil agnigal, ‘Bi kib! Bi kib! Cinop kijon ak yikan,’ agnigal.

¹² Agenigal, agnigab, ‘Yad nibep nijid yib agebin, yad nibep ma nippin,’ agnigab,” agak.

¹³ Jisas minim nibak agil bin bi okok kirog agak, “Nib ak, nibi Bi Kib ak nin akal aka won akal onigab ak ma nippim rek, niy tep gi midenimib,” agak.

*Bi kib alap bi wog gi
neokok kirog mani nak,
minim sid tikil agak
(Luk 19:11-27)*

¹⁴ “Pen kesim dinig gebin ar aul rek ginigab. Bi kib alap karip lim par kib okok amnig, bi wog gi neokok kirog sik agek apel, tap ne okok kod midela, agil, kirog nijngab.

¹⁵⁻¹⁶ Bi ne nib okok, wog ginigal ginigal rek nijil, mani nonim lili, bi alap nop paip tausin nijngab, alap nop tu tausin nijngab, alap nop wan tausin nijngab. Nil, ne am okok midek nijlig

gi, bi paip tausan dñigab ak, mani nñbak dñl, sñkim gi dad amñl apil gi, mani sinñj paip tausan dñigab.

¹⁷ Bi tu tausan dñigab ak, ak rek nep, mani nñbak dñl, sñkim gi dad amñl apil gi, mani sinñj tu tausan dñigab.

¹⁸ Pen bi mani wan tausan dñigab ak, damil, kau dñl, lñm ñinigab.

¹⁹ "Kisen mid damil, bi wög gi ñeb nñb okok bi kib kiri ak adik gi apil, mani ñinak pen yad mani nñbak dñl, sñkim gi adik madik gi damil, paip tausan mani sinñj dñpin me aul," agnigab.

²⁰ Ag ñinak, bi paip tausan dñigab ak, mani ne ak dap ñil agnigab, 'Bi kib, ñinjan! Yip mani paip tausan nep ñinak pen yad mani nñbak dñl, sñkim gi adik madik gi damil, paip tausan mani sinñj dñpin me aul,' agnigab.

²¹ Agek, bi kib ak nop pen agnigab, 'Tep gip. Nak wög gi ñeb bi tep. Nak yip wög gi tep gi ñiban ak me, nñg gi pan. Nak tap sñkol ak nñg gi tep gi pan ak, nep agen, tap kib okok kod middenigan. Nak apil, karip yad ak miñ miñ yib giliñ gi middenimñ,' agnigab.

²² "Bi mani tu tausan dñigab ak, ak rek nep mani ne ak dap ñil agnigab, 'Bi kib. Yip tu tausan nep ñinak pen yad mani nñbak dñl, sñkim gi adik madik gi damil, tu tausan mani sinñj dñpin me aul,' agnigab.

²³ Agek, bi kib ak agnigab, 'Tep gip. Nak wög gi ñeb bi tep. Nak yip wög gi

tep gi ñiban ak me, nñg gi pan. Nak tap sñkol ak nñg gi tep gi pan ak, nep agen, tap kib okok kod middenigan. Nak apil, karip yad ak miñ miñ yib giliñ gi middenimñ,' agnigab.

²⁴ "Pen bi mani wan tausan dñigab ak, mani ne ak dap ñil agnigab, 'Bi kib. Yad nep nñpin; nak bi kal yib. Bin bi nak ognap wög wari kiri gipal okok, nak yokop yig dap ñiban.

²⁵ Nak nñg gi pan rek, yad pñrikil, mani ñinak ak damil, kau dñl, lñm ñinek midoligip ak, miñi mani nak dap ñebin me aul,' agnigab.

²⁶ "Agek, bi kib ak agnigab, 'Nak bi timel wög ma gep bi alap. Bin bi yip wög wari gipal okok, tap yokop yig dap ñibin, apan ar?

²⁷ Nñb ak, nak mani yip aul dam beg pasbuk lipnap, miñi yad apil mani sinñj ognap sek yokop dñpne,' agnigab.

²⁸ Nñb agil, bi ne ognap kirog agnigab, 'Nñg gip ak, mani wan tausan nñbak ju dñl, bi ten tausan mideb ak nop ñinimñ.'

²⁹ Bin bi gep okok, kirog ognap sek ñel, dñl mid tep gi nñgal; pen bin bi gep mer okok, tap sñkol kiri mideb ak pili gi del, yokop middenigal.

³⁰ Nñb ak, bi wög ma gip nñbak nop dam kislím kib owip söj ar sñj eyaq yokem, bin bi meg magil su rïbikil, sil aglig gi midebal okok eip mideñ,' agnigab," agak.

Mìn im kib agep ñin ak

31 “Bì Ņì ne Kin kib midil, melik tep akniib ke sek onigab nñin ak, ejol okok magilsek eip apil, sea Kin ne bisig midep ar ak bisig gek,

32 bin bi lim dai ke tigon tigon midebal rek magilsek apil, udin yirik nop siñak mogim gel nñjlig gi, kirop nonim li pis ak ke lil, pis ak ke lil ginigab. Bi kaj sipsip kaj meme mikeyp bi okok, kaj sipsip okok migan alap ke yokil, kaj meme okok migan alap ke yokil gipal rek ak ginigab.

33 Bin bi kaj sipsip rek midebal okok nñjil, nñnmagil yipid pis kid linigab; bin bi kaj meme rek midebal okok nñjil, nñnmagil anjidenken pis kid linigab.

34 Ne Kin kib ak me, bin bi nñnmagil yipid pis kid ne midenigal okok, kirop agnigab, ‘Bapi nibep di tep gip ak me, miñ miñ ginimib. Ne karip lim birarik ped okok gi lak nñin ak, kau nibep ak gi lak. Apil, kau tep nibak dim.

35 Pen tari: yip yuan gek, tap magil nibim. Yip nñig nen gek, nñig nibim. Yad karip lim par okok nib apen, yip ag dil dam karip nibi ak lipim.

36 Yad walij ma midek, yip walij ak nibim. Yad tap gek, yip gi tep gipim. Miñ midenek, yip am nippim, agnigab.

37 “Nib agenigab, bin bi tep okok nop pen agnigab, ‘Bi Kib. Won akal nep yuan gek tap magil nibin? Won

akal nep nñig nen gek, nep nñig nibin?

38 Won akal nak bi par okok nib rek apek, nep ag dil dam karip cin ak lipin? Won akal nak walij ma midek, nep walij nibin?

39 Won akal nep tap gak aka nak miñ midenak, nep am nippin? agnigal.

40 “Agenigab, Kin ak agnigab, ‘Mam yad yokop alap gi tep gipim ak me, yip gi tep gipim,’ agnigab.

41 Kirop nib agil, bin bi nñnmagil anjidenken pis kid ne midenigal okok, kirop agnigab, ‘God nibep nñjil gos timel nñjeb. Ne Seten nop abe, Seten ejol ne okok abe, kirop yur gek nñjlig gi midelañ, agil, kau mab ke yineb alap gi lak. Nibi bin bi timel, yur kib dinigabim okok, yip kiriç gił, mab ke yineb kau nibak amnim.

42 Tari ginig: yip yuan gek, tap magil ma nibek. Yip nñig nen gek, nñig ma nibek.

43 Yad par okok nib apen, yip ag dil dam karip nibi ak ma lipik. Yad walij ma midek, yip walij ma nibek. Yad tap gak nñin ak aka miñ midenek nñin ak, yip ap nñjil gi tep ma gipek,’ agnigab.

44 “Agenigab, kiri nop pen agnigab, ‘Bi Kib. Nñin akal nak yuan midenak, tap magil ma nñinok? Nñin akal nep nñig nen gek, nñig ma nñinok? Nñin akal nak par okok nib apek, nep ma ag dinok? Nñin akal nak walij ma midek, nep ma nñinok?’

Ñin akal nep tap gak aka miñ middenak, nep am niñjl gi tep ma gïnok?' agnigal.

⁴⁵ "Nïb agenigal, Kiñ ak kïrop pen agnigab, 'Yad nïbep niñjd agebin, niñbi mam yad yokop alap gi tep ma gïpim ak me, yïp ak rek nep gi tep ma gïpim,' agnigab.

⁴⁶ Nïb agil, kïrop ag yokek amił, per nep yur gek niñlig gi middenigabal kau ak amnigabal; pen bin bi tep ne okok agek, kiri amił, per nep per nep komiñ middep karip lim siñak amnigabal," agak.

26

*Jisas nop titi giñ ñag pak lin, agil, kapkap ag niñlak
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2;
Jon 11:45-53)*

¹ Jisas minim nïbak agil, bi ne aknib umigan alan okok kïrop agak,

² "Nïbi niñim, ñin omal midil, Pasopa ñin kib ak miñi, agil, ap mogim giñ yokop middenigal. Pen kiri niñ giñ ap mogim giñ, yïp Bi Ñi ne ak, di gapman bi kib okok kïrop ñil agnigal, 'Nop mab bak alan ñag pak lim, agnigal," agak.

³ Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim di bi lokep okok abe, apil bi God nop tap sobok gep bi kib yib Kaiapas karip kib ne ak ap mogim giñ,

⁴ Jisas nop titi giñ, kapkap di ciçi liñ, ñag pak linigabin, agil, minim ag li midelak.

⁵ Pen kiri aglak, "Pasopa tap niñeb yokop middep ñin aul, ciñ niñ gon, bin bi konai nep midebal siñ aul pen pen giñmel rek lip. Nïb ak, miñi kiriñ giñ, ñin alap nop ñag pak lin," aglak.

*Bin alap Jisas nabic cög
nop wel li ñak*

(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

⁶⁻⁷ Jisas karip tiriñ tironj Betani am midil, Saimon bi soi sapeb ned lak ak karip ne ak am bisig giñ tap niñbelak. Tap niñbel niñlig giñ, bin alap wel ki tep owep, mani kib taupal ak, barol sek dapil, Jisas nabic cög ar alan son gak.

⁸⁻⁹ Son gek, Jisas bi ne okok niñel, ciñbur kïrop ak tiñmel gek, aglak, "Wel nïbak damil mani kib dil, bin bi tap ma middeb okok kïrop ñeb rek ak, pen tari giñig niñ giñ yokop son giñ?" aglak.

¹⁰ Minim nïbak agelak, Jisas ke niñjl, kïrop agak, "Bin nïbaul ne yïp gi tep yib giñ ak, tari giñig nïb agebim?

¹¹ Bin bi tap ma middeb okok eip per middenigabit, pen yad eip per ma midonigabit.

¹² Bin bi kimeł, ciñ tigel giñig, wel li ñil dam tigel giñpal. Yïp tigel giñig gebal ak me, ne wel nïbak miñ gon yïp li ñib.

¹³ Pen yad nïbep niñjd agebin, kisen karip lim wagin aul ke tigoñ tigoñ magilsek, minim tep yad ak aglig giñ, bin nïbaul niñ gosip

ak kesim diliq gi, gak n̄bak saköl ma ḡin̄gal,” agak.

Judas Jisas nop m̄imig n̄iŋak

(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14-15 N̄in n̄bak, Jisas bi ne Judas Iskariot, Jisas nop kain gi dam ñen, ñag pak l̄lañ, agil, God nop tap sobok gep bi kib okok kirop agniq amnak. Amil agak, “Yad Jisas nop kain gi dapil n̄ibep ñiŋgain ak, yip pen tap tari ñiŋgabim?” agak. Agek, nop silpa magil ñin juil nokim alap adik gi dam aknib wajrem alaŋ (30) n̄ilak.

16 Nelak, Judas ne, “Yad titi gi Jisas nop m̄imig gen, nop di c̄ic̄i l̄l dad amniłan,” agil, gos ak niŋ midék.

Jisas bi ne okok eip Pasopa tap ñiŋlak

(Mak 14:12-21; Luk 22:7-13,21-23; Jon 13:21-30)

17 Kisen tap ñiŋeb kib Bred Yis Ma Mideb agoligipal ñin ak wagin gek, ñin sabdan ak nep, bi ne okok Jisas midék siŋak apil aglak, “Pasopa sipsip ñilik pak ñiŋgabin ñin ak ulep midéb. Nib ak, ciŋ karip akal amil tap ñiŋgabin okok gi li tep giŋ?” aglak.

18 Agelak, kirop agak, “Nibi taun kib ak amil, bi alap midéb siŋak karip ne amil nop agniimb, ‘M̄inim ag ñeb bi agip, “Ñin yad ak ulep midéb ak me, bi yad okok eip kaj sipsip ñilik pak

dagił ñiŋgabin karip nak ak,” agip, ‘agnimb,’ agak.

19 Jisas n̄ib agek, bi ne okok agak rek niŋil, amil kaj sipsip n̄bak karip n̄bak pak dagil, gi li tep gelak.

20 Digepl won ak, bi ne aknib umiŋgan alaŋ okok eip bisig gi,

21 tap ñiblig gi agak, “Yad n̄ibep ñiŋid agebin, nibi bi alap yip kain gi dam amniqab,” agak.

22 Agek, bi ne okok gos par l̄l, nokim nokim nop ag niŋlig gi aglak, “Bi Kib! Yip ageban aka?” aglak.

23 Agelak, agak, “Bi yad eip kinan miŋgan nokim tap ñibobir aul, yip kain gi dam amniqab.

24 God M̄inim ak b̄iarik nep nu kil tikil aglak rek, yip kain gi damil, ñag pak lel k̄imnigain ak, pen bi yip kain gi dam amniqab ak, God bi n̄bak nop gi t̄mel giŋgab. Nonim nop ma tik dopkop ak tep. Pen tik dapek, midlig gi niq giŋgab ak, kisen yur kib yib dinigab,” agak.

25 Agek, bi ne Judas, nop kain giŋgak bi n̄bak agak, “M̄inim ag ñeb bi. Yip ma ageban an?” agak. Agek, agak, “Me nep agebin,” agak.

Jisas bi ne okok kirop bred niq wain ñak

(Mak 14:22-26; Luk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

26 Tap ñib midlig gi, Jisas bred d̄l, God nop tep agil, ti panjil, bi ne okok kirop niq

gi agak, “Nı̄bi dı̄ nı̄ñım. Ak mı̄b goj yad,” agak.

²⁷ Nı̄b agıl, nı̄g wain kap ak, ak rek nep dıl, God nop tep agıl, kırop nı̄lıg gī agak, “Nı̄bi magılsek nı̄ñım.”

²⁸ Ak lakañ yad son gī yonı̄gab ak. Son gī yapek, God bı̄rarık okok agak mınım ak kılıç gek amnı̄gab. Son gī yapek, bin bı̄ konjai nep tap si tap tı̄mel gīpal okok, God nı̄ñıl kırı̄g gīnı̄gab,” agak.

²⁹ Nı̄b agıl agak, “Yad nı̄bep agebin, nı̄g wain aul mı̄ñi ognap sek ma nı̄ñı̄gab. Kisen, God bin bı̄ dıl seb kab ar alaŋ sı̄njak kod mı̄denı̄gab nı̄n ak nep, yad nı̄bep eip nı̄g wain kisen nı̄ñı̄gab,” agak.

³⁰ Nı̄b agıl, bı̄ ne okok eip God yı̄b dap raneb kı̄mep alap aglı̄g gī, Olip Dı̄m amnı̄lak.

Jisas Pita nop agak, “Jisas nop ma nı̄pin, agnı̄gaban,” agak

(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas agak, “God Mı̄nım ak nı̄u kıl tı̄kıl aglak, ‘Yad bı̄ kaj sipsip mı̄kep ak nop pak len, kaj sipsip ne okok magılsek pı̄rık gī amnı̄gal,’ aglak.

Aglak nı̄bak me, mı̄deki kı̄slım nab eyaŋ nı̄bi magılsek yı̄p kırı̄g gī, pı̄rık gī amnı̄gabım.

³² Pen yad kı̄mıl warı̄kıl, karıp lı̄m Galili ned

amenı̄gain, nı̄bi sain nı̄nı̄gabım,” agak.

³³ Agek, Pita agak, “Bı̄ magılsek nep kırı̄g gī, kı̄d nı̄ñı̄mel rek lı̄p, pen yad nı̄g ma gīnı̄gain,” agak.

³⁴ Agek, Jisas pen agak, “Yad nep mınım nı̄ñı̄d agebin, kı̄slım nab eyaŋ kıllokıl sı̄k ma agnı̄gab won ak, ‘Jisas nop ma nı̄pin,’ agıl, yı̄j omal nokım agnı̄gan,” agak.

³⁵ Agek, Pita kılıç yı̄b gī agak, “Yı̄p nı̄ag pak lı̄níg, nı̄ag pak lı̄nígal ak pen, ‘Jisas bı̄ yad mer,’ agıl ma agnı̄gain,” agak. Jisas bı̄ ne magılsek ak rek nep Pita agak rek nep aglak.

Jisas God nop sobok gī mı̄deki

(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

³⁶ Jisas bı̄ ne okok eip mab wög dai Getsemani amił, bı̄ ne ognap kırop agak, “Nı̄bi sı̄njaul bı̄sı̄g mı̄denı̄mı̄b. Yad sı̄n adan amił, Bapi nop sobok gīlı̄g gī mı̄denı̄gain,” agak.

³⁷ Nı̄b agıl, Pita eip, Sebedi nı̄ ne omal Jems Jon eip kırop pon dıl amnak. Amlı̄g gī, Jisas ne gos par lı̄líg gī,

³⁸ kırop yakam agak, “Mı̄dmagıl yı̄p ak pı̄ñıl nı̄ıl nep lı̄p ak, kı̄mnım rek lı̄p. Nı̄bi sı̄njaul mı̄dıl, yı̄p kod mı̄denı̄mı̄b,” agak.

³⁹ Nı̄b agıl, kırop nı̄b sı̄njak ag lı̄l, ne yokop ulep ped sı̄njak amił, kı̄bor kı̄yan gī, mılı̄k dai ak dı̄ lı̄m eyaŋ lı̄l, God nop sobok gī agak, “Bapi, tap yı̄p gīnı̄g

geb n̄bak, mer agn̄ig, mer agn̄im̄in. Pen yad gos n̄pin ar ak ma ḡn̄im̄in; gos nak ke n̄pan ar ak rek ḡn̄im̄in,” agak.

⁴⁰ N̄ib aḡil, adik ḡi ap̄il n̄njak, b̄i ne okok w̄isin k̄nelak. Jisas Pita nop agak, “N̄ibi aua nok̄im alap nep ȳip ma kod m̄ideb̄im ar?

⁴¹ Tap t̄mel ḡij̄in rek l̄ip, aḡil, God nop sobok ḡilḡi m̄idenim̄ib. Gos n̄bi ak ḡn̄im̄ib rek l̄ip ak pen m̄ib gon ak nep masos ḡip,” agak.

⁴² Jisas n̄ib aḡil, kauyan am Nap nop sobok ḡil agak, “Tap ȳip ḡn̄ig geb yur d̄n̄ig gebin ak, k̄irig gep rek ma m̄ideb ak, abramek gan; gos nak ke n̄pan ar ak rek ḡn̄im̄in,” agak.

⁴³ N̄ib aḡil, kauyan adik ḡi ap̄il n̄njak, b̄i ne okok ud̄in ma n̄ij m̄idelak; w̄isin k̄nelak.

⁴⁴ Pen ne adik ḡi am̄il, Nap nop ned sobok gak rek nep, kauyan sobok ḡil,

⁴⁵ adik ḡi ap̄il, b̄i ne okok k̄rop agak, “N̄ibi masos gek, k̄in m̄ideb̄im ar? B̄i ogn̄il, n̄njim! B̄i ȳip kain ḡil, B̄i N̄i ne b̄i tap si tap t̄mel ḡipal okok k̄rop n̄njig geb.

⁴⁶ War̄ikem amn̄in! N̄njim! B̄i kain ḡip b̄i apeb aul,” agak.

Judas Jisas nop kain ḡi dad amnak

(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

⁴⁷ Jisas min̄im agek n̄njig ḡi, b̄i ne akn̄ib um̄igan alan rek, ag yokek, ap̄il ȳip kod m̄ideblap.

sobok gep b̄i k̄ib okok abe, b̄i min̄im t̄ig b̄ilokek okok abe, nep aglak rek, b̄i k̄iri kon̄ai nep d̄il apjakak. K̄iri tu par k̄id ognap, ȳir pakep ognap d̄il, olak.

⁴⁸ Judas ned k̄rop ag l̄il agak, “Yad b̄i alap nop am ag wasu d̄il, d̄i bom s̄lok̄il, m̄ilik n̄ibenim̄ ak, b̄i me ak, aḡil, nop d̄i c̄ic̄ l̄in̄im̄ib,” agak.

⁴⁹ Pen Judas ne Jisas m̄idek s̄njak kasek nep apjak̄il, “M̄in̄im ag ūeb b̄i, nak m̄ideban?” aḡil, nop m̄ilik n̄njak.

⁵⁰ N̄ig gek, Jisas agak, “B̄i aul. Tap ḡn̄ig geban ak kasek gan!” agak.

Agek, b̄i Judas eip olak okok Jisas nop d̄i c̄ic̄ l̄ilak.

⁵¹ Jisas d̄i c̄ic̄ lel n̄njig ḡi, Jisas b̄i ne alap tu par k̄id ne ak l̄ip ḡi d̄il, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib ȳib ak w̄ög nop goliḡip b̄i ak, nop t̄mid p̄is k̄id ak p̄is nep t̄ib ḡi r̄ik yokak.

⁵² N̄ig gek, Jisas nop agak, “Tu par k̄id d̄ipan ak adik ḡi l̄igek m̄igan eyan yokek yowaŋ. Bin b̄i tu par k̄id d̄il pen pen ḡn̄igal okok, ar n̄bak nep k̄imn̄igal.

⁵³ Yad ‘Bapi ake!’ ageb-nep, ne kasek nep ejol yakam ke ke akn̄ib um̄igan alan rek ag yokek, ap̄il ȳip kod m̄ideblap.

⁵⁴ Pen b̄iarat nep God Min̄im̄ ak ūu k̄il t̄ik̄il, ȳip n̄ib n̄ib ḡil k̄imn̄igab aglak ak me, n̄ig ḡn̄im̄in. Yad ar

alap ke genigain ak, yipid gil ma ginigab,” agak.

⁵⁵ Pen bi nop dinig olak nib okok krop agak, “Yad per am God sobok gep karip ak bisig midil, bin bi okok krop minim ag nibin ak pen yip ma dipim. Mini pen, tu par kid sek, yir pakep sek dapil, bi tap si dep rek ak yip dinig opim.

⁵⁶ Nibi gebim nibak, God minim agep bi okok God Minim nu kil tikil aglak rek nep gebim,” agak.

Pen won nibak, Jisas bi ne okok magilsek nop krig gil pirk gti amnilak.

*Juda Kansol Kib bi okok
Jisas nop minim kib aglak*
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-
55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)

⁵⁷ Pen God lo minim ag neb bi okok abe, bi minim tig bilocep okok abe, ap mogim gti midelak bi Kaiapas God nop tap sobok gep bi kib yib ak karip ne sijak me, Jisas nop di cici lili, dam karip nibak amnilak.

⁵⁸ Pen Pita ne kisen kisen amil, karip soej ar ak midil, God sobok gep karip polisman okok eip bisig gil, tari rek ginigal agil, niy midek.

⁵⁹ Bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Juda Kansol kib bi okok abe aglak, “Cin bi minim esek agep bi ognap krop ag niyon, kiri minim ognap agel, yipid gil midek, minim jij me ak, agil, Jisas nop ntag pak lin,” aglak.

⁶⁰ Nib aglak ak pen minim nibak ke ke amek, Jisas nop

ntag pak lep wagin alap ma midek.

Nig gak ak pen kisen bi omal apil agrek,

⁶¹ “Bi nibaul agak, ‘Yad God sobok gep karip ak ti paq yokil, midak nin omal nokim kauyaq gitlinigain,’ agak,” agrek.

⁶² Nib agerek, God nop tap sobok gep bi kib yib ak Jisas nop agak, “Minim nep agebir ak, nak pen alap ma agnigan ar?” agak.

⁶³ Agek, Jisas pen minim alap ma agak. Nig gek, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak agak, “Minim minim kib agnig midobin aul, minim tom ma agnimin. God per komij mideb ak, ak rek nep niy mideb. Nib ak, cinop yipid gil agnimin: nak Mesaia ak, God Ni ne aka mer?” agak.

⁶⁴ Agek, Jisas pen agak, “Me nak ageban ak. Pen nibi magilsek niyim! Yad nibep agebin, yad Bi Kib kiliis ke sek ak ninmagil yipid pis ar ne midil, seb bad ar sijak amil, lim dai wagin aul apenigain ak niyngabim,” agak.

⁶⁵ Jisas nib agek, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak, walij ne okok ke tig bilili gitlig gti agak, “Ne God yib ak tib juosip nipi! Nib ak, bin bi ognap krop ma ag niyngabin. Ne git timel git ak misenj agip me ak.

⁶⁶ Aka nibi gos tari niyebim?” agak. Agek, kiri pen aglak, “Me agip me ak;

ne kiman nokim,” aglak.

⁶⁷ Nib agil, milik jo milik
nop ak kinnik n̄ag n̄ilig gi,
paklig gi, ḡilak. Ognap Jisas
n̄olep won ne p̄irau karik n̄il,
m̄ikem ne okok paklig gi,

⁶⁸ aglak, “Nak Mesaia ak,
bi an nep pakeb ak, c̄inop
agek n̄injin,” aglak.

Pita, “Jisas nop ma n̄ipin,”
agak

(Mak 14:66-72; Luk 22:56-
62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Pen Pita minim kib
agep karip mis ar eyan bisig
m̄idek ak me, bi God nop tap
sobok gep bi kib yib ak nop
wög goligip pai alap apil,
nop agak, “Nak Jisas bi Galili
nib ak eip m̄idesir,” agak.

⁷⁰ Agek, Pita bin bi okok
magilsek niñ midel n̄injig gi,
agak, “Minim nak ageban ak
adi ma n̄ipin,” agak.

⁷¹ Nib agil, warikil, am
kiyon wagin s̄injak m̄idek
n̄injig gi, bin karip nibak
wög goligip alap apil, Pita
nop niñil, bin bi midelak
okok krop agak, “Bi aul ne
bi Jisas Nasaret nib ak eip
miderek n̄ipin,” agak.

⁷² Agek, Pita we nil agak,
“Yad niñid yib agebin, bi
agebim nibak adi ma n̄ipin,”
agak.

⁷³ Sikol magil alap midil,
bin bi Pita eip jak midelak
okok nop aglak, “Niñid nep
agobin. Nak bi kiri alap.
Meg migan kiri agebal rek,
nak abe ak rek nep ageban,”
aglak.

⁷⁴ Agelak, Pita pak bleble
gil agak, “Yad nibep niñid

yib agebin. Mer ak, God yip
yur mab ninimtep. Bi nibi
agebim nibak adi ma n̄ipin!”
agak. Nib agek n̄injig gi, dai
kilokil ak gaul gak.

⁷⁵ Kilokil ak gaul gek, Pita
Jisas minim nop ned agak
nibak gos n̄injil, gos par
n̄injak. Tari ginig: Jisas
ned agak, “Kilokil gaul ma
ginigab won ak, ‘Jisas nop
ma n̄ipin,’ agil, yij omal
nokim agnigan,” agak. Gos
nibak n̄injil me, gos par n̄injil,
mis amil, sil kib agak.

27

Jisas nop dam gapna
Pailot nop nilak

(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon
18:28-32)

¹ Karip kisen tikak n̄injil,
God nop tap sobok gep bi
kib okok abe, bi minim tig
bilocep okok abe, minim ag
niñ ag niñ gil, minim ag ar
nokim lil, Jisas nop n̄ag pak
lin, aglak.

² Nib ak, Jisas nop nag lil,
damil gapman bi kib gapna
Pailot nop nilak.

Judas miñ niñjak
(Apo 1:18-19)

³ Pen Jisas nop minim kib
agil, n̄ag pak linig gelak
niñil, Judas, tari ginig Jisas
nop mimig n̄ipin, agil, kab
magil dak ak, bi God nop tap
sobok gep bi kib okok abe,
bi minim tig bilocep okok
abe, krop ju dam ninim,
agil, God sobok gep karip ak
amnak.

⁴ Amil, kab magil nib okok
krop niñig gi agak, “Jisas

gi t̄imel ma gīp ak pen yad
nop m̄im̄ig n̄ipin ak, m̄idak
k̄imnigab. N̄ib ak, yad tap si
tap t̄imel gīpin,” agak. Agek,
k̄iri aglak, “Ak tap c̄in mer.
Nak ke nep n̄ig gīpan,” aglak.

⁵ Agelak, Judas kab maḡil
ñ̄ilak n̄ibak God sobok gep
kar̄ip mīgan ak d̄i yok̄il, am̄il
m̄iñ n̄iñjak.

⁶ Bi God nop tap sobok gep
bi k̄ib okok, kab maḡil n̄ibak
d̄il aglak, “Kab maḡil n̄ibaul,
bi ñ̄ag pak l̄in, aḡil, m̄im̄ig
gīnok ak me, God nop ñ̄ij̄in
rek ma l̄ip,” aglak.

⁷ N̄ib aḡil, m̄in̄im ag n̄in̄
ag n̄in̄ gīl aglak, “Bi par
okok n̄ib ap̄il k̄imel, dam
t̄igel gījin ak, l̄im dai mīgan
alap taūil t̄igel gīn,” aḡil, am̄
bi alap makjak d̄il tin c̄ög
goliḡip l̄im dai mīgan n̄ibak
taulak.

⁸ L̄im dai mīgan n̄ibak,
m̄im̄ig pīñiñl̄ ñ̄ilak kab maḡil
ak d̄il taulak ak me, k̄isen
bin bi l̄im dai mīgan n̄ibak,
ȳib “L̄im Mīgan Lakañ Sek”
aglak. Miñi ak rek nep l̄im
dai mīgan n̄ibak, ȳib “L̄im
Mīgan Lakañ Sek” apal.

⁹ Pen k̄iri l̄im dai taulak
n̄ibak, bi God m̄in̄im agep
Jeremaia ned aḡil ñu k̄il
t̄ikak rek nep gīlak. Ne God
M̄in̄im ak dai alap ñu k̄il t̄ikil
agak, “K̄iri kab maḡil silpa
ñ̄in jūil nok̄im alap ad̄ik gī
dam akn̄ib wajrem alañ (30)
ak, Juda bi aglak kab maḡil
ak ȳig dam̄il,

¹⁰ bi makjak d̄il tin c̄ög
goliḡip l̄im dai mīgan n̄ibak
taulak. Bi K̄ib ȳip agak rek
nep gīlak,” agak.

*Gapna Pailot Jisas nop ag
niñjak*

(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5;
Jon 18:33-38)

¹¹ Jisas nop dam̄il, gapman
bi k̄ib Pailot m̄idek siñak
amel niñlig gī, gapna Pailot
Jisas nop agak, “Nak Juda kai
kiñ k̄ib k̄iri m̄ideban aka?”
agak. Agek, Jisas pen agak,
“Me nak ageban me ak,”
agak.

¹² Pen bi God nop tap
sobok gep bi k̄ib okok abe, bi
m̄in̄im t̄ig bilocep okok abe,
nop m̄in̄im ognap agelak, ne
pen m̄in̄im alap ma agak.

¹³ N̄ig gek, gapman bi k̄ib
Pailot nop agak, “M̄in̄im pen
pen aḡil, m̄in̄im ke ke agebal
ak, nak ma n̄ipan ar?” agak.

¹⁴ Agek, Jisas m̄in̄im pen
alap ma agek, Pailot gos par
ȳib niñjak.

*Juda bin bi okok, Jisas nop
ñ̄ag pak l̄im, aglak*

(Mak 15:6-15; Luk 23:13-
25; Jon 18:39-19:16)

¹⁵⁻¹⁹ Pen Pailot ne bi k̄ib
m̄in̄im t̄ig bilocep sea ar ak
bīsig m̄idek niñlig gī, bine
m̄in̄im alap agek, apek agak,
“Yad m̄idarik nep k̄islim
eyan wiñin n̄ipin, bi m̄in̄im
k̄ib ageban bi ak bī tep. Nop
m̄in̄im k̄ilis ma agn̄im̄in.
Yad wiñin n̄ipin n̄ibak, gos
par ȳib niñebin,” agak. Pen
Pailot gos ne ke okok nep
niñjak, Jisas tap t̄imel alap
ma gak; bi k̄ib okok nep nop
niñel miñik yow̄ip dopal. N̄ib
ak, yad titi gīl, nop ag yoken
amnañ, aḡil, gos ak niñjak.

Pen Rom gapna b̄i k̄ib ak per mi nokim nokim Juda kai Pasopa ñin k̄ib ak, k̄rop b̄i nagiman k̄iri ke ag niñjöligipal ak, yokop wiñib yokoligip. Ñin n̄bak, b̄i t̄mel ȳib alap miñi midek; ȳib ne ak Barabas. Bin b̄i konjai nep ap mogim gelak okok, Pailot k̄rop agak, "N̄bep b̄i akal yokop ag yoknim? Jisas, Mesaia apal b̄i ak aka Barabas nop ag yoknim?" agak.

²⁰ Agek, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok abe, b̄i miñim t̄ig b̄ilocep okok abe, bin b̄i konjai midebak okok k̄rop aglak, "N̄bi Pailot nop agem, ne Barabas nop wiñib yokil, Jisas nop ñag pak lñimij," aglak.

²¹ Pen Pailot bin b̄i ap mogim gi midebak okok k̄rop agak, "B̄i omal aul, b̄i an nop wiñib yoknim?" agak. Agek, k̄iri pen aglak, "Barabas nop wiñib yoken," aglak.

²² Agelak, Pailot agak, "N̄b agebim ak, Jisas Mesaia ak apal ak, nop tari giñim?" agak.

Agek, k̄iri magilsek aglak, "Nop mab bak alan ñag pak lñlan!" aglak.

²³ Agelak, Pailot agak, "Pen tari? Ne tap tari tap gi t̄mel giñ?" agak. Agek, miñim agak ak ma niñil, miñim dap ranil aglak, "Nop mab bak alan ñag pak lñlan!" aglak.

²⁴ Agelak, Pailot gos niñjak, miñim yad ma dñigal; pen miñim ognap sek k̄rop ag

ñen, pen pen paknimelek rek lip, ag gos niñjak. N̄ig gos niñil, bin b̄i okok udin ȳirik ar k̄iri siñjak, n̄ig dñl ñinmagil k̄id ne n̄ig li yoklig gi, k̄rop agak, "B̄i n̄baul nop ñag pak lñig gebim ak, miñim n̄bak ȳip ma onigab; n̄bepe ke adik gi niñigab," agak.

²⁵ Agek, bin b̄i okok magilsek aglak, "Ak cip kiñig ciñi ke! Lakañ ne ciñop apil, n̄i ciñ okok amniñab! Miñim n̄bak, ciñ abe, n̄i pai ciñ okok abe onigab!" aglak.

²⁶ N̄b agelak, Pailot k̄rop Barabas nop wiñib yokil, Jisas nop ami b̄i ne okok ñak niñil k̄iri nag di Jisas paklak. N̄ig gel, Pailot ne Jisas nop mab bak alan ñag pak lñlan, agil, ami b̄i ne okok k̄rop ñak.

Ami b̄i okok Jisas nop ag julak

(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

²⁷ Gapna Pailot ami b̄i ne okok Jisas nop dñl, dam karip k̄ib k̄iri ak amiñ, ami b̄i yokop okok k̄rop magilsek sik agel,

²⁸ ap mogim giñ, walij nop ak t̄ig juñl, walij sapai, b̄i k̄ib ȳibal rek alap dapil, nop yim ñilak.

²⁹ Yim ñil, nag ñu ñu sek okok dapil, kin kai tol giñpal rek usajil bad alap giñ, nop tol giñ ñil, b̄i k̄ib okok ȳir diñpal, agil, gamil par alap di Jisas nop ñinmagil ȳipid k̄id ne ak ñil, apil nop kogim yimil, ag julig gi aglak, "B̄i

kib nak apeban? Juda kai kin
kiri nak apeban?" aglak.

³⁰ Nib agil, nop kintik nagi, gamil par nibak ju dil, nop nabic cög ar alan paklak.

³¹ Pen Jisas nop nig gil ag juil, walij sapai nop yim nilak ak tig ju yokil, walij ne ke yim nil, nop mab bak alan nag pak linig, ponid di dad amnilak.

Jisas nop mab bak alan nag pak lilkak

(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

³² Kanib nab okok amlig gi niylak, Sairini taun nib bi alap apek. Yib ne ak Simon. Nop nabiq pakil, kils gil aglak, "Jisas nop nag pak linigabin mab kros aul dad non," aglak.

³³ Agel, ne dilig gi, karip lim Golgota dim amnilak. Golgota agoligipal ak minim wagin ak, "Cip Nabic Cög Tinil."

³⁴ Pen dim nibak amjakil, ami bi okok nig wain dil, nig silek alap dil, sek tig adik madik gil, Jisas nop nelak, pen ne nib niyil kiring gak.

³⁵ Jisas nop mab bak alan nag pak lil, walij nop okok nonim li ke ke dinig, sadu rek gil dilak.

³⁶ Nig gil, Jisas nop mab bak alan nag pak lilkak wagin siyak bisig gil, kod niy midelak.

³⁷ Jisas nop nag pak lil, mab bak alan nu kil tiklak:
Bi AUL JISAS, JUDA KAI KIN
KRI ME AUL.

³⁸ Pen Jisas nop nag pak lil, bi tap si dep omal, alap

pis kid, alap pis kid, nag pak lilkak.

³⁹⁻⁴⁰ Bin bi kanib nibak ar ap ran ap yap gelak okok, kimig cög gor mar gil, nop ag juil aglak, "Nak God Ni ne rek! God sobok gep karip ak tig wal gi yokil, nin omal nokim kauyan gi linigan ak me, mab kros bak alan kiring gil yapek cin niyin!" aglak.

⁴¹ Bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, bi minim tig bilokek okok, kiri ak rek nep nop ag juil aglak,

⁴² "Bin bi ognap krop gosip komin ambal, pen ne ke nig giniminrek ma lip. Isrel Kin kib cin ak, mab kros bak alan kiring gil, lim wagin aul yapek, niyid agip, agil, nop niy din.

⁴³ Ne God nop niy dil agip, 'Yad God Ni ne,' agip. God ne ke ak rek nep gos niyenigab ak, miini apil, nop di komin yokan," aglak.

⁴⁴ Bi tap si dep Jisas eip nag pak lilkak bi omal, kiri ak rek nep, nop minim timel nibak rek nep agrek.

Jisas kimak

(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

⁴⁵ Nin nibak pib nab epel won ak, kislim apil, mid damil, pib kim gak won ak kauyan melik gak.

⁴⁶ Pib kim gak won ak, Jisas sik kib agil agak, "Eli, Eli, lama sabaktani," agak. Agak nibak, "God yad. God yad. Yip ti ginig kiring gitpan?" agak.

⁴⁷ Nib agek, bin bi ognap ulep nib sijak midelak okok niyil aglak, "Bi nibaul bi God minim agep Ilaija nop sick ageb," aglak.

⁴⁸ Nib agil, bi alap am tap dai wis sain rek bad alap di dapil, nig wain silek ak tauil, gamil par alap dil, kabits nagi, nen niyanj agil, nak.

⁴⁹ Nig gil nek, bi ognap aglak, "Kirigan! Kapkap niy midon. Ilaija apil, nop di komin yoknigab aka?" aglak.

⁵⁰ Pen Jisas kauyan sick kib agil, kaun ne God nop nak.

⁵¹ Won nibak nep, walij par kib God sobok gep karip nilik migan eyan, kijon pak pilin gilak ak, nab eyan pak bil bil gil pis kid ke pis kid ke amnak. Nig gek niyilg gi, monmon dil, kab okok pawikil,

⁵² cip kab migan tigel gil pak pilin gilak okok, migan yikil, God bin bi sij ne ned kimlak tigel gilak okok, konjai nep gek, kauyan wariklak.

⁵³ Warikil, kab migan okok kiri gi soj amil, Jisas warikak nin ak kiri taun kib tid Jerusalem amelak, bin bi konjai nep kirop misen lel misen niylak.

⁵⁴ Pen monmon dil, tari tari gak ak niyil, ami bi kib ak abe, bi ne okok eip midelak okok abe, kiri jel gek pirkil, midmagil kiri amek niyilg gi, kiri aglak, "Yaye! Bi aul ne God Ni ne niyid yib!" aglak.

⁵⁵ Pen bin konjai nep apil, ke ke sijak midil, niy midelak. Bin nib okok Jisas nop gi ninig Galili nib olak.

⁵⁶ Bin midelak nib okok alap Maria Magdala ak, alap Jems eip Josep eip nonim Maria ak, alap Sebedi ni ne omal nonim ak.

*Josep ne Jisas mib goj dam kab migan alap tigel gak
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)*

⁵⁷⁻⁵⁸ Bi gep yib alap, Josep, Arimatia taun nib ak, ne Jisas bi ne alap midiek. Bi nibak, Jisas kimib niyil, digepli won ak apil, gapna Pailot nop, Jisas mib goj ak dinim aka agek, Pailot yau agil, bi ne okok kirop agek, Josep nop niylak.

⁵⁹ Jisas mib goj ne ak Josep nop nel, ne walij tid tep alap dil, cip se par ak magilsek kom silok yokil,

⁶⁰ dam kab migan kisen nep alap, yipe tigel ginigal, agil, pinil jirik lilkak migan ak tigel gil, kab salai kib alap di go ga gi dam kijon pilin gil amnak.

⁶¹ Bin omal miderek, bin alap Maria Magdala, bin alap Maria alap. Bin Maria omal apil niy miderek niyilg gi, Josep nig gil tigel gak.

Ami bi okok cip se tigel gilak kab migan ak kod midelak

⁶² Jisas kimek tigel gilak nin niyil, God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi Perisi okok abe, God nop sobok ginig nin ak tol, agil, tap gi dap jin gilak. Pen

mînek, God nop sobok gînig ñîn kîri ak me, gapman bî kîb Pailot mîdek sîñak amnîlak.

⁶³ Amîl aglak, “Bî kîb. Bî esek agep nîbak agak, ‘Yad kîmîl, ñîn omal nokîm ak warîknîgain,’ agak.

⁶⁴ Nîb ak, nak bî ognap agek, ñîn omal nokîm cîp tîgel ak kod mîdenîmel. Mer ak, bî ne okok apîl, cîp se par ak si dîl, bin bî okok kîrop esek agîl agnîgal, ‘Ne kauyan warîkîp,’ agnîgal. Nîg gel, Jisas ned mînîm esek agak ak tap sîkol; kîri kîsen mînîm esek agnîgal ak kîb yîb gînîgab,’ aglak.

⁶⁵ Agelak, Pailot kîrop agak, “Nîb ak, nîbi ami sîkop bad alap dîl, cîp tîgel gîlak okok amîl, gos nîbi ke nîj tep gîl, cîp tîgel kab lî wös gem, ami bî kod nîj mîdenîmel,” agak.

⁶⁶ Agek, Juda bî kîb nîb okok amîl, kîjon pîlin gîlak kab kîb ak uren rek gîl, ami bî bad alap kîrop agel, kîri nîb sîñak kod nîj mîdelak.

28

Jisas warîkak

(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

¹ Mînek karîp tîk dam lek nîjlig gi, bin omal Maria Magdala abe Maria alap abe kîri amîl, Jisas nop tîgel gîlak sîñak nîjníg amnîrek.

² Won nîbak monmon kîb yîb dek nîjlig gi, ejol alap seb kab ar alaŋ nîb apîl, Jisas nop tîgel gîl kab salai pîlin

gîlak ak, tîg ju bak sîñak yokîl, ar nîbak bîsîgak.

³ Ejol nîbak, mîlîk dai ne melîk melîk gîlig gi mîdek. Walîj ne ak, tîd tep yîb ak lak.

⁴ Pen ami bî nîj mîdelak okok, nop nîjîl, jel gek pîrîkîl, jep jep dîl, kîmîl rek mîdelak.

⁵ Pen ejol ak bin omal kîrop agak, “Ma pîrîknîmir! Yad nîpin, nîri mal Jisas mab bak alaŋ ñag pak lîlak ak nop nîj ajebir.

⁶ Ne sîñaul ma mîdeb. Ned agak rek, mîdarîk nep kauyan warîkîl amîb. Pen nîri apîl, nop dam lîlak kau ar ak nîjîl,

⁷ kasek amîl, bî ne okok kîrop agnîmir, ‘Jisas kauyan warîkîl Galili ameb. Nîbi bî ne amîl nop nîb okok nîjnígabîm,’ agnîmir. Mînîm nîbak nep nîrep ag nîjníg opin,’ agak.

⁸ Nîb agek nîjîl, bin omal pîrîkrek ak pen mîñ mîñ gîlig gi, cîp tîgel nîbak kasek kîrîg gîl, bî ne okok kîrop agnîg kasek amnîrek.

⁹ Kanîb nab okok amerek nîjlig gi, Jisas kîrop mal nabîjîng pakîl agak, “Nîri mîdebir?” agak. Agek, kîri mal ap kogîm yîmîl, tob ne dî wös gîl, yîb ne ak ager ar amnak.

¹⁰ Jisas kîrop mal agak, “Ma pîrîknîmir! Nîri amîl mam sîkop yad okok kîrop agnîmir, ‘Galili amîl Jisas nop nîjnígabîm,’ agnîmir,” agak.

Ami bî okok am Jisas

tikjakip minim ak aglak

¹¹ Bin omal, kanib nab okok amer niŋlig gi, ami bi niŋ midebak okok ognap, taun kib wari miŋan eyan amil, bi God nop tap sobok gep bi kib okok krop, tari tari gak nibak magilsek ag niŋlak.

¹² Ag niŋlak, bi God nop tap sobok gep bi kib okok amil, bi minim tig bilocep eip minim ag ar nokim li, ami bi nibak okok krop mani kib niŋlak,

¹³ “Nibi minim aul nep agnimib, ‘Kislím nab eyan wiſin kinosin won ak, bi ne okok apil, cip se par ak si dad ambal,’ agnimib.

¹⁴ Nib agem, gapna Pailot minim nibak niŋnigab ak, cin nop eip agon, nibep miker ognap ma niŋnigab,” aglak.

¹⁵ Nib agel, ami bi okok mani nibak dil, amil Juda bi kib nib okok aglak rek nep giłak. Kiri esek agil, Jisas cip se par ne ak, bi ne okok si di ambal, agelak minim ak, miŋi Juda bin bi okok minim esek nibak nep aglig gi nep midebal.

*Bi ne okok Jisas nop niŋlak
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)*

¹⁶ Jisas bi ne akni b agip alaŋ okok Galili amil, Jisas ned agak di m ak amnilak.

¹⁷ Kiri amil, Jisas nop niŋil, yi b ne agel ar amnak. Pen bi ne ognap niŋil sidol gił aglak, “Ak Jisas aka bi akni b ke?” aglak.

¹⁸ Pen Jisas mani siŋak apil, krop agak, “Bapi yi p agek, karip lim seb kab ar alaŋ siŋak abe, lim dai wagin aul abe, yad magilsek kod midebin.

¹⁹ Nib ak, nibi karip lim okok magilsek tigoj tigoj amil, bin bi ke ke okok magilsek minim tep yad ag niem, kiri yi p niŋ dil bin bi yad midil yi p kisen ginimel. Nibi ni g gił, Bapi ak, Ni ak, Kaun Sij ak yi b agil, krop ni g pak ni nimib.

²⁰ Ni g gił, yad nibep ginimib, agil, minim tari tari ag ni bin ak, nibi ak rek nep minim nibak magilsek krop ag ni te gem, magilsek kisen ginimel. Pen yad nibep ni jid yi b agebin, yad nibep eip midil, mid damil, miden niŋlig gi, lim dai wagin aul kır ginigab,” agak.

Mak

Jisas Krais MİNİM

Tep ak Mak ñu kıl tıkak

*Jon Bi Ñig Pak Ñeb ak God
mİNİM ag ñoligip*

(Mat 3:1-12; Luk 3:1-18;
Jon 1:19-28)

¹ Jisas Krais, God Ñi ne mİNİM tep ak agnig gebin.
² God bırarık nep Ñi ne Jisas Krais nop mİNİM agak rek, bı God mİNİM agep Aisaia, mİNİM nıbak God MİNİM ñu kıl tıkıl agak,

“Nıjan! Bı mİNİM yad dad ameb ak, ned ag yoken amıl,
kanıb nep ak lig gi tep gİNIGAB.

³ Bı nıbak, karıp lım bin bı konjai ma mıdebal,
mİN mab kab nep mıdeb nab sıñak am mıdıl,
sık agıl agnigab,

‘Bı KİB ak apeb! Kanıb mak kılın kıyan gi mıdonımın okok,
dım gol pılıs gi mıdonımın okok,
piñıl pag tep gİNİMİB,’ agnigab,” agak.

⁴ God mİNİM agep bı nıbak ned nıb agak rek nep me, Jon bı ñig pak ñeb ak amıl, karıp lım bin bı konjai ma mıdelegipal, mİN mab kab nep mıdoligip nab sıñak mıdek nınlig gi, bin bı okok apel, kırop mİNİM ag ñil agoligip, “Tap si tap tımel giþim okok, tari gİNIG ñig

gİPİN, agıl, kırıg gem, yad nıbep ñig pak ñen, God tap si tap tımel gİPİM okok nıñıl kırıg gİNIGAB,” agoligip.

⁵ Ne nıb agek nıñlıg gi, bin bı karıp lım Judia yokop nıb okok mıdelak okok abe, Jerusalem bin bı mıdelak okok abe, kiri magısek mİNİM nop ak nıñníg amniłak. Amıl, tap si tap tımel göligipal okok, ag misen lel, Jon kırop ñig Jodan nab sıñak ñig pak ñak.

⁶ Pen Jon walıj ne ak, kaj kamel kas dıl gılak walıj alap yımlı, kaj kau wak sıb nag nab sıñak pog loligip. Tap ñıneb ne ak, jon golbiđ ak abe, bom ñig ak abe ñıboligip.

⁷ Ne bin bı okok kırop agoligip, “Bı yıp sain apeb ak, ne yad rek mer; ne bı kıb yıb, yad bı sıkol. Yad nop nıñen nabıñ gİNIGAB. Yad amıl ulep sıñak kogım yımlı tob tırıp ne ak nag wısıbnım rek ma lıp.

⁸ Yad nıbep ñig nep pak ñebin ak pen ne apıl, nıbep Kaun Sıñ ak nep pak ñıñigab,” agak.

*Jon Jisas nop ñig pak ñak
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)*

⁹ Pen ñın alap, Jisas Nasaret taun, karıp lım Galili Propins mıdoligip ak kırıg gił, Jon mıdek sıñak apek, Jon Jisas nop ñig Jodan nab sıñak ñig pak ñak.

¹⁰ Nop ñig pak ñek, Jisas ñig gol sıñak alan amıl nıñak, seb kab ar alan pag yıkek, God Kaun ak yakır

tıbaglem rek, Jisas nop ug giowak.

¹¹ Nıg gıl ug gi apek nıñlıg gi, mınım alap seb kab ar alan sıñjak nıb apıl agak, "Nak Nı mıdmagıl yad yıb. Nep nıñen, yıp tep yıb giıp," agak.

Seten apıl Jisas nop neb neb gak

(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

¹² Pen won nıbak nep, God Kaun ak Jisas nop ag yokek, mıñ mab kab nep mıdolıgiıp nab okok amił,

¹³ nıñ aknıb nıñ juıl omal (40) sıñjak mıdekek. Nıb okok mıdekek nıñlıg gi, Seten, "Jisas nop gen, mınım yıp ak kısen gıl, tımel gañ," agıl, apıl agolıgiıp. Karıp lım mıdolıgiıp mıgan nıbak ke kain tap okok nep mıdolıgiıp. Pen ejol okok apıl, Jisas nop kod mıdelıgiıpal.

Jisas God mınım tep ak ag nı mıdekek

¹⁴ Pen kısen gapman bı kıb Herod Jon nop mıñ lak nıñlıg Jisas ne karıp lım Galili Propins amił, God mınım tep ak bin bı okok kırop ag nılıg gi agak,

¹⁵ "God bin bı dıl kod mıdenıgab nıñ per kod mıdelıgiıpim ak, mıñi owıp! Tap si tap tımel giıpim ak, tari gınig nıg giıpın agıl kırıg gınımıb, God mınım tep ak nıñid ageb, agıl, nıñ dıñımıb," agak.

Jisas bı ne omal omal dak
(Mat 4:18-22)

¹⁶ Jisas Nıg Cöb Galili gol sıñjak padıklıg gi nıñjak, bı

kıbsal dep mamıl mal, kıbsal dır, agıl, uben alap dı nıg nab eyan yokıl mıderek. Bı mamıl nıb mal yıb kırı mal ak, Saimon eip Edru eip.

¹⁷ Jisas kırop mal nıñlıg agak, "Aper, yad eip ajıl, yad nırep mal ag nı tep gen, bin bı dep bı omal mıdenıgair," agak.

¹⁸ Jisas agek, nıñid ageb agıl, dai uben okok kırıg gıl, Jisas eip amnırek.

¹⁹ Pen Jisas yokop sıkol won alap amił nıñjak, Sebedi nı ne Jems eip, Jon eip nıg magöb mıgan ak mıdlıg gi, uben pıg gi rıkak tam ak, nıag dör gılıg gi mıderek.

²⁰ Jisas kırop mal nıñlıg agak, "Nıri mal owir e!" agak. Jisas nıb agek, kırı mamıl mal nıñlıl, nap nop wög gi nıeb bı ognap eip kırop nıg magöb ar sıñjak kırıg gıl, Jisas eip amnırek.

Kıjeki bı alap nop aban nıagak ak, Jisas ag söy yokak
(Luk 4:31-37)

²¹ Pen kırı taun sıkol Kapaneam amił, Juda God nop sobok gep nıñ ak, Jisas Juda mogım gep karıp nılik mıgan eyan amił, God Mınım ak ag nıek,

²² bin bı okok nıñlıl, pak ju dıl aglak, "God lo mınım ag nıeb bı okok agebal rek ma ageb; ne bı kıb yıb nıñ tep gıl agebal rek ageb," aglak.

²³ Pen magıl nıbak, bı kıjeki aban nıagak bı alap, mogım gep karıp nılik mıgan nıbak apjakıl bleble gıl agak,

²⁴ “Jisas b̄i Nasaret n̄ib! Nak c̄inop tari ḡin̄ig opan? C̄inop k̄ijeki okok ñag pak l̄in̄ig opan aka? Yad nep n̄ipin, nak God Ñ̄i Siñ ne ak,” agak.

²⁵ Agek, Jisas pen k̄ijeki b̄i n̄ibak aban̄ ñagak ak nop m̄in̄im k̄ilis agil̄ agak, “M̄in̄im ma agan! B̄i ak nop k̄irig ḡil, mis amnon!” agak.

²⁶ Jisas n̄ib agek, k̄ijeki n̄ibak b̄i ak nop d̄i jep jep d̄il, s̄ik gaul ḡil, söj amnak.

²⁷ Jisas n̄ig gek, bin b̄i m̄idelak okok wal ȳib agil̄, m̄in̄im ag n̄in̄ ag n̄in̄ ḡil aglak, “Ak tari? B̄i aul m̄in̄im k̄isen n̄ib alap dapil̄ ag ñeb. Ne b̄i k̄ilis sek. K̄ijeki k̄iyob ñil̄ik okok m̄in̄im ne d̄il ageb rek gebal,” aglak.

²⁸ Bin b̄i okok n̄ib aglig ḡi, Jisas k̄ijeki k̄iyob ñil̄ik ag söj yokak m̄in̄im n̄ibak, karip̄ l̄im Galili okok magil̄sek ag ñel amnak.

*Jisas gek, Saimon n̄ibor
nop komiñ lak*

(Mat 8:14-15; Luk 4:38-39)

²⁹ Pen Jisas, Jems, Jon, Saimon, Edru, k̄iri Juda mogim̄ gep karip̄ ak k̄irig ḡil, söj amil̄, Saimon eip n̄imam Edru eip karip̄ k̄iri ak amnil̄ak.

³⁰ Karip̄ amjakel, Jisas nop aglak, “Saimon n̄ibor ne m̄ib gon̄ ak mab rek ȳinek, k̄in̄ m̄ideb,” aglak.

³¹ Agel, Jisas amil̄ ñin̄magil̄ k̄id ne ak d̄il d̄i warik̄ ñek n̄in̄lig ḡi, wak ne mab rek ȳinek ak komiñ lak n̄in̄il dai tap magil̄ k̄rop ñak.

*Jisas gek, bin b̄i koñai nep
komiñ lak*

(Mat 8:16-17; Luk 4:40-41)

³² Pen p̄ib panj̄id amnak magil̄ ak, bin b̄i tap gak okok abe, bin b̄i k̄ijeki aban̄ ñagak okok abe, Jisas gek komiñ lan̄, agil̄, Jisas m̄idek siñak dolak.

³³ Taun s̄ikol Kapaneam bin b̄i okok magil̄sek apil̄, karip̄ k̄ijon̄ wagin̄ söj k̄id eyan̄ ar n̄in̄ m̄idel n̄in̄lig ḡi,

³⁴ bin b̄i koñai nep tap ke ke gak okok, Jisas gek, komiñ lak. K̄ijeki k̄iyob ñil̄ik aban̄ ñagak okok konjai nep ag mis yokak. Pen k̄ijeki k̄iyob ñil̄ik n̄ib okok, Jisas nop b̄i an, n̄in̄ tep ḡilak rek, Jisas k̄rop, “M̄in̄im ma ḡim,” agil̄, ag mis yokak.

*Jisas miñan alap ke amiñ,
Nap nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄idek*
(Luk 4:42-44)

³⁵ M̄inek, Jisas k̄isl̄im sek ȳib warik̄il̄, karip̄ k̄inak ak k̄irig ḡil, taun n̄ibak abe k̄irig ḡil, am miñan alap ke amiñ, Nap nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄idek.

³⁶ Pen b̄i ne Saimon, b̄i ne ognap eip, Jisas akal, agil̄, nop p̄iyo n̄in̄lig amnil̄ak.

³⁷ Jisas nop p̄iyo n̄in̄ dam n̄in̄il̄ aglak, “Bin b̄i magil̄sek nep akal, agil̄, p̄iyoebal,” aglak.

³⁸ N̄ib agelak, Jisas agak, “C̄in̄ karip̄ t̄irig t̄iron̄ ognap sek ulep siñaul amn̄in̄. Yad opin ak, bin b̄i karip̄ l̄im miñan t̄igon̄ t̄igon̄ k̄rop m̄in̄im ag ñin̄im, agil̄, opin,” agak.

³⁹ Nıb agıl, karıp lım Galili nab okok gi taglıg gi, am Juda mogım gep karıp mıgan okok amił, God Mınım ag nıllıg gi, kijeki kiyob nıllık bin bı kıropabañ ñagak okok ag söñ yokak.

*Jisas, soi sapeb lak bı alap
gek, milep gak*

(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

⁴⁰ Soi sapeb lak bı alap, Jisas midek sıñjak apıl, kogım yımıl, agak, "Nak soi yıp ak komıñ lan, agenıgan ak, komıñ lıñıtmıñ," agak.

⁴¹ Nıb agek, Jisas nop yımig nıñıl, nıñmagıl parsek lıł, bı nıbak nop dı nıñıl, agak, "Yau, gınıgain. Komıñ lan," agak.

⁴² Nop dı nıñek, dai soi sapeb lak ak ulek lıł komıñ lak.

⁴³⁻⁴⁴ Pen Jisas bı nıbak nop mınım kılıç agıl agak, "Kanıb nab okok bin bı ognap kırop nıñıl, Jisas yıp gek komıñ lıp, agıl, ma agnímin. Yıpıl gił nep amił, bı God nop tap sobok gep ak nop mıb gon nak ak yomıl, agnímin, 'Soi sapeb yad ak komıñ lıp,' agnímin. Nıb agıl, Mosis ned agak rek, tap ognap dam bı God nop tap sobok gep bı ak ñenímin, ne pak God nop sobok gi ñek me, bin bı okok, bı ak mıñi komıñ lıp, agıl, nıñıgal," agak. Jisas mınım nıbak nep agıl, bı ak ag yokek, amnak.

⁴⁵ Jisas nıb agak ak pen bı nıbak ne amił, bin bı okok abramek ag ñek amnak. Nıg gek, Jisas taun

okok mıseñ ajonımiñ rek ma lek, ne amił, bin bı konjai ma midełak nab okok nep midek nıñlıg gi, bin bı karıp lım tıgon tıgon magıłsek nop nıñıg apelıgıpal.

2

*Jisas gek, ñin tob kalau
gak bı alap komıñ lak*

(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

¹⁻² Ñın omal nep padıkek nıñlıg gi, Jisas kauyen taun sıkol Kapaneam apek, Jisas ap mideb karıp ne ak, agel, bin bı konjai nep apıl gel gel, karıp mıgan mınım ag ñek mıgan ak tıbık gił, kijon wagıñ söñ ar sıñ eyañ ak rek nep tıbık gi yıb gak. Pen Jisas kırop God Mınım ag ñi midek.

³ Jisas kırop ag ñi midek nıñlıg gi, bı aknıb tıgaup par alan ak bı ognap eip, bı ñıñmagıl tob kalau gak alap yır ar lıł, dapıl Jisas midek sıñjak dolak.

⁴ Apıl nıñlak, bin bı tıbık dıl midełak nıñıl bı ñıñmagıl tob kalau gak ak nop dam karıp ar alan amił, karıp nab sıñjak tıg mıgan juıl, yır ar kinek ak nag lıł bı nıbak sek yokel, am Jisas midek eyañ yowak.

⁵ Pen kiri Jisas gek komıñ lıñıgab, agıl, gos nıñ dıłak ak nıñıl, Jisas agak, "Ñı yad. Tap si tap tımel giyan okok nıñıl, kırıg gebin," agak.

⁶ Nıb agek, Juda lo mınım ag ñeb bı ognap bısig midełak okok, gos kiri okok nep nıñıl aglak,

7 “Bì aul tari gìnig, God nop ag julig gi, mìnìm tom ageb? Bin bì okok tap si tap tìmel gel, bì alap acır kìrop ak lig gi yoknìmìñj rek ma lip; God nokim nep me nìg gìnigab,” aglak.

8 Pen gos niñlak nìbak, dai Jisas ke niñjl agak, “Nìbi tari gìnig gos nìbak rek niñebim.

9 Bì niñmagıl tob kalau giþ ak nop tari agen, nìbep tep gìnigab? Tap si tap tìmel giþpan ak niñjl kìrig gebin, agen, nìbep tep gìnigab; aka, warıkıl mij bad nak piyak wiñig dad amnoj, agen, nìbep tep gìnigab?

10 Pen yad gen, nìbi niñniñgabim, Bì Ñi ne lìm dai ar wagın aul onek ak, gos yad ke niñjl ma onek. God agek onek ak me, tap si tap tìmel giþpal ak niñjl kìrig gìnigain, agnigain ak, kìrig gìnigain,” agak.

11 Nìb agıl, bì niñmagıl tob kalau gak ak nop agak, “Yad nep agebin, warıkıl, mij nak bad piyak wiñig dıl, karıp amnoj,” agak.

12 Jisas nìb agek, bin bì niñ mìdel niñlig gi, bì nìbak warıkıl, mij bad ne ak wiñig dıl pañdak. Nìg gek niñlig gi, bin bì okok magılsek wal yìb agıl, God yìb ne ak agel ar amek niñlig gi, aglak, “Ned tap nìbak rek alap gel, cìn ma niñoligipin,” aglak.

*Jisas Lipai nop sìk agak
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)*

13 Jisas kauyanı amıl, Ñìg Cöb Galili gol sìñak tagek niñlig gi, bin bì konjai nep

niñjl, mìdeksìñak ap mogım gelak niñlig gi, Jisas kìrop God Mìnìm ag ñak.

14 Jisas mìnìm ag ñi dai juıl, kanıb nab sìñak amlig gi niñak, Alpias ñi ne Lipai, bì takıs dep bì alap, wög goligip karıp ñilik miğan ak bısig mìdeks. Jisas nop niñjl agak, “Apek, yad eip amnır,” agek, warıkıl Jisas eip amnak.

15 Jisas pen, bì ne okok eip Lipai karıp ak amıl, bısigil tap nìbel niñlig gi, bì takıs dep okok abe, bì tap si tap tìmel giþlak okok abe, Jisas eip ajelak rek, karıp nìbak amıl jím ñi tap nìbelak.

16 Bì lo mìnìm ag ñeb bì Perisi ognap, Jisas ne bì takıs dep okok eip, bì tap si tap tìmel gölügipal okok eip mìdıl tap nìbek ak niñjl, bì ne okok kìrop aglak, “Jisas tari gìnig bì takıs debal okok eip, bì tap si tap tìmel gebal okok eip bısig mìdıl tap nìbeb?” aglak.

17 Agelak, Jisas mìnìm nìbak niñjl agak, “Bin bì komıñ mìdebal okok, soi ñon gep bì niñníg ma ambal; bin bì tap giþ okok nep soi ñon gep bì niñníg ambal. Nìb ak rek, bin bì, gi tep giþin, ag gos nìpal okok, kìrop dìñig ma opin; bin bì, tap si tap tìmel giþin, ag gos nìpal okok, kìrop dìñig opin,” agak.

*Jisas mìnìm sid tìkil agak, mìnìm yad ak mìnìm kisen nìb, agak
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)*

¹⁸ Jon bì ñig pak ñeb bì ne okok abe, Perisi kai bì kiri okok abe, ñin ognap God nop sobok giliq gi nep midojin, agil, tap ma ñibeligipal. Ñin alap kiri nig gelak ak niñil bin bì ognap apil Jisas nop aglak, “Jon bì ne okok abe, Perisi kai bì kiri okok abe, ñin nokim nokim tap bil gipal. Pen bì nak okok, tari ginig nig ma gipal?” aglak.

¹⁹ Agelak, Jisas minim sid tikil agak, “Bì bin dinig ginigab bì alap, nimid nimam ne okok eip midil, tep gek niñlig gi midenigal ak me, tap magil ma kiriq ginigal.

²⁰ Pen kisen, bin bì ognap apil, bì kiri nibak nop dad amenigal ak, mapin gek, ñin nibak tap ma niñigal.

²¹ Pen walij kisen nib bad alap dil, walij ajil gil pig gi rik ginigab tam ak ñag del, walij kisen ak kiliq midlig gi, walij ajil ginigab ak pig gi rikil, walij nibak tapin nep pig gi rik dek amnigab.

²² “Ñig wain ak, ak rek nep. Ñig wain komij ak dil, kaj meme wak ned nib midigan ak ma soñ gi lipal. Pen tari: soñ gi lili simjen ñel, kaj meme wak ak biñ agil, pig gi rikil soñ gi am saknigab. Nib ak me, ñig wain komij ak, kaj meme wak komij midigan ak nep soñ gi lep,” agak.

Bì Ñi ne God nop sobok gep ñin ak Bì Kib mideb

²³ Kisen Juda God nop sobok gep ñin kiri alap, Jisas bì ne okok eip wid wög nab

siñak padiklig gi, bì ne okok wid magil ognap tiklig gi amelak.

²⁴ Ñig gel, Perisi bì okok niñil, Jisas nop aglak, “Miñi God nop sobok gep ñin cin wög ma gep ak, tari ginig bì nak okok nig gil wög gil lo cin tib juebal?” aglak.

²⁵ Agelak, Jisas agak, “Based Depid birarik nep yuan lek gak kesim nu kil tiklak ak, nibi ma nipiñ ar?

²⁶ Birarik nep bì nak Abiata God nop tap sobok gep bì kib yib midoligip ñin ak, Depid bì ne okok eip kiroq yuan lek, God sobok gep karip ak amil, bred bin bì yokop okok ma ñibeligipal, bì God nop tap sobok gep bì okok nep ñibeligipal ak dil, bì ne okok kiroq ñek, niñlak.

²⁷ “God ne ñin yokop midep minim ak ned agil, kisen bin bì ma git lak; bin bì ned gi lili, kiri ake lili mid tep genimel, agil, ñin alap yokop midenimel, agak.

²⁸ Nib ak, cin nipiñ, Bi Ni ne God nop sobok gep ñin ak abe Bi Kib mideb,” agak.

3

Jisas bì ñinmagil kalau gak alap, God nop sobok gep ñin ak gek, komij lak

(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

¹ Ñin alap pen, Jisas kauyan Judia mogim gep karip ak amil niñak, bì ñinmagil kalau gak alap karip ñilik midigan nibak ap midek.

² Bi Perisi m̄idelak okok ognap, Jisas tari rek gek, nop dam m̄inim kib agin, agil, bi n̄ibak God nop sobok gep n̄in aul gek komiñ l̄inigab aka mer agil, kapkap n̄in i sek li m̄idelak.

³ Jisas pen bi n̄inmagil kalau gak ak nop agak, "Warikil, siñaul owan," agak.

⁴ Agek, ne m̄idek siñak alaŋ apek, Jisas bin bi n̄ib okok k̄rop agak, "God nop sobok gep n̄in ak tari gep? Tep gep aka tīmel gep? Bin bi okok k̄rop yimig n̄injil gon, komiñ amnīmel, aka gos tīmel n̄injil k̄rig gon, kīnnimel?" agak. Agek, kiri nop pen m̄inim alap ma aglak.

⁵ Jisas m̄inim ma dījin ag gos n̄injilak bi n̄ib okok, Jisas k̄rop n̄injek, milik yowak. Kiri bi n̄inmagil k̄ilau gak n̄ibak nop m̄idmagil ma l̄ilak ak n̄injil, Jisas k̄rop n̄in padiklig gī silīkak. N̄ig gī, bi n̄inmagil kalau gak ak nop agak, "N̄inmagil nak parsek lan!" agak. Agek, n̄inmagil parsek lek n̄inlig gī, komiñ lak.

⁶ N̄ig gak n̄injil, bi Perisi Juda mogim gep karip ak k̄rig gī, Herod bi ne okok m̄idelak siñak amil, m̄inim ag n̄in ag n̄in gī, "Jisas nop titi gī dam n̄ag pak lin?" aglak.

Bin bi kojai nep Jisas k̄isen gīlak

⁷⁻⁸ Jisas pen bi ne okok eip amil, N̄ig Cöb Galili gol

siñak am m̄idelak. Pen bin bi Galili n̄ib kojai nep nop k̄isen gīl olak. Ne tap tari tari goligip ar ak magilek agel okok amek n̄ijlig gī, Judia bin bi ognap, Jerusalem bin bi ognap, karip lim Idumia bin bi ognap, n̄ig Jodan pis k̄id adan bin bi ognap, taun kib omal Taia Saidon karip lim ulep siñak n̄ib bin bi ognap, bin bi kojai yib Jisas nop niñnig olak.

⁹⁻¹⁰ Jisas bin bi kojai nep gek, komiñ lak ak me, nop di n̄ijon komiñ l̄inimij, agil, bin bi kojai yib nep apil, nop cīrok cīrok n̄ilig gī apel, yip piñil kis giñigal, agil, bi ne okok k̄rop agek, n̄ig magob alap di l̄ilak.

¹¹ Pen bin bi kijeki kiyob n̄ilik tap tari aban n̄agak okok, Jisas nop n̄injil, tob wagin ne siñak lim eyan yap pakil, m̄inim kib agil, "Nak God Ni ne!" agoligipal.

¹² Jisas pen kijeki kiyob n̄ilik okok k̄rop m̄inim kilīs agil agoligip, "Yad Bi an m̄idebin ak m̄iseñ ma agn̄imib mer," agoligip.

Jisas bi ne aknīb umigan alaŋ dak

(Mat 10:14; Luk 6:12-16)

¹³ Pen Jisas karip lim dim alap amil, bi ne dinig gak okok agek apelak.

¹⁴ Bi aknīb umigan alaŋ ag l̄il agak, "Nībi yad eip ajil, bi m̄inim yad dad ameb okok midil, n̄ibep ag yoken, amil bin bi okok k̄rop God M̄inim tep ak ag n̄inigabim.

¹⁵ Yad n̄ibep agebin ak me, k̄jeki k̄yob n̄ılık tap okok ak rek nep ag yokn̄igabim,” agak.

¹⁶ Jisas b̄i ne dak n̄ib okok ȳib k̄iri me, alap Saimon, k̄isen Jisas ȳib ne alap Pita agak.

¹⁷ Alap Jems, n̄imam alap Jon, nap k̄iri mal ȳib ak Sebedi. Jisas k̄rop mal Boanerges agak. Ȳib n̄ibak wagin ak “T̄imik B̄i”.

¹⁸ B̄i ne alap Edru; alap Pilip; alap Batolomyu; alap Matyu; alap Tomas; alap Jems, Alpias n̄i ne; alap Padias; alap Saimon, nop Saimon Selot agoligipal.

¹⁹ Pen alap Judas Iskariot. Ne me k̄isen Jisas nop m̄imig gak.

Jisas nop k̄jeki aban n̄agip, aglak

²⁰ Pen Jisas karip alap amek, kauyan bin b̄i konjai nep ap mogim gi m̄idelak n̄ijil, b̄i ne okok eip tap n̄ijenimel rek ma lak.

²¹ N̄ig gek, bin b̄i ognap Jisas sakol n̄agip agel n̄ijlig gi, nonim n̄imam sikop nop pon d̄inig olak.

²² Pen lo minim ag ſeb b̄i Jerusalem n̄ib olak okok aglak, “K̄jeki k̄yob n̄ılık tap okok nap k̄iri Bielsebul Jisas nop aban n̄agip rek, k̄yob n̄ılık tap okok ag yokeb,” aglak. Minim esek n̄ibak agelak,

²³ Jisas ne n̄ijil, bin b̄i okok k̄rop agek apelak, minim ar n̄ibak minim sid

t̄ikil agak, “Seten ne titi git Seten nop ag yokn̄igab?”

²⁴ Bin b̄i karip l̄im kij nokim alap nep kod m̄idenigab bin b̄i okok, k̄iri bin b̄i k̄iri ke pen pen genigal ak, t̄igon n̄ibak asik ke ke l̄il ap yap pakn̄igab.

²⁵ Pen amilgon apilgon okok ak rek nep, k̄iri bin b̄i k̄iri ke pen pen genigal ak, k̄inij n̄ibak asik ke ke l̄il ap yap pakn̄igab.

²⁶ N̄ib ak rek, Seten ne ke k̄jeki k̄yob n̄ılık tap ne okok ag yokenigab ak, asik ke ke l̄il pis nep yap pakn̄igab.

²⁷ “B̄i kal ȳib alap karip ne s̄ijak m̄idek n̄ijlig gi, b̄i alap apil, tap nop okok ma dad amnigab; ned b̄i kal n̄ibak nop nag n̄on gi l̄il me, amil tap karip ne okok m̄ideb ak dad amnigab.

²⁸ “Yad n̄ibep n̄ijid ȳib agebin, bin b̄i okok tap si tap timel tari tari ginigal ak, God n̄ijil k̄irig ginigab. God nop ag juenigal ak, ne n̄ijil k̄irig ginigab.

²⁹ Pen Kaun Sīj ak nop ag juenigal ak, God n̄ijil ma k̄irig ginigab. Tap si tap timel ginigab n̄ibak per nep m̄idenigab,” agak.

³⁰ Jisas nop, “K̄jeki k̄yob n̄ılık tap okok nop aban n̄agip,” agelak ak me, n̄ib agak.

Jisas nonim n̄imam sikop okok

³¹ Pen Jisas nonim n̄imam sikop apil, soj eyan midil, b̄i alap nop, “Nak amil Jisas nop agek owan,” aglak.

³² Nıb ak, bin bı karıp nıllık mıgan eyan Jisas nop pıñıl kıs kıs gıt bisig gıt mıdelak okok nop aglak, “Nanım nanai namam sıkop okok söñ eyan am mıdıl, ‘Nak owan e,’ agebal,” aglak.

³³ Nıb agelak, Jisas agak, “Ami yad, mam yad bı an?” agak.

³⁴ Nıb agıl, Jisas bin bı mıdelak okok nıñ padıkkıg gıt agak, “Nıbi me ami yad, mam yad mıdebiṁ.

³⁵ Bin bı God ageb rek gıpal okok me, mam yad, ai yad, ami yad mıdebal,” agak.

4

*Jisas, bı tap yıñ yımıb ak,
mınım sıd tıkıl agak
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)*

¹ Jisas Nıg Cöb Galili gol sıňak amił, bin bı okok kırop kauyan mınım ag nıñ mıdeklarıñlıg gıt, bin bı konjai yıb nep ap mogım gılak. Nıg gelak, Jisas nıg magöb alap ar ak bisig gıl, amił nıg nab ulep sıňak mıdlıg gıt, bin bı nıg gol okok warık mıdelak okok kırop mınım ag nıak.

² Mınım nıb okok mınım sıd tıkıl ar ke ke konjai nep ag nıak.

³ Mınım ar alap mınım sıd tıkıl agak, “Mınım agnıg gebin aul nıñım! Bı alap wög dai ne ak wid yıñ tanañ, agıl, dı yokek amek nıñlıg gıt,

⁴ yıñ ognap kanıb ameb ar sıňak yapek, yakır okok apıl nıñlıg gal.

⁵ Yıñ ognap kab ar lım sıkol sıkol lenıgab sıňak yapıł tannıgab ak pen

⁶ kıdıl yıpıl ma amnıgab rek, pıb nıñıl, mılep gınıgab.

⁷ Yıñ ognap kılıkasık mıdenıgab nab sıňak yapıł, tannıgab ak pen kılıkasık okok sau gıt pak nıbek, magıl ma pılnıgab.

⁸ Pen yıñ ognap lım tep ar ak yapıł, tan tep gıl, magıl pıl tep gınıgab. Ognap magıl nıñ juıl nokım alap adık gıt dam wajrem alan (30) rek pılnıgab, ognap magıl nıñ juıl omal nokım (60) rek pılnıgab, ognap nıñ juıl aknıb mamıd alan (100) rek pılnıgab,” agak.

⁹ Jisas mınım nıbak ag dai julıg gıt agak, “Nıbi bin bı gos tımid mıdonımın okok, mınım agebin aul tımid lı nıñ tep gınımıb,” agak.

Jisas ti gınıg gıt mınım sıd tıkıl agolıgıp

(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

¹⁰ Jisas mınım agek nıñlıg gıt, bin bı nıñ mıdelak nıb okok ke ke amnılak nıñlıg gıt, bı ne aknıb umıgan alan okok abe, bin bı ne ognap sek abe, Jisas nop aglak, “Mınım sıd tıkıl apan wagın ak tari?” aglak.

¹¹ Agelak agak, “God bin bı dıl kod mıdenıgab mınım ak, God gek nıbi nıpım ak pen bin bı okok kırop sıd tıkıl nep ag nıbebin.

¹² Nıg gen, bı God mınım agep alap God Mınım ū kıl tıkıl agak rek nep gınıgab. Ne agak,

'Uđin niñnígal ak pen tap ognap ma niñnígal.

Mìním niñnígal ak pen mìním wagin ageb níb gil rek agil ma niñnígal.

Niñ rep giplap, God nop ag niñeblap,

tap si tap tîmel giplak okok niñil kîrig giplak," agak.

*Jisas bi tap yiñ yimib
mìním sid tîkil agak ak,
mìním wagin ak ag ñak*

(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Jisas níb agil kîrop agak, "Mìním sid tîkil agesin niñbak ma nepim ak, kisen mìním ognap sek sid tîkil agenigain ak, titi giñ niñnígabim?" agak.

14 Wid yiñ bi dî yoknígab, agesin ak, God Mìním ne ak, agil, agesin.

15 Yiñ ognap kanib ameb ar siñjak yonigab, agesin ak, bin bi okok God Mìním niñnígal ak pen magil niñbak nep Seten apil mìním niñbak ju dad amniñgab, agil, agesin.

16-17 Pen yiñ ognap kab ar lim sîkol sîkol lînigab siñjak yapıñ, tannigab ak pen kîdil yipil amil kîlis ma gek, piñ niñil milep giñigab, agesin ak, bin bi okok God Mìním ak kisen won ak niñel, tep gek niñlig giñ, miñ miñ gîlig giñ kasek dinigal ak pen yokop ulep magil ak midel niñlig giñ, miker ognap apenigab aka bi okok kîrop giñ tîmel genigal niñil

mìním niñbak kasek nep kîrig giñigal, agil, agesin.

18 Yiñ ognap kîlikasik nab siñjak yapıñ tannigab, agesin ak, bin bi God Mìním niñnígal ak pen

19 wög wari, karip mij kîneb, kaj tap okok gos par niñil, tu kîbap, kîlnok mani tap okok gos par niñil, tap okok okok nep gos niñnígal ak me, God Mìním ak sau gi pak ñibek, magil ma piñigab, agil, agesin.

20 Wid yiñ lim tep ar siñjak yonigab, agesin ak, bin bi God Mìním niñil, niñ denigal niñil magil niñ juñl nokim alap adik gi dam wajrem alan (30), aka niñ juñl omal nokim (60), aka niñ juñl aknib mamiñd alan (100) rek piñigab; gos niñbak niñil agesin me ak," agak.

*Jisas mìním sid tîkil agak,
bin bi yad kiri sîp melik rek
mîdebal, agak*

(Luk 8:16-18)

21 Jisas pen kauyan mìním alap sid tîkil agak, "Bin bi okok sîp dagil tin cög miñgan okok aka abañ ar kînebal mok okpi okok ma we giñigab; ar epel dî lel melik giñigab.

22 Nîb aknib rek, tarı tarı miñi we giñ mîdebal ak, kisen mîseñ lek niñnígal.

23 Nîbi bin bi gos tîmid mîdonimiy okok, mìním agebin aul tîmid li niñ tep giñimib," agak.

24 Kîrop mìním alap agak, "Mìním niñebim ak, tîk dam niñ tep giñimib. Nîbi bin bi

okok kîrop mînîm kîb agîl, pen titi rek nîm agnîgabîm ak, God ne nînjîl nîbep ke ak rek nep mînîm kîb agîl, pen ak rek nep aknîb rek nîm, agnîgab. Pen ne nîbep pen ognap sek ar alan abe nîm, agnîgab.

²⁵ Bin bî tap ognap mîdeb okok ognap sek dînîgal; pen bin bî tap ognap ma mîdeb okok, tap ognap sîkol sîkol mîdeb ak sek dad amnîgal.

Krais mînîm tep ak ag ñel amek, bin bî konjai nep nîn dînîgal

²⁶ Jisas mînîm alap mînîm sîd tîkîl agak, “God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, kesîm agnîg gebin ar aul rek mîdeb. Bî wög nap alap wid yîn tanañ, agîl, dam wög dai ne okok yoknîgab.

²⁷ Wid yîn wög dai sînjak yokîl, kîn tagek nînjîg gi, marîp gi, tannîgab. Titi gi tanîb, agîl, ma nîjnîgab.

²⁸ Lîm ak ke gek, sîlip ap ran jakîl, tanîl, magîl pîlîl, pok gînîgab.

²⁹ Pen wög dai nap nîb ak pok gek nînjîl, tîk dam lep ñîn ak owîp, agîl, tu gomej ak damîl, tîk donîgab,” agak.

Jisas mab mastad ak, mînîm sîd tîkîl agak
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

³⁰ Jisas nîb agîl agak, “God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, kesîm tari rek dîl agen nîjnîgabîm?

³¹⁻³² Me, mab mastad yîn rek ak agnîgain. Tap yîn ognap kîb yîmebal okok sîkol

taneb, pen mab mastad yîn ak sîkol yîb yîmel, tam kîb gi, tam kîb nîagek, yakîr okok apîl sisi nîb okok li mîdebal,” agak.

Jisas bin bî okok kîrop mînîm sîd tîkîl nep ag ñolîgîp
(Mat 13:34-35)

³³ Jisas bin bî okok kîrop mînîm sîd tîkep nîb okok rek konjai nep ag ñolîgîp; nîg gi, mînîm tep ak kîrop ag ñolîgîp. Kîri mînîm nîn tep gînîgal mînîm ak nep kîrop ag ñolîgîp; mînîm nîn tep ma gînîgal mînîm ak ma ag ñolîgîp.

³⁴ Ne kîrop mînîm sîd tîkîl nep ag ñolîgîp. Kîsen bî ne okok eip ke mîdliç gi, mînîm wagîn magîlsek ag ñî tep golîgîp.

Jisas agek, asad kîr gak
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

³⁵ Ñîn nîbak nep karîp bîr dîgîp won ak, Jisas bî ne okok kîrop agak, “Ñîg cöb pîs kîd adan amnîn,” agak.

³⁶ Nîb agek, bî ne okok bin bî konjai nep ap mîdelak okok kîrop kîrig gi, ñîg magöb Jisas mîdek mîgan ak tanîl, panjdîlak. Ñîg magöb ognap sek eip amnîlak.

³⁷ Nab amel nînjîg gi, dai pînem asad apîl, ñîg si pag ñîg magöb mîgan ak amîl pîge ap yonîg rek gak.

³⁸ Jisas ne pen ñîg magöb mîgan dai oñîd ar, nabîc yîr lîl kînek nînjîg gi, bî ne okok nop am kaun gi aglak, “Mînîm ag ñeb bî, cîn magîlsek kîmnîg gobîn ak

nak niñesən tap yokop rek
lip ar?" aglak.

³⁹ Agelak, Jisas warikil,
piñem asad dek ak abe, ñig
si pag apek ak abe, kapkap
midei, agek, piñem asad dek
ak kır gıl, ñig si pag apek ak
pis nep kır gıl gak.

⁴⁰ Pen Jisas bi ne okok
kırop agak, "Niñi tari gìnig
pırikebim? Niñ dep magıl
niñi sikol yıb mideb niñi
pırikebim aka?" agak.

⁴¹ Agek, kiri wal agıl, pen
ag niñek pen ag niñek gıl
aglak, "Bi niñaul bi an? Titi
gıl agosıp, piñem asad dosıp
ak abe, ñig si pag aposıp
ak abe, miñim nop ak niñi,.
agosıp rek gi?p?" aglak.

5

*Kijeki bi alap nop aban
ñaq midek ak, Jisas ag söy
yokak*

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

¹ Jisas bi ne okok eip ñig
magöb dıl, Ñig Cöb Galili
juı, karıp lım Gerasa bin bi
midelak pis kid adan ar am-
jakıl,

² ñig magöb ak kırıg gıl,
preñid yapek niñig gi, won
niñbak nep, kijeki aban ñag
midek bi alap, cip tigel
miğan okok niñ apıl, Jisas
midek sıñak owak.

³⁻⁴ Bi niñbak cip tigel
gılak kab miğan okok kın
tagoligip. Nop per sen
dıl, ñin tob ne okok li
tibikeligipal ak pen sen okok
gek, piç gi rıkek, amoligip.
Ne kılıs yıb goligip ak me,

nop gel gos niñnimin rek ma
lak.

⁵ Piñab, kıslım eyan, cip
tigel gılak kab miğan okok
abe, dım gol okok abe, gaul
par gılıg gi, kab dıl miñ goj
ne ke tıboligip.

⁶ Pen niñi niñbak, ne Jisas
nop yiþid niñi, piç gi rıkid
ag amıl, Jisas midek sıñak
kogım yımak.

⁷⁻⁸ Ne kogım yimek, Jisas
kijeki bi niñbak nop aban ñag
midek ak nop agak, "Nak
kijeki kiyob ñılık, bi aul nop
kırıg gıl söy amnoj!" agak.

Jisas niñ agek, ne pen agak,
"Jisas, God kılıs akniñ ke yıb
Ni ne. Yiþ tari gìnig ape-
ban? Miñim niñid agnímin,
'God niñ mideb rek, yad nep
yur mab rek ma niñigain,'
agnimın!" agak.

⁹ Niñ agek, Jisas bi niñbak
nop agak, "Yıb nak tari?"
agak.

Jisas niñ agek, ne pen agak,
"Yıp kijeki koñai nep aban
ñaqip rek, yıb yad 'Koñai
Nep,'" agak.

¹⁰ Ne Jisas nop, kijeki kiyob
ñılık okok miñ mab ke par
okok ma ag yoknímin, agıl,
ag niñig gi nep midek.

¹¹ Pen magıl niñbak, kaj
koñai yıb amıl niñbelak
pırbak niñ okok.

¹² Niñ ak, kijeki okok
Jisas nop neb neb gıl aglak,
"Cinop agek, amıl kaj oklañ
kırop mijem sıkın," aglak.

¹³ Niñ agel, Jisas yau agek,
kijeki okok bi niñbak nop
kırıg gıl, amıl kaj okok kırop

mijem sikel, magilsek tu tau-san rek pīg jūl midin eyan amil, gī dam n̄ig c̄ob eyan pakil, magilsek n̄ig n̄ibil kim saklak.

¹⁴ Pen bī kaj mikelak okok, gak n̄bak n̄ijil, kasek amil taun n̄bak abe, karip lim okok abe, minim n̄bak ag nel n̄ijlig gī, bin bī okok amil n̄ijin, agil, Jisas midek sījak olak.

¹⁵ Apil n̄ijlak, bī ned kijeki konjai nep aban n̄agak n̄bak, walij yimil, mid tep gī, bisig midek. Nijel, jel gek pirīklak.

¹⁶ Bin bī ned midelak okok, bin bī kisen olak okok kiro, bī kijeki aban n̄ag midek bī ak nop Jisas tari tari gak ak ag n̄ilak. Pen kaj okok kiro tari tari gak ak abe ag n̄ilak.

¹⁷ Pen bin bī n̄ib okok, minim aglak n̄bak n̄ijil, Jisas nop minim neb neb gī aglak, "Karip lim cin aul kirīg gī amnoñ!" aglak.

¹⁸ Agelak, Jisas n̄ig magob d̄il amnīg gek, bī kijeki aban n̄agak Jisas gek komij lak bī ak nop neb neb gī agak, "Yad eip amnīr aka?" agak.

¹⁹ Agek, Jisas bī ak nop mer agil, agak, "Karip nak amil, bin bī nak okok kiro, Bī Kib nep yimig yib n̄ijil, tari tari gīp minim ak magilsek ag n̄inim," agak.

²⁰ Agek, bī n̄bak karip lim Dekapolis nab sījak, taun okok gī taglig gī, Jisas nop tari tari gak minim n̄bak magilsek bin bī okok kiro ag nek, kiri magilsek wal yib aglak.

Jisas gek, bin alap komij lak, pai kimak alap warikak (Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

²¹ Jisas pen n̄ig magob d̄il, kauyan adik gī amil, N̄ig Cob Galili pis kid adaq gol sījak midek n̄ijlig gī, bin bī konjai nep apil ne midek sījak bim kib gīlak.

²² Bī alap yib ne Jairas. Ne Juda mogim gep karip alap kod midoligip. Jairas Jisas nop n̄ijil, apil midek sījak kogim yimil,

²³ nop neb neb gīlig gī agak, "Pai sikol midmagil yad ak kimnig geb. Nak yad eip apil nop di n̄ijek, warik komij amnañ," agak.

²⁴ Agek, Jisas Jairas eip amer n̄ijlig gī, bin bī konjai nep amil, Jisas nop cīrok cīrok n̄ilig gī nab nab lilīg gī dad amelak.

²⁵ Pen bin alap, ne bin kanib ajoligip mī aknib umigan alan midek.

²⁶ Bin n̄bak soi non gep bī okok kiro, yip gel komij laj, agil, mani ne magilsek bir tauak ak pen nop gel komij ma līl, tapin kib yib gak.

²⁷⁻²⁸ Pen ne Jisas goligip minim ak agel n̄ijak rek, amil walij bad nop ak di n̄ijen komij linigab, agil, bin bī konjai midelak nab sījak kid ken apil, walij nop ak di n̄ijek,

²⁹ magil n̄bak nep lakañ yapoligip ak milep gek, nab ne sīn eyan n̄ijak, nop tap gak ak komij lak.

³⁰ Pen Jisas dai ke nı̄ňak, kılı̄s ne ognap amnak nı̄ňıl, adık gıl, bin bı̄ konjai mı̄delak okok kırop agak, “Walı̄j yıp ak bı̄ an dı̄ nı̄ňıp?” agak.

³¹ Agek, bı̄ ne okok aglak, “Bin bı̄ konjai sıkerek nep cırok marok ſebal ak, tari gınig yıp bı̄ an dı̄ nı̄ňıp, agıl, ageban?” aglak.

³² Pen Jisas mınim kırı aglak ak ma dıl, yıp bı̄ an dı̄ nı̄ňıp, agıl, pıyo nı̄ňlıg gi mı̄dek.

³³ Pen bin nı̄bak, nop tari tari gak ak nı̄ňıl, pırikıl jep jep dılı̄g gi apıl, Jisas mı̄dek tob wagın ne sı̄ňak kogım yı̄mıl, nop komı̄n lak mınim ak magılsek mı̄señ ag nı̄ak.

³⁴ Jisas pen nop agak, “Pai yad. Jisas yıp gek komı̄n lı̄nigab, agıl, nı̄n dı̄pan rek, nep gen komı̄n lı̄p me ak. Nak amīl kapkap mı̄d rep gınimın,” agak.

³⁵ Jisas mınim nı̄bak agek nı̄ňlıg gi, Jairas bı̄ ne ognap, karıp ne sı̄ňak nı̄b apıl aglak, “Pai nak ak bı̄r kı̄mıl; ag ſeb bı̄ aul agek, tob yur ma onimın, adık gi amnımın,” aglak.

³⁶ Nı̄b aglak ak pen Jisas mınim kırop ak ma dıl, Jairas nop agak, “Ma pı̄riknımın; gos kılı̄s gi nı̄nımın,” agak.

³⁷ Jisas nı̄b agıl, bin bı̄ okok eip ma amnı̄gabın, agıl, kırop nı̄b okok ag lı̄l, Pita ak, Jems ak, Jems nı̄mam Jon ak, kırop yakam nep poj dıl amnak.

³⁸ Kırı Jairas karıp ak amjakıl Jisas nı̄ňak, bin bı̄

mınim pı̄g agıl, sıl magıl kı̄b yı̄b aglı̄g gi mı̄delak.

³⁹ Karıp nı̄lik mı̄gan eyan amīl agak, “Tari gınig mınim saköl agıl, sıl agebım? Pai ak ma kı̄mıl; yokop wīsin kı̄neb,” agak.

⁴⁰ Nı̄b agek, nop sık agel, kırop ag mis yokıl, pai nonim nap ber ak dıl, bı̄ ne ſon ak dıl, poj dıl pai ak kı̄m mı̄dek karıp nı̄lik mı̄gan eyan amnak.

⁴¹ Amıl, pai nı̄bak nı̄nmagıl kı̄d nop ak dıl, Arameik mınim lı̄l agak, “Talita kom!” agak. Mınim agak nı̄bak wagın me, “Pai sı̄kol! Nep agebin, warı̄kan!”

⁴² Jisas pai nı̄bak nop mınim agek, magıl nı̄bak nep warı̄kıl, ap ran ap yap gek nı̄ňlıg gi, bin bı̄ okok nı̄ňıl wal yı̄b aglak. Pai nı̄bak mī ne aknı̄b umı̄gan alañ amnak.

⁴³ Bin bı̄ mı̄delak okok wal agel nı̄ňlıg gi, Jisas mınim kılı̄s agıl agak, “Gı̄pin nı̄bak bin bı̄ okok kırop mı̄señ ma ag nı̄nımıl,” agak. Nı̄b agıl kırop agak, “Pai ak nop tap magıl ognap ſem nı̄ňaŋ,” agak.

6

Nasaret bin bı̄ Jisas nop ma nı̄n dı̄lak

(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

¹ Jisas bı̄ ne okok poj dıl karıp lı̄m nı̄bak kırı̄g gīl, taun ne ke Nasaret amnak.

²⁻³ Am mı̄dıl, Juda God nop sobok gep nı̄n ak, mogım gep karıp ak amīl, bin bı̄

konjai nep ap mīdelak okok kīrop mīnīm ag ūek nīnīlīg gī, wal agīl aglak, “Bī nībaul kapeda karīp līm aul nīb bī ak, Maria ūi ne alap. Nīmam ne ak Jems, Josep, Judas, Simon me. Nīnai sīkop ne okok eip mīdobīn aul. Pen mīnīm tep nībak akal nīb nīnīlīl ageb? Tap ma gep rek titi gīl geb?” aglak. Nīb agīl, nop gos tīmel nīnīl kīd nīlak.

⁴ Pen Jisas kīrop agak, “Bī God mīnīm agep okok, karīp līm mīgan ognap gī tagel, bī kīb cīn, agīl, dīnīgal ak pen karīp līm kīri ke sīnjak gī tagel, bin bī yakam kīri ke okok mīnīm kīrop ma dīnīgal,” agak.

⁵ Nop ma nīnī dīlak ak me, tap ma gep rek ognap gīnīmīlīl rek ma lak; bin bī tap gak okok omal nep dīnījek, komīnīlak.

⁶ Pen Nasaret bin bī nop ma nīnī dīlak ak nīnīlīl Jisas ne wal yīb agak.

Jisas bī ne aknīb umīgan alān, wōg yīp gīnīmīb, agīl, ag yokak

(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Jisas pen karīp tīrīg tīronj karīp līm nīb okok gī ajlīg gī, bin bī okok kīrop God Mīnīm ak ag ūak.

⁷ Ūin alap bī ne aknīb umīgan alān okok sīk agek apelak agak, “Bī omal ke, bī omal ke, karīp līm okok ke ke amīl, mīnīm tep yad ak ag ūnīmīb. Yad nībep ag yokebin rek, mīnīm ag ūi ajlīg gī, kījeki kīyob ūlīk tap okok ag

yoknīg, ag söj yoknīgabīm,” agak.

⁸ Mīnīm alap pen agak, “Amnīg gīl ak, tap ūtējeb, wad, mani dad ma amnīmīb; yīr dai ak nep dad amnīmīb.

⁹ Tob tīrīp līl pen sior par nokīm alap nep līl amnīmīb; sior ognap sek dad ma amnīmīb.

¹⁰ Karīp alap amem nībep ag denīmel, karīp nībak nep mīdīl, wōg gī dai juīl, taun nībak kīrīg amnīg gīnīmīb ūin ak nep amnīmīb.

¹¹ Pen karīp līm alap amjakem nībep ag dīl, mīnīm nībep ak ma nīnēntīmel, karīp līm nībak kīrīg amnīg gīnīmīb ūin ak, nīnīlān, agīl, tob sīlikil pakem yapek amnīmīb,” agak.

¹² Jisas nīb agek, bī ne aknīb umīgan alān okok kīri karīp līm tīgoj tīgoj amīl, bin bī okok kīrop mīnīm ag ūlīlīg gī aglak, “Tap si tap tīmel gīpīm ak, tari gīnīg ūig gīpīn, agīl, kīrīg gīnīmīb,” aglak.

¹³ Nīb agīl, kījeki kīyob ūlīk bin bī abaū ūag mīdek okok konjai nep ag söj yokīl, bin bī tap gak okok konjai nep wel lī ūel, komīnīlak.

Herod agek, Jon Bī ūig Pak ūeb nabīc cōg ne ak tīb gī rīk gīlak

(Mat 14:1-12; Luk 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Pen Jisas gak rek mīnīm ak, karīp līm tīgoj tīgoj okok amek, kinj Herod ak rek nep nīnīlāk. Bin bī okok, mīnīm nībak ag amīl apīl

gılıg gi, ognap aglak, "Jon bı ñig pak ñeb kımek tigel gılak ak, kauyan warıkıl me, apıl tap ma gep rek nıb okok geb," aglak.

¹⁵ Ognap aglak, "Bı nıbak bı nak Ilaija," aglak. Pen bı ognap aglak, "Bı God mınım agep birarık nep mıdeligipal rek bı alap apıl mıdeb," aglak.

¹⁶ Pen kiŋ Herod ne nıŋıl agak, "Ak Jon bı ñig pak ñeb ned kıŋam tıb gi rı̄k ginek ak nep warıkıl, apıl nıg geb," agak.

¹⁷⁻¹⁹ Pen tari: ned Herod, nıمام Pilip bine Herodias nop dak. Dek, Jon "Gıpan nıbak, gi tımel gıpan. Bı nuwi ne ma dı̄nigab," agak. Pen Jon nıb agek, Herodias Jon nop nıŋek mılık yapek agek, Herod bı ne okok ognap ag yokek, amıl Jon nop mı̄n lı̄lak. Bin Herodias, Jon nop titi gıl ñag pak lı̄nim, agıl, gos ak nep nıŋoligip ak pen

²⁰ Jon tap tımel alap ma goligip. Ne mınım tari tari agak ak, Herod nıŋıl mınım tep yıpid gıl nep ageb, agıl, mı̄n mı̄n gıl, Jon ne bı tep alap bı sıŋ alap mıdeb, agıl, pırı̄kıl, Herodias nop gi tımel gıningab, agıl, nop kod mıd tep goligip.

²¹ Bin Herodias, Jon nop ñag pak lin, agıl nıŋ mıd mıd, mınек alap, Herod nonım nop tı̄k dowak kos tıkep ñın ak nep, tap kıb nıŋı̄g, gapman bı kıb okok, ami bı kıb okok, karıp lı̄m

Galili bı kıb okok sık agek, tap kıb nıŋı̄g olak.

²² Apıl tap nıbel nıŋlıg gi, Herodias pai ne ak karıp mıgan nıbak apıl kogım pagek, Herod abe, bı kıb ne eip tap nıb mıdelak okok abe nıŋel, kırop tep gek, kiŋ Herod pai nıbak nop agak, "Tap tari ag nıŋenı̄gan, nep nıŋı̄gain," agak.

²³ Pen mınım kılıs, mınım nıŋı̄d yıb nep agıl agak, "Yad nep mınım nıŋı̄d yıb agebin, nak tap tari ag nıŋenı̄gan ak nep nıŋı̄gain. Karıp lı̄m kıb kod mıdebin aul ag nıŋenı̄gan, nep dai ak agen, kod mıdenı̄gan," agak.

²⁴ Nıb agek, pai ak amıl nonım Herodias nop, tap tari ak ag nıŋnım, ag nıŋek, nonım pen agak, "Jon bı ñig pak ñeb kı̄mig cög magıl ne ak agnımın," agak.

²⁵ Nonım nıb agek, dai pai ne kasek kiŋ Herod mıdeki sıŋak amıl agak, "Mı̄ni won aul nep, Jon bı ñig pak ñeb kı̄mig cög magıl ne ak dı̄ kınaŋ cög mıgan alap lı̄l, yıp dap ñan," agak.

²⁶ Nıb agek, kiŋ Herod Jon nop gos nıŋek, mapın yıb gak. Pen ne bı kıb okok nıŋ mıdel nıŋlıg gi, mınım kılıs mınım nıŋı̄d yıb pai ak nop agak ak nep gos nıŋıl,

²⁷ magıl nıbak nep ami bı ne alap, "Amıl Jon nabı̄c cög magıl ak dowan," agıl ag yokek, amıl Jon nop nabı̄c cög magıl ne ak tıb gi rı̄k gıl,

²⁸ dı̄ kınaŋ cög mıgan alap lı̄l, dapıl pai nıbak nop ñek,

ne pen damıl nonİM nop
ñak.

²⁹ Pen Jon bİ ne okok, Jon
nop kİnjam tİb gİ rİk gİlak
mİNİM ak nİñjİl, kİri am cİp
se damıl, kab mİgan sİñjAK
tİgel gİlak.

*Jisas bin bİ koñjai nep tap
magıl ñek ñiñlak*

(Mat 14:13-21; Luk 9:10-
17; Jon 6:1-13)

³⁰ Jisas mİNİM dad ameb bİ
okok, kİri tİgoñ tİgoñ wög gİ
taglıg gİ, adık gİ apıł, bin bİ
okok kİrop mİNİM tari tari ag
ñil, tap tari tari gİlak okok,
magılsek Jisas nop ag ñilak.

³¹ Pen bin bİ koñjai yİb
nep amıl apıł gelak ak me,
Jisas bİ ne okok eip tap
ñiññiñmel rek ma lek, ne
kİrop agak, “Cın, bin bİ
ma mİdebal nab sİñjAK amıl,
yokop mİdojıñ, nİbi magıl
alap ake lİñigabıñ,” agak.

³² Nİb agıl, bİ ne okok
eip ñiñ magöb dİl, karıp lİm
bin bİ ma mİdeliñipal sİñjAK
amnılak.

³³ Pen kİri ñiñ magöb dad
amel nİñliç gİ, bin bİ koñjai
nep, Jisas bİ ne okok eip
tİgoñ ke alap amebal, agıl,
taun okok nİb okok nİb
kasek pıg gİ rİkİd ag amıl,
ñiñ gol ar kanıb par ak ned
amıl, Jisas bİ ne okok eip
amniñ gelak sİñjAK ned am
mİdelak.

³⁴ Jisas bİ ne okok eip ñiñ
gol sİñjAK amjakıl wös gİ, ñiñ
magöb kİrİç gİ, bin bİ koñjai
mİdelak okok kİrop nİñjİl,
gos ne ke gos nİñjİl nİñjAK, kİri
kaj sipsip bİ kod mİdep alap
ma mİdebrrek ak mİdelak.

Nİbak nİñjek, mapın gek, ne
wagıñ gİl kİrop mİNİM og
nap tapın ag ñi mİdebr.

³⁵ Pİb bİr pañjİd amek
nİñliç gİ, bİ ne okok apıł
nop aglak, “Pİb bİr pañjİd
amıb. Sİñjaul mİñ mab nep
nab sİñjaul.

³⁶ Nİb ak, bin bİ sİñ aul ag
yokek, kİri amıl karıp tİrİç
tİroñ karıp lİm yokop ulep
sİñ aul amıl, tap magıl kİri ke
ognap tau ñiñlañ,” aglak.

³⁷ Agelak, Jisas agak, “Nİbi
ke kİrop tap magıl ognap
ñiññiñmİb,” agak. Agek aglak,
“Nİb ageban ak, bİ takın
aknİb jİl oñjİd wög gİl mani
dİpal rek dİl, tap magıl tau
dapıl kİrop ñiñ aka?” aglak.

³⁸ Agelak, Jisas agak, “Bred
magıl nİbi titi gİ rek mİdebr?
Am nİñjİM!” agak. Agek, am
nİñjİl aglak, “Cın bred magıl
aknİb mamıd alan, kİbsal
omal sek mİdebr,” aglak.

³⁹ Nİb agelak, Jisas agak,
“Bin bİ sİñ aul agem, asık
bİlok ke ke lİl, tap kas
kİkomıñ ar sİñ aul bİsİg
mİdel amnañ,” agak.

⁴⁰ Agek, bin bİ okok kİrop
agel, ognap ñiñ juñl omal
adık gİ dam wajrem alan (50)
rek mogıñm bİlok lİl, ognap
ñon bin bİ ñiñ juñl aknİb
mamıd alan (100) rek bİlok
lİlak.

⁴¹ Pen Jisas ne bred magıl
aknİb mamıd alan abe,
kİbsal omal abe dİl, seb kab
ar alan sİñjAK nİñjİl, God nop,
tep agıl, bred ak dİ tİ pañjİl,
bİ ne okok kİrop ñek, kİri
pen bin bİ okok kİrop nonİM

lî ñîlak. Kîbsal omal ak, ak rek nep bî ne okok ñek, bin bî okok kîrop nonim lî ñîlak.

42 Ñelâk, ñîbel ñîbel, kîrop kogi gak.

43 Bred kîbsal dai dai ñîb tîrauñ gîlak okok, Jisas bî ne okok wad dîl yîgel yîgel, wad aknîb umîgan alan ap ran jakak.

44 Tap ñînlak ñîn nîbak, bî okok nep me, paip tausam amnak.

Jisas ñîg kas ar ak taulig gi amnak

45 Pen magîl nîbak nep Jisas bî ne okok kîrop agek, ñîg magöb dîl, Betsaida taun kîd adañ amel ñînlig gi, Jisas sînjak mîdîl bin bî okok kîrop ag yokek amnîlak.

46 Ag yokîl, dîm gol mak alap kîlan gîl amîl, God nop sobok gi mîdek.

47-48 Kîslîm gînîg gek magîl ak, Jisas nep mîdîl ñîjak, bî ne okok kîri ñîg magöb dîl, ñîg nab sînjak adañ amel ñînlig gi, yîgen ak amelak pîs ken apek, koslam ñîg kas ar alan parîk yoklig gi amelak. Karîp jîn parîkek won ak, Jisas ñîg kas ar alan bî ne mîdelak sînjak amîl, kîrop tausak lîl, amnîg gek ñînlig gi,

49-50 nop ñîg kas ar alan sînjak amek ak ñîjîl, ak cîp kaunan alap, agîl, jel gek pîrîkîl sîk gaul gîlak. Dai Jisas kîrop agak, "Gos par ma ñîjnîmîb! Yad nep apebin! Ma pîrîknîmîb!" agak.

51 Agîl, ñîg magöb mîgan eyan amek, yîgen dek ak kîr

gak. Ñîg gek, Jisas ne titi gîl ñîg gîp, agîl, gos par yîb ñînlak.

52 Ne bred dîl bin bî konjai nep nonim lî ñak ak ñînlak ak pen ñîn nîbak Jisas nop ñîn dî tep ma gîlak.

53 Pen ñîg nab sînjak amîl amîl karîp lîm Genesaret amjakîl, ñîg magöb ak nag dî ñon gi lîlak.

54 Ñîg magöb sînjak kîrig amel ñînlig gi, bin bî nîb okok Jisas owîp, agel ñînlig gi,

55 kasek karîp lîm tîgonj tîgonj kîd kîd amîl, bin bî tap gak okok kîrop dam Jisas am mîdek sînjak dapelak.

56 Ñîn nîb okok, Jisas karîp tîrig tîronj okok aka taun okok aka karîp lîm yokop okok amjakek, bin bî tap gak okok kîrop dap maker nab sînjak lîl, Jisas nop neb neb gîl aglak, "Nak mîdek, bin bî tap gîp okok, walij dai nep ak dî ñîjel, kîrop komiñ lañ," aglak. Jisas yau agek ñînlig gi, bin bî nop dî ñînlak okok kîrop magîlsekom iñlak.

7

Tap cîbur mîdmagîl nab adañ nîb söy onîgab ak nep me acîr mîdenîgab

1 Bî Perisi ognap, bî lo mînim ag ñeb ognap, Jerusalem nîb apîl, Jisas mîdek sînjak ñîj mîdîl,

2 kîri ñînlak Jisas bî ne ognap, nîpis nîsed sîkop asîk mosîk gi rep gîl, ñînmagîl ñîg lî yokîl nep tap ñîbeligîpal rek, ma gelak.

³ (Perisi b̄i okok abe, Juda bin b̄i okok maḡilsek abe, n̄ip̄is n̄ised s̄ikop ageliḡipal rek n̄inj̄il, n̄inmaḡil n̄ig l̄i yok̄il nep, tap n̄ibal.)

⁴ Maker nab s̄iñak am m̄idil, karip adik ḡi apil, ak rek nep n̄ig l̄i yok̄il nep, tap n̄ibal. Pen kap, tin cög, kapa, m̄ij par k̄ineb tap okok ak rek nep n̄ig l̄i yok̄il nep, tap n̄ibal. Tap n̄ibak rek maḡilsek k̄il tep ḡipal.)

⁵ N̄ib ak, Jisas b̄i ne okok tap yokop n̄inj̄lak ak n̄inj̄il, b̄i Perisi okok abe, b̄i lo m̄inim ag ñeb okok abe, Jisas nop aglak, "B̄i nak okok tari ḡinig, ap̄is based s̄ikop aglak rek, n̄inmaḡil k̄iri ak n̄ig l̄i yok̄il mer, yokop nep tap n̄ibebal?" aglak.

⁶ Agelak, Jisas pen agak, "N̄ibi m̄inim tom agebim ak, Aisaia m̄inim n̄inj̄id ȳib agil, God M̄inim ak nu k̄il t̄ikil agak, 'Bin b̄i s̄in aul, God ȳib agon ar ameb apal ak pen yokop m̄inim nep apal; ȳip m̄idmaḡil ma l̄ipal.'

⁷ God lo m̄inim ak ag ñobin, apal ak pen bin b̄i m̄inim k̄iri ke apal m̄inim ak nep ag ñebal.

N̄ib ak, ȳip sobok ḡil ȳib yad agel ar ma ameb.

Yokop m̄inim nep agebal," agak.

⁸ Ar n̄ibak rek, n̄ibi God m̄inim ag lak ak k̄irig ḡil, bin b̄i m̄inim k̄iri ke apal ak d̄il, nap nased s̄ikop ageliḡipal ar ak k̄isen ḡipim," agak.

⁹ Jisas k̄rop kauyan agil agak, "N̄ibi gos k̄id ȳik n̄inj̄il, God m̄inim ag lak ak d̄i ke okok yok̄il, gos maḡil n̄ibi ke ak nep n̄in d̄il k̄isen ḡipim.

¹⁰ Mos̄is God M̄inim dai alap nu k̄il t̄ikil agak, 'Nanim nap agn̄imir rek n̄in d̄il, k̄rop d̄i tep ḡinimib; pen n̄i pai ognap nonim nap k̄rop m̄inim m̄ilik kal yapek agenigal ak, n̄ibi k̄rop ñag pak lem k̄imlan,' agak.

¹¹ Pen n̄ibi m̄inim ar n̄ibak ȳipid ḡil ma ag ñibim. B̄i alap, nonim nap k̄irig ḡinigain, agn̄igab ak, k̄rop agn̄igab, 'Ami bapi, yad tap tep ognap n̄irepe mal ñibnep ak pen mani n̄irep mal ñeb mani ak, m̄iñi yad God nop n̄inigain, apin ak me, mani n̄irep mal ñeb alap ma m̄ideb,' agn̄igab.

¹² N̄ig gel, n̄ibi n̄inj̄il agn̄igabim, 'K̄iri n̄ig ḡipal ak, m̄inim ma m̄ideb,' agn̄igabim. N̄ib agem, k̄iri God M̄inim ak k̄irig ḡil, tap tep ognap nonim nap k̄rop ma n̄inigal.

¹³ N̄ib ak, gos maḡil n̄ibi ke ak nep n̄inj̄il, k̄isen ḡil, b̄i k̄isen n̄ib ognap sek ag ñem, k̄iri pen ak rek nep b̄i k̄isen n̄ib ognap ag ñel, ag ñi dam dapil gel n̄inlig ḡi, God M̄inim tap yokop rek d̄i ke okok yokpal. Pen nonim nap m̄inim agesin ak nep mer; n̄ibi tap koñai nep n̄ig akn̄ib rek nep ḡipim," agak.

¹⁴ Jisas n̄ib agil, bin b̄i koñai nep m̄idelak okok k̄rop agek, ne m̄idek wagin s̄iñak apelak agak,

"MİNİM agnig gebin aul nibi magilsek niñjl, mİNİM wagin tik niñj tep gİNİMİB.

¹⁵ Nibi tap niñbem nab eyan amniñgab ak gac ma midenigab; tap cibur midmagil nab nibi adan nib soñ onigab ak nep gek, nibi acir sek midenigabim.

¹⁶ Nibi bin bi gos timid midonimij okok, timid li niñj tep gİNİMİB," agak.

¹⁷ Jisas nib agil, bin bi okok kirok kiriñ gil, karip niñlik miñgan eyan amek, bi ne okok nop ag niñlak, "MINİM sid tikil apan nibak, wagin ak tari?" aglak.

¹⁸ Agelak, agak, "Bin bi okok kiri ma niñpal rek, nibi ak rek nep ma niñpim ar? Tap asik mosik giñpal okok, abramek niñbel, cibur nab eyan amniñgab, God niñip gac ma mideb.

¹⁹ Pen tari: tap niñbal nib okok, midmagil nab eyan ma amniñgab; cibur nab eyan nep amek, cib sek kil yokniñgal," agak. Jisas minim agak nibak, tap okok magilsek niñjeb ak nep mideb, asik mosik gep tap alap ma mideb, agak.

²⁰ Pen Jisas nib agil agak, "Gos timel nab kiri eyan nib onigab ak me, bin bi acir sek midenigal.

²¹ Bin bi okok nab kirok eyan gos timel apek niñlig gi, kiri gi timel gil, tap si dil, ciñp niñgil, bin si bi si gil,

²² tap okok cin rek lañ, agil, bin bi ognap gos timel niñjl, minim esek agil,

minim timel agil, tap okok cin rek ma lip, agek, milik yapek, bin bi ag juil, yib kiri ke dap ranil, abramek gil, timel gep gos nokim niñjl giñpal.

²³ Tap timel giñpal nib okok gos ke okok nib ma owip. Gos timel nab kiri eyan nib onigab ak me gek, bin bi God udin yirik ar ne siñjak gac sek midebal.

Bin alap, Jisas ne gek pai yad komij linigab, agil, niñ dak

(Mat 15:21-28)

²⁴ Jisas karip lim nibak kiriñ gil, amil karip lim taun kib Taia ulep nib siñjak amnak. Amil, bin bi okok yip miñi ma niñnimel, agil, karip niñlik miñgan alap amil we gil midek ak pen we gil midonimij rek ma lak.

²⁵ Bin alap, pai ne nop kijeki aban niñgak ak me, Jisas owip, agel, ne amil Jisas midek siñjak tob wagin nop siñjak kogim yimil,

²⁶ Jisas nop neb neb gilig gi agak, "Pai yad kijeki aban niñgip ak, ag soñ yokek amnañ," agak. Bin nibak ne Juda bin mer. Ne tik dolak karip lim Pönisia, bi karip lim Siria nib kod midelegipal ak.

²⁷ Pen nib agek, Jisas nop agak, "Ned niñ pai tap niñbel, kogi giniñgab ak tep. Tap magil niñ pai niñeb ak dil, kain yokniñgabin ak tep ma giniñgab," agak.

²⁸ Agek, bin ak pen agak, "Bi Kib! Ak tep ageban ak

pen ñī pai okok tap ñibbel, dai dai okok abañ mok okok yapek, kain okok sek ñiññigal,” agak.

²⁹ Agek, Jisas minim nibak niñil agak, “Nak nib apan ak, pai nak kijeki yipil sikil midosip ak bīr mis amib; nak amnon,” agak.

³⁰ Jisas nib agek, bin nibak adik gi amil niñak, kijeki kiriñ mis amek, pai ne mij ar siñak kapkap kin midek.

Timid miñan pilin gak bi alap Jisas gek, timid wakak

³¹ Jisas karip lim taun kib Taia ulep nib siñak kiriñ gił, amil karip lim taun kib Saidon ulep nib siñak pakil, karip lim Dekapolis nab okok amil, Ñig Cob Galili amnak.

³² Amjakek niñlig gi, bin bī okok bī timid pilin gak minim ag tep ma goligip bī alap dapil, Jisas nop neb neb gił aglak, “Bī aul nop di niñek, komin lan,” aglak.

³³ Agelak, Jisas bī nibak nop poñ dil ke ke siñak amil, ñinmagil par ne ak timid miñan nop ak yokil, ñinmagil kiriñ ñagil, aleb nop ak di niñil,

³⁴ seb kab alan niñil, ake liliñ gi, “Epata!” agak. Minim yib agil, “Epata,” agak ak, minim wagin ak “Yikan,” agak.

³⁵ Nib agek niñlig gi, bī nibak timid miñan ak pag yikil, aleb ne auan amek niñlig gi, dai minim yipid gił agak.

³⁶ Jisas pen bin bī okok krop agak, “Minim nibak bin bī ognap krop ma ag niñnimib,” agak. Minim nibak minim kilis gił agak ak pen kiri amil kilis gił bin bī koñai nep ag ñilak.

³⁷ Minim nibak ag ñelak bin bī niñil wal yib agil aglak, “Jisas tap okok magilsek gosip tep yib gīp. Ne bin bī timid pilin gīp okok gek, pag yikil, bin bī aleb miker gīp okok gek minim ag tep gīpal,” aglak.

8

*Jisas bin bī koñai yib nep tap magil ñek niñlak
(Mat 15:32-39)*

¹ Ñin nab nib siñak nep, bin bī koñai nep ap midek, tap magil ma midek, Jisas bī ne okok sik agek apelak agak,

² “Yad bin bī siñ aul krop yimig niñebin. Ñin omal nokim yad eip midek, yokop midebal.

³ Krop yuan nep ag yoken, ognap par okok nib opal rek, kanib nab okok amil, udin mimain dek, yap paknigal,” agak.

⁴ Agek, bī ne okok aglak, “Miñ mab nep nab nib siñ aul, tap magil akal nib dil ñin?” aglak.

⁵ Agelak, Jisas agak, “Bred magil nibi titi gī rek mideb?” agak. Agek aglak, “Aknib ar onid ak,” aglak.

⁶ Nib agel, Jisas bin bī okok krop agek, bisigel niñlig gī, bred magil aknib ar onid

nıbak dıl, God nop tep agıl, tı panjıl, bı ne okok kırop ūnek, kiri pen dıl, bin bı okok kırop nonım lı ūnlak.

⁷ Kıbsal sıkol bad alap dı mıdelak ak, ak rek nep dıl, God nop tep agıl, bı ne okok kırop ūnek, dıl nonım lı ūnlak.

⁸ Ñel, ūibel ūibel kırop kogi gek, dai dai yepıl yepıl gılak okok, Jisas bı ne okok wad aknıb ar onıd ak yigel ap ran jakak.

⁹ Bı tap ūnجلak nıb okok, po tausan rek. Jisas pen, bin bı nıb okok kırop ag yokıl,

¹⁰ bı ne okok eip ūig magöb dıl, karıp lım Dalmanuta amnılak.

Perisi bı ognap, "Tap ma gep rek alap gek ūnjin," aglak
(Mat 16:1-4; Luk 12:54-56)

¹¹ Bı Perisi ognap Jisas nop neb neb gon, tari rek agnımın, agıl, apıl nop eip mìnım ag amıl apıl gıl aglak, "Tap ma gep rek alap seb kab ar alan sıňak gek, cın ūnjl, God nep ag yokek opan, agıl ūnjin gabın," aglak.

¹² Nıb agel, Jisas ake lılıg gı agak, "Bin bı mìnı mıdebal ūn aul, tari gınig apal, "Tap ma gep rek alap gek ūnjin, apal? Yad nıbep ūnjd yıb agebin, nıbep tap ma gep rek alap gen, ma ūnjin gabım," agak.

¹³ Nıb agıl, kırop kırıg gıl, bı ne okok eip ūig magöb dıl, ūig cöb pıs kıl adan amnılak.

*Jisas, bı ne okok bin bı
Perisi mìnım esek kırop ma*

dìnìmel, agıl, mìnım sıd tıkıl agak

(Mat 16:5-12)

¹⁴ Pen bı ne okok saköl gıl, bred konjai mer, magıl nokım alap nep dı ūig magöb ar ak lıl, dad amnılak.

¹⁵ Nab okok amlıg gı, Jisas kırop agak, "Perisi yıs kiri ak abe, Herod yıs ne ak abe, ūnjp tep gınımıtıb," agak.

¹⁶ Nıb agek, bı ne okok kiri ke ag ūnjp ag ūnjp gıl aglak, "Bred magıl ognap sek ma dopın rek ageb," aglak.

¹⁷ Jisas pen kiri aglak nıbak ke ūnjl agak, "Tari gınig bred magıl ma dopın, agıl, agebım? Nıbi mìnım ūnjl, wagın ak ma nıpım ar?

¹⁸ Uđin lak ak ma nıpım? Tımid lak ak ma nıpım? Aka ūnjl saköl gıpım?

¹⁹ Bı paip tausan mıdelak ūn ak, bred magıl aknıb mamıd alan tı pan gı ūen, ūnbıl dai dai yepıl yepıl gılak okok, wad titi gı rek yipek?" agak. Agek aglak, "Wad aknıb umıgan alan yıgnok," aglak.

²⁰ Nıb agelak agak, "Pen bı po tausan mıdelak ūn ak, bred magıl aknıb ar onıd ak tı pan gı ūen, ūnbıl dai dai yepıl yepıl gılak okok, wad titi gı rek yipek?" agak. Agek aglak, "Wad aknıb ar onıd ak yıgnok," aglak.

²¹ Agelak agak, "Nıbi mìnım ūnjl, wagın ak ma nıpım ar?" agak.

*Uđin kwoi gak bı alap
Jisas gek, uđin ūıl ūnjk*

²² Pen kiri Betsaida taun amjakel niñig gi, bin bi ognap bi udin kwoi gak alap dapil, Jisas nop neb neb gi aglak, "Nop di niñan," aglak.

²³ Agelak, Jisas bi udin kwoi niñak nop niñmagil kid ak díl, poñ díl karip tiring tiron gol siñak amiñ, udin nop ak kiñik ñagil, nop di niñil, agak, "Udin nak tap ognap niñeban aka?" agak.

²⁴ Agek agak, "Yau. Bin bi okok niñebin ak, pen mab biñ rek okok gi tagebal," agak.

²⁵ Agek, Jisas kauyan udin magil nop di niñek, dai komiñ lek tap okok magilsek niñ tep yib gak.

²⁶ Pen Jisas bi niñak nop agak, "Kauyan adik gi karip tiring tiron bin bi midébal kidadañ ma amniñin; karip nak yipid gi amnoñ," agak.

*Pita Jisas nop agak, "Nak nep me Mesaia ak," agak
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)*

²⁷ Jisas bi ne okok eip karip tiring tiron taun kib Sisaria Pilipai manj siñak amniñak. Kanib nab siñak amlig gi krop agak, "Bin bi okok, yip bi an agil niñebal?" agak.

²⁸ Agek aglak, "Bin bi ognap nep Jon bi ñig pak ñeb ak, agebal; ognap Ilaija, agebal; ognap bi God miñim agep ke niñ alap, agebal," aglak.

²⁹ Agelak, Jisas krop agak, "Niñi ke pen yip bi an, agil, niñim?" agak. Agek, Pita

agak, "Nak nep me Mesaia ak," agak.

³⁰ Agek, Jisas agak, "Niñi bin bi ognap krop miñim niñak ma ag niñimib," agak.

*Jisas agak, "Yad kimil kauyan wariknigain," agak
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)*

³¹ Jisas pen wagin gi bi ne okok krop miñim ag niñig gi agak, "Bi Niñi ne yur kib yib dinigab. Bi kib miñim tig bilocep okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo miñim ag ñeb okok abe, nop niñel, miñik yapek, ñag pak lel, ne kimil, niñ omal midil, niñ omal nokim ak kauyan wariknigab," agak.

³² Jisas miñim niñak misen agek, Pita niñek, tep ma gek, Jisas nop dam gol siñak amiñ, nop ag giñig gi agak, "Miñim niñak rek ma agan," agak.

³³ Pen Jisas adik gi, bi ne okok krop niñil, Pita nop agak, "Seten! Nak kid yad okok amnoñ! God gos ñeb rek ma ageban; bin bi okok gos niñpal rek nep niñil ageban," agak.

³⁴ Niñ agil, bi ne okok abe, bin bi konjai nep midelak okok abe, sik agek, wagin siñak apelak agak, "Bin bi an an yad eip midenimel okok, tap tari lim dai ar wagin aul gos kib niñpal ak kiring gi, miñ gonj kiri ke gos kib niñpal ak kiring gi, mab kros di ka gi yip kisen ginimel.

³⁵ Bin bî, Jisas nop nîj dî mîdon, tep ma gînîgab agîl nîjnîgal bin bî okok, pîs nep ap yap paknîgal. Pen bin bî, Jisas nop nîj dî, mînîm tep ne nîj dî mîdon, cînop gî tîmel genîgal ak, mînîm ma mîdeb agîl gel amnîgab bin bî okok, God gek per nep per nep komîj mîdenîgal.

³⁶ “Pen bin bî, tap tep lîm dai ar wagîn aul koñai nep dîn, ag gos nîpal bin bî okok, karîp lîm wagîn aul mîdeb tap okok magîlsek dînîgal ak pen komîj per mîdep won ak ma dînîgal.

³⁷ Tap tep okok magîlsek dam sîkim gîl, komîj per mîdep won ak taunîmel rek ma lîp.

³⁸ “Mîñi nîn nîbaul bin bî kîri bin si bî si gîl, tap si tap tîmel gîlîg gî mîdebal ak, bin bî an, yîp abe mînîm yad abe nabîj gînîgab, kîsen Bi Ñî ne Nap melîk tep aknîb ke dîl, ejol sîj okok sek apenîgab nîn ak, ne bî nîbak nop ak rek nep nabîj gek, ‘Nop ma nîpin,’ agnîgab,” agak.

9

¹ Pen Jisas nîb agîl, mînîm alap agak, “Yad nîbep mînîm nînjîd agebin, nîbi bin bî mîdebîm sîj aul ognap komîj mîdem nînlîg gî, God bin bî dîl kod mîdenîgal nîn ak, kîlis kîb sek apek nîjnîgabîm,” agak.

Jisas mîb goñ ne ak ke yîb lak

(Mat 17:1-12; Luk 9:28-36)

² Pen kîsen nîn aknîb kagol onjîd ak mîdîl, Jisas ne

Pita Jems Jon kîrop yakam poñ dîl, karîp lîm bin bî ma mîdelak dîm yîrîk alan alap kîlan gî amnîtlak. Amîl, Jisas nop nîjel nînlîg gî, mîb goñ ne ak ke yîb lak.

³ Walîj ne ak tîd tep ke yîb lîl, mîmelîk yîb gak. Pen bin bî lîm dai ar wagîn aul alap walîj ognap nîg lîl ulîk malîk gel, tîd nîbak rek lînîmîn rek ma lîp.

⁴ Pen magîl nîbak nînlîk, Ilaija eip Mosîs eip apîl Jisas eip mînîm ag mîderek.

⁵ Kîri nîjîl, Pita Jisas nop agak, “Mînîm ag ñeb bî, cîn tep yîb apîl sîñaul mîdobîn! Nîb ak, cîn karîp badak bad omal nokîm gîn; nep alap, Mosîs nop alap, Ilaija nop alap,” agak.

⁶ Kîri pîrîkelak rek me, Pita gos nîj tep gîl mer, abramek nîb agak.

⁷ Pen kîmi bad alap apîl, kîrop dî yîpîl yokek nînlîg gî, mînîm alap kîmi nab nîb sîñak agak, “Alek Ñî mîdmagîl yad yîb. Mînîm agnîgab rek nîjîm,” agak.

⁸ Nîb agek nînlîg gî, kîri nîj padîklîg gî nînlîk, bî nîb omal ma mîderek; Jisas nep mîdek.

⁹ Pen kîri dîm alan kîrig gîl, mak eyan ap yaplıg gî, Jisas agak, “Dîm aul aposîn tap gosîp nîjesîm ak, mîñi bin bî ognap kîrop ma ag nînîmîb. Kîsen Bi Ñî ne kîmîl warîknîgab nîn ak nep mîsen ag nînîmîb,” agak.

¹⁰ Agek, bî ne okok bin bî ognap kîrop ma ag nîlîk;

kiri ke nep ag niñ ag niñ gîl aglak, “Kîmîl warîknîgain, agîp ak, mînîm wagîn ak tari?” aglak.

¹¹ Nîb agîl, Jisas nop ag niñjîl aglak, “Bî lo mînîm ag ñeb bî okok tari gînîg apal, ‘Ilaija ned onîgab,’ apal?” aglak.

¹² Agelak, Jisas agak, “Nînjîd apal. God Mînîm ak ñu kîl tîkîl aglak, ‘Ilaija ned apîl tap okok gî jîn gînîgab,’ aglak. Pen God Mînîm ak mînîm alap ñu kîl tîkîl aglak, ‘Bin bî okok Bî Ñî ne nop kîd ñîl, nop yur kîb ñînîgal,’ aglak mînîm ak, tari gînîgab ñîg aglak, agîl nîpîm?

¹³ Pen Ilaija aglak nîbak, kisen onîgab, agîl, gos ak ma niñnîmîb. Ne bîr owak niñjîl gos kîri ke niñjîl nop abramek gî tîmel yîb gîlak. Nîb ak, God Mînîm ak ñu kîl tîkîl, nop gînîgal, aglak rek nep gîlak,” agak.

Kijeki ñî sîkol alap aban ñagak ak, Jisas ag mis yokak
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

¹⁴ Pen kîri ban eyaç amîl niñlak, bî lo mînîm ag ñeb bî ognap, Jisas bî ne aknîb ajîp okok eip pen pen ag mîdel niñlîg gî, bin bî konjai nep apîl, kîrop pîñjîl kos kos gî mîdelak.

¹⁵ Nîg gî niñ mîdel niñlîg gî, Jisas apjakek, bin bî ap mîdelak okok nop niñjîl, wal agîl, amîl nop ag wasu dîlak.

¹⁶ Jisas bî ne okok kîrop ag niñjîl agak, “Tari gînîg pen agek pen agek gesîm?” agak.

¹⁷ Nîb agek niñlîg gî, bî alap bin bî mîdelak nab nîb sînjîk agak, “Mînîm ag ñeb bî. Ñî yad ak, kijeki aban ñagek, mînîm ma geb.

¹⁸ Ñîn ognap nop tapîn gek, ap yap pakîl, kîññîk kobkob kosîb masîb apîl, meg sîp yîmîl, ñînmagîl tob mîb goñ yîñ gîl gîp. Per nîg gek gek me, dopin ak pen bî nak okok kîrop agen, kijeki ak ag yok mer niñjîl kîrîg gîpal,” agak.

¹⁹ Nîb agek, Jisas kîrop agak, “Nîbi bin bî mînî mîdebin aul God nop niñ dî kîlîs ma gîpîm. Mînek akal nop niñ dîl, tap nîb okok ke gînîgabîm? Mînîm per agen nîpîm ak, titi gîl mînîm kîl sek alap agen niñnîgabîm? Ñî nîbak dad mîdebin aul dowîm!” agak.

²⁰ Agek, dam Jisas mîdek wagîn sînjîk dapel, kijeki ñî nîbak nop aban ñagak ak, Jisas nop niñjîl, ñî ak nop gek, ap yap pakîl, adîk madîk gîlîg gî, kîññîk kobkob kosîb masîb apîl yowak.

²¹ Nîg gek, Jisas ñî nîbak nap nop ag niñjîl agak, “Tap nîbak ñîn akal rek gak?” agak. Agek agak, “Bîrarîk nep ñî sîkol won ak nep gak.

²² Kijeki nîbak, nop per ñag pak lin, agîl, mab yîneb nab okok abe, ñîg nab okok abe dî yokeb. Nîb ak, cîrop apîl yîmîg niñjîl, tap nîbak ag yokep rek lonîmîj ak, ag yokan,” agak.

²³ Agek, Jisas agak, “Yîp tari gînîg, ‘Ag yokep rek

loniminiñ ak, ag yokan,’ agil ageban? Ag niññigain rek giniñgab, ag gos niññigan ak, ag niññigan ak rek giniñgab,” agak.

²⁴ Agek, ñi nap ak kasek nep agak, “Nep niñ debin; niñ giniñgan, agil, gos ak niñebin ak pen gos omal niññim rek lüp ak, yip gos tep ñek niñil yad pis nep niñ dinim,” agak.

²⁵ Pen bin bi konjai nep, apil mal Jisas eip midelak siñjak, piñ gi rikid ag apelak niñlig gi, Jisas kijeki ak nop agak, “Nak kijeki, bin bi gek timid saköl ñagek minim ma apal ak, nep agebin, ñi piyak nop kiriñg gi, pis nep amil, kisen kauyan ma adik gi onimim!” agak.

²⁶ Agek, kijeki nibak gaul kib gi, söj amniñ gi, ñi ak nop gek, ap yap pakil, jep jep di wös gek, bin bi konjai nep aglak, “Bir kimib,” aglak.

²⁷ Nib aglak ak pen Jisas ninmagil kid ne ak dil, nop di warik ñek, warik komiñ midek.

²⁸ Kisen Jisas karip ñilik miñgan eyan amil, bi ne okok eip kiri nep midlig gi, nop aglak, “Tari ginig cñn kijeki nibak nop ag yok mer niñpin?” aglak.

²⁹ Agelak, Jisas agak, “Kijeki nibak rek yokop ma ag yoknigal; God nop sobok gel me, mis amniñgal. Mer ak, mis ma amniñgal,” agak.

wariknigain, ”agak
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

³⁰⁻³¹ Jisas bi ne okok poj dil, karip lim nibak kiriñg gi, karip lim Galili nab siñjak amlig gi, bi yad okok krop minim ag ñi tep ginim, agil, kapkap we giñ midlig gi, krop ag ñoligip. Krop ag ñil agak, “Bi ñi ne nop midlig giñ bi ognap krop ñek, nop ñag pak lel, kimil, ñin omal midil, ñin omal nokim ak kauyan wariknigab,” agak.

³² Ne nib agek niñlig gi, minim wagin nibak tari, agil, nop ag niplap ak pen pirkil, ma ag niñlak.

Yad nep bi kib midebin, agil, minim pen pen aglak
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

³³⁻³⁴ Pen kanib nab siñjak amlig gi, Jisas bi ne okok, “Yad nep bi kib, nak bi kib mer,” aglig gi, pen pen agel amnak. Amil Kapaneam amjakil, karip miñgan eyan ak amil, Jisas krop ag niñil, agak, “Kanib nab siñjak aplig gi, minim tari agem aposip?” agak. Agek, bi ne okok minim nibak ag niñlig gi apelak ak niñil, nabiq gek, pen ma ag ñilak.

³⁵ Ma ag ñelak, Jisas am bisig gi, bi ne aknib umigan alaq okok krop agek apelak agak, “Bin bi pobiq midenimel okok, bin bi yokop wög gi ñibal rek midil, bin bi ognap krop magilsek wög gi ñinimel,” agak.

³⁶ Nıb agıl, nı̄ pai sıkol alap dapıl mı̄delak nab sı̄nək lıl, kaig gılıg gī, agak,

³⁷ “Bin bı̄ yıp nı̄n dıl, nı̄ pai sıkol aul rek nokım alap dı̄ tep gınıgal ak, nı̄ ak nop nep mer, yıp abe dı̄nıgal. Pen yıp dı̄nıgal ak, yıp nep mer, Bapi yıp ag yokek onek ak nop abe dı̄nıgal,” agak.

*Bin bı̄ kaual maual cın ma
gınıgal okok, kırı bin bı̄ nı̄njeb
cın*

(Luk 9:49-50)

³⁸ Pen Jon Jisas nop agak, “Mı̄nım ag ſeb bı̄. Bı̄ alap yı̄b nep agıl, kijeki kiyob nı̄lilik ag söj ag yokek, cın nı̄nıl nop agnok, ‘Nak bı̄ cın eip jı̄m nı̄l ma tageban ak, nı̄g ma gınımın,’ agnok,” agak.

³⁹ Agek, Jisas nop pen agak, “Nop tari gınıg mer apek? Bin bı̄ yıp gos nı̄nıl, yı̄b yad agıl, tap ma gep rek ognap gınıgal okok, kisen adık gīl yıp mı̄nım tı̄mel ma agnıgal.

⁴⁰ Bin bı̄ kaual maual cın ma gınıgal okok, kırı bin bı̄ nı̄njeb cın.

⁴¹ Pen nı̄nım! Bin bı̄ an an, nı̄bep Jisas bı̄ ne, agıl, nı̄g mıl ſel nı̄nı̄gabım ak, God kırop dı̄ tep gınıgal,” agak.

*Gī tı̄mel gījın rek lip, agıl,
nı̄n̄ tep gınımib*

(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

⁴² “Pen bin bı̄ ognap apıl, nı̄ pai yıp nı̄n̄ debal okok, kırop tap si tap tı̄mel ar ak gī yomel, kırı gos yıp ak saköl gīl, tap si tap tı̄mel gınıgal. Bin bı̄ nı̄g gınıg genıgal ak, ned kab kıb alap kı̄njam ak

nag dı̄ lī tı̄bıkıl, dam nı̄g solwara nab sı̄nək yoklap ak tep. Pen komı̄n mı̄dıl, nı̄g gī tı̄mel gınıgal ak, yur kıb yı̄b dı̄nıgal,” agak.

⁴³ Jisas nı̄b agıl agak, “Nı̄nmagıl alap gek, nı̄bi tap si tap tı̄mel gınıg gebım ak, nı̄nmagıl pı̄s kıd nı̄b ak tı̄b gī rı̄k gī yokem, pı̄s kıd ak nep mı̄donı̄mın. Nı̄g gīl, tap si tap tı̄mel nı̄bak ma gınıgabım rek, komı̄n amnı̄gabım. Pen nı̄nmagıl omalgıl mı̄dekk, gī tı̄mel gīl, karıp lı̄m Hel, mab per nep yı̄n mı̄dekk sı̄nək amnı̄gabım.

⁴⁴ Karıp lı̄m nı̄bak, kırop kı̄soi per nep lī mı̄dlı̄g gī,

mab yı̄n nep mı̄denı̄gab.”

⁴⁵ “Tob kıd ak, ak rek nep. Tob kıd alap gek, nı̄bi tap si tap tı̄mel gınıg gebım ak, tob kıd pı̄s nı̄bak tı̄b gī rı̄k gī yokem, pı̄s kıd ak nep mı̄donı̄mın. Nı̄g gīl, tap si tap tı̄mel nı̄bak ma gınıgabım rek, komı̄n amnı̄gabım. Pen tob omalgıl mı̄dekk, gī tı̄mel gem, nı̄bep karıp lı̄m Hel, mab ke yı̄neb ak yokek, yur kıb dı̄nı̄gabım.

⁴⁶ Karıp lı̄m nı̄bak, kırop kı̄soi per nep lī mı̄dlı̄g gī,

mab yı̄n nep mı̄denı̄gab.”

⁴⁷ Uđın magıl ak, ak rek nep. Uđın magıl alap gek, nı̄bi tap si tap tı̄mel gınıg gebım ak, uđın magıl pı̄s nı̄b kıd ak tı̄g gīlgīl gī yokem, pı̄s kıd ak nep mı̄donı̄mın. Nı̄g gīl, tap si tap tı̄mel nı̄bak ma gınıgabım rek, God karıp

lím ne sînjak amnîgabim. Pen udin magîl omalgił mîdek, gi tîmel gem, nîbep karîp lím Hel, mab ke yîneb ak yokek, yur kîb dînîgabim.
 48 Karîp lím nîbak, kîrop kîsoi per nep li mîdlig gi,

mab yîn nep mîdenîgab.'

49 "Gam wak nawoj mab dagîlel yîn dek tep lînîgab ak rek, God ne bin bi magîlse kîrop nîg aknîb rek nep gînîgab.

50 "Dek sol tap dek kal tep yîb ak pen dek kal ne ak amek, titi gił gem, kauyan dek kal gînîgab? Nîb ak, nîbi bin bi dek kal rek mîdil, bin bi ognap mîdmagîl lîl eip kapkap mîdenîmîb," agak.

10

"Bin ag yokep aka mer?"
aglak

(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Jisas Kapaneam kîrig gił, karîp lím Judia nab okok amîl, am nîg Jodan juıl, piş kîd adan amnak. Bin bi okok nîjîl, ap mogîm gelak nîjîl ne per goligîp rek kîrop mînîm ag ñak.

2 Bi Perisi ognap, Jisas tari rek agnîgab, agîl, apîl, nop ag nîjîl aglak, "Lo mînîm tari rek mîdeb? Bi okok bin dîl, ag yoknîg, ag yoknîgal aka?" aglak.

3 Agelak, Jisas pen agak, "Mosîs God Mînîm ñu kîl tîkîl, nîbep mînîm tari agak?" agak.

4 Agek aglak, "Mosîs agak, 'Bin ag yoknîg, 'Nep ag yokebin,'" agîl, miş bad alap ñu kîl

tîkîl nop ñîl, ag yoknîmîn,' agak," aglak.

5 Agelak, Jisas agak, "Nînjid agebim ak pen wös rek God ne bi nîg gînîgal agîl ma gos nîjâk. Mosîs nîbep God mînîm ag ñek, nîbi kasek ma dîpîm ak me, ne lo mînîm nîbak ñu kîl tîkak.

6 Pen God karîp lím bîrarîk ped okok gił lak ñîn ak, bi gił lîl, bin gił lîl, gak.

7 Ar nîbak me, bi okok nonîm nap sîkop eip mîdil, amîl bin dîl, kîrop kîrig gił,

8 kîri ber mal jîm ñîl kîner nîjîg gił, mîb goj nokîm lînîgab. Kîsen ke ke mer, jîm ñîl nep mîdenîgair.

9 God agek, bi bin dîl mîb goj par nokîm lînîgab nîbak, bi ognap amîl kîrop ag pak asîk ke ke ma lînîmel," agak.

10 Nîb agîl, bi ne okok eip kauyan karîp ñîlik mîgan eyaŋ amîl, Jisas nop mînîm ar nîbak kauyan ag nîjelak.

11 Jisas agak, "Bi alap bin dîl, ag yokîl, amîl bin kîsen nîb alap dînîgab ak, God udin yîrîk ne sînjak ne bin si dep bi.

12 Bin ak, ak rek nep, bi dîl, kîrig gił, amîl bi kîsen nîb dînîgab ak, ne bi si dep bin," agak.

Jisas ñît pai sîkol okok kîrop di kaig gił, ñînmagîl ne nabîc kîrop ar alaŋ lak

(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Bin bi ognap, Jisas ñît pai cîn okok di nîŋaŋ, agîl,

dapelak, pen b̄i ne okok k̄rop ag gelak.

¹⁴ N̄ib agelak, Jisas n̄ijek, m̄ilīk yapek, agak, “N̄ī pai s̄ikol okok k̄irig gem, ȳip olañ. God karip l̄im ak n̄ī pai s̄ikol n̄ib okok rek m̄idebal.

¹⁵ Yad n̄ibep n̄ijid ȳib agebin, bin b̄i okok, n̄ī pai s̄ikol okok God karip l̄im ar alan m̄inim ak n̄ij d̄ipal rek ma n̄ij d̄inigal ak, God karip l̄im ne s̄ijak ma amn̄igal,” agak.

¹⁶ N̄ib agil, n̄ī pai s̄ikol okok k̄rop d̄i kaig ḡil, n̄inmagil ne nabic k̄rop ar alan l̄il agak, “God n̄ibep kod m̄idonim̄ij,” agak.

*B̄i tap konjai m̄idek alap
(Mat 19:16-22; Luk 18:18-23)*

¹⁷ Pen Jisas amek n̄ijlig gī, b̄i alap pīg gī r̄ikid ag apil, Jisas m̄idek wagin s̄ijak kogim̄ ȳimil, agak, “M̄inim̄ ag ñeb b̄i tep! Yad tari ḡil per m̄idep ak d̄inigain?” agak.

¹⁸ Agek, Jisas agak, “Ȳip tari ḡinig, ‘B̄i tep,’ ageban? Bin b̄i alap tep ma m̄idebal; God nokim̄ me tep m̄ideb.

¹⁹ Pen nak God lo m̄inim̄ ak n̄ipan: ‘C̄ip ma ñagnim̄ib; bin si b̄i si ma ḡinim̄ib; tap si ma d̄inim̄ib; m̄inim̄ k̄ib agil tom ma agn̄im̄ib; m̄inim̄ tom agil bin b̄i ognap tap k̄rop okok ma p̄ilī gī d̄inim̄ib; nanim̄ nap agn̄imir ar ak (rek nep) n̄ijil, k̄isen ḡinim̄ib,’ ” agak.

²⁰ Jisas n̄ib agek, b̄i n̄ibak Jisas nop agak, “M̄inim̄ ag ñeb b̄i. Yad kapan apic nep m̄idil, lo m̄inim̄ n̄ib okok

magilsek n̄ijlig gī m̄idebin,” agak.

²¹ Agek, Jisas nop n̄ijil, m̄idmagil l̄il, agak, “Nak tap nokim̄ alap nep ma gīpan. Nak amil, tap nak tari tari m̄ideb okok magilsek s̄ikim̄ ḡil, mani d̄il, bin b̄i tap ma m̄ideb okok k̄rop n̄inim̄in. N̄ig ḡil me, tap tep nak ak m̄idenigab God karip l̄im seb kab ar alan s̄ijak. Apin rek ḡil, apil, yad eip tagor,” agak.

²² N̄ib agek, b̄i n̄ibak tap ne konjai m̄idek rek, c̄ib gek, gos par ȳib l̄ilḡī gī amnak.

²³ Jisas b̄i ne okok k̄rop n̄ij padiklig gī agak, “Bin b̄i tap konjai m̄idenigab okok koslam ȳib God bin b̄i ne m̄idel, k̄rop d̄il karip ne s̄ijak kod m̄idenigab,” agak.

²⁴ N̄ib agek, b̄i ne okok m̄inim̄ n̄ibak n̄ijil, gos par nep n̄ijel n̄ijlig gī, Jisas k̄rop kauyan agak, “N̄ī pai yad s̄ij aul, m̄inim̄ agebin aul n̄ijim̄. God karip l̄im ak koslam ameb rek m̄ideb!

²⁵ Kaj kamel okok ñu mauöl nag yokpal mīgan ak amn̄ig, amn̄igal ak pen bin b̄i k̄ilnok k̄ibap mani tap okok konjai m̄ideb okok, God karip l̄im ne s̄ijak koslam ȳib amn̄igal,” agak.

²⁶ Jisas n̄ib agek, b̄i ne okok wal ȳib agil, pen ag n̄ijek pen ag n̄ijek ḡil aglak, “N̄ib ak, b̄i an rek komij per m̄idep won ak d̄inim̄in?” aglak.

²⁷ Agelak, Jisas k̄rop n̄ijlig gī agak, “Bin b̄i okok k̄iri ke

gİNİMEL REK MA LIP; GOD NEP ME TARI TARI GİNİG, GİNİMİNJ REK NEP MİDEB,” AGAK.

²⁸ PEN PITA JISAS NOP AGAK, “NİNJAN! CİN NAK EIP TAGLIG GI, TAP CİN OKOK MAGİLSEK KİRİG GİPİN,” AGAK.

²⁹ AGEK, JISAS AGAK, “YAD NİBEP NİNJİD YİB AGEBIN, BIN Bİ YİP GOS NİNJİL, MİNİM TEP YAD WÖG AK GİNİG, KARİP LİM KİRİ KİRİG GİL AKA, NİNAI NİMAM KİRİ OKOK KİRİG GİL AKA, NONİM KİRİ OKOK KİRİG GİL AKA, Nİ PAI KİRİ OKOK KİRİG GİL AKA, WÖG DAI KİRİ OKOK KİRİG GİL, WÖG YİP GENİGAL AK,

³⁰ GOD KİRİP Dİ REP GİNİGAB. KİRİP KOD MİDEK, LİM DAI AR WAGİN AUL MİDENİGAL NİN AK, KARİP, NİNAI NİMAM, NONİM, Nİ PAI, WÖG DAI KİRİ KONJAI YİB MİDENİGAB. PEN NİN OGNAP BIN Bİ OGNAP OKOK, KİRİ BIN Bİ YAD EIP MİDEBAL AK NİNJİL, KİRİP GI TİMEL GİNİGAL. KİSEN PEN GOD KİRİP DAM KARİP LİM NE SİNJAK DAD AMEK, NE EIP PER NEP MİDENİGAL.

³¹ PEN BIN Bİ MİÑİ NED AMEBAL OKOK, KİSEN KONJAI NEP KİD KEN YİB OKOK MİDENİGAL. PEN BIN Bİ MİÑİ KİD KEN YİB OKOK MİDEBAL OKOK, KİSEN KONJAI NEP NED AM MİDENİGAL,” AGAK.

*Jisas kauyan, “KİMİL WARİKNİGAIN,” agak
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)*

³² PEN KİRİ JERUSALEM AMLİG GI, JISAS NED GAK; Bİ NE OKOK KİSEN GİL, GOS PAR PAR NİNJİG GI AMELAK NİNJİG GI,

BIN Bİ KİSEN APELAK OKOK NİNJİL PİRİKLAK. JİSAS PEN Bİ NE AKNİB UMİGAN ALAN OKOK KİRİP NEP POJ DİL, GOL SİNJAK AMİL, TAP TARI NOP GİNİG GAK AK KAUYAN KİRİP AG NİAK.

³³ JISAS AGAK, “CİN JERUSALEM AMON NİNJİG GI, Bİ ALAP Bİ Nİ NE NOP KAIN GI DAM, Bİ GOD NOP TAP SOBOK GEP Bİ KİB OKOK ABE, Bİ LO MİNİM AG NİEB Bİ OKOK ABE, NİNMAGİL KİRİP NİEK, NOP MİNİM KİB AGİL, ‘Bİ NİBAUL NOP NİAG PAK LEP,’ AGİL, Dİ Bİ JUDA MER OKOK KİRİP NİNİGAL.

³⁴ NEL, NOP AG JUİL, KİNİK NİAGİL, NAG Dİ PAKİL, DAM PİS NEP NİAG PAK LEL KİMNİGAB. PEN NİN OMAL MİDİL, NİN OMAL NOKİM AK KAUYAN WARİKNİGAB,” AGAK.

*Jems eip Jon eip bİ kİb mİdor, ag gos ak nİnjrek
(Mat 20:20-28)*

³⁵ SEBEDİ Nİ NE OMAL, JEMS EIP JON EIP APİL JISAS NOP AGREK, “MİNİM AG NİEB Bİ, CİR MAL NEP MİNİM ALAP AG NİJOR, NAK YAU AGİL GİNİGAN AK TEP,” AGREK.

³⁶ NİB AGREK, JISAS KİRİP AGAK, “NİRI YİP AG NİNJİG GEBİR NİBAK, YAD NİREP TARI GİNİM?” AGAK.

³⁷ AGEK AGREK, “KİSEN NAK MELİK TEP KE SEK MİDİL, KARİP LİM MAGİLSEK KİJ REK KOD MİDENİGAN NİN AK, CİRİP MAL, Bİ ALAP Dİ NİNMAGİL YİPİD PİS KİD NAK AR LİL, Bİ ALAP Dİ NİNMAGİL ANİDKEN PİS KİD NAK AR LEK, BİSİG MİDOJİR,” AGREK.

³⁸ Nıb ager, Jisas agak, “Nıri mal nıŋ rep gıl ma agebir. Ñig silek yad nıŋnıgaiñ ak nıri mal ak rek nep nıŋnıgair? Yad ñig paknıgaiñ ak, nıri mal ak rek nep paknıgair?” agak.

³⁹ Agek, “Yau, nıg gınıgabır,” agrek. Agerek, Jisas agak, “Nıñid agebir. Ñig yad nıŋnıgaiñ ak, nıri mal ak rek nep nıŋnıgair; ñig paknıgaiñ ak, nıri mal ak rek nep paknıgair ak pen

⁴⁰ ñınmagıl yıpıd ken pıs kıl yad bı an mıdenıgab, ñınmagıl anıdken pıs kıl yad bı an mıdenıgab ak yad ma agnıgaiñ; ak Biñen tap ne; ne ke nıñıp rek gınıgab,” agak.

⁴¹ Pen Jisas bı ne aknıb wajrem alan mıñım nıbak nıñel, kırop mılık yapek, Jems Jon bı omal kırop ag gılak.

⁴² Nıg gel, Jisas kırop magılsek agek apelak agak, “Nıbi nıpım, Juda bin bı mer okok, kiñ kıri kılıs gıl kod mıdebal; bı kıl kıri mıñım tari tari agnıgal ak nıñıl kaunan dıl kısen gınıgal me.

⁴³ Pen kıri gebal rek ma gınımbı. Bı an bı kıl mıdonımın ak, bı sıkol rek mıdıl, bin bı ognap kırop wög gı ñeb bı rek mıdonımın.

⁴⁴ Bı an bı kıl yıp mıdonımın ak, bı sıkol tam okok rek mıdıl, bin bı ognap kırop magılsek mıñ wög gep bı alap rek mıdonımın.

⁴⁵ Bı Nı ne ak, bin bı okok

kıri wög yıp gılañ, agıl, ma owıp; wög kırop gı ñı damıl, kısen tap si tap tımel gıpal ar ak saj gı kımen, bin bı konjai nep komıñ amnılañ, agıl, owıp,” agak.

*Jisas udın kwıoi gak bı alap
gek, udın ñıl nıñak*
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

⁴⁶ Jisas bı ne okok eip taun kıl Jeriko amjaklak. Kırı Jeriko kırıg amnıg, bin bı konjai yıp nep eip amnılañ. Bı Timeas ñı ne Batimeas udın kwıoi gak ak, manı ñım, agıl, asıb aglıg gı, kanıb gol sıñak bısig mıdeklar.

⁴⁷ Bısig mıdeklar nıñıg gı, “Jisas bı Nasaret nıb ak apeb,” agel nıñıl, ne sık agıl agak, “Jisas, Depid Nı ne, yıp yımıc nıñan!” agak.

⁴⁸ Agek, bin bı okok nop sılikıl aglak, “Mıñım ma agan! Kapkap mıdei!” aglak. Nıb aglak ak pen ne kapkap mıdıl mer, meg mıgan dap ranıl sık kıl agıl agak, “Depid Nı ne, yıp yımıc nıñan!” agak.

⁴⁹ Agek, Jisas mañ nıb sıñak wös gıl agak, “Nop sık agem, sıñaulowan,” agak. Agek, bin bı okok bı udın kwıoi ak nop aglak, “Jisas nep sık ageb. Warıkıl gos sekowan,” aglak.

⁵⁰ Agelak, walıj parsek ne ak tıg ju yokıl, kasek nep warıkıl, Jisas mıdeklar sıñak amnak.

⁵¹ Amek, Jisas nop agak, “Yıp tari gañ, agıl, apeban?” agak. Agek bı udın kwıoi

gak ak agak, "MİNİM AG NËB BI. UDIN AK KAUYAN NİL NIJIN, AGİL, APEBIN," agak.

⁵² Agek, Jisas agak, "Jisas YİP GEK KOMİN LİNİGAB, AGİL, NIJ DİPAN AK REK, ME NEP KOMİN LİP, BİR NAK AMNOJ," agak. NİB AGEK NIJLIG GI, WON NİBAK NEP UDİN NİL NIJIL JISAS EIP AMNAK.

11

Jisas Jerusalem kiŋ rek amnak

(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

¹ Jisas bı ne okok eip amıl amıl Jerusalem ulep ulep gılıg gi, Olip DİM, karıp tırıg tırıon Betpagi Betani amjakıl, Jisas bı ne omal agıl agak,

² "Karıp lım mığan kıtadaŋ amıl niŋnigair, kaj donki marıp bin bı dad ma tapal alap ñon gi lel middenigab. Niŋıl, wiſib donimir.

³ Bin bı ognap nirep tari giniŋ niŋ gebir, agenimel, agnimir, 'Bı Kıt wög alap gi, kauyen yokek, onigab, agnimir,' agak.

⁴ Nıb agek, amıl niŋrek, kaj donki marıp alap kanıb sığjak karıp kijoŋ wagın gol sığjak nag ñon gi lel midek. Miň wiſiber niŋlíg gi,

⁵ bin bı yokop ulep nıb sığjak midelek okok aglak, "Tari giniŋ kaj donki marıp nıbak miň wiſibebir?" aglak.

⁶ Agelak, Jisas agak rek nep agerek, yau agel,

⁷ kaj donki marıp nıbak dam Jisas midek sığjak apıl,

walıj par kıt kiri tıg juıl, kaj donki ar alan lırek, Jisas ar nıbak bısigıl amnak.

⁸ Bin bı okok koŋai nep, walıj parsek kiri okok tıg juıl, kanıb kıt ar sığak lılak; ognap mab kas okok tıb rık dap lılak.

⁹ Niŋ gił, bin bı nop ned gılık okok abe, nop kisen gılık okok abe, sık aglıg gi aglak,

"God yıb ne agon ar amnaŋ!
Bı Kıt bı ne ag yokek
apeb aul;

God nop kod mıd tep
gıniminj."

¹⁰ Based Depid kin mıdıl, bin bı kod mıdoligip rek, ne cınop ak rek nep kod middenigab!

God yıb ne agon ar amnaŋ!" aglak.

¹¹ Jisas niŋ gił, Jerusalem amıl, God sobok gep karıp mığan ak amıl, tap okok niŋ tagek niŋlíg gi, pıb paŋıd amek niŋlíg gi, bı ne aknıb umığan alan okok eip karıp tırıg tırıon Betani amniłak.

Mab niŋeb alap magıl ma pılak

(Mat 21:18-19)

¹² Mınek pen, Betani nıb adık gił kanıb nab sığak aplig gi, Jisas nop yuan lak.

¹³ Yuan lek, par yıpıd niŋak mab ułem alap midek. Magıl ognap pıllı mideb aka agıl, amıl niŋak, magıl ma pılak; mab kas nep midek. Pen tari: magıl pılep niň ak ma owak.

¹⁴ Niŋ gek, Jisas mab nıbak agak, "Kisen bin bı

ognap mab magił nak ak mañiŋniŋgal,” agak. Bi ne okok miňim agak niňbak niňlak.

God sobok gep karip tap sikiṁ gelak okok, Jisas kirop yiķ soñ yokak

(Mat 21:12-17; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

¹⁵ Jisas bi ne okok poñ dîl, Jerusalem amîl, God sobok gep karip miġan amîl niňjek, bin bi okok sikiṁ giľig gi, mani yimjikliġ gi mîdelak. Niġ gelak, mani yimjik gelak abañ bad okok tiġ adiķ gił, yakir dap lel tauliġ gi mîdelak mab bog okok tiġ adiķ gił, bin bi sikiṁ giľig gi, tap tauliġ gi, karip miġan niňbak mîdelak okok, kirop yiķ gi mîs yokak.

¹⁶ Yiķ gi mîs yokił agak, “Tap ognap dap God sobok gep karip kab wari kis kis gił mîdebal nab aul ma padiknîmîb,” agak.

¹⁷ Ni'b agił agak, “God Miňim ak ū kîl tîkîl aglak, ‘God agiپ, ‘Karip yad ak, bin bi karip lîm tiġon tiġon magiłsek apîl, yîp sobok giňgal,’ agiپ,’ aglak. Pen nibi niġ gesim, bi tap si di we gił mîdebal karip alap rek lîp,” agak.

¹⁸ Ni'b agek, bi God nop tap sobok gep bi kîb okok abe, bi lo miňim ag ūeb bi okok abe, miňim niňbak niňjîl, nop ūaq pak lîn, aglak. Pen bin bi okok magiłsek miňim nop ak niňjîl wal aglak rek me, Jisas nop pîrîkîl, titi gił nop ūaq pak lîn, agił, gos ak pîyo niň mîdelak.

¹⁹ Kiſliṁ gak magił ak, Jisas bi ne okok eip Jerusalem kîriġ gił amniłak.

God nop gos nokim niňjîl ag niňem, ag niňnigabim rek giňigab

(Mat 21:20-22)

²⁰ Mînek kiſliṁ sek kanib nab siňak kauyañ amlîg gi niňlak, mab ulem Jisas ag gak ak wagin sek piś nep mîlep gił mîdek.

²¹ Niġ gek niňliġ gi Pita agak, “Miňim ag ūeb bi, niňjan! Mab ulem tol ag genak aul mîlep gi yowip!” agak.

²² Agek, Jisas agak, “Godnop niň dînîmîb.

²³ Yad ni'bep niňjîd agebin, ciñ agon God ak rek nep giňimîn, agił, gos omal mer, gos nokim niňjîl, dîm gol ni'baul ‘Niġ solwara nab siňak adan gi dam pakan,’ agenigabim ak, agnigabim rek giňigab.

²⁴ Ni'b ak me, God nop ag niňnigabim rek giňigab, agił, gos nokim niňjîl ag niňem, ag niňnigabim rek giňigab.

²⁵ Pen God nop sobok giňig gebim ak, bin bi ognap ni'bep gi tîmel gipal okok niňjîl kîriġ giňimîb, niňjîl Nap ni'bi seb kab ar alan mîdebal ak, tap si tap tîmel ni'bi giþim okok niňjîl kîriġ giňigab.

²⁶ Pen bin bi ognap ni'bep gi tîmel gipal okok niňjîl ma kîriġ giňigabim ak, Nap ni'bi seb kab ar alan mîdebal ak, tap si tap tîmel ni'bi giþim okok ak rek nep niňjîl ma kîriġ giňigab.

“Nep b̄i an agek n̄ig ḡi ajeban?” aglak

(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Pen Jisas b̄i ne okok eip kauyañ Jerusalem apjak̄il, ne God sobok gep karip m̄igan okok ḡi tagek n̄in̄lig ḡi, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok abe, b̄i lo m̄in̄im ag ñeb okok abe, b̄i m̄in̄im t̄ig b̄ilokek okok abe, Jisas m̄idek s̄in̄jak ap̄il aglak,

28 “Nep b̄i an, n̄ig ḡin̄im̄in, agek, n̄ig ḡil̄ig ḡi ajeban?” aglak.

29 Agelak, Jisas pen agak, “Yad n̄ibep m̄in̄im alap ag n̄in̄en, ȳip ag ñen̄igabim ak, yad pen yad b̄i an agek n̄ig ḡi ajebin ak, n̄ibep ag ñin̄igain.

30 Jon bin b̄i okok k̄rop ñig pak ñak ak, God agek ñig pak ñak aka gos ne ke n̄in̄il ñig pak ñak? Ȳip agem n̄in̄in!” agak.

31 N̄ib agek, k̄iri ke ag n̄in̄ ag n̄in̄ ḡil aglak, “C̄in agn̄igabın, ‘God agek, Jon bin b̄i okok k̄rop ñig pak ñak,’ agen̄igabın ak, c̄inop agn̄igab, ‘N̄ib ak, tari ḡin̄ig Jon m̄in̄im nop ak ma n̄in̄ d̄ip̄im?’ agn̄igab.

32 Pen c̄in agn̄igabın, ‘Jon gos ne ke n̄in̄il k̄rop ñig pak ñak,’ agn̄igabın ak, c̄inop tari ḡin̄igab?” aglak. Pen tari: bin b̄i okok maḡilek, God agek, Jon wög ne gol̄iḡip ag gos n̄in̄öliḡip ak me, Juda b̄i k̄ib n̄ib okok p̄irikil m̄in̄im ke alap ma aglak.

33 Gos n̄ibak n̄in̄il aglak, “C̄in ma n̄ip̄in,” aglak. N̄ib agelak, Jisas k̄rop pen agak,

“N̄ibi ȳip pen ma ag ñibim rek, yad b̄i an agek ḡi ajebin ak, n̄ibep ak rek nep pen ma ag ñin̄igain,” agak.

12

Juda bin b̄i okok k̄iri God b̄i ne okok k̄rop ḡi t̄imel ḡilak, agak

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Jisas pen k̄rop m̄in̄im ar alap s̄id t̄ikil agak, “B̄i alap wari ḡil, nag wain wög ak ḡi ȳim̄il, wain maḡil pak c̄ib jakep, aḡil, m̄igan alap ḡi l̄i tep ḡin̄igab. Bin b̄i ap̄il nag maḡil si d̄in̄igal ak n̄in̄ m̄idoj̄in, aḡil, karip k̄ilan ḡi par k̄ib alap ḡil, b̄i ogn̄ap k̄rop agn̄igab, ‘N̄ibi nag wain wög yad ak kod m̄idil, k̄isen p̄il̄il pok gek, ȳip ogn̄ap, n̄ibi ogn̄ap d̄in̄im̄ib,’ aḡil, karip l̄im par okok amn̄igab.

2 Wain maḡil pok ḡin̄igab maḡil ak, b̄i ne alap ag yokil, agn̄igab, ‘Wain maḡil ȳip ogn̄ap ñel don̄im̄in!’ agn̄igab.

3 Agek, amjakek, b̄i wög ḡin̄igal okok, nop d̄i pak pak l̄il, yokop nep ag yokn̄igal.

4 N̄ig gel, b̄i wain wög nap n̄ib ak b̄i alap pen ag yokn̄igab. Amjakek, nop nabic alan pakil, ḡi t̄imel ȳib ḡin̄igal.

5 N̄ig gel, b̄i wain wög nap n̄ib ak, b̄i alap pen ag yokek amek, nop pis nep ñag pak l̄in̄igal. B̄i ogn̄ap kon̄ai nep ag yokek, n̄ib akn̄ib nep ḡil̄ig ḡi, ogn̄ap tap̄in maḡil

paknigal, ognap p̄is nep ñag pak lñigal.

⁶ Nig gel gel me, b̄i wain wög nap n̄ib ak b̄i ne alap ma m̄idenigab; ñi m̄idmagil ne nokim m̄idenigab ak, minim ne ak dñigal, agil, ag yokek amnigab.

⁷ Pen amjakek, bin b̄i wain wög ḡi m̄idenigal okok niñil agnigal, ‘Ñi apeb aul, b̄i wain wög nap n̄ib ak ñi ne apeb. N̄ib ak, nop ñag pak l̄il me, tap ne dñimin rek okok c̄in dñigabin,’ agnigal.

⁸ N̄ib agil, ñi n̄ibak nop p̄is nep ñag pak l̄il, dam wain wög mis okok d̄i yoknigal.

⁹ Nig genigal, b̄i wain wög nap n̄ib ak apil, tari ginigab? Ne apil, bin b̄i wain wög genigal n̄ib okok k̄rop ñag pak l̄il, bin b̄i ognap k̄rop agek, wain wög n̄ibak kod m̄idenigal,” agak.

¹⁰ N̄ib agil k̄rop agak, “N̄ibi God Minim ñu k̄il tiklak dai alap ma n̄ipim rek lip. God Minim dai n̄ibak ñu k̄il tikil aglak,

‘B̄i karip gep okok kab par k̄irig ḡilak ak, kab n̄ibak nep miñi karip sap nab eyan siñak piñil ñil m̄ideb.

¹¹ B̄i K̄ib nig gak ak, c̄in niñil tep agobin,’ aglak,” agak.

¹² Jisas n̄ib agek, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok abe, b̄i lo minim ag ñeb okok abe, b̄i minim tig biłopek okok abe, c̄inop nep ageb, agil, nop c̄ici dñ, ag

niñlak ak pen bin b̄i okok k̄rop p̄irikil, k̄irig ḡilak.

“Takis ñeb aka ma ñeb?”
aglak

(Mat 22:15-22; Luk 20:26)

¹³ Pen k̄isen Juda b̄i k̄ib n̄ib okok, b̄i Perisi ognap eip, Herod b̄i ne ognap eip k̄rop aglak, “N̄ibi Jisas m̄ideb siñak amił, nop minim ognap ag niñem, ne tari niñol minim agenigab, nop dam miñi lñigabin,” aglak.

¹⁴ N̄ib agelak, Jisas m̄idek siñak amił, aglak, “Minim ag ñeb b̄i. C̄in n̄ipin nak b̄i niñid yib nep ageban. B̄i k̄ib okok abe, bin b̄i yokop okok abe, k̄rop niñil ma p̄irikpan. God ageb rek nep niñil, bin b̄i okok k̄rop yipid gil nep ag ñeban. N̄ib ak, c̄inop ag ñan! C̄in Juda bin b̄i lo okok titi gil m̄ideb? Gaman b̄i k̄ib Sisa nop takis niñin aka ma niñin?” aglak.

¹⁵ N̄ib agelak, Jisas minim tom agelak ak niñil agak, “Tari ginig, niñol minim agan, agil, yip minim esek n̄ibak agebitm? Kab magil alap dapem, yad niñin,” agak.

¹⁶ Agek, kab magil alap dap ñel niñil agak, “Kab magil bak ak, b̄i an milik dai ak midil, an yib ak m̄ideb?” agak. Agek aglak, “B̄i k̄ib Sisa ak nep,” aglak.

¹⁷ Agelak, Jisas agak, “Sisa tap ne midonimij ak Sisa nop niñimib; God tap ne midonimij ak God nop niñimib,” agak. N̄ib agil,

mİNİM tom kiri ak talak gi
tep gak nİbak nİjİl, wal yİb
aglak.

Bin bİ kİmİl warıknıgal
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-
40)

¹⁸ Sadyusi bin bİ okok, bin bİ kİmİl, ma warıknıgal, agıl, nİnjölgipal rek, ognap Jisas mİdekl sİnjak apıl aglak,

¹⁹ "MİNİM ag nİeb bİ. Bi God mİNİM agep Mosİs, mİNİM alap cİnop nü kİl tİkİl agak, 'Bi alap bin dİl, nİ pai tİkİl mer, yokop kİmenıgab ak, nİmam ne alap pen bin kanjİl nİbak dİl, mam kİmak ak nİ pai ne ak, agıl, tİknıgab,' agak.

²⁰ Nİb ak, bİ wagın sek aknİb ar onjİd ak mİdenıgal. Nİmam ned bin dİl, nİ pai tİkİl mer, yokop kİmnıgab.

²¹ Kİmek, nİmam yİgwu nab nİb ak pen bin nİbak nop dİl, ak rek nep nİ pai tİkİl mer, yokop kİmnıgab. Nİg gek, nİmam yİgwu nokİm nİb ak pen bin nİbak nop dİl, ak rek nep nİ pai tİkİl mer, yokop kİmnıgab.

²² Nİg gi dam dam, nİmam aknİb ar onjİd okok nİ pai tİkİl mer, magılsek yokop kİmnıgal. Kİsen bin ak, ak rek nep kİmnıgab. Pen bin bİ kİmİl warıknıgal, apan ak,

²³ bin nokİm alap bİ ne aknİb ar onjİd lİnıgab nİbak, kİsen nİmam akal bin ne mİdenıgab?" aglak.

²⁴ Agelak, Jisas agak, "Nİbi God MİNİM nü kİl tİklak ak abe, God kİlİs ne ak abe ma nİpİm rek, gos nİnjİd ma nİpİm.

²⁵ Bin bİ kİmbal okok warıknıgal nİn ak, God ejol ne okok mİdebal rek mİdİl, bİ okok bin ma dİNİgal; bin okok bİ ma dİNİgal.

²⁶ Pen bin bİ kauyan ma warıknıgal, apİm ak, Mosİs mab sİkol yİn nep mİdek kesİm nü kİl tİkak ak ma nİpİm rek lİp. God, mab yİnek nab sİnjak mİdİl, Mosİs nop agak, 'Ebraham, Aisak, Jekop, God kiri me, yad mİdebin,' agak. Nİb ak, based sİkop ned kİmlak okok kİrop agıl, 'God kiri mİdebin,' agak. Pen nİbi apİm rek, bin bİ okok kİmİl, pİs nep kİmblap ak, God ne, 'Ebraham, Aisak, Jekop, God kiri mİdebin,' ma apkop.

²⁷ Nİbi gos nİn tep ma gİl, bin bİ kİmbal okok nİnjİl, bİr pİs nep kİmbal apİm ak pen God nİnjİp kiri komİn mİdebal. Bin bİ komİn mİdebal nİb okok ne God kiri mİdeb," agak.

God lo mİNİM kİb yİb ak
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-
28)

²⁸ Bi lo mİNİM ag nİeb bİ alap, Jisas Sadyusi bin bİ okok kİrop ag tep gak ak nİnjİl, apıl nop ag nİnjİl agak, "Lo ar akal kİb yİb?" agak.

²⁹ Agek, Jisas agak, "Lo kİb yİb ak, God MİNİM ak nü kİl tİkİl aglak, 'Isrel bin bİ nİnjİm! Bi Kİb cİn God, ne nokİm nep Bi Kİb mİdeb.

³⁰ Mİdmagıl nak ak magılsek, gos tİmid nak ak magılsek, kİlİs nak ak magılsek dİl, God Bi Kİb nak

ak nop m̄dmaḡıl l̄n̄im̄in,’ aglak.

³¹ M̄n̄im̄ k̄ib ȳb alap, God M̄n̄im̄ ak ū k̄ıl t̄k̄ıl aglak, ‘Nak ke m̄dmaḡıl l̄pan rek, bin b̄i ke n̄ib okok k̄rop ak rek nep m̄dmaḡıl l̄n̄im̄in,’ aglak. Lo m̄n̄im̄ okok maḡılsek, lo n̄ib omal me lo k̄ib ȳb m̄ideb,’ agak.

³² Agek, b̄i lo m̄n̄im̄ aḡ ūeb b̄i ak pen agak, “M̄n̄im̄ aḡ ūeb b̄i. Nak n̄ij̄d ȳb ageban, God nok̄im̄ me B̄i K̄ib ȳb m̄ideb; ne rek ognap ma m̄idebal.

³³ C̄in God nop tap pak sobok ḡi ūn̄igabin̄ aka tap pak sobok ḡi ūt̄ p̄is nep daḡıln̄igabin̄ ak tap k̄ib mer. Tap k̄ib ȳb me, m̄dmaḡıl c̄in ak maḡılsek, gos t̄im̄d c̄in ak maḡılsek, k̄ılıs c̄in ak maḡılsek d̄il, God B̄i K̄ib ak nop m̄dmaḡıl l̄ij̄in; c̄in ke m̄dmaḡıl l̄pīn rek, bin b̄i okok k̄rop ak rek nep m̄dmaḡıl l̄ij̄in,’ agak.

³⁴ N̄ib agek, Jisas b̄i ak, ne gos n̄ij̄ tep ȳb ḡıl ageb, aḡıl, nop agak, “Nak God b̄i ne alap m̄idenim̄in rek l̄ip,” agak. Jisas pen m̄n̄im̄ n̄ij̄d ȳb okok nep agek ak n̄ij̄l, bin b̄i n̄ij̄ m̄idelak okok p̄ir̄ik̄ıl, k̄isen m̄n̄im̄ esek okok n̄ib nop neb neb ḡıl agelḡipal rek, ognap sek nop ma aḡ ūn̄lak.

Krais ne b̄i an?

(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

³⁵ Jisas God sobok gep karip s̄ıňak bin b̄i okok k̄rop m̄n̄im̄ aḡ ūt̄ m̄idl̄g ḡi, bin b̄i okok k̄rop agak, “B̄i lo

m̄n̄im̄ aḡ ūeb b̄i okok tariḡin̄ apal, ‘Krais ak ne Depid ūt̄ ne nep,’ apal?

³⁶ Kaun S̄ıň ak, Depid nop gos ūek, Depid ne ke ūu k̄ıl t̄k̄ıl agak, ‘B̄i K̄ib ne B̄i K̄ib yad ak nop agak,

“Nak ūn̄maḡıl ȳip̄id ken k̄id yad b̄is̄ig m̄idenim̄in me, yad bin b̄i kaual maual nak okok k̄rop tob mok nep okok ūn̄igain,” agak, agak.

³⁷ N̄ib ak, Depid ne ke Krais nop ‘B̄i K̄ib yad’ agak. Pen Krais Depid ūt̄ ne m̄idobkop, nop ‘B̄i K̄ib yad’ ma apkop,’ agak. Jisas m̄n̄im̄ waḡın ūbḡıl ūn̄j̄l aḡ tep gek rek, bin b̄i konjai ȳb m̄idelak okok m̄n̄im̄ nop ak m̄iň m̄iň ḡılıg ḡi ūn̄lak.

*B̄i lo m̄n̄im̄ aḡ ūeb b̄i okok ḡipal rek ma ḡin̄im̄b, agak
(Mat 23:1-36; Luk 11:37-54; 20:4)*

³⁸ Jisas bin b̄i okok k̄rop m̄n̄im̄ aḡ ūt̄ ḡi agak, “B̄i lo m̄n̄im̄ aḡ ūeb b̄i okok k̄rop ūn̄j̄ tep ḡin̄im̄b. K̄iri ḡipal ar ak, walij par k̄ib okok l̄l, maker okok amon, bin b̄i okok, apeb̄im̄ e, agel, ȳb c̄in i ar alan m̄idej, aḡıl, gos ak ūpal.

³⁹ Pen Juda moḡim̄ gep karip ak amon, c̄inop kau ar tep tep b̄i k̄ib b̄is̄igpal, ar ak b̄is̄igim̄, agn̄igal, aḡıl, gos ak ūpal. Bin b̄i tap k̄ib ūibal nab ak, ak rek nep, bin b̄i ud̄in ȳır̄ık ar s̄ıňak b̄is̄igon, c̄inop ūn̄j̄l, c̄in b̄i gep b̄i ȳb

mideb, agnigal, agil, gos ak nipal.

⁴⁰ Bi lo minim ag neb bi okok, bin kanjil karip tap kiri okok tap cin rek lanj, agil, pil gi dipal. God nop sobok ginigabin ak, bin bi nijnimel, agil, minim par kib tom tom ar ognap nep okok apal. Nig gipal ak, kisen God krop yur kib akni ke yib ninigab,” agak.

*Bin kanjil yim gep rek eñap
God nop tap kib ñak
(Luk 21:1-4)*

⁴¹ Jisas God sobok gep karip mani dap noligipal migan ulep sijak bisig midil nijak, bin bi okok apil mani dap yokelak. Bin bi gep okok, mani konai nep dap yoklak.

⁴² Pen bin kanjil mani ma midek alap, kab magil lakan magil sikol omal dap yokak.

⁴³ Nig gek nijil, Jisas ne bi ne okok agek apelak agak, “Yad nibep nijid yib agebin, bin bi okok kiri mani sikol nebal, pen bin kanjil aul mani kib yib nib.

⁴⁴ Tari ginig: bin bi mani konai mideb okok, mani kiri ognap sek konai nep midek nijil gi, mani kiri God nop ognap nep dap nibal; pen bin kanjil aul, mani ne magil omal midosp ak magilsek dap nib. Ne tap tau nijeb mani alap ma mideb. Nig gip ak, God nijek, bin bi ognap kiri tap sikol nibal ak pen bin kanjil aul ne tap kib yib nib,” agak.

13

God sobok gep karip wal ginigab, agak

(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

¹ Jisas God sobok gep karip ak kiri gil son amek nijlig gi, bi ne alap nop agak, “Minim ag neb bi. Kab tep dil, karip tep gilak aul nijan!” agak.

² Agek, Jisas agak, “Nak kab karip kib nibak nijil ageban ar? Kisen karip nib aul pag jisipik masipik gi yokel, kab alap, kab alap ar sijak ma midenigab; pis nep pag yoknigab,” agak.

Miker dil koslam midenigal, agak

(Mat 24:3-14; Luk 21:7-19)

³ Jisas nib agil, God sobok gep karip ak kiri gil, Olip Dím amnak. God sobok gep karip ak tau kid adan mideb, Olip Dím tau kid aul mideb. Jisas Olip Dím sijak bisig midek nijlig gi, Pita, Jon, Jems, Edru kiri yakam apil nop aglak,

⁴ “Tap agesan ak, nin akal rek ginigab? Pen tap tari rek gek nijil agnigabin, ‘Tap nib okok min gi nig geb,’ agnigabin?” aglak.

⁵ Agelak, Jisas krop agak, “Nin tep gil, minim esek agel ma dinimib!

⁶ Bin bi konai nep apil, esek agil, yib yip ak dil, agnigal, ‘Yad Jisas nep apebin,’ agnigal. Nib agel, bin bi konai nep, nijid agebal agil, krop kisen ginigal.

⁷ ‘Karip lim sin aul pen pen gebal, karip lim okok pen

pen gebal,’ agenimel, gos par ma niññimib. Tap nıb okok giniñgab ak pen miñi karıp lım wagın aul tap okok magılsek kır giniñgab, agıl, gos ak ma niññimib.

⁸ Bin bı migan ognap warıkıl, bin bı migan ognap eip pen pen giniñgal. Kiñ migan ognap warıkıl, kiñ migan ognap eip pen pen giniñgal. Karıp lım okok magılsek monmon dıl, yuan kib yıb apıl giniñgab. Tap giniñgab nıb okok, bin okok kırop ned nīt̄ pai nībosıp, kisen nīt̄ pai tikpal rek ak giniñgab.

⁹ Pen nıbi niñ rep gitlig gi middenimib. Niñ ognap nībep dam Juda kansol bı okok kırop ñel, miñim kib agniñgal. Niñ ognap, Juda mogım gep karıp migan okok, yır dıl, nībep pakniñgal. Niñ ognap, Jisas bı ne, agıl, nībep dam gapman bı kib abe kiñ abe middenigal sijnak amıl, miñim kib agniñgal. Pen nig dad amenimel ak, miñim tep yad ak gapman bı kib okok abe, kiñ okok abe kırop ag niñigabim.

¹⁰ Ned miñim tep yad ak, bin bı karıp lım ke tıgon tıgon magılsek ag ñel amniñgab.

¹¹ “Pen yad pis ken middenigabim ak niñil, nībep miñim kib agniñg dad amenimel ak, miñim pen titi git agjin, agıl, gos par ma niññimib. Agniñ gem niñlig git, Kaun Sıñ nībep gos tep ñek, agniñgabim. Miñim

nıbak nıbi ke ma agniñgabim; Kaun Sıñ ne ke agniñgab.

¹² Niñ nıbak, mam bı okok warıkıl, mam ognap kırop ñag pak lilan, agıl, kain git dam bı miñim niñjep bı okok niñmagıl ar kırop ñel, ñag pak linigal. Nap bı okok warıkıl, nīt̄ pai kiri ke okok kırop ñag pak lilan, agıl, kain git dam bı miñim niñjep bı okok niñmagıl ar kırop ñel, ñag pak linigal. Nīt̄ pai okok warıkıl, nonim nap sıkop kırop niñjel, milik yapek, kırop ñag pak lilan, agıl, kain git dam bı miñim niñjep bı okok niñmagıl ar kırop ñel, ñag pak linigal.

¹³ Yad pis ken middenigabim ak niñil, nībep milik kal niñniñgal ak pen, nıbi bin bı an an, kılıs gitlig gi, yıp ma kırıg git, cıg gitlig gi nep middenigabim okok, niñ kisen agebin ak apenigab ak, God nībep di komiñ yokniñgab,” agak.

Kisen tap timel yıb misen linigab, agak

(Mat 24:15-28; Luk 21:20-24)

¹⁴ “Pen tap bil asık mosik gep ak, kau ne ma ameb sijnak amıl warıkıl middenigab, niñniñgabim ak, nıbi bin bı karıp lım Judia middenimib okok, kasek pırık git dim gol okok amniñmib. (Nıbi bin bı miñim aul miñi nep udın li niñjebim okok, miñim wagın ak tik niñ tep giniñmib.)

¹⁵ Bin bi karip ar alan müdenimib okok, tap yad ognap dinim, agil, adik gi sijak eyan ma amnimib; karip mig'an eyan ma amnimib.

¹⁶ Bin bi wog dai okok ajenimib okok, walij par yad alap dinim, agil, adik gi karip ma amnimib.

¹⁷ Pen nin nibak, bin ni pabag sek midenimel okok abe, bin ni painjan ci nenimel okok abe, koslam yib pirk gi amnigal.

¹⁸ Tap ginigab nibak, God nop sobok gi, karip yigen geb nin ak ma ginimij, agnimib.

¹⁹ Tari ginig: God birarik ped okok karip lim gi lak nin ak tikil, mid damil miini midobin nin aul, tap timel nibak rek alap ma gak; kisen okok ak rek nep tap timel nibak rek alap ma ginigab.

²⁰ Tap timel nibak per giukop, bin bi magilsek kim saklap. Pen Bi Kib ne bin bi ne dinigab okok kirog gos nijil, mer agek me, tap timel nibak yokop won alap ginigab.

²¹ "Nin nibak bin bi ognap nibep apil, 'Nijim! Krais mideb aul! Krais mideb adan!' agenimel ak, nijid agebal agil, gos ma nijnimib."

²² Bin bi ognap, God bin bi ne ke ag lak okok kirog din, agil, esek agil agnigal, 'Yad me Krais; yad me bi God minim agep bi alap,' agil, tap ma gep rek ognap ginigal. Pen God bin bi ne ke ag lak okok ma dinigal, mer.

²³ Nib ak, niij tep ginimib. Tap tari tari kisen ginigab ak, yad nibep agen nipim ak me, niij tep gitlig gi midenimib.

Jisas kisen adik gi onigab (Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

²⁴ "Pen mikter kib nib okok gi sakek niijlig gi, piib ak kislim gi, takin ak melik ma ginigab.

²⁵ Gap okok seb kab ar alan nib pig ju yap apek niijlig gi, tap seb kab ar alan mideb okok, okdaj nib okol nib ginigab.

²⁶ Nin nibak, Bi Ni ne kilis ke yib dil, melik tep akiib ke sek kimi bad nab sijak apek niijlig gi, bin bi nop niijigal.

²⁷ Pen ejol ne okok ag yokek karip lim ke yimnak yimnak magilsek tigoj tigoj okok amil, bin bi ne ke ag lak okok poj dil nop donigal.

Mab silip linigab (Mat 24:32-35; Luk 21:29-33)

²⁸ Jisas agak, "Nibi mab tauan okok nijnigabim ak, minim agebin aul niij tep ginigabim. Mab tauan okok silip li, wos gek nijlig gi, miini piib linig geb, agil nipim.

²⁹ Nib ak rek, kisen tap agebin okok gek nijlig gi, 'Miini manj mideb, Jisas agak rek ginig geb,' agil nijnigabim.

³⁰ Yad nibep nijid yib agebin. Bin bi miini midel nijlig gi,

tap n̄ib okok gi sakek, kisen kīmn̄igal.

³¹ Seb kab ar alan abe, l̄im dai wagin aul abe k̄ir gīn̄igab; pen min̄im magil yad okok ma k̄ir gīn̄igab; per per nep mīden̄igab.

N̄in akal onigain ak bi alap ma n̄ijip, agak

(Mat 24:36-44; Luk 17:26-30,34-36)

³² “N̄in akal aka magil akal onigain ak, bin bi ognap ma nīpal, ejol okok ma nīpal, yad N̄i ak, ak rek nep ma nīpin; Bapi nep n̄ijip.

³³ Nīb ak me, n̄in akal onigain ak ma nīpīm rek, per per n̄in tep yīb gīlig gī mīden̄im̄ib.

³⁴ “Onigain n̄in nībak, kesim agnīg gebin ar aul rek. Bī k̄ib alap karip ne ak k̄irig gīl mīgan alap amnīg gī, bī wög gep ne okok k̄rop wög ar ke ke ag līl, ‘Wög nīg nīg gīn̄im̄ib,’ agil, bī ne k̄ijon wagin kod mīden̄igab ak nop agnīgab, ‘N̄in tep yīb gīl mīden̄im̄in,’ agil, amnīgab.

³⁵ Nībi ak rek nep, magil akal bī karip nap nīb ak onigab ak ma nīpīm rek, n̄in tep gīl mīden̄im̄ib. Digēp won ak onigab aka, k̄isl̄im nab k̄ib eyan onigab aka, k̄īlok̄il gaul gīn̄igab won ak onigab aka, k̄isl̄im sek onigab, agil, ma nīpīm.

³⁶ Nībi kinem n̄ijlig gī, kasek onim̄in̄ rek līp ak me, n̄in tep gīl mīden̄im̄ib.

³⁷ Pen nībep nep ma agebin; bin bī okok magilsek ak

rek nep agebin, n̄in tep gīl mīden̄im̄ib!” agak.

14

Jisas nop titi gīl ñag pak lin, agil, gos ak n̄ijlak
(Mat 26:1-5; Luk 22:1-2;
Jon 11:45-53)

¹ Pen Juda kai Pasopa n̄in k̄ib ak abe, Bred Yis Sek Ma Nījeb n̄in k̄ib ak abe yokop n̄in omal nep mīdek n̄ijlig gī, bī God nop tap sobok gep bī k̄ib okok abe, bī lo min̄im ag ñeb bī okok abe, Jisas nop titi gīl, kapkap dī cīcī līl, dam ñag pak lin, agil, nīg gīl gos n̄ijlak.

² Pen gos alap n̄ijil aglak, “Pasopa n̄in aul nīg gon, bin bī konjai nep sīj aul warikil, pen pen gīl, cīnop gī tīmel gīn̄igal,” agil, k̄irig gīlak.

³ Jisas karip tīrig tīron Betani amil, Saimon karip ak am bisig gīl, tap nībelak. Bī Saimon nībak, ned soi sapeb lak ak, Jisas gek, komīlak. Pen tap nībel n̄ijlig gī, bin alap wel ki tep owē mani k̄ib taupal ak, barol sek dapil, nab sījek tī panjil, Jisas nop nabic̄ ar alan son̄ gak.

⁴⁻⁵ Soj gek, bī midelak nīb okok, ognap nīnjel, cībur k̄rop altsek lek, kiri ke aglak, “Wel nībak s̄ikim gīl, mī nokim̄ alap bī alap wög gīl mani din̄igab rek ak dīl me, bin bī tap ma mīdeb okok k̄rop ñeb ak pen tariginīg nīg gīl yokop soj gīp?” aglak. Nīb agil, bin nībak nop ag julak.

⁶ Nıb agelak, Jisas kırop agak, “Tari gınig nıb agebim? Nop kırıg gım! Yıp gıp nıbak, gı rep yıb gıp.

⁷ Bin bı tap ma mıdeb okok, nıbep eip per nep mıdenıgal rek, nıñ ognap kırop tap nıñig, nıñigabım. Pen yad eip per ma mıdenıgabın.

⁸ Bin nıbaul, tap ne gep rek ak, gıp. Kımen, wel ki tep owep ak lı nıł tıgel gınigal rek, yıp ned lı nıb.

⁹ Nıb ak, yad nıbep nıñıd agebin, kisen mınım tep yad ak karıp lıım yımñak yımñak magılsek ag ñel amek nıñılg gıt, ne gıp nıbak sek agel, kıri bin nıbaul nop gos saköl ma gınigal,” agak.

Judas, Jisas nop ñag pak lılañ, agıl, mımig gak

(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

¹⁰ Pen Jisas bı ne alap Judas Iskariot, Jisas nop mımig gınım agıl, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok amnak.

¹¹ Bı God nop tap sobok gep bı kıb nıb okok, mımig gak nıbak nıñıl, tep gek, aglak, “Nep mani ognap nıñigabın,” aglak. Agelak me, Judas, “Titi gıl agen, kıri apıl Jisas nop dad amnímel,” agıl, gos ak pıyo nıñ mıdek.

Pasopa ñın ak mıñi, agıl, tap nıñlak

(Mat 17:17-25; Luk 22:7-14,21-23; Jon 13:21-30)

¹² Bred Yıs Sek Ma Ñıñeb ñın kıb ak apek, Pasopa kaj sipsip nılık pak sobok gı ñıñeb ñın ak, Jisas bı ne okok

nop ag nıñıl aglak, “Pasopa tap cın ñıñigabın ak, mıgan akal gı jın gın?” aglak.

¹³ Agelak, Jisas bı ne omal ag yokıl agak, “Nıri taun kıb ak amıl nıñigair, bı alap ñıg mıł dap padıkenıgab; nop nabıñ pakıl eip amnímir.

¹⁴ Bı nıbak amıl karıp mıgan amonımir, nıri mal bı karıp nıbak nap nıb ak nop ag nıñıl agnímir, ‘Mınım ag ñeb bı agıp, “Bı yad okok eip Pasopa tap ñıñigabın karıp mıgan akal?”’ agıp, agnímir.

¹⁵ Nıri ag nıñer, ne nırep dam karıp ar alan, tap okok magılsek mıdeb nılık mıgan kıb ak yomnígab. Yomek, tap ñıñigabın ak nılık mıgan nıbak gı jın genímir,” agak.

¹⁶ Jisas kırop mal nıb ag yokek, taun kıb ak amıl nıñrek, Jisas agak rek nep mıdek. Nıñıl, Pasopa tap ñıñig gılak ak, gı jın gırek.

¹⁷ Dıgep won ak, Jisas bı ne aknıb umıgan alan okok eip amjakıl,

¹⁸ bısig gıl tap ñıblıg gı agak, “Yad nıbep nıñıd agebin, bı yad eip tap jım ñıł ñıbobın sıñaul nep, bı alap, yıp ñag pak lılañ, agıl, yıp mımig gınigab,” agak.

¹⁹ Nıb agek, bı ne okok yımig gek, gos mıker nıñılg gıt, nop nokım nokım ag nıñılg gı aglak, “Nak yıp ageban aka?” aglak.

²⁰ Agelak, Jisas agak, “Nıbi bı yad aknıb umıgan alan mıdebim okok, bı alap ñıg gınigab. Bı nıbak me, yad

eip tap kınañ nokim jím ñil ñibobır aul.

²¹ Yad Bi Ñi ne, God Mínim ū kıl tı̄kıl aglak rek nep kımniçgain ak pen bi yip ñag pak lilañ, agıl, mímig gìnigabak, nop yimig niñebin. Ne yur kib dñigab ak me, nop ma tık doplap ak tep,” agak.

Jisas bi ne okok kírop bred wain ñak

(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1Ko 11:23-25)

²² Tap ñiblig gi, Jisas bred ak dıl, God nop tep, agıl, ti panjıl, bi ne okok kírop ñilg gi agak, “Dı ñiñim! Ak miñ gor yad,” agak.

²³ Pen ñig wain kap ak, ak rek nep dıl, God nop tep, agıl, bi ne okok kírop ñek, magılsek ñibel niñig gi, agak,

²⁴ “Ñig aul, lakañ yad. Lakañ yad soñ gi yonigab ak me, God mınim kılıs niñid ag lak rek, bin bi konjai nep nop eip di jím ñinigab,” agak.

²⁵ Niñ agıl agak, “Yad niñep niñid agebin, yad ñig wain kauyan ma niñigain. Yokop nep miñen, God bin bi dıl seb kab ar alan siñak kod miñenigab ñin ak nep, ñig wain kisen niñiñigain,” agak.

²⁶ Niñ agıl, bi ne okok eip God nop sobok gep kimep alap agıl, Olip Dı̄m amniłak.

Jisas Pita nop agak, “Yad Jisas nop ma niñin, agnigan,”

agak

(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

²⁷ Jisas bi ne okok kírop agak, “God Mínim ak ū kıl tı̄kıl aglak, ‘God ne agak, ‘Yad bi kaj sipsip mīkep ak nop pak len, kaj sipsip okok pırık gi ke ke amniğal,’ agak,’ aglak. Niñ ak rek, miñak miñak niñbi magılsek yip kírig gi, pırık gi amniğabım.

²⁸ Pen yad kımıl, warıkıl karıp lı̄m Galili amen, niñbi kisen niñigabım,” agak.

²⁹ Niñ agek, Pita agak, “Bi ognap nep kírig gìnimek rek lı̄p ak pen yad nep ma kírig gìnigain, mer,” agak.

³⁰ Agek, Jisas agak, “Yad nep niñid agebin, miñi ñin aul nep, kıslım nab eyan kılıkıl sık omal ma agnigab won ak, ‘Yad Jisas nop ma niñin, agıl, yip omal nokim we niñigant,” agak.

³¹ Agek, Pita mınim kılıs yip agıl agak, “Yip nak eip ñag pak lı̄nig, ñag pak lı̄nimek ak pen yad Jisas nop ma niñin, agıl, ma agnigain,” agak. Jisas bi ne okok magılsek, Pita agak rek nep aglak.

Jisas God nop sobok gi mīdekl

(Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

³² Jisas bi ne okok eip mab wög dai Getsemani amił kírop agak, “Niñi siñaul bīsig miñem, yad am sobok gìnig amebin,” agak.

³³ Nıb agıl, Pita, Jems, Jon kırop poŋ dı damıl, gos par lılıg gi agak,

³⁴ “Mıdmagıl yad ak yur gi dap yowıp ak, kımnım rek lıp. Nıbi wagın aul mıdıl, nıñ middenimib,” agak.

³⁵ Nıb agıl, kırop sıñak ag lıl, ne yokop ulep nıb sıñak amıl, lım dai eyan yap pakıl, yur kıb dınıg gek nıbak, Nap ne mer agnımınj aka mer ma agnımınj, agıl, sobok gılıg gi midek.

³⁶ Nap nop sobok gılıg gi agak, “Bapi, nak tap okok magılsek gep ak nep mideb. Tap yıp gınıg geb ak, yad miker kıb mideb. Nak yau agnımın, yıp aknıb ma gınımınj. Pen tap yıp tari gınıg genımınj ak, gos yad nıjnım ar ak ma gınımınj, gos nak ke nıneban ar ak nep yıp gınımınj,” agak.

³⁷ Jisas nıb agıl, adık gił bı ne omal nokım midełak sıñak apıl nıñak, kiri pıs nep wısin kın amniłak. Nıb ak, ne Pita nop agak, “Saimon, ti gınıg gił wısin kaneban? Yokop aua nokım alap nep nıñ middenimın rek ma lıp ar?” agak.

³⁸ Nıb agıl, bı ne okok kırop agak, “Cın tap tımel giñin rek lıp, agıl, nıñ rep gił, God nop sobok gılıg gi middenimib. Gos nıbi ak gınımib rek lıp ak pen mıb gon nıbi yırık marık giıp,” agak.

³⁹ Nıb agıl, kauyan adık gi amıl, Nap nop ned sobok gak rek, kauyan sobok gak.

⁴⁰ Pen kauyan adık gi apıl

nıñak, bı ne okok pıs nep wısin kal apek kın amniłak. Nıñıl, kırop agak, “Nıbi wısin kınebım ar?” agak. Agek, nabıñ dıl, pen agnımel rek ma lak.

⁴¹ Pen Jisas kisen amıl, adık gi apıl kauyan wısin kınelak ak nıñıl agak, “Nıbi yokop kın midebım ar? Me tep! Ne bir owıp. Nıbi nıñım! Bı alap apıl, Bı Nı ne kain gił, bı tap si tap tımel gipal okok kırop nıñig geb.

⁴² Warıkem amniñ! Nıñım! Bı yıp kain giıp apeb aul,” agak.

*Jisas nop tıg cici lıłak
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)*

⁴³ Jisas kırop mınım nıbak agek nıñlig gi, magıl nıbak nep, bı ne aknıb umıgan alan bı alap, Judas, bı konai nep poŋ dıl apjakak. Bı nıb okok, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı lo mınım ag ſıeb okok abe, bı mınım tıg bılokep okok abe, ag yokel olak. Kiri tu par kıd ognap dıl, yır pakep ognap dıl, olak.

⁴⁴ Judas ned kırop ag lıl agak, “Yad bı alap nop amıl ag wasu dıl, tıg bom sılokił, mılık nıbenıgain ak, bı me elek, agıl, nop tıg cici lıl, dı wös gił dad amniñib,” agak.

⁴⁵ Judas Jisas midek sıñak amjakıl, “Mınım ag ſıeb bı,” agıl, nop dı bom sılokek nıñlig gi,

⁴⁶ bı ognap apıl, Jisas nop tıg cici lıłak.

⁴⁷ Jisas tig cici lel niñlig gi, Jisas bi ne alap warikil, tu par kid ne ak di lip gi dil, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak wog nop gi noligip bi ak, nop timid pis kid ak pis nep tib ajan ntag yokak.

⁴⁸ Pen Jisas bi nop tig cici ltlak okok krop agak, "Nbi tu par kid dil, yir pakep dil, yip tap si pilgi dep bi alap, agil, apebitm ar?

⁴⁹ Yad per per God sobok gep karip ak amil, nitbep eip midil, bin bi okok krop minim ag noligipin ak pen yip tig cici ma lipak. Pen miñi kiri God Minim ak nu kil tikil aglak rek nep gebitm," agak.

⁵⁰ Pen won nibak nep, Jisas bi ne okok magilsek nop krig gil pirik gi am saklak.

⁵¹ Bi praj alap, walij parsek alap nep yimil, Jisas nop dad amelak ak kisen amek, nop abe tig cici lin, agel,

⁵² pirik amek, walij par nop ak tig ju del, ne magil nep pirik amnak.

*Jisas nop minim kib aglak
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55,63-71; Jon 18:13-14,19-24)*

⁵³ Jisas nop dam, bi God nop tap sobok gep bi kib yib karip ak amnilak. Dad amelak, bi God nop tap sobok gep bi kib okok lil, bi minim tig bilocep okok lil, bi lo minim ag neb bi okok lil, apil karip nibak mogim gilak.

⁵⁴ Pita pen lisim lisim niñ damil, bi God nop tap sobok gep bi kib yib karip ne ak amjakil, bi karip nibak wog

gelak okok eip bisig gi, mab manjil midelak.

⁵⁵ Bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Juda Kansol kib bi okok magilsek abe, Jisas gi tagoligip minim wagin alap dil, nop ntag pak lin, ag piyo niñ mer niñlak.

⁵⁶ Bin bi konai nep dapel, Jisas nop minim esek ar ognap aglak ak pen minim aglak ak adip adip ma aglak. Ke ke agel, minim wagin ognap ma niñlak.

⁵⁷ Pen ognap warikil, tom agil, aglak,

⁵⁸ "Cin niñ midon, ne agak, 'God sobok gep karip, ninmagil dil gilak aul, yad tib wal gi yokil, nin omal nokim ak, kauyan gi linigain. Kiri ninmagil dil gipal rek ma ginigain; yad ke karip kisen nib ginigain,' agak," aglak.

⁵⁹ Minim aglak nibak ak rek nep adip adip ma aglak; ke ke aglak.

⁶⁰ Bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak warikil, Jisas nop agak, "Minim nep agebal ak, nak minim pen alap ma ageban an?" agak.

⁶¹ Agek, Jisas minim alap pen ma agek, kauyan ag niñil agak, "Nak me Mesaia ak, Bi Kib tep ak Ni ne ak akan?" agak.

⁶² Agek, Jisas agak, "Yau me. Me yad nep. Yad, Bi Ni ne, Bi Kib kiliis ke yib ninmagil yipid pis ar ne bisig mid krig gil, seb kab ar alan sinjak nib, kimi bad nab nab lil apenigain,

nıñıgabım,” agak.

⁶³⁻⁶⁴ Jisas nıb agek, bı God nop tap sobok gep bı kıb yıb ak, walıj ne okok ke tıg bıl bıl gılıg gi agak, “Ne God yıb ne ak tıb juosıp ak bır nıpin! Nıb ak, bin bı ognap ma ag nıñıñ. Ne gi tımel gi+p ak mısenj agıp me ak. Nıb ak, nıbi tari gos nıñebım?” agak. Agek, bı kıb okok magılsek warıkıl, aglak, “Bı nıb gıl ageb nıbak, nop ñag pak lep,” aglak.

⁶⁵ Nıb agıl, bı ognap Jisas nop kıñık ñagıl, walıj bad alap dı udın nop ak karık nıl, nop paklıg gi aglak, “Nak ke nıñıl, cınop agek nıñıñ, nep bı an pakeb?” aglak. God sobok gep karıp bı polisman okok, ak rek nep nop tapın magıl nep paklak.

Pita agak, “Yad Jisas nop ma nıpin,” agak

(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Pita amıl bısigak sıñak nep mıdekkı nıñılgıt, bin praj alap, bı God nop tap sobok gep bı kıb yıb ak nop wög gi ñoligıp alap apjakıl,

⁶⁷ Pita mab tıñ kab mıdekkı sıñak nıñıl, agak, “Nak ak rek nep Jisas bı Nasaret nıb ak eip ajenak,” agak.

⁶⁸ Agek, Pita agak, “Nak tari ageban? Mıñım ageban ak adı ma nıpin,” agak. Nıb agıl, mıs eyan amek nıñılgıt, kıllokıl sıñagak.

⁶⁹ Bin praj nıbak nep, Pita nop kauyanı nıñıl, bin bı mıdelak okok kırop agak, “Bı aul bı ne alap,” agak.

⁷⁰ Agek, Pita kauyanı mer agak.

Yokop magıl alap mıdıl, bin bı warık mıdelak nıb okok, Pita nop kauyanı aglak, “Nak ak rek nep karıp lım Galili nıb ak me, cıñ nıpin nak abe bı ne alap,” aglak.

⁷¹ Agelak, Pita agak, “Bı Kıb nıñ mıdeb; tom agen, yıp ñag pak lıñıgab. Pen nıñıd yıb agebin! Bı nıb agebım ak yad ma nıpin yıb!” agak.

⁷² Nıb agek nıñılgıt gi, kıllokıl ak kauyanı sıñagak. Sıñagak, Pita Jisas ned agak, “Kıllokıl sıñagok ma agnıgab won ak, ‘Yad Jisas nop ma nıpin,’ agıl, yıj omal nokım we nıñıgan,” agak mıñım ak nıñek, mapın gek, sıl kıb agak.

15

Jisas nop dam Pailot mıdekkı dad amnıłak

(Mat 27:1-2,11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Kısılmı sek, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok lıl, bı lo mıñım ag ñeb bı okok lıl, bı mıñım tıg bılokep okok lıl, Juda Kansol bı kıb okok magılsekkı lıl, magılsekkı mıñım ag bım gıl, Jisas nop nag lıl, dam gapman bı kıb Pailot mıdekkı sıñak dad amnıłak.

² Dad amel, Pailot Jisas nop agak, “Nak Juda bin bı kinj kırı ak akan?” agak. Agek, Jisas agak, “Me nak apan me ak,” agak.

³ Bı God nop tap sobok gep bı kıb okok Jisas mıñım kıb

agıl mìnım ke ke koñai nep aglak.

⁴ Nıg gek, Pailot Jisas nop agak, “Nep mìnım koñai agebal ak, nak pen mìnım ognap ma ageban aŋ?” agak.

⁵ Agek, Jisas pen mìnım ma agek, Pailot gos par yıb nep niñjak.

*Juda bin bı okok aglak,
“Jisas nop mab bak alan ñag pak lan!” aglak*

(Mat 27:15-26; Luk 23:13-25; Jon 18:39-19:16)

⁶ Pen Juda kai Pasopa ñin kib ak apek, per amıl Rom gapman bı kib Pailot nop ag niñel, krop bı nagiman kiri ag niñöligipal bı ak nep yokop ag söj yokoligip.

⁷ Pen miñek niñbak, bı alap yıb ne Barabas bin bı ognap dıl, Rom gapman eip pen pen gıl, cıp ñag pak lıłak rek, krop miñ lel mıdelak.

⁸ Bin bı okok ap mogım gıl, Pailot nop bı nagiman per ag niñöligipal rek ag niñel,

⁹ Pailot krop agak, “Juda kiñ kib niñbi ak, niñbep wişib yokním aka?” agak.

¹⁰ Tari giñig: Pailot ne ke niñjak, bı God nop tap sobok gep bı kib okok, Jisas nop yokop mılık yapek, nop dap ñıłak.

¹¹ Pen bı God nop tap sobok gep bı kib okok, bin bı okok krop aglak, “Pailot nop agem, Jisas mer, Barabas nop wişib yokním,” aglak. Niñ gel, bin bı okok Pailot nop aglak, “Barabas nop cınop wişib yokan,” aglak.

¹² Nıb agelak, Pailot agak, “Nıb apım ak, pen bı niñaul niñbi Juda kiñ cın apım ak, nop tari giñim?” agak.

¹³ Agek, kiri mìnım bleble gıl aglak, “Nop mab bak alan ñag pak lan!” aglak.

¹⁴ Agelak, Pailot agak, “Ne tari gı tımel gek, nop niñ giñim?” agak. Nıb agek pen kiri bleble yıb gıl aglak, “Mab bak alan ñag pak lan!” aglak.

¹⁵ Pen Pailot, mìnım kılıç aglak niñbak dıl, bin bı okok krop tep gañ, agıl, Barabas nop yokop ag yokıl, bı ne ognap krop agek, Jisas nop nag lıł, tapın magıl paklak. Jisas nop pak dai juel niñlıg gi, Pailot agak, “Nop dam mab bak alan ñag pak lı̄m,” agak.

Ami bı okok Jisas nop ag julak

(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

¹⁶ Ami bı okok, Jisas nop dam gapna Pailot karıp ne miğan eyaŋ dad amıl, bı yakam kiri magılsek krop sık agel apelak,

¹⁷ walıj lakañ parsek alap, gapman bı kib okok tol gi mıdeligipal rek Jisas nop tı̄m ñıł, tap ñu ñu sek ognap tı̄k dapıl, kiñ tol gi pal usajı̄l bad rek alap gıl, nop nabı̄c alan tol gi ñıłak.

¹⁸ Tol gi ñıł, Jisas nop aleb aleb ñı̄lıg gi aglak, “Nak Juda kiñ kib per nep mı̄denim!” aglak.

¹⁹ Nıb agıl, yır dıl, nabı̄c nop pakıl, nop kıñık ñag ñıłak. Mı̄dek ulep siñak kogım yı̄mil, kiri kiñ nop

göligipal rek, nop kibor kiyān gilak.

²⁰ Nop nig gil ag juil, walij lakañ parsek nop tim nilak ak tig ju yokil, walij ne ke ak yim nil, mab bak alan ñag pak linig dad amnilak.

Jisas nop mab bak alan ñag pak lilak

(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

²¹ Kiri nab siñak amlig gi, Aleksada Rupas mamil mal nap kiri Saimon, Sairini taun nib bi ak, okok gi tagil, apil Jerusalem amniç amek ak, nop nabiq pakil, kilis gi, aglak, "Jisas mab kros ak di ka gi dad non!" agel, dil kirop eip amnak.

²² Nig gil ami, Jisas nop damil karip lim siñak minim yib yib Golgota agoligipal kau siñak amjaklak. Golgota minim wagin ak "Cip Nabic Cog Tijil."

²³ Amjakil, kiri nig wain alap dil, marasin mo apal ognap di piñil adik madik gi, Jisas nop nilak pen ma niñak.

²⁴ Jisas nop mab bak alan ñag pak li, walij nop okok dil, nonim li ke ke dinig, sadu rek gilig gi dilak.

²⁵ Pib kislím sek lim gi yokil yokop siñeped alan owak won ak, Jisas nop mab bak alan cipil pak lilak.

²⁶ Cipil pak li, tari ginig ñag pak lilak minim ak, mab kros bak ar alan nu kiltiklak: JUDA KAI KIN KIRI ME AUL.

²⁷ Miniek nibak, bi tap si dep omal ak rek nep ñag pak

lilak, alap ñin yipid gi pis kid, alap ñin anjikken pis kid.

²⁸ Gilak nibak, God Minim ak nu kil tikil, ginigal aglak rek nep gilak. Minim nibak nu kil tikil aglak, "Nop niñel, bi tap timel gep alap rek linigab," aglak.

²⁹ Bin bi okok ap ran ap yaplig gi, Jisas nop niñil, nabic gor mar gi, nop ag julig gi aglak, "Nak, 'God sobok gep karip ak tib wal gi, ñin omal nokim kauyan gi linigain,' agnak ak,

³⁰ miñi nak ke gi, mab kros bak alan kiriç gi, lim wagin eyan yapil komiñ amnoñ," aglak.

³¹ Bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag nebe bi okok abe, Jisas nop ak rek nep ag julig gi, kiri ke nep pen agek pen agek gi aglak, "Bin bi ognap kirop gek komiñ amnilak ak pen miñi nod ke gek komiñ amniñiñ rek ma lip.

³² Ne per agip, 'Isrel bin bi Mesaia midebin, Isrel Kin midebin,' agip rek, miñi nop mab kros bak siñ alan cipil pak lipal ak, ne ke ak rek nep warikil wagin eyan yapil siñaul apek, niñil niñid agip, agil, nop niñ dinigabin," aglak. Pen bi Jisas eip ñag pak lilak omal Jisas nop ak rek nep ag jurek.

Jisas kimak

(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

³³ Pib nab siñepel owak won ak, kislím gi, mid

damıl, pıb kim gak won ak kauyan melık gak.

³⁴ Melık gek niŋlıg gi, Jisas meg mığan dap ranił, sık agıl agak, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" agak. Hibru mìnım agak nıbak mìnım wagın ak, "God yad. God yad. Yıp ti gınıg kırıq gi pan?"

³⁵ Agek, bin bi ulep nıb sığak mìdelak okok niŋıl aglak, "Niŋım! Ne Ilaija nop sık ageb," aglak.

³⁶ Pen bi alap tap sain matres rek bad alap dıl, niŋ wain mani sıkol taupal mığan eyan tauıl, Jisas nop ñen niŋan, agıl, gamıl par alap di kabıs ñagıl, mìdek ar alan niŋlıg gi, agak, "Çin niŋ mìdon, Ilaija apıl, nop tıg asık dap lım wagın eyan lıniğab aka?" agak.

³⁷ Nıb agıl, niŋ mìdel niŋlıg gi, Jisas sık kib agıl, ake bad kır gak.

³⁸ Won nıbak nep, walıj par kib God sobok gep karıp magıl niılık mığan eyan kıjon pılıñ gılak ak, nab sığak pak bıl bıl gıl, ke ke pıs pıs amił mığan yık mìdek.

³⁹ Bi ami okok kod mìdek bi kib ak, mab kros bak nab sığaul ar sığ alan mìdek ak, Jisas nıb agıl kımak ak niŋıl, agak, "Niŋıd! Bi nıbaul God Ni ne yıb!" agak.

⁴⁰⁻⁴¹ Bin koŋai nep Jisas eip Jerusalem olak okok, apıl gol sığak mìdelak. Nab nıbak, bin omal nokım Jisas nop kısen gıl wög ognap gi ñöliğipal karıp lım Galili. Bin Maria omal mìderek; bin

yıb alog nıb omal, alap Magdala taun nıb, alap Jems Josep mamıl mal nonım kırı ak. Bin alap yıb ne Salomi. Bin nıb okok magılsek niŋ mìdel niŋlıg gi, Jisas kımak.

*Josep ne Jisas mıb goŋ kab
mığan sığak tıgel gak*

(Mat 27:57-61; Luk 23:50-
55; Jon 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Josep bi Arimatia taun nıb, Juda Kansol kib bi gep alap, God bin bi dıl kod mìdenıgab niŋ nıbak kod mìdoligip. Bi nıbak, tol God nop sobok gep niŋ ak, miňi tap gi jın gep, agıl, tap gi jın gek. Jisas kımak ak niŋıl, karıp manj dıgnıg geb, agıl, miňi cıp se tıg asık dam tıgel gınım, agıl, ma pırıkkak; Pailot mìdek ak amił, ag niŋak.

⁴⁴ Ag niŋek, Pailot, Jisas bir kımak mìnım ak niŋıl, pak ju dıl, bi ami sıkop kod mìdek bi kib ak nop sık agek, apek, ag niŋak.

⁴⁵ Ag niŋek agak, "Mıdarık kımıb," agak. Nıb agek, Pailot Josep nop agak, "Yau. Cıp se dam tıgel gan," agak.

⁴⁶ Agek, Josep walıj tıd kib alap tauıl, amił cıp se tıg asık dap yapıł, walıj ak di magılsek kom kam gıl, damıl kab mığan kısen nıb nep jırılkılık kab mığan ak tıgel gak. Tıgel gıl, kab salai kib alap tıg go ga gi damıl, cıp tıgel kıjon ak pılıñ gak.

⁴⁷ Maria Magdala eip, Maria Josep nonım ak eip, niŋ mìdel niŋlıg gi, cıp tıgel gılak.

16

Jisas warıkak

(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12;
Jon 20:1-10)

¹ Juda God nop sobok gep
ñin kiri ak ap padıkek, Maria
Magdala ak, Maria Jems
nonım ak, bin Salomi ak, cip
se ak wel li ñijin, agıl, amıl
wel ki tep oweq ognap tau
dap lel kınak.

² Mınek Sade kıslım sek
warıkıl, pıb bir kisen nep
lım gi yokek, cip tigel gılak
sınjak amelak.

³ Kanıb nab sınjak amlıg
gi aglak, "Kab kib cip tigel
kijon pak pılın gılak ak,
bi an tig kılılı gi gol okok
yoknígab?" aglak.

⁴ Nıb agıl, amjakıl nınlak,
kab kib yib cip tigel kijon
pak pılın gılak nıbak, bir
lılıg gi amıl gol sınjak mıdek.

⁵ Nınlı, kiri mıgan nıbak
sıkıd amıl nınlak, bi praj
waltı tıd parsek yımak alap,
nínmagıl yıpıd piş ken bısig
mıdek. Nop nınlı pırıklak.

⁶ Pırıkelak, kırop agak,
"Ma pırıknımib. Yad nıpin,
nibi Jisas bi Nasaret nıb,
mab bak alan ñag pak lıläk
ak nop nınnıg apebım. Pen
nınjım! Ne sıñaul ma mıdeb.
Ne mıdarık nep warıkıl
amıb. Nop tigel gıl lıläk kau
aul ap nınjım.

⁷ Pen kasek amıl, bi
ne okok Pita eip agnímir,
'Jisas ne ned amıl Galili
mıdenıgab. Ne ke nıbep
ned agak rek, nibi amıl
nop nınnıgabım nıb okok,
agnımir,' agak.

⁸ Nıb agek, bin okok jel gek,
ñin tob jep jep dek, cip tigel
söñ amił kırıg gıl, pıg gi rıkiđ
ag amnílak. Pırıklak nınlı
bin bi ognap kırop mınım
nıbak ma ag nılkı.

*Maria Magdala Jisas nop
nınlı*

(Mat 28:9-10; Jon 20:11-
18)

⁹ Jisas kımlı, ñin sabdañ
eyan ak warıkıl, ned yib
amıl, Maria Magdala mıdek
sınjak mısen lek, nop nınlı.
Pen bin nıbak nop ned kıjekı
kıyob nılkı aknıb ar onıd ak
abañ ñag mıdek nınlı Jisas
ag mıs yokak.

¹⁰⁻¹¹ Ne Jisas nop nınlı,
amıl bi ne okok sıl ag
mıdelak nab sınjak amıl, Jisas
komıñ mıdeb nop nıpin,
agek, kiri piş nep kımbı, agıl,
mınım nop ak ma nıñ dıläk.

*Jisas bi ne omal kanıb nab
sınjak amıl nop nınlırek*

(Luk 24:13-15)

¹² Kisen pen, Jisas bi ne
omal karıp lım mıgan alap
gi ajerek, Jisas bi aknıb ke
rek lıl apıl, kanıb nab sınjak
mısen lek, nop nınlı,

¹³ amıl bi ne ognap kırop
ag ñereklı ak pen, nınjıd age-
bir, agıl, mınım kırop ma
nıñ dıläk.

*Minım tep yad ak bin bi
okok kırop ag ñinimib, agak*

(Mat 28:16-20; Luk 24:36-
49; Jon 20:19-23; Apo 1:6-8)

¹⁴ Kisen mınek alap me,
Jisas bi ne aknıb agıp alan
tap ñıb mıdel nınlıg gi, Jisas
nab kiri sınjak mısen lek, nop

udin kiri ke niñel, krop ag gil agak, "Yad wariken, bin bi ognap yip misen niñil, apil niñep ag ñel, tari giniñg tom agebal, ma warikip, agil gos niñim?" agak.

¹⁵ Niñb agil, krop agak, "Niñbi minim tep yad ak damil karip lim tigon tigon magilsek amil, bin bi okok magilsek ag niñimiñb."

¹⁶ Bin bi an an, minim tep yad ak niñ díl, niñig paknigal okok, komiñ amniñgal. Pen bin bi an an, minim tep yad ak ma niñ dinigal okok, God krop minim kib agek yur dinigal.

¹⁷ "Bin bi minim yad niñil, 'Niñid ageb,' agil, niñiñ dinigal okok, tap ma gep rek ognap giniñgal. Kijeki kiyob niñlik tap okok bin bi krop aban linigab okok, yib yad ak agil, ag mis yokniñgal. Minim yib kiri ke ak kiriñgil, minim kisen niñb ar alap ke agniñgal.

¹⁸ Toi gadkol bin bi suip okok di niñel, tap alap krop gek ma kimniñgal. Tap timel bin bi niñbil kimbäl okok ognap niñbel, tap alap gek ma kimniñgal. Pen bin bi tap giniñgab okok, krop niñmagil lel, komiñ linigab," agak.

*God Jisas nop díl karip lim
ne seb kab ar alan siñak dad
amnak*

(Luk 24:50-53; Apo 1:9-11)

¹⁹ Bi Kib Jisas minim niñbak krop ag miñbil juek niñlig gi, God nop díl, karip lim ne seb kab ar alan siñak

dad amnak. Dad amek, God niñmagil yipid pis ar nop ar bisigak.

²⁰ Pen bi ne okok amil, Jisas minim tep ak karip lim yimñak yimñak magilsek ag ñel amek niñlig gi, Bi Kib, minim tep yad niñid nep linimil, agil, krop eip midil, kiliñ ñek, tap ma gep rek okok gilak.

Luk

Jisas Krais MİNİM Tep ak Luk ū kıl tikak

MİNİM ned

¹⁻² Jisas Krais nab c̄inop aul tik dapel kib gil gak gak rek, bi ognap udin magil kiri ke niñil, minim tep nibak ag niñi ajil, yip abe, bin bi okok ognap sek kirok abe, ag niñlak. Ag ñelak bi konjai rek minim nibak niñi tep gil nu kıl tiklak. ³ Pen bi kib Tiopilas, yad ak rek nep minim yip ag niñlak nibak wagin ak magilsek piyo niñi tep giñin ak me, yad ak rek nep minim nibak magilsek gos niñi tep gil, nep nu kıl tiknig gebin.

⁴ Nig gen me, minim nep aglak niñpan ak, niñid aglak agil niñnigan.

Ejol, ber mal Jon Bi Nig Pak Neb tik donigair, agak

⁵ Ned Kiñ Herod Judia Propins kod midoligip niñ ak, bi nak Sekaraia, God nop tap sobok gep bi alap midoligip. Bi yakam ne eip wög jím ñil göligipal okok kirok Abaija Yakam agöligipal. Sekaraia bin ne Ilisabet. Ilisabet ak rek nep God nop tap sobok gep bi Eron wagin ak tik damil dapil gil tiklak.

⁶ Kiri ber mal God lo minim ar ak magilsek sain gilg git midel, God niñek, minim alap ma midek.

⁷ Pen Sekaraia bin ne Ilisabet ni pai womleb ak me, ni pai alap tik dapil mer, pis nep bin milep bi milep lerek.

⁸ Niñ alap Sekaraia bi ne eip wög jím ñil göligipal bi okok apil, God nop sobok gep wög ak gelak.

⁹ Pen wög kiri ak gilg git, bi God nop tap sobok gep bi okok per göligipal rek, bi c̄in an rek God sobok gep karip niñlik miñan eyan amil tap ki tep owep ak dagilnigab, agil, yir bopis tig gilg git dilak. Del, Sekaraia ne yir bopis ke tig gilg git dil, God sobok gep karip niñlik miñan eyan amnak.

¹⁰ Bin bi konjai nep God sobok gep karip söj adek siñak God nop sobok gilg git midelak niñlit git, Sekaraia ne niñlik miñan eyan amil tap ki tep owep nibak dagilek.

¹¹ Pen Bi Kib ejol ne alap apil, tap ki tep owep dagileligipal kab kinanj ak niñmagil yipid adek kid misen warik midek.

¹² Sekaraia ejol nibak niñil pak ju dak.

¹³ Pen ejol nibak nop agak, "Nak ma pirknimin. God nop sobok giñpan ak, ne niñip. Bin nak Ilisabet ni nak alap tik donigab. Tik dapek, yib ne Jon agnimin.

¹⁴ Nonim ni ak tik donigab ak, nak miñ miñ giñigan; bin bi konjai nep okok ak rek nep miñ miñ giñgal.

¹⁵ Bi Kib udin yirik ar ne ak, Jon bi kib rek midenigab. Ne niñ wain aka niñ kılıs ognap ma niñnimin. Nonim

ñi kogi middenigab ñin nibak nep, Kaun Sij ne ñi nibak nop nab adan amil ap ran jaknigab.

¹⁶ Kisen ne Isrel bin bi God nop kiri gipal okok konjai nep minim tep ag nek, God nop, Bi Kib cin, agil, niñ dinigal.

¹⁷ Pen ñi nak nibak ne bi God minim agep Ilaija birarik nep God kiliis dil goligip rek ginigab. Nap sikop kirop dil, ñi pai kiri okok dil, kirop di jem ñil linigab. Bin bi God nop aleb aleb nibal okok, kirop minim tep ag nek, bin bi komij tep ne gos nopal rek niñil, gi tep gil, Bi Kib onigab, agil, kod middenigal,” agak.

¹⁸ Ejol ak nib agek, Sekaraia agak, “Cir ber mal milep yib lipir. Nib ak, yad titi gil, nak niñid apan, agil niñigain?” agak.

¹⁹ Agek, ejol ak Sekaraia nop agak, “Yad Gebriel. Yad God udin yirik adek ak midil, yip ag yokek apil minim tep nibaul nep ag niñig opin.

²⁰ Nak minim yad agesin ak, niñid ageb agil ma nipaen rek, aleb nep ak mikter gek, minim aglig gi ma middenigan. Yokop nep mid mid, ñi ak tik donigair minnek ak nep kauyañ minim agnigaban,” agak.

²¹ Pen Sekaraia God sobok gep karip nab nilik eyan mielek par midek niñil, bin bi sön eyan midelak okok gos par niñlak.

²² Kisen ne sön apil, minim ognap agnimij rek ma lak. Nib ak, yip nig nig gip, agil, niñmagil nep yomek. Kiri niñil aglak, ne karip nilik migan eyan am midil, niñrikep alap ke niñil owip, agil, niñlak.

²³ Pen Sekaraia God sobok gep karip wög ak gi midek, ñin ne ak padikek, bi ognap apil kau ne ak del niñlig gi, ne adik gi karip ne amnak.

²⁴⁻²⁵ Kisen mid damil, bin ne Ilisabet ñi pabag midil agak, “Ned yad bin ñi pai womleb midoligipin ak me, yip nabij gak, pen minii Bi Kib yip yimig niñil kod mid tep gek, ñi pabag midebin ak yip nabij ma ginigab, mer,” agak. Nib agil, takin aknib mamid kapkap karip nilik migan okok nep we gil midoligip.

*Ejol apil Maria nop agak,
Jisas tik donigan,” agak*

²⁶ Ilisabet takin aknib kagol onid ñi kogi midek niñlig gi, God ejol Gebriel nop ag yokek amnak Nasaret taun, karip lim Galili sijak.

²⁷ Nasaret sijak bin praj alap midoligip, yib ne Maria. Bin praj nibak bi alap eip gi gek mer. Bin praj nibak, bi nak Josep dinigab, agil minim aglak. Bi Josep nibak, nop kin Depid bi kigin nibak alap tik dam lilkak ak me.

²⁸ God ejol Gebriel ag yokek, bin praj Maria midek sijak amjakil agak, “Bin praj, nak mideban? Bi Kib

nep dī tep gip. Ne eip midebir,” agak.

²⁹ Nib agek, Maria minim nibak niyil, yip ti ginig nib ageb, agil, gos par niyak.

³⁰ Ne gos par niyek niyilig gi, ejol nop agak, “Maria, nak ma pirknimin. God nep dī tep yib gip.

³¹ Kisen nak ni pabag midil, ni alap tik donigan. Tik donimin, yib ne Jisas, agnimin.

³² Pen ne bi kib yib midenigab. Bin bi nop agnigal, Bi Kib yib adek i alaŋ mideb Ni ne, agnigal. God Bi Kib genigab niyil ne nised acik Depid kin kib midoligip rek, midenigab.

³³ Jekop tikek tik amil apil gel midenigal okok kirog magilsek per nep per nep kin kiri midil kod midenigab,” agak.

³⁴ Ejol nib agek, Maria nop pen agak, “Yad bi alap eip ma midobir ak, titigil ni nibak tik donim?” agak.

³⁵ Agek, ejol nop pen agak, “Kaun Sij ak nep apil, Bi Kib yib adek i alaŋ mideb kilis ne nep kob niyigab. Nig gek, ni sij tik donigan ak, bin bi niyil agnigal, ne God Ni ne, agnigal.

³⁶ Niyan! Nawal nak Ilisabet ne bin milep lip. Kiri nop bin ni pai womleb agoligipal ak pen miñi ne ni pabag mideb, takin aknib kagol onid bir amnak.

³⁷ God tap ma ginimin rek alap ma mideb; tap okok

magilsek ginimin rek nep mideb,” agak.

³⁸ Nib agek, Maria agak, “Yad God nop wög gi neb pai. Ageban rek nep yip ginimin,” agak. Nib agek niyilig gi, ejol nop kiriggil amnak.

Maria am nuwal Ilisabet nop niyak

³⁹⁻⁴⁰ Pen Maria kasek amnim, agil, karip lim nibak kirig gil karip lim Judia dim yirik okok kanib par ak amil amil, Sekaraia Ilisabet ber mal midoligipir taun ak amnak. Karip kiri amjakil, nuwal Ilisabet nop agak, “Nak mideban?” agak.

⁴¹ “Nak mideban?” agek, nuwal Ilisabet minim nibak niyek, ni pabag midek ak prenjid lak. Pen magil nibak nep Kaun Sij ak ne Ilisabet nab adan amil nop ap ran jakak.

⁴² God Kaun ap ran jakek, Ilisabet ne meg migan dap ranil Maria nop agak, “God bin ognap kirog kod mideb ak pen nep dī tep yib gip. Ni kogi nak mideban piyak ni ak abe dī tep yib gip.

⁴³ Yad bin tep mer pen nak Bi Kib yad nonim ne ak, yip niyinig opan ak, yad wal agil, God nop tep agebin.

⁴⁴ Nak apil yip, ‘Mideban?’ agesan magil ak, ni kogi midebin aul miñ miñ yib lili prenjid lip.

⁴⁵ Nak, ‘Yip God agip rek ginigab,’ agil ni mideban ak me, nak miñ miñ ginimin,” agak.

Maria God yib ne agek ar amnak

46 Ilisabet n̄ib agek, Maria God nop gos niñig gi, miñ miñ yib giñig gi agak,
“Yad Bi Kib nop gos niñil, yib ne agen, i ar alan amniñgab.

47-48 Yad piñ nep kimeb rek mideñek, God yip cib niñil di komiñ yokak ak, nop gos niñil miñ miñ yib gebin.

Yad yokop pai nop wög gi ñeb midebin ak pen yip saköl ma giñp.

Nig giñp ak, miñi tikil, kisen tikil, tik dam linigal okok, bin bi magilek yip gos niñil agnigal, ‘God bin nibak di tep yib gak,’ agnigal.

49 Ne kilis magilek mideb ak, ne tap kilis yib yip giñp.

Yad niñpin ne nokim nep Bi Sij mideb.

50 Bin bi minim ne niñil, kaun dil, sain giñigal okok, krop cib niñil di tep giñigab.

Kiri niñai pai tikil, tik damil, tik linigal okok, krop ak rek nep cib niñil di tep giñigab.

51 Ne Bi niñmagil par kib yib; ne tap kilis kilis konjai nep giñp.

Bin bi, cin ke bin kib bi kib midobin, apal okok, God krop yik gi yokip.

52 Nib ak, kin bi kib karip lim kib kod midel yib kib midoligip okok, God gek ke ke amel, bin bi yib ma midoligip okok, God krop dil di piñil ar ar giñp.

53 Bin bi yuan lip okok, God krop tap nonim lek niñbel kogi giñp. Pen bin bi tap konjai mideb okok krop yokop ag yokek ambal.

54 God ne apis based acik cin okok krop minim agak ak saköl ma giñl, cinop Isrel bin bi per cib niñil kod mid tep giñp.

55 Based Ebrahim abe, based cin ognap abe, niñai pai kiri tikil tikel amniñgab okok, God krop kod mideñgain, agil, agak rek nep cinop giñp,” agak.

56 Maria minim nibak agil, nuwal Ilisabet eip takin omal nokim midil, kisen adik gi karip ne amnak.

Ilisabet niñai ne Jon Bi Nig Pak Neb ak nop tik dowak

57 Mid damil, Ilisabet niñai alap tik dowak.

58 God nop cib niñil kod midek, ne bin milep yib lil niñai tik dowak nibak, bin bi niñai nuwal nimam nuwo siñkop ne okok niñil, ne eip miñ miñ yib giñlak.

59 Niñai ak tik dapil, niñai aknib ar onid midil, jil onid

ñin ak ñiñjañ níbak wañ wak ne tib gi rik giniñg gi, ap mogim gitl, kiri ñi ak nop yib ñiñig gi aglak, "Ñi níbaul, nap Sekaraia yib ak lak yipid gep," aglak.

⁶⁰ Agelak, nonim agak, "Mer, yib ne Jon agnigabir," agak.

⁶¹ Nib agek, bin bi ne okok aglak, "Cin nig ma gipin. Based baid buwo nak okok yib alap Jon ma mideb," aglak.

⁶² Nib agil, nap Sekaraia nop ñinmagil ak nep yomil ag niñlak, "Ñi yib tari ñinigan?" aglak.

⁶³ Ag niñel, nap ñinmagil ak nep yomil agak, "Yip miñ nu kıl tiñep alap dowim," agak. Agek dapelak, ar níbak minim nu kıl tiñtl, "Yib ne Jon," agak. Nig giñ yib nu kıl tiñek, kiri niñil magilsek wal yib aglak.

⁶⁴ Pen magil níbak nep Sekaraia aleb miñer gak ak auan amek niñlig gi, ned minim agoligip rek aglig gi, God yib ne agek ar amnak.

⁶⁵ Bin bi ulep siñak kin midelak okok, gak níbak niñil piriñtl, minim níbak yiñ dam karip lim Judia yiriñ okok magilsek yib, bin bi okok krop ag niñlak.

⁶⁶ Ag ñelak, bin bi minim níbak niñlak okok, kiri magilsek gos par niñil aglak, "God gek, ñi níbak nig giñ tık dowip ak me, kisen bi tigez bi rek miñenigab?" aglak. God kılıs ñi níbak eip midek

ak niñlak ak me, nib aglak.

Sekaraia God yib ne agek ar amnak

⁶⁷ Kaun Siñ ne ñiñjañ nap Sekaraia nab ne adañ apil ap ran jakak niñil God yib ne ak dap ranlig gi agak,

⁶⁸ "Cin Isrel bin bi, God Bi Kib cin yib ne dap ranil agon ar amnañ.

Ne ke karip lim wagin aul apil,
bin bi ne tau adik dip.

⁶⁹ God Bi Kib ne gek, Depid tiñek, tiñel, tık amil apil gel,
niñjañ alap tık dapek ciñop di komiñ yoknígab.

⁷⁰ Birarik nep, minim yad bin bi okok agnigain, agil,
God ne bi ognap wög níbak ag lak.

God minim agep bi siñ ne okok kiri God minim agak ak niñil,
bin bi okok krop ag niñlak.

⁷¹ Bi ñag niñeb cin okok apil, ciñop ñag pak linig gebal

pen ne apil ciñop di komiñ yoknígab;
bi ciñop miñik yapek niñal okok ciñop giñ tımel giñig gebal ak
pen ne ciñop kod midék komiñ amniñgabın.

⁷²⁻⁷³ God birarik nep based acik ciñ yimig niñil di tep giñigain, agil, minim kılıs niñid ognap ag lak.

God ne mìnìm based cìn
Ebraham nop ag lak ak
saköl ma gip;
mìnìm sìŋ nìbak agak
rek nep gip.

⁷⁴⁻⁷⁵ Bi Kib cìnop kod mìdek,
kaual maual okok cìnop
gì tìmel gìnìmel rek
ma lìnígab.

Nìb ak, cìn bi ñag ñìñeb okok
ma pìrikil, kominj
mìdenigabin rek,
per per nep Bi Kib nep
gos nìñjl, tap si tap
tìmel okok kiriç gil,

Bi Kib bin bi sìŋ ne mìdil,
wög nop gilit gì, gi
mìdonigabin.

⁷⁶ Pen ñì yad, nak God Bi Kib
nop wög gek,
bin bi okok kiri nìñjl
agnigal,
'God Bi Kib yìb ar i oklanj
mìdeb ak,
bi mìnìm ne agep me
ak,' agnigal.

Tari gìnìg: nak ned amil, bin
bi okok kiroq ag ñì tep
gek,
kiri nìñjl Bi Kib ak nop
kod mìdel nìñlig gi, ne
onigab.

⁷⁷ Nak bin bi ne okok kiroq
mìnìm tep ne ak ag ñì
tep gek,
Bi Kib kiri ak apil,
tap si tap tìmel gipal gac
ak lig gi yokil kiroq
dìnigab,
mìnìm tep ak nìñnigal.

⁷⁸ God Bi sain kapkap tìkil,
ne bin bi cib nìñjl,
melik tep ne pi'b melik rek

seb kab ar alan nìb apil,
cìnop melik pak
ñìñigab.

⁷⁹ Cìn bin bi an an kislím
okok mìdil
kìmnìg gìnìgabin okok,
ne gek melik magil nìb
cìnop mìdmagil nab
adañ melik pak
ñìñigab nìñjl,
cìn cibur sain sain mìdep
kanib tep ak piyo
nìñjl,
ar nìbak nep ajonigabin,"
agak.

⁸⁰ Pen ñìñaj nìbak Jon, kib
gek nìñlig gi, kaun ne sek
sek kiliç gak. Ne karip lim
bin bi ma mìdeligipal, mìn
mab kab nep mìdoligip nab
sìnjak mìd mìd, pi's nep kib
gil apek, Isrel bin bi nop
nìñlak.

2

Maria Jisas tìk dowak
(Mat 1:18-25)

¹ Pen ñin nab nìbak, gap-
man bi kib Sisa Ogastas ne
lo lìl agak, "Bin bi yad kod
mìdebin okok, kiri magilsek
yìb kiri dìnìmel," agak.

² Ñin nìbak gapman bi kib
Kwairinias Siria Propins*
bin bi kiroq kod mìdoligip.
Ne gapna mìdek mìnek ak
kiri ned yìb kiri ma dìlak.

³ Nìb ak, bin bi karip lim
par kib ke okok nìb apil
mìdelak bin bi okok, adik gil
karip lim kiri ke yìb dìnig
amni'lak.

* **2:2:** Ñin nìbak Rom kai kiri karip lim Isrel kod mìdelak. Karip lim Isrel Siria
Propins nab sìnjak mìdek. Rom kai kinj kiri Sisa agölígipal.

⁴ Josep ne kinj Depid kırıq tık damıl tıqlak rek, ne Depid taun ne Betlehem amníg gak. Bin praj Maria nop ponjıd dıl, Nasaret taun, karıp lım Galili sığak kırıq gıl, amıl amıl karıp lım Judia amıl, kinj Depid nop tikel midoligip taun ne Betlehem amnírek.

⁵ Pen bin praj Maria, Josep dínigab aglak ak me, nı̄t kogi sek midek nı̄nlig gi, Josep Maria nop ponjıd dıl yı̄b dínig amnírek.

⁶ Kiri Betlehem amel, Maria nı̄njan tık dowep nı̄n ak ulep gak.

⁷ Pen Betlehem okok amjakıl nı̄nrek, kab magıl tauıl kineligipal karıp ak pı̄s nep tı̄bık dak. Nı̄b ak me, kaj kau mikeligipal karıp alap am midil, Maria nı̄njan ned nokım ak tık dowak. Tık dapıl nı̄njan laplap kom kam gıl, dı̄ kaj sipsip tap bep kı̄sad kas ak tık dap lel nı̄beligipal mab kınanı̄ magan ak lek midenigab. Nı̄bi am nı̄njl, agebin rek gınıgab ak, nı̄njd agıp, agnigabım,” agak.

bin bı̄ okok magilsek kırrop abe, mınim tep mı̄ñ mı̄ñ gep alap dapebin.

¹¹ Mı̄ñi nep bin alap nı̄t aknı̄b ke alap tık dowip Depid taun ne sığak. Nı̄t nı̄bak nı̄bep dı̄ komı̄n yoknígab. Ne Krais† Bī Kib ak me.

¹² Nop am pı̄yo nı̄njl nı̄njanigabım, nonım nop walı̄j kom kam gıl, dı̄ kaj sipsip tap bep kı̄sad kas ak tık dap lel nı̄beligipal mab kınanı̄ magan ak lek midenigab. Nı̄bi am nı̄njl, agebin rek gınıgab ak, nı̄njd agıp, agnigabım,” agak.

¹³ Ejol nı̄bak nı̄b agek nı̄nlig gi, dai ejol seb kab ar alan sığak nı̄b konai yı̄b nep apıl ejol ned nı̄b ak eip midil, God yı̄b ne ak dap ranlı̄g gi aglak,

¹⁴ “God yı̄b ne i ar oklan mideb;
ne bin bı̄ an an cı̄b nı̄njl
dı̄ tep gınıgab okok,
cı̄bur sain sain gos midmagıl
ar nokım lep magıl ak
kiri eip midenigab,”
aglak.

*Kaj sipsip mı̄kep bı̄ okok
am Jisas nop nı̄nlak*

¹⁵ Ejol okok adık gi seb kab ar alan amel nı̄nlig gi, bı̄ kaj sipsip mı̄kep okok mınim ag nı̄n ag nı̄n gıl aglak, “Bī Kib cı̄nop mınim agosip ak, mı̄ni Betlehem am nı̄njin,” aglak.

¹⁶ Nı̄b agıl kasek amıl nı̄nlak, Josep eip Maria eip nı̄njan aglak nı̄bak, walı̄j kom kam gıl, kaj sipsip

*God ejol alap kaj sipsip
mikep bī okok kırrop agak*

⁸ Maria Jisas nop tık dowak nı̄n nı̄bak, kaj sipsip mı̄kep bı̄ okok ognap kıslım eyan kaj sipsip kod midelak karıp lım ulep nı̄b sığak.

⁹ Bī Kib ejol ne alap ag yokek, Bī Kib melik tep magıl ne apıl kırrop pak nı̄nrek, jel gek pırı̄klak.

¹⁰ Kiri pırı̄kel nı̄nlig gi, ejol ak kırrop agak, “Nı̄bi ma pırı̄knımib. Yad nı̄bep abe

† **2:11:** Grik mınim “Krais ak” abe, Hibru mınim “Mesaia ak” abe wagın nokım alap middeb: “God ag lak Bī ak.”

tap bep k̄isad kas ak dap lel n̄ibeligīpal mab k̄inan̄ m̄igan ak lel m̄idek.

¹⁷ K̄iri n̄injan̄ n̄ibak n̄injil, am̄ıl, ejol k̄rop tari tari aglak m̄inim ak, bin b̄i okok okok k̄rop ag n̄ılkak.

¹⁸ B̄i kaj sipsip m̄ikep okok bin b̄i okok m̄inim n̄ibak ag n̄el, k̄iri n̄injil maḡilek wal ȳib aglak.

¹⁹ Pen Maria nop tap ke ȳib n̄ibak gak rek, tep gek, gos tep nep n̄injil m̄idoliḡip.

²⁰ B̄i kaj sipsip m̄ikep okok, God ejol ne okok aglak rek nep gek udin̄ k̄iri ke n̄injilak ak me, God ȳib ne ak dap ranlı̄g ḡi, olak okok adı̄k ḡi amn̄ılkak.

*Josep Maria ber mal Jisas
nop dam God sobok gep karip
ak dad amn̄irek*

²¹ Maria n̄injan̄ ak t̄ik dapıl n̄in akn̄ıb ar on̄ıd m̄idil, m̄inek j̄ıl n̄in ak waŋ wak ne t̄ib ḡi r̄ık ḡılkak. Ned ejol ak nonim Maria nop, n̄i t̄ik donim̄in ȳib ne ak n̄ig ḡıl l̄inim̄in agak rek, ȳib ne ak Jisas, aglak.

*B̄i Simion eip bin Ana eip
Jisas nop n̄injil m̄in̄ m̄in̄ ȳib
ḡirek*

²²⁻²³ Pen ned Mos̄is ne lo m̄inim̄ nu k̄ıl t̄ikil, n̄i ned t̄ik donıgal okok God nop n̄inigal agak. N̄ib ak me, Maria n̄injan̄ ak t̄ik dapıl, Juda bin b̄i göliḡipal rek, God sobok gep karip ak ası̄k mosı̄k ḡıl, karip ne ke okok nep m̄idek, kom̄ı̄n̄ lek n̄inliḡ ḡi, Josep eip, Jisas nop dam B̄i K̄ib nop n̄inig, God sobok

gep karip Jerusalem s̄ı̄n̄ak amn̄irek.

²⁴ Pen B̄i K̄ib lo m̄inim̄ alap sek ageb, "Bin n̄i pai t̄ik donıgal okok kom̄ı̄n̄ lek, yakır malı̄g aka yakır t̄ı̄baglem omal dam God sobok gep karip söŋ eyan̄ am̄ıl, pak God nop sobok ḡi n̄ı̄l me, p̄is nep kom̄ı̄n̄ l̄ıp, agı̄l, God sobok gep karip n̄ılı̄k m̄igan ak amn̄ıgal." Gos n̄ibak ak rek nep n̄injil me, yakır omal sek dad amn̄irek.

²⁵ Pen Jerusalem s̄ı̄n̄ak b̄i tep ȳib alap m̄idek, ȳib ne Simion. B̄i n̄ibak ne God M̄inim̄ ak n̄injil, agı̄p rek nep goliḡip. Kaun S̄ı̄n̄ ne Simion eip m̄idek; ne Krais ak Isrel bin b̄i d̄i kom̄ı̄n̄ yokn̄ı̄gab, agı̄l, kod m̄idoliḡip.

²⁶ Kaun S̄ı̄n̄ ne Simion nop ned agak, "B̄i K̄ib ne Krais nop ag yokek on̄ı̄gab ak, nak udin̄ maḡıl n̄injil k̄isen̄ k̄ı̄mn̄ı̄gan," agak n̄injil ne n̄inliḡ ḡi m̄idoliḡip.

²⁷ Pen n̄in n̄ibak, Kaun ne Simion nop gos n̄ek, God sobok gep karip ak am̄ıl n̄injil, Josep ber mal Jisas nop damıl, lo m̄inim̄ agak rek ḡijir, agı̄l, ap m̄iderek.

²⁸ Simion k̄rop mal n̄injil, Jisas nop d̄i kain̄ı̄d d̄ıl, God ȳib nop ak dap ranlı̄g ḡı̄ agak,

²⁹⁻³⁰ "Nak nok̄ı̄m nep B̄i K̄ib.
N̄injan̄ aul k̄ı̄b ḡıl,
c̄inop bin b̄i d̄i kom̄ı̄n̄
yokn̄ı̄gab ak,
ned ȳip agnak rek, m̄īnī
udin̄ maḡıl yad ke b̄ı̄r
n̄injebin."

Nıb ak, mìnım yıp kırıg gek, tep gek nıñlıg gi kımnım.

³¹ Nıñjanı nıbaul, bin bı karıp lım okok okok magılsek

dı nep eip jım nıñlınıgab.

³² Ne melık tep rek apıl, Juda bin bı mer okok kırrop pak ūnek, God bı tige pıb rek mıdeb ak nıñnıgal.

Ne melık tep aknıb ke nak dapıl,

Isrel bin bı nak okok kırrop pak nıñıgab,” agak.

³³ Simion Jisas nop mìnım nıbak agek ak nıñlıl, Josep ber mal wal yıb agrek.

³⁴ Pen Simion ne Josep Maria Jisas amılgon kırrop, “God nıbep kod mıden,” agıl, Jisas nonım Maria nop agak, “Nı nıbaul mıdeklı nıñlıg gi, Isrel bin bı konjai nep nab ak tıg asık ke ke lıl, kanıb tımel dıl amnıgal okok, ap yap paknıgal; pen kanıb tep dıl amnıgal okok, God kıd adek amnıgal. God Isrel bin bı nıñlan, agıl, nı aul ag yokak ak pen bin bı ognap nop ma dıl ag junıgal.

³⁵ Nıg gıl me, bin bı konjai nep tari tari gos nıñlıl nıñ mıdebal rek, bin bı okok mısej nıñnıgal. Pen tu par kıd alap mıdmagıl nab nep ke adan pıñıl gınıgab,” agak.

³⁶ Pen nıñ nıbak nep, God mìnım agep bin alap ap mıdeklı. Yıb ne ak Ana; nap yıb ak Panuel. Panuel ak, Asa tıkek tık dapıl tıklak. Ne

bin mılep yıb. Ned bin praj bı dıl, nıgmıl eip mıderek mı aknıb ar onıd yınak.

³⁷ Nıgmıl kımak pen Ana mı ne nıñjuıl omal omal aknıb yıgwu par alan (84) yınak. Ne God nop nep gos nıñlıl nıñ ognap tap magıl nıbil mer, God sobok gep karıp ak am mıdıl, pıb nab kıslım eyaç God nop sobok gılıg gi mıdoligip.

³⁸ Pen bin Ana ak, magıl nıbak nep Jisas nop dı mıdelak ulep sıňak apıl, God nop tep agıl, bin bı kıri, Bı Kıb apıl Jerusalem bin bı nag mıdelak ak wısıbnımın, agıl, kod mıdeligipal bin bı okok kırrop agıl, nıñjanı nıbak tari tari rek gınıgab ak, mìnım ag nıak.

Ber mal Jisas dı adık gi Nasaret amnırek

³⁹ Josep ber mal Bı Kıb lo mìnım agak rek magılsek gi sakıl, kıri adık gi karıp lım Galili amıl, taun kıri Nasaret amnırek.

⁴⁰ Am mıdıl Jisas kıb gıl, God nop kod mıd tep gek nıñlıg gi, gos tep yıb nıñlıl, mıd tep gak.

Jisas ne God sobok gep karıp ak amnak

⁴¹ Pasopa nıñ kıb ak ulep apek, Jisas nonım nap mı nokım nokım, Pasopa nıñ kıb ak mıtñi, agıl, Jerusalem ameligipir.

⁴² Nıg gıl me, Jisas mı ne yıñ mıgan alan lek, Juda kai gıpal rek, nonım nap nop poñıd dıl Pasopa tap nıñnıg Jerusalem am mıdelak.

⁴³ Ñin kib nibak ap padikek niñlig gi, karip amobin agil, adik gi am kanib nab siñak amil niñrek, Jisas eip ma apelak. Ne Jerusalem nep midék pen kiri ma niñil,

⁴⁴ ne bin bi ognap eip apeb, agil gos niñrek. Pen kanib nab siñak kinnig gi, am nimid nimam bin bi ognap eip midéb, agil, nop piyo niñerek.

⁴⁵ Piyo niñ dam mer niñil, adik gi Jerusalem nop piyo niñning amnirek.

⁴⁶ Amil ñin omal nokim minék niñrek, ne amil God sobok gep karip ak midil, bi lo minim ag ñeb bi okok eip bisig midil, minim agelak ak niñil, minim ognap ag niñ midék.

⁴⁷ Bin bi niñ midelak okok, Jisas agak rek niñil, ñi nibak gos niñ kid yikil minim tep ageb ak, agil, kib gaul gilak.

⁴⁸ Pen nonim nap ber Jisas nop niñil kiri ak rek nep wal agrek. Nonim pen Jisas nop agak, "Nak nap cirob tari ginig nig giyan? Midmagil cir yur gek niñlig gi nep piyo niñ ajosir," agak.

⁴⁹ Nonim nib agak, Jisas agak, "Niñi tari ginig yip piyo niñ ajesir? Bapi yad karip am midebin ak niñi ma niñir ar?" agak.

⁵⁰ Jisas nib agak ak pen kiri minim ageb ak, agil, ma tik niñrek.

⁵¹ Jisas nop poñid dil karip kiri Nasaret adik gi amniłak. Jisas nib okok nep midil, nonim nap ageligipir rek

nep niñil sain goligip. Pen nonim Jisas tari tari gak ak gos niñlig gi nep midoligip.

⁵² Jisas nonim nap eip midil, kib gi gos niñ tep yib gek niñlig gi, God abe, bin bi okok abe nop niñel tep gak.

3

Jon Bi Ñig Pak Ñeb minim ag ñak

(Mat 3:1-12; Mak 1:2-8; Jon 1:19-28)

¹ Rom gapman bi kib yib Sisa Taibirias karip lim okok kod midoligip, mi yin lak aknib ajip pis adan (15). Pen ne par okok midil, bi kod midép nab piyak ne ognap ag lek, am karip lim ognap kod mideligipal. Bi ne Podias Pailot karip lim Judia bin bi okok krop kod midoligip. Bi ne Herod karip lim Galili bin bi okok krop kod midoligip. Herod nimam ne Pilip karip lim Ituria bin bi okok abe, karip lim Trakonaitis bin bi okok abe krop kod midoligip. Bi ne Laisenias karip lim Abilini bin bi okok krop kod midoligip.

² Pen magil nibak, bi nak Anas eip, Kaiapas eip, God nop tap sobok gep bi kib yib omal Jerusalem midoligipir.

Pen ñin nab nibak, Sekaraia ñi ne Jon, bin bi konjai ma mideligipal, miñ mab kab nep midoligip nab siñak kin midoligip. Nab okok kin midék niñlig gi, God ne Jon nop gos ñek,

³ karip lım ñig Jodan gol okok okok ajoligip nıñlig bin bı okok apel, kırop mınım ag ñoligip, "Tap si tap tımel gıpım okok, tari gìnig ñig gıpın agıl kırıg gıl yıp apem yad nıbep ñig pak ñen, God tap si tap tımel gıpım okok nıñıl kırıg gìnigab," agoligip.

⁴ Jon kırop mınım ag ñoligip nıbak, bı God mınım agep Aisaia birarık nep gìnigab agıl, ñu kıl tıkkak rek nep gak. Aisaia mınım nıbak ñu kıl tıkkıl agak,

"Bı alap, karip lım bin bı konjai ma mıdebal, mıñ mab kab nep mıdeb nab sıñak am mıdıl, sıtk agıl agnigab,

'Bı Kıt ak apeb, agıl, nıb ak, kanıb mak kılan kıyan gìnimın okok, dım gol pılıs gìnimın okok, pıñıl pag tep gıt mıdenimib.

⁵ Nıb ak, lım ban gıp okok pıñıl pag tep gìnimib, dım okok pıñıl pag tep gìnimib,

kanıb yık mayık gìnimın okok, yıpıd gıl gìnimib, kab okok dı yok tep gıt mıdenimib.

⁶ Ñig gıl me, bin bı okok magılsek nıñnígal, God ne titi gıl kırop dı komıñ yoknígab, agnigab," agak.

⁷ Jon ne Aisaia mınım ñu kıl tıkkak nıbak rek ag ñek nıñlıg gıt, bin bı konjai nep

ne mıdeksıñak apıl aglak, "Cınop ñig pak nıñnímın," aglak. Jon kırop sılık ag gıl agak, "Nıbi soñ ñi pai sıñaul! Gos tari nıñıl pırık gıt opım? 'Ñig pakon, God bin bı ognap kırop ag gìnigab nıñ ak, cınop ma ag gìnigab,' agıl, pırık gıt opım ar?

⁸ Nıbi ñig paknig gìnigabım ak, tap si tap tımel gıpım okok tari gìnig ñig gıpın, agıl, kırıg gıl, mıd tep gìnimib. Ñig gem me, bin bı nıñnígal, nıbi tap si tap tımel gölögipım okok kırıg gıpım. Pen nıbi gos alap nıñıl, 'Cın based acık Ebraham ñi pai ne mıdobın,' agıl, gos ak ma nıñnímib. Cın Ebraham ñi pai ne mıdobın apım ak tap yokop! God kab sıñ aul dıl, Ebraham ñi pai ne okok gıtlin, agıl, gıt lıñigab!

⁹ Nıñ tep gìnimib! God mab ak wagın sek tıb junig, tu ak mab wagın eyan kıd gıt mıdeb. Mab alap, magıl ñıñeb tep ognap ma pıñigab ak, tıb panjıl dı mab yıneb eyan yoknígab," agak.

¹⁰ Jon mınım nıbak rek agek, kırı nıb pen ag nıñıl aglak, "Cın tari gìn, agıl, nıb ageban?" aglak. Agel, Jon kırop agak,

¹¹ "Bin bı sior omal mıdonimın ak, sior alap dı bin bı sior ma mıdonimın okok kırop nıñimel. Pen bin bı tap magıl mıdonimın ak, bin bı tap magıl ma mıdonimın okok kırop ognap nonım lı nıñimel," agak.

¹² Pen b̄i takis dep okok, Jon c̄inop ñig pak ñan̄, agil, apil nop ag niñil aglak, “Minim ag ñeb b̄i, c̄in tari gin?” aglak.

¹³ Agelak, Jon k̄rop agak, “Takis ak dinig ginimib, gapman apal rek nep dinimib. Yokop ognap ma dinimib,” agak.

¹⁴ Pen ami b̄i ognap Jon nop minim nibak rek nep ag niñil aglak, “C̄in tari gin?” aglak.

Agelak, Jon k̄rop agak, “N̄bi minim tom agil bin b̄i okok mani k̄rop si ma dinimib. Minim tom agil bin b̄i okok minim k̄ib ma agnimib. Wög saj dinigabim ak alap sek din, agil, gos ak ma niñnimib,” agak.

¹⁵ Pen nig gil mid damil bin b̄i okok gos ar alap niñil aglak, “B̄i n̄baul Krais per kod midobin ak rek lip,” aglak.

¹⁶ Agelak, ne minim nibak niñil k̄rop pen agak, “Mer! Yad n̄bep yokop ñig nep pak ñebin, pen yip sain onigab b̄i ak, ne yad rek mer; ne b̄i k̄ib yib, yad b̄i s̄ikol. Yad nop niñen nabij ginigab. Tob tirip ne ak nag di wisibn̄im rek ma lip,” agak. Bi nibak ne apil, n̄bep Kaun S̄ij ak nep pak nil, mab milan̄ pak nil ginigab.

¹⁷ “Ne wid magil pok gek, tik dap pakpal rek ak ḡinig geb. Wid magil niñeb okok ke l̄il, wid c̄og dai dai okok ke l̄il ginigab. Nig gil, wid magil niñeb okok dam karip

ñilik migan ne linigab; pen dai dai okok dam mab per yin mideb ak dagilnigab,” agak.

Herod Jon nop miñ lak

¹⁸ Jon, bin b̄i okok k̄rop God minim tep ak ognap sek ag ñen niñ tep gilan̄, agil, k̄rop minim tep nibak rek s̄ikol ma agoligip.

¹⁹ Pen gapman b̄i k̄ib Herod, tap si tap timel okok git damil, k̄isen nimam Pilip bin ne Herodias nop di gek, Jon ak tep ma git, agak.

²⁰ Jon minim nib agek, Herod niñil, timel gak ar alap sek git, Jon nop dam nag lak.

Jon Jisas nop ñig pak ñak (Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

²¹⁻²² Pen Herod Jon nop miñ ma lak magil ak, Jon ne bin b̄i okok k̄rop ñig pak ñoligip. Jisas nop abe ñig pak ñak. Jisas nop ñig pak ñek, ne Nap God nop sobok git midék niñlig git, seb kab ar alan̄ s̄injak lili git p̄is p̄is amek, k̄ijon̄ yikek, Kaun S̄ij ne yakir t̄baglem rek ulek l̄il, Jisas nop ug git owak. Nig gil apek niñlig git, minim alap seb kab ar alan̄ s̄injak nib apil agak, “Nak Ni midmagil yad yib. Nep niñen, yip tep yib git,” agak.

Jisas nised s̄ikop

(Mat 1:1-17)

²³ Pen Jisas mi ne aknib niñjuil nokim alap adik git dam aknib wajrem alan̄ (30) amek niñlig git, ne wagin git bin b̄i okok k̄rop God Minim

ag ñak. Bin bì okok Jisas nop, nap ne ak bì nak Josep, ag gos niñlak.

Josep nap ne ak Heli.

²⁴ Heli nap ne ak Matat.

Matat nap ne ak Lipai.

Lipai nap ne ak Melkai.

Melkai nap ne ak Janai.

Janai nap ne ak Josep.

²⁵ Josep nap ne ak Matataias.

Matataias nap ne ak Emos.

Emos nap ne ak Neham.

Neham nap ne ak Esli.

Esli nap ne ak Nagai.

²⁶ Nagai nap ne ak Mead.

Mead nap ne ak Matataias.

Matataias nap ne ak Se-mein.

Semein nap ne ak Josek.

Josek nap ne ak Joda.

²⁷ Joda nap ne ak Joanan.

Joanan nap ne ak Resa.

Resa nap ne ak Serababel.

Serababel nap ne ak Sialtiel.

Sialtiel nap ne ak Nerai.

²⁸ Nerai nap ne ak Melkai.

Melkai nap ne ak Adai.

Adai nap ne ak Kosam.

Kosam nap ne ak El-madam.

Elmadam nap ne ak Er.

²⁹ Er nap ne ak Josua.

Josua nap ne ak Eliesa.

Eliesa nap ne ak Jorim.

Jorim nap ne ak Matat.

Matat nap ne ak Lipai.

³⁰ Lipai nap ne ak Simion.

Simion nap ne ak Juda.

Juda nap ne ak Josep.

Josep nap ne ak Jonam.

Jonam nap ne ak Eliakim.

³¹ Eliakim nap ne ak Melea.

Melea nap ne ak Mena.

Mena nap ne ak Matata.

Matata nap ne ak Natam.

Natam nap ne ak Depid.

³² Depid nap ne ak Jesi.

Jesi nap ne ak Obed.

Obed nap ne ak Boas.

Boas nap ne ak Salmon.

Salmon nap ne ak Nason.

³³ Nason nap ne ak Ami-nadap.

Aminadap nap ne ak Ad-min.

Admin nap ne ak Arni.

Arni nap ne ak Hesron.

Hesron nap ne ak Peres.

Peres nap ne ak Juda.

³⁴ Juda nap ne ak Jekop.

Jekop nap ne ak Aisak.

Aisak nap ne ak Ebrahim.

Ebrahim nap ne ak Tera.

Tera nap ne ak Nahor.

Nahor nap ne ak Seruk.

³⁵ Seruk nap ne ak Rehu.

Rehu nap ne ak Pelek.

Pelek nap ne ak Eber.

Eber nap ne ak Sela.

³⁶ Sela nap ne ak Kenam.

Kenam nap ne ak Apaksad.

Apaksad nap ne ak Sem.

Sem nap ne ak Noa.

Noa nap ne ak Lemek.

³⁷ Lemek nap ne ak Metusela.

Metusela nap ne ak Inok.

Inok nap ne ak Jaret.

Jaret nap ne ak Malelael.

Malelael nap ne ak Kenan.

³⁸ Kenan nap ne ak Inos.

Inos nap ne ak Set.

Set nap ne ak Adam.

Adam nap ne ak God.

4

*Seten Jisas nop minim tom
agak*

¹⁻² Kaun Sıñ ak Jisas nop ap ran jakıl, nop pojıd dıl ñıg Jodan okok nıb dad amek, Jisas karıp lım bin bı ma mıdeligipal, mıñ mab kab nep mıdoligip nab okok mıdekl. Seten ne Jisas tap si tap tımel ognap gınımınj aka mer gi niñlıg gi, gi gi gek, ñın aknıb ñın juıl omal (40) amnak. Jisas tap magıl ñıbil mer, nop yuan kıl lak.

³ Nop yuan kıl lek, Seten agak, “Nak ‘God Ñı ne mıdebin,’ apan ak, kab sıñ aul agek, bred rek lañ,” agak.

⁴ Agek, Jisas pen agak, “God Mınım ak ñu kıl tıkil aglak, ‘Bin bı okok, bred nep ñıbil komıñ ma mıdenıgal,’ aglak,” agak.

⁵ Agek, Seten Jisas nop dam dım kıl alap ar alan amıl, karıp lım tep tep kinj ke ke kodpal okok magılsek, magıl nıbak nep, Jisas nop yomıl agak,

⁶⁻⁷ “Karıp lım tep tep sıñ aul niñjan! Bin bı ke ke kodpal. Yad me karıp lım nıb okok magılsek kod mıdebin rek, bı alap nop agníg, agnígain. Nıb ak, nak yıp kogım yımıl sobok genıgan ak, karıp lım nıb sıñ aul magılsek nepe agen, nak kod mıdenıgan,” agak.

⁸ Agek, Jisas pen agak, “God Mınım ak ñu kıl tıkil aglak, ‘God Bı Kıl nıbi ak ageb rek nep gıl yıb ne nep agem ar amnan,’ aglak,” agak.

⁹ Jisas nıb agek, Seten ne Jisas nop pojıd dıl Jerusalem

amıl, dam God sobok gep karıp i ar alan gi lıläk ar ak amıl agak, “Nak, ‘God Ñı ne mıdebin,’ apan ak, prenjıd lım wagın eyan yowan.

¹⁰⁻¹¹ God Mınım ak ñu kıl tıkil aglak,

‘God ejol ne okok agek, nep kod mıdenıgal.

Ap yap paknıg genıgan ak, nep ñınmagıl kırı dıniçgal niñlıg

kab tob nep ak piñıl ma gınıgab,’ aglak,” agak.

¹² Seten nıb agek, Jisas pen agak, “God Mınım ak mınım ognap sek ñu kıl tıkil aglak, ‘God Bı Kıl ak, ne bı niñıd agep aka bı tom agep, agıl ma agnímıt,’ aglak,” agak.

¹³ Kijekei Jisas nop mınım tom ag mer niñıl, kırıg amnin, agıl, gos ne okok nep niñjak, “Mıñi mer pen kisen ñın ognap apıl mınım ognap sek tom agıl agním,” agıl, kırıg amnak.

Jisas karıp lım Galili wagın gıl mınım ag ñak

(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

¹⁴ Pen God Kaun Jisas nop kılıs ñek, Jisas ne adık gi apıl karıp lım Galili mıdekl niñlıg gi, bin bı okok, mınım ne ak niñıl, dam karıp lım Galili nab sıñak magılsek dı amnílak.

¹⁵ Ne Juda mogım gep karıp okok amıl, mınım ag ñıt tep gek, bin bı okok ne bı tep yıb, agıl, mıñ mıñ yıb giłak.

Nasaret bin bı Jisas nop ma niñ dıläk

(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Pen Jisas ne karip l̄im Galili nab okok git tag juil, Nasaret am midék. Taun nibak ne ned midil kib gak. Juda God nop sobok gep nin kiri ak apek, ne per goligip rek, mogim gep karip ak amil, warikil, God Minim ak udin li nijil agnig gek.

17 Bi God minim agep Aisaia nu kil tikak mij ak nop dap nel, di pisgil, minim agnig gek dai ak udin li nijil krop agak,

18 "Bi Kib ak yip, wog yad ginimin, agil,

Kaun ne ag yokek yad eip mideb.

Nib ak, bin bi cib gep rek midebal okok
krop minim tep ak ag

nen, nij teq giniyal.

Bin bi nagiman rek midebal
okok

krop wisib yoken,
komij amnigal.

Bin bi udin kwoi git rek
midebal okok

krop gen, udin nil
nijigal.

Bin bi koslam midebal okok
krop di tep gen, mid tep
giniyal.

19 Pen, Bi Kib bin bi dinigab
nin tep ak miji owi, agil,

bin bi okok krop ag
nijigain," agak.

20 Jisas minim kil nibak
udin li nij ag juil, mij bad
ak di kom kam gif, bi mij
kod midoligip ak nop adik
nil bisigek nijig gi, bin
bi mogim gep karip nilik
midelak okok magilsek udin
juil nop nij i sek l̄lak.

21 Nig nijelak, Jisas krop agak, "God Minim dai nibak di udin li nij nibe agen nijesim nibak, miji nig akni rek nep git.

22 Nib agek, minim tep yib agak ak nijil, bin bi nop miji gil, wal aglak. Pen gos alap nijil, "Bi nibaul Josep ni ne nep aka?" agil, kib gaul glak.

23 Nib agel, Jisas krop agak, "Pen yad nipin, yip agnigabit, 'Nak soi komeb bi, nak ke ginimin tap nak ke git ak komij linigab. Nak taun sikol Kapaneam am midil, tap ma gep rek genak, yid acmal tagosip nipin ak rek, miji karip lim nak ke sinjau abe gek yid acmal tagek nijin,' agnigabit.

24 Pen nibep nijid agebin, bi God minim agep okok, karip lim ke okok amil, minim tep ak agel, nijid agebal, agil, dinigal. Pen karip lim kiri ke ak apil agel, bi cin okok ke agebal, agil, minim krop ma dinigal.

25 Pen nijim! Bi God minim agep Ilaija midék nin ak, bin kanjil konjai nep Isrel sinjak mideligipal. Mi omal nokim takin akni kagol onid ak, mianab ma pakek, tap magil ma tanek, yuan kib yib gak.

26 Isrel bin kanjil ognap yuan lak okok konjai yib nep midelak sinjak, pen God Ilaija nop ag yokek, am taun sikol Sarepat karip lim taun kib Saidon ulep sinjak amil, tap ma gep rek gek, bin kanjil

alap tap magıl ne koŋai nep midek.

²⁷ Pen ar nıbak rek, kisen bi God mınım agep Ilaisa midek nın ak, Isrel bin bi ognap soi kısak lak okok koŋai yıb nep midek sıŋak, pen krop ognap gek komıŋ ma lak; Ilaisa bi Neman karıp lım par kib Siria nıb ak nop nep gek, komıŋ lak,” agak.

²⁸ Jisas nıb agek, Juda bin bi mogım gep karıp nılik midek okok nıŋel mılık kal yıb yapek,

²⁹⁻³⁰ nop yık gi dam mideŋ yokon kimanj, agıl, yık gi dam amnıłak ak pen Jisas ne adık gił nab kiri sıŋak amıl amnak.

Jisas kijeki kiyob nılik ag söŋ yokak

³¹ Jisas taun sıkol Kapaneam, karıp lım Galili sıŋak am mideł, Juda kai God nop sobok gep nın ak bin bi krop mınım ag nıak.

³² God Mınım ak, Jisas kılıs tımel gił yipid gił nep agek, kiri nıŋıl wal yıb aglak.

³³ Pen Juda mogım gep karıp nılik nab nıb sıŋak, bi kijeki abanı nıagak alap ap midek. Ne meg mıgan dap ranıl sık par agıl agak,

³⁴ “Bi Jisas Nasaret nıb! Nak tari gınig opan? Cınop gi tımel gınig opan aka? Yad nep nıpin. God Bi Sıŋ ne ak nep opan,” agak.

³⁵ Pen Jisas kijeki abanı nıag midek nıbak nop ag gił agak, “Mınım ma agnımın! Bi ak nop kırıg gił söŋ amnoŋ!” agak. Jisas agek, kijeki kiyob

nılik söŋ amlıg gi bi nıbak nop, bin bi midek nab sıŋak dı yokıl amnak. Pen nop tapın magıl ma pakak; komıŋ amnak.

³⁶ Nıg gek, bin bi nıŋ midek okok kiri ke ag nıŋ ag nıŋ gił aglak, “Bi kılıs yıb nıbaul, mınım nıbak akal nıb dapił agek, kijeki okok söŋ ambal?” aglak.

³⁷ Pen Jisas gak mınım nıbak karıp lım nıb okok magılsek yıg dad amnıłak.

Jisas bin bi koŋai nep gek komıŋ lak

(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

³⁸ Pen Jisas Juda mogım gep karıp ak kırıg gił Saimon karıp ak amnak. Saimon nıbor ne ak tap gek, mıb goj ne okok magılsek mab rek yınek me, bin bi okok apıl Jisas nop aglak, “Onımın, nak Saimon nıbor nop gek warık amnaŋ,” aglak.

³⁹ Agelak, ne bin tap gek kım midek ulep sıŋak apıl, tap gek nıbak ag gek nınlıg gi, magıl nıbak nep nop kırıg gił amnak. Nop komıŋ lek, warıkıl, bin bi ap midek okok krop tap magıl bılok nıak.

⁴⁰ Bin bi nıb sıŋak midek okok, mınım nıbak nıŋıl, pıb paŋıd amnak magıl ak, bin bi kiri mıñak gak okok magılsek dap Jisas midek sıŋak dolak. Dapelak, Jisas krop nokım nokım dı nıŋek komıŋ lak.

⁴¹ Pen bin bi kijeki kiyob nılik tap okok abanı nıag

midek okok ag yokek, söŋ amlig gi sik gaul gilig gi aglak, "Nak God Ni ne!" aglak. Kiri Jisas ne Krais ak niŋil nib agelak niŋil Jisas ne krop ag gi agak, "Minim alap ma agnimib," agek, agak rek niŋlak.

*Jisas karip lim migan ognap amil krop minim ag ñak
(Mak 1:35-39)*

⁴² Minek kislím sek, Jisas karip lim nibak kiri gil, ke am midden, agil, miñ mab nep nab okok amnak. Amnak pen bin bi okok kisen amil, nōp piyo niŋil aglak, "Okok ma amnimin; cın eip midon," aglak.

⁴³ Nib agelak Jisas agak, "God yip ag yokek onek ak, yad amil bin bi ke migan ognap sek krop ak rek nep God bin bi díl kod middenigab minim tep ak ag niŋgain," agak.

⁴⁴ Nib agil, Jisas Juda bin bi karip lim kiri okok magilsek gi ajlig gi, am Juda mogim gep karip okok amil, minim tep nibak krop ag noligip.

5

Jisas agek kibsal kojai nep dilak

(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

¹ Jisas niñ alap am Niç Cöb Genesaret gol siŋak midil, God Minim ak ag ñek niŋlig gi, bin bi kojai yib, minim tep nibak niŋin, agil, cirok cirok niŋlig gi olak.

² Niç gił apel niŋlig gi, Jisas niŋak, bi kibsal dep okok

niŋ magöb omal dap niŋ cöb gol nib siŋak lili, kibsal dep uben okok acip di yoklig gi midelak.

³ Jisas ne Saimon niŋ magöb adek ak prenjid lili agak, "Yip di neb neb gek, niŋ cöb nab ulep siŋ adan amnin," agak. Agek, Saimon niŋ magöb ak di neb neb gek, Jisas niŋ cöb nab ulep siŋak amil niŋ magöb ar nibak bisig gi midil, bin bi okok krop minim ag ñak.

⁴ Minim ag mibil juil, Jisas Saimon nop agak, "Niŋ magöb aul niŋ kas pırık gi dam niŋ cöb nab kib siŋ adan amil, uben yokil kibsal dim," agak.

⁵ Agek, Saimon pen agak, "Bi Kib, miñi kislím eyan nep cın kibsal niŋ tag tag tag, karip sek tik dam lip pen cın kibsal ognap ma dipin. Pen nak nib apan rek, uben ak abramek di yok niŋin," agak.

⁶ Nib agil kiri uben di yokel niŋlig gi, kibsal kojai nep ap uben migan ak amel, uben okok ap ran jakil, piq rikniq rek gak.

⁷ Niç gak niŋlig gi, nimam sikop niŋ magöb ar alap midelak okok krop niñ owan gel, kiri apil kibsal nib okok díl, niŋ magöb nib omal lel, piş nep ap ran jakil, niŋ magöb omal piqe yonig rek gak.

⁸⁻¹⁰ Niç gak niŋil, Saimon Pita bi ne eip niŋ magöb ar midelak okok, kibsal kojai yib dilak okok niŋil, gos par nep niŋlak. Pen Sebedi ni ne

Jems eip Jon eip, ñig magöb alap dıl Saimon eip wög jım ñıl göligipir bı omal, ak rek nep gos par nıñrek. Pen Saimon amıl Jisas midek ulep sıňak kogım yımıl agak, "Bı Kib, yad bı tap si tap tımel gipin ak, nak ke okok amnonj," agak. Agek Jisas agak, "Nak ma pırıknımın. Mıñi ñin aul tıkıl, bı kıbsal dep ak kırıg gıl, bin bı dıl God nop dowep bı middenigan," agak.

¹¹ Jisas nıb agek, ñig magöb omal dam ñig gol sıňak lıl, kıbsal tap okok kırıg gıl, Jisas eip amniłak.

Jisas, bı soi sapeb lak alap gek, komıñ lak

¹² Pen kisen Jisas am taun alap midek, bı mıb gon ne okok magılsek soi sapeb birbir gak bı alap apıl, Jisas midek ulep sıňak kogım yımıl nabıc kıyan gıl, agak, "Nak yıp gek komıñ lıñig, gek komıñ lıñımın," agak.

¹³ Nıb agek, Jisas agak, "Yau, yad gen, nep komıñ lıñımın," agak. Nıb agıl, Jisas ñınmagıl ne parsek lıl bı nıbak dı nıñek, magıl nıbak nep soi sapeb okok pıs nep kırıg gak.

¹⁴ Soi sapeb okok kır gek, Jisas bı nıbak nop agak, "Yad nep dı nıñen komıñ lıp ak bin bı okok ma agnımın. Pen bı Mosıs bırarık nep nı kıl tıkıl agak rek, soi sapeb yıp ak komıñ lıp, agıl, ne amıl bı God nop tap sobok gipal okok kırrop yomıl, tap sobok gep ak kırrop nı agnımın, 'Yıp komıñ lıp

rek, tap aul God nop sobok gım,' agnımın. Nak ñig genıgan, bin bı nıñıl agnıgal, 'Ne komıñ lıp rek ñig gip,' agnıgal," agak.

¹⁵ Pen Jisas mıñım ne ak, karıp lım okok magılsek tıgon tıgon amek, bin bı konjai nep, nop nıñın, agıl, cırok marok ñılıg gı apelıgipal. Bin bı nıb okok, ognap mıñım tep ne ak nıñıg apelıgipal; ognap cınop gek komıñ laj agıl apelıgipal.

¹⁶ Pen ñin ognap Jisas am ke mıgan alap mıdıl, Nap nop sobok golıgipal.

Jisas, bı ñınmagıl tob kalau gak alap gek, komıñ lak

¹⁷ Ñıñ alap Jisas bin bı okok kırrop mıñım ag ñı midek. Perisi bı ognap abe, lo mıñım ag ñeb bı ognap abe, karıp lım Galili nab sıňak karıp tırıg tıron magılsek okok nıb abe, karıp lım Judia nab sıňak karıp tırıg tıron magılsek okok nıb abe, Jerusalem nıb abe apıl, Jisas mıñım ag ñı midek sıňak bısig midełak. Pen Bı Kib kılıs ne eip midek ak me, Jisas bin bı tap gak okok kırrop gek komıñ lak.

¹⁸ Pen bı ognap, bı ñınmagıl tob kalau gak alap yır lı dapıl, Jisas nop gek komıñ laj, agıl, nop Jisas midek karıp nılik mıgan ak dad amniñ, ag gos nıñlak.

¹⁹ Pen Jisas midek karıp ak nıñlak, bin bı okok karıp nılik mıgan nıbak pıs nep tıbık dak. Ñig gek, cıp yır

lî dolak nîbak dam karîp ar alan amîl, karîp ak tîg mîgan juîl, nag lîl, Jisas mîdek nab sînjak kîyan yoklak.

²⁰ Kiri gos nînjak, Jisas gek komiñ lînîmîñ rek lîp, agîl nînjelak rek, Jisas gos kiri ak nînjîl, bî ñînmagîl tob kalau gak ak nop agak, “Bî nîjeb yad, tap si tap tîmel gîpan okok nînjîl kîrig gebin,” agak.

²¹ Jisas nîb agek, bî Perisi okok abe, bî lo mînîm ag ñeb bî okok abe, gos nab kiri okok nep ke nînjîl aglak, “Bî nîbaul bî an? Ne God nop ag julig gî ageb. God ne nokîm nep me tap si tap tîmel gîpal okok nînjîl kîrig gînîmîñ rek lîp,” agîl, gos kiri ak nep nînjak.

²² Pen gos nînjelak nîbak, Jisas ke tîk nînjîl agak, “Nîbi tari gînîg yîp gos tîmel nîjebim?

²³ Bî alap bî alap nop agnîgab, ‘Tap si tap tîmel gîpan okok nînjîl kîrig gebin,’ agnîgab ak, nîbi titi gîl nîjnîgabim ne mînîm nînjîd ageb aka mînîm tom ageb? Pen bî ñînmagîl tob kalau gîp alap mîdenîgab, bî alap nop agnîgab, ‘Nak mîñi nep warîk amnoñ,’ agnîgab ak, nîbi titi gîl nîjnîgabim ne mînîm nînjîd ageb aka mînîm tom ageb?

²⁴ Bî Nî ne bin bî lîm dai ar wagîn aul tap si tap tîmel gîpal okok nînjîl kîrig gînîmîñ rek lîp ak, nîbi mînîm nîbak mînîm nînjîd agîl nîj dînîmîb, agîl, yad mînîm nîg gîl agnîg gebin,”

agak. Nîb agîl, Jisas bî ñînmagîl tob kalau gak ak nop agak, “Nak mîñi nep warîkîl, nep yîr lî dopal abañ bad ak dîl, adîk gî karîp nak amnoñ,” agak.

²⁵ Jisas nîb agek, bin bî okok nîj mîdel nînjîg gî, bî nîbak magîl nîbak nep warîkîl, nop yîr lî dolak abañ bad nîbak dîl, God nop tep aglîg gî, karîp ne amnak.

²⁶ Nîg gek, bin bî nîj mîdelak okok magîlsekk pak ju dîlîg gî, God yîb ak dap ranîlîg gî aglak, “Mîñi tap ke nîb yîb alap gosip nîpîn,” agîl, kîb gaul gîlak.

*Jisas bî ne Lipai nop dak
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)*

²⁷ Pen kisen Jisas amîl nînjak, bî takîs dep alap takîs ñeb karîp ñîlik mîgan ak bîsig mîdek. Yîb ne ak Lipai. Jisas nop nînjîl agak, “Nak owan, yad eip amnîr,” agak.

²⁸ Agek, Lipai warîkîl, wög golîgîp ak kîrig gîl, tap ne okok magîlsekk kîrig gîl, Jisas eip amnîrek.

²⁹ Pen Lipai mîñ mîñ gîl, Jisas nop tap magîl kîb karîp ne ak dagîl lîl, bî takîs dep ognap, bin bî ognap konjai nep sîk agek, apîl Jisas eip bîsig gîl tap magîl ñîbelak.

³⁰ Pen Jisas kiri eip tap magîl ñîbek ak nînjîl, bî Perisi ognap abe, bî lo mînîm ag ñeb bî kiri ognap abe apîl, Jisas bî ne okok kîrop aglak, “Nîbi tari gînîg bin bî tap si tap tîmel gîpal okok abe, bî takîs dep okok

abe eip b̄isigil tap n̄ibebim?" aglak.

³¹ N̄ib agel, Jisas m̄inim n̄ibak n̄ijil k̄rop pen agil agak, "Bin bi komiñ midobin apal bin bi okok, soi ñon gep bi sik ma apal; bin bi tap gip okok nep, c̄inop gek komiñ lan, agil, soi ñon gep bi sik apal.

³² N̄ib aknib rek nep, yad bin bi, mid tep gipin, agil gos n̄ipal bin bi okok, k̄rop agnig ma opin; bin bi, c̄in tap si tap timelgil, mid tep ma gipin, agil gos n̄ipal bin bi okok, k̄rop agnig opin. Yad k̄rop minim tep ag ñen, kiri minim yad ak n̄ij dil, tap timelgipal okok, tari ginig nig gipin agil, k̄rig gil, God ageb rek nep ginimel," agil opin.

*God nop sobok gep gos ak nep n̄ijil tap magil ma n̄ijlak
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)*

³³ Pen kiri ognap Jisas nop aglak, "Jon bi ne okok abe, Perisi bi kiri okok abe n̄in ognap, God nop nep gos nokim n̄injin, agil, tap magil ma n̄ibel yuan nep midil, God nop sobok gipal. Pen bi nak okok tap magil n̄iblig gi, nig n̄iblig gi nep midebal," aglak.

³⁴ N̄ib agelak, Jisas k̄rop pen agak, "Bi alap bin dil, bin bi ne okok eip tap kib n̄ijngal ak, bi ognap warikil, tari ginig nig gebim agil ma agnigal.

³⁵ Pen kisen bi ognap apil bi n̄ibak dad amel, n̄in n̄ibak

bin bi ne okok cib gek, tap magil ma n̄ijngal," agak.

³⁶ Pen Jisas minim sid tikil k̄rop agak, "Walij ned n̄ib alap gi rik genigab ak, walij kisen n̄ib alap di gi rik gil, dap ñag dör gel, adip adip ma linigab. Ke ke yib lil, omalgil timel yib ginigab.

³⁷ Pen nig wain ak, ak rek nep. Nig wain komiñ ak dil, kaj meme wak milep migan eyan son ma lipal. Tari ginig: son lil simjen ñel, tan ap ranil, biñ timel yib agil pig gi rikil son gek, kaj meme wak ak abe timel ginigab.

³⁸ Gos n̄ibak n̄ijil me, nig wain komiñ dil, kaj meme wak komiñ migan ak nep son lep.

³⁹ Pen bin bi nig wain ned n̄ib bir n̄ibal okok, kisen nig wain komiñ kisen n̄ib ak n̄ibel k̄rop tep ma ginigab; 'Nig wain ned n̄ib ak tep,' agnigal," agak.

6

*"Yokop midep n̄in aul tari ginig nig gebim?" aglak
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)*

¹ Kisen Juda God nop sobok gep n̄in alap, Jisas bi ne okok eip wid wög dai nab siñak amlig gi, bi ne okok wid magil n̄ib okok ognap tik n̄inmagil ar kiri siñak lil, wak pak yokil n̄iblig gi amelak.

² Nig gelak, bi Perisi ognap n̄ijil aglak, "Nibi tari ginig God nop sobok gep n̄in wög ma gep aul, wid magil

wak pak yokıl wög gebim?" aglak.

³⁻⁴ Agelak, Jisas bı ne okok gelak nıbak gı tımel ma gelak ak nıñıl, bı Perisi okok kırop agak, "Depid bırarık nep bı ne okok eip yuan gek, God sobok gep karıp ak amjakıl, bred God udın yırık ar ak lıl, bı yokop ma nıbal, bı God nop tap sobok gıpal okok nep nıbal bred ak, Depid ag nıñek, nop ñel, bı ne okok eip nıñlak. Kırop yuan gek gılak kesim ar nıbak God Mınım ūnu kıl tıklak ak, nıbi ma nıpm ar?" agak.

⁵ Jisas mınım alap sek agıl agak, "Bı Ñı ne Bı Kıb mıdıl, ñın yokop mıdep ñın ak, tari gınım, ag gos nıñigab ak, gınigab," agak.

Jisas, bı ñinmagıl pıpic gak alap gek, komıñ lak

⁶⁻⁷ Pen Juda God nop sobok gep ñın kisen alap, Jisas Juda mogım gep karıp ak amıl, kırop God Mınım ak ag nıñig gı mıdekk. Karıp nılik mıgan nıbak, bı ñinmagıl yıpıd kıd ne ak pıs nep pıpic gak alap ap mıdekk. Bı Perisi okok abe, bı lo mınım ag ñeb bı okok abe, bı nıbak nop nıñlak rek, Jisas ne God nop sobok gep ñın aul nop gek komıñ lıñigab aka tari gek, nop ag gın, agıl, nop nıñ i sek lı mıdelak.

⁸ Pen gos nıñlak nıbak, Jisas ke nıñıl, bı ñinmagıl pıpic gak nıbak nop agak, "Nak warıkıl nab sıñaul owan," agak.

⁹ Agek, warık apek nıñlig gı, Jisas bı Perisi okok abe, bı lo mınım ag ñeb bı okok abe kırop agak, "Yokop mıdep ñın aul rek, bin bı okok kırop dı tep gınigabın aka, yokop mıdep ñın mıñi, agıl, kırop yem gınigabın? Kırop gon warık amnımel aka kırop yem gon kımnımel?" agak.

¹⁰ Nıb agıl, kırop nıñ kıs kıs gıl, bı ñinmagıl pıpic gak ak nop agak, "Ñinmagıl nak ak parsek yokan!" agak. Agek, ñinmagıl ne parsek lek nıñlig gı, dai komıñ lak.

¹¹ Jisas bı nıbak nop gek komıñ lak ak nıñıl, bı Perisi okok abe, bı lo mınım ag ñeb bı okok abe, mılık kal yıb nıñıl, Jisas nop tari gın, agıl, ag nıñ ag nıñ gı mıdelak.

Jisas bı ne aknıb umıgan alan dak

(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

¹² Pen ñın nab nıb sıñak, Jisas Nap nop sobok gınigain, agıl, dım gol alap amıl, Nap nop sobok gı mıdekk mıdekk, mıñab tıkkak.

¹³ Pen mınek pıb owak magıl ak, bı ne okok magılsekk agek apelak, bı ne aknıb umıgan alan kırop tıg asık ke lıl, nıbi bı mınım yad dad ameb okok mıdenigabım, agıl ag lak.

¹⁴⁻¹⁵ Bı ne ag lak nıb okok yıb kıri me: alap Saimon, kisen Jisas yıb ne alap lıl Pita agak; alap Edru, Saimon nımam ne ak; alap Jems; alap Jon; alap Pilip; alap Bartolomyu; alap Matyu; alap Tomas; alap Jems, Alpias ñı

ne ak; alap Saimon yib alog
Saimon Selot agölögipal ak;

¹⁶ alap Judas, Jems ni ne
ak; alap Judas Iskariot. Ne
nep me kisen Jisas ntag pak
lilan, agil, nop miñig niñak.

*Bin bi konjai nep Jisas
midek siñak olak*

¹⁷ Pen Jisas bi ne niñ okok
eip dim gol alan kırıg gi, mak
siñak eyan kıyan gi am
giñen tep eyan midel
niñlig gi, bin bi konjai nep,
nop niñin, agil, ap mogim
giłak. Bin bi niñ okok, ognap
Jerusalem niñ, ognap karıp
lim Judia okok niñ okok niñ,
ognap karıp lim nabis taun
kiñ omal Taia Saidon niñ,

¹⁸ Jisas minim ne niñil,
cınop tap giçek rek komiñ
linimil, agil apelak. Bin bi
kijeki kiyob niñlik tap okok
aban nagek mid tep ma gelak
okok, Jisas rek komiñ lak.

¹⁹ Kılıç ne niñ apıl, kırop
tap tari tari gak okok rek,
magilek komiñ losip ak
niñil, bin bi niñ okok
magilek apıl, cınabe Jisas
nop di niñin, agil, nop cirok
marok niñlig gi olak.

*Bin bi yim gep rek okok
kisen miñ miñ giñigal*

(Mat 5:1-12)

²⁰ Jisas bi ne okok kırop
udin niñlig gi agak,
“Niñbi bin bi yim gep rek
midebim okok,
God niñbep di tep gił kod
midenigab.

Gos niñbak niñil
miñ miñ giñimib.

²¹ Niñbep miñi yuan kiñ leb
okok,

kisen yuan ma linigab.

Gos niñbak niñil
miñ miñ giñimib.

Niñbep mapin gek, sil magil
agebim okok,
kisen tep gek niñlig gi,
sik agnigabim.

Gos niñbak niñil
miñ miñ giñimib.

²² Bi Ni ne nop cig midem,
bin bi okok
niñbep milik kal niñil, yo
niñil,
bin bi timel niñ siñ aul, bi an
eip midenigal, agil,
niñbep yib gos timel niñil
minim dil ag juenimel ak,
niñbi miñ miñ giñimib.

²³ Giñigal niñbak, nised acik
kiri okok,
bi God minim agep okok
krop goligipal rek
nep niñbep giñigal.

Niñbi gos ar niñbak niñil,
God cınop di tep yib
giñigab
karıp lim ne ar alan
siñak, agil,
tep gek niñlig gi, niñtob ju
ar ar gi wariklig gi,
miñ miñ giłig gi
midenimib.

Niñbi niñ rep giñimib

²⁴ “Pen niñbi bin bi mani tap
konjai middeb okok
niñ tep giñimib.

Tap niñbi dep rek ak,
lim dai ar wagin aul bir
diptim.

²⁵ Pen niñbi miñi tap magil
rek niñ gem gem kogi
giçek okok,
kisen yuan giñigab ak
niñ tep giñimib.

Pen n̄ibi m̄iñi m̄inim s̄ik gaul
gi m̄idebim okok,
kisen mapin gek sil
magil ag m̄idenigabim.

²⁶ Pen n̄ibep yib dap ranlig gi
nep m̄idenigal ak,
n̄ibi n̄inj rep yib ginimib.
N̄ised acik s̄ikop kiri okok,
bi God Minim esek
ageligipal okok,
krop aknib rek
goligipal.

*Kaual maual n̄ibi okok
krop midmagil linimib*
(Mat 5:38-48)

²⁷ "Pen bin bi minim yad
n̄ijebim s̄inj aul. Kaual
maual n̄ibi okok krop
midmagil linimib. Bin bi
n̄ibep milik yapek n̄ipal
okok krop di tep ginimib.

²⁸ Bin bi n̄ibep ag
juenimel, God krop kod
m̄iden, agil, nop sobok
ginimib. Bin bi n̄ibep gi
timel genimel, krop God
nop sobok ginimib.

²⁹ Pen bin bi ognap n̄ibep
m̄ikem pis kid pakenimel,
adik gem, pis kid abe
paknimel. Pen bin bi ognap
kolsior n̄ibep ak denimel,
sior ak rek abe dim, agil,
abramek n̄inimib.

³⁰ Bin bi ognap tap ma
m̄idonimij asib agenimel,
krop n̄inimib. Pen tap n̄ibi
alap n̄ijil denimel, cinop
adik nim, agil, ma agnimib.

³¹ Cinop gitlan agil gos
n̄ijebim rek ak, n̄ibi ke bin
bi ognap okok krop ak rek
nep ginimib.

³² "Bin bi n̄ibep midmagil
lipal okok nep midmagil

linigabim ak, God n̄ibep titi
gil n̄ijek, tep ginigab? Bin
bi tap si tap timel gipal okok,
bin bi kiri ke okok ak rek nep
pen pen midmagil lipal.

³³ Pen bin bi n̄ibep di
tep gipal okok nep krop di
tep ginigabim ak, God n̄ibep
titi gil n̄ijek, tep ginigab?
Ginigabim n̄ibak, bin bi tap
si tap timel gipal okok gipal
rek nep ginigabim.

³⁴ Tap non pen n̄inigal,
agil, gos ak nep n̄ijil tap
n̄inigabim ak, God n̄ibep
titi gil n̄ijek, tep ginigab?
Ginigabim n̄ibak, bin bi tap
si tap timel gipal okok gipal
rek nep ginigabim.

³⁵ Nib ak, kaual maual
n̄ibi okok midmagil lil, krop
gi tep gil, tap abramek
n̄inimib. Cinop pen n̄inigal,
agil, gos ar ak ma n̄ijnimib.
Nig genigabim ak, God kiliis
yib ar i alaj mideb ak, ni
pai ne m̄idenigabim. Ne geb
rek ginigabim ak me, n̄ibep
sakol ma gil, pen tep n̄inigab.
God ne bin bi tap si tap timel
gipal okok abe, bin bi nop,
tep gi, ma apal okok abe,
krop ak rek nep gi tep gi.

³⁶ Nap n̄ibi bin bi yimig
n̄ijil di tep gi rek, n̄ibi ak
rek nep bin bi yimig n̄ijil di
tep ginimib.

*Bin bi okok krop minim
kib ma agnimib*

³⁷ "Nib ak, bin bi ognap,
'Nig nig gi pim rek, n̄ibi
bin bi timel midebim,' ma
agenigabim ak, God n̄ibep
pen ak rek nep, 'Nig nig
gi pim rek, n̄ibi bin bi timel

midebim,’ agil ma agnigab. Nibi bin bi ognap minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ ma agenigabim ak, God nibep pen ak rek nep minim kib agil, ‘Nibi bin bi timel, pen dinigabim,’ agil ma agnigab. Bin bi okok nibep git timel genigal ak niyil yem genigabim ak, God tap timel nibi gipim ak, ak rek nep niyil yem ginigab.

³⁸ Tap nibi okok bin bi okok krop abramek nenigabim ak, God nibep pen ak rek nep abramek yib niyigab. Nibi sikel tari rek dil bin bi okok krop tap nonim li niyigabim ak rek, God sikel nibak nep di nibep ak rek nep tap nonim li niyigab,” agak.

³⁹ Pen Jisas minim alap sid tikil agak, “Bi udin kwoi ginigab alap, bi udin kwoi alap nop, kanib nib mideb, agil, ma yomnigab. Tari ginig: ne nig gek, omalgil kau migan eyan ap yap paknigair.

⁴⁰ Bin bi skul apal okok, am skul apal won ak, ag neb bi kiri okok krop ar alan ma midebal. Pen kisen skul ak ag tepgil ag saknigal ak, ag neb bi kiri okok eip adip adip midenigal.

⁴¹ “Pen tari ginig mab bog udin nibep ke pak karikil mideb ak niy agil mer, namam tap acip udin ne mideb ak nep niy agebim?

⁴² Mab bog kib udin nibep pak karikil mideb ak ned di yokem, udin nibi udin yib

lek, kisen namam tap acip sikol udin ne mideb ak, di yokin, agil agnimib,” agak.

Mab tep pileb, mab timel pileb

⁴³ “Pen mab tep alap magil timel alap ma pilnigab; pen mab timel alap magil tep alap ma pilnigab.

⁴⁴ Nib ak, mab okok magil pilnigab ak nep niyil, mab ak tep, mab ak timel, agil, niyngal. Nag migonih ak kiyau magil ma pilnigab. Nag gablog ak tapok magil ma pilnigab.

⁴⁵ Bin bi tep okok, cibur gos midmagil nab kiri adan tep mideb rek, git tep gipal. Bin bi timel okok, cibur gos midmagil nab kiri adan timel mideb rek, git timel gipal. Pen bin bi tige bin bi rek midebal ak, minim agnigal ak nep peyig niyil, bin bi okok tep, bin bi okok timel, agil, niyngabin.

*Bi omal karip omal girek
(Mat 7:24-27)*

⁴⁶ “Yip Bi Kib cin, Bi Kib cin, apim ak pen tari ginig minim agebin ar ak ma gipim?

⁴⁷ Bin bi minim yad ak niyil, agebin rek gipal okok, minim agnig gebin aul rek midebal.

⁴⁸ Bin bi minim yad ak niyil, agebin rek gipal okok, bi karip git linig ginigab, kau par dil, karip sap kab ar sijak di pinjil tep gil, karip ar nibak nep git linigab rek midebal. Nig gek, nig ulik apil, karip sek pag jisipik

masipik gi dad amnim ag
mer niñil, karip gi tep
ginigab nibak kilis gi nep
midenigab.

⁴⁹ Pen bin bi minim yad
ak niñil, agebin rek ma
giyal okok, bi karip gi linig
ginigab, kau par ma dil,
karip sap ma piñil, yokop
karip lim ar ar siñak gi
linigab rek midebal. Niñ
gek, niñ ulik apil, karip
sek pag jisipik masipik gi
dad amnim, agil, magil
nibak nep karip sek pis
nep dad amek, lim cog nep
midenigab.

7

*Jisas bi wög gi ñeb alap
gek komij lak*
(Mat 8:5-13)

¹ Jisas bin bi nib okok
kirop minim nibak ag niñ dai
juil, taun sikol Kapaneam
amnak.

²⁻³ Pen taun nibak, bi kib
ami sikop konjai nep kod
midoligip bi alap midek. Bi
ognap Jisas ap Kapaneam
mideb agel, minim nibak
niñil, Rom ami bi kib Juda
bi minim tiñ bilocep ognap
ag yokil agak, "Bi miñ wög
gi ñeb tep yib yad alap tap
giñ kimnig geb niñil nibi am
Jisas nop ag niñil poñ dil
dapem, nop gek komij laj,"
agak.

⁴⁻⁵ Agek, kiri Jisas midek
siñak amjakil, nop minim
kilis neb neb gilig gi aglak,
"Ami bi kod midep bi kib
alap, bi tep yib. Cinop Juda
bin bi okok midmagil liñ per

kod mid tep gi. Mogim
gep karip cinop alap gi lak.
Nib ak, nak amil bi miñ
wög gi ñeb ne ak gek komij
linimij," aglak.

⁶ Kiri agelak niñil Jisas
kirop eip amil amil karip
siñak ulep siñak amlig gel
niñlig gi, ami bi kod midep
nibak bi niñeb ne ognap ag
yokek, am Jisas nop nabij
pakil aglak, "Bi ami kod
midep bi cin ak nep ageb, 'Bi
Kib, yad bi tep mer, karip
yad ak tob yur ma onimij.

⁷ Yad bi tep rek nep niñim,
pen yad nippin, God nak eip
mideb rek, "Komij laj,"
minim ak nep agenimin, bi
yad tap giñ nibak komij
linimij.

⁸ Bi kib yib alap yip kod
mideb; yad ke pen ami
bi okok kirop kod midil,
"Amnim!" agen ambal;
"Owim!" agen opal; "Wög
nibak gim!" agen giyal,
ageb," aglak.

⁹ Nib agel, Jisas, bi nibak
gos ne ke niñil nib agip, agil,
wal agil, bin bi nop kisen
giñ apelak okok kirop agak,
"Ami bi Rom nib ak, yip niñ
di kilis giñ. Ne giñ nibak,
Isrel bi alap aknib rek giñ
yad ma nippin yib," agak.

¹⁰ Pen ami bi kod midep bi
ak, bi ne okok adik gi amil
niñlak, bi tap gak nibak bir
komij lak.

*Jisas bin kañil niñ ne kimak
ak nop gek, komij amnak*

¹¹ Niñ nab nibak nep, Jisas
eip bi ne okok eip Nen taun

amn̄ıłak. Bin b̄ı okok kon̄ai ȳıb nep eip amn̄ıłak.

¹² Taun k̄ıjon wagın ulep s̄ıňak amjakel n̄ıňlıg ḡı, bin kaňıl alap n̄ı nok̄ım ne t̄ık dowak k̄ımak ak, c̄ıp se ȳır ar l̄ıl dapelak. Bin b̄ı kon̄ai nep taun n̄ıbak n̄ıb ap̄ıl bin n̄ıbak eip apelak.

¹³ Jisas bin kaňıl n̄ıbak nop n̄ıňek, ȳım̄ıg gek agak, "S̄ıl ma agan," agak.

¹⁴ N̄ıb agıl, ne amıl c̄ıp se ȳır ar l̄ı dapelak mab ak d̄ı n̄ıňek n̄ıňlıg ḡı, b̄ı ȳır ar dapelak okok wös ḡıłak. Jisas b̄ı praj k̄ımak ak nop agak, "N̄ıt aul, nep agebin, warıkan!" agak.

¹⁵ N̄ıb agek, n̄ıt warıktıl b̄ıſıg ḡıl m̄ın̄ım agek n̄ıňlıg ḡı, Jisas non̄ım nop, n̄ıt nak ak, agıl, d̄ı n̄ak.

¹⁶ Pen bin b̄ı n̄ıň m̄idelak okok magıłsek pak ju d̄ıl, God ȳıb nop ak dap ranlıg ḡı aglak, "God m̄ın̄ım agep b̄ı k̄ıb ȳıb c̄inop owıp. God c̄inop ḡı n̄ıňıg owıp," aglak.

¹⁷ Jisas gak n̄ıbak n̄ıňıl, kesım del, m̄ın̄ım n̄ıbak Juda bin b̄ı karıp l̄ım k̄ıri t̄ıgon t̄ıgon amıl, karıp l̄ım ke t̄ıgon t̄ıgon magıłsek amnak.

*Jon B̄ı N̄ıg Pak N̄eb b̄ı ne
omal Jisas n̄ıňıg amn̄irek*

¹⁸ Jon b̄ı ne okok, Jisas gak rek magıłsek n̄ıňıl, am Jon nop ag n̄el, b̄ı ne omal agek aperek agak,

¹⁹ "N̄ıri mal amıl B̄ı K̄ıb nop ag n̄ımir, 'Nak Mesaia per kod m̄ıdobın ak nep opan aka b̄ı ke n̄ıb alap

sek kod m̄ıdojin?' agn̄ımir," agak.

²⁰ Agek, b̄ı omal Jisas m̄idek s̄ıňak amıl agrek, "Jon b̄ı n̄ıg pak n̄eb ak c̄ırop b̄ı mal agıp, 'N̄ıri mal amıl B̄ı K̄ıb ag n̄ımir, "Nak Mesaia per kod m̄ıdobın ak nep opan aka b̄ı ke n̄ıb alap sek kod m̄ıdojin," agn̄ımir, agıl, c̄ırop mal ag yokek, nep ag n̄ıňıg apobır me aul," agrek.

²¹ Pen k̄ıri mal n̄ıb agıl n̄ıň m̄ider n̄ıňlıg ḡı, Jisas bin b̄ı kon̄ai nep tap ar ke ke gak okok gek komıň lak; bin b̄ı kon̄ai nep m̄ıňak gak okok gek komıň lak; bin b̄ı kon̄ai nep k̄ıjeki k̄ıyob n̄ıllık aban n̄ıag m̄idek okok gek komıň lak; bin b̄ı kon̄ai nep udıń kwoi gak okok gek udıń n̄ıl n̄ıňlak.

²² N̄ıg ḡıl, Jisas b̄ı n̄ıb omal k̄ırop agak, "N̄ıri mal adıık ḡı amıl Jon nop agn̄ımir, 'Cır am n̄ıpır, b̄ı n̄ıbak bin b̄ı udıń kwoi ḡıp okok gek udıń n̄ıl n̄ıňebal; bin b̄ı tob p̄ıs nep t̄ımel ḡıp okok gek kauyan ajebal; bin b̄ı m̄ıb gon̄ soi sapeb l̄ıp okok gek m̄ilep ḡıp; bin b̄ı t̄ımid m̄ıgan p̄ılıň ḡıp okok gek m̄ın̄ım peyig n̄ıňebal; bin b̄ı k̄ımbal okok gek komıň m̄idebal; bin b̄ı ȳım gep rek okok m̄ın̄ım tep ak ageb n̄ıňebal.

²³ Bin b̄ı ȳıp gos n̄ıňıl c̄ıg ḡılḡıg ḡı nep m̄ıdenıgal okok, m̄ıň m̄ıň ȳıb ḡıňıgal, agn̄ımir," agak.

²⁴ N̄ıb agek, b̄ı Jon m̄ın̄ım

dad orek b̄i omal adık gi amer niñig gi, Jisas ne, Jon nop m̄inim ar ak kesim d̄il bin b̄i m̄idelak okok k̄rop agak, “N̄ibi ned miñ mab kab nep m̄ideb nab siñak ambek ñin ak, tari niñig ambek? N̄ibi sid par nokim alap yiñen di kaun gi adañ aul giñp alap niñig ambek?

²⁵ N̄ibi tari niñig ambek? B̄i walij tep yib yimib alap niñig ambek? N̄ibak mer. B̄i walij tep yib d̄il, tap tep tep din, agil gos n̄ipal okok, b̄i k̄ib karip okok nep k̄inbal.

²⁶ Pen n̄ibi tari niñig ambek? God m̄inim agep b̄i alap nop niñig ambek aka? Niñid me, God m̄inim agep b̄i alap nop niñig ambek, pen b̄i Jon n̄ipek ak ne wög ar ke n̄ib ḡinig owak.

²⁷ B̄i Jon n̄ibak me, b̄irarik nep God Minim ak ñu k̄il t̄ikil aglak,
‘B̄i m̄inim agep yad ak ag yoken, ned amil,
bin b̄i okok k̄rop ag ñi tep ḡinigab;

k̄isen nak ke ag yoken niñigan,’ agil ñu k̄il t̄iklak.

²⁸ N̄ibep agebin, bin b̄i ned m̄ideligipal okok abe, bin b̄i miñi m̄idebal okok abe, magilsek bin b̄i yokop, Jon b̄i k̄ib. Pen God bin b̄i yokop okok d̄il, karip lim ne seb kab ar alan siñak kod m̄idenigab bin b̄i okok, k̄iri Jon rek ma m̄idenigal; k̄iri bin b̄i k̄ib m̄idenigal,” agak.

²⁹ Bin b̄i okok, b̄i takis dep okok sek, ned Jon nop apel, k̄rop magilsek ñig pak ñak.

N̄ig gek, Jisas minim agak ak niñil aglak, “God kanib ne nep yipid giñ mideb,” aglak.

³⁰ Pen b̄i Perisi okok abe, b̄i lo minim ag ñeb b̄i k̄ib okok abe, k̄iri tari tari ḡilañ, God agak minim ak gos k̄iri ke niñil yo siñ r̄imel niñil, Jon cinop ñig pak ñañ, agil, ma olak.

³¹⁻³² Pen Jisas bin b̄i n̄ib okok k̄rop minim alap agil agak, “Bin b̄i miñi ñin aul m̄idebim okok yad niñin, k̄iri ñi pai s̄ikol okok, bin b̄i mogim gep kau siñak bisig giñ, ñi pai s̄ikol ognap meg miñan dap ranil ag amil apil giñ apal, ‘Cin akil p̄igon, n̄ibi tari ḡinig kogim ma papim? Pen k̄imep sil agep rek alap agon, n̄ibi tari ḡinig sil ma apim?’ apal rek ak, n̄ibi giñim.

³³ Tari ḡinig: Jon b̄i ñig pak ñeb ak apil, tap magil ma ñibil, ñig wain ma ñibil gek, n̄ibi nop ag juil apim, ‘B̄i k̄ijeki k̄iyob ñilik aban ñagip m̄ideb ak,’ apim.

³⁴ Pen miñi yad B̄i Ñi ne apil, tap ñibil, ñig wain ñibil gen, yip ag juil agebim, ‘Tap konai ñibil, ñig wain ñibil geb ak me, ne bin b̄i tap si tap t̄imel giñpal b̄i okok, b̄i takis dep b̄i okok, b̄i k̄iri alap m̄ideb ak,’ agil agebim.

³⁵ Pen bin b̄i God Minim tep ak niñ d̄il, k̄isen giñ, gi tep giñ, mid tep genigal ak, bin b̄i okok k̄rop niñil agnigal, God Minim ak minim niñid yiñ, agnigal,” agak.

B̄i si doligip bin alap

³⁶ Bi Perisi alap yib ne Saimon. Ne Jisas nop agak, "Nak onimin karip yad ak tap magil niyir," agak. Agek, Jisas karip ne ak amil tap magil nibel niyil gi,

³⁷ bin taun nibak midil tap si tap timel goligip minim alap agel niyak, Jisas bi Perisi karip amil eip tap niberek. Nib ak niyil, nig ki tep owe kab barol di tim lilk alap dapil,

³⁸ Jisas midek kid ken okok apil, tob wagin sijak sil ag midek. Nig gil sil agek niyil gi, udin nig ak pig girik Jisas tob ar eyan yapek, kimkas ne ak di liliq gi yoklig gi, tob kid ne ak bom silocil, milik nibil, nig ki tep owe nibak tob kid ne ar sijak son gi li nak.

³⁹ Nig gek, bi Perisi Saimon ak, gos magil nab ne ak nep gos niyil ne ke agak, "Bi nibaul bi God minim agep yipid gil midobkop, bin nibaul ne tap si tap timel gip bin timel alap apil nop di niyeb ak tik dam nirkop," agak.

⁴⁰ Jisas pen, bi Perisi gos sijak nibak niyil, nop agak, "Saimon, minim yad nokim alap mideb nep ag niyig gebin," agak.

Agek, Saimon agak, "Minim ag neb bi yad, minim nibak agan," agak.

⁴¹ Agek, Jisas minim sid tikil agak, "Bi alap warikil, bi omal krop bi alap paip hadred (500) denariai nibil, alap pipti denariai (50) niyigab.

⁴² Pen kisen bi nib omal pen neb rek ma lek, bi mani niyigab nibak krop mal agnigab, 'Yem gir. Mani niyrep mal nibin ak, pen niyir, agil gos ak ma niyimir, agnigab. Nib agek, bi an bi nibak nop midmagil yib linigab, bi tap dai kib midenigab ak aka bi tap dai sikol midenigab ak?" agak.

⁴³ Agek, Saimon agak, "Gos yad niyebin ak, bi tap dai kib midenigab ak," agak.

Agek, Jisas agak, "Niyid yib ageban," agak.

⁴⁴ Nib agil, Jisas adik gil bin ak nop niyil, Saimon nop agak, "Bin aul nop niyan. Yad karip nilik migan nep aul apesin, nak nig alap dil tob kid yip lig gi yokep ognap ma niban, pen bin nibaul, udin nig ne ak pig girik yapil tob yad nig lek, kimkas ne dil liliq gi yokip.

⁴⁵ Nak yip tig bom ma silocpan, pen bin aul, yad karip nilik migan nep apjakesin won ak tikek, ne tob kid yad tig bom siloclig gi nep mideb.

⁴⁶ Yip wel nabic cög alan ma li niban, pen bin aul ne tob kid yad nig ki tep owe ak son gi li nib.

⁴⁷ Nib ak, nep agebin, bin nibaul tap si tap timel konai nep gip ak niyil yem gebin. Nib ak, ne yip pen midmagil yib leb. Pen bin bi tap si tap timel sikol sikol gipal okok niyil yem gen, yip pen midmagil sikol sikol lipal," agak.

⁴⁸ Pen Jisas n̄ib agıl bin n̄ibak nop agak, “Tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄ıñıl kırıg gebin,” agak.

⁴⁹ N̄ib agek, b̄i ne eip tap n̄ibelak okok, kiri ke ag n̄ıñ ag n̄ıñ ḡil aglak, “B̄i n̄ibaul tari ḡınig, ‘Tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄ıñıl kırıg gebin,’ ageb?” aglak.

⁵⁰ N̄ib agelak ak pen Jisas bin n̄ibak nop agak, “Gos nak ke ak nep n̄ıñ d̄ıl, tap si tap t̄imel ḡipin okok Jisas n̄ıñıl kırıg gañ, agıl opan rek, tap si tap t̄imel ḡipan okok n̄ıñıl kırıg ḡipin. Nak amıl, God n̄ıñmagıl arak ar ne ak m̄idenim̄in,” agak.

8

Bin ognap Jisas eip amn̄ıłak

¹ Pen kisen n̄ıñ nab n̄ib s̄ıñak, Jisas b̄i ne akn̄ıb umıgan alan eip taun okok abe, karıp t̄ırıg t̄ıronj okok abe amıl, God bin b̄i ne d̄ıl kod m̄idenigab m̄inim̄ tep ak, bin b̄i okok kırrop ag n̄ak.

² Pen n̄ıñ n̄ibak, bin ognap k̄ıjeki k̄iyob n̄ılık sek m̄idelak okok Jisas gek komıñ lak, ognap tap gak okok gek komıñ lak, n̄ıñıl bin n̄ib okok ognap Jisas eip ajölıḡipal. Bin n̄ib okok ȳıb kiri me, alap Maria Magdala agölıḡipal. K̄ıjeki k̄iyob n̄ılık akn̄ıb ar oñıd bin n̄ibak nab adan m̄idił söj amn̄ıłak.

³ Bin alap Joana. N̄ıgm̄ıl ne ȳıb ak Kuja. Ne kin Herod karıp tap ne okok kod m̄idoliḡip. Bin alap Susana. Pen bin ognap sek koñai nep

eip ajölıḡipal. Bin n̄ib okok kiri magıłsek mani kiri ke d̄ıl, tap magıl tau dapıl, Jisas b̄i ne okok eip tap magıl j̄ım n̄ıñ n̄ıb ajölıḡipal.

*Goñbil magıl rek ak,
m̄inim̄ sid t̄ıkıl agak
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)*

⁴ Bin b̄i taun ke ke, yakam n̄on k̄ıb ȳıb okok n̄ib okok n̄ib Jisas nop n̄ıñig apel n̄ıñlig ḡi, bin b̄i ned olak okok kırrop m̄inim̄ alap sid t̄ıkıl agak,

⁵ “B̄i alap, goñbil magıl tanañ, agıl, goñbil magıl ak dam wög dai okok yoknígab. Ognap wög dai ameb majıl okok yapek, bin b̄i talak ḡi amıl apıl gel, yakır okok pen ap n̄ıñıl n̄ıñigal.

⁶ Pen ȳıñ ognap kab ar l̄ım s̄ıkol s̄ıkol m̄idenigab okok yapıł, marıp ḡınigab ak pen kab l̄ım s̄ıñak n̄ıñ n̄ıñ sek ma m̄idenigab ak me, p̄is nep m̄ilep ḡınigab.

⁷ Pen ȳıñ ognap nag kılıkasık nab okok yapek, nag n̄ibak sau ḡi pak n̄ıbek, tan tep ma ḡınigab.

⁸ Pen ȳıñ ognap l̄ım tep s̄ıñak yapıł, tan tep ḡıl, magıl koñai ȳıb nep p̄ılnıgab. Nokım nokım magıl n̄ıñ juıl akn̄ıb mamıd alan p̄ılnıgab,” agak.

Jisas kırrop n̄ib agıl agak, “N̄ıbi bin b̄i gos t̄ımid m̄idonim̄ıñ okok, m̄inim̄ agebin aul t̄ımid l̄ı n̄ıñ tep ḡınim̄ıb,” agak.

*Jisas, goñbil magıl ak
mìnìm sìd tìkil agak ak,
mìnìm wagın ak agak*

⁹ Jisas mìnìm sìd tìkil kesim nıbak agek, bı ne okok nop ag nıñıl aglak, "Mìnìm sìd tìkil agesan nıbak, mìnìm wagın ak titi gıl rek mìdeb?" aglak.

¹⁰ Agelak, Jisas kırop agak, "God bin bı ne dıl kod mìdenigab mìnìm we gıl mìdoligip ak, God nıbep gos ñek nıñebım, pen bin bı ognap okok, yad kırop mìnìm sìd tìkil nep agen, 'kìri nıñıl ma nıñımel, mìnìm magıl peyig nıñıl mìnìm wagın ma nıñ dìnimel.'

¹¹ Pen mìnìm sìd tìkil tap yıñ rek agesin ak, God Mìnìm ar ak agesin.

¹² Yıñ ognap yonıgab wög dai ameb majıl ar sıñak agesin ak, bin bı okok God Mìnìm ak nıñıgal ak pen Seten gos tımel nıñıl, kìri God Mìnìm ak nıñ del, God kırop dì komıñ yoknıgab ak tımel gıp, agıl, apıl God Mìnìm gos kırop nab adan mìdeb ak tıg ju dek, saköl gìnıgal, agıl agesin.

¹³ Pen yıñ ognap yonıgab kab ar lım sıkol sıkol mìdenigab okok agesin ak, bin bı okok God Mìnìm ak nıñıl, mìñ mìñ gılıg gıt, mìnìm nıbak nıñ dìniagal ak pen nıñ dì kılıs ma gìnıgal rek, mìker ognap apek saköl gıl kırıg gìnıgal, agıl agesin.

¹⁴ Pen yıñ ognap yonıgab nag kılıkasık nab okok agesin ak, bin bı okok God

Mìnìm ak nıñıgal ak pen kısen mìnìm mìker aka mani kıb tap okok aka mìñ mìñ gep ar ak nep gos nıñıl, God Mìnìm nıñ dì kılıs ma gìnıgal, agıl agesin.

¹⁵ Pen yıñ ognap lım tep ar sıñak yapıł, tan tep gıl, magıl konjai yıb nep pılnıgab agesin ak, bin bı okok God Mìnìm ak nıñıl, nıñ dì kılıs yıb gıl, gı dam dam, tap magıl tep pılnıgab, agıl agesin," agak.

Sıp dagıl we ma gep

¹⁶ Jisas nıb agıl agak, "Bin bı okok sıp dagıl tin cög mìgan aka abañ ar kınbal ak mok okpi okok we ma gìnıgal. Ar sıñak alan tık lel melik gek, bin bı okok karıp nılik mìgan nıbak apıl melik nıbak nıñıgal.

¹⁷ "Ak rek nep me, tap tari tari we gıl mìdeb okok, magılsek mısej lıñıgab; tap tari tari karıkıl mìdeb okok, magılsek dì melik geb sıñak lıñıgab.

¹⁸ "Nıb ak, mìnìm agebin ak nıñ tep gìnımib. Bin bı mìnìm nıñıl, nıñ dìniagal okok, mìnìm tep ognap sek nıñıgal; pen bin bı mìnìm nıñıl ma nıñ dìniagal okok, sıkol sıkol nıñın agıl nıpal ak sek, pıs nep kır gìnıgal.

Jisas nonım nımam sıkop okok

(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

¹⁹ Pen nıñ nıbak nep, Jisas nonım eip, nımam kısen ne okok eip, Jisas nop nıñıg olak. Apıl nıñlak, karıp nılik

mīgan nīb eyan Jisas bin bī tībīk dīl mīdelak nīñjīl mīs okeyan mīdelak.

²⁰ Nīg gel, bin bī karīp nīlīk mīgan ap mīdelak okok nīñjīl, bī alap Jisas nop agak, "Nānīm namam nak okok nep nīñnjīg ap mīdebal söñ eyan," agak.

²¹ Agek, Jisas agak, "Bin bī God Mīnīm ak nīñjīl kīsen gīpal bin bī okok me, ami yad, mam yad mīdebal," agak.

Jisas agek, yīgen kīb dek ak kīr gak

(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

²² Pen nīn alap, Jisas bī ne okok kīrop agīl agak, "Nīg Cōb Galili juñl pīs kīdadan amnīn," agīl, nīg magöb dīl amnīlak.

²³ Pen nab okok amel nīñjīg gīl, Jisas ne wīsīn kīn amnak. Wīsīn kīnek won ak, yīgen asad kīb yīb apīl nīg nab nībak dīl, nīg pag nīg magöb mīgan ak apek, kīmnīmel rek nep lak.

²⁴ Nīg gek, bī ne okok apīl, Jisas nop kaun gel warīkek aglak, "Bī Kīb! Cīn magīlsek kīmnīg gobīn!" aglak.

Agelak, Jisas yīgen dek ak abe, nīg pag apek ak abe ag gek, won nībak nep yīgen ak kīr gīl, nīg ak ulekīl, ned mīdek rek mīdek.

²⁵ Pen Jisas bī ne okok kīrop agak, "Nībi ti gīnīg yīp ma nīñ dīpīm?" agak.

Agek, kīri pīrīkīl kīb gaul gīl, kīri ke ag nīñ ag nīñ gīl aglak, "Bī nībaul bī an? Ne agek, yīgen abe, nīg kīb abe

mīnīm ne ageb rek nep geb," aglak.

Bī kījeki kīyob nīlīk sek ak, Jisas gek, komīñ lak
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

²⁶ Nīg magöb dīl, amił Nīg Cōb Galili nab sīñjak amił amił, karīp līm Gerasa bin bī mīdeligīpal pīs kīdadan amnīlak.

²⁷ Pen Jisas nīg magöb ak kīrīg gīl, nīg cōb gol sīñjak kab kīlīp ar sīñjak tob tau gek nīñjīg gīl, magīl nībak nep, kījeki kīyob nīlīk aban nīag mīdelak bī alap, taun nībak nīb apīl, Jisas nop nabiñ pakak. Bī nībak ne magīl nep mīdīl, karīp yīb nīlīk mīgan ak ma kīnolīgīp; cīp tīgel gōlīgīpal kab mīgan okok nep kīn ajolīgīp.

²⁸⁻²⁹ Bī ne kod mīdep okok, sen dīl nīñmagīl tob ne okok nīon gīl kīlīs gōlīgīpal ak pen kījeki tap okok apīl kīlīs gel, sen lōlīgīpal nīb okok pīg gīl rīkek, mīñ mab nep nab okok per per amolīgīp. Pen bī nībak, Jisas nop nīñjīl wal agīl, apīl tob wagīn sīñjak yap pakak. Jisas kījeki kīyob nīlīk nop aban nīaglak nīb okok kīrop agak, "Bī nībaul nop kīrīg gīl söñ amnīm!" agak. Jisas nīb agek, kījeki kīyob nīlīk nop aban nīaglak bī ak, coco gīl, mīnīm kīb agīl agak, "Nak Jisas, God Bī Kīb ar i oklañ mīdeb Nī ne ak, yīp tarī gīnīg geban? Yīp yur kīb ma nīnīmīn!" agak.

³⁰ Agek, Jisas agak, "Yīb nak ak agan!" agak. Jisas agek, ne pen agak, "Yīb

yad ak Koñai Nep,” agak. Kijeki kiyob ñitlik tap okok konjai yib nep nop yipil sikel midelak rek ak me, nib agak.

³¹ Pen kijeki kiyob ñitlik okok Jisas nop neb neb git aglak, “Cinop agenimin, mab ke eyan kau miyan kiriñ ma juip ak ma ag yoknimin!” aglak.

³² Nib agit, kaj koñai yib nep amil nitbelak yokop pirkak nib okok niñil, Jisas nop neb neb git aglak, “Nak cinop agek, am kaj midelak okdañ kirop yipil sikel,” agel, Jisas yau agak.

³³ Jisas yau agek, kijeki kiyob ñitlik tap okok, bi ak nop kiriñ git, am kaj nib okok kirop yipil sikel, kaj okok pig ju mak bak eyan amil, git dam nit cõb nab eyan pakil, nit nibil magilsek kim saklak.

³⁴ Pen bi kaj mikeliçipal okok, gak nibak niñil, pig git rikid ag amil, bin bi taun midelak okok kirop ag nit, amil bin bi karip lim taun ulep siñak midelak okok kirop ag nitlak.

³⁵ Ag nel, tap nibak tari geb agebal, agit, apil niñlak, bi kijeki yipil sikel midoligip ak, komin lek, walij yimil, Jisas tob wagin ulep siñak bisig midek. Kiri nibak niñil jel gek pirkak.

³⁶ Pen bin bi niñ midel niñlig git, Jisas kijeki ag söy yokak ak, bin bi okok, bin bi kisen olak okok kirop, nib git, agit, ag nitlak.

³⁷ Pen Geresa bin bi magilsek jel gek pirkil, Jisas

nop, nak adik git amnoñ agel, nit magöb dil pañdak.

³⁸ Jisas kiriñ amniñ gek niñil, ne gek kijeki kiyob ñitlik söy amniñlak bi nibak, nop minim neb neb git agak, “Yad nak eip amniñ,” agak.

³⁹ Nib agek, Jisas nop pen agak, “Mer. God nep tap tep yib tari tari git ak, nak karip nak amil bin bi nak okok kirop ag nitnimin,” agak.

Nib ak, ne taun ne adik git amil, bin bi okok kirop magilsek, Jisas yip nib nib git, agit, ag nit.

Bin alap Jisas nop di niñek komin lak; pai alap kimak Jisas gek warikak

(Mat 9:18-26; Mak 5:22-43)

⁴⁰ Pen bin bi Jisas apeb, agit, kod midelak okok, Jisas nit magöb dil amjakek, use tep yib apeban e, aglak.

⁴¹⁻⁴² Pen bi kib Juda mogim gep karip kod midoligip bi alap yib ne Jairas. Pai ne nokim yib mi yin lak umigan alan ak kimniñ gek, Jairas ne apil, Jisas midek ulep siñak kogim yimil agak, “Karip yad amniñ. Pai yad nokim ak kimniñ geb,” agak. Agek, Jisas niñning amek niñlig git, bin bi konjai yib nep apil, nop pis pis cirok cirok nitlig git amniñlak.

⁴³ Pen bin alap per per ne bin ajep amoligip mi aknib umigan alan lak. Bin nibak, soi non gep bi okok yip gel, yip komin lan, agit, kirop mani noligip ak pen nop gel midel giniñmin rek ma lak.

⁴⁴ Ne Jisas amek kîd ken pîs apîl, walij par kîb lak ak dî niñek niñlig gi, magîl nîbak nep nop mîlep gak.

⁴⁵ Pen Jisas kîrop agak, “Yip bi an dî niñip?” agak.

Agek, bin bi okok aglak, “Cin ma dî niñipin,” aglak. Pen Pita agak, “Bî Kîb, bin bi konjai nep sîn aul apîl, nep cirok cirok ñebal,” agak.

⁴⁶ Agek, Jisas agak, “Bin bi alap yip dî niñosip. Kîls yad ak amîb niñil agebin,” agak.

⁴⁷ Pen bin Jisas dî niñak nîbak, ne we giñimîn rek ma lak ak niñil, jep jep dîlig gi, Jisas mîdek ulep sînjak ap kogîm yîmak. Bin bi nîb okok niñ mîdelak nab okok Jisas nep agîl, ne tap gak ak, Jisas dî niñek, magîl nîbak nep komiñ lak kesim ak magîlsek mîsen agak.

⁴⁸ Agek, Jisas nep agak, “Pai yad. Nak yip dî niñen komiñ laj agîl niñ dîpan ak, yip dî niñek komiñ lîp me ak. Mînîm ma mîdeb. Nak amîl, God ñînmagîl arak ar ne ak mîdenimîn,” agak.

⁴⁹ Jisas nîb agek niñlig gi, bi Jairas nep wög goligip bi alap apîl, Jairas nep agak, “Pai nak pîs nep kîmîb; ag ñeb bi nep agek tob yur ma onimîn; adîk gi amnîmîn,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas mînîm nîbak niñil, Jairas nep agak, “Pai yad ak bîr kîmîb, agîl, gos ak ma niñnîmîn. Niñ denigan ak, nep komiñ lînîgab,” agak.

⁵¹ Jisas nîb agîl, Jairas karîp ne ak amjakîl, bin bi okok kîrop magîlsek ag söj sîn eyan lîl, pai nonîm nap ber mal, Pita ak, Jon ak, Jems ak kîrop poj dîl, pai ak nep niñning karîp ñîlik miñgan eyan amniłak.

⁵² Pen bin bi, pai nîbak kîmîb, agîl, sîl ag mîdelak okok, Jisas kîrop agak, “Nîbi sîl ma agîm. Pai ak ma kîmîb; yokop wiñin kîneb,” agak.

⁵³ Jisas nîb agek, bin bi okok, pai nîbak pîs nep kîmîb ak niñil, nep sîk aglak.

⁵⁴ Pen Jisas pai ak ñînmagîl kîd ne ak dîl agak, “Pai yad, warîkan!” agak.

⁵⁵ Nîb agek, kaun ne ak apîl kauyan kauper gek warîkek. Warîkek, Jisas agak, “Tap ognap ñem niñjan,” agak.

⁵⁶ Pai nonîm nap kîri kîb gaul girek. Pen Jisas kîrop ber mal agak, “Bin bi ognap kîrop mînîm nîbak ma ag ñînîmir, mer!” agak.

9

*Jisas bi ne aknîb umîgan
alanj okok ag ke ke yokak*

(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

¹⁻² Jisas bi ne aknîb umîgan alanj kîrop agek apelak agak, “Yad nîbep bi yad, kîls yad ke ñîl, ag yoknîgain. Nîb ak, nîbi okok amîl, kîjeki kîyob ñîlik bin bi yipil sîkil mîdebal okok agem söj amnîmel; bin bi tap giñp okok gem komiñ lînîmîn; bin bi

mîñak gîp okok gem sîn lînîmîñ; God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm tep ak ag ñem nîññîmel.

³ Pen amnîg gîl, kîsal dai, wad, tap ñîñeb, mani, waliñ, tap okok sek ma dad amnîmîb; yokop amnîmîb.

⁴ Taun alap amîl karîp alap amjakem, nîbep ag denîmel, kîrop eip kîn mîdîl, taun nîbak kîrîg amnîn agnîgabîm ak, magîl ak nep kîrîg amnîmîb.

⁵ Pen karîp lîm mîgan alap amem, nîbep ma ag denîmel, taun nîbak kîrîg amnîn, agnîgabîm ak, kîrop agnîmîb, ‘Mînîm tep ak daposîn ma dîpîm rek, lîm dai nîbep aul aposîn, tap acîp acîp tob cînop dîp ak lîg gî yokîl amobîn,’ agîl, lîg gî yokîl amnîmîb. Nîg genîgabîm, kîri gî tîmel gîpal ak nîññîgal,” agak.

⁶ Nîb agek, kîri karîp tîrîg tîronj magîlsekk tîgonj tîgonj amîl amîl mînîm tep ak ag ñîlîg gî, bin bî mîñak gak okok gel komîñ lak.

*Herod gos par nîñak
(Mat 13:1-2; Mak 6:14-16)*

⁷ Pen bin bî okok, Jisas tari tari gak mînîm ak ag amîl apîl gel nîññîg gî, gapman bî kîb Herod nîññîl, gos par yîb nîñak. Bin bî ognap aglak, “Jon bî ñîg pak ñeb kîñjam tîb gî rîk gîlak kîmak ak, kauyan warîkîp,” aglak.

⁸ Ognap aglak, “Bî ned nîb God mînîm agep bî ak Ilaija ne owîp,” aglak. Ognap aglak, “Bî bîrarîk ped okok

God mînîm ag ñoligîp bî alap kauyan komîñ lîl owîp,” aglak.

⁹ Nîb agel, bî kîb Herod agak, “Jon nop kîñjam tîb gî rîk gen bir kîmak rek, bî nîbak bî an ap mîdekk nîññîg gî agebal ak am nîññîm,” agîl, gos ak nîñak.

Jisas bin bî konjai nep tap ñîñeb ñek ñîñlak

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-12)

¹⁰ Pen Jisas bî ne aknîb umîgan alan adîk gî apîl, karîp lîm okok ajîl tap tari tari gîlak mînîm ak, Jisas nop ag ñîlak. Ag ñel, am karîp lîm mîgan alap ke am mîdojin, agîl, Jisas kîrop poj dîl Betsaida taun sîñak amnîlak.

¹¹ Pen majîl nab okok amel nîññîg gî, bin bî ognap aglak, “Jisas bî ne okok eip apîl padîkebal,” aglak. Nîb agel, bin bî konjai nep nop nîññîg kîsen gîlak. Apelak, ne tep apebîm e, agîl, God bin bî dîl kod mîdenîgab mînîm ak kîrop ag ñîlîg gî, bin bî tap gak okok gek komîñ lak.

¹² Pen dîgep pîb pañjîd amnîg gek magîl ak, bî ne aknîb umîgan alan apîl, Jisas nop aglak, “Karîp lîm sîñ aul, bin bî ma mîdebal, mîñ mab nep nab sîñaul mîdobîn rek ak, bin bî sîñ aul kîrop ag yokek, karîp bin bî mîdebal okok ke ke amîl, tap ñîñeb kîri okok ke pîyo nîññîl, kîneb mîgan okok pîyo nîññîl,” aglak.

¹³ Nib agelak, Jisas pen agak, “Nibi ke tap magil krop nim,” agak.

Agek, kiri aglak, “Cin tap niyeb konjai ma mideb. Yokop bred magil akniib mamid alaj midil, kibsal omal mideb. Nak tari gos niyeban? Bin bi sij aul konjai nep midebal ak, cin am tap niyeb krop ognap tau dowin aka?” aglak.

¹⁴ Nin nibak, bin bi apil mogim gilak okok, bin ni pai okok mer, bi okok nep me wok pagel paip tausen (5000) rek amnak.

Pen Jisas bi ne okok krop agak, “Bin bi konjai nep ap midebal sij aul agem, bin bi akniib niyjuil omal adik gi dam akniib wajrem alaj (50) non ke ke bisiglan,” agak.

¹⁵ Agek, bi ne okok ne agak rek nep gel, bin bi okok magilsek sijak bisiglak.

¹⁶ Ne bred magil akniib mamid alaj dil, kibsal omal sek dil, kilan gi seb kab ar alaj sijak niyil, God nop tep agil, tap niyeb nibak ti panjil, bi ne okok krop nek, kiri pen dil, bin bi okok krop nonim li nilak.

¹⁷ Nelak, kiri magilsek nib damil, nib saknimek rek ma lek, dai dai yepil yepil gilak okok, bi ne okok di wad akniib umigan alaj yigel ap ran jakak.

Pita Jisas nop agak, “Nak Krais ak,” agak

(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

¹⁸ Pen nin alap, Jisas amil ke sijak God nop sobok gi midil, bi ne okok krop ag niyil agak, “Bin bi okok yip bi an ag gos nopal?” agak.

¹⁹ Agek aglak, “Bin bi ognap nep Jon bi nig pak neb ak ag gos nopal; ognap nep bi ned nib God minim agep bi ak Ilaija ag gos nopal; ognap nep bi birarik ped okok God minim ag noligip bi alap kauyan komij liliowip ag gos nopal,” aglak.

²⁰ Agelak, Jisas krop pen ag niyak, “Pen nibi ke yip bi ban, agil, gos niyebim?” agak.

Agek, Pita pen agak, “Nak God Krais ne ak,” agak.

²¹ Nib agek, Jisas krop agak, “Minim nibak bin bi ognap krop ma ag ninimib, mer yib!” agak.

Jisas agak, “Kimil kauyan wariknigain,” agak

²² Jisas nib agil, minim alap agil agak, “Bi Ni ne nop yur kib yib ninigal. Bi minim tig bilocep okok, bi God nop tap sobok gep bi kib okok, bi lo minim ag neb bi okok, nop niyel milik yapek nagi pak lel, kimnigab ak pen nin omal midil miniek nin omal nokim ak kauyan wariknigab,” agak.

²³ Pen Jisas bi ne okok abe, bin bi midelak okok abe, krop magilsek agil agak, “Bin bi yip kisen gin, agil, gos niyenigal okok, tap lim dai ar wagin aul gos kib nopal ak kirig gi, mib gon kiri ke gos kib nopal ak kirig

gıl, ñin nokım nokım mab kros kiri dı ka gıl yıp kisen gìnìmel.

²⁴ Bin bı an an, mıb gon cın ke, komıñ mıdep magıl cın ke, gos nıñjıl mıd tep gìnigabin, agıl gos nıñnigal bin bı okok, pıs nep ap yap paknigal. Pen bin bı an an, Jisas nop nıñ dıl, mıb gon cın, komıñ mıdep magıl cın, tari tari gìnigab ak mìnım ma mıdeb, agıl gos nıñnigal bin bı okok, komıñ mıdep magıl ak dìnigal.

²⁵ Bin bı tap lım dai ar wagın aul dın, agıl gel amnigab bin bı okok, tap tep tep okok dıl, lım dai ar wagın aul mıd tep gìnigal, pen kisen kìmıl lım dai ar wagın aul kırıg gıl, God eip per per mıdenimel rek ma lınigab.

²⁶ Bin bı an yıp nabıñ gek, yad Jisas nop ma nıpin, agıl, mìnım yıp ma nıñ dìnigab ak, yad kisen Bapi cır apıl melık tep ke ak dıl, ejol sığ melık tep sek okok eip onigain ñin ak, bı nıbak nop nabıñ gek, ma nıpin agnigain.

²⁷ Pen nıbep nıñd yıp agebin, bin bı mıñi mıdebim sığ aul ognap ma kımniğabım; komıñ nep mıdıl, God bin bı dıl kod mıdenigab ñin ak nıñnigabım,” agak.

Jisas mıb gon ne ak ke yıp lak

²⁸ Jisas nıb agıl, ñin aknıb jıl onıd rek mıdıl, Jon, Jems, Pita kırop poñ dıl, God nop

sobok gìnig gı yokop dım nıb sığjak amnak.

²⁹ Amıl, God sobok gı mıdeklarıñ gı, mılık dai ne ke yıp lıl, walıj ne tıd yıp lıl, melık aknıb ke yıp gek nınlak.

³⁰⁻³¹ Nıg gek nıñlig gı, bı bırarık nep kımrek, Mosıs eip, Ilaija eip, God melık tep aknıb ke magıl ak dıl apıl, Jisas Jerusalem amıl kımıl, wög ne gı saknig gek mìnım ak ag mıdelak.

³² Pen Pita, Jems, Jon kırop yakam wişın apek, udıñ jık jık gılıg gı mıdelak, pen mıdarık kiri udıñ ñıl nıñjıl, Jisas melık tep ne ak abe, bı nıb omal Jisas eip warık mıderek okok abe, nınlak.

³³ Bı nıb omal amnig ger nıñlig gı, Pita gos nıñ tep gıl mer, Jisas nop agak, “Bı Kıb, cın sığaul mıdobın ak, tep yıp mıdobın. Nak cınop yau agek, karıp badak yokop omal nokım, nep alap, Mosıs nop alap, Ilaija nop alap gın,” agak.

³⁴ Nıb agek nıñlig gı, magıl nıbak nep, kımı tıd kıb alap apıl kırop magılsekkob ñek pırıklak.

³⁵ Pen mìnım alap kımı nab sığjak nıb apıl agak, “Bı aul Ñı yad; yad nop ag lınek. Nıbi mìnım ne agnımış rek nıñnimib,” agak.

³⁶ Mìnım ag dai juek, magıl nıbak nep nınlak, bı nıb omal kiri ma mıderek; Jisas nep mıdeklarıñ. Pen dım yırıık alan mıdıl, tap gak ak nınelak ak, ñin nab nıb sığjak

bin bì ognap kìrop ma ag
ñìlak.

*Ñì sìkol kijeki aban ñagak
alap Jisas gek, komiñ lak*

(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

³⁷ Pen mìnek, dìm gol
alan mìdelak nìbak kìrig gìl,
majil sìñak kìyan gì ap yapel
nìñlig gìt, bin bì konjai nep
apił kìrop nabìñ paklak.

³⁸ Bì alap bin bì nab nìbak
sìk kìb agìl agak, “Mìnìm ag
ñeb bì. Ñì yad nokìm aul,
nak nop yìmìg nìñnímìñ,
agìl, dapebin.

³⁹ Kijeki kìyob ñìlik per
nop aban ñag mìdil nop gek,
sìk kìb yìb agìl gìt dam pakil,
kìñik kobkob kosìb masìb
apił, kìm dam nab lìlig gìt
apeb. Nop nìg gìl, per per
nep gek gek me, ne yur mab
diliñ gìt mìdeb.

⁴⁰ Bì nak okok kìrop, kijeki
mìdeb nìbak ag yokìm, apin
ak pen kìri ag yok mer nìñil
kìrig gìpal,” agak.

⁴¹ Nìb agek, Jisas agak,
“Bin bì mìñi mìdebìm lìm
dai wagìñ aul, ñìñ akal
mìnìm nìñ dìñigabìm? Yad
bìrarìk nep mìker nìbep dad
ajebin; pen kìsen ñìñ titi gìl
mìker nìbi dì amnìm?” agak.
Nìb agìl, bì nìbak nop agak,
“Ñì nak nìbak ulep sìñaul
dowan,” agak.

⁴² Jisas nìb agek, ñì nìbak
dad apek nìñlig gìt, kijeki
kìyob ñìlik ñì ak nop kìlis
yìb gìl, pag pe gìt yokek gìt
dam lìm eyañ pañab sakak.
Jisas pen kijeki kìyob ñìlik
ak nop ag gek, ke amek nìñlig

gìt, ñì nìbak komiñ lek, Jisas
dam nap nop ñàk.

⁴³ Bin bì ap mìdelak okok,
God kìlis ne aknìb ke nìbak
nìñil, ñaul dìlak.

*Jisas, “Yìp mìmìg
gìñigal,” agak*

(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Bin bì nìñ mìdelak okok,
Jisas tap tari tari gak ak nìñil,
ñaul dìl nìñ mìdel nìñlig gìt,
Jisas bì ne okok kìrop agak,

⁴⁴ “Mìnìm agnìg gebin
nìbaul, nìbi tìmid li nìñ
tep yìb gìl mìdenimìb.
Ulep mìdeb, Bì Ñì ne nop
mìmìg nìñil, bì ognap kìrop
ñìñigal,” agak.

⁴⁵ Pen mìnìm agak nìbak,
kìri tìk nìñnímel rek ma lak.
Pen pìrikìl Jisas nop ma ag
nìñlak.

*Bì an rek bin bì kìb
mìdenigab*

(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

⁴⁶ Jisas bì ne nìb okok kìri
ke ag amìl apił gìl, bì alap
agak, “Yad bì kìb mìden,”
agak. Pen bì alap pen agak,
“Wìs! Nak mer, yad bì kìb
mìden,” agak.

⁴⁷ Jisas bì ne okok gos
nìñlak nìbak ke nìñil, ñì
sìkol alap dap ne mìdek bak
sìñak lìl agak,

⁴⁸ “Bin bì an yìp gos nìñil,
ñì pai sìkol aul nìb rek
dìñigab ak, yìp abe dìñigab.
Pen bin bì an yìp dìñigab
ak, Bì yìp ag yokek onek nop
abe dìñigab. Pen bì an nab
nìbi sìñak bì yokop yìb rek
mìdeb, bì nìbak nep ne bì
kìb yìb,” agak.

⁴⁹ Jisas nıb agek, Jon agak, “Bı Kıt, cın nıpın, bı alap yıb nak agıl, kijeki kiyob nılik tap okok ag yokak. Pen bı nıbak cın eip ma ajobın rek, ‘Nak nıg ma gınımın,’ agnok,” agak.

⁵⁰ Agek, Jisas agak, “Tari gınig nop nıb ag gipek? Bin bı nıbep nıñel mılık ma yonigab okok, bı nıñeb cın, agıl nıñımıb,” agak.

Sameria kai Jisas nop ma dilak

⁵¹ Pen Nap ne Jisas nop dam karıp lım ne seb kab ar alan dad ameb nıñ ak ulep gak nıñıl Jisas, Jerusalem amním, agıl, gos kılıs gı nıñıl me amnak.

⁵² Ne bı ne ognap ned ag yokak. Kiri amił tap nop gı jıñ gınig, karıp lım Sameria nab sıñak karıp tırıg tıron alap amniłak.

⁵³ Pen Sameria bin bı karıp tırıg tıron nıbak kıneligıpal okok, Jisas Jerusalem amníg gek mìnım ak nıñıl, nop ag wasu ma dılak.

⁵⁴ Nıg gelak, Jisas bı ne Jems eip Jon eip nıñıl, Jisas nop agrek, “Bı Kıt, seb kab ar alan nıb mab mılan agor, apıł bin bı nıg gıpal okok kırop yınnımın akan?” agrek.

⁵⁵ Nıb agerek, Jisas adık gıl kırop mal nıñıl, nıg ma gınigabın, agıl, kırop mal ag gak.

⁵⁶ Bin bı nıb okok kiri Jisas nop ma dıñigal ak nıñıl, kiri karıp tırıg tıron nıbak kırıg

gıl, karıp tırıg tıron ke nıb alap amniłak.

Bı alap Jisas nop agak, “Yad nak eip ajonigabır,” agak

(Mat 8:19-22)

⁵⁷ Pen majıl nab okok amel nıñlıg gı, bı alap apıł, Jisas nop agak, “Karıp lım akal akal amniğan okok, yad eip ajonigabır,” agak.

⁵⁸ Nıb agek, Jisas nop agak, “Yad eip koslam ajenığan. Kain sapeb okok karıp kıneb kiri lım mıgan okok mıdeb; yakır okok tin kiri ak ke mıdeb; pen Bı Nı ne, kau kıneb ne alap ma mıdeb,” agak.

⁵⁹ Pen Jisas bı alap nop agak, “Nak yad eip ajor,” agak. Nıb agek, bı nıbak pen agak, “Bı Kıt, yıp yau agek, yad am bapi yad tıgel gıl onım,” agak.

⁶⁰ Agek, Jisas nop pen agak, “Bin bı yıp ma nıñ dıpal ognap kımel, bin bı yıp ma nıñ dıpal ognap dam tıgel gıñımel. Nak pen amił, God bin bı dıl kod mıdenigab mìnım ak ag ūek amnan,” agak.

⁶¹ Pen bı alap agak, “Yad nak eip ajonigabır ak pen yıp yau agek, yad amił ami bapi, ai mam yad okok kırop mìnım ag ūi tep gıl, ūınmagıl pakıl, onım,” agak.

⁶² Agek, Jisas pen agak, “Bin bı an wög dai wagıñ gıl, gos par nıñıl, nab sıñak kırıg gıñigab ak, God bin bı dıl kod mıdenigab mìnım tep ak

ag ñeb bî wög ak gînîmîñ rek ma lîp,” agak.

10

Jisas bî ne kojai nep ag yokek amîl karîp lîm ke ke amniłak

¹ Kisen Jisas bî ne ñînjuñl omal nokîm adîk gî dam umîgan alan (72) dîl, kîrop bîlokîl omal ke, omal ke, karîp lîm okok ke ke ag yokníg gîl agak, “Nîbi ned amîl, mînîm yad ak ag ñem, yad kisen nînigain,” agak.

² Pen kîrop mînîm alap agak, “Tap wög kîb yîb mîdeb ak pen bin bî tap magîl pag dowep okok kojai ma mîdebal. Nîb ak, Bî Kîb wög dai nap nîb ak nop ag nîjem, bin bî tap magîl pag dowep ognap sek agek, am pag dolañ.

³ Nîbi amnîm! Pen nîbep kaj sipsip ñîlik rek kain sapeb mîdebal nab sîňak ag yokebin.

⁴ Nîbi mani tin, wad, tob tîrîp okok sek ma dad amnîmîb. Bin bî ognap eip majîl nab sîňak mînîm ag parsek ma mîdenîmîb.

⁵ Pen karîp alap amjakîl, karîp ñîlik mîgan amlîg gî, kîrop mînîm tep ag ñîl agnîmîb, ‘God nîbep kod mîdeñ,’ agnîmîb.

⁶ Nîb agenîgabîm, bin bî God mînîm sain tep ne dep rek alap mîdenîgab ak, mînîm sain nîbi nîbak dînigab. Mer ak, mînîm sain agnîgabîm ak nîbep ke adîk gî onîgab.

⁷ Pen karîp nîbak nep mîdîl, tap magîl dap ñînîgal ak ñîblîg gî mîdenîmîb. Bî wög gîpal okok pen saj dînîmel. Nîbak rek, kîrop mînîm tep ak ag ñenîgabîm rek, kîri pen tap magîl dap ñînîgal. Pen nîbi karîp karîp ma gînîmîb.

⁸ Pen taun alap amem, nîbep ag wasu dîl, tap magîl ñenîmel ak, dî ñînîmîb.

⁹ Karîp lîm nîbak, bin bî tap gonîmîñ okok kîrop gem, komiñ lînîmîñ. Bin bî okok magîlsek kîrop ag tep gîl agnîmîb, ‘God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, tob wagîn nîbep ak bîr owîp,’ agnîmîb.

¹⁰ Pen taun alap amem, nîbep ag wasu ma denîmel ak, majîl nab sîňak amîl agnîmîb,

¹¹ ‘Karîp lîm nîbep aul aposin ak, sîlpîl acîp acîp tob cînop cîg dîp ak, nîbepe ke lig gî yokîl amobîn. Pen nîj tep gîm! God bin bî dîl kod mîdenîgab ak, tob wagîn nîbep ak bîr owîp,’ agnîmîb.

¹² Yad nîbep agebin, kisen mînîm kîb nînîgal ñîn ak, taun kîb Sodom bin bî tap si tap tîmel nep gel gel yîn sîbok ñîb amnak ak, mînîm kîb nîjîl yur sîkol rek dînîgal; pen bin bî mînîm nîbi am agem ma dînîgal okok, mînîm kîb nîjîl yur kîb yîb dînîgal.

Pen yur kîb dînîgal

¹³ “Korasin bin bî okok abe, Betsaida bin bî okok abe, tap ma gep rek ak gen, nîjîl kîrig gîpîm rek, yur

kib yib dinigabim. Pen taun kib omal Taia Saidon bin bi okok krop, tap ma gep nibak rek ognap gen niplap ak, kiri walij pig gi rik yowip ognap yimil bisig gil, tin se di liliq gi di liliq gi midil, tap timel goligipal nibak kiring giplap.

¹⁴ Minim kib niñnigal nin ak, Taia Saidon bin bi okok yur sikol rek dinigal; pen nibi Korasin bin bi okok abe, nibi Betsaida bin bi okok abe, yur kib yib dinigabim.

¹⁵ Pen nin nibak, nibi Kapaneam bin bi okok ak rek nep, seb kab ar alan sinjak ma amnigabim; pis nep kau miyan kib eyan amnigabim,” agak.

¹⁶ Jisas bi ne okok krop agak, “Bin bi minim nibep dinigal okok, minim nibep nep mer, minim yad ak, kiri ak rek nep dinigal. Pen nibep ma dinigal okok, nibep nep mer, yip ak rek nep ma dinigal. Pen yip ma dinigal okok, yip nep mer, Bi yip ag yokek onek ak, nop ak rek nep ma dinigal,” agak.

Bi ne ag yokak okok adik gi olak

¹⁷ Pen kisen bi ne niñjuil omal nokim adik gi dam umiyan alan (72) nib okok, karip lim okok gi rag kiring gil apil, tep aglig gi Jisas nop aglak, “Bi Kib! Kijeki kiyob nilik bin bi aban nopal okok, yib nak agil, ‘Jisas mideb rek amnim!’ agon, apin rek niñjil ambal,” aglak.

¹⁸ Agelak, Jisas krop agak, “Yad niñ minden niñlig gi,

kijeki kiyob nilik nap kiri Seten, añim añim rek dil seb kab ar alan nib ap yap pakak.

¹⁹ Nibep ag lipin ak me, toi soin sarau, gaiwadö, kodal, tap sapeb nib okok abe, Bi Kaual Maual kilis ne ak abe, nibep gi timel ginimel rek ma lip.

²⁰ Pen kijeki kiyob nilik tap okok apin rek niñjil soñ ambal, agil, miñ miñ ma ginimib; God ne yib cinop seb kab ar alan sinjak nu kil tikip, agil, miñ miñ ginimib,” agak.

Jisas Nap God nop tep agak

(Mat 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Magil nibak, Kaun Sij ak Jisas nop ap ran jakil midek niñlig gi, ne miñ miñ gilig gi, Nap ne nop agak, “Bapi, nak Bi Kib seb kab ar alan abe, lim dai wagin aul abe kod mideban ak, gos nak ke niñek tep gip ar ak nep gipan. Cin bin bi kib gos niñ kid yikil ke niñpin, apal bin bi okok, krop minim tep wagin ak ma yomban, pen niñ pai sikol okok, nak krop gos tep niñek, minim tep wagin ak niñpal ak me, nep tep agebin,” agak.

²² Jisas nib agil agak, “Bin bi ognap yad bi tige p bi rek midebin ak ma niñpal; Bapi ne nep yip niñip. Pen Bapi ne bi tige p bi rek mideb ak, bin bi ognap ma niñpal; yad ke nep niñpin. Ne yip kilis tap ne okok magilsek nib rek, bin bi krop yomnim agnigain bin

bı okok nep, Bapi kırrop yomen nop niñnígal. Bin bı ognap sek Bapi nop ma niñnígal,” agak.

²³ Jisas nıb agıl, adık gıl, bı ne okok nep kırrop agıl agak, “Tap nıbaul niñebım ak, miñ miñ gınımıb. God nıbep nep me dı tep yıb gek niñebım.

²⁴ God miñım agep bı okok konjai nep abe, kiñ okok konjai nep abe, tap nıbi udın niñebım nıbaul, niñin, agıl, kod mıdeligipal ak pen kırı ma niñlak; miñım nıbi peyig niñebım nıbaul, niñin, agıl, kod mıdeligipal ak pen kırı ma niñlak.

Jisas, bı tep Sameria nıb ak, miñım sid tıkkıl agak

²⁵ Niñ alap nab sıñak, bı lo miñım ag ñeb bı alap, Jisas yıp tari miñım agnımın, agıl, apıl nop ag niñıl agak, “Miñım ag ñeb bı, yad tari tari gıl, komıñ per mıdeper magıl ak dıñım?” agak.

²⁶ Agek, Jisas nop agak, “Lo miñım ak ñu kıl tıkkıl, tari aglak?” agak.

²⁷ Agek, bı lo miñım ag ñeb bı nıbak agak, “Lo miñım ak niñin, Mosıs ñu kıl tıkkıl agak, ‘God Bı Kıt nak ak nop miñ miñ gıl,

gos tımid nak ak nop ñıl, kılıs nak ak magılsek nop ñıl,

nop mıdmagıl yıb lıñımın.

Nak ke mıdmagıl lıpan rek, bin bı ognap kırrop ak rek nep mıdmagıl lıñımın, agak,” agak.

²⁸ Nıb agek, Jisas bı nıbak nop agak, “Nak yıpıd gıl apan; ar nıbak nep kısen gıl, komıñ per mıdeper magıl ak dıñıgan,” agak.

²⁹ Jisas nıb agek, bı lo miñım ag ñeb bı nıbak, yıb yad ak sıkol gınıgab, agıl, Jisas nop kauyan ag niñıl agak, “Lo miñım ñu kıl tıkkık ak, bin bı ognap kırrop mıdmagıl lıñımıb, agıl, ñu kıl tıkkık. Nıb ak, bin bı akal kırrop mıdmagıl lıñımıb, agıl, ñu kıl tıkkık?” agak.

³⁰ Agek, Jisas bı lo miñım ag ñeb bı nıbak nop, miñım pen aglıg git, kesım dıl agak, “Bı alap Jerusalem kırıg gıl, taun kıt Jeriko amnıım, agıl, majıl nab sıñak amek niñlıg git, bı tap si dep ognap apıl, nop tapın magıl pakıl, waliј tap ne okok pılı git dad amel niñlıg git, ne majıl nab sıñak kımnıg mapal tıb mıdeper.

³¹ Bı God nop tap sobok gep bı alap, majıl ar nıbak amił bı nıbak kımnıg mapal tıb mıdeper sıñak niñıl, pıs kıt nep ajep lıl amnak.

³² Pen bı Lipai wagın bı alap, majıl ar nıbak nep amił, bı nıbak kımnıg mapal tıb mıdeper sıñak niñıl, ne ak rek nep pıs kıt nep ajep lıl amnak.

³³ Pen bı Juda mer, karıp lıım Sameria nıb bı alap, majıl par nokım nıbak nep amił, bı nıbak kımnıg mapal tıb mıdeper sıñak niñıl, nop yımig yıb niñak.

³⁴ Nop yımig yıb niñıl, mıdeper manı sıñak amił, soı

nop okok wel ognap lîl, ñig wain ognap lîl, soi nop okok ñon gak. Soi ñon gîl, dî donki ar ne ak lîl, karîp mani tauîl kînelîgîpal ak dam lîl, kod mid tep yîb gak.

³⁵ Mînek amnîg gîl, bî karîp kod midoligîp nîbak nop silpa kîd omal ñîl agak, ‘Nak bî nîbaul nop kod mid tep gînimîn. Pen mani titi agnîgan ak, adîk gî apîl nep ñinîgain,’ agak,” agak.

³⁶ Jisas kesîm nîbak dîl, ne bî lo mînîm ag ñeb bî nîbak nop ag nîjâk, “Bî majîl nab sînjâk pak lîlak ak, bî omal nokîm padîklîg gî amnîlak okok, bî an ne ke midmagîl lak rek, nop midmagîl lak?” agak.

³⁷ Agek, bî lo mînîm ag ñeb bî ak agak, “Bî nop yîmîg nîjîl gî tep gak bî nîbak,” agak.

Agek, Jisas nop agak, “Nîjîd nep ageban. Me nak amîl, ar nîbak rek nep gînimîn,” agak.

Jisas ne Mata Maria air mal karîp kîrop amnak

³⁸ Pen Jisas bî ne okok eip karîp lîm alap amjakelak, bin karîp lîm nîbak midédek alap apîl, kîrop poj dîl dam karîp ne ak amnak. Bin nîbak yîb ne Mata.

³⁹ Karîp ne ak nînai alap midédek. Yîb ne ak Maria. Maria ne Jisas midédek ulep sînjâk ap bisig gîl, Jisas mînîm agek ak nîj midédek.

⁴⁰ Mata ne ke nep tap magîl dagîl, gos par nîjîl, ap Jisas nop agak, “Bî Kîb, Maria yîp

kîrig gek, yad ke nep tap magîl cîn dagilebin ak tep ma gîp. Nop agek apîl yad eip tap magîl dagîlir,” agak.

⁴¹ Agek, Jisas agak, “Mata, Mata, nak tap konjai nep gos par nîjeban ak tep mer.

⁴² Maria mînîm tep yad nîjînîm, agîl, gos nokîm ak nep nîjîl, ap mînîm yad nîj midéb. Bin bî alap tap tep dîp nîbak pîlî gî dînimîn rek ma lîp,” agak.

11

*God nop sobok gînîg, nîg gîl rek agnîmîb, agak
(Mat 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Nîn alap, Jisas karîp lîm ke mîgan alap midîl, Nap God nop sobok gîlîg gîl midédek. Sobok gî juek nîjîlîg gî, bî ne alap apîl nop agak, “Bî Kîb, God nop titi gîl sobok gîn? Jon bî ne okok kîrop ag ñek nîpal rek, nak cînop ak rek nep ag ñek nîjîn,” agak.

² Agek, Jisas kîrop pen agak, “God nop sobok gînîg gîl, nîbgîl agnîmîb, ‘Bapi, bin bî okok yîb nak agel ar amnañ. Nak bin bî dîl kod midenîgan nîn ak kasek onîmîn.’

³ Tap magîl cînop nîn nokîm nokîm per per nîban rek nînîmîn.

⁴ Bin bî ognap cînop gî tîmel gel, kîrop pen gî tîmel ma gîpîn rek,

cın tap si tap tımel
gipin okok niñil kırıg
giñimìn.

Cinop kod middenimìn,
gos alap piwakonimìn,
gi tımel ma giñin,
agnimib,” agak.

⁵⁻⁶ Jisas minim nıbak agıl, bı ne okok kırop minim sid tıkil agak, “Nıbi bı alap, kıslım nab kib eyan, bı niñeb ne karıp amıl agnigab, ‘Nıbemmam, bı niñeb yad alap par okok nıb apıl karıp yad ak apjakosip. Pen tap nop ñen niñimìn ak ma mideb ak me, nep apebin. Yip bred magıl omal nokım ñan, agnigab. Agenigab, bı niñeb ne nıbak minim pen agnigab,

⁷ ‘Kıslım nab kib aul apıl yip aknıb ma agnimìn! Yad nı pai yad okok eip kıjon giñil kınobın. Nıb ak, yad titi gıl warıkıl, nep tap ageban nıb okok dı niñim?’ agnigab.

⁸ Pen nıbep agebin, bı karıp nap nıb ak, bı niñeb yad, agıl, kasek dı ma niñigab, pen nop ñan agıl kod midlig gi, kılıs gi midek midek, agnigab rek niñigab.

⁹ Nıb ak, nıbep agebin, tap tari ma midonimìn, God nop ag niñem, nıbep niñigab. Tap tari piyo niñigabım ak, dinigabım. Cinop kıjon ak yıkan, agıl, pak gu gu gem, yiñigab.

¹⁰ Tari giñig: bin bı God nop ag niñigal okok, dinigal. Bin bı tap piyo niñigal okok, dinigal. Bin bı cinop kıjon yıkan, agıl,

pak gu gu gel, kırop kıjon yiñigab.

¹¹ Nıbi nı pai nap okok, nı nıbi alap kıbsal nen agenigab, toi alap niñigan aka?

¹² Aka pen, yakır magıl nen agenigab, kodal alap niñigan aka? Ak rek nep nıg ma giñigab.

¹³ Nıbi bin bı tep mer ak pen nı pai nıbi okok tap tep okok nep niñigabım. Bapi seb kab ar alan sıñık mideb ak Bı tep yib. Ne tap tımel alap ma niñigab. Kaun Sıñ ak cinop ñan, agenigabım ak, Bapi nıbep niñigab,” agak.

*Jisas Seten kılıs dıl tap ma
gep rek geb, aglak*

(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

¹⁴ Pen bı alap nop kıjeki aban ñagek, minim agıl mer, yokop nep midek. Jisas kıjeki nıbak ag yokek, bı aban ñag midek ak minim agek niñig gi, bin bı niñ midelak okok kib gaul gılak.

¹⁵ Pen bin bı nıb okok ognap aglak, “Ne kıjeki kıyob niñlik nap kiri Bielsebul kılıs ne ak dıl, kıjeki kıyob niñlik okok ag yokek,” aglak.

¹⁶ Pen bin bı nıb okok ognap, Jisas tari giñigab, agıl, aglak, “Tap ma niñep alap ke seb kab ar epel gek niñil me, God nep ag yokek onak ak, niñigabın,” aglak.

¹⁷ Pen Jisas gos tom kiri ke niñlak ak ke niñil agak, “Karıp lım kib nokım alap, tiç asık ke ke lıl, bin bı kiri

ke eip pen pen genigal ak, karip l̄m n̄bak p̄s nep ap yap paknigab. Bin b̄t wagin nokim alap, ak rek nep t̄g asik ke ke l̄l, bin b̄t kiri ke eip pen pen n̄agenigal ak, bin b̄t wagin nokim n̄bak ap yap paknigab.

¹⁸ N̄b aknib rek nep, Seten wagin ne ak t̄g asik ke ke lenigab ak, titi ḡl mid tep ginim̄n? Pen n̄bi ȳp agebim, ‘Bielsebul k̄lis ne ak d̄l, kijeki kiyob n̄ilik ag yokek s̄oj ambal,’ agebim.

¹⁹ N̄b agebim ak, yakam n̄bi ke okok kijeki kiyob n̄ilik okok titi ḡl ag s̄oj yokpal? Yakam n̄bi ke agnigal, bin b̄t n̄g ginim̄l rek ma l̄p.

²⁰ Pen yad God k̄lis ne d̄l, kijeki kiyob n̄ilik tap okok ag s̄oj yokebin rek, n̄bi n̄ijnigabim, God bin b̄t d̄l kod midep n̄in ak cinop b̄r owip aul, agil n̄ijnigabim.

²¹ “Pen b̄t k̄lis alap, cim tu ne li tep ḡl, karip ne ak n̄in midenigab, bin b̄t ognap tap ne alap pil̄ gi dinim̄l rek ma linigab.

²² Pen b̄t k̄lis ȳb alap ke apil, nop eip pen pen ḡl pakenigab ak, cim tu karip sinjak li tep gak ak sek pil̄ gi d̄l, tap si dinigab okok dam nonim li n̄inigab.

²³ “Bin b̄t an an yad eip ma midebal okok, wög yad gebin ak t̄b wal gebal. Bin b̄t an an kiri bin b̄t ognap ȳp ma dapenigal okok, bin b̄t ȳp onig gebal okok krop yik gi dam yokebal.

Kijeki kiyob n̄ilik tap okok

kauyanj adik gi onim̄n rek lip, agak

²⁴ “Kijeki kiyob n̄ilik alap, bin b̄t aban n̄ag midek, ag s̄oj yokek amnigab ak, am miñ mab nep nab okok amil, kau alap piyo n̄ijil midenim, agil, am nab n̄b okok piyo n̄in tag tag mer n̄ijil, ‘Karip n̄ilik migan ned midil opin ak amnin,’ agnigab.

²⁵ Agil, amil n̄ijnigab, karip n̄bak lig gi tep gek, kau tep nep midenigab.

²⁶ Ne n̄ijil okok amil, ne rek mer, kijeki kiyob n̄ilik timel ȳb aknib ar onid ak sek poj di dapil, migan n̄bak am midenigal. Nig gek, b̄t n̄bak ned tep sikol sikol midoligip rek mer; miñi ne pis nep timel ȳb ḡl midenigab,” agak.

²⁷ Jisas minim n̄bak agek, bin b̄t konjai midelak nab n̄b sinjak bin alap warikil, sik sik agil agak, “Nanim nep tik dap ci ñak ak, miñ miñ ȳb ginim̄n,” agak.

²⁸ Agek, Jisas pen agak, “N̄b ageban ak pen bin b̄t an an God Minim ak n̄ijn ageb rek ginigal okok, kiri miñ miñ ginigal,” agak.

Tap alap ke gek n̄ijnin, aglak

(Mat 12:38-42; Mak 8:12)

²⁹ Pen bin b̄t konjai ȳb nep ap mogim gel n̄ijlig gi, Jisas krop agak, “Bin b̄t miñi midebim nab sinjaul, tap si tap timel giliq gi midil agebim, ‘Tap ma gep rek alap seb kab ar alan gek n̄ijnin,’

agebim. Pen yad nibepe agebin, tap alap ke gen ma niñigabim. Bi God minim agep Jona nop gak ar ak nep yip gek, niñigabim.

³⁰ Taun kib Ninepa bin bi okok, God minim agep bi Jona apil gak rek niñil God nop niñ dilaq rek, bin bi miñi midebim okok, yad Bi Ni ne giñigain rek niñil, niñigabim.

³¹ Pen birarik nep bin kwin karip lim par midek okok nib apil, Kiñ Solomon minim tep ageb ak niñin, agil, owak. Pen nibi bin bi miñi midebim okok, bi kib Solomon rek mer, yad Bi Kib yib apil nab nibep siñaul midil, nibep minim tep yib ag ñen ma niñ dipim. Nib ak, minim kib agep niñ ak, kwin nibak warikil nibep bin bi miñi midebim okok minim kib agnigab.

³² Birarik nep Jona am Ninepa bin bi okok kirup agek, tap si tap timel goligipal okok, tari giñig niñ gipin agil kirig giñ, God nop niñ dilaq. Jona ne agek niñ dilaq ak pen miñi yad Bi Kib yib apil nab nibep siñaul midil, minim tep yib ag ñen, tap si tap timel gipim okok ma kirig gipim. Nib ak, minim kib agep niñ ak, Jona ne warikil nibep bin bi miñi midebim okok minim kib agnigab.

*Kislím nab okok rek ma
midenimib*
(Mat 23:1-26; Mak 12:38-
40; Luk 20:45-47)

³³ “Bin bi okok sip dagit
tin cög miñan okok ma we
giñigal; ar siñak alan tik
lel melik gek, bin bi okok
karip niñlik miñan nibak apil
miseniñiñigal.

³⁴ Pen udin magil ak sip
melik rek mideb. Udin magil
ak mid tep giñigab ak, miñ
goj nab adan melik giñ
mid tep giñigab, pen udin magil
mid tep ma giñigab ak, miñ
goj nab adan kislím giñ
rek midenigab.

³⁵ Nibi niñ rep giñimib,
nab nibi adan melik mideb
aka kislím mideb. Nibi gos
nipim, nab cin adan melik
middeb ag gos nipim ak pen
kislím onimij rek lip rek,
nibi ke niñ rep giñimib.

³⁶ Miñ goj nibi nab adan
magilsek melik giñ midlig
giñ, miñan sicol eñap kislím
ma midenigab ak, sip melik
gek nibep melik pak niñigab
akniñ rek linigab,” agak.

*Nibi Perisi kai gac sek
midebim, agak*

³⁷ Pen Jisas minim ag juek
niñlig giñ, bi Perisi alap nop
agak, “Apek karip yad amil
tap niñir,” agak. Agek, Jisas
karip ne amil, karip miñan
eyan tap niñig bisigak.

³⁸ Bisigil, tap nibek niñlig
giñ, bi Perisi nibak, gos ne ke
nab okok nep niñil, bi niñaul
tari giñig cin Juda kai per
gipin rek, niñmagil ne ak niñ
li yokil mer, yokop nep tap
niñbeb, agil, gos ak niñak.

³⁹ Jisas gos niñak nibak ke
niñil nop agak, “Nibi Perisi
kai, kiri pler kap okok söñ

ken okok ñig pak tep gipal
rek ak gipim ak pen nab nibi
eyan tap si tap timel gipim
gac ak ap ran jakil middeb.
Nibi bin bi tap tep krop
okok din, agil, git timel yib
nep gipim.

⁴⁰ N̄bi saköl sek yib. God
n̄bep wak ak nep ma ḡ lak;
nab adan abe ḡ lak.

⁴¹ Nib ak, tap pler kap
migan eyan middeb ak, bin
bi tap ma middeb okok krop
nintimb. Nig genigabim
ak, tap nibi magilsek tid
ginigab.

42 "Pen n̄bi Perisi kai, n̄iñ
tep ȳb ḡinim̄b: n̄bi m̄iker
k̄ib ȳb d̄inigab̄im. S̄inib̄,
dil, tap yokop ki tep oweper
wög dai tanib̄ okok n̄iñem,
tap k̄ib rek lek, wök pag n̄iñ
damil, wajrem alan amek,
nonim̄ l̄l God nop nokim̄
alap n̄in, agil, per gos n̄ip̄im.
Tap s̄ikol s̄ikol okok per n̄ig
gil ḡip̄im ak tep, pen taris
ḡinig minim̄ wagin ȳb ak
n̄iñil kisen ma ḡip̄im? Bin
bi okok k̄rop yip̄id ḡil ḡip̄ ar
ak ma ḡip̄im; k̄rop t̄imel ḡip̄
ar ak nep ḡip̄im. God nop
midmagil ma lip̄im. N̄ig ḡil,
gi t̄imel ḡip̄im.

43 "Pen n̄bi Perisi kai, n̄iŋ
tep ȳb ḡin̄im̄ib: n̄bi m̄iker
k̄ib ȳb d̄in̄igab̄im. N̄bi
Juda moḡim gep karip okok
am̄il, b̄i k̄ib mab bog b̄is̄igpal
ar ak nep b̄is̄igp̄im. Gos
n̄bi n̄ip̄im ak, bin b̄i konai
m̄idebal nab okok amon,
'Min̄im ag ñeb b̄i apeban e'
agel, c̄inop tep ḡin̄igab, agil,
n̄ip̄im.

⁴⁴ Pen n̄bi Perisi kai, n̄n̄j̄
tep ȳb ḡn̄m̄b: n̄bi m̄ker
k̄b ȳb d̄n̄gab̄m. Bin b̄
ognap n̄n̄j̄l, n̄bep b̄ tep ȳb
apal ak pen c̄p t̄igel ḡpal ki
t̄mel m̄deb m̄gan okok bin
b̄ ma n̄n̄j̄l ar alaŋ ajpal rek
m̄deb̄m,” agak.

⁴⁵ Jisas nīb agek, lo mīnīm
ag ūeb bī alap nop agak,
“Mīnīm ag ūeb bī, mīnīm
kīlīs yīb līl ageban nībak,
cīnop ak rek nep ag jueban,”
agak.

46 Agek, Jisas agak, "Pen
n̄bi lo m̄n̄im ag ñeb b̄i okok,
n̄iñ tep ȳib ḡin̄im̄ib. N̄bi
m̄iker k̄ib ȳib d̄in̄igabim̄.
M̄n̄im̄ k̄il tep ap̄im̄ ak, wad
m̄iker k̄ib okok rek, bin b̄i
okok kirop gom ñ̄ibim̄ ak
pen kirop ȳim̄ig n̄iñil ag
tausak ma d̄ip̄im̄.

47 Pen n̄bi lo m̄n̄im ag
ñeb b̄ okok, n̄iŋ tep ȳib
ḡin̄im̄ib. N̄bi m̄iker k̄ib
ȳib d̄in̄igab̄im̄. Nased ac̄ik
n̄bi okok b̄ırarı̄k nep b̄ God
m̄n̄im̄ agep b̄ okok k̄rop
ñag pak l̄ı̄lak. Pen n̄bi God
m̄n̄im̄ agep b̄ okok c̄ıp t̄igel
k̄rop ḡi l̄ip̄im̄.

48 Gipim n̄bak, tep nep
paklak, agıl, gipim. Nased
acık God minim agep bi
okok ūag pak lıłak; n̄bi pen
cip tigel kırrop git lipim.

49 Nib ak, God gos tep ke
niñip ak agak, 'Bi minim
yad agep okok, bi minim tep
yad dad ameb okok kiroq
ag yoknigain, pen kiroq yo
niñil, ognap gi timel gil, og-
nap pis nep nág pak lñigal,'
agak.

⁵⁰ Pen bırarık nep, God lım dai wagın aul gi linig gak nıñ ak tıkił, bı God mınım agep okok kırop per pakel owıp rek, bin bı mıñi mıdebim sıñ aul, tap dai nıbak pen dıniğabım.

⁵¹ Mıker nıbak me, bı Ebol nop ned wagın giñag pakıl, ñag pak dapıl, ñag pak dapıl, kisen Sekaraia nop, kau tap sobok giñeb karıp nılik mıgan ak kıdadañ, kab kolım di giłlak bıd ar sıñ aul, nab sıñak ñag pak lıłak. Nıbep nıñid yıb agebin, mınım mıker nıbak magılsek, bin bı mıñi mıdebim okok dıniğabım.

⁵² Pen nıbi lo mınım ag ñeb bı okok, nıñ tep yıb gınimib. Nıbi mıker kıb yıb dıniğabım. Mınım tep ak, gos tep nıñeb karıp nılik mıgan kijoñ ki ak nıbi dıl, okok we giplim. Okok we giplim ak, bin bı karıp nılik mıgan am nıñin, agıl gos nıpal okok, kırop per majıl magrem ag rıkpım,” agak.

⁵³⁻⁵⁴ Jisas kırop nıb agıl söñ amek nıñlig gi, lo mınım ag ñeb bı okok abe, bı Perisi okok abe nop yo nıñlig gi aglak, “Mınım tari ak agon, pen agek nıñıl, nop dam mınım kıb agın,” agıl, Jisas nop mınım esek esek ar ognap agel amnak.

12

*Tap we gił giplal okok
mıseñ nıñnígal
(Mat 10:26-27)*

¹ Pen nıñ alap, bin bı konjai yıb nep ap mogım gił, pen pen cırok cırok nıł bin bı ognap tob tau pag jısiptik masipik giłig gi amel nıñlig gi, Jisas bı ne okok kırop agak, “Perisi kai per gi timel giplal ak we gił, mid tep giplin, ag gos nıpal. Nıbi nıb aknıb rek gınimib rek lıp ak, nıbi yıs kiri ak nıñ tep yıb gınimib.

² Tap we gił giplim okok, kisen mıseñ lek nıñnígal. Mınım kapkap ag we giplim okok, ak rek nep mıseñ lek nıñnígal.

³ Pen mınım kıslım eyan apım ak, melik sek agel nıñnígal. Mınım kapkap karıp mıgan eyan apım ak, meg mıgan dap ranıl karıp ar alan agel, yıg dad karıp lım okok dad amnígal,” agak.

*God nop nep pırıknımib
(Mat 10:31)*

⁴ “Bin bı yad sıñ aul, nıbep agebin, God nop cıg gon, cınop ñag paknígal, agıl, ma pırıknımib. Ak yokop mıb gon ar ak nep gi timel gel, ki gınigab. Kisen kiri tap alap nıbep gınimel rek ma lıñigab.

⁵ Nıb ak, yad nıbep agebin, nıbi pırık gınig, Bı nıbep mıb gon ñag pak lıł, kisen nıbep mab ke yıneb mıgan eyan di yoknímın rek lıp, Bı nıbak nep pırıkep me; nop nep pırıknımib.

⁶ “Nıbi nıplim, bin bı yakır sıklol aknıb mamid alan sıkim gił, mani lakañ

sikol omal nep dípal. Yakır sikol níb okok, God nokím alap ma níñnímíñ rek ma líp; magílsek níñeb ak nep mideb.

⁷ Pen níbi bin bì okok tap yíb; yakır okok níbep eip adíp adíp rek mer. God nabíc cög kímkas níbep ak magílsek wök pagíp ak me, níbi ma pírikíl, gos sek midenimíb,” agak.

Jisas bin bì ne midebim ak, bin bì okok misen agnímíb

(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Níbep mìním níñíd agebin, bin bì Jisas pís ken mìdobín, agíl, bin bì midebal nab sínjak misen ag yíkenigal ak, yad kírop pen abe bin bì sín aul yíp pís ken midebal, agíl, God ejol ne midebal nab sínjak misen ag yíknigain.

⁹ Pen bin bì Jisas pís ken ma mìdobín, agíl, bin bì midebal nab sínjak misen agenigal ak, yad kírop pen abe bin bì sín aul yíp pís ken ma midebal, agíl, God ejol ne midebal nab sínjak misen agnígain.

¹⁰ “Bì Ñí ne nop ag juenigal ak, God níñíl kírig gíniç, kírig gíniçab; pen Kaun Sín ak nop ag juenigal ak, God ne níñíl ma kírig gíniçab.

¹¹ “Pen níbep mìním kíb agníç gíl, dad Juda mogím gep karíp sínjak, aka gapman bì kíb midebal nab sínjak, aka kin midebal nab sínjak, dapenigal ak, pen mìním

tari ak díl agin, agíl, gos par ma níñnímíb.

¹² Warík agem níñlig gi, won níbak nep Kaun Sín ne níbep gos ñek níñlig gi, níñíl agnígabim,” agak.

Tap konjai dín, agíl, gos ak ma níñnímíb

¹³ Bin bì konjai mìdelak nab níb sínjak, bì alap Jisas nop agak, “Mìním ag ñeb bì, nak mam yad ak nop agek, bapi tap ne dí líl kímak okok, noním li yíp pís kíd ke ñan,” agak.

¹⁴ Agek, Jisas nop pen agak, “Yíp bì an agíl, ‘Bì tap tíg bìlok ñeb ak midenimín,’ agek níñíl tap níbep okok dí noním li ñíñím?” agak.

¹⁵ Jisas níb agíl, bin bì mìdelak okok kírop agak, “Níñíl tep yíb gíniçimíb. Tap konjai nep dín, agíl, gos ak ma níñnímíb. Tap konjai dín, agíl, gos níñnígabim ak, mìd tep gíniçimíb rek ma línigab,” agak.

¹⁶ Pen Jisas mìním alap kírop mìním síd tíkíl agak, “Bì mani konjai midenigab alap, wög dai ne ak, wid magíl tap okok konjai yíb nep midenigab.

¹⁷ Gos ne okok nep ke níñíl damíl, ‘Tap ñíñeb yad konjai nep mideb okok, karíp ñíñíl migan akal dap líl, níb midenim?’ agnígab.

¹⁸ Pen gos alap níñíl, ‘Karíp sikol okok tib wal gi yokíl, karíp kíb kíb okok nep gi líl, wid magíl yad abe, tap yad okok abe magílsek dí

karıp ñılık migan nıb okok
dam lñigain.

¹⁹ Yad nıg gıl, adi ke agnigain, “Bı aul. Nak tap tep konjai yıb mideb ak mı konjai yıb nep mıdıl ma kır gınigab. Nıb ak, wög nak ak kırıg gıl, tap nak nıb okok nep ñıblıg gı, ñıg ñıblıg gı, mıñ mıñ gılıg gı, gı midenimın,” agnigain, agnigab.

²⁰ Nıb agıl gos nıjnigab, pen God nop agnigab, ‘Nak bı saköl sek yıb! Mıñi kislım nab eyaç nep kımnıgan. Tap nak konjai nep gı jın gı lek mideb nıb okok, an rek dı nıb midenigab?’ agnigab.

²¹ “Nıbak rek me, bin bı tap tep okok konjai nep dı mogım gıpal ak pen God udın yırık ne sıňak kırı bin bı yım gep rek midebal,” agak.

*God cınop kod midenigab,
agıl, gos par ma nıjnımıb*

²² Jisas nıb agıl, bı ne okok kırop agak, “Nıb ak, ‘Tap magıl akal nıb dıl nıb midojin, walıj akal nıb dıl yım midojin,’ agıl, gos par ak ma nıjnımıb.

²³ Tap ñıneb ak tap kıb mer. Komiň midep won ak tap yıb. Walıj tap okok tap kıb mer. Mıb gon ak tap yıb.

²⁴ Yakır midebal okok nınjım. Yakır okok, bin bı gıpal rek, wid wög gı yımel, pok gek ma tık dopal. Wid magıl tık dap mogım gep karıp kırı alap ma mideb. God nep me tap ñıneb kırop nıb. Ne tap sıkol okok gos

nıñıl nıg gıp ak, nıbi tari gınig cınop bin bı ma kod midenigab, agıl, gos par nıpım? Yakır okok tap sıkol; nıbi tap sıkol mer.

²⁵ Pen nıbi gos par nıjenigabım ak, kımnıg gınigabım nıñ ak kırıg gıl, magıl alap sek midenigabım aka?

²⁶ Ak tap sıkol, pen nıbi ke tap sıkol nıbak gınımıb rek ma lıp. Nıb ak, nıbi tari gınig tap yokop ar ognap gos par nıpım?

²⁷ Tap be okok tanıb, magıl pılıl sım yokıp ak pen ke walıj gıl tıb kadıg gınımıj rek ma lıp. God nep gek, tıb kadıg tep yıb gı mideb. Pen Kiň Solomon tıb kadıg tep yıb goligıp ak, kausıl okok tıb kadıg tep gı mideb ak rek ma goligip.

²⁸ Tap be okok tanıb nıb okok tap yokop; per ma midenigab. Mıñi rek mıdıl, tol menık tıb gı rık dı mab dagılel yınnigab. God ne tap yokop okok gos nıñıl nıb gıp ak, nıbi tari gınig cınop walıj ma nıñigab, agıl, gos par nıpım? Nıñ dep magıl nıbi ak par ma mideb.

²⁹ Cın tap magıl, ñıg, tap okok akal nıb dıl nınjın, agıl, gos miker ak ma nıjnımıb.

³⁰ Bin bı God nop ma nıpal okok, gos nıbak rek nıpal. Pen Nap nıbi ak nıbep saköl ma gıp; tap nıbi ma mideb okok nıñıp.

³¹ Nıb ak pen, God bin bı dıl kod midenigab ak, cınop sek dınjımıj, agıl, gos nokım nıñıl gem amek me, nıbep

kod mīdlīg gi, tap nīb okok nībep nīnīgab.

Karip līm seb kab ar alan siňak tap tep tep dī mogim gīnīmīb

³² “Kaj sipsip bad sīkol yad siň aul, Nap nībi ak, nībep dīl kod mīdenīgain, agīl nīnjīp ak me, nībi ma pīrīknīmīb.

³³ Tap nībi mīdeb rek okok, sīkim gi mani dīl, bin bī tap ma mīdeb okok kīrop nīnīmīb. Nīg genīgabīm ak, mani tin nībi wor ma gīl per per nep mīdenīgab; tap tep tep nībi seb kab ar alan siňak mīdīl ma kīr gīnīgab; bī si dep apīl si ma dīnīgab; sīpsep tap okok ma nījnīgab.

³⁴ Pen tap tep nībi okok līm dai ar wagīn aul dī mogim genīgabīm ak, cībur gos mīdmagīl nībi ak, ak rek nep līm dai ar wagīn aul mīdenīgab. Pen tap tep nībi seb kab ar alan siňak dī mogim genīgabīm ak, cībur gos mīdmagīl nībi ak, ak rek nep nīb alan mīdenīgab.

Gijin gīl mīdenīmīb

³⁵ “Nīb ak, walīj nībi ak ulep ulep pag tep gīl, sīb nag pog lī tep gīl, sīp dagīl līl nīnjīg gi mīdenīmīb.

³⁶ Bī wōg gi nīeb okok agnīgal, ‘Bī kīb cīn ak, bī nīnīgab ne bin dīl eip tap kīb nīb mīdel nīnjīg gi, ulep adīk gi onīgab,’ agīl, nīnjīg ab ne kīb kīr ak adīk gi apīl, kījōn pak gu

gu gek, kasek yīknīgal. Nīb aknīb rek nībi nīg gīnīmīb.

³⁷ Pen ne adīk gi apīl, kīrī nījīg mīdenīgal ak nīnjīl, kīrop dī tep yīb gīnīgab. Bī kīb nībak ne ke, walīj ne ak ulep ulep pag tep gīl, sīb nag pog lī tep gīl, kīrop agek, apīl tap nīnīgab līl nībal kau ak bīsīg kīs kīs gel, ne ke tap nīnīgab okok dam kīrop nīnīgab.

³⁸ Pen bī kīb kīslīm nab kīb eyāj aka kīlokīl agenīgab won ak apīl nīnīgab, bī ne okok wīsīn ma kīnenīgal, kīrop dī tep yīb gīnīgab.

³⁹ Nīb ak, nīnjīm. Bin bī karip nap nīb okok, bī tap si dep bī onīgab nīn ak, agīl, nījīg mīdeblap ak, karip kīrop pīpagīl, tap kīrop okok ma si dīpkop.

⁴⁰ Nīb aknīb rek, Bī Nī ne onīgab, agīl, kod mīdenīmīb. Ma onīgab agīl gos nīnīgabīm magīl ak nep onīgab,” agak.

God nop wōg gi tep gīnīmīb

(Mat 24:45-51)

⁴¹ Jisas nīb agek, Pita agak, “Bī Kīb, mīnīm sīd tīkīl ageban nībak, cīnop nep ageban aka bin bī okok magīlsek ageban?” agak.

⁴² Agek, Bī Kīb pen agak, “Bī an gos tep mīdek, wōg gi tep gīnīgab bī ak, bī kīb ne karip ne ak amnīg gīl bī nībak nop agnīgab, ‘Bī wōg yīp gīpal ognap kīrop kod mīdīl, tap nīnīgab

kırop okok nonım lı ñılıg gi
midenimın,’ agıl, amnígab.

⁴³ Nıb ak, kisen adık
gi apıl, agnígab rek nep
genígab ak nıñıl, nop dı tep
yıb gínigab.

⁴⁴ Yad nıbep agebin, bı
kıb nıbak agek, bı ne gi tep
gínigab nıbak tap ne okok
magılsek kod midenigab.

⁴⁵ Pen bı wög gi ñeb ne
ak, bı kıb yad ak kasek ma
apeb, agıl, bin bı wög gi
ñeb ognap kırop tapın magıl
pakıl, tap kıb nıbıl, ñig wain
konai nıbıl, saköl ñagıl, gi
midenigab.

⁴⁶ Pen bı kıb ne ma onigab,
agıl, nıñigab ñıñ ak nep
apıl, nop tıb gi rık ma rık gił,
bin bı minım nop ma nıpal
nab kırop sıñak ag yoknígab.

⁴⁷ “Bı wög gi ñeb bı alap,
bı kıb ne minım agnígab ak
nıñ tep gínigab, pen minım
nop ak tıb juıl, agnígab rek
ma gínigab ak, bı kıb agek,
kıri nop tapın paknígal.

⁴⁸ Pen bı wög gi ñeb
bı alap, bı kıb ne minım
agnigab ak ma nıñıl, minım
agnigab rek ma gínigab
ak, bı kıb agek, kıri nop
pakıl yur sıkol rek ñinigal.
God bin bı kırop tap konai
ñinigab okok, yıp pen tap
konai ñinimıl, agnígab; pen
bin bı kırop tap konai yıb
ñinigab okok, yıp pen tap
konai yıb ñinimıl, agnígab.

*Bin bı ognap Jisas nop ma
dıl asık ke ke linigal*

(Mat 10:34-36)

⁴⁹ “Yad opin ak, lım dai
ar wagın aul sıp pıg yokníg

opin. Karıp lım okok
magılsek bir yınbkop ak tep!

⁵⁰ Yıp yur pak ñinig gebal
ak, yıp mıker kıb yıb giıp.
Mıker kıb nıbak mıd dam
dam, yıp yur pak saknígal
ñıñ ak nep auan amnígab.

⁵¹ Nıbi yıp agnígabım,
bin bı tıg jım ñinig owıp
agnigabım ak pen ak mer.
Yad opin rek, bin bı okok
gos ar ke ke nıñıl asık ke ke
linigal.

⁵² Mıñi ñıñ aul tıkkı,
amılgon apılgon aknıb
mamıd rek middenigal ak,
omal nokım yıp del, omal yıp
ma dıl, asık ke ke linigair.
Pen mer ak, omal yıp der,
omal nokım yıp ma dıl, asık
ke ke linigal.

⁵³ Bı apıl mal, ñı ne aka
nap yıp ma dek me, asık ke
ke linigair. Bin amıl mal,
pai ne aka nonım yıp ma
dek me, asık ke ke linigair.
Nonım eip ñı ne bine ak eip,
ak rek nep gínigair; nonım
aka ñı ne bine ak yıp ma dek,
asık ke ke linigair,” agak.

*Krais ak apeb, agıl, ma
nıñlak*

(Mat 16:2-3; Mak 8:11-13)

⁵⁴ Pen Jisas minım alap
sek kırop agak, “Pıb panıd
ameb pıs kıd kımı komıb
nıñıl, mıñi mıñab ñagnig
geb, agıl nıñ mıdem, mıdak
mıdak apım rek nep mıñab
ñagnigab.

⁵⁵ Yıgen kıb okim nıb
okol gi apek nıñlig gi, mıñi
pıb kıb linig geb, agıl nıñ
mıdem, mıdak mıdak apım
rek nep pıb kıb linigab.

⁵⁶ Nı̄bi bı̄ esek agep! Tap lı̄m dai wagı̄n aul nı̄ŋ tep gıl̄, tap seb kab ar alan nı̄ŋ tep gıl̄ gıpim ak, pen tari gını̄g nı̄n kı̄b per kod mı̄deligipim ak, mı̄ñi bir owıp, agıl̄ ma nıpim?” agak.

*Bı̄ nep mınım kı̄b agnígab
ak eip mınım tı̄g asıknımib*
(Mat 5:25-26)

⁵⁷ “Nı̄bi ti gını̄g, majıl nı̄bak tep, majıl nı̄bak tı̄mel, agıl̄ ma nıpim?

⁵⁸ Pen bı̄ alap, nep mınım kı̄b agníg dad amebin, agonımın, mınım kı̄b nı̄bak tari gını̄g agníg amobır, agıl̄, majıl nab sı̄njak amlı̄g gī, nop eip mınım ag tı̄g ası̄k tep gını̄mir. Mer ak, nep dam bı̄ kı̄b mınım nı̄nejb nı̄nmagıl̄ ar ne ak yokek, ne pen nep dam polisman nı̄nmagıl̄ ar kırop okok lek, nep pı̄s nep dam mı̄ñ lı̄nı̄gal.

⁵⁹ Nı̄b ak, yad nep agebin, nak nagı̄man nep mı̄dıl̄, tap dai nak okok pı̄s nep dai pag ju sakıl̄ me, söj amnı̄gan,” agak.

13

*Nı̄bi tap si tap tı̄mel gıpim
ak ma kı̄rig gını̄gabım ak,
kı̄mnı̄gabım*

¹ Magıl̄ nı̄bak, bin bı̄ ognap apıl̄, Jisas nop agıl̄ aglak, “Galili bin bı̄ ognap apıl̄, God sobok gep karıp ak tap sobok gī ñel nı̄nlı̄g gī, magıl̄ nı̄bak nep gapman bı̄ kı̄b Pailot kırop pı̄s nep ñag pak lak,” aglak.

² Agelak, Jisas kırop agak, “Galili bin bı̄ nı̄b okok nep,

tap si tap tı̄mel aknı̄b ke gel nı̄b gıp, pen Galili bin bı̄ ognap tap si tap tı̄mel sı̄kol sı̄kol gıpal rek nı̄b ma gıp, agıl̄, nıpim ar?

³ Ak mer! Yad nı̄bep agebin, tap si tap tı̄mel gıpim okok tari gını̄g nı̄g gıpın, agıl̄, ma kı̄rig gını̄gabım ak, bin bı̄ nı̄b okok kı̄mlak rek nep, nı̄bi magı̄lseк ak rek nep kı̄mnı̄gabım.

⁴ Pen Siloam cöb ulep sı̄njak, karıp par kı̄b tī paŋ pe gıl̄ bin bı̄ aknı̄b kagol pı̄s kı̄d adaŋ (18) kırop pak lak ak, tap si tap tı̄mel aknı̄b ke gel nı̄g gıp, pen bin bı̄ Jerusalem mı̄debal ognap tap si tap tı̄mel sı̄kol sı̄kol gıpal rek nı̄g ma gıp, agıl̄, nıpim ar?

⁵ Ak mer! Yad nı̄bep agebin, tap si tap tı̄mel gıpim okok tari gını̄g nı̄g gıpın, agıl̄, ma kı̄rig gını̄gabım ak, bin bı̄ nı̄b okok kı̄mlak rek nep, nı̄bi magı̄lseк ak rek nep kı̄mnı̄gabım.

Mab alap magıl̄ ma pılı̄p

⁶ Pen Jisas mınım sı̄d tı̄kil kırop agak, “Bı̄ alap ulem magıl̄ alap pı̄lanj, agıl̄, yı̄n ak ju dapıl̄, nag wain wög ne sı̄njak yı̄mnı̄gab. Kı̄sen adık gī apıl̄ nı̄nlı̄gab magıl̄ alap ma pı̄lnı̄gab.

⁷ Bı̄ wög gep ne ak nop agnígab, ‘Mı̄ omal nokım mı̄ nokım nokım yı̄nek nı̄nlı̄g gī, per apıl̄ nıpın ulem yı̄mnek ak magıl̄ nı̄nejb alap ma pılı̄p. Nı̄b ak, wög dai yad nab sı̄njak mı̄deb ak tep ma gıp. Tı̄b yokan!’ agnígab.

⁸ Agenigab, bı wög gi ŋeb ne agnigab, ‘Bı kib, ulem wagin nibak miñi tib ma yocep. Yad ulem wagin nibak kipil gi tep gil, tap kas kas ognap dap len,

⁹ mi kisen nib ak magil pilnimin ak, kiriç ginimin; pen magil ma pilnimin ak, tib gi rik yoknimin, agnigab,” agak.

*Jisas bin alap kid magil
nīk gak gek, yīpid gak*

¹⁰ Pen Juda God nop sobok gep nīn alap, Jisas Juda mogim gep karip alap amil, krop minim ag nīt midek.

¹¹ Karip nīlik mīgan nibak bin alap ap midek. Bin nibak nop kijek kiyob nīlik gek, kid magil ne ak nīk nīk gīl nep ajoligip mī aknib kagol pis kid adan (18) yinak.

¹² Jisas bin nibak nop agek apek agak, “Tap nep gīp ak komiñ lip,” agak.

¹³ Nib agil, nop di nījek nīnjig gī, magil nibak nep kid magil ne ak yīpid gek, God yib ne ak agek ar amnak.

¹⁴ Pen Jisas God nop sobok gep nīn ak gek komiñ lak ak nīnjil, bı kib Juda mogim gep karip nibak kod midoligip ak, Jisas nop nījek milik yapek, bin bi ap midebak okok krop agak, “Nibi bin bi tap gīp okok, wög gep nīn aknib kagol onid nep apem komiñ linimin. Miñi God nop sobok gep nīn aul nīg ma ginimib,” agak.

¹⁵ Nib agek, Bi Kib nop pen agak, “Nibi bi esek agep! Kaj kau, kaj donki nibi okok non

gi lem midenigab sijak, God nop sobok gep nīn ak nīg nen gek, krop nag wisibil, dad amem nīg nīnjigal aka mer?

¹⁶ Pen based acik cin Ebraham tikil, tik dap lilkai pai aul, Seten nop birarik nep non gi lek, mi yin kagol pis kid adan mideb ak, nep yimig ma nepim ar? Miñi God nop sobok gep nīn aul, nag ne wisib yokesin, yip minim kib agebim ar?

¹⁷ Jisas nib agek, bı nop nījel milik yowak okok nabiñ yib gak. Pen bin bi ognap okok, Jisas tap ma gep rek goligip okok nīnil, miñ min yib glak.

*Mab mastad magil ak,
minim sid tikil agak*

¹⁸ Jisas minim alap sek agil agak, “God bin bi dil kod midenigab minim ak nībep ag nīnjig gebin ak, titi gīl agen, nibi nīn tep ginigabim?

¹⁹ Me minim agnig gebin ar nibaul rek mideb. Bi alap mab mastad magil ak dam wög dai ne ak yimek, tan kib gīl tam lil kid kid amenigab, yakir okok apil lek lek kid kid midenigal,” agak.

²⁰ Minim alap pen kauyan agak, “God bin bi dil kod midenigab minim ak, titi gīl agen, nibi nīn tep ginigabim?

²¹ Ar nibak rek, bin alap yis bad sikol sikol alap dil, plaua tin kib eyan sek tig adik madik gek midlig gī, kib yib tannigab rek ak ginigab,” agak.

*Kijon sikol ak
(Mat 7:13-14,21-23)*

22 Pen Jisas Jerusalem amnig gil, yipid gil ma amnak. Ne taun okok abe, bin bi karip tirig tiron midelak okok abe, nab nab kinalig gi, minim ag nilig gi amnak.

23 Bin bi midelak nib okok, bi alap Jisas nop agak, "Bi Kib, God yokop bin bi omal nep di komin yoknigab aka?" agak.

Agek, Jisas krop agak,

24 "Nib ak, nibi kils gil nep, kijon wagin sikol tam nibak amnigabim. Bin bi konai yib nep, kijon tam sikol nibak amnin, agil, am sisin tik mer niyngal.

25 Tari ginig, bi karip nap nib ak kijon gitngab, nibi son okok nep midil, pak gu gu gil agnigabim, 'Bi kib, kijon yikan!' agnigabim. Nibi nib agem, ne pen pe agnigab, 'Nibi akal nib? Yad nibep ma nippin!' agnigab.

26 Agenigab, nibi pen agnigabim, 'Nak ned karip lim cin ak apil, nep eip tap nibil nig nibil goligipin; nak cinop minim ag noligipan, agnigabim.

27 Nibep pen agnigab, 'Yad nibep ma nippin. Nibi akal nib yad ma nippin. Nibi bin bi tap si tap timel gipim ak me, nibep kijon ma yiknigain. Amnim!' agnigab.

28 Kisem nibi niyngabim, Ebrahim, Aisak, Jekop, bi God minim agep bi okok, God karip lim per midep ak God eip midenigal, pen

nibep ag soy yokek, sil kib aglig gi, meg miyan su tibiklig gi nep midenigabim.

29 Pen bin bi par okok nib, pi b apeb pis ken nib, pi b panid ameb pis ken nib, okim okok nib, okid okok nib, God karip lim per midep ne ak apil, bisig gi jum nil tap kib niyngal.

30 Pen bin bi minni kid ken yib sijak midebal okok, kisen ognap ned am midenigal. Pen bin bi minni ned amebal okok, kisen ognap kid ken yib okok midenigal," agak.

Jisas Jerusalem niyek mapin gak

31 Won nibak nep, bi Perisi ognap apil Jisas nop aglak, "Gapman bi kib Herod nep ntag pak linig geb. Nib ak, nak karip lim aul kiring gil, karip lim ke alap amnon," aglak.

32 Agelak, Jisas agak, "Nibi am kain sapeb nibak nop agem, niy midonimin. Minni abe, tol abe, bin bi kijeki kiyob nilik aban ntagip okok gen komin lili, bin bi tap gip okok gen komin lili, ginigab. Minek pen, nin omal nokim ak me, wog yad ak gi saknigain.

33 Pen minni, tol, menik yad majil ammin ag gos nippin ak amnigain. Bi God minim agep okok krop Jerusalem nep ntag pak linigal.

34 "Jerusalem! Jerusalem! God ne minim agep bi ne nibep nen agil ag yokak bi okok, tari ginig per kab ju

pak lîpim? Kîlokîl nîlîk dî auan mok okok lîp rek ak, yad per nî pai nak okok dî tep gînîm, agîl, nîpin ak pen yîp yîrik nîjîl mer apîm.

³⁵ Nîb ak, nîjîm. Karîp nîbi ak kau nep mîdeb. Mîdak, nîbi yîp ma nîjnîgabîm; kîsen okok, ‘Bî nîbaul Bî Kîb ag yokîp apeb aul, God gek, yîb ne ar alanj amnañ, agnîgabîm nîn ak me, yîp kauyan nîjnîgabîm,’ agak.

14

Jisas, bî nînmagîl tob su gak alap nop gek, komîj lak

¹ Juda God nop sobok gep nîn alap, Jisas amîl Perisi bî kîb alap karîp ne ak tap nîbek nînlîg gi, bin bî mîdelak okok, ne tari rek gînîmîj, agîl, nîj i sek li mîdelak.

² Tari gînîg: nîn nîbak, bî nînmagîl tob su gak alap ap mîdek.

³ Jisas, bî Perisi okok abe, bî lo mînîm ag ñeb bî okok abe, kîrop agak, “God nop sobok gep nîn aul, bî tap gîp alap gon komîj lînîgab ak tep aka mer? Lo mînîm tari ageb?” agak.

⁴ Agek, mînîm alap pen ma aglak. Nîb ak, Jisas bî nînmagîl tob su gak ak nop dî nînek komîj lak. Komîj lek, Jisas bî nîbak nop ag yokek amnak.

⁵ Jisas bî nîbak ag yokîl, bî nîb okok kîrop agak, “Nî pai nîbi alap aka kaj kau nîbi alap, God nop sobok gep nîn

ak nîg mîlpîm kau mîgan eyañ yapanîgab ak, nîbi kasek am dî yoknîgabîm aka mer?” agak.

⁶ Agek, kîri pen mînîm alap agnîmel rek ma lak.

Cîn yîb kîb mîdeñ, agîl, gos ak ma nîjnîmîb

⁷ Pen bin bî nîb okok tap magîl nîjnîg apîl, kau bîsigep tep tep ar ak nep nîjîl bîsigin, agîl, bîsiglak ak, Jisas nîjîl, mînîm alap mînîm sîd tîkîl agak,

⁸ “Bî alap bin dînîg gîl, tap kîb nîjnîg nîbep sîk agek amîl, kau bîsigep tep lînîmîj ar ak ma bîsignîmîb. Tari gînîg: bin bî kîb ognap onîmel rek lîp.

⁹ Nîb ak, nîbi kau bîsigep tep ar nîbak bîsig genîgabîm ak, bî nîbep sîk agnîgab ak apîl agnîgab, ‘Nak ke sînjak amnoñ, bî kîb aul ar nîb sînjak bîsigan,’ agek, nod nabîj gek nînlîg gi, am lîlîg gi am bak okok bîsignîgaban.

¹⁰ Pen nîbep, tap nîjnîn, agîl, sîk agenîmel, am gol okok bîsig mîdem me, bî nîbep sîk agnîgab ak apîl agnîgab, ‘Bî nîbemmam. Nak apîl kau ar tep aul bîsig gan,’ agek, bin bî tap nîjnîg ap mîdenîgal okok nep nîjîl, bî ak nab aul bî kîb nep mîdeb, agnîgal.

¹¹ Nîb aknîb rek, cîn yîb kîb mîdeb, ag gos nîpal bin bî okok, God yîb kîrop gek ap yonîgab. Pen cîn yîb kîb ma mîdeb, ag gos nîpal bin

bì okok, God yìb kìrop gek ap rannigab,” agak.

¹² Jisas mìnìm ar nìbak agìl, bì tap kìb ñìñníg bin bì sìk agak bì ak nop agak, “Nak tap kìb ñìñníg, bì nìñeb nak okok, nanai namam yakam nak okok, bin bì karip lìm alog nak mani konjai mìdeb bin bì okok, kìrop ma sìk agnìmìn. Bin bì nìb okok, cìn dai ñìn, agìl, nep pen tap ñìñníg sìk agnìmel rek lìp.

¹³ Nak tap kìb ñìñníg, bin bì yìm gep rek okok, bin bì ñìnmagìl tob kalau gìp okok, bin bì tob tìmel gìp okok, bin bì udìn kwoi gìp okok, kìrop sìk agem, apenìgal, tap ñìñnímìb.

¹⁴ Bin bì yìm gep rek nìb okok, nep pen ñìnìmel rek ma lìnígab ak me, kìsen God bin bì komìñ tep ne okok gek warìknìgal ñìn ak, ne ke nep pen ñìnìgab,” agak.

Tap kìb ñìñnígal ak, mìnìm sid tìkil agak

¹⁵ Pen mìnìm nìbak ñìñil, bì kìri eip tap ñìbelak alap Jisas nop agak, “God bin bì ne dìl kod mìdenìgab ak, ne eip jìm ñìl tap kìb ñìbenìgal okok, mìñ mìñ yìb gìnìgal,” agak.

¹⁶ Agek, Jisas agak, “Bì alap tap kìb ñìñníg gìl, bin bì konjai nep sìk agnìgab.

¹⁷ Pen tap kìb ñìñeb ñìn nìbak apenìgab, bì wög gì ñeb ne ak nop agnìgab, ‘Mìñi nak amìl bin bì ned ag lìpin okok kìrop am ponjìd dowan,’ agnìgab. Bì wög gì ñeb ne pen amìl

agnìgab, ‘Tap magìlseks dap gìjìn gìpìn; apem amnìn!’ agnìgab.

¹⁸ Agenìgab, bin bì nìb okok alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen lìm dai alap taupin ak ñìñníg amebin,’ agnìgab.

¹⁹ Pen alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen kaj kau aknìb wajrem alaŋ taupin ak, wög gì tep gìnìgal aka, agìl, am ñìñnígain,’ agnìgab.

²⁰ Alap agnìgab, ‘Yad amnìm ak pen bin yad kìsen nep dìpìn ak me, onìm rek ma lìp,’ agnìgab.

²¹ Nìb agenìgal, bì nìbak adìk gì amìl, bin bì okok kìri tari tari agnìgal ak, bì kìb ne ak nop agnìgab. Agenìgab, bì kìb ak cìbur nop ak tìmel gek, bì ne ak nop kauyan ag yokìl agnìgab, ‘Nak kasek am majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì yìm gep rek okok, bin bì ñìnmagìl tob kalau gìp okok, bin bì udìn kwoi gìp okok, bin bì tob tìmel gìp okok, kìrop ponjìd dowan,’ agnìgab.

²² Agenìgab, agnìgab rek gìl, kìsen bì wög gì ñeb nìbak agnìgab, ‘Bì kìb, apan rek gìpìn ak pen mìgan ognap kau nep mìdeb,’ agnìgab.

²³ Agenìgab, bì kìb ak bì wög gì ñeb ne nop agnìgab, ‘Nak majìl kìb okok abe, majìl sìkol okok abe amìl, bin bì mìnìm kìlis agìl agek, kìri apel, karip ñìlik mìgan yad ak pìs nep tìb dìnìmìñ.

²⁴ Pen bin bì ned sìk agen

ma opal okok, bin b̄i alap tap yad s̄ikol s̄ikol ognap ma n̄iññigab, mer ȳib, agn̄igab,” agak.

Gos n̄iñ tep ḡil, ȳip p̄is ken onim̄ib, agak
(Mat 10:37-38)

²⁵ Jisas majil amek ak, bin b̄i koñai ȳib nop kisen ḡilak. Ne adik ḡil k̄rop agak,

²⁶ “Bin b̄i okok ȳip p̄is ken amn̄in agn̄igal ak pen gos k̄ib k̄iri amn̄igab nonim nap, bin n̄i pai, n̄inai n̄imam, aka m̄ib gon k̄iri ke, bin b̄i okok bin b̄i yad m̄idenim̄el rek ma l̄ip.

²⁷ Bin b̄i ognap agn̄igal, Jisas bin b̄i ne m̄idojin ak pen n̄ig gon, bin b̄i ognap cinop ḡi t̄imel ḡinim̄el rek l̄ip, agiñ, m̄ib gon k̄iri ke nep gos n̄inlig ḡi, mab kros k̄iri d̄i ka ḡil ȳip sain ma ḡinigal ak, bin b̄i yad m̄idenim̄el rek ma l̄ip.

²⁸ Pen b̄i n̄ibi alap, karip par k̄ib i ar alan alap ḡinig, ned mani titi ḡil rek d̄il ḡinim̄, agiñ, gos n̄iñ tep ḡil ḡinigab.

²⁹ Pen, ḡinim̄ ḡinim̄, agiñ, kab ned nep ḡinigab ak pen kisen mani ulep gek, karip ulep gek, bin b̄i okok nop ag juñ agn̄igal,

³⁰ ‘Ake! B̄i par aul karip ḡinig ḡi rek ḡi damil, karip dai k̄irig ḡip s̄isak geb, agn̄igal.

³¹ Pen n̄ibak rek, b̄i kin alap, b̄i kin alap eip pen pen ḡinig, ned gos n̄iñ tep ḡil amn̄igab. Pen ne gos n̄iñ damil, ami b̄i yad ak ten

tausan nep m̄ideb; pen kin n̄ibak ami b̄i ne twenti tau san m̄ideb; pen pen ḡil, ne ami b̄i yad n̄ag pak l̄inim̄in rek l̄ip, agn̄igab.

³² Gos n̄ibak n̄injil, kin alap par okok kisen apek n̄inlig ḡi, minim yokil agn̄igab, ‘C̄ir titi ḡil, minim ag j̄im n̄ir?’ agn̄igab.

³³ N̄ib ak, n̄iñ tep ḡinim̄ib. Tap n̄ibi okok magilek k̄irig ḡil, yad eip ma onigabim ak, bin b̄i yad m̄idenim̄ib rek ma l̄ip.

³⁴ “Dek tap tep ȳib ak pen dek kal ne amn̄igab ak, k̄iri tari gel kauyan ȳidek ḡinigab?

³⁵ Dek n̄ibak rek, d̄i wög dai aka k̄ilokil c̄ib s̄injak yokel tap magil tan tep ma ḡinigab. Dek n̄ibak rek wög alap ma m̄ideb; d̄i yokep rek nep l̄ip. N̄ibi bin b̄i gos t̄imid m̄idonim̄in okok, minim agebin aul t̄imid li n̄iñ tep ḡinim̄ib,” agak.

15

Kaj sipsip alap k̄ir gak
(Mat 18:12-14)

¹ Pen b̄i takis dep okok abe, bin b̄i tap si tap t̄imel ḡilak okok abe, Jisas minim ageb ak n̄injin, agiñ, ap n̄iñ m̄idelak.

² Pen b̄i Perisi okok abe, b̄i lo minim ag ñeb b̄i okok abe, Jisas nop ag juñ aglak, “Ne tari ḡinig b̄i tap si tap t̄imel ḡipal okok d̄il, eip tap magil j̄im ñil ñibeb?” aglak.

³ N̄ib agelak, Jisas minim alap sid t̄ikil k̄rop agak,

⁴ “Bì nìbi alap, kaj sipsip nìnjuìl aknìb mamìd alanj (100) mìk mìdenigab. Pen nokìm nìb alap kìr genigab ak, ognap dam lìm sìlin sìlin mìdeb okok lìl, am kaj sipsip ne kìr ginigab ak pìyo nìnj tag tag, nop pìyo nìnj dam dam nìnj dìnjigab.

⁵ Kaj sipsip ne nìbak pìyo nìnj dek, tep gek nìnjlig gi, dì wajrem ne ak ar alanj lìnjigab.

⁶ Wajrem alanj dap karip amìl, bin bì nìnejeb ne okok, bin bì karip lìm alog ne okok, kìrop sìk agìl, ap mogim genigal agnigab, ‘Kaj sipsip yad kìr gip ak, pìyo nìnjil bir dìpin ak, nìbi apem yad eip miñ miñ gìn,’ agnigab.

⁷ Nìg aknìb rek me, bin bì konjai nep okok, cìn gi tep gìl tap si tap tìmel ma gipin, agìl, gos nìpal okok, seb kab ar alanj sìnjak mìdebal okok nìnjil miñ miñ ma ginigal; pen bin bì nokìm alap, tap si tap tìmel gipin okok tari ginig nìg gipin, agìl, kìrig genigab ak, seb kab ar alanj sìnjak nìnjil miñ miñ ginigal.

Kab magìl alap kìr gak

⁸ “Aka pen, bin alap mani silpa magìl ne aknìb wajrem alanj mìdenigab. Pen magìl alap, karip nìlik mìgan okok kapkap ap yapenigab ak, ne tari ginigab? Ne sìp dagìl ar sìnj epel lìl, pìyo nìnj nìnj kau acìp acìp liglig, kab magìl ne nìbak dìnjigab.

⁹ Kab magìl ne nìbak pìyo nìnj dek, tep gek nìnjlig gi, bin bì nìnejeb ne okok, bin bì

karip lìm alog ne okok, kìrop sìk agek, ap mogim genigal agnigab, ‘Kab magìl yad yowìp magìl nokìm nìbak pìyo nìnjil bir dìpin ak, nìbi apem yad eip miñ miñ gìn,’ agnigab.

¹⁰ Nìbak rek me, bin bì nokìm alap, tap si tap tìmel gipin okok tari ginig nìg gipin, agìl, kìrig genigab ak, seb kab ar alanj sìnjak God ejol ne okok nìnjil miñ miñ gìnigal,” agak.

Nì alap nap nop kìrig amnak ak, miñ miñ sid tìkil agak

¹¹ Jisas miñ miñ nìbak agìl agak, “Bì alap nì ne omal mìdenigab ak.

¹² Nì ne kisen ak, apìl nap nop agnigab, ‘Bapi, tap cìrop mal apan okok, tìg asìk yìp okok ke ñan,’ agek, nap tap kìrop mal okok tìg asìk ke ke ñinigab.

¹³ Nek, nì ne kisen ak magìl ulep magìl alap mìdìl, nap tap nop tìg asìk ñak okok magìlseki sìkim gìl, mani dìl, dad karip lìm par okok amnigab. Am nìb okok mìdìl, bin si tap tìmel okok gìlig gi, mani tap ne dad amnigab okok, abramek bin bì okok nì saknigab.

¹⁴ Nìg gek, mani ne sakek, karip lìm nìbak yuan kìb yìb lìnjigab. Pen tap magìl tau nìnjimiñ mani alap ma mìdenigab.

¹⁵ Nìg gek, ne amìl, bì karip lìm nìbak nìb nap kìri alap ag nìnek, nop kaj mìkep wög ak ag lìnjigab.

¹⁶ Pen nop yuan kib yib ak lek gi midédek midédek, kaj mikeligipal womai wak okok ognap niñinim agnigab ak pen bin bi ognap nop tap magil ma niñigal.

¹⁷ Pen gos magil ne niñ dad amek gos tep magil ak apek agnigab, ‘Bapi yad bi nop wög gipal okok, tap magil konjai midédeb. Pen yad siñaul midébin, yip yuan kib yib lip.

¹⁸ Niñ ak, yad karip lim aul kirig gił, bapi midéb siñak kauyañ adik gi amil, nop agnigain, “God udin yirik ar ne ak gi timel gił, udin yirik ar nep ak gi timel gił, gipin rek,

¹⁹ nak yip niñ yad ma agnimin. Yip bi wög gi ñeb nak alap rek ag lek ginigain,” agnigain, agnigab.

²⁰ Gos nibak niñil, bapi karip adik gi amnigain, agil, pan dinigab. Am am am, nap ne par okok niñ niñ ne nibak nop yipid niñigab. Nap niñ ne niñil, nop yimig yib ginigab. Ne kasek pig gi rikid ag amil nop nab li di kain gił, tig bom silokil milik niñigab.

²¹ Nap nig gek, niñ agnigab, ‘Bapi, God udin yirik ar ne ak gi timel gił, udin yirik ar nep ak gi timel gił, gipin rek, nak yip niñ yad ma agnimin,’ agnigab.

²² Nap pen, bi wög gi ñeb ne okok krop agnigab, ‘Nibi kasek nep am walij par kib yad ak dap nop yim niñ, niñmagil nop ak rij li niñ,

tob tirip li niñ, gim.

²³ Nig gił, amil kaj kau niñlik marip silin tep yib ak pak dam dagilem, miñ miñ gilig gi tap kib niñin.

²⁴ Niñ yad ak pis nep kimak rek lak ak, pen miñi ne kauyañ komin midéb. Ned ne pis nep kirig gak ak, pen miñi nop piyo niñil adik dipin,’ agnigab. Nap niñ agek, kiri am kaj kau niñlik pak dapil, tap magil dagilel, miñ miñ ginigal.

²⁵ “Pen niñ ne ned ak, wög dai okok gi tag kirig gił, adik gi yokop karip ulep siñak apil niñigab, cacin, mab cög paklig gi, kogim paglig gi, miñ miñ gilig gi midenigal.

²⁶ Nig genigal, niñ ned ak nap bi wög gi ñeb ne alap nop sik agek apek ag niñil agnigab, ‘Tari gebal?’ agnigab.

²⁷ Agenigab, agnigab, ‘Namam kisen nak kimib agil niñip ak pen miñi adik gi aposip, nap kaj kau niñlik marip silin tep ak pak dagil niñlig gi miñ miñ gebal,’ agnigab.

²⁸ Agenigab, nop milik kal yib yapek, karip niñlik migan ma amnigab; söy siñak eyan nep midenigab. Nap pen söy amil, apek karip niñlik migan amnir, agil, nop minim sain sain agil agnigab.

²⁹ Nap ne minim sain sain agenigab pen niñ ned ne agnigab, ‘Yad minim nak apan rek per nep kisen gił, bi miñ wög gep nak rek

midił, wög nep per per gen
gen mi konjai yib nep amib.
Pen yip kaj meme nillik alap
nek, nibemmam yad okok
eip pak dagil nibil miñ miñ
ma gipin.

³⁰ Pen ni nak nibak, tap
nonim li ninak okok damil,
bin si tap okok gil gi nib yok
sakil owip, nop yimig niñil,
kaj kau nillik marip silin tep
yib ak pakpan!' agnigab.

³¹ Nib agenigab, nap ni ne
ned nop agnigab, 'Cir apil
per midobir rek, tap yad
okok magilsek nak dinigam.

³² Namam kisen nak pis
nep kimak rek lak ak, pen
miñi ne kauyan komim
mideb. Ne pis nep kir gak
rek lak ak, pen miñi nop piyo
niñ adik dipin. Nib ak me,
cin miñ miñ gin,' agnigab,"
agak.

16

*Bi wög kod mideb bi ak,
minim sid tikil agak*

¹ Jisas bi ne okok kirup
agak, "Bi kib tap konjai
midenigab alap, bi tap ne
kod mideb bi alap ag lek,
tap ne okok kod midenigab.
Pen bi kib ak, minim alap
niñigab, bi tap ne kod
midenigab nibak, tap ne
okok abramek ginigab.

² Bi kib minim nibak
niñil, nop sik agek apenigab
agnigab, 'Tap yad okok kod
mid tep ma geban ak, yip
ag nel niñipin. Nib ak, nak
amil, tap yad titi mideb okok
magilsek wök pag niñ tep
gil, bin bi okok kirup tap dai

yad titi mideb okok magilsek
wök pag niñ tep gil, ap yip ag
nil, wög yad geban ak kisen
ma ginigan,' agnigab.

³ Agenigab, bi tap ne kod
mideb nibak, nab ne okok
nep gos par niñil agnigab,
'Bi kib ak yip ag yoknig geb
ak pen yad tari ginim? Yad
bi kilis ma midebin rek, lim
piñil pag ginim rek ma lip.
Bin bi ognap tap krop ak
asib ag gi nibenigain ak, yip
nabit ginigab,' agnigab.

⁴ Pen kisen gos niñ tep
gil agnigab, 'Yad tari ginim
ak miñi niñipin. Ar nibak
gen, kisen bi kib yad yip
ag yoknigab niñ ak, bin
bi ognap yip del, karip
krop sijak kin midenigain,
agnigab.

⁵ Nib agil, bin bi ognap
krop bi kib ne tap dai
midenigab okok sik agnigab.
Sik agek, bi ned onigab ak
nop agnigab, 'Nak bi kib yad
tap dai titi mideb?' agnigab.

⁶ Agenigab agnigab, 'Wel
niñeb dilam niñjuil aknib
mamid alan (100)', agnigab.
Agenigab agnigab, 'Tiket
aul dil, kasek bisigil dilam
niñjuil omal adik gi dam
aknib wajrem alan (50)
nu kil tikan,' agnigab.
Agenigab, agnigab rek nep
giñigab.

⁷ Kisen bi alap apenigab,
agnigab, 'Nak bi kib yad tap
dai titi mideb?' agnigab.
Agenigab agnigab, 'Wid bek
niñjuil aknib mamid alan
(100)', agnigab. Agenigab
agnigab, 'Tiket aul dil, kasek

bisigil bek n̄injuıl omal omal (80) nu kıl tıkan,’ agnigab. Agenigab, agnigab rek nep ḡinigab.

⁸ Nig genigab, kisen bi kib ne ak niñjil agnigab, ‘Bi tap yad kod middep bi nibak, gos niñ tep git, tari tari git mid dep ḡinigain, agip ak, ne gi tep gip,’ agnigab. Niñ ak niñim. Bin bi lim dai ar wagin aul gos niñpal okok apal, ‘Miñi titi git kisen bisig middep c̄in ak mid dep ḡinimil?’ apal. Pen melik dep niñpal bin bi okok nig akniñ rek nep ḡiplap ak dep.

⁹ “Mani tap lim dai ar wagin aul middep okok, bin bi ognap okok niem me, kisen tap niñ okok pis nep kir ḡinigab niñ ak, God karip lim per middep ne siñak niñbep ag wasu dñigab.

¹⁰ Mani tap s̄ikol alap, bin bi alap niñmagil ar ak lel, kod mid dep ḡinigab ak, tap kib okok niel, ak rek nep ḡinigab. Pen mani tap s̄ikol alap, bin bi alap niñmagil ar ak lel, kod mid dep ma ḡinigab ak, tap kib okok niel, ak rek nep ḡinigab.

¹¹ Pen niñbi mani tap lim dai ar wagin aul middep ak dil, esek agil, kod mid dep ma ḡinigabim ak, bi an niñbep tap dep yib ar alan niñ ḡinigab?

¹² Bi alap mani tap ne di niñmagil ar niñbep linigab ak, niñbi esek agil, kod mid dep ma genigabim ak, bi an mani tap niñbep ke niñigab?

¹³ Bi nokim alap, bi kib

omal kirop wög ḡinimil rek ma lip. Bi omalgil kirop wög ḡinigab ak pen ne bi kib alap nop midmagil lił, bi alap nop midmagil ma linigab. Aka bi kib alap nop midmagil lił, bi alap nop midmagil ma linigab. Akniñ rek, niñbi mani tap okok tap dep yib agil niñenigabim ak, God nop wög gipim ak kirig ḡinimil rek lip,” agak.

¹⁴ Bi Perisi okok, gos kib kiri mani ar ak nep niñoligipal ak me, Jisas minim agek ak niñil siñ agil ag juelak.

¹⁵ Ag juelak, kirop agak, “Niñbi bin bi udin yirik ar ak, c̄in bin bi dep midobin, apim ak, pen God cibur gos midmagil nab niñbep adan niñip. Tap bin bi niñel dep gip okok, God niñek tap timel rek lip.

¹⁶ “Jon bi nig pak neeb ma owak niñ ak, lo minim nu kıl tiklak ak abe, bi God minim agep minim nu kıl tiklak ak abe agel, bin bi niñil, ar nibak gel amoligip. Pen Jon owak niñ ak tikek, God bin bi dil kod midenigab minim dep ak agel, bin bi niñil kiri magil sek ar nibak nep amnin, agil, kılıs git gel ameb.

¹⁷ Seb kab ar alan abe lim dai wagin aul abe kir ḡinimil rek lip, pen lo minim ak dai s̄ikol alap kir ḡinimil rek ma lip.

¹⁸ “Pen, bi alap bin dil kirig git, am bin kisen niñ alap dinigab ak, bin si dinigab. Pen bi alap warikil,

bin ak, bî dîl kîrig gînigab bin nîbak dînigab ak, ne ak rek nep bin si dînigab.

*Bî mani sek bî alap eip,
Lasaras eip*

¹⁹ “Bî alap mani tap ne konjai yîb mîdoligip. Ne walīj tep tep nep yîmîl, tap ñîngeb tep tep nep ñîboligip.

²⁰ Pen karîp kîjor wagîn gol ne sînjak, bî soi bîrbîr sek tap ma mîdoligip bî alap dap lel mîdoligip. Yîb ne Lasaras.

²¹ Gos ne ak nep ñînjl, ‘Bî tap konjai mîdeb aul tap ñîbek, tap yîpîl yîpîl abañ mok sînj aul yonigab ak, yad ñîbenigain yuan ma lînigab,’ agîl, ñînoligip. Pen kain okok apîl, soi ne okok bîleg gi ñîbeligipal.

²² Kîsen bî yîgen nîbak kîmak. Ne kîmek, ejol okok apîl, nop dam karîp lîm ar alan sînjak amîl, Ebraham pîs ne pîs kîd lek tap kîb ñînjak. Pen bî gep nîbak abe kîmek, tîgel gîlak.

²³ Bî gep nîbak kîmîl, mab ke yîneb eyan sînjak amek, nop yur kîb yîb gek ñînlig gi mîdoligip. Pen mîdil kîlan gi ñînjak, Ebraham Lasaras eip ke ke sînj alan mîderek.

²⁴ Nînjl, sîk par agîl agak, ‘Bapi Ebraham, yîp yîmîg nînjl, Lasaras nop agek, ñînmagîl par ne alap ñîg alap tauîl, dap aleb yîp ak dî ñînek, yîp sain gañ. Mab ak sîj yînjl, yîp yur kîb yîb gīp,’ agak.

²⁵ Agek, Ebraham agak, ‘Ñî ñînjan! Lîm dai ar wagîn

eyan mîdeligipan ñîn ak, nak tap tep tep nak bîr dîlîgipan, pen Lasaras tap tîmel tîmel nep dîlîgip. Pen miñni karîp lîm aul, ne sain tep mîdek ñînlig gi, nep yur kîb gīp.

²⁶ God ne mol kîb yîb nab aul gi lak ak me, cîn bin bî pîs kîd aul talak gîl pîs kîd adan ñîjin rek ma lîp; pen nîbi pîs kîd talak gîl pîs kîd aul onimîb rek ma lîp,’ agak.

²⁷ Agek, bî nîbak agak, ‘Nîb ageban rek, Lasaras nop agek, ne bapi yad karîp amîl,

²⁸ mam yad aknîb mamiñ alañ kîrop miñim kîlis yîb agek, karîp lîm yur ke tîmel per nep gīp sînjaul ma onimel,’ agak.

²⁹ Agek, Ebraham pen agak, ‘Mosis abe, bî God miñim agep bî okok abe, miñim ñu kîl tîklak ak ñînñimel,’ agak.

³⁰ Agek, agak, ‘Bapi Ebraham, nîg ma gînigal; pen bin bî alap kîmîl warîkîl, am agenigab ak me, ñînjid agîp, agîl, tap si tap tîmel gīpal ar ak, tari gînig nîg gīpin, agîl, kîrig gînigal,’ agak.

³¹ Agek, Ebraham agak, ‘Kîri Mosis abe, bî God miñim agep bî okok abe, miñim ñu kîl tîklak miñim nîbak ma ñînñigal ak, bî alap kîmîl warîknigab ak, kîri ak rek nep ma ñînñigal,’ agak,” agak.

17

*Tap si tap tîmel gep magîl
ak (Mat 18:6-7; Mak 9:42)*

¹ Jisas bi ne okok kirop agak, “Bi alap aka bin alap nag timel ar ak gil, bin bi ognap kirop gos ñek, kiri abe nag timel ar nibak gil ap yap paknigal. Nag ar nibak ned g\u00f6l\u00f6gipal, m\u00f6n\u00f6 gipal, kisen ak rek nep g\u00f6nigal. Pen bin bi kiri gos timel ñ\u00f6nigal okok, kiri yur aknib ke yib d\u00f6nigal.

² Pen bi alap aka bin alap, nit pai okok nokim alap n\u00f6g g\u00f6nig g\u00f6nigab ak, ned kab kib wid pa cib jakep kab alap d\u00f6l k\u00f6njam nop ak sek nag li r\u00f6bikil, dam ñ\u00f6g solwara yokplap ak tep. Tari g\u00f6nig: ne komiñ midil, nit pai alap nop gek ap yap paknigab ak, yur kib yib d\u00f6nigab.

³ Nib ak, nibi ke gos ninj tep g\u00f6l g\u00f6n\u00f6mib.

“Nanai namam nak alap tap si tap timel gonim\u00f6n, nop s\u00f6lik agem, tari g\u00f6nig n\u00f6g gipin, agil gos n\u00f6nenigab ak, g\u00f6t timel gak nibak n\u00f6n\u00f6l k\u00f6r\u00f6g g\u00f6n\u00f6mib.

⁴ Tap nibep rek ognap g\u00f6t timel gil, kisen ap\u00f6l, tari g\u00f6nig n\u00f6g gipin, agil agenigab ak, tap timel gak nibak n\u00f6n\u00f6l k\u00f6r\u00f6g g\u00f6n\u00f6mib. Pen n\u00f6n nokim alap, n\u00f6g gek gek aknib ar on\u00f6d ak genim\u00f6n ak, ak rek nep n\u00f6n\u00f6l k\u00f6r\u00f6g g\u00f6n\u00f6mib,” agak.

N\u00f6j dep magil ak

⁵ Jisas nib agek, bi minim ne dad ameb okok aglak, “Nak cinop gek, n\u00f6j dep magil cin kib g\u00f6n\u00f6m\u00f6n,” aglak.

⁶ Agelak, Jisas kirop agak, “N\u00f6j dep magil kib mer, n\u00f6j dep magil nibi mab mastad magil s\u00f6kol yib ak rek nep m\u00f6denigab ak, nibi mab nibaul, wag\u00f6n sek ju am\u00f6l ñ\u00f6g solwara nab s\u00f6n adan tan m\u00f6dei, agil agem, agnigabim rek g\u00f6nigab.

Bi w\u00f6g g\u00f6t \u00f6neb alap w\u00f6g ne

⁷ “Nibi gos tari n\u00f6pim? Bi w\u00f6g g\u00f6t \u00f6neb bi alap l\u00f6m dai p\u00f6n\u00f6l pag sakil, aka kaj sipsip m\u00f6lik sakil, adik g\u00f6t karip apek, bi nap ne ak nop minim tari agnigab? ‘Nep yuan gip ak, nak s\u00f6n\u00f6l bisigil tap magil n\u00f6njan,’ agnigab aka?

⁸ Mer. Nib ma agnigab. Ne agnigab, ‘Walij dek ap ranek, s\u00f6b nag pog l\u00f6l, ñ\u00f6g tap yad okok dap \u00f6ek n\u00f6ben, kisen ñ\u00f6g tap nak okok n\u00f6njan,’ agnigab.

⁹ Nibi gos tari n\u00f6pim? Bi w\u00f6g g\u00f6t \u00f6neb nibak, bi kib agnigab rek genigab ak, bi kib minim tep ognap nop agnigab aka? Mer. Bi w\u00f6g g\u00f6t \u00f6neb ne mideb ak me, bi kib ne agnigab rek nep g\u00f6nigab.

¹⁰ Nib aknib rek me nibi. God nibep w\u00f6g ag l\u00f6nigab rek, g\u00f6t sakil, agnigabim, ‘C\u00f6n bin bi w\u00f6g g\u00f6t \u00f6neb tep mer. Tap ar alap ke ma gipin; w\u00f6g c\u00f6n ke gep ak rek nep gipin,’ agnigabim,” agak.

Bi aknib wajrem alay soi kisak lak okok, Jisas gek, komiñ lak

¹¹ Jisas Jerusalem amnim, agil, karip l\u00f6m Sameria aul, karip l\u00f6m Galili k\u00f6dadan nab s\u00f6n\u00f6k adan am\u00f6l am\u00f6l,

¹² karip tırıg tıron alap ajek nıñlıg gi, bi soi kısak lak aknıb wajrem alan, nop nabıñ pakıl, ke ke sınj adañ midil,

¹³ meg mıgan dap ranıl aglak, "Jisas, Bi Kib, cınop yımig nıñjan," aglak.

¹⁴ Agelak, Jisas kırop agak, "Nıbi amıl, bi God nop tap sobok gep okok kırop wak nıbi okok yomnımib," agak. Nıb agek, kiri amıl, majıl nab sınjak amel nıñlıg gi, kırop komıñ lak.

¹⁵ Pen kırop nıg gıl komıñ lek, bi Sameria nıb alap, nop komıñ lak ak nıñıl, mınım kib aglıg gi, God yıb nop agek ar amek nıñlıg gi,

¹⁶ adık gi apıl, Jisas midek ulep tob wagın sınjak yap pakıl, mılık dai ne kıyan gi lım eyan nıñıl, Jisas nop tep agak.

¹⁷ Ne nıg gek, Jisas agak, "Yad gos nıpin e, bi aknıb wajrem alan komıñ lıp ak, pen bi aknıb ajıp alan okok akal?

¹⁸ Bi ognap tari gınig ma opal? Bi par okok nıb, bi Juda mer ak nep apıl God nop tep ageb ar?" agak.

¹⁹ Jisas nıb agıl bi nıbak nop agak, "Jisas yıp gek komıñ lınígab, agıl, nıñ dıpan rek, nep komıñ lıp amnoñ," agak.

*God bin bi dıl kod
midenigab*

(Mat 24:23-28)

²⁰ Pen nıñ alap bi Perisi okok Jisas nop ag nıñıl, "God bin bi dıl kod middenigab

nıñ nıbak nıñ akal onıgab?" aglak. Agelak, Jisas pen agak, "God bin bi dıl kod middenigab, agebım nıbak, bin bi okok kin kiri ak kod midil midil, nıñ tep gel gel, kisen kin kiri apek, bin bi nop udın nıñıl, mıñi apeb, agnigal rek ma gınigab.

²¹ 'Mıdeb aul,' aka 'Mıdeb adañ,' ma agnigal. Tari gınig: ne kapkap apıl, nab nıbep sınjaul bir mideb," agak.

²² Nıb agıl, bi ne okok kırop agak, "Kisen okok, Bi Nı ne apek nop nıñın, agıl, midmagıl nıbep pıñıl nıl nep middenigab, pen nop ma nıñnígabım.

²³ Bin bi ognap nıbep agnigal, 'Mıdeb aul,' aka 'Mıdeb adañ,' agenigal ak pen mınım nıbak nıñid agebal, agıl, pıg gi rıkiđ ag amıl, kırop eip ma amnımib.

²⁴ Tari gınig: Bi Nı ne onıgab nıñ ak, añım añım dıl, melik parsek amıb nıpal ak rek onıgab.

²⁵ Pen nıbi bin bi mıñi midebım sınj aul, Bi Nı ne nop yırık nıñıl, nop ma dıl, nop mıker kib yıb nıñnígabım.

²⁶ Bi Nı ne onıgab nıñ nıbak, bırarık nep Noa midek nıñ ak gak rek gınigab.

²⁷ Noa midek nıñ ak, bin bi okok tap magıl nıblıg gi, nıg nıblıg gi, bin pen pen nılıg gi, gi mıdel nıñlıg gi, Noa amılgon apılgon nıg magöb kib nıllık mıgan amel

nıñlıg gi, nogob asad kib yib ñagebin, agek, ñig ulık apil bin bi okok krop magilsek di yipil yipil yokek kim saklak.

²⁸ Pen bi Lot midék ñin ak, Sodom bin bi okok ak rek nep tap ñiblig gi, ñig ñiblig gi, tap okok sükim gilig gi, tap wög dai okok gilig gi, karip gilig gi, gi midel nıñlıg gi,

²⁹ Lot karip lim nıbak kırıgil, karip lim migan alap ke amek nıñlıg gi, won nıbak nep, mab mılan kib seb kab ar alan nıb apil, Sodom bin bi krop magilsek yin sibok nıb amnak.

³⁰ Bi Ñi ne onigab ñin ak, niç aknib rek nep gınigab.

³¹ “Ñin nıbak, bin bi karip ar alan midenimel okok, tap kiri karip ñilik migan eyan midéb ak dinig karip migan eyan ma amnimel. Pen bin bi wög dai okok ajenimel okok, tap ognap dinig adik gi karip ma amnimel.

³² Lot bine nop gak ar ak nep gos nıñil, niñ tep gınimib.

³³ Bin bi an, yad ke niñ tep gil komij midenigain, agil niñigab ak, kimnigab; pen bin bi an, Krais minim tep ageb rek wög nop gi damil kimnigain, agil niñigab ak, komij midenigab.

³⁴ Nıbep agebin, ñin nıbak kislım eyan bi omal abañ ar nokim alap kinenigair ak, alap dil, alap kırıg gınigain.

³⁵ Pen bin omal wid magil pak jisipik masipik ligolig genigair ak, alap dil, alap kırıg gınigain.

³⁶ Bi omal wög dai okok wög gi midenigair ak, alap dil, alap kırıg gınigain,” agak.

³⁷ Jisas nib agek, kiri aglak, “Bi Kib, minim ageban nıbak, karip lim akal niç gınigab?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Kimin kobri alap kimil midenigab siñok, yakir gılgalap nıñil ap sibaibai gınigal,” agak.

18

Bi minim tig bilocep alap, bin kañıl alap

¹ Jisas, bi yad okok gos par ma niñnimel, God nop sobok gilig gi nep midenimel, agil, krop minim alap minim sid tikil agak,

² “Karip lim alap, bi kib minim tig bilocep bi alap midenigab. Pen bi nıbak, God nop gos ak ma nıñil, bin bi okok krop yimig ma niñigab.

³ Pen bin kañıl karip lim nıbak nıb alap, per nep apil nop agnigab, ‘Bi kaual maual yad alap minim ciroc ak niñnimin,’ agnigab.

⁴ Nıb agnigab ak pen bi minim tig bilocep bi kib nıbak minim ne ak ma dinigab. Pen bin kañıl nıbak, ne per per apil ag niñ gek gek, kisen bi kib nıbak agnigab, ‘Yad God nop ma pırıkpın; bin bi okok krop yimig ma niñpin;

⁵ pen bin kañıl aul yip per per apil ag niñ gek gek yip yırık git ak me, yad am

mİNİM KİB NİBAK NİNJİM,’ AGNİGAB,” agak.

⁶ Bi KİB NİB AGİL AGAK, “Bi mİNİM TİG BİLOKEP NİBAK BIN BI YİMİG MA GAK, PEN NE MİNİM TARI AGAK AK NİJ TEPEGINİMİB.

⁷ NİBI GOS TARI NİPİM? GOD NE BIN BI NE KE AGLİP OKOK, PİB NAB KİSLİM EYAN NOP SOBOK GENİGAL AK, MİNİM KİROP NİNJİL YİMİG MA NİNJİGAB, AGİL, NİPİM? KİRI MİLEK PAR KOD MİDENİGAL, AGİL, NİPİM?

⁸ YAD NİBEP AGEBIN, NE MİNİM AGNİGAL NİBAK NİNJİL, KİROP YİMİG NİNJİL, KASEK NEP BI KAUAL MAUAL KİROP GI TİMEL GİNİGAL OKOK MAJİL PIŞİJ GİNİGAB. PEN BI Nİ NE LİM DAI AR WAGİN AUL ADİK GI ONİGAB NİN AK, BIN BI OGNAP NOP NİJ DİLİG GI MİDENİGAL AKA MER?” agak.

Bi Perisi alap, bi takis dep alap

⁹ BIN BI OGNAP, CİN BIN BI TEPE, BIN BI OGNAP OKOK BIN BI TİMEL, AGİL, NİNJLAK REK, JİSAS KİROP MİNİM ALAP MİNİM SİD TİKİL AGAK,

¹⁰ “Bi Perisi alap, bi takis dep alap, God nop sobok giniğ, God sobok gep karip ak amnigair.

¹¹ Bi Perisi nıbak, nab ne okok nep God nop sobok gił agnigab, ‘Nep tep yib agebin. Yad bi ognap giłpal rek, tap tep konai nep dıl, tap si dıl, bin si dıl, ma giıpın. Yad bi takis dep epim aul rek mer.

¹² Wik per per, nın omal tap magıl bıl giıpın sek. Per

tap yad aknib wajrem alan dıl, nep nokım nıb alap nıbin,’ agnigab.

¹³ Pen bi takis dep nıbak, nop nabıj gek, seb kab ar alan ma nıñjl, ke ke sijn adañ kibor kiyān gił, pabil cög ne ke pakıl, gos par nıñjl agnigab, ‘God, yad bi tap si tap tımel giıpın ak, yip yimig nıñnimin,’ agnigab.

¹⁴ Nıbep agebin, bi takis dep ak nıb agek, God nop, tap si tap tımel giıpın ak nıñjl kırıg gebin, agnigab. Pen bi Perisi ak nop God nıb ma agnigab. Tari giñig: bin bi yib kiri ke dap rannigal okok, God gek ap yap paknigal. Pen bin bi yib kiri ke ma dap rannigal okok, God gek kiri yib middenigab,” agak.

Jisas nıt pai sıkol okok kırop di nıñjak

(Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

¹⁵ Bin bi okok, Jisas nıt pai sıkol cınop di nıñan, agıl, dapelak. Jisas kırop di nıñek nıñlig gi, bi ne okok nıg gesal ak nıñjl, bin bi nıb okok kırop sılik agıl aglak, “Nıbi aknib ma giniğimib,” aglak.

¹⁶ Jisas pen nıt pai nıb okok sık agek apelak, bi ne okok kırop agak, “Tari giñig kırop nıb ag gebim? Nıt pai sıkol nıb okok kırıg gem yip olan. God bin bi dıl seb kab ar alan kod middenigab ak, nıt pai sıkol nıb okok rek middenigal,” agak.

¹⁷ God MİNİM AG NİL NİB GIŁ MİDEB AGENİGAL AK, NİT PAI

sîkol okok God Mînîm nîbak
nînjîl, kasek nîn dînígal. Nîb
ak, yad nîbep nînjîd agebin,
bin bî ñî pai sîkol yîp nîn
dîpal rek, yîp nîn denîgal bin
bî okok, God kîrop dîl kod
mîdenîgab. Pen bin bî ñî pai
sîkol yîp nîn dîpal rek, yîp
ma nîn dînígal bin bî okok,
God karîp lîm ne sînâk ma
amnîgal.

*Juda b̄i kib alap tap koŋai
m̄idek
(Mat 19:16-22; Mak 10:17-
22)*

¹⁸ Juda bì kib alap Jisas
midek sijak apil agak, "Bi
minim ag ñeb bì tep yad.
Yad tari gil, komin per midep
won ak dinim?" agak.

¹⁹ Agek, Jisas agak, "Yip tari ginig, 'Bi tep,' ageban? Bin bi alap tep ma middeb; God nokim me Bi tep middeb.

²⁰ Pen nak God lo mìnìm
ak nípan: ‘Bin si bì si ma
gìnìmib; cip ma ñagnímib;
tap si ma dìnìmib; mìnìm
kib agnígal okok am mìnìm
esek ma agnímib; naním
nap agnímir ar ak nep níñjil,
kisen gìnìmib,’ ” agak.

²¹ Nib agek, bi nibak agak,
“Yad nit sikol nep tikil, lo
minim ar nib okok magilsek
gi dap dap, mini nin aul ak
rek nep gi midebin,” agak.

22 Jisas mînîm nîbak nîñjîl
nop pen agak, "Tap nokîm
alap nep ma gîpan. Tap
nak okok magîlseki sîkim gîl,
mani dîl, bin bî yîm gep
rek okok kîrop nonîm lî
ñînîmin. Nîg genîgan ak
me, mîd tep gep nak ak
mîdenîgab God karîp lîm

seb kab ar alan sığak. Age-bin rek gıl, apek, yad eip ajor,” agak.

²³ Jisas mìnîm nîbak agek,
Juda bî kîb nîbak mani tap
ne okok konjai nep mîdek ak
gos nîñîl mapîn gek, gos par
nîñak.

²⁴ Gos par nîjek ak, Jisas
nop nîjîl agak, "Bin bî
tap konjai mîdenîgab okok,
koslam yîb God bin bî ne
mîdel, kîrop dîl, karîp ne
sînâk kod mîdenîgab.

25 Kaj kamel okok ňu
mauöl nag yokpal miğan ak
amnığ, koslam amnığal ak
pen bin bî kîbap kîlnok tap
okok konjai nep mîdeb okok,
God karîp lîm ne ak koslam
yîb amnığal,” agak.

²⁶ Nîb agek, bin bî mîdelak
okok aglak, "Mînîm ageban
nîbak, God ne bin bî alap di
komîn yoknîmîn rek ma lîp
aka tarî?" aglak.

²⁷ Agelak, Jisas agak, "Arognap bin bi gìnìmel rek ma lìp ak pen God ne gìnìg, gìnìmìn rek nep lìp," agak.

²⁸ Nıb agek, Pita agak, "Niñan! Karıp tap cın okok magılsek kırıg gıl, nep eip nep jım nıł ajobın," agak.

29 Agek, Jisas kîrop agak,
“Nîbep nîñjîd agebin, bin
bi, God mînîm tep ne ak
dad ajojin, agîl, karîp, bin,
nîmam, nonîm nap, nî paî
kîri okok kîrig gînîgal okok,
God kîrop sakol ma gînîgab.

³⁰ Mîñi mîdobîn ñîn nabaul, God ne kîrop kod mîdtep gek, tap kîri okok, bin bî kîri okok konjai nep

midenigab. Pen n̄in kisen ak, ne eip per per nep m̄denigal,” agak.

Jisas kauyan, “Yip ñag pak lel, k̄imil wariknigain,” agak (Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

³¹ Jisas b̄i ne aknib umigan alaŋ k̄rop dam gol okok amil agak, “N̄ijim. M̄ini Jerusalem amobin. Amjaknigabin ak, Bi Ņi ne nop, God minim agep b̄i okok b̄irarik nep God Minim ak nu k̄il t̄ikil aglak rek nep ḡinigal.

³² Nop d̄il, b̄i Juda mer okok n̄innmagil ar k̄rop lel, nop ag juil, n̄ilon l̄il, k̄inik ñagil, nag di pakil, pis nep ñag pak linigal.

³³ Pen n̄in omal midil, m̄inek n̄in omal nokim ak kauyan wariknigab,” agak.

³⁴ Pen Jisas nib agek, b̄i ne okok gos pag yiknimiŋ rek ma lek, minim ageb ar ak, agil, ma niŋlak.

Jisas b̄i udin kwoi gak ak gek, udin nil niŋak

(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

³⁵ Pen kisen, Jisas am Jeriko amjakek niŋlig gi, b̄i udin kwoi alap midek. Bi nibak ne majil gol siŋak bisig midil, mani tap n̄im, agil, asib aglig gi midek.

³⁶ Bin b̄i konjai nep minim ag padikel niŋlig gi, bin b̄i ognap k̄rop ag niŋil agak, “Tari gebal?” agak.

³⁷ Agek aglak, “Jisas b̄i Nasaret nib ak apil padikeb,” aglak.

³⁸ Nib agelak, ne sik kib agil agak, “Jisas, Depid Ņi ne, yip yimig niŋan!” agak.

³⁹ Agek, bin bi padikelak okok nop ag gil aglak, “Tari ḡinig ap raneban? Kapkap midel!” aglak. Nib aglak ak pen ne kapkap ma midek. Sik par yib aglig gi agak, “Jisas, Depid Ņi ne, yip yimig niŋan!” agak.

⁴⁰ Agek, Jisas niŋil wös gil, bin bi okok k̄rop agak, “Ponid ulep siŋaul dowim,” agak. Agek, ponid dapelak agak,

⁴¹ “Nep tari ḡinim?” agak.

Agek agak, “Bi Kib, yip gek udin magil ak kauyan niŋin,” agak.

⁴² Agek, Jisas nop agak, “Jisas yip gek, udin magil nil niŋnigain, agil, gos niŋdeban rek, udin magil nil niŋan,” agak.

⁴³ Agek, magil nibak nep udin nil niŋil, God yib ne ak agek ar amek niŋlig gi, Jisas amek siŋak kisen gak. Bin bi magilek Jisas gak nibak niŋil, God yib ne ak agel ar amnak.

19

Sakias, b̄i takis dep alap

¹ Jisas Jeriko amil, nab nib siŋak ap padikelak.

² Pen Jeriko siŋak, b̄i mani tap okok konjai midoligip alap, b̄i takis bi döligrpal okok k̄rop magilek kod midoligip. Yib ne Sakias.

³ Jisas taun nab siŋak padikelak niŋlig gi, bin bi konjai nep ap niŋnig gelak.

Sakias ne bî ulep won ak me, Jisas bî tige pîrek mîdeb ak nîñjîn, agîl, nîñjâk ak pen ma nîñjâk.

⁴ Nîg gek, ne ned pîg gi rîkîd ag am mab bîd alap tan ar alan amîl, Jisas apek tam onjîd nîñlig gi mîdek.

⁵ Jisas pen mab tan mîdek wagîn nîb sîñjak apîl, kîlan gi nîñjîl, Sakias nop agak, "Sakias, nak kasek wagîn aul yowan! Mîñi am karîp nep ak eip mîdenîgain," agak.

⁶ Agek, Sakias kasek wagîn eyan yapıl, mîñ mîñ gîlîg gi, Jisas nop poj dî dam karîp ne dad amnak.

⁷ Bin bî okok gak nîbak nîñjel mîlîk yapek nîñjîl aglak, "Bî nîbak am bî tap si tap tîmel gîp karîp ak kînnig ameb," aglak.

⁸ Pen Sakias warîkîl, Jisas nop agak, "Bî Kîb, nak nîñjan! Mîñi tap yad okok nonîm lî pîs ak ke lîl, pîs ak bin bî yîm gep rek okok kîrop nîñigain. Pen yad ned wai nîl, bin bî ognap tap kîri si dînek rek lîp okok pen nîñigain, agîl, tap nokîm alap si dînek rek, pen omal omal nîñigain; pen tap omal si dînek rek, pen aknîb jîl onjîd ak nîñigain. Nîg gi dam dam magîlseki dai pag ju sakîl, kîrîg gînîgain," agak.

⁹ Agek, Jisas agak, "Bî aul Ebraham ñî ne alap. Mîñi God ne yakam karîp aul kînebal tap si tap tîmel gîpal okok nîñjîl kîrîg gi dî komîn yokîp.

¹⁰ Bî ñî ne owak ak, bin bî kîr gîpal okok kîrop pîyo nîñjîl dî komîn yoknîm, agîl, owak," agak.

Bî aknîb wajrem alan mani dîlak ak, mînîm sîd tîkil agak

(Mat 25:14-30)

¹¹ Pen bin bî nîb okok, Jisas me, Bî Kîb per kod mîdobîn ak, Jerusalem amek, nop kinj ag lon, cînop kod mîdek, mîd tep yîb gînîgabîn, agîl gos ak nîñlak. Jisas, gos kîri nîñlak nîbak ke nîñjîl, kîrop mînîm alap sek sîd tîkil agak.

¹² Jisas mînîm sîd tîkil agak, "Bî kîb alap, bî kîb kod mîdep yad mîdeb sîñjak amen, yîp kinj ag lek, adîk gi apîl, bin bî karîp lîm yad sîñ aul kîrop kinj kod mîdenîm, agîl, karîp lîm par mîlek okok amnîgab.

¹³ Pen ned bî wög gep ne aknîb wajrem alan kîrop sîk agek apenîgal, bî kîb ne kab magîl gol nokîm nokîm ke ke nonîm lîl agnîgab, 'Kab magîl ñebin aul dîl, sîkim gi adîk madîk gił, koñai dî lînîmîb; kîsen yad kauyan onîgain,' agnîgab.

¹⁴ Nîb agîl amnîgab ak pen bin bî karîp lîm ne kod mîdek okok, nop mîlîk yapek nîñlig gi, bî ognap ag yokel, kîsen amîl, bî kîb yîb ak nop agnîgal, 'Bî nîbaul ne kinj cîn ma mîdenîgab,' agnîgal.

¹⁵ "Pen bî kîb yîb ak mînîm kîri ak ma dîl, bî kîb nîbak nop kinj kîri ag lînîgab. Nîg gek, ne kauyan adîk gi apîl, bî wög gi ñeb ne okok

kırop sık agek apenigal, kin kiri ak agnigab, ‘Kab magıl gol nībin okok, nībi dı̄ s̄ikim gī adık madık gīl, pen titi gīl dı̄pim?’ agnigab.

¹⁶ Agek, bı̄ ned ak apıl agnigab, ‘Bı̄ kı̄b, kab magıl gol nokım yı̄p nīnak ak, s̄ikim gī adık madık gīl, pen aknīb wajrem alan kab magıl gol dı̄pin,’ agnigab.

¹⁷ Agenigab, bı̄ kı̄b ne ak agnigab, ‘Nak gī tep gīpan. Tap s̄ikol ak nīnek wög gī tep gīpan rek, m̄īni taun kı̄b aknīb wajrem alan nep agen, kod m̄idenigān,’ agnigab.

¹⁸ Pen bı̄ alap apıl agnigab, ‘Bı̄ kı̄b, kab magıl gol nokım yı̄p nīnak ak, s̄ikim gī adık madık gīl, pen aknīb mamı̄d alan kab magıl gol dı̄pin,’ agnigab.

¹⁹ Agenigab, bı̄ kı̄b ne ak agnigab, ‘Gīpan nı̄bak rek, m̄īni taun kı̄b aknīb mamı̄d alan nep agen, kod m̄idenigān,’ agnigab.

²⁰⁻²¹ Pen bı̄ wög gep ne alap apıl agnigab, ‘Bı̄ kı̄b, yad nep nīpin. Nak bı̄ kal yı̄b. Bin bı̄ ognap tap kiri okok, nak s̄ikim gī tep gīl mer, tau pı̄lı̄ gī dı̄pan. Tap wög koslam gī yı̄bal okok, nak kılı̄s gīl nep nīban. Nı̄b ak, yad nep pı̄rı̄kıl me, kab magıl gol nokım yı̄p nīnak ak, dam lipsam tin ñon gī len m̄idek. Magıl gol nokım nak ak m̄īni dopin aul,’ agnigab.

²² Agenigab, bı̄ kı̄b ne ak agnigab, ‘M̄inim nak apan ak tı̄g adık gīl, m̄inim kı̄b nak eip agnigain. “Nak bı̄

kal yı̄b, bin bı̄ ognap tap kiri okok, nak s̄ikim gīl tep gīl mer, tau pı̄lı̄ gīl dı̄pan; tap wög koslam gīl yı̄bal okok, nak kılı̄s gīl nep nīban,” ageban ar?

²³ Nı̄b ak, tari gınig kab magıl yad ak dam beg pasbuk lek, adık gīl apıl sinin ognap sek ma dı̄pin?’ agnigab.

²⁴ Nı̄b agıl, bı̄ ulep s̄ı̄njak m̄idenigal okok kırop agnigab, ‘Kab magıl gol yad ak pı̄lı̄ gīl dı̄l, bı̄ s̄ı̄njak kab magıl gol wajrem alan m̄ideb ak nop nīm,’ agnigab.

²⁵ Agenigab agnigal, ‘Bı̄ kı̄b. Ne kab magıl gol wajrem alan bir m̄ideb!’ agnigal.

²⁶ Agenigal agnigab, ‘Nı̄bep agebin, per bin bı̄ tap kiri konjai m̄idenigab okok ognap sek dı̄nigal, pen bin bı̄ tap kiri s̄ikol s̄ikol m̄idenigab okok gel, tap s̄ikol nı̄bak pı̄s nep yap lı̄g amnigab.

²⁷ Pen bin bı̄ yı̄p nīnıl milīk nīnıl, bı̄ nı̄bak ne kin cın ma m̄idenigab, aglak bin bı̄ okok, kırop am dapıl, udın yırık ar yad s̄ı̄naul ñag pak lı̄m,’ agnigab,’ agak.

Jisas Kin rek Jerusalem amnak

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

²⁸ Jisas kırop minim nı̄bak agıl, bı̄ ne okok eip Jerusalem amnın, agıl, ne ned gak.

²⁹ Am am Olip Dım s̄ı̄njak, karıp tırı̄g tı̄ronj Betpagi Betani gol s̄ı̄njak ulep amjakıl,

bı ne omal kırop ned ag yokıl agak,

³⁰ “Karıp tırıg tıronj mıgan kıdadaj amıl nıñnígair, kaj donki marıp bin bı dad ma ajpal alap, nag ñon gi lel middenigab ak, wiśib donimir.

³¹ Pen bin bı ognap apıl, ‘Kaj donki ak tari gınig wiśib dad amebir,’ agenimel ak, agnimir, ‘Bı Kıt ak wög midek cırop ag yokosip, dıníg apobır,’ agnimir,” agak.

³² Nıb agek, amıl nıñrek, agak rek nep midek.

³³ Am nag wiśib ger nıñlıg gi, bı kaj donki nap nıb okok apıl aglak, “Kaj donki marıp ak tari gınig nag wiśibebir?” aglak.

³⁴ Agelak agrek, “Bı Kıt ak wög midek cırop ag yokosip, apıl nag wiśibobır,” agrek.

³⁵ Nıb agıl, kaj donki marıp nıbak nag wiśibıl, pon dapıl Jisas midek sığak amjakıl, walıj kiri bad ognap tıg juıl, dı kaj donki ar ak lıl, Jisas nop dı kaj donki ar nıb alanlırek.

³⁶ Jisas donki ar alan bısig gił, majıl ar ak amek nıñlıg gi, bin bı okok walıj tap kiri ognap dap majıl ar nıbak lel nıñlıg gi, kaj donki Jisas bısig midek nıbak walıj tap kiri ar nıbak taulıg gi taulıg gi amnak.

³⁷ Am am Jerusalem ulep ulep gel nıñlıg gi, Olip Dım majıl tam kıyan gep kau sığak, bin bı ne okok konjai yıb nep, magılsek nop mıñ mıñ yıb gılıg gi, Jisas tap tari

tari gak okok gos ak nıñlıg gi, sı̄k kıt aglig gi, God yıb ne dap ranıl aglak,

³⁸ “Bı Kıt ne Kin cınop ag yokek apeb aul,

God nop dı tep gınimıñ!

God karıp lım seb kab ar alan sığak,

cıbur sain sain won ak nep mideb.

God ne ar i oklañ mideł, ne melik tep aknıb ke sek mideb,” aglak.

³⁹ Nıb agel nıñlıg gi, bı Perisi ognap nab nıb sığak midełak okok, Jisas nop aglak, “Minım ag ñeb bı. Bin bı nak okok kırop ag gek, nıg aknıb rek ma aglañ,” aglak.

⁴⁰ Agelak, Jisas pen agak, “Nıbep agebin, kiri minım nıbak rek ma agenigal ak, kab okok ke sı̄k agnigal,” agak.

Jisas Jerusalem nıñıl sil agak

⁴¹ Jisas Jerusalem ulep ulep gılıg gi, taun kıt nıbak nıñıl, udın nıg pıg gi rık yapek nıñlıg gi agak,

⁴² “Karıp lım Jerusalem aul, nıbep yımig yıb nıñebin. Yad nıbep dı God eip jım nıñıl, cıbur sain sain magıl ak nıbep nıñig onek ak nıpkep ak, tep yıb gıpkop. Pen mıñi nıbi ma nıñıl, udın kwoi rek midebim.

⁴³ Kısen bı kaual maual nıbi apıl, taun kıt nıbi aul, ulıñjin lıl kıs kıs gi mideł,

⁴⁴ apıl gi tımel yıb gel, wög wari, karıp okok magılsek, kab alap kab alap ar alan kosıgil ma middenigab; bin

bı, ñı̄ pai, kab warı mı̄gan nab eyaŋ mı̄denı̄gal okok, karıp sek pag jı̄sıpı̄k ması̄pı̄k gı̄ yoknı̄gal. God nı̄bep dı̄níg owı̄p ñı̄n aul ma nı̄pı̄m ak me, nı̄g gını̄gab,” agak.

*Jisas God sobok gep karıp
ñı̄lık mı̄gan eyaŋ amnak
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-
19; Jon 2:13-22)*

⁴⁵ Jisas nı̄b agıl, God sobok gep karıp ak amił, bin bı̄ sı̄kim gelak okok kı̄rop ag söŋ yoklıg gı̄ agak,

⁴⁶ “God Mını̄m ak ñu kıl tı̄kil aglak, ‘Karıp yad ak, yıp sobok gep karıp mı̄denı̄gab,’ aglak ak pen nı̄bi sı̄kim gı̄ gem gem, bin bı̄ tap si dıl dap we gıl kınbal karıp alap rek lı̄p,” agak.

⁴⁷ Pen Jisas ne per per, ñı̄n nokı̄m nokı̄m amił God sobok gep karıp ñı̄lık mı̄gan ak, bin bı̄ okok kı̄rop mını̄m ag ñoligıp. Bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok, bı̄ lo mını̄m ag ñeb bı̄ okok, bı̄ mını̄m tı̄g bı̄lokep okok, nop ñı̄g pak lı̄n, agıl, gos nokı̄m ak nı̄jelak.

⁴⁸ Nı̄g gos nı̄njak ak pen bin bı̄ magı̄lsek, mını̄m tep ne nı̄njı̄n, agıl, nop mı̄ñ mı̄ñ gel nı̄njı̄g gı̄, kı̄ri Jisas nop ñı̄g pak lı̄nimel rek ma lak.

20

*“Nep an agek nı̄g gı̄ aje-
ban?” aglak*

*(Mat 21:23-27; Mak 11:27-
33)*

¹ Pen ñı̄n nab nı̄b sı̄njak, Jisas ne God sobok gep karıp ñı̄lık mı̄gan ak amił, ne bin

bı̄ dı̄ God eip jı̄m ñı̄l lı̄nı̄gab mını̄m tep ak bin bı̄ okok kı̄rop ag ñı̄ mı̄deklı̄ nı̄njı̄g gı̄, bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok abe, bı̄ lo mını̄m ag ñeb bı̄ okok abe, bı̄ mını̄m tı̄g bı̄lokep okok abe olak.

² Apıl nop aglak, “Bı̄ an nep agek, nak apıl nı̄g gı̄ aje-
ban?” aglak.

³ Agelak agak, “Yad nı̄bep pen ag nı̄nejeb alap ag nı̄njı̄g
gebin.

⁴ Jon bin bı̄ okok kı̄rop ñı̄g pak ñek ak, God nop agek nı̄g
gek aka gos ne ke nı̄njı̄l gek?”
agak.

⁵ Agek, kı̄ri ke ag nı̄j ag nı̄j
gıl aglak, “‘God agek Jon bin
bı̄ okok kı̄rop ñı̄g pak ñak,’
agenı̄gabın ak, ne agnı̄gab,
‘Nı̄b ak, mını̄m ne ak tarı
gını̄g ma dı̄pı̄m?’ agnı̄gab.

⁶ Pen, ‘Jon gos ne ke nep
nı̄njı̄l bin bı̄ okok kı̄rop ñı̄g
pak ñak,’ agenı̄gabın ak, bin
bı̄ sı̄nj aul, God ne Jon mını̄m
agep bı̄ ne ag lek apıl gek,
agıl gos nı̄pal rek, kı̄ri kal
jūl cı̄nop kab ju pak lı̄nı̄gal,”
aglak.

⁷ Pen kı̄ri gos nı̄bak nı̄njı̄l,
Jisas nop pen aglak, “Jon apıl
bin bı̄ okok kı̄rop mını̄m ag
ñı̄l, ñı̄g pak ñı̄l gak ak, cı̄n
ma nı̄pı̄n, God agek gak aka
gos ne ke gak ak ma nı̄pı̄n,”
aglak.

⁸ Nı̄b agelak, Jisas kı̄rop
agak, “Nı̄bi yıp pen ma ag
ñı̄bı̄m rek, yad pen an agek
apıl gebin ak, nı̄bep ak rek
nep ma ag ñı̄njı̄gain,” agak.

*Bi wain wög dai kod
midelak okok, mìnìm sid tìkil
agak*

(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

⁹ Jisas bin bi okok kïrop mìnìm sid tìkil agak, “Bi alap wain wög dai alap gi yimil, bin bi ognap ag lîl, am karip lîm par okok mïdenigab.

¹⁰ Pen wain magîl pok gïnigab ñin ak, bi ne alap ag yokil agnigab, ‘Am bin bi wain wög gi midebal okok kïrop agek, wain magîl yip ognap fiel dowan,’ agnigab. Agek, ne amjakek, bin bi wain wög gi mïdenigal okok nop pak pak lîl, yokop ag yokel adik gi onigab.

¹¹ Nig gel, bi wain wög nap nîb ak, bi alap pen ag yokek amnigab. Amenigab nop ak rek nep pak pak lîl, yokop ag yokel adik gi onigab.

¹² Nig gel, bi kisen nîb alap ag yokek amjakek, nop tapin magîl pakil, lip gi dam söj siñak eyan yoknígal.

¹³ Nig gel, bi wög dai nap nîb ak agnigab, ‘Yad ti gïnim? Ni midmagîl yad ak ag yokenigain ak, mìnìm ne agnigab rek niñimel rek lip,’ agil ag yoknígal.

¹⁴ Ag yokek amjakek, bin bi wain wög gi mïdenigal nîb okok agnigal, ‘Ni apeb aul, nap wain wög ak ne dïnimen rek lip. Nop pis nep ñag pak lîl, cîn dîn,’ agnigal.

¹⁵ Nîb agil, nop lip lip gi dam söj okok amil, pis nep ñag pak lel kïmnigab.

“Pen nig genigal ak, bi wain wög dai nap nîb ak kïrop tari gïnigab?

¹⁶ Ne apil, bin bi nîb okok kïrop ñag pak lîl, wain wög dai nîbak bin bi ognap kïrop pen agek kod mïdenigal,” agak.

Jisas nîb agek, bin bi niñ mïdelak okok aglak, “Agebán nîbak rek ma gïnimin!” aglak.

¹⁷ Agelak, Jisas kïrop niñ kis kis gïlig gi agak, “Nîb agebim ak pen nîb ak, God Mìnìm nu kîl tïklak dai alap tîk niñil wagin ak yip ag niñimib. Dai agebin nîbak niñ gîl mïdeb,

‘Bi karip gep okok, kab alap tep ma giip, agil, kïrig gïlak kab nîbak nep

mîni karip sap nab eyan ak piñil ñil mïdeb,’ aglak.

¹⁸ “Bin bi an an ap yap kab ar nîbak paknigal okok, kïrop pis nep pag jisipik masipik gi linigab. Pen kab nîbak pa ju ap yap bin bi pak tibiknigab ak, kïrop pis nep pak cib ma cib jak linigab,” agak.

¹⁹ Jisas nîb agek, cînop nep ageb, agil, bi lo mìnîm ag ñeb bi okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, mîni nep nop mìnîm kib agin, agil niñlak ak, pen bin bi koñai nep niñ mïdelak okok niñil, pîrikil kïrig gïlak.

*“Rom bî kîb Sisa nop takîs
ñin aka mer?” aglak*

(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

²⁰ Pen Jisas nop titi gîl dam mînîm kîb agnîg amnîn, agîl, am bin bî ognap kîrop mîmîg gîl aglak, “Nîbi bin bî tep rek ulek lîl, am mînîm tom tom pagîl, nop mînîm ognap agem, ne pen mînîm tari agonîmîn nîjîl, nop dam gapman bî mînîm kîb dî bîlokep ak dad amnîgabîn,” aglak.

²¹ Nîb agel, bî okok kîri amîl Jisas nop mînîm ognap tom pagîl aglak, “Mînîm ag ñeb bî, cîn nîpîn nak pîs kîd alap nep ma amban; yîpîd gîl nep apan. God Mînîm ak bin bî okok kîrop ag ñîban ak, ak rek nep yîpîd gîl nep apan.

²² Nîb ak, cîn tari gîn? Rom gapman bî kîb Sisa nop takîs
ñin aka mer?” aglak.

²³ Kîri mînîm tom pagîl aglak nîbak nîjîl, Jisas kîrop agak,

²⁴ “Mani takîs ñîbal nîbak alap yîp dî yomem nîjîn,” agak. Agek, dî yomelak, nîjîl agak, “Mani bak ak, kaunan an rek mîdeb? Yîb ñu kîl tîklak nîbak, an yîb rek mîdeb?” agak.

Agek aglak, “Sisa kaunan ne ak mîdîl, yîb ne ak nep mîdeb,” aglak.

²⁵ Agelak, Jisas kîrop agak, “Nîb ak, Sisa tap ne mîdonîmîn, Sisa nop nînîmîb. God tap ne mîdonîmîn, God nop nînîmîb,” agak.

²⁶ Jisas ne bin bî mîdelak nab nîb sînjak nîb agek, mînîm ne tîb junîmel rek ma lek, gos par nîjîl mînîm alap ma aglak.

*Bin bî warîknîgal ak, ag
nîjeb alap*

(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

²⁷ Bin bî Sadyusi okok, bin bî kîmîl ma warîknîgal, agîl, gos ak nîpal. Pen Sadyusi bî ognap Jisas mîdek sînjak apîl, nop ag nîjeb alap ag nîjîlak.

²⁸ Ag nîjîl aglak, “Mînîm ag ñeb bî. Mosis mînîm alap cînop ñu kîl tîkîl agak, ‘Bî alap bin dîl, ñî pai tîk dapîl mer, yokop kîmnîgab ak, nîmam ne alap pen bin nîbak dîl, ñî pai ne ak, agîl, tîk donîmîn,’ agak.

²⁹ Nîb ak, bî wagîn sek aknîb ar onjîd okok mîdenîgal. Nîmam ned ak bin dîl, ñî pai tîk dapîl mer, yokop kîmnîgab.

³⁰ Kîmek, nîmam yîgwu nab nîb ak pen bin nîbak dîl, ak rek nep ñî pai tîk dapîl mer, yokop kîmnîgab.

³¹ Nîg gek, nîmam yîgwu nokîm nîb ak pen bin nîbak dîl, ak rek nep ñî pai tîk dapîl mer, yokop kîmnîgab. Nîg gi dam dam, nîmam aknîb ar onjîd magîlsek ñî pai tîk dapîl mer, yokop kîmnîgal.

³² Kîsen bin nîbak ak rek nep kîmnîgab.

³³ Pen kîmîl warîknîgal apan ak, bin nokîm nîbak bî ne aknîb dî ar onjîd

lınıgab ak, kisen bı an bine middenıgab?” aglak.

³⁴ Agelak, Jisas kırop pen agak, “Mıñi mıdobın nın aul, bin okok bı dıpal, bı okok bin dıpal.

³⁵ Pen bin bı God gek warıkıl, karıp ne seb kab ar alaŋ sıňak amnıgal okok, bin okok bı ma dınígal, bı okok bin ma dınígal.

³⁶ Pen kırı kauyanı ma kımnıgal; ejol okok rek per per nep komıñ middenıgal. Kırı warıknıgal ak me, God nı̄ pai ne middenıgal.

³⁷ Bin bı kımıl warıkpal mıñım ak, Mosı̄s ak rek nep mab yınek kesım ak agıl nı̄ kıl tıkkak. Mosı̄s mıñım nı̄bak nı̄ kıl tıkkıl agak, ‘Bı Kırı ne Ebrahim, Aisak, Jekop, God kırı mıdeb,’ agak.

³⁸ Bin bı ned kımlak okok, ‘God kırı mıdeb,’ agak rek, cın nı̄pın, bin bı ned kımlak okok mıñi komıñ mıdebal. God nı̄jeb, bin bı ne magılsekomıñ mıdebal,’ agak.

³⁹ Jisas nı̄b agek, bı lo mıñım ag nı̄eb bı ognap aglak, “Mıñım ag nı̄eb bı, mıñım yıpıd gıl nep agesan!” aglak.

⁴⁰ Mıñım ag tep gak nı̄bak nı̄njıl, pırıkkıl, kisen mıñım ognap nop ma ag nı̄nlak.

“Mesaia ne Bı an nı̄ ne mıdeb?” agak

⁴¹ Pen Jisas kırop agak, “Bin bı okok tari gınig, Mesaia ak Depid nı̄ ne ak nep mıdeb, apal?

⁴² Depid ne ke God Mıñım dai Sam alap nı̄ kıl tıkkıl agak,

‘Bı Kırı ne Bı Kırı yad nop agak,

“Nak nı̄nmagıl yıpıd ken kıl yad bisig middenımın;

⁴³ mıd damıl yad kaual maual nak okok kırop gen,

tob mok nak okok kırop tob tau rıbıknıgan,” agak.

⁴⁴ Pen Depid ne Mesaia ak nop, ‘Bı Kırı yad,’ agak rek, tari gınig, Mesaia ak Depid nı̄ ne ak nep mıdeb, apal?” agak.

*Lo mıñım ag nı̄eb bı okok gıpal rek ma gınimıb, agak
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40; Luk 11:37-54)*

⁴⁵ Bin bı okok nı̄j mıdel nı̄njılgı, Jisas bı ne okok kırop agak,

⁴⁶ “Nı̄bi lo mıñım ag nı̄eb bı okok gıpal rek gınimıb rek lıp ak, nı̄j tep gınimıb. Kırı gıpal ar ak, cın okok gı ajon, bin bı okok cınop bı kırı ag gos nı̄nlan, agıl, walıj par tol gıl, bin bı okok eip mogıım gel, bin bı okok kırop nı̄njıl, ‘Bı kırı apebım e!’ agenıgal ak, mıñi miñi gınigal; Juda mogıım gep karıp okok amił, bı kırı bisigpal sea ar ak nep bisignıgal; pen tap kırı nı̄njıgal nı̄n ak, am bı kırı bisigpal kau ak nep bisignıgal.

⁴⁷ Bı lo mıñım ag nı̄eb bı okok, bin kanıl karıp tap kırı okok si dıl, God nop sobok

gİNİGABİN ak, bin bİ nİñlañ, agİl, mİNİM par kİb tom tom ar ognap apal. Nİg gİpal ak, kİSEN yur kİb ke yİb dİNİgal,” agak.

21

Bin yadu alap God nop tap kİb ñak

(Mak 12:41-44)

¹ Jisas God sobok gep karİp ñİlk mİgan am mİdil nİñjak, bin bİ mani sek okok mani ognap dap mab kİnañ mİgan ak yokelak.

² Pen bin yadu yİm gep rek eñap kab magİl lakañ sİkol magİl omal dap yokak.

³ Nİg gek Jisas nİñjıl agak, “Yad nİñjİd agebin, bin bİ ognap mani sİkol dap yokebal; pen bin yadu yİm gep rek aul mani ne kİb yİb dap yokİp.

⁴ Pen bin bİ ognap mani kİri konjai nep mİdek nİñjİg gİ mani yokebal; pen bin yadu yİm gep rek aul mani ne mİdeb rek magİlsek yokİp. Tap tau ñiñeb mani alap ma mİdeb,” agak.

God sobok gep karİp ak gi timel gİNİgal, agak

(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

⁵ Pen bİ ne ognap aglak, “God sobok gep karİp aul kab tep tep, tap tep tep dap God nop ñİl tİb kadig ñiñlak ak, tep yİb mİdeb,” aglak. Nİb agelak, Jisas kİrop agak,

⁶ “Nİb agebİm ak pen kİSEN tap tep nİjebİm nİb okok ma mİdenİgal. Magİlsek tİg wal gİ yokel, kab alap kab alap ar alañ ma mİdenİgal,” agak.

Kisen mİker kİb onigab, agak

(Mat 24:3-14; Mak 13:3-13)

⁷ Agek, nop ag nİñjıl aglak, “MİNİM ag ñeb bİ, tap nİbak ñiñ akal rek nİg gİNİgal? Pen tap tari rek gek nİñjıl, miñi gİNİg geb agnİgabİN?” aglak.

⁸ Agelak, Jisas kİrop agak, “Nİj tep gİNİMİB! Bin bİ konjai nep apİl tom pagİl, yİb yad ak dİl agnİgal, ‘Yad nep apebin. Ñiñ kİb ak owİp,’ agnİgal. Nİb agenİgal ak, nİñjİd agebal agİl, kİrop kİSEN ma gİNİMİB.

⁹ Pen karİp lİm mİgan ognap warİkİl, karİp lİm mİgan ognap eip pen pen gİNİgal. Karİp lİm mİgan ognap kİri ke nep pen pen gİNİgal. Nİg genİgal ak nİñjıl, ñiñ kİb apal ak onİg geb nİñjıl nİg gebal agİl, ma pİrİknİmİB. Ñiñ kİb nİbak kİSEN onigab,” agak.

¹⁰ Nİb agİl kİrop agak, “Karİp lİm mİgan ognap warİkİl, karİp lİm mİgan ognap eip pen pen gİNİgal. Kiñ ognap yakam kİri warİkİl, kiñ ognap yakam kİri eip pen pen gİNİgal.

¹¹ Karİp lİm okok konjai nep monmon kİb yİb dİl, yuan kİb gİl, miñak kİb yİb gİl gİNİgal. Tap seb kab ar alañ sİñjak ke kİSEN nİb lİl, tap aknİb ke pİrİkep rek ar alañ sİñjak lİnİgal.

¹² Tap nİb okok kİSEN nİg gİNİgal pen ned yad jİm ñiñ eip mİdobİm rek, nİbep gİ

tımel gìnigal. Nıbep mìnım kib agníg, dam Juda mogım gep karıp okok amił, mìnım kib agıl, nıbep mıñ lıl, dam kin gapman bı kib okok dad amnígal.

¹³ Nıbep gìnigal nıbak, mìnım tep yad ak kırop mísən ag nıñımib rek lınigab.

¹⁴ Pen nıbep mìnım kib agenímel ak, mìnım tari rek pen agın, agıl, ned ma piyo nıñımib.

¹⁵ Yad ke nıbep gos tep nıñ mìnım magıl nıñ, nıbi mìnım nıbak nep ag nıem, kiri pen agıl dı yokep rek ma lınigab.

¹⁶ Pen nanım nap, namam sıkop, bı tıdig nıñeb, bı nıñeb kiri ke ognap nıbep mímig nıñıl, dı kaual maual nıñmagıl ar lel, nıbep ognap pıs nep nıag pak lınigal.

¹⁷ Yıp nıñ dıpım rek, bin bı okok magılsek nıbep mılık kal nıñigal.

¹⁸ Pen nabıc kımkas nıbi nokım alap ma kır gìnigab.

¹⁹ Pen yıp cıg dı kılıs gıl mıdenigabım ak, nıbi komıñ mıdep magıl ak dıl, per per nep mıdenigabım.

Jerusalem gitimel gìnigal, agak

(Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

²⁰ "Pen ami bı okok apıl, Jerusalem bıñem yokıl kıs kıs gìnigal nıñ ak, mıñi ulep mıdeb Jerusalem gitimel gìnigal, agıl nıñigabım.

²¹ Bin bı karıp lım Judia mıdenímel okok, pırık gi

dım gol okok amnímel. Bin bı Jerusalem mıdenímel okok, pırık gi mıs ken ar amnímel. Pen bin bı mıs ken ar mıdenímel okok, Jerusalem wari migan ma amnímel.

²² Tari gìnig: nıñ nıbak me, kiri God nop kırıg gıpal rek, God mìnım agep bı okok magılsek God Mìnım nıñ kıl tıkił aglak rek nep gìnigab nıñıl kiri pen yur kib dıñigal.

²³ Pen nıñ nıbak, bin nı kogi mıdenigal okok abe, bin nı painaq ci nıñigal okok abe, kırop mıker kib yıb gìnigab. God Juda bin bı kırop mıker kib yıb gìnım, agıl, bin bı karıp lım nıbaul mıdebal kırop gi tımel yıb gìnigab.

²⁴ Bı par okok nıb apıl, bin bı ognap kırop tu par kıd dıl tıb lınigal, bin bı ognap kırop nag lıl dam karıp lım ke tıgoñ tıgoñ magılsek dad amnígal. Pen Juda bin bı mer okok apıl, Jerusalem gitimel gel gel, God nıñ ne agak ak ap padıkek, kırıg gìnigal.

Bı Nı ne melik sek onigab, agak

(Mat 24:29-31; Mak 13:24-27)

²⁵ "Pen kisen, pıb takın gap tap ke alap mísən lıl, nıg si pag apıl gu kib genigab. Pen karıp lım wagın aul bin bı karıp lım tıgoñ tıgoñ magılsek gos par nıñıl, tari geb, agıl, gos par lıl pırıknıgal.

²⁶ Tap seb kab ar alan mıdeb tap okok, adañ nıb aul

nib gek, lim dai aul tari giniq geb, agil, pirkil, gos magil tike apek kimeb rek linigab.

²⁷ Nit giniqab nin ak, Bi Ni ne kimi nab sijak apek niqliq gi, bin bi kiri kiliis ne ak abe, melik tep akniib ke yiib ne ak abe niqniqab.

²⁸ Tap agebin aul geniqab ak, Bi Kib cinop di komin yokniqab nin ak ulep mideb, agil, udin kilan gil salmol gi niqliq gi midenimib,” agak.

Mab kanijaj ak, minim sid tikil agak

(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

²⁹ Jisas nib agil, kiroq minim sid tikil agak, “Mab kanijaj abe, mab ognap abe,

³⁰ silip lek, miini pit liniq gi geb, agil, nipiim.

³¹ Nit ak rek, tap agebin okok gek, God bin bi dil kod midenigab nin ak ulep apeb, agil niqniqabim.

³² “Yad nibep niqid agebin, bin bi miini midebal siq aul magilsek ma kimnigal; ognap komin midel niqliq gi, tap agebin aul magilsek giniqab.

³³ Seb kab ar alaq abe, lim dai wagin aul abe kiri giniqab, pen minim magil yad okok ma kiri giniqab.

Nit tep gil midenimib, agak

³⁴ “Pen nit tep giniqab. Nibi nit wain nit kiliis konai nibil sakol lil, tap lim dai ar wagin aul nep gos nit midenigabim nin nibak nep,

yakir kaj kimin kobri gon lel, kasek nep dip rek ak giniqab.

³⁵ Siq aul nep ma giniqab; bin bi karip lim wagin kigin yim nak okok magilsek midebal midebal rek giniqab.

³⁶ Nit ak, nibi per per niq teq giniqab, God nop sobok gilig gi nep midilg gi agnimib, “Tap nit okok cinop nag pak ma linimiq; nak cinop kod midek, komin amil, am Bi Ni ne udin yirik ar ne ak midojin, agnimib,” agak.

³⁷ Nit sikol bad nibak, Jisas per am God sobok gep karip nitlik migan ak am midil, bin bi okok kiroq minim ag nitligip. Pen kislim gek niqliq gi, Jisas ne am karip lim alap Olip Dilm apal ak kinoligip.

³⁸ Bin bi okok magilsek, minim nop ak niqin, agil, kislim sek yiib warikil, God sobok gep karip ak ameligipal.

22

Judas Jisas nop mimig gak
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2,10-11; Jon 11:45-53)

¹ Juda kai Bred Yis Sek Ma Niqeb nin kib kiri ak, Pasopa apal nin kib kiri ak, manj manj gak.

² Bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi lo minim ag neb bi okok abe, Jisas nop nag pak lin, aglak ak pen bin bi okok kiroq pirkil, titi gil nag pak lin, agil, ag nit midelak.

³ Ag nij m̄idel nijlig git, Seten ne ap̄l, Judas yib ne alap Iskariot agoligipal bi nibak, nop yipil sīkak. Bi nibak Jisas bi ne aknib umigan alan okok bi alap.

⁴ Yipil sīkek, Judas ne am God nop tap sobok gep bi kib okok abe, God sobok gep karip kod m̄ideligipal polisman bi kib kiri okok abe m̄idelak sījak amil, Jisas nop titi gil mimig git dam nen nop n̄ag pak lilan, agil, minim nibak krop eip ag nijjak.

⁵ Agek, krop tep gek nijlig git aglak, “Nep mani n̄inigabin,” aglak.

⁶ Agelak, Judas ne, won akal rek Jisas bin bi okok eip ma m̄idenigab ak, nop mimig git dam bi kib okok krop n̄inigain, agil, kod nij m̄idek.

Pasopa tap n̄ijnig gijin gitlak

(Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

⁷ Pen Bred Yis Sek Ma N̄īeb nin nibak apek, Pasopa kaj sipsip nilik pak sobok gep nin miñi, agil,

⁸ Jisas ne Pita eip Jon eip krop mal ag yokil agak, “Niri mal am Pasopa tap n̄ijnigabin ak git lī tep ginimir,” agak.

⁹ Agek agrek, “Akal nig gir?” agrek.

¹⁰ Agerek, Jisas agak, “Niri mal taun kib ak amil n̄ijnigair, bi alap nig mil dapenigab. Nop nabij pakil, amonimij karip ak amil,

11 bi karip nap nib n̄ibak nop agnimir, ‘Minim Ag Neb Bi nep ag nijip, “Karip nilik migan akal bi yad okok eip Pasopa tap n̄ijnigabin?” agip,’ agnimir.

¹² Nib agenigair, nirep mal dam karip nilik migan kib tebol tap okok sek m̄idenigab ar alan ak agenigab ak, Pasopa tap n̄ijnigabin okok nilik migan nibak git jin ginimir,” agak.

¹³ Agek amil nijrek, agak agak rek nep midek. Nib ak, Pasopa tap n̄ijnig gitlak okok git lī tep girek.

Jisas bi ne okok krop bred wain n̄ak
(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1Ko 11:23-25)

¹⁴ Pen karip digep magil ak tap n̄ijnig git, bi minim ne dad ameb okok eip tebol ak bisig kis kis git,

¹⁵ krop agak, “Gos yad per n̄ipin ak, nibep eip Pasopa tap n̄ijnig gobin aul nibil me, kisen yur kib dinim, agil, gos ak n̄ipin.

¹⁶ Pen yad nibep agebin, Pasopa tap ak kisen kauyan ma n̄ijnigain; kisen Pasopa kaj sipsip nilik per pak nibin wagin nibak misen linigab nijil God bin bi ne dil kod m̄idenigab nin ak nep tap kib n̄ijnigabin,” agak.

¹⁷ Jisas nib agil, nig wain kap dil, God nop tep agil, bi ne okok krop nilig git agak, “Nig nebin aul nibi ke di nijim.

¹⁸ Pen nibep agebin, miñi nin aul tikek, nig wain

kauyan ma ñiñnigain; God bin b̄i ne d̄il kod m̄idenigab ñiñ ak nep ñig wain kauyan ñiñnigain,” agak.

¹⁹ N̄ib aḡil, bred alap d̄il, God nop tep aḡil, t̄i pañjil k̄rop ñiliñ ḡi agak, “M̄ib gonj yad aul n̄ibep ñebin. N̄ibi k̄isen ñig akn̄ib rek nep ḡil, ȳip gos n̄iñlig ḡi m̄idenim̄ib,” agak.

²⁰ K̄iri tap ñiñ sakil, Jisas ñig wain kap ak d̄il, k̄rop ñiliñ ḡi agak, “Lakañ yad sonj ḡi yapek k̄imen me, God n̄ibep, bin b̄i yad, aḡil, d̄iniñgain agak min̄im ar ak am k̄ilis ḡinigab ak me, n̄ibep ñig wain aul ñebin.

²¹ Pen b̄i ȳip kain ḡi dad amniñgab ak eip bisig m̄idobin. Ñinmaḡil yad tebol ar aul m̄ideb ñinmaḡil ne abe ar aul m̄ideb.

²² Bi Ñi ne, God birarik nep agak miñ ar ak nep k̄isen ḡil k̄imniñgab ak pen b̄i nop kain ḡi dam amniñgab ak nop ȳimig niñebin,” agak.

²³ Jisas n̄ib agek, b̄i ne okok k̄iri ke nep, an rek n̄ig ḡinigab, aḡil, pen pen ag niñlig ḡi m̄idelak.

B̄i ne okok, n̄ibi mer, yad nep b̄i k̄ib m̄idebin, aglak

²⁴ Jisas b̄i ne okok, n̄ibi mer, yad nep b̄i k̄ib m̄idebin, aḡil, k̄iri ke nep pen pen age-lak.

²⁵ N̄ib agelak, Jisas k̄rop agak, “Kin okok Juda bin b̄i mer okok k̄ilis ḡil kod midlig ḡi apal, ‘K̄rop d̄i tep ȳib ḡipin,’ apal.

²⁶ Pen n̄ibi akn̄ib rek ma ḡinim̄ib. Bi k̄ib n̄ibi okok, ñi praj rek m̄idenim̄el; b̄i k̄ib ȳib okok, b̄i wög ḡi ñeb rek m̄idenim̄el.

²⁷ Lim dai ar wagin aul ḡipal nag ar ak, b̄i k̄ib am bisigel, bi wög ḡi ñeb okok tap maḡil tap k̄rop okok piñak piñak ḡipal. Pen yad nab n̄ibep b̄i wög ḡi ñeb rek nep m̄idebin.

²⁸ “Ȳip m̄iker ȳib goliḡip ak niñil ȳip ma k̄irig ḡipim; ȳip kod m̄idebin.

²⁹ N̄ig ḡipim ak, God ȳip aḡip, ‘Nak Kin m̄idil, bin b̄i okok k̄rop kod m̄idenigan,’ aḡip rek, yad pen ak rek nep n̄ibep agebin, n̄ibi kinj rek m̄idil bin b̄i okok k̄rop kod m̄idenigabim.

³⁰ Ñin n̄ibak n̄ibi karip lim yad ak amil, yad eip bisigil tap maḡil ñibil, ñig ñibil, ḡinigabim; n̄ibi kinj bisigpal sea ar ak bisigil, Isrel wagin ke ke akn̄ib umigan alaŋ k̄rop min̄im k̄ib niñnigabim,” agak.

Pita, Jisas nop ma n̄ipin, agnigab

(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

³¹ Jisas ne Pita nop agak, “Saimon, Saimon, niñjan. God ne Seten nop yau agek, n̄ibep b̄i, wid maḡil sonj gel sonj gel, maḡil ȳib ak ke l̄il, dai dai ak ke l̄il ḡipal rek ak ḡil, n̄ibi ḡi t̄imel ḡinigabim aka mer aḡil ḡi niñnigab,” agak.

³² Pen yad God nop sobok ḡipin rek, ȳip pis nep ma

kırıg gìnigan. Pen tap si tap tìmel gìnigan ak, tari gìnig nìg gipin, agıl, yıp kauyan adık gi onıgan. Pen nìg gıl, kisen apıl namıd namam nak ognap krop mìnım ag ñì tep gek, kiri kılıs gıl yıp kisen gìnimeł,” agak.

³³ Jisas nìb agek Pita agak, “Bì Kìb, yad nep ma kırıg gìnigain. Omalgił nep ajonıgabır. Nep miñ lıl, yıp abe miñ lìnimeł. Pen nep ñag pak lıl, yıp abe ñag pak lìnimeł,” agak.

³⁴ Agek, Jisas agak, “Pita, yad nep agebin, miñni kıslım eyan kıllokıl sık ma agnigab won ak, Jisas nop ma nıpin, agıl, yıp omal nokım wai ñinigan,” agak.

Mani tin, wad, tu par kıl

³⁵ Jisas nìb agıl krop agak, “Ned nıbep ag yokıl agnek, ‘Mani tin, wad, tob tırıp okok dıl ma dad amnímib; yokop amnímib,’ agnek. Agnek ambek ñın nıbak, tap nıbi ognap midek aka ma midek?” agak.

Agek aglak, “Mer, tap cın ulep ma gak; midek,” aglak.

³⁶ Agek, Jisas agak, “Pen miñi nıbi mani tin, wad midonimıñ ak, sek dad amnímib. Bì an tu par kıl ma midonimıñ ak, kolsior ne ak bì ognap krop sıkım gıl mani dıl tu par kıl alap tauanj.

³⁷ Pen nıñım! Ned God miñım agep bì Aisaia God Miñım dai alap ñu kıl tıkkı agak, “Ne bì tap si tap tìmel gep bì alap,” agnigal,

agak. Agak nıbak yıp nep agak. Mìnım agıl ñu kıl tıkkak nıbak miñi gìnig geb,” agak.

³⁸ Jisas nìb agek, kiri aglak, “Bì Kìb, tu par kıl cın omal mideb,” aglak.

Agelak agak, “Ak nìg ma agnimeł,” agak.

Jisas Olip Dım sijnak Nap nop sobok gak

(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

³⁹ Jisas Jerusalem söj amıl, per Nap nop sobok goligip Olip Dım sijnak amnak; bì ne okok kisen gılak.

⁴⁰ Karıp lım nıbak amjakıl krop agak, “Gos tìmel apek gi tìmel gìnimeł rek lıp ak, God nop sobok gılıg gi midekimib,” agak.

⁴¹ Nıb agıl, krop kırıg gıl, ne ke ke sijnak amıl, kogım yımıl God nop sobok gıl agak,

⁴² “Bapi, gos yad nıpin ak ñıg silek kap yıp ñinig geban ak ma ñinimın. Pen yad gos nıpin ar ak ma gìnimın; gos nak ke nıpan ar ak nep gìnimın,” agak.

⁴³ Jisas nìb agek, ejol alap seb kab ar alan sijnak nìb apıl nop kılıs ñak.

⁴⁴ Nop miker yıp gek, Jisas ne Nap nop kılıs yıp gıl sobok gılıg gi midek nınlıg gi, wişib ak lakañ rek pıg gi rıkkı wagın eyan yowak.

⁴⁵ Nap nop sobok gi midjuıl amıl nıñak, bì ne okok miker gi dap yapek nınlıg gi, wişin kinelak.

⁴⁶ Nıg gelak ak nıñıl krop agak, “Tari gìnig wişin

kinebim? Seten ne gos ñek nibi gi tımel ginimib rek liþ ak, warikil, sobok giþig gi midelem,” agak.

*Jisas nop tig cici lilak
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)*

⁴⁷ Jisas minim nıbak ag midek niþlig gi, bi ne Judas bi ñon kib alap poñ dıl dad apjakil, Jisas nop di bom siþoknig gek.

⁴⁸ Niþ gek, Jisas nop agak, “Judas, ‘Bi me aul nop ñag pak lım,’ agil, yiþ Bi Ñi ne di bom siþoknig geban ar?” agak.

⁴⁹ Nıb agek niþlig gi, bi ne okok tap tari ginig gelak nıbak niþil aglak, “Bi Kib, cin kirop tu par kid dıl tibin aka?” aglak.

⁵⁰ Nıb aglig gi, bi alap tu par kid ne ak dıl, bi God nop tap sobok gep bi kib yiþ bi wög gi ñeb ne ak, nop timid yiþid kid pis nep tib gi riþ yokak.

⁵¹ Niþ gek, Jisas niþil agak, “Niþ ma gím! Me tep,” agak. Nıb agil, timid ak di niþek komin lak.

⁵² Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, God sobok gep karip kod mideligiþ pal polisman bi kib kiri okok abe, bi minim tig bilocep okok abe, ap nop dinig gelak okok, kirop agak, “Nıbi tu par kid dıl, yiþ pakep dıl dopim ak, yiþ bi pen pen ñagep bi alap rek ag gos niþil, di cici linig opim ar?

⁵³ Yad nibi eip per per God sobok gep karip ak midenek yiþ ma diþek. Pen miñi Seten, bi kislim pis ken mideb ak, ñin ne ak me, niþ gebim,” agak.

*Pita, Jisas nop ma niþin,
agak*

(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-12)

⁵⁴ Jisas nıb agek niþlig gi, nop di cici lı, dam God nop tap sobok gep bi kib yiþ karip ak dad amniþlak. Pita pen kisen kisen niþlig amnak.

⁵⁵ Karip nıbak amjakil, karip gol siþak mab dagil bisig midelak. Pita kisen amjakil kirop eip bisigak.

⁵⁶ Pita eip bisig midek niþlig gi, pai karip nıbak wög gi ñoliþip alap nop niþ dap ran dap yaplig gi agak, “Bi aul abe Jisas eip midoligiþ,” agak.

⁵⁷ Agek, Pita agak, “Pai, bi nıbak adi ma niþin!” agak.

⁵⁸ Nıb agil, yokop sikol won alap midek niþlig gi, bi alap pen apil Pita nop niþil agak, “Nak ak rek nep Jisas bi ne alap,” agak.

Agek, Pita agak, “Bi aul, yad mer!” agak.

⁵⁹ Pen kisen sikol sikol magil alap aua nokim alap rek midek, bi alap pen apil, kiliþ giþ agak, “Niþid agebin, bi aul Jisas eip midoligiþ. Ne abe karip lım Galili nıb,” agak.

⁶⁰ Agek, Pita agak, “Bi aul, minim ageban ak adi ma niþin me!” agak.

Nıb agek nıñlıg gi, dai kılıkılık sık agak.

⁶¹ Nıg gek, Jisas adık gił, Pita nop nıñ i sek lek, Pita pen Jisas, "Mıñi kıslım eyan kılıkılık sık ma agnigab won ak, Jisas nop ma nıpin, agıl, yij omal nokım wai nıñıgan," agak mınım ak gos nıñjak.

⁶² Nıg nıñıl, kıñjam milep gek, molıl pag apek, söj amıl sıl agak.

Jisas nop ag julig gi, paklak

(Mat 26:67-68; Mak 14:65)

⁶³ Bi Jisas nop dı mıdelak okok nop ag julig gi, paklig giłak.

⁶⁴ Kiri walıj bad alap dı udıñ nop ak karık nııl, nop paklig giłak, "Nak bi ke nıpan ak, nep an pakeb ak cınop ag nıñ!" aglak.

⁶⁵ Pen mınım tımel nıbak rek, nop tapıñ konjai nep aglak.

Juda bi kib mınım tıg bılokep okok Jisas nop mınım kib aglak

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

⁶⁶ Kıslım sek, Juda bi mınım tıg bılokep okok lıl, God nop tap sobok gep bi kib okok lıl, bi lo mınım ag ñeb okok lıl, ap mogım gel, Jisas nop poj dıl Kansol kib nıbak mıdelak nab sıñjak dad olak.

⁶⁷ Pen Kansol bi okok kiri Jisas nop aglak, "Pen nak ke agnımın, nak Mesaia ak aka mer," aglak.

Agelak, Jisas kırop agak, "Pen yad nıbep agenıgain

ak, nıñıd ageb, agıl, ma nıñıgabım.

⁶⁸ Pen ag nıñeb yad mıdeb ak, nıbep ag nıñenıgain ak, yıp pen ma ag nıñıgabım.

⁶⁹ Pen mıñi tıkił mıd damıl kısen okok, Bi Ni ne God Bi kılıç aknıb ke sek mıdeb ak, nıñmagıl yıpıd pıs ar ne sıñjak bısig mıdenıgab," agak.

⁷⁰ Nıb agek, bi kansol okok magılseк nop aglak, "Nıb ak, nak ke God Ni ne ak aka?" aglak.

Agelak, Jisas agak, "Me nıbi ke agebım me ak," agak.

⁷¹ Agek aglak, "Tari gınig mınım kib tapıñ ag mıdił, bi ognap ag nıñjon, Jisas nıg gił nıg gił agenımel? Meg mıgan ne ke agosıp nıpiñ ak," aglak.

23

Gapna Pailot Jisas nop mınım nıñjak

(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

¹ Nıb agıl, magılseк warıkılı, Jisas nop dam gapman bi kib Pailot mıdek sıñjak amınılak.

² Damıl, nop mınım kib agnig, mınım okok nıb okok nıb dapıl aglak, "Cın pıyo nıñıl nıpiñ, bi nıbaul bin bi cın okok mınım esek agıl agıp, 'Bi kib Sisa nop takıs ma nıñımıb, gapman kai mınım ak, ak rek nep ma nıñımıb,' agıp. Pen mınım alap agıp, 'Yad ke Mesaia ak, yad ke kiñ nıbak,' agıp," aglak.

³ Agelak, Pailot Jisas nop ag niñıl agak, “Nak Juda kai kiñ kiri ak aka?” agak.

Agek, Jisas nop pen agak, “Me nak ke ageban me ak,” agak.

⁴ Agek, Pailot pen bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bin bı yokop ap mı̄delak okok abe kırop agak, “Yad nepin, bı aul nop mınım kıb agep wagın alap ma mı̄deb,” agak.

⁵ Nı̄b agak ak pen kiri mınım kılıs agıl aglak, “Gapman mınım ma niñnímel, agıl, mınım ag nīt ajıl, Juda bin bı karıp lı̄m cın okok magılsek ag nīt ajoligıp. Karıp lı̄m Galili tı̄kil, ag nīt ajıl dam dam mı̄ni Jerusalem sı̄naul owıp,” aglak.

Jisas nop dam kiñ Herod mı̄dek sı̄najk amnílak

⁶ Agelak, Pailot kırop ag niñıl agak, “Bı nı̄baul Galili nı̄b aka?” agak.

⁷ Agek, yau aglak. Pen kiñ Herod karıp lı̄m Galili kod mı̄doligıp ak, niñ nab ak apıl Jerusalem mı̄dek. Nı̄b ak, Jisas ne Galili nı̄b bı alap aglak ak niñıl, nop Herod niñmagıl ar ag yoken mınım kıb aul niñnímiñ, agıl, Pailot kırop agek, Jisas nop dam Herod mı̄dek sı̄najk dad amnílak.

⁸ Herod, Jisas tap tari tari goligıp ak per mınım nep niñıl, niñ akal rek tap ma gep rek alap gek niñnígain, agıl, gos ak nep niñ mı̄doligıp rek, niñ nab

Jisas nop pojıd dı̄ dapjakel, ne mı̄ñ mı̄ñ yı̄b gak.

⁹ Pen Herod ne Jisas nop mınım konjai nep ag yiğin wagın gak, pen Jisas mınım alap pen ma agak.

¹⁰ Pen bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı lo mınım ag ñeb bı okok abe, mınım kılıs agıl, bı konjai nep pedak pedak aglak.

¹¹ Herod abe, ami bı ne okok abe, Jisas nop gi tı̄mel gīlig gi, ñiñtolı̄n lı̄lìg gi, gapman bı kıb tol gīpal walı̄j tep alap tol gi nīl, kauyan Pailot mı̄dek sı̄najk ag yoklak.

¹² Ned Herod eip Pailot eip nīag nīneb rek mı̄doligıpır ak pen nīn nı̄bak mınım nīj jı̄m nīrek.

Juda bin bı okok, “Jisas nop nīag pak lı̄m,” aglak

(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39-19:16)

¹³ Pen Pailot, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, bı mınım tı̄g bılokep bı kıb okok abe, bin bı yokop okok abe kırop agek ap mogım gīlak.

¹⁴ Kiri ap mogım gelak, ne kırop agak, “Bı aul mınım nab pag agıl, bin bı okok kırop nı̄b nı̄b agıp,” agebım ak pen mı̄ni udın yırık ar nībep aul mınım nīpin ak, ne tap tı̄mel gīp mınım wagın alap ma piyo nīpin.

¹⁵ Herod ak rek nep mınım wagın alap ma piyo nīnip ak me, adık cınope ke nīb. Yad nīpin, tap tı̄mel alap ma gīp; nīb ak nop nīag pak lep rek ma lı̄p.

16 Nıb ak, ami bı yad okok agen, nop yokop pakıl, ag yokel amnañ,” agak.

17 Pen Juda kai ñin kib kiri Pasopa ak apek, Pailot per mi nokim nokim nagiman kiri nokim alap yokop ag yokoligip.

18 Pen ñin nıbak kiri magılsek meg migan bleble gıl sı̄k kılıs gıl aglak, “Bı nıbak ñag pak lım! Barabas nop ag yokem cınop owañ!” aglak.

19 Bı Barabas nıbak ne taun kib nıbak bin bı ognap dıl, karıp lım nıbak kod midoligip bı kib nıbak eip pen pen gıl, cıp alap pıs nep ñag pak lak rek, nop minim kib agıl miñ lı̄lak.

20 Pen Pailot Jisas yokop ag yoken amnañ, ag gos niñıl, krop kauyan agıl nıb agak.

21 Agek, kiri kauyan meg migan bleble gıl sı̄k agıl aglak, “Nop mab bak alan ñag pak lım! Nop mab bak alan ñag pak lım!” aglak.

22 Agelak, Pailot krop kauyan agıl agak, “Bı nıbaul tap tari gi timel gīp? Yad nıpin, tap timel alap ma gīp rek, nop ñag pak lijin rek ma līp. Nıb ak, ami bı yad agen, nop yokop pakıl, ag yokel amnañ,” agak.

23 Agek, kiri kılıs yıb gıl, Jisas nop ñag pak lel kimañ, agıl, meg migan kiri bılało gīdap ranıl, ag gel gel,

24 Pailot minim krop ak dıl,

25 bı alap, bin bı ognap dıl karıp lım kod midoligip bı kib ak eip pen pen gıl, cıp

alap pıs nep ñag pak lak bı nıbak nop ag yokek komıñ amnak; pen ami bı ne okok krop agak, “Kiri Jisas tari gınig gin, agıl agebal ak, nep gım,” agak.

*Jisas nop mab bak alan
cipıl pak lı̄lak*

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Jisas nop ñag pak lı̄nig dad amnı̄lak. Nab siñak amlı̄g gi, Sairini taun nıb bı alap Jerusalem apek. Bı nıbak yıb ne Saimon. Nop nabı̄n pakıl, dı cıci lı̄l, mab kros dı ka gi ñıl aglak, “Jisas ameb ak kisen amnoñ,” agel, dad kisen amnak.

27 Pen Jisas nop dad amel niñig gi, bin bı konjai nep kisen gılak. Bin bı amelak nab nıbak bin ognap Jisas nop yı̄mig niñıl sıl agelak.

28 Nıg gel, Jisas adık gıl krop agak, “Nıbi Jerusalem bin, yıp gınig geb ak sıl ma agı̄m. Nıbep gi timel gıl, nī pai nıbi okok gi timel gıl genigab nıbak sıl agı̄m.

29 Kisen mı̄ker kib ak apek, agnı̄gal, ‘Bin nī pai ma tı̄k dopal okok abe, bin nī pai ci ma nı̄bal okok abe, kiri nep miñ miñ gınimel,’ agnı̄gal.

30 Niñ nıbak, tari gınig midojin, agıl, pıs nep kı̄min, agıl, agnı̄gal ‘Dı̄m gol okok pag pe gi apıl, cınop ñag pak lı̄nimiñ aka koji dıl cınop lım niñimiñ ak tep,’ agnı̄gal.

31 Yad mab komıñ rek midebin pen yıp nıg gıl gi timel gebal. Pen nıbi mab mı̄lep rek midebı̄m

rek, n̄ibep tari rek gī timel
gīn̄igal?” agak.

³² Pen bī gapman lo m̄in̄im
tīb jurek bī omal, mab bak
alan̄ ñag pak l̄in̄ig sek dad
amnīlak.

³³ Dam karip l̄im Cip Nabic̄
Cög T̄iñil apal siñak amjakil,
Jisas nop dam mab bak alan̄
cipil pak līl, bī gapman lo
tīb jurek bī omal k̄rop dam
mab pīs pīs cipil pak līlak.

³⁴ Nīg gel, Jisas agak,
“Bapi, yīp gebal ak, tīgiñig
nīg gobin, agil, nīn̄ tep gīl
ma gebal. Nīb ak, kiri gī
timel gebal ak nīñil k̄irig
gīn̄im̄in,” agak.

Pen ami bī okok, Jisas walij
ne tīg ju lel mīdek okok, kiri
ke sadu gīlolo gīpal rek ak gīl
dīlak.

³⁵ Bin bī konjai nep nīn̄
mīdel nīñig gī, Juda bī k̄ib
okok Jisas nop paj agil aglak,
“Ne, ‘Yad Mesaia ak; God yīp
dosip ne eip mīdobir,’ agil,
bin bī ognap k̄imbal gosīp
warikpal. Gīp nībak rek, ne
ke ak rek nep nīg gīl komiñ
amek nīñin,” aglak.

³⁶ Pen ami bī okok ak rek
nep, Jisas mīdek ulep siñak
apīl nop paj agil, nīg wain
silek nīñig gī aglak,

³⁷ “Nak, ‘Juda Kin̄ kiri
mīdebin,’ apan ak, nak ke gīl
komiñ amnoñ!” aglak.

³⁸ Pen Jisas nop cipil pak
līlak mab bak siñak alan̄,
mab bog bad alap ar ak
min̄im̄ nū k̄il tiklak:
JUDA KAI KIN KIRI ME AUL.

³⁹ Bī gapman lo m̄in̄im
tīb juel, mab bak alan̄ ñag
pak līlak omal, bī alap Jisas

nop ag jūl agak, “Nak Me-
saia mīdeban ak, nak ke gīl
komiñ amil, cirop mal ak
rek nep gek, komiñ amn̄ir!”
agak.

⁴⁰ Agek, bī alap pen nop ag
gīl agak, “Bī nībaul yur k̄ib
dīl kīmn̄ig geb; cīr mal ke ak
rek nep yur k̄ib dīl kīmn̄ig
gobir ak, agil, God nop ma
pīrikpan ar?

⁴¹ Cīr mal gī timel gīpir rek
yur dobir, pen bī nībaul tap
timel alap ma gīp,” agak.

⁴² Ne nīb agil, Jisas nop
agak, “Nak karip l̄im nak
siñak am kin̄ mīdil, yīp gos
nīñin̄im̄in,” agak.

⁴³ Nīb agek, Jisas nop pen
pe agak, “Yad nep nīñid yīb
agebin, miñi nīn̄ aul nep nak
yad eip am karip l̄im tep ak
mīdonigabir,” agak.

Jisas k̄imak

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-
41; Jon 19:28-30)

⁴⁴ Magil nībak, pīb nab
epel magil ak k̄islim gīl, mīd
damil pīb siñeim okol gak
magil ak kauyan melik gak.

⁴⁵⁻⁴⁶ Pen Jisas sik k̄ib agil
agak, “Bapi, kaun yad ak
nīñmagil ar nep ak lebin,”
agak. Nīb agil ake bad k̄ir
gak. Jisas ake bad k̄ir gak,
magil nībak nep, God sobok
gep karip magil nīñlik kapkap
migan eyā, walij dī kijoñ
pīlin̄ gīlak ak, nab eyā pak
talikil, līlig gī pīs pīs amek,
kijoñ yīkil mīdek.

⁴⁷ Pen ami bī kod mīdep bī
k̄ib ak, gek nībak nīñil, God
yīb ne ak dap ranlig gī agak,

“Nıñjıd yıb! Bı nıbaul bı tep nep!” agak.

⁴⁸ Bin bı ap nıñ mıdelak okok, tap gak nıbak nıñjıl, molıl pag apek pabıl paklıg git, adık git karıp kırı amniłak.

⁴⁹ Pen Jisas bin bı nıñeb ne okok abe, bin Galili nıb nop kisen gitlak okok abe, kırı ke ke sıñ adan mıdıl, tap gak nıbak nıñ mıdelak.

Josep ne Jisas mıb goñ dam tigel gak

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Pen Juda Kansol kıb bı alap, yıb ne Josep. Ne bı tep, mınım tıg bılok tep goligip. Ne Arimatia taun, karıp lım Judia nab sıñjak nıb. Ne Juda Kansol bı ognap, Jisas nop nıag pak lın, agıl, gos nıñlak rek ma nıñjak. Ne, God bin bı dıl kod mıdenigab nıñ ak onigab, agıl, kod mıdoligip.

⁵² Ne Jisas kımak, cip se dam tigel gitnig git, Pailot mıdekları sıñjak amıl, ag nıñek yau agak.

⁵³ Nıb ak, Josep ne amıl cip se tıg asık dap yapıł, walıj tıd tep alap dı kom kam git, dam kab mıgan kisen nep yıg jırık lıl cip tigel ma gitlak mıgan ak tigel gak.

⁵⁴ Pen Juda God nop sobok gep nıñ ak mañ apeb, agıl, Praide* dıgep dıgep magıl ak cip tigel gak.

⁵⁵ Pen bin nıon, Jisas eip Galili nıb olak okok, Josep amek nıñlig git, kisen git amıl

cip tigel amjakıl, cip se titi git tigel gak ak nıñ tep git, adık git karıp kırı amniłak.

⁵⁶ Karıp kırı amıl, agnoj nıg ki tep oweç ognap cip se lı nıñig git, git lı tep gitlak.

Mınek nıñ ak nep doplap ak pen Sarere nıñ kıb kırı yokop mıdep ak nıñıl me, yokop mıd mıd kınlak.

24

Jisas warıkak

(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

¹ Mınek Sade nıñ ak, karıp kisen tıkkak magıl ak, bin nıon nıbak agnoj nıg ki tep oweç ak dıl, cip se mıb goñ anoñ lı nıñ, agıl, dad cip tigel gitlak sıñjak amniłak.

² Amıl nıñlak, kab salai kıb cip tıgel mıgan pılıñ gitlak ak, lılıg git am bak kıd sıñjak mıdekları.

³ Pen kırı mıgan nıbak amıl nıñlak, Bı Kıb Jisas mıb goñ ne ma mıdekları.

⁴ Ti git, agıl, ag mıdel nıñlig git, dai bı omal gol nıb sıñjak warıkıl mıderekları. Bı omal walıj kırı tıd melık sek aknıb ke mıdekları.

⁵ Bin okok kırop nıñıl, jel gek pırıktıl, kogım yımil jıl kıyan git mıdel nıñlig git, bı nıb omal agrek, “Tari gitnig bı komıñ mıdebları ak nop cip tigel gitpal nab sıñ aul pıyo nıñ ajebımları?

⁶ Ne sıñaul ma mıdebları; mıdarık nep warıkıp. Pen ne nıbep eip Galili mıdıl mınım agak ak gos nıñım.

* **23:54:** Juda Sarere nıñ kırı ak Praide dıgep dıgep wagın git, git damıl, Sarere dıgep dıgep juoligip.

7 Ne n̄ibep agak, ‘Bi Ņi ne ak nop, di bin bi tap si tap t̄imel ḡipal ūnmagil ar k̄rop lel, nop mab bak alan̄ ūag pak lel, k̄imil ūn omal midil, minek ūn omal nokim ak kauyan wariknigab,’ agak,” agrek.

8 N̄ib ager niŋlig gi, gos magil kiri ak pag yikek, Jisas ned Galili midil minim agak n̄ibak gos niŋ dam niŋlak.

9 Bin okok kiri cip tigel ak k̄irig gi, kauyan adik gi amil, tap gak niŋlak n̄ibak, Jisas bi ne aknīb agip alan̄ okok abe, bin bi ne ognap okok abe ag niſlak.

10 Bin ūon minim ag niſlak n̄ibak, Maria Magdala ak, Joana ak, Jems nonim Maria ak, bin ognap sek.

11 Pen kiri minim ag niſlak n̄ibak peyīg niŋil, niŋid agebal, agīl, ma niŋlak. Ņiňlon l̄il rek agebal, agīl gos ak niŋlak.

12 Pen Pita minim n̄ibak niŋil, pīg gi rikid ag amil, tigel ḡilak kab mīgan ak s̄ipsip niŋjak, cip walij kom kam ḡilak bad ak nep midek. N̄ibak niŋil, tari gīp, agīl, gos par yib l̄ilg gi, cip tigel ak k̄irig gi kauyan adik gi amnak.

*Bi omal karip tirig tironj Emeas amnirek
(Mak 16:12-13)*

13 Ņin n̄ibak nep, bi omal karip tirig tironj Emeas, yokop Jerusalem ulep n̄ib s̄injak* amnir, agīl, majil amlig gi,

14 tap tari tari gek niŋrek minim ak kapkap ag niŋlig gi amerek.

15 Amerek niŋlig gi, Jisas k̄id ken apil, k̄rop mal poŋ dil amnak.

16 Pen bi n̄ib omal Jisas nop niprep ak pen God gos magil k̄rop mal di we gek, Jisas nop niŋer bi aknīb ke rek lak.

17 Ne k̄rop mal ag niŋil agak, “Minim ak tari minim ager ameb?” agak.

N̄ib agek, kiri cib gep rek wös gi warik midilg gi,

18 bi Kliopas agak, “Nak nep me, miňi ūn sikol bad aul Jerusalem siŋaul ap midil tap tari tari gīp ak ma nipan ar?” agak.

19 Agek, Jisas agak, “Tap n̄ibak tari gek agebir?” agak.

Agek agrek, “Jisas Nasaret n̄ib gak ak me. Bi God minim agep ak, minim ag ūi tep gi, tap ma gep rek okok goligip ak me, God nop tep gi, bin bi okok k̄rop tep gi gak.

20-21 Ne nīg goligip ak, gos cīn niŋil agnok, ‘God nop ag yokek cinop Isrel bin bi dil, kod mid tep gīnigab,’ ag gos niŋnok ak pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim tīg bilocep bi kib okok abe, nop minim ag gi, dam Rom gapman bi kib ak nop ūel, ne minim kib agīl, nop ami bi ne okok k̄rop ūek, dam mab bak alan̄ ūag pak lel k̄imak. Pen tap gak n̄ibak ūn omal nep ap amnak me.

* 24:13: Grik 60 stadia (11 kilomita)

²² Mîñi kîslîm sek magîl ak, bin ñon cîn alap, amîl nop tîgel gîlak kau mîgan kau ak nîñjîl, apîl cînop tap tari tari gîp ak ag ñel nîñjîl pak ju dîpîn.

²³ Bin okok kîri apal, ‘Cip se par ak ma mîdosîp, pen ejol omal apîl apir, “Ne warîkîl komîñ mîdeb,” apir,’ apal.

²⁴ Nîb agel, bî cîn ognap nop tîgel gîlak kau mîgan kau ak amîl nîpal, bin okok agesal rek nep mîdosîp. Pen Jisas nop ma nîpal,” agrek.

²⁵ Nîb agerek, Jisas agak, “Nîri mal gos nîñ tep ma gîpir. Bî God mînîm agep okok mînîm aglak ak magîlsek, tari gînîg mînîm nîñjîd apal, agîl, ma nîpir?

²⁶ Bî God mînîm agep bî okok aglak rek, Mesaia ak ned yur kîb yîb denîgab me, pen kîsen ne melîk tep ke sek mîdenîgab,” agak.

²⁷ Nîb agîl, Mosîs abe, bî God mînîm agep bî okok magîlsek abe, Krais nop God Mînîm ñu kîl tîklak mîdeb mînîm nîbak magîlsek kîrop ag ñî tep gek amnak.

²⁸ Karîp lîm amelak ulep nîb sînjak amjakîl, Jisas kîrop mal tausak lîl, kîrîg amnîg rek gak.

²⁹ Pen kîri mal nop mînîm kîlis agîl agrek, “Dîgep aul opîn. Kîslîm gînîg geb nîñjîl nak apek cîr mal eip kînîn,” agrek. Ager, kîrop mal eip karîp amnîlak.

³⁰ Karîp am mîdîl, tap nîñjîg, ne bred dîl, God nop

tep agîl, tî pañîl kîrop mal ñek nîñlig gi,

³¹ gos magîl kîri mal ak gos pîwakek, ak Jisas nep, agîl nîjel nîñlig gi, kapkap kîr gak.

³² Nîg gak ak nîñjîl agrek, “Majîl nab sînjak aplig gi, mînîm ognap ag ñîlîg gi, God Mînîm ñu kîl tîklak mînîm wagîn ak ag ñîlîg gosîp ak, mîdmagîl cîrop ak mab rek yînîl pîlis gi ñîb,” agrek.

³³ Nîb agîl, magîl nîbak nep kauyañ adîk gi Jerusalem amîl nîñrek, Jisas bî ne aknîb agîp alan, bin bî nîñeb kîri ognap sek eip ap mogîm gîl mîdelak.

³⁴ Amjakîl kîri nîñrek, bin bî okok kîri ke Jisas nop mînîm ag mîdelak. “Nîñjîd nep! Jisas kîmak ak pen kauyañ warîkîl, ap Saimon mîdosîp sînjak mîseñ losîp nîñjîp,” aglak.

³⁵ Mînîm agelak nîbak nîñjîl, bî omal agrek, “Cîr mal majîl nab sînjak amosîr, Jisas cîrop nabîñ pakosîp, dam karîp cîr mal ak amîl, tap nîñjîg gîl, ne bred dîl, God nop tep agosîp ak, ak Jisas nep, agîl nîpir,” agrek.

Jisas bî ne okok nop mîseñ nîñlak

(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

³⁶ Pen mînîm nîbak ag mîdel nîñlig gi, Jisas ne ke mîdelak nab sînjak mîseñ lîl, nab sînjak alan warîk mîdîl agak, “God nîbep kod mîdeñ,” agak.

³⁷ Agek, kiri cip kaun, agil, jel gek pirkelak.

³⁸ Pirkelak, Jisas kiroq agak, "Tari giniq pirkelak? Udin nibi ke niyebim ak pen tari giniq gos omal niyebim?"

³⁹ Ninnmagil tob yad okok niyim. Yad nep me! Yip di pok niyil niyim. Cip kaun miib gon tipik sek ma mideb. Pen yad yipil abe, tipik abe midebin ak, udin nibi ke bir niyebim," agak.

⁴⁰ Nib aglig gi, ninnmagil tob ne okok kiroq yomak.

⁴¹ Nig gek, kiri min min giliq gi, gos par liliq gi, ak Jisas nep aka agil, gos omal niyel niyliq gi, Jisas kiroq agak, "Tap niyeb nibi ognap siyau mideb aka?" agak.

⁴² Agek, nop kibsal dagil lilkak alap nillak.

⁴³ Kiri niy midele niyliq gi, ne kibsal nibak di niyak.

⁴⁴ Pen Jisas kiroq agak, "Ned yad nibep eip midil, minni yip geb aknib rek ak giniqab, agil, nibep ag noligipin. Mosis yip minim nu kil tikak ak, bi God minim agep yip minim nu kil tiklak ak, God Minim dai Sam ak yip minim nu kil tikak ak, yip nu kil tiklak rek nep magilsek aknib rek nep giniqab, agil, nibep ag ni tepe ginek," agak.

⁴⁵ Nib agil, God Minim nu kil tiklak ak niy tep gilan, agil, gos tep yib ak kiroq nillak.

⁴⁶ Ne nig gi, kiroq agak, "Ned okok nu kil tikil aglak, 'Mesaia ak yur kib dil kimek, tigel gel, ni omal midil,

ni omal nokim ak kauyan wariknigab.

⁴⁷ Nib ak, minim tep ne ak karip lim Jerusalem wagin gi ag nil, ag ni damil, bin bi karip lim tigoj tigoj magilsek ag nel amek niyliq gi, bin bi tap si tap timel gipal okok, tari giniq nig gipin, agil, kiriq gi, Krais nop cig gel niyliq gi, tap timel acir kiroq ak lig gi yoknigab, 'aglak.

⁴⁸ Pen yip gak nibak udin magil nibi ke nipiim.

⁴⁹ Pen Bapi yad minim ned ag lak rek, yad nibep ninygain. Nib ak, nibi taun kib siyau nep midil, kod midenimib. Seb kab ar alan siyak nib kiliis ke apil nibep gon lenigab ak niyil amnigabim," agak.

*Jisas ap ran jak karip lim
seb kab ar alan siyak amnak
(Mak 16:19-20; Apo 1:9-12)*

⁵⁰ Jisas nib agil, kiroq ponid damil, Jerusalem kiriq gi, karip tirig tiron Betani ulep siyak amil, God kiroq kod miden, agil, ninnmagil ne dap ranil, God nop sobok gak.

⁵¹ Jisas nig gek niyliq gi, God nop dam ap ran jak karip lim seb kab ar alan siyak dad amnak.

⁵² Nig gek, kiroq tep gek niyliq gi, yib ne ak agel ar amek niyliq gi, adik gi Jerusalem amnilak.

⁵³ Amil, per per nep God nop sobok gep karip nillik

m̄igan ak am̄il, God ȳib ne
agel ar amoliḡip.

Jon

Jisas Krais MİNİM

Tep ak Jon ñu kıl tikak

*God MİNİM ne karıp lım
wagın aul owak*

¹ Karıp lım bırarık ped okok ma gi lak ñin ak, God MİNİM midek. God MİNİM ne God eip midek. God MİNİM ne ak rek nep God.
² Wös rek God MİNİM ne God eip midek.

³ God ne gek, God MİNİM ne tap okok magilsek gi lak. Tap alap ke ma lak; ne ke gi lak tap okok nep mideb.

⁴ God MİNİM ne komiñ midep wagın ak. Komiñ midep won nıbak bin bi krop melik ñak.

⁵ Melik nıbak amıl bin bi kıslım gi nab siñak midebal okok ñi leb ñiñil kıslım Melik nıbak posig giniñmel rek ma lıp.

⁶⁻⁷ Bin bi okok magilsek Melik nıbak nop ñiñ diniñmel, agil, God bi alap nop ag lek, ne apıl Melik nıbak nop minim ag ñoligip. Bi minim ag ñoligip bi nıbak yiñ ne Jon.

⁸ Jon ne Melik nıbak mer. Ne yokop bi an Melik mideb minim ak bin bi okok krop ag ñinig owak.

⁹ Melik ñiñid yiñ nıbak ne karıp lım wagın aul apıl, bin bi okok magilsek krop melik ñeb.

¹⁰ Ne karıp lım wagın aul apıl midoligip. God ne gek, ne lım dai wagın aul gi lıl, bin bi okok gi lak. Pen ne karıp lım wagın aul ap midek ak, bin bi nop udin ñiñil, ne bi an, agil, ma ñiñlak.

¹¹ Ne karıp lım ne ke owak ak pen bin bi ne ke nop ma dıłak.

¹² Pen bin bi an an, minim tep ne ak ñiñ dıł, nop Bi Kib ciñ, agil, ñiñ dıpal bin bi okok, ne krop gek kiri magilsek God ñi pai ne midenigal.

¹³ God ñi pai ne midenigal ak, bi ber gon okok dıł, ñi pai tik dapəl midebal rek ma midenigal. God ne ke gek ñi pai ne midenigal.

¹⁴ Pen MİNİM nıbak, ne apıl bi miñ gon lıl, ciñop eip kiñ midoligip. Niñ ak, ciñ melik won tep ne bir niñpiñ. Ne Biñen Niñ ne nokim yiñ ak me, Biñen ne ke melik won tep ke sek mideb rek, Niñ ne ak rek nep melik won tep ke sek mideb. Pen ne bi miñ gon lıl apıl, ciñop magilsek yiñig yiñ niñil di tep yiñ giñ, minim niñid magilsek ag ñi tep goligip.

¹⁵ Ne owak ak, Jon ne ñiñil, siñ agil bin bi okok krop agak, "Bi miñi apeb aul nep, yad nıbep ned agnek, 'Bi alap ne yiñ kisen onigab ak pen yiñ ma tik dorek ar ak, ne bırarık ped okok midoligip. Niñ ak, ne yad rek mer; ne Bi Kib yiñ, agnek ak, bi nıbak me aul," agak.

¹⁶ Ne c̄inop bin b̄i maḡilsek ȳim̄ig ȳib n̄iñil, d̄i tep ȳib ḡil, tap tep tep konjai nep n̄ib.

¹⁷ W̄ösrek nep lo m̄in̄im ar ak, God Mos̄is nop ūnek, Mos̄is c̄inop ūnak ak pen God bin b̄i ȳim̄ig n̄iñil d̄i tep ḡip m̄in̄im n̄iñid n̄ibak, Jisas Krais owak ak me, miñni m̄iseñ n̄iñobin.

¹⁸ Bin b̄i ognap God nop ma n̄ipal. God N̄i nok̄im ne ak nep Nap eip m̄idebir. Ne Nap ne ag m̄iseñ lak n̄iñil miñni c̄in Bapi God b̄ir n̄ipin.

*Jon Bi N̄ig Pak N̄eb ak,
“Yad M̄esaia ak mer,” agak
(Mat 3:1-12; Mak 1:7-8;
Luk 3:15-17)*

¹⁹ Juda b̄i k̄ib Jerusalem n̄ib okok k̄iri b̄i God nop tap sobok gep b̄i ognap abe, b̄i God sobok gep karip wög ḡi ūn̄oliḡipal b̄i ognap abe ag yok̄il aglak, “N̄ibi Jon m̄ideb s̄iñak amil, ‘Nak b̄i an?’ agil, ag n̄iñiñimiñ,” aglak.

²⁰ K̄iri Jon m̄idek s̄iñak amjakil, nop ag n̄iñil aglak, “Nak b̄i an?” aglak.

Ag n̄iñelak, ne we ma ūnak. K̄rop m̄iseñ agil agak, “Yad Krais ak* mer,” agak.

²¹ N̄ib agek, k̄iri pen aglak, “N̄ib apan ak, nak b̄i an? Nak Ilaija aka?” aglak.

N̄ib agelak, Jon agak, “Yad Ilaija mer,” agak.

N̄ib agek, k̄iri pen aglak, “Nak b̄i God m̄in̄im agep per kod m̄idobin ak aka?” aglak.

Agelak, Jon mer agak.

* **1:20:** Grik m̄in̄im “Krais ak” abe, Hibru m̄in̄im “Mesaia ak” abe, waḡin nok̄im alap nep m̄ideb: “God ag lak Bi ak.”

²² N̄ib agek, b̄i n̄ib okok pen aglak, “N̄ib ak, nak b̄i an? Pen, yad b̄i an, agil, agn̄igan ak, c̄in amil b̄i k̄ib c̄inop ag yokpal okok k̄rop ag ūn̄iñabın,” aglak.

²³ Agelak, Jon k̄rop agak, “Yad miñni gebin aul, b̄i God m̄in̄im agep Aisaia ned agak rek nep gebin. Ne agak, ‘Yad b̄i alap karip l̄im bin b̄i konjai ma m̄idebal, miñ mab kab nep m̄ideb nab s̄iñak am m̄idiñ, s̄ik k̄ib aglig ḡi agebin, “Per Bi K̄ib apeb, agil, kanib l̄ig ḡi tep ḡin̄imib,” agebin,’ agak.

Yad Jon miñni gebin me ak,” agak.

²⁴ Pen b̄i Jon nop ag n̄iñnig olak n̄ib okok, b̄i Perisi ognap eip olak.

²⁵ K̄iri Jon nop ag n̄iñil aglak, “Nak apan, yad Krais mer, Ilaija mer, b̄i God m̄in̄im agep kod m̄idobin ak mer apan gö pen tari ḡin̄ig bin b̄i okok k̄rop ūn̄ig pak ūneban?” aglak.

²⁶ Agelak, Jon agak, “Yad k̄rop yokop ūn̄ig pak ūnebin. Pen b̄i alap nab n̄ibep s̄iñaul m̄ideb, ne tigepl̄ b̄i rek m̄ideb, agil, ma n̄ipim.

²⁷ Bi n̄ibak ne yad k̄isen onigab pen ne yad rek mer; ne bi k̄ib ȳib, yad bi s̄ikol. Yad tob t̄irip ne ak nag wiñibñim rek ma l̄ip,” agak.

²⁸ Jon bin b̄i okok k̄rop ūn̄ig pak ūn̄oliḡip karip t̄irig t̄iron

Betani, ñig Jodan gol pís kíd adañ níñil bì níb okok apíl nop mìnım níbak ag níñlak.

Jisas ne God Sipsip Ñılık ne

²⁹ Mínek Jisas apek níñlig gi, Jon Jisas níñil bin bì okok kírop agak, “Níñím! God Sipsip Ñılık ne cínop ag yokıp me ak. Ne me bin bì lím dai ar wagın aul tıgon tıgon magılsek tap si tap tımel gipal gac ak líg gi yoknígab.

³⁰ Bì níbak me, yad agnek, ‘Bì alap ne yıp kisen onıgab ak pen yıp ma tık dorek ar ak, ne bırarık ped okok mıdoligip. Níb ak, ne yad rek mer; ne Bì Kib yıb,’ agnek.

³¹ Bì Kib níbak bì an, agıl, adı ma níñöligipin. Pen Isrel bin bì, Bì Kib níbak bì tıgep bì rek mıdeb ak níñnímel, agıl, kírop ñig pak níñig onek,” agak.

³²⁻³³ Pen Jon Jisas mìnım ar níbak nep agıl agak, “Bì níbaul bì an, agıl, yad ke ma nípnep; pen bì yıp ag yokek apıl bin bì kírop ñig pak ñebin ak agak, ‘Nak níñıgın, Kaun ne bì an apıl, eip mıdenıgab, bì níbak nep bin bì okok kírop Kaun Sıñ pak níñıgab,’ agak. Agak níbak me, mıñi Kaun ak seb kab ar alan níb yakır tıbaglem rek ug ginop aposıp

³⁴ níñil yad níj tep gił kírop mìnım níñid agebin, bì níbaul ne God Ñı ne ak nep,” agak.

Jisas bì ne omal ned dak

³⁵ Mínek pen, Jon bì ne omal eip, kauyan ap ñig pak ñoligip kau sıñak mıdel níñlig gi,

³⁶ Jisas ap padıkek, Jon ne Jisas níñil bin bì okok kírop agak, “Bì níbaul me God Sipsip Ñılık ne ak,” agak.

³⁷ Níb agek, Jon bì ne omal, mìnım níbak níñil, Jisas amek mıgan ak sain amnıtrek.

³⁸ Pen Jisas adık gił kírop mal níñil agak, “Tari giñig apebir?” agak. Agek agrek, “Rabai! Nak kınban akal?” agrek. Hıbru mìnım agıl “Rabai” agrek mìnım níbak wagın ak “Mìnım Ag Ñeb Bì.”

³⁹ Pen kiri nıg gił ag níñrek, Jisas agak, “Níb ak, yad eip amıl níñıgair,” agak. Agak ñıñ níbak nep dıgep won ak amıl, ne eip mıderek.

⁴⁰ Jon bì ne níb omal, bì alap yıb ne Edru. Edru nımam ne me Saimon Pita.

⁴¹ Edru won níbak nep am nımam Saimon nop pıyo níñil agak, “Mesaia ak onıgab agıl per kod mıdobın ak mıñi nıpir,” agak. (“Mesaia” agak mìnım won ak, Grik mìnım agıl “Krais” apal.)

⁴² Edru níb agıl, nımam Saimon nop poj dıl Jisas mıdekkıñak amek, Jisas Saimon nop níñil agak, “Jon ñı ne Saimon. Nep Sipas agnıgal,” agak. Arameik mìnım agıl, yıb Sipas agak mìnım won níbak, Grik mìnım agıl Pita apal. Sipas

abe Pita abe wagın nokım nıbak "kab."

Jisas Pilip Natanyel kırop mal dak

⁴³ Mınek, Jisas karıp lım Galili amníg, am Pilip nop nıñıl agak, "Yad eip amnír," agak.

⁴⁴ Pilip, Edru, Pita, karıp lım kiri Betsaida nıb.

⁴⁵ Pen Pilip am Natanyel nop nıñıl agak, "Cın bı ak, Mosıs abe, bı God mınim agep ognap abe ūu kıl tıkkıllı aglak bı nıbak nop mıñi nıpin. Ne me Jisas, Josep nı ne. Karıp lım ne Nasaret nıb," agak.

⁴⁶ Pilip nıb agek, Natanyel agak, "Bı tep alap karıp lım tımel nıbak nıb ma onıgab," agak.

Agek, Pilip agak, "Nıb ageban ak, apek am nıñır!" agak.

⁴⁷ Nıb agıl, kiri bı omal amıl ulep ulep ger nıñlıg git, Jisas Natanyel nop nıñıl agak, "Bı nıbak bı Isrel yıpid gıl ak me, ne esek ar ak ma agnıgab; ne nıñıl nep mısen agnıgab," agak.

⁴⁸ Nıb agek, Natanyel agak, "Nak titi gıl yıp nıpan?" agak.

Agek, Jisas agak, "Pilip nep kısen poj dıniç nıb; yad nep ned nıpin, nak bısig mıdesan tauan wagın sınjak," agak.

⁴⁹ Nıb agek, Natanyel agak, "Mınim ag ñeb bı, nep nıpin! Nak God Ñı ne, Isrel bin bı Kın cın," agak.

⁵⁰ Nıb agek, Jisas agak, "Nep yokop tauan wagın sınjak nıpin apin ak me, yıp nıñ dıpan? Kısen tap ke nıb ognap nıñnígan," agak.

⁵¹ Jisas nıb agıl agak, "Nıbep magısek nıñıl agebin, seb kab ar alan sınjak pag yıkek, ejol okok apıl, yıp Bı Ñı ne nıñ amıl apıl, nıñ amıl apıl, genıgal nıñnígabım," agak.

2

Jisas ne nıg yıb ak gek nıg wain lak

¹⁻² Ñıñ omal mıdıl, bı alap bin dıniç gıl, bin bı sık agek amıl, tap nıñlak Kena taun, karıp lım Galili nab sınjak. Mınek nıbak, Jisas abe, bı ne okok abe, kırop ak rek nep sık agel amnílak. Pen Jisas nonım abe am karıp nıbak mıdeklı.

³ Ñıg wain ak nıb sakelak, Jisas nonım apıl Jisas nop agak, "Wain ak nıb sakpal," agak.

⁴ Nıb agek, Jisas agak, "Yıp nıg gan nıg gan, agıl, yıp ma agnımın. Ñıñ yad ak ma owıp," agak.

⁵ Agek, nonım ne am bı wög git ñeb okok kırop agak, "Jisas mınim alap agonımın, agnımın rek nep gınımıb," agak.

⁶ Pen Juda bin bı kab dıl gıläk tin kıb yıb aknıb kagol onıd ak dı lel mıdeklı. Tin kıb nokım nokım nıg lita aknıb nıñjuıl mamıd ak mıl dap lep. Pen Juda bin bı nag ar kiri göligıpal rek, God udıñ

yırı̄k bin bı̄ tı̄d tep mı̄dojın, agı̄l, tin nı̄b okok nı̄g mıl dap soñ gıl, nı̄n tob nı̄g lı̄ yokölögipal.

⁷ Jisas pen, bı̄ wög gı̄ nı̄eb okok kı̄rop agak, “Kab tin ognı̄l, nı̄g mıl dap soñ gem, ap ran jaknımın,” agak.

Agek, agak rek gelak agak,

⁸ “Mı̄nī nı̄g mıl dap lı̄pı̄m ak, mıl damıl, bı̄ tap nı̄bobın aul kod mı̄deb ak nop nı̄m,” agak.

⁹ Agek, nı̄g yı̄b nı̄bak mıl dam bı̄ kı̄b ak nop nı̄elak, ne dıl nı̄b nı̄njak, nı̄g wain tep ak mı̄dekl. Pen ne nı̄g wain nı̄bak akal nı̄b, agı̄l, ma nı̄njak; bı̄ wög gı̄ nı̄eb okok kı̄ri nep nı̄nlak. Pen ne ma nı̄njak rek me, bı̄ bin dı̄níg gak nı̄bak nop sık agek apek agak,

¹⁰ “Per nep, nı̄g wain tep ak ned dap nı̄el nı̄b sakel me, kı̄sen nı̄g wain tı̄mel ak nı̄el nı̄bal. Pen nak nı̄g wain tep ak dap lek mı̄dosıp, mı̄nī nep dap nı̄eban,” agak.

¹¹ Jisas tap ma gep rek ned sabdañ eyaŋ gak nı̄bak, ne Kena taun, karıp lı̄m Galili nab sı̄njak mı̄dıl gak. Tap ma gep nı̄bak gıl, ne titi bı̄ rek mı̄dekl ak yomek bı̄ ne okok nı̄njıl, nop nı̄n dı̄lak.

¹² Pen Kena taun kırı̄g gıl, Jisas ne ke, nonım, nı̄mam kı̄sen, bı̄ ne okok eip taun sı̄kol Kapaneam amīl, yokop nı̄n bad alap nı̄b sı̄njak mı̄delak.

God sobok gep karıp ak tap sıkim gelak, Jisas kı̄rop

*yı̄klı̄g gı̄ söŋ eyaŋ yokak
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)*

¹³ Juda kai Pasopa nı̄n kı̄b kı̄ri ak maŋ gak nı̄njıl Jisas Jerusalem amnak.

¹⁴ Jisas Jerusalem amīl, God sobok gep karıp mı̄gan ak nı̄njak, bı̄ ognap kı̄ri kaj kau, kaj sipsip, yakır tı̄baglem okok dap sıkim gıl, bı̄ ognap abañ bad okok lı̄l, mab bog ar bı̄sig gıl, mani yı̄mjı̄klı̄g gı̄ mı̄delak.

¹⁵ Jisas nı̄njıl, nag alap dıl malı̄kıl, kaj sipsip kaj kau okok yı̄klı̄g gı̄ söŋ eyaŋ yokıl, mani dap pen pen yı̄mjı̄klı̄g gelak abañ bad okok mani sek tı̄g soñ gı̄ yokak.

¹⁶ Nı̄g gıl, bin bı̄ yakır tı̄baglem dap sıkim gelak okok kı̄rop agak, “Tap nı̄b okok dad amnım. Bapi yad karıp ne ak gem sıkim gep karıp rek ma lı̄nımın,” agak.

¹⁷ Jisas nı̄g gek, bı̄ ne okok gos kı̄ri amnak God Mı̄nım nı̄nu kıl tı̄klak mı̄nım alap ar ak. Mı̄nım nı̄bak nı̄ku kıl tı̄kil aglak, “Sobok gep karıp nak ak mı̄dmagıl yı̄b lı̄l kı̄mnı̄gain,” aglak.

¹⁸ Pen Juda bı̄ kı̄b ognap apıl, Jisas nop ag nı̄njıl aglak, “Nep bı̄ an agosıp apıl nı̄g geban? God nep agek apıl gebin, agı̄l, tap ma gep rek alap gek cın nı̄njıl, ‘Nı̄njı̄d ageban,’ ag nı̄njın,” aglak.

¹⁹ Nı̄b agelak, Jisas kı̄rop pen agak, “Nı̄bi God sobok gep karıp nı̄baul tı̄b wal genı̄gabım, nı̄n omal nokım kauyan gı̄ lı̄nı̄gain,” agak.

²⁰ Nib agek aglak, “God sobok gep karip nibaul, miñinjuil omal adik gi dam aknib kagol onjd (46) gi sak-lak ak pen nak niñ omal nokim kauyañ gi linigain ageban ar?” aglak.

²¹ Pen Jisas ne sobok gep karip minim agak nibak, mib goj ne ke nep agak.

²² Nib ak me, kisen Jisas ne kimil warikak ak, bi nop kisen goligipal okok, God Minim ak abe, Jisas ne ke minim agak nibak abe gos niñil, “Niñid agip,” agil niñ dilak.

Jisas bin bi okok magilsek niñip

²³ Jisas, Juda kai Pasopa niñ kib kiri ak Jerusalem kin midil, tap ma gep rek ognap gek ak niñil, bin bi okok, “Ne nep Mesaia ak,” agil, nop niñ dilak.

²⁴⁻²⁵ Bin bi titi gił rek midebal ak, bi alap Jisas nop ma ag nöligipal. Jisas ne ke bin bi nag ar gipal bir niñ tep gił. Bin bi nib okok gos kiri ar akal ameb ak niñ tep gił ak me, ne bin bi nib okok bin bi niñeb yad, agil, krop ma dak.

3

Jisas Nikodimas nop ag niñ tep gak

¹ Bi Juda Kansol kib ak bi alap midoligip, yib ne ak Nikodimas. Ne Perisi bi alap.

² Ne kislím eyan, Jisas nop niñinig, midek siñak apil agak, “Minim ag ñeb bi. Cín niñipin, tap ma gep rek gipan

okok, nak ke ma giñnap; God ne ke nep nep eip midéb ak me, tap ma gep rek nib okok giñpan. Nib ak, cín niñipin, God ne nep nep ag yokek apil cínop minim ag niñban,” agak.

³ Agek, Jisas agak, “Yad nep niñid yib agebin, bin bi ke komin kisen nib linigal okok nep, God krop dil, ‘Bin bi yad’ agil, kod midenigab,” agak.

⁴ Nib agek, Nikodimas wal agil gos par niñil agak, “Bin bi tik lel kib giñpal okok, kauyañ nonim kogi nab adañ amel, kauyañ tik dapel, bin bi ke komin kisen nib lilan, agil, ageban aka tari?” agak.

⁵ Agek, Jisas agak, “Nep niñid yib agebin, bin bi siñak, niñ ak abe, God Kaun ak abe dil ke komin kisen nib linigal okok nep, God krop dil, ‘Bin bi yad’ agil, kod midenigab.

⁶ Bin bi tik dopal rek tik dapel midebal ak pen God Kaun ne apil kaun won nibep nab adañ gek komin midenigabim.

⁷ Nib ak, “Nibi bin bi magilsek ke komin kisen nib linimib,” minim agesin nibak, nak wal agil gos par ma niñnimin.

⁸ Pinem ak gos ne ke apil ameb. Pinem dosip niñim ak pen apeb tam ak sek, ameb tam ak sek, nibi ma niñim. Nib ak rek me, bin bi God Kaun bak lek, ke komin kisen nib lipal okok,” agak.

⁹ Nıb agek, Nikodimas agak, "Nak ageban ar nıbak, titi gıl gınımış?" agak.

¹⁰ Agek, Jisas agak, "Nak Isrel bin bı mınım ag ſeb bı kıb kiri alap pen nak ma niyan ar?

¹¹ Nep nıñid yıb agebin, cın ke tap tari nıñ tep gıl, tap tari udın cın ke nıñıl nıpiń nıbak nep nıbep ag ſobın ak pen mınım agobın nıbak ma nıñ dıpım.

¹² Yad nıbep lım dai ar wagın aul gıp rek agen, ma nıñ dıpım rek, titi gıl God karıp lım seb kab ar alan sıňak gıp rek agen, nıñ dınígabım?

¹³ Pen bin bı alap God karıp lım seb kab ar alan sıňak ajıl ma nıňak; yad ke Bi ſi ne nep nıb alan mıdıl onek.

¹⁴ "Pen bırarık nep miň mab kab nep mıdoligıp nab sıňak, soin tımel okok Isrel bin bı kırop su lel kımlak ak nıñıl Mosis soin tımel nıb okok rek alap dı mab bak sıň alan lek, bin bı an an soin nıb alan nıňlak okok, kırop komıñ lak. Nıb ak rek me, Bi ſi ne nop mab bak alan ſag pak lel,

¹⁵ bin bı an an nop nıñ dınígal okok, komıñ per mıdep ak dınígal.

¹⁶ God bin bı karıp lım wagın aul mıdebal okok kırop mıdmagıl yıb lıl, ſi ne nokım yıb ak kırop nen ajıl ſıdak. Nıb ak, bin bı an an ſi ne nıbak nop nıñ dınígal okok, kırop komıñ

per mıdep magıl ak ſek, kımlı ma kır gınıgal.

¹⁷ God ſi ne ag yokak ak, bin bı okok kırop mınım kıb agnımış, ajıl, ma ag yokak; bin bı okok dı komıñ yoknımış, ajıl, ag yokak.

¹⁸ "Bin bı an an ſi ne nop nıñ dınígabal okok, God kırop mınım kıb ajıl pen yur ma ſıdak. Pen bin bı nop ma nıñ dınígal okok, God ſi ne nokım yıb nıbak nop ma nıñ dınígal rek, God kırop bır mınım kıb ajıl, pen yur kıb dınígal, agak.

¹⁹ God bin bı okok kırop mınım kıb ajıl pen yur ſıdak, wagın nıbak nıg gıl mıdeb: Melik lım dai ar wagın aul owıp ak pen bin bı okok, melik mıdeb sıňak amnın, ajıl gos ak ma ſıpal. Kiri tap si tap tımel gı mıdebal rek, kıslım gıp okok nep mıdojin, ajıl gos ak nep ſıpal.

²⁰ Melik nıbak nıñel milik yapek, 'Tımel gıpın ak, mısen ma nıñrımel,' ajıl, melik mıdeb sıňak ma ſıgal.

²¹ Pen bin bı yıpid gıl gıpal okok, 'God agıp rek nep gobın ak mısen nıňlan,' ajıl, melik mıdeb ar sıňak opal," agak.

*Jon ſıg Pak ſeb Bi ak,
Jisas bı tıgep bı rek mıdeb,
ajıl, mınım ag ſak*

²² Kısen Jisas bı ne okok eip am karıp lım Judia nab okok am mıdlıg gı, bin bı okok kırop ſıg pak ſı mıdek.

²³ Ainon karıp lım Salim maŋ nıb sıŋak midek. Pen karıp lım Ainon sıŋak nıg konjai midek. Nıb ak, nın nab nıb sıŋak, Jon ne Ainon sıŋak am kın midil, bin bı konjai nep apeligipal okok krop nıg pak noligip.

²⁴ Nın nıbak kiri Jon bı nıg pak nıeb nop mien ma lılak.

²⁵ Pen Juda bı alap apıl, Juda nag ar kiri, nıg lı yokıl God udın yırık ar sıŋak mid tep gijin, agöligipal mienim ar ak agıl, Jon bı ne ognap eip mienim pen pen aglak.

²⁶ Mienim pen pen agıl, Jon bı ne okok apıl Jon nop aglak, "Mienim ag nıeb bı. Bı aul nıg Jodan gol piş kidadan midek, nop Bı Kib agenak bı nıbak, mieni apıl bin bı krop nıg pak nıeb nıŋıl bin bı magilsek nop amebal," aglak.

²⁷ Nıb agelak, Jon pen agak, "God gos ne ke nıŋip rek, cınop wög ar ke ke ag lip.

²⁸ Nıbi ke nıpim yad nıbep agnek, 'Yad Krais mer; God agek yad yokop kanıb ne ak lig yıpıd gebin,' agnek.

²⁹ Bı alap bin dıniqab nıñ ak, ne bin ne dıniqab. Bin nıbak bin ne me ak. Bı bin dıniqab bı ak, bı nıñeb ne alap apıl nop gi nıniqab. Mınek akal bin ne dıniq oniqab, agıl, nop kod mıdeniqab. Pen ne bin dıniq apıl 'Bır opin aul' ageniqab ak, bı nıñeb ne mienim ne nıñıl mieni mieni gınıqab. Yad me nıbak rek. Jisas ne bin bı okok krop nıg gi geb ak,

yıp tep giip. Mieni yad mieni mieni yıp gebin.

³⁰ Yıp ne ap ranek nıñlıg gi, yıp yad ap yonigab ak tep.

³¹ "Bı seb kab ar alan sıŋak nıb owıp ak, ne bin bı okok magilsek ar i alan mideb. Bı lım dai wagın aul nıb bı ak, ne lım dai wagın aul nıb ak me, lım dai ar wagın aul gos nıñıl mienim apal rek ageb. Pen bı seb kab ar alan sıŋak nıb owıp ak, ne bin bı okok magilsek ar i alan mideb.

³² Ne seb kab ar alan sıŋak midil tap tari udın nıñip ak, mienim tari peyig nıñip ak, bin bı okok krop ag nıeb, pen mienim ne ak ma debal.

³³ Pen bin bı mienim ne nıñ dıpal okok, God mienim nıñid ak nep ageb, agıl, nıñ dıpal.

³⁴ God ne Jisas ag yokak ak, Kaun ne ak nop nıek ap ran jakek, God mienim magıl ne nep ag nıeb.

³⁵ Nap Nı ne nop midmagıl lıl, 'Tap okok magilsek kod mıdenim,' agıl, dı nıñmagıl ar nop ak lip.

³⁶ Bin bı an an Nı ne nop nıñ dıpal okok, per komıñ midep won ak bı dıpal. Pen bin bı an an Nı ne nop ma nıñ dıpal okok, kiri per komıñ midep won ak ma dıniqal; God bin bı nıb okok krop mienim kib agek, mıker dılıg gi nep mıdeniqal," agak.

4

*Jisas bin Sameria nıb alap
nop mienim ag nıak*

¹ Pen bi Perisi okok minnim alap peyig ninjlak, bin bi konjai nep, Jisas eip middon, agil, ne midedek sinjak apel ne kirrop bin bi konjai nep nig pak nilg midedek; pen bin bi sikol bad alap nep Jon midedek sinjak apel ne kirrop nig pak nilg midedek.

² Pen Jisas ne ke bin bi okok kirrop nig ma pak nak; bi ne okok nep kirrop nig pak nillak.

³ Pen Perisi kai minnim nibbak rek agelak ninjl, Jisas karip lim Judia kirig gil, adik gi karip lim Galili amnak.

⁴ Pen kanib nab sinjak amlig gi, ne karip lim Sameria amjakak.

⁵ Pen karip lim Sameria nab sinjak amlig gi, Sikar taun amjakak. Sikar manj nib sinjak me, birarik nep Jekop ni ne Josep nop lim dai alap agak.

⁶ Pen Jekop nig kau dak ak midedek ak me, Jisas apek apek, pib nab alan won ak nop masos gek rek, ne amiil nig kau gol manj nib sinjak bisigak.

⁷⁻⁸ Pen bi ne okok tap magil taunig, Sikar taun nibbak amnilak. Jisas nig kau manj sinjak bisig midedek ninjlig gi, bin Sameria nib alap nig miilnig owak. Apek, Jisas nop ninjl agak, "Yip nig mil nek ninjin," agak.

⁹ Agek, bin nibbak agak, "Nibi Juda bin bi, cinnop Sameria bin bi ninjl, asik mosik gi rep gipim rek, tari ginig, "Yip nig mil nek ninjin," agil ageban?" agak.

¹⁰ Nib agek, Jisas pen agak, "Nak God tap tep bin bi ninng geb ak ninjl, yad nep, nig mil dap nan, agebin, yad bi an mideebin nipnap ak, nak yip apnap, yad nep nig komij magil neb nibbep," agak.

¹¹ Agek, bin nibbak agak, "Bi kib. Nig milep tin nak alap ma mideb; nig kau ak rek nep i okeyan mideb. Nib ak, nig komij magil neb nibbak akal nib dinigan?

¹² Based acik cinJekop nig kau nibaul cinop nak. Nig nibaul nep, ne ke abe, ni ne sikop abe nibil, kaj sipsip tap ne okok nibil golleripal. Nib ak, yad bi kib, Jekop bi sikol, agil gos nipan ar?" agak.

¹³ Agek, Jisas agak, "Bin bi nig aul ninnggal okok, kirrop kauya*ŋ* nig nen ginigab;

¹⁴ pen bin bi nig yad nen ninnggal okok, kirrop kauya*ŋ* nig nen ma ginigab. Pen nig yad ninnggain nibbak nibel, kirrop nab ada*ŋ* nig kilam kajo*ŋ* rek julig gi, kirrop per mideak ninngigab," agak.

¹⁵ Jisas nib agek, bin nibbak pen agak, "Bi kib. Yip nig nibbak nek ninjen, kisen yip nig nen ma ginnimin; apil nig aul ma miilnim," agak.

¹⁶ Nib agek, Jisas agak, "Am bi nagimil nak po*ŋ*id dowan," agak.

¹⁷ Agek agak, "Yad bi sek mer," agak.

Agek, Jisas agak, "Minnim nibbak ninjd ageban.

¹⁸ Bi aknib mamid alan dinnak ak pen bi mini eip midebir ak, bi nagimil nak

mer. Nib ak, niñid ageban,” agak.

¹⁹ Nib agek, bin nibak agak, “Bi kib. Yad nippin, nak bi God minim agep bi alap.

²⁰ Apis based cin birarik nep okok dim aul God nop sobok goligipal rek, cin ak rek nep sobok git midobin ak pen nibi Juda kai apim, ‘Jerusalem nep God nop sobok ginimel,’ apim,” agak.

²¹ Nib agek, Jisas agak, “Yad minim niñid agebin nibaul niñan. Kisen dim nibaul abe Jerusalem abe Bapi nop ma sobok ginigabim.

²² Nib Sameria bin bi sobok gipim pen bi tige perek nob sobok gipim ak ma nippim; pen cin Juda bin bi, Bi sobok gipin Bi ak nippin. Tari ginig: God ne titi git bin bi di komin yoknigab ak, cinop Juda bin bi agak.

²³ Nin ulep apeb, pen miñi bir owip aul, God Kaun ne bin bi gos nek niñlig git, kiri Bapi nob yipid git sobok ginigal; nig ginigal ak, nob tep ginigab.

²⁴ God ne Kaun mideb ak me, bin bi God nob sobok git, kaun kiro nab adan niñid nep sobok ginimel.

²⁵ Jisas nib agek, bin nibak pen agak, “Yad nippin, kisen Mesaia ak apil, cinop tap magilsek ag nit tep ginigab,” agak.

²⁶ Agek, Jisas agak, “Bi nibak me yad midebin. Nak eip minim agobir me aul,” agak.

²⁷ Jisas nib agek niñlig git won nibak bi ne okok apjakil niñlak, Jisas bin alap eip minim ag miderek, niñil kiri pak ju dilak. Pen bi kiri alap warikil, bin ak nop “Nak minim tari mideb?” agil ma aglak. Jisas nop ak rek nep, “Tari ginig bin nibak eip minim dai dai agesan?” agil ma aglak.

²⁸ Pen bin nibak, nig tin ak kiri git, kauyan adik git taun nibak amil, bin bi midelak nib okok kirop agak,

²⁹ “Apil, tap okok magilsek gipin rek ag nib bi ak niñim! Ne Mesaia ak aka?” agak.

³⁰ Nib agek, bin bi nib okok taun nibak kiri git, Jisas nop niñin, agil, apelak.

³¹ Pen Jisas bi ne okok Jisas nop neb neb git aglak, “Minim ag neb bi. Tap niñan!” aglak.

³² Agelak, ne pen agak, “Tap niñeb yad mideb ak nibi ma nippim,” agak.

³³ Nib agek, bi ne okok kiri ke nep ag niñ ag niñ git aglak, “Bin bi ognap nob tap magil dap nibal aka?” aglak.

³⁴ Pen Jisas kirop agak, “Nibep tap magil nib okok nen git; yip pen tap magil nib okok nen ma git. Bapi minim agak ak nep gos git ak me, gos nibak niñil, ne yip wög ag lip nibak git juin, agil gos nippin. Tap niñeb yad me ak.

³⁵ Pen nibi minim alap apim, ‘Takin omal omal midil, wid magil pok gek am tik donigabim,’ apim ak pen

mîñi nîg ma agnîmîb. Udîn nîbi ke sînjak nîj padîklig nînjîm! Wid wög okok bîr pok gîl tîk dowep rek mîdeb.

³⁶ Pen mîñi nep, bin bî wid pok tîk dopal bin bî okok, mîñ miñ gîlig gî wid pok gîp nîbak tîk dam komiñ per mîdep mîgan ak lîl, saj kîri dîpal me ak. Nîb ak me, bin bî wid magîl tanañ, agîl, dam yokpal okok abe, bin bî wid pok gîp tîk dopal okok abe jîm nîl, wid pok ak komiñ per mîdep mîgan ak mîdenîgab ak nîjîl, mîñ miñ gînîgal.

³⁷ Cîn mînîm alap apîn, ‘Bin bî ognap wid magîl yokel tannîgab, bin bî ognap am tîk donîgal,’ apîn ak, nînjîd yîb apîn.

³⁸ Yad nîbep ag yoken, am wid tîk dapebîm. Wid wög dai nîbak nîbi wög kîlis gîl ma gîpîm; bin bî ognap kîlis kîri ak gel tanîb. Nîbi yokop am tîk dapîl tap tep ak debîm,” agak.

³⁹ Bin Sameria nîb nîbak am bin bî ne okok kîrop agak, “Bî nîbak tap gîpin gîpin okok magîlsekk yîp ag nîb,” agak ak me, bin bî Sameria nîb taun nîbak mîdelak okok konjai nep Jisas nop nîj dîlak.

⁴⁰ Pen Sameria bin bî, kîri Jisas mîdek sînjak apîl, Jisas mînîm neb neb gîl aglak, cîn eip am mîdon, agel, Jisas nîn omal am kîri eip mîdîl,

⁴¹ mînîm ag ñek, bin bî ognap sek konjai nep mînîm nîbak nîjîl nop nîj dîlak.

⁴² Pen kîri nîg gîl nîj dîl, bin nîbak nop aglak, “Mîñi mînîm nak ak nep agek cîn ma nîj dîpîn; Jisas mînîm ne ak ke agek nîjîl nîpîn, ne nep bin bî karîp lîm ar wagîn aul mîdebal tîgon tîgon magîlsekk kîrop dî komiñ yoknîg owak.

Jisas, bî kîb alap ñî ne ak nop gek, komiñ lak

⁴³ Jisas ñîn nîb omal karîp lîm nîbak mîdîl, mînek karîp lîm Galili amnak.

⁴⁴ Ne ned mînîm alap agîl agak, “Bî God mînîm agep bî okok, karîp lîm kîri ke sînjak mîdîl mînîm agnîgal ak, mînîm kîrop ma dînîgal,” agak.

⁴⁵ Pen Pasopa ñîn ak, Galili bin bî ognap am Jerusalem mîdelak. Kîri Jerusalem mîdelak nîjîlig gî, Jisas tap ma gep rek okok gek nînlak ak me, Jisas mînîi karîp lîm Galili amjakek, kîri tap ma gep rek Jerusalem gak ak gos nîjîl, nop miñ miñ gîlig gî ag dîlak.

⁴⁶ Pen Jisas am Galili mîdîl, kauyañ Kena taun amnak. Kena taun nîbak me, ned ñîg yîb ak gek ñîg wain lak.

Pen taun sîkol Kapaneam sînjak, bî kîb alap ñî ne tap gak.

⁴⁷ Bî kîb nîbak mînîm alap nîjîk, Jisas karîp lîm Judia kîrig gîl, ap karîp lîm Galili mîdek. Nîb ak, Jisas mîdek ak apîl, nop neb neb gîlig gî agak, “Ñî yad ak tap gîp kîmnîg geb. Nak kasek am nop gek komiñ lan!” agak.

⁴⁸ Nıb agek, Jisas agak, "Nıbi yokop yıp ma nıñ dıñigabım; tap ma gep rek ognap gen nıñıl nep, yıp nıñ dıñigabım," agak.

⁴⁹ Pen bı kıb nıbak agak, "Bı Kıb! Apek amnır! Mer ak, nıt yad ak kımnıgab!" agak.

⁵⁰ Agek, Jisas pen agak, "Amnoñ! Nı nak ak komıñ lıl mıdenıgab," agak.

Nıb agek, Jisas nıñıd agıp, agıl, pañdak.

⁵¹ Kanıb nab sıñak amek nıñlıg gi, bı wög gi ñeb ne ognap apıl nop nabıñ pakıl aglak, "Nı nak ak ma kımıb; mıdeb," aglak.

⁵² Nıb agelak, nıt yad ak won akal rek komıñ lıp, agıl, kırop ag nıñek aglak, "Tol pıb kim gak won ak, wak pıboñ gak ak komıñ lak," aglak.

⁵³ Nıb agelak bı nap ne nıñak, Jisas, "Nı nak ak komıñ lıl mıdenıgab," agak won ak nep komıñ lak. Nıb ak me, bin bı ne okok eip magılsek Jisas nop nıñ dıłak.

⁵⁴ Pen Jisas ne ned Kena apıl, tap ma gep ned nıb gił, nıg yıt ak gek adık gił nıg wain lak; kısen pen tap ma gep yıgwu nab nıb ak gił bı kıb ak nıt ne nop gek komıñ lak.

5

Bı tap gak alap nıg cöb gol sıñak mıdekl, Jisas gek komıñ lak

¹ Kısen pen Juda kai tap kıb nıñeb nıñ ak mıñi, agıl, Jisas Jerusalem amnak.

² Karıp lım Jerusalem nıbak, kaj sipsip dap amıl apıl gıpal kıjoñ tam gol sıñak nıg cöb kıb alap mıdeb. Nıg cöb nıbak Arameik mınım lıl, Betesda apal. Pen nıg gol omal omal abe nıg kıbıñ nab sıñak mıdeb ar ak abe, karıp badak par aknıb mamıd alan mıdeb.

³ Pen bin bı tap gak okok konjai nep ap karıp badak nıb okok kın mıdelak. Bin bı nıb okok, ognap udın kwoi gak, ognap tob tımel gak nıñıl ma ajölögıp, ognap mıb goñ kırı pıs nep kalau gak. Pen nıg cöb ak kaun gınıgab aka agıl, apıl kod mıdlıg gi kın mıdölögıp.

⁴ Nıñ ognap God ejol alap apıl, nıg cöb ak dı kaun gek, bin bı an ned prenjıd nıg cöb nıb eyan yapolıgıp ak, nop tap tarı golıgıp ak komıñ lolıgıp.

⁵ Pen bı alap tap gek, per nep kım mıdekl, mı yın nıñ juıl nokım alap adık gi dam kagol pıs adañ (38) lak, nıg cöb gol sıñak dap lıłak kın mıdekl.

⁶ Jisas bı nıbak nıñıl, mılek padek nıg gılıg gi mıdölögıp ak nıñıl, nop agak, "Yıp komıñ lıñımlıñ, agıl, nıpan aka?" agak.

⁷ Agek, bı tap gak nıbak agak, "Bı kıb. Nıg ak kaun gek nıñlıg gi, yıp dı nıg cöb nab eyan lıñımel bin bı alap ma mıdebal. Yad nıg nab eyan ned amnım ag gos

nipin ak pen bin bi ognap kasek nep ned ambal,” agak.

⁸ Nīb agek, Jisas pen nop agak, “Warikil, mij nak piyak wiñig dad amnoñ,” agak.

⁹ Agek, won nībak nep nop komiñ lek nīnlig gi, warikil mij ne ak wiñig dñl, dad amnak.

Pen Jisas bi nībak nop gek komiñ lak nīn nībak, Juda kai God nop sobok gep nīn kiri ak me,

¹⁰ Juda bi kib okok, bi komiñ lak nībak nop aglak, “Nīn aul God nop sobok gep nīn ciñ. Pen nak mij bad nak ak dad ajeban ak, lo miñim ciñ ak mer agip,” aglak.

¹¹ Agelak, agak, “Bi yip gosiñ komiñ lip ak agip, ‘Warikil, mij bad nak ak wiñig dad amnoñ,’ agosiñ ak me, dad ajebin,” agak.

¹² Agek, aglak, “Bi nep agek, mij bad wiñig dad ajeban bi nībak bi an?” aglak.

¹³ Pen Jisas ne bin bi konjai midelak nab nīb siñak kap-kap amnak rek, bi komiñ lak nībak, bi yip giñ komiñ lip me aul, agil, agniñmij rek ma lak.

¹⁴ Kisen pen, Jisas bi nībak nop God sobok gep karip miñan ak niñil agak, “Niñan! Nep komiñ lip. Nīb ak, tap si tap timel göligipan ak kiriñ giniñmin. Mer ak, nep tap kib yiñ giniñmij rek lip,” agak.

¹⁵ Pen bi nībak ne adik gi amil, Juda bi kib okok krop agak, “Jisas nep yip giñ komiñ lip,” agak.

¹⁶ Nīb agek niñil, God nop sobok gep nīn ak gek komiñ lak, agil, Juda bi okok Jisas nop miñlik kal niñlak.

¹⁷ Jisas pen krop agak, “Bapi yad ak per nep wög giñig gi nep miñdeb rek, yad ak rek nep giniñm,” agak.

¹⁸ Nīb agek, Juda bi kib okok, ned nop ñagin, agil gos niñlak ak, miñi kiliñ yiñ giñ niñlak. Kiri aglak, “Ne God nop sobok gep nīn ciñ ak tib rikil, ‘Yad God Nī ne,’ agip. Nīb ak, God ne miñdeb rek, yad nīb aknīb rek nep miñdebin, agip,” aglak.

Nap ageb rek niñil, Nī ne wög ar ke ke geb

¹⁹ Jisas pen krop agak, “Niñep niñid agebin, Nī ak ne ke tap alap giniñmij rek ma lip; Nap tap giniñgab okok nep niñil giniñgab. Nīb ak, Nap giniñgab rek, Nī ne ak rek nep giniñgab.

²⁰ Nap Nī ne nop miñmagiñ liñ, tap ne geb geb okok magiñsek yomeb. Nap ognap sek abe yomek me, Nī ne tap ke yiñ okok gek niñil, niñbi magiñsek wal agniñgabim.

²¹ Pen Nap bin bi kimbäl okok gek warikpal rek, Nī ne ak rek nep, bin bi ognap, krop gen wariklanj, agniñgab ak, gek wariknigal.

²² Bin bi tari tari giñpal, gos tari tari niñpal ak, Nap niñil krop miñim kib ma agniñgab; Nī ne nop agek, ne krop magiñsek miñim kib agniñgab.

23 Nıb ak me, bin bı kiri
Nap yıb ne agel ar amnígab
ak rek, Ni ne yıb ak abe
ak rek nep agel ar amnígab.
Pen bin bı God Ni ne ak
nop niñıl, yıb ne agel ar ma
amnígab okok, Nap Ni ne ag
yokak ak abe, ak rek nep yıb
agel ar ma amnígab.

24 "Niñid agebin, bin
bı an mìnım yad ak niñıl, Bi
yıp ag yokek onek ak nop niñ
dıpal okok, mìnım kıb ag yur
dep ar ak ma niñigal; kiri
komıñ per mıdep magıl ak
bir dıpal. Ni ak, kiri kımeb
magıl ar ak kırıg gıl, komıñ
per mıdep ar ak bir mıdebal.

25 Niñid yıb agebin,
niñ kisen per kod mıdebin
ak manj apeb—pen mìnı
bir owıp aul—bin bı kımel
rek mıdebal okok, God Ni
ne mìnım agek, mìnım
nibak niñıl niñ dıñigal okok,
komıñ lıñigal.

26 Bapi tap okok magılse
komıñ mıdep wagın ak
mıdeb rek, yad Ni ne ak rek
nep komıñ mıdep wagın ak
mıdebin.

27 Yad Ni ne pen, Bi Ni ne
mıdebin rek, yıp agek, bin
bı okok kırop mìnım kıb agıl
nonım lıñigain.

28 Mìnım agebin nibak
niñıl wal ma gìnimbıb: kisen
yad agen, bin bı kımel tıgel
gıpal okok,

29 magılse mìnım yad
niñıl, warıkıl, bin bı gı
tep gıpal okok, am yad eip
komıñ mıdenigal; pen bin bı
gı tımel gıpal okok, warıkıl

mìnım kıb niñıl pen yur kıb
dıñigal.

30 Pen yad tap tari tari
gınigain okok, ke niñıl ma
gınigain; Bapi yıp agnígab
rek nep gınigain. Ni ak,
bin bı mìnım kıb agıl nonım
lınigain ak, Bapi agnígab rek
niñıl, yıpid gıl nep nonım
lınigain. Tari gınig: yıp
tep gınigab ar ak mìnım
kıb ma agnígai. Bi yıp
ag yokek onek Bi nibak nop
tep gınigab ar ak nep gos
niñıl, mìnım kıb agıl nonım
lınigain.

*Yad bı tıgep bı rek mıdebin
ak niñım, agak*

31 "Yad ke, 'God yıp ag
yokek opin,' apnep ak,
mìnım nibak yıpid gıl ma
mıdeb apkep.

32 Pen Bi alap sek* yad bı
tıgep bı rek mıdebin ak ageb.
Yad niñin, mìnım ageb nibak
niñid nep ageb.

33 Ni bi Juda kai bı ni bi og
nap ag yokem, kıri Jon nop
amil, yad bı tıgep bı rek
mıdebin, agıl, ag niñlak ak,
ne mìnım niñid nep kırop
agak me ak.

34 Jon aka bı karıp lım ar
wagın aul bı alap yad bı
tıgep bı rek mıdebin agnígab
ak, yıp tap kıb mer. Pen ni bi
Jon mìnım agak ak niñıl,
mìnım niñid yıb, agıl, niñ
dıl, komıñ amnígabım, agıl,
Jon mìnım yıp niğ gıl agak,
agebin.

35 Jon mìnım agak ak, ne
sıp mılanj melik ñeb rek

* 5:32: "Bi alap sek" agak ak, God ne ke

midek, n̄ibi m̄in̄im agak n̄ibak melik rek n̄iñil, won s̄ikol ulep won alap nep miñ miñ ḡipek.

³⁶ “Jon n̄ibep ag tep gak pen ak yokop m̄in̄im nep agak. Yad l̄im dai wagin aul apil, Bapi ȳip ḡin̄im̄in agak rek, tap ke ȳib okok gebin ak me, n̄ibi Bapi ne nep ȳip ag yokip ak, agil, misen ȳib n̄ipkep.

³⁷ Bapi ȳip ag yokak ak, ne ke, yad b̄i tigepl̄ b̄i rek m̄idebin ak, n̄ibep m̄in̄im n̄iñid ageb. Pen n̄ibi meg m̄igan ne ak peyig ma n̄ip̄im. Ne b̄i tigepl̄ b̄i rek m̄ideb ak, agil, ma n̄ip̄im.

³⁸ N̄ibi yad b̄i ne ag yokak m̄in̄im yad ak ma n̄iñ d̄ip̄im rek, God M̄in̄im m̄idmagil n̄ibep nab adan̄ ma m̄ideb.

³⁹⁻⁴⁰ “N̄ibi, komiñ per m̄idep magil din̄, agil, God M̄in̄im ak udin li n̄iñ tep ḡip̄im ak pen m̄in̄im n̄ibak, ȳip agil n̄u k̄il tiklak rek n̄iñil, komiñ per m̄idep magil din̄, agil, ȳip ma apebim̄.

⁴¹ “Bin b̄i okok ȳib ȳip agel ar amnar, agil, ma agebin.

⁴² Pen n̄ibi bin b̄i tigepl̄ b̄i rek m̄idebim̄ ak bir n̄ip̄in. N̄ibi God nop m̄idmagil ma lip̄im ak n̄iñil agebin.

⁴³ Bapi ne ke ȳip ag yokek opin ak pen n̄ibi ȳip ma d̄ip̄im. Pen b̄i yokop alap gos ne ke n̄iñil aperigab ak, nop d̄in̄igabim̄.

⁴⁴ Bin b̄i ognap okok ȳib kiri agel ar amenigab ak, n̄ibep tep ḡin̄igab. Pen

b̄i God nokim̄ nep m̄ideb ak c̄inop n̄iñek tep ḡin̄im̄in̄, agil, gos ar ak ma n̄ip̄im. N̄ib ak, n̄ibi titi ḡil ȳip n̄iñ d̄in̄igabim̄?

⁴⁵ “Pen Bapi m̄in̄im yad dil, n̄ibep m̄in̄im k̄ib agnigab, agil, gos ak ma n̄iñim̄ib, mer. Mosis c̄inop giñ n̄iñigab apim̄ ak pen Bapi ne Mosis m̄in̄im ne agak m̄in̄im n̄ibak dil n̄ibep m̄in̄im k̄ib agnigab.

⁴⁶ Mosis ne God M̄in̄im n̄u k̄il tiklak m̄in̄im ognap yad b̄i tigepl̄ b̄i rek m̄idebin m̄in̄im ak n̄u k̄il tiklak. Pen Mosis m̄in̄im n̄u k̄il tiklak m̄in̄im n̄ibak ma d̄ip̄im rek, m̄in̄im yad agebin ak rek nep ma d̄in̄igabim̄.

⁴⁷ Mosis m̄in̄im n̄u k̄il tiklak ma d̄ip̄im rek, n̄ibi ti ḡil m̄in̄im yad agebin ak d̄in̄igabim̄?” agak.

6

Jisas b̄i aknib paip tausan tap ñek ñiñlak

(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

¹ Pen Jisas niñ giñ midil, k̄isen niñ magöb dil, Niñ Cöb Galili juil, piñ k̄idadan̄ amnak. Niñ Cöb Galili n̄ibak nep me, ȳib alap Niñ Cöb Taibirias apal.

² Pen Jisas ne bin b̄i tap gak okok gek komiñ lak ak n̄iñoligipal rek, bin b̄i konjai nep nop k̄isen ḡilak.

³ Pen Jisas b̄i ne okok eip am d̄im siñjak alaç amil, bisig midelak.

⁴ Ñin nab nıb sıňak Juda kai Pasopa ñin kib kiri ak ulep ulep gak.

⁵⁻⁶ Jisas bi ne eip dım sıňak bisig midil, udin kilan gił nıňjıl, bin bi konjai sikkerek yib nep nop apelak. Jisas nıňjıl, ne tari tari gınigab ak ke nıňjak ak pen bi ne Pilip tari agnigab, agıl, nop agak, “Cin tap magıl akal nıb dıl, bin bi konjai nep sıň aul krop non nıňnimel?” agak.

⁷ Agek, Pilip pen agak, “Kab magıl silpa won aknıb ñin juıl wajrem alan (200) rek yokıl, bred tau dapıl, di pag gił sıklol sıklol gił, bin bi nıb sıň aul non, magılsek tap sıklol sıklol nıbenimel rek lıniğab,” agak.

⁸ Nıb agek, bi ne Edru, Simon Pita nımam ak agak,

⁹ “Ñı sıklol alap bred bali plaua di dagılpal bred won aknıb mamid alan, kıbsal omal sek di mideb aul, pen tap nıbak bin bi konjai yib sıň aul tap kib mer,” agak.

¹⁰ Agek, Jisas agak, “Bin bi okok agem bisiglan,” agak. Agek, bi ne okok bin bi okok krop agelak, tap kas konjai nep tan tep gak ain ar nıb sıňak magılsek bisigel amnak. Bi okok nep me paip tauson (5000) rek amnak.

¹¹ Kiri nıg gił bisiglak nıňjıl, Jisas bred won nıb okok dıl, God nop tep agıl, krop nonim li ñak. Kıbsal ak, ak rek nep gak. Krop nıg gił nonim li ñek, bin bi okok kiri magılsek bred kıbsal titi

rek dijin agıl gos nıňlak ak rek nep dılak.

¹² Nıg gił nıbel nıbel kogi gek kırıg giłak. Jisas bi ne okok krop agak, “Bin bi tap nıbil kırıg gıpal okok, di adan aul ma gınınimib,” agak.

¹³ Agek, bi ne okok bred dai dai okok yıpriг wad yigel yigel, wad aknıb umıgan alan ak ap ran jakak.

¹⁴ Bin bi okok Jisas tap ma gep rek gak nıbak nıňjıl aglak, “Cin miňi nıpiń, bi aul me, Bi God Minim Agep lım dai wagın aul onıgab agıl per agobın bi me ak,” aglak.

¹⁵ Pen Jisas nıňjak, bin bi okok, yıp kij bi kib kiri midenim, agıl, apıl yıp kılıs gił dad amnígal, ag gos nıňjıl, ne kauyan amıl dım okok ne ke ausek midék.

Jisas nıg kas ar tauid amnak

(Mat 14:22-23; Mak 6:45-52)

¹⁶ Pen dijep won ak, Jisas bi ne okok am Ñıg Cöb Galili eyań amıl,

¹⁷ Jisas ma owak rek, kıslım gek, kiri nep nıg magób dıl kauyan taun sıklol Kapaneam amníg panđilak.

¹⁸ Amelak nıňlıg gi, yigen kib dıl, nıg ak pagak.

¹⁹ Pen kiri tapın nıg magób nıg kas parık nab sıňak kilomita aknıb mamid alan aka kagol onıd amıl nıňlak, Jisas nıg ar sıňak tauid apek. Kiri nıňjıl midmagıl kib amnak nıňjıl pırıklak.

²⁰ Pen Jisas agak, “Nı̄bi ma pı̄riknı̄mı̄b. Yad nep apebin,” agak.

²¹ Nı̄b agek, kırı ma pı̄rikıl, nop dı̄ nı̄g magöb mı̄gan ak lel nı̄nılı̄g gī, nı̄g magöb ak mı̄ñi nep karıp lı̄m amní̄g gılak mı̄gan ak amjakak.

Jisas nop pīyo nı̄nılı̄k

²² Mı̄nek bin bı̄ Nı̄g Cöb Galili pı̄s kı̄dadañ kın̄lak okok gos nı̄nılı̄ nı̄nılı̄k, tol dı̄gep nı̄g magöb nokım alap nep mı̄deñ nı̄nılı̄ Jisas bı̄ ne okok nep nı̄g magöb nı̄bak amní̄lak; Jisas ne ke nı̄g magöb nı̄bak ma amnak.

²³ Mı̄del nı̄nılı̄g gī, nı̄g magöb ognap bin bı̄ ognap taun kı̄b Taibirias nı̄b apıl, Bı̄ Kı̄b ne God nop tep agıl tap nı̄ek nı̄nılı̄k kau ak nı̄g gol sı̄ňak ap wös gılak.

²⁴ Pen bin bı̄ mı̄delak okok nı̄nılı̄k, Jisas abe bı̄ ne okok abe ma mı̄delak; nı̄bak Jisas nop pīyo nı̄nı̄n, agıl, kırı nı̄g magöb nı̄b okok amıl Kapaneam amní̄lak.

Yad bred rek, yı̄p dıl komı̄n midenigabım, agak

²⁵ Nı̄g Cöb Galili am am pı̄s kı̄dadañ amjakıl, Jisas nop nı̄nılı̄ aglak, “Mı̄nı̄m ag ñeb bı̄. Nak won akal aul opan?” aglak.

²⁶ Agelak agak, “Nı̄bep mı̄nı̄m nı̄nı̄d agebin, bred ñen ñı̄bem kogi gak rek, yı̄p pīyo nı̄n ajebīm; pen tap ma gep rek gı̄pin okok mı̄nı̄m wagın ak nı̄nılı̄ yı̄p pīyo nı̄n ma ajebīm.

²⁷ Tap magıl ki gī yonı̄g geb ak dı̄n, agıl, wög kılı̄s ma gın̄imı̄b; God ne Bı̄ Nı̄ ne nı̄nəbir agek owıp rek, tap magıl per mı̄deñ ne nı̄nı̄gab ak dı̄n, agıl, wög kılı̄s gın̄imı̄b,” agak.

²⁸ Nı̄b agek aglak, “Cın wög tari gon, God nop tep gın̄ı̄gab?” aglak.

²⁹ Agelak, Jisas agak, “God ne Bı̄ ag yokek owıp ak, Bı̄ nı̄bak nop nı̄n dı̄nı̄gabım ak, God nop tep gın̄ı̄gab,” agak.

³⁰ Nı̄b agek aglak, “Cın tap ma gep rek alap nı̄nı̄gabın ak, agnı̄gabın, ‘God nep nep ag yokıp,’ agıl, nep nı̄n dı̄nı̄gabın. Nı̄b ak, cınop tap ma gep tari rek gın̄ı̄gaban?

³¹ Bı̄rarık nep apı̄s based sı̄kop mı̄ñ mab kab nep mı̄doligip nab okok mı̄dīl, tap mana agölígipal ak ñı̄beligipal. God Mı̄nı̄m ñu kıl tı̄kıl aglak, ‘Ne bred seb kab ar alan sı̄ňak nı̄b ognap kı̄rop ñı̄ek ñı̄beligipal,’ aglak,” aglak.

³² Nı̄b aglak ak pen Jisas kı̄rop pen agak, “Nı̄bep mı̄nı̄m nı̄nı̄d yı̄b agebin, Mosı̄s bı̄rarık okok bred kı̄rop ñı̄ek nı̄nılı̄k bred nı̄bak, bred seb kab ar alan sı̄ňak nı̄b mer. Bred seb kab ar alan sı̄ňak nı̄b bred nı̄nı̄d nı̄bak, Bapi yad nı̄bep ñeb.

³³ God bred ne ak, God ag yokek, seb kab ar alan sı̄ňak nı̄b lı̄m dai wagın aul apıl, bin bı̄ okok kı̄rop komı̄n mı̄deñ won ak ñeb,” agak.

³⁴ Jisas nı̄b agek aglak, “Bı̄ Kı̄b. Mı̄ñi bred nı̄bak

cınop per nep nı̄lı̄g gī nep mı̄denı̄mın,” aglak.

³⁵ Agelak, Jisas agak, “Yad nep me bred komı̄n mı̄dep bred nı̄bak. Bin bı̄ yı̄p onı̄gal okok, kı̄rop kauyan yuan ma gını̄gab. Bin bı̄ yı̄p nı̄n dı̄nígal okok, kı̄rop kauyan nı̄g nen ma gını̄gab.

³⁶ Pen nı̄bep mı̄darık nep ag nı̄nesin ak, yı̄p udı̄n nı̄pı̄m ak pen yı̄p ma nı̄n dı̄pı̄m.

³⁷ Bapi yı̄p agı̄p bin bı̄ okok kı̄ri magı̄lsek yı̄p onı̄gal. Bin bı̄ yı̄p onı̄gal okok, ma ag yoknı̄gain, mer yı̄b.

³⁸ Pen tari: yad seb kab ar alan sı̄njak nı̄b opin ak, gos yad nı̄pin ar ak gını̄m, agı̄l, ma opin; Bapi yı̄p ag yokı̄p ak, gos ne nı̄nrı̄l agı̄p rek gını̄m, agı̄l, opin.

³⁹ Bapi bin bı̄ yı̄p agı̄p okok kı̄rop nı̄n mı̄den, alap ma kır gını̄mın; mı̄nım kı̄b agep nı̄n ak, yad gen, kı̄ri magı̄lsek warı̄knı̄mel. Nı̄g gını̄gab ak, Bapi yı̄p ag yokak ak, nop tep gını̄gab.

⁴⁰ Bapi yad nop tep gını̄gab ak, bin bı̄ an an yı̄p nı̄nrı̄l nı̄n dı̄nígal okok, kı̄ri magı̄lsek per per nep komı̄n mı̄denı̄gal. Pen mı̄nım kı̄b agep nı̄n ak, yad ke gen kı̄ri magı̄lsek warı̄knı̄gal,” agak.

⁴¹ Pen Jisas, “Yad me, bred seb kab ar alan sı̄njak nı̄b opin ak,” agak ak me, Juda bin bı̄ okok mı̄nım ali gırı̄ra gırı̄ra gelak.

⁴² Juda bin bı̄ okok ali gırı̄ra gırı̄ra gıl aglak, “Bı̄ aul, nonı̄m nap ne ak cın ke nı̄pı̄n. Ne Josep nı̄ ne Jisas

nep. Nı̄b ak, ne titi gī agı̄p, ‘Yad seb kab ar alan sı̄njak nı̄b opin,’ agı̄p?” aglak.

⁴³ Nı̄b agelak, Jisas pen agak, “Ali gırı̄ra gırı̄ra ma gını̄mı̄b.

⁴⁴ Bin bı̄ alap ne ke yı̄p ma nı̄n dı̄nígal. God nop gos tep nı̄ek nep me, yı̄p apek, mı̄nım kı̄b agep nı̄n kı̄sen ak yad gen ne kauyan warı̄knı̄gal.

⁴⁵ Bı̄ God mı̄nım agep bı̄ okok kı̄ri God Mı̄nım nı̄nu kıl tı̄kıl aglak, ‘God ne bin bı̄ nı̄b okok magı̄lsek kı̄rop ag nı̄nı̄gab,’ aglak. Bin bı̄ Bapi kı̄rop mı̄nım ag nı̄ek nı̄n dı̄nígal okok, kı̄ri magı̄lsek yı̄p onı̄gal.

⁴⁶ Bin bı̄ ognap kı̄ri God nop udı̄n ma nı̄pal; yad Bı̄ ne ag yokek onek ak nep Bapi nop udı̄n nı̄pin.

⁴⁷ “Pen yad nı̄bep nı̄nrı̄d yı̄b agebin, bin bı̄ yı̄p nı̄n dı̄nígal okok, komı̄n per mı̄dep won nı̄bak bı̄r dıl, per per nep mı̄denı̄gal.

⁴⁸ Bred nı̄bıl komı̄n mı̄denı̄gal ak, yad me bred nı̄bak.

⁴⁹ Nased yes sı̄kop bı̄rarık nep mı̄n mab kab nep mı̄dolı̄gı̄p nab okok mı̄dıl, tap mana ak nı̄nırı̄lak ak pen mı̄d damıl kı̄mlak.

⁵⁰ Pen bred Bı̄nен ag yokek seb kab ar alan nı̄b apeb bred nı̄bak, bin bı̄ nı̄bıl, komı̄n per per nep mı̄dıl ma kı̄mnı̄gal.

⁵¹ “Yad ke bred komı̄n seb kab ar alan sı̄njak nı̄b opin bred nı̄bak. Bin bı̄ an an bred nı̄baul nı̄b nab eyāı̄ lı̄nígal okok, per nep

per nep komiñ middenigal. Bred agebin n̄baul m̄ib goj yad ak me. Bin b̄i karip l̄im ar wagin aul midebal kiri per nep per nep komiñ middenimel, agil, m̄ib goj yad ak n̄inigain,” agak.

⁵² Jisas n̄ib agek, Juda bin b̄i n̄ib okok kiri ke nep minim pen pen agil, ognap aglak, “B̄i aul titi ḡil, cinop m̄ib goj ne ak ñek n̄inigabin?” aglak.

⁵³ Agelak, Jisas kirog agak, “Yad n̄ibep n̄inid ȳib agebin, n̄ibi Bi Ñi ne m̄ib goj ne, lakañ ne ma n̄inigabim ak, komiñ midep won ak n̄ibep nab adan ma middenigab.

⁵⁴ Bin b̄i an m̄ib goj yad, lakañ yad n̄inigab ak, ne komiñ per midep won ak bir d̄ip n̄inil minim kib agep ñin ak yad gen ne kauyan wariknigab.

⁵⁵ “Pen tari: m̄ib goj yad ak tap n̄injeb ȳib; lakañ yad ak ñig n̄injeb ȳib.

⁵⁶ Bin b̄i an an m̄ib goj yad lakañ yad n̄inigal okok, yad nab adan middenigal; yad kirog nab adan middenigain.

⁵⁷ Bapi per per nep komiñ mideb ak, ne yip ag yokip Bapi n̄bak, ne yip gek komiñ midebin ak me, bin b̄i yip di nab kiri adan linigal okok, kirog ak rek nep gek, komiñ middenigal.

⁵⁸ Minim ar n̄bak me, bred seb kab ar alañ sinjak n̄ib owip, agil agesin. Bred n̄bak, apis based sikop tap mana agoligipal ak n̄ibil mid damil k̄imlak rek mer; bin b̄i

bred yad agesin aul kiri n̄ib nab eyañ linigal ak, komiñ per nep per nep middenigal,” agak.

Bin b̄i kojai nep Jisas nop kiriig ḡilak

⁵⁹ Jisas Juda mogim gep karip Kapaneam siñak midil, minim n̄bak agek,

⁶⁰ bin b̄i ne okok konjai nep n̄inil aglak, “Jisas minim ageb n̄bak minim k̄ilis ȳib. Minim ne n̄in dijin rek malip,” aglak.

⁶¹ Kiri ali girira girira ḡil agelak, Jisas ke n̄inil agak, “Minim agesin n̄bak n̄inil gos par n̄inil kiriig gin ag gos n̄ipim ar?

⁶² Pen Bi Ñi ne seb kab ar alañ sinjak midil owak ak, ne kau n̄ib ar sinjak alañ kauyan adik gi amenigab ak, n̄ibi gos tari n̄inigabim?

⁶³ God Kaun komiñ midep won ak ñek, bin b̄i komiñ linigal; bin b̄i k̄ilis kiri ke komiñ ma linigal, mer ȳib. Yad minim n̄ibep agesin ak, minim n̄bak gek, God Kaun ne n̄ibep apil, komiñ midep won ak n̄ibep n̄inigab n̄inil n̄ibi komiñ linigabim,” agak.

⁶⁴ Pen Jisas ne ned nep, bin b̄i an nop ma n̄in dinigab, an nop mitig n̄inigab ak n̄inak ak me, ne agak, “N̄ibi ognap yip ma n̄in dipim,” agak.

⁶⁵ Pen minim ognap sek agil agak, “Ar n̄bak nep n̄ibep apin, bin b̄i alap gos ne ke nep n̄inil yip ma n̄in dinigab; Bapi nep genigab

ak me, bin bi alap yip apil yip niŋ dinigab,” agak.

⁶⁶ Jisas minim nibak ag juek niŋlig gi, bin bi apil minim nop niŋlig pal okok, konjai nep nop kirig gi, ke ke amnilak.

⁶⁷ Nig gi amel niŋlig gi, Jisas bi ne aknib umigan alanj okok kirop ag niŋli agak, “Nibi ak rek nep yip kirig amnigabim aka?” agak.

⁶⁸ Agek, Saimon Pita agak, “Bi Kib. Bi an nop amjin? Minim nak ageban ak niŋli me, per per nep komiŋ midonigabin.

⁶⁹ Cin nep niŋ dipin rek, cin nipin, God ne Bi Siŋ cinop ag yokip ak, nak Bi nibak me ak, agil nipin,” agak.

⁷⁰⁻⁷¹ Saimon Pita nib agek, Jisas pen Saimon Iskariot ni ne Judas ak, kisen nop mimig niŋnigab ak niŋli, kirop agak, “Yad nibep bi aknib umigan alanj dipin ak pen bi nibi nokim alap kijeki bi ne,” agak.

7

Jisas nimam kisen nop minim aglak

¹ Kisen pen Juda bi kib okok Jisas nop niagnig gelak niŋli Jisas karip lim Judia okok ma ajoligip; karip lim Galili okok nep ajoligip.

² Pen Juda niin kib kiri, karip badak sikol gi lil niin ognap kinbal niin ak manj manj gek niŋlig gi,

³ Jisas nimam kisen okok mideksinjik apil nop aglak, “Nak migan nibaul kirig gi karip lim Judia amil, bin bi minim nep niŋ dipal okok ak rek nep tap ma gep rek geban okok ognap niŋnigal.

⁴ Bi kiri bi kib midon agnigal okok, tap kiri okok we gil ma ginigal; misej yib ginigal. Nib ak, nak tap ke yib gipan rek, bin bi konjai midebal nab sinjik tap ma gep ognap gek, bin bi magilsek niŋnigal,” aglak.

⁵ Pen Jisas nimam kisen ne ke okok nop ma niŋ dilak.

⁶ Nib agelak, Jisas kirop pen agak, “Nibi niin akal amnigabim ak amnigabim; pen niin yad ameb ak ma owip niŋli adi mini ma amnigain.

⁷ Bin bi lim dai ar wagin aul okok, nibep bi milik kal niŋnimel wagin alap ma midebs. Pen yad bin bi lim dai ar wagin aul okok tap si tap timel gipal ak ag misej len yip milik kal niŋebal.

⁸ Nib ak, Karip Badak niin kib manj apeb rek, nibi Jerusalem amnimib; pen yad niin ameb ak ma owip rek, yad eip ma amnigain,” agak.

⁹ Nib agil, ne karip lim Galili mideks.

Karip Badak niin kib owak niŋli Jisas Jerusalem amnak

¹⁰ Pen Jisas nimam sikop okok Jerusalem amnilak niŋli Jisas ne kapkap sain amnak.

¹¹ Juda bi kib okok, “Jisas akal?” agil, bin bi konjai nep

ap m̄idelak okok k̄rop ag n̄ijlak.

¹² Pen bin b̄i yokop okok, Jisas m̄in̄im ak k̄iri ke ag n̄ij ag n̄ij ḡil, ognap aglak, "Ne b̄i tep alap," aglak; ognap pen aglak, "Mer, ne bin b̄i okok k̄rop wai ūeb b̄i," aglak.

¹³ Pen bin b̄i yokop okok, Juda b̄i k̄ib n̄ib okok k̄rop p̄ir̄iklak rek, k̄iri m̄in̄im ognap m̄isen̄ ma aglak.

¹⁴ Karip Badak ūin k̄ib k̄iri n̄ibak ūin ognap padikak. Yokop ūin bad alap nep m̄idek, Jisas apjakil, God sobok gep karip ak amił, bin b̄i okok k̄rop m̄in̄im ag ūak.

¹⁵ Jisas m̄in̄im ag ūi m̄idek ūnjig gi, Juda b̄i k̄ib okok wal agił aglak, "B̄i aul skul ma agak ak pen ne titi ḡil m̄in̄im okok magilsek ūnjip?" aglak.

¹⁶ N̄ib agelak, Jisas agak, "M̄in̄im yad ag ūebin ak, gos yad ke ūnjil ma ag ūebin; B̄i yip ag yokek onek ak nep yip gos ūek ag ūebin.

¹⁷ Bin b̄i an, God ageb rek ginim, agił, gi dad amniğab ak, God ne m̄in̄im yip ūek agebin aka m̄in̄im yad ke agebin ak, ūnjigab.

¹⁸ N̄ibi n̄ipim, bin b̄i an m̄in̄im ne ke ageb ak, yip yad ke ap ranan̄, ag gos ūnjil, m̄in̄im okok n̄ib okok n̄ib d̄il ageb. Pen b̄i an ne B̄i ne ag yokak yip ne nep ap ranan̄, ag gos ūnjip ak, b̄i n̄ibak b̄i yipid ḡil m̄in̄im ūnjid nep

ageb; ne m̄in̄im esek ognap ma ageb.

¹⁹ Mosis, God agak agak rek k̄rop lo m̄in̄im ag ūak ak pen lo ar n̄ib okok n̄ibi b̄i alap ma ḡipim. Pen yad m̄in̄im alap m̄idek mer, yip yokop ūag pak l̄in̄ig gebim," agak.

²⁰ Jisas n̄ib agek, bin b̄i ap m̄idelak okok aglak, "Nep b̄i an ūag pak l̄in̄ig gek ageban? Nep k̄ijeki aban ūagip ageban," aglak.

²¹ Agelak, Jisas agak, "Yad tap ma gep nokim alap gen, n̄ibi magilsek pak ju dipek.*

²²⁻²³ N̄ibi Mosis God lo m̄in̄im agak rek, ūi n̄ibi okok t̄ik dapil, ūin akn̄ib ar onj̄id ak m̄idil, m̄inek jil ūin ak wañ wak t̄ib r̄ikpim. Ḡipim n̄ibak, Mosis ne mer, nased acik sikop ned wagin ḡil göligipal miñ ar ak me k̄isen ḡil niñ ḡipim. Pen wak t̄ib r̄ikp ūin jil n̄ibak, ūin ognap God nop sobok gep ūin ak nep l̄in̄igab pen, miñi God nop sobok gep ūin ak, agił, ma k̄irig ḡipim; abramek wak t̄ib r̄ikpim. Ḡipim n̄ibak rek, yad God nop sobok gep ūin ak b̄i alap nop gen, m̄ib gon̄ magilsek komij lak ak, n̄ibi ti ḡin̄ig yip ūnjem milik yowip?

²⁴ N̄ib ak, k̄isen m̄in̄im ar ar nep ūnjil ma agnimib; yipid ḡil midonimij ar ak nep ūij tep ḡil agnimib," agak.

"Jisas me Krais ak aka?"

* ^{7:21:} God nop sobok gep ūin ak tap ma gep niñ cōb Betesda ak gak ak ūnjil pak ju diłak.

aglak

25 Jerusalem bin bì ognap aglak, "Juda bì kib okok warikil bì ñag pak linig gebal bì me aul aka?

26 Pen niñim! Ne bin bì nab kib aul minim agek niñlig git, kiri pen minim alap ma agebal. Nib ak, kiri ke nopal ne Krais ak middeb rek yipid gil rek lip!

27 Pen ne Krais ak opkop ak, cin ne karip lim akal nib owip ak ma nipnop; pen bi aul ne karip lim akal nib owip ak cin magilsek nipin. Nib ak, ne Krais ak mer," aglak.

28-29 Pen Jisas ne God sobok gep karip migan eyan minim ag niñlig git nep midil, meg migan dap ranil agak, "Nibi gos nipim, nibi yip niñ tep yib gil, akal nib onek ak nipim. Pen mer. Gos yad ke nep ma onek. Bi yip ag yokek onek ak, ne Bi yipid gil, Bi minim niñid nep ageb. Yad ne eip midil, yip ag yokek onek rek, nop nipin; pen nibi nop ma nipim," agak.

30 Nib agek, nop di cici lin, agil niñlak ak pen niñ ne ma owak rek, bi alap nop di cici ma lak.

31 Pen bin bi nib okok, bin bi konjai nep Jisas tap ma gep okok gak niñil aglak, "Krais ak kisen onigab apal ak, pen tap ma gep konjai yib gil, bi nibaul geb rek ginimij rek ma linigab," aglak. Gos nibak niñil kiri aglak, "Jisas ne Krais ak nep," agil, nop niñ dilak.

Juda bi kib okok, Jisas nop am poñ dowim, agil, bi ognap ag yoklak

32 Pen bin bi okok Krais minim nibak kapkap agelak niñil, Perisi bi kib okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Jisas nop am di cici lil donimib, agil, God sobok gep karip kod mideligipal polisman ognap ag yoklak.

33 Jisas pen agak, "Yad nibep eip tapin won alap midil, Bi yip ag yokek onek ak ker adik gi amnigain.

34 Yip, akal amib, agil, piyonigabim ak pen yip ma niñnigabim. Yad amnigain ar ak, nibi kisen ginimib rek ma linigab," agak.

35 Nib agek, Juda bi kib okok kiri ke nep aglak, "Ne akal amnigab, nop ma niñnigabin? Ne am Juda bin bi ju am Grik bin bi eip midebal okok amil, bin bi nib okok kirop minim ag niñlig git midenigab aka tari?

36 Pen ne ti ginig agip, 'Yip, akal amib, agil, piyonigabim ak pen yip ma niñnigabim. Yad amnigain ar ak, nibi kisen ginimib rek ma linigab,' agip?" aglak.

God Kaun niñg kilam kajon rek juil onigab

37 Juda Karip Badak niñ kib kiri nibak, niñ kisen, niñ kib yib ak, Jisas warikil, meg migan dap ranil agak, "Bin bi an kijam milep ginimij ak, yip apil niñ niñjan.

38 Bin bi an yip niñ dinigab ak, God Minim ageb rek, niñ

kominj midep ak nab nop
adañ nıb kılam juıl onıgab,”
agak.

³⁹ Nı̄n nı̄bak Jisas kımıl
warıkıl Nap nop ma amnak
ar ak me, Jisas ne Kaun ak
bin bı̄ okok kırop ma ūak.
Pen nı̄g kılam juıl onıgab
mınım agak nı̄bak wagın
nı̄bgıl mideb: bin bı̄ Jisas
nop nı̄j dı̄nigal okok, Jisas
ne Kaun ak kırop nı̄nıgab,
agıl agak.

Kiri ke tı̄g asık ke ke lı̄lak

⁴⁰ Jisas nı̄b agek, bin bı̄
konjai nep midełak nı̄b okok,
ognap mınım agak nı̄bak
nı̄njıl aglak, “Bı̄ aul, ne bı̄ God
Mınım agep onıgab, agıl, kod
midołigipın bı̄ nı̄bak nep
me,” aglak.

⁴¹ Ognap aglak, “Mer, ne
Krais ak!” aglak.

Nı̄b agelak, ognap pen
aglak, “Mer, Jisas ne Galili
nı̄b; Krais ak ne Galili nı̄b
ma onıgab!

⁴² God Mınım ak agıp rek,
Krais ak, Depid tı̄kek tı̄kel tı̄k
dam dapıl gıl, Krais ak Depid
taun ne Betlehem sı̄jak tı̄k
donıgal,” aglak.

⁴³ Jisas mınım nı̄bak agek
nı̄njıl, bin bı̄ konjai nı̄j
midełak nı̄b okok bı̄lok ke
ke lı̄lak.

⁴⁴ Ognap nop dı̄ cı̄cı̄ lı̄l
dam mınım kı̄b agníg dad
amnı̄n aglak ak pen bı̄
nokım alap nop ma dak.

Juda bı̄ kı̄b okok Jisas mınım agak ak ma nı̄j dı̄lak

⁴⁵ Pen God sobok gep karıp
polisman okok adık gıt amel
nı̄nlı̄g gıt, bı̄ God nop tap

sobok gep bı̄ kı̄b okok abe,
bı̄ Perisi okok abe kırop ag
gıl aglak, “Bı̄ nı̄bak nop tarı
gını̄g ma dopım?” aglak.

⁴⁶ Agelak, God sobok gep
karıp polisman nı̄b okok
aglak, “Bin bı̄ ognap okok bı̄
nı̄bak mınım tep yı̄b ageb
rek ma apal,” aglak.

⁴⁷ Nı̄b agelak, pen bı̄ Perisi
okok pen aglak, “Bı̄ esek agıp
nı̄bak, bin bı̄ ognap ne nı̄njı̄d
agıp agıl nı̄pal rek, nı̄bi ak
rek nep nı̄pım ar?

⁴⁸ Cı̄n bı̄ kı̄b bı̄ alap aka bı̄
Perisi bı̄ alap Jisas nop ma
nı̄j dı̄pın.

⁴⁹ Bin bı̄ sı̄j aul kırı̄ lo
mınım ak ma nı̄pal rek, God
kırop mı̄lik kal nı̄njıl gıt tı̄mel
yı̄b gını̄gab,” aglak.

⁵⁰ Pen bı̄ kırı̄ Nikodimas, bı̄
sı̄jak ned kıslım eyaŋ amıl,
Jisas nop mınım ognap ag
nı̄jak bı̄ nı̄bak me, kırop
agak,

⁵¹ “Cı̄n Juda lo ar ak, bı̄
alap nop yokop pen yur nı̄l gıt
tı̄mel ma gını̄gabın; mınım
kı̄b agıl mınım wagın alap
piyo nı̄njıl nep me, nı̄g
gını̄gabın,” agak.

⁵² Nı̄b agek aglak, “Nak ak
rek nep Galili nı̄b rek? God
Mınım ak udın lı̄ nı̄j damıl
nı̄njı̄gan, bı̄ God mınım
agep alap Galili nı̄b ma
onıgab,” aglak.

⁵³ Nı̄b agıl kırı̄ kırı̄g karıp
kı̄rī ke ke amnı̄lak.

¹ Pen Jisas Olip DİM amnak.

² Mînek karip tîk dam lak nîjîl, kauyan adîk gi God sobok gep karip ak apek, bin bî konjai nep apîl nop piñjîl kos kos gelak nîjîl ne bîsig mîdîl, kîrop mînîm ag ñî mîdek.

³ Jisas nîg gił mînîm ag ñî mîdek nîjîlg gi, bî lo mînîm ag ñeb bî okok ognap abe, bî Perisi ognap abe, kîri bin alap am bî alap eip dosîp, bin ak nop dap bin bî mîdelak udîn yîrik ar sînjak warîk ñîl,

⁴ Jisas nop aglak, "Mînîm ag ñeb bî. Bin aul bî sek ak pen bî alap eip desir nîjîl dapobîn me aul.

⁵ Mosîs lo cînop ñâk ak agak, 'Bin nîb okok rek, kab ju pak lel kîmlanç,' agak. Pen nak tari agnîgan?" aglak.

⁶ Kîri mînîm tom aglak nîbak, nîb agon Jisas tari agek, nop mînîm kîb agîn, agîl, aglak.

Pen Jisas ne kîbor kîyan gił, sîlpîl ar ak ñînmagîl mînîm won ognap ñu kîl tîklig gi mîdek.

⁷ Pen kîri Jisas nop mînîm nîbak rek ag nîjîlg gi mîdelak, ne kîd almil lîl kîrop agak, "Bî tap si tap tîmel ma gîp alap mîdonîmîn ak, kab dî bin nîbaul ned paknîmîn," agak.

⁸ Nîb agîl kauyan kîyan gił, lîm eyan mînîm won ognap ñu kîl tîk mîdek nîjîlg gi,

⁹ bî Jisas nop mînîm kîb agîn aglak nîb okok, Jisas mînîm agak nîbak nîjîl, bî kîb kîb kîrig amniłak nîjîl

bî okok magîlseк nokîm nokîm kîrig gił ke ke am saklak; Jisas eip bin ak eip nep mîderek.

¹⁰ Jisas ne kîd almil lîl, bin nîbak nop agak, "Bî okok akal? Bî nep mînîm kîb agnîmîn alap ma mîdeb ar?" agak.

¹¹ Agek, bin ak agak, "Bî Kîb. Bî yîp mînîm kîb agnîmîn alap ma mîdeb," agak. Agek, Jisas agak, "Yad ak rek nep nep mînîm kîb ma agnîgain. Pen tap si tap tîmel gölügîpan ak kîsen ma gînîmîn; mîñi nak bir amnoj," agak.

*Bin bî lîm dai ar wagîn aul
mîdebal okok melîk kîri me
Jisas*

¹² Jisas mînîm alap bin bî okok kîrop kauyan agîl agak, "Bin bî lîm dai ar wagîn aul mîdebal okok, yad melîk kîri mîdebin. Bin bî an yîp sain gił ajenîgab ak, kîslîm nab okok rek ma ajenîgab; komîn per mîdep melîk tep ak dîl ajenîgab," agak.

¹³ Jisas nîb agek, bî Perisi okok nop pen aglak, "Mînîm nak ke ag ñeban ak, cîn nîpîn mînîm nîbak dijîn rek ma lîp," aglak.

¹⁴ Nîb agelak, Jisas agak, "Mînîm nîbak yad ke agebin ak pen mînîm nîjîd agebin. Pen tari: yad opin okok nîjîl, amnîgain okok abe nîjîl gîpin. Pen nîbi, yad opin okok ma nîjîl, amnîgain okok abe ma nîjîl gîpin."

¹⁵ N̄ibi m̄in̄im t̄ig b̄iloklig ḡi, ‘Ar ak ḡi tep ḡip̄im; ar ak ḡi t̄imel ḡip̄im,’ ap̄im ak, bin b̄i l̄im dai ar waḡin aul gos n̄in̄j̄il apal rek nep ap̄im. Pen yad b̄i alap nop m̄in̄im k̄ib ma apin.

¹⁶ Bapi ȳip ag yokek onek ak, ne yad eip m̄idob̄ir rek, yad m̄in̄im t̄ig b̄ilok ḡin̄ig, n̄in̄j̄id nep aḡil m̄in̄im t̄ig b̄ilokn̄igain.

¹⁷ Lo m̄in̄im n̄ibi ar ak ap̄im, ‘Bin b̄i omal m̄in̄im ar nok̄im nep agn̄igair ak me, bin b̄i n̄in̄j̄il agn̄igal, ak n̄in̄j̄id apir, agn̄igal,’ ap̄im.

¹⁸ Lo n̄ibi aḡip n̄ibak rek, yad tigepl̄i rek m̄idebin ak, yad ke m̄in̄im b̄ir apin; pen Bapi ȳip ag yokak ak, ak rek nep yad tigepl̄i rek m̄idebin m̄in̄im ak b̄ir aḡip. M̄in̄im c̄ir apil m̄in̄im ar nok̄im nep apir ak me, n̄in̄j̄id apir apk̄ep,’ agak.

¹⁹ N̄ib agek, nop aglak, “Nap nak me akal?” aglak.

Agelak, Jisas pen agak, “N̄ibi ȳip ma n̄ip̄im rek, Bapi yad nop ak rek nep ma n̄ip̄im. Ȳip n̄ipkep rek, Bapi yad ak rek nep n̄ipkep,” agak.

²⁰ Jisas God sobok gep karip̄ m̄igan, kab maḡil k̄iri God nop ñeb dap yokpal m̄igan ak, m̄in̄im n̄ibak ag ñi m̄idek pen ñin̄ ne ma owak rek, b̄i alap nop d̄i c̄ic̄i ma lak.

* **8:24:** God M̄in̄im dai Eksodas ak (Eks 3:14) God ȳib ne ke aḡil, Yad M̄idebin Rek M̄idebin agak. Pen s̄in̄jal Jisas abe ȳib ne ke aḡil, Yad M̄idebin Rek M̄idebin agak. N̄ib ak, Juda bin b̄i okok ognap, m̄in̄im agak ak n̄in̄j̄il, Jisas nop m̄īlik kabiam n̄in̄j̄il, ñag pak l̄in̄, aglak.

*Yad amn̄igain okok n̄ibi
ma amn̄igab̄im*

²¹ Jisas k̄rop kauyan̄ agak, “Yad k̄irig ḡil amen̄igain; ȳip p̄iyo n̄in̄n̄igab̄im ak pen n̄ibi tap si tap t̄imel ḡilīg ḡi nep m̄idil k̄imn̄igab̄im rek, yad amn̄igain okok n̄ibi ma amn̄igab̄im,” agak.

²² N̄ib agek, Juda b̄i k̄ib okok aglak, “Ne aḡip, ‘Yad amn̄igain okok n̄ibi ma amn̄igab̄im,’ aḡip ak, tari ḡin̄ig n̄ib aḡip? Ne ke ñag pak l̄in̄g ḡil n̄ib aḡip aka?” aglak.

²³ N̄ib aglak ak pen Jisas k̄rop agak, “N̄ibi eyān n̄ib; yad alan̄ n̄ib. N̄ibi l̄im dai ar waḡin aul n̄ib; yad l̄im dai ar waḡin aul n̄ib mer.

²⁴ N̄ib ak n̄in̄j̄il me, ‘N̄ibi tap si tap t̄imel ḡilīg ḡi nep m̄idil k̄imn̄igab̄im,’ agesin. Pen ȳip, Yad M̄idebin Rek M̄idebin,* ma n̄in̄ d̄in̄igab̄im ak, tap si tap t̄imel gac sek m̄ideb̄im rek m̄idil k̄imn̄igab̄im,” agak.

²⁵ N̄ib agek, nop ag n̄in̄j̄il aglak, “Nak b̄i an?” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Yad n̄ibep per nep ag ñebin rek nep m̄idebin.

²⁶ N̄ibep m̄in̄im k̄ib ag ḡin̄im ar ak, m̄in̄im kon̄ai nep m̄ideb. B̄i ȳip ag yokek onek ak, maḡilsek n̄in̄ tep ḡip rek, ȳip gos ñek n̄in̄j̄ig ḡi, yad pen bin b̄i okok k̄rop ag ñebin,” agak.

²⁷ Jisas ne Nap mìnìm ag ñak nìbak ma nìnlak rek, kìrop agak,

²⁸ “Bì Ñì ne nop dì oklan lìnìgabim ñin ak, gìnìgab gìnìgab rek nìñil ñin nìbak nìñnìgabim, Yad Mìdebin Rek Mìdebin me. Yad tap alap ke nep nìñil ma gìpin; Bapi mìnìm yìp agìp rek nep ag ñebin ak, nìñnìgabim.

²⁹ Bì yìp ag yokek onek ak, yad eip mìdeb. Nop tep gìp ar ak nep per per gìpin rek, yìp ma kìrig gìp; yad eip nep mìdeb,” agak.

³⁰ Jisas mìnìm nìbak agek nìñlìg gi, bin bì konjai nep nop Krais ak, agìl, nìñ dìlak.

³¹ Pen Jisas ne Juda bin bì nop Krais ak agìl nìnlak nìb okok kìrop agak, “Nìbi mìnìm yad pìs nep nìñ dìl, apin rek nep genìgabim ak me, nìñid nep bin bì yad mìdenìgabim.

³² Nìg genìgabim ak, God ne tigep Bì rek mìdeb ak nìñil, mìnì wög rek gìpim ak kìrig gi, mìd tep gìnìgabim,” agak.

³³ Nìb agek aglak, “Mìnìm ageban nìbak tari? Cìn based Ebrahim ñìtai ne mìdobin ak, cìn bin bì og-nap kìrop mìnì wög rek ma gìpin. Nìb ak, cìnop tari gìnìg, ‘Mìnì wög rek gìpim ak kìrig gi, mìd tep gìnìgabim,’ ageban?” aglak.

³⁴ Agelak, Jisas pen agak, “Yad nìbep nìñid yìb agebin, bin bì tap si tap tìmel gìpal okok, tap si tap tìmel gep

won ak nep mìnì wög gep bin bì rek mìdebal.

³⁵ Mìnì wög gep bì alap, nap ne karìp ak per ma mìdenìgab; kisen bì ke nìb alap mani yokìl nop tauek, nap ned nìb karìp ne ak kìrig gi, karìp ke amìl nap kisen nìb ak nep mìnì wög gìnìgab. Pen ñìt alap nap karìp sìnjak kau ne per per nep mìdenìgab.

³⁶ God Ñì ne nìbep bin bì tauìl, mìnì mìdebin ak wìsib yokenìgab ak, nìbi mìnì wög göligìpim ak pìs nep kìrig gi, mìd tep yìb gìnìgabim.

³⁷ Nìbep Ebrahim tìkek tìkel tìk dam dapìl gi apek mìdebin ak nìpin ak pen mìnìm apin ak ma dìl, yìp ñag pak lìnìg gebim.

³⁸ Yad Bapi eip mìdil nìpin rek nìbep ag ñebin; pen nìbi, nap nìbi ak mìnìm agek nìpim ar ak nep gebim,” agak.

³⁹ Agek aglak, “Bapi cìn me Ebrahim,” aglak.

Agelak, Jisas agak, “Nìbi Ebrahim ñìtai ne mìdebkep rek, ne goligìp rek gìpkep.

⁴⁰ Yad God mìnìm agìp rek nìñil, mìnìm nìñid yìb ak nìbep ag ñìbin ak pen yìp ñag pak lìnìg gebim. Pen nìbi gìnìg gebim nìbak rek, Ebrahim ne ma gak.

⁴¹ Nìb ak, nap nìbi gìp rek, nìbi ke nìb aknìb rek nep gìpim,” agak.

Nìb agek aglak, “Cìnop bin si dìl ma tìkpali; God nokìm me Bapi cìn yìb,” aglak.

Seten ñìtai ne

⁴² Nıb agelak, Jisas pen agak, “‘God nokım me Bapi cın yıb,’ apım ak pen God ne Nap nıbi mıdobkop, yad God nıb apıl, mıñi sıñaul mıdebin ak nıñıl, yıp mıdmagıl lıpkep. Yad okok mıdıl, gos yad ke nıñıl ma onek; God eip mıdıl, yıp nıñebir ag yokek sıñaul onek.

⁴³ Nıb ak, mıñım yad ak tari gınig nıñ tep ma gıpım? Gıpım nıbak, cın ma nıpin, agıl, gıpım.

⁴⁴ Nıbi nap nıbi kijeki nıpai ne mıdebiṁ ak me, nop tep gıp ar ak nep gın, agıl gos nıpım. Ne ned wagın gıl, bin bı okok kırop nıag pak loligıp rek, mıñ ar ne nıbak nıg gıl nep mıdeb. Gos tep ognap, gos nıñıd ognap ma nıñıp yıb; ne mıñım nıñıd ognap ma nıñıp. Mıñım esek ageb ak, mıñım yıb ne me ak. Ne per nep mıñım esek ageb; tom agep wagın ak kijeki me ak.

⁴⁵ Pen yad nıbep mıñım nıñıd nep agebin ak me, nıbi nıñıl ma dıpım.

⁴⁶ Pen yad gebin ar ak nıñıl, ar ak tap si tap tımel geban, agıl, agnımıb rek ma lıp. Nıb ak, yad mıñım nıñıd nep agebin ak nıñıl, nıbi tari gınig mıñım yad ma nıñ debiṁ?

⁴⁷ Bin bı God eip mıdebal okok, mıñım ne ak nıñ dıpal. Pen nıbi nop eip ma mıdebiṁ rek, mıñım ne ak ma nıñ dıpım,” agak.

Ebrahim nop ma tik dowep ar ak, Yad Mıdebin,

agak

⁴⁸ Juda bı kıb okok Jisas nop aglak, “Nak bı Sameria nıb, nep kijeki aban nıagıp, apın ak, nıñıd apın aka?” aglak.

⁴⁹ Agelak, Jisas agak, “Yıp kijeki aban ma nıagıp. Yad Bapi yıb ne ak agen ar ameb pen nıbi yıb yad ak agem sıñak eyan ap yapeb.

⁵⁰ Yıb yad ke agen ar amnañ, agıl gos ma nıpin; pen God ne bin bı tari tari gıpal nıñ tep gıp ak, bin bı yıb yad agel ar amnañ, agıl gos nıñıp.

⁵¹ Nıbep nıñıd agebin, bin bı an mıñım yad ak nıñıl, agebin rek gınigab ak, ne ma kımnıgab; ne per nep per nep komıñ mıdenıgab,” agak.

⁵² Jisas nıb agek, kırı aglak, “Nak mıñım ageban nıbak nıñıl nıpin, nak kijeki aban nıagıp ageban. Ebrahim abe, bı God mıñım agep okok magılsek abe kımlak, pen nak tari gıl ageban, ‘Bin bı an mıñım yad ak nıñıl, agebin rek gınigab ak, ne ma kımnıgab; ne per nep per nep komıñ mıdenıgab,’ ageban?

⁵³ Based cın Ebrahim abe, bı God mıñım agep okok magılsek abe kımlak rek, bı nıb okok bı sıkol, yad bı kıb, agıl gos nıpan aka?” aglak.

⁵⁴ Agelak, Jisas agak, “Yıb yad ke agen ar ambkop, tap yokop rek lıpkop. Pen Bı yıb yad agek ar ameb bı nıbak Bapi yad. Nıbi bı nokım nıbak nep, God cın, apım.

⁵⁵ God cın, apım ak pen
nop ma nı̄pım; pen yad nop
nı̄pin. ‘Nop ma nı̄pin,’ ap-
nep, nı̄bi mınım tom apım
rek apnep. Nı̄b ak, yad nop
nı̄pin ak me, mınım ne ageb
rek nı̄njıl gıpın.

⁵⁶ God bırarık nep nap
Ebrahim nop agıl, yad Jisas
mı̄nī apı̄l mı̄debin nı̄n aul
nep agıl, ‘Nı̄n kisen ak
onı̄gab,’ agak. Pen nap
Ebrahim God mınım agak
ak nı̄njıl, mınım nı̄bak God
nı̄njı̄d agıp, agıl, mı̄n mı̄n
gılı̄g git gos sek mı̄dek; nı̄n
nı̄bak nı̄njıl mı̄n mı̄n gak,’
agak.

⁵⁷ Jisas nı̄b agek, Juda bı̄
okok aglak, “Mı̄ nak nı̄n
jūl omal adık git dam aknı̄b
wajrem alanj (50) rek ma
mı̄deban ak pen nak tari
gil, Ebrahim bırarık ped
okok gak ak nı̄njek, age-
ban?” aglak.

⁵⁸ Agelak, Jisas kırop agak,
“Nı̄bep nı̄njı̄d yı̄b agebin,
Ebrahim nop ma tık dowep
ar ak, Yad Mı̄debin,” agak.

⁵⁹ Jisas nı̄b agek, nop kab jū
nı̄g pak lı̄nı̄g gelak ak pen ne
God sobok gep karıp mı̄gan
mı̄dek ak sıl git lıl söy amıl
amnak.

9

*Bı̄ alap tık dolak nı̄n ak
nep udın kwoi git mı̄dek, Jisas
gek udın nı̄l nı̄njak*

¹ Pen Jisas bı̄ ne okok eip
amlı̄g git nı̄nlak, bı̄ tık dolak
nı̄n ak nep udın kwoi gek
udın magıl ma nı̄njolı̄git bı̄
alap mı̄dek.

² Jisas bı̄ ne okok bı̄
nı̄bak nı̄njıl Jisas nop aglak,
“Mınım ag ñeb bı̄. Bı̄ an tap
si tap tı̄mel gek, bı̄ nı̄baul tık
dolak nı̄n ak udın ne ak kwoi
gek udın magıl ma nı̄njeb?
Ne ke aka nonım nap gerek
gıp?” aglak.

³ Agelak, Jisas agak, “Udın
ne kwoi git mı̄deb ak, ne ke
aka nonım nap tap si tap
tı̄mel gerek ma gıp. Pen udın
ne kwoi git mı̄deb ak, bin bı̄
okok God ne Bı̄ kılı̄s aknı̄b ke
mı̄deb nı̄n tep gı̄lan agıl gıp.

⁴ Mı̄nī pı̄b nab won aul, Bı̄
yı̄p ag yokek onek ak, wög
nop ak gın. Kı̄slım gını̄g geb
nı̄njıl cın wög gı̄jin rek ma
lını̄gab.

⁵ Yad lı̄m dai ar wagın
aul mı̄debin won aul, bin
bı̄ lı̄m dai ar wagın aul
mı̄debal okok melik kiri ak
yad mı̄debin,” agak.

⁶ Jisas mınım nı̄bak agıl,
lı̄m eyanı̄ kı̄ñık nı̄agıl, gek
uleb lek, dıl bı̄ udın kwoi git
mı̄dek ak nop udın magıl ne
sı̄njak lıl,

⁷ agak, “Nak Siloam cöb
sı̄njak amıl, udın nak ak nı̄g
lı̄nı̄mın,” agak. Nı̄g git ag
yokek, am nı̄g lıl, udın ne
ak nı̄l nı̄njıl, karıp ne amnak.
Siloam mınım wagın ak “Ag
Yokek Amnak”.

⁸ Pen bin bı̄ karıp yakam
ne eip jı̄m nı̄l okok abe,
ned ne tap ası̄b golı̄git
nı̄njolı̄git pal bin bı̄ okok abe
aglak, “Bı̄ aul, bı̄ sı̄njak bı̄sig
mı̄dlı̄g git, tap ası̄b golı̄git ak
rek lıp,” aglak.

⁹ Agelak, ognap aglak, “Yau
me, bı̄ nı̄bak nep,” aglak.

Ognap pen aglak, “Mer. Bi n̄bak rek l̄ip ak pen bi aul bi ke n̄ib,” aglak. N̄ib agelak, bi n̄bak ne ke agak, “Yad me bi n̄bak,” agak.

¹⁰ Agek, nop aglak, “Ud̄in nep ak titi ḡil komiñ l̄ip?” aglak.

¹¹ Agelak agak, “Bi Jisas apal ak, l̄im eyan k̄iñik ñaḡil, gek uleb lek, d̄il ud̄in maḡil ȳip ak l̄il aḡip, ‘Siloam cōb am̄il, ud̄in nak ak ñig l̄in̄im̄in,’ agek, am ud̄in yad ak ñig l̄il, dai ud̄in ñil n̄ipin,” agak.

¹² Agek aglak, “Bi n̄bak miñi m̄ideb akal?” aglak. Agelak agak, “Adi ma n̄ipin,” agak.

Bi Perisi okok, “Bi ud̄in kwoi gi midosip ak titi ḡil komiñ l̄ip?” aglak

¹³⁻¹⁴ Pen Jisas gek ud̄in ñil niñjak bi n̄bak, Juda kai God nop sobok gep ñin kiri ak ñig gak ak me, bin bi ognap bi n̄bak nop dam bi Perisi m̄idelak siñjak dolak.

¹⁵ Bi Perisi bi n̄bak nop aglak, “Nak titi ḡil ud̄in ñil n̄ipan?” aglak. Agelak agak, “Jisas l̄im uleb alap d̄il, ud̄in yad ak lek, yad am ud̄in yad ak ñig l̄il, miñi ud̄in ñil n̄ipin,” agak.

¹⁶ N̄ib agek, bi Perisi ognap aglak, “God nop sobok gep ñin ak n̄ib gīp rek, ne God nop sobok gep ñin lo ar ak t̄ib jūp. N̄ib ak, c̄in n̄ipin, God nop ag yokek ma ow̄ip,” aglak. N̄ib agelak, bi kiri ognap pen aglak, “Bi tap si tap t̄imel gep alap m̄idobkop,

ne titi ḡil tap ma gep n̄ibak gīpkop?” aglak. N̄ib agiñ kiri ke nep asik ke ke l̄ilak.

¹⁷ Bi Perisi okok, bi n̄bak nop kauyan ag niñil aglak, “‘Bi ud̄in ȳip gek ud̄in ñil n̄ipin,’ apan ak, nak bi n̄bak bi tari, agiñ gos n̄ipan?” aglak. Agelak agak, “Yad n̄ipin ne bi God miñim agep bi alap,” agak.

¹⁸ Pen Juda bi k̄ib okok, bi ud̄in kwoi gak komiñ lak miñim ne ak ma d̄il, nonim nap ne c̄inop onim̄ir, agel, ber mal aperek,

¹⁹ aglak, “Ñi aul ñi n̄iri aka?” aglak. Agelak agrek, “Yau, ñi ak ñi c̄ir,” agrek. Agerek aglak, “N̄iri nop ud̄in kwoi sek t̄ik dorek aka?” aglak. Agelak agrek, “Yau, nop ud̄in kwoi sek t̄ik dorok,” agrek. N̄ib agerek aglak, “N̄ib ak, miñi titi ḡil ud̄in ñil niñeb?” aglak.

²⁰⁻²³ Agelak, kiri ber pen b̄ir niñrek, Juda bi k̄ib n̄ib okok ned miñim k̄ilis ar alap agiñ aglak, “Bin bi an an Jisas ne Krais ak agiñ miñen agnigal okok, Juda mogim gep karip n̄bak kauyan ma onigal,” aglak. Miñim aglak n̄bak b̄ir niñil me, p̄irkil, agrek, “Ñi ak, ñi c̄ir m̄ideb ak, n̄ipir; ñi c̄ir n̄ibak ud̄in kwoi sek t̄ik dorok ak abe n̄ipir; pen miñi titi ḡil ud̄in ñil niñeb ak ma n̄ipir; bi an ne gek ud̄in ñil niñeb ak abe c̄ir ma n̄ipir. Pen ne ñi s̄ikol mer; nop ke ag niñenigabim ak, ne ke agnigab,” agrek.

²⁴ N̄ib agerek, bi k̄ib okok

bı nıbak nop kauyan sık agel apek aglak, “Nep komıñ lıp nıbak, God udın yırık ne ar ak mınım nıñjıd nep agan. Cın nıpin, bı agesin ak, bı nıbak bı tap si tap tımel gep bı alap,” aglak.

²⁵ Nıb agelak, bı nıbak pen agak, “Ne bı tap si tap tımel gep bı alap aka mer, yad ma nıpin. Yad tap nokım alap nep nıpin. Ned udın kwoi gi middenek pen mıñi udın nıl nıpin,” agak.

²⁶ Agek aglak, “Nep titi gił gosıp, udın nıl nıpan?” aglak.

²⁷ Agelak agak, “Yad nıbep mıdarık nep ag nıbin ak pen nıbi mınım yıp ak ma dıpmı. Tari giñig mınım mıdarık nep agesin mınım ak kauyan agan, agıl agebım? Nıbi ke ak rek nep bı ne alap mıdon, agıl, ag nıñebım aka?” agak.

²⁸ Nıb agek, nop mılık kal nıñıl, nop mınım tımel agıl aglak, “Cın Mosis bı ne me, pen nak bı yokop ak bı ne alap!

²⁹ God Mosis nop mınım ag nıek agoligip ak nıpin, pen bı aul akal nıb owıp ak ma nıpin!” aglak.

³⁰ Agelak bı nıbak ne pen agak, “Ake! Bı ognıl! Ne udın yıp ak gek komıñ lıp, pen ne akal nıb ak nıbi ma nıpmı e!

³¹ Pen cın nıpin, bin bı tap si tap tımel giłig gi, God nop sobok genımel ak, ne mınım kırop ma dınígab; bin bı God nop nıñ dıl, ne mınım ageb rek giłig gi, nop sobok

genımel ak, ne mınım kırop nıñıgab.

³² Lım dai gi lak nıñ ak tıkił, mıd dap mıñi mıdobın nıñ aul, bin bı udın kwoi sek tık dolak alap gek udın ma nıl nıñjak.

³³ Bı nıbak God ag yokek ma opkop, ne tap alap giñımırı rek ma lıpkop,” agak.

³⁴ Nıb agek, kırı pen aglak, “Nanım nap nep tık dorek nıñ ak, bı tap si tap tımel gep ak tık dorek, pen nak cınop mınım ag nıñig geban ar? Nıb agıl, Juda mogım gep karıp aul kauyan ma onıgan,” agıl, nop dı neb neb gi dam mıs eyan yoklak.

Bin bı Jisas nop ma nıñ dipal okok, udın kwoi rek mıdebal

³⁵ Pen bı nıbak nop dı mıs yoklak, Jisas mınım nıbak nıñıl, am nop piyo nıñıl agak, “Nak Bı Nı ne nop nıñ dıpan aka?” agak.

³⁶ Agek agak, “Bı Nı ne bı an? Bı nıbak me ak, agek, yad nop nıñ dınim,” agak.

³⁷ Nıb agek, Jisas agak, “Bı nıbak mıdarık nep nıpan. Me nak eip mınım ag mıdobır aul,” agak.

³⁸ Nıb agek, bı nıbak Jisas mıdeklı wagın sıñak kogım yımlı agak, “Bı Kıt! Yad nep nıñ debin,” agak.

³⁹ Agek, Jisas agak, “Yad lım dai wagın aul opin ak, bin bı lım dai ar wagın aul mıdebal okok kırop nonım lıñig opin. Bin bı udın kwoi giłig okok melik sıñak apıl

nıñnígal; pen bin bı, cın bır nıñj tep gipin ag gos nıpal bin bı okok, kiri melik kırıg git, kıslım eyan amıl, ma nıñnígal.

⁴⁰ Nıb agek, bı Perisi ulep nıb sıňak midełak ognap, mınım nıbak nıñjil aglak, “Nıb ageban ak, cın abe udın kwoi gip, agıl, ageban ar?” aglak.

⁴¹ Agelak, Jisas krop agak, “Nıbi udın kwoi midebkep rek, tap si tap tımel gipim ak mınım kib ma dıpkıp; pen nıñj tep gipin, apım ak me, nıbi gac sek mideł mınım kib dıñigabım,” agak.

10

Kaj Sipsip Mıkep Bi Tep ak

¹ Jisas mınım alap sıd tıkıl agak, “Yad nıbep nıñjid yıb agebin, kaj sipsip midebal wari mıgan ak amníg, kijoń wagın yıpıd git mıgan ak midek nıñlıg git, yokop tam sıňak talak git amnígal okok, kiri tap si dep bin bı.

² Bi sipsip mıkep ak, yokop tam ak talak git ma amnígab; kijoń wagın yıpıd git mıgan ak nep amıl, wari karıp mıgan eyan amnígab.

³ “Pen bı sipsip mıkep ak amjakek, bı kijoń wagın kod mideb ak nop nıñj tep gınigab rek, kijoń ak yıknıgab. Pen sipsip okok ak rek nep, bı nıbak meg mıgan nop ak nıñnígal rek, sipsip ne ke okok yıb nıñlıg git poñıd söñ amnígab.

⁴ Sipsip ne poñıd söñ amıl, ne ned gek nıñlıg git, kiri meg

mıgan ne ak nıñnígal rek, nop kisen gınigal.

⁵ Pen bı poñıj nıb alap ap agek, nop kisen ma gınigal; meg mıgan ne ma nıñnígal rek, pırık amnígal,” agak.

⁶ Jisas nıbgıl mınım sıd tıkıl agak pen mınım ageb ar ak agıl ma tık nıñlak.

Jisas ne Sipsip Mıkep Bi Tep ak

⁷ Jisas mınım ma tık nıñlak rek, ne kauyan agak, “Yad nıbep nıñjid yıb agebin, yad ke sipsip okok kijoń tam ameb midebin.

⁸ Pen, ‘Cın kaj sipsip mıkep bı,’ agıl, ned olak bı okok, kiri magısek tap si dep bı midelegipal. Sipsip okok mınım krop ak ma nıñelipal.

⁹ Pen yad ke sipsip okok kijoń tam ameb rek midebin. Bin bı yıp apıl wari karıp mıgan amnígal okok, komıń nep mideñigal. Kijoń tam amıl apıl gitlig git, tap kas kas nıñnígal.

¹⁰ Bi si dep okok, tap si dıñig, cıp ñag pak lıñig, git tımel gınig nep opal. Pen yad opin ak, nıbep gen, nıbi komıń per midep won nıbak dıl, komıń mıd tep gep ar ak nep mideł amnań, agıl, opin.

¹¹ “Yad Sipsip Mıkep Bi Tep. Sipsip Mıkep Bi Tep ak kaj sipsip okok nen kımnıgab.

¹² Bi sıňak mani dıñig kaj sipsip kod mideñigab ak, bı kaj sipsip mıkep yıpıd git mer; sipsip okok sipsip ne

mer ak me, kain sapeb okok
apenigal ak niñil pırık gi
amnigab. Nıb ak me, kain
sapeb nıb okok sipsip okok
krop yık gi dam ke tıgon
tıgon yoknigal.

¹³ Bi nıbak mani dıníg kaj
sipsip kod mıdıl, sipsip okok
krop gos ma niñigab ak
me, pırık gi amnigab.

¹⁴⁻¹⁵ “Yad Sipsip Mıkep Bi
Tep. Bapi cır apıl pen pen
niñitep gıpır rek, yad sipsip
okok eip pen pen niñitep
gıpın. Nıb ak, yad krop nen
agıl kımnigain.

¹⁶ Sipsip wari karıp mıgan
aul mıdebal nep mer, sipsip
ognap sek mıdebal. Sipsip
nıb okok ak rek nep
dınígain. Kiri ak rek nep
mınım yad ak niñigal. Sipsip
karıp mıgan nokım alap
mogım gi mıdıl, bi mıkep
kiri nokım alap nep mıdıl
giñigab.

¹⁷ “Yad nıbep nen agıl
kımıl warıknigain rek, Bapi
yıp mıdmagıl lıp.

¹⁸ Bin bi ognap gos kiri
niñil gel ma kımnigain;
pen yad gos yad ke
niñil kımnigain. Yad ke
kımnım, agıl, kımnigain;
yad ke warıknım, agıl,
warıknigain. Nıb ak, Bapi
yad, nak aknıb giñimın, agıp
mınım ne ak dıl, agıp rek
nep giñigain,” agak.

¹⁹ Jisas mınım nıbak agek,
Juda kai kauyan asık pıs ak
ke, pıs ak ke lıl,

²⁰ ognap aglak, “Ne kijeki
abañ niagek, mınım tom ageb

ak, tari giñig mınım ne ak
niñebim?” aglak.

²¹ Nıb agelak, ognap
pen aglak, “Ne kijeki abañ
niapkop ak, nıb ag rep ma
giapkop. Pen kijeki abañ
niagek, titi gił bin bi udın
kwoi gi mıdelak okok gek
kauyañ udın nił nıplap?”
aglak.

²² Pen kısen Juda bin bi,
God sobok gep karıp sıñitep
mıdeb ak mıñi mıñi gep niñin
kib ak mıñi, agıl, Jerusalem
am mogım giłak. Pen niñin
kib nıbak, karıp yigen niñin ak
me,

²³ Jisas ne God sobok gep
karıp söj ar “Solomon Karıp
Badak” apal sıñak tagek
niñlig gi,

²⁴ Juda bin bi okok Jisas
mıdek sıñak apıl aglak,
“Cinop gek per nep ma
kod mıdojin; nak Krais ak
midenimın ak, mısej agek
niñin,” aglak.

²⁵ Agelak, Jisas pen agak,
“Yad nıbep bir ag niñibin ak
pen mınım yad ak mınım
niñid, agıl, ma niñi dıpep.
Bapi yad kılıs ne dıl tap
ma gep okok gıpın ak niñil,
mınım yad ak mınım niñid
ageb, agıl, niñi dıpep.

²⁶ Pen sipsip yad ma
mıdebiñ rekol, mınım yad ak
mınım niñid, agıl, ma niñi
dıpım.

²⁷ Sipsip yad okok mınım
yad agebin ak nipal; yad
krop nipliñ niñil kiri yıp
kısen gipliñ.

²⁸ Sipsip yıp kısen gipliñ
okok, krop komiñ per

midep won ak n̄ibin ak me, kiri ma k̄imnigal. N̄inmagil ar yad midebal rek, bin bi ognap apil k̄rop t̄ig sak dad amnimel rek ma lip.

²⁹ Bapi yad k̄rop di yip n̄ib ak, ne Bi kilīs aknīb ke yib mideb ak me. N̄inmagil ar ne midebal rek, bin bi ognap apil k̄rop t̄ig sak dad amnimel rek ma lip.

³⁰ Bapi ke, yad ke, mer; cir apil nokim yib midobir, agak.

³¹ Jisas nib agek, Juda kai nop kauyan kab ju paknīg gelak.

³² N̄ig gelak, Jisas k̄rop pen agak, "Bapi yip agek, nibi midebek n̄ijil tap tep ke ke konjai nep ginek. Pen tap tep ginek nib okok, ar akal gī timel ginek n̄ijil yip n̄ag pak linig gebim?" agak.

³³ Agek aglak, "Tap tep ar nib okok n̄ijil, nep n̄ag pak linig ma gobin; nak bi yib pen, yad God rek midebin, agil, God yib ne tau dap yap lipan ak me, nep n̄ag pak linig gobin," aglak.

³⁴ N̄ib agelak, Jisas pen agak, "Lo nibi ke dai alap nūkil tikil aglak, 'God ne agak, 'N̄ibi ke god rek midebim,' agak,' aglak.

³⁵ God Minim ak minim alap esek ma agnigab; per nep per nep n̄ijid nep midenigab. God ne bin bi yokop okok minim agesin nibaul nil, 'N̄ibi god rek midebim,' agak.

³⁶ Pen yad, yad lim dai wagin aul opin ak, Bapi yip

wög ne ag l̄il ag yokek opin. Pen yad God Nī ne midebin agnek minim nibak n̄ijil, nibi tari ginig, God yib ne tau dap yap lip, agil, yip n̄ag pak linig gebim?

³⁷ Yad God wög ne genigabin ak, minim yad nīn dinimib. Mer ak, mer.

³⁸ Pen minim yad ma nīn dipin, agnigabim ak, yad tap ma gep rek gipin okok n̄ijil, nīn dinimib. N̄ibi nig gīl nīn dil me, yad Bapi eip midebin Bapi yad eip mideb ak n̄ijinigabim," agak.

³⁹ Jisas nop kauyan di cici lin aglak ak pen ne kapkap sil gī l̄il amnak.

⁴⁰ Jisas nig sil gī amil, kauyan nig Jodan juil pis kidadan amil, Jon ned midil bin bi nig pak noligip karip lim tigoj okok am midek.

⁴¹ Bin bi konjai nep midek sijak apil aglak, "Jon ne tap ma gep rek ognap ma goligip, pen ne bi aul nop agil, minim tari tari agoligip ak, magilsek minim n̄ijid nep agoligip," aglak.

⁴² N̄ib agil, bin bi migan nibak midelak okok konjai nep Jisas nop nīn dilak.

11

Lasaras kimak

¹ Karip tirig tironj Betani nib bi alap tap gak; yib ne ak Lasaras. Bi nibak, ninai ne omal midoligipir; alap Maria, alap Mata.

² Maria me, Jisas nop tob kid ne ak wel son gī nil, kimkas ne di lig gī yokak bin

nibak. Nı̄mam ne Lasaras tap gak.

³ Lasaras nı̄nai mal Jisas nop mın̄ım pı̄ñıl yokıl agrek, “Bı̄ Kıt! Bı̄ mı̄dmagıl nak ak tap gıp,” agrek.

⁴ Pen Jisas mın̄ım ag yokrek nibak nı̄ñıl agak, “Ne tap gıp pen pı̄s nep ma kı̄mnı̄gab. Pen God ne ke nı̄ñıp rek, ne kılıs ke ne gek, bin bı̄ okok God yı̄b ne ak abe, God Nı̄ yı̄b ne ak abe agel ar amnı̄gab, agıl, gak,” agak.

⁵ Jisas ne Mata, nı̄nai ne Maria, nı̄mam nı̄ri Lasaras kırop yakam mı̄dmagıl lolı̄gıp.

⁶ Pen Lasaras tap gak mın̄ım nibak nı̄ñıl, Jisas nop nı̄ñı̄g kasek ma amnak; karıp lım mı̄deksı̄n sı̄nık nı̄n omal sek mı̄deksı̄n.

⁷ Nı̄n omal yapek, bı̄ ne okok kırop agak, “Karıp lım Judia adı̄k gı̄ amnı̄n,” agak.

⁸ Nı̄b agek, bı̄ ne okok aglak, “Mın̄ım ag ñeb bı̄. Tol won ak nep, bı̄ Juda okok nep kab ju paknı̄g gelak ak pen nak kauyan karıp lım nibak adı̄k gı̄ amnı̄g geban aka?” aglak.

⁹ Agelak, Jisas agak, “Nı̄bi nı̄pı̄m, nı̄n nokı̄m alap, aua aknı̄b umı̄gan alaŋ nep mı̄debsı̄n. Bin bı̄ melik sek ajenı̄gal okok, lım dai melik nibak melik ñek, tap ognap kırop lı̄ dıl amek ma ap yap paknı̄gal.

¹⁰ Pen bin bı̄ kıslım eyan ajenı̄gal okok, melik kıri ma mı̄deksı̄n, tap ognap kırop lı̄

dıl amek ap yap paknı̄gal,” agak.

¹¹ Jisas nı̄b agıl, mın̄ım alap sek kırop agıl agak, “Bı̄ nı̄ñeb cın Lasaras wı̄sın kı̄neb; pen yad amıl nop agen warık onı̄gab,” agak.

¹² Agek, bı̄ ne okok pen aglak, “Bı̄ Kıt. Ne wı̄sın kı̄neb, apan rek, komı̄ñ lı̄nı̄gab,” aglak.

¹³ Jisas ne Lasaras bı̄r kı̄mı̄b ak nı̄ñıl, “Lasaras wı̄sın kı̄neb,” agak. Pen bı̄ ne okok Jisas mın̄ım ne nı̄ñıl, Lasaras yokop wı̄sın kı̄neb, agıl gos nı̄ñı̄lak.

¹⁴ Bı̄ ne okok ma nı̄ñep ar mı̄delak nı̄ñıl Jisas kırop mı̄sen agıl agak, “Lasaras bı̄r kı̄mı̄b.

¹⁵ Pen yad Lasaras eip ma mı̄denek kı̄mı̄b ak, nı̄bep nen agıl mı̄ñ mı̄ñ gı̄pin. Nı̄b gıp ak me, nı̄bi mın̄ım yad nı̄ñ dı̄nı̄mı̄b rek lı̄p. Pen Lasaras mı̄debsı̄n sı̄nık amnı̄n,” agak.

¹⁶ Agek, Tomas Didimas ne Jisas bı̄ ne ognap okok kırop agak, “Cın magı̄lseksı̄n mın̄ım ag ñeb bı̄ cın eip karıp lım Judia amon, nop ñag pak lı̄l, cınop abe ñag pak lı̄nı̄mel,” agak.

Jisas Mata Maria air mal kırop mın̄ım agak

¹⁷ Pen kiri karıp tırı̄g tırı̄n Betani amjakelak, bin bı̄ okok Jisas nop aglak, “Lasaras kı̄mak tı̄gel gı̄nok, nı̄n omal omal padı̄kıp,” aglak.

¹⁸ Pen karıp tırı̄g tırı̄n Betani nibak, Jerusalem manı̄

sıñak, kilomita aknib omal nokim rek nep midoligip rek me,

¹⁹ Lasaras kimek, Juda bin bi konjai nep apil, Mata Maria air mal yimig nijil sil magil ag midebak.

²⁰ Pen Jisas apeb, agel, Mata nijil, ninai Maria nop karip ak kiriç gi, am Jisas nop nijinig amnak.

²¹ Mata ne am Jisas nop nijil agak, "Bi Kib. Nak aul midebnap, mam yad Lasaras ma kimbkop.

²² Pen yad nippin, miñi nak God nop tap tari ag nijenigan ak, agnigan rek ginigab," agak.

²³ Agek, Jisas agak, "Namam kauyan wariknigab," agak.

²⁴ Agek, Mata agak, "Yad nippin miñim kib agep nijn ak wariknigab," agak.

²⁵ Agek, Jisas agak, "Yad ke gen bin bi wariknigal; yad ke gen bin bi komij midenigal. Bin bi yip nij dil kimnigal okok, komij midenigal.

²⁶ Bin bi komij midil yip nij dinigal okok, ma kimnigal; per nep per nep komij midenigal. Miñim agebin nibaul nij dipan aka mer?" agak.

²⁷ Jisas nib agek, Mata agak, "Bi Kib. Yae, yad nij dipin, nak me Krais ak, God Ni ne lim wagin aul onigab, agoligipal ak nep," agak.

²⁸ Mata miñim nibak agil, karip adik gi amil, ninai ne Maria nop timid wagin okok mímig tikil agak, "Miñim ag

ñeb bi bir owip; nep akal agil ag nijeb," agak.

²⁹ Maria miñim nibak nijil kasek warikil, Jisas nop nijinig amnak.

³⁰ Pen Jisas karip tirig tironj Betani bir ma owak; Mata nop nijak migan nib siñak nep midek.

³¹ Maria ne nig kasek amek, Juda bin bi nop eip karip migan midebak okok ag nijlak e, cip tigel adañ sil agnig ameb, agil, amek nijlig gi sain amnilak.

³² Maria am Jisas nop nijil, midek tob wagin siñak mapik yimil agak, "Bi Kib, nak siñaul midebnap, mam yad ma kimbkop!" agak.

³³ Pen Maria abe, Juda bin bi ne eip olak okok abe sil agelak ak nijil, Jisas gos cibur midmagil ne mapin kib yib gak.

³⁴ Nib gek, Jisas agak, "Nop tigel gi pim akal?" agak.

Agek aglak, "Apek am nijin," aglak.

³⁵ Jisas udin nig yowak.

³⁶ Jisas udin nig yapek ak nijil, Juda bin bi okok nijil aglak, "Nijim! Lasaras nop midmagil yib lip!" aglak.

³⁷ Ognap pen aglak, "Ne bi udin kwoi gak ak nep gek udin nil nijak rek, tari ginig tap bi nibaul nep gak ak gek komij ma lak?" aglak.

Jisas Lasaras nop gek, warikak

³⁸ Pen Jisas kauyan gos cibur midmagil ne mapin kib yib nijil, Lasaras nop

tigel gılak mıgan ak amjakak. Cıp tigel gılak nıbak, kab mıgan alap tigel gılak; pen kab kib alap dı kıjon pılıñ gel midek.

³⁹ Pen Jisas bı okok agak, "Kab ak dı yokım," agak.

Jisas nıb agek, bı Lasaras kımak nıbak nıñai ne Mata agak, "Bı Kib, cıp ak kımek tigel gınok, nıñ omal omal padıkıp ak, ki tımel yıb onıgab," agak.

⁴⁰ Agek, Jisas pen agak, "Nep tari agesin? Nep apin, 'Yıp nıñ dı midil me, God kılıs ne ke nıñnígan,' apin," agak.

⁴¹ Nıb agek, kab ak dı yokel, Jisas kılan git nıñıl agak, "Bapi, yad nep ag nıñen yıp nıpan ak, nep tep agebin.

⁴² Yad nep ag nıñen yıp per nıpan ak bir nıpin ak pen minim agebin nıbaul, bin bı sınaul warık midebal okok, nak nep yıp ag yokek onek ak kiri nıñ dıñimel, agıl, agebin," agak.

⁴³ Jisas nıb agıl, meg mıgan dap ranıl agak, "Lasaras, nak mıs aul owan e!" agak.

⁴⁴ Agek, walıj nıñ tob nop kom kam sılokıl, nabıc meg mıgan walıj kom kam gıl, dam tigel gılak walıj okok, nıg gıl midek nıñlıg git, cıp se par ak warıkıl walıj sek kom kam gıl mıs owak. Apek, Jisas bı okok kırop agak, "Walıj nop kom sılokım okok wısiñ yokem amnañ," agak. Agek, agak rek gılak.

Jisas nop nıag pak lin, agıl gos ak nıñlak

(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

⁴⁵ Juda bin bı Maria nop nıñníg olak nıb okok, Jisas Lasaras nop gek warıkak ak nıñıl, bin bı konjai nep Jisas ne Krais ak, agıl, nop nıñ dıłak.

⁴⁶ Pen ognap adık git bı Perisi midebak sınaç amıl, Jisas gak nıbak kırop ag nıłak.

⁴⁷ Ag nıñlak, bı Perisi okok abe, bı God nop tap sobok gep bı kib okok abe, kiri Juda Kansol minim tıg asık lölögipal bı kib okok kırop sık agel, am mogım gelak, kırop aglak, "Bı nıbak tap ma gep konjai nep geb ak, cın tari gın?

⁴⁸ Cın nıñıl kırıg gon, ne ar nıbak nep gek amek, bin bı magısek nop nıñ dıl, kin kib cın, agenigal ak, Rom bı kib okok apıl, God sobok gep karıp cın ak git tımel gıl, cınop Juda bin bı git tımel gıl, gınigal," aglak.

⁴⁹ Pen mi nıbak nep, bı alap nop ag lel, ne bı God nop tap sobok gep bı kib yıb ak midek. Bı nıbak yıb ne Kaiapas. Ne mogım gelak nab ak minim agıl agak, "Nıbep gos ma lıp.

⁵⁰ Yad nıbep agebin, bı nokım alap kımek cın magısek komıñ amnigabin ak tep; cın magısek kımnigabin ak tımel," agak.

⁵¹ Kaiapas ne minim agak nıbak, ne ke ma agak; ne bı God nop tap sobok gep bı

kib yib mi nibak midek rek, ne tap tari tari kisen giniqab okok gos niñil, Jisas ne Juda bin bi okok krop nen agil kimnigab, agil, minim nibak agak.

⁵² Pen Juda kai krop nep mer; bin bi God niñi pai ne dinig geb okok magilsek di jim niñil lek, wagin ne nokim yib midenigal, agil, kimnigab, agak.

⁵³ Niñ ak, niñ nibak wagin gił, Juda bi kib niñ okok Jisas nop titi gił niñag pak lin, agil, per nep minim nibak nep ag amil apil gi midelak.

⁵⁴ Juda bi kib okok Jisas nop niñag pak linig gelak ak niñil, Jisas ne karip lim kiri Judia nab siñak misen ma tagoligip; ne bi ne okok eip karip lim Judia siñak ju am Epraim taun amjakil, min mab kab nep midoligip gol siñak mideligipal.

⁵⁵ Pen Juda kai Pasopa niñ kib kiri ak ulep ulep gek niñil, bin bi konai nep karip lim kiri ke okok kiriq gił, cin God udin yirik bin bi tīd tep midil, Pasopa tap niñin, agil, wög ar kiri birarik okok goliqipal rek giniq Jerusalem amnilak.

⁵⁶ Kiri Jerusalem apjakil, Jisas nop piyo niñ midelak. Kiri amil God sobok gep karip niñlik migan ak midil, Jisas akal, agil, pen ag niñ pen ag niñ gił aglak, "Niñ tari gos niñim? Ne Pasopa niñ aul onigab aka mer?" aglak.

⁵⁷ Pen God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi Perisi okok abe, minim alap aglak, "Bin bi alap Jisas nop niñonimiq ak, ne ap cinop agenigab, cin am nop di cici lin," aglak.

12

Maria Jisas nop wel ki tep owerp li ñak

(Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

¹ Pasopa tap niñning giłak ak, niñ aknib kagol onid ak nep midek niñlig gi, Jisas Lasaras kimap nop gek warikak karip ne ak amnak. Karip tiriq tironj nibak yib Betani.

² Betani amil, tap niñin, agil, Jisas ak, Lasaras ak, bin bi ognap abe, bisig midelak niñlig gi, Mata tap magil okok nonim lak.

³ Niñai Maria pen, agnoj ki tep mani kib yib taupal barol alap dapil, Jisas tob ar ak soñ gi niñ, kimkas ne ak dil tob nop liliq gak. Niñ gek, agnoj ki tep nibak, karip migan midelak nibak magilsek ki tep yib pak nek amnak.

⁴ Niñ gek, Judas Iskariot, Jisas bi ne siñok nop kisen mimiq niñak bi nibak, ki tep nibak niñil agak,

⁵ "Mani kib yib taupal agnoj nibaul rek yokil, mani dil, bin bi tap ma mideb okok krop niñkop ak tep. Bi agnoj niñ rek tauniq geb ak, ne takin aknib wajrem alan wög gił mani dil amil agnoj nibaul tauniqab," agak.

6 Ne n̄ib agak ak, bin b̄i tap ma m̄ideb okok ȳimig n̄iñjil ma agak; ne mani wad ak d̄i ajil, ognap kapkap si doligip ak me n̄ib agak.

7 Pen Jisas agak, “Nop ma ag ḡinim̄in. Ȳip t̄igel ḡinigal n̄in ak li n̄iñnig dap l̄ip ak, m̄iñi dap l̄i ñeb.

8 Bin b̄i mani ma m̄ideb okok eip per m̄idenigabim; pen yad eip per ma m̄idenigabim,” agak.

Lasaras nop kapkap ñag pak l̄in, aglak

9 Jisas Betani ap m̄ideb aglak minim̄ n̄ibak n̄iñjil, Juda bin b̄i konjai nep okok nop n̄iñnig amniłak. Pen Jisas nop nep n̄iñnig ma amniłak; Lasaras b̄i k̄imak Jisas gek warikak b̄i n̄ibak nop abe n̄iñnig amniłak.

10-11 Pen Lasaras k̄imak Jisas nop gek warikak rek, Juda bin b̄i konjai nep miñ ar kiri gi m̄ideligipal ak kiriç gił, Jisas nop n̄iñ d̄ilak. Niğ gelak, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib okok, Lasaras nop abe ñag pak l̄inigabın, agil gos ak n̄iñlak.

Jisas kiñ rek Jerusalem amnak

(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40)

12 M̄inek, bin b̄i konjai ȳib Pasopa tap n̄iñnig olak okok, Jisas Jerusalem apeb aglak minim̄ n̄ibak n̄iñjil,

13 nop am n̄iñin, agil, albad kas ognap t̄ik dap pipal paklig gi, s̄ik k̄ib aglig gi aglak,

“B̄i K̄ib ȳib ne ak agon ar amnañ!”

“B̄i K̄ib ne B̄i ne n̄ibaul ag yokek owip me aul!”

“Ne B̄i tep. Ȳib ne agon ar amnañ!”

“Ne Isrel Kiñ apeb me aul! Ȳib ne agon ar amnañ!”

14 Jisas kaj donki marip alap d̄il, ar n̄ibak bisig gił amek. Niğ gak ak, God Minim ak nu kıl tikil aglak rek nep gak. God Minim dai n̄ibak nu kıl tikil aglak,

15 “Saion pai, nak ma p̄irikn̄im̄in.

Kiñ nak ak kaj donki marip ar ak bisig gił apeb,” aglak.

16 Gak n̄in n̄ibak, Jisas b̄i ne okok, God ne niğ ḡinigab agak rek nep geb ak, agil, ma n̄iñlak; pen k̄isen Jisas k̄imil warikil, God ker karip lim seb kab ar alan s̄iñak bir amnak n̄in n̄ibak nep, Jisas b̄i ne okok gos n̄iñ tep gił n̄iñlak, Jisas Jerusalem amek n̄in n̄ibak tap tari tari nop giłak okok, ned God minim agep b̄i okok God Minim nu kıl tikil aglak rek nep giłak.

17 Jisas Lasaras k̄imak nop gek warikak ak, bin b̄i n̄iñlig gi m̄idelak okok minim̄ n̄ibak ag amil apil gi m̄idelak.

18 N̄ib ak, bin b̄i konjai nep tap ma gep gak n̄ibak n̄iñjil, Jerusalem kiriç gił, nop kanib nab s̄iñak n̄iñnig amniłak.

19 Kiri niğ giłak rek, b̄i Perisi okok n̄iñjil, kiri ke nep

mİNİM agıl aglak, “NİNJİM! CİN tap alap gİjİN rek ma lİP. Bin bİ lİM dai ar wagİN aul magİlseK bİ nİbak nop sain gebal,” aglak.

Grik bin bİ ognap Jisas nop nİnjİg amnİlak

²⁰ Pen Pasopa nİN ak apeb, agıl, God nop sobok gİNİG Jerusalem amnİlak nİN nİbak, Grik bin bİ ognap eip amnİlak.

²¹ Grik bin bİ nİb okok apıl, Pilip karıP lİM Galili sİNjOK Betsaida taun nİb bİ ak nop aglak, “Bİ kİb yİb, cİN Jisas nop nİnjİN,” aglak.

²² Nİb agelak, Pilip am Edru nop ag nİl, Edru eip omalgıl amİl Jisas nop ag nİtrek.

²³ Ag nİrek, Jisas agak, “Mİñi God gek, Bİ Nİ ne Bİ melİk tep ke sek mİdeban ak nİnjİgal nİN ak bİr owiP.

²⁴ Yad nİbep nİnjİd yİb agebin, wid magıl alap lİM eyan yapıP ma kİmnİgab ak, yokop wid magıl nokİm alap nep mİdenİgab. Pen wid magıl nİbak lİM eyan yapıP kİmenİgab ak, kİsen tanıl magıl konjai nep pİlnİgab.

²⁵ Bin bİ an, ‘LİM dai ar wagİN aul komİn mİdep won yad ke nep gos nİnjİl mİd tep gİNİm,’ agıl gek amnİgab ak, ne kİmİl pİs nep kİmnİgab; pen bin bİ an, ‘LİM dai ar wagİN aul komİn mİdep won yad ke gos par ma nİnjİN; mİd tep gİNİgain aka mİd tep ma gİNİgain ak tap kİb mer,’ agıl gek amnİgab ak, komİn

mİdep won ne ak per nep per nep mİdenİgab.

²⁶ Pen bin bİ an yİp wÖg gİNİg gİNİgain, agnİgab ak, ne yİp sain gİNİmİn; yad akal mİdenİgain ak, bin bİ wÖg gİ nİeb yad eip mİdenİgab. Bin bİ an wÖg yİp gİ nİnjİgab, Bapi yad bin bİ nİbak yİb nop ak dap rannİgab.

Jisas, “Kİmnİgain,” agak

²⁷ “Mİñi yİp mİker geb ak tari agnİm? ‘Bapi yİp talak tauer, yİp tap tari gİNİg geb ak ma gİNİmİn,’ agıl agnİm aka? Mer! Mİker nİbak dİNİg onek.

²⁸ Pen Bapi, nak gek bin bİ okok nİnjİgal, nak Bİ melİk tep ke sek mİdeban,” agak.

Jisas nİb agek nİnjİg gİ, mİNİM alap seb kab ar alan nİb apıl agak, “Yad gen, bin bİ okok bİr nİpal yad Bİ melİk tep ke sek mİdebin. Pen yad kauyan gen, bin bİ okok aknİb rek me kauyan nİnjİgal,” agak.

²⁹ Pen bin bİ mİdelak okok, God mİNİM agak nİbak nİjİl, ognap aglak, “TİMİK AGOSİP,” aglak; ognap pen aglak, “EJOL alap Jisas nop mİNİM ognap AGOSİP,” aglak.

³⁰ Nİb aglak ak pen Jisas kİrop agak, “MİNİM AGOSİP nİbak yİp nen agıl ma AGOSİP; nİbep nen agıl AGOSİP.

³¹ Pen tari: mİñi bin bİ lİM dai ar wagİN aul okok, kİri tari tari gİpal ak, God ne ke nİjİl, pen nİl, kİrop dİ bİlok ke ke lİNİgab. Bin bİ lİM dai ar wagİN aul yİp ma nİj

dipal okok krop kinj rek kod mideb bi timel nibak, God nop yik gi yoknigab.

³² Yip di ar sijalan lenigal ak, yad bin bi karip lim ke okok nib okok nib magilsek lip gi dam dinigain,” agak.

³³ Jisas minim agak nibak, yip titi gi gel kimnigain, agil, agak.

³⁴ Pen bin bi konjai nep ap midebak nib okok Jisas nop pen aglak, “Lo minim cin ak agip, ‘Krais ak per per nep komij midenigab,’ agip ak pen nak ti ginig gi ageban, ‘Bi Ni ne nop di ar sijalan linigal,’ ageban? Pen Bi Ni ne agil ageban ak, bi an nop ageban?” aglak.

³⁵ Agelak, Jisas agak, “Melik ak sikol enap sek nibep eip midenigab. Nib ak, melik nibep eip mideb won aul, kanib tag tep ginimib; mer ak, kislum apil nibep karik yugnigab. Bin bi an kislum sijak ajenigab, akal amebin, agil ma nijnjigab.

³⁶ Melik nibep eip mideb won aul, melik ak nij dinimib. Melik ak nij denigabim ak, melik ni pai ne linigabim,” agak. Jisas nib agil, bin bi nib okok krig gi ke okok amil we gi midek.

*Bin bi okok konjai nep Jisas
nop ma nij dirlak*

³⁷ Jisas ne tap ma gep konjai nep bin bi okok udin yirik ar kiri gek nijlak pen nop ma nij dirlak.

³⁸ Bin bi Jisas nop ma nij dirlak ak, bi God minim agep Aisaia birarik nep God Minim dai alap nu kil tikil agak rek nep gilak. Ne minim nibak nu kil tikil agak,

“Bi Kib, minim tep nak krop ag nibin pen kiri minim nibak minim tep agil ma dipal; nak kilis ke yib nak ke gi genak ak nopal ak pen nep Bi Kib agil ma nij dipal,” agak.

³⁹⁻⁴⁰ Nib ak, kiri Jisas nop ma nij dirlak. Nig gilak ak, Aisaia God Minim dai alap nu kil tikil agak rek nep gilak. Ne minim nibak nu kil tikil agak,

“God ne bin bi okok krop gek

kiri udin kwoi rek midebal;

God ne gek kiri gos timid tep ma mideb.

God ne krop gak nibak, kiri udin magil nij tep gi, gos timid nij tep gi, yip oplap,

yad gen krop komij lipkop, agil, gak,” agak.

Ar nibak nep kiri Jisas nop nij dinimel rek ma lak.

⁴¹ Aisaia birarik nep minim agak nibak, ne Jisas melik tep ne ak nijil nib agak.

⁴² Pen Juda bi kib okok kiri magilsek Jisas nop ma krig gilak; bi kib konjai yib nep nop nij dirlak. Pen, bi Perisi cinop ag yokel cin Juda mogim gep karip nillik

migan ak kauyan ameb rek ma linīgab, agil me, Jisas nīn d̄lak ak misen̄ ma aglak.

⁴³ Jisas nīn d̄lak ak misen̄ ma aglak ak, bin bī okok yip̄ c̄n agel ar amnāj, agil gos nīn̄il, nīḡ gilak. Pen tap tari gon God nīnek, nop tep ḡin̄gab, agil, gos ar nībak ma nīnlak.

Jisas minim̄ tep ne ak nep bin bī k̄rop minim̄ kib agnigab

⁴⁴ Pen Jisas meg migan dap ranil̄ agak, "Bin bī an yip̄ nīn̄ d̄n̄igab ak, yip̄ nep mer, bī yip̄ ag yokek onek nop abe nīn̄ d̄n̄igab.

⁴⁵ Bin bī an yip̄ udin̄ nīn̄igab ak, yip̄ nep mer, bī yip̄ ag yokek onek nop abe udin̄ nīn̄igab.

⁴⁶ Yad lim̄ dai wagin̄ aul apil̄ bin bī okok k̄rop melik̄ nebin. Nib ak, bin bī yip̄ nīn̄ d̄n̄igal̄ okok, k̄isl̄im̄ nab okok ma midenigal.

⁴⁷ "Bin bī minim̄ yad ak nīn̄il̄ agebin rek ma ḡin̄igal̄ okok, k̄rop minim̄ kib ma agnigain. Pen tari: yad bin bī lim̄ dai ar wagin̄ aul midébal k̄rop minim̄ kib agniḡ ma onek; k̄rop dī komīn̄ yokniḡ onek.

⁴⁸ Pen bin bī yip̄ ma dil̄, minim̄ yad ma d̄n̄igal̄ okok, minim̄ kib agep nīn̄ ak, minim̄ yad apin ak nep k̄rop minim̄ kib agnigab.

⁴⁹ Tari ḡin̄iḡ: minim̄ yad apin ak, ke nīn̄il̄ ma apin; Bapi yip̄ ag yokak ak, nib nib agnimir̄, agip̄ rek nep apin.

⁵⁰ Yad n̄ipin̄, minim̄ ne ak nīn̄ denigal̄ ak, k̄rop komīn̄ per midép magil̄ ak nīn̄igab. Nib ak, minim̄ yad agebin̄ ak, Bapi minim̄ nib nib rek agnimir̄, agip̄ rek nep agebin," agak.

13

Jisas bī ne okok tob k̄rop nīḡ liḡ gī yokak

¹ Nīn̄ kib Pasopa nīn̄eb nīn̄ ak tol, agil, Jisas nīn̄ak, Nap nop lim̄ dai ar wagin̄ aul ag lak nīn̄ ak padik̄ amnak nīn̄il̄ ne adik̄ gī Nap ameb nīn̄ ak māj̄ owak. Pen bin bī ne ke lim̄ dai ar wagin̄ aul midmagil̄ lī midil̄, mid damil̄, nop n̄ag pak lel, ne k̄imil̄ Nap ne ker adik̄ amnak.

² Kijeki pen Saimon Iskariot nīt̄ ne Judas nop gos n̄ek, Jisas nop titi gīl̄ damil̄ bī kib okok k̄rop nīn̄im̄, agil, gos ak ned nep nīn̄ we gī l̄il̄, kisen̄ c̄n̄ Jisas bī ne okok Jisas eip Pasopa tap nīn̄iḡ bisiḡ ḡinok.

³ Jisas ne nīn̄ip̄, God ne tap okok magil̄sek dī nīn̄magil̄ ar ne lak. Jisas nīn̄ip̄, ne Nap God eip midil̄ lim̄ dai wagin̄ aul apil̄, mid damil̄, kisen̄ k̄imil̄, adik̄ gī Nap midéb amnīḡ gek.

⁴ Nib ak, Jisas warikil̄, walij̄ par kib ne ak tīg juil̄, tael alap nab sīn̄ak adan̄ pañil̄,

⁵ nīḡ ognap dī cöḡ migan alap soñ gīl̄, c̄nop bī ne okok tob c̄n̄ ak nīḡ l̄il̄ gī, tael

pagak n̄bak d̄ lig ḡ yoklig
ḡ mīdek.

⁶ Jisas n̄ig ḡ dam dam, Saimon Pita tob ne n̄ig l̄n̄im,
agek, Pita nop agak, “B̄ K̄b.
Nak ke tob ȳp ak n̄ig lig ḡ yoknīg
geban?” agak.

⁷ Agek, Jisas agak, “M̄ñi
gebin aul, nak mīñi ma
n̄ipan, pen k̄isen mīdil
n̄iñnīgaban,” agak.

⁸ Jisas n̄ib agek, Pita agak,
“M̄ñi aka k̄isen okok, tob ȳp
ak n̄ig lig ḡ ma yoknīgan,
mer ȳb!” agak.

Agek, Jisas pen agak,
“Tob nep n̄ig lig ḡ ma
yokenīgain ak, b̄i yad alap
ma mīdenīgan,” agak.

⁹ Jisas n̄ib agek, Saimon Pita agak, “B̄ K̄b! N̄ib ageban
ak, tob ȳp ak nep n̄ig lig ḡ ma yoknīm̄in; n̄in k̄id,
kīm̄ig cög yad abe n̄ig lig ḡ
yokan!” agak.

¹⁰ N̄ib agek, Jisas pen agak,
“Bin b̄i an n̄ig bir pakip, b̄i
n̄ibak mīb gon ne magilsek
tīd tep mīdeb. Kauyan n̄ig
ma paknīgab; tob k̄id ak nep
n̄ig lig ḡ yoknīgab. N̄ibi
tīd tep mīdebin; pen n̄ibi
nokim̄ alap nep tīd tep ma
mīdeb,” agak.

¹¹ Jisas agak ak, nop mīm̄ig
n̄iñnīg gek b̄i n̄ibak nop bir
n̄iñjak ak me, ne agak, “N̄ibi
nokim̄ alap nep tīd tep ma
mīdeb,” agak.

¹² Pen Jisas tob c̄inop n̄ig
lig ḡ yok sakil, walij t̄ig ju
lak ak d̄ tol ḡil, am kau ne
sīnjak bisig ḡil agak, “N̄ibep
tob n̄ig lig ḡ yokpin m̄ñim
wagin ak n̄ip̄im aka?” agak.

¹³ N̄ib agil Jisas agak, “Ȳp
M̄ñim Ag Neb Bī aka Bī K̄b
ap̄im ak, n̄iñjd ap̄im. Yad
M̄ñim Ag Neb Bī n̄ibi abe Bī
K̄b n̄ibi abe mīdebin.

¹⁴ N̄ib ak, yad M̄ñim Ag
Neb Bī n̄ibi, Bī K̄b n̄ibi, tob
n̄ibep n̄ig lig ḡ yokpin rek,
n̄ibi ak rek nep pen pen tob
n̄ig lig ḡ yokil, tob n̄ig lig ḡ
yokil, ḡin̄im̄ib.

¹⁵ Yad n̄ibep ḡipin rek ak
n̄iñil, n̄ibi pen am bin b̄i og-
nap k̄rop n̄ig akn̄ib rek nep
ḡin̄im̄ib, agil, n̄ibep kan̄ib
tep n̄ibaul yobin.

¹⁶ N̄ibep n̄iñjd ȳb agebin,
b̄i wög ḡ ūeb b̄i ak b̄i k̄ib, b̄i
nop kodeb b̄i ak b̄i s̄ikol, ma
mīdeb; ak rek nep b̄i m̄ñim
dad ameb b̄i ak b̄i k̄ib, b̄i
nop ag yokak ak b̄i s̄ikol, ma
mīdeb.

¹⁷ Nag tep agesin n̄ip̄im ar
n̄ibak gem amek, n̄ibi miñ
miñ ḡin̄igabim.

¹⁸ ‘N̄ibi nokim̄ alap nep
tīd tep ma mīdeb,’ agesin
ak, n̄ibep magilsek, agil ma
apin. Pen yad n̄ibep b̄i yad
d̄ipin okok n̄in̄ tep ḡipin. Bī
alap ȳp mīm̄ig ḡin̄ig ḡin̄igab
ak, God M̄ñim ak ūu k̄il
t̄ikil aglak rek nep ḡin̄igab.
M̄ñim n̄ibak ūu k̄il t̄ikil
aglak, ‘Bī yad eip tap j̄im
n̄il ūiborok b̄i n̄ibak kaual
maual rek līl ȳp ḡ t̄mel
gak,’ aglak.

¹⁹ N̄ibep ned, n̄ib ḡil n̄ib
ḡil ḡin̄igab, agil agebin rek,
k̄isen n̄ig akn̄ib rek nep
gen̄igab ak, ‘Yad M̄idebin
Rek M̄idebin’ apin m̄ñim
n̄ibak m̄ñim n̄iñjd, agil, n̄in̄
d̄in̄igabim, agil, agebin.

20 “Yad nı̄bep nı̄njı̄d yı̄b agebin, bin bı̄ yad ag yoknı̄gain okok, bin bı̄ an an kı̄rop dı̄nı̄gal okok, kı̄rop nep ma dı̄nı̄gal; yı̄p abe dı̄nı̄gal. Pen bin bı̄ an yı̄p dı̄nı̄gal okok, yı̄p nep ma dı̄nı̄gal; Bı̄ yı̄p ag yokek onek ak abe dı̄nı̄gal,” agak.

Jon Jisas nop ag nı̄njak, “Bı̄ an nep mı̄mı̄g gı̄nı̄gab?” agak

21 Jisas mı̄nım nı̄bak agek, gos cı̄bur mı̄dmagıl ne mı̄ker yı̄b gek, agak, “Nı̄bep nı̄njı̄d yı̄b agebin, nı̄bi bı̄ alap yı̄p mı̄mı̄g gı̄nı̄gab,” agak.

22 Nı̄b agek, cı̄n bı̄ ne okok, bı̄ an nop ageb ak, agıl, gos par lı̄l udın pen pen nı̄njok.

23 Pen Jisas bı̄ ne mı̄dmagıl yı̄b lolı̄gip bı̄ nı̄bak, Jisas mı̄dek manj sı̄njak bı̄sı̄g mı̄dek ak me,

24 Saimon Pita bı̄ nı̄bak nop udın kı̄bı̄n nı̄j padıkıl agak, “Bı̄ an nop ageb ak ag nı̄njan,” agak.

25 Agek, ne Jisas mı̄dek manj sı̄njak lı̄líg gı̄ amıl agak, “Bı̄ Kıt. Bı̄ nı̄bak bı̄ an age-san,” agak.

26 Agek, Jisas agak, “Yad bred kı̄d aul dı̄ nı̄g kı̄nan eyaŋ tauıl nop nı̄njı̄gain bı̄ me ak,” agak. Nı̄b agıl, bred kı̄d dı̄ mı̄dosı̄p ak nı̄g acab eyaŋ tauıl, dı̄ Saimon Iskar-iot nı̄t ne Judas nop ŋak.

27 Judas bred kı̄d ak dı̄p won nı̄bak nep Seten ne Judas yı̄pıl nab ne eyaŋ sı̄kak. Jisas Judas nop agak, “Tari gı̄nı̄g geban ak, kasek gan!” agak.

28 Pen cı̄n Jisas bı̄ ne, tari gı̄nı̄g Judas nop nı̄b ageb, agıl gos ma nı̄njok.

29 Judas ne mani wad ak kod mı̄doligip rek, cı̄n Jisas bı̄ ne ognap gos nı̄njok, Jisas ne Judas nop agıl, “Nak amıl Pasopa tap nı̄njı̄gabın ognap taunı̄mın,” agıl ag yokeb, agıl gos nı̄njok; cı̄n ognap pen gos nı̄njok, Jisas ne Judas nop agıl, “Nak amıl bin bı̄ mani ma mı̄deb okok kı̄rop mani ognap nı̄njı̄mın,” agıl ag yokeb, agıl gos nı̄njok.

30 Pen Judas bred kı̄d nı̄bak dıl warıkıl mı̄s amnak. Karıp bı̄r kı̄slı̄m gak.

Bı̄ Kıt lo kı̄sen nı̄b ŋak

31 Judas mı̄s amnak nı̄njıl Jisas agak, “Maŋ mı̄deb God ne gek bin bı̄ okok nı̄njı̄gal, Bı̄ ŋı̄t ne melık tep ke sek mı̄deb. Pen Bı̄ ŋı̄t ne melık tep ke sek mı̄deb ak nı̄njıl, God melık tep ne abe nı̄njı̄gal.

32 Pen bin bı̄ kı̄ri Bı̄ ŋı̄t ne nı̄j denı̄gal ak, God melık tep aknı̄b ke sek mı̄deb ak nı̄njı̄gal. Nı̄b ak, dai God gek bin bı̄ okok Bı̄ ŋı̄t ne melık tep aknı̄b ke sek mı̄deb ak mı̄seŋ nı̄njı̄gal.

33 “Ŋı̄t mı̄dmagıl yad sı̄ŋaul! Yad nı̄bep eip tapı̄n ma mı̄denı̄gain. Yad amenı̄gain, yı̄p amı̄b akal, agıl, yı̄p pı̄yo mer nı̄njı̄gabım. Pen Juda bı̄ kıt okok kı̄rop apın rek, mı̄nī nı̄bep ak rek nep age-bin: yad amnı̄gain ak, nı̄bi amnı̄mı̄b rek ma lı̄p.

³⁴ “Pen miñi nibepl lo kisen niñ alap ag ñebin: niñbi pen pen midmagil linimib. Yad niñbep midmagil lipin rek ak, niñbi ak rek nep pen pen midmagil linimib.

³⁵ Pen pen midmagil lenigabim ak, bin bi okok magilsek misen niñngal, niñbi bi yad midebim,” agak.

Jisas Pita nop agak,
“Jisas nop ma nipin, agnigan,” agak

³⁶ Niñ agek, Saimon Pita agak, “Bi Kib. Nak akal amnig geban?” agak.

Agek, Jisas agak, “Yad amnig gain okok nak miñi kisen ginimin rek ma lip; pen kisen me, yip kisen ginigan,” agak.

³⁷ Agek, Pita agak, “Tari ginig miñi nep kisen ma ginim? Nep kodnigain; yip naq pak lenigal ak, minim ma mideb,” agak.

³⁸ Agek, Jisas pen agak, “Eip kimnigabir ageban minim nibak minim niñid ageban aka? Nep niñid yip agebin, kilokil kisen gaul ginigab; ned nep yip omal nokim agnigan, ‘Yad Jisas nop ma nipin, agnigan,’ agak.

14

Jisas ne kanib

¹ Pen Jisas agak, “Niñbi gos miker niñil ma pirknimb. Bapi nop niñ dipim rek, yip ak rek nep niñ dinimib.

² Bapi yad karip ne ak niñlik migan konjai nep mideb. Yad amil kau niñbep gi jin

ginigain. Mer ak, niñ ma apnep.

³ Yad am kau niñbep gi jin gil, apil niñbep porjid di dam, yad midenigain siñjak niñbi eip kabsek midonigabin.

⁴ Yad amnig gebin kanib ak niñbi nippim,” agak.

⁵ Jisas niñ agek, Tomas agak, “Bi Kib! Nak akal amnigan ak cin ma nippin. Niñ ak, cin titi gil kanib ameb niñin?” agak.

⁶ Agek, Jisas agak, “Yad nep kanib; yad nep minim niñid; yad nep komij midep wagin ak. Bin bi yip onigal okok nep, Bapi onigal. Bin bi yip ma onigal okok, Bapi ma onigal.

⁷ Yip niñ tep gipkep, Bapi yad ak rek nep niñ tep gipkep. Pen miñi niñbi Bapi bir nippim; udin magil niñbi ke Bapi bir nippim.

⁸ Niñ agek, Pilip agak, “Bi Kib! Nak Bapi cinop yomek, niñil, kisen tap alap nep ma ag niñngabin,” agak.

⁹ Agek, Jisas agak, “Pilip. Yad niñbep eip mielek padek midenek ak, yip ma niñil niñ ageban ar? Bin bi yip udin nippal okok, Bapi abe bir udin nippal. Niñ ak, nak tari ginig ageban, ‘Bapi cinop yomek niñin,’ ageban?

¹⁰ Yad Bapi nab ne adan midebin, Bapi nab yad adan mideb minim ak ma niñ dipan ar? Minim niñbep agebin ak minim yad ke mer. Pen Bapi ne nab yad adan midil gek, cir apil mal wög ne nep gobir me ak.

¹¹ Nıb ak, yad Bapi nab ne adan midebin, Bapi nab yad adan mideb minim ak, minim nijid, agil, nij dipkep. Pen minim agebin ak ma nij dinigabim ak, Bapi gek cir apil mal tap ma gep okok gobir ak gos nijil, ‘Nı ak Bapi nab ne adan mideb, Bapi Nı ne nab adan mideb ak me, nig gebir,’ agil, nij dinimib.

¹² “Yad nibep nijid yib agebin, bin bi yip nij dinigal okok, yad tap ma gep gitpin okok, kiri abe ak rek nep ginigal. Pen yad Bapi ker amnigain rek, kiri akni rek nep ma ginigal; kiri ke yib ginigal.

¹³ Pen nibi bi yad midebim rek, yib yad ak agil, tap tari tari ag nijenigabim ak, Bapi melik tep ke sek mideb ak nijel, agil, agnigabim rek ginigain.

¹⁴ Nıb ak me, tap tari tari yib yad ak agil ag nijenigabim ak, agnigabim rek ginigain,” agak.

Jisas agak, “Yad nibep Kaun Sij ak ag yoknigain,” agak

¹⁵ “Nibi yip midmagil lenigabim ak, nibep agebin rek nep ginigabim.

¹⁶ Nibi nig genigabim ak, yad pen Bapi nop agen, ne nibep Bi Gon Bak Lep ak ag yokek apil, nibep eip per per nep midil, yad nibep gi noligipin rek, ne nibep ak rek nep gi nijigab.

¹⁷ Bi Gon Bak Lep ak ne Kaun minim nijid ag neb ak.

Ne God ne bi tige p rek middeb minim nijid nibak ag neb. Bin bi lim dai ar wagin aul okok Bi Gon Bak Lep nop udin ma nopal; ne bi tige p rek middeb ak ma nopal. Nıb ak, nop nij dinimel rek ma lip. Pen minni Bi Gon Bak Lep ne nibep eip middeb; pen kisen nab nibep adan midenigab. Nıb ak, nibi nop bir nijim.

¹⁸ Yad kimil, nibep ni nap ma mideb rek pis nep ma kiring ginigain; yad nibep adik gi onigain.

¹⁹ Man mideb, bin bi lim dai ar wagin aul midebal okok yip ma nijenigal pen nibi yip nijenigabim. Yad komij midenigain rek, nibi ak rek nep komij midenigabim.

²⁰ Nın nibak yad Bapi yad nab ne adan midebin minim agnek wagin ak nij tep ginigabim. Pen nibi yip nab adan midebim, yad nibep nab adan midebin wagin ak, ak rek nep nij tep ginigabim.

²¹ Bin bi minim yad agebin ak nij dil, agebin rek nep kisen gebal okok, yip midmagil lil me, nig gebal. Pen bin bi yip midmagil lipal okok, Bapi yad kirok ak rek nep midmagil linigab; yad ak rek nep kirok midmagil lil, yad bi tige p rek midebin kirok yomen, kiri yip nij tep ginigal,” agak.

²² Jisas nib agek, Judas (Judas) nep mimig nijak ak mer,

Judas ke alap) ne Jisas nop agak, "Bı Kıt. Tari gınıg nak bı tigep bı rek mideban ak, cınop bı ŋon nep yomnıgın, pen bin bı lım dai ke ke okok nep ma nıŋ dıpal bin bı okok kırop ma yomnıgın?" agak.

²³ Agek, Jisas agak, "Bin bı an yıp midmagıl lıniğab ak, mınım agebin ak dıl agebin rek nep gınıgab. Bapi yad nop midmagıl lı, cır apıl nop apıl, nop eip midonıgabır.

²⁴ Bin bı an yıp midmagıl ma lıniğab ak, mınım agebin ak dıl agebin rek ma gınıgab. Pen yad mınım agen nıjebiṁ ak mınım yad ke mer; Bapi yıp ag yokek onek ak, mınım ne me.

²⁵ "Yad nıbep eip midebin nıñ aul me, mınım nıbaul ag nesin.

²⁶ Yad amnıgın pen Bapi ne Bı Goñ Bak Lep ak, Kaun Sıñ ak, ag yokek apıl wög yad gıpın rek gınıgab. Kaun Sıñ ak ne nıbep eip midil mınım tep ak magılsek ag nı̄ tep gıl, nıbep gos tep ŋek, nıbi yad mınım tari tari apin okok magılsek gos nıŋlıg gi midenıgabiṁ.

²⁷ Yad amnıgın pen nıbi kapkap mid tep gıl midenımib. Mınım nıbak bin bı lım dai ar wagın aul okok yokop apal rek ma agebin. Yad ke apıl gen, bin bı kapkap mid tep genımel rek lıp. Nıb ak nıŋıl yad nıbep agebin, kapkap sain tı̄kıl mid tep gıl midenımib. Nıb ak, cıbur gos midmagıl mıker nıŋıl ma pırıknımib.

²⁸ "Yad amıl adık gi onıgın, agesin mınım ak nıŋıl, nıbi ti gınıg cıbur gos midmagıl mıker nıŋlıg gi midebiṁ? Nıbi yıp midmagıl lıpkep ak, Jisas amıl Nap ne eip midenıgab, agıl, mıñ mıñ gılıg gi midebkep. Ti gınıg: Bapi ne yad rek mer; Bapi ne Bı kıt yıp.

²⁹ Nıb ak, nıbep kırıg ma ambin magıl aul, nıbep ned agebin me ak; kisen amenıgın, gos ognap ma pıyo nıŋlıgabiṁ; mınım agebin ak nıñ dıniğabiṁ, agıl agebin.

³⁰ Bin bı lım dai ar wagın aul yıp ma nıñ dıpal okok kırop kırıq rek kod mideb bı tımel nıbak apeb ak me, yad nıbep eip mınım par kıt ag midenım rek ma lıp. Pen bı tımel nıbak yıp gi tımel gınıgın ageb ak, kılıs ne ma mideb.

³¹ Yad Bapi yad midmagıl lıpin ak, bin bı okok nıŋnímel, agıl, Bapi yıp agıp rek nep magılsek gebin.

"Pen miñi apem bir amnıñ," agak.

15

Jisas ne ke nag wain rek, bin bı ne okok nag lek lek okok rek

¹ Jisas mınım agıl agak, "Yad me nag wain ak; Bapi yad me bı wög dai nap nıb ak.

² Lek kıd yad alap magıl ma pınlıgab ak, Bapi ne lek kıd nıbak tıb yoknıgab. Pen lek kıd pınlıgab ak, kisen

magıl konjai nep pılnıgab, agıl, ne tıb gi rık dı̄ tep gınıgab.

³ “Yad nı̄bep mınım tep ag ñen nı̄pı̄m rek, nı̄bi bir sı̄n tep rek mı̄debim.

⁴ Yı̄p nab adan mı̄denımı̄b; yad nı̄bep nab adan mı̄denı̄gain. Lek kıl̄d okok, wagın sek jı̄m ñıl̄ mı̄dıl̄ nep, magıl pı̄lnıgab; ke nep mı̄dıl̄ magıl ma pı̄lnıgab. Nı̄b aknı̄b rek nep, nı̄bi yı̄p jı̄m ñıl̄ ma mı̄denı̄gabım ak, magıl ognap ma pı̄lnıgab.

⁵ “Yad me nag wain ak, nı̄bi me mı̄bil̄ lek okok. Bin bı̄ an an yad eip jı̄m ñıl̄ mı̄denı̄gal okok, magıl konjai nep pı̄lnıgab; pen nı̄bi ke ausek nep mı̄denı̄gabım ak, tap alap ma gınıgabım.

⁶ Nı̄b ak, bin bı̄ an yı̄p nab adan ma mı̄denı̄gab ak, nag lek tı̄b gi rık gel wagın eyan yapı̄l mı̄lep gınıgab rek ak mı̄denı̄gab; nag lek nı̄b okok dıl̄ dam mab dagı̄lel yı̄nnı̄gab.

⁷ Pen nı̄bi yı̄p nab adan mı̄dıl̄, mınım magıl yad nab nı̄bep adan nı̄n dı̄lı̄g gi mı̄denı̄gabım ak, tap tari tari ag nı̄jnı̄gabım ak, Bapi agnı̄gabım rek gınıgab.

⁸ Nı̄bi tap magıl konjai yı̄b nep pı̄lnıgab ak, bin bı̄ yad nı̄njı̄d yı̄b mı̄denı̄gabım. Nı̄b ak, bin bı̄ okok kırı̄ nı̄njı̄l, Bapi yad Bı̄ melık tep ke sek mı̄deb ak nı̄jnı̄gal.

⁹ “Bapi yı̄p mı̄dmagıl yı̄b lı̄p rek, yad nı̄bep ak rek nep mı̄dmagıl yı̄b lı̄pin. Nı̄b ak, nı̄bi yı̄p cı̄g gı̄llı̄g gi nep mı̄denımı̄b, nı̄njı̄l

yad nı̄bep mı̄dmagıl lı̄lı̄g gi mı̄denı̄gain.

¹⁰ Yad Bapi mınım ne ak kı̄sen gen, yı̄p mı̄dmagıl lı̄lı̄g gi nep mı̄deb. Nı̄b aknı̄b rek nep, nı̄bi mınım yad ak kı̄sen genı̄gabım ak, yad nı̄bep mı̄dmagıl lı̄lı̄g gi nep mı̄denı̄gain.

¹¹ “Mınım nı̄bep agebin nı̄baul, yad ti gınıg gīl agebin? Yad mı̄ñ mı̄ñ yı̄b gebin rek, nı̄bi ak rek nep mı̄ñ mı̄ñ yı̄b gını̄mı̄b, agıl, mınım nı̄baul agebin.

¹² Yad pen nı̄bep mınım kılı̄s alap agnı̄gain: yad nı̄bep mı̄dmagıl yı̄b lı̄pin rek ak, nı̄bi abe ak rek nep pen pen mı̄dmagıl yı̄b lı̄nı̄mı̄b.

¹³ Bı̄ alap ne bı̄ nı̄nejb ne okok gos nı̄njı̄l kı̄rop nen agıl kı̄mnı̄gab ak, bı̄ nı̄bak bı̄ nı̄nejb ne mı̄dmagıl yı̄b lı̄l me, nı̄g gını̄gab.

¹⁴ Yad agnı̄gain rek gını̄gabım ak, nı̄bi bı̄ nı̄nejb yad mı̄denı̄gabım.

¹⁵ Pen mı̄ñi yad nı̄bep bı̄ wög gī ñeb yad ma agebin; nı̄bep bı̄ nı̄nejb yad agebin. Bı̄ wög gī ñeb okok, bı̄ kod mı̄dep kırı̄, tap kırı̄ ar ak ma nı̄pal. Pen yad Bapi mınım tari tari yı̄p ag ñı̄b ak, nı̄bep mı̄sen ag ñı̄bin rek, nı̄bep bı̄ nı̄nejb yad apin.

¹⁶ Nı̄bi yı̄p dı̄n, agıl, ma gīpeki; yad me nı̄bep dı̄nım, agıl, nı̄bep dı̄nek. Nı̄bi amem, tap magıl konjai nep, tap magıl per per nep mı̄denı̄gab ak pı̄lnı̄mı̄n, agıl, nı̄bep wög nı̄bak ag lı̄pin. Nı̄bi nı̄g genı̄gabım

ak, n̄ibi ȳib yad aḡil Bapi
nop ag n̄inem, tap tari
tari ag n̄in̄igab̄im ak,
ag n̄in̄igab̄im rek n̄ibep
n̄in̄igab.

¹⁷ “Yad n̄ibep m̄in̄im
kilis aḡil agebin, pen pen
m̄idmaḡil l̄in̄im̄ib,” agak.

*Bin b̄i l̄im dai ar waḡin aul
okok, k̄iri Jisas bin b̄i k̄rop
m̄ilik kal n̄ipal*

¹⁸ Jisas b̄i ne okok k̄rop
m̄in̄im ognap sek aḡil agak,
“Bin b̄i l̄im dai ar waḡin aul
n̄ibep m̄ilik kal n̄in̄igal
ak, gos k̄ib ar n̄ibak ma
n̄in̄im̄ib; Jisas nop ned
m̄ilik kal n̄in̄lak rek, c̄inop
gebal, aḡil gos ak n̄in̄im̄ib.

¹⁹ N̄ibi bin b̄i l̄im dai
ar waḡin aul ȳip ma n̄in̄
d̄ipal okok rek m̄idebkep ak,
n̄ibep, bin b̄i c̄in, aḡil, d̄i
m̄idmaḡil l̄iplap. N̄ibep ma
d̄inek n̄in̄ ak, l̄im dai ar
waḡin aul gos n̄ipal rek gos
n̄in̄öliḡip̄im ak pen n̄ibep
d̄in̄igain aḡil den b̄i yad
m̄ideb̄im. N̄ib ak me, bin b̄i
l̄im dai ar waḡin aul n̄ibep
m̄ilik kal n̄ipal.

²⁰ Pen ned n̄ibep m̄in̄im
agnek ak saköl ma ḡin̄im̄ib:
‘B̄i w̄ög ḡi ūeb b̄i ak b̄i k̄ib,
b̄i nop kod m̄ideb b̄i ak b̄i
sikol, ma m̄ideb.’ N̄ib ak,
bin b̄i okok ognap ȳip ḡi
t̄imel ḡipal rek, bin b̄i okok
ognap n̄ibep ak rek nep ḡi
t̄imel ḡin̄igal; pen bin b̄i
okok ognap m̄in̄im yad n̄in̄
d̄il k̄isen ḡipal okok rek, bin
b̄i okok ognap m̄in̄im n̄ibi ag
n̄in̄igab̄im ak, ak rek nep d̄il
k̄isen ḡin̄igal.

²¹ K̄iri b̄i ȳip ag yokek onek
ak nop ma n̄ipal rek, n̄ibi b̄i
yad m̄ideb̄im ak n̄in̄il, n̄ibep
ḡi t̄imel ḡin̄igal.

²² “Yad ap̄il k̄rop m̄in̄im
tep ma apnep ak, tap si tap
t̄imel ḡil m̄in̄im k̄ib ȳib ma
d̄iplap. Pen yad ap̄il k̄rop ag
n̄i tep ḡinek rek, kanib k̄iri
ameb alap ma m̄ideb; k̄iri
tap si tap t̄imel ḡipal ak b̄ir
n̄ipal, pen m̄in̄i k̄iri ak rek
nep tap si tap t̄imel n̄in̄ebir
gebal.

²³ Pen ȳip m̄ilik kal n̄ipal
rek, ȳip nep mer, Bapi nop
abe m̄ilik kal n̄ipal.

²⁴ Yad k̄rop eip m̄idil, tap
ma gep okok ma ḡipnep ak,
tap si tap t̄imel ḡil m̄in̄im
k̄ib ȳib ma d̄iplap. Pen yad
ap̄il tap ma gep okok gen
ȳip m̄ilik kal n̄ipal rek, Bapi
yad abe nop m̄ilik kal n̄ipal
ak me, m̄in̄im k̄ib n̄ibak
d̄in̄igal.

²⁵ “Ḡipal n̄ibak, Depid ne
God M̄in̄im ak Juda kai lo
c̄in apal m̄in̄im ognap ūu
k̄il t̄ikil agak rek nep ḡipal.
Ne m̄in̄im n̄ibak ūu k̄il t̄ikil
agak, ‘M̄in̄im waḡin m̄idek
mer, ȳip yokop nep m̄ilik kal
n̄ipal,’ agak.

²⁶ “Pen yad am Bapi nop
agen, ne pen B̄i Gon̄ Bak
Lep ak nop ag yokek ap̄il
n̄ibep eip kod m̄idenigab.
Kaun m̄in̄im n̄in̄id nep ag
ūeb ak, yad b̄i t̄igep b̄i rek
m̄idebin ak, n̄ibep gos ūek,
n̄in̄igab̄im.

²⁷ Pen n̄ibi yad eip per
ajoliḡip̄im ak rek, n̄ibi abe
am̄il bin b̄i okok k̄rop, yad

tigep bî rek mîdebin mînîm ak ag ñem amnañ,” agak.

16

¹ Jisas mînîm agîl agak, “Yad nîbep mînîm agesin nîbaul, nîñj tep gem me, kîsen tari gek, yîp kîrig gîl ma ap yap paknîgabîm, agîl agesin.

² Pen nîbep Juda mogîm gep karîp okok ag söñ yokîl, ‘Kauyan ma onîmîb,’ agnîgal. Pen nîbak nep mer; kîsen nîbep ñag pak lînîg genîgal ak, nîg genîgabîn God nop tep gînîgab, agîl gos nîjnîgal.

³ Nîg gînîgal ak, Bapi cîrop apîl ma nîpal rek, nîg gînîgal.

⁴ Yad nîbep ned, nîg gîl nîg gîl gînîgab, agîl mînîm agesin nîbak, kîsen nîg aknîb rek nep genîgab ak, Jisas ned cînop nîg gînîgab agak rek nep geb, agîl gos nîjnîgabîm, agîl, nîbep mînîm nîbaul ag ñesin.

Jisas, “Kaun Sîj onîgab,” agak

“Pen ned yad ke nîbepe eip mîdölgîpin ak me, yad nîbep ned mînîm nîbak rek ma ag ñînek.

⁵ Mîñi Bî yîp ag yokek onek ak adîk gi amnîg gebin pen nîbi bî alap yîp, ‘Akal amnîg geban?’ agîl, ma ag ñîneb.

⁶ Mînîm yad nîbaul nîñem, mîdmagîl nîbep ak pîñjîl ñek, gos par ñînebîm.

⁷ Pen yad nîbep nîñjîd agebin, yad amenîgain ak, nîbep tep gînîgab. Pen tari: yad

ma amnîgain ak, Bî Gonj Bak Lep ak nîbep ma onîgab; pen yad amenîgain ak, yad nop ag yoken, nîbep onîgab.

⁸ Ne apîl, bin bî lîm dai ar wagîn aul mîdebal okok kîrop gos kîlîs ñek, kîri tap si tap tîmel gîl gac sek mîdebal wagîn ak nîñjîl, kîri titi gîl komîj tep mîdenîgal wagîn ak nîñjîl, God kîrop mînîm kîb agnîgab wagîn ak nîñjîl, nîjnîgal.

⁹ Nîb ak, yîp ma nîñj dîpal rek, Bî Gonj Bak Lep ak kîrop tap si tap tîmel gîpal ak yîpîd gîl ag ñîl, ‘Gac sek mîdebiîm,’ agnîgab.

¹⁰ Yad am Bapi eip mîdenîgain nîñjîl kîri yîp ma nîjnîgal rek, Bî Gonj Bak Lep ak bin bî okok kîrop komîj tep mîdep wagîn ak yîpîd gîl ag ñîl, ‘Gac sek mîdebiîm,’ agnîgab.

¹¹ Pen bin bî lîm dai ar wagîn aul yîp ma nîñj dîpal okok kîrop kin rek kod mîdeb bî tîmel nîbak, God ne nop mînîm kîb bir agak rek, Bî Gonj Bak Lep ak, Seten bin bî ne okok ak rek nep mînîm kîb nîjnîgal, agnîgab.

¹² “Mînîm yad koñai nep mîdeb pen nîbi mînîm nîb okok mîñi nîñj dînîmîb rek ma lîp.

¹³ Pen Kaun mînîm nîñjîd nep ag ñeb ak apenîgab ak, God ne bî tigep bî rek mîdeb mînîm nîñjîd nîbak magîlsekk nîbep ag ñî tep gînîgab. Mînîm ne ar ognap ke dîl ma agnîgab; mînîm peyîg nîjnîgab mînîm nîbak nep ag ñîlig gi, kîsen gînîgab

mİNİM ar ak nİbep ag
nİNİgab.

¹⁴ MİNİM yad ak dİL, nİbep
ag nİNİgab. Ne nİg gek, bin
bİ okok melİK tep ke yad ak
nİNİgab.

¹⁵ Pen Bapi tap ne tari
tari mİdeb okok, magİlseK
tap yad mİdeb. Nİb ak me
agesin, ‘Kaun ne mİNİM yad
ak dİL, nİbep ag nİNİgab,’
agesin.

¹⁶ “Yokop won alap mİdeb,
yİp ma nİNİgabİm; pen
kİsen yokop won alap mİdİL,
yİp kauyan nİNİgabİm,”
agak.

¹⁷ Jisas nİb agek, bİ ne
okok kİri ke nep aglak,
“Yokop won alap mİdeb,
yİp ma nİNİgabİm; pen
kİsen yokop won alap mİdİL,
yİp kauyan nİNİgabİm,
agosİp mİNİM nİbak wagİn
tari mİdeb? Pen mİNİM
alap agosİp, ‘Yad Bapi ker
amnİgain,’ agosİp ak, tari
mİNİM agosİp?” aglak.

¹⁸ Nİb agİl, kİri pen ag
nİj, pen ag nİj gİl aglak,
“Yokop won alap’ agosİp ak,
tari gİNİg gİl agosİp? Agosİp
ak cİN wagİn alap ma tİg
nİjobİN,” aglak.

¹⁹ Nİb agİl, Jisas nop
ag nİjnj gelak ak, ne ke
nİjİl kİrop agak, “Yokop
won alap mİdeb, yİp ma
nİNİgabİm; pen kİsen
yokop won alap mİdİL, yİp
kauyan nİNİgabİm, agesin
mİNİM nİbak nİjİl me, pen
pen ag nİjebİm ar?

²⁰ Yad nİbep nİjİd yİb
agebin, bin bİ lİM dai ar

wagİn aul yİp ma nİj dİpal
okok, tap kİri ke okok nep
gos nİjİl mİñ mİñ gİNİgal;
pen nİbi mapİn gek sİl aglİg
gİ mİdenİgabİm. Sİl ag
mİdenİgabİm pen kİsen nİbi
kauyan mİñ mİñ yİb gİ
mİdenİgabİm.

²¹ Bin alap nİt pai nİbek
nİjNİg gİ, yur kİb dİp, pen
kİsen nİt pai tİk dap lİl, won
ak nep ne nİjNİj kİsen karİp
lİM sİñaul owİp ak nİjİl, yur
mab ak saköl gİl, mİñ mİñ
gİlİg gİ nep mİdenİgab.

²² Nİbi nİb aknİb rek,
mİñi mİdmagİl yur nİbep
pİjİl nİl mİdeb ak pen yİp
kauyan nİjİl, mİñ mİñ yİb
gİNİgabİm. Bin bİ ognap apİl
mİñ mİñ gep nİbi ak ma pİlİ
gİ dİNİgal.

²³ “Nİn kİsen nİbak,
nİbi tap alap yİp ma ag
nİjnjgabİm. Nİbep nİjİd
yİb agebin, nİbi yİb yad
agİl Bapi nop ag nİjem, tap
tari tari ag nİjnjgabİm ak,
ag nİjnjgabİm rek nİbep
nİjnjgab.

²⁴ Nİbi ned yİb yad agİl
Bapi nop tap alap ma ag
nİpİm. Pen mİñi, yİb
yad agİl ag nİjem, ag
nİjnjgabİm rek nep gİNİgab
nİjİl nİbi mİñ mİñ yİb
gİNİgabİm.

²⁵ “Yad Bapi mİNİM ne
ar ak agİl, per mİNİM bak
okok lİl apin ak pen mİñi
maç mİdeb, mİNİM nİbak
rek ma agnİgain; mİsen nep
agnİgain.

²⁶ Nİn nİbak apek, Bapi
nop ag nİjnjgabİm ak, yİb

yad agıl ag niñnígabım. Pen yıb yad ag niñnígabım ak, yad ke Bapi ag niñnígabım ar ak ma agnígain, mer; niþi ke yıb yad agıl Bapi ag niñnígabım ak, niñnígab.

²⁷ Pen tari: Bapi nep yıp ag yokek onek ak niñ dıl, yıp mıdmagıl lıþım ak me, ne ke niþep mıdmagıl lıþ.

²⁸ Bapi eip mıdıl kırıg gıl lım dai wagın aul onek; miñi lım dai wagın aul kırıg gıl kauyan Bapi mıdeb sıňak amıl eip mıdonıgabır,” agak.

²⁹ Jisas niþ agek, bı ne okok aglak, “Miñi miñim bak okok lıl ma ageban; mısen yıb ageban.

³⁰ Miñi cın niþin, nak miñim okok magılsek bir niþan. Bin bı ognap miñim ag niñeb kiri mıdenıgab ak, nep ma ag niþal won ak, nak ke niñil kırrop ag niñígan. Giþan niþbak cın niþin, nak God eip mıdıl onak,” aglak.

³¹ Niþ agelak, Jisas agak, “Niþ ak, ‘Cın miñi niñ dıþın,’ agıl gos niþım ar?

³² Ulep apeb—pen miñi bir owıp aul—yıp kırıg gıl niþi karıp ke ke amem, yad ke ausek mıdenıgain. Pen yad ke ausek ma mıdenıgain; Bapi yad mıdeb rek, eip mıdonıgabır.

³³ “Pen niþep miñim ag ñesin niþaul, yıp nab adan nep mıdıl, kapkap mıd tep giñimib, agıl, ag ñesin. Lım dai ar wagın aul mıdebalı rek, niþep mıker niñígal. Pen gos sek mıdenimib, tap tari tari lım dai ar wagın

aul niþep giñigab ak, yad kılıs niþbak magılsek dı talak mıgan yad ak bir lıpin,” agak.

17

Jisas Nap nop sobok gak

¹ Jisas miñim niþbak ag dai juþ, seb kab alaþ niñil agak,

“Bapi. Niñ yıp agnak ak miñi owıp. Niþ ak, nak gek, bin bı okok niñnígal, yad Niñ nak melik tep aknıb ke sek mıdebin; pen yad Niñ nak gen, kiri niñnígal, nak Bapi melik tep aknıb ke sek mıdeban.

² Tari giñig: yıp ke agnak rek, yad bin bı tıgoñ tıgoñ magılsek kod mıdıl, bin bı yıp ag lınak okok kırrop dıl, komıñ per mıdep won ak kırrop niñígan.

³ Bin bı kiri, nak God niñid nokım nep mıdeban ak niñil, yıp Jisas Krais ag yoknak ak niñnígal bin bı okok, per per nep komıñ mıdenıgai.

⁴ Wög yıp karıp lım ar wagın aul agnak ak, gi damıl gi sakpin ak me, bin bı lım dai ar wagın aul mıdebalı okok kiri niþal, nak Bi melik tep aknıb ke sek mıdeban.

⁵ Pen Bapi. Miñi nak genimın, ned karıp lım ma gi lırok niñ ak, cırı apıl melik tep aknıb ke sek mıdölgipır rek, miñi kauyan niþ aknıb rek nep mıdenıgabır.

*Jisas bı ne okok nen agıl
Nap nop sobok gak*

⁶ "Bin bi lim dai ar wagin aul okok ognap yip ninnak. Bin bi nib okok, kiri bin bi nak mideligipal pen yip ninnak. Nak tige prek mideban ak kirop ag nineek. Yad minim tep nak kirop ag nineek, kiri ninj dil, ageb rek nep gipal.

⁷ Minim kiri bir nipal, yad tap tari gipin okok, yad ke ma gipin. Kiri nipal tap tari nak yip niban ak nep dil kirop nibin.

⁸ Minim tari tari yip ag-nak ak, kirop ag nen ninj dipal. Nib ak, yad ned nak eip midoligipir, nak yip ag yokek lim dai wagin aul onek minim ak, ninj dipal.

⁹ "Kirop nep sobok gebin. Bin bi lim dai ar wagin aul nep ninjel milik yowip okok ma sobok gebin. Bin bi yip apan okok nep, bin bi nak midebal rek, nep sobok gebin.

¹⁰ Bin bi yad okok ke, bin bi nak okok ke mer, bin bi cir apil nokim nep midebal me. Kiri gipal nibak ninjil, bin bi ognap okok nipal, yad bi melik tep ke sek mideban.

¹¹ Pen mini yad mideban ak ninigain rek, kiri ke ausek midenigal. Bapi Sinj! Nak kilis ke sek mideban rek, yib yip ninnak yad ak rek nep midebin. Yib kilis ke yib nak ak dil, kirop talak tauenimin, cir apil jim nil midobir rek, kiri nib aknib rek nep jim nil midenimel.

¹² Yad kirop eip midil, yib nak kilis nibak yip ninnak

ak dil, kirop talak tauil kod mid tep gipin. Bi alap ma kir gip. God Minim nu kil tikil, bi alap pis nep ap yap pakil yur kib dinigab, aglak rek, bi nibak nep kir gak. Gak nibak, God Minim ned nu kil tiklak rek nep gak.

¹³ "Pen nak mideban sinjak ninig gebin rek, minim maq won alap sek lim dai ar wagin aul midebin rek, kiri ninj midel ninjlig gi, nep minim nibaul agebin. Nib ak, yad minj minj yib gipin rek, kiri ak rek nep minj minj yib ginjimel.

¹⁴ Minim tep nak ak kirop ag nen ninj dipal rek, bin bi lim dai ar wagin aul okok kirop milik kal nipal. Yad bin bi lim dai ar wagin aul gos nipal rek gos ma nipin rek, kiri ak rek nep bin bi lim dai ar wagin aul gos nipal rek gos ma nipal. Nib ak me, bin bi lim dai ar wagin aul kirop milik kal nipal.

¹⁵ Pen kirop lim dai wagin aul nib dam nak mideban sinjak dad ammon, agil ma agebin; nak kirop lim dai ar wagin aul kod midenimin, Seten kirop gi timel ginjimij rek ma linigab, agil agebin.

¹⁶ Yad bin bi lim dai ar wagin aul gos nipal rek gos ma nipin; kiri ak rek nep bin bi lim dai ar wagin aul gos nipal rek gos ma nipal.

¹⁷ Minim nak ak, minim ninjid nep nibak, kirop ag nenimin, kiri sinj midenigal.

¹⁸ Nak yip bin bi lim

dai ar wagın aul midebal
nab okok ag yoknak rek, yad
krop ak rek nep bin bi lim
dai ar wagın aul midebal
nab okok ag yokpin.

¹⁹ Wög tari tari yip nıban
ak, yad gi saknigain. Yad
nig gebin ak, bi yad okok
kiri yip niñil, cin ak rek nep
God bi wög gep bi ne nep
midon, agil, wög krop tari
tari nıban ak, ak rek nep gi
saklañ, agil, gebin.

*Jisas bin bi ne okok
magilek nen agil, Nap nop
sobok gak*

²⁰ “Yad nep sobok gebin
aul, bi miñi agesin krop
nep ma sobok gebin; kiri
miñim ag ñel, bin bi okok
miñim krop niñ díl, yip
niñ dinigal okok, krop
abe sobok gebin.

²¹ Bapi, nak yip nab adan
mideban, yad nep nab adan
midebin. Cir apil jim nil
midobir rek, kiri magilek
niñ aknib rek nep cir apil
eip jim nil midenimel. Nig
ginigab ak, nak nep yip ag
yokek onek ak, bin bi lim dai
ar wagın aul midebal okok
niñ dinimel.

²² Cir apil jim nil
midobir rek, kiri ak rek nep
jim nil midenimel, agil, nak
melik tep aknib ke yip niñak
ak, yad pen krop abe ak rek
nep niñbin.

²³ Niñ ak, nak yip nab
adan mideban rek, yad krop
nab adan miden me, kiri
jim nil yib midenimel. Nig
gek me, bin bi lim dai ar
wagın aul okok niñigal, nak

nep yip ag yokek onek niñil
nak yip midmagil lipan rek,
krop ak rek nep midmagil
lipan.

²⁴ “Bapi! Yip tep gi
ak, bin bi yip nıban okok,
am yad midenigain siñak
eip midil, lim dai ma gi
lrok niñ ak, yip midmagil
liñ melik tep aknib ke yip
niñak ak niñimel.

²⁵ “Bapi! Nak me bi asin
ma mideb! Bin bi lim dai
ar wagın aul okok kiri nep
ma niñpal. Pen yad nep
niñpin. Bin bi yad siñ aul
nak nep yip ag yokek onek
ak, niñpal.

²⁶ Nak tigepli rek
mideban ak, yad krop ag
niñbin. Pen kisen ak rek nep,
nak tigepli rek mideban
ak yad krop ag niñ tep
ginigain. Nig giñ, yad ke
krop nab adan miden, nak
yip midmagil lipan rek niñ
tep giñ, kiri ak rek nep
pen pen midmagil linimel,”
agak.

18

*Jisas nop di cici lilak
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-
50; Luk 22:47-53)*

¹ Jisas Nap nop sobok gi
mibil juil, bi ne okok eip niñ
sikol Kidron juil, pis kidadan
amil, mab olip wög dai ak
amnilak.

² Mab olip wög dai niñbak
Jisas bi ne okok eip per am
mogim goligipal rek, Judas
bi Jisas nop mimig niñig
gek ak, migan niñbak niñ tep
gak.

³ Perisi bi okok abe, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Judas nop agelak, ne am ami bi ognap pon dil, God sobok gep karip polisman ognap pon dil, dam Jisas midek sijak amjakak. Kiri pen pen nagep tap ognap dil, sijap ognap lam ognap dagil dil, apelak.

⁴ Jisas nop tap tari giniq gak ak niyak ak me, apelak ak amil agak, "Bi an nop piyo niy ajebim?" agak.

⁵ Agek aglak, "Jisas, bi Nasaret nib ak," aglak.

Agelak, Jisas agak, "Bi nibak me yad aul," agak. Pen won nibak, bi nop mimig niyak ak, Judas, kiri eip nib sijak midek.

⁶ Pen Jisas, "Bi nibak me yad aul," agek, kiri kid ken liliq gi amil gi dam pak lak.

⁷ Jisas pen krop kauyan agak, "Bi an nop piyo niy ajebim?" agak.

Agek aglak, "Jisas, bi Nasaret nib ak," aglak.

⁸ Agelak, Jisas agak, "Nibep midarik nep apin, 'Bi nibak me yad aul.' Yip piyo niy ajebim rek, bi sij aul krop kiri gem amniylan," agak.

⁹ Gak nibak, Jisas ned Nap nop agak rek nep gak. Ne Nap nop agak, "Bapi. Bi yip niyak okok, nokim alap ma kiri gip," agak.

¹⁰ Pen won nibak nep, Saimon Pita tu par kid dowak ak lip gi dil, bi alap nop timid yipid pis kid pis nep titb sak yokak. Bi nibak yip ne Malkas. Ne God nop

tap sobok gep bi kib yip ak nop bi wog git ne ak midoligip.

¹¹ Pita nig gek, Jisas agak, "Tu par kid dipan kauyan lek amnan! Nak Bapi nig silek yip nib ak ma niyngain, agil nisan ar?" agak.

Jisas di Anas midek sijak amniylak

¹² Jisas nib agek niylig gi, ami bi okok abe, God sobok gep karip polisman okok abe, Jisas nop di cici lil, nag li wos gil,

¹³ kiri ned Jisas dam Anas midek sijak amniylak. Bi Anas nibak, Kaiapas nimak ne. Kaiapas me, mi nokim nibak, God nop tap sobok gep bi kib yip wog ak ag lel gi midek.

¹⁴ Kaiapas ne me ned Juda bi minim di bilocep krop agak, "Bi nokim alap kimek cin magilsek komin amniyabin ak tep," agak.

Pita, "Jisas nop ma nispin," agak

(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

¹⁵ Pen Jisas nop nig gil, dam Anas karip ak amelak niyil, Saimon Pita eip, yad Jon eip, cir mal kisen kisen amnirok. Bi God nop tap sobok gep bi kib yip ak yip niy tep gak rek, yad amil pis nep karip ne wari migan eyan am niyek;

¹⁶ pen Pita ne soy kid eyan ar midek. Yad pen adik gi apil, bin kijon wagin kod midek ak nop agil, Pita nop

poj dıl wari mıgan eyan amnirok.

¹⁷ Pen bin kijoŋ wagın kod midek ak, Pita nop agak, "Nak ak rek nep Jisas bı ne alap ar?" agak.

Agek, Pita pen agak, "Yad mer," agak.

¹⁸ Pen Kaiapas nop wög gi ŋeb bin bı ognap abe, God sobok gep karip polisman ognap abe, krop yigen gek, mab bij tın kab nab nıb sıňak pıboŋ midek, warıkıl manjıl midełak. Pita nop ak rek nep yigen gek, ap nab nıb sıňak kab sek, krop eip mab manjıl midek.

Anas Jisas nop minim ag niňak

(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

¹⁹ Pen Anas, bı God nop tap sobok gep bı kib yib ned midoligip ak, Jisas nop ag niňak, "Bin bı nak bin bı an an? Nak minim tari tari bin bı nak ag niňban?" ag niňak.

²⁰ Agek, Jisas pen agak, "Yad minim ognap we gił ma ag niňbin; bı niби okok niň mideł niňlig git, Juda mogim gep karip okok abe, God sobok gep karip ak abe, per misen ag niňbin.

²¹ Nıb ak, tari ginen yip minim ag niňeban? Bin bı minim ag niňek niň midełak ognap dapıl ag niňim. Minim tari tari ag niňbin ak nipal me," agak.

²² Jisas niň agek, God sobok gep karip kod midoligip polisman alap, nop mikem ak pakıl agak, "Tari ginen bı

God nop tap sobok gep bı kib yib ak nop minim niňbak rek ageban?" agak.

²³ Agek, Jisas pen agak, "Yad minim esek alap apin, agıl, minim esek apin niňbak bin bı sıň aul krop misen ag niň. Pen minim niňid apin ak, nak tari ginen yip pakesan?" agak.

²⁴ Jisas nop nag li ribiklak rek midek niňlig git, Anas agek kiri Jisas nop dam, bı God nop tap sobok gep bı kib yib kisen niň ak, Kaiapas, dad amniłak.

Pita kauyan, "Jisas nop ma niňpin," agak

²⁵ Pen Pita ne niň warıkıl gi midil mab manjıl midek niňlig git, bı ognap nop aglak, "Nak abe bı ne alap eip aka?" aglak.

Agełak, Pita ag sılıkıl agak, "Yad mer," agak.

²⁶ Pen bı Pita tımid tıb sak yokak ak, bı tıdig lek lek ne alap, God nop tap sobok gep bı kib ak nop wög gi ŋeb bı ne alap ap midek. Ne apıl, Pita nop agak, "Yad nep niňpin, nak bı niňbak eip mab olip wög dai sıňak midesan ar?" agak.

²⁷ Agek Pita kauyan ag sılıkıl agak, "Yad mer," agak. Niň agek niňlig git, dai kılıkıl gaul gak.

Jisas nop dam Pailot midek sıňak amniłak

(Mat 27:1-2,11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

²⁸ Karip tik dam lek niňlig git, Juda kai kiri Jisas nop Kaiapas karip niňbak niň dam

Rom gapman b̄i k̄ib Pailot karip k̄ib ak amn̄ilak. Juda kai aglak, "C̄in Rom b̄i karip m̄igan aul amon, c̄inop as̄iñ ulik ḡinigab n̄iñjil c̄in Pasopa tap n̄iñjin rek ma l̄inigab," agil, mis eyan m̄idelak.

²⁹ N̄ib ak, Pailot mis amil agak, "B̄i aul nop tarı m̄inim n̄iñjil dopim?" agak.

³⁰ Agek, k̄iri aglak, "Ne tap t̄mel alap ma apkop, nep n̄ig ma dopnop," aglak.

³¹ Agelak, Pailot agak, "N̄ibi dam lo n̄ibi ke ageb rek ar ak n̄iñjil, n̄ibi ke m̄inim k̄ib agim," agak.

Agek, Juda kai pen aglak, "C̄in bin b̄i okok k̄rop m̄inim k̄ib agil, ñag pak lon k̄imniñmel, lo ar ak ma m̄ideb. Rom gapman kai c̄inop mer apal," aglak.

³² Juda kai n̄ig ḡilak ak, Jisas yip titi gel k̄imniñgain, agil, agak rek nep ḡilak.

³³ Pen Juda kai n̄ib agelak, Pailot kauyañ adik gi karip m̄igan eyan amil, Jisas owañ, agek, apek nop agak, "Nak Juda kai kiñ k̄iri ak aka?" agak.

³⁴ Agek, Jisas agak, "M̄inim yip ag n̄iñeban ak, meg m̄igan nak ak ke ageban aka bin b̄i ognap meg m̄igan k̄iri ak d̄il ageban?" agak.

³⁵ Agek, Pailot agak, "Yad Juda b̄i mer. Juda kai nak okok nep, b̄i God nop tap sobok gep b̄i k̄ib nak okok nep me, nep dapil ñinmagil ar yip ñibal. Nak tap tarı genak n̄ig ḡipal?" agak.

³⁶ Agek, Jisas agak, "Yad bin b̄i d̄il kod m̄idenigain ak, kiñ l̄im dai ar wagin aul m̄idebal rek ma m̄idenigain. Yad l̄im dai wagin aul kiñ m̄idnig gebnep, Juda bin b̄i okok yip nag lin, agebal okok, bin b̄i yad okok warikil k̄rop eip pen pen ñlaplap. Pen yad bin b̄i d̄il kod m̄idenigain nag ar yad ke m̄ideb; l̄im dai wagin aul ḡipal rek mer," agak.

³⁷ N̄ib agek, Pailot agak, "N̄ib ak, nak kiñ alap aka?" agak.

Agek, Jisas pen agak, "Me nak eyik apan me ak. Ar n̄ibak nep me, yip l̄im dai ar wagin aul tik dapel, yad mid k̄ib giñ, m̄inim n̄iñjd yipil yib ak ag ñebin. Bin b̄i m̄inim n̄iñjd yib din, agil gos n̄ipal okok, m̄inim yad ak n̄iñ dipal," agak.

³⁸ N̄ib agek, Pailot agak, "Pen m̄inim okok n̄ib okok n̄ib konjai nep piñ d̄il m̄ideb ak, c̄in titi giñ m̄inim n̄iñjd yib me ak, agil n̄iñjn?" agak.

Juda bin b̄i Pailot nop aglak, "Jisas nop ñag pak l̄im," aglak

(Mat 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25)

Pailot m̄inim n̄ibak agil, kauyañ soñ amil, Juda kai k̄rop agak, "Yad ne tap t̄mel alap giñ ma n̄ipin."

³⁹ Pen c̄in Rom gapman, mi nokim nokim, Pasopa ñin k̄ib ak apek, b̄i nagiman n̄ibi alap yokop wiñib yokpin. N̄ib ak, Juda kai kiñ k̄iri ak,

yokop wisi'b yoken amni'minj aka?" agak.

⁴⁰ Agek, meg mi'gan dap ranil aglak, "Nop mer! Cinop Barabas nop wisi'b yokan!" aglak. Bi Barabas ni'bak, bin bi' okok kañ kañ gek gapman kai krop eip pen pen ñaglak.

19

Pailot Jisas minim kib agak

¹ Ni'b agelak, Pailot ami bi' ne okok agek, Jisas nop nag di'l pak adik madik gi'lak.

² Ni'g gi'l pakil, nag mi'goñib nu'nu sek ognap di'l, kin l'pal rek usajil bad alap gi'l, Jisas nop tol gi' ñil, walij mi'k par sek alap li' ñil,

³ nop kauyan ami'l kauyan ami'l aglak, "Nak Juda kai kin kiri, nak per nep midenim'in!" aglak. Ni'b aglig gi', nop mi'lik jo mi'lik paklak.

⁴ Pen Pailot kauyan söj ami'l, Juda bin bi' krop agak, "Ni'jim! Yad Jisas nop söj aul donigain ni'jil ni'bi ni'jnjigabim, yad ne tap ti'mel gi' wagin alap ma piyo ni'pin," agak.

⁵ Pen Jisas nop usajil nu'nu sek bad ak tol gi' ñil, walij mi'k par sek ar li' ñilak ak sek apek ni'jlig gi', Pailot krop agak, "Nop ni'jim!" agak.

⁶ Ni'b agek, bi' God nop tap sobok gep bi' kib okok abe, God sobok gep karip polisman okok abe, Jisas nop ni'jil minim bleble gi'l aglak, "Nop mab bak alaj ñag pak li'm! Nop mab bak alaj ñag

pak li'm!" aglak. Ni'b agelak, Pailot agak, "Ni'bi ke nop damil, mab bak alaj ñag pak li'm. Yad ne tap ti'mel gi' wagin alap ma piyo ni'pin!" agak.

⁷ Agek, Juda kai aglak, "Ne, 'Yad God Ni' ne,' agip ak, lo ci'n alap agip, 'K'mn'im'inj,' agip," aglak.

⁸ Ni'b agelak, Pailot ni'jil, tapin pirkil,

9 kauyan karip mi'gan eyan ami'l, Jisas nop ag ni'jil agak, "Nak karip li'm akal ni'b?" agak. Agek, Jisas minim alap pen ma agak.

¹⁰ Pailot agak, "Nak yi'p minim ma agnigan ar? Nak ni'pan. Yad nep kod midebin. Ni'b ak, nep wisi'b yoknig wisi'b yoknigain; pen nep mab bak alaj ñag pak li'lanj, agen, nep ñag pak li'ngal," agak.

¹¹ Agek, Jisas pen agak, "Pen nak yi'p kod mideban ak, nak ke mer, God nep agek kod mideban. Ni'b ak, yi'p gi' ti'mel geban miker ak, nak nep ma dinigan; bi' yi'p di'l nep ni'b ak, miker kib yi'b ak dinigan," agak.

¹² Jisas ni'b agek, Pailot nop yokop ag yokin, agil, gos ni'jak ak pen Juda kai nop b'ilalo gi' agil aglak, "Nak Jisas nop wisi'b yokenigan ak, Rom bi' kib Sisa bi' ni'jeb ne ma midenigan. Bi', yad kin midebin, apal okok, Sisa eip pen pen ñag lin, agil me, minim ni'bak rek apal," aglak.

¹³ Nıb agelak, Pailot mìnım nıbak nıñıl, am Jisas nop poj dıl söj amił, ne am bı mìnım dı bılokep sea ar sıňak alan gılak ar ak bısigak. Kau bısigak nıbak, “Kab Kıjon” apal. Pen Arameik mìnım lıl, “Gabada” apal.

¹⁴ Pen nıñ nıbak, Juda bin bı Pasopa tap kırı mogım gep nıñ. Pıb nab kıb alan won ak, Pailot kırop agak, “Kin nıbi me aul!” agak.

¹⁵ Agek, meg mıgan dap ranıl aglak, “Nop ñag pak lan! Nop mab bak alan ñag pak lan!” aglak.

Agelak, Pailot agak, “Kin nıbi nıbaul mab bak alan ñag pak lınım aka?” agak.

Agek, bı God nop tap sobok gep bı kıb okok aglak, “Kin cın alap ma mıdebin; Rom bı kıb Sisa nep mıdebin,” aglak.

¹⁶ Pen nıg gi ag damıl, Pailot mìnım kırop ak dıl, ami bı okok kırop agak, “Jisas nop dam mab bak alan ñag pak lım,” agak.

Jisas nop mab bak alan ñag pak lılk

(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

¹⁷ Pen nop ñag pak lınig gılak mab kros ak, Jisas nop ke ñel, ne dı ka gi dam “Cıp Nabıc Cög Tıñıl” apal dım ak apjakak. Dım nıbak Arameik mìnım lıl “Golgota” apal.

¹⁸ Jisas nop mab kros cıpıl pak lıl, bı omal, alap pıs kıd, alap pıs kıd, ñag pak lılk. Jisas nab sıňak mıdebin.

¹⁹ Pen Pailot agek, bı ne okok mab bog alap dıl nı kıl

tıkkı, Jisas nop ñag pak lılk mab kros bak nabıc sıňak adan dılam gi lılk. Nu kıl tıkkı mìnım ak:

**JISAS NASARET NıB JUDA
KAI KIN KIRI ME AUL.**

²⁰ Mìnım nokım ar nıbak nep, Arameik mìnım nı kıl tıkkı, Latin mìnım nı kıl tıkkı, Grik mìnım nı kıl tıkkı gılak me, Jerusalem ulep nıb sıňak mıdebin rek, Juda bin bı konjai nep udın lı nıňlak.

²¹ Pen God nop tap sobok gep bı kıb okok am Pailot nop aglak, “Mìnım nı kıl tıkkıpan ak yıpıd gıl ma gi. ‘Juda kai kin kırı’ mìnım ak ma mıdonımın; yokop agnımın, ‘Ne agıp, ‘Yad Juda kai kin kırı mıdebin,’ agıp,’ agıl, mìnım nıbak nep nı kıl tıkkımın,” aglak.

²² Nıb agelak pen Pailot kırop pen agak, “Yad mìnım tari nı kıl tıkkıpan ak, nıg gıl nep mıdenıgab,” agak.

²³ Pen Jisas nop mab bak alan ñag pak lıl, ami bı omal omal Jisas walıj ne okok bılok ke ke dıl, walıj par sek gıl ñag dör ma gılak ak, ak rek nep bılok dıniç aglak,

²⁴ “Tıg bılılı ma gi. Yokop sadu rek gıl, bı an dıniçin ak, ne dıniçab,” aglak. Gılak nıbak, God bırarık nep bin bı okok kırop gos ñek, God Mìnım ak nı kıl tıkkı, kısen nıb giňigal, aglak ak me, kısen aknıb rek nep gılak. Mìnım nıbak nı kıl tıkkı aglak,

“Walıj yıp ak bılok ke ke dıl, walıj par sek yad ak, sadu rek gıl dın,

aglak,” aglak.

²⁵ Pen ñin n̄bak, Jisas nonim ak, n̄mañ ak, Klopas bine Maria ak, Maria Magdala ak, apil Jisas nop mab kros ñag pak l̄lak manj gol n̄b s̄njak m̄delak.

²⁶ Yad Jon, Jisas yip m̄dmagil loligip bi ak, ak rek nep ap manj n̄b s̄njak m̄denek ak me, Jisas yip n̄n̄jl, nonim Maria nop agak, “Bin aul, ñi nak me ak,” agak.

²⁷ N̄b agil, ne pen nonim Maria n̄n̄jl yip agak, “Nan̄m nak me ak,” agak. N̄b agek n̄n̄lg gi, ñin n̄bak, Jisas nonim nop poj d̄l karip yad ak damil, eip m̄doligipir.

Jisas kimak

(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49)

²⁸ Jisas n̄n̄jak, wög ar ne ak magilsek gi sakak ak me, God Minim agak ak n̄n̄jd linimij, agil, agak, “Yip k̄n̄jam m̄lep gip,” agak.

²⁹ Pen ñig wain silek barol alap dap n̄b s̄njak lel m̄idek ak me, ami bi alap, tap sain bad alap d̄l, wain silek n̄bak l̄l, di mab hisop lek dai ak kabis ñagil, dap ranil Jisas nop jonib wak ar s̄njak lak.

³⁰ Jisas ñig wain silek n̄bak ñibil agak, “Dai juip,” agil, kibor kiyang gil, kaun ne God nop ñak.

Jisas tiglem bak ne ak piñ l̄lak

³¹ Pen Juda bi kib okok, kagol ñin ak d̄gep won ak

bir aposip n̄n̄jl aglak, “Tol God nop sobok gep ñin c̄n ak, c̄p okok mab bak alan ma m̄denimel,” agil, am Pailot nop aglak, “Bi mab bak alan ñag pak l̄pal okok, ami bi okok tob k̄rop okok pak pagel, kasek k̄imel, di lim eyan linimel,” aglak.

³² Agelak, Pailot ami bi okok k̄rop agek, am bi Jisas eip ñag pak l̄lak omal, tob k̄rop mal pak paglak.

³³ Pen Jisas tob nop ak pak pagin, agil, n̄n̄lak, ne bir k̄mak. N̄b gak ak me, tob nop ak pak pag ma gilak.

³⁴ Pen ami bi alap, golij alap d̄l, Jisas nop tiglem dai s̄njak piñ lek, dai lakañ sek, ñig sek soñ gak.

³⁵ N̄b ak, n̄bi bin bi minim nu k̄il t̄kebin n̄baul n̄n̄n̄gabim okok abe Jisas nop niñ d̄nimib, agil, yad Jon, Jisas nop gak ak udin yad ke niñpin rek, niñbep minim niñjd yib n̄baul agil nu k̄il t̄kebin.

³⁶ Pen gak n̄bak, God b̄rarik nep bin bi okok k̄rop gos ñek, God Minim ak nu k̄il t̄kil, kisen n̄b ḡn̄gal, aglak ak me, kisen ñig anib rek nep gilak. God Minim ak nu k̄il t̄kil aglak, “Tiñil nop ak, alap pak pag ma ḡn̄gal,” aglak.

³⁷ Pen minim alap aglak, “Bi nop piñil gesal ak nop n̄n̄n̄gal,” aglak.

Josep ne Jisas miñ goñ dam tigel gak

(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

³⁸ Bi Arimatia taun ni'b alap, Jisas minim nop ni'n dak ak pen, Juda bi kib kirok pirkil, Jisas nop ni'n dipin, agil, misen ma agoligip. Bi ni'bak yib ne Josep. Ne Jisas nop dam tigel ginnim, agil, am Pailot nop ag ni'nek, yau agek, dad amnak.

³⁹ Nikodimas ne Josep eip amnirek. Nikodimas, bi ned am Jisas nop kislim eyan ni'jak bi ni'bak. Nikodimas tap ki tep owep konjai nep, kilo akni'b ni'nuju'l nokim alap adik gi dam akni'b ajip pis adan (35) rek, dil amnak. Tap ki tep owep ni'bak, mab mö mok ak abe, mab alos mok ak abe dil gilak.

⁴⁰ Pen kiri mal am cip se ak ti'g asik dap yapil, Juda bin bi goligipal rek, mab mok dad amnak ak, cip se par anon li'ni'l, linin dil walij tid gilak sikel par ak dil, kom kam girek.

⁴¹ Jisas mab bak alaŋ ni'ag pak l'ilak kau ni'b ulep si'jak wög dai alap midek. Wög dai ni'bak nab si'jak kab mi'gan kisen nep kiri'kil, cip tigel ma gilak alap midek.

⁴² Juda kai God nop sobok gep ni'n kiri ak ulep ulep gak rek, kasek tigel gir, agil, kab mi'gan yokop ulep ni'b si'jak dam tigel girek.

20

Cip tigel gilak ak kau nep midek
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8;
Luk 24:1-12)

¹ Sade ni'n ak, karip tikni'g gek ni'nlig gi, Maria Magdala

cip tigel gilak mi'gan amil ni'jak, kab kib cip tigel pilin gilak ak, lilig gi am gol si'jak midek.

² Ne ni'nil, kauyan pig gi rikid ag apil Saimon Pita cir mal midorok si'jak apil agak, "Bi Kib ak nop kapkap dad ambal; pen dap lipal okok ma ni'pin," agak.

³⁻⁴ Ni'b agek, Pita cir mal ni'ning kasek pig gi rikid yib ag amil pan dirok. Yad ned amjakil,

⁵ mis ar kideyan nep midil, kab mi'gan onid sisip ni'nek walij bad okok nep midek.

⁶⁻⁷ Pen Saimon Pita ne kisen apil, kab mi'gan ak sikid amil ni'jak, Jisas nop walij kom silok yoklak okok wisib ma gak; tigel gilak rek nep midek. Pen walij nabic onid pag kom mid pakid gilak ak, ak rek nep ma wisibak; pag kom mid pakid gilak rek nep asik gi ke si'jak midek.

⁸ Yad ned cip tigel gilak si'jak apjaknek pen mi'ni yad ak rek nep kab mi'gan sikid amil ni'nek, walij okok kom siloklak rek midek ak me, ak me Jisas warikip, agil, ni'n dinnek.

⁹ Pen ni'n ni'bak, God Minim nu kil tikil, Jisas kimil wariknitmin, aglak minim ak, cir ni'n rep ma girok.

¹⁰ Nig ni'nil adik gi karip amnirok.

miseñ lek nop niñjak

(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

11-12 Pen Maria cip tigel gilak tigel miñgan niñbak söñ ar siñjak warikil midil sil aglig git midek. Sil ag midlig git, kid magil ñit gil kab miñgan onjed siñsip niñjak, ejol walij tjd lerek omal, Jisas cip se ned midek kau niñbak bisig midlig git, alap nabic dai onjed, alap tob dai eim, miderek.

13 Ejol niñb omal Maria nop agrek, "Tari giñig sil ageban?" agrek.

Agerek agak, "Bi Kib yad ak nop damil akal dam lipal ak ma niñpin!" agak.

14 Niñb agil, adik gil niñjak, Jisas warik midek. Pen nop niñek, bi aknib ke rek lak. Jisas niñjak ak pen ak Jisas nep, agil ma niñjak.

15 Jisas pen Maria nop agak, "Bin aul. Tari giñig sil ageban? Bi an nop piyo niñeban?" agak.

Agek, Maria agak e, bi wög dai nap niñb ak nep yip ageb, agil, agak, "Bi kib niñeb. Cip ak dad ambin, agil, akal dam lipan ak yip agenimin, yad dad amnin," agak.

16 Agek, Jisas agak, "Maria!" agak.

Agek, Maria, Arameik minim lili, "Rabonai!" agak. (Minim agak niñbak, "Minim Ag Neb Bi.")

17 Agek, Jisas agak, "Yad karip lim wagin aul kiriç git, Bapi ker adik git siñ alan ma ambin rek, yip ma dan. Pen

nak amil, mam sikkop krop agnimin, 'Jisas agip, "Yad Bapi yad, Nap niñbi, God yad, God niñbi mideb siñjak adik git amebin," agip,' agnimin," agak.

18 Jisas niñb agek, Maria Magdala amil Jisas bi ne okok krop agak, "Yad Bi Kib ak nop niñil apebin," agak. Niñb agil, Jisas minim tari tari nop agak ak, Maria ne Jisas bi ne okok krop minim niñbak agak.

Jisas miseñ lek bi ne okok niñlak

(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Pen Sade ñin ak, pit panjid amnak niñil, bi ne okok Juda bi kib okok krop pirkil, karip miñgan amil kijon ak giñ wös gil, kapkap midelak niñil, Jisas apil nab niñb siñjak miseñ lili agak, "God niñbep kod miden," agak.

20 Niñb agil, ñinmagil ur ne ak krop yomil, tiglem pis kid ne ak yom ñak. Yom ñek Bi ne okok niñil, ak Bi Kib nep, agil, miñ miñ yib gilak.

21 Jisas pen krop kauyan agak, "God niñbep kod miden. Bapi yip ag yokek apil wög ne giñpin rek, niñbep pen abe ag yokebin," agak.

22 Niñb agil, krop piglig git agak, "Kaun Siñ ak dinimib."

23 Bin bi ognap tap si tap timel giñpal okok niñil kiriç giñigabim ak, God ak rek nep niñil kiriç giñigab. Pen niñil ma kiriç giñigabim ak,

God ak rek nep niñıl ma kırıg gınıgab,” agak.

Jisas mīseñ lek bī ne Tomas nop niñak

²⁴ Pen Jisas ap mīseñ lıl kırrop mīnim agak nıñ nıbak, bī ne Tomas, yıb alap Nı Tam apal bī nıbak, kırrop eip ma mīdek.

²⁵ Nıb ak, kisen Jisas bī ne Tomas nop aglak, “Bī Kib ak niñin,” aglak.

Agelak, ne pen agak, “Nıb agebım ak pen niñmagıl nop cıpıl paklak ak abe, tıglem piñıl lılkak ak abe, udın yad ke niñıl niñmagıl yad dı niñniçgain ak me, mīnim nıbak niñ dıl, warıkıp, agıl, niñ dıniçgain; mer ak, mer,” agak.

²⁶ Nıb agıl, pen wık nokım alap mıdıl, Jisas bī ne okok Tomas eip kauyan karıp mıgan ak mıdelak. Kijon gıñ wös gılak ak pen Jisas ne apıl nab nıb sıñak mīseñ lıl agak, “God nıbep kod mīdeñ,” agak.

²⁷ Jisas nıb agıl, Tomas nop agak, “Niñmagıl nak ak, yıp cıpıl paklak aul dı niñan. Niñmagıl yad niñan. Tıglem pıs yad piñıl lılkak aul abe dı niñan. Gos par ma lıl, yıp niñ dıniçmın,” agak.

²⁸ Agek, Tomas agak, “Bī Kib yad, God yad!” agak.

²⁹ Pen Jisas Tomas nop agak, “Yıp mīseñ niñıl me, yıp niñ dıpan. Pen bin bı yıp mīseñ ma niñıl, yıp niñ dıniçgal okok, miñ miñ yıb gınıgal,” agak.

Jon mīnim nıbaul tari gınıg nı kıl tıkkak

³⁰ Pen mīnim nı kıl tıkebin nıbaul, cın Jisas bī ne okok niñ mıdon niñlıg git, Jisas tap ma gep ke ke konai nep golıgıt rek, magılseк nı kıl ma tıkkpin.

³¹ Pen nıbi, Jisas nep me Krais ak, God Nı ne yıb ak nep, agıl, nop niñ dem, nıbep dek, nop eip komıñ mīdenıgabım, agıl, mīnim nıbaul nı kıl tıkkpin.

21

Jisas mīseñ lek bī ne aknıb ar oñıd ak nop niñlak

¹ Pen kisen cın Jisas bī ne okok Nıg Cöb Taibirias sıñak mıdonok niñıl Jisas ne mīseñ lek niñnok. Tari gak ak agnıg gebin.

² Saimon Pita ak, Tomas ak (yıb alap Nı Tam apal bī nıbak), Natanyel bī Kena taun karıp lım Galili sıñak nıb ak, Sebedi nı Jems cır mamıl mal, Jisas bī ne omal sek eip, jım nı am Nıg Cöb Taibirias sıñak mıdonok.

³ Saimon Pita cınop agak, “Yad kıbsal nen amebin,” agak. Agek, “Cın eip amnígabın,” agıl, am nop eip nıg magöb dıl, git ajon ajon miñab tıkk da yokak pen kıbsal ognap ma dıñok.

⁴ Pen pıb lım gınıg gek niñlıg git, Jisas apıl nıg cöb gol sıñak warık mīdek. Nop niñnok pen ak Jisas nep, agıl, ma niñnok.

⁵ Ne cınop agak, “Nı ognıl. Nıbi kıbsal nen git tag mer

nıpım ar?" agak. Agek, cın yau agnok.

⁶ Nıb agonok, cınop agak, "Uben ak dı nıg magöb nınmagıl yıpıd kıd pıs ken yokıl me, kıbsal ognap dıniğabım!" agak. Agek, uben ak dı nıg nab eyan yokıl, kıbsal konjai yıb nep dıl, lıp gon onımın rek malak.

⁷ Nıg gek, yad Jon, Pita nop agnek, "Bı nıbak Bı Kıb ak nep," agnek. Nıb agenek, Pita nıñıl, walıj ne sıňak lak ak dı sıb nag nab sıňak adan pañıl, preñıd nıg nab eyan lak.

⁸ Cın bı ognap nıg magöb ar ak mıdıl, uben kıbsal sek ap ran jakıl mıdekk ak, lıp gi dap, par okok mer, mita aknıb nıñjuıl mamıd alan (100) rek nep, nıg gol sıňak onok.

⁹ Gol nıb sıňak apıl nıñok, mab yın bij yowak ar ak, kıbsal ognap yın mıdekk. Bred ognap ak rek nep mıdekk.

¹⁰ Pen Jisas cınop agak, "Kıbsal mıñi dıpım okok, ognap dowım," agak.

¹¹ Agek, Saimon Pita nıg magöb ar ak amıl, ne eip uben kıbsal konjai nep (153) mıdekk nıbak kab kılıp ar sıňak lıp gi donok. Uben ak mıker gak pen ma pıg rıkkak.

¹² Jisas pen cınop agak, "Apıl, tap nıñım," agak. Cın pen nabıñ gek, nak bı an amıl mıdeban, agıl, nop ma ag nıñok; ak Bı Kıb ak nep, ag gos nıñıl, kırıg gınok.

¹³ Jisas ne am bred ak dıl, cınop nonım lıl, kıbsal abe dı cınop nonım lıl gek, nıñok.

¹⁴ Pen Jisas kımıl warıkıl, cınop bı ne okok nıñ omal eper mıseñ lek nop nıñok.

Jisas Pita nop mıñım agak

¹⁵ Pen cın tap nıb sakıl, Jisas Saimon Pita nop ag nıñak, "Saimon Jon nı ne. Bı sıň aul rek mer; nak yıp nıñıd nep mıdmagıl lıpan aka?" agak.

Agek, Pita agak, "Bı Kıb. Yad nep mıdmagıl lıpin ak, nak nıpan," agak.

Nıb agek, Jisas agak, "Sipsip nılik yad okok kod mıdenimın," agak.

¹⁶ Jisas nıb agıl, kauyan ag nıñak, "Saimon Jon nı ne. Nak yıp nıñıd nep mıdmagıl lıpan aka?" agak.

Agek, Pita agak, "Bı Kıb. Yad nep mıdmagıl lıpin ak, nak nıpan," agak.

Nıb agek, Jisas agak, "Sipsip yad okok kod mıdenimın," agak.

¹⁷ Jisas kauyan pen ag nıñak, "Saimon Jon nı ne. Nak yıp mıdmagıl lıpan aka?" agak.

Pen Jisas nıg gıl, mıñım ar nokım nıbak nep, "Nak yıp mıdmagıl lıpan aka?" ag nıñıl ag nıñıl gek me, Pita gos par nıñlig gi agak, "Bı Kıb. Nak tap okok magılsekk nıpan. Nıb ak, yad nep mıdmagıl lıpin ak, nak bır nıpan," agak.

Agek, Jisas agak, “Nıb
ak, sipsip yad okok kod
midenimın.

¹⁸ Yad nep niğid yib
agebin, nak bi praj rek
midenak nın ak, wali gos
nak ke niñnak rek di lıl
ajeligi pan. Pen nak kisen
bi midlep linigan nın ak,
nak niñmagil nak kilan gi
midek niñlig gi, bi ke nib
alap nep nag non gi, ma
amnigan miyan ak poj dil
dad amnigab,” agak.

¹⁹ Jisas minim agak nibak,
bin bi ognap kisen Pita nıag
pak linigal ak, Jisas ned
niñak me ak. Bin bi kisen
nib okok, Pita nop tap tari
ginigal kimnigab ak niñil,
God ne melik tep siñ ke sek
mideb ak niñigal. Pen Jisas
Pita nop agak, “Yip kisen
gan,” agak.

²⁰ Jisas minim nibak agak
niñil Pita adik gi nıñak,
yad bi Jisas midmagil loligip
ak midenek. Yad bi nibak
me, ned Jisas Pasopa tap
nib midek wagin siñak bisig
midil ag niñnek, “Bi Kib. Bi
an nep mimig ginigab?” ag-
nek.

²¹ Pen Pita yip niñil Jisas
nop agak, “Bi Kib. Bi aul nop
tari ginigab?” agak.

²² Agek, Jisas agak, “Ak gos
yad. Yad agen ne midep
nep midek niñlig gi, adik gi
oniçgain ak, minim nak mer.
Pen nak yip kisen gan,” agak.

²³ Jisas minim agak nibak,
bin bi nop niñ dilak ognap
aglak, “Jisas bi ne nibak ma
kimnigab,” aglak. Pen Jisas
bi ne nibak ma kimnigab,

agi, minim nibak ma agak;
ne yokop agak, “Yad agen, ne
midep nep midek niñlig gi,
adik gi onigain ak, minim
nak mer,” agak.

²⁴ Jisas bi ne nibak me, ne
ke minim nibaul nu kıl tikil,
magilsek minim niğid yib
nep mideb ak niñil, nu kıl
tikip me ak.

²⁵ Jisas tap ar ke ke konai
nep gak ak pen minim nibak
yokop ognap nep nab siñaul
nu kıl tikpin. Yad nıpin,
minim nib okok magilsek
nu kıl tik buk konai nep
eyan liplap, lim dai aul sikol
gek, dam lep kau ak ma
midobkop.

Aposil

Bi Jisas mìnìm dad ameb okok kiri tap tari tari gılak

*Luk Tiopilas nop kauyan
nu kıl tıkkak*

¹ Mam Tiopilas. Yad nep mìnìm ned nu kıl tıkknek ak, Jisas nop tık dapek, pobıñ gıl, wög wagın gıl mıd damıl, tap tari tari gıl, mìnìm tari tari ag nıñ gak ak, nep mıj ned ak nu kıl tıkknek.

² Kisen, God Jisas nop dad ap ran jak seb kab alan sıñak dad amnak. Pen ne seb kab ar alan sıñak amníg gak won ak, ne gek Kaun Sıñ ne mìnìm ne dad ameb ag lak bı okok kırop ag nıñ tep gak. Mìnìm nıbak magılsek ned nu kıl tıkkıl nep nıñek.

³ Jisas kımak pen kauyan warıkıl, nıñ aknıb nıñjuıl omal (40) nab ak nıñ konjai nep mısen lıl, mìnìm ne dad ameb bı ne okok eip mıdıl, God bin bı dıl kod mıdenıgab mìnìm ak kırop ag noligip. Nıg gek, kiri udın magıl kiri ke nıñlak ne komıñ mıdek.

⁴ Pen kımıl warıkıl, lım dai ar wagın aul mıdoligip nıñ nab nıb sıñak, nıñ alap bı ne nıb okok eip tap magıl nıblıg gi agak, "Yad nıbep ned agnek rek, Bapi yad tap tari nıbep nıñıgagin agak ak, Jerusalem sıñaul nep mıdıl, kod mıdenımıb."

⁵ Jon nıg pak nıb bı ak bin bı kırop nıg ak nep pak

noligip, pen nıñ omal nep ap padıkek, Kaun Sıñ ak apıl nıbep pak nıñıgab," agak.

Jisas ne karıp lım seb kab ar alan sıñak ap ran jak amnak

⁶ Pen nıñ alap Jisas ne bi ne nıb okok mıdelak nab sıñak mısen lek, nop aglak, "Bi Kıt, nak mıtñi kin cın mıdekl, cın Isrel bin bi karıp lım cın aul kauyan ke kod mıdıl, karıp lım ognap sek kod mıdıl gınıgabın aka?" aglak.

⁷ Agelak, kırop agak, "Nıñ akal gınıgab ak, Bapi gos ne ke nıñıl ag lak; tap nıbi mer.

⁸ Pen Kaun Sıñ ne nıbep apek, nıbi kılıs dıl amıl, Jerusalem bin bi, Judia bin bi, Sameria bin bi, bin bi karıp lım tıgoñ tıgoñ magılsek okok, yad tari tari gıpın ak kırop ag nıñıgabım," agak.

⁹ Nıb agıl, bı ne okok nıñ mıdel nıñlıg gi, God nop dad ap ran jak seb kab ar alan sıñak dad amek nıñlıg gi, kımı bad alap apıl nop karıkkak.

¹⁰ Pen ne amek, kiri seb kab alan nıñ mıdel nıñlıg gi, magıl nıbak nep bı walıj tıd yımrek omal apıl kırop eip warık mıderek.

¹¹ Bi nıb omal agrek, "Bi Galili nıb sıñ aul, nıbi tari gınıg seb kab alan nıñ mıdebiñ? Nıbi nıñlıg gi mıdem nıñlıg gi, God ne gek, Jisas ap ran jak seb kab ar alan sıñak dad amıb ak, kisen ne ke aknıb rek nep adık gi onıgab," agrek.

*Judas k̄imak ak Mataias
kau ne dak*

¹² Olip D̄im alaŋ m̄idelak ak k̄irig ḡil, Jerusalem aditk̄ ḡi amniłak. Kanib par mer, Olip D̄im Jerusalem n̄ib ulep; Juda God nop sobok gep n̄in ak ajpal rek nep.*

¹³ Jerusalem amıl, karıp kineb k̄iri amjakıl, karıp n̄ılık ar alaŋ m̄igan ak amniłak. Bi m̄idelak okok: Pita, Jon, Jems, Edru, Pilip, Tomas, Batolomyu, Matyu, Alpias n̄i ne Jems ak, Saimon Selot ak, Jems n̄i ne Judas ak.

¹⁴ K̄iri per per mogim ḡil, God nop sobok göligipal. Jisas nonim Maria ak, Jisas nimam s̄ikop okok, bin ognap sek per n̄ig göligipal.

¹⁵ Pen n̄in nab n̄ib s̄ıňak, bin bi n̄injuıl aknib kagol onjıd (120) rek ap mogim gel n̄ıňlıg ḡi, Pita warıkıl k̄rop agak,

¹⁶ “Ai mam s̄ikop n̄ıňim. Kaun Sıň ne bırarık nep Depid nop gos ſek, Judas Jisas nop m̄imig n̄ıňak bi ak ḡınigab rek n̄ıňıl ſu kıl t̄kek, agak agak rek nep gak.

¹⁷ Jisas bi Judas n̄ibak dek, cın eip m̄idıl, wög ne ak j̄im n̄ıl goligipin,” agak.

¹⁸ Pen k̄isen ne Jisas nop m̄imig n̄ıňıl, kab magıl dak ak damıl, l̄ım dai alap tauıl, m̄id damıl, n̄in nokim alap ap yap pakıl, kogi ne ak pawıќıl, cıbur magılseк l̄ım ḡi söj apek k̄imak.

¹⁹ N̄ig ḡil k̄imek, Jerusalem bin bi magılseк n̄ıňıl, l̄ım

dai tauıl k̄imak n̄ibak, yib Akeldama, aglak. Akeldama aglak minim wagın ak, “Lakaň Yowak L̄ım Dai,” agıl aglak.

²⁰ Pita agak, “Depid bırarık nep God Minim dai Sam ſu kıl t̄kek agak, ‘Karıp ne cög nep m̄idonimıň; bin bi ognap karıp ne am ma m̄idenimel,’ agak. Depid minim alap pen agak, ‘Wög ne ak bi alap dıńimıň,’ agak.

²¹ Agak n̄ibak, bi cın ke alap n̄ıňıl dıńigabin. Cın Bi Kib Jisas eip tagoligipin ak, bi cın eip per tagoligip bi alap n̄ıňıl dıńigabin.

²² Bi cın eip per tagıl, Jon Jisas nop n̄ig pak ſak ak n̄ıňıl, m̄id damıl, Jisas k̄imıl warıkıl seb kab ar alaŋ amnak n̄ıňak bi alap n̄ıňıl dıńigabin. Bi n̄ibak rek don me, Bi Kib Jisas k̄imıl warıkak minim ak ag n̄i tep ḡınigab,” agak.

²³ Pita n̄ib agek, bi nak Mataias eip Josep eip k̄rop mal ag lıläk. Pen Josep n̄in ognap yib ne alap Basabas, alap Jastas, agoligipal.

²⁴⁻²⁵ Bi n̄ib omal k̄rop n̄ig ḡil ag lıläk, God nop sobok ḡil aglak, “Bi Kib, Judas ned gitmel ḡil k̄imıl, karıp ne m̄idonimıň s̄ıňak amnak ak, kau ne ak an dıńimıň, agıl, bi omal aul ag lıpin. N̄ib ak, nak bin bi magılseк gos n̄ıňıl ḡipal rek n̄ıpan ak me, nep ag n̄ıňobin, nak ke bi ak

* **1:12:** kilomita nokim alap nep rek

agek, cın nıñıl dıñigabiñ,” aglak.

²⁶ Nıb agıl, bı nıb omal yır bopıs tıg gılıg gı del, Mataias yıb ap ranek, Jisas mıñım dad ameb aknıb agıp alan eip jım ñıl, kauyan bı aknıb umıgan alan laka.

2

Kaun Sıñ ne owak

¹ Bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok, Pedikos ñıñ kıb ak mıñi, agıl, apıl karıp ñıtlık mığan nokım alap mıdelak.

² Nıg gıl mıdel nıñlıg gı, dai gu kıb seb kab ar alan nıb agıl, yıgen rek dıl, karıp ñıtlık mığan bisig mıdelak sıñak eyan owak.

³ Pen magıl nıbak nep nıñlak, mab mılañ ñon rek ak apıl, pılañkıl ke ke pıg gı rık amił, bin bı nabıc cög ar alan nokım nokım am mıdeklar.

⁴ Am mıdeklar nıñlıg gı, Kaun Sıñ apıl, kaun kırop nab adan ap ran jakak nıñıl kıri mıñım yıb ar ke ke aglak.

⁵ Pen ñıñ nıbak, Juda bin bı okok, kıri mığan ke ke, karıp lı̄m okok nıb okok nıb apıl, Jerusalem mogım gı mıdelak. Bin bı nıb okok kıri God Mıñım ageb rek nıñıl, ar nıbak rek nep gı mıdelak.

⁶ Gu kıb nıbak agek nıñıl, tari geb, agıl, bin bı konjai nep kasek karıp nıbak apıl nıñlak, mıñım yıb ar ke ke yıpid gıl nep agelak.

⁷ Kıri nıñıl, kıb gaul gıl aglak, “Bin bı sıñ aul magılsek Galili nıb.”

⁸ Pen titi gıl mıñım yıb cın ke ke apıñ rek yıpid gıl agebal nıñobiñ?

⁹ Cın ognap Padia nıb, ognap Midia nıb, ognap Ilam nıb, ognap Mesopotemia nıb, ognap Judia nıb, ognap Kapadosia nıb, ognap Podas nıb, ognap Esia nıb,

¹⁰ ognap Prijia nıb, ognap Pampilia nıb, ognap Ijip nıb, ognap karıp lı̄m Libia, Sairini taun gol okok nıb, ognap Rom nıb opıñ.

¹¹ Bin bı Rom nıb opal okok, ognap Juda bin bı yıpid gıl, ognap Juda bin bı mer pen mıñi Juda bin bı gıpal rek ar ak gıpal. Ognap Krit nıb, ognap Arebia nıb opıñ. Pen cın nıñ mıdon nıñlıg gı, mıñım yıb cın ke ke agobıñ rek yıpid gıl agıl, God ne tap aknıb ke yıb gıp, agıl, yıb ne agel ar amek, nıñobiñ,” aglak.

¹² Nıb agıl, gos par nıñlıg gı, pen ag nıñek, pen ag nıñek gıl aglak, “Ke yıb geb nıbak tari gıñig geb,” agıl, gos par yıb nıñlak.

¹³ Bin bı ognap pen kıri ñıñloj lı̄l aglak, “Ak nıg wain konjai nep ñıbıl, saköl ñagıp agebal,” aglak.

Pita mıñım ag ñak

¹⁴ Pen Pita bı Jisas mıñım dad ameb bı aknıb agıp alan eip warıkıl, meg mığan dap ranıl, bin bı konjai nep mıdelak okok kırop agak, “Nıbi Juda bin bı cın abe, nıbi bin bı Jerusalem sıñaul kın mıdebiñ okok abe, sıñaul tari gosiñ ak yad

nibep mìnım agníg gebin aul
nij̄ tep gìnimb.

¹⁵ Nibi ognap agebim, ‘Bi
sij̄ aul ñig wain konjai nep
ñibil, saköl ñagip agebal,
agebim ak, pen kiri ñig wain
ñibel saköl ma ñagip. Mîni
pīb kisen nep aposip won ak
nep me.

¹⁶ Pen mìnım yib ke ke age-
bal niñebim níbaul, bi God
mìnım agep Joel bîrarik nep
agîl ñu kîl tîkak rek nep geb
me ak. Ne mìnım níbak ñu
kîl tîkîl agak,

¹⁷ ‘God ageb, “Ñin kisen ak,
bin bi magîlsek okok
kîrop Kaun yad son gī
yoknígain.

Ñī pai níbi okok God mìnım
ne ak bin bi okok
kîrop ag ñinígal.

Bī praj níbi okok dai
niñígal.

Bī pobij níbi okok wiñin
niñígal.

¹⁸ Ñin níbak, wög gī ñeb bin
bi yad okok, bin okok
abe bi okok abe,
kîrop Kaun yad son gī
yoken, mìnım tep yad
ak bin bi okok kîrop ag
ñinígal.

¹⁹ Pen yad seb kab ar alan tap
ke ma gep rek ognap
gīl,

lîm dai ar wagin aul tap
niñep ma niñep ke níb
ognap gìnígain.

Lakañ gīl, mab yinil,
sikim adpîl kîb gīl
gìnígal.

²⁰ Pīb melîk ma gìnígal;
takin lakañ sek linígal.
Nīg genígal, kisen ñin aknîb
ke níb misen linígal.

Bī Kîb melîk tep aknîb
ke sek onígal.

²¹ Pen bin bi an an, Bī Kîb yip
di komiñ yokañ, agîl,
ag niñigal okok,
kîrop di komiñ
yoknígal,” agak.

²² Pita ne Joel ñu kîl tîkak
mìnım níbak ag dai juil
agak, “Nibi Isrel bin bi,
mìnım agníg gebin aul nij̄
rep gìnimb. Jisas bi Nasaret
nîb ak bi yokop mer; God
ne ke nop ag yokek owak.
Ñi yad ak ag yoken, tap ma
gep rek konjai nep gīl, tap
niñep ma niñep konjai nep
gīl gìnígal nab kîrop siñak
niñil, bi níbak God ne ke
ag yokek owak ak niñlan,
agîl, nop ag yokek owak.
Jisas ne tap ma gep rek nab
nîbi siñak gak ak, nîbi ke bîr
nipim.

²³ God nîbi gìnígabim
rek ned niñil, Jisas nop di
ñinmagīl ar níbep ak lek,
nîbi dam bin bi tap si tap
timel gīpal okok kîrop ñem,
nop mab kros bak alan ñag
pak lel kimak.

²⁴ Ne yur kîb yib dîl kimak
ak pen pīs nep cip tigel siñak
midil, ki gī yap pak amnímij
rek ma lak. God gek kauyan
warîkak.

²⁵ Depid pen bîrarik nep
Jisas nop mìnım ñu kîl tîkîl
agak,

‘Yad nîpin, Bī Kîb yad eip per
per mideb.

Ne ñinmagīl yipid yad
pīs ken mideb ak me,
yad ma pîrîknígain.

26 Nıg gıp ak, cıbur mı̄dmagıl
yad pı̄s geb nı̄ñıl yad
mı̄ñ mı̄ñ yı̄b gıl age-
bin.

Mı̄b goj yad kı̄mnı̄g geb
pen gos sek mı̄dıl ma
pı̄rıkı̄nı̄gain.

27 Ti gını̄g? Nak yı̄p cı̄p
tı̄gel mı̄gan ma kırı̄g
gını̄gan.

Nak Bı̄ Sı̄j nak kırı̄g gek,
mı̄b goj ne ki gī yap
pak ma amnı̄gab.

28 Nak yı̄p komı̄j mı̄dep
kanīb ak yomnak.

Yad nak eip mı̄dıl, mı̄ñ
mı̄ñ yı̄b gını̄gain,’
agak,’ agak.

29 Pita Depid agak mını̄m
nı̄bak ag juı̄l agak, “Ai mam
sıkop, yad nı̄bep mını̄m
yı̄pı̄d gıl agen, nı̄ñ tep
gını̄gabım. Based açık Depid
kı̄mek tı̄gel gılak kau mı̄gan
ak mı̄deb; kau mı̄gan nı̄bak
mı̄ñi cın ak rek nep nı̄pın.

30 Pen Depid ne God mını̄m
agep bı̄ alap mı̄doligıp ak
me, ne nı̄ñak, God bı̄rarık
nep mını̄m ag lı̄l agak, ‘Nak
ní̄ tı̄knı̄gan tı̄k damıl tı̄k
linı̄gal nı̄ alap ne kau nep dıl,
kīn mı̄denı̄gab,’ agak.

31 Depid tap kı̄sen gını̄gab
ak nı̄ñıl, Mesaia ak* ne kı̄mıl
warı̄knı̄gab, agıl, agak, ‘Nop
cı̄p tı̄gel mı̄gan ma kırı̄g gak.
Mı̄b goj ne ki gī yap pak ma
amnak,’ agak.

32 “Mı̄ñi God gek, Jisas
ne warı̄kıl komı̄j mı̄deb.
Ne komı̄j mı̄deb ak cın

magılsek udın magıl cın ke
nı̄pın.

33 God Jisas nop dam
ní̄nmagıl yı̄pı̄d pı̄s ar ne
ak lak. Lı̄l, ne Kaun Sı̄j
ní̄nı̄gain, agıl agak ak, Jisas
nop ñek, ne pen cınop ñek,
apıl gu kı̄b agek, cın mını̄m
ke ke agosın sı̄jaul nı̄bi ke
nı̄ñebım.

34 Pen Depid mını̄m agak
nı̄bak, ne ke ma agak. Depid
ne lı̄m dai ar wagın aul
mı̄dıl, seb kab ar alanj ma
amnak. Pen ne agak,
‘Bı̄ Kı̄b ne Bı̄ Kı̄b yad ak nop
agak,

“Nı̄nmagıl yı̄pı̄d yad pı̄s
ar bı̄sig mı̄denı̄mın;

35 yad gen kaual maual nak
okok,
talak mı̄gan nak okok
mı̄denı̄gal,” agak,
agak.

36 “Nı̄b ak, nı̄bi Isrel bin bı̄
magılsek nı̄ñ rep gını̄mı̄b:
Jisas bı̄ mab bak alanj ñag
pak lem kı̄mak bı̄ nı̄bak
nep, God gek Bı̄ Kı̄b yı̄b
mı̄deb. Ne nep Mesaia per
kod mı̄doligıpın me ak,”
agak.

37 Pita mını̄m nı̄bak agek,
bin bı̄ nı̄ñ mı̄delak okok
nı̄ñel ñaul amnak. Nı̄g gek,
kı̄ri Pita abe, Jisas mını̄m
dad ameb bı̄ okok abe, ag
nı̄ñıl aglak, “Nı̄b ak, mam
sıkop, cın mı̄ñi tari gın?”
aglak.

38 Agelak, Pita agak, “Nı̄bi
nokı̄m nokı̄m magılsek
mı̄debeım rek, tap si tap

* 2:31: Grik mını̄m “Krais ak” abe, Hibru mını̄m “Mesaia ak” abe wagın nokı̄m
alap nep mı̄deb: “God ag lak Bı̄ ak.”

tîmel gîpîm ar ak, tari gînîg nîg gîpîn, agîl, kîrig gîl, Jisas Krais nop nîj dîl, nîg paknîmîb. Nîg genîgabîm, God tap si tap tîmel gîpîm ak nîjîl kîrig gîl, Kaun Sîn ne ak nîbep nînîgab.

³⁹ God bîrarîk nep agak, ‘Yad Kaun yad nîbep Isrel bin bî nîl, nît pai nîbi tîk donîgabîm okok kîrop nîl, bin bî par okok kîrop abe nîl gînîgain,’ agak. Nîb ak, cîn nîpîn, God bin bî an an olan, agnîgab okok, kîrop magîlseK Kaun Sîn ak nînîgab,’ agak.

⁴⁰ Pita kîrop yîmîg nîjîl, mînîm konjai nep agîl agak, ‘Bin bî mîñi mîdebal ognap abramek gî tîmel gîpal rek, nîbi kîrig gîl, mîd tep gînîmîb. Mer ak, yur kîb dînîgabîm,’ agak.

⁴¹ Bin bî konjai nep Pita mînîm agak ak nîjîl, Jisas Krais nop nîj dîl, nîg paklak. Nîn nîbak nep, bin bî tri tau-san (3000) rek Jisas Krais nop nîj dîl, Jisas bin bî ne eip jîm nîl mîdelak.

⁴² Nîb ak, kîri per per apîl, bî Jisas mînîm dad ameb okok eip jîm nîl mîdîl, God Mînîm ag ñelak ak nîj tep gîn, agîl, ag amîl apîl gîlig gî, bred tî pañîl jîm nîl nîblig gî, God nop sobok gîlig gî mîdeligîpal.

Jisas bin bî ne okok gôligîpal rek

⁴³ God bî Jisas mînîm dad ameb okok kîrop kîlis ñek, tap ma gep rek konjai nep gîl, tap nîjep ma nîjep konjai

nep gîl gel, bin bî okok nîjîl, kîb gaul gîlak.

⁴⁴ Bin bî Jisas nop nîj dîlak okok, jîm nîl mîdîl, bin bî tap ma mîdek okok, bin bî ognap kîrop tap abramek bîlok nîlak.

⁴⁵ Lîm dai, tap okok ak rek nep sîkim gîl, mani dîl, bin bî tap ma mîdek okok kîrop nonîm lî nîlak.

⁴⁶ Kîri per per, nîn nokîm nokîm, God sobok gep karîp ak am mogîm gôligîpal. Pen karîp kîri okok ak rek nep am mogîm gîl, bred tî pañîl, mîdmagîl ar nokîm lîlig gî, miñ miñ gîlig gî, tap jîm nîl nîbeligîpal.

⁴⁷ Pen bin bî mîdelak okok magîlseK, Jisas nîj dîlak bin bî kîrop nîjel, tep gak. Per per, nîn nokîm nokîm, Bî Kîb ne bin bî ognap sek dî komîj yokek, kîri Jisas nop nîj dîl, apîl Jisas bin bî ne ned nîb okok eip nab sakîl mîdeligîpal.

3

Bî tob tîmel gak ak, Pita gek, komîj lak

¹⁻³ Praj nonîm tîk dowak nîn ak nep tob tîmel gak alap, nop nîn nokîm nokîm per per dapîl, God sobok gep karîp kîjon wagîn, Kîjon Kîl Tep, apal ak, gol sînjak lel bîsig mîdoligîpal. Mîdlig gî, bin bî God sobok gep karîp nîlik mîgan ap amelîgîpal okok, kîrop mani tap yîp alap nîm, agîl asîb goligîpal.

Pen mînek alap, Pita eip, Jon eip pîb kim gak dîgep won ak, God nop sobok

gep won ak, God nop sobok giniç, ap padiker niñig gi, bi tob t̄imel gak n̄ibak k̄rop mal niñil agak, "Yip mani ognap niñir," agak.

⁴ Agek, k̄iri mal nop niñ i sek li midil, Pita agak, "C̄rop mal niñan!" agak.

⁵ Agek, yip tap alap niñig gebir, agil, k̄rop mal niñ miñek niñig gi,

⁶ Pita agak, "Mani silpa, mani gol, yad ma mideb ak pen tap yad nokim alap mideb ak nep niñigain. Jisas Krais Nasaret n̄ib ak, yib ne agil nep agebin, 'Warik amnon!' " agak.

⁷ Pita n̄ib agil, niñmagil yipid pis kid nop dil, di warik ñek niñig gi, magil n̄ibak nep tob abe, tob gol abe tep gak.

⁸ Tep gek, kasek warik amlig gi, talak talak giliç gi, God nop tep aglig gi, k̄iri mal eip God sobok gep karip niñlik miñan ak amnak.

⁹ God nop tep, agil, tob taulig gi ajek ak, bin bi midelak okok niñil,

¹⁰ bi tob t̄imel per apil, God sobok gep karip kijon wagin, Kijon Kil Tep, apal ak, gol siñak bisig midil, mani tap okok asib agoligip bi n̄ibak, titi gitl tob yib taulig gi apeb, agil, k̄iri gos par niñil kib gaul gitlak.

Pita minim ag ñak

¹¹ Bi n̄ibak ne, God sobok gep karip mis ken, Solomon Karip Badak, apal, miñan ak midil, Pita eip, Jon eip k̄rop mal nab nab l̄il di midek

niñig gi, bin bi magilsek kib gaul giliç gi, pig gi rikid ag apelak.

¹² Bin bi apelak, Pita ne niñil agak, "Isrel bin bi siñ aul, n̄ibi tari giniç gos par niñil c̄rop bi mal niñ i sek lebim? 'C̄ir mal bi k̄ilis, bi tep midil gesir, bi n̄ibaul kanib tag tep geb,' agil, gos ak niñebim ar? Ak mer.

¹³ Ebrahim, Aisak, Jekop, based acik cin sikop okok sobok goligipal, God n̄ibak nep ne ke gek, bi wög gi ñeb ne Jisas warik, bin bi okok niñil, ne melik tep aknib ke sek mideb, agil, n̄ipal. N̄ibi pen Jisas nop ma dipek. Pailot, Jisas nop wisib yokin, agak ak pen n̄ibi ke, nop dam mab bak alan ñag pak l̄ilan, apek.

¹⁴ Jisas ne Bi Siñ; ne Bi Komij Tep per nep God ageb rek nep geb. Pen n̄ibi apek, Jisas ne bi niñeb cin mer, bi cip ñagoligip bi ak cinop wisib yokan, apek.

¹⁵ Niñ git, Bi komij midep magil ñeb Bi ak nop ñag pak l̄ipek. Pen God gek, ne warikak ak, cin udin magil cin ke niñil agobir.

¹⁶ Bi tob t̄imel per niñim aul, miñi komij losip niñim. Jisas k̄ilis ne gek me, komij lip. Jisas niñ dil, yib ne agor, ne gek pis nep komij lip.

¹⁷ "Pen midemam yad siñaul. N̄ibi ke abe, bi kib n̄ibi okok abe, sakil sek midil, Jisas nop niñ gitpek.

¹⁸ Pen God ne bi minim ne agep okok k̄rop birarik

nep gos ñek aglak, ‘Kisen God Mesaia ne yur kib yib dil kimnigab,’ aglak ak me, aglak rek nep giþek.

¹⁹ Nib ak, tap si tap timel giþim ak, tari ginig nig giþin, agil, kiri gil, God nop adik gi apem, ne tap si tap timel giþim acir ak lig gi yoknigab.

²⁰ Nig gem, Bi Kib ne kaun nibep nab adan kiliis ne nil, Krais ak nibep birarik nep ag lak ak ag yoknigab. Krais ak Jisas.

²¹ God ne birarik nep agek, bi minim agep sinj ne okok aglak rek, Jisas ne karip lim seb kab ar alan sinjak mideb rek midenigab niñlig gi, God tap magilsek kauyan gi li rep ginigab niñ ak onigab.

²² Mosis agak, ‘Kisen Bi Kib God nibi, ne bi minim agep yad rek, bi wagin nibi ke alap, ag yoknigab. Ne apil, minim agnigab ak magilsek niñ tep ginimib.

²³ Bin bi minim ne madinigal okok, bin bi ne ma midenigal; kiri pis nep sony ar eyan amil, kimnigal, agak.

²⁴ “Bi God minim agep Samyuel abe, bi God minim agep kisen olak okok abe, magilsek tap miñi misen leb niñjobin ak, bir ag nilak.

²⁵ God birarik nep nased acik nibi minim ag lak ak, nibi ke tap ame debim me ak. God based Ebraham nop ginigain, agil, minim ag lak. Minim ag lil agak, ‘Nt pai nak tikek, kiri tik dam dapil

gil tiknigal okok, bi alap midil me, ne gek bin bi okok magilsek miñ miñ ginigal,’ agak.

²⁶ Pen God Bi Wög Gi Neb ne Jisas karip lim wagin aul ag yokak ak, nibep nep nen agil, ned ag yokek owak. Isrel bin bi tap si timel timel yib giþpal ak, tari ginig nig giþin, agil, ar nibak kiri gil, mid tep gilan, agil, nibep Isrel bin bi sinj aul ned ag yokek owak,” agak.

4

Pita eip Jon eip kiro
minim kib aglak

¹ Pita eip, Jon eip bin bi kiro minim ag nerek niñlig gi, bi God nop tap sobok gep bi okok abe, God sobok gep karip polisman bi nabic kiri ak abe, bi Sadyusi okok abe, amil minim agelak nibak peyiñ niñlak.

² Jisas kimil warikak rek, bin bi Jisas nop niñ dinigal okok ak rek nep kimil wariknigal minim ak, tari ginig nib ag nebir, agel, milik yowak.

³ Nib ak, kiri Pita eip Jon eip di cici lil, miñi diþep magil aul mer, tol minim kib agnigabin, agil, kiro mal dam miñ lilkak.

⁴ Pen Pita Jon bi omal minim tep nibak ag nerek, bin bi niñil, konjai yib niñ dilak. Nib ak, bin bi Jisas niñ dilak okok akniþ paip tauson (5000) rek amnak.

⁵ Pen minrek, Juda bi kib karip lim nibak kod

m̄ideliḡpal okok abe, b̄i m̄in̄im t̄iḡ b̄ilocep okok abe, b̄i lo m̄in̄im ag ñeb b̄i okok abe, Jerusalem s̄ıñak ap moḡim ḡilak.

⁶ God nop tap sobok gep b̄i k̄ib ȳib Anas eip, Kaiapas eip, yakam k̄iri b̄i Jon ak, Aleksada ak, b̄i yakam k̄iri ognap sek ap̄ıl, nab n̄ib s̄ıñak m̄idelak.

⁷ K̄iri moḡim ḡil agel, Pita Jon k̄rop mal poj̄ d̄ıl dap nab s̄ıñak lel, k̄rop mal ag n̄ıñıl aglak, “B̄i tob t̄imel gak ak titi gi gesir komiñ lip? K̄ılıs akal n̄ib d̄ıl, ȳib tari agıl, n̄ig ḡipir?” aglak.

⁸ Agelak, Kaun Sıñ ne am Pita nab adañ ap ran jakek n̄ıñliḡ gi, Pita agak, “N̄ibi Juda b̄i k̄ib abe, b̄i m̄in̄im t̄iḡ b̄ilocep abe, m̄in̄im agebin aul n̄ıñim.

⁹ B̄i ȳim gep tob t̄imel gak ak cır gor komiñ lak ak n̄ıñıl, ‘N̄iri titi gi gesir komiñ lip?’ agıl, cırrop m̄in̄im k̄ib agebiñ ar?

¹⁰ N̄ib ak, n̄ibi m̄in̄im agn̄iḡ gebin aul n̄iñ tep ḡin̄im̄b. Isrel bin b̄i okok magiñsek ak rek nep n̄iñ tep ḡin̄imel. Jisas Krais b̄i Nasaret n̄ib, cır ȳib ne ak nep n̄iñ d̄ıl, ȳib ne agor, ne gek, b̄i n̄ibaul nop p̄is nep komiñ lek, tag tep geb n̄iñebiñ. N̄ibi Jisas Krais nop mab bak alañ ñaq pak l̄ipek ak pen God gek kauyan warıkak.

¹¹ B̄i Jisas n̄ibak nop gos n̄ıñliḡ gi me, God M̄in̄im ūñ k̄ıl t̄ik̄il aglak,
‘N̄ibi b̄i karıp gep okok, kab

par alap, ak kab t̄imel, agıl, k̄ırıḡ ḡipek ak, m̄iñi karıp sap nab eyan p̄iñıl ūñl̄ m̄ideb,’ aglak.

¹² God ne Jisas ȳib ne nep cınop agak n̄ıñıl Jisas ne nep cınop d̄i komiñ yokn̄im̄iñ rek lip. L̄ım dai ar wagın aul b̄i ke n̄ib alap cınop d̄i komiñ yokn̄im̄iñ rek ma lip, mer ȳib,” agak.

¹³ Pita Jon k̄iri b̄i omal warıkıl, ma p̄irirkıl, abramek ȳip̄id ḡil nep agrek ak, b̄i k̄ib n̄ib okok n̄ıñıl, wal ȳib agıl aglak, “B̄i omal aul k̄iri skul ma agrek ak pen k̄iri Jisas eip m̄idil n̄ig ḡil gebir,” aglak.

¹⁴ B̄i tob t̄imel gak komiñ lak ak nab k̄iri s̄ıñak m̄idek n̄ıñliḡ gi, k̄rop mal m̄in̄im ag ḡin̄imel rek ma lak.

¹⁵ N̄ib ak me, k̄iri aglak, “Kansol karıp aul söj̄ eyan am m̄idenimir,” aglak. Söj̄ eyan am m̄ider n̄ıñliḡ gi, k̄iri ke ag n̄iñ ag n̄iñ ḡil aglak,

¹⁶ “B̄i omal aul cın tarı ḡin̄? K̄iri tap ma gep rek ak ger, Jerusalem bin b̄i magiñsek b̄ır n̄ipal. N̄ib ak, k̄iri mal tap ma gep rek alap ma ḡipir agiñ rek ma lip.

¹⁷ Pen k̄iri amıl, m̄in̄im n̄ibak bin b̄i t̄igoñ ognap ager, k̄iri ak rek nep n̄ıñim̄el rek lip. N̄ig ḡip ak, cın k̄rop mal m̄in̄im k̄ılıs agıl agiñ, ‘Jisas ȳib ne ak k̄isen bin b̄i ognap ma agn̄imir, mer ȳib,’ agiñ,” aglak.

¹⁸ N̄ib agıl, k̄rop mal agel aperek aglak, “Jisas ȳib ak k̄isen ma agn̄imir; bin b̄i og-

nap Jisas mìnìm ak ma ag nñinimir, mer yib,” aglak.

¹⁹ Nib agelak, Pita Jon kiri pen pe agrek, “Cir God mìnìm nop ak kırıg gıl, mìnìm nıbep ak dor, God nop tep gınigab aka mer? Nibi ke nıñım.

²⁰ Pen Jisas tari tari gak, mìnìm tari tari agak ak, cir bin bi okok kırop ag nı kırıg gjır rek ma lıp,” agrek.

²¹⁻²² Nib agerek, Kansol bi kib okok gos kiri ke nıñıl, ‘Bı aul mıt nıñjuıl omal (40) mıdıl, mìnji komıñ lıp aul, bin bi okok nıñıl magılsek God nop tep agebal. Cin bi nıb omal aul kırop tap alap genigabin ak, bin bi sıñ aul kal onıgal,’ agıl, kırop mal yokop mìnìm kılıs agıl, ag söñ yoklak.

*Bin bi Jisas nop nıñ dilak
okok God nop sobok gılak*

²³ Pita Jon kırop mal nıg gıl ag söñ yokel, kiri am Jisas bin bi ne okok kırop nıñıl, bi God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi mìnìm tıg bılokep okok abe, mìnìm tari tari aglak ak kırop ag nırek.

²⁴ Ag nırek, kiri nıñıl magılsek God nop sobok gıl aglak, “Nak Bi Kib nokım nep mıdeban. Nak seb kab ar alan gı lıl, lım dai wagın aul gı lıl, nıg solwara gı lıl, tap tari tari mıdeb okok magılsek gı lıl, gı lınak.

²⁵ Bırarık nep nak gek, Kaun Sıñ ne based cın Depid nop gos nıek, mìnìm nep ak agıl agak,

‘Juda bin bi mer okok kiri tari gınig kal jupal?

Bin bi okok tari gınig gos nıñ tep gıl mer, mìnìm ar nokım ag lıl mımig mìnìm apal?

²⁶ Kiñ karıp lım ke ke kod mıdebal okok abe, gapman bi kib karıp lım ke ke kod mıdebal okok abe,

mìnìm ag ar nokım lıl apal, “God Bi Kib eip, Mesaia ne eip, kırop eip pen pen gın,” apal,’ agak.

²⁷ Kiñ Herod abe, gapman bi kib Podias Pailot abe, Juda bin bi mer okok ognap abe, Isrel bin bi sıñ aul nıb ognap abe, Jerusalem aul apıl, Bi Wög Gi Neb sıñ nak ak Jisas, Mesaia ag lınak ak nep, mìnìm ag ar nokım lılak.

²⁸ Pen nak Bi kılıs, ned gos nak ke nıñıl agnak, Krais nop nıg nıg gınigal agnak ak me, kiri nıg gınimel rek lak; yokop ak kılıs kiri ma mıdobkop.

²⁹ Bi Kib, mìnji cınop mìnìm kılıs tımel yib agebal ak nak gos nıñnímın. Cınop bin bi wög gi neb nak kod mıdıl, kılıs nak cınop nıek, cin ma pırıkkıl, kılıs yib gıl mìnìm nak bin bi okok kırop mısej ag nıñ.

³⁰ Bin bi tap gıp okok, nak gek, cin Bi Wög Gi Neb sıñ nak Jisas yib ne agon, kırop komıñ lınımın. Nak gek, cin Jisas yib ne agon, tap ma gep rek ognap, tap nıñep ma nıñep rek ognap gın,” aglak.

³¹ Pen kiri God nop nıg gi sobok gīlig gī mı̄del nı̄nlig gī, karip mı̄delak ak monmon rek dıl, Kaun Sı̄n ne apıl nab kırop adan ap ran jakek, ma pırı̄kıl, God Mınım ak kılıs yı̄b gīl ag nı̄lak.

Jisas bin bı̄ ne tap nonım lī nı̄ tep gīlak

³² Pen bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄lak nı̄b okok, mınım ar nokım agı̄l, gos ar nokım nı̄nlig, tap kiri tap tari mı̄dekl okok, tap kiri jı̄m nı̄l nep mı̄dekl, tap cın ausek, agı̄l ma nı̄nlak.

³³ Bı̄ Jisas mınım dad ameb okok, bin bı̄ okok kırop mınım kılıs gī agı̄l ageligipal, "Jisas nop nı̄ag pak lel, kı̄mıl warı̄kak, nop udı̄n cın ke nı̄njnok," agoligipal nı̄nlig God kırop magı̄lsekyı̄mig yı̄b nı̄nlig dı̄tep yı̄b goligip.

³⁴ Kırop bı̄ ognap tap ulep gī ma mı̄dekl; magı̄lsekyı̄t tap mı̄dekl. Bin bı̄ lı̄m dai aka karip ognap mı̄dekl okok, sı̄kim gī mani dıl,

³⁵ bı̄ Jisas mınım dad ameb okok kırop nȫligrı̄pal. Kiri pen dıl, bin bı̄ tap ma mı̄dekl okok kırop nonım lī nȫligrı̄pal.

³⁶ Pen bı̄ Lipai wagı̄n tı̄k damıl tı̄klak bı̄ alap yı̄b ne Josep. Karip lı̄m ne Saipras nı̄b. Bı̄ nı̄bak ne bin bı̄ ognap kırop mınım sain agı̄l ag nı̄ rep gek, kiri nı̄nlig gos sek mı̄deligipal rek, bı̄ Jisas mınım dad ameb okok nop Banabas aglak.

³⁷ Josep lı̄m dai ne alap agek, bin bı̄ ognap taulak nı̄nlig mani nı̄bak dad apıl bı̄ Jisas mınım dad ameb okok kırop nı̄ak.

5

Ananaias ber tom agrek

¹ Pen bı̄ ber alap mı̄derekl. Nı̄gmıl yı̄b ne ak Ananaias, bin ne yı̄b ne ak Sapaira. Ber mal kiri lı̄m dai kiri alap ager taulak.

² Tael, Ananaias ne mani nı̄bak pı̄s kı̄d kiri ke nonım lı̄l, pı̄s kı̄d dam Jisas mınım dad ameb bı̄ okok kırop nı̄ak. Bine abe nı̄njak.

³ Pen Ananaias mani nı̄bak nı̄g gīl dap nı̄ek, Pita agak, "Ananaias, Seten nep gos nı̄ek, nak tom agı̄l agesan, 'Lı̄m taupal manı̄ magı̄lsekyı̄t dapebin aul,' agesan. Mınım esek agesan nı̄bak, Kaun Sı̄n nop ak rek nep esek agesan. Manı̄ lı̄m dai taupal nı̄bak pı̄s kı̄d we gīl opan.

⁴ Lı̄m dai nı̄bak, lı̄m dai nı̄ak. Sı̄kim gīnı̄g, sı̄kim gīpnap; kırı̄g gīnı̄g, kırı̄g gīpnap. Pen lı̄m sı̄kim gek, mani taulak nı̄bak, magı̄lsekyı̄t donı̄g, magı̄lsekyı̄t dopnap; ognap nep donı̄g, ognap nep dopnap; magı̄lsekyı̄t karip nak sı̄njak kırı̄g onı̄g, kırı̄g opnap. Mınım ma mı̄dobkop. Pen nak mınım wai nı̄esan ak, cınop bı̄ nep mınım wai ma nı̄esan; God nop ak rek nep mınım wai nı̄esan. Nak ti gīnı̄g nı̄g gesan?" agak.

⁵ Pita nı̄b agek, Ananaias nı̄nlig, won nı̄bak nep ap yap lı̄m eyan pakıl pı̄s nep

kımak. Nıg gek nıñlıg gi, bin bı okok gak nıbak nıñıl, jel gek pırıklak.

⁶ Pen bı praj okok apıl, cıp se par ak walıj kom kam gił, dam tıgel giłak.

⁷⁻⁸ Pen bine, nıgmıl ne kımek dam tıgel giłak ak ma nıñjak. Ne yokop ulep won alap mıdıl apjakek, Pita nop agak, “Lım dai nıri ber ak sıkım gırek, mani nıg aknıb rek nep taulak aka?” agak.

Agek, bine agak, “Taulak ak dowıp me ak,” agak.

⁹ Agek, Pita nop agak, “Nıri ber tari gıtınıg mıñım ag ar nokım lıl nıg gıpir? Bı Kıt Kaun ne mıñım esek nıbak ma nıñıgab, agıl, nıg gıpir? Nıñan! Nagımlı kımosıp, dam tıgel gıpal bı okok mıdebal kıjon wagın sıñaul. Nep ak rek nep dad amnıg gebal,” agak.

¹⁰ Nıb agek nıñlıg gi, magıl nıbak nep, Pita tob wagın sıñak ap yap lım eyan pakıl kımak. Bı praj nıon nıgmıl nop dam tıgel giłak nıbak apıl, bine ak rek nep bır pıs nep kımak ak nıñıl, nop dam nıgmıl nop tıgel giłak pıs kıd tıgel giłak.

¹¹ Krais nop nıñ dıłak bin bı okok abe, bin bı ognap okok abe, tap gak nıbak nıñıl, magılsek jel gek pırıklak.

Tap ma gep rek ognap ke ke giłak

¹² Bı Jisas mıñım dad ameb aknıb umıgan alan tap ma gep rek konjai nep bin bı mıdelak nab sıñak gi

mıdelak. Pen bin bı God Mıñım nıñ dıł Krais nop nıñ dıłak okok, magılsek ap mogım göligıpal God sobok gep karıp söj ar “Solomon Karıp Badak” apal ak.

¹³ Bin bı ognap okok, Krais nop nıñ dıłak bin bı okok kırop nıñel, tep gak ak pen, Krais bin bı ne mıdebal okok, cın titi gił am kırop eip mogım giñ, ag gos nıñıl, pırıklak.

¹⁴ Pen per per bin bı kisen nıb konjai yıb nep, Bı Kıt nop nıñ dıł, bin bı ned nıb okok eip ap jım nıł mogım göligıpal.

¹⁵ Jerusalem bin bı, bı Jisas mıñım dad ameb okok giłak rek nıñıl, bin bı mıñak gak okok dap kanıb kıt gol sıñak lıl, mıj par mıgan mıgan lıl aglak, “Pita padıkek, pıb mımtaŋ ne ak kırop pak nıek, kırop komıñ lıñıgab,” aglak.

¹⁶ Bin bı maŋ karıp lım Jerusalem ulep sıñak mıdelak okok, ak rek nep bin bı tap gak okok dıł, bin bı kıjeki kıyob nıllık sek mıdelak okok dıł, dolak. Dapelak, kırop gel, magılsek komıñ lak.

Jisas mıñım dad ameb bı okok kırop gi timel gił miñ lıłak

¹⁷ Nıg gelak, bı God nop tap sobok gep bı kıt yıb ak abe, bı nıñeb ne bı Sadyusi okok abe, bı Jisas mıñım dad ameb okok kırı tap ma gep rek nıg gel yıb cınop ap yonıgab, agıl, bı okok kırop nıñel mıllık yowak.

¹⁸ Kîrop mîlîk yapek, bî Jisas mînîm dad ameb okok kîrop tîg cîcî lîl, dam gapman kai kîrop ñel, mîn lîlak.

¹⁹ Mîn lîlak ak, pen ñîn nîbak nep kîslîm eyan, Bî Kîb agek, ejol alap apîl, kîjon ak yîkîl, kîrop poñ dad söñ amnîlak.

²⁰ Söñ amel, ejol agak, "Nîbi God sobok gep karîp ak amîl, bin bî okok kîrop, God gek per per komîn mîdenîgal mînîm tep ak magîlseñ ag ñîn tep gînîmîb," agak.

²¹ Agek, mînâb tîkak nînlîg gi, God sobok gep karîp ak amîl, ejol ak agak rek, bin bî okok kîrop wagîn gił mînîm ag ñîlak. Nîg gił ag ñel nînlîg gi, God nop tap sobok gep bî kîb yîb ak abe, bî nîneb ne okok abe apjakîl, bî mînîm dî bîlokep okok kîrop magîlseñ sîk agel, ap Kansol kîb ak mogîm gel, bî God sobok gep karîp kod mîdep bî okok ag yokîl aglak, "Bî Jisas mînîm dad ameb okok mîn lîpîn ak mîni am ulîk gi dowîm," aglak.

²² Agelak, bî God sobok gep karîp kod mîdelak bî okok mîn lep karîp ak amîl nînlak, bî Jisas mînîm dad ameb okok ma mîdelak. Kîri adîk gi apîl aglak,

²³ "Cîn am nîpîn, kîjon ak giñlak rek mîdosîp, bî kod mîdep bî okok ak rek nep kîjon wagîn ak nîj mîdesal ak pen cîn kîjon yîkîl, karîp ñîlîk mîgan eyan amîl nîpîn, bî alap ma mîdosîp yîb," aglak.

²⁴ Nîb agelak, bî God sobok

gep karîp kod mîdelak bî kîb kîri ak abe, God nop tap sobok gep bî kîb okok abe, mînîm nîbak nînjîl, nîg gîp tari gînîgab, agîl, gos par yîb nînjîlak.

²⁵ Nîg gił gos par nîj mîdel nînlîg gi, bî alap apîl kîrop agak, "Bî mîn lîpek okok, kîri am God sobok gep karîp ak mîdlîg gi, bin bî okok kîrop mînîm ag ñebal," agak.

²⁶ Nîb agek, bî God sobok gep karîp kod mîdelak bî kîb kîri ak, bî ne ognap kîrop ulîk gił, bî Jisas mînîm dad ameb nîb okok kîrop dînîg amnîlak. Amîl, Jerusalem bin bî sîñ aul cînop kab ju paknîgal, agîl, kîrop ma ag giłak; kapkap ulîk gi dolak.

²⁷ Jisas mînîm dad ameb bî okok kîrop kapkap ulîk gi Kansol ap mogîm gi mîdelak nab sîñak dapel, God nop tap sobok gep bî kîb yîb ak kîrop agak,

²⁸ "Cîn nîbep, Jisas mînîm ak ma agnîmîb, agîl, mînîm kîlis gi agîl apîn ak pen ag mer nînjîl kîrig gîpîn. Nîbi pen amîl Jerusalem bin bî kîrop magîlseñ Jisas mînîm ak ag ñîlîg gi, cînop ag juîl agebîm, 'Kîri nep Jisas nop ñag pak lîlak,' agebîm," agak.

²⁹ Nîb agek, Pita bî Jisas mînîm dad ameb ognap eip aglak, "Cîn bin bî mînîm apal ak ma dînîgabîn; God mînîm ne ak nep dînîgabîn!"

³⁰ Jisas nop mab bak alan ñag pak lem kîmak ak pen, apîs based sîkop sobok

göligipal God ak nep gek, ne kauyan warıkak.

³¹ Warıkıl, God ne gek, am karıp lım seb kab ar alan sığjak amił, God nıñmagıl yıpıd pıs ken mıdeb. Nıb ak cın nıpın, ne nep Kin mıdıl, cınop dı komıñ yoknígab. Ne cınop Isrel bin bı yımig nıñıl, tap si tap tımel gıpın ak, tari gìnig nıg gıpın, agıl, kırıg gon, ne nıñıl tap tımel gıpın okok kırıg gıl, cınop dı komıñ yoknígab.

³² God gıp nıbak, cın udın magıl tımid mıgan cın ke nıñıl, bin bı okok kırrop ag nıobın. Bin bı mınım ne nıñ dıl ageb rek nep gìnigal okok, God ne Kaun Sıñ ak kırrop ūek, ne kırrop ak rek nep mınım tep nıbak ag nıñ tep gek nıñigal,” aglak.

³³ Bı Jisas mınım dad ameb okok nıb agelak, bı mınım dı bılokep ap mogım gi mıdelak nıb okok kal juł aglak, “Kırrop pıs nep ūag pak lın,” aglak.

³⁴ Nıb aglak ak pen, nab nıb sığjak bı alap mıdekl, yıb ne ak Gameliel. Ne bı Perisi, lo mınım ag ūeb bı kırı alap. Juda bin bı magılsek nop nıñel tep goligip. Bı Gameliel nıbak warıkıl agak, “Bı ūon nıbaul kırrop agem söj amniłan. Yad nıbep mınım alap ag nıñ,” agak. Nıb agek, bı nıb okok ag söj yoklak.

³⁵ Bı nıb okok ag söj yokel nıñlıg gi, Gameliel ne bı Kansol okok kırrop agak, “Isrel bı sığ aul, nıbi bı sığ aul kırrop

tari gìnig gebım ak, gos nıñ tep gıl gìnimb.

³⁶ Nıbi nıpım, ned bı Tudas, yad bı kıb, agıl agek, mınım ne agoligip ak bin bı konjai nep, po hadred rek, nıñ dölögipal. Pen kısen bı ognap nop ūag pak lel, bin bı mınım nop nıñ dölögipal okok ke ke amel kır gak.

³⁷ Pen kısen, yıb cınop dıläk nıñ ak, ak rek nep bı Judas Galili nıb ak agak, ‘Cın gapman okok eip pen pen gıl, kırrop yık gi yoknígabın,’ agak. Nıb agek, bin bı konjai nep mınım nop dıl, warık gapman eip pen pen gılak. Pen mıd damıl, bı nıbak nop ak rek nep ūag pak lel, bin bı mınım nop nıñ dölögipal okok ke ke amel kır gak.

³⁸ Nıb ak me, yad nıbep agebin, bı mınım kıb agobın sığ aul kırrop gi tımel ma gìnimb. Kırrop yokop ag yokem amniłmel. Mınım kırı ke nep agenigal ak, kıb gìnimij ag mer nıñıl ap yonigab.

³⁹ Pen God ne ke agek genigal ak, nıbi ke nep tap alap gìnimb rek ma lıñigab. Kırrop gi tımel giñ, agenigabım ak, kırrop eip pen pen ma gìnigabım; God eip pen pen gìnigabım,” agak.

⁴⁰ Gameliel nıb agek, bı okok agak rek nıñıl, bı Jisas mınım dad ameb okok kırrop agel apelak, kırrop nag dı tapın magıl pa gıs pakıl, “Jisas mınım ak kısen ma agnimb, mer yıb,” agıl,

kırop ag yokel amníłak.

⁴¹ Pen bì Jisas mìnım dad ameb okok, cìnop tari gìnig nìg gípal, agıl, ma nìñlak. God cìnop Jisas bì ne yípíd gıl, agıl gek, cìnop nìg gípal, agıl, tep gek nìñlıg gıt, Kansol kib nìbak kırıg gıl amníłak.

⁴² Amıl, per per God sobok gep karıp söj ar sığjak amıl, bin bì karıp karıp okok amıl, Jisas ne Krais ak mìnım tep ak ag ñölgípal.

6

Tap bilok ñeb bì aknib ar onjıd ag lıłak

¹ Pen mìd damıl, bin bì Jisas nop nìj dıłak okok konjai yıb mìdelak. Pen Juda bin bì Grik mìnım nep nìñlak okok, Juda bin bì kiri Juda mìnım yípíd gıl nìñlak okok kırıp ag gıl aglak, "Bin kanjıl kiri okok kırıp manı tap magıl tap okok nonım lı nı̄t tep gípal pen bin kanjıl cìn okok kırıp nonım lı tep ma gípal," aglak.

² Nı̄b agelak, bì Jisas mìnım dad ameb aknib umı̄gan alan okok nìñıl, bin bì Jisas nìj dıłak okok magılsek sı̄k agel apelak aglak, "Ai mam sı̄kop. Cın God Mìnım ag ñobın ak kırıg gıl, bin bì okok kırıp tap nonım lı ñinigabın ak, yípíd gıl ma gìnigab.

³ Nı̄b ak, nı̄bi bì aknib ar onjıd nìñıl ag lem, kırıp wög nı̄bak ag lon, wög nı̄bak gìnigal. Pen God Kaun kırıp ap ran jakıl gos tep ñı̄b bì okok nep nìñıl ag lıñımib.

⁴ Cın pen God nop sobok gılıg gıt, bin bì okok kırıp God Mìnım ak ag ñılıg gıt, gıt mìdonigabın," aglak.

⁵ Mìnım agelak nı̄bak nìñel, kırıp magılsek tep gek, bì aknib ar onjıd ag lıłak. Bì nı̄b okok alap me Stipen ak. Stipen ne God nop nìj dı̄ kılıs yıb goligip. Kaun Sı̄n nop ap ran jakıl mìdoliğip. Alap Pilip ak, alap Prokoras ak, alap Naikena ak, alap Timon ak, alap Pamenes ak, alap Nikolas ak. Nikolas ne taun kib Adiok nı̄b. Ne ned bì Juda mer ak pen kisen Juda bin bì gos nìñlak rek nìj dak. Pen kisen ne Jisas nop nìj dak.

⁶ Bì aknib ar onjıd nı̄b okok ag lıł, kırıp dam bì Jisas mìnım dad ameb okok mìdelak sığjak dapel, kiri God nop sobok gıl, ñinmagıl nabıç kırıp ar alan lıłak.

⁷ Pen kiri God Mìnım ag ñel, amek nìñlıg gıt, Jerusalem bin bì konjai yıb nep Jisas nop nìj dıłak. Pen bì God nop tap sobok gep bì okok konjai yıb nep Jisas mìnım tep ak nìñıl nìj dıłak.

Stipen nop mìnım kib aglak

⁸ God ne Stipen nop dı̄ tep yıb gıl, kılıs ne nop ñek, Stipen ne tap ma gep rek okok, tap nìñep ma nìñep okok, konjai nep bin bì mìdelak nab sığjak goligip.

⁹ Pen Juda bin bì karıp lı̄m ke ke okok nı̄b ognap apıl, Juda mogım gep karıp alap apıl, God nop sobok

göligipal; Juda mogim gep karip nibak, "Miñi Miñ Ma Midobin Karip" agöligipal. Bi Juda nib okok, ognap Sairini taun nib, ognap taun kib Aleksadria nib, ognap Silisia Propins nib, ognap Esia Propins nib. Kiri Stipen gak rek niñil, kiliç yibgil nop minim pen pen aglak ak pen,

¹⁰ God Kaun ne Stipen nop gos tep yib ñek niñlig git, bi Juda okok nop minim tari aglak ak, gos niñ tep git pen ak rek nep minim tep yib agek, nop pen agnimek rek ma lak.

¹¹ Pen kiri Stipen nop ag mer niñil, am bi minim tom agep ognap kirok kamger ag rep gel, kiri apil aglak, "Cin nipiñ, bi aul ne Mosis minim nu kil tikak ak ag juil, God nop ag juil git," aglak.

¹² Kiri minim tom nibak agelak, bin bi yokop okok lili, bi minim tig bilocep okok lili, bi lo minim ag ñeb bi okok lili, cibur kirok ak timel gek, Stipen nop minim kib agnig dam Juda Kansol kib midelak okok dad amnilak.

¹³ Damil, bi minim tom agep ognap sek dapel, kiri aglak, "Cin nipiñ, bi nibaul per nep God sobok gep karip sin aul ag juil, Mosis lo minim nu kil tikak ak ag juil git.

¹⁴ Pen ne minim alap agosip nipiñ ak, agip, 'Jisas bi Nasaret nib ak, kisen God sobok gep karip aul git timel git genigab, Mosis minim cinop ag ñak gitipin ak kiriç

gil, minim kisen nib dil sain ginigabin,' agip," aglak.

¹⁵ Pen Juda Kansol kib midelak bi okok, Stipen nop niñ i sek lili niñlak, milik jo milik ne ak ejol milik jo milik rek lak.

7

Stipen Juda Kansol Kib bi okok kirok Krais minim tep ak ag ñak

¹ Kiri minim esek nibak agel, God nop tap sobok gep bi kib yib ak Stipen nop agak, "Minim nep agebal nibak niñid agebal aka esek agebal?" agak.

² Agek, Stipen agak, "Bapi mam sikop, niñim! Based acik cin Ebrahim birarik nep taun kib Haran ma amnak ñin ak, karip lim Mesopotemia midelak won ak, God melik tep ke sek midelak ak nop agak,

³ 'Karip lim nak aul kiriç git, bin bi nak okok kiriç git, karip lim ke yad nep yomnigain ak amnimin,' agak.

⁴ "Agek, Ebrahim karip lim kib Kaldia midoligip ak kiriç git, taun kib Haran am midoligip. Kisen Ebrahim nap kimek, God agek, apil karip lim nibi midelik nab sinjaul midoligip.

⁵ Ñin nibak God Ebrahim nop lim dai miyan alap ma agak. Apil yokop nep midoligip. Ñin nibak Ebrahim ñi pai alap ma tikak; yokop nep midoligip. Pen God Ebrahim nop agak, 'Kisen lim dai nibaul, nak

dinigan. Ñi pai nak tık donigan tık dapel amniğab okok, lım dai nıbaul ak rek nep dıl middenigal,’ agak.

⁶ Pen God minim alap agil agak, ‘Ñi pai nak tık donigan tık dapel amniğab okok, amił bin bi ognap karip lım okok midel, krop magilsek miñ lı̄l, gi timel yibgil, miñ wög rek ag lel, gel niñlig git, mi aknib po hadred (400) yinnigab.

⁷ Pen bin bi krop nig genigal okok, yad pen krop git timel ginigain. Bin bi nak okok, karip lım nıbak kırıg git, ap yip sobok gitlig git midenigal karip lım aul, agak.

⁸ Pen God Ebrahim nop minim kılıs niñid alap agılı agak, ‘Ñi pai nak tık donigan tık dapel amniğab okok, niñbep kod midenigain ak me, niñjan lakañ sek wanj wak tib git rık ginimib,’ agak. Agek, kisen Ebrahim ñi ne Aisak nop tık dapil, ñin aknib ar onid midil, ñin jil onid ak ñi ak nop wanj wak tib git rıkak. Aisak pen Jekop nop tık dowak. Jekop ne pen ñi aknib umigan alan okok krop tık dapek me, cin Isrel bin bi wagin ke ke midobin.

⁹ “Based acik cin nib okok, nimam ned sikop okok nimam kisen Josep nop gos timel niñil, milik yapek, bi ognap ñel, nop tau dad karip lım Ijip dad amnilak. Dad amel, mid tep ma gak ak pen God nop sakol ma gak.

¹⁰ Tap mider Josep nop

apek ak, God ne niñil Josep nop kod mid tep goligip. God ne Josep nop gos tep ñil gek, Ijip Kin Pero, bi Josep aul gos niñ tep yib geb, agil, nop agek, lım dai Ijip abe, karip tap ne okok magilsek abe, kod midoligip.

¹¹ “Kisen niñ alap yuan kib yib ak, karip lım Ijip abe, karip lım cin Kenan aul abe apek, based cin karip lım Kenan aul midelak okok tap magil pıyo niñil, tap niñeb alap ma midek, gos par yib lı̄lak.

¹² Pen nap kiri Jekop minim alap niñak, tap magil konjai nep karip lım Ijip midek. Niñ ak niñil ñi ne okok krop agek, tap magil taunig Ijip amnilak.

¹³ Am tau dapil, niñ sakil, kauyan pen taunig amnilak. Amel, niñmam Josep krop agak, ‘Mam sikop, niñbi yip bi an, agil niñim? Yad namam niñbi Josep nep,’ agak. Agek, Ijip Kin Pero minim niñbak niñil agak, ‘Ak Josep niñmam sikop ne okok e!’ agak.

¹⁴ Josep pen, bapi yad Jekop, bin bi ne okok eip kasek onimel, agil, minim ag yokek, nap Jekop bin bi niñjuil omal nokim adik git dam ajip pis kid adan (75) rek dıl, eip amnilak.

¹⁵ Nap Jekop nig git, karip lım Ijip am midil, kimak. Mid damil, based sikop nib okok magilsek kim saklak.

¹⁶ Pen kisen niñ kiri okok nap tiñil damil, taun kib Sekem tiigel gitlak. Cip tiigel nibak, based acik Ebrahim,

Hemor ñi ne okok kírop mani alap ñil tauak.

¹⁷ “Pen God Ebraham nop ned gínigain, agıl, mìnım ag lak rek gínig gıl gak ak me, bin bı cın Isrel karıp lím Ijip mìdelak okok, ñi pai tık damıl tık dam dapıl gıl, konjai yıb nep mìdelak.

¹⁸ Bin bı cın Isrel konjai nep mìdelak ñin nıbak, karıp lím Ijip ak kinj kisen nıb mísen lak. Kinj kisen nıb nıbak based Josep nop ma nıŋak ak me,

¹⁹ bin bı cın okok gi tımel yıb gıl, mìnım kılıs agek, ñi pai kíri okok tık dapıl, söj ken okok yokel, ke mìdıl kímeligipal.

²⁰ Nıg gılak ak pen, ñin nab nıb sıŋak, ber mal ñi wak tep yıb alap tık dapıl, yıb ne Mosis agrek. Ñi nıbak nop takın omal nokım karıp ñılık mıgan okok nep we ger mìdoligip.

²¹ Kisen ñıŋan nıbak nop dam söj sıŋ eyan lırek, Pero pai ne ak apıl, nop nıŋıl, dam ñi yad, agıl, yımag loligip.

²² Ne nıg gıl yımag lek, kıb gek, Ijip bin bı kíri tari tari göligipal ak, nop ag ñi tep gılak. Ne bı mìnım kılıs gi agıl, wög kılıs gıl goligip.

²³ “Pen Mosis mi ne akiñib ñıŋjuıl omal (40) yınek, bin bı yad Isrel kírop am nıŋıl owin agak.

²⁴ Pen amıl nıŋak, Ijip bı alap Isrel bı alap nop tapın magıl pakek. Mosis nıŋıl, bı Isrel nop dı komıñ yokıl, Ijip bı ak nop pıs nep ñıg pak lek kímak.

²⁵ Pen Mosis gos ne nıŋak ak, ‘Bin bı yad Isrel agnígal, “God Mosis nop gos ñek, apıl cınop tıg asık yokek, mıd tep gínigabın,” agnígal,’ ag nıŋak ak pen kíri gos nıbak ma nıŋlak.

²⁶ Pen mìnек Mosis amıl nıŋak, Isrel bı omal pen pen gerek. Nıg gerek nıŋıl agak, ‘Bı aul, nıri mamıl mal mìdebir; pen pen gebir ak kırıg gir!’ agak.

²⁷ “Agek, bı alap bı alap nop pakek ak, Mosis nop dı okdañ yokıl agak, ‘Nak bı an agek, bı kıb mìdıl, círop bı mìnım tıg bılokep rek kod mìdeban?’

²⁸ Nak tol Ijip bı ak ñıg pak lınak ak, mìnı yıp abe ñıg pak lıníg ageban aka?’ agak.

²⁹ Nıb agek, Mosis bı ñıg pak lıpin nıbak nıpal, agıl, pırik gi am karıp lím Midian amıl, bı yokop alap rek mìdoligip. Ñin nab nıb sıŋak, ne bin dıl, ñi omal tık dowak.

³⁰ Nıg gıl yokop nep mìdek mi ñıŋjuıl omal (40) yınak. Kisen ñin alap miñ mab kab nep mìdeb Sainai Dım ulep sıŋak mìdıl nıŋak, ejol alap apıl, mab bıd nokım alap mılañ gek nab sıŋak mísen lek nıŋak.

³¹ Nıg gek Mosis nıŋıl, tap nıbak tari geb, agıl, am ulep sıŋak apıl nıŋek nıŋlıg gi, Bı Kıb agak,

³² ‘Nased acık Ebraham, Aisak, Jekop, God kíri yad mìdebin,’ agak. Nıb agek, Mosis, ak Bı Kıb nep ageb,

agıl, pırıkkıl jep jep dıl, kıyan
gil udın ma nıñak.

³³ “Pen Bi Kib Mosis nop
agak, ‘Lım dai sıñ aul ap
mideban rek, tob tırıp nak
ak tıg juan.

³⁴ Ijip bin bi okok bin
bi yad Isrel kariıp lım Ijip
midebal okok kırop gi tımel
yıb gıpal, yad nıpin. Kiri sıl
agebal ak peyiğ nıñıl, apıl
kırop tıg asık yokníg opin.
Nıb ak, nak adık gi Ijip am-
nonj,’ agak.

³⁵ “Isrel bin bi ned Mosis
nop aglak, ‘Nak bi an agek, bi
kib midıl, cırop bi mìnım tıg
bılokep rek kod mideban?’
aglak. Pen kisen, God ejol
ne ag yokek apıl, mab bıd
mılañ gek nab sıñak Mosis
nop mısenj lek, God ne ke
Mosis nop bin bi kib kiri
midıl kırop tıg asık yokan,
agıl, ag yokak.

³⁶ Pen Mosis Ijip amił, tap
ma gep rek ognap sıñak gıl,
bin bi ne Isrel kırop dıl nıg
solwara ‘Lakañ’ apal ak amił,
tap ma gep rek ognap sıñak
gıl, kisen Isrel bin bi poñ
dıl dam mıñ mab kab nep
mıdoligıp nab okok amił, tap
ma gep rek ognap sıñak gılıg
gi mıdoligıp. Nıg gi mıdekl
mıdekl, mi nıñjuıl omal (40)
yınak.

³⁷ “Mosis ne nep me bin bi
Isrel kırop agak, ‘God ne bi
mìnım ne agep alap, nı nıbi
ke bi yad rek alap, ag yokek
nıbep onıgab,’ agak.

³⁸ Mosis ne mıñ mab kab
nep mıdoligıp nab okok
mıdekl; ne apıs based cın eip
mıdekl; Sainai Dım sıñak ejol

alap apıl Mosis nop mìnım
ag nıak. Mosis mìnım nıbak
dıl cınop Isrel bin bi ag
nıñigab, agıl, God ne mìnım
komıñ nıbak Mosis nop nıak.

³⁹ “Mosis mìnım komıñ
nıbak ag nıak ak pen based
cın okok mìnım nıbak ma
dılak. Kiri Mosis nop ag juıl,
adık gi Ijip amnın, agıl, gos
ak nıñlak.

⁴⁰ Kiri Mosis nımam Eron
nop aglak, ‘Bi nak Mosis
cınop Ijip nıb dowıp ak,
nop tari gıp ak ma nıpin.
Nıb ak, nak cınop tap god
rek ognap gek, bi cın og-
nap god gınigan nıb okok dı
ned amel, cın kisen amnın,’
aglak.

⁴¹ Nıñ nıbak nep, god esek
kaj kau nılik rek alap gi lıl,
yakır tap okok pak dap sobok
gi nıłak. Kiri tap nıñmagıl
kiri ke gi lıłak okok nıñıl, ak
god cın, agıl, mıñ mıñ gılıg
gi tap kib dagıl nıñlak.

⁴² Nıg gelak, God kırop
kırig gıl agak, ‘Nıg gıpal ak,
pıb, takın, gap okok abramek
sobok gılañ,’ agak. Nıñ
nıbak kiri tap nıb okok nep
sobok göligıp ak me, bi
God mìnım agep alap God
Mìnım ak nıu kıl tıkil agak,
‘Isrel bin bi.

Nıbi ned mi nıñjuıl omal
mıñ mab kab nep
mıdoligıp nab okok
ajoligıpım nıñ ak,
kaj kau kaj sipsip tap
okok pak yıp sobok gi
ma nöligıpım.

⁴³ Nıbi tap yokop esek omal
nıbi ke gi lıpek ak

nop tap pak sobok
gi dagil n̄ilig gi, gi
m̄ideligip̄im.

Tap n̄ibak, alap Molok
agöligip̄im,
alap gap rek gi l̄il, Repan
agöligip̄im.

Tap god tom n̄ib omal nep,
sel karip gi di ajlig
gi, sobok ḡilig gi
m̄ideligip̄im.

Gi m̄ideligip̄im n̄ibak, yad
n̄ibep ag yoken,
am miñ m̄idenigabim
taun k̄ib Babilon beñ
k̄id okok,’ agak.

44 “Based s̄ikop c̄in okok
miñ mab kab nep m̄idoligip
nab okok m̄idelak n̄in ak
sel karip dad ajöligipal. Sel
karip n̄ibak m̄idek ak n̄ijil,
God c̄inop eip m̄ideb, agil
n̄ijöligipal. Sel karip n̄ibak,
God minim agak rek nep gi
lel m̄idek.

45 K̄isen pen bi nap s̄ikop
okok, kiri sel karip n̄ibak yes
kiri Josua based s̄ikop c̄in
okok k̄iroc n̄el, kiri d̄ilak.
K̄isen, kiri sel karip n̄ibak
dapelaç n̄ijlig gi, God ne bin
bi karip lim s̄injaul m̄idelak
okok piñil ju yik gi yokak.
Sel karip n̄ibak m̄idil, m̄id
damil, k̄isen Depid tik dolak.

46 Based Depid, bi God
niñek tep gak bi ak, ne
God nop ag niñil agak, ‘Nak
yau agek, yad karip nep tep
alap gi len, nak God Jekop
ned sobok goligip ak, karip
n̄ibak m̄idenigan,’ agak.

47 Agek pen God ne yau ma
agak. K̄isen Solomon ne God
sobok gep karip n̄ibak gi lak.

48 “Pen God ar i oklaç
m̄ideb ak, bin bi n̄inmagil
dil gi linigal karip okok ma
m̄idenigab. Bi God minim
agep alap minim n̄ibak agil
agak,

49 ‘Bi K̄ib ak ne agip,
“Karip lim seb kab ar alan
s̄injak

sea kinj yad rek ar s̄injak
bisig midil,
lim dai wagin aul tob
yad tau ribik liliç gi
m̄idebin.

50 Yip tari karip gi lem, yad kin
m̄idenim?

Yad karip s̄inj akal ake
linim?

50 Tap okok magilsek
n̄inmagil yad ke ma
gi lipin aka?” agak,
agak.

51 “Cin ke n̄in rep giphin,
agil, tap si tap timel nep
gi, God Minim ma nīpim.
Nased s̄ikop ḡoligipal rek
nep gīpim. Kaun S̄in ne
n̄ibep gos tep ñek nīpkep,
pen per mer apim.

52 Nased s̄ikop okok, bi
God minim agep okok k̄iroc
magilsek gi timel ḡilak. Bi
God minim agep birarik
okok, ‘God Bi Wög Gi Neb
tep yib ak apeb,’ aglak. Pen
nased s̄ikop okok kiri bi n̄ib
okok ak rek nep ñag pak
liliç. Pen miñi God Bi Wög
Gi Neb tep yib n̄ibak apek
me, n̄ibi nop mimig niñil
ñag pak lippek.

53 Pen God lo minim ne ak,
ejol ne okok k̄iroc ag yokek
dapelaç dipek, pen ageb rek
niñil ma gīpim,” agak.

Stipen nop kab ju pak lîlak

⁵⁴ Stipen mînîm nîbak agek nînlig gi, kîrop mîlik kal yîb yapek, meg magîl su rîbîkil kal julak.

⁵⁵ Pen Kaun Sîj ne Stipen ap ran jakîl mîdek nînlig gi, ne kîlan gi nînjl seb kab ar alan sînjak nînjak, God melîk tep aknîb ke yîb ne mîdek nînjl Jisas ne God nînmagîl yîpid pîs ken ar ne warîk mîdek.

⁵⁶ Stipen nînjl agak, "Nînjîm! Yad nînebin, seb kab ar alan sînjak kîjoj yîk mîdeb. Bî Ñî ne ak God nînmagîl yîpid pîs ken ar ne warîk mîdeb!" agak.

⁵⁷ Stipen nîb agek, tîmid kîri ak nînmagîl dî pîlinj gi, dai magîlsekk warîkil, mînîm bleble agîl mînîm kîb yîb agîl, pîg gi rîkîd ag amîl ne mîdek amnîlak.

⁵⁸ Nop dî cîcî lîl, dam dam taun kîb nîbak söj ar eyan dad amnîlak. Bînop mînîm esek aglak okok kal juîl, walij par kîri okok tîg juîl, bî praj Sol mîdek ulep sînjak yokel, ne kod mîdek nînlig gi, kîri Stipen nop kab ju paklak.

⁵⁹ Nop nîg gi l pakel nînlig gi, Stipen Bî Kîb nop sîk par agîl agak, "Bî Kîb Jisas, kaun magîl yad dan," agak.

⁶⁰ Nîb agîl, kogîm yîmîl, sîk kîb par agîl agak, "Bî Kîb! Yîp ñag pak lebal aul, tap si tap tîmel gebal ak nînjl kîrig gînîmîn," agak. Nîb aglîg gi kîmak.

8

1 Stipen nop kab ju pak

lîlak nîn ak, Sol manj sînjak mîdîl, paj agîl wobi yal yal agak.

Jisas bin bî ne kîrop yîk gi yokel, ke ke amnîlak

Nîn nîbak nep, Jerusalem kai wagîn gi, bin bî Jisas nîn dî mîdelak okok kîrop gi tîmel yîb gelak. Nîg gelak, bin bî Jisas nop nîn dî mîdelak okok kîri magîlsekk pîrîk gi, karîp lîm Judia okok abe, karîp lîm Sameria okok abe, ke ke amnîlak. Pen bî Jisas mînîm dad ameb aknîb umîgan alan okok kîri nep Jerusalem sînjak mîdelak.

² Pen God Mînîm ageb rek nep göligîpal bî ognap, Stipen nop mapin yîb gek nînjl sîl kîb yîb aglîg gi, cîp dam tîgel gîlak.

³ Sol pen, bin bî Jisas nîn dîpal okok gi tîmel yîb gînîgain, agîl, karîp karîp gîlîg gi, bin bî nîb okok kîrop abramek lîp gi dam mîn loliçip.

Pilip karîp lîm Sameria amîl God mînîm ag ñak

⁴ Bin bî Jisas nop nîn dî mîdelak okok pîrîk gi am karîp lîm ke tîgoj tîgoj mîdelak. Pen nîb okok am mîdîl, Jisas mînîm tep ak dam bin bî nîb okok kîrop ag ñölîgîpal.

⁵⁻⁶ Bî nak Pilip ak rek nep amîl taun kîb alap karîp lîm Sameria sînjak mîdîl, bin bî okok kîrop, Mesaia owak mînîm tep ak ag ñak. Pilip mînîm agak ak abe, tap ma gep rek gak ak abe nînjl,

mìnìm ne tari tari agak ak, tìmid li nìñ tep yìb gìlak.

⁷ Pilip ne bin bì kijeki kiyob ñìlik sek mìdelak okok konjai nep gek, tap nìb okok wal agìl mìs amniłak. Ne bin bì ñìnmagìl tob pìnok gek kalau gak okok konjai nep abe, bin bì tob gì go geb mo geb gak okok konjai nep abe kìrop gek, kominj lak.

⁸ Nìg gek nìñlig gì, bin bì taun nìbak kìn mìdelak okok nìñjìl magìlsek mìñ miñ yìb gìlak.

⁹ Pen taun kìb nìbak bì alap kìn mìdoligìp, yìb ne ak Saimon. Ne kij gìl, tap ma gep rek ognap gek, Sameria bin bì okok magìlsek gos par yìb nìñjöligìpal. Yad bì pobìy yìb mìdebin, agoligìp.

¹⁰ Saimon ne nìg gek, bin bì yìb mìdek okok abe, bin bì yìb ma mìdek okok abe, Saimon mìnìm agak rek nep nìñjìl aglak, "Bì nìbaul ne god 'Kìlis Kìb' apìn ak nep," aglak.

¹¹ Tap ma gep rek okok per goligìp nìñjìl bin bì okok gos par nìñjìl, mìnìm agoligìp rek nep nìñjöligìpal.

¹² Pen kisen Pilip apìl, God bin bì dìl karip ne seb kab alanj sìjak kod mìdenigab mìnìm tep ak abe, Jisas Krais mìnìm tep ne ak abe ag ñek, bin bì okok kiri mìnìm nop nìñ dìl, nìg paklak.

¹³ Saimon ne ke ak rek nep, Jisas nop nìñ dìl nìg pakak. Pilip amek, Saimon nop sain gek nìñlig gì, Pilip tap ma gep aknìb ke rek gek ak nìñjìl, Saimon ne wal yìb agak.

¹⁴ Bì Jisas mìnìm dad ameb okok Jerusalem mìdel nìñlig gì, kìrop mìnìm alap aglak, "Sameria bin bì God Mìnìm nìñ dìpal," aglak. Kiri mìnìm nìbak nìñjìl, Pita Jon kìrop mal ag yokel, karip lìm Sameria amniłek.

¹⁵⁻¹⁷ Amìl nìñrek, bin bì okok Jisas nop nìñ del, Bì Kìb Jisas yìb agìl kìrop nìg pak ñìlak ak pen Kaun Sìñ ne kìrop ma owak. Nìb ak, Pita Jon bì omal, Kaun Sìñ ne kìrop owanj, agìl, sobok gìl, ñìnmagìl nabìc cög kìrop ar alanj lel, Kaun Sìñ ne kìrop nokim nokim owak.

¹⁸ Kiri mal ñìnmagìl nabìc cög ar alanj ler, God ne Kaun Sìñ bin bì okok kìrop ñak ak, Saimon nìñjìl, yad ak rek nep gin, agìl, kìrop mal mani yomil agak,

¹⁹ "Mani aul dìl, yìp kìlis nìbak ñer, yad bin bì an an ñìnmagìl yad nabìc cög ar alanj len, kiri ak rek nep Kaun Sìñ dìnígal," agak.

²⁰ Nìb agek, Pita agak, "God tap tep ne yokop ñeb nìbak, tari gìnig mani taunig ageban? Mani nìbak nak ke eip ki gì yonigab!

²¹ Wög cìr gobir ak nak eip mer. Cìbur gos mìdmagìl nak nìñ dì mìdeban ak, God nìñek tep ma gìp.

²² Tap si tap tìmel gìnìm, agìl, gos nìñeban ar ak kìrig gìl, God nop sobok genigan ak, gos tìmel yìb nìñeban nìbak nìñjìl kìrig gìnìmìñ rek lìp," agak.

²³ Yad nìpin, tap tep kiri sìjak tap yad rek mìdobkop,

agıl, gos tımel niñıl, tap si tap tımel gek ameb. Nıb ak, nak tap si tap tımel gep magıl ak, mıñ wög gep bı rek mideban.

²⁴ Agek, Saimon agak, “Nır mal Bı Kıt ak nop sobok ger, tap yıp gìnimın rek lıp, agıl agebir nıbak ma gìnimın,” agak.

²⁵ Pen Pita eip Jon eip, Jisas kırop mal tari tari gak minım ak abe, Bı Kıt minım tep ak abe, bin bı okok kırop ag ni sakıl, adık gi Jerusalem amnig, kanıb nab okok amlıg gi, karıp lım Sameria nab sıňak karıp tırıg tırón konjai nep bin bı okok kırop Jisas minım tep ak ag ni lig gi amnirek.

Pilip ne bı Itiopia nıb alap nop Jisas minım tep ak ag ūnak

²⁶ Pen Bı Kıt ejol alap apıl Pilip nop agak, “Jerusalem nıb taun kıt Gasa ambal kanıb par ak ammonj,” agak.

²⁷ Agek, Pilip kanıb agak par nıbak amił niňak, bı kıt alap, kaj hos lıp gi dad ameb tap bad ar alan bisig gıl, kanıb par nıbak amek. Bı nıbak ne bin kwin Kadaki, karıp lım kıt Itiopia kod midek bin ak nop wög gılıg gi, mani ne ak kod midoliğıp. Pen ne Jerusalem God sobok gep karıp ak amił sobok gılıg gi mid juıl,

²⁸ adık gi karıp lım Itiopia amił, God Minım dai Aisaia ū kıl tıkkak ak dıl, udın li ni lig gi amek.

²⁹ Pen God Kaun Pilip nop agak, “Hos tap bad lıp gi

dad ameb adan am ulep bak sıňak amił, bı nıbak eip amnimir,” agak.

³⁰ God Kaun agak rek nep, Pilip piğ gi rıkıd ag ulep bak sıňak amił niňak, bı Itiopia nıb nıbak, bı God minım agep Aisaia God Minım dai ū kıl tıkkak ak, udın li ni lig gi amek. Pilip niňıl agak, “Nak miј udın li ni lig gi ameban piyak ak, minım wagın ak nıb ageb, agıl ni pan aka mer?” agak.

³¹ Agek, ne pen agak, “Bin bı ognap rek yıp ag ūnel niňıl rek agnim,” agak. Nıb agıl ne Pilip nop agak, “Ap ar sıňaul bisigek cir eip amnır,” agak. Agek, Pilip am ar nıbak bisigak.

³² Bı nıbak God Minım dai Aisaia ū kıl tıkkak nıbak udın li ni jek. Minım nıbak ni bgıl mideb:

“Ne kaj sipsip poj dıl dam ūnag pak lıpal rek nep midek.

Kaj sipsip ni lik kas tıkel, wal ma agıp rek, ne ak rek nep minım alap ma agak.

³³ Tap tımel alap ma gak ak pen nop minım esek agıl, gi tımel gılak.

Nop piş nep ūnag pak lel kımak ak me, kisen bı an rek midıl, ‘Nıb nıb goligip, agnigab?’ agak.

³⁴ Bı kıt Itiopia nıb ak minım nıbak niňıl, Pilip nop agak, “Minım ageb nıaul, God minım agep bı ak ne ke ageb aka bı ke nıb alap ageb?” agak.

³⁵ Agek, Pilip God Mînim
dai udîn li niñesir ak nep
wagîn gîl ag dam dam, Jisas
mînim tep ak ag ñît tep gak.

³⁶ Pen nıg gıl minim ag
damlıg git niñrek nıg alap
midek. Bi niňbak Pilip nopa
agak, "Nıg mideb aul yip nıg
pak niñigan aka?" agak.

37 Agek, Pilip agak,
"Nak Krais nop cibur gos
m̄idmagil yad niñj̄d nep
niñ d̄ipin agen̄gan ak, yad
nep niñg pak niñigain," agak.
Agek, bi n̄bak pen agak,
"Jisas Krais ne God Niñ ne
m̄ideb ak, yad niñ d̄ipin,"
agak.

³⁸ Agek, kaj hos tap lüp gi
dad ameb ar bisig aperek ak,
hos ak sek nib siňak lil, niňg
eyan amil, Pilip bi nibak nop
niňg pak ñak.

39 Nig gil n̄ig pak n̄il, gol
s̄injak aper n̄inlig gi, dai Bi
Kib Kaun ne Pilip nop d̄il, ke
m̄igan alap dad amek n̄inlig
gi, bi pobin̄ n̄ibak nop ma
n̄injak. Ne pen miñ miñ yib
giliq gi kanib ar n̄ibak am-
nak.

⁴⁰ Pen Bi Kib Kaun ne Pilip
nop dam karip lim Asotas
lek, bin bi karip lim nib okok
taun ke ke midelak okok
krop magilsek Jisas minim
tep ak ag nit dam dam, taun
kib Sisaria amjakak.

9

Sol Jisas nōp nīŋ dak

¹ Pen Sol ne Bi Kib minim
tep niñ dil kisen goligipal
bin bi okok kirop ñag pak
lin, agil, per kils yib goligip.

Minek alap ne am God nops
tap sobok gep bi kib yib ak
nops agak,

2 "Yip mij ognap nu kıl
tik neniṁin, yad dam Juda
mogim gep karip ke ke
mideb taun kib Damaskas
amil, krop niniṁgain. Mij
nibak nu kıl tikil agniṁin,
"Taun kib Damaskas siňak,
nibi bin bi Jisas nop niň
dipal ognap Juda mogim gep
karip okok midenimel ak,
Sol nop agem, krop miň lili
Jerusalem doniṁin," agil, nu
kil tiknemińin," agak.

³ Sol mij nıbak dıl,
Damaskas ulep ulep gek
nıŋlıg gi, dai melik seb kab
ar alan nıb ap yapıł nop
nıŋak.

⁴ Sol kaj hos ar alan n̄ib ap
yap l̄im eyan pakek n̄in̄lig gi,
m̄in̄im alap nop agak, “Sol,
Sol, ȳip tari ḡin̄ig gi per gi
timel ḡipan?” agak.

⁵ Agek, Sol agak, "Bi Kib, nak bi an?" agak.

Agek, agak, "Yad Jisas, yip per gi t̄mel gi pan ak nep agebin.

⁶ Pen nak warıkıl, Damaskas amıl, bı alap apıl nep mìnım agenimın rek nıñıl giniñimın,” agak.

⁷ Pen bî Sol eip olak okok
mînîm magîl ak nep nîjîl, bî
nonîm ak ma nîjîl, gos par
yîb nîjîl mînîm ognap ma
aglak.

⁸ Sol pen warikil udin n̄ilil
n̄iŋak, udin ne ak pis nep
kwoi gak. N̄ig gek, bi ne
eip olak okok n̄inmagil kid

ne ak dıl, poj dıl Damaskas amniłak.

⁹ Nop nıg gıl udın kwoi gek, nıg, tap magıl tap okok ma nıbıl, nın omal nokım yokop nep midek.

¹⁰ Pen Jisas nop nıñ dak bı alap Damaskas midek, yıb ne ak Ananaias. Bı nıbak ne nıgrıkep nıñak, Jisas nop agak, "Ananaias!" agak.

Agek agak, "Bı Kıt, yad midebin," agak.

¹¹⁻¹² Agek, Jisas agak, "Sol bı taun kıt Tasas nıb ak, God nop sobok gılıg git, nıgrıkep nıñip, bı Ananaias apal ak, nop am dı nıñosip, udın ne kwoi gak ak nıltıl nıñip. Ne mıñi yıp sobok gılıg git mideb Judas karıp ak. Nıb ak, nak kanıb 'Yıpid' apal ak amił, Judas karıp ak amjakıl kırop agnímin, 'Sol nop nıñig apebin, agnímin,' agak.

¹³ Jisas ne nıb agek, Ananaias agak, "Bı Kıt. Yad nıpin bin bı konjai yıb nep apal, 'Bı Sol nıbak bin bı nep pı̄s ken midebal Jerusalem okok kırop per git timel yıb git,' apal.

¹⁴ Ne mıñi Damaskas aul owıp ak, bı God tap sobok gep bı kıt okok mıj ognap nop nıel, bin bı an an yıb nak agel ar amniłab okok, kırop mıñ lin, agıl, owıp," agak.

¹⁵ Ananaias nıb agek, Bı Kıt nop agak, "Amnoñ! Bı nıbak wög ognap yad ke nop ag lıpin. Ne mıñim tep yad ak Isrel bin bı kırop ag nıel, Isrel bin bı mer okok kırop ag nıel, kin okok kırop ag nıel giniłab."

¹⁶ Pen ne yur mab dıl miker kıt dılıg git wög yad nıbak giniłab. Nıg giniłab ak yad ke nop ag nıtep giniłagin," agak.

¹⁷ Bı Kıt nıb agek, Ananaias amił, Sol midek karıp ak apjakıl, mıgan eyaç amił, Sol nop nabıc cög ar alan nıñmagıl lıl agak, "Mam Sol. Bı Kıt Jisas nep kanıb nab sıñak ap yapıł misen lek nıñak ak, yıp ag yokosip opin aul. Nak udın nak kauyaç nıel nıñıl, Kaun Sıñ ne nep am ap ran jaknımiñ, agıl, yıp ag yokosip opin me aul," agak.

¹⁸ Ananaias nıb agek nıñlig git, tap apab sagał bad rek Sol udın nop karıkıl midek ak, wal git yapek nıñlig git, dai udın nıel nıñak. Udın nıel nıñıl, warık amił, nıg pakak.

¹⁹ Sol tap nıbıl kılıs dak.

Sol Damaskas bin bı okok kırop Jisas mıñim tep ak ag nıak

Pen Sol ne nıñ ognap bin bı Jisas nop nıñ dılık okok eip Damaskas kın midek git,

²⁰ Juda mogım gep karıp okok git tagıl, Jisas ne God Nıne mideb mıñim tep ak bin bı okok kırop ag nıak.

²¹ Ne nıg gıl ag nıtep midek nıñlig git, kırı nıñıl pak ju dılıg git aglak, "Bı aul nep me, Jerusalem bin bı Jisas nop nıñ dılık okok kırop git timel goligip! Mıñi bin bı ognap sek nag li dam, bı God sobok gep bı kıt okok kırop nıñim, agıl, owıp," aglak.

22 Pen Sol Jisas mìnìm tep ak ag ñì damıl, Jisas ne nep Mesaia ak mìnìm yípíd gıl yıb agek, bı Juda Damaskas kın mìdelak okok mìnìm alap pen agnımel rek ma lak.

23 Pen kisen mìd damıl, Juda kai ap mogım gıl, mìnìm ag ar nokım lıl aglak, "Sol nop ñag pak lın," aglak.

24 Pen mìnìm aglak nıbak, bı alap nıñıl Sol ag ñak. Taun kıb nıbak, bırarık nep kab wari gıt kıs kıs gılak ak me, kıjon tam ajölgıpal okok, Sol nop ñag pak lın, agıl, pıb nab kıslım eyan ulıñın lı mìdelak.

25 Nıg gelak nıñıl Sol bı ne okok kıslım nab eyan nop dı wad mıgan pobıñ alap yıgil, nag ñon gıl, lıp gıt wari nıbak mıgan alap mis ken ar alan nıb lım eyan yokel, pırılk gıt amnak.

Sol Jerusalem am midek

26 Sol Jerusalem amıl, bin bı Jisas pıs ar mìdelak okok eip mìdenım, agek pen kıri nıñıl, bı aul Jisas bı ne alap mer, cınop ñag pak lıñig owıp, agıl, jel gek pırıklak.

27 Nıg gelak, Banabas ne Sol nop dam bı Jisas mìnìm dad ameb okok mìdelak sıñak amıl, kırop agak, "Bı nıbaul nop nıñıl ma pırıknımıb. Mınek alap taun kıb Damaskas amlıg gıt, kanıb nab sıñak amıl, Bı Kıb nop nıñek, nop mìnìm ognap agak. Kisen am Damaskas bin bı kırop ma pırıklı, Jisas mìnìm tep ak abramek nep ag ñak," agak.

28 Banabas nıb agek, kıri Sol nop del, ne kırop eip Jerusalem kın mìdıl, taun kıb nıbak mıgan mıgan okok amıl, Jisas mìnìm tep ak abramek yıb nep ag ñolıgıp.

29 Pen bı Juda Grik mìnìm nıñıak okok nop eip mìnìm pen pen ag amıl apıl gıl, nop ñag pak lın, agıl, gos ak nıñıak.

30 Pen bı Jisas nop nıñ dıłak ognap mìnìm nıbak nıñıl, nop poj dıł dam taun kıb Sisaria amıl yokel, taun kıb Tasas amnak.

31 Nıñ nab nıb sıñak, karıp lım Judia, Galili, Sameria okok, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok mìd tep göligıp. Kaun Sıñ ne kırop kod mìd tep gıl, kılıç ñek nıñlıg gıt, kıri kılıç gıl, Bı Kıb nop gos nıñlıg gıt mìdıl, bin bı ognap sek Jisas mìnìm tep ak ag ñel, kıri ak rek nep Jisas nop nıñ dıłak.

Pita Inias nop gek warık amnak

32 Pita karıp lım ke ke okok gıt ajlıg gıt, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok kırop am nıñ ajolıgıp. Nıg gıl kırop nıñ ajıl, mınek alap, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok kırop nıñin, agıl, karıp tırıg tıron Lida amnak.

33 Karıp lım nıbak bı alap midek, yıb ne ak Inias. Pen ñınmagıl tob ne okok kalau gek, kau ar ne ak nep kın mìdolıgıp mı aknıb jıl onıd yınak.

34 Pita bı nıbak nop agak, "Inias. Tap nep gıp ak Jisas

gek komiñ linigab. Warikil, kau nak ak yad tep gan,” agak. Niñ agek niñlig git, magil nibak nep Inias nop komiñ lek warikak.

³⁵ Inias warikil git tagek niñlig git, karip tirig tiron Lida bin bi okok abe, karip lim Seron bin bi okok abe nop niñil, Bi Kib nop niñ dilak.

Tabita kimak, Pita gek, warikak

³⁶ Pen Pita karip tirig tiron Lida nibak midék niñlig git, bin Jisas nop niñ dak alap kimak yep taun kib Jopa sijak. Bin nibak yib ne Tabita. Pen Grik minim agil nop Dokas agoligipal. Ne bin bi okok krop kod mid tep gil, bin bi yim gep rek okok krop wög git noligip.

³⁷ Bin nibak nop tap gek bir kimek, nop nig pak nil cip se dam karip nilik migan ar alan lilkak.

³⁸ Jisas bin bi ne Jopa midelak okok minim alap niñlak, Pita ap midék karip tirig tiron Lida sijak. Lida taun kib Jopa ulep sijak mideb niñil kiri bi omal krop ag yokel, Pita midék sijak amil minim kilis agil agrek, “Nak cir eip kasek apek amnit,” agrek.

³⁹ Agerek, Pita krop mal eip Jopa amil amjakel niñlig git, nop poj di dam Tabita kimak dam lilkak karip migan ar alan amnilak. Pita nop poj di dad amel niñlig git, bin kanjil ap midelak okok, bin kimak nibak

ned komiñ midoligip ak, walij par walij ognap krop yokop noligip okok, Pita nop yomlig git, sil aglig git midelak.

⁴⁰ Pita pen bin bi ap midelak nib okok krop ag son eyan yokil, kogim yimil, God nop sobok gilig git, adik gil, cip se niñlig git agak, “Tabita, warikan!” agak. Agek, Tabita udin nil Pita nop niñil, warik bisigak.

⁴¹ Pita pen ninmagil kid ne ak dil, tig warik nil, bin kanjil okok abe, bin bi Jisas nop niñ dilak okok abe, krop magilsek sik agek apelak agak, “Tabita aul,” agak.

⁴² Pen Pita nig gek, minim nibak Jopa bin bi magilsek niñil, bin bi konai nep Bi Kib nop niñ dilak.

⁴³ Pen Pita ne taun kib Jopa nibak, bi kaj kau wak wög goligip bi alap eip nin ognap tapin kin midoligipir. Bi nibak yib ne Saimon.

10

Ejol alap apil Koniliyas nop minim agak

¹ Pen ami bi okok krop kod midoligip bi kib alap taun kib Sisaria midoligip. Yib ne ak Koniliyas. Ami bi ne kod midoligip nib okok krop “Itali Ami Bi” agoligipal.

² Bi kib Koniliyas nibak eip, bin bi karip ne okok eip, God nop niñ dilak. Juda bin bi tap kiri ognap ma midoligip ak, Koniliyas ne mani tap okok

abramek ñoligip. Pen ne God
nop per sobok goligip.

³ Mînek alap pîb kim
gak magîl ak, Koniliyas ne
nîgrîkep nîşak, God ejol alap
apîl agak, "Koniliyas!" agak.

⁴ Agek, Koniliyas pîrikil nop
nîñ i sek lîl agak, "Bî kîb, yîp
tari ageban?" agak.

Agek, ejol ak nop agak,
"Nak God nop sobok gîl, bin
bî yîm gep okok kîrop tap
abramek ñîl gîpan ak, God
nop tep gek nep saköl ma gîp.

⁵ Nak bî ognap agek, kîri
am taun kîb Jopa amîl, bî
Saimon Pita apal ak nop agel
oniñimîn.

⁶ Ne Saimon, bî kaj kau
wak wög geb ak eip kin
mîdebir ñîg solwara gol
sîşak," agak.

⁷ Pen ejol mînîm nîbak agîl
amek nîñlig gi, Koniliyas bî
wög nop gi ñoligipir omal
abe, ami bî God nop nîñ dak
alap abe agek apelak,

⁸ kîrop ejol ak mînîm tari
tari agak ak ag ñî tep gîl ag
yokek, Jopa amnîg pañdîlak.

⁹ Kîri am am kanîb nab
sîşak kînlak. Mînek am am,
pîb nab epel magîl ak, Jopa
mañ mañ gîlak. Won nîbak
Pita God nop sobok gînîg am-
nak karîp ar alan mîgan ak.

¹⁰ Ne amîl, God nop sobok
gi mîdek nîñlig gi, nop yuan
kîb yîb lak. Pen bin bî ne
okok tap magîl dagîlel nîñlig
gi, Pita nop dai alap yomak.

¹¹ Pita nop dai ak yomek
nîşak, seb kab ar alan mîgan
pag yîkek, wad kîb alap ñon
par omal omal gol pîs pîs ñon

gîl mîdek nab sîşak yap yap
lîm wagîn eyan yowak.

¹² Wad mîgan nîb eyan kaj,
kîmîn kobri,toi, yakîr ke ke
okok magîlsek nep mîdek.

¹³ Mînîm alap pen nop
agak, "Pita, nak warîkil tap
nîb pîyak okok pak ñîñan,"
agak.

¹⁴ Agek, Pita pen agak, "Bî
Kîb. Mer yîb! Tari gînîg,
ñîñan, agîl ageban? Cîn Juda
bin bî tap bîl gep nîb okok
tap ognap ma ñîbin yîb,"
agak.

¹⁵ Agek, mînîm nîbak
kauyan agak, "Tap tari tari
God tap ñîñeb, agîp okok, bîl
gep, agîl ma agnîmîn," agak.

¹⁶ Gak nîbak, yîj omal
nokîm gak. Kîsen me, tap
wad kîb nîbak adîk gi seb
kab ar alan amnak.

¹⁷ Nîg gek, Pita nîgrîkep
nîpin nîbak tari gînîgab,
agîl, gos par nîñ mîdek
nîñlig gi, Koniliyas bî ag
yokek nop agnîg olak bî
ñon ak kîjon wagîn sîşak
apjaklak.

¹⁸ Apjakîl aglak, "Bî Saimon
Pita sîşak mîdeb aka?"
aglak.

¹⁹ Pita nîgrîkep nîñosîp
nîbak gos nîñlig gi mîdek
nîñlig gi, God Kaun nop
agak, "Nak nîñan! Bî omal
nokîm nep pîyo nîñ apebal.

²⁰ Nîb ak, warîkil tam
sîşak eyan amnoj. Yad ke
kîrop ag yoken apebal. Nîb
ak, apek eip amnîn agenîmel
ak, gos par ma nîñil eip
amnîmîn," agak.

²¹ God Kaun nıb agek, Pita sıñ eyañ amıl bı nıb okok kırop agak, “Bı pıyo nıñebim bı ak, yad me aul. Yıp mınım alap agníg apebim aka?” agak.

²² Agek, aglak, “Bı kıb Koniliyas, ami bı okok kırop kod mıdeb bı kıb ak cınop ag yokek apobın. Ne God nop nıñ dıl, God Mınım ageb rek gıp; Juda kai nop nıñel kırop magıłsek tep gıp. Pen ne nıgrıkep nıñjak, God ejol alap apıl nop agak, ‘Nak bı ognap ag yokek, am Saimon Pita nop poñ dıdap, mınım agonımın ak nıñımın,’ agak,” aglak.

Pita Koniliyas karıp amnak

²³ Nıb agerek, Pita kırop agek karıp nıllık mıgan eyañ amıl kınlak.

Mınek Pita, bı Jopa nıb Jisas nop nıñ dıläk ognap dıl, Koniliyas ag yokak bı nıñbak eip am am kanıb nab sıñjak kınlak.

²⁴ Mınek ak, Sisaria amjakıl, Koniliyas karıp ak amjaklak. Pen Koniliyas ne Pita apeb, agıl, bin bı ne okok abe, nımid nımam ne okok abe, kırop sıñ agek ap mogım gıt mıdelak.

²⁵ Pita ne amıl karıp mıgan amníg gek nıñlıg gıt, Koniliyas nop nabıñ pakıl, nop bı kıb, agıl, am tob wagın ne sıñjak kogım yımak.

²⁶ Nıg gek nıñlıg gıt, Pita pen nop tıg warık nıll agak, “Nak warıkan! Yad ak rek nep bı alap me aul,” agak.

²⁷ Agek, warıkek nıñlıg gıt, mınım aglıg gıt, karıp nıllık mıgan eyañ amnirek. Amıl Pita nıñjak, bin bı konıai nep ap mogım gıt mıdelak.

²⁸ Pita kırop agak, “Nıbi ke nıpım, cın Juda bin bı asık mosık gıt tep gıpın. Juda bin bı mer okok eip ma ajpın; karıp kırop ma ambıñ. Pen yad nıgrıkep nıñnek, God yıp mınım alap agak. Ne mınım agak nıbak, yad bin bı ognap asık mosık mıdebal, agıl, kırop asık mosık gınım rek ma lıp.

²⁹ Nıb ak nıñıl me, Koniliyas mınım ag yokak ak nıñıl ma kırıg gıpın; agak rek nep nıñıl opin. Nıb ak, mınım tari mıdek ag yoknak opin?” agak.

³⁰ Pita nıb agek, Koniliyas agak, “Yad menık nep me, mıñi pıb kim gıp magıl ak rek, karıp nıllık mıgan eyañ God nop sobok gıt mıdlıg gıt nıñnek, bı walıj tıd yıb yımak alap apıl, mıdenek bak sıñjak warıkkıl mıdek.

³¹ Ne yıp agak, ‘Koniliyas, nak God nop sobok gıl, mani tap okok bin bı tap ma mıdeb okok kırop abramek nıll gıpın ak, God nıñıp.

³² Nıb ak me, bı ognap ag yokek, taun kıb Jopa amıl, Saimon yıb ne alap Pita apal ak, nop poñ dı dolan. Ne Saimon bı kaj kau wak wög geb ak eip kın mıdebir nıg solwara gol sıñjak,’ agak.

³³ Ejol ak yıp nıb agek, yad kasek nep bı yad ognap ag yoken, nep am ulık gıt dape-

sal, yip tep gip. Cin bin bi siŋaul God eip midobin rek, Bi Kib minim krop ag niŋnimin, agil, nep ag yokek opan ak, miňi cinop ag ŋek niŋin,” agak.

Pita Koniliyas bin bi ne okok krop minim ag ŋak

³⁴ Koniliyas nib agek, Pita agak, “Yad miňi niŋpin, God ne, bi ulep siŋaul nib nep bi tep, bi par okok nib bi timel, agil, ma niŋip.

³⁵ Karip lim ke ke okok nib, wagin ke ke okok nib, bin bi an an God nop niŋil siskol dil, minim ne niŋil ageb rek ginigal bin bi okok, krop magilsek dinigab.

³⁶ Pen God ne cinop Isrel bin bi minim tep ag yokak ak niŋim. Yad ke eip jim niil midelaŋ, agil, God ne Jisas Krais nop ag yokak. Jisas Krais ne nep me, bin bi okok magilsek Bi Kib kiri mideb.

³⁷ Nibi ke niŋim, Jon bi ŋig pak ŋeb ak, ŋig pak ŋilg gi, minim tep nibak wagin gil, karip lim Galili ag ŋak. ŋig gil agek, ag damlig, ag damlig, bin bi karip lim Isrel midebal okok magilsek niŋlak.

³⁸ Pen nibi niŋim, Jisas Nasaret nib ak God eip midil, Kaun Siŋ ak nop ŋek, kod midek niŋlig gi, kilis ne nep dil, karip lim ke ke okok magilsek taglig gi, bin bi okok gi tep gilig gi, bin bi Seten krop gek koslam midebak okok krop gek, komiŋ loligip.

³⁹ “Pen Jisas Juda bin bi karip lim kiri okok gi taglig gi, Jerusalem gi taglig gi, gak gak rek cin udin cin ke niŋnok ak agebin. Pen kisen nop mab bak alan ŋag pak lel kimak.

⁴⁰ Kimak ak pen niŋ omal midil, God gek, niŋ omal nokim ak kauyen warikil, am misen lek udin cin ke niŋnok.

⁴¹ Bin bi magilsek nop udin ma niŋlak. God cinop bin bi ag lak okok nep Jisas nop udin niŋnok. Ne kimil warikek niŋlig gi, eip midil jim niil tap nibil ŋig niŋbonok.

⁴² Jisas cinop agak, ‘Minim tep yad ak bin bi okok krop ag niil agniimib, “God agak rek me, kisen Jisas bin bi komiŋ midenigal okok abe, bin bi kimnigal okok abe, krop magilsek minim kib agnigab,” agniimib,’ agak.

⁴³ Pen ar nibak, bi God minim agep okok magilsek Jisas Krais nop agil aglak, ‘Bin bi an an Krais yib kilis yib ne ak niŋ dinigal okok, tap si tap timel gipal ak, God niŋil kiri giniigab,’ aglak,” agak.

Juda bin bi mer okok Kaun Siŋ dilar

⁴⁴ Pen Pita niŋ gil minim ag midek niŋlig gi, Kaun Siŋ ne bin bi niŋ midebak okok krop magilsek owak.

⁴⁵⁻⁴⁶ Kaun Siŋ krop apek, kiri minim ar ke ke aglig gi, God yib ne agel ar amek, Juda bin bi Jisas nop niŋ dilar Pita eip Jopa nib olak

okok, God Juda bin bì mer okok kìrop Kaun Sìñ ñìb me ak, agìl, wal yìb aglak.

Pita pen agak,

⁴⁷ "God ne Kaun Sìñ cìnop ñàk rek ak, miñi bin bì sìñ aul kìrop ak rek nep ñìb. Ñìb ak, kìri ñìg paknìgaun, agel, bin bì ognap kìrop mer agnìmel rek ma lìp," agak.

⁴⁸ Pita ñìb agìl bì ne ognap kìrop agak, "Ñìbi bin bì sìñ aul kìrop Jisas Krais yìb ne agìl ñìg pak ñìñìmìb," agak. Ñìg pak ñel ñìñìg gi, kìri aglak, "Pita, nak cìnop eip ñìñìsikol magìl eñìp sìñaul mìdenimìn," aglak. Agel, ñìñìsikol magìl eñìp kìrop eip kìn mìdek.

11

Pita Jerusalem amek nop minim ag gìlak

¹ Pen Jisas minim dad ameb bì okok abe, karip lìm Judia bin bì Jisas nop ñìñì dìlak okok abe ñìñìlak, Juda bin bì mer okok ognap God Minim ñìñì dìlak.

² Ñìb ak, kisen Pita Jerusalem amek, Juda bì mer okok ak rek nep wak tìb gi rìk gìnìmel, agòlìgìpal bì okok, Pita nop kal gìl aglak,

³ "Nak tari gìnìg bì wak tìb gi rìk ma gìpal okok karip kìri amìl, kìrop eip tap jìm ñìl ñìban?" aglak.

⁴ Ñìb agelak, Pita taun kìb Jopa mìdil ñìgrìkep ñìñìk kesim ak kìrop ag ñìñìg gi agak,

⁵ "Yad taun kìb Jopa mìdil, God nop sobok gi mìdil,

nìgrìkep ñìñìnek, seb kab ar alaŋ ñìb, wad kìb alap rek ñon par omal omal gol pìs pìs tìn gìl mìdek yap yap wagin yad mìdenek sìñak ap yowak.

⁶ Apek, yad wad ñìbak mìdek ulep sìñak amìl ñìñìnek, kaj, kìmìn kobri, toi, yakir okok okok magìlsek mìdek.

⁷ Pen minim alap yìp agak, 'Pita, nak warikìl tap ñìb pìyak okok pak ñìñìjan,' agak.

⁸ "Agek, yad pen agnek, 'Bì Kìb. Mer yìb! Tari gìnìg, ñìñìjan, agìl ageban? Cìn Juda bin bì tap bìl gep ñìb okok tap ognap ma ñìbin yìb,' agnek.

⁹ "Ñìb agenek, minim ñìbak kauyaŋ agak, 'Tap tari tari God tap ñìñìeb, agìp okok, bìl gep, agìl ma agnìmìn,' agak.

¹⁰ Gak ñìbak, yìj omal nokìm gak. Pen kisen tap wad kìb ñìbak adìk gi seb kab ar alaŋ amnak.

¹¹ "Pen magìl ñìbak nep, bì omal nokìm karip kìn mìdenek ak apjaklak. Bì ñìb okok bì kìb Koniliás, Sisaria ñìb ag yokek, yìp poŋ dìníg olak.

¹² God Kaun yìp agak, 'Gos par ma ñìñìl, kìrop eip abramek amnìmìn,' agak. Ñìb agek, yad mam Jisas minim ñìñì dìpal aknìb kagol onjìd dìl, cìn bì okok eip Koniliás karip ne ak amnìnok.

¹³ Amjakon, Koniliás kesim dìl agak, 'Ejol alap apìl yìp agak, "Bì ognap agenimìn,

taun kib Jopa amil, bi alap Saimon Pita apal ak nop poj di dolan.

¹⁴ Poj di dapel, ne nep minim ognap ag nek, bin bi karip nak eip midebim okok, God nibe magilsek di komin yokek, bin bi ne midenigabim,” agak, agak.

¹⁵ “Koniliyas yip nib agek, yad wagin gil minim ag nen niyliq gi, Kaun Sin ne cinop ned owak rek, bin bi nib okok krop ak rek nep owak.

¹⁶ Nig gek, Bi Kib cinop ned agak minim ak gos niynek. Ne agak, ‘Jon krop nig pak nuk ak pen manj mideb, God ne nibe Kaun Sin ak pak niyigab,’ agak.

¹⁷ Pen cin Bi Kib Jisas Krais nop niy dinok nin ak, God tap tep yib cinop nuk rek, krop ak rek nep nuk. Nib ak, yad titi gil God nop, ‘Nig ma ginimin,’ apnep?” agak.

¹⁸ Pita nib agek, bi nop minim kal ag gilak okok minim agak ak niyil, minim kal ognap sek ma ag gilak. God yib agel ar amek niyliq gi aglak, “Cinop nep mer; Juda bin bi mer okok ak rek nep, tap si tap timel giyal ak, tari ginig nig giyan, agil, nop sobok genigal ak, ne niyil, tap si tap timel giyal okok kiriq gil, komin per midep magil ak krop niyigab,” aglak.

Adiok bin bi Jisas minim tep ak niy dilak

¹⁹ Pen Stipen nop kab ju pak lilk nni nab sinjak, bi Juda Jerusalem midelak

kok, bin bi Jisas nop niy dilak okok krop gi timel yib gel, kiri pirk gi ke ke amnilak. Ognap pirk gi karip lim Pönisia amnilak, ognap pirk gi karip lim nig tib kis gak airan Saipras amnilak, ognap pirk gi taun kib Adiok amnilak. Amil, Jisas minim tep ak Juda bin bi mer okok krop ma ag nilak, bin bi kiri ke Juda kai ju am nib okok mideligipal okok krop nep ag nilak.

²⁰ Pen bin bi Jisas minim tep ak niy dilak ognap Saipras nib, ognap Sairini taun nib, pirk gi Adiok amil, Bi Kib Jisas minim tep ak Juda bin bi mer okok krop ag nilak.

²¹ Bi Kib kilis ne ak krop eip midek ak me, bin bi okok krop Jisas minim tep ak ag nel, bin bi konai nep Bi Kib nop niy dilak.

²² Pen Jerusalem bin bi Jisas nop niy dilak okok, minim nibak niyil, bi kiri Banabas nop agel, Adiok amnak.

²³ Banabas ne Adiok amjakl niyak, God ne bin bi nib okok yimig niyliq gek, Jisas minim tep ak niy dilak. Nib ak me, ne min min gil, krop minim ognap sek ag niyliq gi agak, “Bi Kib nop niy dipim ak ma kiriq ginimib; nop nokim nep cibur gos midmagil nibi nab adaq niy di kilis gil, cig gilig gi nep midenimib,” agak.

²⁴ Banabas ne bi tep yib. Kaun Sin ne Banabas apil aran jakl midek. Ne Jisas

12

*Herod Jems nop ñag pak
lil, Pita nop miñ lak*

minim tep ak pis nep niñ dak. Ne Jisas minim tep ak bin bi okok ag ñek, bin bi konjai nep Bi Kib nop niñ dílak.

²⁵ Banabas pen bi Sol nop am donim, agil, taun kib Tasas amnak.

²⁶ Banabas Tasas amjakil, Sol nop piyo niñil, poñ diñ adik gi am Adiok amil, mi nokim niñbak bin bi Jisas nop niñ dílak okok kírop Jisas minim tep ak ag niñlig gi miderek. Adiok bin bi Jisas Krais nop niñ dílak okok, ned yib ñil Krais Bin Bi aglak.

²⁷ Niñ nab niñ sijak, bi God minim agep ognap Jerusalem niñ Adiok amnilak.

²⁸ Amil, God Kaun ne bi kiri alap Agabas nop gos ñek agak, "Yuan kib yib karip lim magilsek linig geb," agak. Agek, agak rek yuan kib yib ak, gapman bi kib Klodias kod midoligip niñ ak owak.

²⁹ Niñgil yuan kib lak niñil Adiok bin bi Jisas nop niñ dílak okok aglak, "Bin bi Jisas minim tep ak niñ diñal ognap karip lim Judia okok midel niñlig gi, kírop yuan kib yib lip ak, cin nokim nokim kírop mani ognap mogim giñ niñ," aglak.

³⁰ Niñ agil, mani li mogim giñ, Banabas eip Sol eip kírop ñil aglak, "Niri bi omal mani aul damil, Krais bin bi ne kod midelbal bi kib okok kírop nír," aglak.

¹ Niñ nab niñ sijak, gapman bi kib Herod, bin bi Jisas niñ dílak okok ognap kírop gi tìmel giñ, dam miñ lak.

² Ami bi ne okok ognap agek, Jon niñmam Jems nop tu par kid diñ pis nep ñag pak lel kimak.

³ Herod agek niñ gelak, Juda bin bi okok niñil miñ miñ giñlak. Miñ miñ giñlak ak, Herod niñil, Pita nop ak rek nep agek, nop dam miñ liñlak. Giñlak niñbak, Juda bin bi Bred Yis Sek Ma Niñeb niñ nab sijak giñlak.

⁴ Herod Pita nop niñgil dam miñ liñl, ami bi akniñ jil pis kid adañ (16) kírop nonim li yigwu par yigwu par liñl agak, "Pib nab kislim eyan bi omal omal nop kod tep gi midenimib," agak. Herod gos ne ak ke niñil agak, "Pasopa niñ ak ap padikek me, kisen Pita nop dam bin bi midenigal nab sijak amil minim kib agnigabin," agil gos niñjak.

⁵ Pita ne niñgil miñ midék niñlig gi, bin bi Jisas nop niñ dílak okok Pita nop gos niñlig gi, kiliç giñ God nop sobok giñlig gi nep midelak.

⁶ Pen gapman bi kib Herod Pita nop minim kib agnim, agil, niñjak niñ niñbak nep kislim nab eyan, Pita nop sen omal ñon giñ, ami bi omal pis kid pis kid niñ midel niñlig gi, Pita nab

eyan kinek. Ami bi ognap ak rek nep kijon wagin siňak niň midełak.

⁷ Pen dai Bi Kib ejol ne alap warik midełek niňlig git, mab milan rek am miň lep karip nilik migan ak sikid amnak. Ejol nibak am Pita nop tiglem pak niňil agak, "Kasek jakan!" agak. Agek, Pita warikek niňlig git, sen nop non gilak ak wisibak.

⁸ Ejol Pita nop agak, "Sib nag nak ak pog lil, tob tirip nak piyak di lan," agak. Agek, Pita ejol agak rek nep gek, ejol ak agak, "Walij par kib nak ak yimek, yad eip amnir," agak.

⁹ Agek, walij par kib ne ak yimil, karip nilik migan midełek ak kiriç git, ejol ak eip pandirek. Ejol gak nibak, Pita ne ag niňak e, ak nigríkep niňebin agil niňak.

¹⁰ Pen ami sikop niň midełak kijon wagin omal sil git, kijon kilis yib ain dil gilak kijon söj eyan ak ke yikek niňlig git, mis amnirek. Amil, kanib nab okok amlig git Pita niňak, ejol ak ma midełek.

¹¹ Nig gek niňil Pita agak, "Minim niň rep gitpin. Ak Bi Kib nep, ejol ne ak ag yokek, apil gapman bi kib Herod yip miň kilis lip ak wisib yokip. Gapman bi kib Herod abe, Juda bin bi okok abe, tap timel yip ginig gesal ak, ginimel rek ma lip," agak.

¹² Nib agil, gos niň tep git, bi nak Jon Mak nonim Maria karip ak amnak. Karip

nibak bin bi kojai nep apil, God nop sobok git midełak.

¹³ Pita apil, kijon ak pak gu gu gek, pai Roda, karip nibak wög goligip ak kijon ak yikniq owak.

¹⁴ Pai nibak kijon apil niňak, Pita meg migan ak nep agek. Ne nig niňil, miň miň yib git, sakol padek kijon ma yikak; am bin bi okok krop agak, "Pita ap mideb söj eyan," agak.

¹⁵ Agek, kiri aglak, "Nak sakol losip ageban," aglak. Nib agelak, ne kiliç yib git agak, "Esek ma apin; niňid yib agebin. Pita mideb söj eyan," agak. Agek aglak, "Ak kaun ne ak rek lip ap mideb," aglak.

¹⁶ Pen Pita ne kijon ak kauyan pak gu gu gek gek gek, am kijon ak yik yokil niňlak, Pita nep midełek niňil wal yib aglak.

¹⁷ Wal agel niňlig git, Pita krop niň milic git nil agak, "Minim ma agnimib!" agak. Nib agil, miň lep karip midełek niňlig git, God ejol alap ag yokek apil, nop tar tar gil dowak minim ak krop ag niňlig git agak, "Minim niňbaul Jems abe, bin bi Jisas nop niň dipal okok abe, krop ag niňmib," agil, ke migan alap amnak.

¹⁸ Minnek miňab tikek niňlig git, ami sikop okok Pita ma midełek ak niňil, tar git, agil, ag ap ran ap yaplig git midełak. Pirikil, "Akal," agil, piyolak ak pen ma niňlak.

19 Herod ami s̄ikop n̄ib okok k̄rop, Pita nop kasek p̄yo n̄ij̄l dowim, agek, p̄yo mer n̄ijel, k̄rop m̄in̄im k̄ib aḡl, m̄in̄im agek, ami b̄i ne ognap ami b̄i n̄ib okok p̄is nep n̄ag pak l̄ilak.

Herod k̄imak

Kisen Herod karip lim Ju-dia k̄irig ḡil, am taun k̄ib Sisaria midoligip.

20 Herod am Sisaria midil, taun k̄ib omal Taia Saidon bin b̄i okok k̄rop n̄ijek milīk yowak. Pen Taia Saidon bin b̄i apil, b̄i Herod karip ne kod midék bi Blastas nop sil ag n̄il aglak, "C̄inop per yuan gek, apil Herod karip lim ne aul tap magil tau dad ambin sek. N̄ib ak, c̄inop kal kal ma junimib; kapkap j̄im n̄il midojin," aglak. Agelak, Blastas ne pen agak, "Ak n̄ijid agebitm," agak.

21 Pen Herod minim n̄ibak n̄ijil, n̄in alap minim agnigain, agil, ag lak. Kisen ag lak n̄in n̄ibak apek, ne kin kai yimbal rek walij tep tep yib okok yimil, sea kin kib ne ar ak bisig ḡil, bin bi okok k̄rop minim ag n̄ak.

22 Herod minim n̄ibak ag nek n̄ijlig gi aglak, "Ak bi alap rek ma ageb; god alap rek ageb," aglak.

23 Pen Herod minim n̄ibak n̄ijil, "Yip minim n̄ibak rek ma agnimib; God yib ne nep agem ar amnañ," ma agak. N̄ib ak, Bi Kib ejol ne alap ag yokek, apil Herod nop gek, miñak kib ḡil, k̄iso lek pis nep k̄imak.

24 Pen God Minim ak ag nel amek n̄ijlig gi, karip lim okok k̄id k̄id amnak.

25 Pen Banabas eip Sol eip Jerusalem midil, tari ḡinig orok ak bir ḡipir, agil, Jon Mak nop poj dil adik gi Adiok amnilak.

13

Banabas eip Sol eip minim ag n̄ilg gi amnīrek

¹ Taun kib Adiok n̄ib siñak bi God minim agep bi ognap abe, bi God minim ag neb bi ognap abe midelak. Bi n̄ib okok me, alap Banabas; alap Simion. Bi Simion n̄ibak nop Bi Kib agoligipal. Bi alap Lusias, ne Sairini taun n̄ib. Bi alap Maneyen, ne Kin Herod bi n̄ijeb ne alap. Pen bi alap Sol.

² Pen n̄in alap kiri tap magil ma n̄ibil, Bi Kib nop nep sobok gi midel n̄ijlig gi, Kaun Sij ne krop agak, "N̄ibi Banabas eip Sol eip agem, wög krop ag linek ak ger amnimin," agak.

³ N̄ib agek, kiri tap magil ma n̄ibil, God nop sobok ḡil, Banabas eip Sol eip krop n̄inmagil ar alan il, God krop mal kod miden, agil, krop ag yoklak.

⁴⁻⁵ Kaun Sij ne krop kod midék n̄ijlig gi, bi nak Jon Mak, wög c̄irok sikol sikol ognap gi n̄aj, agil, nop poj di Selusia taun n̄ig gol eyan amil, n̄ig magob dil, karip lim n̄ig tib kis gak airan Saipras amnilak. Amil, taun kib Salamis amil, Sol eip Banabas eip Juda mogim gep

karip okok amil, bin bi okok krop God Minim ag nirek.

⁶ Pen bin bi Saipras midelak nib okok krop God Minim ag ni dam dam, taun kib Pepos amjakil, Juda bi alap kij coge su juep bi alap nabij pakrek. Bi nibak yib ne Ba-Jisas. Ne minim esek agil agak, "Yad God minim agep bi alap," agak.

⁷ Taun kib Pepos sijak, Saipras gapman bi kib yib kin midoligip, yib ne Segias Polas. Bi nibak ne bi gos nij kid yib yikil nijoligip. Ne Banabas eip Sol eip God Minim yip ager nijin, agil, krop agek apil, nop God Minim ag nirek. Pen bi kij coge su juep bi ak ne bi kib nibak bi nijeb ne alap.

⁸ Bi Ba-Jisas nibak, Grik minim agil nop Elimas agoligipal. Banabas eip Pol eip kiri Segias Polas nop God Minim tep ak ag ner, ne timid li peyig nij tep gak ak pen, bi kij su juep bi ak nijil, Banabas Pol minim timel ke gi agil, Segias Polas Jisas minim ak ma nij dinimij, agil, nop agak, "Bi nib omal minim esek agebir ak ma nijnimin," agak.

⁹ Sol yib ne alap me Pol agoligipal. Kaun Sij ne Pol nop ap ran jakil gos tep nlek nijlig gi, bi kij su juep bi ak nop nij i sek li midlig gi agak,

¹⁰ "Nak kijeki kiyob nilik tik dowak; gi timel nep gipan. Tap tari tari tep middeb ak krop gi, bin bi

kok krop esek ar ak nep gipan. Nak per per Bi Kib minim nijid ne ak dil minim esek rek lipan. Nak nin akal gi timel gipan ak krop ginigan?

¹¹ Nig gipan ak, God gek, nin bad alap udin nep kwoi gek pi melik ma nijnigan," agak.

Pol minim nibak agek, dai Ba-Jisas nijak, kimi kintir rek bad alap udin ne pak karkek pis nep kislitm gak. Nig gek, bi alap yip ninmagil di kanib yoman, agil, tig ririkol gilig gi midek.

¹² Banabas Pol kiri bi omal Bi Kib minim ak nop ag nerek ak nijil, Segias Polas ne wal agak. Nib ak, Ba-Jisas gak ak nijil, ne Jisas nop nij dak.

Banabas Pol kiri taun kib Adiok, karip lim Pisidia sijak amnirek

¹³ Pen Pol bi ne okok eip nig magob dil, Pepos krop gil, Pega taun, karip lim Pampilia sijak amnilak. Am midil, Jon Mak ne krop mal sijak krop gil, adik gi Jerusalem amnak.

¹⁴ Kiri pen Pega taun krop gil, taun kib Adiok, karip lim Pisidia sijak amnirek. Am midil, Juda God nop sobok gep nin ak, Juda mogim gep karip ak amil, bisig miderek.

¹⁵ Juda mogim karip kod midelak bi okok warikil, Mosis lo minim nu kil tikak dai ognap abe, bi God minim agep okok nu kil tiklak dai ognap abe, udin li nijil bin bi ap midelak okok krop

aglak. Kiri mìnım ag dai juıl, bı alap ag yokel Banabas Pol bısig mìderek sıňak amıl agak, "Mam omal. Bin bı sıň aul nıň dep mìnım ognap mìdonımın ak, cınop ag ñer nıňin," aglak.

¹⁶ Agelak, Pol warıkıl mìnım agníg ñınmagıl dap ranıl agak, "Nıbi Juda bin bı okok abe, Juda bin bı mer God nop sobok gıpım okok abe, mìnım agníg gebin aul tımid lı nıňım.

¹⁷ God ne birarık nep apıs based sıkop cın okok dak. God nıbak ne Isrel bin bı God cın me. Kisen kiri karıp lım Ijip am mìdelak, God krop kod mìd tep gek, nı̄pai tık dapił, konjai yıb nep mìdelak. Bı kıb Pero krop, ma amnígabım, agak ak pen God kılıs ke yıb ne ak gıl, krop poŋ dı dapek Ijip mısken olak.

¹⁸ Kiri mı̄ñinjuıl omal (40) mı̄ñ mab kab nep mìdoligıp nab sıňak mìdił, God nop mìnım konjai yıb nep aineb lı agölögipal ak pen God krop kod mìd tep gak.

¹⁹ Pen ned karıp lım Kenan bin bı tıgon ke ke aknıb ar onıd mìdelak, pen God bin bı ne krop kod mìd tep gıl kılıs ne ñek, bin bı tıgon ke ke aknıb ar onıd ned mìdelak okok krop eip pen pen gıl, yık gı yokıl ñag pak lı, karıp lım nıbak karıp lım kiri ke rek dılak.

²⁰ Kiri Ijip mìdel mı̄yınak ak wök pagıl, karıp lım eywo nep nab okok mìdel mı̄yınak ak wök pagıl, bin bı yık gı

yokıl, karıp lım kiri dılak mı̄yınak ak abe wök pagıl gel me, mı̄aknıb po hadred pipti (450) yınak.

"Pen God krop dam karıp lım Kenan sıňaul lıł, bı mìnım tıg bılokep ognap ag lek, krop kod mìdeligipal. Kisen bı God mìnım agep Samyuel mìdek ñı̄n ak,

²¹ bin bı Isrel okok kiri Samyuel nop aglak, 'Nak kin alap ag lek, cınop bin bı magılsek kod mìdenigab,' aglak. Agelak, God bı nak Kis nı̄ ne Sol nop ag lek, kin kiri mìdoligip. Bı nıbak Benjamin kığın tık damıl tık damıl tık lılak. Sol kin kiri mìdek, mı̄ ñı̄njuıl omal (40) yınak.

²² Pen kisen God ne gek Sol kin ma mìdek. God ne Depid kin kiri ag lak. God ne Depid mìnım agıl agak, 'Cıbur gos mìdmagıl yad ke gos gıp rek ak, Jesi nı̄ ne Depid cıbur gos mìdmagıl ne abe aknıb rek nep gos gıp; tap tari tari gaň ag nı̄nigain ak, ne nı̄g aknıb rek nep gınigab,' agak.

²³ "Pen God ne gek, Depid nı̄pai tıkek, tık dam dapił gıl, Jisas nop tık dolak. Nı̄b ak, God ned mìnım kılıs ag lak rek, ne Isrel bin bı krop Dı Komıň Yokep Bı alap ag yokak.

²⁴ Pen Jisas wagın gıl wög ma gak won ak, Jon ne apıł, Isrel bin bı krop agak, 'Tap si tap tımel gıpım ak, tari gınig nı̄g gıpın, agıl, kırıg gem, nı̄bep ñı̄g pak ñı̄nigain,' agak.

25 Jon wög ne gi dai junig gek ñin nab ak, bin bi okok krop agak, 'Nibi yip bi an, agil, gos niñebim? Bi Kib per kod midebim bi ak yad mer. Bi nibak kisen onigab. Tob tirip ne ak di nag wisibnim rek ma lip,' agak.

26 "Ai mam yad, nibi ognap Ebrahim ñi pai ne midebim; nibi ognap Juda bin bi mer pen God nop sobok gitim. Krais bin bi di komin yokep minim Jon ag ñi midoligip nibak, God ne cinop nen agil agak.

27 Jerusalem bin bi okok abe, bi kib kiri okok abe, Jisas ne Krais ak owip, agil ma niñlak. Jisas nop ñag pak lel kimaj, aglak ak, God minim agep minim nu kıl tiklak rek nep gilak. Pen God nop sobok gitig Juda mogim gep karip per apeligipal ak, kiri minim nu kıl tiklak nibak per per nep niñoligipal.

28 Ne tap timel alap gitaka agil, piyo mer niñil, gapman bi kib Pailot nop aglak, 'Nak agek nop ñag pak lilan, aglak.

29 Pen God Minim agak rek, magilsek nep Jisas nop gilak. Kisen bin bi ne okok apil, cip se tig asik dam kab miyan tigel gitak.

30 Tigel gitak ak pen God gek kauyan warikak.

31 Ne warikil, komin midek niñlig gi, bin bi ne eip Galili nib Jerusalem olak okok, nop ñin konjai nep niñ midelak rek, mieni Isrel bin

bi krop Jisas minim tep ak ag nebal.

32 "Pen cir bi omal opir aul, nibep Krais minim tep ak ag niñig opir. God birarik nep apis based sikop cin krop minim kilis ag lil giñigain agak minim nibak nep

33 gos niñ midil, God ne Jisas nop di warik ñak. Gak nibak apis based sikop okok ma niñlak ak pen cin ñi pai tik lep kiri okok mieni bir niñin. Depid ne God Minim dai Sam sijak Kimep yigwu nab nib nu kıl tikil agak,

'Nak Ni yad.

Yad mieni Nap nak midebin,' agak.

34 God ne gek, Jisas warikak ak me, kisen kimil, mib goj ki gi yap lig pak amnimin rek ma lip. Minim nibak God Minim dai alap nibgil mideb:

'Yad Depid nop minim sij kilis niñid ag linek ak nibep nep niñigain,' agak.

35 Pen God Minim dai alap nibgil mideb:

"'Nak Bi Sij nak kiring gek, mib goj ne ki gi yap lig pak ma amnimin,' agak.

36 "Pen Depid ne God wög nop ag lak ak, bin bi ne mideligipal ñin nibak gi damil kimak. Pen Depid ne kimek, nap nised sikop krop tigel goligipal okok dam tigel gel, mib goj ne ki gi yap lig amnak.

37 Pen God ne gek warıkak
Bı nıbak, mıb goŋ ne ki gi
yap lig ma amnak.

38 "Nıb ak, mıdemam
nıñım. Jisas ne kımıl
warıkak ak me, God tap si
tap tımel gıpim ak nıñı
kırıg gınıgab mıñım tep ak
nıbep ag nıbır.

39 Cın Juda lo mıñım ar ak
nep nıñıl genıgabın ak, God
tap si tap tımel gıpın ak nıñ
nep mıdenıgab. Pen Jisas
mab bak alanı nıag pak lel
kımak ak me, cın Jisas nop
nıñ donıgabın ak, God tap
si tap tımel gıpın ak nıñı,
kırıg gił, cınop bin bı tep
yad, agnıgab.

40 Pen bı God mıñım agep
okok bırarık nep aglak rek
cınop ma gınımin, agıl gos
ak nıñ rep gınımib. Kırı
aglak,

41 'Nıbi bin bı yıp aleb aleb
nıbım okok nıñım!

Nıbi mıdebiñ magıl
aul, tap ke nıb alap
gınıgain.

Tap gınıgain nıbak nıbep
ned agenıgal ak,
nıñlon lı agebal, ag gos
nıñıgabım.

Nıb ak, nıbi pak jep jep dıl
pis nep kım kır
gınımib!' aglak,"
agak.

42 Pol eip Banabas eip
mıñım nıbak agıl, Juda
mogım gep karıp nıbak mıs
amer nıñlıg gił, bin bı okok
aglak, "God nop sobok gep
nıñ kisen ak kauyan apıl,
cınop mıñım nıbak ognap
sek ag nır," aglak.

43 Bin bı okok mogım gi
mıdelak okok karıp ak kırıg
gił, ke ke amel nıñlıg gił,
Juda bin bı yıpıd gił ognap
abe, bin bı okok nıb Juda kai
nıñ döligıpal rek nıñ dılak
ognap abe, Pol eip Banabas
eip kırrop kisen gił amnıłak.
Pol Banabas kaniñ nab sıñak
amlıg gił kırrop agrek, "God
cınop yımig nıñıl dı tep gıp,"
agıl, gos ar nıbak nep nıñlıg
gił mıdenımib," agrek.

44 Pen Juda God nop sobok
gep nıñ kisen ak, bin bı
taun kıb nıbak mıdelak okok
magılsek rek, Bı Kıb mıñım
nıñlıg ap mogım giłak.

45 Pen Juda bı kıb okok
bin bı konjai sıkerék olak ak
nıñel, mılık yapek, Pol Banabas
kırrop bı omal nıñıl gos
tımel nıñıak. Pol mıñım tari
tari bin bı okok kırrop agak
ak ag juıl, yıb ne ak ag sıkol
giłak.

46 Juda bı okok nıg gelak,
Pol eip Banabas eip ma
pırıktıl, mıñım pen kılıs gił
agrek, "God Mıñım tep ak
nıbep Juda bin bı ned ag nır,
apır ak pen nıbi mıñım tep
nıbak ma dıl, cın komıñ per
mıdep magıl ak nıñ dıjın rek
ma lıp, apım ak me, mıñi
Juda bin bı mer okok kırrop
ag nıñıgabır.

47 Tari gınıg: Bı Kıb cınop
agıl mıñım nıg gił agak,
'Yad agen, nıbi Juda bin bı
mer okok kırrop melık
kırı mıdıł,
karıp lım ke ke okok
amenıgabım,
bin bı okok magılsek melık
nıbak nıñel nıñlıg gił,

yad krop di komiñ
yoknigain,' agak,"
agak.

⁴⁸ Juda bin bi mer okok minim nibak niñil, miñ miñ gil, Bi Kib minim ak, minim tep akniñ ke yib, aglak. Niñ ak, bin bi God, per per midenimel, agil, ag lak okok magilsek minim tep nibak niñ dilañ.

⁴⁹ Pen Bi Kib minim ak, karip lim niñ okok magilsek agel amnak.

⁵⁰ Niñ gak ak, Juda bin bi okok niñel milik yapek, amil Adiok bin pobin God nop niñ dilañ ognap abe, bi pobin karip lim nibak kod mideligipal okok ognap abe, krop agel, kiri amil bin bi konjai nep dapil, Pol eip Banabas eip krop gi timel gil, karip lim kiri okok ag mis yoklak.

⁵¹ Niñ gil ag mis yokel, bi omal kiri Adiok krig amlig gi, minim tep dam ag nöñir ma dipim, agil, tob kiri acip acip okok lig gi yokil amil, taun kib Aikoniam amnirek.

⁵² Pen Kaun Sij ne bin bi Jisas nop niñ dilañ okok ap ran jakek, kiri miñ miñ yiñ gilig gi midelak.

14

Pol eip Banabas eip taun kib Aikoniam ajerek

¹ Pol eip Banabas eip am taun kib Aikoniam kin midil, Juda mogim gep karip ak amil, minim ag niñ tep ger niñlig gi, Juda bin bi okok

liñ, Juda bin bi mer okok liñ, konjai nep Jisas nop niñ dilañ.

² Pen Juda bin bi ognap, Jisas minim agebir ak ma niñ dinigabin, agil, amil Juda bin bi mer okok krop minim niñep ma niñep tom agelak niñil kiri bin bi Jisas niñ dilañ okok krop niñel milik kal yowak.

³ Pen Pol eip Banabas eip, minim nibak niñil, karip lim niñbak ma krig amnirek. Kiri sijak nep kin midil, Bi Kib minim ak kilis gil misen nep ag nöligipir. Bi Kib krop mal eip kod midek niñlig gi, tap ma gep rek ognap, tap niñep ma niñep rek ognap gerek, bin bi ognap niñil aglak, "Niñ ak, minim agebir niñaul niñid nep agebir," agil niñlak.

⁴ Pen Aikoniam bin bi niñ okok asik ke ke liñ, pis ak Juda bin bi okok minim aglak rek niñ dilañ, pis ak bi Jisas minim dad ameb okok aglak rek niñ dilañ.

⁵ Pen Juda bin bi ognap okok liñ, Juda bin bi mer ognap okok liñ, bi pobin kiri okok abe, Pol eip Banabas eip krop gi timel gil, kab ju pak lin, agil, gos ak niñelak.

⁶ Kiri mal pen minim nibak niñil, pirk gi am taun kib omal Listra Debi, karip lim Likonia sijak amnirek.

⁷ Amil, niñ okok gi ajlig gi, Krais minim tep ak ag nöligipir.

Bi tob timel gak alap, Pol gek, komiñ lak

⁸ Pen taun kib Listra nibak, bi alap nonim nop tik dowak nin ak nep tob timel gek, kanib ma tagoligip bi alap midoligip.

⁹ Bi nibak ne ap bisig midil, Pol minim agek ak niñ midek. Pol bi nibak nop niñ i sek lil gos niñjak, bi nibaul, God yip gek komin linimin rek lip, ag gos niñeb, agil gos niñjak.

¹⁰ Nib ak, Pol nop niñil, meg miñan dap ranil agak, "Warikan!" agak. Agek, bi nibak kasek warikil, tob taulig gi amnak.

¹¹ Pol niñ gek, bin bi niñ midelak okok minim yib kiri Likonia minim ak agil aglak, "Bi seb kab ar alan nib okok, god omal bin bi rek lil ap agebir aul," aglak.

¹² Nib agil, Banabas nop, god Sus, aglak. Pen Pol ne minim konjai nep agoligip rek, nop, god Hemis, aglak.

¹³ God esek Sus sobok goligipal nibak, sobok gep karip ak yokop gi lilkak taun gol nib siñak me, god esek Sus sobok gep bi kib ak abe, bin bi siñak midelak okok abe, god Sus per sobok gipin ak miñi owip aul, agil, kaj kau anlam ognap dil, mab sim tep tep ognap tigrik dil, bin bi konjai yib olak.

¹⁴ Pen Pol eip Banabas eip, gelak nibak niñil, waliñ kiri okok tig bil bil gi, bin bi konjai nep midelak nab nib siñak amil agrek,

¹⁵ "Nibi tari ginig niñ gebim? Cır mal god mer! Nibi bin bi yib midebim

rek, cir ak rek nep aknib rek midobin. Cir Jisas Krais minim tep ne ak nibep ag niñig opir. God ne seb kab alan gi lil, lim dai wagin aul gi lil, niñ solwara ak gi lil, tap tari tari mideb okok magilsek gi lil, gak. Cir nibep Krais minim tep ak agor, tap yokop esek sobok gi midebim okok kiriñ gi, God komin mideb ak nep sobok gi midenimib, agil, nibep agobir.

¹⁶ Pen ned bin bi karip lim ke ke okok midil, gos kiri ke niñil tap yokop sobok gi lakkak, God niñil krop gi timel ma gak.

¹⁷ Pen nibi yokop ma midebim; nop niñig, niñigabim. Ne per per nibep di tep gi. Ne nep gek, miñab pakil, tap magil konjai nep midek niñig gi, miñ miñ giliñ gi tap nib midebim. Nib ak, ne niñ gi ak niñil, niñid nep God cin mideb ak, agil, bir nípkep," agrek.

¹⁸ Nib agrek ak pen bin bi nib okok kiliñ gi, bi nib omal aul seb kab ar alan nib opir, agil, kaj kau anlam ognap pak sobok gi niñig gelak ak niñil Pol Banabas koslam yib ag mer agrek.

Pol nop kab ju paklak

¹⁹ Pen kiri mal taun kib Listra nibak nep midel niñig gi, Juda kai taun kib Adiok, karip lim Pisidia siñak mideligipal bin bi ognap abe, taun kib Aikoniam mideligipal bin bi ognap abe

apıl, bin bı nıb okok kırop mìnım esek agıl aglak, “Bı omal mìnım tep ma agebir; esek agebir,” aglak. Nıb agelak, bin bı nıb okok nıñıl, Pol nop kab ju pak lıl, pıs nep kımıb, agıl, lıp gıt dam kab warı kıs kıs gılak ak mıs ken kıdeyan yoklak.

²⁰ Nıg gelak nıñıl bin bı Jisas nop nıñ dılak okok apıl pıñıl kıs kıs gel nıñlig gıt, Pol warıkıl taun kıb nab nıbak adık gıt amnak. Pen mìnек Pol eip Banabas eip Listra kırıg gıl Debi amnirek.

²¹⁻²² Pol eip Banabas eip Debi amıl, Jisas mìnım tep ak bin bı okok kırop ag nırek, bin bı konjai nep Jisas nop nıñ dılak. Pen kırı mal, ned orok kanıb ar ak nep amnır, agıl, adık gıt Listra, Aikoniam, Adiok karıp lım Pisidia sığak amlıg gıt, bin bı Jisas mìnım tep ak ager nıñ dılak okok kırop kauyan ag nıtep gılıg gıt amnirek. Kırop ag nıtep gılıg gıt agrek, “Jisas mìnım tep ak ma kırıg gınımıb; nıñ dıpmırek nep nıñ dıl mıdenımıb. Nıg gem, nıbep mıker konjai nıñıgal pen gos ak ma nıñnımıb; God cınop dıl kod mıdenıgab, agıl, kılıs gıl, gos ar ak nep nıñem amnımın,” agrek.

²³ Nıb agıl, cöc ke ke nıb okok, bin bı Jisas nıñ dılak okok bı nabıc mıdenımel, agıl, bı ognap wög nıbak ag lırek. Nıg gıl, kırı mal tap magıl ma nıbıl, God nop sobok gılıg gıt agrek, “Bı Kıb, bı sığ aul nep nıñ dıpal

rek, kırop kod mıdenımın,” agrek.

Pol eip Banabas eip taun kıb Adiok, Siria Propins sığak amnirek

²⁴ Nıg gıl karıp lım Pisidia okok ajıl, karıp lım Pampilia amnirek.

²⁵ Pampilia amıl, Jisas mìnım tep ak bin bı Pega taun okok kırop ag nııl, taun kıb Atalia amnirek.

²⁶ Atalia amıl, nıg magöb dıl, taun kıb Adiok, Siria Propins sığak, ned kın mıdıl orek sığak adık gıt amnirek. Kırı ned amnıg gerek mìnек ak, Adiok bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, God nop sobok gıl aglak, “Mìnım tep nak ak bin bı okok kırop ag nıñıg amebir rek, kırop mal kod mıd tep genıtmın,” agıl, kırop mal ag yokel, amıl, mìnım nıbak ag nıajölögipir.

²⁷ Nıb ak, adık gıt Adiok apıl, bin bı Jisas nop nıñ dılak okok kırop sığ agel apelak, God ne gek kırı tari tari gılak okok magılsek ag nıtep gılak. Juda bin bı mer okok konjai nep Jisas mìnım tep ak nıñ dılak kesim ak abe ag nıłak.

²⁸ Kırop nıg gıl ag nııl, kırop eip nıñ bad alap tapın mıderek.

15

Bı kıb Jerusalem ap mogım gıl mìnım aglak

¹ Pen bı ognap karıp lım Judia nıb Adiok apıl, bı Juda mer Jisas nop nıñ dılak okok kırop ag nıłak, “Mosis

bırarık nep cınop Juda bin bı agak, ‘Nıñjañ kisen tı̄k dapıl, wanj wak kiri tı̄b gi rı̄k gınımıtı̄b,’ agak. Nı̄b ak, nı̄bi ak rek nep wak tı̄b gi rı̄k ma gınıgabım ak, God nı̄bep dı̄ komı̄n ma yoknígab,” aglak.

² Nı̄b agelak, Pol eip Banabas eip mìnım ak yıpı̄d gıl ma agebal, agıl, kırop eip mìnım pen pen agel am-nak. Nı̄g gelak, Adiok bin bı Jisas nop nı̄n dı̄lak okok, bin bı kiri ke ognap abe, Pol Banabas bı omal abe ag lı̄l aglak, “Nı̄bi Jerusalem amił, mìnım nı̄baul dam, bı Jisas mìnım dad ameb okok abe, Jisas bin bı ne okok kırop kod mı̄debal bı okok abe kırop ag nı̄em, kiri pen ag amił apı̄l gıl gos tari nı̄nı̄gal ak, adık gī ap agem nı̄nı̄n,” aglak.

³ Nı̄b agıl, kırop ag yokel, kiri am karıp lı̄m Pönisia nab sı̄njak amlı̄g gī, Juda bin bı mer okok Jisas nop nı̄n dı̄lak mìnım nı̄bak ag nı̄el nı̄nı̄lig gī, ai mam nı̄nı̄l magı̄lsek mı̄n mı̄n gılak. Karıp lı̄m Pönisia nı̄bak kırı̄g gıl, kiri amı̄l karıp lı̄m Sameria nab sı̄njak amlı̄g gī, mìnım ak rek nep ag nı̄el nı̄nı̄lig gī, ai mam okok ak rek nep nı̄nı̄l mı̄n mı̄n gılak.

⁴ Pen kiri karıp lı̄m Same-ria kırı̄g gıl, amı̄l Jerusalem amjakerek, bin bı Jisas nop nı̄n dı̄lak okok abe, bı Jisas mìnım dad ameb okok abe, Jisas bin bı ne okok kırop kod mı̄delak bı okok abe, kırop ag wasu dıl use tep apebım e aglak. Agelak, Pol eip Ban-

abas eip, God ne gek tap tari tari gı̄rek ak magı̄lsek kırop ag nı̄tеп gı̄rek.

⁵ Nı̄b agerek, Perisi bı Jisas nop nı̄n dı̄lak okok og-nap warıkıl aglak, “Juda bin bı mer okok Jisas nop nı̄n dı̄nı̄gal ak, wak tı̄b gi rı̄k gıl, Mosı̄s lo agak agak rek nep gı̄lan,” aglak.

⁶ Nı̄b agelak, bı Jisas mìnım dad ameb okok abe, Jisas bin bı ne kod mı̄dölgı̄pal bı okok abe, mìnım nı̄bak ag tep gın, agıl, ap mogı̄m gılak.

⁷ Ap mogı̄m gıl, mìnım nı̄bak ag amił apı̄l gī mı̄del nı̄nı̄lig gī, Pita warıkıl agak, “Mam sı̄kop. Nı̄bi nı̄pı̄m, ned God cınop nonı̄m lı̄l, Juda bin bı mer okok Jisas mìnım tep ak nı̄n dı̄nı̄mel, agıl, yıp ag lek, yad am kırop Krais mìnım tep ak ag nı̄t ajpin.

⁸ God gos tı̄mid mı̄dmagıl cın magı̄lsek nı̄nı̄p ak, Kaun Sı̄n cınop nı̄nak rek, Juda bin bı mer okok kırop ak rek nep nı̄nak. Nı̄g gak ak cın nı̄pı̄n, ne kırop abe dı̄ tep gı̄p.

⁹ Cınop Juda kai mìnım alap ke agıl, Juda bin bı mer okok kırop mìnım alap ke agıl ma gı̄p. Krais mìnım tep ak nı̄n dı̄pal ak me, God ne tap si tap tı̄mel gı̄pal gac mı̄dmagıl kırop nab adanı̄ mı̄deb ak lı̄g gī yokıp.

¹⁰ God Juda bin bı mer okok pı̄s nep dı̄p rek, nı̄bi tari gınıg neb neb gı̄lig gī agebım, ‘Mosı̄s lo mìnım nı̄nu kıl tı̄kil agak agak rek nep,

lo s̄ikol alap ma ḡinigabim
ak, God n̄ibep d̄i komiñ ma
yokn̄igab,’ agebiñ? Asik
mosik gi rep ḡinimib, apim
ak, apis based s̄ikop gi mer
niñlak. C̄in ak rek nep
gi mer niñpin ak pen miññi
Juda bin bi mer, Jisas nop
niñ d̄ipal okok k̄rop, m̄iker
niñbak d̄inimel, agil, agebiñ
ar?

¹¹ Ak tep mer. Bi Kib Jisas
c̄inop Juda kai yimig niñip
ak, wagin nokim niñbak nep
me, Bi Kib Jisas ne ke gek, c̄in
nop niñ don, c̄inop d̄i komiñ
yokn̄igab. Niñ akniñrek
nep, Bi Kib Jisas Juda bin bi
mer okok k̄rop yimig niñip
ak, wagin nokim niñbak nep
me, Bi Kib Jisas ne ke gek,
kiri nop niñ del, k̄rop ak
rek nep d̄i komiñ yokn̄igab,”
agak.

¹² Pen bin bi ap midelak
okok magilsek, minim alap
agil mer, kapkap midel
niñlig gi, Banabas eip Pol
eip k̄rop kesim dil, kiri
mal karip lim ke tigon tigon
amlig gi, Juda bin bi mer
okok Jisas minim tep ak ag niñ
ajerek niñlig gi, God ne tap
ma gep rek okok, tap niñjep
ma niñjep okok gak ak, kesim
ar niñbak magilsek k̄rop ag
niñ tep girek.

¹³ Pen bi omal minim
ag dai juer niñlig gi, Jems
warikil agak, “Mam s̄ikop.
Minim agnig gebin aul
niñim!

¹⁴ God Juda bin bi mer
okok k̄rop yimig niñil d̄i tep
gil, bin bi yad ke midenigal,
agil, bir dip ak, Saimon miñni

nep minim agosip ak niñpin.
¹⁵ God giñp niñbak, God
minim agep okok birarik
nep agil nu k̄il tiklak rek nep
giñp. Minim niñbak nu k̄il tikil
aglak,
¹⁶ ‘Bi Kib ne ageb,
“Kisen yad adik gi apil,
Depid karip pag ajil gi pag
jisipik masipik gi
yowip ak,
yad ke kauyan gi tep gen,
kilis yib gi midenigab.

¹⁷ Niñ ak, Juda bin bi mer
karip lim ke okok niñ
okok niñ,
ognap bin bi yad
midenigal apin okok,
yip piyo niñnigal.
¹⁸ Tap tari tari kisen ḡinigab
ak,
yad birarik ped okok ag
linek. Yad Bi Kib
niñbak nep minim aul
agebin,” ageb, aglak,”
agak.

¹⁹ Jems minim niñbak agil
agak, “Gos yad niñpin ar ak,
Juda bin bi mer Jisas nop niñ
dienigal okok, k̄rop m̄iker
ognap ma niñjin.

²⁰ Pen k̄rop mij nu k̄il tik
yokil agin, ‘Bin bi ognap
tap yokop god esek okok
sobok gi niñig, kimin kaj
tap okok pakenimel, niñbi
ma niñnimib. Bin si bi
si ma ḡinimib. Kimin kaj
tap okok k̄ijam tig kibor
juel kimoniñ ak, ma
niñnimib. Kimin kaj tap
okok lakañ ak ma niñnimib,’
agin. Minim ognap sek ma
agin.

²¹ Pen ti ḡinig: based s̄ikop
birarik nep ḡilak rek, miñni

ak rek nep taun tığon tığon magılsek, God nop sobok gep ñin ak Juda mogım gep karıp ak am mogım gıl, per per mìnım Mosis agıl ñu kıl tıkak ak udın li nıñölögipal,” agak.

*Juda bin bı mer okok kırop
mij ñu kıl tıkıl yoklak*

²² Jems nıb agek, bı Jisas mìnım dad ameb okok lıl, bı Jisas bin bı ne okok kırop kod mıdelak bı okok lıl, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok magılsek lıl, aglak, “Cın bı cın ognap ag lon, Pol Banabas bı omal eip Adiok amniłanj,” aglak. Nıb agıl, bı Jisas bin bı ne okok kod mıdelak bı omal Judas Basabas eip, Sailas eip, kırop ag lıłak.

²³ Mij alap ñu kıl tıkıl, Pol Banabas bı ñon ñıłak. Mij nıg gıl ñu kıl tıkılkak:

Mam sıkop, nıbi
midebim?

Cın namam nıbi, bı Jisas mìnım dad ameb okok abe, Jisas bin bı ne okok kırop kod midebir bı omal ak abe, nıbep Juda bin bı mer taun kıb Adiok abe, Siria Propins abe, Silisia Propins abe mıdil Jisas nop nıñ dıpım okok, mij ñu kıl tıkıl yokobın.

²⁴ Ti gınig: mìnım alap owıp nıpın, bin bı cın sığ aul ognap, cınop ag nıñıl mer, gos kırı ke ak nep nıñıl, amıl mìnım kıb nıbep gos par lıñımıt rek mìnım ognap nıbep ag ñıłak.

²⁵ Nıb ak, cın bı ognap cın ke ag lon, bı mıdmagıl

cın tep yıb Pol Banabas bı omal kabsek nıñıgal.

²⁶ Pol Banabas bı omal okok ajıl, bı okok cırop ńıag pak lıñıgal, agıl, gos ar ak rek ma nıpir. Bı Kıt Jisas Krais mìnım tep ne ak bin bı okok kırop ag ńıır, agıl, gos nokım nıbak nep nıñıl, abramek ag nıtep gılıg gı ajölıgipir.

²⁷ Judas Sailas bı omal ag yokníg gebın. Kırı amıl mij ñu kıl tıkobın aul mìnım ar ak nep nıbep ag nıtep gınigair.

²⁸ Cın mogım gıl, mìnım nıbak ag amıl apıl gon nıñılg gı, Kaun Sığ ne cınop gos tep ńek, mij ñu kıl tıkıl mıker ognap nıbep ma nıñıgabın, agıl, ag lıpın. Yokop mìnım omal nep agnıgabın, agıl, ag lıpın.

²⁹ Bin bı ognap tap yokop god esek okok sobok gı ñıñıg, kımın kaj tap okok pakenimel, nıbi ma nıñınimib. Kımın kaj tap okok lakań ak ma nıñınimib. Kımın kaj tap okok kıjam tıg kıbor juel kımonımın ak, ma nıñınimib. Bin si bı si ma gınımib. Tap agobın aul kırıg gınıgabım ak, gı tep gınıgabım.

Mìnım bır apın me ak.
Nıbi mıd tep gınımib.
Mij ñu kıl tıkılkak ak me ak.

³⁰ Mij nıbak ñu kıl tıkıl bı okok ńel, kırı Jerusalem kırıg gıl, taun kıb Adiok, Siria Propins okok adık gı amniłak. Amjakıl, bin bı Jisas nop nıñ dıłak okok agel, magılsek ap mogım gelak nıñıl mij dolak ak ñıłak.

³¹ Mij ñel, bin bi kiri mìnìm nìbak udin li ñijel, krop tep yib gek, gos sek midil cibur krop miñ miñ yib gak.

³² Judas Sailas bi God mìnìm agep bi omal miderek ak me, ñin bad alap Adiok kin midil, Jisas bin bi ne okok krop mìnìm konai nep ag ñi tep ger ñijlig gi, kiri Jisas mìnìm tep ne ñiñ di kılıs gił gos sek midelak.

³³⁻³⁴ Nig gił ag ñi dai juil, amniç ger ñijlig gi, bin bi Jisas nop ñiñ dìlak nìb okok ap mogim gił, sobok giłig gi, Bi Kib krop mal kod mid tep gek, kiri kapkap mid tep gir, agıl, krop mal ag yoklak.

³⁵ Pen Pol eip Banabas eip Adiok sijak kin midil, bi nìb okok nìb bi ognap eip, Bi Kib mìnìm tep ak bin bi okok krop ag ñilig gi miderek.

Pol Banabas ke ke amnirek

³⁶ Pen mid damıl, Pol ne Banabas nop agak, "Cir mal ned tagıl Bi Kib mìnìm agor amnak karip lim okok, ñiñ di kılıs giłig gi nep midébal aka agıl, am ñijil owır," agak.

³⁷ Agek, Banabas agak, "Nìb ak, Jon Mak nop abe poñ di dad amnır," agak.

³⁸ Agek, Pol agak, "Ñiñ nìbak ned poñ di dad amor, wög gi sakıl ma owak; ne Pampilia nep amıl kırıç amnak. Nìb ak, miñi nop poñ di ma dad amniçabır," agak.

³⁹ Pol nìb agek, kiri mal ke nep pen pen agıl, Banabas ne Jon Mak eip ñig magöb dıl, karip lim ñig tib kis gak airan Saipras amnirek.

⁴⁰ Pol ne pen Sailas nop dak. Bin bi Jisas nop ñiñ dìlak okok, sobok gił, Bi Kib ne Pol Sailas krop mal kod miden, agıl, bi omal ag yoklak.

⁴¹ Pol ne Siria Propins okok abe, Silisia Propins okok abe gi taglıg gi, bin bi Jisas nop ñiñ dìlak okok krop God Mìnìm ognap sek ag ñi tep gek, kiri ñijil ñiñ di kılıs gi midelak.

16

*Pol karip lim ajoligip
okok kauyan adık gi amnak*

¹ Pol Sailas kiri mal tag tag lıl, Debi amıl, Listra amjakrek. Karip lim nìb okok Jisas nop ñiñ dak bi alap midék; yib ne ak Timoti. Bi nìbak nonim ne ak Juda nìb bin alap pen Jisas nop ñiñ dak. Nap ne ak Grik nìb bi alap.

² Listra bin bi Jisas nop ñiñ dìlak okok abe, Aikoniam bin bi Jisas nop ñiñ dìlak okok abe, Timoti bi tep aglak.

³ Pol pen, Timoti yad eip Jisas mìnìm ak ag ñi ajojır, agıl gos ñijak ak pen, Juda bin bi okok agnígal, "Timoti nap ne ak Grik bi alap rek, ñi ne wak tib gi rık ma gak rek, mìnìm ne ak ma dobın," agnígal, ag gos ñijil, Timoti nop dad amek wak tib gi rık giłak.

⁴ Pol Sailas Timoti kiri taun taun okok gi ajlig gi, bi Jisas minim dad ameb okok abe, bi Jisas bin bi ne okok krop kod midelak bi okok abe, Jerusalem sijak mogim gi minim tari tari aglak ak, bin bi Jisas nop niy dilak okok krop ag nifl, nib nib giminib, aglak.

⁵ Nig gi tigon tigon gi taglig gi, bin bi Jisas nop niy dilak okok, krop Jisas minim tep ak ag niy tep gel, kiri minim nibak niy dil, kilis gi, ne agak rek nep gi midelak. Nin nokim nokim per per bin bi ognap sek Jisas minim tep ak niyil, Jisas nop niy dilak.

Pol nigricep niyak

⁶ Pol bi ne okok eip Esia Propins midebal bin bi okok krop Krais minim tep ag nin, agil, amnig gelak ak pen Kaun Sij ne, ma amnimib mer, agak. Nib ak, karip lim Prijia nab okok tagil, Galesia Propins nab okok taglig gelak.

⁷ Kiri am am, karip lim Misia man man aplig gi, Bitinia Propins amnin agelak ak pen Jisas Kaun ne krop, ma amnimib mer, agak.

⁸ Jisas Kaun ne nib agek, kiri Bitinia Propins ma amnilak; karip lim Misia nab sijak amlig gi taun kib Troas amnilak.

⁹ Troas amil, kislim nab eyan Pol nigricep niyak, bi Masedonia Propins nib alap warik midil, nop minim neb neb gi agil agak, "Nak nig

juil pis aul Masedonia apil, cinop gi ninmin," agak.

¹⁰ Pol nig gi nigricep niyek, cin agnok, "Ak God nep, Masedonia bin bi krop Jisas minim tep ak am ag nim, ag nosip," agil, magil nibak nep Masedonia amnig gi tap gi jin ginok.

Bin Lidia Jisas nop niy dak

¹¹ Amil nig magob dil, Troas krig gi, karip lim nig tib kis gak airan Samotres amnionok. Minek pen Samotres krig gi, Niapolis taun amjaknok.

¹² Nig magob dil, Pilipai, Masedonia Propins nab sijak amjaknok. Rom gapman bin bi kojai nep amil, Pilipai midil, kod mideligipal. Nib ak, karip lim nab sijak Pilipai taun kib yib midek. Cin nin bad alap Pilipai okok kin midonok.

¹³ Juda God nop sobok gep nin ak, God nop sobok gep kau alap midenigab, agil, taun kijon krig gi, nig gol ar eim amnionok. Amil niyinok, bin ognap ap midelak. Nib sijak bisigil, krop minim ag ninok.

¹⁴ Bin niy midelak nib okok, bin alap taun kib Tatiara nib, yib ne ak Lidia. Ne walij mik okok gi lek, taueligipal. Ne God nop sobok goligip. Bi kib ne bin nibak nop gos tep nuk, Pol minim tep agak ak, niyid ageb, agil, niy dak.

¹⁵ Pen Lidia abe, bin bi karip ne eip kiplak okok

abe, k̄rop n̄ig pak n̄on, Lidia agak, "Yad Bi K̄ib ȳipid ḡil n̄in d̄ipin, aḡil n̄ipim ak, n̄ibi ap̄il kar̄ip yad k̄in m̄idenim̄ib," agak. C̄inop n̄ib agek, m̄inim ne d̄il, am kar̄ip ne ak k̄in m̄idonok.

Pol Sailas k̄rop mal miñ l̄lak

¹⁶ C̄in m̄inek alap God nop sobok gep kau ak am̄il, pai miñ wög gep alap nop nabıñ paknok. Pai n̄ibak nop k̄ijeki aban n̄agek, tap tari tari k̄isen ḡinigab ak, bin bi okok k̄rop ag n̄ek, nop mani n̄ölögipal. Ne n̄ig gek, bi nop tau dapel, miñ wög k̄rop goligip bi okok mani k̄ib döligipal.

¹⁷ C̄in amonok n̄inlig gi, pai n̄ibak c̄inop k̄isen ḡilig gi agak, "Bi s̄in aul, God ar i oklañ m̄ideb ak nop wög ḡipal. God titi ḡil n̄ibep di komiñ yoknigab, m̄inim ar n̄ibak nep n̄ibep ag n̄ebal," agak.

¹⁸ Pen pai ak m̄inim n̄ibak rek per per agek agek agek, n̄in alap Pol nop ȳirik ȳib gek, adik ḡil k̄ijeki pai aban n̄agak ak nop agak, "Jisas Krais ȳib ne ak n̄injil, pai n̄ibaul nop k̄irig ḡil mis amnon!" agak. Dai k̄ijeki nop aban n̄agak ak, söj amnak.

¹⁹ Pen pai n̄ibak nop mani tauel, k̄rop miñ wög goligip bi okok, Pol k̄ijeki ag yokak m̄inim ak n̄injil, mani k̄ib d̄ipin ak k̄isen ma d̄inigabin, aḡil, Pol Sailas k̄rop mal di c̄ici d̄il, Rom bi pobin m̄idelak okok m̄inim k̄ib

agnig, lip gi dam m̄inim agep kau ak amn̄itlak.

²⁰ Rom bi m̄inim t̄ig b̄lokep bi pobin okok m̄inim k̄ib aḡil aglak, "Bi omal aul bi Juda n̄ib. Taun k̄ib c̄in aul ap̄il ger, c̄in bin bi kar̄ip l̄im c̄in nap n̄ib aul ger, m̄ilik kal yowip.

²¹ C̄in Rom bin bi m̄inim ned n̄ib ar ak ke m̄ideb, pen k̄iri m̄inim k̄isen n̄ib m̄inim c̄in ma n̄injep ar ak, n̄injil ḡinim̄ib, aḡil, ag ajebir," aglak.

²² Bin bi n̄in m̄idelak okok ak rek nep, m̄inim ar n̄ibak nep aḡil, Pol Sailas k̄rop mal m̄inim k̄ib agel, bi m̄inim t̄ig b̄lokep bi pobin okok aglak, "Walij k̄rop mal okok t̄ig juil, ȳir di pakim," aglak.

²³ Agel, ȳir di pak adik madik ḡil, dam miñ lep kar̄ip n̄ilik miñgan ak yokil, bi miñ lep kar̄ip kod m̄idek ak nop aglak, "K̄rop mal n̄in tep gi m̄idenim̄in," aglak.

²⁴ Agel, bi miñ lep kar̄ip kod midoligip ak, k̄rop mal poñ di dam kar̄ip n̄ilik miñgan ȳib s̄injak eyan l̄il, tob k̄id k̄rop mal di mab k̄ib miñgan ak yokel amek, pak riþik wös gak.

²⁵ Pen k̄islîm nab k̄ib eyan, Pol Sailas k̄iri mal God nop sobok ḡilig gi, k̄imep ognap ag m̄iderek n̄inlig gi, bi nagiman ognap k̄iri peyig n̄in m̄idelak.

²⁶ N̄ig gerek n̄inlig gi, dai monmon k̄ib ȳib ak d̄il, miñ lep kar̄ip ak sek t̄ig j̄inomno ḡil, k̄ijoñ okok ke ȳikil, bi

nagıman okok kırop sen ñon
gılak okok magılsek wıṣibak.

²⁷ Nıg gek, bı nagıman okok kırop kod mıdekk bı ak warıkıl nıñjak, kıjon okok magılsek yıkıl mıdekk. Ne nıñıl, “Bı nagıman okok, kıjon yíkek, pırıkkıl am sakpal rek, bı kıb yad ak yıp ñıag pak lıñigab,” agıl, tu par kıd ne ke ak tıg lıp gı dıl, ne ke pıñıl lıñig gek.

²⁸ Pol pen nop sık kıb par agıl agak, “Tari gınig nak ke pıñıl lıñig geban? Cın ma pırıkk gı ambın. Magılsek mıdobın aul,” agak.

²⁹ Pol nıb agek, nagıman kod mıdekk bı ak sık agıl agak, “Sıp kasek dowım,” agak. Agek, sıp dapel, ne dad pıg gı rıkkıd agıl karıp nıllık mıgan eyan amıl, jel gek, gıl gıl gılıg gı, amıl Pol Sailas mıderekk wagın sıñak kogım yımak.

³⁰ Pen nıg gıl kogım yımıl, warıkıl, kırop mal poŋ dı mıs eyan amıl agak, “Bı kıb tep yad omal, yad tari gen, God yıp dı komıñ yoknımın?” agak.

³¹ Agek, nop agrek, “Bı Kıb Jisas nop nıñ denıgan ak, nak ke abe, bin bı nak eip kın mıdeban okok abe, nıbep dı komıñ yoknıgab,” agrek.

³² Nıb agıl, bı nıbak nop abe, bin bı ne eip kın mıdelak okok magılsek abe, kırop Bı Kıb mınım tep ak ag nırek.

³³ Nıb ag ūer, kırop mal kıslım nab kıb eyan nep damıl, mıb gon paklak okok

ñıg li yokak. Nıg gek, magıl nıbak nep nop abe, bin bı ne okok abe, kırop magılsek nıg pak nırek.

³⁴ Kırop magılsek nıg pak ūer, bı nagıman okok kırop kod mıdekk bı ak, kırop mal poŋ dı dam karıp ne damıl, tap magıl ūek, nıñjerek. Bı nıbak ne ke abe, bin nıb pai ne okok abe, mıñi cın God nop nıñ dıpın, agıl, mıñ mıñ yıb gılıg gı mıdelak.

³⁵ Mınek pen, Rom bı kıb okok polisman okok kırop aglak, “Bı mıñ mıdebir omal kırop wıṣib yokem amnır,” aglak.

³⁶ Agel, bı nagıman okok kırop kod mıdekk bı nıbak, mınım nıbak dam Pol Sailas mıderekk sıñak amıl agak, “Mıñım tıg bılokep bı kıb okok nırep apal, ‘Wıṣib yokem amnır,’ apal. Nıb ak, nıri mal amnır. Bı Kıb nırep kod mıd tep gek, kapkap mıd tep gı mıdenımıbl!” agak.

³⁷ Agek, Pol agak, “Cır mal ak rek nep bı Rom nıb omal pen mınım kıb nıñıl mer, bin bı nab sıñak cırop mal yır dı pak adık madık gıl, dam mıñ lıpal ak, tep ma gıp. Nıb ak, cırop mal kapkap we gıl ag yokın, agıl, agebal ar? Bı kıb okok kıri ke mıñ lep karıp aul apıl, cırop bı omal poŋ dı damıl, kausek söñ eyan amnır,” agak.

³⁸ Pol nıb agek, polisman okok mınım nıbak nıñıl, adık gı amıl mınım tıg bılokep bı kıb okok kırop ag ūel, Pol Sailas kıri Rom

nib bi omal minim ak niñil, piriiklak.

³⁹ Piriikil, kiri am Pol Sailas kirop bi omal pon di damil, kausek soj eyan amil, minim sain sain agil aglak, "Nirep mal tep gonimij ak, taun kib nibaul kiriig gi amnimir," aglak.

⁴⁰ Pol Sailas miñ lep karip ak kiriig gi, bin Lidia karip ak am midil, bin bi Jisas nop niñ dilaokok eip mogim gi, Bi Kib minim tep kirop ag nel, kiri niñil, minim tep nibak di, gos sek midil, miñ miñ giak.

17

Tesalonaika bin bi Pol Sailas kirop mal ñag pak linig gelak

¹ Pen Pol Sailas kiri mal taun kib Pilipai kiriig gi, amil taun kib Ampipolis amjakerek. Ampipolis kiriig gi, am taun kib Apolonia amjakerek. Pen Apolonia kiriig gi, am taun kib Tesalonaika amjakil niñrek, Juda mogim gep karip alap midiek.

² Niñil, Pol per goligip rek, Juda God nop sobok gep ñin omal nokim, bin bi okok eip Juda mogim gep karip niñlik migan ak amil, kirop eip minim ag amil apil gak.

³ God Minim wagin ak kirop ag ni tep gi, God minim agep bi okok bizarik okok, Mesaia ak yur kib di kimiñ kauyan wariknitgab aglak minim nibak ag ni tep gi, "Mesaia ak Jisas, bi nibep agebin aul," agak.

⁴ Pol nib agek, bin bi ognap niñid ageb, agil, minim agek rek nep niñ di, Pol Sailas piñ ak amnilak. Bin yib sek konai nep abe, Grik bin bi God nop niñ dilaokonai nep abe, Pol agak minim nibak niñ di.

⁵ Pol Sailas minim ager bin bi konai nep niñ delak ak, Juda bi okok ognap niñel, milik yapek, bi timel yokop taun kanib nab siñak midelak okok ognap del, kiri pen am bin bi konai nep dap li, minim gi gu kib yib giak. "Cin Pol Sailas kirop mal piyo niñil, bin bi siñ aul kirop ñon, bi omal kirop ñag pak lilanj," agil, am Jeson karip ak binem kis kis gi piyo mer niñlak.

⁶ Piyo mer niñil, Jeson nop di, bin bi Jisas nop niñ dilaokok sek di, dam gapman bi kib midelak siñak amil, minim kib aglak, "Pol Sailas bi omal karip lim ke tigoj tigoj magilsek gi tagil ager, bin bi okok magilsek minim pen pen minim sakol gi pal. Pen miñi ap midebir karip lim cin aul.

⁷ Kiri gapman bi kib cin Sisa minim ne ti juil, kiñ cin ke alap mideb, agil, bi Kiñ nibak Jisas apal. Pen bi Jeson aul, bi nib omal kirop dam karip ne ak lek kin midesir," aglak.

⁸ Nib agelak, bin bi konai nep ap midelak okok abe, taun gapman bi kib okok abe niñil, minim sakol kib yib

aglak.

⁹ MİNİM saköl kib yib agil, Jeson nop mani ognap dil, bin bi nop eip dolak okok mani ognap dil, aglak, "Kisen minim nibak kauyan ginigabim ak, mani nibi nibaul pis nep dinigabitn," aglak. Nib agil, krop ag söñ yoklak.

Taun kib Beria bin bi koñai nep Jisas minim tep ak niñ dílak

¹⁰ Kislím gak magil ak nep, bin bi Krais nop niñ dílak okok Pol Sailas krop mal dam yokel, taun kib Beria amnirek. Beria amjakil, Juda mogim gep karip ak amnirek.

¹¹ Amil, Jisas minim tep ak ag nerek, Juda bin bi Beria midelak okok, bin bi Tesalonaika midelak okok rek mer; minim krop mal ak niñel, tep gek niñlig gi, "Pol niñid ageb aka?" agil, God Minim ak niñ nokim nokim per per udin li niñ tep goligipal.

¹² Pen Juda mogim gep karip nibak bin bi olak okok konjai nep Jisas nop niñ dílak. Grik bin yib midek okok ak rek nep, konjai nep Jisas nop niñ dílak. Grik bi ak rek nep, konjai nep Jisas nop niñ dílak.

¹³ Pen Pol amil Beria bin bi krop God Minim ag neb, agel, Juda bin bi Tesalonaika midelak okok minim nibak niñel, milik yapek, apil, Beria bin bi krop minim neb neb gel, kal junig gelak.

¹⁴ Nig gek niñlig gi, bin bi Jisas nop niñ dílak okok, Pol

nop dam yokel, nig solwara gol okok amnak. Pen Sailas Timoti bi omal Beria siñak miderek.

¹⁵ Pen bi ognap Pol nop dam taun kib Atens yokil, adik gi amniñ gelak niñil Pol krop agak, "Sailas Timoti krop mal agem, kasek onimir," agak.

Pol taun kib Atens midek

¹⁶ Pol ne Sailas Timoti krop mal taun kib Atens siñak kod midlig gi niñak, bin bi nib okok god tom kiri sobok goligipal tap okok, konjai yib nep midek. Ne niñek, cibur nop ak timel yib gak.

¹⁷ Nig gek, Juda mogim gep karip ak amil, Juda bin bi okok ognap abe, Grik bin bi God nop niñ dílak ognap abe, krop eip minim ag amil apil goligip. Pen niñ nokim nokim per per minim agep kau siñak amil, bin bi ap midelak okok, krop eip ak rek nep minim ag amil apil goligip.

¹⁸ Taun kib Atens nibak, bin bi gos ar ke ke niñlak okok, yib ke ke agil, ognap Epikorian bin bi aglak, ognap Stowik bin bi aglak. Niñ alap, Pol bin bi nib okok krop Jisas kimil warikak minim tep ak agek, Epikorian bi gos tep niñeb ognap, Stowik bi gos tep niñeb ognap, Pol minim agak ak niñil, nop eip ag amil apil gil, ognap aglak, "Bi minim nig nig lip minim ak tarı minim

agnig geb?" aglak. Pen ognap aglak, "Bin bi par okok sobok gipal god kiri okok rek nep ageb," aglak.

¹⁹⁻²⁰ Pen Pol nop dam kansol kai midelak sijak amil aglak, "Nak minim kisen ke nib bin bi okok kiroc ageban ak, miini cionop ak rek nep ag ni tepe gek, cin abe minim wagin nibak nin rep gin," aglak.

²¹ Pen bin bi Atens nib okok abe, bin bi ke okok nib apil Atens kin midelak okok abe, minim kisen nib ar ognap ninjil ag midojin, agil, gos ak nep nijoligipal.

²² Pol pen ne kansol kai midelak nab sijak warikil agak, "Nibi Atens bin bi. Yad nijin nibi kili yibgil, tap ognap sobok gin, agil, gos ak nijim.

²³ Yad sij aul tagil nijin, nibi kab kaunan ke ke gi lil, tap ke ke sobok gipim rek, yib ak ar nibak nu kil tik lipim. Pen kab bid tap sobok gi neb alap gi lipim ak, yib ak nu kil tik lipim, 'Bi sobok gipal ma nijin ak, kab kaunan ne me aul,' apim. Minim ma nijin, agil, nu kil tik lipim nibak, miini nijep minim wagin ak agnig gebin.

²⁴ "God lim dai wagin aul gi lil, tap lim dai ar wagin aul mideb okok magilsek gi lil gak Bi nibak ne Bi Kib yib. Seb kab ar alan abe, lim dai wagin aul abe, Bi Kib midil kod mideb. Bin bi okok God sobok gep karip nijnmagil kiri gi lel, ne

ap karip nab nib okok ma midenigab, mer.

²⁵ God ne cionop gi lil, ake bad ak nek, ake liliq gi midobin. Tap cin okok magilsek ne nep nib. Ne Bi kili tigel ke yib ninjil cin nijnmagil cin tap tep alap gil nop nijin rek ma lip.

²⁶ Ne bi nokim alap nep, Adam nop gi lek, Adam ne pen tik damil, tik dam dapil gel, miini bin bi ke ke okok lim dai ar wagin aul tigon tigon magilsek okok midobin. Pen God ne nep ned gos ninjil gek me, bin bi ognap karip lim apil apil midil, mid damil, kisen ne ke agak nin ak, bin bi okok nib ognap apil kau kiri nibak dipal.

²⁷ God ne ke gos ninjil geb ak, nin ognap koslam midil, yip piyo ninjil, di ririkol gilig gi, yip piyo nin dinimel, agil, geb. Pen nop nin dinig gonigabin ak, ne cionop magilsek par okok ma mideb. Cin eip mideb aul.

²⁸ Nijnmagil ar ne ak me, cin midobin. Pen bi minim nu kil tikep nibi ke ognap, 'Cin abe ni pai ne midobin,' apal ak, nijid apal.

²⁹ "Pen cin God ni pai ne midobin rek, gol, silpa, kab okok dil, gos cin ke ninjil, nijnmagil cin ke tap ognap kaunan gi lil, ma sobok gijin.

³⁰ Ned God minim tep ne ma nijelijipal rek, kiroc minim kib ma agak. Pen miini bin bi karip lim ke tigon tigon magilsek kiroc ageb, 'Tap si tap tigel gipim

ak, tari giniñ nıg giþin, agıl, kırıg gım,’ ageb.

³¹ Kisen ne ke nep niñip nın ak, Bi ne ag lak ak nop ag yokek apıl, bin bi lım dai ar wagın aul midebal magılsek minim kib agıl, nonim lıñigab. Cin niþin, Bi minim kib agnigab nıbak, nop ñag pak lel kimek, God gek kauyan warıkak. Nıg gak ak, bin bi okok magılsek niñıl, minim kib agnigab agak ak, mıseñ nep agak ak niñlan, agıl, gak,” agak.

³² Pol, bi alap kimil warıkip minim agosip ak niñıl, bin bi niñ midebak okok ognap ag sık aglak; pen ognap aglak, “Ñın ognap sek minim nıbak kauyan agek niñin,” aglak.

³³ Nıb agel niñlig gi, Pol kansol kai midebak okok krop kırıg amnak.

³⁴ Pen taun kib Atens nıbak, bin bi ognap Pol minim nop ak dıl, Jisas nop niñ dılak. Bin bi nıb okok me, bi alap yib ne ak Dionisias. Ne bi kib kansol kib kiri krop lim nıbak nıb bi alap. Bin alap yib ne ak Damaris. Pen bin bi ognap sek abe Jisas nop niñ dılak.

18

Pol am taun kib Korid okok midek

¹ Pol taun kib Atens kırıg gi, taun kib Korid okok amnak.

² Pol Korid amıl niñjak, bi Juda ber mal miderek. Niñgil yib ak Akwila; nop krop lim Podas tik dapel,

kib gił ne ju dam karıp lim Itali, taun kib Rom ulep siñak, midoligip. Pen kisen gapman bi kib Klodias, Juda bin bi ognap Rom ma midenimel, agek, Akwila eip bin ne Prisila eip, Itali kırıg gił, am Korid siñak miderek. Pen Pol, ber mal krop am niñning gił, karıp krop amnak.

³ Bi ber nıbak, kiri sel karıp göligipir. Pen Pol ak rek nep wög nıbak rek goligip ak me, amıl krop eip kin midil, sel okok göligipal.

⁴ Pol ne pen, Juda bin bi okok abe, Grik bin bi okok abe, kiri magılsek Jisas minim tep ak niñ dilan, agıl, Juda God nop sobok gep ñın ak, ne per per Juda mogim gep karıp ak amıl, kılıs gił krop eip minim ag amıl apıl goligip.

⁵ Pen kisen Sailas eip Timoti eip Masedonia Propins kırıg gił, Pol Korid midek siñak aper, Pol ne per per Jisas minim tep ak ag ñı damıl damıl, Juda bin bi okok krop minim ag ñıl, Mesaia per kod midoligipin ak me Jisas nep, agoligip.

⁶ Pol nıb agek, Juda bin bi okok minim ne ak ma niñıl, nop ag juıl, minim timel agel niñlig gi, Pol ne, Jisas minim tep ak tari giniñ kırıg gipal, agıl, walij ne ak pitpal paklig gi agak, “Yad nıbep Jisas minim tep ak ag ñen ma niþim rek, God nıbep di komiñ ma yoknígab ak, tap nıbi ke. Mıni nıbep Juda bin bi kırıg gił, Juda bin bi mer

okok kîrop am ag ñinigain,” agak.

⁷ Pol nîb agîl, kîrop kîrig gîl, bî Juda mer alap karîp ak amnak. Bî nîbak yîb ne Titias Jastas. Ne God nop sobok goligip. Karîp ne ak Juda mogim gep karîp gol ulep siñak.

⁸ Pen Krispas, bî Juda mogim gep karîp kod mîdoligip bî ak, bin bî ne eip kîn mîdelak okok eip Jisas nop ñij dîlak. Taun kîb Korid okok, bin bî ognap konjai nep, Pol Jisas mînim tep agak ak ñijil, ñijid ageb, agîl, mînim nîbak ñij dîl, ñig paklak.

⁹ Ñin alap kîslîm eyan Pol nîgrîkep ñijak, Bî Kîb nop agak, “Nak ma pîrknîmîn. Nak gos sek mîdîl, kîlis gîl, mînim tep yad ak bin bî okok kîrop abramek ag ñek amnanj.

¹⁰ Yad nep eip mîdebin. Taun kîb aul bin bî yad konjai yîb nep mîdebal; bin bî ognap nep gi tîmel gînîmel rek ma lîp,” agak.

¹¹ Bî Kîb nîb agek, Pol Korid nep kîn mîdîl, mi nokim alap takîn aknîb kagol onjîd ak, bin bî okok kîrop God Mînim ak ag ñî mîdoligip.

¹² Pen Rom bî kîb okok Galio nop ag lel, ne amîl Akaia Propins kod mîdek ñin ak, Juda bin bî okok, Pol nop ñijel mîlik yapek, mînim ag ar nokim lîl, nop di cîcî li dam mînim kîb agnîg dad amnîlak.

¹³ Pol nop mînim kîb agîl aglak, “Bî aul bin bî siñ aul

kîrop agîl, ‘Nîbi God nop sobok gînîg gîl, nîb nîb gîm,’ ageb. Pen mînim ageb ak dîl genîgal ak, kîri lo cîn tîb junîgal,” aglak.

¹⁴ Nîb agelak, Pol pen agnîg gebin ag ñijak ak pen, Galio pen warîkil, Juda bin bî okok kîrop agak, “Nîbi Juda bin bî. Bî aul tap tîmel alap gobkop, mînim kîb agnîg gebim ak nîpnep.

¹⁵ Pen nîbi yokop mînim magîl okok nîb okok nîb dîl, pen pen agîl, bî yîb kîri ñîlak okok ak rek nep dîl, mînim pen pen agebim, ak mînim kîb mer; mînim yokop nîbak yad ma ñijigain. Ak mînim yad mer. Mînim nîbak nîbi ke agnîmîb!” agak.

¹⁶ Nîb agîl, bî polisman ne okok agek, mînim kîb agep miñan ak kîrop yîk gi dam mîs eyan yoklak.

¹⁷ Kîri mîs amlîg gi, bî Juda mogim gep karîp kod mîdoligip ak, Sostenes, polisman okok nop yîr dîl pak gîs gi paklak. Gapman bî kîb Galio ñijil, mînim alap ma agak.

*Pol kauyaj taun kîb
Adiok, Siria Propins siñak
amnak*

¹⁸ Pen Pol Korid tapîn kîn mîdîl, bin bî Jisas mînim ñij dîlak okok kîrop, “Nîberîk siñaul mîdem,” agîl, Akwila Prisila ber mal eip karîp lîm Siria amnîn, agîl, Senkria taun, ñig solwara gol siñak amnîlak. Senkria okok am mîdîl, Pol mînim kîlis ñijid

ninjid nep God nop agebin agıl, kımkas ne tıkkak.

19-21 Nıg magöb dıl, Senkria kırıg gıl, amił amił taun kıl Epesas amjaklak. Pol ne Juda mogım gep karıp nılık mıgan ak amił, Juda bin bı okok eip mìnım ag amił apıl gek. Nıg gek, bin bı okok nop aglak, "Nın ognap sek cınop eip sıñaul middenimın," aglak. Pen mìnım kırop ak ma dıl agak, "Nıbi sıñaul mıdem. God yıp, yau, agenıgab ak, kısen adık gı nıbep ker onıgain," agak. Nıb agıl, Akwila Prisila ber mal kırop bin bı nıb okok eip Epesas sıñak ag lıl, ne nıg magöb dıl panıdak.

22 Nıg magöb nıbak amił amił Sisaria amjakek, Pol nıg magöb nıbak kırıg gıl, wagın ar amił Jerusalem amnak. Jerusalem amjakıl, bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, "Nıbi mıdebiñ?" agıl, kırop eip mìnım ognap agak. Pol nıg gıl, Jerusalem kırıg gıl, nıg magöb kauyan dıl, taun kıl Adiok, Siria Propins sıñak amnak.

23 Pol Adiok amił, yokop tapın nıñ bad alap kın mıd kırıg gıl, amił Galesia Propins okok abe, karıp lım Prijia okok abe gı taglıg gı, bin bı Jisas nop ned nıñ dılak okok, kırı Jisas mìnım tep ak nıñ dı kılıs gınımel, agıl, kırop magılsek ag nıtep gak.

Bı nak Apolos mìnım ak

24 Pen bı Juda taun kıl Aleksadria nıb alap apıl Epe-

sas sıñak mıdeek. Yıb ne ak Apolos. Ne bı gos tep nıñıl mìnım ag tep gep bı alap. Ne God Mınım dai ned nıñ kıl tıkkak ak nıñ tep goligip.

25 Bı ognap nop Bı Kıl Kanıb Ameb mìnım ak ag nıłak. Nıb ak me, ne kılıs yıb gıl, Jisas ne akal nıb apıl bı tıgep bı rek mıdeek ak, bin bı okok kırop yıpıd gıl nep ag nıligip. Pen mìnım ag nıligip nıbak, Jon bı nıg pak nıb ag nıligip rek nep nıñıl ag nıligip. Mìnım ognap sek ma nıñak.

26 Pen Apolos ma pırıkkıl, Juda mogım gep karıp ak amił, mìnım nıbak abramek yıb ag nıligip. Pen nıñ alap mìnım ag nı mıdeek nıñıl Prisila Akwila ber mal nıñıl, nop poj dı dam karıp kırı ak amił, God Kanıb Ameb mìnım ma nıñak magıl ognap nop ag nıtep yıb gırek.

27-28 Kısen Apolos ne Akaia Propins amnıg gek, Epesas bin bı Jisas nop nıñ dılak okok, Apolos ne amił kırop mìnım tep ak ag nıñıgab ak tep, agıl, Akaia bin bı Jisas nop nıñ dılak okok kırop mıj alap nıñ kıl tıkkıl aglak, "Bı God wög gep Apolos amjakek, nop dıñımıb," aglak. Nıg gel me, Apolos Akaia Propins amjakıl, mıj nıbak yomek, Akaia bin bı God kırop yımıg nıñıl gos tep nıek, Jisas nop nıñ dılak bin bı okok, Apolos nop dılak. Nop del, ne pen kau kırop dıl, mìnım agep kau sıñak Juda bin bı okok eip mìnım ag amił apıl gıl, God Mınım

ar ak ag ñī tep gilīgī, “Me-saia, agīl, kod mīdebīm ak Jisas nep,” agak. Nīg gīl, ag ñī tep gek, nop mīn̄im alap pen agnīmel rek ma lak. Nīg gek, bin bī Jisas nop nīn̄ dilīk okok kirōp gī ñī tep gek, mīd tep gīlak.

19

Pol Epesas am mīdil Krais mīn̄im tep ak ag ñīnak

¹ Apolos Korid kīn mīdek ñīn̄ nab nīb sīnjak, Pol ne amil Galesia Propins sīnjak abe, karip lim Prijia sīnjak abe, nab sīnjak gī taglig gī, taun kib Epesas amjakak. Amjakil nīnjak, bin bī Jisas nop nīn̄ dilīk ognap mīdelak.

² Pol kirōp ag nīnjak, “Nībi Jisas nop nīn̄ dīpekī ñīn̄ ak, Kaun Sīn̄ sek dīpekī aka mer?” agak.

Agek, aglak, “Mer. Kaun Sīn̄ alap mīdeb, agīl, cīn ma nīpīn,” aglak.

³ Nīb agelak, Pol kirōp agak, “Pen nībi ñīg pakpek ak, wagin ak tari, ag gos nīpīm?” agak.

Agek, aglak, “Cīn Jon agolīgīp mīn̄im ak dilī me, ñīg paknok,” aglak.

⁴ Nīb agelak, Pol agak, “Jon Isrel bin bī okok agek, ñīg pakelīgīpal ak, tap sī tap tīmel gīpīn ak, tari gīnīg nīg gīpīn, agīl, nīn̄el me, kirōp ñīg pak ñolīgīp. Pen Jon kirōp agolīgīp, ‘Bī Kib kisen onigab ak apek, nop nīn̄ dīn̄imib,’ agolīgīp. Bī

kisen onigab agak nībak, Jisas nep,” agak.

⁵ Pol nīb agek, cīn Bī Kib Jisas nop nīn̄ dilī bin bī ne ke yīb mīdojin, agīl, ñīg paklak.

⁶ Kiri ñīg pakel nīn̄lig gī, Pol nīn̄magīl ne kirōp ar sīnjak lek, Kaun Sīn̄ kirōp apek, kiri mīn̄im ar ke ke aglig gī, God mīn̄im tep ak ag ñīlak.

⁷ Bī aknīb umīgan alan rek nīg gīlak.

⁸ Pol takin omal nokim, Juda bin bī mogim gep karip olak okok eip, God bin bī dilī kod mīdenigab mīn̄im ak nīn̄ dīnimel, agīl, kilīs gīl, misen nep mīn̄im ag amil apil gī mīdoligip.

⁹ Pen bin bī ognap gos mīdmagīl kiri ak, gos mīdmagīl kiri nab okok nep mīdek nīn̄il, Pol mīn̄im agak ak ma dīn̄igabin, agīl, bin bī magīlsekī mīdelak nab sīnjak amil, Bī Kib Kanib Ameb ak mīn̄im tīmel aglak. Nīb agel, Pol bin bī Jisas nop nīn̄ dilīk okok kirōp nep pon dīdam, Tiranas skul karip kib ak amil, kirōp mīn̄im ag nī mīdoligip.

¹⁰ Pol nīg gīl ag nī mīdek, mī omal yīnek me, Juda bin bī okok līl, Grik bin bī okok līl, Esia Propins mīdelak okok magīlsekī Jisas mīn̄im tep ak nīn̄lak.

Sipa nīne okok

¹¹ God ne Pol eip mīdek nīn̄il ne tap ma gep rek ke yīb ognap goligip.

¹² Bin bī ognap kiri Pol agsip walij bad ne okok

dam, bin bi mñak gak okok
mib goj krop lel, warik
ameligipal; kijeki kiyob
ñtilk bin bi aban ñagoligip
okok kiri ak rek nep soj
ameligipal.

¹³ Juda bin bi ognap kij
tap okok gi, kijeki kiyob
ñtilk tap okok ag soj yok
ajoligipal. Pen kisen, Pol
gek rek nijil, cin ak rek nep
Bi Kib Jisas yib agon, kijeki
kiyob ñtilk soj amnilan,
agil, kijeki kiyob ñtilk bin bi
aban ñagak okok krop aglak,
"Jisas, Pol minim ne ageb bi
ak, yib ne agobin ak nijil,
mis amnoj!" aglak.

¹⁴ Pen bi God nop tap
sobok gep bi kib yib alap
Sipa, nt ne aknib ar onid nij
gi midelak.

¹⁵ Pen minek alap kiri,
kijeki kiyob ñtilk ag yokin,
agil, nib agel nijlig gi, kijeki
bi aban ñagak ak minim
krop ak nijil krop pen
agak, "Yad Jisas nippin, Pol
nop nippin ak pen nibi bi an?"
agak.

¹⁶ Nib agil, bi kijeki aban
ñagak ak kili ke yib krop talak
gi, tapin magil pak adik
madik gi, walij krop okok
tig bil bil gi yokek, kiri magil
nep me karip nibak krig gi,
sapai sek pirk gi amnilak.

¹⁷ Pen minim nibak, Juda
bin bi abe, Grik bin bi
abe, Epesas midelak okok
magilsek nijil, jel gek
pirikil, Bi Kib Jisas yib ne
ak nep agel ar amnak.

¹⁸ Nig gek, bin bi Jisas nop
nij dilak okok konai nep ap

mogim gi, tap tari tari gi
timel gitlak okok ag misen
lilik.

¹⁹ Kij tap okok gi, buk nu
kil tikil loligipal okok, bin
bi ognap dapel, bin bi ognap
okok nij midel nijlig gi, kiri
mab pak dagilel yinak. Buk
tap nib okok, mani kab magil
silpa tauep wok pagel, pipti
tausan (50,000) rek amnak.

²⁰ Pen taun kib Epesas
nibak nig gelak me, Bi Kib
minim tep ak tigon tigon
amil kilis yib gak.

Epesas bin bi minim sakol aglak

²¹ Pen kisen, God Kaun ne
Pol nop gos nek, Pol agak,
"Yad Masedonia amil, Akaia
amil, Jerusalem amnigain.
Pen kisen Rom ak rek nep
amnigain," agak.

²² Nib agil, bi omal ne
eip wog goligipir, Timoti eip
Erastas eip krop ag yokek,
Masedonia Propins amnirek.
Ne pen Esia Propins tapin
nin bad alap kin midek.

²³ Pol Epesas midek nin
nab nib sijak, Epesas bin bi
ognap warikil, Bi Kib Kanib
Ameb minim tep nibak nij
dilak bin bi okok krop nijel,
milk yapek, pen pen ginig
rek gelak.

²⁴ Pen bi alap, yib ne
Demitrias ak, bi ne ognap
eip kab silpa dil, god esek
sobok goligipal, yib Atemis,
agoligipal ak, karip sikol kil
tep ognap gi lel, bin bi ognap
api, tau dam lil, bin kib cin
Atemis nop sobok gep karip
ak, agil, sobok goligipal. Bi

nib okok wög nibak gıl, mani kib yib döligipal.

²⁵ Demitrias ne, bi nop wög göligipal okok abe, bi wög kiri göligipal nibak rek göligipal bi okok abe agek, ap mogim gelak, agak, "Nibi nıpm, cın wög nokım nibak gıl me, mani kib yib dipin.

²⁶ Pen mıñi bi narık Pol apıl, bin bi okok kırıp mınım esek agıl agıp, 'Nınmagıl dıl tap gipal okok tap sobok gep mer,' agıp. Nib agosıp, Epesas sıñaul abe, Esia Propins okok abe, bin bi konjai yib nep mınım ne nıñ dıpal.

²⁷ Pol mınım esek ak agek, nıñ dıl, tap gi lon taueligipal ak, kisen ma taunıgal. Pen ar nibak nep ma agebin. Cın ke abe, bin bi Esia Propins okok magılseki abe, bin bi karıp lım ke tıgon tıgon magılseki abe, god kib Atemis ak nop sobok gipin. Pen nop kırıg gıl, karıp kib nop sobok gipal ak, ak rek nep kırıg gınımel rek lıp, agıl, agebin," agak.

²⁸ Demitrias nib agek, bi nib okok nıñel, mılık kal yib yapek, meg mıgan dap ranıl aglak, "Atemis Epesas nib ne kib yib! Atemis Epesas nib ne kib yib!" aglak.

²⁹ Nıg gıl mınım kib agel amek nıñlıg gi, bin bi taun kib nibak magılseki apıl, Pol bi ne omal di cici lıl lıp gi dam mınım agep kau sıñak dad amniłak. Pol bi ne nib omal ne eip Masedonia Propins nib ap mıderek. Yib kiri mal ak, Gaias eip Aris-

takas eip.

³⁰ Pol pen, bin bi ap mogim gıl, mınım agelak nab sıñak amnin, agak ak pen bin bi Jisas nop nıñ dılak okok nop mer aglak.

³¹ Pen Esia Propins gapman bi kib ognap, Pol nop bi nıñeb ne okok me, nop mınım yokıl aglak, "Bin bi mınım agep kau sıñak ap mogim gıl mınım agebal sıñak ma amnımın mer," aglak.

³² Pen bin bi konjai nep ap mogim gıl, mınım kib agıl, mınım ke ke yib nep aglak. Bin bi konjai nep kiri mınım wagın mıdebi nıñıl agobın ak, agıl, ma nıñlok; abramek nep aglak.

³³ Pen bi Juda ognap, bi cın Aleksada kırıp ag nı̄ tep gınıgab, agıl, nop bin bi udın yırık sıñak yokıl, bin bi ognap mınım ar ognap nıg nıg gi agnımın, agıl, sı̄k par agelek pen ne mınım agníg gi, nıbi mınım ma agım, agıl, nınmagıl tıg mılıc gi nı̄ak.

³⁴ Aleksada nınmagıl tıg mılıc gi nı̄ek nıñlıg gi, bin bi okok nıñlok, ne Juda nib bi alap, nıñıl meg mıgan dap ranıl, mınım ar nokım nep sı̄k kib par agıl aglak, "Atemis Epesas nib ne kib yib! Atemis Epesas nib ne kib yib!" agıl, mınım ar nokım nibak nep nı̄on sek sı̄k par aul yib par ag mıdelak.

³⁵ Kiri tu aua nep nıg sı̄k par ag mıdel mıdel, kisen bi taun gapman wög gıl, nı̄ kıl tıkep bi kib kiri ak

warıkıl, kırop agak, "Kapkap mıdem!" agak. Nıb agek agek, kapkap mıdel nınlıg git, ne agak, "Epesas bin bı. Karıp lım cın aul, god kib Atemis kab kaunan ne seb kab alanı nıb ju owak ak dıl, karıp gitli tep git, sobok gitpiń ak, bı an ma nınp, agıl, mınım saköl agebım?

³⁶ Mınım nıbak, bin bı okok magılsek bir nıpal. Nıb ak, nıbi kapkap mıdıl sılol ma gınımıt.

³⁷ Pen bı dopım omal aul, god cın Atemis nop ag juıl, karıp sobok gitpiń sıňak tap ognap si ma dıpir ak, pen kırop sıňaul dopım.

³⁸ Nıb ak, Demitrias aka bı ne ognap, bı alap nop mınım kib agníg gınıgal ak, bı kib mınım tıg bılokep bı okok midebal sıňak amıl mınım agel, kiri mınım kib nıbak nınnıgal.

³⁹ Pen mınım miker ognap mıdonımın ak, gapman bı mınım tıg bılokep nıñ middenıgal udın yırık kiri sıňak agem nınlanj.

⁴⁰ Cın miñi sıňaul ap mogım git, mınım pıg agobın ak, mınım wagın alap midek ma agobın. Gapman bı kib yıb alap, 'Tari gınıg ap mogım git nıg gebım,' agek, pen mınım alap agjin rek ma lıp," agak.

⁴¹ Ne nıb agıl, bin bı okok kırop ag yokek, ke ke amnılık.

20

amıl, Akaia Propins amnak

¹ Pen bin bı okok mınım pıg kılopıl ag mıd kırıg git, am karıp kiri ke ke okok amnılık. Pol bin bı Jisas nop nıñ dılak okok kırop sık agek, apelak, kiri gos sek mıdıl Jisas nop nıñ dı kılıs gitlig git mıdenımel, agıl, ne mınım ognap ag nı tepe git, "Nıbi sıňaul mıdem," agıl, kırop kırıg git Masedonia Propins amnak.

² Amıl, nıb okok git taglıg git, bin bı Jisas nop nıñ dılak nıb okok, kiri gos sek mıdıl Jisas nop nıñ dı kılıs gitlig git mıdenımel, agıl, ne mınım ognap ag nı tepe git damıl, Akaia Propins amjakak.

³ Akaia amjakıl, takın omal nokım nıb okok kın mıdıl, nıg magöb dıl Siria Propins amnım, agak ak pen ne mınım alap nıňak, Juda kai nop nıag pak lıníg gelak. Mınım nıbak nıňıl me agak, "Wagın ar nep adık git Masedonia amnin," agak.

⁴ Pen Pol ne eip ajelak bı okok me: Piras nı ne Sopata taun kib Beria nıb ak; Aristakas eip Sekadas eip taun kib Tesalonika nıb omal ak; Gaias taun kib Debi nıb ak; Ticikas eip Tropimas eip Esia Propins nıb omal ak; Timoti ak.

⁵ Bı nıb okok kiri ned amıl, taun kib Troas amıl, cınop kod mıdelak.

⁶ Pen nıñ kib Bred Yıs Sek Ma Nıňeb nıñ ak mıdon, ap amek nınlıg git, nıg magöb dıl, nıñ aknıb mamıd alan nab kınıl, Troas amıl, bı ned amnılık okok eip am kausek

m̄dil n̄in akn̄b ar onj̄d n̄b okok k̄n m̄donok.

Pol n̄i k̄imak alap nop gek, kauyan warikak

7-8 Wik nokim alap Troas m̄donok n̄bak, sabdañ eyan n̄in ak, bred ti pag gi n̄iñig ḡil, karip n̄ilik miñan ar alan am mogim ḡil, Pol, tol amniñgain, agil, miñim agek n̄iñig ḡil, miñim ne n̄in m̄donok. N̄ig ḡil n̄in m̄don m̄don, k̄isl̄im gek, s̄ip miñan konjai nep dagil ar s̄in epel l̄l, Pol miñim agek ak n̄in m̄donok.

9 Pen bi praj alap wido ar s̄injak b̄isig ḡil, Pol miñim agek ak n̄in m̄idek. Yib ne ak Yutikas. Ne n̄ig ḡil n̄in m̄idek m̄idek, wiñin kal yib apek me, udin j̄ik j̄ik gi gi pis nep karip ar yib alan n̄ib gi dam lim s̄in eyan pakak. N̄ig gek, kiri am s̄in eyan di n̄iñlak, pis nep bir k̄imil m̄idek.

10 Pol ne pen s̄in eyan amil, n̄i n̄bak nop nab nab li d̄il, agak, "Gos par ma n̄iñniñib; ne komiñ m̄ideb," agak.

11 N̄ib agil, kauyan karip miñan ar alan amil, bred onnap ti panjl, j̄im n̄il n̄ibil, Pol kauyan miñim ag m̄idek m̄idek, miñab t̄k melik lak ak amnak.

12 Pen bi praj ap yap pakil k̄imak ak nop komiñ karip pon damil miñ miñ yib ḡilak.

Pol Troas k̄irig ḡil, Mitilini amnak

13 Pol c̄inop agak, "N̄ibi n̄ig magöb d̄il, taun k̄ib Asos am m̄idenimib; pen yad wagin ar apil, taun k̄ib n̄bak n̄ig

magöb kausek d̄il karip lim Mitilini amn̄in," agak. N̄ib agek, c̄in n̄ig magöb d̄il, Asos amn̄inok.

14 Asos amil, Pol nop d̄il, karip lim Mitilini amn̄inok.

15-16 M̄inek Mitilini k̄irig ḡil, karip lim n̄ig t̄ib k̄is gak airan Kaios ulep s̄injak amjaknok. M̄inek ak, karip lim n̄ig t̄ib k̄is gak airan Semos amjakil, Pol ne gos alap n̄injak, Epesas amil, sisain nep gi taglig gi, Pedikos n̄in ak Jerusalem ma n̄iñigabin rek lip, ag gos n̄injak. N̄ib ak me, c̄in Epesas pis k̄id jus d̄il, pis nep taun k̄ib Mailitas amn̄inok.

Pol Epesas bin bi k̄rop agak, "Yad pis nep amebin," agak

17 Taun k̄ib Mailitas amjakil, Pol miñim yokek, Epesas amek, bin bi Jisas n̄in d̄ilak okok k̄rop kod m̄idelak bi okok k̄rop agak, "Yad Mailitas m̄idebin s̄injaul owim," agak.

18 N̄ib agek, bi n̄ib okok apelak, k̄rop agak, "Ned Esia Propins n̄ibi s̄injak apil, n̄ibep eip k̄in m̄dil, m̄id damil, tari tari ḡoligipin ak n̄ipim."

19 Yib yad den ar ma amnak. Bi Kib nop wög ak ḡinek n̄iñig gi, Juda bin bi yip gi t̄mel ḡin, agel n̄iñig gi, sil aglig gi miñim ag ñen amnak.

20 N̄ibi n̄ipim, yad Jisas miñim tep ne alap ma k̄irig ḡinek, pen mogim ḡipim kau okok abe, karip n̄ibi okok abe amil, tari miñim

nibep git nini gab ak mag ilsek
abramek ag nen amnak.

²¹ N̄bi Juda bin b̄i okok l̄l,
Grik bin b̄i okok l̄l, m̄n̄m
k̄lis aḡl, aḡ n̄i tep ḡl, ag-
nek, ‘Tap si tap t̄mel ḡip̄m
ak, tari ḡin̄g n̄ig ḡip̄n̄, aḡl,
k̄ir̄g ḡl, God m̄n̄m ne ak
n̄iñ d̄l, B̄i K̄ib c̄n̄ Jisas nop
n̄iñ d̄n̄im̄b,’ agnek.

22 "Pen miñi niñim!
God Kaun yip miñ rek lil
Jerusalem dad ameb ak, yip
tari rek giniqab ak ma nipin.

²³ Pen yad nīpin, taun kib
tīgoñ tīgoñ amjaken, Kaun
Siñ ne yip per agip, ‘Nak
Jerusalem amnīgan, nep miñ
lel, koslam mīdenīgan,’ agip.

24 Pen ak mìnîm ma
mîdeb. Yad ke nep mîd
tep gînîm, agîl, gos ak ma
nîpin. Yîp paknîgal, agîl,
ma pîrîkpin, mer. Bî Kîb
Jisas, wög yîp ag lak ak nep
gos nîñîl, God cînop yîmîg
nîñîl dîp mìnîm tep ak, ag
nîlîg gi nep mîdenîgain. Yad
gos nokîm nîbak nep nîñîl,
amîl, kanîb nîbak pîs nep
amnîgain.

25 "Pen yad n̄ipin, n̄ibi bin
b̄i okok akal maḡilsek, God
bin b̄i d̄il kod m̄idenigab
m̄inim n̄ibak agen n̄ipim
okok, ȳip kauyan ma
n̄innigabim, mer.

²⁶ Mîñi amníg gîl me,
nîbep mîsen agebin, bin bî
an an God mînîm tep ak ma
nîñ dîl yur kîb dînîgal ak, ak
tap kîri ke; yad mer.

27 Yad God tap tari tari
giniq geb minim ak alap ma
kirig gipin, mer; magilsek
yib nibep ag nibin.

28 Niñi ke niñi rep gîl, bin
bi Kaun Siñ ne agek kod
mîdebim okok abe niñi rep
gîl mîdenimîb. Bi kaj sipsip
mîkep okok kaj sipsip kiri
okok kod mid tep gîpal rek,
niñi ak rek nep, God bin bi
ne, lakañ ne ke tau adik dak
bin bi niñi okok me, kîrop
kod mid tep gîl mîdenimîb.

29 Yad n̄ipin, yad amen,
kain saköl okok apil, kaj sip-
sip n̄ibi m̄ikebim okok ognap
su n̄iŋnigal.

³⁰ Pen bin bî nab nîbi sînjak
mîdebal ognap ak rek nep,
bin bî Jisas nop nîn dîpal
okok kîrop lîp gî dad amon,
kîri cîn eip amnîn, agîl,
kîrop mînîm esek agnîgal.

³¹ Pen yad mî omal nokîm,
karîp lîm nîbi Epesas sînjak
kîn midîl, pîb nab, kîslîm
eyan, nîbep yîmîg gek, sîl
aglîg gi, nîbep magîlsekk
nokîm nokîm ag ñî tep
gînek. Minim ag ñînek
nîbak saköl ma gînimîb; nîn
rep gîl mîdenimîb.

32 "Yad n̄ibep God
ñ̄inmaḡil ar ne ak l̄il, m̄inim
tep ne ak, ne bin b̄i ȳimiḡ
n̄inj̄ip m̄inim tep n̄ibak ar
ak l̄il, amebin. God n̄ibep
eip m̄idenigab. God m̄inim
tep ne ak n̄in denigabim ak,
ne gek, n̄ibi Jisas nop n̄in di
kilis ḡil bin b̄i ne ke midil,
tap tep tep bin b̄i ne ñ̄iniḡ
geb ak d̄inigabim.

33 Yad n̄ibep eip k̄in
m̄idenek n̄in ak, bin b̄i
ognap mani gol, mani silpa,
walī tap k̄iri okok as̄b ma
agnek.

³⁴ Nı̄bi nı̄pı̄m, nı̄nmagıl yad ak ke nep wög gıl, bı̄ yad eip tagoligıpın okok eip, tap magıl nı̄bil, walı̄j tau yı̄mıl mı̄doligıpın.

³⁵ Pen yad gıpın nı̄bak rek, nı̄bi ak rek nep gıl, bin bı̄ yı̄m gep rek okok kırop dı̄tep gıl, gı̄ nı̄nımı̄b. Bı̄ Kı̄b cın Jisas ne ke mınım agak ak nı̄n mı̄denımı̄b. Ne agak, ‘Bı̄ ognap nı̄bep tap nı̄enigal ak, nı̄bep tep gınigab; pen nı̄bi bin bı̄ ognap kırop tap nı̄enigabım ak, nı̄bep tep yı̄b gınigab,’ agak,” agak.

³⁶ Pol mınım nı̄bak ag mı̄bil juıl, Epesas bin bı̄ Jisas nı̄n dı̄lak okok kırop kod mı̄deligıpal bı̄ okok eip kogım yı̄mıl, God nop sobok gak.

³⁷ Pol sobok gek nı̄nlı̄g gı̄, kırı sıl agıl, nop am dı̄kaig gıl, mılı̄k rek nı̄bil bom sı̄lokłak.

³⁸ Kisen mılı̄k dai yad ak ma nı̄nigabım, agak, mınım ak nep nı̄nlı̄l, kırop mapın yı̄b gek nı̄nlı̄l, sıl aglak. Nı̄g gılı̄g gı̄, Pol nop nab nab lı̄ dam nı̄g magöb mı̄gan ak yoklak.

21

*Pol nı̄g magöb dı̄l
Jerusalem amnı̄g amnak*

¹ Pen cın Epesas bin bı̄ okok kırop, sı̄naul mı̄dem, agıl, nı̄g magöb dı̄l, pañdınok. Yı̄gen ak ap tep gek, yı̄pı̄d gıl nep amıl amıl, karıp lı̄m nı̄g tı̄b kıs gak airan Kos amnı̄nok. Pen mı̄nek ak, Kos kırı̄g gıl, karıp

lı̄m nı̄g tı̄b kıs gak airan Rodos amnı̄nok. Pen mı̄nek ak, Rodos kırı̄g gıl, taun kı̄b Patara amnı̄nok.

² Taun kı̄b Patara amıl nı̄jnok, nı̄g magöb alap karıp lı̄m Pönisia amnı̄g gek. Nı̄b ak, cın nı̄g magöb nı̄bak dı̄l pañdınok.

³ Amıl amıl, karıp lı̄m nı̄g tı̄b kıs gak airan Saipras nı̄nmagıl anı̄dken pı̄s ar mı̄dekkı̄ nı̄nlı̄g gı̄, amıl amıl, karıp lı̄m Siria maŋ apı̄l me, tap kako okok dı̄ yoknı̄g amıl taun kı̄b Taia wös gınok.

⁴ Taia am wös gıl, amıl bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄lak okok kırop pı̄yo nı̄nlı̄l, kırop eip wık nokım alap kın mı̄donok. Pen God Kaun ne kırop gos nı̄ek, kırı Pol nop aglak, “Jerusalem amnı̄g geban ak, ma amnı̄mın,” aglak.

⁵ Pen amnı̄g gınok won ak, bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄lak nı̄b okok, bin bı̄ nı̄t pai kırı okok magılsek cınop damıl taun kı̄b nı̄bak mı̄s ken nı̄g gol sı̄njok amıl, kırop eip kogım yı̄mıl, God nop sobok gınok.

⁶ Pen cın, “Nı̄bi sı̄naul mı̄dem,” agon, kırı pen, “Nı̄bi okok amnı̄m,” agel, cın am nı̄g magöb ak karıp mı̄gan ak amon nı̄nlı̄g gı̄, kırı adık gı̄ karıp kırı amnı̄lak.

Agabas, Pol nop nı̄b nı̄b gınigal, agak

⁷ Pen cın nı̄g magöb dı̄l, taun kı̄b Taia kırı̄g gıl, am taun kı̄b Tolemais wös gınok. Wös gıl, bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄lak okok kırop, “Nı̄bi

midebim?” agıl, nın bad alap krop eip nab nıb sıňak kın mıdonok.

⁸ Mınek ak krop kırıg gıl, am Sisaria amjakıl, Pilip karıp ak am kinnok. Ne Jisas mınim tep ag nı ajep bı alap. Ne me, ned Jerusalem mıdıl, bı aknıb kagol onıd okok eip tap magıl nonım lolıgiçip.

⁹ Pen bı Pilip nıbak, pai ne omal omal, Jisas mınim tep ak ag nölügiçipal. Pai nıb okok kiri bı ma dılk.

¹⁰ Cın Pilip eip kın mıdonok nın nab nıb sıňak, bı God mınim agep Agabas karıp lım Judia nıb owak.

¹¹ Agabas apıl, Pol sıb nag ne ak dıl, nınmagıl tob ne ke nag lıl agak, “Kaun Sıň ageb, ‘Bı sıb nag nap nıb nıbaul, Juda kai Jerusalem sıňak nop nag lıl, dam Juda bin bı mer okok krop nıniçgal,’ ageb,” agak.

¹² Cın magılsek mınim nıbak nıñıl, Pol nop turaj lıl neb neb gıl agnok, “Jerusalem ma amnímın,” agnok.

¹³ Agonok, Pol pen agak, “Yıp tari gınig mapın gek sil agem, mıdmagıl yad yur giçip. Yad Jerusalem amıl, ‘Bı Kıt yad Jisas,’ agnigain. Kiri mınim ak nıñel, mılık yapek, yıp nag lenigal aka pıs nep nıag pak lenigal ak, yad ma pırıknigain. Abramek am agnigain,” agak.

¹⁴ Pen cın Pol nop nıg gi ag mer nıñıl, kırıg gıl, agnok, “Bı Kıt ne ke nıñıp rek gınigab,” agnok.

Jerusalem bin bı Pol nop ag julak

¹⁵ Pen cın nıg gıl Sisaria kın mıdıl, Jerusalem amnígabın, agıl, tap cın okok gı jıñ gı lıl, pañdinok.

¹⁶ Bin bı Jisas nop nıñ dılk Sisaria nıb ognap eip Jerusalem amnínok. Kiri cınop dam Neson karıp ak lel, eip kinnok. Bı Neson nıbak Saipras nıb. Ne Jisas nop ned nep nıñ dak.

¹⁷ Jerusalem amjakon, bin bı Jisas nop nıñ dılk okok magılsek cınop nıñel tep gak.

¹⁸ Tol Pol cın eip Jems nop mınim agnig amnínok. Jerusalem bin bı Jisas nop nıñ dılk okok krop kod mıdelak bı okok magılsek ap mogım gıl mıdelak.

¹⁹ Pen cın amjakıl, Pol krop, “Nıbi midebim?” agıl, God nop kod mıdek nıñig gi, karıp lım tıgon tıgon ajıl, Juda bin bı mer okok tap tari tari gak ak magılsek, bı nıb okok krop kesim nıbak agak.

²⁰ Pol nıg gıl kesim nıbak agek nıñıl, kiri God nop tep agıl, Pol nop aglak, “Mam. Nak nıpan, Juda bin bı konayı sıkeren Jisas nop nıñ dıpal ak pen kılıs yıb gıl apal, ‘Cın Juda bin bı mıdobın. Nıb ak, Juda lo ar ak nep gın,’ apal.

²¹ Pen Juda bin bı okok ognap Jerusalem aul apıl apal, ‘Pol ne, Mosis birarık nep lo mınim nı kıl tıkkak ak kırıg gıl, cın Juda kai gıpın ar ak kırıg gıl, Juda bin bı ju amıl Juda bin bı mer karıp

lím nab okok midebal kírop ageb, “Ñi níbi okok wak tib gi rík ma gínimib, Juda kai gípal rek ma gínimib,” ageb, apal.

²² Nak mìnî Jerusalem aul opan, mìnîm níbak tigoñ tigoñ amek níñigal. Níb ak, cín titi gin, agil, mìnîm níbak ag amil apil ginok.

²³ Mìnîm ag amil apil gil, mìnîm ag ar nokim línok ak mìnî nep agníg gobin, nak níñil, kísen gínimin. Bi cín aul bi omal omal, mìnîm kílis níñid níñid God nop agobin, apal.

²⁴ Níg gípal rek, God nop tap pak sobok gi níñig gebal. Níb ak, nak am ñin ognap kírop eip midil, tap tari tari gil God udin yírik tíd middenigal ak, gi tep gil, tap God nop sobok gi níñigal okok, nak tau ñil kírop gi ñek me, kísen nabic kímkas kíri ak tíknigal. Níg genigan ak me, bin bi okok magílsek níñigal, nep mìnîm aglak níbak esek nep aglak. Kíri níñigal, nak Juda níb ak me, cín Juda kai gípîn rek nep gípan.

²⁵ Pen Juda bin bi mer Jisas nop níj dílak okok kírop mij ñu kíl tík ñil apin, ‘Bin bi ognap tap yokop god esek okok sobok gi níñig, kímin kaj tap okok pakenîmel, níbi ma níñimib. Kímin kaj tap okok lakañ ak ma níñimib. Kímin kaj tap okok kíñam tig kíbor juel kímonimij ak, ma níñimib. Bin si bi si ma gínimib,’ agil, mij ñu kíl tík

níbín,” aglak.

²⁶ Níb agelak, Pol mìnîm kírop ak díl, mînek bi omal omal tap sobok gi níñig gílak bi níb okok eip, kíri tap tari tari gil God udin yírik tíd middenigal ak, gi tep gil, God sobok gep karip ak amniłak. Amil, Pol bi kod midelak okok kírop agak, “Cín ñin aknib kagol onjed ak midil, ñin ar onjed ak God nop tap ognap ke ke dapil, nop sobok gi níñigabín,” agak.

Juda bin bi Pol nop di cici lìlak

²⁷ Pol níb agil, kíri tap tari tari gil, God udin yírik tíd middenigal ak, gi damil, ar onjed ñin ak ulep gek níñig gi, Juda bin bi Esia Propins midil olak ognap níñlak, Pol God sobok gep karip migan ak midék. Ne midék sîjak níñil, bin bi midelak okok mìnîm agel, kíri kal juil Pol nop di cici lìlak.

²⁸ Pol nop di cici lìl, sîk kíb agil aglak, “Bin bi Isrel sîjaul. Bi níbaul ne karip lím ke tigoñ tigoñ magílsek ajil, bin bi okok kírop mìnîm tom agil, cín Isrel bin bi abe, lo cín abe, God sobok gep karip aul abe, mìnîm tîmel ageb. Pen ar níbak nep, mìnî ne Juda bin bi mer okok God sobok gep karip ñilik migan sîjak ma ameb okok, kírop abramek poj di dowip. Níb ak, ne karip sîj níbaul gi tîmel gíp,” aglak.

²⁹ Kíri mìnîm aglak níbak, gos kíri ke nep níñil esek aglak. Pol yokop Tropimas

eip God sobok gep karip manj okok ajerek nijlig gi, gos kiri ke nijil aglak, "Pol bi nak Tropimas Epesas nib ak eip God sobok gep karip nilik migan ak ambir," aglak.

³⁰ Pen kiri nib agel, minim nibak bin bi okok magilsek nijil, ke nib ke nib apil Pol nop tig lip gi dam God sobok gep karip mis eyan yokel nijlig gi, dai kijon gi nillak.

³¹⁻³² Bin bi konjai yib minim sakol kib aglig gi, kal juil Pol nop pis nep nang pak linig gelak. Pen gelak minim nibak Rom ami bi kib yib midelak sijak amek, ne ami bi kod midelak bi kib ne ognap dil, ami bi ognap dil, kasek amil bin bi mogim gi midelak sijak amjaklak nijil Pol nop pak adik madik gelak ak kiri gilak.

³³ Ami bi kib nibak apil, Pol nop tig cici lil, bi ne okok kirog agak, "Nibi nop sen omal linimib," agak. Agek, agak rek gilak. Pen ne bi ned midelak okok kirog ag nijak, "Ne tap tari gospnop nig gebim?" agak.

³⁴ Agek, kiri minim ke ke agil, minim pig kib yib aglak. Nig gel, ami bi kib ak minim wagin alap ma nijil, bi ne okok kirog agak, "Nop dam karip kib kilis nibi dad amnim," agak.

³⁵ Agek, ami bi kiri Pol nop dam kijon wagin gol sijak amjakel nijlig gil, bin bi konjai yib nep kabsek amlig gi Pol nop silikil, di pakin, agil, pen pen gi yokelak nijil bi ami bi ognap Pol nop di

ka gil, karip migan kiri dad amnilak.

³⁶ Pen bin bi okok kiri kal agil agil, aglak, "Nop pis nep nang pak lim!" aglak.

³⁷ Pen ami bi okok Pol nop dam karip nilik migan eyan amnig gel nijlig gi, Pol ami bi kib yib ak nop agak, "Minim yad nep alap agnim aka?" agak.

Agek, ami bi kib yib ak agak, "Yad nippin nak Grik minim napan.

³⁸ Yad gos nippin e, nak me, bi sijak Ijip nib bi pen pen gipal po tausan (4,000) nep dil, dam min mab kab nep midelak nab okok we gil midelak, nak bi ak nep, ag nippin. Pen nak Grik minim napan ak me, nak bi nibak mer," agak.

³⁹ Agek, Pol agak, "Mer, yad bi Juda alap. Yip tik dolak taun kib Tasas, Silia Propins sijak. Taun kib yad ak yib midelak. Pen yip yau, agenimin, yad bin bi sij aul kirog minim alap ag nin," agak.

⁴⁰ Agek, ami bi kib ak yau agek, Pol kab kibin tan ameb ar ak tob tau midil, nin milic gek, bin bi okok minim kiri gil nijlig gi, Juda bin bi ageligipal minim ak lil, kirog minim agak.

22

¹ Pol ne Juda bin bi ageligipal minim ak lil, agak, "Bapi mam sikop. Minim nibep agnig gebin aul nin midem," agak.

² Nıb agek, ne Juda bin bı ageligipal mınim yıb agak rek nıñıl, mınim mınim ma gıl, kapkap yıb nep mıdelak.

³ Kırı kapkap mıdel nıñlıg git, Pol kırop agak, "Yad Juda nıb ak pen yıp tık dolak taun kıb Tasas, Silisia Propins sıñak. Pen yad apıl Jerusalem aul, mınim ag ñeb bı Gameliel eip mıdıl kıb gınek ak me, apıs based sıkop lo mınim tari tari aglak ak magılsek yıp ag ñek, nıpin. Nıb ak, nıbi God nop dı tep gın, agıl, kıl tep nep gıpım rek, yad ak rek nep göligipin.

⁴ Bin bı Jisas Kanıb nıbak amnılık okok kırop git tımel yıb göligipin. Kırop ñag pak lin, agıl, bin abe bı abe kırop abramek nag lıl, dam mıñ lölögipin. Pen ognap git tımel git dam pak len, pıs nep kımeligipal.

⁵ Göligipin nıbak, God nop tap sobok gep bı kıb yıb ak abe, bı mınim tıg bılokep Kansol mıdebal bı kıb okok abe, kırop ag nıñem, esek ageb, agıl, ma agnígal; nıñıd ageb, agnígal. Nıñ alap yad Damaskas amníg genek, bı kıb nıb okok yıp mıj ognap nıمام sıkop kırı Damaskas mıdelak okok ñu kıl tıktıl ñıläk. Mıj nıb okok ñu kıl tıktıl aglak, 'Pol nop kod mıdenimıb. Damaskas bin bı Jisas nop nıñ dıpal okok kırop nag lıl, dad Jerusalem aul donımın,' aglak. Yad mıj nıb okok dıl, bin bı okok kırop nag lı Jerusalem dapen, yur dınígal, agıl,

Damaskas amnınek.

*Pol ned Jisas nop nıñ dak,
kesım ak agak*

⁶ "Pen yad mıj nıb okok dıl, bı ognap eip amił amił pıb nab epel won ak, Damaskas manj manj gon nıñlıg git, dai melik kıb aknıb ke seb kab ar alan nıb ap yapıł yıp nıñak.

⁷ Nıg gek, yad ap yap lım eyaŋ paken nıñlıg git, mınim alap yıp agak, 'Sol, Sol, yıp tari gınig git per git tımel geban?' agak.

⁸ "Agek, yad agnek, 'Bı Kıb! Nak bı an?' agnek.

"Ageneck, agak, 'Yad Jisas Nasaret nıb; yıp per git tımel geban ak nep agebin,' agak.

⁹ Bı yad eip amonok okok, melik kıb ak nıñläk ak pen mınim magıl yıp agak ak peyiğ ma nıñläk.

¹⁰ "Yad pen agnek, 'Bı Kıb. Yad tari gınim?' agnek.

"Ageneck, yıp agak, 'Nak warıktıl, Damaskas ammon, bı alap apıl, tari tari gınigan ak nep agnígab,' agak.

¹¹ Melik nıbak melik kıb yıb git, udın yıp ak pıs nep kwoi gak. Nıg gek, bı yad eip amonok okok, yıp nıñmagıl kıl ak dıl, poñ dıl Damaskas amnıñok.

¹² "Pen taun kıb nıbak bı alap mıdekl, yıb ne ak Ananaias. Ne lo cın ak nıñ tep git, ageb ageb rek nep goligip. Bı nıbak nep, Juda bin bı Damaskas mıdelak okok magılsek aglak, 'Ak bı tep yıb,' aglak.

¹³ Pen ne yad mıdenek ulep sıñak apıl yıp agak,

'Mam Sol. Udin magil nak kauyan n̄il niñjan,' agak. N̄ib agek niñlig gi, dai udin yad kwoi gak ak piñ nep komiñ lek, n̄il niñjl nop niñnek.

¹⁴ "N̄ig gek, Ananaias yip agak, 'God ap̄s based s̄ikop c̄in sobok göligipal God ak nep, nep d̄ip. Ne tap tari tari ḡinigain ag gos niñjp ar ak nep yomek niñnigan. Ne gos niñjp, nak Bi Komij Tep ne ak nop ke m̄isen niñjl, m̄inim meg miñgan ne ke agenimij m̄inim ak m̄isen niñnigan.

¹⁵ God wög gi ñeb bi midil, nep tari tari gek udin niñnak ak, m̄inim tari tari agek peyig niñnak ak, bin bi okok magilsek k̄rop ag niñigan.

¹⁶ N̄ib ak, ma kod midenimij. Warikil, God nop sobok gił, n̄ig pakenigan, ne tap si tap timel giñpan gac ak lig gi ke yokniñgab,' agak.

"Juda bin bi mer okok k̄rop m̄inim tep yad ak ag niñnimij," agak

¹⁷ N̄ib agek, agak rek nep ginek. K̄isen Jerusalem aul apil, God sobok gep karip ak amil, God nop sobok gił midil, niñrikep niñnek.

¹⁸ N̄igrikep niñjl, yad Bi k̄ib niñnek niñlig gi, ne yip agak, 'Bin bi Jerusalem s̄ij aul m̄inim tep yad agenigan ak ma niñ dñigal. N̄ib ak nak kasek Jerusalem k̄irig gił, karip l̄im ke okok amnon,' agak.

¹⁹ "N̄ib agek, yad agnek, Bi k̄ib. K̄iri ke yip niñpal,

yad ned Juda mogim gep karip okok ajil, bin bi nep niñ d̄ilak okok k̄rop miñ lił, tapin magil nep pakoligipin.

²⁰ Pen niñ alap bi m̄inim tep nak agep Stipen nop kab ju pak lel niñlig gi, yad bi nep pak lelak okok walij k̄iri tiğ ju liłak okok kod midil, paj agnek,' agnek.

²¹ "N̄ib agenek, Bi k̄ib yip agak, 'Yad nep ag yoken amil Juda bin bi mer par okok midabal okok amnigan,' agak," agak.

Ami bi k̄ib ak Pol nop kod midek

²² Juda bin bi Pol m̄inim agek ak niñ mid damil, Juda bin bi mer m̄inim ak nep agosip ak niñjl, k̄iri meg miñgan dap ranil m̄inim k̄ib yip agil aglak, "Nop di ñag pak līm! Bi akiñbi rek komij ma midonimij," aglak.

²³ M̄inim k̄ib n̄ib aglig gi, walij k̄iri ognap tiğ ju lił, silpil yiprig d̄il, di yokel ap ranak.

²⁴ N̄ig gelak, ami bi k̄ib yip ak, bi ne ognap k̄rop agak, "Nop dam karip niñlik miñgan damil, pakem, bin bi s̄ij aul tari ḡinig nop m̄inim k̄ib agebal wagin ak n̄ibep ag ñoñ," agak.

²⁵ N̄ib agek, nop paknig damil, nag ñon gi liłak. Pen Pol ne ami bi k̄ib ulep n̄ib s̄ijak warik midek ak nop agak, "C̄in Rom bin bi lo alap niñ gił ma mideb. Bi Rom n̄ib yipid gił okok yokop ma paknigal. K̄iri ned m̄inim

kib agil, minim tig bilokil, ginigal,” agak.

²⁶ Pol nib agek, ami bi kib nibak am bi kib yib ak nop agak, “Nak tari ginig geban? Bi nibak ne bi Rom nib rek,” agak.

²⁷ Nib agek, ami bi kib yib ak apil, Pol nop agak, “Nak niqid bi Rom nib rek aka? Yip agek niqin,” agak.

Agek, Pol agak, “Yau. Niqid, yad bi Rom nib rek,” agak.

²⁸ Agek, ami bi kib yib ak agak, “Yad mani kib yib ak yokil me, Rom bi midebin,” agak.

Agek, Pol pen agak, “Yip Rom nib rek tik dolak ak me, yad bi Rom nib rek midebin,” agak.

²⁹ Pol nib agek, bi nop nag lilkak okok pirkak. Ami bi kib yib ak, “Bi aul Rom nib bi alap pen nop nag lipin,” agil, ak rek nep pirkak.

³⁰ Minnek pen ami bi kib yib ak, Juda kai Pol nop minim tari agebal ak niq rep gin, agil, God tap sobok gep bi kib okok abe, Juda kansol bi okok magilsek abe, owl agek, ap mogim gel niqlig gi, Pol nop am wisib gi dapil, midelak nab sinjak lak.

23

Pol Juda Kansol kib bi okok krop minim agak

¹ Pol ne Juda Kansol kib bi nib okok krop niq i sek lil agak, “Mam sikop. Yad God ageb rek per gipin ak me, gos

par niqlig gi ma midebin,” agak.

² Pol nib agek, Ananaias, bi God nop tap sobok gep bi kib yib ak, bi ulep sinjak midelak okok krop agak, “Jonib wak nop pakim,” agak.

³ Nib agek, Pol Ananaias nop agak, “Nak milik sigi dagil mideban. Bin bi okok nep niqel, bi tep rek mideban ak pen gos magil nak niqpan ak timel yib giip. Nib ageban nibak, God nep pen eyik paknigab. Cin Juda giipin rek niqil, yip minim kib ageban ak pen Juda giipin ar ak kiriq gil, ‘Nop abramek pakim,’ agesan,” agak.

⁴ Pol nib agek, bi ulep sinjak midelak nib okok aglak, “God nop tap sobok gep bi kib yib ak nop ag jueban aka?” aglak.

⁵ Agelak, Pol pen agak, “Mam sikop. Ne God nop tap sobok gep bi kib yib agip, agil ma niqpin. God Minim ak niq kili tikil aglak, ‘Bi kib niqi okok krop ma ag junimib mer,’ aglak.

⁶⁻⁸ Pen Pol ne niqjak, bi Kansol kib midelak nib okok ognap Sadyusi bin bi gos niqlak rek gos niqlak, ognap Perisi bin bi gos niqlak rek gos niqlak. Bi Sadyusi okok gos kiri ak niqil agoligipal, “Ejol okok ma midebal. Kaun ma mideb. Bin bi okok kimil, pis nep kimil, ma wariknigal,” agoligipal. Pen bi Perisi okok akniq gos ma niqelgipal. Gos kiri ak niqil agoligipal, “Ejol okok

midebal. Kaun mideb. Bin bi okok kimir, pis nep kimil mer, wariknigal,” agoligipal. Pol ne yakam ke ke midelak nibak nijil, minim kib agil, agak, “Mam sikop. Based bi yad okok magilsek Perisi nib; yad ak rek nep Perisi nib nep. Yad bin bi kimil wariknigal minim apin ak me, yip pen minim kib agebal,” agak. Nib agek, bi Sadyusi Kansol kib okok asik ke ke lili, bi Perisi Kansol kib okok asik ke ke lili, minim pen pen aglak.

⁹ Minim pen pen agil, minim bleble giil, minim sakol aglak. Agelak, Perisi kai bi lo ag neb bi kiri ognap warikil, minim pen pen agil, aglak, “Bi aul tap timel alap git, agil, ma agobin. Ne Damaskas amek nin ak, kaun alap aka ejol alap nop agek nijak rek lip; cin ma nipiin,” aglak.

¹⁰ Nib agil, pen pen ag dad amelak nijlig git, ami bi kib yib ak nijil, midak midak nib ag damil Pol nop tig git rik git dai dai linimel rek lip, agil, ami bi ne okok kirog agek, Pol nop poj di dam karip kib migan kiri dam lilk.

¹¹ Pen nin nibak kislim nab eyan Bi Kib apil Pol midek ulep sinjak warik midil agak, “Gos sek midenimin. Minim tep yad ak Jerusalem aul apan rek, taun kib Rom amil, ak rek nep agnigan,” agak.

Polnop ntag pak linigabin, aglak

¹²⁻¹³ Minek pen Juda bi ninjuil omal rek ap mogim giil, minim ag ar nokim lili aglak, “Cin Pol nop pis nep ntag pak linigabin. Nop ntag pak ma lipin won aul, tap ma nibil, ntag ma nijningabin!” aglak.

¹⁴ Nib agil, amil God nop tap sobok gep bi kib okok abe, bi minim tig bilocep okok abe, kirog aglak, “Cin minim kilis minim nijid nijid God nop apin. Tap magil ma nijningabin; Pol nop pis nep ntag pak lili me, kisen tap nijningabin.

¹⁵ Nib ak, nibi abe Juda Kansol kib bi okok abe, Rom ami bi kib yib ak nop minim piyil yokil, esek agnimib, ‘Pol nop poj di aul dapem, nop minim ognap sek ag nij tep gin!’ agnimib. Nibi esek nib agenigabim, cin ulinjin li midil, ne aul apek nijlig gi, nop pis nep ntag pak linigabin,” aglak.

¹⁶ Pen Pol ni yin ne ak, Pol nop paknig gelak minim nibak nijil, nibap Pol nop dam lilk midek karip ak amil, nop ag nnak.

¹⁷ Ag ntek, Pol nijil, ami bi kirog kod midek bi alap sik agek, apek, nop agak, “Bi praj aul minim ne alap mideb. Nop ulik git ami bi kib yib mideb ak amek, minim nibak agan,” agak.

¹⁸ Pol agek, ami bi nibak ni yin ne nibak nop ulik git dam ami bi kib yib midek sinjak amil, agak, “Bi nagiman Pol ak agip, ‘Bi praj aul minim

alap mideb nijil nop ulik gi
dam ami bi kib yib mideb
sijak amek, minim nibak
agan,’ agosip, nop ulik gi
dapebin aul,” agak.

¹⁹ Nib agek, ami bi kib yib
ak, bin bi ognap nijnigal,
agil, ni nibak nop nijnmagil
kid ak dil, kapkap ulik gi
ke ke gol sijak amil, agak,
“Yip minim agnig geban ak
agan,” agak.

²⁰ Agek, ni praj nibak
agak, “Juda bi okok tol nep
minim yokil, esek agnigal,
‘Pol nop dam Juda Kansol
kib midebal ak apenim, minim
ognap sek ag ni rep
gin,’ agnigal.

²¹ Nib ak, minim kiri
agenimel ak ma nijnim, mer.
Bi kiri nijnjil omal rek
Pol nop ntag pak lili nep me,
kauyan tap magil nibil ntag
nibil ginigabin, agil, minim
ag lipal. Kiri minim nep
ak nijil, nib gin, agil, kod
midebal,” agak.

²² Ni praj nib agek, ami
bi kib yib ak nijil, nop ag
yoklig gi agak, “Bin bi og-
nap kirop nijil, ‘Ami bi kib
yib ak nop nib nib gi agil
apebin,’ agil, ma ag nijnim, mer
yib,” agil kab lak.

*Pol Gapna Piliks midek
amnak*

²³ Ami bi kib yib ak nib
agil, ami bi kod midep ne
omal kirop sik agek, aper,
agak, “Ami bi okok nijnjil
aknib wajrem alan (200) dil,
ami bi kaj hos ar bisig gi pen
pen gi pal okok nijnjil omal
nokim adik gi dam aknib

wajrem alan (70) dil, ami bi
cim kisal pen pen gi pal okok
nijnjil aknib wajrem alan
(200) dil, miini kislum nab
eyan nep Sisaria amnimir.

²⁴ Pol nop kaj hos og-
nap sek niil, nop poj di
dam tep giil, gapman bi kib
Gapna Piliks mideb sijak
yokil, onimir,” agak.

²⁵ Nib agil, ne Gapna Piliks
nop mij alap nu kil tikak:

²⁶ Yad Klodias Lisiyas.
Nep gapman bi kib Gapna
Piliks mij aul nu kil
tikebin.

Nak mideban?

²⁷ Bi nep ag yokebin aul,
Juda bin bi nop di cici lili
pak linig gelak ak pen yad
nijnek ne bi Rom nib rek
ak nijil me, ami bi yad
ognap eip am nop ulik gi
donek.

²⁸ Dapil, nop ntag pak
linig gelak minim wagin
nibak nijnim, agil, nop
damil Juda Kansol kib
minim agep kiri sijak amil
nijnek,

²⁹ Juda bin bi kiri gi pal
rek lo minim ar ognap nep
midek. Pen ne tap timel
ognap gek, nop pis nep ntag
pak lep aka miin lep minim
wagin alap ma midek.

³⁰ Pen minim alap aglak,
‘Bi nibak nop ulijin lili ntag
pak linigabin,’ agelak yad
jelep nijil, nak mideban
sijak ag yokebin. Bi nop
minim apal nib okok ognap
ag yoken, amil, nep minim
wagin nibak ag nijnigal.

Mimin apin me ak.

³¹ Ami bi kib yib ak nib

agıl, mij nıbak ūek, ami bı okok Pol nop kıslım eyan nep ulık gi damıl, taun kıb Adipatris amjaklak.

³² Mınek ami bı wagın tageligipal okok magısek adık gi Jerusalem amniłak. Ami bı kaj hos ar bısig gił pen pen göligipal okok nep Pol nop dad taun kıb Sisaria amniłak.

³³ Sisaria amjakıl, amıl mij dapesal ak, bı karıp lım nıbak kod mıdoligip Gapna Piliks nop nıł, Pol nınmagıl ar ne ak lıłak.

³⁴ Gapna Piliks ne mij nıbak udın lı nıñıl, Pol nop agak, “Karıp lım nak akal nıb?” agak. Agek, Pol agak, “Yad Silisia Propins nıb,” agak.

³⁵ Pol Silisia Propins nıb bı mıdeklı minım ak nıñıl, Gapna Piliks nop agak, “Bı nep minım agnigal okok apenigal, minım kıb nak agnigabın,” agak. Nıb agıl, bı ne ognap kırop agak, “Nop dam Herod karıp kıb gi lak ak lıł, kod mıd tep gınımır,” agak.

24

Juda bı kıb okok Pol nop minım kıb aglak

¹ Pol nop dam Herod karıp gi lak ak lel, nıñ omal omal mıdeklı. Mınek mamıd nıñ ak, God nop tap sobok gep bı kıb yıb Ananaias, taun kıb Sisaria ak amniğ, bı minım tıg bılokep ognap poj dıl, bı minım agep kiri Tetallas eip Sisaria amniłak. Minım kıb agep karıp ak amıl, kiri

gapman bı kıb Gapna Piliks ak nop, Pol nıg gił nıg gił gak ak minım kıb agnig gobın, aglak.

² Pol karıp mıgan ak dapel nıñlıg gi, bı minım agep Tetallas Gapna Piliks nop agak, “Nak me mılek par cınop kod mıdesan, pen pen giłig gi ma gił, mıd tep gıpın. Nak gos nıñ tep gił gesan ak me, karıp lım cın aul tap tep tap kisen nıb mısen lıp ak, cın mıd tep gıpın.

³ Karıp lım cın aul tıgoj tıgoj okok magısek per nep gi tep gıpan nıbak nıñıl cın miñ miñ gił nep tep yıb agobın.

⁴ Pen nep minım par kıb ma agnigain. Minım manı won alap agnig gebin ak, tımid pak nıñnimın.

⁵ “Bı sıňaul mıdeb aul, cın nıpın ne per nep gi tımel gıp. Bin bı okok kırop minım esek agek, kiri minım esek nıbak nıñ dıl, ne gi tımel gıp rek kiri nıg aknıb rek nep gi tımel gıpal. Karıp lım ke tıgoj tıgoj magısek gi tagıl minım esek agıl, Juda kai kırop tıg asık ke ke lek nıñlıg gi, kiri gapman minım ag juıl, pen pen gıpal. Bin bı Jisas bı Nasaret nıb ak nop nıñ dıpal okok, bı kıb kiri alap me aul.

⁶⁻⁷ Ne God sobok gep karıp gi tımel gınig gek, cın nıñıl nop tıg cıcı lıl, tap cınop gi tımel gak nıbak, lo cın ke minım kıb agnig gonok, ami bı kıb yıb Lisiás kal ju apıl, nop damıl agak, ‘Bı ak nop

mİNİM KİB AGNİG GEBAL OKOK, bİ KİB Piliks MİDEB SİNJAK DAMİL, mİNİM KİB AGNİMEL, agak. NİB AGEK ME, CİN mİNİ OPİN.

⁸ MİNİM NİBAK Pol NOP AG NİJENİMİN, NE KE, CİN mİNİM KİB AGOBİN WAGİN AK AGEK, NAK NİJENİGAN,” agak.

⁹ TETALAS NİB AGEK, bİ Juda AP MİDELAK OKOK, mİNİM NE AGAK AR AK NEP AGİL, AGLAK, “NİJİD YİB AGİP,” aglak.

Pol Gapna Piliks NOP mİNİM AGAK

¹⁰ Gapna Piliks NE NİNMAGİL DAP RANLİG GI, Pol NOP, mİNİM AGAN, AGEK, Pol AGAK, “NAK Mİ KONJAI NEP KARİP LİM AUL KOD MİDİL, NİJ TEP GIŁ, mİNİM TİG ASİK TEP GEBAN REK, YİPİD GIŁ NEP AGNİGAN. NİB AK NİJİL, YİP TEP GEK NİJLİG GIŁ NEP mİNİM AGNİGAIN.

¹¹ Nak bİ OKOK KİROP AG NİJENİMİN, AGNİGAL NİN AKNİB UMİGAN ALAN MA AMNAK NEP, YAD JERUSALEM AMİL, GOD SOBOK GEP KARİP AK SOBOK GİNİGAIN, AGİL, AMNİNEK.

¹² Yad bin bİ OGNAP DİL, God SOBOK GEP KARİP AK AKA Juda MOĞİM GEP KARİP OKOK AKA JERUSALEM NAB SİNJAK, CİBUR TİMEL GEP REK mİNİM OGNAP MA AGNEK, MER.

¹³ YİP MİÑİ mİNİM KİB AGEBAL AK, NAK NİJENİGAN mİNİM WAGİN ALAP MA MİDENİGAB, MER.

¹⁴ Pen NEP mİNİM ALAP MİSEŃ AGNİG GEBİN. YİP APAL, ‘POL CİN Juda BIN bİ GIŞİN

AK REK OGNAP MA GIŞ; NE TOM AGİL, Kanİb KİSEN NİB AK AMEB, APAL. YİP Kanİb KİSEN NİB AJEB, APAL AK, NİJİD APAL. YAD Kanİb KİSEN NİB TAGİL, BASED SİKOP SOBOK GÖLÜGIŞİPAL GOD NOKİM NİBAK NEP SOBOK GIŞİN. MOSİS LO mİNİM NÜ KİL TİKAK AK ABE, bİ GOD mİNİM AGEPE OKOK mİNİM NÜ KİL TİKLAK AK ABE, MAGİLSEK NİJ DİLİG GIŞ MİDELAKIN.

¹⁵ bİ Juda SİNJAKL MİDEBAL, BIN bİ TEP OKOK ABE, BIN bİ TİMEL OKOK ABE, MAGİLSEK KİMİL WARİKNİGAL, AGİL NİPAL REK AK, YAD AK REK NEP NİŞİN.

¹⁶ God EIP AMİL MİDENİGAIN, AGİL, YAD ABRAMEK MA GIŞİN, MER. God NİJİL AKA BIN bİ OKOK NİJİL, Pol YİPİD GIŁ MA GIŞ, AGNİGAL AK NİJİL, PER NİJ TEP GIŁ, MİD TEP GIŞİN.

¹⁷ “Pen yad MI OGNAP JERUSALEM MA AMNİNEK. Pen KİSEN YAD AMİL, BIN bİ YAD TAP MA MİDEB OKOK KİROP MANI OGNAP NİL, God NOP TAP SOBOK GIŞ NİN, AGİL, JERUSALEM AMNİNEK.

¹⁸ JERUSALEM AMİL, CİN Juda bİ, God UDİN YİRİK AR NE SİNJAK MİD TEP GIŞ, AGİL, TARI TARI GIŞİN AK, GIŞEK. NİG GIŞ SAKİL, God NOP TAP SOBOK GIŞ NİN, AGİL, God SOBOK GEP KARİP AK AM MİDENEK. NİG GIŞLİG GIŞ MİDENEK AK, bİ SİNJAKL KİRI APİL YİP NİJLAK. Pen BIN bİ KONJAI NEP YAD EIP AP MA MİDELAK. Pen PEN AGEPE mİNİM OGNAP MA AGNEK.

¹⁹ Pen Juda BIN bİ Esia PROPINS NİB OKOK JERUSALEM APİL, God SOBOK GEP KARİP SİNJAK MİDELAK. mİNİM KİRI

midobkop ak, kiri sijauł apıl, minim nıbak aplap.

²⁰ Ma opal ak, bi Juda Kansol kib sij aul yip Jerusalem minim kib agil, yad tap timel ginek minim wagin nijlak ak agel nak nijan!

²¹ Pen yip minim kib aglak nin ak, yad minim nokim alap nep agnek. Meg mijan dap ranil agnek, ‘Yad bin bi kimil wariknigal, agil, gos ak nep nipin ak me, yip minim kib agebitm aul,’ agnek,” agak.

²² Pol nib agek nijlig gi, Gapna Piliks, Kanib ak agoligipal minim ak nij rep gak ak me, Juda bi okok minim agelak ak ma dil, agak, “Kisen ami bi kib yib ak Lisias apek, minim ne ak nijil, minim nibak agnigain,” agak.

²³ Nib agil, bi nagiman kai krop kod midek ak nop agak, “Pol nop kod mid tep ginim; nop pis nep nag wos ma linim. Ne tap ognap ma midonim, bin bi ne okok krop ag nijek, nop nijmel,” agak.

Pol mi omal miñ midek

²⁴ Nin sikol bad alap amek, nin alap Piliks bin ne Drusila eip orek. Bin Drusila nibak ne Juda nib bin. Pen kiri ber apil, nigmil ne Pol nop sik agek, apil, Krais Jisas nop titi gil nij dipal minim ak agek, Piliks nij midek.

²⁵ Pol ne minim ag damlig gi, cin titi gil gi tep ginigabin minim ak abe, cin titi gil cibur gos midmagil cin gos

git rek nep ma ginigabin minim ak abe, God kisen cinop minim kib agnigab minim ak abe, Piliks nop agak. Pen Pol nib agek, Gapna Piliks minim nibak nijil, pirkil, Pol nop agak, “Nak miji am midenimin. Kisen yad nin alap nep sik agen, onimin,” agak.

²⁶ Pen gapman bi kib nibak, gos ne ke okok nep nijak, “Yad Pol nop per per sik agenigain ak, ne pen gos nijigab, ‘Yad bi aul nop kapkap mani ognap nen, ag yokek, amnin,’ agil, yip mani ognap nijigab,” ag gos ak nijak. Pen gos nibak nep nij midil, Pol nop digep mienek sik agek, apil, minim ageligipir.

²⁷ Mi omal ap amek nijlig gi, bi nak Posias Pestas, Piliks kau nop dil, karip lim nibak gapna midek. Pen Piliks, Juda kai yip bi tep agnigal ak tep, agil, Pol mii midek ak ma wisib yokak.

25

Pestas Pol nop minim kib nijak

¹ Pen Pestas taun kib Sisaria sijak amil, gapna wog nibak dil, nin omal nokim nep midil, Jerusalem amnak.

²⁻³ Pestas Jerusalem amek nijlig gi, God nop tap sobok gep bi kib okok abe, Juda bi kib ognap abe nop am nijil, Pol nig gil nig gil git timel gak minim nibak nop aglak. Juda bi okok kiri ke kapkap minim ar nokim ag il, Pol nop kanib nab sijak

uliñin lıl, ñag pak liniñabın, agıl, aglak, "Cinop yımig nıñıl, bı nak ognap agek, Pol nop kasek poñ dıl Jerusalem dolanj," aglak.

⁴ Nıb agelak, Pestas agak, "Pol mıñ mıdeb Sisaria. Nıb ak, yad Sisaria amníg gebin rek,

⁵ nop mınım ognap mıdonımış, bı kıb nıbı ognap agem, yad eip Sisaria amił, nop mınım kıb agnímel," agak.

⁶ Pestas nıb agıl, ñin jıl onıd aka wajrem alan sek Jerusalem kın mıdıl, adık gi Sisaria amnak. Mınek, Pestas ne mınım kıb agep karıp nıllık mıgan ak amił, Pol nop dowım, agak.

⁷ Pol nop dapelak, Juda bı Jerusalem nıb olak okok apıl nop piñıl kıs kıs gił, mınım ar ke ke konjai nep aglak. Pen mınım aglak ar nıb okok mınım wagın alap mıdekl, ma aglak.

⁸ Kırı mınım agelak, Pol warıkıl pen agak, "Yad Juda bin bı lo mınım nıbı ak ma tıb jupin; yad God sobok gep karıp ak tap tımel alap ma giñin; yad Rom Empra Sisa nop mınım tımel alap ma apin," agak.

⁹ Agek, bı kıb Pestas, Juda bin bı okok yıp bı tep agnígal ak tep, agıl, Pol nop ag nıñıl, agak, "Mınım kıb agobın nıbaul, Jerusalem amił agın aka?" agak.

¹⁰ Agek, Pol agak, "Mıñi Sisa mınım kıb ar ne ak bır mıdebin. Yad Juda bin bı

kırop tap tımel alap ma giñin ak, nak ak rek nep bır nıpan.

¹¹ Pen tap tımel alap gen, yıp mınım kıb agıl, ñag pak lın, aplap ak, ma pırıkpıne; nıb ak yıp ñag pak lılap. Pen mınım kıb agıl, mınım wagın alap ma mıdeb ak, bı alap yıp Juda bin bı kırop nıñımış rek ma lıp. Nıb ak, nak yıp Sisa mıdeb ak ag yokek, ne ke mınım nıbaul nıñnígab," agak.

¹² Pol nıb agek, bı kıb Pestas amił, bı ne okok eip mınım nıbak ag amił apıl gił, adık gi apıl, agak, "Sisa mınım kıb yad ak nıñnígab," apan ak me, nep Sisa mıdeb ak ag yoknıgain," agak.

Kıj Agripa eip nıñai ne Benis eip

¹³ Pen yokop ñin omal yapek nıñlıg gi, Kij Agripa eip nıñai ne Benis eip, Pestas kısen nep gapna owak rek nop am nıñır, agıl, Sisaria amił, Pestas eip ñin bad tapın alap kın mıderek.

¹⁴ Kırı ñin konjai nep sıñak kın mıdnıg ger nıñlıg gi, Pestas ne Kij Agripa nop agak, "Ned Piliks gapna mıdekl ñin ak, ne bı alap mıñ lak. Pen gapna wög ne ak kırıg gił, bı nıbak mıñ lep kau ak kırıg amnak.

¹⁵ Yad Jerusalem amenek, bı Juda God nop tap sobok gep bı kıb okok abe, Juda bin bı mınım tıg bılokep bı kıb okok abe, bı nıbak nop yıp mınım kıb agıl, aglak, 'Nak agek, Pol nop ñag pak lılañ,' aglak.

¹⁶ Pen mînîm wagîn alap ma agelak nîjîl yad kîrop agnek, ‘Cin Rom bin bî lo alap nîg gîl ma mîdeb. Bin bî yokop ma ñag pak lîjîn. Mînîm kîb agnîgabîn nîjîl bî mînîm mîdonîmîn okok amîl, bî kîrop gî tîmel gak udîn yîrîk ne sînjak mînîm mîsen agenîgal; ne mînîm pen agenîgab; mînîm wagîn alap mîdenîgab ak, nop ñag pak lînîmel, agnîgabîn,’ agnek.

¹⁷ Nîb agîl, Juda bî okok yad eip Sisaria aul apîl, mînek me, yad amîl mînîm kîb agep karîp ñîlik mîgan ak bîsîgil, Pol nop am dowîm agen, dolak.

¹⁸ Yad gos nîjnek e, mînîm kîb yîb mîdeb, agnek ak pen mînîm kîb aglak ak mînîm agel nîjlig gî nîjnek, mînîm kîb ma mîdek, mer.

¹⁹ Kiri yokop aglak, ‘God mînîm ak, cin ag tep gîpîn rek ma agîp. Pen bî Jisas ak bîr kîmak ak pen Pol agîp ne komiñ mîdeb agîp,’ aglak.

²⁰ Mînîm agelak ak yad nîj tep ma gînek rek, Pol nop ag nîjnek, ‘Nak Jerusalem amenîgan, nep mînîm kîb agnîgal aka?’ agnek.

²¹ Agenek, ne mer agak. Ne agak, ‘Yad mîñ mîdenîgain. Kîsen Empra Sisa ne ke mînîm nîbak agnîgab,’ agak. Nîb agek, yad nop Sisa mîdeb sînjak ag yoknîgain, agîl, mîñ lînek rek mîdeb,’ agak.

²² Pestas nîb agek, Kin Agripa agak, ‘Pestas. Bî

nîbak mînîm ne ke agek, yad nîjnígain,’ agak. Agek agak, ‘Nîb ak, tol nîjnígan,’ agak.

²³ Nîb agek, mînek, Agripa nînai Benis eip, walîj tep nep yîmil, ami bî kîb ognap abe, bî kîb yîb ognap abe poñ dîl, bin bî kîb apobîn, agîl, mîñ mîñ gîlîg gî mînîm kîb nîjeb karîp ñîlik mîgan ak amnîlak. Ap mîdel nîjlig gî, Pestas bî ne ognap kîrop agak, ‘Pol nop am dowîm,’ agak.

²⁴ Agek, dapelak, Pestas agak, ‘Kin Agripa abe, bin bî ap mîdebîm sînj aul abe, bî aul nop nîjîm. Juda bin bî nop mînîm kîb agîl, bî nîbaul pîs nep ñag pak lep, apal. Yad Jerusalem mîdenek, yîp nîb aknîb rek nep aglak. Sînjaul opin, yîp ak rek nep apal.

²⁵ Yad nîpin, bin bî okok tap tîmel yîb gel, ñîn ognap ñag pak lîpal ak pen bî aul nop mînîm kîb agîl nîjnek, tap nîbak rek alap ma gîp, mer. Pen ne ke agak, ‘Empra ne ke mînîm yad agnîgab,’ agak. Nîb ak me, yad nop Empra nop ag yoknîgain.

²⁶ Bî nîbaul Empra nop ag yoknîgain ak pen ne tap tari tari gîp mînîm wagîn ak, mij sek ñu kîl tîk ñînîm rek ma lîp. Nîb ak, nak Kin Agripa abe, bin bî ognap sînj aul abe, bî nîbaul tap tari tari gîp mînîm wagîn ak nîjnígabîm. Nîbi mînîm ne ak nîjîl, mînîm wagîn magîl ak yîp agenîgabîm, yad ñu kîl tîkîl, Empra mîdeb sînjak

yoknım.

²⁷ Pen gos yad nı̄pin ak, bı̄ nagı̄man Empra mı̄deb sı̄njak yokop ag yokıl, lo tari tari tı̄b jūp ak ma agenı̄gain ak, tep ma gı̄p, mer,” agak.

26

Pol Kīj Agripa nop mın̄ım agak

¹ Pen Kīj Agripa Pol nop agak, “Yad nep peyı̄g nı̄nlı̄g gī mı̄debin, mın̄ım agan!” agak.

Nı̄b agek, Pol nı̄nmagıl dap ranlı̄g gī agak,

² “Kīj Agripa. Nak nep apıl yı̄p mın̄ım agan, agesan, Juda bin bı̄ mın̄ım yı̄p agebal ak, nep agnı̄g gebin ak, yı̄p tep gı̄p.

³ Cı̄n Juda bin bı̄ gı̄pın̄ gı̄pın̄ ar ak abe, mın̄ım pen pen apı̄n apı̄n ar ak abe, nak magılsek bı̄r nı̄pan ak me, nep agnı̄g gebin aul, yı̄p tep gı̄p. Nı̄b ak, yad mın̄ım agen, yı̄p yırı̄k ma nı̄jnı̄mın̄.

⁴ “Yad nı̄ sı̄kol karıp lı̄m yad ke okok mı̄denek nı̄n ak abe, kı̄sen am Jerusalem mı̄denek nı̄n ak abe, yad bı̄ tı̄gep bı̄ rek mı̄denek ak, Juda bin bı̄ okok magılsek bı̄r nı̄pal.

⁵ Kı̄ri yı̄p mı̄lek par nı̄njölgı̄pal. Yad bı̄ Perisi, Juda lo mın̄ım nı̄nlı̄, kı̄lıs gıl, asık mosık gīt tep yı̄b gī mı̄dölgı̄pin̄. Kı̄ri nep mın̄ım nı̄bak mı̄señ agenı̄gal ak, yad mın̄ım nı̄njı̄d agebin ak, agıl nı̄jnı̄gan.

⁶ Pen God bı̄rarı̄k nep apı̄s based sı̄kop kı̄rop

mın̄ım tep agek, gos sek kod mı̄deligı̄pal mın̄ım nı̄bak nep nı̄n dı̄pin ak me, kı̄ri yı̄p mın̄ım kı̄b agebal.

⁷ Cı̄n Juda wagın̄ ke ke aknı̄b umı̄gan alan magılsek, God apı̄s based sı̄kop kı̄rop ag lak mın̄ım tep ak kod mı̄dobın̄. God ne tap tep nı̄nı̄gain ag lak tap tep nı̄bak dı̄n, agıl, pı̄b nab kı̄slı̄m eyan̄ nop sobok gılı̄g gī mı̄dobın̄. Pen Kīj Agripa, nak nı̄njan! God mın̄ım agak nı̄bak mın̄ım nı̄njı̄d nep ageb, agıl, nı̄n dı̄lìg gī nep mı̄debin ak me, yı̄p mın̄ım kı̄b agebal me aul.

⁸ Pen nı̄bi tari gı̄nı̄g bin bı̄ kı̄mbal okok, God gek ma warı̄knı̄gal, ag gos nı̄pı̄m?

⁹ “Pen ned yad ke, bin bı̄ Jisas Nasaret nı̄b mın̄ım age-lak bin bı̄ okok kı̄rop gī tı̄mel gin̄, ag gos nı̄njölgı̄pin̄.

¹⁰ Pen Jerusalem mı̄dıl, yad ak rek nep genek. God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b okok yı̄p agel, bin bı̄ Jisas nop nı̄n dı̄lak okok konjai nep am dapen, kı̄rop mı̄n̄ lölögı̄pal. Yad ke bı̄ mın̄ım tı̄g bı̄lokep okok eip yau agen, ognap pı̄s nep nı̄ag pak lel kı̄mlak, kı̄rop paj agölögı̄pin̄.

¹¹ Juda mogı̄m gep karıp okok gī tagıl, bin bı̄ Jisas nop nı̄n dölgı̄pal okok kı̄rop mı̄lìk kal nı̄nlı̄, kı̄ri Jisas mın̄ım ne ak kırı̄g gı̄lañ, agıl, kı̄rop gī tı̄mel gölgı̄pin̄. Yad gos ar nokı̄m alap nep nı̄nlı̄, nı̄n ognap bin bı̄ nı̄b okok kı̄rop pı̄yo nı̄njin̄, agıl, karıp lı̄m par kı̄b okok

ajölögipin.

*Jisas Krais Pol nop dak ak,
Pol kesim nıbak agak*

12 “Pen ñin alap Damaskas bin bı Jisas nop niŋ dıłak okok kırop nag lı donım, agenek, God nop tap sobok gep bı kıb okok, yau, agıl, miŋ nu kıl tık ñel, dıl sañdinek.

13 Pen kiŋ tep yad niŋjan! Yad pıb nab sıŋ epel owak magıl ak, kanıb nab sıŋjak amlıg git niŋnek, melık kıb aknıb ke seb kab ar alan nıb yad bı ognap eip amonok okok pak ñak. Melık pak ñak nıbak, pıb melık rek mer; melık nıbak ke yiň gak.

14 Niň gek, cın magılsek lım eyaŋ ap yap pakıl, yad niŋnek, mìnım alap, mìnım yiň cın Arameik mìnım agıl, yiň agak, ‘Sol! Sol! Yiň tari giňig per gitimel geban? Nep per kanıb tep yomnım, apin ak pen nak yad eip pen pen geban ak, nep ke yur adıň ñeb,’ agak.

15 “Agek, yad agnek, ‘Bı Kıb, nak bı an?’ agnek.

“Agenek, Bı Kıb agak, ‘Yad Jisas, yiň per gitimel geban ak nep agebin,’ agak.

16 Nıb agıl yiň agak, ‘Pen miňi nak warıkan! Yad nep mìnım agnig opin. Nak wög git ñeb bı yad midıl, yiň miňi udın niŋeban ak abe, yad nep kısen yomniňgain ak abe, bin bı ognap okok kırop ag niňiňgan.

17 Yad nep ag yoken, nak amıl Juda bin bı okok abe, Juda bin bı mer okok abe ag ñek, nep git timel gel niňlig

gi, nep kod midıl tıg asık yokniňgain.

18 Nak mìnım tep yad kırop ag ñek, udın kwoi midébal ak, udın ñıl niňniňgal. Nak mìnım tep yad kırop ag ñek, kıslım okok midébal ak, kırıg git melık oniňgal. Nak mìnım tep yad kırop ag ñek, Seten kılıs won ne mok okok midébal ak, kırıg git God nop oniňgal. Niň geniňgal, tap si tap gitimel gitpal okok, Bapi niňjıl kırıg gek, bin bı ned yiň niň dıpal okok eip kausek komiň mideniňgal,’ agak.

*Pol God nop wög goligip
mìnım ak agak*

19 “Pen Kiŋ Agripa. Yad niňrikep karıp lım seb kab ar alan sıŋjak nıb apıl mìnım agak niŋnek nıbak ma kırıg giňek.

20 Damaskas amıl, bin bı nıb okok kırop mìnım tep nıbak ag ñinek. Kisen amıl Jerusalem bin bı kırop ag ñıl, karıp lım Juda bin bı midébal okok magılsek kırop ag ñıl, Juda bin bı mer okok ag ñıl, giňek. Kırop ag ñıl agnek, ‘Tap si tap gitimel gitim ak, tari giňig niň gitpiň, agıl, kırıg git, God nop nokım niň dıl, tap gitimel okok bir kırıg gitpiň ak niňniňmel, agıl, God ageb rek nep giňimib,’ agak.

21 Yad niň giňek ak me, niň alap God sobok gep karıp sıŋjak amenek, Juda bı sıňaul kırı yiň dı cıčı lıl, ñag pak lıňig gelak.

²² Pen God yip per nep kod mideb rek, yad minim won aul nep siŋaul warik midil, minim tep ne ak, bin bi yib mideb okok abe, bin bi yib ma mideb okok abe ag nijig git midebin. Minim ag nebin nibak, ar alap ke mer; bi God minim agep bi okok abe, bi nak Mosis abe, kisen ginigab, agil, nu kil tiklak minim ak nep ag nebin.

²³ God minim agep bi Aisaia God Minim nu kil tikil agak, 'Krais apil, yurdil kimnigab, pen ne bi ned nep kauyan wariknigab ak me, Juda bin bi okok abe, Juda bin bi mer okok abe nijngal, God kirok ak rek nep dit komij yoknimitj rek lip. Nig ginigab ak, ne kirok melik rek pak nijigab, agak,' agak.

²⁴ Pol minim nibak agek nijlig git, Gapna Pestas minim kib agil agak, 'Pol, nak bi minim ar ke ke nijpan rek, nabic jin mok nak milep git sakol nagegil ageban,' agak.

²⁵ Agek, Pol pen agak, 'Bi pobij tep yad Pestas. Yad sakol nagek ma agebin. Gos nijil nij tep git, minim nijid yib ak agebin.

²⁶ Yad tari minim agebin aul, Kin Agripa ne ke bir nijip. Jisas nop tari tari git minim tari tari agil gitlak ak we git ma gitlak. Misen nep gitlak ak me, yad nijin, Kin Agripa ne magilsek bir nijip. Nig gek nijil yad nop pirkil ma agebin, mer,' agak.

²⁷ Pol nib agil Kin Agripa nop nijil agak, 'Kin Agripa. Nak bi God minim agep okok minim aglak ak, nijid aglak, agil, gos nijpan aka? Yad nijin, minim nibak nijid apal, agil, nijpan,' agak.

²⁸ Pol nib agek, Kin Agripa pen agak, 'Pol. Nak yip, minim sikol alap agen, Jisas bi ne alap miden, agil, yip minim nibak ageban aka?' agak.

²⁹ Agek, Pol agak, 'Minim ulep agnim aka minim par agnim, yad gos nokim alap nep nijil, God nop sobok git agebin, nak abe, bin bi minim agebin nijebal sin aul magilsek abe, yad midebin rek midenimib, agil, sobok gebin. Pen yip sen non gipal rek nijbep lilan, agil, ma sobok gebin,' agak.

³⁰⁻³¹ Pol nib agek, Kin Agripa ak, Gapna Pestas ak, Agripa ninai Benis ak, bin bi midelak okok magilsek warikil, sojn amil, aglak, 'Bin bi ognap git timel gel me, minim kib agil, ognap miñ lili, ognap pis nep ntag pak linigal. Pen bi aul tap timel alap ma git, mer,' aglak.

³² Nib agil, Kin Agripa ne Pestas nop agak, 'Miñ miñ lep karip kirig git mis ambkop ak pen ne, 'Sisa minim kib yad nijngab,' agit ak me, miñ midil, bi kib Sisa mideb ak amnigab,' agak.

27

Pol Rom amnig git nig magöb dak

¹ Gapna Pestas Pol Rom miñi amniñmij, agil agek, ami sikop okok kod middep bi kib Julias ak, Pol abe nagiman bi ognap sek abe dil kod middek. Ami sikop nib okok krop "Empra Ami Sikop Ne" agoligipal.

² Pen nñin nibak, nñig magöb karip lim Adramitiam nib ak, Esia Propins amnig gi, Sisaria am wös gak. Nib ak, nñig magöb nibak dil nñig nab eyaj amniñok. Bi taun kib Tesalonaika, Masedonia Propins siñak nib bi alap eip amniñok. Yib ne ak Aristakas.

³ Minnek taun kib Saidon amjakil am wös ginok. Julias ne Pol nop di tep gił agak, "Amil namid namam sikop krop niñil, nep tap tari ma midoniñmij okok nep niñimel," agak.

⁴ Pen cin Saidon krig amnig gił niñnok, yigen kib yib ak apil, nñig solwara ak abe pag apek. Nig gek, karip lim nñig tib kis gak airan Saipras pis kid amniñok.

⁵ Nig gił, amil amil Silisia Propins sil gił, amil karip lim Pampilia sil gił, am Lisia Propins amil, taun kib Maira amjakil wös ginok.

⁶ Amjak wös gił, ami bi kib bi nagiman okok krop kod middek ak niñak, nñig magöb Aleksadria nib alap karip lim Itali amnig gek. Nib ak, ne cinop agek, nñig magöb nibak amniñok.

⁷ Nig magöb nibak amil, nñig nab kib eyaj amil, sisain sisain nep koslam amil amil

taun kib Kñidos amjaknok. Pen yigen kib ma apek niñil yipid gił ameb rek ma lak. Nib ak me, pis kid nep amil amil karip lim Salmoni sil gił, karip lim nñig tib kis gak airan Krit bej kid jus dil,

⁸ koslam amil amil karip lim sikol nñig gol siñak alap, "Nig Magöb Mid Tep Gep Kau," agoligipal, amjakil siñak wös ginok. Karip lim nibak Lasia taun ulep siñak.

⁹ Cin nñig gił, sisain sisain nep gi ajon niñlig gi me, Juda bin bi tap ma niñeb nñin ak ap padikek, nñig solwara kib pag owep nñin ak bir owak.

¹⁰ Pen Pol ne krop agak, "Bi ognil. Ameb rek ma lip rek, amenigabın ak, tap wis wad tap okok magilsek timel gił, nñig magöb abe timel gek, cin magilsek nñig niñjin rek lip," agak.

¹¹ Pol nib agak ak pen, nñig magöb bi wög gelak kod middek bi kib ak abe, bi nñig magöb nap nib ak abe, minim ke agerek niñil, ami bi kib Julias, Pol minim krig gił, minim krop ak dak.

¹² Bi konai nep aglak, "Karip lim aul karip lim timel. Yigen kib dip nñin aul, karip lim timel nibaul ma midojin; Piniks ulep mideb siñak am midojin. Yigen kib apeb nñin ak, nñig magöb dam karip lim nibak lon, timel ma ginimij," aglak. Piniks taun nibak, karip lim nñig tib kis gak airan Krit middeb. Nig magöb Piniks apoligip ak, yigen kib pis

apeb pís ken apenigab ak, ñig magöb kapkap píb pañid ameb pís ken amnígab; pen yígen kíb píb pañid ameb pís ken apenigab ak, ñig magöb kapkap píb apeb pís ken amnígab.

Yígen kíb apil, ñig solwara pagak

¹³ Pen kíri níb agel, sínjak mítodonok níñlig gi, yígen sítkol sítkol apek ak níñil, "Míni amíl amnígabın," agıl, bı ñig magöb wög gelak okok, aga yoklak ak líp gi díl, karıp lím ñig tıb kís gak airan Krit ñig gol ar sínjak amnínok.

¹⁴ Nig gıl amon níñlig gi, dai asad kíb yıb, airan Krit pís kíd níb, ñig magöb amníg gonok pís ken apil, ñig magöb tıg jínomno gak.

¹⁵ Nig gek, bı ñig magöb wög gelak okok níñil, dad yípıd gıl amnín, agıl, gi mer níñil, kırıg gel, cínop sek dad ñig solwara nab kíb okok dad amnak.

¹⁶ Yígen nig gıl dad amek, amíl amíl karıp lím ñig tıb kís gak airan sítkol Kauda apal ak, pís kíd alap amonok níñil yígen kíb apek ak ulekak. Nig gek níñlig gi, agnok, "Yígen sítkol apeb rek, ñig magöb sítkol bad ak díl, ñig magöb kíb mítan ak dı líñ," agıl, koslam yıb dı líñok.

¹⁷ Ñig magöb sítkol bad ak dı lí tep gıl, ñig magöb kíb ak pípag gínimíñ rek líp, agıl, ñig magöb okok níb okok níb nag ñon gıl, líp gi

lí kílis gılak. Pen, "Yígen kíb apeb aul, ñig magöb cín ak dam kab kílip Sötis apal okok amíl, kab kílip tımel ak pín lek, tımel gínigab," agıl, sel ñon gılak ak wísib yokel, jel gek píriklig gi amnínok.

¹⁸ Yígen kíb ak aplig gi mítdek ak me, mítnek ñig magöb ak auan amnañ, agıl, wís wad tap okok dı ñig yoklak.

¹⁹ Mítnek ak, ak rek nep, yígen dı nep mítdek ak me, tap tari tari ñig magöb mít tep gañ, agıl, karıp mítan lel mítdek ak, magísek níñebir dı ñig eyan yoklak.

²⁰ Pen cín per per píb gap okok ma níñoligipin, mer. Yígen ak nig gıl dílig gi nep mítdek ak me, gos alap níñil, agnok, "Karıp lím alap ma amnígabın; kím saknígabın," agıl, gos níñnok.

²¹ Pen mítel par kíri tap magıl ma níbeligipal. Kísen Pol mítelak nab sínjak warıkıl agak, "Bı ognıl, mítım yad agnek ak nípkep rek, cín airan Krit nep mítıl, wís wad tap okok dı ñig eyan ma yokpnop.

²² Pen yad níbep agebin, mítini gos par ma níñnímítıb; gos sek mítelenimítıb. Cín alap ma kímnígabın. Ñig magöb ak nep pís nep tımel gínigab.

²³ Yad God nop wög gi ñeb bı ne mítdebin ak me, mítini kíslím eyan God ejol ne alap ag yokek, apil yad mítedesin ulep sínjak apil yıp agıp,

²⁴ 'Pol, nak ma píriknímítin!

Midił, nak bı kib Sisa mideb siňak amıl, miňim kib niňnigan. Pen bin bı niň magöb karip miňan midebal okok, God krop ak rek nep kod midek ognap ma kîmnigal. God ne nep yimig niňjil, komiň midep magiň kiri ak nep niňb,' agip.

²⁵ Niňb ak, bı ognil, niňbi ma pırıknımib; gos sek midenimib. Yad niňpin, God nop niň dipin ak, ne ageb rek nep gönügab.

²⁶ Pen cın amıl amıl, karip lim niň tib kis gak airan alap amon, niň magöb kab kiliň piň li wös gönügab," agak.

Niň magöb pis nep timel gak

²⁷ Pen yigen ak cınop niňgil di damek damek niň akniň wajrem pis kid adan amek niňlig gi kislím eyan me, niň solwara Edriatik, apal ak, nab siňak amlig gi, bı niň magöb wög gelak okok, gos alap niňjil, ulep karip lim alap apjakniňgabın rek lıp, aglak.

²⁸ Kiri gos niňbak niňjil, kab kiliň ulep ulep mideb aka agiň, tap niň li niňpal alap liň niňlak par kib kib 40 mita midek. Yokop sîkol sîkol magiň alap amıl, tap niňbak kauyan liň niňlak 30 mita midek.

²⁹ Niň gek, cın kab kib salai ar siňak amjin rek lıp, agiň, pırıkiň, aga omal omal yoklak niňjil, niň magöb kiliň gak. Kiliň gek niňlig gi, God nop sobok giľ aglak, "Karip kasek tikiň piň lan," aglak.

³⁰ Pen bı niň magöb wög gelak okok, karip lim niň tib kis gak airan niňbak yokop ulep niň siňak amniň, bin bı okok niň midebak rek, esek wai niň aglak, "Niň magöb sîkol ak dam niň magöb nabic pis ar yokil, aga ognap sek yokin," aglak.

³¹ Kiri esek niň gel niňlig gi, Pol niňjil, Julias ami bı ne okok eip krop agak, "Bı niň magöb wög gebal aul, kiri niň magöb sîkol ak dîl pırık gi amenigal ak, niňbi magiňsek kîm sakniňgabiň," agak.

³² Pol niňb agek, ami bı okok, niň magöb niň eyan yokniň gelak nag ak, pis nep tib gi rık gi yokel, niň nab eyan yowak.

³³ Pen miňab tiňlig gak magiň ak, Pol krop agak, "Niň akniň wajrem pis kid adan ak (14) gos par niňjil, tap magiň ma niňbıl, yokop nep midebiň.

³⁴ Niňb ak, miňi tap ognap niňgabiň. Mer ak, niňbi titi giľ midenigabiň. Bin bı nokim alap nabic kas nokim alap ma yoniňgab," agak.

³⁵ Pol niňb agiň, bred ognap diň, kiri midebak nab siňak God nop tep agiň, ti panjil, tap ognap niňjak.

³⁶ Pol ne niňbek niňlig gi, kiri ak rek nep cibur tep gek, tap ognap diň niňlak.

³⁷ Cın manj niň juil akniň wajrem pis kid adan (276) bin bı niň magöb miňan niňbak midonok.

³⁸ Pen tap niňb sakil, niň

magöb auan amnaŋ, agıl, wid midek okok dı ñig eyan yoknok.

³⁹ Mıñab tikek niŋlıg gi, karıp lım nıbak niŋnok. Pen bi ñig magöb wög gelak okok karıp lım nıbak tari, agıl, ma niŋlak. Pen kiri niŋlak, ñig solwara onıd pak sak amnak ak, kab kılıp tep nep midek kılak me, aglak, “Ñig magöb ar nıbak yıpıd gi amnigabin,” aglak.

⁴⁰ Nıb ak, ñig magöb aga yoklak nag okok piş nep tıb gi rıkił, ñig magöb piş piş lılk stia omal wiſib yeplił, sel kılak ak wiſib lılk ak kauyan dap ran ñon gi, parındılk.

⁴¹ Amıl amıl me, ñig magöb milık dai ak, kab kılıp ar ak piňıl, paklıg gi kılıs gak. Ñig gił paklıg gi kılıs gek, ñig solwara ak pag apıl, ñig magöb cımgan dai piş nep pag jısipiķ masipik gi dad amnak.

⁴² Ñig gek, ami bi ognap apıl, bi kılak kiri Julias nop aglak, “Ñig magöb aul tımel geb. Bi nagıman okok pırıık gi amel, cınop ag gınigal. Nıb ak, kırrop ñag pak lı̄n,” aglak.

⁴³ Nıb aglak ak pen Julias, Pol nop gos niŋıl, kırrop mer agıl, agak, “Bi ñig kas parıķ nipal okok ned ñig kas parıķ amniļan.”

⁴⁴ Kisen bi ñig kas parıķ ma nipal okok, mab bog dai dai okok dıl, dı cıcı lı̄l amniļan,” agak. Agek, agak rek nep gınok. Bi alap ñig

ma niŋnok; magılsek komıŋ amniňnok.

28

Pol karıp lım Molta am midek

¹ Pen cın karıp lım ñig tıb kıs gak nıbak amniňnok, bin bi nıb okok midełak okok cınop aglak, “Karıp lım aul Molta,” aglak.

² Nıb agıl, cınop dıl gi tep giłak. Cınop mıñab pak kalau gak rek, cınop dı tep gił, mab dap dagılel, manjıl tep giňok.

³ Pol pen amıl mab lek lek ognap yıprıg dapıl dagılek niŋlıg gi, kodal alap mab lek lek dapek nab nıb siňak midek ak me, piňoŋ gek, ap ranıl Pol nop niňmagıl kılak su i sek lak.

⁴ Ñig gek, bin bi karıp lım nıbak midełak okok niŋıl, kiri ke aglak, “Bi nagıman aul gi tımel gił rek komıŋ amniňmıt rek ma lı̄p. Ñig solwara nab siňak midełig gi, ñig magöb ak tımel gek ma kımib ak pen mıñi kımniňgab,” aglak.

⁵ Nıb aglak ak pen Pol niňmagıl ne ak piňal pakek, kodal nıbak yapıł, mab yınak. Pen Pol nop tap alap ma gak.

⁶ Ñig gek, bin bi nıb okok kiri ke aglak, “Bi aul nop kodal suip ak su gınimıt aka su ma gek kasek kımniňmıt,” agıl, tapın nep niŋ midełak. Pen niŋ gi niŋ mideł, nop tap alap ma gak, mer. Kiri niŋıl, aglak, “Bi nıbak bi yıb alap mer; ne god alap,” aglak.

7 Pen bì kib karip lim nibak kod midék ak yib ne ak Pablias. Karip lim ne ak ulep nib sijak midék ak me, cinop dad karip ne ak amil, nin omal nokim kod mid tep yib gak.

8 Bi kib nibak nap ne ak mib goj ne ak, mab rek yinil, cib yipil git, kim midék. Pen Pol ne Pablias nap nop niyil, God nap sobok git, nop ninmagil lek niyilig gi, tap gak nibak pis nep komij lak.

9 Nig gek me, bin bi karip lim nibak tap gak okok peyig niyil apel niyilig gi, Pol ne God nap sobok gek, kirop komij lak.

10 Pol nig gek me, cinop kod mid tep yib git, nig magob dil amni gonok nin ak, tap tari tari ma midék okok cinop abramek nilak.

Pol taun kib Rom amjakak

11 Pen karip lim nibak, nig magob Aleksadria nib alap, ak rek nep ap midék. Nig magob nibak yib ne ak "Ni Tam" aglak. Nin nibak yigen kib dep nin ak owak ak me, ameb rek ma lek, nib sijak midék. Cin abe karip lim nibak midon, takin omal nokim yowak.

12 Pen yigen kib ma oweq nin ak, nig magob Ni Tam nibak amil, taun kib Sairakius amjakil wos ginok. Amjak wos git, nin omal nokim nib sijak midonok.

13 Nig magob nibak nep dil, Sairakius kiriq git, taun kib Regium amnionok. Minek

yigen kib alap kid ken apil, nig magob ak dil, kasek amek me, nin omal nep nig nab sijak midil, Putiolai taun amjakil wos ginok.

14 Karip lim nibak bin bi Jisas nop nin dilak ognap midelak ak me, cinop aglak, "Cin eip kin midil, amni mib," aglak. Agelak, kirop eip nin akinb ar onid kin midil, "Rom amnin," agil, paqidinok.

15 Pen Rom bin bi Jisas nop nin dilak okok, "Pol bi non onigal," agel, niyil, ognap ap cinop Apias Maker nab sijak nabij paklak rek, ognap ap cinop Karip Kineb Omal Nokim midék karip lim sijak nabij paklak. Pol kirop niyek, cibur ne tep gek, God nap tep agak.

16 Pen cin amil Rom midonok, gapman bi kib ak Pol nap agak, "Karip nak alap ke kinmin," agak. Nib agek, Pol ne karip alap piyo niyil kin midék niyilig gi, ami bi alap nap kod midék.

Pol Jisas minim tep ak taun kib Rom sijak agnak

17 Pol nin omal nokim midil, Juda bi kib karip lim nibak midelak okok kirop sik agek, ap mogim gelak, agak, "Mam sikop. Yad bin bi cin okok tap timel alap ma git, apis based sikop minim aglak ak ma tib jupin ak pen Juda bi kib Jerusalem nib okok yip di cici lil, dam Rom gapman bi kib nib okok kirop nilak.

18-19 Rom gapman bì okok yip minim kib agil niylak minim wagin alap ma midék. Cin nop nág pak lijin rek ma lip aglak. Nib ak, yip, wisib yokin, agil, niylak ak pen Juda kai midelak okok kilis yib git, yip kauyan minim kib aglak. Nig gel me, yad agnek, ‘Sisa ne ke minim yad ak niyngab,’ agnek. Pen yad bin bi yad Juda okok krop minim alap agnig ma opin.

20 Pen cin Juda kai Bi Kib nop gos sek kod midobin minim tep ne ak nep ag nen, yip miñ lipal aul. Minim nibak agnig me nibep sik agen opim,” agak.

21 Pol nib agek, nop pen aglak, “Bi karip lim Judia nib okok, aul apil aka mij nel apek, minim timel ognap nep agel, ma nipin.

22 Pen cin nipin, Juda bin bi okok okok magilsek apal, ‘Bin bi gos nak nisan rek nibok, bin bi tep mer,’ apal. Nib ak, nak minim nak ke agek, cin ke niyin,” aglak.

23 Pen kiri nib agil, nin alap minim agnigabin, agil, ag lylak. Nin ag lylak nibak nep, bin bi ned olak rek mer, bin bi konjai yib nep Pol midék karip ak kislím sek nep ap mogim gilak. Nig git, ap mogim gel niylig git, Pol ne, God bin bi dinig git, Ni ne ag yokek, Kin rek owak minim ak ag ninig, Mosis abe, bi God minim agep bi okok abe, birarik nep Jisas nib nib git ginigab, agil, nu

kil tikkak minim ak krop ag nák. Jisas minim ak agen niylan, agil, Pol minim nibak ag midék niylig git, pit panjid amnak.

24 Pen minim agak nibak, ognap agak rek niñ dilak pen ognap ma niñ dilak.

25 Pol bin bi ma niñ dilak okok krop agak, “Birarik nep Kaun Sin ne Aisaia nop goj lek, apis based kiri okok krop minim niyid yib agak.

26 Minim nibak Aisaia ne God Minim dai alap nu kil tikil agak,
‘Juda bin bi okok krop amil agnimin,
“Minim agnigal niyngabim ak

pen minim agip ak, agil,
ma niyngabim.

Udin niyngabim ak
pen tap alap ma niyngabim.

27 Bin bi sin aul minim yad agebin ak
krop yirik gek ma niyebal.

God Minim niyon, cinop gek,
bin bi ne midojin rek lip agil,
timid pilin git, udin jikil nep midebal,”
agnimin, agak.

28 “Nib ak, Juda bin bi sin aul niyim! Nibi Juda kai, God minim tep ak krig gitim rek, ne agek, minim tep nibak Juda bin bi mer migan ognap amnigab niyil kiri minim nibak dinigal,” agak.

29 Pol krop minim nibak ag dai juek niylig git, Juda bin bi okok kiri ke amlig git,

pen agek pen agek giliç gi
amniłak.

³⁰ Pen Pol taun kib Rom
kin midoligip karip ak taulig
gi kin midek, mi omal yinak.
Bin bi nop niñnig apeligipal
okok krop magilsek ag wasu
dil, di tep goligip.

³¹ Bin bi nop apeligipal
okok, God bin bi dinig gi, Ni
ne ag yokek, Kin rek owak
minim ak krop ag nil, Bi
Kib Jisas Krais minim tep ak
ag nil, goligip. Ne nig gek,
Rom gapman bi kib okok nop
ma ag gilak ak me, bin bi
okok krop minim kilis gi
agil, yipid gi nep ag noligip.

Rom

Pol Rom bin b*i* k*ı*rop m*ı*j ñu k*ı*l t*ı*kak

*Pol Rom bin b*i* k*ı*rop m*ı*j
ñu k*ı*l t*ı*kak*

¹ Yad Pol. Krais Jisas wög g*i*neb b*i* ne m*ı*debin. God y*ı*p ag lek, Krais Jisas m*ı*n*ı*m tep dad ameb b*i* alap m*ı*debin. God ne y*ı*p dek, God m*ı*n*ı*m tep ak dad ajpin.

² Pen m*ı*n*ı*m tep n*ı*bak, God b*ı*rar*ı*k nep b*i* m*ı*n*ı*m agep ne okok k*ı*rop agek, k*ı*ri God M*ı*n*ı*m ak M*ı*n*ı*m S*ı*j ak ñu k*ı*l t*ı*k*ı*l aglak rek nep gak.

³ M*ı*n*ı*m S*ı*j ñu k*ı*l t*ı*k*ı*l aglak n*ı*bak, k*ı*ri God Ñ*i* ne m*ı*n*ı*m ak nep aglak. Kar*ı*p l*ı*m ar wag*ı*n aul lak ak, b*i*nak Depid t*ı*kek, t*ı*k dam dap*ı*l g*i*l, nop t*ı*k dolak.

⁴ Pen ne ke God, ne ke b*i*s*ı*y y*ı*b, ne k*ı*mi*ł* war*ı*kak ak me, k*ı*l*ı*s ke y*ı*b n*ı*bak n*ı*n*ı*p, ne God Ñ*i* ne y*ı*b, B*i*K*ı*b c*ı*n Jisas Krais.

⁵ Jisas Krais y*ı*p y*ı*m*ı*g n*ı*n*ı*l d*i* tep gak. Jisas Krais y*ı*b ne ar amna*ı*, ag*ı*l, God b*i* okok abe y*ı*p abe ag l*ı*l agak, n*ı*bi l*ı*m dai okok t*ı*go*ı* t*ı*go*ı* bin b*i* mag*ı*lsek y*ı*b k*ı*rop Jisas m*ı*n*ı*m tep ag ñem, k*ı*ri m*ı*n*ı*m tep n*ı*bak n*ı*n*ı* d*ı*l, ageb rek nep g*ı*n*ı*mel, agak.

⁶ Pen n*ı*bi Rom bin b*i* m*ı*debi*m* s*ı*jak, God n*ı*bep ak rek nep Jisas Krais bin b*i* ne ke ag lak.

⁷ N*ı*b ak, n*ı*bep Rom kai, God, bin b*i* yad m*ı*delan*ı*, ag*ı*l, d*i* m*ı*dmag*ı*l y*ı*b l*ı*p okok, n*ı*bep m*ı*j aul ñu k*ı*l t*ı*kebin. Bapi God, B*i*K*ı*b Jisas Krais, n*ı*bep d*i* tep g*i*l, kod m*ı*d tep ger me, n*ı*bi kapkap m*ı*d tep g*ı*n*ı*m*ı*b.

*Pol taun k*ı*b Rom amnin,
ag*ı*l, gos ak n*ı*n*ı*ak*

⁸ M*ı*n*ı*m ned agn*ı*g gebin ak, n*ı*bi Jisas Krais n*ı*n*ı* d*ı*p*ı*m ak, bin b*i* kar*ı*p l*ı*m gol p*ı*s p*ı*s okok mag*ı*lsek kes*ı*m n*ı*bak n*ı*n*ı*l agel ameb. N*ı*b ak, yad Jisas Krais nop sobok g*i*l, God nop tep agebin.

⁹⁻¹⁰ Yad God Ñ*i* ne m*ı*n*ı*m tep ak, gos ar nok*ı*m ak nep n*ı*n*ı*l k*ı*l*ı*s g*i*l, ag ñ*i* a*ı*j*ı*, God nop wög gebin. God ne n*ı*n*ı*p, yad nop sobok g*i*l, per nep y*ı*b n*ı*bep agebin. God ne kaun y*ı*kek, n*ı*bi m*ı*debi*m* s*ı*jak am n*ı*n*ı*n*ı*gain, ag*ı*l, nop sobok gebin.

¹¹ Jisas m*ı*n*ı*m tep ne ognap n*ı*bep ag ñen, God Kaun ne kaun n*ı*bep tap tep alap ñek, kaun n*ı*bep nab adan*ı* k*ı*l*ı*s m*ı*den*ı*m*ı*b, ag*ı*l, n*ı*bi m*ı*debi*m* s*ı*jak am n*ı*n*ı*n*ı*am, ag*ı*l gos ak per n*ı*n*ı*ebin.

¹² Pen ar n*ı*bak nep mer. Yad on*ı*gain ak, yad Jisas Krais n*ı*n*ı* d*ı*p*ı*n rek n*ı*n*ı*l, n*ı*bi kaun n*ı*bep nab adan*ı* k*ı*l*ı*s d*ı*l, Jisas Krais nop n*ı*n*ı* d*i* k*ı*l*ı*s y*ı*b g*ı*n*ı*gab*ı*m. Pen n*ı*g akni*ł* rek, n*ı*bi Jisas Krais n*ı*n*ı* d*ı*p*ı*m rek n*ı*n*ı*l, yad ak rek nep kaun yad nab adan*ı* k*ı*l*ı*s d*ı*l, Jisas Krais nop n*ı*n*ı* d*i* k*ı*l*ı*s y*ı*b g*ı*n*ı*gain.

¹³ Ai mam sîkop. Yad nîbep am nînîm, agîl, gos ak per nîpin ak pen kanib ma mîdek. Amîl, Jisas Krais mînîm tep ak ag ñen, nîbi mînîm tep ak nîjîl, ageb rek nep nîj dîl, Jisas Krais nop nîj dem, ne nîbep tîg asîk yoknîmîj, ag gos nîpin. Lîm dai ke ke okok, bin bî ognap nab kîrop okok gînek rek, am nab nîbep sînjak ak rek nep gîpnep.

¹⁴ Pen Jisas Krais yîp dî komîj yokak ak me, yad gos nîpin yad tap dai mîdeb. Yad bin bî okok mînîm tep ne ak ag ñînîm. Grik bin bî okok abe, Grik bin bî mer okok abe, bin bî ñu kîl nîpal okok abe, bin bî ñu kîl ma nîpal okok abe, kîrop magîlsek mînîm tep ne ak ag ñînîm, agîl, gos ar ak nîpin.

¹⁵ Nîb ak me, yad nîbi taun kîb Rom mîdebîm sînjak ak rek nep, am Jisas mînîm tep ak nîbep ag ñînîm, agîl, gos nokîm ak nep nîpin.

¹⁶ Jisas Krais mînîm tep ne ak God kîlis sek ageb ak me, bin bî mînîm nîbak nîj denîgal ak, mînîm tep nîbak kîrop tîg asîk yoknîgab; Juda bin bî okok abe, Juda bin bî mer okok abe, kîrop magîlsek tîg asîk yoknîgab. Nîb ak, yad Jisas mînîm tep ne ak gos nîjîl, gos sek nep mîdebin.

¹⁷ Jisas mînîm tep ak nîjîl nîpin, God ne titi gîl bin bî tap si tap tîmel gîpal okok kîrop bin bî tep yad, agnîgab. Bin bî okok kîri gî tep gîpal ak nîjîl, God

kîrop bin bî komîj tep yad, ma agnîgab; kîri Jisas mînîm tep ak nîj dîpal ak nîjîl, kîrop bin bî komîj tep yad, agnîgab. Ar nîbak nep, God Mînîm ñu kîl tîkil aglak, "Bin bî God Mînîm ageb rek nîj dînîgal okok, God kîrop bin bî tep yad, agek, kîri komîj yîb mîdenîgal," agak.

*Bin bî Jisas Krais nop ma
nîj dînîgal okok mînîm kîb
nîjnîgal*

¹⁸ Bin bî God Mînîm nîjîd nîplap ak pen bin bî ognap God nop gos ma nîjîl, gî tîmel gîl, God Mînîm nîjîd ak pak karikpal. Nîb ak me, God ne kal juîl, kîrop mînîm kîb agnîg geb.

¹⁹ God ne tigepli Bî rek mîdeb ak, ne ke mîsen lek nîpal.

²⁰ Ne bîrarîk ped okok lîm dai aul gî lak ñîn ak tîkek, ne God kîlis sek yîb per per mîdeb ak mîsen mîdek nîpal. God ne tap tari tari gî lak okok nep nîjîl, ne tigepli Bî rek mîdeb ak nîplap. Ma nîjenîgal ak, tap kîri.

²¹ Nîb ak, God nop nîpal ak pen nop tep agîl, yîb nop ak agel ar ma amîb. Gos abramek nîjîl, saköl ñagîl, kîslîm gîp okok rek mîdebal.

²² Cîn bin bî gos tep nîjobîn, apal ak pen kîri bin bî saköl rek mîdebal.

²³ God per mîdeb ak nop saköl gîl, tap yokop ognap dîl, bin bî rek gî lîl, kîmîn yakîr rek gî lîl, soñ sarau rek gî lîl, tap nîb okok, god cîn, agîl, sobok gîpal.

²⁴ Nıg gel, God kırop kırıg gek, kırı gos tımel yıb nıñıl, bin si bı si gıl, nag tımel ar nıbak amił, mıb gon kırı ke gı tımel gıpal.

²⁵ God Mınım nıñıd ak kırıg gıl, mınım esek nıñ dıpal. God tap gı lak okok nep sobok gıl, ne tap gı lak okok nep yıb agel ar amıb. Pen God ne tap magılsek gı lak ak, yıb nop nep agel ar ambkop. Yıb nop nep per per nep agon ar amnañ. Nıb aknıb rek tep.

²⁶ Kırı nıg gılıg gı tımel yıb gelak ak me, God kırop kırıg gek, tap nabıñ yıb gıp ar ak nep gı mıdebal. Bin okok, bı yıpid gıl dı mıdep rek kırıg gıl, bin ognap eip nag tımel ar ognap gıpal.

²⁷ Bı okok ak rek nep, bin yıpid gıl dı mıdep rek kırıg gıl, bı alap bı alap nop nıñek mab rek yınek, bı okok mıb gon kırop ke nep gı tımel yıb gıpal. Nıg gıl pen yur dıpal.

²⁸ Kisen God mınım ma nıñıgabın, agıł, gos nıñlak ak me, God kırop kırıg gek, tap tımel tap ma gep kırop mıdmagıł pılıs gı ñeb okok nep gıpal.

²⁹ Pen kırop tap tımel gep ar ak gos nokım ak nep lek, kırı tımel yıb nep gılıg gı, tap okok cın nep mıden, agıł, gos ak nıñlıg gı, abramek gı tımel gılıg gı, gıpal. Bin bı tap tep kırı okok cın rek ma lıp, agıł, gos tımel nıñıl, cıp ñagıł, pen pen gıl, esek agıł, gos tımel nep nıpal. Pen, nep agıp yıp agıp, agıł,

³⁰ bin bı ag juıl, God nop mılik kal nıñıl, bin bı ag sıkol gıl, cın nep bin bı kıb ag gos nıñlan, agıł, yıb kırı ak ke dap ranbal. Gos kisen nıb ar ognap nıñıl gı tımel gın, agıł, gos kırı nıbak nep nıpal. Nonım nap mınım apal ak tıb jupal.

³¹ Kırı gos tımid ma lıp. Mınım ke ag lıpal ar ak kisen ma gıpal. Ñı pai amılgon apılgon kırı ke okok mıdmagıł ma lıpal. Bin bı ognap kırop nıñel, yımig ma gıp.

³² Gıpal nıbak, God mer agek yur kıb dep ak nıpal ak pen kırı ke gıl aka bin bı ognap eip gıl, ak gı tep gıpın, agıł apal.

2

God mınım kıb agıł, mınım yıpid gıl nep tıg bılokniğab

¹ Pen nıbi bin bı ognap kırop ag juıl agnıgabım, "Bin bı okok tari gınig tap si tap tımel gıpal," agnıgabım ak pen nıbi ke ak rek nep gıpım ak me, God nıñıl nıbep mınım kıb agenıgab ak, nıbi abe mınım pen agnımıb rek ma lınígab.

² Cın nıpın, God ne mınım nıñıd nep ageb. Nıb ak, bin bı nıg aknıb rek gınigal okok, kırop mınım kıb agnıgab ak, mınım yıpid gıl nep agnıgab.

³ Bin bı tap si tap tımel gıpal okok, agıł, ag junıgabım ak pen nıbi ke ak rek nep gıpım. Nıb ak, nıbi

gos tari nı̄pım? God cınop mìnım kib ma agnı̄gab, agıl nı̄pım ar?

⁴ God bī tep, nı̄bep bin bī per yımig yib nı̄ñıl, kapkap sain tık damıl, kasek kal ma gip ak nı̄ñem, ne bī yokop alap rek lıp ar? Pen nı̄ñım! Ne kapkap sain tık mideb ak, yad kasek kal ma juenı̄gain, kiri tap si tap tı̄mel gipal okok, tari gınig nı̄g gipin, agıl, kırı̄g gını̄mel, agıl, kapkap sain tık mideb.

⁵ Pen God kapkap sain tık midebil kasek kal ma gip ak, nı̄bi tap si tap tı̄mel gipim ak, tari gınig nı̄g gipin, agıl, ma kırı̄g gipim. Nı̄bi mìnım ne yo nı̄ñıl, tap si tap tı̄mel gipim okok nep gılı̄g gī midebim. Nı̄b ak, God bin bī gipal gipal rek nı̄ñıl, mìnım kib agnı̄gab nı̄n ak, nı̄bi mìnım kib yib nı̄ñı̄gabim. Nı̄n nı̄bak, ne mìnım kib agıl, yipidgil nep agnı̄gab ak, mı̄sej nı̄ñı̄gal. Tap si tap tı̄mel gipim ak, ne nı̄ñıl kal juıl nı̄bep yur pen nı̄ñı̄gal.

⁶ “Bin bī nokım nokım gipal gipal rek nı̄ñıl, God krop ak rek nep nokım nokım pen nı̄ñı̄gal.”

⁷ Nı̄n nı̄bak bin bī an an, God cınop melik tep ne nı̄l, mìnım tep agıl, komı̄n per midep magıl ak nı̄ñı̄gal, agıl, bin bī ognap krop per per gī tep gipal okok, God krop komı̄n per midep magıl ak nı̄ñı̄gal.

⁸ Pen bin bī an an, tap mīb goj kiri ke nep gos nı̄ñıl, nag tep ar nı̄bak yo nı̄ñıl,

nag tı̄mel ar ak gel amnīgab okok, God krop nı̄ñek milīk yib yapek, kal juıl, yur kib yib nı̄ñı̄gal.

⁹ Pen Juda bin bī okok abe, Juda bin bī mer okok abe, nag tı̄mel ar ak gel amenı̄gab ak, God krop mìnım kib agek, kiri magı̄sek koslam midlig gī, gos par yib nı̄ñı̄lig gī, gī mideñı̄gal.

¹⁰ Pen Juda bin bī okok abe, Juda bin bī mer okok abe, gī tep genı̄gal ak, God krop magı̄sek melik tep ne nı̄l, mìnım tep agıl, dī tep gek, mid tep gını̄gal.

¹¹ Tari gınig: God ne pīs kīd aka pīs kīd ma amnīgab. Yipidgil nep nı̄ñıl, bin bī okok krop tı̄g asık ke ke linı̄gal.

¹² Juda bin bī mer okok, lo Mosis agak ma nīpal okok, tap si tap tı̄mel genı̄gal ak, lo mìnım ma nīpal ak pen kiri karip lim tı̄mel amnīgal. Pen bin bī lo Mosis agak nīpal okok, tap si tap tı̄mel genı̄gal ak, God lo mìnım nı̄bak dıl, krop mìnım kib agnı̄gab.

¹³ Bin bī lo mìnım nīpal okok, God krop, bin bī tep yad, agıl ma agnı̄gab. Bin bī lo mìnım ageb rek nep gını̄gal okok nep, God krop, bin bī tep yad, agnı̄gab.

¹⁴ Juda bin bī mer okok lo Mosis agak ma nīpal. Pen kiri gos kiri ke nı̄ñıl, lo mìnım ageb rek genı̄gal ak, gos magıl kiri ke lo rek mideb.

¹⁵ Kiri nı̄g gīl gos nı̄ñıl gipal ak me, cın nı̄ñıl nı̄pīn, lo mìnım ak nab kiri adañ

mideb. Ñin ognap gi damil, nab kiri eyan, "Gi t̄mel gobin," agil n̄pal. Pen ñin ognap gi damil, nab kiri eyan, "Gi tep gobin," agil n̄pal.

¹⁶ Jisas Krais minim tep ag ni ajpin ak ageb, minim kib agep ñin ak, God Jisas Krais nop agek, bin bi tap si tap t̄mel we gi gipal okok ag yik misen lek, ne gos won kiri ke midmagil nab kiri adan tari tari agip ak niñil, krop minim kib agnigab.

God ne lo minim cinop ñak ak me, cin Juda kai bin bi ne ke yib midobin, aglak

¹⁷ Pen nibi Juda bin bi okok, yib nibi ke dap ranlig gi apim, "God ne lo minim cinop ñak ak me, bin bi ne ke yib midobin.

¹⁸ Cin lo minim niñin ak me, nag ar nibak tep, nag ar nibak t̄mel, ag gos niñil, God nop tep gip ar ak nep giñin," apim.

¹⁹ Pen minim ar alap apim, "Bin bi ma niñal okok krop ag ni tep gi, bin bi udin kwoi gek kislím gip rek midebal okok krop ag ni tep gi,

²⁰ bin bi lo minim ma niñal okok krop ag ni tep gi, ni pai s̄ikol okok krop ag ni tep gi gipin," apim. Apim nibak, apim, "God ne lo minim cinop ñak ak me, gos tep magilsek abe, gos niñid magilsek abe bir niñin," apim.

²¹ Nibi lo minim ak niñil, bin bi okok krop ag niñim ak pen minim bin bi okok ag

niñim rek nibi ke ma giñim. Bin bi ognap krop apim, "Tap si ma dinimib," apim ak pen nibi ke tap si dipim aka?

²² Bin bi ognap krop apim, "Bin si bi si ma giñimib," apim ak pen nibi ke nig giñim aka? Bin bi ognap krop apim, "Tap abramek okok God rek ma sobok giñimib," apim ak pen karip sobok gipal miyan nib okok amil, tap dap lipal okok ognap si dipim aka?

²³ Yib nibi ak ke dap ran lil apim, "God lo ak cinop Juda bin bi ñak," apim ak pen minim ne ak tib jupim rek, yib ne ak rek nep ag jupim aka?

²⁴ Gi t̄mel giñim nibak, bi alap ned God Minim nu kil tikil agak rek nep giñim. Ne agak,

"Nibi Juda bin bi, God lo minim niñin apim ak pen nibi ke mid tep ma giñim rek,

Juda bin bi mer okok,
God nop ag jupal," agak.

²⁵ Nibi Juda kai, God bin bi ne midojin, agil, ni okok tik dapil, per per waj wak tib gi rik giñim. Pen lo minim ne ak tib juil, ke niñigabim rek giñigabim ak, bin bi yokop ni waj wak tib gi rik ma gipal rek ak midenigabim.

²⁶ Nib aknib rek, bin bi siñok Juda mer ni wak tib gi rik ma gipal okok, lo minim ageb rek genigal ak, God krop bin bi ni wak tib gi rik gipal ak rek niñigab.

²⁷ Juda bin bî mer, ñî wak tîb gî rîk ma gîpal okok, lo mînîm ageb rek gîpal. Pen nîbi Juda kai, Mosîs lo ñu kîl tîkak ak dîl, ñî wak tîb gî rîk gîpîm ak pen lo mînîm tîb jupîm ak me, nîbep mînîm kîb mîdenîgab.

²⁸ Cîn bin bî ognap apîn, bin bî ñî wak tîb gî rîk gîpal okok nep Juda bin bî yîpîd gîl, apîn ak pen ak mînîm nînjîd ma apîn. Bin bî an an kîri Juda bin bî yîpîd gîl mîdebal? Mîb gonj nep nînjîl, Juda bin bî aka Juda bin bî mer, agîl, ma agnîgabîn.

²⁹ Juda bin bî yîpîd gîl okok, nab kîri adañ nînjîl agnîgabîn, bî nîbaul ne Juda nîb yîpîd gîl, agnîgabîn. Cîn mîdmagîl ne ak wak tîb gî rîk gî mîdeb nînjîl, bî ak bî Juda yîpîd gîl, bin ak bin Juda yîpîd gîl, agnîgabîn. Lo Mosîs ñu kîl tîkak lo ak gek, mîdmagîl kîrop sînjak wak ma tîb gî rîknîgab; God Kaun ne nep mîdmagîl kîrop sînjak wak tîb gî rîknîgab. Bin bî mîdmagîl kîri aknîb rek mîdeb okok, bin bî okok kîrop nîjel yîb ma mîdeb, pen God nîjek yîb mîdeb.

3

God ageb rek nep geb

¹ Nîb agebin ak, bî alap agnîgab, "Juda bin bî mer, wak tîb gî rîk ma gîpal rek mîdobnop tep gîpkop," agnîgab ak pen ar nîbak ma agebin.

² Juda bin bî mîdobîn ak tep yîb mîdobîn. Mînîm yad

ke bin bî ognap kîrop ag ñîlanj, agîl, God cînop Juda bin bî nep mînîm tep ne ñak.

³ Pen Juda bin bî ognap nîsed sîkop mînîm kîlis aglak rek ma gîlak. Nîg gîlak ak, God mînîm kîlis kîrop agak ak kîrig gînîgab aka?

⁴ Mer yîb, ma kîrig gînîgab. Bin bî okok magîlsek ñîn ognap esek agnîgal, pen God ne bî nînjîd yîb agîl, ageb rek nep gînîgab. Mînîm nîbak rek God Mînîm ak ñu kîl tîkil aglak,

"God, nak mînîm yîpîd gîl nep apan ak,
nep mînîm ognap pen agnîmel rek ma lîp."

Nep mînîm kîb agenîgal ak,
mînîm wagîn alap ma mîdenîgab," agak.

⁵ "Cîn per per gî tîmel genîgabîn ak, bin bî ognap nînjîl, God per per gî tep gîp ak mîsen nînjîgal. Nîb ak, God cînop kal gîl mînîm kîb agnîg geb ak tep ma gîp," agnîgabîn aka? (Pen mînîm nîbak, bin bî nînjîl apal rek nep agebin.)

⁶ Mer yîb! God bin bî magîlsek mînîm kîb agnîgab ak, pîs kîd aka pîs kîd ma amnîgab; yîpîd gîl ar ak nep agnîgab.

⁷ Pen nîbi ognap agnîgabîm, "Cîn per per esek ar ognap genîgabîn ak, bin bî ognap nînjîl, God per per nînjîd nep ageb ak mîsen nînjîl, Bi melîk sek yîb mîdeb, agîl, yîb ne agel ar amnîgab. Nîb ak, tari gînîg God cînop bin bî tap si

tap t̄imel ḡip̄im, aḡıl, m̄in̄ım
k̄ıb aḡıl, yur k̄ıb n̄ıñigab?”
agn̄igabım.

⁸ M̄in̄ım esek n̄ıbak rek
aḡıl agn̄igabım, “Tap si tap
t̄imel ak nep gon gon, God
c̄inop ȳımḡ ȳıb n̄ıñıl, tap
si tap t̄imel ke ke konjai
ȳıb ḡin̄igabın n̄ıbak n̄ıñıl
k̄ırıḡ ḡin̄igab ak, bin b̄ı okok
n̄ıñıl, ne b̄ı tep akn̄ıb ke
aḡıl ȳıb ne agel ar amn̄igab,”
agn̄igabım. Pen bin b̄ı ognap
ȳıp ke ag juı̄l, Pol m̄in̄ım
n̄ıbak rek aḡıp, apal. Pen
yad m̄in̄ım n̄ıbak rek ma
apin! Esek apal rek, God
n̄ıñıl, k̄ırop m̄in̄ım k̄ıb aḡıl,
pen yur k̄ıb n̄ıñigab.

Bin b̄ı tep ma m̄idobın̄

⁹ N̄ıb ak, tari aḡın? God
n̄ıñek, c̄ın Juda bin b̄ı okok
m̄ıd tep ḡip̄ın; Juda bin b̄ı
mer okok m̄ıd tep ma ḡipal,
aḡın aka? Mer! M̄ıdarık
nep me apin rek, c̄ın bin b̄ı
maḡılsek, Juda bin b̄ı okok
abe, Juda bin b̄ı mer okok
abe, tap si tap t̄imel nag ar
n̄ıbak c̄inop k̄ılıs ḡı lı̄p ḡı dad
amn̄ig geb.

¹⁰ M̄in̄ım n̄ıbak rek, God
M̄in̄ım ak n̄u k̄ıl t̄ıkkı̄l aglak,
“Bin b̄ı per ḡı tep ḡipal rek
ognap ma m̄idebal.

¹¹ Bin b̄ı, nag ar n̄ıbak tep,
nag ar n̄ıbak t̄imel, aḡıl
n̄ıpal okok ognap ma
m̄idebal.

Bin b̄ı, ‘God p̄ı̄s ar amīl,
nop eip m̄idojı̄n,’ ag
n̄ıpal okok ognap ma
m̄idebal.

¹² Bin b̄ı okok maḡılsek God
nop k̄ırıḡ ḡı̄l,
bin b̄ı t̄imel rek m̄ıdıl,

tap si tap t̄imel nep ḡipal.
K̄ıri maḡılsek akn̄ıb rek
nep ḡipal.

¹³⁻¹⁴ Aleb k̄ıri ak adı̄k madı̄k
ḡı̄l,
per esek ȳıb nep apal.

T̄ıgu m̄ıgan k̄ıri ak, c̄ıp
k̄ımek p̄ırau n̄ı̄l tep ma
gel,
ki t̄imel owı̄p ak rek
m̄idebal.

Bin b̄ı ognap k̄ırop n̄ıñel
m̄ılk yapek, ag juı̄l,
m̄in̄ım t̄imel apal ak,
toi t̄imel kodal rek
m̄idebal.

¹⁵ Kal t̄imel ȳıb juı̄l,
bin b̄ı okok k̄ırop yur n̄ı̄l,
n̄ı̄ḡ pak lı̄n, aḡıl,
gos ak nep n̄ıñıl,

¹⁶ bin b̄ı okok k̄ırop per ḡı̄l
t̄imel gel,
gos par ȳıb nep n̄ıpal.

¹⁷ Bin b̄ı okok eip m̄ıdıl,
kapkap m̄ıd tep ḡin̄imel
rek ma lı̄p.

¹⁸ God B̄ı K̄ıb n̄ıñ m̄idebal, aḡıl,
ma p̄ı̄rıkpal,” aglak.

¹⁹ God lo m̄in̄ım n̄ıbak
c̄inop Juda bin b̄ı nep n̄ak ak
me, m̄in̄ım n̄ıbak maḡılsek
c̄inop Juda bin b̄ı ageb. N̄ıb
ak, God m̄in̄ım k̄ıb agn̄igab
n̄ıñ ak, bin b̄ı karıp lı̄m
t̄ıgoŋ t̄ıgoŋ maḡılsek m̄in̄ım
pen alap agn̄imel rek ma
lı̄n̄igab; k̄ıri maḡılsek m̄in̄ım
m̄idenigab.

²⁰ N̄ıb ak, b̄ı alap lo m̄in̄ım
ageb rek gen̄igab ak, God
b̄ı n̄ıbak nop, b̄ı komı̄n̄ tep
yad, ma agn̄igab. Pen God
lo m̄in̄ım ageb rek n̄ıñıl, c̄ın
tap si tap t̄imel ḡip̄ın, aḡıl
n̄ıñigabın.

*Bin bı Krais nop nıñ dıpal
okok nep, kırop bin bı asıñ ma
mıdeb tep yad, agnígab*

21-22 Pen miñi Mosıs abe, bı God mınım agep bı okok abe, nıg gınigab, agıl, nu kıl tıkkı aglak rek, Jisas Krais cınop nen agıl kımak ak me, nop nıñ don, God cınop agnígab, "Nıbi bin bı komıñ tep yad," agnígab. Pen cın Juda bin bı okok abe, Juda bin bı mer okok abe, lo ar ak nep nıñıl gon, nıg ma agnígab.

23 Cın bin bı magılsek tap si tap tımel gıpın rek, God melik magıl tep ne nıb dıjin rek ma lıp ak pen

24 God cınop yımig nıñıl, Krais Jisas ag yokek apıl cınop tau adık dıp ak me, God cınop bin bı tep yad agnígab.

25 Yad titi gen, bin bı tap si tap tımel gıpal okok kırop bin bı tep yad, agnígain ak nıñnımel, agıl, God ne Krais Jisas nop tap sobok gep rek lım dai wagın aul ag yokak. God ne bin bı tap si tap tımel ned gılak okok, mınım kıb agıl, kal juıl, yur pen nııl, pıs nep nıag pak lıpkop ak pen ne kapkap sain tıkkı mıdıl, nıg ma gak. Pen miñi Krais Jisas ne apıl, bin bı tap si tap tımel gıpal okok magılsek mıb gon ne ke dıl yur kıb dıl kımak. Nıb ak me, bin bı an an, Jisas lakañ ne tap si tap tımel cınop lıg gı yokıp, agıl, Jisas nop nıñ denıgal bin bı okok, God kırop nıñıl kal juıl yur pen alap ma nıñigab.

26 Yad titi gen, bin bı tap si tap tımel gıpal okok kırop

bin bı tep yad, agnígain ak nıñnımel, agıl, God ne nıg gak. Mınım kıb agıl, tap si tap tımel gıpal rek pen yur ak rek nep nıñigain, agak ak me, ne agak rek nep gıl, Krais Jisas nop tap sobok gep rek ag yokek, bin bı nop nıñ denıgal okok kırop bin bı tep yad agnígab.

27 Nıb ak, lo ar ak gon, God cınop bin bı tep yad agıl dek, bin bı ne mıdobın, agıl, yıb cın ke agon ar amnıımın rek ma lıp. Jisas cınop nen agıl kımak mınım tep ak nıñ dıl me, God bin bı ne mıdobın.

28 Nıb ak, bin bı okok lo mınım ageb rek gıpal, agıl, God kırop bin bı tep yad ma agnígab. Bin bı Krais Jisas gak mınım tep ak nıñ dıpal, agıl me, God kırop bin bı tep yad agnígab.

29 God ne cın Juda bin bı, God cın nep mer; ne Juda bin bı mer okok God kırı abe mıdeb.

30 Tari gınig: God ne nokım ak me, bin bı nı wak tıb gı rık gıpal okok abe, bin bı wak tıb gı rık ma gıpal okok abe, kırı kanıb nokım ak nep amel, God kırop bin bı tep yad agnígab. Nıb ak, kırı magılsek Krais Jisas gak mınım tep nıbak nep nıñ dıñımel.

31 Pen cın Jisas mınım tep ak nıñ don, God cınop bin bı tep yad agnígab, agebin ak, lo mınım okok kırı gınigabın, agıl ma agebin, mer. Bin bı Jisas mınım tep ak nıñ dıñıgal okok, kırı mınım tep nıbak ageb rek

nep gel, lo mİNİM ak am kİLIS
gİNİGAB.

4

*God Ebraham nop bİ tep
yad agak*

¹ CİN Juda bin bİ, based
acık cİN wagİN gİL tİKEK, tİK
amİL apİL gİL tİKEl mİDOBİN
okok, based cİN ak me Ebra-
ham. Pen God Ebraham nop
dak ak, titi gİL Ebraham dak?

² Ebraham ne ke tap tep
alap gek, God nak bİ tep yad,
apkop, Ebraham bİ okok agİL
“Yad bİ tep,” apkop. Pen God
nİNjİP Ebraham yİB ne ke dap
raneb wagİN alap ma mİDEk.

³ Pen ti gİNİG Ebraham yİB
ne ke ma dap ranbkop? God
MİNİM ageb, “Ebraham ne
God mİNİM agak ak nİN dak
ak me, God nop ‘Nak bİ tep
yad,’ agak.”

⁴ Bİ alap wÖG gİL pe dİL,
mani nİBAUL yokop dİPIN ma
agnİGAB; wÖG geneK pen ak
mani aul dİPIN agnİGAB.

⁵ Pen bin bİ, cİN God nop
kİLIS cİN ke wÖG genİGABİN,
ne cİNOP bin bİ tep yad
agnİGAB, ag gos nİNjİGAL
okok, God kİROP bin bİ tep
yad ma agnİGAB. Pen bin bİ,
tap si tap tİMEl gİPiN ak pen
God tap si tap tİMEl gİPiN
nİBAK yokop kİRİG gİL, cİNOP
bin bİ tep yad agnİGAB nİPAL
okok, kİROP bin bİ tep yad
agnİGAB.

⁶ MİNİM agebin aul rek,
Depid ak rek nep bİRARİK nep
God MİNİM ak ū kİL tİKİL,
bin bİ tap tep alap ma gİNİGAL
pen God kİROP bin bİ tep

yad agnİGAB okok mİN mİN
gİNİGAL, agak. Ne agak,

⁷ “Bin bİ tap si tap tİMEl gİPAL
okok,

God tap si tap tİMEl kİRİ
gİPAL okok nİNjİL kİRİG
gİNİGAB rek,

tep gek nİNjİG gİ
mİDENİGAL.

Bin bİ tap si tap tİMEl gİPAL
okok,

God tap si tap tİMEl kİRİ
gİPAL okok mİNİM kİB
ma agnİGAB rek,
mİN mİN gİLİG gİ
mİDENİGAL.

⁸ Bin bİ tap si tap tİMEl gİPAL
okok,

Bİ KİB tap si tap tİMEl
KİROP lİG gİ yoknİGAB
rek,

mİN mİN gİLİG gİ
mİDENİGAL,” agak.

⁹ Depid mİN mİN gep magİL
agak ak, bin bİ ū wak tİB gİ
rİK gİPAL okok nep mİNİM ak
dİNİGAL? Mer yİB! Bin bİ ū
wak tİB gİ rİK ma gİPAL okok
abe dİNİGAL. God MİNİM ū
kİL tİKİL aglak dai nİBAK mİNİ
nep agesin: “Ebraham ne
God mİNİM agak ak nİN dak
ak me, God nop, ‘Nak bİ tep
yad,’ agak.”

¹⁰ Based acık cİN Ebraham,
wak tİB gİ rİK ma gak ūn ak,
God mİNİM agak ak nİN dek,
God nop, “Nak bİ tep yad,”
agak.

¹¹ “Ebraham mİNİM yad
nİN dak ak me, yad, ‘Nak
bİ tep yad,’ apin ak, bin bİ
okok nİNjLAN,” agİL, kİSEN God
agek, Ebraham wak tİB gİ
rİKAK. God nİG gak ak nİPiN.
NİB ak, bin bİ ū wak tİB gİ

rık ma gıl, God MİNİM nıñ del, kırop, "Bin bı tep yad," agnígab bin bı okok, Ebraham nısed acık kırı mıdeb.

¹² Pen bin bı nı̄t wak tı̄b gı̄ rık gıl, Ebraham wak tı̄b gı̄ rık ma gak nı̄n ak God MİNİM ne nıñ dak rek nep nıñ dı̄pal bin bı okok, Ebraham nısed acık kırı ak rek nep mıdeb.

¹³ Pen Ebraham lo ar okok nıñıl gek, God nop, "Nak bı̄ tep yad," agıl ma dak. Ebraham ne God MİNİM agak ak nıñ dak ak me, God nop, "Nak bı̄ tep yad," agıl, MİNİM kılıs nıñıd agıl, Ebraham abe nı̄t pai ne nı̄b okok abe kırop agak, "Nı̄bi karıp lı̄m wagın aul tı̄goñ tı̄goñ magılsek dı̄nigabım," agak.

¹⁴⁻¹⁵ God MİNİM kılıs nıñıd agak ak, bin bı̄ lo ar ak nıñıl gı̄pal okok apkop, God MİNİM kılıs nıñıd agak nı̄bak tap yokop rek lı̄pkop. Tari gı̄nig: bin bı̄ lo ar ak kisen gıl, God bin bı̄ ne mı̄donı̄gabın agıl nı̄pal bin bı̄ okok, kırı magılsek lo MİNİM ognap tı̄b junı̄gal nıñıl God kal juıl, MİNİM kı̄b agıl, pen yur nı̄nigab. God MİNİM kılıs nıñıd agak ak, bin bı̄ lo ar ak nıñıl gı̄pal okok apkop, God MİNİM agak nıñ dı̄pal ak tap yokop rek lı̄pkop. Ti gı̄nig: bin bı̄ God MİNİM agak nıñ dı̄pal okok nıñ tep ma gıl, sı̄dol gı̄nigal. God MİNİM kılıs nıñıd Ebraham nop agak ak ma dı̄nigal.

¹⁶ Nı̄b ak, cın nı̄pın, God gı̄nigain, agıl, MİNİM kılıs

nıñıd ag lak nı̄bak, bin bı̄ God MİNİM agak nıñ dı̄nigal okok kırop nep agak. Nı̄b ak, God gos ne ke bin bı̄ yı̄mig nıñıl, yokop dı̄ tep gı̄nigab ak me, Ebraham nı̄t pai ne okok magılsek God MİNİM kılıs nıñıd agak ak rek dı̄nimeł. Bin bı̄ God ne kırop lo MİNİM nı̄ak okok abe, bin bı̄ Ebraham rek wak tı̄b gı̄ rık ma gıl God MİNİM nıñ dak rek nıñ dı̄pal okok abe, kırı magılsek God MİNİM kılıs nıñıd agak ak nep dı̄nimeł. Ebraham ne based acık cın magılsek mıdeb me ak.

¹⁷ God MİNİM ak nı̄u kıl tı̄kil aglak, "God Ebraham nop agak, 'Yad gen, bin bı̄ wagın ke ke konjai nep mıdebal okok, nep based acık cın, agnígal,' agak," aglak. Nı̄b ak, God udı̄n yı̄rık ar ne ak, cın bin bı̄ wagın ke ke okok nı̄b nop nıñ dı̄pın okok magılsek based acık Ebraham nı̄t pai ne yı̄b mı̄dobın. God ne bin bı̄ kı̄bal okok gek, kırı warı̄kpal. God ne nep gek, tap ned ma mı̄dolı̄gıp ak mı̄ñi mı̄sen lı̄p.

Ebraham God nop nıñ dak rek nep gın

¹⁸ Pen Ebraham mı̄lep yı̄b lı̄l, nı̄t pai tı̄knı̄mın rek ma lek, God nop agak, "Nak wagın gek, bin bı̄ nı̄t pai nak kisen mı̄denı̄gal okok, wagın ke ke konjai yı̄b mı̄denı̄gabım," agak. Nı̄b agek Ebraham, God MİNİM nıñıd ageb, agıl, gos sek mı̄dıl me, agak rek nep me,

bin bi ñī pai ne wagin ke ke konjai yib nep midebal.

¹⁹ Pen Ebrahim niñjak, miñb goñ kiri ber mal mosik bir gi mosik yowak. Ebrahim mī ne manj ñin juñl akniñb mamiñd alan (100) amnak ak me, ñī pai tīkep rek ma lak. Bin ne Sera ak rek nep miñlep yib lek, ñī pai tīkep rek ma lak. Pen ne God miñim nop agak ak niñ dī kiliñ ḡi damil, gos sek midek.

²⁰⁻²¹ God ne Ebrahim nop miñim kiliñ niñid agak ak, Ebrahim gos omal ma niñjak; ne pīs nep niñ dak. God Bī kiliñ sek, miñim kiliñ niñid agak rek nep giñigab, agil, God miñim agak ak niñ diñlig gī midek rek, gos won ne ak kiliñ ognap sek dil, ne God miñim agak ak dī kiliñ yib git, God yib nop ak agek ar amnak.

²² Ebrahim gak nibak, God Miñim ak nu kıl tīkil aglak, "Ebrahim ne God miñim agak ak niñ dak ak me, God nop, 'Nak bī tep yad,' agak," aglak.

²³ "God nop, 'Nak bī tep yad,' agak," miñim nu kıl tīklak nibak, Ebrahim nop nep nu kıl ma tīklak.

²⁴ C̄inop abe, niñnimel agil, nu kıl tīklak. God ne gek, Bī Kib c̄in Jisas warikak nibak niñ dipin ak me, ne c̄inop abe bin bī tep yad agnigab.

²⁵ Pen tap si tap timel gī asin midonok rek, God c̄inop yiñig niñil, Nī ne Jisas Krais nop ag yokek apil, "Kiri tap si tap timel gīpal nibak God

niñil kiriñ giñimij," agil, k̄imak. Pen Jisas k̄imil, God gek, kauyan warikak rek, asin kib gac c̄inop ulik gak nibak komij linimij rek lip.

5

God nop niñ denigabin ak, c̄inop bin bī asik masik ma mideb agnigab

¹⁻² Pen God c̄inop yiñig niñil gak nibak niñ dipin ak me, c̄inop bin bī asik masik ma mideb agil, dip. Niñ ak, Bī Kib c̄in Jisas Krais ne gek, c̄in God eip j̄im niñ midil, kapkap mid tep giñipin. Pen karip lim c̄inop ag lip ak amil, God melik tep ne ak niñil, nop eip midenigabin, agil, tep gek niñlig gī midobin.

³ Miker apek, koslam midobin ak, miñ miñ giñig gī midobin. Tari giñig: miker apek, koslam midenigabin ak, c̄in kiliñ gīl, Jisas Krais c̄ig tep gīl, ma kiriñ giñigabin.

⁴ C̄in kiliñ gīl, Jisas Krais c̄ig tep gīl, gī dam dam, c̄in bin bī gos magil kiliñ sek midenigabin. Pen gos magil kiliñ sek midenigabin ak, c̄in gos sek midenigabin.

⁵ Pen nig gīl gos sek midenigabin ak, yokop ma midenigabin. Tari giñig: God ne Kaun Sinj ak c̄inop niñ c̄inop midmagil yib lipir.

⁶ Pen c̄in bin bī lim dai ar wagin aul midobin okok, tap si tap timel gī damil gac sek midonok, God eip j̄im niñ midojin rek ma lak. C̄in kanib ameb alap ma midek.

Pen God ne ag lak ñin ak nep, Krais cınop bin bı tımel nen agıl kımak.

⁷ Per bin bı ognap, bı tep alap nop nıñıl, "Yad nop nen agıl kımen, ne komıñ amnañ," agıl ma kımnıgal. Pen ñin nokım nokım ognap bı alap bı tep yıb alap rek nıñıl, "Yad nop nen agıl kımen, ne komıñ amnañ," agıl kımnıgal aka ma nıpin.

⁸ Pen cın tap si tap tımel gi mıdonok ñin nıbak nep, Krais cınop nen agıl kımak. Nıb ak, cın nıpin, God cınop mıdmagıl yıb lıp.

⁹ Krais ne cınop nen agıl kımek, lakañ ne yapek, God cınop bin bı tep yad agak. Nıb ak me, cın nıpin, God kal juıl mıñım kıb agnıgab ñin ak, Krais ne cınop dı komıñ yoknıgab.

¹⁰ God kaual maual ne mıdonok ñin ak me, Ñı ne kımlı, cınop Nap eip dı jım ñak. Mıñi Nap eip jım ñıl mıdobın ak me, Ñı ne warıkıl komıñ mıdeb ak, cınop nıñıd nep dı komıñ yoknıgab!

¹¹ Pen nıbak nep mer. Cın God eip jım ñıl mıdobın rek, Bı Kıb cın Jisas Krais ne nep gek, God eip jım ñıl mıdobın, agıl, yıb kırop apıl mal dap ranlıg gi, tep gek nıñıg gi mıdobın.

Adam yakam ne kımbal pen Jisas yakam ne komıñ per mıdep magıl dıpal

¹² Pen tap si tap tımel gi kımeb wagın ak, Adam nep wagın gi gek me, asıñ ne

nıbak bin bı tık lep ne okok magılsek kımbal. Tari gıñig: God nıñek, Adam gak nıbak, cın bin bı tık lep ne okok magılsek nıg gınok. Ñin nıbak cınop ma tık dolak ak pen cın eip gınok.

¹³ God Mosis nop lo mıñım ñak ar ak, tap si tap tımel gep gos ak lım dai ar wagın aul ned mıdeks. Pen lo ma mıdeks ñin ak, God tap si tap tımel giłak ak nıñıl, kısen pen ñıñıgal, agıl, gos ma nıñ mıdeks.

¹⁴ Pen Adam wagın gił gi tımel gek, asıñ ne nıbak bin bı okok kırop ulık gek, magılsek kım dap dap, Mosis lo mıñım ag ñak ñin ak owak. Adam God mıñım nop agak ak tıb juak rek, bin bı ognap ma tıb julak ak pen Adam kımak rek magılsek kımlak. Adam ne Bı kısen onıg gek Bı ak rek.

¹⁵ Adam gi tımel gak ak ke; Jisas Krais tap tep ñak ak ke. Adam tap si tap tımel gek, bin bı magılsek kımbal. Pen Jisas Krais bin bı yıñig nıñıl kımak rek, God bin bı okok magılsek yıñig yıb nıñıl, dı tep gił, tap tep yıb ñıb.

¹⁶ Bı nokım nıbak tap si tap tımel gak ak ke; God tap tep ñıb ak ke. Adam tap si tap tımel nokım nıbak gak ak, God nıñıl mıñım kıb agıl, nak kımnıgan agak. Pen Adam ñı pai ne tap si tap tımel gi dam dam, Jisas Krais tap tep yokop ñek, God, "Bin bı okok magılsek per per komıñ mıdenımel rek lıp," agak.

¹⁷ Ned bı nokım alap tap si tap tımel gek, asıñ kılıs tımel yıb nıbak cınop magılsek ulık gak. Pen kisen, nıg ar nıb aknıb rek mer, God bin bı yımig yıb nıñıl dı tep yıb gek, bin bı asıñ ma mıdeb agnígab okok, bı nokım Jisas Krais gek, kırı komıñ mıdıl ne eip tep gek nıñlıg gı mıdenıgal.

¹⁸ Adam tap si tap tımel magıl nokım alap nep gek, asıñ nıbak bin bı magılsek ulık gek, God mıñım kıb agıl, "Bin bı magılsek kımnıgal," agak. Pen Jisas Krais nıñ nokım alap nep tap tep yıb gek, God bin bı magılsek kırop bin bı tep yad, agıl, komıñ mıdep magıl ak nıñımın rek lıp.

¹⁹ Bı nokım alap God mıñım agak ak tıb juak rek, God nıñek, cın bin bı magılsek tap si tap tımel gınok. Nıñ nıbak cınop ma tık dolak ak pen cın eip gınok. Nıb aknıb rek nep, bı nokım alap God mıñım agak rek nıñıl kımek, God bin bı magılsek kırop bin bı yad agnímın rek lıp.

²⁰ Bin bı ned tap si tap tımel gı mıdeligıpal; God ne lo mıñım kisen ūak. God lo mıñım ūak ak, bin bı, lo mıñım tıb juıl tap si tap tımel gıpal ak nıñımel, agıl, lo mıñım ūak. Nıb ak, tap si tap tımel gılak okok konjai yıb nep gel amnak. Pen God bin bı tap si tap tımel gılak okok kırop yımig yıb nıñıl, dı tep yıb gak.

²¹ Nıb ak, tap si tap tımel asıñ nıbak kılıs yıb gıl, bin bı magılsek ulık gek, cıp kımbal rek mıdelak. Pen God nıg gıl bin bı okok kırop yımig yıb nıñıl, dı tep yıb gıl, bin bı tep yad, agıl, komıñ per mıdep nıbak nıñıgab. Bı Kıt cın Jisas Krais ne gı tep gak ak me, God nıg gınıgab.

6

*Jisas eip pis nep kımnok
agıl, tap si tap tımel gep gos
ar ak ma nıñıñ*

¹ God cınop yımig nıñıp nıbak, bin bı ognap agnígal, "Tap si tap tımel abramek gılıg gı mıdon mıdon, God cınop ned nıñıl dı tep gıp rek mer, kisen cınop yımig yıb nıñıl dı tep yıb gınıgab," agnígal.

² Pen mıñım esek nıg rek ma agıñ! Cın tap si tap tımel gep nag ar ak, cın bır kımnok. Nıb ak, mıdmagıl cın pılıs gek, tap si tap tımel gıjıñ rek ma lıp.

³ Nıbi nıpım, cın bin bı Krais Jisas eip jım nıl mıdojıñ agıl nıg paknok okok, "Ne kımak rek jım nıl kımbıñ," agıl, nıg paknok.

⁴ Cın nıg paknok ak, Krais Jisas eip cıp tıgel mıgan yapıł kımnok rek lıp. Tari gınıg: Krais ne kımek, kab mıgan ak tıgel gılak pen Nap kılıs ke yıb ne ak gek, warıkıl komıñ mıdeb rek, cın aknıb rek cıp tıgel mıgan rek mıdobıñ ak warıkıl, komıñ kısen nıb ar ak mıdojıñ rek lıp.

⁵ Krais eip j̄im ñ̄il k̄imnok ak me, ne kauyan war̄ikil komiñ miñeb rek, k̄isen c̄in ak rek nep war̄ikil komiñ miñenigabın.

⁶ God ne gos niñak, tap si tap t̄imel gep nag ak p̄is nep t̄ib gi r̄ik gek, k̄isen bin b̄i okok k̄rop miñ wög gep b̄i rek, kanib t̄imel ak d̄i l̄ip gi ma dad amniñ, ag gos niñak. N̄ib ak me, nag ar t̄imel goligip̄in ak, Krais eip mab bak alañ ñag pak lel k̄imak.

⁷ Pen tari, bin b̄i p̄is nep k̄imbal okok, tap si tap t̄imel gep magil ak midmagil k̄iri p̄iliş gek giñimel rek ma l̄ip.

⁸ C̄in n̄ip̄in, Krais eip k̄imnok ak me, ne eip komiñ miñenigabın.

⁹ C̄in n̄ip̄in, Nap ne gek Krais war̄ikak rek, ne kauyan ma k̄imnigab. Miñi k̄imeb won ak Krais nop tap alap giñimiq rek ma l̄ip.

¹⁰ Krais ne ñ̄in nokim alap nep k̄imak ak pen tap si tap t̄imel gep k̄iliş ak p̄is nep k̄ir giñp. Krais kauyan war̄ikil, am God eip miñebir.

¹¹ N̄ib ak me, Krais Jisas eip ulik gił, tap si tap t̄imel gep ar ak p̄is nep k̄imil, war̄ikil God eip komiñ midobın, agil gos niñniñib.

¹² Tap si tap t̄imel gep won ak, n̄ibep ñon gi l̄ip gi dam, b̄i miñ wög gep rek midil, tap si tap t̄imel giñ, agnigab. Pen n̄ibi mer agniñib.

¹³ Pen gos t̄imel n̄ibi ak, miñ goj ñ̄in tob n̄ibep dai alap, tap si tap t̄imel giñimiq, agil, l̄ip gi gonimiq

rek, n̄ibi miñ goj n̄ibi dai dai okok magilsek p̄is nep mer agniñib. Jisas eip k̄imil war̄ikp̄in ak me, gos midmagil t̄imid c̄in God nop ñ̄il, miñ goj dai okok God nop ñ̄il, ne ageb rek nep giñ, agil niñniñib.

¹⁴ Ned lo minim ar ak niñil giñ, ag gos ak n̄ipek ak pen tap si tap t̄imel gep gos ak nep lek, niñ goliçip̄im. Pen miñi ar n̄ibak rek ma miñebim. God n̄ibep yimig niñil dek, Krais bin b̄i ne miñebim ak, nop ciñ gił, tap si tap t̄imel giñim okok k̄irig giñigabim.

Nag asin ma miñeb tep ar ak nep amjin

¹⁵ Pen God lo minim ar ak gon, God niñil ciñop ma diñigab; ne ke ciñop yimig niñil, Krais nop ag yokek apil, ciñop nen agil k̄imak rek, diñigab. N̄ib ak, tap si tap t̄imel nep giñ midojin aka? Mer yib! Niñ ma giñ.

¹⁶ N̄ibi n̄ip̄im, n̄ibi b̄i k̄ib alap nop, c̄in b̄i miñ wög gep nak midil, wög tari agnigan giñigabın, agenigabim ak, n̄ibi b̄i k̄ib n̄ibak mok ne okok miñebim. N̄ibi tap si tap t̄imel gep nop miñ wög gep b̄i rek miñenigabim ak, tap si tap t̄imel gep mok okok midil k̄imnigabim. Pen n̄ibi God minim ageb miñ wög gep b̄i rek miñenigabim ak, God minim ageb mok okok midem, ne n̄ibep bin b̄i tep yad agnigab.

¹⁷ Ned n̄ibep tap si tap t̄imel gep gos ak nep lek, bin b̄i miñ wög gep rek midil,

ar nıbak nep gölögipim. Pen kisen, Jisas mìnım tep ak nıñıl, pıs nep nıñ dıpım. Nıg gıpım ak, yad God nop tep agebin.

¹⁸ God ne gek, nıbi tap si tap tımel mok okok mıdıl, an dıl, God mıñ wög gep bin bı rek mıdıl, ne ageb rek git tepe gıpım.

¹⁹ Pen nıbi ke kılıs ma mıdebim rek, mìnım agníg gebin aul, yad mısej nep agen nıñ tep gınımel, agıl, mısej nep agnígain.

Ned nıbi gos tımel yıb nıñıl, mıñ wög gep bin bı rek mıdıl, mıb goj nıñ tob nıbi okok tap si tap tımel yıb git damıl, git tımel yıb nep gölögipim. Pen mıñi gos tep yıb nıñıl, mıñ wög gep bin bı rek mıdıl, mıb goj nıñ tob nıbi okok God mìnım ageb rek nep git damıl, komıñ tep nep mıdenigabım.

²⁰ Ned tap si tap tımel gep mıñ wög gep bin bı rek mıdeligipim ak, God mìnım ageb ar ak nıbep kod mıdek, mok ne okok ma mıdeligipim.

²¹ Pen ned git tımel göligipim nıbak, mıñi nıñıl agnígabım, "Per nıg git tımel göligipin ak, nabıñ git. Nıg git tap tep alap ma dıpın," agnígabım. Bin bı nıg git pal okok kımnıg gebal.

²² Pen mıñi God ne gek, nıbi tap si tap tımel mok okok mıdıl, an dıl, God mıñ wög gep bin bı rek mıdıl, God nıñek tep gınıgab ar ak nep git, komıñ per mıdep magıl ak dınígabım.

²³ Tap si tap tımel gep ar ak git damıl, saj dıl kımnıgabın; pen Bi Kib cın Jisas Krais eip jım nıl mıdenigabın ak, God cınop komıñ per mıdep magıl ak yokop nıñıgab.

7

Krais mıb goj ne mıdebim rek, ne eip kımbek

¹ Nıbi ai mam lo mìnım nıpım okok. Nıbi nıpım, bin bı komıñ mıdebal okok nep lo mìnım kisen gınıgal; kımenıgal, mıker kırop ognap ma mıdenigab.

² Mìnım alap bak okok rek alap mıdeb. Lo mìnım alap agıp, bı ne mıdenigab, bin ne nıgmıl eip mıdenimın; pen nıgmıl kımbek ak, lo nıbak kır gınıgal.

³ Bin ak nıgmıl mıdek nıñlıg git, am bı kisen nıb alap nıñıl denigab ak, nop agnígal, "Lo mìnım tıb juıl, nak bı si dep bin," agnígal. Pen nıgmıl kımek, am bı kisen nıb nıñıl denigab ak, mìnım ma mıdeb. "Lo mìnım tıb juıl, nak bı si dep bin," agıl, ma agnígal.

⁴ Pen ai mam sıkop. Nıb aknıb rek nep, nıbi Krais mıb goj ne mıdebim okok, ne eip kımbek rek, lo mìnım dı cıci lölögipim ak kırıg git pek nıñıl Bi alap nıbep dınígab. Bi sıňak kımlı warıkak Bi ak nıbep dek, nıbi God nop tep gınımin ar ak nep gınıgabım.

⁵ Ned pen Krais cınop ma dak nıñ ak, tap si tap tımel gep won ak cınop dı cıci

loligip. Lo mìnım ar ak nep kisen gìn, ag midoligipin ak pen gos timel nab cìn adan pag yìkek, mab silek nìb kimeb magıl ak miseñ lek, mid tep ma goligipin. God eip midojin rek ma laken.

⁶ Pen miñi Krais eip kimbın rek, lo mìnım cìnop nag rek lìl dì cici loligip ak pak ulek lìl me, Juda lo mìnım nu kıl tiklak ar ak niñil ma gipin; God Kaun gos neb ar ak nep niñil gipin.

Lo mideb rek, tap si tap timel gipin ak miseñ nippin

⁷ Nìb ak, cìn tari agin? God lo mìnım agek aglak ak, mìnım timel ageb, agjin aka? Mer yìb! Aknìb rek ma agin.

Lo ma midobkop, yad tap si tap timel titi rek mideb ak ma niñnep. Lo mìnım ar alap nu kıl tikil aglak, "Bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midebkop, agıl, gos ak ma niñnimib," aglak. Nìb ak me, yad nippin, bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midebkop, ag gos niñenigain ak, tap si tap timel ginigain.

⁸ Nìb ak, yad gos nippin, kisen yad tap si tap timel gil, bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midebkop, ag gos ak ma niñnigain. Yad niñgil gos niñoligipin ak pen dai tap si tap timel gep won ak am gos timid yad lip gi dad amek, bin bi ognap tap kiri okok konjai yìb nep tap yad rek midebkop, ag gos ak nep niñnek. Pen lo mìnım ma midobkop, tap si tap timel gep magıl kılıs ma

midobkop, bi bir kimib rek midobkop.

⁹ Lo mìnım, ak ginimin, ak ma ginimin, ageb ak, yad ned ma niñoligipin. Yad niggil komin midenek. Pen lo mìnım ak apek, tap si tap timel gep magıl ak, bi komin mideb rek lìl, kılıs dil yip lip gi dad amek, kimnek.

¹⁰ God lo mìnım ñak ak, cìnop kanib per midep ak yobkop pen yip kimeb magıl nep ñak.

¹¹ Nìb ak, yad gos nippin, kisen yad tap si tap timel gil, bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midebkop, ag gos ak ma niñnigain. Yad niñgil gos niñoligipin ak pen, dai tap si tap timel gep magıl ak am gos timid yad lip gi dad amek, bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midebkop, ag gos niñnek. Tap si tap timel gep magıl ak, God lo mìnım agak ak nep dil, yip ñag pak lak.

¹² Nìb ak, cìn nippin, God lo mìnım ak sin mideb. Cìn nippin, "Bin bi ognap tap kiri okok tap yad rek midobkop, ag gos ak ma niñnimib," lo mìnım nibak, God ne ke mìnım kılıs agak ak, sin nep, yipid gil nep, tep nep mideb.

¹³ God lo tep nibak yip ñag pak lek kimnek aka tari? Ak mer! God lo mìnım tep ak agek nippin rek, miker kib nibak ma dinigabin. Tap si tap timel gipin rek, miker kib nibak dinigabin. Pen ne cìnop lo mìnım agak nibak, gos alap ke niñil ma agak; tap si tap

t̄mel gep maḡil ak gac kib yib m̄debat ak n̄ññimel, aḡil, lo m̄n̄im agak. Nib ak, God lo m̄n̄im ak agel n̄pin rek, ma k̄mnek; tap si tap t̄mel gep maḡil ak, lo m̄n̄im tep n̄bak d̄l, yip ñag pak lek k̄mnek.

*Tap ma gin ag gos n̄pin
tap okok nep ḡpin*

¹⁴ C̄n n̄pin, lo m̄n̄im ak, God gos ñek ñu k̄l t̄klak. Nibak pen yad bi nep m̄debin; yad miñ wög gep bi rek midil, c̄bur gos t̄mid yad ak per ameb tap si tap t̄mel gep miñ ar ak.

¹⁵ Nib ak me, tap tep ginim, ag gos n̄pin ar ak ma ḡpin; yad tap si tap t̄mel gep miñ ar ak, yad maḡil nibak milik kal n̄pin ak, yad nig ma ginim, ag gos n̄pin ar ak nep ḡpin. Pen tari ginig nig ḡpin ak ma n̄pin.

¹⁶ Yad gi t̄mel ma ginim, ag gos n̄pin ar ak nep ḡpin rek, yad n̄pin, gos maḡil yad abe God lo m̄n̄im ak abe adip adip rek m̄debat.

¹⁷ Miñi yad ke tap t̄mel ma ḡpin ak me. Yad ke t̄mel ginim, aḡil, ma ḡpin; tap si tap t̄mel gep maḡil ak gos c̄bur midmaḡil yad nab adan m̄debat ak nep ḡip.

¹⁸ Yad n̄pin, yad bi nep m̄debin rek, midmaḡil acir nab yad adan mid tep ma ḡip. GOS c̄bur midmaḡil yad gos tep ñek, tap tep alap ma ginigain. GOS maḡil yad ak, gi tep ginim aḡil n̄pin ak pen yad ginim rek ma lip.

¹⁹ Nig gek me, gi tep ginim, ag gos n̄pin ar ak ma ḡpin; gi t̄mel ma ginim, ag gos n̄pin ar ak nep per gen ameb.

²⁰ Nib ak, yad gi t̄mel ma ginim, ag gos n̄pin ar ak nep ḡpin rek, yad ke tap t̄mel ma ḡpin. Tap si tap t̄mel gep maḡil ak gos c̄bur midmaḡil yad nab adan m̄debat ak nep gek gek geb n̄ñil ḡpin.

²¹ Nib ak, yad n̄pin, yad gi tep ginim ag gos n̄pin ak pen per gi t̄mel ginim rek lip.

²²⁻²³ Gos yad ak God lo ñak ak miñ miñ yib ḡpin ak pen gos c̄bur midmaḡil yad nab adan akniib ke gi, gos maḡil yad ak eip pen pen gek, tap si tap t̄mel gep maḡil ak miñ gon yad nab okok midil, yip di c̄c̄t lek, yad bi nagiman rek m̄debin.

²⁴ Yad miñ miñ ma ḡpin; bi yim gep rek m̄debin. Gos c̄bur midmaḡil yad ak yip ñag pak linig geb; bi an yip di komin yoknigab?

²⁵ Bi Kib cin Jisas Krais nep! God nop tep agebin!

Pen minim agebin aul, nig gi m̄debat: gos yad ak God nop miñ wög gep bi rek m̄debin ak pen midmaḡil acir nab yad adan s̄njak, tap si tap t̄mel gep maḡil ak miñ wög gep bi rek m̄debin.

8

*God Kaun cin eip
midenigab ak, cin tige p bin
bi rek midenigabin*

1-2 Pen cın Krais Jisas eip jım nı̄l mı̄dobın ak, Krais Jisas ne kı̄mek, God Kaun komı̄n magıl nı̄b ak ne cınop dı̄ komı̄n yokek, cın mı̄nı̄ tap si tap tı̄mel gep magıl ak abe, kı̄meh magıl ak abe, kı̄rop mı̄n wög gep bin bı̄ rek ma mı̄dobın. Nı̄b ak, God cınop mı̄nım kı̄b ma agı̄gab.

3 Pen bin bı̄ tep ma mı̄dobın rek, God lo ar ak gı̄ damıl, mı̄d tep gı̄jın rek ma lek, God Nı̄t ne ke ak ag yokek, bı̄ yı̄b mı̄b goj cı̄bur mı̄dmagıl cın aknı̄b rek lı̄l, owak. Ne kı̄mil tap si tap tı̄mel gep magıl ak pı̄s nep gı̄ ke yokan, agı̄l, God ne Nı̄t ne ke tap sobok gep rek yokıl, tap si tap tı̄mel gep magıl ak bin bı̄ mı̄dmagıl acır nab kı̄ri adan mı̄deb ak, mı̄nım kı̄b agı̄l, dai jūp agak.

4 God nı̄g gak ak, cın gos tı̄mel mı̄dmagıl acır nab cın eyan nı̄b owı̄p ar ak kı̄rig gıl, God Kaun gos ſeb ar ak gı̄ damıl, lo mı̄nım yad ageb rek gı̄ tep gı̄nı̄mel, ag gos nı̄nı̄l gak.

5 Bin bı̄ gos tı̄mel mı̄dmagıl acır nab kı̄ri eyan nı̄b apek, ar nı̄bak nep gel ameb okok, cı̄bur mı̄dmagıl kı̄ri tari gos gı̄p ar ak nep gos nı̄pal. Pen bin bı̄ God Kaun kı̄rop gos ſek gel ameb okok, God Kaun tari gos gı̄p ar ak nep gos nı̄pal.

6 Bin bı̄ cı̄bur mı̄dmagıl kı̄ri tari gos gı̄p ar ak nep gos nı̄pal okok, ar nı̄bak nep tap si tap tı̄mel gıl kı̄mnı̄gal. Pen bin bı̄ God Kaun nop tep

gı̄nı̄gab ar ak nep gos nı̄pal okok, ar nı̄bak nep gı̄ tep gıl, God eip jım nı̄l komı̄n mı̄dil, mı̄d tep gı̄nı̄gal.

7 Bin bı̄ cı̄bur mı̄dmagıl kı̄ri tari gos gı̄p ar ak nep gos nı̄pal okok, gos magıl kı̄ri God nop kaual maual rek mı̄deb. Gos magıl kı̄ri God lo ne ma nı̄njıp; God lo ne nı̄njı̄mın rek ma lı̄p.

8 Bin bı̄ gos tı̄mel mı̄dmagıl acır nab kı̄ri eyan nı̄b apek, ar nı̄bak gel ameb bin bı̄ okok, God nop tep gı̄nı̄mın ar ak gı̄nı̄mel rek ma lı̄p.

9 Pen nı̄bi bin bı̄ God Kaun nı̄bep nab adan mı̄deb okok, gos tı̄mel mı̄dmagıl acır nab nı̄bi eyan nı̄b apek, ar nı̄bak ma gı̄pı̄m; God Kaun nı̄bep gos ſeb ar ak nep gı̄pı̄m. Bin bı̄ Krais Kaun ne kı̄rop nab adan ma mı̄deb okok, Krais bin bı̄ ne ma mı̄debal.

10 Krais ne nab nı̄bep adan mı̄denı̄gab ak, tap si tap tı̄mel gep magıl ak gek, mı̄b goj nı̄bi kı̄mnı̄gab; pen Jisas kı̄mek God nı̄bep nı̄nhek, bin bı̄ tep rek mı̄debı̄m ak rek, Kaun ne gek, kaun nı̄bi komı̄n mı̄denı̄gab.

11 God ne gek Jisas warı̄kak ak, Kaun ne nı̄bep nab adan mı̄deb ak me, God nokı̄m nı̄bak nep nı̄bep ak rek nep gek, Kaun ne nı̄bep nab adan mı̄deb ak ne mı̄b goj nı̄bep komı̄n mı̄dep magıl nı̄nı̄gab.

12 Nı̄b ak, ai mam sı̄kop, cın dai alap mı̄deb. Gos tı̄mel mı̄dmagıl acır nab cın adan pı̄lis gı̄ ſek ar nı̄bak gıl, dai nı̄bak ma nı̄nı̄gabın.

¹³ Ar n̄ibak gem amek, k̄imn̄ig geb̄im. Pen God Kaun ak n̄ibep ḡi ūek n̄iňlig ḡi, n̄ibi tap si tap t̄imel ḡip̄im n̄ibak p̄is nep k̄irig genigab̄im ak, God eip komiň m̄idenigab̄im.

¹⁴ God Kaun gos ūek n̄iňlig ḡi ajpal bin b̄i okok, God n̄i pai ne m̄idebal.

¹⁵⁻¹⁶ Kaun n̄ibi d̄ip̄im ak, n̄ibep l̄ip ḡi dad amek, n̄ibi ned p̄iriköli ḡip̄im rek kauyan p̄irikil, miň wög gep bin b̄i rek ma m̄idenigab̄im. Kaun n̄ibi d̄ip̄im ak, ne gek, God n̄i pai ne m̄idebal. N̄ib ak n̄iňil c̄in nop “Aba! Bapi!” apin.

¹⁷ N̄i pai ne m̄idobin ak me, tap tep tari tari n̄i pai ne n̄iňigab ak, c̄in d̄inigab̄in. Pen Krais nop ag juil ḡi t̄imel ḡilak rek, c̄inop ak rek nep ḡi t̄imel gel, ma p̄irikn̄igab̄in ak, God Krais nop di tep gak rek, c̄inop ak rek nep di tep ḡinigab.

Kisen mid tep ḡinigab̄in

¹⁸ Gos yad n̄ipin, c̄in Krais nop c̄ig m̄idil, m̄iker ognap gek, koslam m̄idenigab̄in ak, ak tap s̄ikol. Kisen God ne tap tep yib c̄inop ūek, ne eip mid tep ḡinigab̄in ak, ak tap kib.

¹⁹ God tap tari tari ḡi lak okok magilsek miňi mid tep ḡinimil rek ma l̄ip. Tap okok magilsek kod m̄idek, God ne n̄i pai ne m̄isej d̄inigab ūin ak nep, ne gek, tap n̄ib okok kauyan mid tep ḡinigab.

²⁰⁻²¹ Gip n̄ibak, God b̄iarik nep n̄iňebir ḡinigab agak rek nep gip. Pen God b̄iarik ped okok n̄iňak, n̄i pai yad m̄isej d̄inigain ūin ak, yad gen, n̄i pai yad miň miň gil mid tep yib ḡinigal rek, tap magilsek ḡi l̄inek okok ak rek nep, ma piyam ḡi yapil, miň miň gil mid tep yib ḡinigab.

Pen tap ḡi lak n̄ib okok, ned mid tep ma ḡinigab. Pen c̄inop gek, n̄i pai ne ke yib midil ne eip mid tep ḡinigabin ūin ak nep me, kauyan gek tap n̄ib okok mid tep ḡinigab.

²² C̄in n̄ipin, tap God ḡi lak n̄ib okok magilsek mid tep ḡinig geb ak pen b̄iarik nep m̄iker gek, bin n̄i pai tiňkn̄ig gel yur gip rek ak goligip.

²³ Pen c̄in abe m̄iker n̄ibak m̄ideb. Kisen kirop p̄is nep d̄inigain, agil, God ne Kaun ak ned nep ag yokek apil c̄inop nab adan m̄ideb ak, pen ūin akal rek c̄inop n̄i pai ne ke yipid gil yib m̄isej dek, c̄in miň gon kisen n̄ib ulek lin, agil, midmagil c̄in nab adan m̄iker n̄ibak gek n̄iňlig ḡi, lim dai ar wagin aul kod m̄idobin.

²⁴ God tap kisen m̄isej linigab agak miňim ak n̄iň don, c̄inop dak. Pen tap tari tari kisen m̄isej linigab ak magilsek bir n̄ipnop, miňi gos sek midil ūin kisen ak ma kod m̄idobnop. Tap bir n̄ipal ak ma kod m̄idenigal.

²⁵ Pen, tap kisen m̄isej linigab, ag gos ak n̄iňil me, yirik gek n̄iňlig ḡi ma

kod m̄dobiñ; gos sek kod m̄dobiñ.

²⁶ Bin b̄ k̄lis ma m̄dobiñ rek, Kaun c̄nop ḡi ñ̄l̄ig ḡi m̄ideb. C̄in God nop sobok ḡin agebiñ ak pen titi ḡil God nop sobok ḡin̄gab̄in ak ma n̄ip̄in. Pen Kaun c̄nop tau sak l̄l, God nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄ideb. M̄n̄im bin b̄ n̄ijeb rek mer; kadkad m̄n̄im l̄l sobok ḡil̄ig ḡi m̄ideb.

²⁷ God pen gos c̄in maḡilek n̄ijip̄; ne Kaun gos ne ak abe n̄ijip̄. Kaun ne c̄nop Krais Jisas bin b̄ ne m̄iker d̄l, God nop agek, ageb rek ḡin̄gab. Kaun ne God nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄ideb ak, God ḡin̄im, ag gos n̄ijip̄ ar ak nep sobok ḡil̄ig ḡi m̄ideb.

²⁸ C̄in n̄ip̄in, God nop m̄idmaḡil l̄ip̄in bin b̄ okok, God ne c̄nop kod m̄idek n̄ijlig ḡi, tap ognap ke ma ḡin̄gab; m̄id tep ḡin̄gab̄in ar ak nep c̄nop ḡin̄gab. God ne b̄rarâk ped okok gos n̄ijil agak rek, c̄nop, "N̄ib i ȳip̄ onim̄ib," agak.

²⁹ Pen ar n̄ibak nep, God bin b̄ ned n̄ijak okok, "Yad gen, kiri N̄i yad m̄ideb rek l̄l, n̄inai n̄imam k̄sen ne konjai ȳib m̄idenigal," agak.

³⁰ N̄ib ak, bin b̄ N̄i yad rek m̄idenigal, agak bin b̄ okok, k̄rop, "Ȳip̄ onim̄ib," agak. Bin b̄, ȳip̄ onim̄ib, agak bin b̄ okok, k̄rop bin b̄ asij ma m̄ideb agak. Bin b̄ k̄rop asij ma m̄ideb agak okok, N̄i yad melik̄ tep sek m̄ideb rek, kiri ak rek nep m̄idenigal,

agak.

*Krais c̄nop m̄idmaḡil l̄l
kod m̄id tep ḡip̄*

³¹ Pen God ne c̄nop n̄ig ḡil d̄i tep ḡip̄ ak, b̄ an c̄nop ḡi t̄mel ḡin̄gab? B̄i alap c̄nop ḡi t̄mel ḡin̄im̄in̄ rek ma l̄ip̄, mer ȳib!

³² God ne ma p̄irik̄il, N̄i ne ke ak c̄nop nen agil̄ ag yokek ap̄il k̄imak ak tap k̄ib ȳib. Pen God c̄nop n̄ig gak ak me, ne c̄nop d̄i tep ḡil, tap tep tep nep c̄nop ak rek nep n̄in̄gab.

³³ Pen God ne c̄nop ag l̄ip̄ rek, b̄ an c̄nop m̄in̄im̄ k̄ib agn̄igab? God ne ke gek asij ma m̄ideb rek m̄dob̄in ak, m̄in̄im̄ ma m̄ideb, agak.

³⁴ N̄ib ak, b̄ an c̄nop m̄in̄im̄ k̄ib agn̄igab? B̄i alap n̄ib agn̄im̄in̄ rek ma l̄ip̄. Krais Jisas c̄nop nen agil̄, k̄imil warik̄il, am God n̄in̄maḡil ȳip̄id p̄is ken ar ne m̄idil, c̄nop nen agil̄, Nap nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄ideb.

³⁵ Krais c̄nop m̄idmaḡil ȳib l̄ip̄ ak me, b̄ an nop mer agil̄ c̄nop t̄ig asik̄ ke l̄in̄gab? Tap alap ke m̄isej l̄l, c̄nop t̄ig asik̄ ke l̄in̄im̄in̄ rek ma l̄ip̄.

C̄nop m̄iker ognap ḡin̄gab aka,
koslam m̄idenigab̄in aka,
yuan k̄ib lenigab aka,
walīj ma m̄idenigab aka,
gos par n̄ijngab̄in aka
b̄i ognap c̄nop, Krais eip
m̄idebal, agil̄,
c̄nop ḡi t̄mel ḡin̄gal aka,
ñag pak l̄in̄gal aka,

tap tari ginīgab,

Krais eip j̄im n̄il nep
m̄idonīgabīn.

36 M̄in̄im n̄ibak rek God
M̄in̄im n̄u k̄il t̄ikil aglak,

“Nep eip m̄idobīn rek, per
c̄inop n̄iñj̄il,

kaj sipsip rek n̄ag pak
lin̄, ag gos n̄ipal,”
aglak.

37 N̄ib ak, k̄imeb rek nab ak
m̄idobīn ak pen c̄in b̄i c̄inop
m̄idmaḡil l̄il k̄imak ak Krais
eip m̄idiñl̄, tep gek n̄iñj̄ig gī
nep m̄idiñl̄, tap n̄ib okok ma
pīrīkn̄iñgabīn.

38 Ar n̄ibak yad n̄ipin,
k̄imnīgabīn aka komiñ
m̄idenīgabīn, God c̄inop
m̄idmaḡil lī nep m̄idenīgab
n̄iñj̄il tap alap c̄inop t̄ig
asik ke lin̄iñm̄iñj̄ rek ma l̄ip.
God ejol ne okok, tap k̄iliñ
sek seb kab ar alan̄ m̄ideb
okok, tap kal t̄imel okok, tap
m̄iñi m̄ideb okok, tap k̄isen
m̄idenīgab okok,

39 tap ar okpel m̄ideb okok,
tap mok okpi m̄ideb okok,
tap tari tari m̄ideb okok
maḡilsek, tap alap c̄inop t̄ig
asik ke lin̄iñm̄iñj̄ rek ma l̄ip.
B̄i K̄ib c̄in Krais Jisas m̄ideb
rek, God c̄inop m̄idmaḡil
liñig gī nep m̄idenīgab.

9

*God gos ne ke n̄iñj̄il Isrel
kai k̄irop dñiñg gak*

1 M̄in̄im agebin n̄ibaul,
yad Krais b̄i ne m̄idebin rek,
esek ma agebin. Kaun S̄iñ ak
gos maḡil yad ageb, m̄in̄im
ageban n̄ibak m̄in̄im n̄iñj̄id
ageban, ageb.

2-3 Pen ai mam s̄ikop. Isrel
bin b̄i ognap Krais nop ma
d̄ipal okok k̄isen m̄in̄im k̄ib
n̄iñj̄il yur k̄ib dñiñgal ak, ȳip
ȳim̄ig ȳib ḡip. N̄ib ak, yad
gos par ȳib n̄ipin. M̄idmaḡil
yad per yur k̄ib ȳib ḡip.
Yad n̄iñj̄id nep agebin, kan̄ib
m̄idobkop, yad ai mam yad
okok k̄irop nen aḡil yur den,
k̄iri pen komiñ amblap.

4 Pen tari: God Isrel kai
nep k̄iri n̄i pai yad m̄idelan̄,
aḡil, melik tep ne k̄irop
nep yom̄il, yad n̄ibep akn̄ib
ginīgain, aḡil, m̄in̄im k̄iliñ
n̄iñj̄id k̄irop nep ag n̄il, lo
m̄in̄im ne ak k̄irop nep ag
n̄il, k̄iri titi ḡil God sobok
gep karip ak ȳip̄id ḡil sobok
ginīmel m̄in̄im ak k̄irop nep
ag n̄il, yad titi ḡil bin b̄i k̄irop
dī tep ginīm, m̄in̄im tep ak
k̄irop nep ag n̄ak.

5 Isrel bin b̄i n̄ised ac̄ik
k̄iri Ebrahim, Aisak, Jekop b̄i
okok me. Ebrahim, Aisak,
Jekop n̄i pai t̄ikel, t̄ik dam
dap̄il gī damil, Isrel bin b̄i
k̄irop t̄ik dolak. K̄igin nokim
ak nep t̄ik dam dap̄il gī
damil, Krais nop b̄i ȳib t̄ik
dolak. Krais ne ke God m̄idiñl̄,
bin b̄i maḡilsek kod m̄ideb.
K̄iri maḡilsek ȳib ne ak per
agel ar amnañ.

6 God M̄in̄im agak ak, agak
rek nep gak. Isrel n̄i pai t̄ikel,
t̄ik dam dap̄il gī damil t̄ik dolak
okok ognap Isrel bin b̄i
ȳip̄id ḡil ma m̄idebal.

7 Ebrahim n̄i pai t̄ikel, t̄ik
dam dap̄il gī damil t̄ik dolak
okok ognap Ebrahim n̄i pai
ne ȳip̄id ḡil ma m̄idebal. God
Ebrahim nop agak, “Aisak

ñi pai t̄knigab okok nep ñi
pai ar nepe rek m̄denigal,”
agak.

⁸ N̄b ak, Ebrahim ñi pai
t̄kel, t̄k dam dapił ḡ damil,
t̄k dolak okok ognap God ñi
pai ne ma m̄debal. God
m̄n̄im k̄lis n̄nj̄d agek Ebra-
ham ñi pai t̄k donigal ñi pai
okok nep, k̄ri God ñi pai ne
m̄denigal.

⁹ God Ebrahim nop m̄n̄im
k̄lis n̄nj̄d n̄bak agil agak,
“Ñin yad ag l̄nek ñin ak nep
yad adik ḡ apen, bin nak
Sera ñi alap t̄k donigab,”
agak.

¹⁰ Pen ap̄s c̄n Rebeka ñi
ne omal b̄i nokim nep t̄kak.
B̄i n̄bak based c̄n ak Aisak.

¹¹⁻¹² Pen God gos ne ke
n̄nj̄p rek ḡnigab. Bin b̄i
an an ag l̄nigain agenigab
ak, ag l̄nigab. K̄ri tap
tep ognap genigal ak n̄nj̄l
ma ag l̄nigab. God gos ne
ke n̄nj̄p rek ḡnigab. N̄b
akn̄b rek nep me, ap̄s based
c̄n Aisak Rebeka ber mal
ñi tam ma t̄krek won ak,
God ne Rebeka nop agak,
“Ñi nak ned t̄knigan ak, b̄i
k̄b rek ma m̄denigab; ne
ñi nak k̄isen ak nop wög ḡ
ñinigab,” agak. Ñi kogi nab
okok nep m̄derek nonim ma
t̄k dowak ar ak nep, tap tep
tap t̄mel alap gerek n̄nj̄l
mer, God gos ne ke n̄nj̄l n̄b
agak.

¹³ God M̄n̄im dai alap ñu
kil t̄klak ak, God m̄n̄im
agil agak, “Yad Jekop nop
midmagil l̄l d̄pin pen Iso
nop midmagil l̄l ma d̄pin,”
agak.

*God ne ḡip ak, yipid ḡil
nep ḡip*

¹⁴ N̄b ak, God yipid ḡil ma
ḡip, agin? Mer! Ne yipid ḡil
nep ḡip.

¹⁵ God ne Mosis nop agak,
“Bin b̄i yimig n̄njigain
okok k̄rop yimig
n̄njigain.

Bin b̄i midmagil l̄l d̄i
tep ḡnigain okok
k̄rop midmagil l̄l d̄i tep
ḡnigain,” agak.

¹⁶ N̄b ak n̄piñ, c̄ni ke k̄lis
ḡil ḡipin ak n̄nj̄l c̄nop ma
d̄nigab; c̄ni ke k̄lis ḡil gos
sek midobin ak n̄nj̄l c̄nop
ma d̄nigab. Ne ke yimig
n̄njigab bin b̄i okok nep
d̄nigab.

¹⁷ God M̄n̄im dai alap ñu
kil t̄klak ak, God m̄n̄im
agil Pero nop agak, “Yad gos
n̄jen, bin b̄i karip lim t̄gon
t̄gon m̄debal okok magilsek
n̄njigal, nak kin Ijip n̄b
ak b̄i k̄b b̄i k̄lis yib pen
yad God gen nak b̄i yokop
rek m̄denigan. Niç genigab,
k̄ri n̄nj̄l, m̄n̄im n̄bak ag
amil apil ḡil yib yad ak
agel karip lim t̄gon t̄gon
magilsek amnigab. Ar n̄bak
nep yad ke gen, nak Ijip kin
m̄ideban,” agak.

¹⁸ N̄b ak n̄piñ, God gos
ne ke n̄nj̄p rek, bin b̄i og-
nap yimig n̄njigab pen bin
b̄i ognap k̄rop n̄jebir gek,
gos t̄mel k̄ri n̄pal ak k̄idil
amnigab.

¹⁹ N̄bi ognap God ḡip
n̄bak rek n̄nj̄l agnigabim,
“God ne nep gek, gos n̄bi
ak k̄idil amib ak, tari ḡnig

pen, mîd tep ma gîpîm, agîl, cînop mînîm kîb agnîgab? God ne ke, 'Tap nîb okok gînîgab,' agnîgab ak, bî an ne pen, 'Tap okok ma gînîgab,' agnîgab?' agnîgabîm.

²⁰ Nîb agnîgabîm ak pen nîbi bî kîb an rek mîdîl, God mînîm ne ak dai dînîgabîm?

Ar nîbak rek, God Mînîm ak bî nak Aisaia ñu kîl tîkîl agak, "Bî alap lîm dîl, tin cög alap gek, 'Yîp tari gînîg nîg gîl gîpan,' agîl pen ma agnîgab. Mer yîb!" agak.

²¹ Bî tin cög gînîg geb bî ak, ne gos ne ke nînjîp rek gînîgab. Lîm bad nokîm alap tîg gî rîk dapîl, tin tep tep ñîn nokîm nokîm dagîlep alap gî lîl, tin yokop per per dagîlep alap gî lîl, gînîgab. Ak mînîm ma mîdeb; gos ne ke.

²²⁻²³ Nîb aknîb rek me, God gîp. Ne bin bî gî tîmel gî mîdebal okok nîjek, yîrîk yîb gek, kîrop ñag pak lînîmîn rek lîp ak pen, ne mîlik sek mîdeb ak nîjîl kîlîs ne mîdeb ak nîjîlan, agîl, kîrop kasek nîg ma gîp. God bîrarîk ped okok gos ne ke nîjîl agak, bin bî yîmîg nîjîl dî tep gînîgai bin bî okok melîk tep yad ak nîjnîmel, agak. Nîb ak, bin bî nîb okok melîk tep yad ak nîjnîmel, agîl, ne bin bî gî tîmel gî mîdebal okok gek, gos cîbur tîmel kîri ak kîdîl amîb.

²⁴ Bin bî yîmîg nîjîl dî tep gînîgai, agak mînîm ak, cînop Juda bin bî abe, Juda

bin bî mer okok abe, agak.

²⁵ Mînîm ar nîbak rek, God mînîm agak ognap bî nak Hosea God Mînîm dai alap ñu kîl tîkîl agak,

"Bin bî yad ma mîdelîgîpal okok,

kîrop 'bin bî yad' agnîgain.

Pen bin bî mîdmagîl ma lîlîgîpin okok,

kîrop 'bin bî mîdmagîl yad' agnîgain.

Pen Hosea God Mînîm dai alap sek ñu kîl tîkîl agak,

²⁶ Ned 'Bin bî yad ma mîdebîm,' agnek ak, karîp lîm nokîm nîbak nep kîrop

'God per komîj mîdeb ñî pai ne,' agnîgain," agak.

²⁷ Pen God Mînîm dai alap, bî God mînîm agep Aisaia mînîm bleble gîl ageb,

"Isrel kai kab kîlîp ñîg gol okok mîdeb rek konjai nep mîdenîgal ak pen

Bî Kîb ne yokop sîkol bad alap nep dî komîj yoknîgab.

²⁸ Tari gînîg: Bî Kîb ne kasek nep

bin bî lîm dai ar wagîn aul mîdebal okok magîlsek mînîm kîb agîl pîs nep pen ñînîgab," agak.

²⁹ Gînîgab nîbak, Aisaia ne ned God Mînîm dai alap ñu kîl tîkîl agak,

"Bî Kîb ke kîlîs sek mîdeb ak, cînop ñî pai yokop bad alap nep ma kîrig gîpkop;

Sodom Gomora bin bî kîrop
gak rek ak,
cînop gîpkop,” agak.

*Isrel kai abe Jisas mînîm
tep ak nîj dîlaj; kanib tam
nokim ak nep mîdeb*

³⁰ Nîb ak, nînjim! Juda bin bî mer okok, ned, mîd tep gîl God eip jîm ñîl mîdojîn agîl gos ak ma nînlak ak, pen mîñi Jisas mînîm tep ak nîj del, God kîrop asîj ma mîdeb agek, ne eip jîm ñîl mîdebal.

³¹ Pen Isrel bin bî ned God lo mînîm ak dîl, agîp agîp rek gîn, aglak ak pen mîñi ne eip jîm ñîl ma mîdebal.

³² Pen tari, God nop nîj dîl mer, cîn ke ar ognap gîl, ne eip jîm ñîl mîdenigabîn, agîl, God ne kab tep lak ar ak amnîn agel nînlîg gî, tob kîri kab ar nîbak lî yokek ap yap pakpal.

³³ Mînîm nîbak rek, Aisaia ne God mînîm agak rek ñu kîl tîkîl agak,

“Nînjim! Yad taun kîb Saion
kab alap len,
bin bî tob kîri kab ar
nîbak lî yokek ap yap
paknîgal;
pen bin bî nop nîj dînîgal
okok,
God nop nînlîl nabîj ma
dînîgal,” agak.

10

*Isrel bin bî, cîn ke lo
mînîm ar nîbak kisen gîn,
agîl gî damîl ap yap paklak*

¹ Mîdemam yad okok. Gos kîlis yîp owîp ak, God bin bî yad Isrel kai kîrop dî komiñ

yoknîmîn, agîl, nop per nep sobok gîlîg gî mîdebin.

² Yad kîri gîpal rek nînjîl nîpin, cîn God bin bî ne mîdojîn, agîl, kîlis yîb gîpal ak pen gos nîj tep gîl ma gîpal.

³ “Krais kîmak rek, God cînop, ‘Bin bî asîj ma mîdeb yad,’ agnîgab,” agîl gos ak nîplap ak pen ar nîbak nîj tep ma gîl, gos kîri ke ar ak nep nînjîl aglak, “Cîn lo ar ak gon amenîgab ak, God bin bî tep ne mîdonîgabîn,” aglak. Nîb ak, lo mînîm ar nîbak kisen gîn, agîl gî damîl, kisen ap yap paklak.

⁴ Krais gak nîbak, mîñi lo ak kîr gîp. Nîb ak me, bin bî an an Jisas mînîm tep ak nîj dînîgal okok, God kîrop magîlsekk, bin bî asîj ma mîdeb yad, agnîgab.

*Bin bî karîp lîm tîgonj
tîgonj magîlsekk komiñj
amniñmel rek lîp*

⁵ God Mînîm ak, Mosîs mînîm ognap ñu kîl tîkîl, lo mînîm dîl asîj ma mîdeb rek mîdenîgal mînîm ar ak agîl, Isrel kai kîrop agak, “Lo mînîm ak dîl, ageb rek nep gîl me, komiñj amnîgabîm,” agak.

⁶ God Mînîm ak, Mosîs mînîm ognap ñu kîl tîkîl, Krais nop nîj dîl asîj ma mîdeb rek mîdenîgal mînîm ar ak agîl, Isrel kai kîrop agak, “Nîbi, ‘Bî an ar alan amnîgab?’ ma agnîmîb,” agak. (Mînîm agak ak wagîn ak me, kîri am seb kab ar

alan şıňak nıb Krais nop poj dıl ma donıgal.)

⁷ Nıb aknıb rek nep, "Nıbi, 'Bı an cıp kaun karıp mıdeb mok okpi amnígab?' ma agnımıb," agak. (Mınım agak ak wagın ak me, kırı am cıp kaun karıp mıdeb mok okpi nıb Krais nop poj dıl ma donıgal.)

⁸ Pen God Mınım dai nıbak, Mosıs mınım ar ognap tari tari ū kıl tıkıl Isrel kai krop agak. Ne agak, "Mınım magıl nıbak par okok ma mıdeb. Mınım magıl nıbak mıdmagıl nab kırı adan mıdeb per apım ar ak nep," agak. Mosıs ne Jisas mınım tep, mınım nıj dep nıbak nep agak. Mınım tep nıj dep nıbak nep cın per nep ag nıbin me ak.

⁹ Nıb ak, God gek Jisas warıkıp, agıl gos ak nıj mıdıl, "Jisas ne Bı Kıt yad," mısen agnígabım ak, God nıbep bin bı asıñ ma mıdeb yad, agıl, nıbep dı komıñ yoknígab.

¹⁰ Pen tari, nıbi gos mıdmagıl nab nıbi adan mınım tep ne nıj dıñigabım ak, God nıbep bin bı asıñ ma mıdeb yad agnígab. Meg mıgan nıbi mınım tep nıbak agıl, bin bı okok mısen ag nıñigabım ak, God nıbep dı komıñ yoknígab.

¹¹ Ar nıbak rek, Aisaia ne God Mınım dai alap ū kıl tıkıl agak, "Bin bı nop nıj dıñigal okok, God nop nıñıl nabıñ ma dıñigal," agak.

¹² Juda bin bı okok, Juda bin bı mer okok, ke ke ma

mıdebal. Bı Kıt ne bin bı okok nıb okok nıb magıłsek Bı Kıt nokım nep mıdeb. Bin bı okok nıb okok nıb an an nop sobok gınigal okok, krop dı tep yıb gınigab.

¹³ Ar nıbak nep, bı nak Joel, God Mınım dai alap ū kıl tıkıl agak, "Bin bı an an Bı Kıt nop, yıp dı komıñ yokan, agıl ag nıñel, krop dı komıñ yoknígab," agak.

¹⁴ Pen kırı Bı Kıt nop ma nıj dıñigal ak, kırı nop titi gıl sobok gınigal? Pen kırı Jisas mınım tep ak peyig ma nıñigal ak, kırı titi gıl mınım tep nıbak nıj dıñigal? Pen bin bı ognap apıl Jisas mınım tep ar ak ma ag nıñigal ak, kırı titi gıl mınım nıbak peyig nıñigal?

¹⁵ Pen bin bı Krais Jisas nıj dıpal okok krop ma ag yoknígab ak, kırı titi gıl amnígab? Ar nıbak nep, Aisaia ne God Mınım dai alap ū kıl tıkıl agak, "Bin bı mınım tep dopal okok, kırı gı tep yıb gıpal," agak.

¹⁶ Pen Isrel bin bı Krais Jisas mınım tep ak nıñlak okok ognap ma nıj dıłak. Mınım ar nıbak nep, Aisaia ne God Mınım dai alap ū kıl tıkıl agak, "Yad mınım tep nak ak krop ag nıbin pen bı an nıj dıp?" agak.

¹⁷ Nıb ak, bin bı ognap God mınım ag ñel, bin bı nıñıl mınım nıbak nıj dıñigal. Pen God mınım ag ñel, nıj dıñigal ak, Krais mınım tep me ak.

¹⁸ Pen Isrel kai mınım

nibak ma niŋlak aka tari?
Mer yib! Niŋlak. Kiri ned
niŋlak ak me, Depid ne God
MİNİM dai alap ŋu kıl tikil
agak,

“Kiri karip lim tiŋon tiŋon
magilsek amił,
mİNİM nibak ag niŋbal;
kiri mİNİM ag ŋel,
karip lim okok tiŋon
tiŋon magilsek yib
amił,” agak.

¹⁹ Pen yad ag niŋeb alap
sek mideb: Isrel kai mİNİM
nibak niŋil wagin ak ma
niŋlak aka tari? Mer yib!
Wagin ak niŋlak. Mosis ne
God mİNİM agak ak dıl, God
MİNİM dai alap ŋu kıl tikil
agak,

“Yad bin bi sakol sek miŋan
ognap krop dıl, di tep
gen,
nibi Isrel bin bi krop
milič kal niŋil,
God cınop rek nib ma
gip, agil niŋniŋ gabim,”
agak.

²⁰ Aisaia ne God mİNİM agak
ak dıl, God MİNİM dai alap
ŋu kıl tikil misen yib agil
agak,

“Bin bi yip niŋin agil ma
piyo niŋpal okok
yip piyo niŋpal;
kiri yip niŋin agil ma ag
niŋpal
pen yad ke krop misen
len yip niŋpal,” agak.

²¹ Pen Isrel gipal rek, Aisaia
ne God mİNİM agak ak dıl,
God MİNİM dai alap ŋu kıl
tikil agak,

“Yad per bi niŋeb kiri rek
midil,

‘Yip owim!’ apin pen yip
ma opal.
Kiri aleb aleb ŋil,
gos kiri ke niŋpal rek nep
gipal,” agak.

11

*God Isrel bin bi krop pis
nep ma kiri gip*

¹ Nib ak, yad ag niŋeb alap
mideb: God Isrel bin bi okok
krop pis nep kiri gip aka?
Mer yib! Krop pis nep ma
kiri gip. Yad Pol ak rek nep
Isrel nib bi alap. Ebrahim
tikek, tik damil, Benjamin
nop tiklak; Benjamin pen tik
dam dapil gak wagin ak, yad
midebin.

² Pen God bin bi birarik
nep niŋil, bin bi yad
midenimel, ag gos niŋak bin
bi okok krop ma kiri gip.
Kiri bi Ilaija nop kesim dıl
God MİNİM ŋu kıl tiklak ak
bir niŋim. Ilaija God nop
sobok gil agak,

³ “Isrel bin bi okok
magilsek nep kiri gil, bi
mİNİM nak agep okok krop
ŋag pak lıl, kab kinaŋ gil
tap pak nep sobok gep kab
okok, pag jisipik masipik
gi yokpal. Yad ausek nep
midebin ak pen yip ak rek
nep, ŋag pak lın, agil, yik dad
ajebal,” agak.

⁴ Agek, God nop pen agak,
“Bi yad konjai yib nep sepen
tausan rek (7,000) midebal
okok, Bal god tom ak nop, ‘Bi
kib cın,’ agil, nop ma sobok
gipal,” agak.

⁵ Nib ak rek, God bin bi
yimig yib gip ak me, ne
cınop bin bi Isrel yokop

bad alap yimig niñil ag lek
midoñin.

⁶ Cínop yimig niñil díp
niñak, lo ar ak gonok aka tap
ognap ke gonok niñil ma díp.
Cínop yokop yimig niñil díp
ag gos niñin ak, pen cín tap
alap ke gon cínop dopkop,
cín niñ gos ma niñpop.

⁷ Bin bi Isrel kílis yib gíl
piyo niñ damil ma dílak.
God bin bi kírop díningain
agíl ag lak bin bi okok nep
dílak. God ne ke gek, bin bi
ognap miñim ne ak niñil ma
niñlak.

⁸ Ar niñak nep, Mosis God
Miñim dai alap ñu kíl tíkíl
agak,

“God ne gek, kíri wísin kíniñ,
udín jík jík gí midełak;
ne gek, kírop udín kwoi gek,
udín ma niñelak;
ne gek, kírop saköl ñagek,
miñim peyig ma
niñelak;
niñak nep mid damil,
miñi akniñ rek nep
midebal,” agak.

⁹ Pen Depid God Miñim dai
alap ñu kíl tíkíl agak,
“Kíri per tap kíb niñbal ak,
kírop waknaj gon rek dí
cici díniñim.

Amníñ ag gos niñigal kanib
niñak piñ nep piñin
giñiñim.

Niñ ak, kíri gi tímel
giñpal ak, kíri pen
díniñmel.

¹⁰ Udín kíri kwoi gek udín
ma niñiñmel.

Míker kíb apek per
koslam kíd pak dad
ajenimel,” agak.

*God Juda bin bi mer okok
dip*

¹¹ Pen Isrel kai ap yap pak-
pal ak, piñ nep ap yap ma
pakpal. Kíri tap si tap tímel
giñlak rek, God kírop kírig giñl,
Juda bin bi mer okok kírop
dip. Dip niñak, “Isrel kai,
‘Cínop rek niñ gíl ma dip,’
agíl niñlanj,” agíl giñp.

¹² Pen Isrel kai tap si tap
tímel gelak rek, bin bi karip
lim tiñgon tiñgon tap tep yib
dipal. God Isrel kai kírig gak
rek, Juda bin bi mer okok
tap tep yib dipal. Niñ ak,
God bin bi Isrel dí komiñ
yokniñgab ñin ak, bin bi ne
okok magílsek tap tep tep yib
díniñgal.

¹³ Yad miñi niñep Juda bin
bi mer okok agebin. Krais
Jisas yip, “Juda bin bi mer
okok kírop miñim tep yad ag
niñiñim,” agak ak me, niñep
Juda bin bi mer okok Jisas
miñim tep ak ag ñi miñden
yip tep giñp.

¹⁴ Pen yad niñep Jisas
miñim tep ak ag ñen niñek,
bin bi yad ke Isrel ognap
niñil, “God kírop dip rek
cínop ma dip,” agíl nop
apeniñmel ak, yip tep yib
giñigab.

¹⁵ God Isrel kai kírop kírig
gak rek, Juda bin bi mer
okok kírop, bin bi yad, agíl,
dip. Niñ ak, kísen Isrel kai
kírop dek, cip kímil kauyan
waríknigal ak rek giñigab.

¹⁶ Kíri bred dai alap God
nop sobok gi ñenigal ak,
bred magíl magílsek God tap
ne. Kíri agnígal, “Mab olip

wagin ak God mab wagin ne,” agnigal ak, tam l̄l lek pak k̄d k̄d amnigab ak abe God tap ne.

¹⁷ Pen God ne mab olip lek k̄d ned n̄b okok sak yokil, n̄bep olip lek be okok n̄b rek dapil j̄m ñek, j̄m n̄l m̄debīm. N̄b ak me, mab olip ned n̄b ak komiñ midil l̄m epi n̄b ñig ak dek, lek kisen n̄b ak mid tep ḡip.

¹⁸ N̄bi mab lek ned n̄b ak, lek yokop, agil gos ak ma niññimib. N̄bi niññimib, n̄bi mab lek kisen n̄b ak ñig d̄l mab wagin ak ma ñibim; mab wagin epi ñig d̄l n̄bep mab lek anjek ñib.

¹⁹ N̄bi agnigabim, “God ne, ‘Olip lek be okok n̄b dapil t̄g j̄m ñinim,’ agil, olip lek ned n̄b okok sak yokek, kau n̄bak d̄l midobin,” agnigabim.

²⁰ Minim n̄bak niñid agnigabim ak pen niñ tepe ñinimib. Isrel kai Krais nop ma niñ del, k̄rop k̄rig gak; n̄bi pen Krais nop niñ dem, n̄bep dak. Pen n̄bi nabij d̄l, yib n̄bi ke agem ar ma amnimiñ.

²¹ Tari ginig: God mab olip lek ned n̄b okok sak yokak rek, n̄bep ak rek nep ñinimij rek l̄p.

²² God ne bi sain tep yib ak pen ne bi k̄lis yib rek m̄deb. Bin bi nop k̄rig ḡilak okok k̄rop bi k̄lis rek l̄l k̄rig gak. Pen n̄bep kapkap sain tikil, midmagil l̄l, dak. N̄bi nig ḡil Krais nop niñ d̄lit gi m̄denigabim ak, ne n̄bep kapkap sain tikil, midmagil

l̄lig gi m̄denigab. Pen Isrel kai k̄rop gak rek, c̄nop ak rek nep giñimij rek l̄p, agil, niñ tep giñimib.

²³ Isrel bin bi n̄b okok kisen Krais nop niñ denigal ak, God k̄rop di pak j̄m ñinigab. God k̄rop di pak j̄m niñimij rek l̄p.

²⁴ Pen tari, n̄bep mab olip lek be okok n̄b dapil, mab olip yimib pak j̄m ñek m̄debīm ak, olip lek yipid ḡil okok kauyan pak j̄m ñinig, pak j̄m ñinigab.

Kisen Isrel bin bi magilsek k̄rop dinigab

²⁵ Pen ai mam s̄ikop. Yib n̄bi ke agem ar amnimiñ rek l̄p. N̄b ak, minim ned ma niñoligipin alap n̄bep agnig gebin. Isrel bin bi konjai nep miñi udin kwoi rek m̄debal ak pen per nig ma giñigab. God Juda bin bi mer okok k̄rop dinigain, agil gos niñak, bin bi okok magilsek dinigab.

²⁶ Bin bi n̄b okok di sakil, kisen Isrel bin bi k̄rop magilsek di komiñ yoknīgab. Minim ar n̄bak rek, God minim agak ak d̄l God Minim dai alap nu k̄l tikil aglak,

“God agak,

‘Jekop k̄igin yip k̄rig
ḡilak okok
k̄rop di komiñ yoknīgab Bi
ak,
taun k̄ib Saion n̄b
onīgab.

²⁷ Yad k̄rop eip minim k̄lis niñid agnek rek,

tap si tap t̄imel ḡipal gac
ak l̄ig ḡi yokn̄igain,
agak,” aglak.

²⁸ Isrel kai Krais ma n̄iñ d̄lak rek, k̄iri God kaual maual ne m̄idebal. Pen n̄ibi Krais n̄iñ d̄l, miñ miñ ḡilg ḡi m̄idebim. Pen God b̄ırarık nep Isrel kai n̄ised acı̄k k̄iri Ebrahim Aisak Jekop b̄ı okok k̄rop m̄inim k̄ılıs n̄iñid agak ak n̄iñil, God Isrel kai m̄idmagıl l̄ilg ḡi nep m̄ideb.

²⁹ God ne tap tep alap n̄ıl, k̄isen gos k̄isen n̄ib n̄iñil, tap tep n̄ibak ma adı̄k d̄inigab. N̄ib akn̄ib rek nep, God ne, ḡinigain, agıl, m̄inim k̄ılıs n̄iñid agenigab, k̄isen gos k̄isen n̄ib n̄iñil, ke ma ḡinigab. M̄inim agnigab ak ma k̄irig ḡinigab. Agnigab rek nep ḡinigab.

³⁰ N̄ibi ned God m̄inim agak ak d̄i yoklöligip̄im pen k̄isen Isrel bin b̄ı God m̄inim ne k̄irig gel, n̄ibep pen ȳimig n̄iñil d̄i tep gek, ne eip mid tep ḡip̄im.

³¹ God n̄ibep ȳimig n̄iñil dak ak, Isrel bin b̄ı n̄iñel, m̄iñik yapek, Krais m̄inim tep ak d̄i yoklak, pen k̄isen God k̄rop ak rek nep ȳimig n̄iñil d̄inigab.

³² N̄ib ak n̄ipin, Isrel bin b̄ı okok abe, Juda bin b̄ı mer okok abe, God m̄inim ne ak d̄i yoklak rek, God k̄rop magı̄lseki n̄iñebir k̄irig gek, k̄iri b̄ı nagı̄man rek midil, tap si tap t̄imel ḡi dam dam dad amel, k̄isen k̄rop ȳimig n̄iñil d̄inigab.

*God ȳib ne per agon ar
amnañ*

³³ N̄ib ak, yad n̄ipin, God tap magı̄lseki n̄iñip; gos ne gos tep ȳib.
God ne gos n̄iñ k̄id ȳib n̄iñ
ȳikil, ar n̄ibak ke ȳib ḡip.

God ne gos n̄iñil, tap n̄ib n̄ib ḡinigain, agıl, gos tep n̄iñip rek, b̄ı alap gos tep akn̄ib rek ma m̄ideb.

C̄in God gos t̄imid ne n̄iñil, ne ke ḡip rek ḡin, agıl, ma ḡinigabin!

³⁴ God M̄inim ak n̄u k̄il t̄ikil aglak, “Bin b̄ı an, B̄ı K̄ib gos tep n̄iñip rek ak n̄iñip?
Bin b̄ı an, B̄ı K̄ib nop, ‘Nak n̄ig gan, n̄ig gan, agnigab?’

³⁵ Pen bin b̄ı an, tap tep alap God nop n̄ek, pen n̄inimim?

Mer ȳib! Bin b̄ı alap nop n̄ig ḡinimel rek ma l̄ip,” aglak.

³⁶ Tari ḡinig: God ne tap okok magı̄lseki ḡi lak; k̄ılıs ne nep tap n̄ib okok magı̄lseki m̄ideb; tap n̄ib okok magı̄lseki God nop miñ miñ ḡilg ḡi m̄idenimel.

N̄ib ak, ȳib ne ak per per nep agon ar amnañ!
N̄ib akn̄ib rek tep.

12

*God p̄is ar midobin, agıl,
nop tep ḡinimim ar ak nep
gem amnimim*

¹ N̄ib ak, ai mam s̄ikop.
God ne n̄ibep ȳimig n̄iñil d̄ip

rek, n̄ibi pen tap God nop sobok gi ŋ̄ibal rek, m̄ib gon̄ gos t̄im̄id n̄ibi ak, tap komiñ sek rek, tap s̄iñ rek, God nop ŋ̄in̄im̄ib. Tap damıl, God nop sobok gi ŋ̄ibal okok, tap t̄imel t̄imel okok ma ŋ̄ibal. Tap tep tep, tap alap ma gīp okok nep nop ūel me, ne miñ miñ gił d̄ip. Nīg akn̄ib rek me, God ne m̄ib gon̄ gos t̄im̄id c̄inop ke tap nop sobok gi ŋ̄ibal rek d̄in̄im̄iñ, agił, nop niñ d̄iliğ gīp m̄idil, ageb ageb rek nep ḡin̄im̄ib.

² Pen bin bī l̄im ar wagin aul gos niñił gīpal nag ar ak rek ma ḡin̄im̄ib. Pen God nop ag niñjem, ne n̄ibep gos tep ūek, gos t̄im̄id m̄idmagił n̄ibi nab adan̄ k̄isen n̄ib lił, bin bī ke k̄isen n̄ib rek l̄in̄im̄ib. N̄ib ak, n̄ibi niñniğabim, c̄in titi gon, God nop tep ḡin̄im̄iñ. N̄ib niñniğabim kan̄ib tari kan̄ib tep ȳib; ȳipid gił nep ḡin̄igab ar ak niñniğabim. Pen n̄ibi nīg gił niñ tep gił, n̄ib akn̄ib rek nep ḡin̄igabim.

³ God ȳip ȳim̄ig niñił dek, wög ne gīpin. N̄ib ak, n̄ibep magiłsek agebin, c̄in bin bī kił, ag gos ma niñniñim̄ib. God ne niñ dep magił ak n̄ibep ke nokim nokim n̄ib. N̄ib ak me, n̄ibi nabıñ d̄il, c̄in tige p̄in bī rek m̄idobin, agił niñniñim̄ib.

⁴ C̄in nīpiñ, c̄in magiłsek m̄ib gon̄ nokim m̄ideb ak pen dai dai ke ke koñai nep m̄ideb. Dai okok wög ke ke m̄ideb; tob ak wög ne ak ke gīp, ŋ̄in̄magił ak wög ne ak ke gīp, udin ak wög ne ak

ke gīp. N̄ib ak, wagin ke ke m̄ideb rek, wagin ke ke nep gīpal.

⁵ N̄ib ak rek, c̄in Krais pīs ar m̄idobin okok ak rek nep wög ke ke gīpiñ ak pen bin bī k̄igin ne j̄im ŋ̄il nokim ak nep m̄idobin.

⁶ God c̄inop nokim nokim ȳim̄ig niñił d̄i tep gił, tap tep c̄inop ke ke n̄ib rek, ar n̄ibak nep niñił ḡin̄igabim. God bin bī ognap tap tep ŋ̄il, miñim yad bin bī okok ag niñniñim, agenigab ak, ne God niñ dep magił n̄ib rek ag niñniñim̄.

⁷ God bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, bin bī okok wög ognap gī niñniñim̄, agenigab ak, bin bī okok wög ognap gī niñniñim̄. God bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, bin bī ŋ̄ī pai bī okok miñim tep ognap ag niñniñim̄, agenigab ak, bin bī ŋ̄ī pai miñim ag niñniñim̄.

⁸ God bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, ai mam nak alap ȳirik gon̄im̄iñ ak, nop miñim ag ŋ̄ī tep gek, ne gos tep niñił miñ miñ ḡin̄im̄iñ, agenigab ak, ne akn̄ib rek ḡin̄im̄iñ. God bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, bin bī okok mani tap okok ulep gīp ak, kirop mani tap ognap niñniñim̄, agenigab ak, mani tap ognap abramek niñniñim̄. Bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, bin bī ognap kirop kod m̄idenim̄in, agenigab ak, ne gos niñ tep gił kirop kod m̄idenim̄iñ. Bin bī ognap tap tep ŋ̄il agn̄igab, bin bī ognap kirop ȳim̄ig niñił d̄i tep ḡin̄im̄in, agenigab ak, ne

miñ miñ gilig gi yimig niñjil
di tep ginimib.

*Bin bi okok kirop
midmagil linimib*

⁹ “Bin bi okok kirop midmagil lipin,” agil, esek ma agnimib; kirop midmagil yib lil, di tep yib ginimib. Tap si tap timel gep magil ak nop kaual maual nibi rek milik kal niñnimib. Pen kiliç gil nag tep ar ak nep di rib ginimib.

¹⁰ Bin bi ai mam sikop pen pen midmagil lipal rek, nibi Krais pis ar midebim ak rek nep ai mam sikop pen pen midmagil linimib. Ai mam sikop nibi okok yib kirop agem ar amnimij; pen yib nibi ke agem ar ma amnimij.

¹¹ Wög yirik marik ma ginimib; kiliç gil ginimib. Bi Kib cin ak nop wög gobin agil, tep gek niñlig gi ginimib.

¹² Bi Kib cinop dinigab, agil, tep gek niñlig gi, nop kod midenimib. Niñbep miker ognap onimij, kapkap sain rikil midenimib. God nop sobok gep ak ma kiriç gil, per nep sobok gilig gi midenimib.

¹³ Bin bi God pis ar midil, mani tap kiri ulep gonimij, kirop mani tap ognap nonim li niñnimib. Bin bi par okok niñbep apenimel, poj dil karip nibi dad amnimib.

¹⁴ Bin bi ognap niñbep gi timel genimel ak, niñbi pen, “God nop sobok gon kirop gi timel gañ,” agil ma sobok

ginimib; “God nop sobok gon kirop gi tep gañ,” agil sobok ginimib.

¹⁵ Bin bi ognap kiri miñ miñ gilig gi midenimel, nibi kirop eip miñ miñ gilig gi midenimib; pen bin bi ognap yim gep rek midenimel, nibi kirop eip yim gek niñlig gi midenimib.

¹⁶ Bin bi yib middeb okok kirop di tep gin, bin bi yib ma middeb okok kirop di tep ma gin agil, gos ak ma niñnimib. Kirop magilsek adip adip rek di tep ginimib. Cin bin bi yib middeb, agil, gos ak ma niñnimib. Bin bi yib ma middeb okok eip nab sakil midenimib. Cin nep niñ tep giçin, agil gos ak ma niñnimib.

¹⁷ Pen bin bi ognap niñbep niñel milik yapek, gi timel genimel ak, kirop pen ak rek nep gi timel ma ginimib. Bin bi okok niñel tep ginimij ar ak nep ginimib.

¹⁸ Bin bi ognap eip pen pen gin, agil gos ak ma niñnimib. Bin bi okok magilsek eip kapkap jim nil midojin, agil gos ak nep niñnimib.

¹⁹ Pen bin bi tep yad okok. Bin bi ognap niñbep gi timel genimel ak, kirop pen gi timel gin, agil, gos ak ma niñnimib. Ak God tap ne, agil niñnimib. Yad kirop pen abe gi timel gin, agil, God ne ke gos niñip rek ginigab. Mosis ne God minim agak ak dil, God Minim dai alap nu kıl tikil agak, “God ageb, ‘Niñbep gi timel genimel ak,

yad krop pen abe gi t̄mel
ginīgain; ak gos yad, 'ageb,'
agak.

²⁰ Nib ak, bi nak Solomon
God Minim dai alap nu k̄l
t̄kil agak,

"Bin bi nibep ned gi t̄mel
gilak okok

krop yuan lenim̄n ak,
tap magil n̄inim̄b;

krop n̄ig nen genim̄n
ak, n̄ig n̄inim̄b.

Nig genigabim̄ ak, bi nibep
ned gi t̄mel gilak okok
nabīc krop ar alan
mab yineb yineb
rek yokem yinek
niñigal," agak.

²¹ Nib ak me, nibep gi t̄mel
genimel, krop pen gi t̄mel
ma ginim̄b; krop gi tep
gem, ke sain gek amnim̄n.

13

*Gapman kai agnimel rek
ginim̄b*

¹ Pen cin magilsek gap-
man agnimel rek niñin. Ke
gos niñil, gapman ma mideb;
God agek, gapman mideb.

² Nib ak, bin bi an gapman
minim̄ t̄b juenigab, God
agek gapman mideb minim̄
ne ak abe t̄b juenigab. Bi
nibak God nop minim̄ kib
agnigab.

³ Bin bi gi tep ginigal
okok, gapman bi kib okok
jel gek ma pirknigal; bin
bi gi t̄mel ginigal okok nep,
gapman bi kib okok jel gek
pirknigal. Nib ak, gap-
man bi kib okok ma pirkjin,
ag gos niñenigabim̄ ak, nibi

mid tep ginim̄b niñil gap-
man bi kib okok, "Nibi gi tep
gipim," agnigal.

⁴ Pen tari: God agek, gap-
man bi okok, wög gep bi ne
rek midil, nibep kod midel
me, nibi mid tep ginigabim̄.
Pen nibi niñ tep gil, gi t̄mel
ma ginim̄b; gapman bi tu
par kid di ajpal ak, yokop
ma di ajpal. God agek, gap-
man bi okok, wög gep bi
ne rek midil, bin bi okok
gi t̄mel genigal ak, krop
dam minim̄ kib agil, pen yur
niñigal.

⁵ Nib ak, pen yur dijin rek
lip, agil, gapman minim̄ ak
kisen ma gin; God gapman
niñebir ag lek, cinop kod
midabal ak me, tari ginig
gapman minim̄ t̄b juin, agil,
minim̄ krop kisen gil kap-
kap mid tep gin.

⁶ Ar nibak nep me, takis
ak rek nep niñin. God gapman
bi okok krop niñebir agek,
gapman wög kiri nibak gil,
pe dipal.

⁷ Tap dai nibi tap tari
tari rek midenim̄n ak, dai
magilsek pag dai junim̄b.
Gapman takis neb ak, krop
takis niñim̄b. Bin bi ognap
takis ar ke ognap neb
ak, krop ak rek nep takis
niñim̄b. Bin bi minim̄ kiri
niñ dep okok, minim̄ krop
niñ dinim̄b. Bin bi yib dap
rannimel okok, yib krop
dap rannim̄b.

Pen pen midmagil linim̄b

⁸ Tap dai nibi ognap
midonim̄n, pis nep dai pag
ju dinim̄b. Pen cin tap dai

nokim alap mideb ak cin dai ak pag ju dipin, agil ma agnigabin; bin bi pen pen midmagil lep dai nibak agebin. Bin bi okok kiroc midmagil linigabin ak, God lo minim ageb ageb rek nep ginigabin.

⁹ God ne ke minim kiliç agak ak, Mosis ne God Minim dai ognap nu kiliç tikil agak, "Bin si bi si ma ginimib; cip ma niaq paknimib; tap si ma dinimib; bin bi ognap tap kiri okok tap cini rek midobkop, agil gos ma niyinimib," agak. God minim kiliç ognap sek agak. Pen God minim kiliç tari tari agak ak minim wagin nokim ak nep mideb: "Nak ke midmagil lipan rek, bin bi ke nib okok kiroc ak rek nep midmagil linimin."

¹⁰ Nibi bin bi ognap kiroc midmagil linigabim ak, kiroc gitimel ma ginigabim. Ar nibak nep, nibi bin bi midmagil linigabim ak, God lo minim ageb ageb ak magilsek ginigabim.

¹¹ Nin midobin nab nibaul ninj tep ginimib. Jisas nop ninj dil, kisen God (ne bin bi yad ke, agil,) cinop pis nep dam karip ne ar alan sinjak dad amnigab, ag gos niyoligipin. Pen mi ognap apil amnak, nin nibak min ulep mideb. Nib ak me, tari ginig wisin kin sakol git midebim? Warikil, gos niyilig git midenimib.

¹² Tapin kislom nab midobin rek, karip tikanig

geb. Nib ak me, kiri tap tari tari kislom nab eyaq rek ajil gi timel gi midebal ar ak kiri gil, Seten eip pen pen gep sior kiliç, usajil bad kiliç, tap melik sek God nib okok di yimin.

¹³ Nib ak, cin Jisas melik tep ne ar ak midobin, agil, gi tep gitlig gi nep midenigabin. Pen tap konjai yib nibil, nig kiliç nib sakol niaqil, bin si bi si gil, abramek gil, pen pen gil, tap kiri tap cin rek midobkop agil, gipal okok, ma gin.

¹⁴ Pen nibi Bi Kib Jisas Krais di walij rek yimil, midmagil acir nab cin adan gos gip ar ak titi gil ginigabin, agil gos ak ma niyinimib.

14

Asik mosik gipal okok kiroc ma ag ginimib

¹ Bin bi ognap Krais Jisas nop ninj dipal ak pen ninj di kiliç ma gil, gos omal nopal okok, "Kiroc dil ag amil apil gon, gos ninj tep ginimel," agil, ma ag ginimib; kiri Jisas Krais nop ninj dipal ak, bin bi cin, agil, di tep ginimib.

² Cin nipiñ, bin bi ognap Krais Jisas nop ninj di midil, tap okok abramek nibal; pen bin bi ognap, Krais Jisas nop gos ar ar nep ninj dil, nop tep ma ginigab, agil, kaj kimin kobri tap okok bil gil, yokop tap magil bep nep nibal.

³ Pen bin bi tap abramek nibal okok, bin bi tap bil gipal okok kiroc ma ag

junimel. Bin bı tap bıl gıpal okok, bin bı tap abramek nıbal okok, God nınek tap si tap tımel gıpal, agıl, kırop ma ag gınimel. Tari gınig: God bin bı nıb okok kırop dek, bin bı ne midebal.

⁴ Bı wög gep alap bı kıb ne nop wög ognap gınigab, nak nıñıl, gı tep gıpan aka gı tep ma gıpan, agıl ma agnigan. Bı kıb ne ke nıñıl, gı tep gıpan aka gı tep ma gıpan, agnigab. Pen ne gı tep gınigab. Bı Kıb ne ke nop gınek, ne tep gınimıñ rek lıp.

⁵ Pen bin bı ognap nıñel, nıñ alap God nıñ kıb ne rek lıp, nıñ alap nıñ yokop rek lıp. Pen bin bı ognap nıñel, nıñ alap God nıñ kıb ne rek ma lıp, nıñ magılseк nıñ ke ke rek ma mideb. Nıb ak, nıbi ke ke midebım rek, gos nıbi tep nıpım ar nıbak nıñıl gem amnımın.

⁶ Nıñ alap God nıñ kıb ne rek lıp, agıl nıpal okok, Bı Kıb nop gos nıñıl me nıg gıl gos nıpal. Pen bin bı kaj kımın kobri tap okok nıbal okok, God nop tep agıl nıbal. Bin bı asık mosık gı tep gıl, tap ognap nep nıbal okok ak rek nep, God nop tep agıl nıbal.

⁷ Cın komıñ mıdıl, cın ke ausek mıdobın, agıl gos ak ma nıñin. Kımniñ gınigabin ak, cın ke ausek mıdıl kımniñgabin, agıl gos ak ma nıñin.

⁸ Tari gınig: cın komıñ mıdıl, bin bı Bı Kıb yıb agel ar amnañ, agıl, gos ak nep nıñıl mıdonıgabin. Kımniñ

gınigabin ak, bin bı Bı Kıb yıb agel ar amnañ, agıl, gos ak nep nıñıl kımniñgabin. Nıb ak, komıñ mıdobın aka kımniñgabin, cın Bı Kıb bin bı wög gep ne mıdobın.

⁹ Ar nıbak nep, Krais ne kımıl warıkkak. Nıb ak me, cın komıñ mıdobın okok abe, bin bı bir kımbal okok abe, cın magılseк Bı Kıb bin bı ne mıdobın.

¹⁰ Nıb ak, nıbi tari gınig ai mam Krais pıs ar midebal ognap kırop, nıg gıpım, nıg gıpım, agıl mınım ag gıpım? Pen nıbi tari gınig ai mam Krais pıs ar midebal ognap kırop nıñem, kırı bin bı yokop rek lıp. Nıñ tep gınimıb: cın magılseк God udın yırıkkar ne ak mıdon, cınop mınım kıb agnigab.

¹¹ Aisaia God Mınım dai alap nı kıl tıkkıllagak,
“Bı Kıb ageb, ‘Yad nıñıd yıb agebin,

kısen bin bı okok magılseк yıp nıñıl, nabiñ dıl, kogım yımıl, “God ne nokım Bı Kıb mideb,” agnigal, ageb,” agak.

¹² Nıb ak, nıñım. Cın nokım nokım mıdobın rek, God cınop magılseк ag nıñek, cın komıñ mıdıl tap tari tari gıpın okok ag nııl, ti gınig nıg gıpın agıl agnigabin.

Ai mam Krais pıs ken midebal ognap kırop gos nıñimıb

¹³ Nıb ak, ai mam Krais pıs ar midebal ognap kırop, nıg gıpım, nıg gıpım, agıl mınım ag gıpım ak kırıg gınimıb.

Nibi gos niñil, yad gen ai mam Krais pís ar mideb alap s̄idol ḡıl, kanib koslam ajep rek ak amil, yap pakil gi t̄imel ḡinigab, agil, kapkap midil, ar nibak nep gem amn̄im̄inj.

¹⁴ Bi Kib Jisas bi ne midebin rek, gos yad ak niñ tep gīpin, tap bil gep ognap ma mideb. Bin bi ognap gos kiri ke niñil, tap bil gīpal. Pen tap nibak niñbon, God niñek tep ma ḡinigab, agil bil giñigal ak, tap nibak ma niñnimel.

¹⁵ Pen nibi, ai mam Jisas krop nen agil kimak nib okok krop midmagil ma lił, tap kiri asik mosik gīpal okok abramek nībem, kiri gos par niñil ap yap paknimel rek lip. Ar nibak gī timel giñigabim.

¹⁶ Nibi ke niñil, ar ognap giñim̄ib rek linigab ak pen bin bi ognap nig giñigabim ak niñil agnigal, "Krais pís ar midobin apal ak pen kiri niñebir tap si tap timel gebal ak me, c̄in nīp̄in, Jisas minim̄ tep ne minim̄ niñ dep apal ak esek apal," agnigal.

¹⁷ Tari giñig: God ne kin c̄in mideb minim̄ ar nibak agonigabin ak, tap niñeb nīg niñeb minim̄ nibak ma agnigabin; gī tep gep minim̄ ar ak nep agnigabin; kapkap sain tik midep minim̄ ar ak nep agnigabin; miñ miñ gīlig gī midep minim̄ ar ak nep agnigabin. Tap tep nib okok Kaun Siñ ne ñek dñigabin.

¹⁸ C̄in Krais nop niñ dil

nig gīlig gonigabin ak, God niñek tep giñigab; bin bi okok niñil, gī tep gīpal, agnigal.

¹⁹ C̄in titi ḡıl ai mam eip kapkap j̄im niñ midil, c̄in magilsek Krais minim̄ tep ne ak niñ dī kılıs gī, agil, kanib nibak nep kılıs gīlig gī k̄isen giñim̄ib.

²⁰ Tap magil ognap bil ma gep. Pen bi alap gos gos lił tap okok abramek nībek, Krais nop niñ dip bin bi alap niñil, s̄idol ḡıl, Krais niñ dip ak kiri ḡıl ap yap paknigab ak, bi abramek niñningab bi nibak nop gī timel giñigab. Tap magil nībil, God wög ne gī timel giñigab. Nibi nig aknīb rek ma giñim̄ib.

²¹ Nib ak, c̄in niñbon ai mam alap ap yap paknim̄rek lip, ag gos niñningabim ak, kaj yipil okok kiri ḡıl, nīg wain okok kiri ḡıl, tap okok kiri ḡıl giñigabim ak tep. Tari gon ai mam alap ap yap paknim̄rek lip, ag gos niñningabim ak, ai mam krop nen agil, nig ma giñim̄ib.

²² Yad tap niñeb ma niñeb minim̄ agesin ak, nibi tari gos nīp̄im ak, nibi ke God eip. God c̄inop gos tep nīb rek niñil gī damil, ai mam ognap krop ma tau niñigabin ak, miñ miñ gīlig gī midenigabin.

²³ Pen tap ognap gos par līlig gī niñningabim ak, minim̄ midenigab. Tari giñig: nig genigabin, God nop tep giñim̄, ag gos niñil ma

ñiñigabın; nop tep gìnìmìñ aka tep ma gìnìmìñ, ag gos nìñil ñiñigabın. Cìn nìg gıl rek abramek genigabın ak, tap si tap tìmel gìnigabın.

15

Bin bì ognap mid tep gìnìmel rek ar ak nep gos nìñin

¹ Cìn bin bì Krais nop nìñ dì kılıs gi mìdobın okok, cìnop ke tep gìnigab ar ak nìñil ma gìn.

² Bin bì Krais nop nìñ dì kılıs ma gipal okok, nop nìñ dì kılıs gìnìmel, agıl, gos ar ak nìñil gjìn. Cìn ke tep gìnigab ak tap kib mer; pen bin bì ognap, Krais nop nìñ dì kılıs gìnigal aka nop nìñ dì kılıs ma gìnigal ak tap kib.

³ Krais ak rek nep, ke tep gak ar ak ma gak. Krais ne Nap nop mìnìm agak ognap, Depid ne God Mìnìm dai alap nu kıl tìklak, “Nep ag jupal ak miñi yip ak rek nep ag juebal,” agak.

⁴ Kiri nìñ tep gìnìmel, agıl, God ne gek nìñil bì ned nìb okok God Mìnìm ak nu kıl tìklak. Cìn God Mìnìm nìbak udın li nìñil, mìnìm tep nìbak nìñ dìl, Jisas Krais nìñ dì kılıs gıl, kılıs gıl gi tep gıl, kapkap miñ miñ gılıg gi gos sek mìdenigabın. Ar nìbak nep God ne gek, God Mìnìm nìbak nu kıl tìklak.

⁵ God ne gek, nìbi Jisas Krais nìñ dì kılıs gıl, kılıs gıl gi tep gıl, kapkap miñ miñ gılıg gi gos sek mìdenigabım. Pen Krais Jisas gak rek nìñil nìbak rek

gìn, agıl, nop nìg gıl kisen gıl, God ne gek, nìbi gos ar nokım nìñil jím nìl mìdıl, gìnìmib.

⁶ Nìbi nìg gıl, gos nokım nep, meg mìgan nokım adıp adıp ak nep, Bi Kib cìn Jisas Krais Nap yib ne ak agem ar amnìmìñ.

God Isrel bin bì mer okok kìrop ak rek nep yìmig nìñip

⁷ Gos nìñ tep ma gipek nìñ ak, Krais nìbep yìmig nìñil dì tep gek, bin bì ne mìdebiñ ak, nìbi ke kapkap pen pen yìmig nìñil, dì tep gıl, mìdmagıl lìlig gi mìdem, bin bì ognap nìñil God yib ne agel ar amnigab.

⁸ God bırarık nep Juda kai nìsed acık kiri okok kìrop mìnìm kılıs nìñid agak ak, agak rek nep gìnigab ak nìñimìl, agıl, Krais ne Juda kai kìrop nen agıl owak.

⁹ Nìb ak, Juda bin bì mer okok, God ne cìnop yìmig yib nìñip, agıl, yib nop agel ar amnañ, agıl, Krais owak. Krais ned Nap God nop mìnìm agak rek, Depid God Mìnìm dai ognap nu kıl tìklil agak,

“Nìb ak, yad Juda bin bì mer nab okok mìdıl, kìmep agıl, yib nak ak agen ar amnigab, agıp,” agak.

¹⁰ Mìnìm alap Mosis God Mìnìm dai alap nu kıl tìklak agak,

“Nìbi Juda bin bì mer okok, God bin bì ne eip pak jím nìl, miñ miñ gìnìmib,” agak.

11 Pen mìnìm alap Depid God
Mìnìm dai alap ū kıl tı̄kıl
agak,
“Nı̄bi Juda bin bı̄ mer okok
magı̄lseк

Bı̄ Kıt̄b yı̄b ne agem ar
amnanj.

Nı̄bi bin bı̄ karı̄p lım ke tı̄gonj
tı̄gonj magı̄lseк
kı̄mep aglı̄g gī, yı̄b nop
agem ar i oklaŋ am-
naŋ,” agak.

12 Pen Aisaia ak rek nep God
Mìnìm dai alap ū kıl tı̄kıl
agak,

“Bı̄ Jesi tı̄kek tı̄k damıl tı̄k
donı̄gal bı̄ alap apı̄l,
bin bı̄ karı̄p lım
ke ke mı̄debal
okok magı̄lseк kod
mı̄denı̄gab.

Juda bin bı̄ mer okok, Bı̄
nı̄bak nep gos nı̄njıl,
gos sek mı̄denı̄gal,”
agak.

13 God ne gak ak nı̄njıl, gos
sek mı̄dobın. God gek, nı̄bi
nop nı̄n dı̄ kılıs gīl, mı̄ñ mı̄ñ
gīlíg gī, kapkap cı̄bur sain
sain gīlíg gī mı̄denı̄mı̄b. Nı̄g
gīlíg gī mı̄dem, Kaun Sı̄ŋ ne
kılıs sek gos tı̄mid mı̄dmagı̄l
nab nı̄bep adan apı̄l gek, nı̄bi
gos sek nep mı̄denı̄gabım.

*Pol tari gını̄g mìnìm kılıs
agı̄l mij ū kıl tı̄kak?*

14 Pen ai mam sı̄kop. Gos
yad nı̄nebin nı̄bi bin bı̄ tep
yı̄b; nag ar tari gem God nop
tep gını̄gab ak nı̄n tep gīpı̄m;
nı̄bi ai mam nı̄bi okok God
Mìnìm tep ak pen pen ag nı̄n
tep gını̄mı̄b rek lı̄p.

15 Pen nı̄bep mij ū kıl
tı̄kebin nı̄baul, mìnìm kılıs
rek ognap agebin. God yı̄p

yı̄mig nı̄njıl, dı̄ tep gīl, wög
gep bı̄ ne ag lak ak me, yad
nı̄bep mìnìm kılıs nı̄bak,
kauyan agen nı̄n tep gīm,
agı̄l agebin.

16 God yı̄p ag lek, yad Krais
Jisas wög gep bı̄ ne mı̄dıl,
Juda bin bı̄ mer okok kı̄rop gī
nı̄l, God mìnìm tep ak kı̄rop
ag nı̄bin. Yad God mìnìm
tep ag nı̄bin ak, yad God nop
tap sobok gep bı̄ rek mı̄dıl,
mìnìm tep ne ag nı̄bin. Nı̄g
gen, Juda bin bı̄ mer okok,
God nop tap sobok gī nı̄bal
tap tep yı̄b tap ma gīp rek lel,
God nop tep gını̄gab. Kaun
Sı̄ŋ ne gek, kı̄ri bin bı̄ ke
komı̄n tep rek lel, God kı̄rop
mı̄ñ mı̄ñ gīl dı̄nı̄gab.

17 Krais Jisas eip jı̄m nı̄l
mı̄debin ak me, yı̄p tep gek
nı̄njı̄líg gī, God nop wög gīlíg
gī mı̄debin.

18-19 Krais gek yad nop wög
gīl, yad wög tari tari gīpin
ak nep agnı̄gain. Yad Juda
bin bı̄ mer okok kı̄rop Krais
mìnìm tep ak ag nı̄ ajenek
nı̄njı̄líg gī, Kaun tap ma gep
rek ognap gek nı̄njı̄líg gī, Juda
bin bı̄ mer okok nı̄njıl, God
mìnìm ak dı̄pal. Yad karı̄p
lım Jerusalem wagın gīl,
Krais mìnìm tep ak magı̄lseк
yı̄pı̄d gīl nep kanı̄b par yı̄b
ag nı̄t tep gīl dam dam karı̄p
lım Ilirikam amił, adık gī
onek.

20 Gos yad per nı̄pin ak,
bin bı̄ Krais mìnìm ne ned
ma nı̄pal karı̄p lım okok
nep amił ag nı̄nım, agı̄l gos
nı̄pin. Bı̄ Krais mìnìm ag nı̄eb
ognap ned amił sap bir pı̄nı̄l
gīpal ar ak karı̄p gını̄m, agı̄l

ma gos n̄ipin.

²¹ Aisaiā ne God M̄in̄im dai alap n̄u k̄l t̄k̄l agak,

"K̄rop m̄in̄im tep ne ma ag
n̄ibal

pen k̄iri n̄in̄igal.

Bin b̄i m̄in̄im tep ne peyig
ma n̄ipal okok,

k̄iri n̄in̄il n̄in̄i tep
ḡin̄igal," agak.

*Pol taun k̄ib Rom amn̄in,
agak*

²²⁻²³ N̄ib ak, mi konjai ȳib nep, karip l̄im s̄in̄ aul ag n̄i aj aj, taun k̄ib n̄ibi Rom amn̄im agölögipin ak pen n̄in̄im rek ma lak. Pen m̄in̄i karip l̄im t̄igon̄ s̄in̄ aul w̄ög ḡin̄im rek ma l̄ip n̄in̄il yad n̄ibep n̄in̄ig n̄in̄igain.

²⁴ Yokop ulep m̄ideb, karip l̄im Spen amn̄ig gebin. Gos yad n̄ipin ak, am n̄ibep eip s̄ikol magīl alap k̄in̄ m̄iden tep gek n̄in̄lig gī, k̄isen n̄ibi ȳip dam Spen kanib tam ak yokn̄im̄ib, ag gos n̄in̄ebin.

²⁵⁻²⁶ Pen Masedonia Propins bin b̄i abe, Akaia Propins bin b̄i abe, Jerusalem bin b̄i Krais p̄is ken m̄idil mani tap k̄iri ma m̄ideb okok, k̄rop mani tap k̄iri okok abramek n̄ibal ak, m̄in̄i k̄rop n̄in̄im, agīl n̄in̄igain.

²⁷ Gos k̄iri ke n̄in̄il ḡipal n̄ibak, gī tep ḡipal. Juda bin b̄i Krais m̄in̄im tep ak dam, Juda bin b̄i mer okok k̄rop ag n̄ibal rek, God mani tap k̄rop n̄ib okok ognap Juda bin b̄i k̄rop pen n̄in̄igal ak tep.

²⁸ Pen mani ȳip n̄ibal n̄ibak magīlsek dam

Jerusalem b̄i okok n̄il, Spen kanib ak amil, n̄ibi m̄idebim̄ s̄in̄ak n̄in̄igain.

²⁹ N̄in̄ n̄ibak apil n̄ibep eip k̄in̄ m̄iden, Krais gos tep ne c̄inop ūek, n̄ibi nop n̄in̄ dī c̄ici l̄il miñ miñ ȳib ḡin̄igabim̄.

³⁰ Ai mam yad okok. B̄i K̄ib Jisas Krais p̄is ar m̄idebim̄ ak, God Kaun nab n̄ibep adan̄ m̄idil n̄ibep m̄idmagīl lep magīl ak n̄ib rek, ȳip ag gos n̄in̄il, God nop sobok ḡilīg gī nep m̄idenim̄ib.

³¹ God nop sobok ḡilīg gī m̄idenim̄ib, yad Jerusalem amn̄ig gīl, karip l̄im Judia amen, Judia bin b̄i Krais nop ma n̄in̄ dīpal okok ȳip gī t̄imel genim̄el, God ne ȳip dī komīn̄ yokn̄im̄in̄. Pen God nop sobok ḡilīg gī m̄idenim̄ib, yad Jerusalem amjakil, Krais bin b̄i ne okok k̄rop tap tari tari gī n̄in̄igain ak gen, k̄rop tep gek n̄in̄lig gī, eip j̄im̄ n̄il m̄idojin̄.

³² N̄ib ak, God ȳip yau agonim̄in̄, n̄ibi m̄idebim̄ s̄in̄ak amil, won alap k̄in̄ m̄iden tep gek n̄in̄lig gī, n̄ibep eip m̄idenigain.

³³ God n̄ibep magīlsek kod m̄idek n̄in̄lig gī, kapkap j̄im̄ n̄il m̄idil m̄id tep ḡin̄im̄ib. N̄ib akn̄ib rek tep.

16

*Pol, "N̄ibi m̄idebim̄?"
agak*

¹ Pen ai c̄in Pibi, Senkria taun s̄in̄ak c̄oc w̄ög ḡip bin ak, neb. Ne bin tep ȳib. N̄ibi

midebim siŋak amjakek, nop
di tep giniŋib.

² Yip tep giniŋab ak, ne
midebim siŋak amjakek,
nihi Bi Kib niŋ dipim rek,
Bi Kib bin bi ne pen pen
di tep giŋal ak rek, nop di
tep giniŋib. Nop tap ognap
ma midonimij, abramek
niŋimib. Ne bin bi okok
konjai nep krop di tep giŋ,
yip abe di tep giŋ giŋ.

³ Pen bin Prisila abe,
niŋmił Akwila abe,
Krais nop wög jim
nił goligipin ber
mal krop agnimib,
“Pol nirep ber mal,
‘Midebir?’ agip,”
agnimib.

⁴ Ned yip ŋag pak linig
gelak, ber tep yad omal
midil, yip di kasin girek.
Pen cirop ke ŋag pak linimel,
agil gos ak ma niŋil, niŋ ger,
yip tep giŋ, Juda bin bi mer
karip lim ke par okok ag ŋen
Krais Jisas niŋ dipal okok
krop abe tep giŋ.

⁵ Pen bin bi Krais Jisas
niŋ dipal karip
krop ber ak apil
mogim giŋal okok
krop ak rek nep
agnimib, “Pol
niŋep, ‘Midebim?’
agip,” agnimib.

Mam midmagil yad
Epinitas nop
agnimib, “Pol nep,
‘Mideban?’ agip,”
agnimib. Esia
Propins siŋak, Krais
nop ned dak bi me
niŋbak.

⁶ Bin Maria niŋep kiliš yiň
giŋ wög giŋ noligip ak
nop agnimib, “Pol
nep, ‘Mideban?’
agip,” agnimib.

⁷ Pen bi tiđig yad niŋeb
rek, Adronaikas
abe, Junias abe,
krop mal agnimib,
“Pol nirep mal,
‘Midebir?’ agip,”
agnimib. Kiri mal
Krais nop ned niŋ
direk, yad kisen niŋ
dinek. Yip miň lilač
rek, krop mal ak
rek nep miň lel, jim
nił midoligipin. Pen
bi Jisas miňim dad
ameb okok, bi niň
omal krop niŋ tep
yiň giŋal.

⁸ Mam midmagil yad Amplietas,
Krais nop ciŋ tep giŋ bi niŋbak,
nop agnimib, “Pol
nep, ‘Mideban?’
agip,” agnimib.

⁹ Mam Urbanis nop
agnimib, “Pol nep,
‘Mideban?’ agip,”
agnimib. Mam
niŋbak yad eip Krais
nop wög jim nił
goligipir. Mam tep
Stakis nop ak rek
nep agnimib, “Pol
nep, ‘Mideban?’
agip,” agnimib.

¹⁰ Apeles, miker apek,
Krais nop niŋ di wös
giŋ mid tep giŋ bi ak,
nop agnimib, “Pol
nep, ‘Mideban?’
agip,” agnimib.

Bin b̄ Aristobyulas karıp
k̄in m̄debal okok
k̄rop agn̄m̄b, "Pol
n̄bep, 'M̄debiṁ?'
agip," agn̄m̄b.

11 B̄ t̄d̄ig yad n̄nejeb
Herodion nop
agn̄m̄b, "Pol nep,
'M̄deban?' agip,"
agn̄m̄b.

Bin b̄ Nasisas karıp ak
k̄in m̄d̄il, B̄ K̄ib
n̄nj d̄ipal okok
k̄rop agn̄m̄b, "Pol
n̄bep, 'M̄debiṁ?'
agip," agn̄m̄b.

12 Bin Traipina abe
Traiposa abe, B̄
K̄ib nop n̄nj d̄ilig
gi, nop wōg ḡipir
bin n̄b omal k̄rop
agn̄m̄b, "Pol n̄rep
mal, 'M̄debir?'
agip," agn̄m̄b.

Ai tep yad Persis, B̄ K̄ib
nop n̄nj d̄ilig gi,
nop wōg k̄il̄s ḡip
bin n̄bak nop ak
rek nep, "Pol nep,
'M̄deban?' agip,"
agn̄m̄b.

13 B̄ Rupas, Krais nop wōg
k̄il̄s gi ḡip ak, nop
agn̄m̄b, "Pol nep,
'M̄deban?' agip,"
agn̄m̄b. Non̄m ne
ak, ami yad rek līp
ak, nop ak rek nep
agn̄m̄b, "Pol nep,
'M̄deban?' agip,"
agn̄m̄b.

14 Asinkritas, Pligon,
Hermes, Patrobas,
Hermas, n̄mam
s̄ikop k̄iri eip
m̄debal okok abe

k̄rop magil̄sek, "Pol
n̄bep, 'M̄debiṁ?'
agip," agn̄m̄b.

15 Pilologas, Julia, Nereus,
Nereus n̄nai ne
Olimpas, Krais
bin b̄ ne k̄iri
eip m̄debal okok
magil̄sek, "Pol
n̄bep, 'M̄debiṁ?'
agip," agn̄m̄b.

16 N̄bi B̄ K̄ib nop n̄nj
d̄ip̄im rek, pen
pen ag wasu d̄ilig
gi, m̄ikem bom
s̄ilokn̄m̄b.

Krais bin b̄ ne s̄in aul,
Krais nop sobok
ḡin̄g cōc ke ke
moḡim ḡipal okok
n̄bep, "M̄debiṁ?"
agebal.

*M̄n̄im esek agebal okok
ma d̄in̄m̄ib*

17 Ai mam tep yad okok,
n̄nj tep ḡin̄m̄ib. Bin b̄
ognap m̄n̄im okok n̄b okok
n̄b dapił, bin b̄ Krais p̄is
ar m̄debal okok k̄rop ag
ñel ñel, gos tep ned n̄njak
ar ak k̄ir̄g gił, m̄n̄im esek
apal n̄bak d̄il, asik ke ke
līpal. N̄bep n̄b akn̄b rek
nep ḡin̄m̄īl̄ rek līp ak,
m̄n̄im esek agen̄mel ak ma
d̄in̄m̄ib.

18 Bin b̄ n̄g ḡipal okok, B̄
K̄ib c̄in Krais nop wōg ak ḡin̄,
agil̄ gos ak n̄njil̄, ma ḡipal;
k̄rop ke tep ḡip ar ak nep gos
n̄njil̄, ḡipal. K̄iri m̄n̄im sain
sain rek, bin b̄ ȳib dap raneb
m̄n̄im ak nep agl̄ig agl̄ig gi
m̄idel n̄njlig gi, bin b̄ n̄nj tep
ma ḡipal okok m̄n̄im esek
k̄iri n̄nj d̄il s̄idol ḡipal.

¹⁹ Nı̄bi pen God mınım tep ak dı̄ tep gıl, ageb rek gıpim, bin bı̄ okok magılsek nı̄pal ak, yıp tep yı̄b gıp. Tap tari God udın yırık ne tep gınımış ak, nı̄bi bin bı̄ gos nı̄nejb rek mı̄dil, tap tari God udın yırık ne tap sī tap tı̄mel rek mı̄donımış ak, nı̄bi bin bı̄ gos saköl rek mı̄denımış ak, yıp tep gınıgab.

²⁰ Maŋ mı̄deb, God bin bı̄ kod mı̄d tep gıp ak, ne Seten nop dı̄ talak mok nı̄bep okok lek, kılıs ne ma mı̄denıgab.

Yad God nop sobok gebin, Bı̄ Kib cın Jisas nı̄bep yımış nı̄njıl dı̄ tep gek nı̄njı̄g gıt, nı̄bi mı̄d tep gınımış.

²¹ Bı̄ yad eip wög jım nı̄l gıpır, Timoti, nı̄bep ageb, "Mı̄debım?" ageb. Bı̄ tı̄dig nı̄nejb yad okok Lusias, Jeson, Sosipata ak rek nep nı̄bep, "Mı̄debım?" agebal.

²² Pen yad bı̄ Tetias, Pol agek mij nı̄l kıl tı̄kebin aul, ak rek nep nı̄bi Rom kai Krais pı̄s ar mı̄debım okok nı̄bep, "Mı̄debım?" agebin.

²³ Bı̄ Gaias, yıp Pol dam karıp ne ak lıl, kod mı̄d tep gıp ak, nı̄bep, "Mı̄debım?" ageb. Bı̄ nı̄bak nep Krais pı̄s ar mı̄debal bin bı̄ okok agek karıp ne ak amił mogım gıpal, kırop dı̄ tep gıl mı̄deb.

Pen bı̄ kuskus pe ñeb Erastas abe, mam cın Kwotas abe, ak rek nep nı̄bep, "Mı̄debım?" agebir.

²⁴ Yad God nop sobok gebin, Bı̄ Kib cın Jisas Krais nı̄bep magılsek yımış nı̄njıl dı̄ tep gek nı̄njı̄g gıt, nı̄bi mı̄d

tep gınımış. Nı̄b aknı̄b rek tep!

²⁵⁻²⁶ Pen God yı̄b ne agon ar amnaŋ. Ne nep me nı̄bep kod mı̄dek nı̄njı̄g gıt, nop cı̄g tep gıl mı̄denımış rek lıp. Jisas mınım tep nı̄bak ned we gıl mı̄doliğıp ak pen miñni, bı̄ God mınım agep okok God Mınım nı̄l kıl tı̄klak wagın ak mı̄sen lek, yad mınım tep nı̄bak bin bı̄ okok kırop per ag nı̄bin. God nep agek me, bin bı̄ karıp lı̄m ke tı̄goŋ tı̄goŋ magılsek ag ñon, nop nı̄ŋ dıl ageb rek gını̄mel.

²⁷ God nokım gos tep gos kılıs gıl nı̄njıp ak, Jisas Krais nop cınop nen agıl ag yokek owak rek, yı̄b ne per nep per nep agon ar amnaŋ. Nı̄b aknı̄b rek tep.

1 Korid

Pol mış ned ak Korid bin bı kırop ñu kıl tıkkak

¹⁻² Yad Pol. God ne ke yıp ag lak rek, Krais Jisas mı̄nım dad ameb bı̄ ne alap mı̄debin. Mam cın Sostenes eip sı̄njaul mı̄dıl, mış nı̄baul nı̄bep taun kı̄b Korid sı̄njaç God bin bı̄ ne mı̄debim okok ñu kıl tı̄kebin. Nı̄bi Krais Jisas nop nı̄n dı̄pekk ak, God agek, nı̄bi bin bı̄ ke komı̄n tep ne mı̄debim. Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais nop sobok gı̄pal bin bı̄ karıp lı̄m tı̄goñ tı̄goñ magı̄lsekk, God kı̄rop bin bı̄ sı̄n ne mı̄denimel agı̄l ag lak. Krais Jisas ne Bı̄ Kı̄b cın mı̄deb; ne ak rek nep Bı̄ Kı̄b nı̄bi mı̄deb.

³ God Bapi cın abe, Bı̄ Kı̄b Jisas Krais abe, nı̄bep yı̄mig nı̄njił dı̄ tep ger, nı̄bi mı̄d tep gı̄nimib.

Pol God nop tep agak

⁴ Krais Jisas nop cı̄g mı̄dem, God ne nı̄bep dı̄ tep gıl tap tep nı̄b ak nı̄njił, yad per God nop tep agebin.

⁵ Tari gı̄nig: nı̄bi Krais nop cı̄g mı̄dem, Krais nı̄bep dı̄ tep yı̄b gek, nı̄bi gos nı̄n tep gıl, mı̄nım ag nı̄t tep gı̄pim.

⁶ God ne gek, Krais mı̄nım tep ak nab nı̄bep adan̄ apek, nı̄bi nı̄n dıl, ageb rek nep gı̄pim.

⁷ Nı̄b ak, Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais onı̄gab agı̄l kod mı̄debim nı̄n aul, God Kaun

tap tep nı̄b okok bı̄r magı̄lsekk dı̄pim.

⁸ Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais nı̄bep kod mı̄dıl gı̄ nı̄t tep gek, nı̄bi karıp lı̄m wagın aul mı̄dıl, mı̄nım tep ne ak nı̄n dılı̄g gı̄ mǖdıl, nop ma kırı̄g gı̄nigabım. Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais onı̄gab nı̄n ak, nı̄bi mı̄nım ognap ma nı̄nigabım.

⁹ God ageb rek nep geb. Ne nı̄bep ag lek, nı̄bi Nı̄t ne Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais eip jı̄m nı̄n mı̄debim.

Krais bin bı̄ okok gos dı̄ ar nokım nı̄njił, jı̄m nı̄n mı̄denimel

¹⁰ Ai mam sı̄kop. Bı̄ Kı̄b cın Jisas Krais pı̄s ar mı̄dobın ak me, mı̄nım ke ke ar ognap ma lı̄nımib. Gos ar nokım nı̄njił, mı̄nım ar nokım agı̄l, jı̄m nı̄n yı̄b mı̄denimib.

¹¹ Pen bin Klowi bin bı̄ ne ognap apı̄l yı̄p agek nı̄pin, nı̄bi ai mam yad ognap nı̄bi ke pen pen agebim.

¹² Nı̄b ak, ognap agebim, “Cın Pol bin bı̄ ne,” agebim. Ognap agebim, “Cın Apolos bin bı̄ ne,” agebim. Ognap agebim, “Cın Sipas bin bı̄ ne,” agebim. Ognap agebim, “Cın Krais bin bı̄ ne,” agebim.

¹³ Agebim nı̄bak Krais nop tı̄g asık ke ke lı̄nımib rek lı̄p. Yad mab kros bak alan̄ nı̄ag pak lel nı̄bep nen agı̄l kı̄men rek, yı̄b yad agı̄l Pol bin bı̄ ne mı̄dobın agebim aka? Pol yı̄b agı̄l nı̄g pakpek aka? Nı̄b ak, “Cın Pol bin bı̄ ne,” “Cın Apolos bin bı̄ ne,” agebim ak esek agebim.

¹⁴ Pen amıl nı̄bep eip mı̄denek nı̄n ak, bin bı̄ konjai nı̄g ma pak nı̄nek. Bı̄ omal nep Krispas Gaias nep nı̄g pak nı̄nek. Nı̄b ak, God nop tep agebin.

¹⁵ Mer ak, yokop esek apkep, "Pol yı̄b ne agıl nı̄g paknok," apkep.

¹⁶ Pen saköl gıpın. Yad Stepanas bin bı̄ ne okok kırop abe nı̄g pak nı̄nek. Pen bin bı̄ ognap sek nı̄g pak nı̄nek aka ma nı̄pin.

¹⁷ Krais yı̄p, "Bin bı̄ okok kırop nı̄g pak nı̄nımın," agıl ma agak. "Kırop mınım tep yad ak ag nı̄nımın," agak. Nı̄b ak, mınım tep ne ak ag nı̄bin. Pen bin bı̄ ognap gos kıd yı̄k nı̄jıl apal rek ma ag nı̄bin. Mınım nı̄g gıl agen, Krais mab kros bak alanı̄nag pak lı̄lak mınım ak mınım yokop alap rek lek, bin bı̄ okok ma nı̄j dı̄nı̄mel, agıl, mınım tep ne ak yı̄pı̄d gıl nep ag nı̄bin.

¹⁸ Bin bı̄ mab ke yı̄neb kanı̄b nı̄bak amebal okok, Krais mab kros bak alanı̄nag cı̄nop nen agıl kı̄mak mınım ak nı̄nel, mınım saköl rek lı̄nı̄gab. Pen cı̄n God cı̄nop dı̄ komı̄j yokeb nı̄jıl, Krais mab kros bak alanı̄nag cı̄nop nen agıl kı̄mak mınım nı̄bak nı̄jıl, God kılıs sek, ne ke cı̄nop dı̄ komı̄j yokeb, agıl nı̄njobın.

¹⁹ Ar nı̄bak God Mınım ak, Aisaia ne God mınım agak ak nı̄ kıl tı̄kıl agak,

"Bin bı̄ gos kıd yı̄k nı̄pı̄n apal okok,

gos kırı ak ke nı̄jıl, gos tep nı̄pal.

Pen yad gen, gos nı̄jıl apal rek ma lı̄nı̄gab, mınım abramek apal rek lı̄nı̄gab," agak.

²⁰ Nı̄b ak, bin bı̄ gos nı̄jeb okok, bin bı̄ koles kı̄b ambal okok, bin bı̄ mınım tari tari ag amıl apıl gıpın okok, mınım kı̄b tep tep kırı nı̄pal ak, God nı̄jek, mınım saköl rek lek, pı̄s nep ap yap paknı̄gal.

²¹ God ne ke nı̄j tep gıp rek, bin bı̄ gos cı̄n ak ke nı̄jın, agıl, ke pı̄yo nı̄njı̄gab okok, ne tigep bı̄ rek mı̄deb ak ma nı̄njı̄gab. Bin bı̄ nı̄b okok Krais mınım tep ag nı̄bın ak nı̄nel, kırop mınım saköl rek lı̄nı̄gab. Pen God ne ke gı̄nı̄gain agıl ag lak rek, bin bı̄ mınım saköl ag nı̄bın nı̄bak nı̄j denı̄gal okok, God kırop tı̄g asık yoknı̄gal.

²² Juda bin bı̄ okok apal, "Tap ma gep rek ognap gem nı̄jıl, nı̄jı̄d agebım, agıl nı̄njı̄gabın," apal. Pen Grik bin bı̄ okok gos tep tep kı̄sen nı̄b ar ognap nı̄jın, agıl per nep pı̄yo nı̄pal.

²³ Nı̄b ak me, Krais cı̄nop nen agıl kı̄mak mınım ak agon, Juda bin bı̄ okok nı̄jıl apal, "Mınım yırı̄k gıp ak tari gı̄nı̄g agebım," apal. Pen Juda bin bı̄ mer okok apal, "Mınım kı̄sen nı̄b pı̄yo nı̄njobın ak ma agebım. Ak mınım nı̄nı̄lonı̄l lı̄lı̄g agebım," apal.

²⁴ Pen God cı̄nop Juda bin bı̄ ognap abe, Grik bin bı̄ og-

nap abe, bin bı yad dıñigain, agıl ag lak nıñıl cın Krais nop nıñıl nıpiń, God kılıs sek mıdeb rek, Krais abe nıb aknıb rek nep kılıs sek mıdeb; God gos kıd yık nıñeb rek, Krais abe nıb aknıb rek nep gos kıd yık nıñeb.

²⁵ Bin bı okok Krais apıl kımak ak nıñıl, God ne kılıs ma mıdeb agnıgal; pen God ne kılıs ne ke gak gos ak ma nıñıngal. Bin bı okok Krais apıl kımak ak nıñıl, God ne gos tep ma mıdeb agnıgal; pen God ne gos tep ne ke gos nıñak wagın ak ma tık nıñıngal.

²⁶ Ai mam sıkop. Nıbi ke nıñım! God nıbep sık agak nıñ ak, nıbi bin bı tigeplrek mıdebek nıbep sık agak? Bin bı gos nıñeb apal okok, bin bı kıb okok, bin bı yıb mıdeb okok, nıbep koñai sık ma agak.

²⁷ Bin bı gos kıd yık nıpiń apal okok nabıñ dılanj, agıl, God bin bı gos tep ma nıpal okok dak. Bin bı kılıs mıdobın apal okok nabıñ dılanj, agıl, God bin bı kılıs ma mıdeb okok dak.

²⁸ Bin bı yıb sek mıdobın apal okok bin bı yokop rek mıdelanj, agıl, God kırop kırıg gıl, bin bı tam okok yıb ma mıdeb apal okok kırop dak.

²⁹ God ne nıg gak ak, bin bı ognap God udın yırı́k ar ak, yıb kırı ke agel ar amnıñım rek ma lıñıgab, agıl gak.

³⁰ God gek, Krais Jisas eip jım nıñ mıdebiń. Nıb ak, God gek, Krais Jisas nop nıñ

dıł, nop eip jım nıñ mıdıl, nop gos nıñlıg gı mıdobın ak me, cın gos kıd yık nıñeb bin bı rek mıdobın. Krais eip jım nıñ mıdobın ak me, God cınop nıñıl bin bı komıñ tep yad ageb. Krais eip jım nıñ mıdobın ak me, God cınop nıñıl bin bı asıñ ma mıdeb yad ke ageb. Krais eip jım nıñ mıdobın ak me, God cınop nıñıl tap si tap tımel gıpı́m gac ak Ni yad bır lig gı yokıp ageb.

³¹ Mınım ar nıbak God Mınım ak nıñ kıl tıkił aglak, "Bin bı mıñ mıñ gıjın agenımel ak, kırı Bi Kırı cınop tap tari tari nıb ak gos nıñıl, mıñ mıñ gınımel," aglak.

2

Pol Krais cınop nen agıl mab kros bak alañ kımak mınım ak ag nıloğıp

¹ Pen ai mam sıkop. Yad amıl nıbep eip kın mıdenek nıñ ak, God Mınım nıñıd yıb ak ag nıñım, agıl, mınım kıl tep owıp okok rek aka gos kıd yık nıñeb mınım okok rek ma ag nıñek.

² Amıl kırop eip mıdıl, gos ognap ke nıñıl kırop mınım ag nıñıgın, agıl, gos ak ma nıñnek. Jisas Krais nop mab kros bak alañ nıag pak lel cınop nen agıl kımak gos ar nokı́m nıbak nep nıñıl, kırop ag nıñıgın, agıl, gos ak nep nıñnek.

³ Nıb ak, nıbep eip mıdenek ak, mıb goñ yad kılıs ma mıdeklar; yad jel

gek pîrikil, jep jep dîlig gi
mîdenek.

⁴ Bin bî ognap mînîm ke
piyo niñil, mînîm yîdek kal
adîp adîp ar nîbak nep rek
agin agîl gîpal rek ma gînek.
God Kaun ak yîp kîlis ne ak
ñek niñlig gi, Jisas mînîm
tep ak kîlis sek ag ñînek ak
mîsen nipek.

⁵ God niñ gak ak, bî og-
nap mînîm kîl tep ak agel,
nîbi bî niñil God nop ma niñ
dînîmel; pen yad kîlis yad ke
gen, kîri yîp niñ dîlanj, agîl,
God niñ gak.

God Kaun gos tep ñeb

⁶ Pen yad amîl bin bî Krais
nop yîpid gîl niñ dî kîlis
gîpal okok eip am mîdîl,
kîrop gos kîd yîk niñeb
mînîm ognap ag ñîbin. Pen
karîp lîm ar wagîn aul gos
kîd yîk niñpal rek ma ag
ñîbin. Kiñ okok bî kîb okok,
kîri gos kîd yîk niñpal rek ma
ag ñîbin. Kiñ okok bî kîb
okok kîri pîs nep kîr gînîgal.

⁷ Pen yad kîrop mînîm
ag ñîbin nîbak, God gos
kîd yîk niñeb mînîm we gîl
mîdoligîp ak ag ñîbin. God
gos kîd yîk niñeb mînîm
nîbak bîrarîk ped okok karîp
lîm ma gi lak ñîn ak nep we
gîl mîdoligîp. God ne bîrarîk
ped okok karîp lîm ma gi lak
ñîn ak nep, Krais Jisas eip
melîk sek mîdenîgal, agîl,
gos kîd yîk niñeb mînîm tep
nîbak ag lek, wös rek yîb we
gîl mîdoligîp. Yad gos kîd
yîk niñeb mînîm nîbak nep
nîbep ag ñîbin.

⁸ Lîm dai ar wagîn aul
kiñ okok abe, bî kîb okok
abe, gos kîd yîk niñeb mînîm
nîbak ma tîk niñlak. Niplap
rek agep, Bî Kîb melîk sek
seb kab ar alan nîb owak ak
nop ñag pak ma liplap.

⁹ Pen God Mînîm ak ñu kîl
tîkil aglak,

"Bin bî God nop mîdmagîl
lîpal okok,

God kîrop dî tep yîb gîl,
tap tep tep ñînîgab.

Udîn ma niñlak; ag ñel peyîg
ma niñlak;

gos ke nep niñil, niñ
gînîgab, agîl ma
niñlak;

God kîrop tap tep tep ke yîb
nep ñînîgab," aglak.

¹⁰ Pen mînîm ma
niñelîgîpal nîbak, God ne
Kaun ne cînop ñek niñpin.

God Kaun tap okok
magîlseki pîyo niñip. God ne
tap we gi lak tap okok abe
pîyo niñip.

¹¹ Cîn gos tari tari niñpin ak,
bin bî ognap ma niñpal, pen
kaun cîn ke cînop nab adañ
mîdeb ak niñip. Nîb aknîb
rek nep, God ne gos tari tari
niñeb ak, God Kaun ne ak rek
nep niñeb.

¹² Pen cîn bin bî lîm dai ar
wagîn aul gos niñpal rek gos
ma niñpin. God ne Kaun ne
ke cînop ag yokek owak niñil
God tap tep cînop abramek
ñîb ak tîk niñpin.

¹³ God cînop tap tep
abramek ñeb mînîm ar
nîbak nep ag ñobin. Bî gos
kîd yîk niñpal ognap cînop
mînîm nîbak agel ma niñpin;
God Kaun gos ñeb rek mînîm

nıbak nıñıl me, bin bı okok kırop ag nıbın. God Kaun cınop mìnım agek nıñıl, bin bı God Kaun nab kiri adan mıdeb bin bı okok kırop ag nıbın.

¹⁴ Pen bin bı God Kaun nab kiri adan ma mıdeb bin bı okok, God Kaun tap tep abramek ñeb tap okok ma dıñigal. Mìnım tep nıbak nıñel, mìnım saköl rek lek, ma tık nıñigal. God Kaun bin bı nab kiri adan mıdenigab ak, God Kaun tap tep ñeb okok tık nıñigal.

¹⁵ Pen bin bı God Kaun nab kiri adan mıdeb okok, kiri tap okok magılsek nıñıl tık nıñ tep gınigal. Pen bin bı God Kaun nab kiri adan ma mıdeb okok, kiri bin bı God Kaun eip mıdeb bin bı okok kırop ma tık nıñigal.

¹⁶ God Mìnım ak, Aisaia dai alap ūu kıl tıkkil agak, “Bin bı an, Bi Kıt tarı gos nıñıp ak tık nıñıl, nıop, ‘Nıg gınımın, nıg gınımın,’ agnigab?” agak.

Pen Krais bin bı ne mıdobın ogok, cınop gos ne nıñeb rek ñek nıñlig gi, cın nıñ tep giphin.

3

*Jım nıl midil, asık ke ke
ma lınımib*

¹ Ai mam sıkop. Ned nıbep eip kın mıdenek nıñ ak, bin bı God Kaun nab kiri adan mıdeb okok kırop ag nıbin rek, nıbep ak rek nep ag nıbnep, pen nıbi Krais nıñ dıl, nıñ painan rek nep

mıdeligipim. Nıb ak, nıbep bin bı karıp lım ar wagın aul rek ag nöligipin.

² Nı painan ci nıbal rek mıdeligipim ak me, yad nıbep ci nep nöligipin; nıbi tap magıl yıb dı nıb yoknímib rek ma loligip ak me, yad tap magıl yıb nıbep ma nöligipin. Mıdebim nıñ aul ak rek nep, nıbi tap magıl yıb dı nıb yoknímib rek ma lıp; nıbi nıñ painan rek nep mıdebim.

³ Mıdebim nıñ aul ak rek nep, nıbi bin bı karıp lım ar wagın aul gos nıpal rek nep gos nıpiim. Bin bı ognap tap kiri okok tap cın rek mıdobkop, agıl gos nıpiim. Mılik yapek, pen pen ag mıdebim. Nıg gił, bin bı yokop lım dai ar wagın aul gıpal rek nep gi mıdebim.

⁴ Ognap agebim, “Cın Apolos bin bı ne mıdobın,” agebim. Ognap agebim, “Cın Pol bin bı ne mıdobın,” agebim. Nıb ak, nıbi yokop bin bı lım dai ar wagın aul gos nıñıl apal rek agebim.

⁵ Apolos cir mal bı kıt tarı rek mıdobır nıñıl mìnım nıbak agebim? Cir yokop bı wög gep omal nep mıdobır. Bi Kıt wög tarı ke ke ag lak ak gi mıdıl, Jisas Krais mìnım tep ak nıbep ag nıor nıbi nıñıl nıñ dıpek.

Pen Bi Kıt cırop mal wög ke ke agak rek nep gipler.

⁶ God yıp agek, yad am karıp lım nıbep ak ned amıl tap yıñ ak yımnem. God Apolos nıop agek, ne kisen amıl, nıg am mıl dapıl, tap yımnem

nıbak son gak. Pen God ne nep gek tanak.

⁷ Nıg gek, cır bı yokop tap yıñ yımıl, nıg son gıl gıpır ak, yıb cırop ak agem ar ma amnímınj. God gek yıñ tanıb rek, yıb ne ak nep agem ar amnímınj.

⁸ Bin bı tap yıñ yımbal okok, bin bı nıg dap son gıpal okok, wög ar nokım yıb gıpal ak me, God wög gıpal gıpal rek nıñıl, kırop pen nıñigab.

⁹ Cır mal God wög ak jım nıl gosır me, wög dai ne ak nıbi mıdebim.

Nıbi God karıp ne mıdebim

Pen mınım alap: nıbi God karıp ne mıdebim.

¹⁰ God yıp yımig nıñıl dı tep gıl tap tep nıak ak dıl, bı karıp gep ne yıb ak mıdıl, karıp sap kıb nab eyanı ak pıñıl nı tep gınek; pen kısen bı alap apıl karıp dai dai mıdenigab okok geb. Pen bin bı ognap apıl, karıp nıbak gın, agenımel ak, nıñı tep gıl gınımel.

¹¹ God karıp ne ak Jisas Krais nop sap kıb nab eyanı bir pıñıl nıñıl wös gı lıp ak, bin bı ognap sap ke kısen nıb alap pıñıl nıñımel rek ma lıp.

¹² Jisas Krais sap kıb pıñıl lıp mıdeb ak, bin bı ognap, karıp dai dai gın, agıl, gol, silpa, kab tep tep dapıl gınigal; pen bin bı ognap mab lek, wid lek dai dai, tap kas kas okok dapıl gınigal.

¹³ Pen Krais apıl bin bı mınım kıb agnigab nıñı

ak, wög gı tep gılak ar ak ke mısen mıdeklı nıñigal; abramek gılak ar ak ke mısen mıdeklı nıñigal. Mab mılan apıl wög gı tep gınigal ak mıdenigab; pen wög ar ar gınigal ak pıñıl nep yıñ sıbok nıb amnígab.

¹⁴ Sap kıb pıñıl lıp mıdeb ar ak, bin bı wög gı tep gıl karıp dai alap gel, mab mılan apıl karıp dai nıbak yıñ sıbok nıb amnígab ak, kıri pen dıñigal.

¹⁵ Pen bin bı ognap wög ar ar nep gıl karıp dai alap gel, mab mılan apıl karıp dai nıbak yıñ sıbok nıb amnígab ak, God kırop ke dı komıñ yoknígab pen bin bı yım gep rek, karıp yınek, lıp gı söñ yokel, tap ma mıdeb rek ak mıdenigal karıp ne ar alan sıñak.

¹⁶ God sobok gep karıp ne ak nıbi mıdebim; God Kaun nab nıbi adañ mıdeb.

¹⁷ Bin bı ognap apıl God sobok gep karıp ak gı tımel genigal ak, kırop pen abe gı tımel gınigab. God sobok gep karıp nıbak karıp ne ke nep. Pen sobok gep karıp ne ak nıbi bin bı mıdebim.

¹⁸ Nıñı tep gınımbı. Nıbi ognap gos kıb bin bı lım dai ar wagın aul gos nıñıl apal rek nıñıl, yokop okok pıyo nıpal rek nep nıñıl, bin bı gos kıd yık nıñeb mıdobın agnigabım ak pen saköl nagek nıb agnigabım. Cıñ bin bı saköl sek mıdobın, agıl me, gos tep yıb ak pıyo nıñigabım.

4

*Jisas mìnìm dad ameb bi
okok*

¹ Nıb ak, God mìnìm tep we gıl mıdoligip ak, Krais ne Apolos Pol kırop mal ag lek, kırı wög gep bi ne mıdebir, agıl gos ak nıñnimib.

² Bi kıb alap, bi wög gi
ñebe ognap eip mìnìm ag lıl,
wög alap kırop ag lenigab ak,
bi wög gep bi okok nap kırı
agnigab rek nep gìnimel.

³ Pen nıbi yıp mìnìm kıb
agenigabım ak, yad gos par
ma nıñnigain. Bin bi ognap
okok yıp mìnìm kıb agenigal
ak, yad ak rek nep gos par ma
nıñnigain. Ak yıp tap yokop
alap rek lıp. Yad ak rek nep
yad ke mìnìm kıb ma agebin.

⁴ Yad ke bin bi ognap gi
timel ma gipin agıl nıpin ak
pen yad nıb agen, Bi Kıt yıp
bi asıŋ ma mıdeb agıl ma
agnigab. Bi Kıt ne ke nep
yıp mìnìm kıb agnigab.

⁵ Nıb ak, mıñi nın aul
mìnìm kıb ma agnımib. Bi
Kıt ne ke apıl mìnìm kıb
agnigab. Bi Kıt ne gek,
tap tari tari kapkap we gıl
gipal okok magısek mıseñ
linigab; gos mıdmagıl timid
nab kırı adaŋ gos tari tari
nıpal ak, ak rek nep mıseñ
linigab. Nın nıbak, God ne
bin bi magısek ke ke nokım
nokım gi tep gipal gipal rek
kırop mìnìm tep agnigab.

⁶ Pen ai mam yad okok.
Apolos cır mal mìnìm nıbep
mıñi agesin nıbaul, nıbi
mìnìm magıl alap wagın ak
nıŋ tep gìnimib, agıl, nıbep

19 Tari gınig: lım dai ar
wagın aul mìnìm kıb kıb rek
agıl apal ar ak, God nıñek,
mìnìm saköl ma nıñep rek
lıp. God Mìnìm ak nıu kıl tıkıl
aglak,

“Bin bi gos kıd yık nıñıl,
nıñ tep gipin apal okok,
ne gek, gos kıd yık nıñeb
won nıbak,
gon alap rek lıl,
gos tımid mıdmagıl kırop dı
cıcı lek,

bi nagıman rek gus pak
mıdenigal,” aglak.

20 God Mìnìm dai alap sek,
Depid nıu kıl tıkıl agak,

“Bin bi gos kıd yık nıpin apal
okok,
mìnìm ognap agel,

Bi Kıt ne nıñek,
mìnìm wagın alap ma
mıdeb,” agak.

21 Nıb ak, nıbi bin bi ognap
nıñıl, kırı bin bi kıb mıdebal,
agıl, yıb kırop agem ar ma
amnıñim. Pen bin bi aka
tap tari tari mıdeb okok, God
nıbep ag gos nıñıl gi lek
mıdeb.

22 Yad Pol, Apolos, Sipas,
cın wög gep bi nıbi nep
mıdobın. Lım dai ar wagın
aul tap tari tari mıdeb okok,
God nıbep gi nılan, agıl,
nıbep nıb. Komiñ mıdep
won ak abe, kımeb won
ak abe, God nıbep nıb.
Mıñi mıdebım rek, kisen
mıdenigabım rek, God nıbep
gi nıan, agıl, magısek nıbep
nıb.

23 Pen Bi Kıt nıbi Krais; Krais
ne God Nı ne.

agesin. MİNİM magıl nıbak ageb: "Gos nıbi ke mer; tap tari ū kıl tıklak ak nep nıñjl kısen gınımib." MİNİM nıbak ageb rek genıgabım ak, bı alap yıb nop dap ranıl, bı alap yıb nop dap yapıł, ma gınıgabım.

⁷ CİN bin bı kıl, bin bı okok bin bı sıkol, agıl nıpım ak tep mer. Nıbep tari tep mıdeb ak, God ne nep nıbep nıb. Nıb ak, nıbi ti gınig, cın ke gi tep gıpın, agıl, yıb nıbi ke agem ar ameb?

⁸ Gos nıbi ke nıpım ak, cın ke tap magılsek bir dıpın; tap sıkol alap ulep ma gıp, agıl gos nınebım. Gos nıbi ke nıpım ak, cın ke bin bı gep rek bir mıdobın; bı alap cınop gos ognap ma ag nınígab, agıl gos nıpım. Gos nıbi ke nıpım ak, cın ke kınj rek bir mıdobın, agıl nıpım. Pen gos nıbi nıpım ak, Jisas mìnım tep dad ameb bı okok kınj rek ma mıdebal, agıl gos nıpım. Pen nıbi nıñjd yıb kınj mıdebkep, cın mìn mìn gıl nıbep eip kınj mıdobnop.

⁹ Gos yad nıpin ak, God ne cınop Jisas mìnım tep dad ameb bı okok dam, bin bı okok mıdebal nab sıňjak, bı tımel nıag pak lep rek dam lıp. Bı ognap gi tımel genıgal ak, bı kıl mìnım kıl agıl, bin bı nıñ mıdel nıñlıg gi, kırop nıag pak lınímel, agnıgal. Gos yad nıpin ak, God ne gek, cın nıb aknıb rek nep mıdobın. Bin bı lım dai ar wagın aul abe, ejol seb kab ar alan abe, nıñ mıdel nıñlıg gi, cınop bı tımel rek nıag pak

linig gebal.

¹⁰ Krais nop nıñ dıl wög nop gon, cınop bı saköl, agıl nıpal ak, pen nıbep nıñjl, Krais bin bı ne gos kılıs nıneb okok, agıl nıpal. Cın bı yokop sain ak, pen nıbi bin bı kal yıb. Cın bı yıb mıdeb bı ak rek mer, pen nıbi bin bı yıb mıdeb ak rek mıdebım.

¹¹ Bırarık nep ped okok tıkił, mıd damıl, mıñi mıdobın nıñ aul yuan lek, kıñjam mılep gek, waliј ma mıdek, karıp ma mıdek, kımeb rek lek, cınop per pak gel gel koslam yıb mıdobın.

¹² Cın ke nep yur mab dıl, tap nıbın. Cınop ag jupal, kırop pen God kırop kod mıdeñ, agıl, nop sobok gıpın. Cınop gi tımel gel, ma pomıl apın.

¹³ Cınop mìnım tımel apal, pen mìnım sisain apın. Nıb ak, cın tap yokop tap sılıkil dai dai alap rek mıdon mıdon nıñ aul owıp.

¹⁴ MİNİM ū kıl tıkebin aul, nıbi nabıñ dıñımib, agıl ma agebin; nıbi nıpai mıdmagıl yad okok nen agıl tımid ukıl agebin.

¹⁵ Bı Krais pıs ar mıdebal okok, konjai yıb apıl nıbep dı tep gıl mìnım ag nıñıgal. Pen bı Krais pıs ar mıdebal okok, nıbep nap nokım nep mıdeb. Yad ned Krais Jisas mìnım tep ne ak nıbep ag nıen, nıbi Krais Jisas nıñ dıpek ak me, yad nap nıbi mıdebin.

¹⁶ Nıb ak, nıbep agebin, yad gıpın gıpın rek nıñjl, ar nıbak nep gınımib.

¹⁷ Ar n̄ibak nep, n̄i m̄idmaḡil yad Timoti, Krais Jisas m̄in̄im ag n̄en n̄iñ tep ḡil, Bi K̄ib wög ḡiñ tep ḡip ak ag yoken n̄in̄igab. Amjak̄il, yad Krais Jisas nop n̄iñ d̄il, Krais Jisas eip j̄im n̄iñ m̄id̄il, titi ḡil rek ḡil ḡipin ak n̄ibep ȳisul kauyan̄ agek n̄in̄igabim. Yad Krais bin bi ne okok k̄rop maḡilsek per ag n̄ibin m̄in̄im ak, ak rek nep k̄isen ḡil Krais Jisas eip j̄im n̄iñ m̄idebin.

¹⁸ Pen n̄ibi ognap, Pol ma onigab, agiñ, aleb aleb n̄iliñ ḡiñ m̄idebin.

¹⁹⁻²⁰ Pen Bi K̄ib ak ȳip yau agek, kasek n̄in̄igain. Yokop m̄in̄im nep agiñ, God bin bi ne ma m̄idebal; k̄ilis ne ak d̄il me, bin bi ne ȳib m̄idebal. N̄ib ak, amjak̄il bin bi aleb aleb n̄ibak okok m̄in̄im nep apal aka God k̄ilis ne d̄il m̄idebal agiñ n̄in̄igain.

²¹ N̄ib ak, yad apil n̄ibep tari ḡin̄im? Ȳir alap donim aka n̄ibep m̄idmaḡil l̄il m̄in̄im sain sain agn̄im? Yad tari gen, n̄ibep tep ḡin̄im̄iñ?

5

Bi alap nap bin ne ak nop si dak

¹ M̄in̄im alap sek agel apek ȳip apal, "N̄ibi God eip m̄idebin okok bi n̄ibi alap warik̄il nap bin ne ak nop si d̄ip," apal. Pen bin bi God nop ma n̄ipal okok tap si tap t̄imel n̄ibak rek ma ḡipal rek me.

² Pen gos n̄ibi n̄ip̄im ak, c̄in bin bi tep, apim. Pen namam n̄ibi alap akn̄ib ḡip

ak, n̄ibep ȳim̄ig gobkop; bi n̄ibak ag söñ yokpkep; bin bi Bi K̄ib pis ar m̄idebin okok ap moḡim ḡin̄igabim n̄in ak, bi n̄ibak n̄ibep eip moḡim ma ḡipkop. Pen namam n̄ibi n̄ibak n̄ig gek, n̄ibep nab̄in̄ ḡil ȳim̄ig ma ḡip ar?

³ Yad par ke s̄iñ aul m̄idebin ak pen n̄ibep gos n̄iliñ ḡiñ nep m̄idebin. Bi tap si tap t̄imel ḡip n̄ibak, nop tari tari ḡin̄igabim ak yad b̄ir n̄iñ l̄ipin.

⁴ N̄ibi bin bi Bi K̄ib c̄in Jisas pis ar m̄idebin okok ap moḡim genigabim n̄in ak, Pol c̄inop gos n̄iñeb, agiñ, Bi K̄ib c̄in Jisas k̄ilis ne n̄ibep n̄ek d̄il,

⁵ bi n̄ibak nop ag gem, n̄ibep eip moḡim ma ḡin̄im̄iñ. Seten eip nep ajil me, m̄ib gon ne t̄imel gek, gos k̄isen n̄ib n̄iñil, Bi K̄ib m̄in̄im k̄ib agn̄igab n̄in ak, kaun ne komiñ m̄idenim̄iñ rek l̄ip.

⁶ Pen n̄ibi bi tap t̄imel ḡip ak eip j̄im n̄iñ m̄id̄il, m̄id̄ tep ḡipin, agiñ gos n̄ip̄im ak tep ma ḡip. Bred ḡin, agiñ, tap ȳis s̄ikol eñap nep di plaua tin eyan̄ sek lel, ȳis s̄ikol ak genigab plaua n̄ibak maḡilsek k̄ib ȳib tan ap rannigab.

⁷ N̄ibi m̄iñi bred ȳis sek ma m̄ideb rek m̄idebin ak, tap ȳis ned n̄ib ak maḡilsek di ke okok yokil, bred ȳis ma m̄ideb rek, bin bi asin̄ ma m̄ideb nep m̄idenim̄ib. N̄ibi bin bi asin̄ ma m̄ideb b̄ir m̄idebin. Tari ḡin̄ig: Pasopa n̄in ak Juda kai sipsip n̄iñlik

pak God nop sobok gi ñil, God ne kïrop tig asik yokak ak tep gek nïñlig gi midelak. Pen Krais nop Pasopa sipsip ñilik cïn rek bir pak sobok gïlak ak me, God udin yïritk ne ak cïn bin bi asin ma midel bir midobin.

⁸ Nib ak, Krais nop tap sobok gep rek ñag pak lel, God cïnop di komïj yokak ak, gos nïñil, Pasopa cïn ak tep gi p agil ñiñin. Pen Pasopa cïn ñiñenigabin ak, yis sek, tap si tap timel okok sek, ma ñiñenigabin; gos tep won ak nep nïñil, minim nïñid ak nep nïñil, bred yis ma midel okok nep di l ñiñenigabin.

⁹ Nibep mij alap nu kïl tikil agnek, "Bin si dep bi okok, bi si dep bin okok, kïrop eip jïm ñil ma midenimib," agnek.

¹⁰ Pen nibi agnigabim, "Pol agip, 'Bin bi Krais nop niñ dipal okok kiri bin bi Krais nop ma niñ dipal okok kïrop magilsek kiri gilan, ' agil agip," agnigabim. Pen ak mer. Bin bi Krais nop ma niñ dipal okok, bin si bi si gi, per nep tap tep ognap sek din agil, bin bi ognap tap kïrop pil gi dil, tap yokop okok god cïn agil sobok gi, gi midelbin bi okok, lim dai ar wagin aul sikol ma midel. Karip lim okok magilsek midelak, kïrop kiri gijin rek ma lip.

¹¹ Pen mij ned nib nu kïl tik yoknek minim nibak miñi ag tep ginigain. Bi Kib Jisas niñ dipin apim bin bi okok bi alap aka bin alap warikil, bin si bi si gi, per

nep tap tep ognap sek dinim agil, tap yokop okok god cïn agil sobok gi, bin bi okok minim timel agil, bin bi ognap tap kïrop ognap pil gi dil, niñ wain niñ kïlis konai niñek sakol ñagek, gi midel bi nibak eip ma tagil, tap jïm ñil ma niñenimib.

¹²⁻¹³ Bin bi Krais nop ma niñ dipal okok, tap si tap timel genimel ak, tari ginig niñ gebim, agil, yad kïrop minim kib ma agnim. God ne nep minim nibak kïrop agnigab. Pen Bi Kib Jisas nop niñ dipin apal bin bi okok, tap si tap timel genimel ak, tari ginig niñ gebim, agil, kïrop minim kib agnimib. God Minim ak Mosis dai alap nu kïl tikil agak, "Bin bi tap si tap timel gi midelbal okok ag soj yokem amnilan," agak.

6

Krais bin bi ognap minim midonimij ak, nibi ke tig biloknimb

¹ Pen namam nibi Krais nop niñ dip alap minim midonimij, bi Krais nop niñ dipal okok nep minim kib nibak niñenigal. Pen ti ginig nibi amem, bi Krais nop ma niñ dipal okok minim kib nibak niñenimel?

² Cïn Krais bin bi ne, kisen bin bi karip lim ar wagin aul tigon tigon magilsek kïrop minim kib agil tig biloknigabin. Pen nibi bin bi karip lim ar wagin aul magilsek minim kib agil tig biloknigabim ak, nibi

bin bî nîbi ke ognap mînîm
mîdenîgab ak nîjîl ag tîg
bîloknîgabîm.

³ Cîn kîsen ejol okok kîrop
abe mînîm kîb agîl tîg
bîloknîgabîn. Nîb ak, lîm
dai ar wagîn aul mînîm
mîdenîgab ak, ke agîn.

⁴ Krais bin bî ne okok, kîri
mînîm kîb dî bîlokep bî kîb
ognap nîjîl, Krais mînîm ma
nîj dîpal, agîl, kîrop gos
mîker nîpal. Nîb ak, mînîm
kîb ognap mîdonmîj, nîbi
ti gînîg bî kîb nîb okok
ambîm?

⁵ Mînîm agebin nîbaul,
nîbep nabîj gînîmîj, agîl
agebin. Nîbi ke bî gos tep
nîjeb bî alap, Krais bin bî
nab cîn sînjaul mînîm kîb
agon nîjîmîj bî alap ma
mîdeb, agîl agebîm aka?

⁶ Nîb aknîb rek nep gîpkep
ak tep. Pen nîbi aknîb rek
ma gîpîm. Krais nîj dîp
nîmam alap warîkil, Krais
nîj dîp nîmam ne ke dam
Krais ma nîj dîpal bin bî
okok mîdebal nab sînja
mînîm kîb apal.

⁷ Pen nîbi Bî Kîb Jisas
nîj dîpîm ognap warîkil,
nanai namam nîbi ke og-
nap dam mînîm kîb apîm
ak nîjîl nîpin, nîbi Bî Kîb
Jisas nîj dîpal bin bî gîpal
rek ma gîpîm. Bî Kîb Jisas
nîj dîpîm nanai namam og-
nap nîbep gî tîmel genîmel
ak, nîj kîrig gînîgabîm ak
tep; nîbi warîkil kîrop dam
mînîm kîb agnîgabîm ak
tep mer. Bî Kîb Jisas nîj
dîpîm nanai namam ognap
tap nîbep lîp gî denîmel

ak, nîj kîrig gînîgabîm ak
tep; nîbi warîkil kîrop dam
mînîm kîb agnîgabîm ak tep
mer.

⁸ Pen nîbi warîkil, Bî Kîb
Jisas nîj dîpal nanai namam
nîbi ke ognap tap kîrop lîp gî
dîpîm. Nîbi warîkil Bî Kîb
Jisas nîj dîpal nanai namam
nîbi ke ognap kîrop gî tîmel
gîpîm.

⁹ Pen nîbi nîj rep gînîmîb.
Bin bî gî tîmel gî mîdebal
okok, God kîrop dad karîp
tep ne alan ma dad amnîgab.
Nîj tep gîl, sîdol ma gînîmîb.
Tap yokop okok god cîn agîl
sobok gîpal bin bî okok; bin
si bî si gîpal bin bî okok; bî
bin eip mer bî alap eip gî
tapal bî okok; God kîrop dam
karîp tep ne ar alan sînja
ma dad amnîgab.

¹⁰ Nîj rep gînîmîb. Tap
si dîpal bin bî okok; per
nep tap tep ognap sek dîn
ag gos nîpal bin bî okok;
bin bî nîg wain nîg kîlîs
konjai nîbîl sakol nîagîl gîpal
bin bî okok; bin bî ognap
kîrop mînîm tîmel mînîm
esek apal bin bî okok; bin
bî ognap tap kîri pîlî gî
dîpal bin bî okok; God kîrop
magîlsek dam karîp tep ne
ar alan ma dad amnîgab. Ak
nîj tep gîl, sîdol ma gînîmîb.

¹¹ Nîbi ognap ned nîg rek
gî mîdeligîpîm. Pen Bî Kîb
Jisas Krais cînop nen agîl
kîmak ak me, God cîn Kaun
ne ak apîl, tap si tap tîmel
gac nîbi ak lîg gî yokîl, nîbep
God nop wög gep bin bî ke
lîl, bin bî asîn ma mîdeb
mîdebîm agak.

¹² Nıbi ognap apım, "Yad tap tari gınım agnigain ak gınigain; ak minım ma mideb," apım. Nıb apım ak pen ar ognap genigain yip tap tep alap ma gi nıngab. Nıbi apım, "Yad tap tari gınım agnigain ak gınigain; ak minım ma mideb," apım. Nıb apım ak pen yad ar ognap gi, gi dam dam midak midak yad bi nagiman rek midil, ar nibak nep gos niñil gınigain; yokop midenim rek ma linigab. Nıb ak niñil, yad nig gi ma gınigain.

¹³ Nıbi ognap pen apım, "Cinop kogi mideb ak me, tap nıblig gi nep midenigabin," apım. Nıb apım ak pen God gek kogi ak abe, tap nıb okok abe kır gınigab. God bin bi mıb gon kiri gi lak ak, bin si bi si gınimel, agıl ma gi lak. Mıb gon kılıs nıbi ak, Bi Kib nop wög gılıg gi midenimib, agıl gak. Bi Kib ne nep mıb gon nıbep tap nıb.

¹⁴ God kılıs ne ak nep gek me, Bi Kib warıkak. Kılıs ne ak nep gek me, cin ak rek nep warıknigabin.

¹⁵ Niñ tepe gınimib. Nıbi Krais eip jım nıl midebim ak, niñ kıl tob kıl ne ke ak midebim. Krais mıb gon ne ak, bi si dep bin eip jım ma niñimij, mer yib!

¹⁶ God Minım ak, Mosis dai alap nu kıl tikil agak, "Bi bin dil eip jım nıl midenigair ak, kiri mal mıb gon nokım alap nep midenigair," agak. Nıb ak rek, bi an ne bi si dep bin alap di eip jım nıl midenigab

ak, kiri mal mıb gon nokım alap nep midenigair.

¹⁷ Pen bin bi an Bi Kib eip jım nıl midenigab ak, kaun ne Bi Kib Kaun ne eip jım nıl midenigair.

¹⁸ Bin si bi si ma gınimib. Bin bi tap si tap timel ognap gınigal okok, mıb gon söy ken gınigal, pen bin si bi si gınigal okok mıb gon kiri ke gi timel gınigal.

¹⁹ Niñ tepe gınimib. God ne Kaun Sıñ ak ag yokek apıl, nab nıbep adañ mideb. Mıb gon nıbi ak Kaun Sıñ karıp nılik ne mideb ak. Nıb ak, ke gos nıpin rek gin, agıl gos ak ma niñin. Mıb gon gos timid midmagıl nıbi tap nıbi ke mer. God ne nıbep tau adık dak.

²⁰ Krais ne tap tep yib yokıl nıbep tau adık dak. Nıb ak me, mıb gon nıbi okok gi tep gi lig gi midem niñlig gi, God niñek nop tep gınimij; bin bi okok niñil God nop tep agnimel.

7

Ber mal mıb gon kiri nokım alap mideb

¹ Yip miñ nu kıl tikil minım apek ak, nıbep pen agnig gebin. Bi okok bin ma dınígal ak tep.

² Pen bin si bi si gi pal ak timel gi pal rek, bi okok bin kiri ke dil midenigal ak tep; bin okok bi kiri ke dil midenigal ak tep.

³ Pen nig gi midlig gi, bin giñig agonimij ak, nigmiñ yau agnimij. Nigmiñ ne

giniñ agoniminiñ ak, bin ne ak rek nep yau agnimiñ.

⁴ Bine miñ gon ak tap ne ke mer; niñgmiñ eip tap kiri alog jím niñ. Niñgmiñ miñ gon ak, ak rek nep tap ne ke mer; bine eip tap kiri alog jím niñ.

⁵ Niñ ak, niñgmiñ agek, bine mer ma agnigab. Bine agek, niñgmiñ mer ma agnigab. Yau nep agiñ giniñmir. Pen God nop gos nokim niñjil, sobok giliñ gi nep midor, agiñ, minim ag ar nokim alap liñ, niñ ognap yokop midil, God nop sobok giliñ gi midenigair. Kisən kauyan giniñgair. Mer ak, yokop midenigair rek, gos ognap niñjil ger amek, Seten niñbep ap dek, ap yap paknimir rek liñ.

⁶ Pen niñri ber niñ ognap yokop midil, God nop sobok gi midenimir ak ma agebin. Pen niñri ke ber mal minim ag ar nokim alap liñ, niñ ognap yokop midil, God nop sobok gi midor, agnigair ak, ak minim ma mideb, agiñ agebin.

⁷ Gos yad niñpin ak, bin bi magiñsek yad yokop midebin rek midenimib ak tep. Niñ gil gos niñpin ak pen God gos ne ke niñeb rek, cinop tap tep ke ke niñb. Bin bi ognap tap tep alap ñek, ar ognap ke giñpal; pen bin bi ognap tap tep alap ke ñek, ar ognap ke giñpal. Niñ ak rek, niñbi magiñsek yad yokop midebin rek midenimib, agiñ ma agebin.

⁸ Pen bin praj bi praj midebit okok abe, bin

kanjil okok abe, yad yokop midebin rek midenigabim ak tep.

⁹ Pen bin bi ognap yokop midil si gin, agiñ gos ak nep apek, mid tep ma giniñgal. Niñ geniminiñ ak, bi okok bin kiri ke ke dinimel, bin okok bi kiri ke ke dinimel. Mer ak, nab kiri eyaq mab rek yinek, mid tep ma giniñgal.

¹⁰ Bi ber gon okok, kiroq minim alap agnig gebin. Pen yad nep mer; Bi Kib ak minim ne. Bin okok nagimil sikop niñbi ma kiriç amniñmib.

¹¹ Pen ognap kiriç amenimel ak, bi kisen niñ ma dinimel; yokop nep midenimel. Bi dinig, am niñgmiñ kiri ned niñ ak nop kauyan dinimel. Niñbi bi okok ak rek nep nabin sikop niñbi ak rek nep ma ag yokniñmib.

¹² Pen niñbep bin bi ognap okok minim alap agnig gebin. Pen Bi Kib minim ne ak diñ, niñbep ma agebin; gos yad ke niñebin rek ak niñbep agebin. Pen bi alap, ne bin Krais nop ma niñ dip bin alap diñ midenigair ak, bin niñbak, niñgmiñ eip midor, agenigab ak, niñgmiñ ne, bin Krais nop ma niñ dip, agiñ, asik masik gil ma ag yokniñgab.

¹³ Pen bin alap, ne bi Krais nop ma niñ dip bi alap diñ midenigair ak, bi niñbak, bine eip midor, agenigab ak, bin ne, niñgmiñ Krais nop ma niñ dip, agiñ, asik masik gil ma kiriç amniñgab.

¹⁴ Bin Krais nop nıñ dıp ak me, bı Krais ma nıñ dıp bı ne ak bine eip jım nıł mider, God nıñek, bin ak abe nıgmıl ak abe bin bı ne ke omal midebir. Pen bı Krais nop nıñ dıp ak me, bine Krais ma nıñ dıp bin ne ak nıgmıl eip jım nıł mider, God nıñek, nıgmıl ak abe bin ne ak abe bin bı ne ke omal midebir. Mer ak, nı̄t̄ pai kiri okok bin bı Krais ma nıñ dıpal nı̄t̄ pai rek lıplap. Pen nap kiri aka nonım kiri Krais nop nıñ dıpal rek, God ak rek nep nıñek, nı̄t̄ pai ne ke rek midebal.

¹⁵ Bı ber gon dıl midebal okok, nıgmıl nep Krais nop nıñ dıl midek, bin ne Krais nop nıñ dıl ma midenigab ak ne kılıs gıl nıgmıl ne nop kırıg amnıg gonıminj ak, nıgmıl ne, bin yad, agıl, turaj ma lıñıminj; yau agek, amnıminj. Mer ak, pen pen gıl mid tep ma gınıgair. Pen bin ak Krais nop nıñ dıl midek, nıgmıl ne Krais nop nıñ dıl ma midenigab ak ne kılıs gıl bin ne nop kırıg amnıg gonıminj ak, bin ne, bı yad, agıl, turaj ma lıñıminj; yau agek, amnıminj. Ak mınım ma mideb. Mer ak, pen pen gıl mid tep ma gınıgair. God kapkap mid tep gılañ agıl cınop dıp.

¹⁶ Pen nıbi bin okok, Krais nop nıñ dıpım ak, nagımlı Krais ma nıñ dıp ak eip midebil, ne Krais nıñ dıñıminj rek lıp. Pen nıbi nıgmıl sıkop okok, Krais nop nıñ dıpım ak, nabin Krais ma

nıñ dıp ak eip midebil, ne Krais nıñ dıñıminj rek lıp.

¹⁷ Bin bı Krais pıs ar midebal karıp okok magılseki krop per apin, "Nıbi ke tari tari gıl rek midebil, God nıbep sık agıl dak ak, ar nıbak nep midenimib," apin.

¹⁸ Bı wak bir tıb gı rık gılak alap, kisen God nop sık agıl dıñıgab ak, ne nıg gıl midebin agıl gos par ma nıñıminj. Pen bı wak tıb gı rık ma gılak alap, kisen God nop sık agıl dıñıgab ak, yıp wak tıb gı rık ma gıpal agıl gos ak ma nıñıgab; nop wak tıb gı rık ma gınımel.

¹⁹ God ne nıñek, bı wak tıb gı rık gıpal aka tıb gı rık ma gıpal ak, ak tap yokop yıb; God agek nıñıl gınıgabın ak, ak tap kıb yıb.

²⁰ Nıbi ke tari tari gıl rek midebil, God nıbep sık agıl dak ak, ar nıbak nep midenimib.

²¹ Nıbep ognap bı ognap tauıl dam wög kiri ak ag lel, pe ak ma dıl, apal apal rek gıl, mıñ wög rek gıpım. Pen God nıbep sık agıl dek bin bı ne midebim ak, mıñ wög rek gıpım ak kırıg amnıñ agıl gos ak ma nıñıminj. Pen kisen kırıg gıl yokop midenimib rek lonıminj ak, kırıg gıl yokop midenimib.

²² Bin bı an an, bı ognap tauıl dam wög kiri ak ag lel, pe ma dıl, apal apal rek nep mıñ wög rek gılig gı midebil, kisen Bı Kıb nıbep sık agıl, tap tep yıb yokıl, nıbep tau adık dek, bin bı ne

ke midebim. Pen bin bi an an, bi ognap apal apal rek nep miñ wög rek gilig gi ma midebek, kisen Bi Kib nibep sirk agil, tap tep yib yokil, nibep tau adik dek, bin bi miñ wög gep ne ke midebim.

²³ Krais ne tap tep yib yokil nibep tau adik dek, bin bi ne midebim. Nib ak, bin bi ognap miñ wög gep bin bi kiri midon, agil gos ak ma niñniñmib.

²⁴ Nib ak, ai mam sikop. Nibi ke tap tari tari gilig gi midem, God nibep sirk agil dak ak, ar nibak nep midenimib.

²⁵ Pen bin dinimib aka bin ma dinimib, minim ag nipek ak agnig gebin. Minim nibaul Bi Kib ak agek niñil nibep ma agebin. Pen ne yip yimig niñil dil wög ke ag lak rek, gos niñ tep gil nibep minim agnig gebin nibaul minim niñid agil niñniñmib.

²⁶ Cin bin bi Krais nop niñ dil, miñi miker dil koslam midenigabin ak, midebim rek nep midenimib ak tep.

²⁷ Nibi bi bin sek midebim okok, bin cin okok kiriç gil yokop midojin, agil gos ak ma niñniñmib. Pen nibi bi bin sek ma midebim okok, bin din, agil gos ak ma niñniñmib.

²⁸ Pen nibi bi okok, bin dinigabim ak, tap si tap timel ma ginigabim. Nibi bin praj okok, bi dinigabim ak, tap si tap timel ma ginigabim. Nibi dil koslam midenigabim agil gos ak niñil nibep agebin.

²⁹ Ai mam sikop. Miñi midobin niñ aul par mielek ma midenigab. Nibi bin sek midebim bi okok, bin sek bi ma midebim rek midenimib.

³⁰ Sil agebim bin bi okok, sil ma gep bin bi rek midenimib. Miñ miñ gebim bin bi okok, miñ miñ ma gep bin bi rek midenimib. Tap tauebim bin bi okok, tap ma mideb bin bi rek midenimib.

³¹ Lim dai ar wagin aul tap okok dil gebim bin bi okok, gos ar nokim nibak nep niñil ma ginimib. Lim dai wagin aul ke kisen nib linigab niñ ak ulep mideb.

³² Yip tep gip ak, nibep miker kib ma ginimij. Bi bin ma dip ak, Bi Kib nop nep gos niñil, yad tap tari gen, Bi Kib nop tep ginigab, agil gos ak niñniñgab.

³³ Pen bi bin dip ak, yad tap tari gen, bin yad ak nop tep ginimij, agil, tap lim dai ar wagin aul gos kib niñil gek amnigab.

³⁴ Nig gek, ne gos omal niñniñgab. Pen bin bi ma dip ak, Bi Kib nop nep gos nokim nep niñniñgab. Mib goj gos timid midmagil yad magilsek Bi Kib nop nep niñil, nop midmagil lil, wög ginim, agil gos ak nep niñniñgab. Pen bin bi dip ak, yad tap tari gen, bi yad ak nop tep ginimij, agil, tap lim dai ar wagin aul gos kib niñil gek amnigab.

³⁵ Minim agebin nibaul, nibep mer agil ma agebin; nibep gos niñil, Bi

Kib nop nokim nep gos niñig gi, midmagil liliñ gi midenimib, agil agebin.

³⁶ Pen bi alap yokop middek, nop bin dap ñel, yad bi waske midenigain, agil, mid damil, kisen bin nibak nop niñil, ne mid tep ma giip, agil, nop yimig niñil dinigain, agnigab ak, dinimij. Minim ma mideb. Ne tap si tap timel alap ma ginigab. Bin dinigab ak tep.

³⁷ Pen bi alap yokop middek, nop bin dap ñel, yad bi waske midil mid tep ginigain, agil, gos ar nibak nep kilis gi niñ damil, bin ma dinigain, agnigab ak, ma dinimij. Minim ma mideb. Ne ak rek nep gi tep ginigab. Bin ma dinigab ak tep.

³⁸ Nib ak, bin dap ñel, dinimij ak, gi tep ginigab. Pen bin dap ñel, ma dinimij ak, gi tep yib ginigab.

³⁹ Bin okok, nigmil komij midenigab ak, eip midenigair. Kimnigab ak me, am bi kisen dinigain, agnigab ak, dinigab; gos ne. Pen dinig ginigab ak, Bi Kib pis ar mideb bi alap nep dinigab.

⁴⁰ Pen gos yad nipin ak, nigmil kimek, bin yokop kanjil midebal rek midenimij ak tep. Ne miñ miñ gilig gi midil, mid tep ginigab. Yad gos nipin, God Kaun ne yip gos nek niñig gi nibep minim nibaul agebin.

8

“Tap pak god esek ciip saj

tap okok sobok giipal ak niñin aka mer?” aglak

¹ Pen bin bi tap esek ciip saj tap okok sobok giipal okok, tap alap dap pak tap esek nib okok kirop sobok gi ñenigal ak, niñin aka ma niñin, agil yip ag nipim ak, nibep pen agnig gebin. “Cin bin bi magilsek gos ke ke mideb,” apim ak, niñid nep apim. Pen gos timid cin ke niñil, niñ tep giipin, agnigabin ak, yib cin ke agon ar amnimij rek lip. Pen bin bi okok kirop midmagil linigabin ak, kilis ognap sek dil, Krais ageb rek nep gi tep gon amnigab.

² Pen cin gos niñeb midobin apal bin bi okok, yokop ar ar nep niñil nib apal.

³ Bin bi God nop midmagil lipal okok, God ne kirop niñip.

⁴ Pen bin bi tap alap dap pak tap esek nib okok nop sobok gi ñenigal ak, niñin aka ma niñin? Pen cin nipin, tap esek sobok giipal nib okok tap niñid mer, ak tap yokop. Cin nipin, God nokim nep mideb.

⁵ Bin bi ognap, god konai nep, bi kib konai nep seb kab ar alan abe lim dai ar wagin aul abe midebal, agil gos ak nipal.

⁶ Pen God cin ak nokim yib mideb. Ne Bapi cin tap okok magilsek gi lak mideb. Ne middek niñig gi me, cin midobin. Bi Kib Jisas Krais ak, ak rek nep nokim nep mideb. Ne middek me, God tap okok magilsek gi lak

mideb. Ne midek niñlig gi me, cın midobın.

⁷ Pen bin bi ognap minim nıbak ma nıpal. Nag ar ak tep, nag ar ak tımel, agıl niñ tep ma gipal. Nıb ak, god esek okok nop tap pak sobok gi niñbal tap ak niñbil, tari gìnig god esek nop sobok gi nısal tap niñbin, agıl gos par niñnigal.

⁸ Pen tap asık mosık gìnigabin aka abramek niñnigabin ak, God niñek, minim ma mideb.

⁹ Pen nıbi bin bi niñ tep giþim okok, tap alap niñbon, ai mam niñ tep ma gipal okok niñil ap yap paknimel rek lıp, agıl gos ak niñlig gi, tap niñnimeb.

¹⁰ Tari gìnig: nıbi bin bi niñ tep giþim okok, am god esek sobok giþal karip niñlik migan ak amił, tap niñbem, nanai namam niñ tep ma giþal okok, alap niþbep niñil, kiri ak rek nep niñnimeb rek lıp.

¹¹ Nıb ak, nıbi niñ tep giþin, agıl gem, nanai namam Krais dìnigain agıl kìmak alap gos par lılıg gi ak rek nep tap nıbak niñbil, ap yap pakniþab.

¹² Nıbi niñ genigabin ak, ar nıbak nep nanai namam nıbi okok niñil, kanib tep akal, kanib tımel akal, niñ tep ma gìnigal. Nıb ak, nıbi nanai namam okok kırrop tap si tap tımel giþ, Krais nop tap si tap tımel gìnigabin.

¹³ Nıb ak, tap niñeb ognap niñben, ai mam alap niñil ap yap pakenigab ak, yad tap

yipil ognap ma niñnigain; yokop bep maj tap nep niñbil kiñnigain.

9

Pol pe ma doligip ak nop tep gak

¹ Yad Jisas minim dad ameb bi alap midebin. Yad Bi Kib cın Jisas nop udin yad ke niñnek. Nıbi Bi Kib bin bi ne midebim ak, yad Bi Kib nop wög giþ, niþbep minim tep ne ak ag niñenek, niñ dıl me, bin bi ne midebim. Nıb ak, tap alap yip kaniþ ma uren giþ.

² Yad Jisas minim dad ameb bi alap midebin ak, pen bin bi ognap yip niñil, Pol Jisas minim dad ameb bi alap mideb, agıl ma niñnigal. Pen gos yad niþin, nıbi bin bi okok, niñid nep Pol Jisas minim dad ameb bi alap mideb agıl niþim. Bin bi okok pen, nıbi Bi Kib bin bi ne midebim ak niñenigal ak, niñid nep Bi Kib ne ke Pol minim ne dad ameb bi alap ag lak mideb, agnigal.

³ Bin bi ognap yip minim kib apal okok kırrop pen niþgiþ agnig gebin.

⁴ Nıþbep wög gi niñbin ak pen tap magıl dìnim rek ma lıp aka?

⁵ Wög niþbep giþin rek, yad pen bin Jisas nop niñ dıp alap dıl, dam Jisas minim tep ag ni ajlıg gi, tap niñjır rek ma lıp aka? Bi Jisas minim dad ameb bi ognap abe, Bi Kib niñmam kisen ne okok abe, Pita abe, per bin kiri

okok sek damıl, Jisas mİNİM
tep ag ñi ajpal.

⁶ Aka Banabas cır mal
nep mani wög gıl tap magıl
ñinjır?

⁷ Bi ami okok wög gipal
rek, tap kiri ke ma piyo
nipal. Krop tap ñel ñibal.
Bi wain wög gi yibal okok,
yibal rek, wain magıl ognap
pag dapıl ñibal. Bi kaj sipsip
mikpal okok, mikpal rek, ci
ognap dıl ñibal.

⁸ MİNİM agebin nıbak
nijem, bin bi okok gos nipal
rek nep ageb, agnigabım rek
lip. Pen lo mİNİM ar nıbak
nep ageb me.

⁹ God MİNİM ak, Mosis dai
alap nu kıl tıkıl agak,
“Nıbi kaj kau okok poj dapıl,
wid cın tau cıb jakel,
magıl ak ke lıl, cög ak ke lıl
gan, agıl,
dap lem wög gel niŋlig
gi,

meg migan krop ak nag li
ribik ma gİNİMİB.

Wög gınigal rek ognap
niŋigal,” agak.

Pen God ne kaj kau okok gos
niŋil mİNİM nıbak ma agak.
¹⁰ Cınop bin bi gos niŋil
agak. Bin bi wög kılıs yib
gılıg gi wög yımbal okok, bin
bi wög kılıs gılıg gi tap pag
dopal okok, wög gipal rek
krop ognap ñel ñibil, tap
gek niŋlig gi wög gİNİMEL,
agak.

¹¹ God mİNİM ageb tap tep
ak midmagıl nab nıbep adaŋ
bir yımbın ak rek, nıbi pen
tap lim dai ar wagın aul
mideb ognap cınop pag dap
niŋigabım ak tep.

¹² Pen bi ognap nıbep mİNİM
tep ak ag ñel, mani tap okok
ñıbım rek, Banabas cır bi
omal nıbep per ag ñoligipır
ak, cırop bi ma ñinigabım
aka?

Pen nıbep ag nıprop, mani
tap okok dıprop, pen bin bi
ognap niŋil aplap, “Mani tap
ag asıb gılıg gi ajebir ak pen
tom agıl, ‘Krais mİNİM tep
ak ag ñi ajobır,’ apır,” aplap.
Nıb ak niŋil, Krais mİNİM
tep ak ma niŋnimel rek lip,
agıl, mani tap kiri okok ma
dıpır. Mani cır ke wög gıl,
tap tau ñibil, Krais mİNİM
tep ak ag ñi ajpır.

¹³ Pen nıbi nıpım: bi God
sobok gep karıp nılik migan
wög gipal okok, tap God nop
dap ñibal okok ognap dıl
ñibal. Bi God wög gılıg gi,
yakır kımın bıd ar pak sobok
gipal okok ognap dıl ñibal.

¹⁴ Niğ aknıb rek nep, Bi
Kıb agek, mİNİM tep ne ag
niŋigal bin bi okok, krop
pen tap kiri Bi Kıb nop
ñeb ognap niŋigal, dam tap
niŋeb tap kiri okok tauıl,
mid tep gılıg gi wög nıbak
gınigal.

¹⁵ Pen nıbep Krais mİNİM
tep ak ag ñi ajen niŋ dıpım
rek, mani tap niŋeb nıbi og
nap ma dıpin ak yıp tep
yib gi. Miñi mij nu kıl
tikebin aul, tap nıbi ognap
dİNİM, agıl ma agebin. Mer
yib! Mani yad ke wög gıl,
tap tau niŋigain; mer ak
kımigain. Yad tap nıbep
ognap ma dİNIGAIN.

¹⁶ Pen mİNİM ag ñi ajpin
nıbak, gos yad ke ag ñi ma

ajpin. Wög Bi Kib nop gipin n̄bak, ne ke ḡn̄m̄n̄ agak rek nep gipin; gos yad ke n̄nj̄l ma gipin. N̄b ak, yad Jisas m̄n̄m̄ tep ak k̄rig ḡn̄m̄ rek ma l̄p; ag n̄lj̄ḡ gi nep m̄den̄gain.

¹⁷ Gos yad ke n̄nj̄l Jisas m̄n̄m̄ tep ak ag n̄bn̄ep, yad tap tep ognap d̄pn̄ep. Pen gos yad ke mer, Bi Kib agek, m̄n̄m̄ tep ne ag n̄bin ak rek, yad yokop wög yip ag lak ak gipin.

¹⁸ N̄b ak, yad tap tep ma d̄l, n̄bep yokop ag n̄bin ak, yad tap tari tari pen d̄n̄im? Pen d̄pin ak, mani tap ognap ma d̄l, Jisas m̄n̄m̄ tep ak ag n̄en, bin bi okok kiri tap ognap ma n̄l, yokop m̄n̄m̄ tep n̄bak n̄nj̄l, Jisas nop n̄n̄ d̄n̄igal, ag gos ak nep n̄pin; pen d̄pin me ak.

¹⁹ Yad, bi tau dap lel, miñ wög gipal rek bi alap ma m̄debin ak pen bin bi konjai nep God pis ar m̄delan̄, agil, bin bi karip lim ke ke okok m̄debal magilsek k̄rop miñ wög gep bi alap rek m̄debin.

²⁰ Juda kai m̄debal nab ak amil, Krais m̄n̄m̄ tep ak ag n̄en n̄n̄ d̄lan̄, agil, kiri gipal ar ak nep gipin. Yad lo Mosis nu k̄l t̄k̄l agak n̄bak n̄nj̄l k̄sen ma gipin ak pen Mosis nu k̄l t̄kak lo n̄bak k̄sen gipal bin bi okok m̄debal nab ak amil, Krais m̄n̄m̄ tep ak ag n̄en n̄n̄ d̄lan̄, agil, yad lo m̄n̄m̄ n̄bak ak rek nep k̄sen gipin.

²¹ Pen bin bi lo m̄n̄m̄ ak ma n̄pal nab ak amil, Krais m̄n̄m̄ tep ak ag n̄en n̄n̄

d̄lan̄, agil, bin bi lo m̄n̄m̄ ma n̄pal okok gipal rek nep gipin. Pen n̄g gi, abramek gilīgi God lo m̄n̄m̄ ak ma k̄rig gipin; Krais lo m̄n̄m̄ ak k̄sen gipin.

²² Bin bi Krais n̄n̄ di k̄lis ma gipal nab ak amil, Krais m̄n̄m̄ ak ag n̄en n̄n̄ d̄lan̄, agil, m̄n̄m̄ kal m̄n̄m̄ k̄lis mer, m̄n̄m̄ sisain nep ag n̄bin. N̄b ak, bin bi ke ke m̄debal rek, ognap Krais nop n̄n̄ del, k̄rop di komiñ yokniñm̄n̄, agil, k̄rop eip midil, kiri gipal rek nep gipin.

²³ Gipin n̄bak, Krais m̄n̄m̄ tep ak ag n̄i tep gen, bin bi nop n̄n̄ del, ne k̄rop abe yip abe di komiñ yokniñgab, agil, n̄g gipin.

Kilis yib gon amenigab me, mid tep yib ginigabin

²⁴ N̄bi n̄pim: bin bi resis gipal okok koñai nep resis gipal, pen bi nokim alap ned amjaknigab ak nep tap tep dñigab. N̄b aknib rek, n̄bi ak rek nep k̄lis gi, kanib kasek am tep gi, tap tep dñigabim.

²⁵ Bin bi resis gi, ned amjakin agil gos ak n̄pal okok, asik mosik gi tep gi, per k̄lis gi eksais gi dam dam, k̄sen resis ḡnigal. Usajil bad per m̄dep mer ak, tap s̄kol nep din, agil, n̄g gipal. Pen cin usajil bad per m̄deb din, agil, n̄g gipin.

²⁶ N̄b ak me, yad resis gipin ak, ke okok ma n̄pin; kanib amniñ gipin miñgan ak nep n̄nj̄l, kasek nep amil

ambin. Pen b̄i yokop s̄ilpiñ ñ̄il pen pen pakpal okok, abramek ma pakpal, n̄iñ tep ḡil pakpal rek ak ḡipin.

²⁷ Pen yad miñ gos t̄im̄id yad ke k̄ilis wiñib ḡil eksais ḡi tep ḡipin. Niñ ḡil, bin b̄i okok k̄rop Jisas m̄inim̄ tep ak ag ñen, Jisas n̄iñ d̄il tap tep d̄inim̄, yad abe tap tep d̄inim̄, aḡil, niñ ḡipin.

10

Apis based s̄ikop okok ḡilak ak saköl ma ḡin

¹ Pen ai mam s̄ikop. Ap̄is based ac̄ık c̄in okok kesim̄ ak saköl ma ḡinim̄ib. God k̄imi bad rek l̄il, k̄rop talak tauñl kod m̄idek, maḡilek komiñ amn̄ilak. K̄iri niñ solwara Lakañ apal olak ak, God ne gek, niñ n̄ibak l̄ilḡi ḡi p̄is p̄is amek, maḡilek p̄is k̄id aul komiñ olak.

² K̄iri maḡilek Mos̄is eip j̄im̄ ñ̄il miñdil, k̄imi bad s̄iñak abe, niñ solwara s̄iñak abe, niñ paklak.

³ Bin b̄i n̄ib okok maḡilek, God niñl̄iḡip tap ak ñ̄ibeliḡipal.

⁴ Bin b̄i n̄ib okok maḡilek, God niñ niñl̄iḡip ak ñ̄ibeliḡipal. God kab alap ñek, k̄rop eip amek niñl̄il niñ n̄ibak kab nab s̄iñak n̄ib apek ñ̄ibeliḡipal. Kab n̄ibak me Krais nep.

⁵ Pen God ne bin b̄i n̄ib okok miñ miñ ma gak. Ne kal juñl k̄rop ñag pak lek, c̄ip se par koñai nep miñ mab kab nep miñdoliḡip nab okok ki ḡi yap amnak.

⁶ Pen ap̄is based ac̄ık s̄ikop okok niñ gak ak, God c̄inop bin b̄i k̄isen t̄ik dolak okok, b̄i ned niñ per miñmaḡil gos t̄im̄id k̄iri tap si tap t̄imel okok niñelak rek ma ḡinim̄el aḡil gak.

⁷ Ap̄is based ac̄ık s̄ikop okok ognap tap esek okok sobok ḡi miñdeliḡipal; niñbi ak rek niñ ma ḡinim̄ib. God Miñim̄ ak, Mos̄is dai alap ñu k̄il t̄ikak miñim̄ n̄ibak b̄ir niñp̄im̄: "B̄isiḡil tap ñ̄ibliḡ ḡi, niñ niñbliḡ ḡi, koḡim̄ pag s̄ilpiñ niñniñ war̄iklak," aglak.

⁸ Pen ognap bin si b̄i si ḡilḡi ḡi miñdeliḡipal; c̄in akn̄ib rek ma ḡin. Bin b̄i n̄ib okok niñ ḡilḡi ḡi gel amek niñl̄iḡ ḡi, niñ nok̄im̄ alap twenty tri tausan (23,000) bin b̄i k̄im̄ saklak.

⁹ K̄iri ognap Bi K̄ib nop aleb aleb ñoliḡipal; c̄in akn̄ib rek ma ḡin. Bin b̄i n̄ib okok niñ gelak ak, God ne gek toi kodal okok k̄rop suek b̄ir k̄im̄lak.

¹⁰ K̄iri ognap God nop ag juöl̄iḡipal; niñbi akn̄ib rek ma ḡinim̄ib. Bin b̄i n̄ib okok niñ gelak ak, God ejol bin b̄i ñag pak lep ak ag yokek ap̄il k̄rop ñag pak lek k̄im̄lak.

¹¹ Pen God ne ap̄is based ac̄ık s̄ikop okok niñ gak ak, bin b̄i ognap okok niñl̄il, gos niñ tep ḡil, niñ akn̄ib rek ma ḡinim̄el aḡil gak. Pen gak n̄ibak, God Miñim̄ ak ñu k̄il t̄ikil aglak ak, God c̄inop bin b̄i k̄isen t̄ik dolak okok, Krais kauyan ad̄ik ḡi on̄igab aḡil kod miñdob̄in niñ aul, gos

ninj̄ tep ḡil, ap̄is based acīk s̄ikop okok gī t̄mel ḡilak rek ma ḡin̄imel, agīl, bī min̄im agep ne okok k̄rop gos ūek, God Min̄im dai alap ūu k̄il t̄klak. C̄in God Min̄im dai n̄bak udin̄ li n̄inj̄l b̄ir n̄ip̄in.

¹² Pen n̄ibi bin bī ke ninj̄ tep ḡip̄in, ap̄im okok, ap yap pakj̄in rek l̄ip, agīl, ninj̄ tep ḡin̄imib.

¹³ Tap si tap t̄mel ḡin agīl gos ar ke ke ow̄ip ak n̄ibep nep ma ow̄ip; bin bī okok kon̄ai nep k̄rop ak rek nep n̄ig ḡip. Pen God ne tap tari tari agn̄igab ak, agn̄igab rek nep ḡin̄igab. N̄ib ak, n̄ibep kod mid̄ tep gek, Seten ap̄il, tap si tap t̄mel ḡin̄imel, agīl, n̄ibep gos t̄mel ognap ūen̄igab ak, God ne gek, tapin̄ ḡin̄imij̄ rek ma l̄in̄igab. Seten n̄ibep gos t̄mel ognap ūin̄igab ak, God ne kan̄ib alap yomen̄igab, kan̄ib n̄bak am̄il ap yap ma pakn̄igabim.

*C̄in bred magil dai nokim
n̄ibin ak me, m̄ib goj nokim
nep midobin*

¹⁴ N̄ib ak, bin bī n̄in̄eb tep yad okok. Tap yokop god esek okok ma sobok ḡin̄imib.

¹⁵ N̄ibi bin bī gos t̄mid̄ sek midebim ak me, min̄im agn̄ig gebin aul, min̄im n̄in̄id̄ ageb aka mer, agīl, n̄ibi ke n̄in̄imib.

¹⁶ C̄in mogim ḡil, n̄ig kap ak d̄il, God nop tep agīl n̄ibin ak, Krais lakañ ne n̄ibin. Pen bred magil di pag gī n̄ibin ak, Krais m̄ib goj ne n̄ibin.

¹⁷ C̄in bin bī kon̄ai nep midobin ak pen j̄im ūil midil bred magil dai nokim ūibin ak me, m̄ib goj nokim alap nep midobin.

¹⁸ Pen Juda kai ḡipal ak bir n̄ip̄im. Meme sipsip tap okok damil, pak God nop sobok gī ūibal. Pen k̄iri ned gos ar nokim alap gos n̄inj̄l, eip j̄im ūil meme sipsip tap n̄bak pak sobok gī ūibal; k̄isen bin bī n̄ib okok eip j̄im ūil dai ognap ūibal.

¹⁹ Pen yakir k̄imin tap okok god esek nop sobok gī ūibal ak, god esek n̄bak tap yib̄ ma agebin; ak tap yokop. L̄im alap, mab alap, kab gol alap d̄il, kaj kau kaj kau ūilik kaunan alap gī l̄il, sobok ḡipal tap esek n̄ib okok, tap yib̄ agīl ma agebin; tap esek n̄ib okok yokop l̄im, mab dai, kab gol dai nep.

²⁰ Pen n̄ibep agebin: bin bī God nop ma n̄ipal okok, tap esek n̄ib okok sobok ḡil, yakir k̄imin tap dap pak kab bīd ar ak l̄in, agen̄igal ak, k̄iri k̄ijeki c̄ip saj c̄ip kaunan kab dai mab dai ȳiweyu tap okok sobok ḡil pakpal; God nop sobok gī ma pakpal. N̄ib ak n̄inj̄l, n̄ibi yakir k̄imin tap k̄ijeki nop sobok gī pak ūibal yakir k̄imin tap okok bin bī okok eip j̄im ūil ūibil, k̄ijeki kai eip j̄im ūil miden̄igabim, agīl, n̄ibep min̄im n̄baul agebin.

²¹ Krais bin bī ne eip mogim ḡil, Bī Kib kap ne di ūibil, am̄il k̄ijeki kap ne di ūin̄imib rek ma l̄in̄igab;

Bî Kîb tap ne ñîbil, amîl kîjeki tap ne ñîññimîb rek ma lînígab.

²² Nîg genigabim, Bî Kîb nop aleb aleb ñîl gînigabim. Nîbi bin bî kîlis ma mîdeb, Bî Kîb bî kîlis yîb nop nîg genigabim ak, cînop pen yur ma ñîññimîj, apîm ar?

²³ Nîbi ognap apîm, "Cîn tari tari gîn agnigabîn ak, gînigabîn; ak mînîm ma mîdeb," apîm. Pen ar ognap genigabîn ak pen cînop gî tîmel gînigab. Nîbi apîm, "Cîn tari tari gîn agnigabîn ak, gînigabîn; ak mînîm ma mîdeb," agebim. Pen ar ognap genigabîn ak bin bî Krais pîs ar mîdebal okok kîrop tap tep alap ma gî ñînígab.

²⁴ Cîn ke mîd tep gînigabîn agîl ar ak nep ñîñjîl ma gîn; bin bî ognap kîrop gos ñîñjîl, kîri mîd tep gînîmel agîl ar ak nep ñîñjîl gîn.

²⁵ Kîri yakîr kîmîn tap pak dam maker lenîmel ak, kîjeki cîp saj tap okok pak sobok gî dap maker lîpal aka agîl, gos par ñîñjîl, kîrop ma ag ñîññimîb. Abramek tau ñîññimîb.

²⁶ Tari gînig: God Mînîm ak Depid ne dai alap ñu kîl tîkîl agak, "Karîp lîm wagîn aul abe, tap lîm dai ar wagîn aul mîdeb tap okok abe, magîsek Bî Kîb tap ne mîdeb," agak.

²⁷ Pen bin bî Krais pîs ken ma mîdebal ognap ñîbep, "Apem tap ñîñjîn," agenîmel, nîbi karîp kîrop amnigabîn,

ag gos nîñenigabim ak, gos par ñîñjîl ma amnîmîb. Amîl kîrop eip bîsigîl, kîri yakîr kîmîn tap okok dam dai ñîbep ñenigal okok, kîjeki cîp saj tap okok pak sobok gî dap ñebal aka, agîl, gos par ñîñjîl, kîrop ma ag ñîññimîb. Tap ñîñjeb ñîbep ñîñigal rek abramek dî ñîññimîb.

²⁸ Pen bin bî ognap apîl ñîbep agenîmel, "Tap ñîbak kîjeki cîp saj tap okok pak sobok gî dap lîpal," agenîmel ak, tîk ñîñjîl, cîn ñîbon, bin bî cînop ag ñesal okok gos par ñîññigal, agîl, kîrig gînîmîb. Mer ak, gos magîl kîri nab adan, ak tep ak tîmel ageb gos magîl ñîbak sîdol gînigab.

²⁹ Pen gos magîl ñîbepe ma agebin; bin bî ognap ñîbep ag ñîñigal okok, gos magîl kîri nab adan mîdeb ñîbak tîmel gînigab, agîl agebin.

Pen gos magîl yad ke ñîñjîl, tap tari tari gînîm agnigain ak, gînigain; bin bî ke gos magîl kîri ñîñjîl, nîg ma gînîm, ma agnigain.

³⁰ Tap ñîñjeb ñîb okok, God nop tep agîl ñîññigain ak, tari gînig bin bî ognap yîp mînîm ag gînigal?

³¹ Ñîb ak, tap ñîññig gînigabim aka nîg ñîññig gînigabim aka tap tari tari gînig gînigabim, God yîb ne ar amnañ agîl gos ak nep ñîñjîl gînîmîb.

³² Pen Juda bin bî okok aka Grik bin bî okok aka Krais pîs ar mîdebal bin bî okok ñîjel, tep ma gînîmîj ar ak

ma gìnîmîb.

³³ Yad gîpin ar ak, yîp ke
tep gìnîmîn ar ak ma gîpin;
bin bî okok konjai yîb nep
Jisas mînîm tep ak nîj del,
kîrop dî komîn yoknîmîn,
agîl, ar ak nep gîpin.

11

¹ Nîb ak, yad Krais gîp ar
ak nîjîl gîpin rek, nîbi ak rek
nep yad gîpin ar ak nep nîjîl
gìnîmîb.

*Bin bî Godnop sobok gînîg
mogîm genîgal ak, kîri tari
rek mîdenîmel*

² Yad tap tari tari gîpin ak
nîj damîl, Jisas mînîm tep
ak dapîl nîbep ag nînek ak,
nîj damîl nîjîl gî nep mîdîl
gîpîm ak, nîbep bin bî tep
yîb agebin.

³ Pen mîñi agnîg gebin aul
nîjnîmîb. Bî okok nabîc kîri
Krais; bin okok nabîc kîri
nîgmîl sîkop; Krais nabîc ne
God.

⁴ Pen bî okok nabîc kîri
pîrau yokîl, Godnop sobok
genîgal aka bin bî okok kîrop
God Mînîm ag nîenîgal ak,
nabîc kîri ke dap yonîgal.

⁵ Pen bin okok nabîc kîri
ak mîsenj mîdek nîjîl gî,
Godnop sobok genîgal aka
bin bî okok kîrop God Mînîm
ag nîenîgal ak, nabîc kîri
ke dap yonîgal. Bin alap
nîg genîgal ak, bin tap
tîmel gînîg gab nabîn gañ,
agîl, kîmkas pîs nep tîkel
nabîn gînîg gab ak, ak rek nep
lînîg gab.

⁶ Pen bin alap kîmkas ne
ma pîraunîg gab ak, kîmkas
ne ak tîk ulep ulep gînîmîn;

mer ak tîk kerak lînîmîn.
Pen nîg gen nabîn gînîg gab
agonîmîn ak, kîmkas ne
pîraunîmîn.

⁷ Bî okok, God kîrop ne ke
rek gî lek mîdebal ak rek,
nabîc kîri ak ma pîraunîmel.
Pen bin okok, God kîrop bî
rek gî lek mîdebal.

⁸ God bin tîglem kîd ak dîl,
bî ma gî lak; bî tîglem kîd ak
dîl, bin gî lak.

⁹ Pen bin ke ausek mîdeb
ak tîmel gîp, agîl, nîgmîl nop
ma gî lak; bî ke ausek mîdeb
ak tîmel gîp, agîl, bine nop gî
lak.

¹⁰ Ar nîbak, bin nabîc
pîrau yoklîg gî mîdenîg gab.
Nîg genîg gab ak, bin bî nîjîl,
bin nîbak mînîm nîjeb,
agnîgal. Nîg genîg gab ak,
ejol okok nîjel nabîn ma
gînîg gab.

¹¹ Pen nîj tep gînîmîb. Bî
Kîb udîn yîrîk ak, bin ke
ausek ma mîdeb; bî ke ausek
ma mîdeb. God ne bin abe bî
abe omalgîl gî lak.

¹² God bî tîglem kîd ak dîl,
bin gî lak ak pen mîñi bin
okok nîtîk dapel nîjîl gî,
pobîn gî kîb gîl, bî lînîg gab.
Pen magîlsek God ne wagîn
nokîm nîbak nep mîdeb.

¹³ Pen bin okok nabîc kîri
mîsenj mîdek nîjîl gî, God
nop sobok gînîgal ak, tep
gînîg gab aka mer, nîbi ke
bîlok nîjîm.

¹⁴ God ne titi gîl bî gî lîl,
bin gî lîl, gî lak ak nîjîl
tîk nîjîng gab ak, bî okok
kîmkas par mîdenîg gab ak
tîmel gînîg gab,

¹⁵ pen bin okok kîmkas par mîdenîgab ak tep gînîgab ak, agîl nîjnîgabîm. Kîmkas par nabîc pîrauan, agîl, God kîmkas par bin okok ñâk.

¹⁶ Pen bin bî ognap mînîm agebin ar nîbaul nînjîl, mînîm mîdonîmîn ak, yad mînîm nîbaul nep agnîg gebin. Yad per nîg aknîb rek nep gîpin. Bin bî Krais pîs ar mîdebal karîp lîm okok magîlsek nîg aknîb rek nep gîpal. Ar alap ke ma gîpal.

¹⁷ Pen mînîm kîb nîbep agnîg gebin aul, nîbep mînîm tep ognap agnîm rek ma lîp. Tari gînîg: nîbi Krais pîs ar mîdebiîm bin bî okok eip mogîm gîpîm ak, ai mam nîbi okok gos nînjîl, gî tep ma gîpîm.

¹⁸ Pen bin bî ognap yîp apal nîpin, nîbi Krais pîs ar mîdebiîm bin bî amîl mogîm gîpîm ñîn ak, nîbi asîk ke ke lîpîm. Nîb apal ak, nîbi ognap nîg gîpîm agîl nîpin.

¹⁹ Pen gos ar ke ke nînjîl gem ameb nîbak, bin bî okok Krais nîj dî wös gîpal, pen bin bî okok Krais nîj dî wös ma gîpal, agîl, mîsen nîjnîgabîn.

²⁰ Krais bin bî ne eip mogîm gîl tap nîbîm nîbak, Bî Kîb nîg tap jîm ñîl nîjnîmîb agak rek ma nîbîm; esek ar ak gîpîm.

²¹ Nîbi tap nîjnîg opîm ak, nîbi ned apîl ai mam ma opal okok gos nînjîl ma kod mîdebiîm. Ned opal ak, nîg wain tap okok konjai nep abramek nîbîl nîb sakpal.

Nîg gel, bin bî ognap kîsen apel yuan lînîgab; bin bî ognap ned apîl nîg wain konjai nîbel saköl ñagnîgab.

²² Pen karîp nîbi ke ma mîdek, mogîm gep karîp ak amîl, tap ñîblig gî, nîg ñîblig gî, gî mîdebiîm ar? Aka, nîbi God bin bî ne mîdebiîm ak, tap yokop rek lîp? Nîbi nîg gîl, bin bî tap ma mîdeb okok ag jupîm. Nîg gîpîm ak, nîbep tari agnîm? Nîbep bin bî tep agnîm? Mer yîb! Nîbep nîg ma agnîgain.

²³ Bî Kîb yîp mînîm ag ñâk ak, yad nîbep ag ñînek: Bî Kîb Jisas, bî nop kain gak ñîn ak, karîp dîgak won ak, bred magîl alap dak.

²⁴ Bred magîl alap dîl, God nop tep agîl, dai dai dî pagîl dai alap bî ne okok kîrop ñîlîg gî agak, "Mîb gonj yad nîbep ñebin aul. Nîg gîl, yîp gos nînjîl gî mîdenîmîb," agak.

²⁵ Pen tap nîb sakelak, nîg wain kap ak, ak rek nep dî God nop tep agîl, kîrop ñîlîg gî agak, "Nîg wain kap nîbaul, yad kîmen lakañ yad yapek, bin bî okok God eip jîm ñîl rek lînîgab, agîl, nîbep ñebin me aul. Nîg wain kap nîbaul kîsen nîbîl, nîg aknîb rek nep gîl, yîp gos nînjîl gî mîdenîmîb," agak.

²⁶ Nîb ak, Bî Kîb ma adîk gî owîp ñîn aul, bred magîl ak abe nîg wain kap ak abe nîblig gî nep mîdenîgabîm ak, Bî Kîb cînop nen agîl kîmak mînîm tep nîb ak, bin bî okok kîrop mîsen ag

ñinigabim. Nig gil, per ñib midem midem, ne adik gi onigab ñin ak nep kiriq ginigabim.

²⁷ Pen bin bi ognap gos tep niñil mer, Bi Kib bred dai ñig wain kap abramek di ñibenigal ak, Bi Kib cinop nen agil kimak mib gon lakañ ne ak, tap yokop rek linigab. Bin bi an an nig genigal okok, God niñek, kiri Krais mib gon lakañ ne ak tap si tap timel ginigal.

²⁸ Nib ak, titi gil midebim ak, ned cibur gos midmagil nab nibi adan ke niñil bilo tep gil, kisen bred wain ak di niñinimb.

²⁹ Tari ginig: bin bi an an bred ñig wain ak Jisas mib gon ne ak ag gos niñil mer, abramek bred wain agil di ñibenigal okok, tap si tap timel gil minim kib niñigal.

³⁰ Ar nibak nep, bin bi nibi ognap masos gil, miñak gil gi; ognap pis nep kimbal.

³¹ Nib ak, ned titi gil midobin ak, cibur gos midmagil nab cin adan ke niñil bilo tep gil, kisen bred ñig wain di niñenigabin ak, tap si tap timel gil minim kib ma niñigabin.

³² Pen cin tap si tap timel genigabin ak, Bi Kib bin bi ne midobin rek, ne cinop timid uknigab. Timid ukek me, cin gos niñil, bin bi lim dai ar wagin aul abramek tap si tap timel gi pal okok eip mab ke yineb kau migan eyan ma amnigabin.

³³ Nib ak, ai mam

sikop yad, nibi tap niñinig onigabim ak, nibi ned apil ai mam ma onigal okok gos niñil kod midil, jm niñil niñinimb.

³⁴ Pen nibep ognap yuan lenigab ak, karip nibi ke okok tap nibil onimib. Mer ak, abramek ginigabim ak, minim kib dinigabim.

Minim dai ognap, yad kisen nibi midebim siñak amil, ag ni tepe ginigain.

12

God Kaun tap tep ke ke nib

¹ Pen ai mam sikop. God Kaun ne tap tep cinop nokim nokim ke ke nib ak, miñi minim nibak nibep ag ni tepe ginigain.

² Nibi nipi: ned Krais nop ma niñ díl mideligipim ñin ak, lim, mab dai, kab gol, tap okok di gi lipal tap gos ma mideb nib okok, gos nibep lip gek, tap esek nib okok sobok gilit gip mideligipim.

³ Nib ak, yad nibep agebin, God Kaun bin bi kiroc eip nab adan midenigab ak, Jisas nop minim timel agil ag junimel rek ma linigab. Pen bin bi alap, Jisas Bi Kib mideb, agnigab ak, Kaun Siñ nop nab adan midek me niñlig gi nib agnigab.

⁴ God Kaun ne tap tep bin bi nokim nokim ke ke nib ak pen Kaun tap tep nib nibak ne Kaun nokim nep mideb.

⁵ Cin wög ar nokim nokim ke ke gi pin ak pen Bi Kib

nop wög gipin ak ne Bi Kib nokim alap nep mideb.

⁶ Cin tap tep ke ke dil wög ar nokim nokim ke ke gipin ak pen God nokim nep ak ne ke gek, cin nokim nokim wög ar ke ke gon ameb.

⁷ God Kaun cinop tap tep ke ke ntek, wög ar ke ke gipin nibak, Krais pis ar midebal bin bi okok di tep gil gi tep gon, bin bi ne magilsek mid tep gilan, agil gi.

⁸ God Kaun ne cinop bin bi ognap tap tep ntek, gos niñ tep gil Krais minim tep ak bin bi okok ag nibin. Pen Kaun nokim nibak ne cinop bin bi ognap tap tep ntek, Krais minim tep ak wagin ak gos niñ kid yikil bin bi okok ag ni teq gipin.

⁹ Kaun nokim nibak cinop ognap tap tep ntek, Krais nop niñ di kils yib gipin; Kaun nokim nibak cinop ognap tap tep ntek, bin bi ognap tap gip okok gon komiq lip.

¹⁰ Kaun cinop ognap tap ma gep rek gilan agil kils ak nib. Kaun cinop ognap tap tep ntek, God minim ne ke ageb minim nibak niñil bin bi okok misen ag nibin. Kaun cinop ognap tap tep ntek, God Kaun aka kaun ke nib alap krop aban nagek apal ak nipin. Kaun cinop ognap tap tep ntek, cin minim ke yib minim ned ma agoligipin ke ke apin. Kaun cinop ognap tap tep ntek, bin bi ognap minim ke yib ned ma agoligipin ak agel cin niñil, adik gil bin bi okok

krop ag nibin.

¹¹ Pen God Kaun nokim nep mideb ak, gos ne ke niñip rek, cinop bin bi nokim nokim tap tep ke ke ntek niñlig gi, wög ar ke ke gon ameb.

Krais miñ gon ne nokim nep midobin

¹² Miñ gon cin nokim nep mideb ak pen dai dai ke ke konjai nep mideb. Dai dai ke ke nib okok magilsek eip jím niñil miñ gon nokim nep mideb. Krais abe niñ akniñ rek mideb.

¹³ Niñ akniñ rek nep, cin Juda bin bi okok abe, Juda bin bi mer okok abe, bin bi kiri bin bi ognap krop miñ wög gipal okok abe, bin bi kiri gos kiri ke niñil gipal okok abe, God Kaun nokim nibak nep cinop magilsek pak ntek, Krais miñ gon ne nokim nep midobin. God ne Kaun nokim nibak nep cinop nib midmagil nab cin adan mideb.

¹⁴ Miñ gon cin nokim nep mideb ak pen dai dai ke ke konjai nep mideb.

¹⁵ Tob kid ak, niñ kid ak niñil, yad niñ kid midebnep ak tep, pen tob kid midebin ak rek, miñ gon dai alap ma midebin, agenigab ak, cin tob kid nibak miñ gon dai alap ma mideb, agil ma agnigabin.

¹⁶ Timid ak, ak rek nep, udin ak niñil, yad udin midebnep ak tep, pen timid midebin ak rek, miñ gon dai alap ma midebin, agenigab ak, cin timid nibak miñ gon

dai alap ma mideb, agil ma agnigabin.

¹⁷ Pen God cinop git lak nin ak, udin okok magilsek gebkop ak, titi git minim agel timid pak nippnop? Pen timid magilsek nep gebkop ak, titi git ki nippnop?

¹⁸ Pen God gos ne ke ninjil, mitb gonj dai dai ke ke magilsek git li tep gak.

¹⁹ Dai dai ke ke ma midobkop ak, mitb gonj ak rek nep ma midobkop.

²⁰ Nitb ak me, dai dai ke ke konjai nep mideb pen magilsek eip jem nil mitb gonj nokim nep mideb.

²¹ Pen udin ak, nin kid ak nop, "Tari ginig yad eip mideban? Wög nak alap ma mideb," agil, asik am ke nep midil, mid tep ma ginigab. Nabic cög magil ak, ak rek nep, tob kid ak nop, "Tari ginig yad eip mideban? Wög nak alap ma mideb," agil, asik am ke nep midil, mid tep ma ginigab.

²² Pen mitb gonj dai ognap kilis ma mideb, apin okok, wög kiri abe mideb. Asik ke ke lek, mitb gonj mid tep giniminj rek ma lip.

²³ Pen dai okok dai yokop apin dai okok, cin gos ninj tep git, walij tib kadig tep gipin. Pen dai okok dai ma ninjep apin dai okok, cin gos ninj tep git, walij tib kadig git tep gipin.

²⁴ Pen dai okok dai tep apin dai okok, cin tap ke alap ma gipin. Pen God ne ke mitb gonj dai okok dil, dai okok dai yokop apin dai okok

di yimeb yib git, dai okok magilsek di jem nek, mitb gonj nokim nep mideb.

²⁵ Nitb ak, mitb gonj nokim nep mideb, asik ke ke ma lili, bin bi ne ognap eip adip adip rek midil, pen pen midmagil linimel.

²⁶ Pen dai alap mikter genigab ak, dai ognap magilsek abe mikter genigab; pen dai alap nop yib agel ar amenigab ak, dai ognap magilsek abe min min ginnigal.

²⁷ Pen nibi magilsek Krais mitb gonj ne midebim. Mitb gonj ne ak gek nibi nokim nokim dai dai midebim.

²⁸ Bin bi wagin ne midobin nab ak, ne cinop ag lip rek wög ke ke gipin. Ned ak, cin ognap Jisas minim dad ameb bi okok midobin; yigwu nab nib ak, Jisas minim tep ak ag neeb bi okok midobin; omal nokim nib ak, Jisas minim tep ak bin bi ni pai krop ag neeb bin bi okok midobin; pen cin ognap tap ma gep rek okok gipin; ognap bin bi tap gip okok krop gon komij lip; ognap bin bi yimig ninjil di tep gipin; ognap bin bi okok krop kod midon ninjig git, mid tep gipal; ognap minim ke yib minim ned ma agoligipin ke ke apin.

²⁹ Pen cin magilsek Jisas minim dad ameb bi ma midobin. Cin magilsek Jisas minim tep ak bin bi ni pai krop ag neeb bin bi okok ma midobin. Cin magilsek tap

ma gep rek okok ma gipin.

³⁰ Cın magilsek bin bi tap gip okok krop gon komij ma lip. Cın magilsek minim ke yib minim ned ma agoligipin ke ke ma apin. Bin bi ognap minim ke yib ned ma agoligipin ak agel cın magilsek nijil, adik git bin bi okok krop ma ag nibein.

³¹ God Kaun tap tep nib nib okok, gos timid midmagil nab nibi adan gos nijil, tap tep tep nib nib okok din, agil gos ak nijnimib.

Pen minyi yad nibep kanib tep yib ak agnig gebin.

13

Bin bi ke okok krop midmagil linigabin ak, ak tap kib yib

¹ Minim yib ke ke agnigabin aka ejol minim apal rek agnigabin ak pen bin bi ke okok krop midmagil ma linigabin ak, kiri minim cın nijel belo pakpal agip rek linigab.

² God minim ne ke ageb minim nibak nijil, bin bi okok misen ag nijigabin ak pen bin bi ke okok krop midmagil ma linigabin ak, cın bin bi yokop rek linigabin. Gos nij kid yikil, Krais minim tep ak nij tep giginigabin ak pen bin bi ke okok krop midmagil ma linigabin ak, cın bin bi yokop rek linigabin. Krais minim tep ak minim wagin ak gos nij kid yiknigabin ak pen bin bi ke okok krop

midmagil ma linigabin ak, cın bin bi yokop rek linigabin. Krais nop nij di kili yib git, dim gol won ognap agon ke okok amnigab ak pen cın bin bi ke okok krop midmagil ma linigabin ak, cın bin bi yokop rek linigabin.

³ Pen tap cın magilsek middeb rek, nonim lil bin bi tap ma middeb okok krop nijigabin aka God wög ak gon nijlig git, bin bi ognap cınop nijel, milik yapek, cınop mab yineb nab ak di yokel kimnigabin ak, God nop tep giginigab agnigabin ak pen midmagil ma linigabin ak, tap yokop rek linigab.

⁴ Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, krop minim sain sain agil, di tep git, git tep giginigabin. Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, tap tep kiri okok cın rek ma lip, agil gos ak ma nijigabin. Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, yib cın ke agon ar ma amnigab. Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, cın nep bin bi kib bin bi okok bin bi sikol, agil gos ak ma nijigabin.

⁵ Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, bin bi krop minim timel agil, abramek ma giginigabin. Cın bin bi okok krop midmagil lenigabin ak, per tap tari tari cini ke tep giginimij ar ak gos nijil ma giginigabin. Cın bin bi okok krop midmagil

lenigabin ak, kasek kal juil minim pen pen ma agnigabin. Cin bin bi okok kitrop midmagil lenigabin ak, bin bi ognap cinop gitimel genigal ak, minim nibak gos niyil gti ma midonigabin.

⁶ Cin midmagil lenigabin ak, nag timel ar nibak niyil miñ miñ ma giniqabin; tap tari niyid nep middeb ak nep niyil miñ miñ giniqabin.

⁷ Cin midmagil lenigabin ak, miker tari tari cinop onimiy, gos sek midonigabin. Cin midmagil lenigabin ak, per Bi Kib nop niy dilig git gos sek midonigabin. Cin midmagil lenigabin ak, per kilis git Bi Kib ageb rek git gos sek midonigabin.

⁸ Cin midmagil lenigabin ak, tol menik per per nep nig git damil, amil Bi Kib eip seb kab ar alan sijak midonigabin niñ ak, midmagil liliq git nep midonigabin. God Kaun cinop tap tep nek, God minim ne ke ageb minim nibak niyil, bin bi okok misen ag nibin ak, kisen nig ma giniqabin. God Kaun cinop tap tep nek, cin minim ke yib minim ned ma agoligipin ke ke apin ak, kisen nig ma giniqabin. God Kaun cinop tap tep nek, Krais minim tep ak minim wagin ak niy kid yik nipiñ.

ak, kisen nig ma giniqabin.

⁹ Tari giniq: God Kaun cinop tap tep nek, Krais minim tep ak minim wagin ak niy kid yik nipiñ, ag gos nipiñ ak pen miñi ognap nep nipiñ. God Kaun cinop tap tep nek, God minim ne ke ageb minim nibak niyil bin bi okok misen ag nibin, ag gos nipiñ ak pen God Minim ne ognap nep niyil, bin bi okok ag nibin.

¹⁰ Pen Krais Bi tep aknib ke onigab ak, cin tap okok ognap nep ma niyinigabin; cin bin bi magilsek tap okok magilsek misen niy saknigabin.

¹¹ Ni painjan midoligipin niñ ak, ni painjan gos nopal rek gos niyil, ni painjan apal rek agil midoligipin. Pen kisen kib git, bin bi kib lit, ni painjan gos niyil gitpal rek ak pis nep kiriq gitpin.

¹² Miñi niñ nibaul, niq kaunan rek pag nopal rek ak niyil, tap okok magilsek niy tep ma gitpin. Ognap nipiñ; ognap ma nipiñ. Pen niñ kisen nibak, tap okok ognap nep ma niyinigabin; cin bin bi magilsek tap okok magilsek udin magil cin ke misen niyil, niy saknigabin. Miñi niñ nibaul, God ne tigeper Bi rek middeb ak ognap nipiñ, ognap ma nipiñ. Pen niñ kisen nibak, God cinop niy tep yib gitrek ak, nopal rek nep niy tep yib giniqabin.

¹³ Nib ak, minim kib omal nokim per middeb: Krais nop niy dep ak; Krais nop gos sek

kod midep ak; midmagil lep ak. Pen minim kib yib ak me, midmagil lep ak.

14

*God Kaun bin bi ne kirop
tap tep nib*

¹ Bin bi okok kirop midmagil linigabin ak, ak tap kib yib; nibi gos nibgil nijil ginimib. God Kaun tap tep nib nib okok, gos timid midmagil nab nibi adan gos nijil, tap tep nib nib okok din, agil gos ak nijnimib. Pen tap tep tep yib ak, Krais minim tep ak bin bi kirop ag nin, agil gos ar ak nijnimib.

² Pen bin bi minim ke nib minim ma nijep rek agenigal ak, kiri bin bi ognap kirop ma apal; kiri God nop nep apal. Bin bi ognap minim nibak nijil ma nijngal. God Kaun kilis nek minim nijid we gil mideb okok apal.

³ Pen bin bi Krais minim tep ak misen ag nenigal ak, bin bi ognap minim kirop ak rek nep nijil nij tep ginigal. Minim nibak nijil Krais minim tep ak nij tep gil kilis ognap sek dil, gos sek midlig gi, tap tari ginigab ak gos par ma nijngal.

⁴ Bin bi minim ke nib minim ma nijep rek agenigal ak, kiri ke nep minim nibak tik nijil, kiri ke nep kilis ognap sek dinigal. Pen bin bi Krais minim tep ak misen ag nenigal ak, bin bi Krais pis ar midebal okok magilsek ak

rek nep nijil, kilis ognap sek dinigal.

⁵ Nibi magilsek minim ke nib minim ma nijep rek agenigabim ak, yip tep ginigab ak pen yip tep yib ginigab ak, Krais minim tep ak misen ag nijigabim. Bi alap minim ke nib minim ma nijep rek agil, kisen ne ke wagin agesin ak nib nib gil mideb agenigab ak, bin bi peyig nijngal okok kilis ognap sek dinigal. Nig ginigab ak tep. Mer, minim ke nib minim ma nijep rek agep ak tap sirkol; Krais minim tep ak misen agep ak tap kib.

⁶ Pen yad nibi midebim sijak amil, minim ke nib minim ma nijep rek agil God Minim agenigain ak, nibi titi gil nijil, Krais nop nij di kilis ginigabim? Pen God Kaun yip minim ognap agek, nibep ag nijngain ak tep ginigab. Aka God Kaun gek, gos timid yad apek rek nibep ag nijngain ak tep ginigab. Aka God Kaun yip gos nek, Krais minim tep ognap nibep ag nijngain ak tep ginigab. Yad nibep ag nen, nibi Krais Jisas minim tep nij tep gil, ageb rek ginigabim ak tep. Krais minim wagin ak ognap ag nenigain ak, Krais nop nij di kilis ginimib rek linigab.

⁷ Tap okok ognap gos ma mideb pen minim agip. Gaub gita tap okok minim agip. Pen gaub gita minim ag tep ma genigab ak, bin bi

okok nıñıl mınım tari tari
ageb agıl sıdol gıl kımep ma
agnıgal.

⁸ Pen akıl magıl ak, ak
rek nep, ag tep ma genıgab
ak, bı an warıkıl pen
pen gınıgabın, agıl, kod
midenıgab?

⁹ Nıb ak rek me, nıbi bin
bı okok kırop mınım ke nıb
mınım ma nıñep rek agıl
God Mınım agenıgabım ak,
kıri titi gıl mınım apal me ak,
agıl nıñımel? Nıbi ke nep
ag ag ju lıñıgabım.

¹⁰ Lım dai ar wagın aul
mınım yıb ke ke koñai nep
mideb rek, mınım wagın ak
midek nıñılgı gıt apal; yokop
ma apal.

¹¹ Bin bı ognap mınım agel
ma nıñıgabın ak, cınop
nıñel, bin bı par okok rek
lınıgab. Cıñ pen kırop
nıñon, aknıb rek gınıgab.

¹² Nıbep nıb aknıb rek nep
gınıgab ak, nıñ tep gınımıb.
Gos tımid midmagıl nab nıbi
adañ gos nıñıl, God Kaun tap
tep nıb nıb okok dın, agıl
gos ak nıñebım ak tep. Pen
bin bı Krais pıs ar midebal
okok magılsek Krais nop nıñ
dı kılıs gınımel, agıl, tap tep
God Kaun nıb okok dıl, kılıs
yıb gılıg gıt middenıgabım ak
tep yıb.

¹³ Nıb ak rek me, nıbi bin
bı okok kırop mınım ke nıb
mınım ma nıñep rek agıl,
God Mınım agenıgabım ak,
God nop ag nıñem, nıbep
gos ñek nıñılgı gıt, mınım
agenıgabım nıbak tıg adık gıl,
nıb nıb agosın, agıl, kırop ak
rek nep ag nıñımıb.

¹⁴ Tari gınıg: mınım ke nıb
mınım ma nıñep rek agıl,
God nop sobok gınıgain ak,
kaun yad sobok gınıgab pen
mınım wagın nıg gıl apin ak,
agıl ma nıñıgain.

¹⁵ Nıb ak, yad kaun yad
ak God nop sobok gınıgain;
pen yad ak rek nep gos tımid
yad ak nıñılgı gıt nep midıl
God nop sobok gınıgain. Yad
kaun yad ak God nop kımep
agnıgain; pen yad ak rek nep
gos tımid yad ak nıñılgı gıt
nep midıl God nop kımep
agnıgain.

¹⁶ Nıbi kaun nıbi ak nep
God nop tep agıl sobok
genıgabım ak, bin bı okok
mınım agenıgabım ak nıñıl
ma tık nıñıgai. Nıb ak,
kıri God nop sobok gıl tep
agenıgabım mınım nıbak
wagın ak tık nıñıl, tep gıt
agıl “Nıñıd” agenımel rek ma
lınıgab.

¹⁷ God nop tep aglıg gıt
middenıgabım ak pen bin bı
nıb okok mınım agenıgabım
ak nıñıl, gos ognap sek dıl
kılıs ognap sek ma dınígal.

¹⁸ Pen God Kaun tap tep
ñek, mınım ke nıb mınım
ma nıñep rek apıñ ak, nıbep
nep ma nıb. Yıp ak rek nep
ñek, mınım ke nıb mınım
ma nıñep rek koñai nep per
apin ak, God nop tep agebin.

¹⁹ Pen Krais pıs ken
midoþın bin bı okok eip
mogım gıl, mınım ke nıb
mınım ma nıñep rek agen,
bin bı ognap nıñıl ma tık
nıñıgai ak, ak yıp tep ma
gınıgab. Mınım nıñeb omal
nep agen, bin bı ognap nıñıl

gos ognap sek dînígal ak, ak
yîp tep gînîgab.

²⁰ Pen ai mam sîkop. Ñî
painjañ gos nîpal rek gos ak
rek ma nîjnîmîb; bin bî
kîb gos nîpal rek gos ak rek
nîjnîmîb. Tap si tap tîmel
ma gep ar ak nep ñî painjañ
rek mîdenîmîb.

²¹ God mînîm agak ognap
agîl, Aisaia God Mînîm dai
alap ñu kîl tîkîl agak,

“Bî Kîb ageb,
‘Yad bin bî sîñ aul tîmid
uken,
bin bî par okok nîb agen
apîl,
mînîm yîb kîri ke agnîgal,
pen bin bî sîñ aul mînîm
yad agnîgain nîbak
ma nîjnîgal,’ agak,”
agak.

²² Nîb ak nîpîn, God Kaun
tap tep ñek, mînîm ke nîb
mînîm ma nîjep rek apal ak,
bin bî Krais nop nîj dîpal
okok nîjnîmel agîl ma ñîb;
bin bî Krais nop ma nîj dîpal
okok nîjnîmel agîl ñîb. Pen
God Kaun tap tep ñek, bin bî
Krais mînîm tep ak mîsen ag
ñîbal ak, bin bî Krais nop nîj
dîpal okok, nop nîj dî tep
gînîmel agîl ñîb; bin bî Krais
nop ma nîj dîpal okok, nop
nîj dînímel agîl ma ñîb.

²³ Pen nîbi bin bî Krais
pis ken mîdebîm okok ap
mogîm gîl, magîlseki mînîm
ke nîb mînîm ma nîjep rek
agem nîjîg gî, bin bî mînîm
nîbak ma nîpal okok ognap
aka bin bî Krais nop ma
nîj dîpal okok ognap karîp
mîgan nîbak apenîgal ak,
mînîm nîbi nîbak nîjîl, bin

bî okok saköl ñagek agebal,
agnîgal.

²⁴ Pen Krais mînîm tep
ak mîsen ag ñîjîg gî mîdem
nîjîg gî, bin bî Krais nop
ma nîj dîpal okok ognap
aka bin bî mînîm nîbak
ma nîpal okok ognap karîp
mîgan nîbak apenîgal ak,
mînîm nîbi nîbak nîjîl, kîri
tap si tîmel tîmel gîpal ak
nîjîl, gos par nîjnîgal.

²⁵ Gos par nîjel nîjîg
gî, tap tari tari gos tîmid
mîdmagîl kîri we gîl mîdeb
okok mîsen lek nîjnîgal.
Kîri nîg gîl gos nîjîl, God
nop nîjel jel gek, kogîm
yîmîl, God yîb ne agel ar
amek nîjîg gî agnîgal,
“Nîjîd! God nîbep eip
mîdeb,” agnîgal.

*God nop sobok gînîg am
mogîm genîgabîm ak, yîpîd
gîl nep gînîmîb*

²⁶ Nîb ak, ai mam sîkop,
mînîm agnîg gebin aul
nîjnîmîb. Nîbi ap mogîm
gînîgabîm ñîn ak, bî alap
kîmep alap agnîgab; bî alap
Krais mînîm tep ak dai alap
mînîm ag ñînîgab; bî alap
God Kaun gos ñînîgab rek
mînîm ak ag ñînîgab; bî
alap mînîm ke nîb mînîm
ma nîjep rek agnîgab; bî
alap mînîm agenîgab nîbak,
tîg adîk gîl, nîb nîb agosîp
agnîgab. Nîb ak me, bin
bî Krais pis ken mîdebal
okok Krais nop nîj dî kîlis
gînîmel agîl gos ak nep nîjîl
gînîmîb.

²⁷ Pen bî ognap mînîm
ke nîb mînîm ma nîjep

rek agenigal ak, b̄i omal aka omal nokim nep minim agnime. Konjai nep ma agnime. Pen b̄i nokim alap nep warikil minim agnigab; b̄i kausek ma agnime. Bi nokim alap nig ḡil warikil minim agenigab, b̄i ke nib alap pen warikil, minim ne ak t̄ig adik ḡil, nib nib agosip, agnigab.

²⁸ Pen minim t̄ig adik ḡil, nib nib agosip agil ag neb bi alap ma midonimij ak, minim ke nib minim ma nījep rek agnig gebal bi okok minim nibak ma agnime; kiri ke kapkap krop ke abe God nop abe agnime.

²⁹ Bi omal aka omal nokim Krais minim tep ak ag n̄el nīnlig gi, bi ognap yipid ḡil agebal aka agil, nīn midenimel.

³⁰⁻³¹ Pen bi bisig nīn midenigal nib okok, bi alap God Kaun gek, gos tep pag yikek, bi ned warikil agonimij ak gos nibak nīnl bisigek, bi kisen warikil agnimej. Pen pen tau sakil ma agnime. Nokim nokim warikil agnime. Nib ak, nibi magilsek Jisas Krais minim tep ak ag damil dapil ḡil me, Jisas Krais gos ognap sek dil, gos sek midenigabim.

³² Bin bi God nibep tap tep nek, Krais minim tep ak ag nibim okok, gos nibi ke nīn tep ḡil, minim ag nīnimib. Pen nibi ak rek nep gos nīn tep ḡil, bir minim apin me ak agil kiri ḡinimib.

³³ Tari ginig: God gek bin bi Krais pis ken midebal okok abramek ma gipal; gos nīnlig gi gel amek, kapkap mid tep gipal.

Pen nibi ap mogim ḡil, Krais pis ken midebal bin bi karip lim tigoj tigoj magilsek gipal rek ḡinimib.

³⁴ Nibi ap mogim ḡil, God nop sobok gipim nīn ak, bin okok minim ma agnime. Bi okok nep agel, bin okok yokop peyig nīnjimel. Juda lo minim nib aknīb rek nep ageb.

³⁵ Bin okok minim ognap sek nījin agenimel ak, kiri karip kiri ke okok amil, nīgmil sikop krop ag nīnel, ag nīnjimel. Pen bin bi Krais pis ken God Minim nījin agil mogim genigal nab sījak, bin alap warikil minim ag nīnigab ak, gi timel yib ḡinigab.

³⁶ Nibi bin bi Korid ned yib Jisas minim tep ak dil bin bi okok damil ma ag nibek. Pen cin Jisas minim tep dad ameb bi okok, minim tep nibak damil, nibep bin bi Korid nep ma ag nīnok.

³⁷ Nibi bi an an, God Kaun cinop tap tep nek, Jisas minim tep ak bin bi okok ag nibin agil gos nīpim okok, yad Bi Kib ageb rek nu kil tikebin me ak, agil nīnjimib.

³⁸ Pen bi an minim nu kil tikebin nibaul ma nīnigab ak, nibi pen ak rek nep minim ne ma nīnjimib.

³⁹ Nib ak, ai mam sikop. Gos kib nibi ak, Jisas minim tep ak ag nīn, agil gos ak

nıñnímib. Pen bin bı mìnım ke nıb mìnım ma nıñep rek agenimel ak, kırıg gím, agıl ma agnımib.

⁴⁰ Pen nıbi bin bı Krais pıs ken mıdebiń okok apıł God Mìnım nıñnígabım nıñ ak, tap tari tari genigabım, magılsek gos nıñ tep gılıg gı gem amnímınj.

15

*Krais kımıl kauyan
warıkak*

¹ Ai mam sıkop. Krais mìnım tep ak ned ag ñenek nıbi dil, mìnım nıñjıd yıb agıl nıñ dı kılıs gıpım ak, kauyan ag nıñ tep gınıg gebin.

² Mìnım tep nıbak nıbep agen nıñjıl dıpek ak, nıñ dı kılıs gılıg gı mıdenigabım ak, God nıbep dı komıñ yoknígab. Pen nıñ dı kılıs gılıg gı ma mıdenigabım ak, nıbi mìnım nıñjıd nıbak yokop nıñ dıpım rek lıñígab.

³ Mìnım yad ned nıñnek nıbak, mìnım pobıń mìnım tep yıb agıl nıbep ag nıñek. Cın tap si tap tımel gıpın rek, Krais cınop nen agıl kımak ak, God Mìnım ūu kıl tıkił, gınıgab aglak rek nep gak.

⁴ Krais kımek tıgel gel, nıñ omal mıdıl, nıñ omal nokım ak kauyan warıkak ak, ak rek nep God Mìnım ūu kıl tıkił, gınıgab aglak rek nep gak.

⁵ Pen Jisas kauyan warıkıl, Pita mıdeki sıñak mısej lek, nop ned nıñak. Kisen mısej lek, bı mìnım ne dad ameb aknıb umıgan alan okok nıñlak.

⁶ Kisen nıñ alap, Krais kauyan mısej lek, nıñ nokım nıbak nep ai mam paip hadred (500) rek nıñlak. Ai mam nıb okok ognap kımbal pen magılsek rek komıñ mıdebal.

⁷ Kisen nıñ alap, Krais kauyan mısej lek, Jems nıñak. Nıñ alap pen, bı mìnım ne dad ameb okok magılsek nop nıñlak.

⁸ Pen bin bı ognap nop nıñlak nıñ ak ap padıkek, kisen Jisas yıp abe mısej lek nıñnek. Nıb ak, yad nı tıñjıl acıb tık dopal rek alap mıdenek yıp dak.

⁹ Yad bin bı Krais pıs ken mıdelak okok kırop gıtımel yıb gı mıdenek ak, Jisas mìnım tep dad ameb bı ognap wög gıpal rek ma gıpın; yıp yıñig nıñjıl dı tep yıb gek, wög kıb yıb ak gıpın.

¹⁰ Pen God yıp yıñig nıñjıl dı tep gek, bı ne mıdıl ke yıb gıpın. Jisas mìnım tep dad ameb bı ognap wög gıpal rek ma gıpın; yıp yıñig nıñjıl dı tep yıb gek, wög kıb yıb ak gıpın.

¹¹ Yad nep God nop wög gıpın, agıl ma agebin; kırı nep gıpal, agıl ma agebin. Cın magılsek Krais mìnım tep ak ar nokım ag ñon ameb. Nıbi mìnım tep nıbak nep nıñjıl nıñ dıpek.

*Bin bı kımlak okok kauyan
warıkıngal*

¹² Pen Krais kımıl warıkak agıl mìnım per ag ñıbın ak, nıbi ognap tari gınıg ma nıñjıl, cıp se okok kımlı kauyan ma warıkıngal, agıl nıñebım?

13 Pen cip se okok kimił kauyan ma warıknıgal, agnıgabım ak, Krais ne ke kauyan ma warıkip, agnıgabım.

14 Pen Krais kauyan ma warıkpkop ak, Krais mınım tep ag nıbın mınım ak, mınım yokop rek lıpkop. Krais kauyan ma warıkpkop rek agep, Krais mınım tep nıj dıpım ak mınım yokop rek lıpkop.

15 Cip se kimił warıknımel rek ma lıpkop ak, God Krais nop gek ma warıkpkop. Nıb ak, God gek Krais warıkak mınım tep per ag nıbın ak, mınım esek rek lıpkop.

16 Tari gınıg: cip se okok kimił kauyan ma warıknıgal, agnıgabım ak, Krais ne ke ak rek nep kauyan ma warıkip, agnıgabım.

17 Pen Krais kauyan ma warıkpkop, Krais mınım tep nıj dıpım ak mınım yokop rek lıpkop. Krais kauyan ma warıkpkop, tap si tap tımel gıpım gac ak lıg gi ma yokpkop.

18 Pen Krais kauyan ma warıkpkop, bin bi Krais nop nıj dıl kımbal okok, bir pıs nep kım yap pak amblap.

19 Krais cınop bir dıp ak me, gos sek mıdobın. Pen lım dai ar wagın aul mıdıl, pıs nep kımbnop, bin bi yım gep rek yıb mıdobnop.

20 Pen Krais warıkip komıñ mıdeb ak me, bin bi Krais nop nıj dıl kımbal okok, ak rek nep warıkip komıñ mıdenıgal.

21 Bi alap gek, bin bi kımnıgal. Bi alap gek, bin bi warıknıgal.

22 Mınım agebin nıbak, Adam bin bi yakam ne mıdobın ak magılseki kımnıgabın, pen Krais bin bi yakam ne mıdobın ak magılseki warıknıgabın.

23 Pen God Krais nop ned gek warıkip, am ne eip mıdeb ak me, ne kisen apıl bin bi nop pıs ken mıdobın okok gek, magılseki warıknıgabın.

24 Seten kijeki kaun tımel ne okok bin bi okok gi tımel gınıgal ak pen Krais ne kırop pıpag pe gi yokip, bin bi ne kod mıdenıgab okok, Bapi God nop nıntıgab; nıbak nıñ kisen nıbak onıgab.

25 Tari gınıg: Krais bin bi okok kod mıd damlıg gi, Nap gek, kaual maual ne magılseki Krais tob mok ne sıňak mıdenıgal.

26 Kaual maual nokım alap nep mıdenıgab: kımebi magıl ak nep. Pen nıñ kisen nıbak, kaual maual nıbak abe pıs nep nıag pak lınígab.

27 Pen God ne gek bin bi okok tap okok magılseki tob mok ne sıňak mıdeb, agıl nı kıl tıklak ak, God Krais mok ne sıňak mıdeb ma aglak. God ne nep gek, magılseki Krais mok ne sıňak mıdeb.

28 Bin bi okok tap okok magılseki, Nı ne Krais mok ne sıňak mıdel nınlıg gi, Krais ne agnıgab, "Bapi mıñi nak bin bi okok tap okok magılseki kod mıdeban. Mıñi yad mok nep sıňak

midenigain,” agnigab. Nib ak me, God nokim nep ne tap tari tari mideb okok magilsek kod midenigab.

²⁹ Bin bi kimal okok wariknigal agebin ak nippim. Ma wariknigal ak, bin bi ti gining nimid nimam kimal okok krop nen agil nig pakpal? Kiri wariknigal agil nep nig gipal.

³⁰ Pen cin ak rek nep, cin tari gining minim tep nibak agil, bi cinop git timel gining gebal okok gos par ma nippin?

³¹ Yad ma nippin, nin aul bi alap yip ntag pak linigab aka mer, ak ma nippin. Yad nibep bin bi gos nijil, min min gilig git, Bi Kib cin Krais Jisas nop tep gip agebin.

³² Pen yad taun kib Epesas aul apil, kain sapeb okok rek eip pen pen ginek. Kimil pis nep kimnigabin, apim ak, yad tari gining nig ginek? “Minni midobin nin aul, tap tep tep niblig git, nig tep tep niblig git, git midon; kimil pis nep kimnigabin,” apnep. Minim tep ag ni tapin ak kirig ambnep.

³³ Pen bin bi gos nibak rek nippal okok, eip ma midenimb. Bin bi mid tep gipal okok, bin bi git timel gipal okok eip mogim genigal ak, ar nibak nep giningal.

³⁴ Pen gos ar ke nijil tap si tap timel gipim ak kirig git, mid tep ginimb. Nibi ognap God nop gos ma nippim ak, nibep nabij gipkop.

Kauyan warikil mib gon

nibi ak titi gil rek midenigab?

³⁵ Pen nibi ognap agnigabim, “Bin bi kimal okok titi git wariknigal? Warikil, mib gon kiri ak titi git rek midenigab?” agnigabim.

³⁶ Pen minim apal ar ak minim sakol rek. Nibi tap yip magil okok yokem, ausek midil komin ma linigab; kimil nep komin linigab.

³⁷ Wid magil aka tap tari magil yokpim ak, tan kib gip rek ma yimbim; magil sitkol okok nep yokpim.

³⁸ Pen magil ke ke yokpim nib okok, God tannimin agil ni lak rek tanib.

³⁹ Mib gon okok ak rek nep ke ke mideb. Bin bi okok ke lak; kaj kimin okok ke lak; yakir okok ke lak; kibsal okok ke lak.

⁴⁰ Mib gon seb kab ar alan okok ke mideb; mib gon lim dai ar wagin aul okok ke mideb. Mib gon seb kab ar alan tep ak ke mideb; mib gon lim dai ar wagin aul tep ak ke mideb.

⁴¹ Pen pib melik ak tep ak ke lak; takin melik ak tep ak ke lak; gap melik ak tep ak ke lak. Pen gap okok ak rek nep ke ke mideb rek melik ak tep ke ke lak.

⁴² Bin bi kimil wariknigal ak aknib rek. Cip tigel giningal mib gon ak ki git yonigab; wariknigal mib gon ak ki git ma yonigab.

⁴³ Tap yim gep rek kau mitgan lipal; warikil melik sek midenigab. Tap kilis

ma mideb kau migan lipal;
warikil kilis sek midenigab.

⁴⁴ Mib gonj kau migan lipal
ak mib gonj lim dai ar wagin
aul ajpal rek mideb; warikil
kaun seb kab ar alanj ajpal
rek midenigab.

⁴⁵ Ar nibak nep, God
Minim dai alap Mosis nu kil
tikil agak, "Adam ned nib
ak ne ke bi komij sek lak,"
agak. Adam kisen nib ak pen
Kaun mideb; ne bin bi okok
komij midep magil ak nib.

⁴⁶ Nib ak me, ned mib gonj
lim dai ar wagin aul tagep;
kisen mib gonj kaun tagep.

⁴⁷ Bi ned nib ak lim nep
owak; Bi kisen nib ak seb
kab ar alanj sijak nib owak.

⁴⁸ Bin bi lim dai ar wagin
aul midebal okok, bi ned
nib midoligip ak rek nep
midebal. Bin bi seb kab
ar alanj midebal okok, Bi
seb kab ar alanj mideb rek
midebal.

⁴⁹ Minci cin bi lim owak rek
midobin; kisen Bi seb kab
ar alanj sijak nib owak rek
midenigabin.

⁵⁰ Ai mam sitkop, yad
nibep agebin, mib gonj yokop
ak God karip lim tep ak
amnimij rek ma lip. Tap
kim ki gi yonigab ak per per
midonimij rek ma lip.

⁵¹ Pen minim ned ma
niigeligipal alap nibep agnig
gebin. Cin Krais bin bi
ne midobin okok magilsek
ma kimnigabin. Pen cin
magilsek ke kisen nib rek
linigabin.

⁵² Akil magil agek, anim
anim kasek nep melik git

rek, bin bi kimal okok
warikil nib gonj ki gi ma
yowep midenigal; pen cin
magilsek ke kisen nib rek
linigabin.

⁵³ Mib gonj ki gi yonigab ak,
ki gi ma yowep linimij; mib
gonj kimeb ak, per per midep
linimij.

⁵⁴ Mib gonj ki gi yonigab ak,
ki gi ma yowep linigab; mib
gonj kimeb ak, per per midep
linigab nin nibak, minim nu
kil tikil aglak rek giniqab.
Bi God minim agep Aisaia
God Minim nu kil tikil agak,
"Bi Kib kimeb magil ak nang
pak lek bir pis nep dai juip,"
agak.

⁵⁵ Pen bi God minim agep
Hosea God Minim nu kil tikil
agak,

"Kimeb magil, minci kiliis nak
mideb akal?"

Kimeb magil, minci yur
nak mideb akal?"
agak.

⁵⁶ Kimeb magil yur ak tap
si tap timel gep nib; tap si tap
timel gep kiliis ak lo minim
nib.

⁵⁷ Pen God ne Bi Kib cin
Jisas Krais nop ag yokek apil
cinop tig asik yokek komij
ambin. Nibak ninil, God nop
tep agin.

⁵⁸ Nib ak, ai mam tep
yad okok, nibi kiliis git, ke
okok ma amnimib. Bi Kib
nop wog gitin ak yokop ma
gitin, agit, per nep kiliis git,
Bi Kib nop wog gitlig gi nep
midenimib.

16

ñeb

¹ Mani dî mogim gîl, God bin bî kîrop ñinigabim mînîm ak agnîg gebin. Krais Jisas bin bî Galesia Propins mîdebal okok kîrop agnek rek, nîbi ak rek nep gînimib.

² Nîbi bin bî ke ke magîlsek wîk nokim nokim ñin ned ak mani dîpim rek ak nîjîl ognap dî ke okok lîl dî mogim gînimib. Nîg gînigabim ak, yad apjakîl mani nen agîl ma ag ajenim.

³ Pen yad nînigain ak, bî an nîbi nîjîl bî tep mîdebal okok ognap agem, yad kîrop mij ñu kîl tîk ñen, kîri pen mij ak abe mani ñinigabim ak abe dam Jerusalem dad amnîmel.

⁴ Pen yad ameb rek lenigab ak yad ke kîrop poj dîl dad amnîgain.

⁵ Pen yad Masedonia Propins ak amîl, mîdebi mînjak nînigain.

⁶ Amjakîl, nîbep eip sîkop magîl alap kîn mîdenim rek lîp. Yîbaud aul nîbep eip kîn midîl, karîp lîm ognap amnîg gen, yîp dam kanîb nab sînjak yokem amnîgain.

⁷ Nîbep yokop melîk pîb nab nîjîl ameb ak yîp tep ma gîp. Bî Kîb yau agenigab, am nîbep eip tapin kîn midîl kisen okok amnîgain.

⁸ Yad taun kîb Epesas aul midîl, Pedikos ñin kîb ak ap padîkek nîjîl kisen nînigain.

⁹ Taun kîb Epesas aul, Bî Kîb wög kîb gîpin, pen bin bî konjai nep yîp yo nîpal.

¹⁰ Pen Timoti mîdebi mînjak aponimij ak, nop dî tep gem, ne ma pîrîknîgab. Ne yad Bî Kîb ak nop wög gîpin rek nep gîp ak nîjîl,

¹¹ nop ma kîrig gînimib. Nîbi magîlsek nop dî tep gînimib. Kisen amnîg gonimij ak, nop dam kanîb nab sînjak ag yokem, yad mîdebin aul adîk gî onimij. Mam ognap sek eip onîgal, agîl, kod mîdebin.

¹² Pen mam cîn Apolos nop mînîm kîlis agîl apin, mam ognap amnîg gebal rek eip amnîmin, apin ak pen ne mînî ma ñinigab. Kisen neb rek lenigab, nînigab.

Mînîm dai ognap agak

¹³ Nîbi gos nîjîlig gî mîdenimib. God nop nîj dî kîlis gîlig gî mîdenimib. Tap alap ma pîrîknîmib. Kîlis yîb gîlig gî mîdenimib.

¹⁴ Pen tap tari tari gînigabim, bin bî okok kîrop midmagîl lîlig gî mîdenimib.

¹⁵ Ai mam sîkop. Nîbi nîpim, Grîk kai Krais nop nîj dîlak okok, Stepanas bin bî yakam ne okok ned nîj dîlak. Nîj dîl me, bin bî Krais pîs ken mîdebal okok kîrop midmagîl lîl wög gî nîjîlig gî nep mîdebal. Nîb ak, ai mam yad nîbep agebin,

¹⁶ bin bî tep nîb okok rek abe, ai mam nîbi eip wög gîpal okok abe nîjîl, amnîmel rek nep gînimib.

¹⁷ Pen nîbi apîl yîp nîjîmib rek ma lek, Stepanas, Potyunetas,

Akaikas apıl yıp nıpal ak yıp
tep yıb gıp.

¹⁸ Nıg gıpal nıbak yıp tep
gıl nıbep tep gıl gıp. Bi tep
nıb okok mınım agenıgal ak
nıŋ tep gınımıb.

¹⁹ Pen bin bi God pıs ken
mıdebal Esia Propins aul,
nıbep Korid bin bi okok, "Ai
mam sıkop, nıbi mıdebim?"
agebal. Akwila Prisila ber
mal nıbep Korid bin bi,
"Bi Kib nıbep kod mıden,"
agebir. Bin bi apıl karıp
kırop ber mogım gıl God nop
sobok gıpal okok ak rek nep
agebal.

²⁰ Pen ai mam Krais pıs ken
mıdebal sıŋ aul magılse,
"Nıbi mıdebim?" agebal.
Nıbi Bi Kib nop nıŋ dıpmı
rek, pen pen ag wasu dılig git,
mıkem bom sıloknımıb.

²¹ Yad Pol, mınım mıbil
won aul nınmagıl yad ak ke
nu kıl tıkkıl "Nıbi mıdebim?"
agebin.

²² Bin bi an, Bi Kib nop
mıdmagıl ma lıniğab ak, pen
yur dan. Nıb ak, Bi Kib cın,
nak onımın!

²³ Bi Kib cın Jisas nıbep
yımıg nıŋıl dı tep gınımın.

²⁴ Ai mam yad Krais Jisas
pıs ken mıdebim okok, yad
nıbep magılseki mıdmagıl
lıpin. Nıb aknıb rek tep.

2 Korid

Pol mīj kīsen ak Korid bin bī kīrop ñu kīl tīkak

¹ Yad Pol. God yīp ag lek, Krais Jisas mīnīm dad ameb bī alap mīdīl, mam cīn Timoti eip sīnjaul mīdīl, nībep God bin bī ne taun kīb Korid mīdebīm okok abe, Akaia Propins nab nab tīgoñ tīgoñ magilsek mīdebīm okok abe, mīj nībaul ñu kīl tīkebin.

² Nībep agebin, yīp tep gīp ak, Bapi God abe Bī Kīb Jisas Krais abe nībep yīmīg nīñjīl, dī tep gīl, per per kod mīd tep yīb gīp.

Pol God nop tep agak

³ Bī Kīb cīn Jisas Krais Nap ne God nop tep agīn. Bapi God ñī paí ne yīmīg yīb nīñjīl, dī tep gīl, per per kod mīd tep yīb gīp.

⁴ Mīker ognap cīnop apek, ne cīnop kod mīd tep gīp ak me, cīn pen adīk gīl, bin bī ognap mīker apek, kīrop ak rek nep dī tep gīl kod mīd tep gīnīgabīn.

⁵ Krais eip mīdobīn ak me, ne yur dak rek cīn ak rek nep yur ognap dīpīn. Pen Krais eip mīdobīn ak me, ne cīnop per per kod mīd tep gīp nīñjīl cīn gos sek mīdobīn.

⁶ Nībi mīd tep gīl gos sek mīdīl, am ne eip per per mīdenīgabīm, agīl, Krais Jisas ne mīker ognap cīnop ñīb. Pen Krais ne cīnop kod mīd tep gīp rek, cīn gos

sek mīdobīn ak nīñjīgabīm ak me, mīker ognap nībep apenīgab ak, Krais cīnop ak rek nep kod mīd tep gīnīgab nīñjīl mīd tep gīn, agīl, gos sek mīdenīgabīm.

⁷ Gos cīn nīpīn ak, nībi Krais nop ma kīrig gīnīgabīm. Cīr bī omal yur dīpīr rek, nībi ak rek nep yur dīnīgabīm; pen God cīrop mal dī tep gīp rek, nībep ak rek nep dī tep gīl kod mīd tep gek, gos sek mīdenīgabīm.

⁸ Pen ai mam sīkop nīñjīm. Cīr bī omal Esia Propins mīdīl, mīker kīb dīl koslam yīb mīdorok. Komīñ mīdojīr rek ma līp, bīr kīmnīgabīr, agrok.

⁹ Bīr kīmnīgabīr, agrok. Pen gak ar nībak, cīr gos par yīb nīñ mīdorok ak me, cīr ke kīlīs mīdobīr, agīl, ma apīr; God bin bī kīmbal okok gek warīkpāl ak nep cīrop kod mīdek nīñlig gī mīdobīr, apīr.

¹⁰⁻¹¹ Cīrop pīs nep ñīag pak līnīmel rek lak ak pen God ne cīrop dī komīñ yokak ak me, mīñi ne cīrop kauyan dī komīñ yoknīg geb. Nībi God nop sobok gīlīg gī mīdem, kīsen okok abe ne ak rek nep cīrop dī komīñ yoknīgab, agīl, gos sek mīdobīr. Nīb ak, bin bī konjai nep God nop sobok gīlīg gī mīdel, God ne nīñjīl cīrop mal dī komīñ yokek me, bin bī konjai nep, ne cīrop gīnīgab ak nīñjīl yīb ne agel ar amnīgab.

*Pol kīrop am ma nīnjak,
mīnīm ak agak*

¹² Mı̄dmagıl cır nab adan nı̄pı̄r, bin bı̄ okok eip mı̄dıl tap tari tari gı̄pı̄r okok, God cı̄rop eip mı̄deklı̄ nı̄nılı̄g gı̄t, nop gos nı̄nılı̄g gı̄t gı̄pı̄r. Cır mı̄nım nı̄nı̄d nep agıl gı̄t tep nep gı̄pı̄r. Yad mı̄sen agebin, nı̄bep per per nı̄b aknı̄b rek nep gı̄pı̄r. Pen bin bı̄ okok gos nı̄pal rek gos nı̄nılı̄ nı̄g ma gı̄pı̄r. God cı̄rop yı̄mı̄g nı̄nılı̄ dı̄t tep gıl gos ñek nı̄g gı̄pı̄r.

¹³⁻¹⁴ Mı̄j nı̄bep ñu kıl tı̄kpın okok, mı̄nım bak okok rek agıl ma tı̄kpın; nı̄bi udın lı̄ nı̄nılı̄, wagın ak kasek nı̄nı̄mı̄b, agıl, mı̄sen nep tı̄kpın. Mı̄ñi ke ke rek mı̄dobın ak me, nı̄bi yı̄p nı̄pı̄m pen yı̄p nı̄nı̄ rep ma gı̄pı̄m; pen yı̄p tep gı̄p ak, yı̄p nı̄nı̄ tep gem me, kisen Bī Kıl cın Jisas adık gı̄t onı̄gab ñı̄n ak, ap mogı̄m gıl, yad nı̄bep nı̄nılı̄ mīñ mīñ gı̄nı̄gain; nı̄bi pen ak rek nep yı̄p nı̄nılı̄ mīñ mīñ gı̄nı̄gabım.

¹⁵⁻¹⁶ Ar nı̄bak nep me, ned Masedonia Propins ma amnı̄nek ñı̄n ak, yad gos alap nı̄nılı̄ nı̄bep am nı̄nı̄g nı̄nı̄gain, agnek. Yad Masedonia bin bı̄ kı̄rop nı̄nı̄g amnı̄gain, pen ned am nı̄bep nı̄nılı̄ kisen amnin, agnek. Pen adık gı̄t apı̄l, Judia amnı̄g, kanı̄b par nokı̄m nı̄bak nep apı̄l, nı̄bep kauyan nı̄nılı̄g gı̄t ap padı̄knı̄m, agnek. Nı̄g gen me, nı̄bi mīñ mīñ gıl yı̄p pen gı̄t ñı̄l tap magıl ognap ñem nı̄blı̄g gı̄t Judia amnin, agnek.

¹⁷ Gos nı̄bak rek nı̄nılı̄ me, nı̄bep ned mı̄nım pı̄nılı̄

yoknek ak pen kisen ma nı̄nek. Nı̄g gı̄nek ak, yı̄p pen agnı̄gabım, "Bı̄ par ak nop ke tep gı̄p ar ak kisen gıl, 'Gını̄gain gı̄nı̄gain,' agıl, mı̄nım nep agıl, kisen ma gı̄p. Ne yokop bı̄ mı̄nım nı̄g pak ajeb par ak," agnı̄gabım rek lıp ak pen,

¹⁸ God bı̄ nı̄nı̄d yı̄b nep ageb ak eip mı̄debin rek ak, yad gos omal nı̄nılı̄ nı̄bep ma agebin.

¹⁹ Yad, Sailas, Timoti, cın nı̄bep God Ñı̄ ne Jisas Krais mı̄nım ag nı̄nok. Jisas Krais gos omal ma mı̄deb. Ne yau, agıl, kisen mer ma agnı̄gab. Mı̄nım tari tari ageb ak, ageb rek nep gı̄nı̄gab.

²⁰ God mı̄nım ar tari tari agak ak, Jisas Krais apı̄l, nı̄b aknı̄b rek nep magılsek gı̄p. Cın ne nı̄g gı̄p nı̄bak nı̄pı̄n ak me, God nop sobok gı̄lı̄g gı̄t, Jisas Krais yı̄b ne agıl, "Nı̄nı̄d" apı̄n. Nı̄g gı̄pı̄n ak, God yı̄b ne ak ar alan amnan, agıl, nı̄g gı̄pı̄n.

²¹ God ne nep gek me, cın abe, nı̄bi abe, Krais nop cı̄g tep gıl mı̄dobın. Ne nep me cınop "Bin bı̄ yad ke," agıl, ag lı̄l,

²² Kaun ne ak cınop ñek, apı̄l mı̄dmagıl nab cın adan goj lı̄ mı̄deb. Nı̄b ak cın nı̄pı̄n, cın God bin bı̄ ne ke mı̄dobın nı̄nılı̄ ne agı̄p agı̄p rek nep magılsek cınop nı̄nı̄gab.

²³ Pen yad nı̄bi Korid kai mı̄debin okok nı̄nı̄g gı̄nek ak pen amıl mı̄nım kıl agen, nı̄bi yur dı̄nı̄mı̄b rek

lip niñjil me, nibe p yimig niñjil me ma nibe bin. God ne midmagil yad nab adan niñjp yad esek ma agebin.

²⁴ Pen minim yad ak nep kisen gím, agil, gos ar ak ma nípin. Niþi ke Krais nop gos nípim ak me, yad am níbep ag ñen, niþi kiliþ gil Krais nop niñ tep gil, cíg kiliþ gil, miñ miñ gil lig gi midenimib, agil agebin.

2

¹ Pen yad gos alap niñjil agnek, "Kírop kauyan am niñjil minim kiliþ agen, kírop kauyan yur dinimel rek lip ak, ma am niñnim," agnek.

² Pen yad gen niþi yur denigabim ak, an pen midil yip genigab miñ miñ ginigain? Bin bi níbak rek ognap ma midebal.

³ Níbak niñjil me, níbep mij ñu kíl tiknek. Yad gos niñnek, "Amjakil bin bi okok niñjil miñ miñ yib gipnep pen mer, amjakil kírop niñjen, yip miker yib ginimij rek lip ak me, yad ma amniigain," agnek. Yad gos niñnek, "Yad ke miñ miñ ginigain ak, kíri abe miñ miñ ginigal," agnek.

⁴ Mij ned ñu kíl tiknek níbak, midmagil yad ak yur gek, gos par liliþ gi, udin ñig tig gi rik yoklig gi ñu kíl tiknek. Níbep miker kib ginimij, agil, ma tiknek; níbep midmagil yib lipin rek niñnimib, agil, tiknek.

Bi tap timel gak ak, miñi tap timel gak níbak kírig gi

nop midmagil lil dinimib

⁵ Pen yad gos nípin bi alap gek miker gak ak, yip ma gak, níbep bin bi siþak midebim níbep magilsek gak.

⁶ Pen niþi magilsek rek nop kírig gipek ak, ne yur díl, gi timel gak ak bir niñp. Niþ ak, miñi nig ma ginimib; kírig ginimib.

⁷ Miñi gi timel gak níbak kírig gil, nop minim sain sain agnimib. Tari ginig: nop nig ma gem, yimig kib yib gek, pis nep ap yap paknimij rek lip.

⁸ Niþ ak, yad níbep agebin, nop mam cin agil midmagil lipim ak, nop agem niñ tep ginimij.

⁹ Yad níbep mij ñu kíl tiknek ak, minim yad ak díl, minim tari tari agniigain magilsek kisen gil ginigabim aka, agil, mij ñu kíl tiknek.

¹⁰ Bin bi niþi okok ognap gi timel genimel pen niþi niñjil kírig genigabim ak, yad ak rek nep gi timel genimel níbak niñjil kírig ginigain. Pen yad gi timel genimel níbak niñjil kírig ginigain ak, Krais yip niñ mideb, agil, níbep nen agil kírig ginigain.

¹¹ Pen mer ak, Seten cinop Krais bin bi ne ognap gek, ap yap pakjin rek lip. Seten per nep, gen ap yap paknimel, agil niñp ak, bir nípin.

¹² Pen Krais minim tep ak Troas bin bi kírop ag niñim, agil, Troas amene, Bi Kib yip kanib yikek, wög ne ak

karıp lım nıbak gınım rek lak ak pen,

¹³ mam yad Taitas Troas sığjak ma pıyo nıñnek ak me, yad gos par nıñıl, Troas bin bı kırop, "Sığaul mıdem" ag lıl, Taitas nop nıñníg Masedonia Propins sığaul onek.

¹⁴ Nıb ak, God gıp rek nıñıl, nop tep yıb agebin. Nıne Krais nop ag yokek, apıl Seten nop dı talak mıgan ne okok lıl, cınop dak. Ne cınop dıl, ami bı kıb rek cınop poŋ dıl ned ameb nıñlıg gi, bin bı ke ke okok cınop nıñıl Krais mınim tep ne ki tep yıb rek nıpal.

¹⁵⁻¹⁶ Krais mab ki tep oweplı dı God nop dagıl sobok gıt nıb ak rek, cın mıdobın. Bin bı Krais kırop dı komıñ yokeb okok ki nıbak nıñıl ki tep aknıb ke nıñel, kırop komıñ mıdep magıl ak nıeb. Pen bin bı Krais nop kırıg gıpal okok, ki nokım nıbak nep nıñıl cıp ki tımel ak, agel, kırop kımeb magıl ak nıeb. Pen bin bı an wög nıbak gınımış rek lıp?

¹⁷ Bin bı konjai nep mani tap okok konjai nep dıñ, agıl, God Mınim tep ne ak ag ajpal. Pen cın aknıb rek ma gıpın. God ne cınop ag lıl wög ne gınig ag yokıl nıñ mıdeb nıñlıg gi, cın Krais bin bı ne mıdıl mınim nıñıd yıb nep agın, agıl, God Mınim tep ne ak yıpid gıl nep ag nıbın.

3

¹ Pen mınim nıu kıl tıkebin nıbaul, "Yad mıj nıu kıl tıken, cınop dı tep gınımel," agıl,

ma tıkebin. Cın bin bı yokop rek mıdon, cınop dıñımıb, agıl, bin bı nıbi nıpım ognap kırop agon, mıj ognap nıu kıl tık nıel, cın dap nıbep nıon nıñıl, cınop ma dıñıgabım. Pen nıbi, "Bı ognıl kırop dıñımıb," agıl, mıj ognap nıu kıl tık nıem, cın dam bin bı ognap kırop ma nıñıgabın.

² Pen mıj mıdmagıl nab cın adaŋ nıu kıl tık mıdeb rek me, nıbi bin bı mıdebiñ. Gos cın nıpın ak, nıbep mınim ag nıon nıñıl dıpım ak me, bin bı okok nıbep nıñıl, cın bı tıgep bı rek mıdobın ak nıñnígal.

³ Pen cın Krais nop wög gon, Krais ne ke mıj nıbaul nıu kıl tıkıl cınop nıak. Yıg tap nıu kıl tıkep dıl tıkpıl rek mer; kab ar ak nıu kıl tıkpıl rek mer. God per komıñ mıdeb Kaun ne ak Krais mınim tep ne ak bin bı mıdmagıl nab kırı adaŋ tıkip.

⁴ Yad mınim agebin nıbaul, God tari tari ageb ak Krais magılsek nıb aknıb rek nep gınıgab, agıl agebin.

⁵ Cın nıpın, cın kılıç cın ke gon wög tep amnıımış rek ma lıp; God nep me cınop gıt nıek nıñlıg gi, gon wög tep amnıgab.

⁶ God ne nep gek, cın wög gıt nıeb bı ne mıdıl, God Mınim kısen nıb ag lıp ak, damıl bin bı okok kırop ag nıbın. God Mınim kısen nıb ag lıp nıbak, lo mınim ak rek mer; mınim kısen nıb ag lıp ak God Kaun nıb. Lo mınim gek, bin bı kımnıgal;

pen God Kaun gek, bin bî komiñ miñenigal.

⁷ Lo mînîm nîbak, God kab salai bad ar ak ñu kîl tîkek, Mosîs dapek nîñlig gi, melîk kîb yîb gak. Melîk kîb nîbak Mosîs mîlîk jo mîlîk ne melîk goligip. Mîdarîk mîdarîk melîk kîb nîbak bîr kîr gek pen Isrel bin bî Mosîs mîlîk jo mîlîk ne nîññîmel rek ma lâk. Lo mînîm kîmbeb magîl dowak ak pen melîk kîb yîb sek owak.

⁸ Pen God Kaun wög ne giþ ak melîk tep aknîb ke sek mîdeb.

⁹ Mînîm kîb agep lo mînîm ak melîk sek owak rek, cîn God udîn yîrik ar ne ak bin bî komiñ tep rek lep mînîm tep nîbak melîk tep aknîb ke sek owak.

¹⁰ Melîk tep aknîb ke mîñi bîr owîp ak me, lo mînîm ned melîk sek owak ak mîñi melîk ma giþ.

¹¹ Lo mînîm ak per ma mîdîl kîr gînîg gek ak pen lo mînîm ak melîk sek owak; nîb ak me, mînîm tep ak per per mîdîl ma kîr gînîgab mînîm tep ak melîk tep aknîb ke sek mîdeb.

¹² Nîb ak, cîn gos sek mîdîl, nabîñ ma dîl, kîlis gîl Krais mînîm tep ak mîsen ag ñîbîn.

¹³ Mosîs gak rek ma giþin. Ne lo mînîm ak damîl, mîlîk jo mîlîk ne ak melîk kîb yîb gak, pen mîdarîk mîdarîk melîk kîb gak nîbak sîkol gek apek nîñlig gi, Mosîs ne bin bî okok melîk sîkol gak nîbak ma nîññîmel, agîl, usajîl bad alap dîl, mîlîk jo

mîlîk ne ak pak karîk ñâk.

¹⁴⁻¹⁵ Pen gos kîri niñ tep ma gîlak. Tari gînîg: usajîl bad rek gos kîri kom kam gîl mîdek ak me, God ned bîrarîk nep mînîm nîñjîd ag lep agak mînîm ak udîn li nîñlak ak pen mînîm wagîn ak ma nîñlak. Mîñi ak rek nep kîri lo mînîm nîbak udîn li nîpal pen tap usajîl bad rek gos kîri kom kam gek, mînîm wagîn ma nîpal. Tap usajîl bad rek gos kîri kom kam giþ ak, Krais ne nep dî ke okok yoknîmîñ rek liþ.

¹⁶ Pen bin bî Bi Kîb ak nop onîgal ak, ne usajîl bad gos kîri karîkîl mîdeb ak, tîg wal gi yokek, gos kîri pag yîkek, nîññîgal.

¹⁷ Bi Kîb agebin ak, Kaun ak me. Bi Kîb Kaun ne cîn eip mîdenigab ak, tap tari tari gîl cînop bî nagîman rek lînîmîñ ak, ne pak pag gi ke okok yokîl cînop tîg asîk yoknîgab.

¹⁸ Pen mîlîk jo mîlîk cîn ak karîk we gîl ma mîdobîn rek, cîn magîlseki Bi Kîb melîk tep ne ak mîsen nîpiñ. Ne gek, cîn magîlseki ne ke melîk tep sek mîdeb rek lînîgabîn. Cîn magîl alap nep ne mîdeb rek ma ulek lînîgabîn; pen ñîn nokîm nokîm ne per nep cînop gi gi gek, cîn melîk tep ne mîdeb rek ulek lînîgabîn. Bi Kîb niñ giþ Kaun ak me.

4

*Lîm dî tin cög giþal rek ak,
cîn bin bî mîdobîn*

¹ God cınop yımış nıñıl dıl, wög nıbaul ag lek gipin ak me, cın gos par ma nıpin.

² We gıl gipal ar ak abe, nabıñ gek nıñlıg gi gipal ar ak abe, cın ma gipin. Bin bı okok kırop mınım esek ma apin. Cın God Mınım ag nıñig gebin ak, mınım cın ognap sek agıl ma ag nıbın. Tap tari tari gipin ak, esek ar ak ma gipin. God Mınım tep ne ak yıpıd gıl nep mısej ag nıbın. Nıg gon, bin bı okok cınop nıñıl, mıdmagıl nab kırı adan nıñıgal, cın God udın yırık ar ne ak bı tigepl bı rek mıdobın.

³ Bin bı kımebal okok nep, mınım tep mısej ag nıbın ak nıñıl, usajıl bad rek mınım tep ak karık mıdekl nıñlıg gi, ma nıpin apal.

⁴ Kırı ma nıpal ak, Seten karıp lım wagın aul god rek mıdeb ak, gos kırı kom kam gek, Krais mınım tep melik sek mıdeb mınım ak ma nıpal. God ne mıdeb rek, Krais ak rek nep mıdeb ak ma nıpal.

⁵ Pen mınım ag nıbın ak, cın bı tigepl bı rek mıdobın mınım ak ma ag nıbın; Jisas Krais ne nep Bi Kırı mıdeb nıñıl Jisas wög nep gıl, wög gi nıeb bı nıbi mıdobın, agıl, mınım tep nıbep ag nıbın.

⁶ God ned "Kıslım nab eyan melik gañ," agak. God nokım nıbak nep melik ne mıdmagıl nab cınop adan nıleb. Nıb ak, God melik tep ne ak Krais milik jo milik melik geb ak bir nıpin.

⁷ Lım dı tin cög gi lıpal

rek ak, cın bin bı mıdobın. Pen God ne tap tep aknıb ke nıbaul cınop nab adan lıp. Nıb ak nıpin, kılıs cın ke mer; God kılıs ne ke nıek dıl nıg gıl mıdobın ak nıpin.

⁸ Cınop pıs pıs yıkıl gebal ak pen cın pag yoklıg gi amobın. Gos par nıñobın ak pen gos sek mıdobın.

⁹ Cınop yık gi yokebal ak pen God per cın eip mıdeb. Cınop yokop gab gab pakebal ma kımobın.

¹⁰ Jisas nop pakıl nıag pak lıläk rek, cınop ak rek nep pakıl nıag pak lıníg gebal koslam mıdobın. Pen nıg gek, bin bı okok mıb gon cın nıñıl, Jisas komıñ mıdeb ak mısej nıñıgal.

¹¹ Cın komıñ mıdobın ak, Jisas nop nıñ dıpal, agıl, cınop per per nep nıag pak lıníg gebal. Pen gipal nıbak, bin bı okok mıb gon cın nıñıl, Jisas komıñ mıdep magıl ne ak nıñımel, agıl, God kırop kırıg gek nıg gipal.

¹² Cın per per kımjın rek lıp ak pen cın nıg gon, nıbi komıñ mıdenimıb rek lıp.

¹³ God Mınım ak bı alap nı kıl tıkkıl agak, "God nop nıñ dıpin ak me, nıb agebin," agak. Nıb ak rek, cın ak rek nep God nop nıñ dıpin ak me, mınım agobın.

¹⁴ Cın nıpin, God ne Bi Kırı Jisas nop dı warık nıak rek, cınop ak rek nep dı warık nııl, cınop abe nıbep abe damıl Jisas mıdeb sıňak lınígab.

¹⁵ Tap agebin nıb aul magılsek nıbep nen agıl

agebin. Nig gon, nin nokim nokim God ne bin bi tigoj tigoj konjai nep di tep gil kod midek, kiri God nop tep aglig gi gel nijlig gi, yib ne ak i ar alaŋ amni gab.

God nop niŋ dil gos sek midobin

¹⁶ Nit ak, cin gos sek midobin. Mit goj nin tob cin sain gi yonimij rek lip ak pen God cinop per per kaun nab cin adan kilis nek nijlig gi komij midobin.

¹⁷ Miker sikol dipin nit okok tap kib mer; yokop won ulep alap nep dipin. Pen miker nit okok dil, am Krais eip midil per nep per nep melik tep kib yib siŋak mid tep ginigab.

¹⁸ Lim dai ar wagin aul midil, tap udin magil nijeb okok gos par ma nipin; tap ar alaŋ siŋak udin magil ma nijeb gos nipin. Tap udin magil nijeb okok won ulep nep midenigab; tap udin magil ma nijeb okok per nep per nep midenigab.

5

¹ Mit goj cin miñi mideb nin nab aul, karip badak bad rek mideb. Pen karip badak nitbak tig wal gel aka ajil gek, God ne cinop karip kisen nit alap karip lim ne seb kab ar alaŋ siŋak gi lek midenigab. Karip nitbak bi karip gi pal rek mer; God ne ke gi lek, per nep per nep midenigab.

² Karip kisen nit nitbak kasek dil walij rek tol gin, ag gos nijlig gi kod midobin.

³ Tari ginig: God ne cinop walij tol gi nek, magil nep ma midonigab.

⁴ Miñi karip badak nitbaul midil, miker gek nijlig gi gi pakil ake agobin. Pen kiri gil magil nep midon, agil gos ak ma nipin; seb kab ar alaŋ midep mit goj ak din, agil gos ak nipin. Mit goj komij midep ak apil, mit goj kimeb ned nit ak pis nep nit saknijmij, ag gos ak nipin.

⁵ God gos ne ke nijil, mit goj kisen nit ninim, agil, Kaun ne ak nep ag yokek apil cinop eip mideb ak me, God ne agak rek nep ginigab ak nij tep gi pin.

⁶ Nit ak me, cin per per gos sek midobin. Pen mit goj nit aul sek midobin nin nab aul, Bi Kib karip ne seb kab ar alaŋ siŋak ma midobin.

⁷ Bi Kib nop gos nijlig gi apin ak pen nop udin ma nipin.

⁸ Cin gos sek midobin. Mit goj cin aul kiri gil, am Bi Kib eip karip lim ne seb kab ar alaŋ siŋak midojin, ag gos ak nipin.

⁹ Nit ak, karip lim cin siŋaul mit goj midonigab in aka kiri gil Bi Kib karip ne am midonigab in ak, nop tep ginigab ar ak nep gin, ag gos ak nipin.

¹⁰ Tari ginig: cin magil sek am Krais udin yirik ar ne siŋak midon, miñi mit goj

sek mîdîl tari tari gîpîn, tep gîpîn aka titi gi rek gîpîn ak nîjîl, pen nîbak rek nînîgab.

¹¹ Bi Kîb ne Bi pîrîkep mîdeb ak nîjîl, kîlis gił, bin bi okok nop nîj dînîmel, agîl, kîrop mînîm tep ne ag nîbîn. Cîn bi tigepli rek mîdobîn ak, God nîj tep gîp; nîbi ak rek nep, cîn bi tigepli rek mîdobîn ak abe nîjnîmîb rek lîp.

¹² Mînîm nû kîl tîkebin nîbaul, cîn bi tep cînop dînîmîb, agîl ma agebin. Mînîm nû kîl tîkebin nîbaul nîjîl, cînop nen agîl gos nîjîl miñ miñ gînîmîb, agîl, nû kîl tîkebin. Nîg gen, bin bi mîdmagîl nab adan mer, mîb gon söj ar ak nep tari rek mîdeb ak gos nîpal bin bi okok, nîbi kîrop mînîm pen agnîmîb, agîl, mînîm nîbak nû kîl tîkebin.

¹³ Pen mînîm agebin aul, nîbi ognap agnîgabîm, saköl losîp mînîm nîbak ageb, agnîgabîm. Pen nîbi nîg gił rek agenîgabîm ak, Pol, bi okok God yîb nop agel ar amnaç agîl, nîb ageb, agîl gos ak nîjnîmîb. Pen Pol bi saköl mer, bi gos mîdeb rek ageb, agenîgabîm ak, Pol, cînop nen ag gos nîjîl, bi okok mînîm tari agebal ak cînop ageb, agîl, mînîm yad nîj dînîmîb.

¹⁴ Krais ne bi nokîm yîb ak bin bi magîlseken agîl kîmak rek, cîn bin bi magîlseken eip kîmnok, agîl nîpîn. Krais cînop bin bi magîlseken mîdmagîl lîp ak nîjîl, gos cîn ar ak ke nîjîl

ma gîpîn.

¹⁵ Krais bin bi magîlseken nen agîl kîmak. Nîb ak, miñi tîkîl kîsen, cînop ke tep gînîgab ar ak nîjîl ma gîn; Bi Kîb cînop nen agîl kîmîl kauyaç warîkak ak nop tep gînîmîj ar ak nep gîn.

¹⁶ Bin bi lîm dai ar wagîn aul nîb okok nîpal rek nep nîjîl, "Bin bi okok tep, bin bi okok tîmel," agîl ma nîpîn. Krais nop ned gos esek ar nîbak rek nep nîjnok ak pen miñi nop ar nîbak rek ma nîpîn.

¹⁷ Bin bi Krais nop cîg gîpal okok, God gek komiñ kîsen nîb ar ak mîdebal. Tap ned nîb ak kîr gek, ned mîdeligîpal rek ma mîdebal; tap kîsen nîb bir owîp.

¹⁸ Cîn komiñ kîsen nîb mîdobîn nîbak, God ne nep gek mîdobîn. Ned bin bi ñag ñîjeb ne mîdonok ak pen kîsen Krais nop ag yokek apîl, cînop dî God eip jîm ñîl lîl, bin bi ognap sek God eip jîm ñîl mîdenîmel, agîl, cînop wög nîbak ag lak.

¹⁹ Krais kîrop nen agîl kîmak ak me, God bin bi okok magîlseken tap si tap tîmel gîpal okok nîjîl kîrig gen, yad eip jîm ñîl mîdenîmel, agîl gak. Pen God ne cînop mînîm tep nîbak ñîl, bin bi okok magîlseken ag ñînîmîb, agîl, cînop bin bi wög gep ne ag lak.

²⁰ Cîn me, Krais bi nab nîb ne mîdîl, God mînîm tep ageb ak dîl bin bi okok kîrop ag ñîbîn. Krais bi

ne m̄idobin ak me, n̄ibep agobin, Krais m̄inim tep ak n̄ij d̄l, yau agem, God n̄ibep d̄i tep ḡil nop eip d̄i j̄im n̄inigab.

²¹ Krais tap si tap t̄imel alap ma gak pen God tap si tap t̄imel c̄in maḡilek Krais nop n̄ak. God gak n̄ibak, c̄in Krais eip m̄idil, God komiñ tep m̄idep maḡil ne ak sek d̄inigabin, aḡil gak.

6

¹ C̄in God eip j̄im n̄il wög ḡipin rek, n̄ibep m̄inim k̄ilis ḡi aḡil agobin, God n̄ibep ȳimig n̄ijil d̄i tep ḡip ak, ma k̄irig ḡinimib.

² God ne ageb,
“M̄inim nak n̄ijnim aḡil
m̄idenek n̄in ak,
ȳip ag n̄ijnak n̄ijnek.
Nep d̄i komiñ yoknim,
agenek n̄in ak,
nep ḡi n̄inek,” agak.

Pen n̄ijim! M̄ini n̄in aul nep God bin b̄i okok m̄inim n̄ijnim aḡil kod m̄ideb. M̄ini n̄in aul nep God bin b̄i okok k̄rop t̄ig asik yokek, komiñ amnigal.

³ God nop wög ḡipin ak am tep ḡinimij, aḡil, n̄ij tep ḡil ḡipin. Bin b̄i ognap c̄inop n̄ijil, gos ognap apek, ap yap paknime ar ak ma ḡipin.

⁴ Pen tari tari ḡipin ak, God nop wög ḡipin ak n̄ijnimel, aḡil, nag tep ar ak nep ḡipin. N̄ib ak, God nop wög ḡil koslam m̄idil ma k̄irig ḡipin. M̄iker tari tari gek, koslam m̄idobin, aḡil gos n̄ibak ma n̄ipin.

⁵ C̄inop n̄in ognap tapin maḡil pakpal; n̄in ognap m̄iñ l̄ipal; n̄in ognap karip l̄im alap b̄i warikil polisman eip aka ami b̄i eip pen pen ḡil ulep c̄inop nab s̄iñak abe ñag pak l̄inig ḡipal; n̄in ognap wög ḡi dam dam añij ma l̄ipin; n̄in ognap k̄in tep ma ḡipin; n̄in ognap yuan nep k̄inbin.

⁶ Pen gos tep nep n̄ijil, n̄ij tep ḡil, bin b̄i k̄rop n̄ijon c̄inop m̄ilik yapek mer, k̄rop d̄i tep ḡipin. C̄in titi ḡilg ḡi n̄ig ḡipin? Kaun S̄iñ c̄inop nab adañ m̄ideb ak me, bin b̄i m̄idmaḡil ȳib l̄ipin;

⁷ God c̄inop k̄ilis ne ñek, Krais m̄inim tep ak ȳipid ḡil nep apin; ḡi tep gep ak kadij k̄osal c̄in rek n̄inmaḡil ȳipid abe n̄inmaḡil anjidak abe m̄ideb.

⁸ Bin b̄i ognap ȳib c̄inop agel ar ameb; bin b̄i ognap ȳib c̄inop del p̄iyak yapeb. Ognap c̄inop m̄inim tep apal; ognap c̄inop m̄inim t̄imel apal. C̄inop b̄i tom agep ag gos n̄ipal ak pen c̄in m̄inim n̄ijid nep apin;

⁹ c̄inop bin b̄i ȳib ma m̄ideb ag gos n̄ipal ak pen ȳib c̄inop n̄ipal; c̄in b̄ir k̄imbibin rek l̄ip ak pen komiñ m̄idobin. C̄inop tapin maḡil pakpal ak pen ma k̄imbibin;

¹⁰ m̄iker k̄ib ḡip ak pen m̄iñ m̄iñ ḡilg ḡi m̄idobin; b̄i ȳim gep rek m̄idobin ak pen wög c̄in ḡipin ar ak bin b̄i koñai nep bin b̄i gep rek m̄idebal; tap ma m̄ideb rek m̄idobin ak pen maḡilek

dipin.

¹¹ Nibep Korid bin bi okok minim we gił ma agobin, misen yib nep agobin; nibep midmagil lipin.

¹² Cin ned nibep midmagil lölögipin ak, miñi ak rek nep nig gił nep gipin ak pen nibi cınop ned midmagil lölögipim nag ar ak pen dam akal yokpiñ?

¹³ Nibep nīt pai yad rek lek me agebin: cin nibepi midmagil lipin rek, nibi ak rek nep cınop midmagil linimib.

Bin bi Krais nop ma niñ dipal okok eip ma jím niñimib

¹⁴ Nibi bin bi Krais nop ma niñ dipal okok eip ma jím niñimib. Bin bi gī tep gīpal okok, titi gił bin bi gī t̄imel gīpal okok eip jím nil midil gel amek tep ginigab? Bin bi melik midebal okok, titi gił bin bi kisl̄im eyan midebal okok eip jím nil midil gel amek tep ginigab?

¹⁵ Krais eip kijeki eip minim ag ar nokim ma linigair. Bin bi Krais nop niñ dipal okok, bin bi Krais nop ma niñ dipal okok eip ak rek nep gos ar nokim ma niñigal.

¹⁶ God komiñ ak, cin sobok gep karip ne midobin. God ne agak,

“Yad nab kirop adan midil,

God kiri ak miden, kiri pen bin bi yad midenigal,” agak.

Pen God sobok gep karip eip, tap yokop sobok gīpal tap

esek okok eip, minim alap ag ar nokim l̄il gel amn̄imib rek ma lip.

¹⁷ Bī ak, Bī Kib ne agak, “Kirop kiriq gił,

nibi ke midenimib. Tap yīp asin lip okok ulik malik ma ginigabim ak, nibep dinigain.

¹⁸ Nap nibi miden, nibi nīt pai yad midenigabim. Yad Bī Kib aknib ke, bī gep yib ak, nibi agebin,” agak.

7

¹ Nibemmam tep yad okok. God cınop minim tep minim niñid nibak agip rek, tap si tap t̄imel gīpin okok mīb gonj cin abe, gos t̄imid cin abe, gī t̄imel gīp ak, tap asin pis nep kiriq gił, God nop pırıkkıl, per per nep gī tep nep gī midon.

Pol miñ miñ gak

² Nibi cınop di midmagil linimib. Cin bin bi nibep alap minim esek agil, gī t̄imel gił, abramek gił ma gīpin.

³ Yad nibep ag s̄ikol giñig ma agebin. Ned nibep agnek rek, cin nibep midmagil yib lipin; nibep eip komiñ midenigabin aka k̄imnigabin ak, nibep midmagil l̄il jím nil nep midonigabin.

⁴ Nibep gos ke nib ognap ma nīpin, tep gek nep niñlig gī midebin. Yad nibep gos niñil, miñ min gīlig gī gos sek midebin. Cınop miker

yıb gip ak pen yad miñ miñ
gılıg gi midebin.

⁵ Pen cın Masedonia Propins apjaknok niñ ak, won alap añañ lıl yokop ma midonok. Miker ke ke konjai yıb midek, cınop pen pen gel, gos par yıb niñonok.

⁶ Pen God bin bi yımig nipal okok di tep gip ak, Taitas nop ag yokek apek, cınop di tep gak.

⁷ Taitas ne siñaul apil, niibi tari tari gił nop di tep gipek minim ar ak agil; yıp gos niñ tep gipim minim ar ak agil; niibi yad eip gos ar nokim nep ma niñonok ak niþep yımig gił minim ar ak agil; niibi yad eip kauyan jím nił midon, ag gos niþim, minim ar ak agil; yıp minim niþbak ag ñek niñil yıp tep yıb gak.

⁸ Miñ nu kıl tiknek ak niñem, niþep yımig yıb gak ak yad won alap gos kib niñek; pen miñi yad gos kib ma niþin. Minim kılıs agil miñ nu kıl tik yoknek niþbak, niibi niñem, mapin gak ak pen ak yokop won ulep won alap nep gak.

⁹ Kisen me, nab cın aul nag timel ar ak ma gin, agil mapin niñil kırig gipek ak, yad miñ miñ gipin. Niþep mapin gak niþbak, God ginim agil niñak rek nep niþep gi tep gak ak me, miñ nu kıl tiknek niþbak, tep nep tiknek.

¹⁰ Bin bi God nop gos niñil, tap si tap timel giþal ak tari ginig niñ gipin agil, nag timel giþal ar ak kırig gel, God kırrop di komiñ yokniþab ak tep. Pen bin bi

God nop gos ma niñil, yokop nep tap sidol gipin ak tari ginig niñ gipin, agnigal ak, kiþil God ker ma amni gal.

¹¹ Pen niibi, tap si tap timel gipim ak tari ginig niñ gipin, apek niþbak, God gek, gos niñ tep gił gipek. Niibi kılıs gił, nab cın aul gił timel ma gipin niñlan, apek. Niibi piriþkil, kal gił, bi nab niibi siñak gi timel gak bi niþbak nop gos niñ, apek. Niibi kılıs gił, midmagił yıb liþim ak, cın niþin niibi tap niþbak gił timel ma gipim.

¹² Niþep mij ned nu kıl tik yoknek ak, bi tap si tap timel gak ak aka bi nop gi timel gak ak gos niñil nu kıl ma tiknek. Niþep bin bi nep gos niñil, God niñ midek niñlig gi, niibi cınop midmagił liþim ak niibi ke niñ tep ginigabim, agil, mij nu kıl tiknek.

¹³ Pen niibi mij niþbak niñil, cınop di tep yıb gipim ak me, cın miñ miñ gił gos sek midobin.

Pen Taitas niþep am niñil adik apil kesim dıl miñ miñ gak ak niñil, cın ak rek nep miñ miñ yıb gipin. Taitas nop di tep gipek ak, miñi ne miñ miñ gił mid tep gip.

¹⁴ Taitas nop ned, ai mam Korid okok nep di tep ginigal agnek rek nep nop gipek ak me, yıp nabıñ ma giþ. Minim niþep apin okok per niñid nep apin rek, minim Taitas nop agnek ak, tapin agnek ak pen ak rek nep niñid yıb nep agnek.

¹⁵ Pen Taitas amjakıl niþep

mİNİM agek, nİbi pak gİL gİL gİLgİ, mİNİM ne ak dİL, nop dİ tep gİpek ak gos nİNJİL, ne nİBEP mİdmagİL yİB lİP.

¹⁶ Pen yad mİNİ nİNj
tep gİpin, nİbi ar alap ke
ma gİNİGABİM; gİ tep nep
gİNİGABİM ak me, yad mİN
mİN yİB gİpin.

8

Masedonia bin bİ mani kİb nİlak

¹ Pen ai mam sİkop. Bin bİ
Krais eip mİdebal Masedonia
Propins tİgoj okok, God ne
kİrop yİMİG nİNJİL dİ tep yİB
gİp.

² Mani kİri ma mİdek,
koslam mİdelak ak pen kİri
mİN mİN gİLgİ gİ mani kİri
God nop abramek nİlak.

³ Yad ke nİpin, mani kİri
konjai ma mİdek ak pen mani
kİri nİeb nab ak nep ma nİlak;
kİri kİb yİB rek nİlak. Gos
kİri ke nİNJİL,

⁴ cİNop mİNİM kİlİS agİl
aglak, bin bİ Krais pİS ken
mİdebal okok yuan kİb lek
yokop mİdebal okok kİrop
mani nİn, aglak.

⁵ Pen gİNİmel ag gos
nİNjNOK rek ma gİlak. Kİri
gos nİNJlak, "Bİ Kİb bin bİ ne
mİdobİN ak me, cİNop wÖG
tari nİNjGAB ak gİNİGABİN,"
ag gos nİNJlak. Nİb agİl, Bİ
Kİb nop wÖG gİLgİ gİ, God
nop tep gak ak rek cİNop wÖG
ognap gİ nİNİMİB agnok ak,
kİri nİb aknİb rek nep gİlak.

⁶ Pen Taitas ne ned am
nİBEP agek, wÖG tep nİbak
wagİN gİL gİNİG gebek rek,
nop apin, "Am Korid bin bİ

okok eip mİDENİMİN, kİRI bin
bİ okok mİdmagİL lep wÖG
tep gİNİG gebal nİbak, nak
gİ nENİMİN pİS nep gİlan,"
apin.

⁷ Nİbi me, Krais nop nİNj
dİ kİlİS gİpİM; mİNİM tep
ne ak nİNj tep gİpİM; mİNİM
wagİN ak nİNj tep gİpİM; kİlİS
yİB gİpİM; cİNop mİdmagİL
lİpİM. Nİb ak me, mİNİ mani
bin bİ okok nİNjGEBİM ak,
wÖG nİbak ak rek nep gİ tep
yİB gİNİMİB.

⁸ Pen yad mİNİM kİlİS agİl
nİG gİNİMİB ma agebin. Yad
yokop mİNİM sain sain age
bin. Nİb ak, bin bİ ognap
cİNop mİdmagİL lİpal ak, nİbi
ak rek nep cİNop mİdmagİL
lİpİM aka mer ak nİNj tep
gİNİGAIN.

⁹ Bİ Kİb cİN Jisas Krais
cİNop yİMİG nİNJİL gİ tep gak
rek nİpİM; ne karİp ne sİnjAK
mİdİL, tap alap ulep ma gek.
Mİd tep yİB gek ak pen nİBEP
nen agİl, magİlseK mİdek
sİnjAK kİrİG gİL, wagİN aul
apİl, bİ yİM gep rek yİB ak
mİdek. Ne nİG gak ak, nİbi
bin bİ gep rek, bin bİ tap alap
ulep ma gİp rek mİDENİMİB
agİl, nİG gak.

¹⁰ Mİ ned nİb ak, nİbi
ned nep gos nİNj tep gİL, nİG
gİNİGABİN apek. Pen nİG gİL
gos nİNJİL, nİbi ak rek nep ned
nep mani nİbek. Nİb ak, gos
yad nİpin ak nİBEP agebin.

¹¹ Mİ ned nİb ak nİbi gos
kİlİS nİNJİL gİNİGABİN apek
ak gos nİNjGİ gİ mİDENİMİB,
pen mİNİ ak rek nep gos
kİlİS nİbak nep nİNJİL, tari

gİNİGABİN apek ak bİR gİ gİ dai junİmİb. Mani nİbi mİñi mİdonimİñ okok nonim lİl, kİrop ũeb rek ak mİñi pİs nep nİnİmİb.

¹² God nop tep gİp ak, mani God nop abramek nİn. Pen abramek nİn, agon, sİkol nep ũeb rek lek, ak abe God nop tep gİp. God mani tap cİN mİdeb okok nep wök pageb; mani tap cİN ma mİdeb okok sek wök ma pageb.

¹³ Bin bİ mani nİnİgabİM okok kİri mİd tep gel, nİbi pen koslam mİdem, agİl ma agebin.

¹⁴ Pen mani tap nİbi mİñi konjai mİdeb rek, kİrop ognap nonim lİ ũem me, kİsen nİbi ma mİdenİgab nİn ak, kİri pen nİbep ognap nonim lİ ũinİmel. Nİg gİl, kİrop eip adİp adİp rek mİdenİgabİM.

¹⁵ God MİNİM ak ũu kİl tİkİl aglak, "Bin bİ tap mana apal ak konjai nep yİprİg dİlak okok nİnİlak kİb rek ma gak; kİri nİnİeb rek ak nep mİdek. Pen bin bİ sİkol yİprİg dİlak okok kİrop ak rek nep ma tİk dak; kİri ak rek nep nİnİeb rek ak nep mİdek," aglak.

Pol ne Taitas nop Korid ag yokak

¹⁶ God Taitas nop gos ũek, yad ke kİlİs gİl nİbep dİ tep gİNİM, agİl nİpİn rek nep Taitas gos nİnİp ak, God nop tep agebin.

¹⁷ Taitas am kİrop nİnİl owan, agen, ne ke tep gİp rek, mİñ mİñ gİl nİbep sİnjak nİnİgab.

¹⁸ Pen bİ tep cİN alap sek Taitas eip ag yoknİgabİN. Bİ nİbak ne Krais bin bİ karİp lİm sİkol ke ke okok kİrop mİNİM tep ak ag ũi ajek nİnİlig gİ, nop bİ tep yİb apal.

¹⁹ CİN bin bİ okok gİ ũon, kİri Bİ Kİb yİb ne agel ar amnañ, ag gos nİpİn ak me, cİN mani nİbak dad amnİgabİN. Pen Krais bin bİ ke ke okok mİdebal Taitas nop ag lİl, ne cİNop eip amİl wög tep nİbak gİNİMİñ, aglak.

²⁰ Pen Krais bin bİ ne mani kİb nİbal ak dİl kod mİd tep gİl, dam bİ okok kİrop ũon, kİri pen dİl nonim lİ bin bİ tap ma mİdeb okok nonim lİ ũinİgal. Magİsek gos nİnItep gİl, gİ tep nep gİNİgabİN ak, cİNop mİNİM alap agnİmel rek ma lİNİgab.

²¹ Bİ Kİb abe bin bİ okok abe cİN gİ tep nep gİpİn ak nİnİmel ag gos ak nİpİn.

²² Pen mam cİN alap sek ag yoknİgabİN. Mam nİbak ne per kİlİs gİl mİñ mİñ gİlİg gİ wög gİp. Pen mİñi ne nİbi bin bİ tİgep bİ rek mİdebiM ak nİnİl, ne mİñ mİñ gİlİg gİ sİnjak nİnİgab.

²³ Nİbemmam Taitas nop ag yoknİgobİN ak, ne me yad eip wög jİm ũİl gİl, nİbep mİNİM tep ag ũibİR. Pen bİ ne eip nİnİgair omal, Krais bin bİ ne okok cİrop mal wög nİbak ag lel, Krais yİb ne agor ar amnañ, ag gos nİnİl, nİnİgair.

²⁴ Pen kİri pİyak sİnjak amjaker, kİrop mİdmagİl yİb lİl, dİ tep gİNİMİb. Nİg gem me, mİNİM nİbak kİb amek,

Krais bin b̄i ne m̄idebal karip l̄im ke ke okok n̄iñjil agn̄igal, "Pol ne Krais bin b̄i Korid s̄injak m̄idebal okok ȳib k̄rop agek ar am̄ib ak, n̄iñjd nep agip," agn̄igal.

9

Krais pis ken m̄idebal bin b̄i okok d̄i tep ḡinimib

¹ Pen Krais bin b̄i ne Jerusalem m̄idebal okok mani n̄iñimib, agebin m̄inim ak, yokop agebin; n̄ibi ke n̄ij tep ḡipim.

² N̄ibi Akaia Propins m̄idebim okok, mi ned ak, mani n̄ibi n̄iñig gebek ak, yad bin b̄i Masedonia Propins m̄idebal okok k̄rop tapin nep apin. N̄ibi Akaia bin b̄i n̄iñig gebek ak, Masedonia kai k̄rop m̄inim agnek, miñi bin b̄i konjai nep gos n̄ij tep ḡil mani k̄iri ak rek nep ñebal.

³ Pen mam c̄in miñi agesin okok n̄ibep ag yokn̄igain ak, n̄ibi mani Krais bin b̄i okok k̄rop ñeb ak d̄i li tep ḡil gi j̄in gi m̄idem, Masedonia bin b̄i okok, Pol miñim ñig nep ageb, agiñl ma agn̄imel, agiñl, k̄rop ag yokn̄igain.

⁴ N̄ibi mani li mogim gi tep ma ḡinigabim ak, Masedonia bin b̄i ognap poj d̄il Korid amjakon, c̄inop nabij ḡinigab. Pen n̄ibep nabij ȳib ḡinimij rek lip.

⁵ N̄ib ak, mam c̄in okok k̄rop ned ag yokn̄igain. K̄iri am n̄ibep eip m̄idel, mani n̄iñigabin apek ak, li mogim gem m̄idonimij. Kisen yad amjakn̄igain ak, n̄ibi miñ

miñ ḡilg gi mani n̄iñigabim n̄ibak gi j̄in gi m̄idenigab.

⁶ N̄ibi n̄ipim, bin b̄i tap ȳin konjai ma ȳimn̄igal okok, tap konjai ma d̄inigal; bin b̄i tap ȳin konjai ȳimn̄igal okok nep, tap konjai nep d̄inigal.

⁷ N̄ib ak, n̄ibi bin b̄i nokim nokim m̄idebim rek, gos n̄ibi ke n̄iñjil mani n̄iñimib. Ȳirik gek n̄iñlig gi ma n̄iñimib. Bin b̄i ognap n̄ibep neb neb gel n̄iñjil, ma n̄iñimib. B̄i miñ miñ ḡil mani n̄iñigab ak, God b̄i n̄ibak nop m̄idmagil lip.

⁸ God ne tap tep n̄ibep n̄iñig geb ak, tap s̄ikol ma n̄iñigab; tapin nep n̄iñimij rek lip. N̄ib ak, per nep n̄ibi ke tap konjai m̄idenigab n̄iñjil bin b̄i mani ulep ḡinimij okok k̄rop tap konjai n̄iñimib rek linigab.

⁹ Ar n̄ibak rek, God Miñim ak ñu k̄il t̄ikil aglak,

"Ne bin b̄i ȳim gep okok k̄rop tap tep abramek n̄iñigab.

Ne per nep k̄rop d̄i tep ḡil gi tep ḡinigab," aglak.

¹⁰ God c̄inop per tap ȳin ñil, tap magil ñil giñl ak, n̄ibep tap ȳin konjai ȳib n̄iñigab. Pen ne gek tan tep ḡinigab n̄iñjil n̄ibi d̄il ognap bin b̄i tap ulep giñl okok k̄rop nonim li ñem me, tap ȳib ḡinimij rek lip. Mani tap n̄ibi n̄iñigabim ak, God ne gek tap magil konjai ȳib nep piñigab.

¹¹ God n̄ibep per gek, tap n̄ibi konjai nep m̄idek, abramek ñeb rek linigab ak me, n̄ibi

tap ñılıg gi mide, cın damıl Krais bin bi Jerusalem midebal okok dam ñon, bin bi konjai nep God yib ne agel ar amnigab.

¹² Nig gił, Krais bin bi tap ulep gił okok krop gił tep genigabim ak, kiri tap ulep gił nıbak dıl mid tep gił, God yib nop ak nep agel ar amnigab.

¹³ Nig gem, bin bi okok kiri God nop gos niñil agnigal, "Krais bin bi ne Korid midebal okok, kiri Krais minim tep ak dıl, ageb rek nep gił, cınop mani kiri abramek ñıl, bin bi okok krop abramek ñıl gił pal ak, nep tep yib agobin," agnigal.

¹⁴ God nıbep yimig niñil di tep yib gił rek niñil, gos kiri am nıbep kom kam gek tep gek niñlig gił, nıbep nen agil God nop sobok giniçgal.

¹⁵ God ne tap tep aknib ke cınop ñib ak rek, cın nop tep gił agin!

10

Pol agak, "Bin bi ognap yip minim timel agebal," agak

¹⁻² Bin bi ognap yip apal, "Pol ne cın eip midil, bi sain minim ma agep bi alap rek mideb ak pen am par okok midil, mij nu kıl tikil, minim kılıs agil agip," apal. Pen kiri minim ar alap agil apal, "Pol ne bin bi lim dai ar wagin aul nıbokok nıpal rek nep niñil agip," apal. Krais ne Bi sain tep kapkap mideb rek, yib ne agil, yad ke Pol

nıbep minim kılıs agil agebin, nıbi gos niñ tep gił gił tep ginimib. Yad amil bin bi yip minim timel agebal okok krop minim kib agnigain. Pen nıbi gił tep gem, nıbep nig aknib rek ma ginigain ak yip tep ginigab.

³ Cın lim dai ar wagin aul midebin ak pen bin bi lim dai ar wagin aul pen pen gił pal rek ma giłpin.

⁴ Cım kadıñ cın dıl pen pen giłpin ak, lim dai ar wagin aul di pen pen gił pal rek mer. Cım kadıñ cın dıl pen pen giłpin nıbak, God kılıs ne ke sek mideb ak me, ñag juek kijeki wari ne tiğ wal ginimiy rek lip.

⁵ Bin bi okok kiri God gos niñeb ak kırıg gił, gos kiri ke ak niñil, yib kiri ke agel ar ameb ak pen cın God kılıs ne dıl minim tep ne agon, bin bi nıbokok minim tep nıbak pen agnimele rek ma lip; cın gos kiri di nag lon, kiri Krais minim tep niñ dıl ageb rek nep gel ameb.

⁶ Pen nıbi Krais ageb rek giłig gił mideñigabim ak niñil cın kisen bin bi Krais nop aleb aleb nıbal okok gos ñon niñnimel.

⁷ Nıbi ognap udin nep niłek. Niñ tep ginimib. Bi alap Krais bi ne midebin ag gos niñeb ak, Pol ak rek nep Krais bi ne mideb ak niñnimen.

⁸ Bi Kib ak nep yip wög ag lek, nıbep bin bi kod midebin agebin ak, tapin agebin ak pen, yip nabın ma

gip. Pen Krais ne yip wög ag lak nıbak, nıbep agen ap yap paknımib, agıl, yip ma ag lak; nıbep agen Krais mınım tep ak nıñ dı tep gıl nop cıg tep gınımib, agıl, yip ag lak.

⁹ Pen nıbep mij ūu kıl tık yoknek ak, nıñıl pırıkkım, agıl, ma yoknek.

¹⁰ Bin bı ognap yip apal, "Ne par okok mıdıl, mij nep ūu kıl tık yokıl, mınım kılıs yib agip ak pen sıňaul owip nıpin ak, bı kıl mınım apal rek ma agip," apal.

¹¹ Pen bin bı nıb agebal okok nıñ mıdenimel. Yad amjakıl, ar alap ke ma gınıgain; par sıň aul mıdıl, mij ūu kıl tıkıl agebin rek nep gınıgain.

¹² Pen bin bı yib kiri ke agel ar ameb okok, kiri kıl aka yad kıl aka agıl, gos ak ma piyo nıñıgain. Kiri gos ma lıp rek apal, "Cın nep me tep. Bin bı cın gipin rek gipal okok, gi rep gipal; bin bı cın gipin rek ma gipal okok, gi rep ma gipal," apal.

¹³ Pen yad God wög gıl gi tep gipin aka titi gipin mınım agníg gebin ar ak, God bin bı ke nıb okok kırop wög ke ag lak ak, yad mınım ma agnígain; God ne yip ke wög ag lak ak nep agnígain. Pen Krais mınım tep nıbep ag ñeb wög nıbak, God ne yip nıb.

¹⁴ Yad nıbi mıdebim sıňak ma amjakpnev, mınım nıbaul ma apnev. Pen nıbi mıdebim sıňak yad ke ned nep amıl, nıbep Krais mınım

tep ak ned ag ñinek.

¹⁵ God ne wög yip ag lak. Karıp lım ke nıb okok ne bin bı ognap kırop wög ag lak. Kiri karıp lım nıb okok amıl wög gipal ak, yad kesim alap ma dıniçgain. Pen yip tep gınıgab ak, nıbi Krais mınım tep ak nıñ dı kılıs yib gi mıdem, yad nıbep nab okok wög kılıs gen, wög dai kıl rek lek, tap magıl pıl tep gınıgab.

¹⁶ Kisen me nıbep talak gi apıl, am karıp lım ned ma ag ñıläk ped okok amıl, Krais mınım tep ak bin bı nıb okok kırop ag ñıniçgain. Karıp lım ke nıb okok ne wög nıbak bin bı ognap kırop ag lak. Kiri karıp lım nıb okok amıl wög gipal ak, yad kesim alap ma dıniçgain.

¹⁷ "Bin bı yib alap agel ar amníg gınıgab okok, Bi Kıl ak yib nop nep agel ar amnan."

¹⁸ Yib cini ke agon ar amnígab ak, God nıñıl cınop dıniçmın rekol ma lınıgab; pen Bi Kıl yib cınop agek ar amnígab ak me, God nıñıl cınop dıniçmın rekol lınıgab.

11

Jisas mınım agobın, agıl, esek apal bin bı okok

¹ Yad mınım saköl rek agnígain ak pen mınım wagın mıdekları nıñlıg gi agníg gebin.

² God nıbep mıdmagıl lıp rek, yad nıbep ak rek nep mıdmagıl lıp. Nıbep me bin praj mıd tep gip ak bı

nokim alap nop ag lînek. Bi nîbak me Krais.

³ Pen yad pîrikpin ak, bîrarik nep soij ak esek agek, Ip nîj dak rek, bin bi ognap nîbep ak rek nep mînîm esek okok ag dad amel, nîbi pen gos kiri nîpal rek nîjil, Krais nop gos nokim nîjil di tep gîpîm ak, kîrig gînîmîb rek lîp.

⁴ Mînîm agebin ak, yad nîpin, nîbi bin bi okok nîb ognap kîrop kau ñem, Jisas yad mînîm ag nîbin ak rek ma ag nîbal; Jisas alap ke rek mînîm ak ag ñel, abramek dîpîm. Pen nîbi Kaun ak abe, mînîm tep ak abe ned nîj dîpek ar ak rek mer; nîj dep ke kîsen nîb alap nep dîpîm.

⁵ Pen gos yad nîpin, Krais mînîm tep dad ameb bi tep tep nîbi nîb okok bi kîb, yad bi tam okok rek alap ma mîdebin.

⁶ Mînîm kiri ak, dek kal yîb apal ak pen, yad apin rek mînîm wagîn nîj tep gîl ma apal. Nîbi nîpîm, yad per nep mînîm wagîn nîj tep gîl nîbep mînîm ag nîbin.

⁷ Pen nîbep God mînîm tep ag nînek ak pen mani tap ognap nînîmîb agîl ma agnek. Yad nîbep nab sînjak mîdîl nîg gînek ak, yad bi sîkol rek mîden nîbi bin bi kîb rek li mîdenîmîb, agîl, nîg gînek. Gînek nîbak, yîp bi tam okok rek alap agîl nîpîm aka tarî?

⁸ Yad nîbep eip mîdîl Krais mînîm tep ak ag nîlîgîpin ak, Krais bin bi karîp lîm ke nîb ognap yîp mani tap

nîlak. Mani kiri si dîl, Krais mînîm tep nîbep ag nînek.

⁹ Nîbep eip kîn mîdenek nîn ak, tap nîbep alap ma dînek. Ai mam Masedonia nîb olak okok nep, tap yad tari ulep gak okok yîp dap nîlak. Pen kîsen ak rek nep, tap nîbi ognap ma ag nîjnîgain.

¹⁰ Mînîm agebin nîbaul, agîl gî nep mîdenîgain. Yad Akaia Propins tîgoj tîgoj okok amîl apîl gî ajenîgain ak, mani tap kiri ognap ma dînîgain. Krais bi ne mîdebin rek, nîjîd yîb agebin.

¹¹ Pen mînîm agebin nîbaul, nîbep mîdmagîl ma lîpin aka tari? Mer yîb. God nîjeb yad nîbep mîdmagîl lîpin.

¹² Pen mani tap nîbep okok ma dölgîpin ak kîsen ak rek nep gen, bin bi mînîm esek ag ajpal okok, cîn Pol nop rek adîp adîp mîdobîn, agîl agnîmel rek ma lînîgab.

¹³ Kiri söj ar ak Krais mînîm dad ameb bi rek lîl, Krais wög gobîn, apal ak pen Krais mînîm dad ameb bi ma mîdebal. Mînîm esek dad ameb bi mîdebal.

¹⁴ Pen nîn ognap Seten ne ke, God ejol melîk tep ne alap rek ulek lîl owîp.

¹⁵ Seten nîg gîp ak, bi nop wög gîpal okok, bi wög tep gîl gî tep gîpal rek ulek lîl apenîmel, cîn gos kîb ma nînjîn. Pen kîsen okok tarî tarî gînîgal okok pen dînîgal.

*Pol God wög gîlîg gî mîker
dak*

¹⁶ Yad kauyan agebin, n̄ibi ognap ȳip b̄i saköl agıl gos ak ma niññimib. Pen ȳip b̄i saköl agıl niñenigabim ak, ȳip kiri gem, b̄i saköl okok ȳib kiri ke agel ar ameb rek yad ak rek nep miñim ognap agnigain.

¹⁷ Ȳib yad ke agnig gebin ak, Bi Kib gek n̄ig ma giñigain; b̄i saköl ñagek ȳib kiri ke agel ar ameb rek agnig gebin.

¹⁸ Pen bin b̄i konjai nep ognap gos ke niñil, ȳib kiri ke agel ar ameb rek ak, yad ak rek nep giñigain.

¹⁹ Niñbi gos niñ tep ȳib giñim rek, b̄i saköl okok am miñim agel, niñbep yırık ma giþ.

²⁰ Bin b̄i okok niñbep wög gi ñeb b̄i kiri rek mok kiri okok lıl, niñbep lıp gi damıl, abramek giñig gi, miñik jo miñik niñbep pakel, niñbi miñim ma mideb.

²¹ Pen yad b̄i sain b̄i yokop rek miñil, n̄ig ma giþin ak, ȳip nabın giþ.

Pen yad miñim saköl rek agebin ak, ȳib kiri ke agel ar ameb rek, akniñrek agebin.

²² Kiri Hibru bin b̄i? Yad ak rek nep Hibru b̄i alap. Kiri Isrel bin b̄i? Yad ak rek nep Isrel b̄i alap. Kiri Ebrahim wagın alap? Yad ak rek nep Ebrahim wagın ak miñebin.

²³ Kiri Krais nop wög giþal? Yad b̄i saköl ȳib rek, ȳib yad ke agen ar ameb ak pen yad wög kılıs gi gi, miñker ar ke ke diþin rek, bin b̄i esek apal okok ma giþal. Ȳip niñ konjai nep

miñ lılak. Ȳip niñ konjai nep tapın magıl paklak. Yad niñ konjai nep kim dam nab lıl onek. Bin b̄i okok n̄ig akniñrek ma giþal.

²⁴ Juda kai niñ ke ke akniñ mamid alan, nag dıl, ȳip yij konjai ȳib nep pak giþ gi lıñ niñ juıl nokim alap adık gi dam mamid piş kıl adaþ paklak (39).

²⁵ Rom kai ak rek nep niñ ke ke niñ omal nokim ȳip yır dıl paklak. Niñ alap bin b̄i konjai nep ȳip kab juıl paklak. Niñ magöb kib ajenek, niñ ke ke omal nokim niñ magöb ak piş nep piþag pakak. Niñ magöb timel gak niñ niñ okok, miñek alap tap dai bad alap di wös gi lıñ, niñ solwara kas ar alan ap ran ap yap siñib giñig gi miñen miñen, piþ panjıd amił, kislım gi lıñ gi damıl, miñab tiþak.

²⁶ Yad per nep amił apil gi ajpin. Per ajpin okok, koslam ȳib ajpin. Niñ ulık siñak jupin; tap si dep b̄i miñebal nab siñak ajpin; bin b̄i yad ke aka Juda bin b̄i mer nab okok gi ajıl, koslam ȳib ajpin; taun kib okok aka be okok aka niñ solwara nab okok gi amił, koslam ȳib ambin; bin b̄i ai mam apal ak pen Krais bin b̄i ne ma miñebal nab okok gi ajıl, koslam ȳib ajpin.

²⁷ Yad wög koslam gi lıñ, wiñin kiñil mer, niñ konjai nep tap magıl ma miñek, yuan gek, niñ nen gek, walij ma miñek, yigen gi lıñ giþ.

²⁸ Pen miñker ar alap me, bin b̄i Krais piş ken miñebal

karıp lım ke ke okok, mıd tep gipal aka agıl, gos par nıpin.

²⁹ Krais bin bı ognap yap paknıg gel, kılıs yad ke ak rek nep yonıgab rek ak nıpin. Pen bin bı ognap kırop lıp gel tap si tap tımel gel, mıdmagıl yıp nab adan yur gıp.

³⁰ Yıb yad ke ar ognap agním ak, yad bı kılıs ma mıdeb ak nıññımıb, agıl mıñım nıbak agnígain.

³¹ Bı Kıt Jisas Nap God, per nep yıb dap raneb God ak, yad esek ma agebin ak nıñıp.

³² Yad Damaskas mıdenek, kinj Aretas bı gapna ne Damaskas kod mıdoligıp ak, yıp mıñ lin, agıl, polisman okok agek, Damaskas kıjon tam okok magılsek bıñem tık saklak.

³³ Nıg gılak ak pen mam cın ognap yıp dı wad kıt mıgan ak yıgil, nag ñon gıl, dam kab wari kıs kıs gılak kıjon sıkol mıgan ak lıp gi yokel, am am lım eyan amıl, pırıkkıl ke mıñab tam ognap amnınek.

12

*Pol dai nıñak mıñım ak ag
nıak*

¹ Yıb yad ke agen ar amnígab ak tep ma gınıgab ak pen Bı Kıt ak bı alap nop gek dai nıñak mıñım ak agníg gebin.

² Mı aknıb wajrem pıs kıd adan (14) yowak ak, Krais bı ne alap nıpin ak, God nop dam karıp lım tep seb kab ar alanı sıñak dad amnak. Pen bı nıbak mıb goñ sek

nıg ar alanı amnak aka, mıb goñ kırıg gıl kaun nep amnak aka, ma nıpin; God nep nıñıp.

³ Pen yad nıpin, bı nıbak — mıb goñ sek aka kaun nep aka ma nıpin; God nep nıñıp —

⁴ God nop dam karıp lım tep seb kab ar alanı sıñak dad amnak. Pen nıb alanı amıl, mıñım ke yıb nıñak. Mıñım nıñak nıbak, mıñım ma agep, bin bı ag ñeb rek mer; mıñım ke yıb ak nıñak.

⁵ Bı gak nıbak yad kılıs gıl yıb ne nep agen ar amnígab ak pen yıb yad ke agen ar ma amnígab. Yıb yad ke mıñım ognap agníg gebin ak, yad bı kılıs ma mıdeb rek nep mıdebin mıñım nıbak nep agnígain.

⁶ Pen yıb yad ke dap raneb mıñım ognap apnep yad bı saköl rek ma apnep; nıñıd nep apnep. Pen nıb agen, bin bı ognap yıp nıñıl, “Bı ak bı tep ke mıdeb,” aplap ak yıp tep ma gıpkop. Yıp tep gıp ak, kırı yad gıpın gıpın rek nıñıl aka mıñım apın apın rek nıñıl me, yad bı tigep bı rek mıdebin ak ke nıñımel.

⁷ God yıp dad amek, bin bı ognap ma nıpal rek nıñek nıbak, yıb yad ke agen ar amnímın rek lıp, agıl, God yıp tap yur ñeb alap nıb. Tap nıbak Seten bı ne rek alap apıl, yıp ñu rek pıñıl i sek mıdeb.

⁸ Bı Kıt ak nop ñıñ omal nokım ag nıñek, yıp nıg gıp rek ma gınımın ag nıñek ak pen

⁹ Yip agak, "Nak ke nep mid tep ginimtin rek ma lip ak pen yad bin bi kiliis ma mideb okok krop yimig niyil kiliis yad ke nen niyilgi kiri tep nep midenigal," agak. Nib agak ak me, yip yad ke agen ar amnigab ak tep ma gip; yip tep gip ak, yad kiliis ma mideb bi alap rek midebin ak ag miden niyilgi, Krais yip dit tep gilig gi midonim.

¹⁰ Yad kiliis ma mideb; yip ag jupal; yad tap tek dip; yip gi timel gipal; yad koslam midebin. Pen Krais pis ken midebin rek, yip titi ginigal ak, miñ miñ nep ginigain. Pen yad ke kiliis ma mideb ak niñ midenigain ak, God ne gek, kiliis ne dil kiliis gilig gi midenigain.

Pol Korid bin bi okok krop midmagil lip

¹¹ Yad bi sakol rek agesin. Pen nibi nep gem yad nig gesin. Yip dit tep gil, minim tep ar ognap apkep ak pen yip kiri gil, bi ognap krop dipim. Yad bi tam nib bi alap rek midebin ak pen, Krais minim tep dad ameb bi tep tep nibi nib okok bi kib, yad bi sikol, gos ak ma nippin.

¹² Yad am nibep eip kin midil, cin Krais minim tep dad ameb bi okok per gipin rek nep gi midenek. Nibi tap ma gep tap ma niyep genek ak niyil, yad Krais minim tep dad ameb bi ne midebin ak bir nippim.

¹³ Nib ak, Krais bin bi ne midebal tigon ognap krop

ginek ginek rek nep nibep ak rek nep ginek ak pen ar nokim alap nep ke ginek. Ar nibak me, tap yip tik dak okok yip nim, agil ma agnek. Pen nibep gi timel rek ginek ak niyil kiri ginimib.

¹⁴ Nibep ned nin omal am niynek; miñi kauyan ak ninig gebin. Tap nibep alap dinim agil ma ninigain; nibep ninim agil ninigain. Nonim nap sikop tap dit li tep gil, ni pai kiri okok krop nibal. Pen ni pai okok, nonim nap sikop krop nig ma gipal.

¹⁵ Nib ak, gos yad nippin ak, nibep nen agil, mani tap yad okok magilsek yok saknigain aka wög gi dam dam Krais minim tep ak ag ni dam dam kimnigain ak, minim ma mideb. Pen yad nibep midmagil yip lipin ak niyngabim ak, yip pen midmagil ma linigabim aka?

¹⁶ Pen nibi agnigabim, "Mani tap cinop ma dipan pen nak minim wai ni agek cin sidol gipin," agnigabim.

¹⁷ Yad mam ognap nibep ag yoknek ak, mani tap nibep okok udin udin li dinimel agil ag yoknek aka?

¹⁸ Yad nibep nen agil Taitas nop ag yokin, agil, nop ag niyen yau agak niyil mam cin alap sek ne eip ag yoknek. Pen yad nippin Taitas tap nibep ognap ma lip gi dak. Taitas yad gipin ar ak nep gip; ne ar alap ke ma gip.

¹⁹ Pen yad tari ginig

mİNİM NİBAUL ŅU KIL TİKESİN?
NİBI GOS TARI NİPİM? Pol
mİNİM AGEB AK, YİB NE MA AP
YONİMİN AGİL AGEB, AG NİPİM
AR? PEN AR NİBAK MA AGESİN
MER. GOD NE NİJ MİDEK
NİNLİG GI, YAD KRAIS BI NE AR
MİDİL MİNİM AGESİN. AI MAM
TEP YAD NİBI KİLİS GI KRAIS
NOP CİG TEP GİNİMİB, AGİL GOS
NİNJİL AGESİN.

²⁰ YAD PİRİKPIN AK, YAD AM
NİBEP NİNLİGAIN NİN AK, NİBI
GİPİM REK NİJEN, YİP TEP MA
GINİGAB. NİBAK REK, NİBI
YİP NİNLİGABİM AK, YAD GİPIN
REK NİJEM, NİBEP TEP MA
GINİGAB. NİBI PEN PEN AGİL
ASİK KE KE LİL, TAP KİRI OKOK
CİN NEP DİN AGİL, AI MAM
OGNAP NİJEM MİLK YAPEK,
NİBEP KE NEP TEP GİNİMİN AR
AK NEP GOS NİNJİL, BIN BI OG
NAP KİROP MİNİM TİMEL AGİL,
KİROP MİNİM DİL, YİB NİBI
KE DAP RANİL, ABRAMEK GI
GINİMİB REK LINİGAB AK YAD
PİRİKPIN.

²¹ PEN YAD PİRİKPIN AK,
PIYAK SİNJAK KAUYAÑ AMİL
NİNLİGAIN, NİBI OGNAP GOS
TİMEL AR AK NİNJİL, BIN SI BI SI
GİPİM AK, TARI GİNİG NİG GİPİN
AGİL MA KİRİG GI, BIN SI BI SI
GI DAMİL, GOS TİMEL NİNLİG GI
DAMI'L, ABRAMEK GI'L GI NEP
MİDENİGABİM. GİNİGABİM
NİBAK GOD NİNJİP, AGİL, YAD
BI TAM NİB OKOK ALAP REK
MİDİL, NABIJ GEK NİNLİG GI,
NİBEP NEN AGİL SİL AGLİG GI
NEP MİDENİGAIN.

13

¹ YAD NED NİBEP NİN OMAL
AM NİNJEK. MİÑI PEN KAUYAÑ

NİNLİG GEBIN. GOD MİNİM AK
NU KIL TİKİL AGLAK, "BIN BI OG
NAP KİROP MİNİM KİB AGNİG
GEBAL AK, BIN BI OMAL AKA
OMAL NOKİM REK UDİN KİRI KE
NİJ MİDEL NİNLİG GI, GI TİMEL
GELAK, BIN BI OKOK APİL MİSEN
AGENİGAL, NİNJİD REK LINİGAB,"
AGLAK.

² MİNÉK NİN YİGWU NAB NİB
AK NİBEP AM NİNJİL, BIN BI
TAP SI TAP TİMEL GI MİDELAK
OKOK, YAD KİSEN APİL KİROP
AG GİNİGAIN AGİL, ADIK ONEK.
MİÑI NİBEP EIP MA MİDEBIN
PEN KAUYAÑ MİNİM NED AG
NEK REK NEP AGEBIN, YAD AM
JAKİL, BIN BI NED TAP SI TAP
TİMEL GI MİDELAK OKOK ABE,
BIN BI MİÑI TAP SI TAP TİMEL
GİPİM OKOK ABE, NİBEP YİMİG
MA NİNLİGAIN.

³ PEN NİBI POL KRAIS EIP
MİDEB AKA MER AG GOS NİPİM
AK, NİJ TEP GİNİMİB. KRAIS
TAP OGNAP KARİP LİM NAB NİBI
OKOK GEK NİNLİGABİM, NE BI
YOKOP MER; NE BI KİLİS KE NİB.

⁴ NE BI YOKOP ALAP REK
LEK, NOP MAB KROS BAK ALAŞ
ÑAG PAK LEL KİMAK AK PEN
GOD KİLİS NE AK GEK, KAUYAÑ
WARİKİL KOMİJ MİDEB. NİB
AK REK, CİN KRAIS EIP MİDİL
BI YOKOP REK MİDOBİN AK PEN
KRAIS KOMİJ MİDEB AK NE
CİNOP GOD KİLİS NE AK ÑEK,
NİBEP NEN AGİL WÖG GİN.

⁵ PEN NİBI KRAIS NOP NİJ
DİL NOP CİG GİPİN AKA MER
AGİL GOS BİLOK AMİL APİL GI,
KRAIS NİBEP EIP MİDEB AK
KE NİNLİGABİM. AKA PEN
GOS NİJ DAMİL KRAIS NİBEP
EIP MA MİDEB AGİL AK KE
NİNLİGABİM.

⁶ Pen yad gos n̄ipin, c̄inop b̄i gos n̄iñ damil me, Krais c̄inop eip m̄ideb ak ke n̄iñn̄igabim.

⁷ C̄in n̄ibep nen agīl, God nop sobok ḡıl agobin, "K̄irop kod m̄idenim̄in, t̄imel ar ak ma ḡinim̄el," agobin. Pen God nop sobok gobin n̄ibak, n̄ibi m̄id tep gem ȳib c̄in ap rann̄im̄in agīl, ma sobok gobin. Ȳib c̄in yon̄igab ak tap yokop; n̄ibi ḡi tep nep ḡinigabim̄ ak tap k̄ib.

⁸ Pen Krais m̄inim̄ tep ak k̄ib ḡinim̄in ar ak nep ḡin; Krais m̄inim̄ tep ak s̄ikol ḡinim̄in ar ak ma ḡin.

⁹ C̄inop tep ḡip ak, c̄in bin b̄i k̄ilis ma m̄ideb rek lon, n̄ibi pen bin b̄i k̄ilis l̄inim̄ib. N̄ib ak, c̄in n̄ibep God nop sobok ḡipin, "K̄irop kod m̄idek, nag ar tep nep ḡinim̄el," apin.

¹⁰ Bī K̄ib ne ȳip wög ag lak n̄ibak, n̄ibep agen ap yap pakn̄im̄ib agīl ma ag lak; n̄ibep agen Krais m̄inim̄ tep ak n̄iñ dī tep ḡıl nop c̄ig tep ḡinim̄ib agīl ȳip ag lak. Ar n̄ibak nep yad par k̄ib s̄in aul m̄idil, n̄ibep ned nep m̄ij n̄ibaul ūu k̄il t̄ik yokebin. N̄ibi m̄inim̄ yad n̄ibaul n̄iñil, agebin rek ḡi m̄idenigabim̄ ak me, yad amjakil m̄inim̄ k̄ilis agn̄ig gos n̄ipin ak k̄irig ḡinigain.

¹¹ Ai mam s̄ikop. M̄iñi m̄inim̄ ag jun̄ig ḡıl, "N̄ibi m̄idebim̄?" agebin. M̄ij ūu k̄il t̄ikebin n̄ibaul on̄igab ak n̄iñil, c̄in tap tep ar ak nep ḡin agīl k̄ilis nep n̄ig ḡilḡil ḡi m̄idil, m̄inim̄ ūu k̄il

t̄ikebin aul d̄il, m̄inim̄ ag ar nokim̄ l̄il, kapkap m̄id tep ḡinim̄ib. N̄ig gem me, God bin b̄i m̄idmagil l̄il d̄i tep ḡip ak, n̄ibep eip nep m̄idenigab.

¹² N̄ibi Bī K̄ib nop n̄iñ d̄ipim̄ rek, pen pen ag wasu d̄ilīg ḡi, m̄ikem bom s̄ilokn̄im̄ib.

¹³ Krais bin b̄i s̄in̄aul m̄idebal magilsek, n̄ibep ai mam okok "M̄idebim̄?" agebal.

¹⁴ Bī K̄ib Jisas Krais n̄ibep magilsek ȳim̄ig n̄iñil d̄i tep ḡilḡil ḡi m̄idenim̄in; God ne n̄ibep magilsek m̄idmagil l̄ilīg ḡi m̄idenim̄in; Kaun S̄in ne n̄ibep magilsek gon̄ bak l̄ilīg ḡi m̄idenim̄in.

Galesia Pol Galesia bin bî kîrop mîj ñu kîl tîkak

¹ Yad Pol, bî Jisas mînîm dad ameb alap mîdebin. Pen wög gîpin nîbak, bin bî ognap agel aka gos yad ke nîjîl ma gîpin; Jisas Krais abe, Nap nop gek warîkak ak abe, kîri apîl mal nep ager gîpin.

² Cîn ai mam Krais eip mîdobîn sîñ aul, nîbep ai mam Krais pîs ar Galesia Propins mîdebîm okok, "Nîbi mîdebîm?" agobîn.

³ Bapi God abe, Bî Kîb cîn Jisas Krais abe, nîbep yîmîg nîjîl kod mîder mîd tep gînîmîb.

⁴ Cîn tap si tap tîmel gîlîg gi mîdonok pen Bî Kîb cîn Jisas Krais, Bapi cîn God agak mînîm ak dîl, tap si tap tîmel gîpin okok acîr ak lîg gi yoknîm, agîl, cînop nen agîl yur dîl kîmak. Kîmak ak, bin bî tap si tap tîmel gîpal nab okok mîdonok, cînop dî komîj yoknîg kîmak.

⁵ Nîb ak, God Bapi cîn yîb ne ak per per nep agon ar amnîmîj. Nîb aknîb rek tep.

*Jisas cînop nen agîl kîmak
mînîm tep nîbak nep nîj din*

⁶ Yad gos par yîb nîpin. God nîbep cîb nîjîl, Jisas nop agek, nîbep nen agîl kîmak ak pen kasek nep God nop kîrig gîl, mînîm tep ne ak kîrig gîl, mînîm kîsen nîb ke dopal ognap, mînîm aul

mînîm tep, agîl, nîj dinîg gebîm.

⁷ Mînîm nîbak, Krais mînîm tep ak mer; yokop bin bî ognap apîl, mînîm esek ke nîb ar ognap nîbep agel, nîbi sîdol gîl, "Mînîm nîbak nîjîn aka?" gîl gos ak nîpîm.

⁸ Krais mînîm tep nîbep ned ag nînok ak, mînîm nîjîd yîb ak ag nînok. Pen cîn ke aka ejol seb kab ar alan nîb alap apîl, mînîm ke nîb mînîm esek ognap nîbep ag nînîgab ak, God bî nîbak agek mab ke per yîneb ak amiîl per per nep sîñak mîdenîgab ak tep.

⁹ Mînîm nîbak nîbep kauyañ agebin. Bî alap apîl, mînîm tep ned nîj dîpek ak bak okok lîl, mînîm ke nîb mînîm esek ognap nîbep ag nînîgab ak, God bî nîbak agek mab ke per yîneb ak am per per nep sîñak mîdenîgab ak tep.

¹⁰ Mînîm agebin nîbaul, bin bî okok yîb yad ak agel ar amnañ, agîl, ma agebin. God yîp nîjîl mîñ mîñ gînîmîj, agîl, agebin. Yad bin bî okok kîrop kañ kañ gîlîg gi ma agebin. Ti gînîg: yad nîg gîl kañ kañ gîlîg gi apnep ak, Krais wög gi ñeb bî ne alap ma mîdebne.

*God nep agek Pol wög ne
goligîp*

¹¹ Ai mam sîkop. Yad nîbep nîjîd agebin. Mînîm tep nîbep ned ag nînek ak, bin bî mînîm apal rek mer.

¹² Mînîm nîbak, bî alap agek ma nînek; mînîm

nibak bi alap yip ag nek ma dñek. Jisas Krais ne ke nep yip misen ag nek niñnek.

¹³ Pen ned yad Juda bin bi gos niñoligipal rek gos niñoligipin ak, nibi niptm. God bin bi ne okok pis nep kmlaq, agil, yad krop gitmel yib goligipin.

¹⁴ Based sikop minim ak niñ dil, kilis yib goligipin; bi Juda yad eip adip adip kib ginok okok, kiri goligipal rek mer, yad nokim Juda lo minim niñ tep yibgil, based sikop agoligipal rek kilis gil goligipin.

¹⁵ Pen ami yip ma tik dowak niñ ak, God yip yimig niñil di wög gi ñeb bi ne alap ag lak. Kisen kib gen, God ne ke tep gak niñ ak nep,

¹⁶ Niñ yad Jisas Pol nop yomen, ne niñ tep gil, Juda bin bi mer okok krop minim tep yad ak ag niñ tep ginigab, agil, Niñ ne yip yomek, niñ tep ginek. Nig gek, Jisas minim ak ti gep rek midelak, agil, bin bi ognap ma ag niñnek.

¹⁷ Pen Jisas ned ag lek minim tep dad ameb bi ne midelak okok krop niñnim, agil, Jerusalem ma amninenk. Yokop karip lim par kib Arebia am midil, adik gi apil, taun kib Damaskas midoligipin.

¹⁸ Mi omal nokim yinek, Pita Jerusalem midelak ak niñning amil, ne eip niñ konjai ma kin midenek; yokop niñ aknib ajip pis adan (15) midenek.

¹⁹ Pen yad bi Jisas minim dad ameb ognap sek ma niñnek; Pita eip Jisas nimam Jems eip krop nep niñnek.

²⁰ Minim nu kil tkebin nibaul, God niñ midelak ak, nibep niñid yib agebin.

²¹ Pen yad kisen Siria Propins amil, Silisia Propins amil, ginek.

²² Ned niñ nibak, bin bi Krais ken ar Judia karip lim sikol ke ke midelak okok udin magil kiri ak yip ma niñlak ak

²³ pen bin bi ognap minim yip ak yig damil aglak, "Bi Jisas minim tep ne ak ag juil, cinop gi timel gil goligip bi ak, miñni Jisas minim tep ak bin bi okok krop ag niñ ajeb," agel,

²⁴ minim nibak niñil God yib ne ak agel ar amoligip.

2

Pol Krais minim tep dad ameb bi ognap eip mogim gil, minim ag jem niñlak

¹ Pen mid damil, mi yin aknib wajrem pis adan (14) yapek, mam Banabas cir mal, Taitas nop poñ dil Jerusalem amninenok.

² God yip misen agek Jerusalem amninenok. Amil, bin bi Jisas nop niñ dilak bi kib rek mideligipal okok eip am migan alap bisig gil, kiri tari rek agnime, agil, Juda bin bi mer okok krop minim tep tari rek ag niñoligipin minim nibak krop ag yomnek. Wög ned ginek ak abe wög kisen ginigain ak

abe ma yap paknîmîñj, agîl, mînîm nîbak kîrop ag ñît tep gînek.

³ Bî yad Taitas ne Grik nîb ak pen nop wak tîb gi rîk gînîgab agîl ma aglak.

⁴ Pen bî ognap esek agîl, Krais Jisas bî ne rek lîl, kap-kap apîl cîn eip ulîk gił mîdelak. Pen cîn Krais Jisas nop cîg mîdîl, Juda lo mînîm ke ke ar ak ma gił, mîd tep goligîpîn rek, kîri nîjel, cîbur kîri tîmel gak. Juda lo mînîm ke ke ar ak giłan, agîl, apîl mînîm esek nîbak aglak.

⁵ Pen Krais mînîm tep ak mînîm nîjîd nep mîdenîmîñj, nîjîl nîbi mînîm nîjîd nîbak nep nîj dînimîb, agîl, mînîm esek aglak nîbak ma dînok.

⁶ Pen bin bî Jisas nop nîj dîlak bî kîb rek mîdeligîpal okok kîri yîp mînîm ognap ma aglak. Bî kîb rek agebin pen kîri bî kîb aka bî sîkol ak yîp tap yokop rek lîp. God ne bî kîb dî tep gînîm bî sîkol dî tep ma gînîm agîl gos nîbak rek ma nîjîp.

⁷ Pen kîri nîjîlak, God ne Pita abe yîp abe mînîm tep ne ag ñît ajep wög nîbak ag lak. God Pita nop ag lek, wak tîb gi rîk gîpal bin bî okok kîrop ag ñît ajoligîp rek ak, yîp ak rek nep ag lek, wak tîb gi rîk ma gîpal bin bî okok kîrop ag ñît ajoligîpîn.

⁸ Nîb ak nîjîl me aglak, "God Pita nop kîlis ne ñîl kod mîdek nîjîg gi, ne am wak tîb gi rîk gîpal bin bî okok kîrop Krais mînîm tep dad

ameb bî mîdeb rek, Pol nop ak rek nep kîlis ne ñîl kod mîdek nîjîg gi, ne am wak tîb gi rîk ma gîpal bin bî okok kîrop Krais mînîm tep dad ameb bî mîdeb," aglak.

⁹ Jems, Pita, Jon kîrop bî kîb apal bî okok, God yîp wög nîbak ñâk nîjîlak ak me, wög cîn ar nokîm gîpîn, agîl, Banabas cîrop mal ñînmagîl paklak. Nîg gił cîn mînîm ag ar nokîm lînok nîjîl kîri aglak, "Banabas Pol bî omal amîl Juda bin bî mer okok kîrop Krais mînîm tep ak ag ñîr; pen cîn am wak tîb gi rîk gîpal bin bî okok kîrop Krais mînîm tep ak ag ñîn," aglak.

¹⁰ Pen kîri mînîm nokîm alap agîl aglak, "Amîl karîp lîm nîb okok ajîl, bin bî Jisas nop nîj dîpal okok kîrop agnîmir, bin bî yîm gep rek Jerusalem aul mîdebal okok kîrop saköl ma gînîmel; kîrop mani ognap yoknîmel," aglak. Mînîm aglak nîbak, yîp tep gak ar ak nep aglak.

Pol Pita nop ag gak

¹¹ Pen kîsen Pita taun kîb Adiok apîl, ar aknîb ke gek, gi tep ma gîpan, agîl, nop mîsen ag gînek.

¹² Tari gînîg: ne ned Juda bin bî mer nab okok am mîdîl, bin bî Jisas nop nîj dîlak okok eip tap jîm ñîl ñîboligîp. Pen kîsen Jems bî ne ognap Jerusalem nîb olak. Jems bî okok yîp agnîgal, "Bî wak tîb gi rîk ma gîpal okok eip tari gînîg tap ñîbeban," agnîgal, agîl, pîrîkil, kîsen

Juda bin bi mer okok eip tap ma ninjak.

¹³ Nig gek, Juda bin bi ned ju amil karip lim nib okok midelak okok, Pita minim esek agak nibak ninjil, ak rek nep gilak. Pen mam Banabas ak rek nep ninjil, kiri gelak ar nibak kisen gak.

¹⁴ Pen Jisas minim tep ak nig kirig gelak ak ninjil, bin bi okok magilsek ninjil midel ninjlig gi, yad Pita nop agnek, "Nak bi Juda nib ak pen Juda bin bi mer okok rek mideligipan. Pen mini tari ginig ke asik lil, Juda bin bi mer okok kirop, cin Juda bin bi gipin gipin rek ginimib, agil, ageban?" agnek.

¹⁵ Ami bapi cinop tik dolak ak, Juda bin bi tik dolak. Cinop Juda bin bi mer okok rek ma tik dolak.

¹⁶ Pen cin Juda bin bi nipin, bin bi lo minim ar ak gel amek, God ninjil, kirop bin bi komin tep yad agil ma agnigab. Bin bi okok, Jisas Krais cinop nen agil kimak, agil, nop ninj dipal bin bi okok nep me, God ninjil, bin bi komin tep yad, agnigab. Cin ak rek nep lo minim ar ak gon amek, God ninjek bin bi komin tep ne ma midobin. Krais Jisas cinop nen agil kimak, agil, nop ninj don ninjlig gi, God ninjek bin bi komin tep ne midobin.

¹⁷ Gos cin nipin ak, Krais minim tep ak ninj don, Krais cinop di ne ke eip di jim ni linigab ak me, God ne cinop bin bi komin tep yad agnigab. Pen Krais minim

tep ak ninjil, cin bin bi magilsek tap si tap timel gipin ak misej nipin. Cin Juda bin bi nipin, Juda bin bi mer okok bin bi tap si tap timel gep midebal rek, cin ke ak rek nep midobin. Nig gip ak, bin bi ognap agnigal, Krais tap si tap timel gep nag ak git kilis ginigab, agnigal. Pen mer yib.

¹⁸ Cin mini nipin, Juda lo minim ke ke ageb rek gon, God wok pagil cinop bin bi komin tep yad midebin ma agnigab. Cin mini nipin minim nibak minim esek agep. Pen yad minim esek minim ned nib nibak kauyan bin bi okok minim ninjid rek ag ninjgain ak, yad tap si tap timel ginigain.

¹⁹ Lo minim yip niag pak lak ninjil mini yad cip se rek midil lo minim ak ma nipin. Pen mini yad God nop tep ginimij ar ak nep ginim. Krais mab kros bak alan niag pak lilak ak, yipe Krais eip niag pak lel kimnek.

²⁰ God Ni ne yip yimig ninjil kimak ak, yad nop cig gil me, ne kimak ak, yad eip kimnek. Nib ak, nop cig gil, ned midoligipin rek ma midebin. Krais yad nab adan komin mideb. Mini komin yib midil, nop gos ninjlig gi, yip gos nib ar ak nep gipi.

²¹ God ne bin bi okok kirop yimig ninjil tau adik dak minim tep ak ma ag junigain. Bin bi okok lo minim ke ke ar ak gel amek, God ninjil, kirop bin bi komin tep yad, apkop ak,

Krais c̄inop nen aḡıl k̄imak
ak yokop k̄imbkop.

3

*Tap kil tep gipal rek mer;
Jisas nop ciggil me, God eip
jim nil midonigabin*

¹ Galesia bin bi, nibi gos
tep ma middeb. Bi an gek
nibep sakol sek lip. Cin Jisas
Krais nop mab kros bak alan
ñag tibik lilak minim tep ak
ag ñit tep gon nipek.

2 Pen yad n̄ibep m̄inim
nokim alap ag niñebin. N̄ibi
ned tari tari gem, God ne
Kaun ne ak n̄ibep ñak? N̄ibi
lo m̄inim ageb rek gem, God
ne Kaun ne ak n̄ibep ñak aka
n̄ibi m̄inim tep ag ñinok ak
niñ dem, God ne Kaun ne ak
n̄ibep ñak?

³ God Kaun ak nop dîl me,
nîbi bin bî komiñj tep ne
mîdebim ak pen mîñi saköl
ñagek, kîlts cîn ke gîl mîd tep
gînigabîn, agîl, nîpîm ar?

⁴ Ned Krais nop nîj dem,
nîbep gī timel yîb gelak nîn
ak, nop ma kîrîg gīpek. Pen
mîñi tari gînîg, lo mînîm
alap agel, mînîm kîri nîbak
dîl, Krais nop kîrîg gînîg
gebîm?

5 Yip agem niñin. Nibi lo
mìnìm ageb rek gem, God
ne Kaun ne ak níbep ñíl tap
ma gep rek nab níbi okok
gip aka níbi Krais mìnìm tep
niñíl niñ dem, God ne Kaun
ne ak níbep ñíl tap ma gep
rek nab níbi okok gip?

⁶ Pen Ebraham nōp gos
nīññimib. God Mīním ak nū
kil tīkil aglak, "Ebraham God

mìnìm agak ak nîj dak ak
nîjîl God nop, bî komîj tep
yad, agak,” aglak.

⁷ Nîb ak, nîbi nînjîm. Bin
bî God Mînîm ageb ak nînjîl,
“Nînjîd ageb,” agîl nînj dîpal
okok, Ebraham tîdig ne
mîdebal.

8 God MİNİM bırarık okok agak, Juda bin bı mer okok, God MINİM ageb ak NİNJ del, God KİROP bin bı komıñj tep yad agnıgab, agak. Ar NİBAK nep, God MİNİM bırarık nep KRAIS MINİM tep ak Ebraham NOP agak, "Nak mıdeban ak me, God ne bin bı okok magılsek tap tep NİNİGAB," agak.

⁹ Ebraham God mìnìm
agak ak nîj dek, God nop
di tep gak rek, bin bi God
Mìnìm ageb ak nîjîl, nîjîd
ageb agîl nîj di pal okok,
kîrop ak rek nep di tep
gînîgab.

¹⁰ Pen bin bî lo mînîm ar
ak nep nîñîl gon, God cînop
dînîgab, apal bin bî okok,
yur kîb yîb dînîgal. Tari
gînîg: God Mînîm ak ñu
kîl tîkîl aglak, "Bin bî an,
God lo mînîm ñu kîl tîklak
tîklak rek magîlseki kîsen ma
gînîgab ak, yur kîb dînîgab,"
aglak.

¹¹ Pen mînîm alap God
Mînîm ñu kîl tîkîl aglak, "Bin
bî yîp nîj dîpal okok nep
me, bin bî komîj tep yad
mîdîl komîj mîdenîgal,"
aglak. Nîb ak nîpîn, bin bî
lo mînîm ar ak nep nîjîl gel
amnîgab okok, God bin bî
komîj tep yad, agîl, kîrop
ma dînîgab.

12 Pen lo mìnìm ageb rek
gep ak ke, Krais mìnìm tep
ak nìŋ dep ak ke. Bin bì lo
mìnìm ageb rek kìls cìn ke
gìnigabin agnìgal ak, sìdol
gìnigal. God Mìnìm ñu kìl
tìkìl aglak, “Bì lo mìnìm ke
ke magìlsekkisen gìnigab bì
nìbak me komìŋ amnìgab,”
aglak.

13 Cìn God lo mìnìm ar ak
gi mer nìŋıl, yur kìb dìnìg
gìnok ak pen Krais yur kìb
nìbak dìl cìnop tau adìk dak.
God Mìnìm ñu kìl tìkìl aglak,
“Mab bak alaŋ ñag pak lel
kìmnìgal bì okok, God ne ke
pen ñek, yur dìnìgal,” aglak.

14 Pen Krais cìnop tau adìk
dak ak, God Ebrahim nop
mìnìm tep agak ak, Krais
Jisas gek Juda bin bì mer
okok tap tep nìbak dìnìmel
agìl, nìg gak. Juda bin bì mer
okok mìnìm tep nìbak nìŋ
del, God ne Kaun ne cìnop
Krais bin bì ne ñìnìgain agìl,
nìg gak.

*Lo mìnìm ak ke; God
gìnigain agìl ag lak mìnìm ak
ke*

15 Ai mam sìkop. Yad
nìbep mìnìm alap agnìm. Bì
ognap mìnìm ag ar nokìm
lìl, agnìgal rek nep gìnigal.
Bì alap apìl mìnìm tìb rìkìl
abramek ma gìnigab.

16 God ne Ebrahim eip ñì
ne eip mìnìm nìŋìd ag lep
agìl agak ak, God Mìnìm
nìbak ñu kìl tìkìl, “Ñì okok
eip,” ñu kìl ma tìklak; “Ñì
nak ak eip,” ñu kìl tìklak.
Ñì nokìm aglak nìbak, Krais
nop nep aglak.

17 Pen yad agebin ak, God
Ebrahim nop gìnigain agìl
ag lak mìnìm ak, mì konjai
nep (430) mìd damìl, kisen
God lo mìnìm ak ñak. Lo
mìnìm kisen ñak nìbak, titi
gìl mìnìm nìŋìd ag lep ned
agak ak tap yokop rek lìg gi
yok ke okok yoknìgab? Nìg
ma gìnigab.

18 Pen bin bì lo mìnìm
kisen gel God tap tep nìbkop
ak, God ned nìg gìnigain ag
lak mìnìm ak gos nìŋìg gi
mìdil tap tep ma nìbkop. Pen
God ne Ebrahim nop ned
ag lak mìnìm nìbak nep gos
nìŋìg gi mìdil, ne ke Ebra-
ham nop ag lak rek nep gak.

19 Pen nìbi agnìgabim,
“God Ebrahim nop tap tep ag
lak ak yokop ñìb ak rek, God
ne tari gìnìg lo mìnìm ñak?”
agnìgabim. Pen God ned yìb
Ebrahim nop mìnìm kìls
nìŋìd ak ag lak; kisen yìb Ñì
agak nìbak owak. Pen ñìn
nab sìŋak bin bì tap si tap
timel ke ke göligipal rek, kìri
timel göligipal ak nìŋìmel,
agìl, God kìrop lo mìnìm ak
ñak. Pen lo mìnìm ak, God
ejol okok nep dap bì alap
nop ñelak, ne pen dam bin
bì okok kìrop ag ñak.

20 Pen Ebrahim Ñì ne
gìnigab mìnìm agak nìbak
mìnìm kìb yìb ak me, God
ne ke apìl Ebrahim nop ag
ñak.

*Lo mìnìm ak cìnop gos
timìd ukip*

21 Nìbi gos alap nìŋìl
agnìgabim, “God cìnop
mìnìm omal agak. Pen lo

mìnìm agak mìnìm nìbak eip, yad gìnìgain agìl mìnìm kılıs nìñìd ag lak mìnìm nìbak eip, adìp adìp ma mìdeb,” agnìgabım. “Mìnìm nìb omal ke ke mìdeb,” agnìgabım. Pen mìnìm ke ke mer. God bin bì komìnj mìdep lo mìnìm alap agobkop, cìn lo ar nìbak nep nìñìl gon, God ne nìñìl cìnop bin bì komìnj tep yad apkop. Pen lo nìbak rek ar alap ma agak.

²² God Mìnìm ñu kıl tıkkak rek nep mìdeb. Bin bì karıp lım okok magılsek tap si tap tımel ar ak gel gel, gac nìbak kırop kom kam gek, ke komìnj amnìmel rek ma lıp. Pen bin bì Jisas Krais nop nìñ dìnìgal okok, God gìnìgain agìl ag lak rek, tap tep agak nìbak kırop ñìnìgab.

²³ Pen Krais ma owak ñìn ak, nop ma nìñ dìnok ak me, lo mìnìm cìnop bì nagıman wari mìgan nab eyan mìdebal rek ak, gì kıs kıs gak.

²⁴ Cìnop kıs kıs gıl, gos tımid uk damıl, gos ñek nìñlıg gì mìdon, Krais apek, mìnìm tep ne ak nìñ don, God cìnop bin bì komìnj tep yad agìp.

²⁵ Krais mìnìm tep ak nìñ dìpın ak me, mìñi lo mìnìm cìnop gos tımid uk dam ma gıp.

Nìbi God ñì pai ne mìdebım

²⁶ Nìbi Krais Jisas nop nìñ dìpım ak me, nìbi magılsek God ñì pai ne mìdebım.

²⁷ Nìbi ñig pakıl Krais nop cıg gıpım ak me, ke kisen nìb Krais ne ke rek ulek lıpım.

²⁸ Nìb ak, Juda wagın ak ke, Grik wagın ak ke ma mìdebım; bin bì mìn wög gıpım okok ke, bin bì gos nìbi ke nìñìl gıpım okok ke ma mìdebım; bin wagın ak ke, bì wagın ak ke ma mìdebım; nìbi Krais Jisas bin bì ne mìdebım rek, wagın nokım yìb mìdebım.

²⁹ Nìbi bin bì Krais pıs ar mìdebım okok, nìbi Abraham bin bì wagın ne mìdebım, nìñìl God Abraham nop mìnìm kılıs nìñìd ag lıl gìnìgain agak ak, nìbep ak rek nep gìnìgab.

4

Krais nep gek God ñì pai ne mìdobın

¹ Mìnìm yad agebin ak nìg gıl mìdeb: bin bì okok kımel, ñì pai kırı kisen kıb gıl tap kırı okok dìnìgal. Pen ñì pai sıkol mìdıl ma dìnìgal; kıb gıl nep me kırı tap nìb okok magılsek dìnìgal. Nìb ak, ñì pai nìb okok tap konayı mìdeb ak pen kırı ñì pai sıkol mìdebal rek, kırı bin bì mìn wög gıpıal rek nep mìdebal.

² Pen bin bì ñì pai nìb okok kırop kod mìdebal okok, nìb nìb gìnìmib, agìl, ag damıl, manı tap kırı okok kod mìdel mìdel, nap ag lak ñìn ak nep, tap kırı nìb okok dıpal.

³ Pen nìb aknìb rek nep, cìn ñì pai sıkol rek mìdıl gos nìñ tep ma gıl, kıjeki, cıp saj, tap tarı tarı okok mìnìm tarı

aglak ak dîl, kîrop bin bî miñ wög gep rek mîdonigipin.

⁴ Pen God ag lak ñin ak bîr owak ak me, God Ñî ne ak nop ag yokek, Juda bin alap Ñî nîbak nop tîk dowak. Tîk dapek, ne Juda lo mînîm ar ak nîjîl, mîd damîl,

⁵ Juda bin bî lo mînîm nîpal okok kîrop tau adîk dak. Kîrop tau adîk dak ak, cîn God ñî pai ne yîb rek mîdonigabîn agîl gak.

⁶ Nîbi ñî pai ne yîb mîdebîm rek, God ne Ñî ne Kaun ne ak ag yokek, Kaun ak apîl cînop bak goñ lîp ak me, God nop “Aba,* Bapi,” apîn.

⁷ Nîb ak, nîbi bin bî, Seten nop bin bî miñ wög gep rek mîdeligipim okok, miñi God ñî pai ne mîdebîm ak me, God ñî pai ne kîrop mînîm kîlîs nîjîd ag lîl, “Nîbep tap tep okok ñînigain,” agak mînîm ak, mînîm nîbi yîb.

Pol Galesia bin bî, “Nîbep gos par nîjebîn,” agak

⁸ Pen ned God nop ma nîj dîlîpim ñin ak, nîbi bin bî miñ wög gep rek mîdîl, tap esek okok sobok gîlîg gît, pîrîklîg gît, gî mîd damîl, mîd tep ma gölîgipim.

⁹ Pen miñi God nop nîj dîlîpim. Pen nîbi God nop pîyo nîjîl ma dîlîpim; ne nep nîbep nîjîl dîp. Pen tari gînîg nîbi adîk gî amîl, ned gî tîmel gölîgipim rek kauyan gînîg gebîm? Gîpim nîbak, kauyan bin bî miñ

wög gep okok rek koslam mîdon, agîl, gîpim aka?

¹⁰ Per ñin kîb apal ak nep nîjîl, takîn kîb apal ak nep nîjîl, pîb kîb apal ak nep nîjîl, mi kîb apal ak nep nîjîl gîpim. Nîg gîl, gî tîmel gîpim.

¹¹ Nîb ak, yad mînîm tep nîbep ag ñen nîpek ak, miñi kîrig gînîmîb rek lîp, agîl, nîbep gos par nîjebîn.

¹² Ai mam sîkop. Yad nîbep yîmîg nîjîl agebin! Yad ned Juda lo mînîm nîjöligipin rek kîrig gîl, nîbi yokop mîdeligipim rek mîdebin ak, nîbi ak rek nep lo mînîm nîbak kîrig gîl, yad mîdebin rek mîdenîmîb. Ned nîbi yîp gî tîmel ma gîpek.

¹³ Nîbi nîpim, ned yîp tap gak ak me, yad am karîp lîm nîbi sînjak kîn mîdîl, nîbep mînîm tep ak ag ñînek.

¹⁴ Yîp tap gek ak, nîbi koslam mîdebek pen yîp yîrîk nîjîl, ma kîrig gîpek; God ejol alap aka Krais Jîas nop ke dî tep gîpkep rek ak, yîp aknîb rek nep dî tep gîpek.

¹⁵ Nîbi ned miñ miñ yîb gîl yîp dî tep gîl, yîmîg nîjîl, udîn magîl nîbi okok tîg ju yîp ñeb rek lîpkop, abramek tîg ju ñîbkep.

¹⁶ Pen miñi yîp tari gînîg kîrig gîpim? Mînîm nîjîd agen ar ak nîjem nîbep mîlik yapek yîp yîrîk nîpim aka?

* **4:6:** Jîas Arameik mînîm agoligip. “Aba” agak mînîm magîl nîbak wagîn ak “Bapi.”

¹⁷ Bin b̄i n̄ibep t̄im̄id ukpal okok, k̄iri gos t̄imel n̄inj̄il n̄ig ḡipal. Pol b̄i okok k̄irig ḡil, m̄in̄im c̄in̄ ap̄in̄ ak nep k̄isen̄ ḡin̄im̄ib, aḡil, n̄ig ḡipal.

¹⁸ Bin b̄i k̄il̄is ḡil n̄ibep gī te p̄in̄igal ak tep. Pen k̄iri per nep n̄ig gen̄imel. Yad n̄ibep eip m̄iden̄igain̄ n̄in̄ ak abe, par okok m̄iden̄igain̄ n̄in̄ ak abe n̄ibep gos n̄inj̄il gī te p̄in̄igal ak tep. Pen yad par okok m̄iden̄igain̄ n̄in̄ ak n̄ibep tom̄ apal ak, tep ma ḡip.

¹⁹ Pen n̄ī pai m̄idmaḡil yad okok. Ned, "Krais m̄in̄im̄ te p̄ak aḡ ñen̄, n̄in̄ del, Krais k̄rop nab adan̄ m̄ideñ̄," aḡil, n̄ibep aḡ n̄ī te p̄ep ḡoliḡipin̄ ak, bin̄ okok n̄ī pai t̄ik don̄ig gel, yur k̄ib ḡip rek ak, ȳip gak. Pen m̄in̄i kauyañ Krais n̄ibep nab adan̄ m̄ideñ̄, aḡil, n̄ibep aḡ n̄ī te p̄ep gebin̄ ak, bin̄ n̄ī pai t̄ik don̄ig gel, yur ḡip rek ak, ȳip kauyañ geb.

²⁰ Yad n̄ibep eip m̄idebnep ak, m̄in̄im̄ akal d̄il agn̄im̄, aḡil, p̄iyo n̄ipnep ak, pen par s̄in̄ aul m̄idebin̄ ak me, yad n̄ibep gos par n̄in̄en̄, gos yad abic̄ gek apeb.

²¹ Pen n̄ibi lo m̄in̄im̄ nep n̄in̄in̄, ap̄im̄ okok, lo m̄in̄im̄ ognap ma n̄in̄n̄im̄ib rek l̄ip.

²² M̄in̄im̄ n̄ibak ñu k̄il t̄ikil̄ aglak, "Ebraham n̄ī omal t̄ik dowak. N̄ī ne alap, bin̄ praj alap Ebraham bine ak nop m̄in̄ w̄ög goliḡip bin̄ ak nop d̄il t̄ik dowak; n̄ī ne alap, bin̄ m̄in̄ w̄ög ma goliḡip bin̄ ak nop ȳip̄id ḡil d̄il t̄ik dowak," aglak.

²³ Bine m̄iñ̄ w̄ög goliḡip n̄ī t̄ik dowak ak, n̄ī pai t̄ik dopal rek nep t̄ik dowak; pen bin̄ m̄iñ̄ w̄ög ma goliḡip bin̄ ȳip̄id ḡil dak bine ak, n̄ī pai womleb m̄idil, God Ebraham nop n̄ī alap t̄ik don̄igan aḡil m̄in̄im̄ k̄il̄is n̄inj̄id aḡ l̄il agak rek, n̄ī alap t̄ik dowak.

²⁴ Kes̄im̄ ar n̄ibak rek, m̄in̄im̄ ognap bak okok m̄ideb. Bin̄ omal, m̄in̄im̄ k̄il̄is n̄inj̄id aḡ lep omal. M̄in̄im̄ k̄il̄is n̄inj̄id aḡ lep alap Sainai D̄im̄ n̄ib ap̄il, n̄ī pai t̄ik dapek k̄iri m̄iñ̄ w̄ög ḡil̄ig gī nep m̄iden̄igal; Hega me ak.

²⁵ Bin̄ Hega ne Sainai D̄im̄ karip̄ l̄im̄ Arebia s̄in̄j̄ak rek me. Ne taun k̄ib Jerusalem m̄in̄i m̄ideb ak rek m̄ideb. Tari ḡin̄ig: Jerusalem abe n̄ī pai ne abe m̄iñ̄ w̄ög ḡipal.

²⁶ Pen Jerusalem seb kab ar alan̄ m̄ideb s̄in̄j̄ak, bin̄ b̄i m̄iñ̄ w̄ög ḡil̄ ma amn̄igal. Karip̄ l̄im̄ n̄ibak ami c̄in̄.

²⁷ Birarik̄ nep k̄imep alap God M̄in̄im̄ ñu k̄il t̄ikil̄ aglak, "Bin̄ n̄ī pai womleb n̄ī pai ma t̄ik dowip̄ ak, m̄iñ̄ m̄iñ̄ ȳib ḡin̄igab.

Bin̄ n̄ī pai t̄ikn̄ig gek ma n̄inj̄ib ak, te p̄ek n̄inj̄ig gī, m̄iñ̄ m̄iñ̄ ḡin̄igab.

Bin̄ n̄ī pai womleb ak, wagin̄ ne k̄ib m̄iden̄igab; pen bin̄ n̄igm̄il eip ajöl̄iḡip̄ir ak, wagin̄ ne k̄ib ma m̄iden̄igab," aglak.

²⁸ Ai mam s̄ikop. God ne m̄in̄im̄ k̄il̄is n̄inj̄id aḡ lek, Sera Aisak t̄ik dowak.

Pen n̄ib akn̄ib rek nep, God m̄in̄im k̄ilis n̄ijid ag lek, n̄ibi n̄i pai ne m̄idebim. N̄ib ak, n̄ibi Aisak rek m̄idebim.

²⁹ N̄in n̄ibak, Ebrahim n̄i ne bin b̄i n̄i pai t̄ik dopal rek nep t̄ig dowak n̄i ak, warikil, n̄imam adik God Kaun gek t̄ik dowak ak nop n̄ijek, milik yapek, gi t̄imel gak. N̄ib ak rek, miñi Juda bin b̄i lo m̄in̄im n̄ipal okok, c̄inop bin b̄i Jisas nop n̄ij dipin okok ak rek nep ḡipal.

³⁰ God M̄in̄im ak n̄u k̄il t̄ikil aglak, "Bin wög gi ūeb amil mal k̄rop ag yokan. Bin miñ wög gi ūeb n̄i ne ak, bin yipid ḡil dil n̄i t̄ik donak ak, tap ne ognap ma d̄in̄igab," aglak.

³¹ N̄ib ak, ai mam s̄ikop n̄ijim! C̄in bin miñ wög goligip n̄i pai ne rek ma midobin; c̄in bin miñ wög ma goligip bin yipid ḡil dak ak, n̄i pai ne rek midobin.

5

Miñ midonok, Krais c̄inop tau adik dak ak me, Juda lo m̄in̄im okok lo c̄in mer

¹ Krais c̄inop pis nep tau adik dak ak, kisen Juda lo m̄in̄im alap c̄inop m̄in̄im k̄ib ma agn̄imij, agil, c̄inop tau adik dak. Krais n̄ig gak ak gos n̄ijlig gi nep m̄idenimib; ned Juda lo m̄in̄im ak b̄i k̄ib n̄ibi rek lek, nop bin b̄i miñ wög gep rek m̄ideligipim ak kauyan ma adik gi amnimib.

² Yad Pol n̄ibep m̄in̄im agebin aul n̄ij tep ḡin̄imib! Juda kai m̄in̄im c̄in d̄in̄imib apal okok k̄rop yau agem,

wak n̄ibep t̄ib gi r̄ik genigal ak, kisen Krais n̄ibep gi n̄in̄imij rek ma l̄in̄igab.

³ Yad n̄ibep kauyan ag tep ḡin̄igain! Bi okok m̄in̄im c̄in d̄in̄imib apal okok k̄rop yau agem, wak n̄ibep t̄ib gi r̄ik genigal ak, kisen n̄ibi Juda lo m̄in̄im ak magilsek dil kisen ḡin̄imib.

⁴ N̄ibi, "Juda lo m̄in̄im k̄isen gon amek, God c̄inop n̄ijil, 'Bin b̄i komij tep yad,' agn̄igab," ag gos n̄ipim bin b̄i okok, Krais nop k̄irig ḡipim; bin b̄i ne ma m̄idebim. N̄ibi n̄ig ḡil n̄ipim rek, Krais n̄ibep ȳmig n̄ijil d̄in̄imij rek ma lip.

⁵ Pen God Kaun c̄inop nab adan m̄ideb bin b̄i okok, God c̄inop n̄ijil, "Bin b̄i komij tep yad," agn̄igab n̄in ak kod midil tep gek n̄ijlig gi, gos sek midobin.

⁶ Bin b̄i Krais Jisas nop c̄ig m̄idebal okok, wak t̄ib gi r̄ik ḡipal aka t̄ib gi r̄ik ma ḡipal ak tap yokop. Tap k̄ib nokim nep m̄ideb: Krais nop n̄ij dil, bin b̄i okok k̄rop midmagil lin.

⁷ N̄ibi ned tag tep göligipim ak pen miñi b̄i an n̄ibep kanib binem t̄ikip n̄ijil m̄in̄im n̄ijid ak k̄irig ḡipim?

⁸ God n̄ibep kanib binem t̄ikip n̄ijil m̄in̄im n̄ijid ak ma k̄irig ḡipim. Ne nep me n̄ibep sik ageb.

⁹ Bin b̄i okok tap yis apal ak m̄in̄im alap agil apal, "Yis sikol eñap plaua tin k̄ib eyan sek lel, yis n̄ibak ke amek

amek plaua nıbak kib yib
tannięgab," apal.

10 Krais eip jım nıł
mıdobiń ak me, yad nıpin
mınım yad agesin nıbaul
nıbi ke nıb aknıb rek nep
nięnigabım. Pen bi an ne
apıl mınım esek agek, nıbi
gos alap alap nıpım ak, bi
nıbak mınım kib nięjil pen
yur dınıęgab.

11 Pen ai mam sıkop
nięjim! Krais bin bi nię dıpal
okok kırop wak tıb gi rık
gınımib apnep, bi okok yıp
gi tımel ma gıplap. Yad wak
tıb gi rık gınımib apnep,
Krais ne bin bi okok nen agıl
mab kros bak alan kımak
mınım tep nıbak nięjel mılık
ma yopkop.

12 Pen gos yad, bi mınım
esek agel sıdol gıpım bi nıb
okok kırop ke pıs nep tıb gi
rık gınigal ak tep!

13 Pen ai mam sıkop. Krais
cınop pıs nep tau adık dak
ak, kisen Juda lo mınım
alap cınop mınım kib ma
agnımış, agıl, cınop tau adık
dak. Pen gos nıbak nięjil, gos
nıbi ke nięjil, abramek ma
gınımib; bin bi okok kırop
yımig nięjil, dı tep gınımib.

14 God lo mınım ak
magılsek dı jım nıł, mınım
ar nokım alap nep mıdeb:
"Nak ke mıdmagıl lıpan rek,
bin bi ke nıb okok kırop ak
rek nep mıdmagıl lınimin."

15 Nıb ak, nıbi ke nię
gınımib. Kaj kain okok gıpal
rek mılık yapek, pen pen
gınigabım ak, magılsek ap
yap paknıęgabım.

*Gos ke nıpım ar ak kırıg
gil, God Kaun gos ſeb ar ak
nep gınımib*

16 Nıb ak, nıbep agebin,
God Kaun gos ſeb ar ak nep
gınımib. Nię genięgabım me,
gos nıbi ke nięjil, tap si tap
tımel göligıpım ar ak kırıg
gınigabım.

17 Gos nıb omal, alap pıs
kıd lıp gi damek, alap pıs kıd
lıp gi damek ak me, tap gın
agnigabım ar ak gınımib rek
ma lınięgab.

18 Pen God Kaun nıbep gos
ňek nięjig gi gem amek, Juda
lo mınım okok lo nıbi mer.

19 Pen bin bi gos kiri ke
nięjil gıpal ar ak, bin si bi si
gıl, abramek gi ajıl, gi tımel
yıb gıl;

20 tap yokop god esek okok
sobok gıl, kij gıl, kiyob pakıl;
bin bi okok kırop mılık kal
nięjil, pen pen gıl, tap kiri
okok yad rek ma mıdeb agıl,
cıbur tımel gek, yad ke bi kib
midenim agıl, pen pen agıl,
am ke ke asık lıl,

21 tap kiri okok yad rek
mıdobkop, agıl; nię kılıs
niębil saköl nięgıl, tap magıl
konjai nep niębil, tap tımel
nięep ma nięep gıl, gi tımel
yıb gıpal. Yad niębep ned ag
nek mınım ak mıñi kauyan
agebin: bin bi nıbak rek
gıpal okok, God kırop dıl ma
kod middenigab.

22 Pen bin bi God Kaun
kırop gos ſek nięjig gi gel
ameb okok, bin bi okok
mıdmagıl lıl, mıñ mıñ gıl,
cıbur sain sain mıdıl, bin bi
ognap okok yımig nięjil, gi

tep gıl, mìnım kiri ke agnígal ak ar nıbak rek nep gıl,

²³ bin bı ognap eip mìnım sisain agıl dı tep gıl, bin bı ognap kırop gı tımel gel, pen kal ma junıgal. Nıg genıgal ak, lo mìnım alap kırop mìnım kıb ma agnígab.

²⁴ Krais Jisas bin bı ne okok, gos ke nıñıl abramek golıgıpın nag ar nıbak kırıg gıpın. Nag ar golıgıpın nıbak, mab kros bak alan Krais Jisas eip kımak.

²⁵ Nıb ak, God Kaun ak nep cınop komıñ kısen nıb ūek, komıñ midobın ak me, God Kaun tap tari cınop agnímın ak, nıb aknıb rek nep gın.

²⁶ Pen cın ke yıb kıb mıden, agıl, pen pen agıl, tap kiri okok tap yad rek midobkop, agıl, gos ma nıñın.

6

*Bin bı okok midmagıl lıl,
gı tep gınimıb*

¹ Ai mam sıkop. Bin bı cın ognap tap si tap tımel ar ognap genımel ak, nıbi bin bı God Kaun nıbep nab adan mıdeb bin bı okok kırop mìnım sisain agıl, ag tep gem, kauyan mıd tep gınimel. “Nıñ ognap cın ak rek nep gıjin rek lıp,” agıl, nıñ tep gınimıb.

² Bin bı cın ognap mıker denımel, kırop yımig nıñıl kod midem, mıd tep gınimel. Nıg gınigabım ak, Krais lo ne ageb rek gınigabım.

³ Cın ke tap tep alap ma mıdeb. Bin bı ognap, cın ke

bin bı tep agnígal ak, mìnım esek agnígal.

⁴ Bı nıbak bı tep aka yad bı tep, agıl, gos ak ma nıñnimıb; yad ke gı tep gıpın aka gı tep ma gıpın agıl, gos ak nep nıñnimıb.

⁵ Tari gınig: cın nokım nokım mıker ke ke mıdeb rek nıñıl, tari tari gıl mıd tep gınigabın ak, ke nıñ tep gın.

⁶ Pen bin bı Krais mìnım tep ag nıbal okok, bin bı mìnım nıbak nıpal okok, mìnım ag ūeb bin bı nıb okok kırop saköl ma gınimel; tap tep kiri mıdeb okok kırop ognap nonım lı nıñimel.

⁷ Pen, God bı saköl, yad tap si tap tımel gınigain ne ma nıñigab, agıl, ma nıñnimıb. Gınigabın rek, cınop pen ak rek nep gınigab. Cın nıpın, tap yımigabın rek nep pag donigabın; tap ke ognap ma pag donigabın.

⁸ Nıb ak, gos cın ke nıpın rek tap yımın agnígabın ak, kanıb tımel amlıg gı, pıs nep yap pakıl, mab per yıneb ak pag donigabın. Pen God Kaun gos ūeb rek tap yımın agnígabın ak, God Kaun ak cınop gek, komıñ per mıdep won ak nep pag donigabın.

⁹ Nıb ak, yırık nıñıl, gı tep gıpın ak ma kırıg gıl, kılıç gı tap yımıl, nıñ kısen ak tap magıl tep pag donigabın.

¹⁰ Pen tap nıñeb nıbak wös ma gıp ūin aul, bin bı Krais pıs ar mıdebal okok kırop dı tep gep rek lenıgab ak, dı tep gın. Pen bin bı ke nıb okok

kırop ak rek nep magılsek dî
tep gîn.

*Krais cînop nen agîl mab
kros bak alaŋ kîmak ak nep
tap kîb yîb*

¹¹ Yad agen, mam alap miñ
nībaul ūu kîl tîkeb. Pen
miñi nīnmagîl yad ke ūu kîl
tîkebin ak me, miñim magîl
kîb kîb rek ūu kîl tîkebin.

¹² Bī mīb gonj nep nīñil, ak
tep, ak tîmel, apal bī okok,
kiri kîlis gīl wak tîb gī rîk
giñimîb apal. Krais mab
kros bak alaŋ kîmak miñim
ak nep agon, bī Juda ognap
kabiam juïl, cînop gī tîmel
giñigal, agîl me, nīb apal.

¹³ Wak kiri ke tîb gī rîk
gīpal ak pen Juda lo miñim
okok magîlsek kisen ma
gīpal. Nībep wak tîb gī rîk
giñimîb apal ak, kisen kiri
miñ miñ gīl, Juda bī okok
ognap kîrop agnîgal, “Cîn
agon miñim cîn dil mīb gonj
kiri nīb nīb gīpal,” agnîgal.

¹⁴ Pen yad tap nokîm alap
nep gos nīñil miñ miñ gīpin:
Jisas yîp nen agîl, mab kros
bak alaŋ kîmek, yad eip
kîmek rek līp ak nīñil me,
miñ miñ gīpin. Ne eip
kîmek nībak, bī pīs nep
kîmîb rek ak mīden, bin bī
līm dai wagîn aul nīb tap kiri
miñ miñ gīpal tap okok, yîp
tep ma gīp. Pen bin bī nīb
okok ak rek nep yîp nīñel,
yad tap yokop alap rek lek,
bī pīs nep kîmîb bī alap rek
mīdebin.

¹⁵ Wak tîb gī rîkip aka tîb
gī rîk ma gīp ak tap yokop.
Pen God gek, bin bī kisen nīb

līl, bin bī ne mīdobîn ak tap
yîb.

¹⁶ Miñim agesin kisen
gīpim bin bī okok abe, God
bin bī ne okok magîlsek abe,
God nībep yîmîg nīñil dî tep
gek nīñîg gī nībi kapkap
mīd tep gī mīdenimîb.

¹⁷ Yad miñim magîl nokîm
alap mīdeb ak, nībep agnîg
gebin. Jisas miñim tep ak
agen, yîp paklak kîñauj
okok mīdeb ak me, bī ognap
apil yîp mîker ognap ma
nīñimel.

¹⁸ Ai mam yad okok. Bī Kîb
cîn Jisas Krais nībep yîmîg
nīñil, kod mīdonimîj. Nīb
aknîb rek tep.

Epесas

Pol Epесas bin bi kirop mij nu kil tikak

¹ Yad Pol. God yip ag lek, Krais Jisas minim dad ameb bi alap midil, nibep God bin bi ne taun kib Epесas midebim okok, mij nibaул nu kil tikebin.

² God Bapi cin abe, Bi Kib Jisas Krais abe, nibep yimig niñil di tep ger, nibi mid tep ginimib.

Krais eip midobin ak, ne kaun cinop tap tep nib

³ Bi Kib cin Jisas Krais Nap ne God nop tep agin. Niñ ne nop ag yokek apil cinop dek me, nop cig gon, seb kab ar alan tap tep tep mideb okok magilsek kaun cinop nib.

⁴ Karip lim birarik ped okok ma gi lak niñ ak God agak, "Krais bin bi ne midenigal okok, kiri bin bi siñ, bin bi asin ma mideb yad okok midenigal," agak.

Nib ak, birarik ped okok God bin bi midmagil liñ,

⁵ niñ nibak nep, gos ne nep niñil agak, "Niñ yad Jisas Krais bin bi kirop dinigab okok, niñ pai yad ke rek lel, yad ke kirop dil yimagilniñgain," agak.

⁶ Nib agil, Niñ midmagil ne ak abramek ag yokek apil, cinop di Nap niñmagil ar ne lak ak me, tep gek niñlig gi yib ne ak agon ar amnañ.

⁷ Jisas Krais lakañ ne yapek kimil cinop tau adik dek, God, Bi tep yib ak, cinop yimig yib niñil, tap si tap timel gipin okok niñil kiriç gip. Nib ak, cin niñpin God ne bin bi okok mapin yib niñip.

⁸ God ne gos niñ kid yikil tap magilsek okok niñip ak, cinop tap tep tep nib okok abramek nib.

⁹ Pen God ne Krais eip tari ginig gak ak, tap we giñ midoligip nibak cinop misen agek niñpin.

¹⁰ God niñ kisen ag lak niñ ak, tap seb kab ar alan siñak abe, tap lim dai wagin aul abe, Krais ne nokim nep magilsek kod midenigab.

¹¹ God ne ke gos niñil ag lak ak, magilsek ginig geb. God ne ke gos niñil ag lak, cin Krais cig gipin bin bi okok, bin bi ne ke linigabin. God ne birarik ped okok nig gos niñak.

¹² Ne gak nibak, cin bin bi Krais nop ned niñ dinok okok, God yib ne agon ar amnimiñ, agil gak.

¹³ Pen nibi ak rek nep, Krais minim tep bin bi di komiñ yokep minim niñid nibak niñ dem, God nibep dil, Kaun Siñ nibep nab adan liñ, Krais bin bi ne yib ag lip.

¹⁴ God Kaun cinop nab adan mideb ak me, cin niñpin, God tap tep tep bin bi yad kisen niñigain agak tap okok, kisen dil mid tep yib ginigabin. Nib ak, God yib ne agon ar amnañ.

Pol God nop sobok gak

¹⁵ Nıb ak, yad ned nıñnek, nıbi Bi Kib Jisas nop nıñ dıl, bin bi ne okok kırop mıdmagıl lıpım ak,

¹⁶ yad saköl ma gıl, per nep nıbep nen agıl, God nop tep gıp agıl, sobok gılıg gı mıdebin.

¹⁷ Bi Kib cın Jisas Krais God ne ak, Bapi tep aknıb ke ak, nop per ag nıñıl agebin, ne Kaun nıbep nıñigab nıñıl ne nıbep gos tep nıł, God ne tigeper bi rek mıdebin ak nıbep yomek, nıbi God nop nıñ tep gınıgabım.

¹⁸ God nop sobok gıl agebin, ne mıdmagıl nıbep nab adan melık ne nı lek, Krais bin bi ne kırop tap tep aknıb ke nıñig geb ak nıñigabım. God tap tep nıbak nıñigain, agıl me, nıbep sık agak.

¹⁹ God nop sobok gıl agebin, ne mıdmagıl nıbep nab adan melık ne nı lek, ne Bi kılıs aknıb ke yıb gek, cın bin bi Krais mınım tep nıñ dıpin okok kılıs nıbak dıjın rek lıp ak nıñigabım. Kılıs nıbak God nınmagıl ar ne nep mıdebin.

²⁰ Krais pıs nep kımek, God kılıs nıbak nep Krais warık nıł, seb kab ar alan sıňak dam nınmagıl yıpid pıs kıd ne lak.

²¹ Krais God eip am bısig gıp ak, kaun seb kab alan ned kod mıdeligıpın rek abe, kaun seb kab alan kısen kod mıdenigal okok abe, yıb kiri magısek piyak mıdebin, Krais yıb ne ak i ar alan mıdebin nıñig gı, magısek mok ne okok mıdebin.

²² God ne bin bi okok tap okok magısek Krais mok ne okok lak. Pen cın Krais bin bi ne okok magısek, God Krais nop bi nabıc ak ag lak.

²³ Krais bin bi ne okok, cın mıb gon ne mıdobın. Krais nabıc abe mıb gon abe mıdebin me ak.

2

Krais nep gek, cın komıñ midobın

¹ Nıbi tap si tap tımel gölügıpım ak, nıbi bin bi pıs nep kımbal rek mıdeligıpım.

² Bin bi karıp lım ar wagın aul tap si tap tımel gıpal rek, nıbi ke ned ak rek nep gölügıpım. Nıñ nıbak kaun kımı nab alan mıdebal bi kib kiri gıp rek, nıbi ned ak rek nep gölügıpım. Kaun nıbak ne bin bi God Mınım ma nıñ dıpal okok kırop nab adan mıdebin.

³ Pen ned cın magısek nıbak rek nep goligıpın. Gos cın ke nıñoligıpın rek gılıg gı, gos ognap ke nıñin rek ma lek, tap si tap tımel nep goligıpın. Nıb ak, bin bi okok gı tımel gel God kırop pen yur kib nıñig geb rek ak, cın ak rek nep goligıpın.

⁴⁻⁵ Nıb ak, cın bin bi pıs nep kımbal rek mıdonok, God eip mıdojin rek ma lek, God bin bi per nep yımıcın nıñıp ak, cınop mıdmagıl yıb lıl, Krais eip dı komıñ lıp. God ne nıbep yımıcın nıñıp ak me, nıbep dı komıñ yokıp.

⁶ God cınop Krais eip warık nıł, seb kab ar alan

siňak dam Krais Jisas eip
bişig gi ſiąk.

⁷ Pen God gak nı̄bak, bin bi
kiſen tık donı̄gal okok, kı̄ri
God ne cınop nen agıl, Krais
Jisas nop ag yokıl cınop gī
tep yīb gak ak nīnıl, God ne
bī tep ke yīb, bin bī yīmig yīb
nīnıp ak nīnımel agıl gak.

⁸ God nībep yīmig nīnıl dī
komı̄j yokıp. Krais mìnım
tep ak nīn dípek ak me, ne
nīg gak. Pen nībi Krais nīn
dem nībep díp ak, kılı̄s cın
ke gon cınop díp, agıl ma
agnımib. God ne nep nībep
tap tep ak yokop nīb.

⁹ Nībi Krais nīn dem nībep
díp ak, nībi tap tep alap ma
gīpek. Nīb ak, yīb nībi ke
agem ar amnímij rek ma lı̄p.

¹⁰ Pen God cınop dıl Krais
Jisas bin bī ne gī lak ak,
God bı̄rarık ped okok bin bī
okok kırop gī tep gīnimel
agıl, cınop nīg gak.

*Krais Juda bin bī okok eip,
Juda bin bī mer okok eip dī
jīm ſnak*

¹¹ Nībi nīpim, nanım nap
kı̄ri Juda bin bī mer, nīnıl
nībep tık dolak ak, nībi ak
rek nep Juda bin bī mer.
Juda bin bī okok yīb kı̄ri ke
agıl, "wak tıkıp" agölögipal.
Bī okok kı̄ri mīb goj nīg
gīpal. Pen nībep Juda bin bī
mer okok yīb agıl, "wak ma
tıkıp" agölögipal.

¹² Pen sakol ma gīnimib.
Nībi ned Krais pīs ken ma
midebek; nībi Isrel wagın
ak mīs ken midebek; God
mìnım nīnırı̄d ag lak ak
ma nīpek; nībi karıp lı̄m

ar wagın aul midelegipim
ak pen God nop ma
nīnelögipim.

¹³ Nībi ned God mideb par
siňak midelegipim pen mīni
Krais lakañ ne yowak ak me,
Krais Jisas eip God mideb
siňak ulep opim.

¹⁴ Nīb ak, Krais ne kīmak
rek, cın Juda bin bī okok,
Juda bin bī mer okok
mılı̄k kabiam nīnıl pen pen
golögipin wari nab ak tı̄b wal
gī yokıl, wagın omal dī jīm
nīllek, cın wagın nokım alap
nep midobın.

¹⁵ Jisas mīb gon lı̄l kīmak
rek, Juda lo mīnım ke ke
okok magılsek pīs nep kı̄r
gak. Jisas kīmak ak, kiſen
Juda bin bī okok wagın ak
ke, Juda bin bī mer okok
wagın ak ke midil pen pen
ma gīnigal; bin bī magılsek
okok wagın nokım alap nep
midil kapkap midenigal, agıl
kīmak.

¹⁶ Jisas mīb goj ne mab
kros bak alan kīmak ak,
wagın omal nīb okok dī God
eip jīm ſnak; pen pen gep nag
ak abe ſnag pak lak.

¹⁷ Ned ke ke yīb
midolögipin ak pen Krais
mìnım tep God eip jīm
nīl mideb ak damıl, nībi
bin bī par kı̄b okok rek
midelegipim okok ag nīl,
cın Juda bin bī ulep okok
midolögipin okok ag nīl gak.

¹⁸ Krais kījon cınop ar
nokım yīkak nībak, God
Kaun ne nokım mideb ak
nep gek, cın wagın omalgıl
Bapi mideb siňak amjın rek
līp.

Cin Krais pis ar midobin okok, God karip ne rek midobin

¹⁹ Nib ak, minni bin bi karip lim ke okok nib ju apil midebal rek ma midebitim. Bin bi ar okok git ajpal rek ma midebitim. God bin bi ne ned nib okok eip mogim gil, bin bi ne yipid gil midebitim.

²⁰ Nib ak, cin God sobok gep karip ak rek midobin. Krais Jisas karip sap di midep kib nab eyan mideb. Bi Jisas minnim dad ameb okok abe, bi God minnim agep okok abe, karip sap sikol sikol auan okok pinjil lipal rek ak midebal; karip bog ntag kis kis gitpal rek ak nibi midebitim.

²¹ Krais Jisas karip sap kib nab eyan midek, karip nibak magilsek jim nil kib gil, Bi Kib sobok gep karip sin ne linigab.

²² Nib ak, nibi Epesas bin bi Krais pis ar midebitim okok, God ne nibep ak rek nep di karip nibak eip di jim nil lek, karip nilik migan tep ne ak God Kaun amil midenigab.

3

Pol Krais minnim tep ak Juda bin bi mer okok krop ag noligip

¹ Yad Pol, Krais nop wog git nilig gi, nibep Juda bin bi mer okok ag nit ajen, bin bi ognap yip ninjel milik yapek miñ lel midebin.

² Pen nibi bir nipiñ, God yip yimig ninjil minnim tep ne

yip ag nek, yad minnim tep nibak nibep ag nit ajoligipin.

³ God yip yimig ninjil, minnim ne ned we gil midoligip ognap yip yomek ninnek ak, minnim ognap nu kil tikpin.

⁴ Nibi minnim nu kil tkebin aul ninj tep gil me, God bilarik ped okok Krais kisen ginigab ag lak minnim ak ninjil, yad minnim ned we gil midoligip nibak ninj tep gipin ak, ninjigabim.

⁵ God Kaun ne cinop bi Jisas minnim tep dad ameb bi ne ke okok abe, bi God minnim agep bi ne ke okok abe misen agil gos nek, minnim bin bi ned ma ninjeligipak nipiñ.

⁶ Minnim we gil midoligip nibak nig gil mideb: Juda bin bi okok abe, Juda bin bi mer okok abe, God tap tep bin bi ninjgain agak ak dinigal. Kiri wagin omal mit gon nokim nep midek, God ne Krais Jisas ag yokil bin bi krop git rep ginigain agak minnim tep nibak minnim kiri magilsek. Krais Jisas minnim tep ak me ak.

⁷ God Bi kils yib ak yip yimig ninjil di tep gil, tap tep ke nil, yip Krais minnim tep ak wog git neb bi alap ag lek midebin.

⁸ God bin bi ne ognap bin bi kib, ognap bin bi sikol. Yad bi sikol yib ak pen God yip yimig ninjil git tep gek, Juda bin bi mer okok krop, Krais cinop git tep yib gil di tep yib git, minnim tep ak ag

ñibin. Pen mìnım nıbak dai ma juıp.

⁹ Pen God ne karıp lım ar wagın aul mıdeb tap okok, tap seb kab ar alan mıdeb tap okok magılsek gi lak ak, ne ke nep gek mìnım nıbak we gił mıdoligip. Pen mìnî God yıp ag lek, yad mìnım we gił mıdoligip nıbak bin bi magılsek okok kırop mıseñ ag ñebin.

¹⁰ God gak nıbak, mìnî Krais bin bi ne karıp lım ar wagın aul mıdebal okok genıgal nınlıg gi, ejol seb kab ar alan kod mıdebal okok, God bi gos nıñ kıt yık nıñip ak nıñnímel, agıl gak.

¹¹ God gak nıbak, ne bırarık ped okok gos nıñak rek nep, Bi Kib cın Krais Jisas nop ag yokıl, tap nıbak gak.

¹² Cın Krais Jisas nop nıñ dıl cıg gıpın ak me, God nop ma pırıkił, gos sek nep ne mıdeb ulep sıñak amnın.

¹³ Nıb ak, nıbep ag ñı ajen, yıp gi tımel gel, koslam mıdebin ak, gos par ma nıñnímb; yad koslam mıdebin pen God nıbep tap tep nıñigab.

*Krais bin bi kırop
mıdmagıl yıp lıp*

¹⁴ Ar nıbak nep yad Bapi nop kogım yımıl sobok gebin.

¹⁵ Bapi ne ke gi lek, yakam lım dai ar wagın aul mıdebal okok abe, yakam seb kab ar alan sıñak mıdebal okok abe, cın magılsek yakam ne mıdobın.

¹⁶ Bapi God nop sobok gebin, ne Bi melik tep ke sek, ñınmagıl ne tap tep yıp mıdeb nıñıl ne Kaun ne nıbep ñek, cıbur gos mıdmagıl nab nıbep adan kılıç sek mıdenigabım.

¹⁷ Bapi God nop sobok gebin, nıbi Krais nop nıñ dem, Krais mıdmagıl nab nıbep adan mıdenigab. Yad sobok gebin, nıbi tap tarı gınig gebim ak, God abe bin bi okok abe kırop mıdmagıl lıl gınigabım.

¹⁸ Yad sobok gebin, nıbi abe Krais bin bi magılsek okok abe, Krais ne per nep bin bi kırop mıdmagıl yıp lıp ak mıseñ nıñigabım.

¹⁹ Krais bin bi okok mıdmagıl yıp lıp ak nıñigabım. Pen ar nıbak nep mer. Yad God nop sobok gebin ak, ne nıbep mıdmagıl yıp lıp ak, cıbur gos mıdmagıl nab nıbi ke adan nıñigabım. Nıb ak, God ne ke nab nıbep adan ap ran jaknıgab.

²⁰ Cın God nop ag nıpin, pen ne ag nıpin rek nep ma gınigab; cın gos nıpin rek nep ma gınigab. Kılıç ne ke ak cınop nab adan wög gił, ne gi yimeb nep gınigab.

²¹ Nıb ak, cın Krais Jisas bin bi ne mıdıl nop cıg mıdobın okok, yıp ne per nep per nep ag dad amon ar amnan! Nıb aknıb rek tep.

4

*Krais mıb gon ne jım nıl
mıdenimib*

¹ Yad Bi Kib wög gen
yip miñ lel midebin ak,
minim agebin aul niñnimib.
God nibep bin bi tep yad
midenimib agil dip ak,
nibi nibi aknib rek nep gi
midenimib.

² Bin bi kib midobin agil
kabiam ma junimib; bin bi
sain tep okok middenimib.
Nibi pen pen minim sisain
agil midmagil linimib.

³ God Kaun nibep dip jím níl
lek, jím níl midebim rek, níg
gi nep kapkap midojin agil
gem amniminj.

⁴ Cin Krais bin bi ne
mib gon nokim alap nep
mideb. Kaun ak nokim alap
nep mideb. Nibi magilsek
tap tep nokim alap nep
kisen dinigabin agil gos sek
midebim. God tap tep nibak
niniqgain agil nibep sik agak.

⁵ Bi Kib cin ak nokim alap
nep mideb. Krais nop niñ
dep kanib ak nokim alap nep
mideb. Niç pakep ak nokim
alap nep mideb.

⁶ Bin bi magilsek midebal
okok kiri God nokim alap
nep, Bapi nokim alap nep
mideb. Ne bin bi magilsek
okok Bi Kib mideb. Ne bin
bi ag lek, kiri magilsek wög
ne gipal. Ne bin bi magilsek
okok nab krop adan mideb.

⁷ Pen Krais cinop nokim
nokim ke ke tap tep ke alap
nonim li ñek dipin.

⁸ Nib ak, God Minim ak ñu
kil tikil aglak,
“Karip lim ar alan amnak
ñin ak,
kaual maual ne okok
miñ li,

krop dam lip gi dad amil,
bin bi okok krop tap tep
tep ñak,” aglak.

⁹ Ne karip lim ar alan amnak
aglak wagin ak titi gi rek
mideb? Me ne ned lim dai
yipil mok eyan amil, kisen
karip lim ar alan amnak.

¹⁰ Nib ak cin niphin, bi lim
dai yipil mok eyan amnak
ak, bi nibak nep ar alan amil
seb kab ar alan siñak amnak.
Niç gak ak, karip lim mok
eyan siñak abe, karip lim
ar alan siñak abe, karip lim
magilsek yib amnigain, agil,
niç gak.

¹¹ Bi nibak nep bin bi
ne tap tep tep níl, ognap
ag lek, Jisas minim tep dad
ameb wög ak gipal; ognap
God minim agep wög ak
gipal; ognap bin bi Krais nop
ma nípal okok krop Krais
minim tep ak ag níbal; ognap
bin bi Krais nop niñ
dipal okok krop kod midil
ag ni tep gipal; ognap bin
bi ni pai okok krop Krais
minim tep ak ag níbal.

¹² God bin bi ne nop wög
gel, Krais mib gon ne kib gi
kilis liniminj, agil, bin bi ne
okok krop tap tep tep nib
okok nib.

¹³ Krais mib gon kilis lek,
cin magilsek mib gon nokim
alap rek minim tep ne niñ
dil, God Ni ne tigepli Bi rek
mideb ak niñ tep gi, cin
niñ pai sikol rek mer, bin bi
pobiñ Krais ne ke mideb rek
linigabin.

¹⁴ Niç genigab ak, kisen
cin niñ pai sikol rek ma

m̄donıgabın. Ñin kisen n̄bak, b̄t God M̄n̄m agobın, agıl, m̄n̄m ke ke okok n̄b okok n̄b d̄t d̄t tom tom apal okok, c̄nop ȳgen d̄l ñig solwara d̄t adık madık ḡp rek ma ḡnıgal.

¹⁵ Ñin kisen n̄bak, c̄n bin b̄t okok k̄rop m̄dmagıl l̄l m̄n̄m n̄nj̄d nep agıl, tap tari tari ḡnıgabın ak, Nabıc tari ḡpkop ak n̄nj̄l, n̄b aknıb rek nep ḡn. Nabıc ak me Krais nep.

¹⁶ Krais nabıc m̄dekl, m̄b gonj k̄d ke ognap k̄d ke ognap pen pen m̄dmagıl l̄l, wög ke ke gel, k̄dıl amıl m̄b gonj k̄d ke ke d̄t j̄m ñek, m̄b gonj magılsek k̄b ḡl, k̄l̄s l̄nıgab.

Krais bin b̄t ne m̄dobın rek, nag kisen n̄b ar ak ḡn

¹⁷ N̄b ak, yad B̄t K̄b m̄n̄m ne ak d̄l n̄bep m̄n̄m k̄l̄s agıl agebin: bin b̄t God ma n̄nj̄ d̄pal okok ḡpal rek nag ar ak rek ma ḡnım̄b. Bin b̄t n̄b okok gos k̄ri ma m̄debl.

¹⁸ K̄ri k̄slım p̄s s̄nj̄k m̄debal. K̄ri gos alap ma m̄debl ȳb. Gos t̄m̄d m̄dmagıl k̄ri ke gac ḡl m̄n̄m ma n̄pal. N̄b ak, God komıj ne k̄rop nab adan ma m̄debl.

¹⁹ Tap si tap t̄mel tari tari ḡpal okok k̄rop nabıj ma ḡp. N̄b ak, k̄ri tap si tap t̄mel abramek ḡ dam dam, m̄ñi tap si tap t̄mel kisen n̄b ognap ḡn, agıl, tapın nep abramek gel ameb.

²⁰ Pen ned Krais m̄n̄m tep ak ag ñon n̄nj̄ d̄pekl, Krais n̄bi nag ar n̄bak ḡnım̄b agıp, n̄bep ag ñon ma n̄pekl.

²¹ N̄bep Jisas m̄n̄m n̄nj̄d ak nep ag ñon n̄pekl ak me.

²² Tap si tap t̄mel ned ḡlölḡp̄m ak, gos t̄m̄d m̄dmagıl n̄bep gac ḡnıgab. N̄b ak, tap si tap t̄mel ḡlölḡp̄m ak p̄s nep k̄rig ḡnım̄b.

²³ Gos tep kisen n̄b ar ak nep n̄nj̄m̄b.

²⁴ Pen God gek n̄bi bin b̄t kisen n̄b m̄denim̄b rek l̄p. N̄b ak, nag kisen n̄b ar ak t̄ig ulek l̄l, God komıj tep m̄debl rek ak, God ne s̄nj̄ ke m̄debl rek ak m̄denim̄b.

²⁵ N̄b ak, c̄n magılsek Krais m̄b gonj ne nokım nep m̄dobın ak me, n̄bi magılsek bin b̄t okok k̄rop esek ap̄m ak k̄rig ḡl, m̄n̄m n̄nj̄d nep agnım̄b.

²⁶ Ñin ognap bin b̄t n̄bep ḡt t̄mel gel n̄bep m̄l̄k yonıgab. Pen m̄l̄k yapek, tap si tap t̄mel ma ḡnım̄b. Ñig ḡl m̄l̄k n̄nj̄l ḡt m̄dem n̄nj̄l ḡt, p̄b panıd ma amnım̄j̄.

²⁷ Mer ak, Seten n̄bep gos t̄mel ñek, tap si tap t̄mel ḡnım̄b rek l̄p.

²⁸ Bin b̄t tap si d̄pal okok kisen tap si ma d̄n̄mel; k̄l̄s k̄ri ke wög ḡl tap m̄debl n̄nj̄l ḡt, ognap bin b̄t ȳm gep rek okok k̄rop ñıñımel.

²⁹ M̄n̄m agnıg ḡnım̄b ak, m̄n̄m t̄mel ognap ma agnım̄b. M̄n̄m tep, bin b̄t n̄nj̄l God nop c̄g tep ḡnımel

rek lînimîn mînim ak rek nep agnîmîb.

³⁰ God ñîn kisen ak cînop pîs nep dînîgain agîl ñîj lîl, Kaun Sîj ne ak ned ag yokek apîl nîbep nab adañ mîdeb ak me, tîmel gîl God Kaun Sîj nop mîker ma ñînîmîb.

³¹ Cîbur tîmel gek, bin bî ognap nîjêm mîlik yapek, kabiam juûl, mînim pen pen agîl, bin bî ag juûl, gî tîmel gîl gîpîm ak magîlsek kîrîg gînîmîb.

³² Pen pen yîmîg nîjîl, mîdmagîl lînimîb. Nîbi Krais pîs ar mîdem, God nîbep tap si tap tîmel gîpîm ak nîjîl kîrîg gîp rek ak, nîbi ak rek nep pen pen nîjîl kîrîg gînîmîb.

5

Melîk ar ak nep tagojîn

¹ Nîbi God ñî pai mîdmagîl tep ne mîdebîm ak, ne gîp rek gînîmîb.

² Krais ne cînop bin bî mîdmagîl lîl, God nop tap dap sobok gel ki tep owîp rek ak, cînop nen agîl mab bak alanj kîmak. Krais gak nîbak nîjîl, nîbi ke, nîb aknîb rek nep bin bî okok kîrop mîdmagîl lîlig gî mîdenîmîb.

³ Pen God bin bî ne ke yîb mîdebîm ak, bin si bî si gîl, okok ajîl abramek gîl, tap tep kîri okok yad dîpnep agîl, nag ar nîbak rek magîlsek pîs nep kîrîg gînîmîb.

⁴ Wasîkîl agîl, ñîlonj lîl, mînim tîmel agîl ma gînîmîb. Mînim nîbak rek

ma agep yîb. Nîbi pen God nop tep agnîmîb.

⁵ Nîj tep gînîmîb: bin si bî si gîpal bin bî okok abe, okok ajîl abramek gîpal bin bî okok abe, tap tep kîri okok yad dîpnep apal bin bî okok abe, kîri God Krais apîl mal karîp lîm seb kab ar alanj kod mîdebir sînjâk ma amnîgal yîb. Kîri tap si tap tîmel nîb okok gos nîpal ak, tap nîb okok god kîri rek lîp.

⁶ Nag tîmel agesin nîb okok, bin bî ognap nîbep tom agîl agnîgal, "Tap nîb okok tap si tap tîmel mer," agnîgal. Nîbep esek agel nîjîmîb rek lîp ak, nîj tep gîl mînim kîrop ma dînîmîb. Tap si tap tîmel agesin nîb okok gem, God kal juûl nîbep gî tîmel yîb gînîgab.

⁷ Mînim kîri nîjîl kîrop eip ma ajenîmîb.

⁸ Ned kîslîm nab okok mîdelîgîpîm ak pen miñi Bî Kîb bin bî ne lîl melîk ne ar ak mîdebîm. Mîñi melîk ne ar ak mîdebîm rek, bin bî melîk ar ak ajpal rek ajenîmîb. Melîk ñî pai rek mîdenîmîb.

⁹ Melîk magîl ak tap tep tep konjai nep piñigab: gî tep gep magîl ke ke konjai yîb piñigab; tap tari tari God nîjek tep gînîgab tap okok magîlsek piñigab; tap tari tari nîjîd nep mîdeb per nep piñigab.

¹⁰ God nop tep gînîmîn ar ak nep nîj tep gîl gem amnîmîn.

¹¹ Kîslîm eyan ajîl tap si tap tîmel gîpal ak nîbi eip

ma gìnìmib. Tap si tap tîmel
gîpal ak melîk ar ak agem
nîjnîmel.

¹² Kîri tap si tap tîmel
we gîl gîpal ak, cîn tap nîb
okok mînim nep agnîgabîn
ak, nabîj gìnîgab.

¹³ Karîp tîkek magîlsekk
mîsen nîpîn. Nîb ak rek, God
melîk ne apek, tap tari we gîl
gîpal ak mîsen nîjnîgal.

¹⁴ Melîk apek, magîlsekk
nîpîn. Ar nîbak nep, bin bî
ognap apal,

“Nak kîmîl mîdeban ak,
mîni warîkek,
Krais melîk ne ak nep
melîk pak nînîgab,”
apal.

¹⁵ Nîb ak, bin bî ognap
mînim ma nînjîl abramek
gîpal rek ma gìnîmib. Nîj
tep gîlig gî mîdenîmib.

¹⁶ Bin bî tap si tap tîmel
nep gîpal nîn nîbaul, nîbi
per nep nîj tep gîl gî tep
gìnîmib.

¹⁷ Nîb ak, bî badi rek
ma gìnîmib; Bî Kîb nop
tep gìnîgab ar ak nep nînjîl
gìnîmib.

¹⁸ Nîg wain nîbem,
saköl ma ñagnîmîj; kanîb
nîbak amnîgabîm yap
paknîgabîm. Pen, God Kaun
apił cînop nab adan ap ran
jaknîmîj, agîl, God nop
sobok genîgabîm ak tep.

¹⁹ God Mînim dai Sam
okok ognap pen pen aglîg gî,
Krais mînim tep ak kîmep
ognap pen pen aglîg gî,
Bî Kîb yîb nop dap raneb
kîmep ognap pen pen aglîg
gî gìnîmib. Tep gek nînjîl
gî, mîdmagîl nîbi nab adan

kîmep ognap Bî Kîb nop
agnîmib.

²⁰ Bî Kîb cîn Jisas Krais bin
bî ne mîdobîn ak me, tap tari
tari gìnîmîj, nîbi per nep
tap magîlsekk okok Bapi God
nop tep aglîg gî mîdenîmib.

²¹ Krais Bî Kîb cîn mîdeb
apîm ak me, ai mam Krais
bin bî ne mîdebîm okok pen
pen dî tep gìnîmib. Ai mam
alap mînim ognap agonîmîj
ak, mînim ne dînîmib.

Bî ber gon

²² Nîbi bin okok, Bî
Kîb mînim nînjîl kîsen
gîpîm rek, bî nagîmîl sîkop
agenîmel rek nînjîl kîsen
gìnîmib.

²³ Ar nîbak nîg gîl mîdeb:
Krais bin bî ne okok mîb goj
ne ke mîdeb; ne ke nabîc
mîdeb. Krais bin bî ne dî
komîj yokîp. Krais bin bî dîl
nabîc mîdeb rek, bî okok bin
kîri dîl nabîc mîdebal.

²⁴ Krais bin bî ne okok
kîrop agek mînim ne kîsen
gîpal rek, bin okok, bî kîri
okok agnîmel rek magîlsekk
kîsen gìnîmel.

²⁵ Pen nîbi bî okok, Krais
bin bî ne okok mîdmagîl lîl
kîmak rek nînjîl, bin nîbi
okok ak rek nep mîdmagîl
yîb lînîmib.

²⁶⁻²⁷ Krais bin bî ne okok
mîdmagîl lîl kîmak ak, ne ke
côc ne ak nop mînim ne ag
ñîl, nîg lîl, ulîk malîk gî tep
gîl, côc melîk sek, gac sîkol
alap, tap tîmel sîkol alap,
mînim sîkol alap mer yîb,
côc sîj nep, ne dîl nop ke
ñînîgab.

²⁸ Nıb aknıb rek nep, nıbi bı okok bin nıbi okok kırop mıdmagıl lınımıb. Mıb goj nıbi ke gi tep gıpım rek, bin nıbi okok ak rek nep gi tep gınımıb. Bı bin ne mıdmagıl lıp ak, ne ke mıdmagıl lıp.

²⁹ Mıb goj cın ke ak mılık kal ma nıpin; ke nıjon tep gek, tap magıl nılig gi nılig gi kod mıd tep yıb nep gıpın. Nıb aknıb rek nep, Krais bin bı ne kod mıdeb.

³⁰ Tari gınig: cın Krais mıb goj nıin kıd tob kıd ne okok rek mıdobın.

³¹ Pen God Minım ak nı kıl tıkıl aglak, “Bı alap bin dınıg, nonım nap kırop kırıg gıl, bin dıl jım nıl mıdıl, mıb goj nokım rek lek mıdebir,” aglak.

³² Minım nıbak wagın alap mıdeb pen kırı ned ma nıneligipal. Yad gos nıpin minım nıbak Krais abe bin bı ne okok abe ageb.

³³ Pen nıbi bı okok magılsek, mıb goj nıbi ke mıdmagıl lıpım rek, bin nıbi okok kırop ak rek nep mıdmagıl lınımıb. Nıbi bin okok magılsek, bı nagımlı sıkop minım kırop dınmıb.

6

Nı pai okok; nonım nap okok

¹ Nıbi nı pai okok, Bı Kıb kisen gıpım rek, nanım nap minım agnímir rek dınmıb. Nag tep me ar nıbak.

² God minım aknıb wa-jrem alan agak ak agıl agak, “Nanım nap sıkop kırop dı tep gıl, agnímir

rek gınımıb,” agak. Pen God minım nıbak nep agıl minım alap sek agıl agak, “Nıbi aknıb genıgabım, yad nıbep tap tep alap nınígain,” agak.

³ God agak, “Nıg genıgabım ak, kasek ma kımnıgabım; lım dai ar wagın aul mılek par mıdıl, mıd tep gınıgabım,” agak.

⁴ Pen nap sıkop, nı pai nıbi okok mıd tep gılanj, agıl, kırop yo sıj rımel nıneb rek minım ak rek ma agnímıb. Nıb agem, nı pai nıbi okok yo sıj rımel nınlı, minım agnígabım rek ma nıñnígal. Pen nı pai nıbi okok kıb gel nılig gi, nıbi nap sıkop God Minım ag nı tep gıl, nag tep ar nıbak ag yom nılig gi mıdenımıb.

Bı miñ wög gipal okok; bı kıb kırop kod mıdebal okok

⁵ Pen nıbi bin bı, bı kıb nıbep mani tau dap lel kırop miñ wög gi nıbım okok, Krais minım agek, pırıkkıl dı tep gıpım rek, bı kıb nıbi lım dai ar wagın aul okok minım agenıgal, nıbi ak rek nep pırıkkıl kisen gıl dı tep gınımıb.

⁶ Bı kıb okok nıñ mıdel nınlıg gi, wög gi tep gon, kırop tep gañ agıl gos nıbak nep ma nıñnímıb; Krais nop miñ wög gıpkep rek, God nop tep gañ agıl, per wög gi tep gınımıb.

⁷ Bin bı lım dai ar wagın aul kırop nep wög gobın agıl ma nıñnímıb; Bı Kıb ak

nop wög gobin agıl, tep gek niňjlig gi wög gìnimib.

⁸ Nıbi nıpm, bin bı miň wög gipal okok abe, bin bı gos kiri ke niňjil wög gipal okok abe, Bi Kib wög krop niňjil, wög gi tep genigal ak krop ak rek nep pen niňnigab.

⁹ Pen nıbi bı kib midil, bin bı cınop miň wög gilanç agıl, mani tau dap lipim okok, krop gi tep gìnimib. Minim kılıs agem pırıklıg gi wög ma gìnimel. Bi Kib seb kab ar alan mideb ak, ne bin bı miň wög gipal Bi Kib kiri abe, bin bı krop kod midebal Bi Kib kiri abe mideb. Bi Kib ne bin bı okok kib, bin bı okok sıklol, agıl ma niňjp; udın yırık ne ak adıp adıp midebal niňjil ne gol alap aka gol alap ma amnigab.

*Cım kadıñ God cınop ñib
ak magılsek di tol gi midon*

¹⁰ Minim ag dai junig gebin aul niňj tep gìnimib. Bi Kib nop cıg gem, ne kılıs ne niňbep niňniminj.

¹¹ Seten cınop per gi timel ginig geb ak, cım kadıñ God cınop ñib ak magılsek di tol gił, kanib tam sıňak ulıñjn li mid tep gìnimib.

¹² Bin bı miň gon lakaň mideb okok eip pen pen ma gobin. Kijeki kiyob ñılık tap timel okok bı kib kiri wagın ke ke seb kab alan kod midil, kislím eyan tapal okok eip pen pen gobin.

¹³ Nıb ak, cım kadıñ God cınop ñib ak magılsek di tol gi tep gił midem me,

niň koslam midep ak apek, kılıs gił nep midem, tap ognap niňbep gìnimel rek malınigab.

¹⁴ Nıb ak, God Minim niňjid ak, sib nag rek piň li tep gìnimib. Abık ñagnigal, agıl, per nep yipid gił gep nag ar ak, sior kılıs lipal rek, di pabil bak nıbi ak linimib.

¹⁵ Tob tırıp lipal rek, God eip jım ñil midep minim tep ak dad amnimib. Bin bı ognap krop minim tep niňbak ag niňnig per gi jın gi midil, gos niňbak nep niňjil tob tırıp rek linimib.

¹⁶ Kadıñ tenid ñapal rek, God cınop kod midenigab, agıl, nop gos niňj dılıg gi nep midem me, ne gek Bi Timel Gep kinalık ne mab rek yınek niňlig gi ñagnigab okok piş nep soy gìnigab. Gos niňbak nep niňjil, kadıñ rek tenid gìnimib.

¹⁷ Usajıl kılıs bad lipal rek, God niňbep yımig niňjil di komıñ yokip gos ak, di nabıc ar alan usajıl bad rek linimib. Tu par kıl dad ambal rek, God Kaun tu par kıl niňbep ñib ak tu par kıl rek dad amnimib. God Kaun tu par kıl ak God Minim ne me.

¹⁸ Kaun ne gos ñek niňlig gi, God nop minim ar ke ke ag niňlig gi midenimib. Gos sek midil, bin bı Krais piş ar midebal okok magılsek God nop per nep sobok giľig gi midenimib.

¹⁹ Yip ak rek nep God nop sobok gem, yip kod midil, minim magıl ne ke yip ñek niňlig gi, yad ma pırıklı,

Krais mİNİM tep ned ma
nİNJELİGİPAL bin bİ okok kİROP
abramek ag nİNİM.

²⁰ Yad Krais bİ ne mİDİL,
mİNİM tep ne nİBAK ag nİ
tagen yİP mİñ lel mİDEBIN
ak pen God nop sobok gem
yad ma pİRİKİL abramek ag
nİNİM. Yad ak rek nep gİNİM
ak tep.

MİNİM dai won ognap

²¹ Pen yad titi gİL rek
mİDEBIN ak, wÖG tari tari
gebin ak, mam tep cİN
Ticikas, bİ God nop per nep
wÖG gİ tep gİP ak, amjakİL
nİBEP magİLSEK ag nİNİGAB.

²² CİN titi gİL rek mİDOBİN
ak, Ticikas amİL agek nİNJİL
gos sek mİDENİMİB, agİL, nop
mİDEBİM sİNJAK ag yokebin.

²³ Bapi God Bi KİB Jisas
Krais apİL mal nİBEP kod
mİDER nİNJİG gİ, God MİNİM
nİJ dİ kİLIS gİLIG gİ mİDİL, ai
mam okok eip kapkap mİDİL,
pen pen mİDMAGİL lİLIG gİ
mİDENİMİB.

²⁴ Bi KİB cİN Jisas Krais
nop mİDMAGİL lİLIG gİ nep
mİDEBİM okok, God nİBEP
magİLSEK yİMİG nİNJİL dİ tep
yİB gİNİMİJ.

Pilipai

Pol Pilipai bin bî kîrop mij ñu kîl tîkak

¹ Yad Pol. Timoti cîr mal Krais Jisas nop wög gîpîr rek, ne apîl mîdekk nînlig gi, nîbep mij aul ñu kîl tîkebin. Krais Jisas nop cîg gi bin bî ne taun kîb Pilipai sînjak mîdebin nîbep magîlsek mij aul ñu kîl tîkebin. Nîbep magîlsek, Krais bin bî ne mîdebin okok; Krais bin bî ne kod mîdebin bî kîb okok; bî kod mîdep okok kîrop wög gi ñibim bin bî okok; nîbep magîlsek mînîm nîbaul agebin. ² God Bapi cîn abe, Bi Kîb Jisas Krais abe, nîbep yîmig nînjl dî tep ger, kapkap mîd tep gînîmîb.

Pol Krais bin bî Pilipai okok sobok gi, God nop tep agak

³ Yad nîbep gos nînjl God yad nop tep agebin.

⁴⁻⁵ God nop nîn dîpek nîn ak tîkek, yad Krais mînîm tep ak bin bî okok kîrop ag ñöligipin ak, nîbi per yîp gi ñöligipim. Nîb ak, nîbep magîlsek God nop sobok gi, yad per nep mîn mîn gîlig gi sobok gîpin.

⁶ Yad nîpin, God nîbep ned bin bî ne dak ak, nîbep ma kîrig gînigab me; ne wög tep nîbak gi dam dam nîbep kod mîd dam dam, Krais Jisas adîk gi onigab.

⁷ Yad ned okok okok amîl, Krais mînîm tep ak ag ñenek, bin bî ognap mînîm pen pen agel nînlig gi, yad kîrop eip mînîm ag amîl apîl gi, Krais mînîm tep ak mînîm nînjl yîb mîdekk ak ag ñi ajpin ak abe, mînî sînjaul mîn mîdebin ak abe, God yîp ag lek wög nop gîpin ak abe, nîbi magîlsek per nep yîp gi ñibim. Nîb ak nep me, yad nîbep mîdmagîl lîl, gos nînlig gi mîdebin.

⁸ God nînjp, Krais Jisas nîbep mîdmagîl lîp rek ak, yad nîbep nîb aknîb rek nep mîdmagîl lîpin.

⁹ Yad God nop sobok gi agebin, nîbi pen pen mîdmagîl li mîdem, mîdmagîl lep magîl ak am kîb gek nînlig gi, nîbi mînîm nînjl ak gos nîn tep gi, mînîm tîg asîk tep yîb gînigabim.

¹⁰ Nîb ak, kanîb akal kanîb tep yîb ak nîn tep gi, kanîb tep yîb ar nîbak nep amîl, nag tep yîb gîp ar ak nep gi mîdem me, nîbep mînîm alap ma mîdenigab nînlig gi Krais adîk gi onigab.

¹¹ Nîb ak, Jisas Krais bin bî ne kîrop gi ñek, kîri gi tep gîpal rek ak, ne nîbep ak rek nep gek, nîbi gi tep gi lig gi nep mîdem, bin bî okok nînjl God yîb ne agel ar alan amnañ.

Pol miñ lîlak sînjak mîdekk pen Jisas mînîm tep ak kîb amnak

¹² Pen ai mam sîkop nînîm! Krais mînîm tep ak

ma nıñlañ, agıl, yıp miñ lıłak ak pen miñ midebin rek, Krais mıñım tep ak amıl kib amıb.

¹³ Bin bi gapman bi kib Sisa nop wög gi ñibal okok magılsek abe, bin bi yokop okok konjai nep abe, yad Krais mıñım ak nep ag ñen, yıp miñ lıpal ak nıpal.

¹⁴ Pen yad miñ midebin ak me, ai mam konjai yib nep Bi Kib nıñ di kılıs gił, ma pırıkkıl, kılıs gił God Mıñım ak mıseñ ag ñibal.

¹⁵ Nıñid nep, ognap yıp milik yapek, cın ak rek nep gon cın yib kib mideñ, agıl, Krais mıñım ag ñibal. Pen ognap, yıp gos nıñ tep gił, Krais mıñım ag ñibal.

¹⁶ God yıp ag lek, Krais mıñım tep ak mıñım nıñid yib mideb ak ag ñibin ak nıñıl, yıp mıdmagıl lıł, kiri ak rek nep Krais mıñım tep ak ag ñibal.

¹⁷ Pen bin bi yıp milik yapek Krais mıñım ag ñibal okok, gos omal midek, nıg gon Pol koslam midenigab, cın pen yib kib dıñigabın, agıl, nıg giłpal.

¹⁸ Pen ak mıñım ma mideb! Kiri yıp gos tep nıñıl Krais mıñım tep ak ag ñibal aka yıp gos tımel nıñıl Krais mıñım tep ak ag ñibal ak, tap kib ak kiri Krais mıñım tep ak ag ñibal. Nıb ak, yad miñ miñ giłpin.

Pol, Krais yıp kod midenigab, agak

Yad miñ miñ giłpin ak, kısen ak rek nep miñ miñ giñigain.

¹⁹ Yad nıpin, nıbi God nop sobok giłig gi mide, Jisas Krais Kaun ne yıp kod midek, yad miñ midebin aul söj amniçgain.

²⁰ Pen yıp tep giñigab ak, yad tap tari tari giñigain, komıñ midenigain aka kımnigain, yad gos sek mıdıl mıb goj yad kılıs gił Krais mıñım tep ne ak ag ñıl, yib ne ak agen ar alan amek nıñlig gi yad nabıñ ma giñimıñ. Ned nıg gak ak, kısen nıb aknıb rek nep giñimıñ ak tep.

²¹ Komıñ yad ak Krais me; kımnigain ak, miñi midebin rek mer, mıd tep yib giñigain.

²² Mıb goj nıbaul komıñ midenigain ak, wög gen tap magıl ognap piñigab. Nıb ak, yad kımnigain aka komıñ midenigain ak ma nıpin.

²³ Nıb ak, yad gos omal mideb, pen kımił am Krais eip mideñim agıl gos nıpin. Nıg giłkop, yıp tep yib giłkop.

²⁴ Pen gos yad alap mideb ak, mıb goj nıbaul mıdıl, nıbep gi ñek, mıd tep giñimıb ak tap kib.

²⁵ Nıb ak, yad ke gos kılıs nıpin ak, ma kımnigain; nıbep gi ñen, Krais mıñım tep ne ak nıñ di tep giłig gi, nop cıg di kılıs giłig gi, gi damıl, miñ miñ giłig gi midenigabım.

²⁶ N̄ib ak, n̄ibi m̄idebim s̄injak kauyan amjakil eip k̄in m̄idenigabin ak, n̄ibep tep gek, Jisas Krais nop miñ miñ ȳib ḡilig git m̄idenigabim.

N̄ibi ma p̄irikn̄imib

²⁷ Pen tap k̄ib ak, Krais miñim tep ak ageb rek nep n̄ijil git tep ḡinimib. Niñ genigabim ak, yad m̄idebim s̄injak n̄inigain aka s̄in aul m̄iden miñim apek, n̄ibi gos nokim nep n̄ijil, wög j̄im ñil k̄ilis ȳib ḡil, Krais miñim tep ak n̄ij d̄i k̄ilis ḡil, bin b̄i okok ag ñinigabim, yad miñim n̄ibak n̄ijil miñ miñ ḡinigain.

²⁸ Pen bin b̄i n̄ibep gitmel ḡipal okok n̄ijil, ma p̄irikn̄imib. J̄im ñil midil ma p̄irikem, k̄iri n̄ijnigal, God k̄rop ñag pak l̄il, n̄ibep pen d̄i komiñ yoknigab.

²⁹ God tap tep alap n̄ibep ñib ak, n̄ibi Krais nop n̄ij d̄ipim. Pen God tap tep alap n̄ibep ñib ak, n̄ibi Krais bin b̄i ne midil, bin b̄i ognap n̄ibep milik yapek n̄ibi yur d̄ipim.

³⁰ Yad b̄i ne m̄iden ȳip gitmel ḡipal rek, miñi n̄ibep ak rek nep ḡipal. N̄ibep eip m̄iden ȳip gitmel gelak koslam midöligipin ak udin n̄ibi ke n̄ipek. Miñi ak rek nep, ȳip gitmel gebal ak, bin b̄i ognap n̄ibep miñim ag ñel, n̄ipim.

2

*Ai mam sikop k̄rop
midmagil lin*

¹ Krais n̄ibep ȳimig n̄ijil d̄ip ak me, n̄ibi k̄ilis d̄il gos par ma n̄ipim. Krais n̄ibep midmagil l̄ip ak me, n̄ibi gos sek m̄idebim. Kaun ne n̄ibep nab adañ m̄ideb ak me, n̄ibi nop j̄im ñil midil, ai mam okok pen pen ȳimig n̄ijil d̄i rep gitpim.

² N̄ib ak, gos ar nokim n̄ijil, pen pen midmagil l̄il, gos n̄ibi j̄im ñil m̄idenimib. Niñ gem me, ȳip tep ȳib ḡinigab.

³ Cin bin b̄i k̄ib midon, bin b̄i ognap cinop n̄ijil ȳib cin agel ar alan amnañ, agil gos ak ma n̄ijnimib. Cin nep bin b̄i k̄ib, bin b̄i ognap okok bin b̄i sikol agil gos ak ma n̄ijnimib. Bin b̄i okok k̄iri magilsek d̄i tep gep bin b̄i m̄idebal, agil gos ar ak n̄ijnimib.

⁴ Cin nep mid tep gin, agil gos ak ma n̄ijnimib; bin b̄i ognap ak rek nep mid tep ḡilan, agil gos ak n̄ijnimib.

*Krais Jisas ne gos n̄ijil gak
rek ḡinimib*

⁵ Krais Jisas ne gos n̄ijil gak rek ḡinimib:

⁶ Krais Jisas birarik ped okok per nep God m̄ideb rek nep m̄idek ak pen God k̄ilis m̄ideb rek ak, adip adip midor, agil gos n̄ibak rek ma n̄ijkak.

⁷ Gos ne ke n̄ijil, tap ne magilsek okok k̄irig ḡil, b̄i nag wög gep rek m̄idenim agek, nonim nop tik dapek n̄ijan alap nep l̄il,

bin bî mîdebal rek nep
mîdek.

⁸ Pen gos yad ke nîñjîl gînîm
agîl ma gak;

God agak rek nep gî dad
amek nîñlig gî,
bî tîmel yîb kîrop pen yur
ñîbal rek ak,
nop mab kros bak alan
ñag pak lel kîmak.

⁹ Krais gak nîbak, God nop
dam
karîp lîm seb kab ar alan
sînjak lîl,
nop yîb ke yîb, yîb ar alan
mîdeb alap ñek,
yîb magîlsekk yîb ne mok
okpi mîdebal.

¹⁰ Nîg gak ak, Jisas yîb ne dap
rannîg,
kîri magîlsekk,
seb kab ar alan sînjak
mîdebal okok abe,
lîm dai ar wagîn aul
mîdebal okok abe;
lîm dai mok okpi mîdebal
okok abe;
kogim yîmîl,

¹¹ kîri magîlsekk mîsen agîl,
Jisas Krais ne Bî Kîb
mîdeb, agnîgal.

Mînîm nîbak agenîgal ak,
Bapi God melîk tep ne ak
nîñnîgal.

*Sip melîk pakîp ak rek,
melîk gîlig gî mîdon*

¹² Nîb ak, bin bî mîdmagîl
yad okok. Nîbep eip kîn
mîdenek ñîn ak, mînîm agen
nîñjîl göligîpîm. Pen mîñi
sîñ aul mîdebin ak, mînîm
nîbep agebin nîbaul, nîb
aknîb rek nep nîñjîl gînîmîb.
God bin bî ne karîp lîm seb
kab ar alan sînjak dî amnîgab
agak mînîm tep ak mînîm

cîn agîl, per nep God nop gos
tep nîñjîl, ne ageb rek nep
nîñjîl, kîlis yîb gî mîdenîmîb.

¹³ God ne nep kîlis gîl
mîdmagîl nîbep nab adañ
gos ñek, nop tep gînîgab ar
ak gîn, agîl, nîg gîpîm.

¹⁴ Mîlîk yapek, pen pen ma
agnîmîb.

¹⁵⁻¹⁶ Nîbi nîg gîl, karîp lîm
ar wagîn aul mîdîl, bin bî
tîmel yîb tap si tap tîmel
gîpal okok eip mîdebiñ
ak pen nîbi God ñî pañ
ne tep yîb asîñ ma mîdeb
mîdenîgabîm. Komîñ ñeb
mînîm ak dî bin bî tap si
tap tîmel gîpal okok kîrop
ag ñîl, gap magîl seb kab
alan ñîlîlig lîp rek ak, nîbi
melîk ñîlnîmîb. Nîb ak,
Krais adîk gî onîgab ñîn ak,
Krais mînîm tep nîbep per
ag ñîbin ak, agen ma yap pak
lî amîb, kîri nîñjîl ar nîbak
nep gîpal, agîl, mîñ mîñ yîb
gînîgain.

¹⁷ Nîbi God nop nîñ dîpîm
ak, nop tap pak sobok gî ñel
nop tep gîp rek ak gîp. Pen
Krais mînîm tep ak per ag
ñen yîp ñag pak lel lakañ yad
son gî yonîgab ak, mînîm ma
mîdeb. Ak yokop ñîg wain
dî tap pak sobok gîpal ar ak
son gîpal rek ak mîdeb. Nîbi
God nop nîñ dîpîm ak tap
pak sobok gep; lakañ yad son
gî yonîgab ak ñîg wain ar ak
son gep. Nîg gek, cîn sek God
nop tap sobok gî ñon, nop tep
gînîgab ak nîñjîl, nîbep eip
mîñ mîñ gînîgain.

¹⁸ Nîb ak, nîbi ak rek nep
mîñ mîñ gîl tep gek nîñlig gî

midenimib.

Timoti ninigab

¹⁹ Nibi mid tep gipim aka titi gi rek midebitm ak ma nippin. Bi Kib Jisas yau agek, ulep mideb Timoti nop ag yoken am nibep niyil apil minim nibak agek, yip tep ginimij.

²⁰ Timoti bi tep, yad nibep yimig niyil midmagil lipin rek, ne nibep ak rek nep yimig niyil midmagil lip. Timoti rek bi alap yad eip sijaul ma mideb.

²¹ Bi ognap nig ma gipal; kirop ke tep ginimij rek gos niyil gipal; Jisas Krais nop tep ginimij rek gos niyil ma gipal.

²² Timoti ne bi tep yib mideb ak udin nibi ke bir nippim. Ne ni yad ke rek midek, cir bi apil mal rek Jisas minim tep ak ag ni ajpir.

²³ Yad gos nippin ak, ulep mideb miñ midebin ak minim agel niyil, yip tap tari ginigal minim ak Timoti nop agen, ne amil nibep ag niyigab.

²⁴ Gos yad nippin ak, Bi Kib yau agek, ulep mideb yad ke ak rek nep midebitm sijak niyigain.

Epaprodaitas ninigab

²⁵ Pen nibi mam cin Eaprodaitas nop ag yokem apil, yip kod midek niyilg gi, cir ami bi gipal rek kilis gił God wög ne ak jim nił gipir. Pen miñi nop ag yoken kauyan midebitm sijak adik gi niyigab.

²⁶ Ne nibep midebitl il am niyinim ag gos niyip. Nibi nop tap gak aglak ak niyil yimig niyek ak ne niyil gos par niyeb.

²⁷ Epaprodaitas nop tap kib gek, mer kimak ak, God nop yimig niyil gek, warik amnak. Pen nop nep mer; God yip ak rek nep yimig niyak. Mam nibak kimbkop, yip yimig yib gipkop.

²⁸ Nib ak, Epaprodaitas nop kasek ag yoken amjakek, nibep tep gek niyilg gi, yad gos par niyin rekt ma niyinim.

²⁹⁻³⁰ Nibi ned par kib okok midem, bi yip kodep alap ma midek, bi nibi nibak agem, Krais wög ar ak ginim agil apil yip kod midil, mer kimak. Bi ognap aknib rek gipal okok kirop di tep ginimib. Nib ak, ne amjakek, Bi Kib nop wög gip mam cin ak apeb, agil, nop ag wasu dil miñ miñ yib ginimib.

3

*Krais nop niy dipin ak me,
Godyip niyil bi komij tep yad
ageb*

¹ Ai mam sikop. Yad minim ulep ag dai junig gił, nibep minim alap sek agnig gebin. Bi Kib bin bi ne midebitm rek, miñ miñ ginimib. Minim nibep ned agnek ak, kauyan nu kil tiknim agen, yip miker ma gip. Kauyan nu kil tikil agen mid tep genigabitm ak tep.

² Kain sakol okok niy tep gilig gi midenimib. Kiri tap

tımel yıb gıpal. Kırı mıb gon tıb git rık gıpal.

³ Cın me God bin bı ne yıpıd git midobın. Tari gınıg: God Kaun ne ak cınop eip midek, God nop sobok gıpın. Krais Jisas nop cıg git tep gek nınlıg git midobın ak me, God bin bı ne yıpıd git midobın. Cın mıb gon tap okok gıpal gos nınlıl God bin bı ne ma midonıgabın, agıl gos nıpin ak me, God bin bı ne yıpıd git midobın.

⁴ Pen mıb gon tap okok gıpal mınım ak agıl, cın bı kıb midobın agnigal ak, yad agnigain, kırı mıb gon tap nıb okok bı kıb mer, yad ke nep bı kıb midebin.

⁵ Yıp tık dapıl nıtn aknıb jıl ak midıl, waŋ wak yad ak tıb git rık gılak. Based acık cın Isrel, nıt ne kisen Benjamin wagın ak me, yad bı Hibrus yıpıd git midebin. Pen Juda lo mınım apal ak, yad bı Perisi midenek rek, mınım nıbak ageb rek magılseki nıñ tepe gılıg git midölögipin.

⁶ Juda mınım nıbak nıñ damıl kılıs yıb git, Krais bin bı kırop nınlı, git tımel yıb göligipin. Cın Juda bin bı lo mınım sıkol sıkol ke ke okok göligipin rek, bı kıb okok yıp mınım alap agnímel rek malak.

⁷ Pen kisen yad gos nıñ tepe git, ned göligipin ar ak git tepe ma göligipin ak nınlı, Krais yıp git ak nep tap tepe agıl gos ar nokım nıbak nep nınlıg git, ned göligipin tap okok magılseki tap yokop rek pıs nep kırıg gınek.

⁸ Pen ned göligipin tap okok nep mer. Gos yad nıpin ak, Krais Jisas Bı Kıb yad nop bir nıpin ak tap kıb yıb. Tap ognap okok magılseki tap yokop yıb. Krais Jisas nop wög gınım, agıl, tap okok magılseki kırıg gınek. Yad Krais bı ne midıl, nop nıñ tepe gınım, agıl, tap yokop okok magılseki tap acıp acıp rek nıpin.

⁹ Yad Krais eip jım nıl nep midenim. Yad Juda lo mınım ar ak genigabin ak, God yıp nınlı bı komıñ tepe yad ma agnigab. Pen Krais nop nıñ dıpin ak me, God yıp nınlı bı komıñ tepe yad agnigab.

¹⁰ Nıb ak, Krais nop nıñ tepe git, ne warıkkak ak kılıs nıbak nınlı, ne mıker kıb dak ak rek mıker dıl, ne kımak ak rek kımlı,

¹¹ ne warıkkak ak rek God tek yad ak rek nep warıknigain.

Pol kılıs git gak

¹² Yad tap agesin nıbaul magılseki dıl bı asıñ ma mideb midebin ak ma agebin. Pen Krais Jisas yıp dek bı titi bı rek midenigain agıl gak ak rek dınim, agıl, kılıs git kasek amebin.

¹³ Ai mam sıkop. Tap tepe nıbak bir dıpin agıl ma agebin. Pen yad gos nokım alap mideb. Ned göligipin ak sakol git, kılıs git tap tepe kanıb sıňak nınlı kasek amebin.

¹⁴ God tap tepe yıp nınlıgab ak dınim agıl gos abab tek nınlıg git, kanıb sıňak yıpıd git nep kasek amıl, resis

dai junigab nag n̄ibak kasek amebin. God yip s̄ik agil tap tep n̄inigab ak, Krais Jisas yip gek karip lim seb kab ar alan sijak per m̄idenigain.

¹⁵ C̄in bin bi God nop c̄ig tep gi midobin okok magilsek gos ar n̄ibak rek nep niñin. Pen minim ar ognap gos ke niñenigabin ak, God n̄ibep gos yipid gi n̄ijeb magil ak yomnigab.

¹⁶ Pen Krais minim tep niñ dipin ak ma k̄irig gin; minim n̄ibak niñ tep giliq gi gon amnimir.

¹⁷ Ai mam s̄ikop. N̄ibi yad giñiprek giñiprek, bin bi ar n̄ibak rek gel amonimir bin bi okok k̄irog n̄ijil dinimib.

¹⁸ Tari ginig: n̄ibep per agoligipin rek sil agil kauyan agebin, bin bi konai nep okok tap si tap timel gił, Krais mab kros bak alan kimak ak kaual maulrek midebal.

¹⁹ Kiri karip lim timel eyan ak amnigal. M̄ib gon kiri gos giñ ar ak nep gos n̄ipal. Tap si tap timel gel nabij gipkop pen kiri bi okok kirog misen apal. Tap lim dai ar wagin aul mideb okok nep gos n̄ipal.

²⁰ Pen karip lim cin ak karip lim seb kab ar alan sijak mideb. Seb kab ar alan sijak n̄ib, Bi bin bi kirog di komiñ yoknigab ak, Bi Kib Jisas Krais, kod midobin.

²¹ Ne Bi kiliç yib agek, tap okok magilsek minim ne niñil kisen ginigab. Bi Kib Jisas Krais kiliç n̄ibak gek, m̄ib gon ñak cin ki gi yowip okok gek, m̄ib gon tep

yib, m̄ib gon ne ke rek lek m̄idenigabin.

4

M̄id tep ginimib

¹ N̄ib ak, bin bi tep yad okok. Par kib sin aul midil, n̄ibep midmagil l̄il, am niñnim, agil gos ak niñlig gi midebin. N̄ibep gos niñil, miñ miñ giliq gi gos sek midebin. Minim nu k̄il tikesin n̄ibaul niñil, n̄ib aknib rek gił, Bi Kib niñ di kiliç giliq gi m̄idenimib.

² Yuodia eip Sintiki eip, yad niñrep bin omal agebin, niñri Bi Kib ak nop gos niñpir rek, pen pen ma agnimir, jim niñ m̄idenimir.

³ Pen bi yad eip jim niñ wög giñir, nep agebin, bin n̄ib omal kirog gi ñek, mid tep ginimir. Ned bin n̄ib omal, yad ak, Klemen ak, bin bi ognap okok eip jim niñ, Krais minim tep ne ak bin bi okok ag ñoligipin. God yib kiri buk per midep eyan tikek mideb.

⁴ Bi Kib nop c̄ig gił, miñ miñ giliq gi m̄idenimib. Kauyan ak n̄ibep agebin, miñ miñ giliq gi m̄idenimib!

⁵ Bin bi sain tep yib midem, bin bi okok magilsek niñnigal. Bi Kib ulep onigab.

⁶ Gos kib ma niñnimib. God nop ag niñlig gi, tep aglig gi, tap magilsek nop sobok giliq gi m̄idenimib.

⁷ N̄ibi Krais Jisas nop c̄ig tep gi midebin ak me, God c̄ibur sain sain gos midmagil n̄ibep nab adan lek, n̄ibi p̄irikil gos par ma

nīñnīgabim. Bin bī nep mīdobīn rek, God titi gīl nīg gīp ak ma nīpin.

⁸ Ai mam sīkop. Yad mīnīm ulep ag dai junīg gīl, nībep mīnīm alap sek agnīg gebin.

Tap tari ak nīñid;

tap tari ak yīpīd gīl;

tap tari ak kab rek;

tap tari ak asīn ma
mīdeb;

tap tari ak mīdmagīl lep;

tap tari ak bin bī nīñil
mīñ mīñ gīpal;

tap tari ak tep yīb;

tap tari ak bin bī nīñel
tep gīp;

tap nīb okok nep gos
nīñlig gī mīdenīmīb.

⁹ Nībep eip mīdīl, tap tari gen nīpek ak, mīnīm tari agen nīpek ak, nīpek rek nep gīnīmīb. Nīg genīgabim, God nībep eip mīdīl, gos mīdmagīl nībep kod mīdek, gos par ma nīñnīgabim.

*Pilipai bin bī Pol nop tap
ñelak, mīñ mīñ gak*

¹⁰ Yad agnek e, yīp saköl gīpīm ag nīñnek ak pen mer; yīp gos nīñlig gī mīdebek pen kanīb ma mīdek nīñil nībi yīp tap alap ma yokpek. Pen mīñi yokpīm rek, yīp gos nīñlig gī mīdebīm ak nīñil, Bī Kīb cīn ak nop mīñ mīñ yīb gīpin.

¹¹ Nīn ognap yokop mīdebin gos ak nīñil ma agebin; Bī Kīb yīp gos ñek mīñi nīpin, yīp tari tari gīnīgab ak, mīnīm ma mīdeb.

¹² Nīn ognap tap konai mīdeb; nīn ognap ma mīdeb. Mīdeb nīn okok ñībin; ma mīdeb nīn okok yokop mīdebin. Nībak, tap konai mīdek aka ma mīdek, gos kīb ma nīpin.

¹³ Bī Kīb yīp kod mīdīl kīlis ñīb ak me, yīp tari tari gīnīmīn agnīgab ak gīnīgain.

¹⁴ Pen yīp mīker gek, nībi yīp gos nīñil tap ñībīm ak, gī tep yīb gīpīm.

¹⁵ Nībi Pilipai bin bī nīpīm, nībi Jisas mīnīm tep ne ak ned yīb nīpek nīn ak, yad Masedonia Propins kīrig gīl, God Mīnīm ag ñī ajolīgīpin, God bin bī ne mīdelak okok ognap yīp tap ma ñīlak. Nībi Pilipai bin bī nep yīp mani tap okok ñölgīpīm.

¹⁶ Pen amīl taun kīb Tesalonaika mīdenek nīn ak, yad tap alap ma mīdek pen nībi yīp mani tap okok per ñölgīpīm.

¹⁷ Pen mani tap okok nen agīl ma agebin; gos nībi ke nīñil tap abramek ñem, God nībep mīñ mīñ yīb gīl, nībi gīpīm ak saköl ma gīnīgab, agīl agebin.

¹⁸ Tap yokpek magīlsekkīpīn. Bī nībi Epaprodaitas nop mani tap okok ñem, dāpīl yīp ñek, mīñi tap konai yīb mīdek mīd tep gīpin. Yīp tap yokpek nībak, God nop tap dagīl ñel, ki tep apek nop tep gīp rek ak gīpīm.

¹⁹ Nībi Krais Jisas bin bī ne mīdebīm ak nīñil God yad bī gep yīb ak nībep kod mīdīl,

tap tari ma m̄donim̄in̄ okok
maḡlsek n̄ibep n̄in̄igab.

²⁰ N̄ib ak, God Bapi c̄in ȳb
ne per nep per nep agon ar
alan̄ amnañ. N̄ib akn̄ib rek
tep.

M̄in̄im dai maḡil ognap

²¹⁻²² Krais Jisas bin b̄i
ne b̄i k̄ib Sisa eip m̄idebal
okok, n̄ibep Krais Jisas
bin b̄i ne m̄idebim̄ okok,
“N̄ibi m̄idebim̄?” agebal.
N̄ib ak me, God bin b̄i ne
s̄in̄aul m̄idobin̄ maḡlseks,
n̄ibep Krais Jisas bin b̄i ne
m̄idebim̄ okok maḡlseks,
“N̄ibi m̄idebim̄?” agobin̄.

²³ B̄i K̄ib Jisas Krais n̄ibep
maḡlseks ȳim̄ig n̄in̄il kod
m̄donim̄in̄.

Kolosi Pol Kolosi bin bi kirop mij ū kil tikak

1-2 Yad Pol. God ne ke yip ag lek, Krais Jisas minim dad ameb bi alap midebin. Pen miñi mam cin Timoti yad eip mideb niñlig gi, nibep Krais Jisas nop niñ dil cig tep gil ai mam taun kib Kolosi midebim okok, mij nibaul ū kil tikebin.

God Bapi cin nibep yimig niñjil di tep gek, mid tep ginimib.

*Pol Krais bin bi Kolosi
okok sobok gil, God nop tep
agak*

3-4 Agel nipin, nibi Krais Jisas niñ dil cig tep gil, bin bi nop niñ dipal okok kirop magilsek midmagil lipim. Nib ak, sobok gil, nibep gos niñjil, per nep God Bi Kib cin Jisas Krais Nap ne ak nop tep apin.

5 Karip lim seb kab ar alan sinak amil tap tep dinigabin, agil gos nipim ak me, nibi Krais Jisas nop cig tep gil, bin bi ne okok midmagil lipim. Minim niñjid, Krais minim tep ak, ned apek, tap tep nibep seb kab ar alan sinak midebin ak bir nipim.

6 Ned yib Krais minim tep ak niñjil, God bin bi okok yimig niñjil di tep gip minim yipil yib ak niñjil, nibi ke ausek niñ dipim ū niñ ak tikek, Krais minim tep ak

nibep nab adañ magil pilil kib tanil ameb rek ak, nib aknib rek nep me, karip lim tigon tigon kid kid magilsek okok, Krais minim tep ak amil bin bi nab kiri adañ magil pilil kib tanil ameb.

7 Epapras, cin eip miñ wog gil, Krais nop wog per gi tep gip ak, nibep ned yib Krais minim tep ak ag ñak. Nig gak ak, cinop gi ñak.

8 Epapras sinaaul apil, Kaun nibep nab adañ mideki niñlig gi bin bi okok midmagil lipim ak, cinop ag ñak.

9 Nib ak, Epapras ne ned yib cinop minim ag ñek niñjinok ñin ak tikek, nibep nen agil God nop per nep sobok gipin. God nop sobok gil apin, nop tep ginimij ar ak nep, Kaun ne nibep gos ñek nibi gos niñ kid yikil tap tari God nop tep ginigab ak niñjil tep ginimib, apin.

10 Nib ak, Bi Kib bin bi ne yib rek gi midil, nop tep ginimij ar ak nep gem amnimij. Nig gil, tap tep ke ke konai nep gi damil, God ne tigeper bi rek midebin ak niñjil tep yib ginigabim. Nig gem, tap magil konai nep pilnigab.

11 God ne Bi kilis aknib ke yib melik sek midebin ak, ne kilis ne magilsek nibep ñek, nibi kilis ne dil, miker ognap apek gos nibak ma niñjil, gos sek midil, miñ miñ gilig gi,

12 Bapi nop tep aglig gi midenimib. Krais bin bi ne karip lim per melik gip sinak tap tep dinigal ak, Bapi ne nibep gek, nibi ak rek nep tap tep nibak dinigabim.

¹³ Seten, bı kıslım pıs okok kod mıdeb ak, cınop nag ñon gi kılıs gek mıdonok ak pen God ne cınop wiśib yokek, mıñi Ñı mıdmagıl ne cınop dı tep gił kod mıdeb.

¹⁴ Ñı ne nep cınop nen agıl kımıl, mıñi mıdonok ak wiśib yokıp; ne tap si tap tımel giıpın okok nıñıl kırıg giıp.

Krais tap okok magılsek kod mıdeb

¹⁵ Nap God nop mıseñ nıñjın rek ma lıp ak pen Ñı ne me Nap rek mıdeb. Bin bı okok tap okok ma gi lak ñıñ ak, Ñı Nap eip mıdek. Bin bı okok tap okok magılsek piyak rek mıdeb; Krais ne ar i pelokok mıdeb.

¹⁶ Tap seb kab ar alan okok abe, tap lım dai ar wagın aul abe, tap udın nıpiń okok abe, tap udın ma nıpiń okok abe, kaun tap okok kod mıdebal okok abe, magılsek ne nep gi lak. Gi lak ak, Krais yıb ne agel ar amnímın agıl gi lak.

¹⁷ Karıp lım birarık ped okok ma gi lak ñıñ ak, Krais mıdek. Ne mıdeb ak me, tap okok magılsek kau kırı ke mıdıl jım ñıl mıdeb.

¹⁸ Krais ne nabıc won rek mıdeb; bin bı ne okok, cöc ak, mıb gon ne mıdeb. Ne gek cöc mıb gon komıñ mıdeb. Ne wagın gił kımıl kauyan warıkak ak me, tap tari tari mıdeb okok piyak rek mıdeb; ne nep ar i pelokok mıdeb.

¹⁹ God gos ne ke nıñıl gek, God ne mıdeb rek nep, Krais nıb aknıb rek nep mıdeb.

²⁰ Nıb ak, tap tari tari lım dai ar wagın aul mıdeb abe, karıp lım seb kab ar alan sığak mıdeb abe, tap okok magılsek God eip jım nıñimın rek lıp. Ned tap okok God nop kaual maual rek mıdoligip. Pen Ñı ne, Nap ne ke mıdeb rek nep mıdıl, mab kros bak alan lakañ yapek kımıl, mıñi tap okok magılsek God eip dı jım nıñimın rek lıp.

²¹ Nıbi ned tap si tap tımel gos nıñlig gi, nıb aknıb rek nep gılıg gi mıdıl, God bin bı ñag ñıñeb ne mıdıl, par okok rek mıdeligipim.

²² Mıñi pen Ñı ne mıb gon lıl kımak rek, nıbep dı ne ke eip jım ñıl lek, karıp lım ne seb kab ar alan sığak amił, God udın yırık ar ne sığak bin bı sığ, bin bı asığ ma mıdeb, bin bı minım alap ma mıdeb, mıdenigabım.

²³ Pen nıbep Krais minım tep nıñ dıpım ak, karıp sap rek nıñ dılig gi mıdıl, God tap tep nıbep ñıñgab ak gos mıdmagıl nıbi nab adañ kılıs dıl gos nıñlig gi mıdenimıb. Minım tep nıbep agel nıpım nıbak, nıbep nep mer, bin bı karıp lım okok kiđ kiđ magılsek ag ñel amiñ. Yad Pol ak rek nep wög ar nıbak nep giıpın.

Pol Krais nop wög gek

²⁴ Nıbep nen agıl Krais minım tep ag ñen yıp gi tımel gel mıker dıpin ak,

mîñi yad mîñ mîñ gîpin. Krais ne ke mîker kîb yîb dak ak rek, Krais bin bî mîker kîb yîb dînîmel, agîl, Krais mîb goñ ne ak, cöc ne ak gi ñînîm, agîl, mîb goñ yad mîker ognap dîpin.

²⁵ God yîp ag lek, nîbep God Mînîm ak magîlsek ag ñî tep gîpin ak me, cöc ne ak nop wög gi ñeb bî alap mîdebin.

²⁶ Mînîm tep nîbak bîrarîk okok mi konjai yîb we gîl mîdoligîp pen mîñi God ne Krais bin bî ne kîrop mînîm nîbak mîsen lîp.

²⁷ God gos nîñjîl mînîm ag lak ak, mînîm tep yîb, mînîm melîk sek we gîl mîdoligîp ak, bin bî okok magîlsek nîñjîmel, agîl, bin bî ne kîrop mîsen yomnîgab. Mînîm tep nîbak wagîn ak nîg gîl mîdeb: Krais mîdmagîl nîbep nab adan mîdeb; nîb ak nîbi karîp lîm seb kab ar alan sînjak amîl, God melîk ke sek sînjak mîdeb eip per mîdenîgabîm.

²⁸ Nîb ak, cîn Krais nep ag nîbîn. Kîri magîlsek Krais nop cîg tep gîlig gi, mînîm ne nîj tep gîl, ageb rek nep gîlig gi mîdenîgal agîl, cîn gos nîj tep gîl bin bî okok kîrop magîlsek tîmid ukîl, Krais mînîm tep ak ag nîbîn.

²⁹ Ar nîbak nep, Krais kîlis tîmel ne ke magîlsek yîp nîb ak dîl, kîlis gîl wög ne gîlig gi mîdebin.

2

Nîbep mînîm tom
agenîmel ak ma nîj dînîmîb

¹ Pen nîñjîm! Nîbi Kolosi bin bî okok abe, Leodisia bin bî okok abe, bin bî ognap sek mîlîk dai yad ma nîpal okok abe, mid tep gînîmîb, agîl, wög kîlis yîb gebin.

² Kîri gos sek mîdîl, gos nokîm alap nep nîñjîl, pen pen mîdmagîl lîl, gos nîj kîd yîkil, God Mînîm we gîl mîdoligîp ak magîlsek nîj tep gînîmel, ag gos nîpin. God Mînîm we gîl mîdoligîp ak Krais.

³ Krais nop nab adan nep God gos tep tep magîlsek we gîl mîdeb ak me, ne ke nep God gos tep nîbak mîsen lînîmîn rek lîp.

⁴ Bin bî ognap tom agîl, mînîm kîl tep ognap agel nîñlig gi, mînîm esek kîri nîbak nîj dînîmîb rek lîp, agîl, nîbep mînîm nîbaul ag ñî tep gînîm.

⁵ Yad karîp lîm par sînjaul mîdebin ak pen gos yad ak nîbep pîs ar mîdek nîñlig gi, nîbep gos nîñlig gi mîdebin. Pen nîbi Krais nop nîj dî kîlis gîl, kapkap mîdîl, jîm ñîl mîdebîm ak, yîp tep yîb gîp.

*Cîn Krais eip mîdîl ne ageb
rek nep gîn*

⁶ Nîbi Jisas Krais nop nîj dîl, Bî Kîb cîn agîl dîpîm ak me, ar nîbak nep nîñjîl gem amnîmîj.

⁷ Nîbi Krais nop cîg tep gîl, mînîm nîñjîd ne ag ñel nîpek ak nîj dî kîlis gîl, ageb rek nep gîl, God nop tep aglîg gi nep mîdenîmîb.

8 Pen nij̄ tep ḡinim̄ib. Bin b̄i ognap n̄ibep m̄inim̄ yokop m̄inim̄ esek agel, n̄ibi m̄inim̄ esek n̄ibak d̄il k̄id k̄iri okok amn̄im̄ib rek l̄ip. M̄inim̄ yokop m̄inim̄ esek apal ak, based s̄ikop kesim̄ k̄iri abe, kaun t̄mel tap okok l̄im̄ dai wagin̄ aul kod m̄idebal okok kesim̄ abe d̄il apal. Krais m̄inim̄ tep ak d̄il ma apal.

9 Tari ḡinig: Krais m̄ib gon̄ sek m̄ideb ak pen God m̄ideb rek ak, Krais ne n̄ib akn̄ib rek nep m̄ideb.

10 God ne gek, n̄ibi Krais nop c̄ig ḡil, nop eip j̄im̄ n̄il m̄idil, komiñ ȳib m̄idebim̄. Ne nep me, kaun t̄mel tap okok l̄im̄ dai wagin̄ aul kod m̄idebal okok magilsek ar i pelokok m̄ideb.

11 N̄ibi Krais eip j̄im̄ n̄il m̄idebim̄ ak me, n̄ibi b̄ir Juda bin b̄i wak t̄ib ḡi r̄ik ḡipal rek ak m̄idebim̄. Juda bin b̄i okok tu n̄ilik n̄inmagil d̄il wak t̄ib ḡi r̄ik ḡipal, pen Krais eip j̄im̄ n̄il m̄idebim̄ ak me, ne tap si tap t̄mel ḡoliḡip̄im̄ nag ak t̄ib ḡi r̄ik ḡip.

12 N̄ibep n̄ig paklak ak, n̄ibep Krais eip t̄igel ḡilak; n̄ibi God k̄ilis ne Jisas d̄i warik̄ n̄ak ak n̄ij̄ d̄ipek ak me, God n̄ibep Krais eip d̄i warik̄ n̄ek, bin b̄i komiñ kisen n̄ib ne m̄idebim̄.

13 N̄ibi ned tap si tap t̄mel ar ak nep ḡoliḡip̄im̄. Krais ne tap si tap t̄mel ḡoliḡip̄im̄ nag ak t̄ib ḡi r̄ik ma gak n̄in ak, n̄ibi bin b̄i b̄ir k̄imbal rek m̄idebek. Pen God ne ke gek, m̄iñi n̄ibi Krais eip

komiñ m̄idebim̄. God tap si tap t̄mel ḡip̄in ak magilsek n̄ij̄il k̄iriḡ ḡip.

14 Tap si tap t̄mel ḡip̄in okok, lo m̄inim̄ ke ke pen n̄eb m̄inim̄ n̄u k̄il t̄iklak ak, God d̄i mab kros bak alañ c̄ip̄il pak lek, p̄is nep dai juak.

15 Mab kros bak alañ Krais ne kaun t̄mel tap okok l̄im̄ dai wagin̄ aul kod m̄idebal okok mok ne okok l̄il, bin b̄i okok n̄ij̄ m̄idel n̄ij̄liḡ ḡi, k̄rop nag n̄on ḡil d̄i l̄ip ḡi dad amnak.

16 N̄ig gak rek, n̄ibi tap magil ognap okok n̄ig ognap okok n̄ibem, bin b̄i ognap n̄ibep ag s̄ikol genimel, gos par ma n̄ij̄n̄im̄ib. M̄iñi God nop sobok gep n̄in k̄ib agil asik mosik ḡinigal ak kisen ma gem, n̄ibep ag s̄ikol genimel, gos par ma n̄ij̄n̄im̄ib. M̄iñi takin kisen apeb n̄in k̄ib agil asik mosik ḡinigal ak kisen ma gem, n̄ibep ag s̄ikol genimel, gos par ma n̄ij̄n̄im̄ib. M̄iñi Juda God nop sobok gep n̄in k̄ib agil asik mosik ḡinigal ak kisen ma gem, n̄ibep ag s̄ikol genimel, gos par ma n̄ij̄n̄im̄ib.

17 Krais ma owak n̄in ak, tap n̄ib okok kaunan rek n̄ij̄il ḡoliḡipal; pen tap ȳib ak Krais.

18 N̄ib ak, bin b̄i ognap apil, m̄inim̄ par l̄ip ḡil, dai n̄ip̄in rek, n̄ibi n̄ig n̄ig ḡinim̄ib, aka bin b̄i tam rek m̄idenim̄ib, aka ejol okok sobok agnim̄ib, agenimel ak, m̄inim̄ k̄iri d̄il, God tap tep n̄ibep n̄inigab tap ak ma

kırıg gìnimib. Bin bì nìb okok, Krais mìnım tep ak ma nìpal; gos kiri ke nep nìnjìl, gos esek okok nìb okok nìb dìl, cìn bin bì kìb agìl, kesim yokop par yìb dìpal.

¹⁹ Bin bì nìb okok, Krais nop kırıg gìl ar nìbak ambal. Pen Krais ne nabìc won mìdìl, mìb gonj ne ak, magìlsekkìdìl gol rek jìm nìl lìl, tap tep nìl, kod mìd tep gek nìnjìlg gi, God nop tep gìnimìj rek ak, mìb gonj kìb gek gek ameb.

²⁰ Krais cìg gìpìm ak me, nop eip kìmìl, kaun tìmel tap okok lìm dai wagìn aul kod mìdebal okok mok kiri okok ma mìdebìm. Tap alap nìbep gi tìmel gìnimìj rek kìlis alap ma mìdeb. Nìb ak, tari gìnig bin bì okok gos nìpal rek gos nìpìm?

²¹ “Tap ak ñìnmagìl ma dìnjìmìb! Tap ak ma ñìnjìmìb! Tap ak ma dì ñìnjìmìb,” apal,

²² pen tap magìl ñìg tap apal tap okok magìlsekkìdìl kìr gìnigab. Mìnìm kìl tep ag nìbal okok magìlsekkìdìl bin bì gos ke nìnjìl apal ar ak nep nìnjìl ag nìbal.

²³ Bin bì nìb okok, ejol abe sobok gìn agìl, bin bì yìm gep rek mìdon tep gìnigab agìl, tap asìk mosìk gìl, koslam mìdebal. Nìg gel, bin bì ognap nìnjìl, mìnìm nìnjìd rek lìnjìgab ak pen tap si tap tìmel gep gos ak apek, tap esek okok nep gos nìnjìl, Krais nop cìg ma mìdebal rek, tap alap kìlis ñek, mìb

gonj ke gos gìp ak kırıg gìnimel rek ma lìp.

3

God cìnop gek, Krais eip warìknok

¹⁻² Pen nìbi Krais eip warìkìl komìj kìsen nìb mìdebìm ak, lìm dai ar wagìn aul tap okok gos ak ma nìnjìmìb. Gos kìb nìbi ak amnìmìj tap karip lìm seb kab ar alan mìdeb okok. Krais ne warìkìl ar alan sìnjak amìl, God ñìnmagìl yìpid pìs ken ar ne sìnjak bìsig mìdeb.

³ Nìbi Krais eip kìmbek ak me, komìj mìdep won nìbi ak God Krais kìrop apìl mal eip we gìl mìdeb.

⁴ Komìj mìdep won nìbi wagìn ak Krais. Kìsen ne apenìgab ñìn ak, amìl ne eip melìk aknìb ke sek mìd tep gìnigabìm.

Ned mìdeligìpìm ak ke, mìnì mìdebìm ak ke

⁵ Nìb ak, tap tari mìb gonj gos gìp ak ñag pak lìnjìmìb. Bin si bì si gìl, gos tìmel nìnjìl, abramek gìl, tap si tap tìmel nep gìn agìl, agon kìlnok kìbap gol mani tap okok konjai nep dìn agìl gem ma amnìmìj. Agon kìlnok kìbap gol mani tap okok konjai nep dìn ag gos nìpal bin bì okok, kiri bin bì tap esek sobok gìpal rek nep mìdebal.

⁶ Ar nìb okok nep gel, God kìrop kal juek, yur kìb yìb dìnjìgal.

7 Nı̄bi ke ned nag tı̄mel ar nı̄bak nep gos nı̄ñıl, nı̄b aknı̄b rek nep göligipım.

8 Pen mı̄ñi nag tı̄mel ar ak pı̄s nep yem gı̄nı̄mı̄b. Ned mılı̄k kal nı̄ñıl, kal yı̄b juıl, gos tı̄mel nı̄ñıl, bin bı̄ okok kı̄rop ag sı̄kol gıl, wasıkıl agıl göligipım rek, mı̄ñi ma gı̄nı̄mı̄b.

9 Mını̄m esek pen pen ma agnı̄mı̄b. Krais eip kı̄mbek ak me, gı̄ tı̄mel göligipım nag ak nı̄bep walı̄j rek kom kam gak ak, cı̄bur gos mı̄dmagıl ned nı̄b nı̄bi ak, tı̄g asık ke okok yokpı̄m.

10 Cı̄bur gos mı̄dmagıl ned nı̄b nı̄bi ak tı̄g asık yokıl, cı̄bur gos mı̄dmagıl kı̄sen nı̄b nı̄bi ak, walı̄j rek tol gı̄ lı̄pı̄m. Bin bı̄ kı̄sen nı̄b mı̄dıl, God nı̄bep gı̄ lak ak per nep gek, nı̄bi ne ke mı̄deb rek nep lı̄l, nop nı̄ñ tep yı̄b gı̄nı̄gabım.

11 God nı̄g gak ak me, Grik bin bı̄ okok ke, Juda bin bı̄ okok ke ma mı̄debal. Bin bı̄ wak tı̄b gı̄ rı̄k gı̄pal okok ke, bin bı̄ wak tı̄b gı̄ rı̄k ma gı̄pal okok ke ma mı̄debal. Bin bı̄ mı̄j ūu kıl udın lı̄ nı̄pal okok ke, bin bı̄ mı̄j ūu kıl udın ma lı̄ nı̄pal okok ke ma mı̄debal. Bin bı̄ kasık okok ke, bin bı̄ kı̄bol okok ke ma mı̄debal. Bin bı̄ tau dam lel nag wög gı̄pal okok ke, bin bı̄ gos kı̄ri ke nı̄ñıl wög gı̄pal okok ke ma mı̄debal. Bin bı̄ kı̄sen nı̄b mı̄dobın ak me, Krais ne ke nep cı̄nop magılsek mı̄dmagıl nab adan mı̄dek nı̄ñlı̄g gı̄, tap ognap magılsek tap yokop rek lı̄p.

12 God bin bı̄ ne mı̄debı̄m. Ne nı̄bep mı̄dmagıl lı̄l, bin bı̄ ne ke ag lak. Nı̄b ak, walı̄j tol gı̄ lı̄pal rek, gı̄ tep gep nag ak tol gı̄ lı̄nı̄mı̄b. Bin bı̄ okok kı̄rop yı̄mig nı̄ñıl, dı̄ tep gı̄nı̄mı̄b; yı̄b nı̄bi ke agem ar ma amnı̄mınj; bin bı̄ sain tep mı̄denı̄mı̄b; bin bı̄ okok mını̄m sisain agıl kal ma junı̄mı̄b.

13 Krais bin bı̄ ne ognap nı̄bep gı̄ tı̄mel genı̄mel, kı̄rop pen gı̄ tı̄mel ma gı̄nı̄mı̄b. Mını̄m ognap mı̄denı̄mınj, Bı̄ Kı̄b ne nı̄bi tap si tap tı̄mel gı̄pı̄m nı̄ñıl kı̄rig gı̄p rek ak, bin bı̄ okok nı̄bep gı̄ tı̄mel genı̄mel ak, nı̄bi ak rek nep nı̄ñıl kı̄rig gı̄nı̄mı̄b.

14 Pen nı̄bi nag tep nı̄bak tol gı̄ lı̄l, söj ar pelak mı̄dmagıl lep magıl ak tol gı̄ lı̄nı̄mı̄b. Bin bı̄ mı̄dmagıl lep magıl ak, tap tep okok magılsek kom kam dı̄ jı̄m nı̄l lek, tap tep alap ulep ma gı̄nı̄mınj.

15 God nı̄bep dıl mı̄b goj nokı̄m nep jı̄m nı̄l lak ak, nı̄bi kapkap mı̄dıl pen pen dı̄ tep gı̄nı̄mı̄b agıl gak. Nı̄b ak, Krais cı̄bur sain sain nı̄b ak nop ag nı̄ñıl, mı̄dmagıl nı̄bep nab adan cı̄bur sain sain magıl nı̄bak lek, nı̄bi kapkap mı̄dıl, tap tari nop tep gı̄nı̄gab ak nı̄ññı̄gabım. Nı̄b ak, nop tep aglı̄g gı̄ nep mı̄denı̄mı̄b.

16 Krais mını̄m tep ak nı̄bep nab adan ap ran jakıl rek mı̄denı̄mınj nı̄ñlı̄g gı̄, mını̄m ne ak nı̄ñ tep yı̄b gıl me, pen pen ag nı̄l tep gı̄líg gı̄,

God MİNİM dai Sam ognap,
God yİb ne dap raneb kİmep
ognap aglıg gİ, God nop tep
aglıg gİ mİdenimİb.

¹⁷ Pen mİNİM agnİg aka
tari tari gİNİg, Bi Kİb Jisas
bin bİ ne mİdobİN agİl, God
Jisas kİrop apİl mal tep aglıg
gİ nep gem amnİmİb.

*Krais bin bİ ne okok mİd
tep gİNİmel*

¹⁸ Nİbi bin okok, nİbi Krais
nİj dİpİm rek, nagİmİl sİkop
mİNİM agnİmel rek kİsen
gİNİmİb.

¹⁹ Pen nİbi bİ okok, bin
nİbi okok kİrop mİNİM kİlİs
agİl ma agnİmİb; kİrop
mİdmagİl lİNİmİb.

²⁰ Nİbi nİ pai okok,
nİbi Krais nİj dİpİm rek,
nanİm nap agnİmir rek
magİlseK kİsen gİNİmİb.
Nİg genİgabİm God nop tep
gİNİgab.

²¹ Pen nİbi nap sİkop, nİ
pai nİbi okok kİrop mİNİM
kİlİs agİl agem agem, gos
tİmel nİjİl, mİd tep ma
gİNİmel rek lİp ak, nİj tep
gİNİmİb.

*Bin bİ mİñ wög gİpal okok;
bİ kİb kİri okok*

²² Nİbep bin bİ, bİ og
nap mİñ nön gİ dapel, kİrop
mİñ wög gİ nİbİm okok,
mİNİM ognap agnİg gebin.
Bi kİb nİj mİdebal won ak
nep nİj mİdel nİjİl gİ wög
gon, kİrop tep gañ, agİl ma
gİNİmİb. Gos omal ma nİjİl,
Bi Kİb cİN seb kab ar alan
ak nİj mİdebal rek, gİ tep
gİN, agİl, tep gek nİjİl gİ
gİNİmİb.

²³ Nİbi tap tari tari
genİgabİm, bin bİ lİm dai ar
wagİn aul ognap kİrop wög
gobİN, agİl, ma gİNİmİb; Bi
Kİb seb kab ar alan ak nop
wög gobİN, agİl, kİlİs gİl gos
tep nİjİl gİ gİNİmİb.

²⁴ Wög gİ nİebİm ak, Bi
Kİb Krais nop wög gİ nİebİm.
Nİbi nİpİm Bi Kİb ne pen nİl
nİbep tap tep nİnİgab.

²⁵ Pen God ne bin bİ gİ
tİmel gİNİgal okok mİNİM
kİb agnİg, bin bİ kİb okok
ke, bin bİ sİkol okok ke
agİl, mİNİM kİb ma gİNİgab;
ar nokİm ak nep agİl, yur
nİnİgab.

4

¹ Nİb ak, nİbi bİ kİb rek
mİdebal okok, Bi Kİb nİbi
seb kab ar alan mİdebal ak gos
nİjİl gİ, bin bİ nİbep mİñ
wög gİ nİbal okok kİrop kod
mİd tep gİl, tap kİrop nİeb rek
ak abramek nİnİmİb.

*God nop sobok gİlİg gİ
mİdenimİb*

² Nİbi gos nİj tep gİlİg gİ,
tep aglıg gİ, God nop sobok
gİlİg gİ mİdenimİb.

³ CİNop ak rek nep God
nop sobok gİlİg gİ mİdem,
God ne kanİb yİkek, Krais
mİNİM tep we gİl mİdoligip
ak bin bİ okok kİrop mİsen
ag nİnİgabİN. Krais mİNİM
tep ak nep ag nİ ajen, yİp mİñ
lel mİdebin.

⁴ Pen God nop sobok gem,
yİp kod mİdek nİjİl gİ,
mİNİM nİbak ag nİ tep gen,
bin bİ nİj tep gİNİmel. Yad
aknİb rek nep gİNİM ak tep.

⁵ Nı̄bi per nep gos nı̄nılıg gī mı̄dem, kanı̄b yı̄knı̄mı̄n, bin bı̄ Krais nop ma nı̄n dı̄pal okok, nı̄bi gos nı̄n tep gı̄lı̄g gī, kı̄rop dı̄ tep gıl̄, Krais mın̄ım tep ak ag nı̄nımı̄b.

⁶ Meg mı̄gan nı̄bi ak dek sol dek kal rek lonı̄mı̄n. Nı̄g gek, bin bı̄ mın̄ım nı̄bep nı̄njeł, yı̄deł gek, nı̄n tep gı̄nı̄gal. Nı̄bep mın̄ım tari rek ag nı̄nı̄gal, kı̄rop pen ag nı̄n tep gı̄nı̄mı̄b.

Pol Ticikas Onesimas bı̄ omal kı̄rop ag yokak

⁷⁻⁸ Mam mı̄dmagıl cın Ticikas, yad Bı̄ Kıt̄b nop wög kı̄lı̄s gı̄pin rek gı̄p ak, ag yoken nı̄nı̄gal. Ne mı̄debı̄m sı̄njał amı̄l, yad titi rek gī mı̄debin ak nı̄bep ag nı̄n nı̄nılıl mīn mīn gı̄nı̄mı̄b, agı̄l, ag yoknı̄gain.

⁹ Pen mam mı̄dmagıl cın Onesimas, bı̄ nı̄bi ke ak, Ticikas eip nı̄nı̄gair. Onesimas ne ak rek nep, yad Bı̄ Kıt̄b nop wög kı̄lı̄s gı̄pin rek, ak rek nep gı̄p. Amı̄l, tap tari tari sı̄n aul gı̄p ak magı̄lseк, nı̄bep ag nı̄n tep gı̄nı̄gair.

Pol mın̄ım ag dai juak

¹⁰ Bı̄ Aristakas, yad eip mīn mı̄dobır ak abe, bı̄ cın Mak abe nı̄bep, "Mı̄debı̄m?" agebir. Mak me, bı̄ cın Banabas nı̄mı̄d ne ak. Bı̄ nı̄bak nep ned mın̄ım yokıl agnek, "Nop pı̄yak sı̄njał amjakek dı̄ tep gı̄nı̄mı̄b," agnek.

¹¹ Bı̄ cın Jisas, yı̄b ne alap Jastas apal ak, ak rek nep nı̄bep, "Mı̄debı̄m?" ageb. Bı̄ Juda omal nokı̄m nı̄b okok me yad eip wög jı̄m nı̄l gı̄pın̄.

Juda ognap yı̄p gos ke ke nı̄nılıl wög jı̄m nı̄l ma gı̄pın̄; kı̄ri yakam nep yad eip God bin bı̄ dı̄l kod mı̄denı̄gab mın̄ım tep ak ag nı̄nı̄bın̄.

¹² Bı̄ nı̄bi Epapras, Krais Jisas nop wög gı̄p ak, nı̄bep, "Mı̄debı̄m?" ageb. Ne per per kı̄lı̄s gıl̄ nı̄bep God nop sobok gıl̄ agı̄p, "Kı̄ri gos ognap ma nı̄nılıl, Krais mın̄ım tep ak nı̄n dı̄ kı̄lı̄s gıl̄, nop cı̄g tep gıl̄, nak agnı̄mı̄n rek nep gel amnı̄mı̄n," ageb.

¹³ Uđın yad ke nı̄nılıl nı̄bep agebin, Epapras ne kı̄lı̄s gıl̄ nı̄bep wög gıl̄, Leodisia bin bı̄ kı̄rop wög gıl̄, Hirapolis bin bı̄ kı̄rop wög gıl̄ geb.

¹⁴ Pen bı̄ tep cın, soi nı̄n gep bı̄ Luk abe, Demas abe nı̄bep, "Mı̄debı̄m?" agebir.

¹⁵ Ai mam taun kı̄b Leodisia mı̄debal okok, bin bı̄ apı̄l bin Nimpa karıp God nop sobok gı̄pal okok kı̄rop magı̄lseк, "Pol nı̄bep, 'Mı̄debı̄m?' ageb," agnı̄mı̄b.

¹⁶ Nı̄bep mı̄j yokebin aul nı̄nılıl, nı̄em amek, Krais bin bı̄ Leodisia mı̄debal okok ak rek nep nı̄nı̄mel. Pen Leodisia bin bı̄ kı̄rop mı̄j yokpin̄ ak, nı̄bi ak rek nep dı̄l nı̄nı̄mı̄b.

¹⁷ Pen Akipas nop agnı̄mı̄b, "Bı̄ Kıt̄b wög nep ag lak ak gı̄ dı̄nı̄mın̄," agnı̄mı̄b.

¹⁸ Yad Pol, mīnī nı̄nmagıl yad ak ke, mın̄ım dai magıl aul nı̄l kıl̄ tı̄kebin. Yı̄p sen dı̄l mīn kı̄lı̄s lı̄pal ak, yı̄p saköl ma gı̄nı̄mı̄b. God nı̄bep yı̄mig nı̄nılıl dı̄ tep gek, mı̄d tep gı̄nı̄mı̄b.

1 Tesalonaika

Pol m̄j ned ak

Tesalonaika bin b̄i k̄rop ñu k̄il t̄ikak

¹ C̄in Pol, Sailas, Timoti, n̄ibep Bapi God B̄i K̄ib Jisas Krais ap̄il mal bin b̄i k̄iri taun k̄ib Tesalonaika m̄idebim okok, m̄j n̄ibaul ñu k̄il t̄ikobin.

God n̄ibep ȳimig n̄ijil d̄i tep gek, m̄id tep ḡinimib.

*Tesalonaika bin b̄i Krais
nop n̄ij d̄il c̄ig tep ḡilak*

² C̄in sobok ḡil, n̄ibep maḡilek per nep God nop tep ap̄in.

³ C̄in Bapi God nop sobok ḡil, per nep n̄ibep gos n̄ijil, n̄ibi titi ḡil rek ḡip̄im ak gos n̄ijil, God nop tep ap̄in. N̄ibi B̄i K̄ib c̄in Jisas Krais nop n̄ij d̄il c̄ig tep ḡil, nop w̄ög ḡi tep ḡip̄im; n̄ibi B̄i K̄ib c̄in Jisas Krais nop m̄idmaḡil l̄il, k̄iliş ḡil nop w̄ög ḡilḡi m̄idebim; n̄ibi B̄i K̄ib c̄in Jisas Krais eip karip̄ l̄im seb kab ar alan s̄ıñak am̄il tap tep d̄inigabın, aḡil, m̄iker apek gos par ma n̄ip̄im.

⁴ Ai mam tep. C̄in n̄ip̄in n̄ibi me, God m̄idmaḡil l̄il bin b̄i ne ke d̄ip bin b̄i okok m̄idebim.

⁵ C̄in Krais m̄inim tep ne ak dam karip̄ n̄ibi okok am̄il, n̄ibep m̄inim maḡil nep ma aḡ ñinok. Kaun S̄ıñ ne c̄inop nab adan m̄idil, k̄iliş ne c̄inop ñek n̄ijlig ḡi, Krais m̄inim tep ak m̄inim

n̄ijid ȳib m̄ideb aḡil, n̄ibep m̄inim ȳip̄id ḡil ȳib ak aḡ ñon n̄ij d̄ipek. N̄ibep eip k̄in m̄idoliḡip̄in ak, n̄ibep nen aḡil n̄ig ḡilḡi m̄idoliḡip̄in ak, n̄ibi ke bir n̄ip̄im.

⁶ B̄i K̄ib goliḡip̄ ak n̄ijil, c̄in ke goliḡip̄in ak n̄ijil, n̄ibi n̄ib akn̄ib rek nep ḡi m̄idoliḡip̄im. N̄ibi koslam ȳib m̄idoliḡip̄im pen Kaun S̄ıñ ne gek, n̄ibi Krais m̄inim tep ak n̄ijil, m̄iñ m̄iñ ḡilḡi ḡi n̄ij d̄i m̄idoliḡip̄im.

⁷ N̄ig ḡilḡi ḡi tep göliḡip̄im n̄ibak, Krais bin b̄i ne Macedonia Propins m̄idelak okok abe, Akaia Propins m̄idelak okok abe n̄ijil, n̄ib akn̄ib rek nep ḡi tep ḡi m̄idelak.

⁸ N̄ibi God nop n̄ij d̄ipek ak, m̄inim n̄ibak am̄il am̄il, Masedonia Propins, Akaia Propins okok nep mer, karip̄ l̄im t̄igon t̄igon maḡilek amek n̄ijlig ḡi bin b̄i okok maḡilek bir n̄ip̄al.

⁹ N̄ib ak, c̄in karip̄ l̄im oḡnap amjakon, bin b̄i n̄ib okok ke kesim d̄il apal, "Tesalonaika bin b̄i k̄rop m̄inim tep ak aḡ ñibek, n̄ibep d̄i tep ḡil, tap esek sobok göliḡip̄al okok k̄irig ḡil, God n̄ijid per kom̄in m̄ideb ak nop n̄ij d̄il, ne ageb rek nep ḡil,

¹⁰ Ñi ne Jisas k̄imek, God gek warikak ak, seb kab ar alan s̄ıñak n̄ib adik̄ ḡi onigab, aḡil, kod m̄idebal," apal. Jisas c̄inop nen aḡil k̄imak ak me, God kal juıl pen yur k̄ib ñinigab ak ma d̄inigabın.

2

*Pol Tesalonaika mîdîl Bi
Kîb nôp wög gak*

¹ Ai mam sîkop, nîbi ke nîpîm, ned karîp nîbep onok ak, yokop ma onok.

² Taun kîb Pilipai ned amîl ag ñon, bin bî ognap cînop mînîm tîmel agîl gi tîmel gîlak ak pen God cînop kod mîdîl gi ñek, gîlak nîbak gos par ma nîñjîl, Tesalonaika amîl nîbep Krais mînîm tep ak ag ñon, cînop ak rek nep gi tîmel gîlak ak pen abramek ag ñî mîdonok.

³ Mînîm nîbep ag ñîbîn ak sîdol gîl, gos tîmel nîñjîl, tom agîl, ma ag ñîbîn.

⁴ Krais mînîm tep dad amnîmel, agîl, God ne ke cînop ag lek, mînîm tep nîbak ag ñîbîn. Krais mînîm ag ñon, bin bî okok nînej, kîrop tep gañ agîl ma gîpîn; God ne nîjek, nop tep gañ agîl gîpîn. God ne nep gos mîdmagîl cîn nab adan titi rek gi mîdobîn ak nîñjîp.

⁵ Nîbi ke nîpîm, nîbep tep gînîmîñ agîl mînîm kîl tep ognap nîbep ma ag ñînok; mani tap okok dîn agîl mînîm ma ag ñînok. God ne ak rek nep nîñjîp.

⁶ Nîbi Tesalonaika bin bî yîb cînop agem ar amnañ agîl mînîm ma ag ñînok. Bin bî ognap okok yîb cînop agel ar amnañ agîl mînîm ma ag ñînok.

⁷ Bî Krais mînîm dad ameb mîdobîn rek, nîbep mînîm kasek ag ñeb rek, pen cîn ma agnok. Bin okok ñî painjan kîri di tep gîpal rek ak, nîbep

mînîm sisain tep agîl di tep giñok.

⁸ Nîbep mîdmagîl yîb li mîdoligîpîn. God Mînîm tep ne ak nîbep ag ñon, cînop ñag pak lînîg geblap ma kîrig gîpîn. Nîbi ai mam mîdmagîl cîn me.

⁹ Ai mam sîkop, nîbi nîpîm, nîbep eip kîn mîdîl wög kîlis gîl koslam mîdoligîpîn. Nîbep eip kîn mîdîl, God mînîm tep ne ak nîbep ag ñî ajîl, koslam tap magîl cînop pag dap ñînîgal, agîl, pîb nab kîslîm eyañ mani wög rek gîl tap ñîboligîpîn.

¹⁰ Nîbi nîpîm, cîn nîbep bin bî Krais nop nîñ dîpîm okok eip mîdlîg gi, nîbep gi tep nep gîl, bî asin ma mîdeb, bî mînîm alap ma mîdeb rek nep mîdonok. God ne ke ak rek nep nîñjîp.

¹¹ Nîbi nîpîm, bîñen sîkop ñî pai kîri ke ag ñî tep gîpal rek nîbep goligîpîn.

¹² God nîbep dek, bin bî ne nep melîk sek mîdenigabîm. Nîb ak, nîbi God gîp nîbak nîñjîl, gos nîñ tep gîl, nag tep ar ak nep gi mîdenimîb, agîl, nîbep mînîm sisain ag ñoligîpîn. Nîbi gos sek mîdîl, nîbep gi tîmel gîlak ak gos par ma nîñjîl, kîlis gîl, nag tep ar ak ma kîrig gînîmîb, agîl, mînîm nîbak rek nîbep ag ñoligîpîn.

¹³ Nîbep God mînîm tep ne ag ñon nîñjîl, mînîm kîri ke nep ma agebal, God mînîm ne ke agebal, agîl, nîñ dîpek. Nîñjîd me, mînîm ag ñîbîn

ak, God mİNİM komiñ gos mİdmagil nİbep nab adañ gek, magil piliç. Nİb ak, cİN per nep God nop tep aglig gi mİdobin.

¹⁴ Pen ai mam sîkop. Krais bin bİ ne karip lîm Judia okok cöc ke ke okok ap mogim gił God nop sobok gelak, Juda bin bİ okok kîrop gi tîmel gîlak rek nep, bin bİ nİbi ke Tesalonaika okok nİbep ak rek nep gîlak.

¹⁵ Juda bin bİ okok kîri God mİNİM agep bİ okok kîrop ñag pak lîl, Bi Kîb Jisas nop ñag pak lîl, cİNop yîk gi yoklak. God kîrop nİjîl mÎN mÎN ma giپ. Kîri bin bİ okok magîlsek nİjel mîlik yowîp.

¹⁶ Krais nop nîj del kîrop komiñ kisen nînigab, agîl, Krais mİNİM tep ne ak Juda bin bİ mer okok kîrop ag ñon, Juda bin bİ okok kal juîl, cİNop kanib uren giپal. Giپal nîbak, kîri per nep tap si tap tîmel gölîgiپal rek nep gi dam dam damlig gi amek, tap si tap tîmel kîri asmen kîb yîb rek mîdeb. Pen mÎN God kîrop kal juîl gek mîker kîb yîb kîrop owîp.

Pol, nİbep kauyan am nînîm, agak

¹⁷ Ai mam sîkop. Nİbep eip kîn mîdon, Juda bin bİ cİNop yîk gi yoklak ak, mapin gek nînlig gi mîdobin. Mîb gon cİN sînjaul mîdobin pen gos cİN nİbep eip mîdeb. Nİb ak, nİbep kauyan am nînîn, agîl, gos ak nep nîj mîdobin.

¹⁸ Nİbep am nînîn ag gos nîjîl, yad Pol, nîn omal

aka omal nokîm onigain agnek, pen Seten cİNop kanib komiñ.

¹⁹ Nİbi gîpim rek nîjîl cİN gos sek mîdobin; nİbi gîpim rek nîjîl mÎN mÎN gîlîg gi mîdobin; nİbi gîpim rek nîjîl, Bi Kîb cİN Jisas onigab nîn ak, mİNİM tep nak ag ñon magîl piliç me aul, agnigabin.

²⁰ Nİbep nep gos nîjîl, mÎN mÎN gîlîg gi, tep aglig gi nep mîdobin.

3

¹ Pen nİbep mapin nîjîl am nînîn agîl, kasek am nînep rek ma lek, yad Pol, Sailas, cİR mal taun kîb Atens mîdîl,

²⁻³ mam cİN Timoti, cİR eip God nop wög gił, Krais mİNİM tep ne ak ag ñi tagiپ ak, nop ag yokor nak. Nİbep gi tîmel gel, bin bİ ognap Krais nop kîrig gînîmel rek liپ, Timoti amîl, nİbep eip kîn mîdîl Krais mİNİM tep ak ag ñi tep gek, nİbi Krais nop nîj dî kîlis gił, gos sek mîdenimib, agîl, nop ag yokor nak. Pen nİbi nîpim, Krais bin bİ ne mîdobin rek, cİNop gi tîmel gel mîker dînigabin.

⁴ CİN nİbep eip kîn mîdîl, cİNop gi tîmel gînîgal agnok ak, kîri nîb aknib rek nep giپal ak bîr nîpim.

⁵ Nîg gelak, yad nİbep yîmîg yîb nîjîl, gos par nîjîl, titi gił mîdebim ak nînîmîn agîl, Timoti nop ag yoknek. Gos yad nînnek ak, Seten ne nİbep liپ gek

mİNİM koslam ag ñon nİpİM
ak kİRİG gİNİMİB rek lİP, ag
gos nİñnek.

*Timoti adık gi apıl, mİd
tep gİpİM, agak*

⁶ Pen Timoti nİbep am
nİñjİL adık apıl agıp, nİbi
Krais nop nİñ dİl cİg tep gİl,
bin bİ okok kİrop mİdmagİl
lİl, cİrop mal gos nİñlig gi
mİñ mİñ gİpİM. Cİr mal
par sİñ aul mİdİl, nİbep
yİmİg nİpİr rek, nİbi pen ak
rek nep karıp lİm nİbi ke
okok mİdİl, cİrop mal yİmİg
nİpİM, agıp.

⁷ Pen cİnop gi tİmel gel
mİd tep ma gİnok ñin ak,
Timoti apıl, nİbi Krais nop
nİñ dİ kİlİs gİpİM mİNİM ak
agek, cİnop mİdmagİl pİlİs gi
ar ar gİp.

⁸ Nİbi Bİ Kİb cİg tep gİl nop
eip jİm ñil mİdebİm ak nİñjİL,
cİn komİñ yİb nep mİdobİn.

⁹ Mİd tep gİpİM ak nİñjİL,
God nop tep agobİn. God
ne gek, nİbep gos nİñjİL, mİñ
mİñ yİb gİpİN. Nİb ak, nop
tep aglıg gi mİdobİn.

¹⁰ Kauyañ am nİbep nİñjİL,
Krais mİNİM tep ak ag
ñon Krais nop nİñ dİ kİlİs
gİNİMİB, agİl, kİlİs gİl God
nop pİb nab kİslİm eyan
sobok gİlİg gi mİdobİn.

¹¹ Nİb ak, Bapi God ne ke
abe, Bİ Kİb cİn Jisas abe
cİnop kaniB yİker, mİdebİm
sİñjak nİñigabİn.

¹² Cİn nİbep mİdmagİl yİb
lİpİN rek, Bİ Kİb nİbep gi
ñek, nİbi ke ak rek nep pen
pen mİdmagİl lİl, bin bİ okok

kİrop magİlseK mİdmagİl lİl
gİNİMİB.

¹³ Bİ Kİb Jisas nİbep kİlİs
ne ñil kod mİd damİl, bin
bİ sİñ ne okok magİlseK dİl
adık gi onıgab ñin ak, ne
apıl nİbep dek, nİbi God Bapi
cİn udın yİrik ar ne sİñjak,
mİNİM alap ma mİdeK bin bİ
sİñ ne mİdenİgabİm.

4

*God nop tep gİNİMİJ ar ak
nep gİNİMİB*

¹ Ai mam sİkop. Nİbep
eip kİn mİdonok ñin ak, nİbi
titi gİl God nop tep gİNIGAB
nag ar ak nep gİNIGABİM ak
nİbep ag ñinok. MİNİM ag
ñinok ak nİbi dİl nİb aknİb
rek nep gİlİg gi mİdeBİM.
Pen mİñi cİn Bİ Kİb Jisas bin
bİ ne mİdobİn rek, yad nİbep
agebin, nİbi gi tep gİpİM ak,
mİñi ar nİbak nep kİlİs gİl
tapİn nep gem amnİmİñ.

² Bİ Kİb Jisas cİnop agek
nİbep mİNİM tari tari ag
ñinok ak nİbi bİr nİpİM.

³ God nop tep gİNIGAB
ak, nİbi bin bİ ke komİñ
tep mİdİl, bin si bİ si ma
gİNIGABİM.

⁴ Nİbi magİlseK, God nop
tep gİNIGAB nag ar ak nep
mİB gonj nİbi kod mİd tep
gem, bin bİ okok nİjel nİbep
mİNİM alap ma mİdenİgab.

⁵ Bin bİ God nop ma nİpal
okok, gos tİmel nİñjİL bin si
bİ si dİn agİl gi tapal rek ma
gİNİMİB.

⁶ Pen nİbi Krais bin bİ ai
mam okok tap kİrop pİlİ gi
ma dİnİmİB. Bin bİ og
nap nİg genİgal ak, Bİ Kİb

magılsek niñıl kırop pen yur niñigab. Mınım niňak niňep ned ag ni tepe gipin.

⁷ Tap si tap tımel gitim, agıl, God cınop mınım tep ne agıl ma dak; git tepe gitlig git nep midil, bin bi sığ midem, agıl, cınop dak.

⁸ Niň ak, bin bi mınım agobın niň aul yo niñigal okok, cınop ma yo niñigal; God nop yo niñigal. Pen God ne Kaun Sığ ne niňep neb.

⁹ Krais bin bi ai mam okok kırop midmagıl lım, agıl, mınım ak nu kıl ma tıkkın. God niňep gos tepe nek, niби ke niñıl bir pen pen midmagıl lipim.

¹⁰ Krais bin bi ne Macedonia Propins middebal okok magılsek ak rek nep bir midmagıl lipim. Pen niňep mınım kılıs agıl agobın, kılıs git per nep nag ar niňak nep gem amek kib amnımış.

¹¹⁻¹² Pen niňep ned agnok rek, bin bi okok eip kap-kap mid tepe git, agıl gem amnımış. Wog warı niби okok ke git tap niñinimib. Niň ak, tap magıl, mani tap niби okok ke midék niñig git, tap asib ma ag niñenigabit me, bin bi Krais nop ma nipal okok, niňep niñel tepe gitigab.

Bi Kib adik git onigab

¹³ Pen ai mam sıkop. Niňep mınım alap ag ni tepe gitigaun. Bin bi niби ognap kımel, pis nep kımbal agıl, bin bi ognap yımig gek sil apal rek ma gitimib.

¹⁴ Jisas kımak ak, God gek warıktıl komıj mideb, agıl niňipin rek, bin bi Jisas nop niň dil kımbal okok, Jisas adık git onigab niň ak, God ne gek, Jisas bin bi ne kımbal niň okok kausek onigab, agıl niňipin.

¹⁵ Pen Bi Kib ne ke mınım ag niňigip rek niňipin, niň kisen niňak cın bin bi komıj midon niñig git Bi Kib adık git onigab okok, bin bi ned kımlak okok kırop ma yem git amnigabin.

¹⁶ Mınım kib alap seb kab ar alan niň agek, ejol magılsek okok kod mideb ejol kib ak sığ gaul gek niñig git, God akıl magıl ak agek niñig git, Bi Kib ne ke seb kab ar alan sığak niň onigab. Bi Kib apek, bin bi Krais nop niň dil kımbal okok ned warıknigal.

¹⁷ Kiri warıknigal niñıl God ne cınop bin bi ne komıj midenigabin okok kırop eip ulık nab sak gek, seb kab alan ap ran jak amıl Bi Kib eip mogim gitigabin. Niň ak, cın Bi Kib eip per nep per nep midenigabin.

¹⁸ Niň ak, mınım agobın niň aul pen pen ag amıl apıl git, gos sek midenimib.

5

Bi Kib cın adik git onigab ak niñıl mid tepe git kod midojin

¹ Pen ai mam sıkop. Bi Kib ne niň akal onigab, bin bi tap tari gel niñig git onigab ak, niňep ma agjin.

² N̄bi ke n̄p̄m, Bi K̄b on̄gab ak, nop kod m̄denigab n̄n ak ma on̄gab. Bi tap si dep okok bin bi k̄n ambal won ak opal rek ak on̄gab.

³ M̄ñi kapkap mid tep ḡip̄n, c̄nop m̄ñi tap alap ma ḡin̄gab, agn̄gal n̄n ak nep kasek apek, gos par ȳb n̄ijn̄gal. Bin n̄i painjan t̄k don̄g gek yur ḡip rek ak ḡin̄gab; kasek nep yur t̄mel d̄l p̄ir̄k ḡ amn̄mel rek ma l̄n̄gab.

⁴ Pen ai mam s̄kop. Bi tap si dep okok ap̄l karip nap bi del, m̄dmagil k̄ri pilis ḡin̄gab. Pen n̄bi k̄sl̄m p̄s s̄njak ma m̄debit̄m rek, n̄n k̄b n̄bak apek, m̄dmagil n̄bep pilis ma ḡin̄m̄n̄.

⁵ N̄bi magilsek melik n̄t̄ pai m̄debit̄m; n̄bi magilsek p̄b nab n̄t̄ pai m̄debit̄m. C̄n k̄sl̄m n̄t̄ pai mer; c̄n k̄lip n̄t̄ pai mer.

⁶ Bin bi ognap w̄sin k̄nbal rek ma m̄dojin; gos n̄n̄j̄ tep ḡil, gos t̄mid sek m̄dojin.

⁷ Bin bi w̄sin k̄nbal okok, k̄sl̄m eyan̄ nep k̄nbal. Bin bi n̄ig k̄lis n̄bil saköl n̄opal okok, k̄sl̄m eyan̄ nep ḡipal.

⁸ Pen c̄n bin bi p̄b nab tapin̄ okok, gos n̄n̄j̄lig ḡi m̄don. God Min̄im n̄n̄d̄lig ḡi, God nop m̄dmagil l̄lig ḡi m̄don; n̄ig gon, sior k̄lis ami bi tol ḡi l̄pal rek, pabil bak c̄n s̄njak m̄denigab. Bi K̄b c̄n Jisas Krais eip karip lim seb kab ar alan̄ s̄njak amil per nep nop eip komij̄ m̄denimel, agil gak.

gon, usajil k̄lis bad ami bi tol ḡi l̄pal rek, nabic cög ar c̄n m̄denigab.

⁹ Tari ḡin̄g: God c̄nop gak ak, yur k̄b d̄n̄mel, agil ma gak; Bi K̄b c̄n Jisas Krais gek, karip lim seb kab ar alan̄ s̄njak amil per nep nop eip komij̄ m̄denimel, agil gak.

¹⁰ Krais c̄nop nen agil k̄mak ak, komij̄ m̄don on̄gab aka k̄mil m̄don on̄gab ak min̄im ma m̄debit̄; c̄n amil per per nep ne eip komij̄ m̄denigabin.

¹¹ N̄b ak, n̄bi Krais bin bi ne pen pen Krais min̄im tep ak ag n̄l, n̄n̄j̄ d̄ k̄lis ḡil, gos sek m̄denimib. Pen agesin aul n̄bi ke n̄b akn̄b rek nep b̄r̄ ḡip̄m̄.

¹² Ai mam s̄kop. Bi k̄b n̄bep koslam w̄ög ḡi n̄ilig ḡi, min̄im t̄ig b̄loklig ḡi, min̄im ag n̄ilig ḡi m̄debal okok, k̄rop d̄ rep ḡin̄m̄ib.

¹³ God ke agek w̄ög n̄ig ḡipal ak, k̄rop m̄dmagil l̄il d̄ rep ḡin̄m̄ib. Pen n̄bi magilsek kapkap j̄m n̄l m̄denimib.

¹⁴ Ai mam s̄kop n̄n̄j̄m̄. Bin bi w̄ög ma ḡil mid tep ma ḡipal okok k̄rop min̄im k̄lis agn̄m̄ib. Bin bi mapin gek gos par li m̄debal okok k̄rop min̄im sisain agil ag n̄t̄ tep ḡin̄m̄ib. Bin bi sain okok k̄rop ḡi n̄n̄j̄m̄ib. Bin bi okok magilsek k̄rop per nep min̄im sisain agil kapkap m̄denimib.

¹⁵ Bin bi ognap n̄bep ḡi t̄mel gen̄mel, pen ḡi t̄mel ma ḡin̄m̄ib. Pen pen di tep

gıl, pen pen gī tep gīn̄imib. Pen bīgi s̄ikop okok abe, k̄rop magilsek nīb aknīb rek nep gī tep gīn̄imib.

¹⁶ Per nep mīñ mīñ gīlig gī m̄idenimib;

¹⁷ per nep God nop sobok gīlig gī m̄idenimib;

¹⁸ tap tari tari nībep gīn̄imiñ ak, nīn per per nep God nop tep aglig gī m̄idenimib. Krais Jisas bin bī ne midil nīg gīlig gī m̄idem me, God nop tep gīn̄igab.

¹⁹ God Kaun c̄inop gos nīn̄imiñ agil nīnlig gī m̄idenimib.

²⁰ Bin bī God mīnim agep okok mīnim agenimel ma k̄rig gīn̄imib.

²¹ Pen bin bī ognap tom agnimel rek līp ak, nīn tep yīb gīn̄imib. God Mīnim yīpid gīl ak agenimel nījil din̄imib; esek agenimel nījil ma din̄imib.

²² Nag tīmel ar ognap ma gīn̄imib.

²³ God c̄inop bin bī dī tep gek kapkap mid tep gīpin ak, ne ke nībep kod midlig gī gek, nībi bin bī ke komiñ tep ne m̄idenigabim. God ne ke gek, Bī K̄ib c̄in Jisas Krais onigab nīn ak, kaun nībi okok, gos tīmid midmagil nībi okok, mīb goj nībi okok magilsek, asin̄ s̄ikol acīb eñap ma midonimij.

²⁴ God nībep mīnim tep ne agip ak, mīnim ne ageb ar aknīb rek nep gīp. Nīb ak nīpin, sīn̄aul agesin rek nībep gīn̄igab.

²⁵ Ai mam s̄ikop. C̄inop gos nījil, God nop sobok gīn̄imib.

²⁶ Nībi Bī K̄ib nop nīj dipim rek, Krais bin bī ai mam magilsek pen pen ag wasu d̄ilig gī, mīkem bom sīlokn̄imib.

²⁷ Bī K̄ib c̄in ak nīj mīdeb rek nībep agebin, mīnim nū k̄il tīkesin nībaul, ai mam okok k̄rop magilsek udin lī agem nījn̄imel.

²⁸ Bī K̄ib c̄in Jisas Krais nībep mapin nījil, dī tep gīlig gī m̄idonimij.

2 Tesalonaika

Pol mīj kīsen nīb ak Tesalonaika bin bī kīrop nū kīl tīkak

¹ Cīn Pol, Sailas, Timoti, nībep Bapi cīn God Bī Kīb Jisas Krais apīl mal bin bī kīri taun kīb Tesalonaika mīdebīm okok, mīj nībaul nū kīl tīkobīn.

² God Bapi cīn abe, Bī Kīb Jisas Krais abe, nībep mapīn nījīl dī tep ger, nībi mīdmagīl nab nībi adan̄ kap-kap mīd tep gīnīmīb.

Krais apek, God ne bin bī okok kīrop mīnīm kīb agnīgab

³ Pen ai mam sīkop. Nībi ned Krais nīj döligīpīm rek mer; nībi ned pen pen mīdmagīl lōligīpīm rek mer; mīnī nībi kīlis gīl Krais nop nīj dī kīlis gīl, nībi magīlseKrais bin bī ai mam okok pen pen mīdmagīl līpīm ak nījīl, cīn per nep God nop tep agīn.

⁴ Krais bin bī ne mīdem, bin bī ognap nībep gī tīmel gel, mīker apek koslam mīdebīm ak pen gos par ma nījīl, Krais nop nīj dī kīlis gīl cīg tep yīb gīpīm. Nīb ak, cīn God cōc ne karīp līm ke ke okok amīl, Krais mīnīm tep ag nī ajīl, per nep nībi nīg gīpīm ak kīrop ag nībīn.

⁵ Nīb ak cīn nīpīn, God ne mīnīm tīg bīlok tep gīp nījīl ne agek nībi God karīp līm seb kab ar alaŋ sīnjāk

am mīdenīgabīm. Mīnī pen mīnīm tep nībak agem nībep gī tīmel gel mīker dīlig gī mīdebīm.

⁶ God ne mīnīm tīg bīlok tep gīp rek, bin bī nībep mīker nībal okok kīrop pen ak rek nep mīker nīnīgab.

⁷ Pen nībi bin bī mīker dīlig gī mīdebīm okok, God nībep abe cīnop abe dī tep gīnīgab. Bī Kīb Jisas seb kab ar alaŋ nīb ejol kīlis ne okok porj dīl, mab mīlan̄ rek yīnek nījīl gī mīsen onīgab nīn nībak nep God ne nīg gīnīgab.

⁸ Bin bī God nop gos ma nījīl, Bī Kīb cīn Jisas mīnīm tep ne ak nījīl, ageb rek ma gīpal bin bī okok kīrop pen yur nīnīgab.

⁹ Bin bī nīb okok, Bī Kīb karīp līm tep ne kīlis sek melīk sek mīdenīgab seb kab ar alaŋ sīnjāk amnīmel rek ma līnīgab; per mīs ken mīdīl yur kīb dīlig gī mīdenīgal.

¹⁰ Bī Kīb apek, bin bī sīj ne yīb nop agel ar amnīgab; bin bī nop nīj dīpal okok, nop nījīl kīb gaul gīnīgal. Pen Krais mīnīm tep nībep ag nīnok nīj dīpek rek, nībi ke abe nīb aknīb rek nep gīnīgabīm.

¹¹ Ar nībak nep, nībep gos nījīl God nop per sobok gīl apīn, “Tesalonaika bin bī okok bin bī nak ke dīpan rek, kīlis nak gek kīri bin bī nak ke gīpal rek gīnīmel; kīlis nak gek kīri gī tep gīn ag gos nīpal ar ak, nīb aknīb rek nep gīnīmel; Krais bin bī ne

midił, ne ageb rek nep gìn, ag gos nìpal ak, kìlis nak gek nìg aknìb rek nep gìnìmel,” apìn.

¹² God Bi Kìb Jisas Krais kiri apìl mal nìbep mapin nìnjìl dì tep gìpir rek, nìbi gi tep nep gìlig gi midem nìnjìg gi, bin bi okok nìnjìl Bi Kìb cìn Jisas Krais bi melik tep ke sek mìdeb ak nìnjìgal. Pen nìbi Jisas Krais bin bi ne mìdebim rek, melik tep ke ne nìbak nìbep abe pak nìnjìgal. Nìg gìnìmìj, agìl, God nop sobok gìpìn.

2

Bi timel ak

¹ Ai mam sìkop. Bi Kìb cìn Jisas Krais adìk gi apìl cìnop yìprìg dek ne eip mìdonìgabìn mìnìm ak agnìgain.

² Pen bin bi ognap agebal, Bi Kìb adìk gi onìgab ñìn ak pìs nep owìp agebal. Pen mìnìm tom agìl, Pol bi okok God Kaun gos ñek mìnìm aglak ak nìnjìl nìbep agobìn, agenìmel, aka mìnìm tom agìl, Pol bi okok nìb agel bi ognap nìnjìl mìnìm dopal ak nìnjìl nìbep agobìn, agenìmel, aka mìnìm tom agìl, Pol bi okok mij ñu kìl tìkil yokel owìp ak nìnjìl nìbep agobìn, agenìmel ak, mìdmagìl nìbi pìlis gek, Pol bi okok kiri ke mìnìm nìbaul ag yokpal agìl gos par ma nìnjìmìb.

³ Pen nìj tep gìnìmìb. Bin bi ognap nìbep mìnìm esek agenìmel, mìnìm kiri ak ma dìnìmìb. Bi Kìb

adìk gi onìgab ñìn ak kisen onìgab. Pen ned ak, bin bi konjai nep God nop kìrig gìl, gos kiri ke kisen gìl abramek gìnìgal. Nìg gel nìnjìg gi, God nop kaual maual mìdeb bi ak mìsen lek bin bi nop nìnjìgal. Pen kisen Bi Timel yìb nìbak mab ke eyan amniìgab.

⁴ Bi Timel nìbak tap tari tari yìb god apal okok abe, tap tari tari sobok gìpal okok abe ag sìkol gìl, yìb ne ke nep agek ar amniìgab. Ne am God sobok gep karip ak am bìsig gìl, yad me God, agnìgab.

⁵ Nìbep eip midił, nìg gìnìgab agìl agnek ak pen saköl gìpìm rek lìp.

⁶ Nìbi nìpìm, tap alap Bi Timel kanìb komìb ak me, miñi nìg gìnìmìj rek ma lìp. God ne ke ag lak ñìn ak nep nìg gìnìgab.

⁷ Pen miñi ñìn aul, God nop kaual maual mìdeb bi ak apek, gìnìgal ar ak bir gìpal ak pen sìkol nep gìpal; gi kìb gìplap pen bi kanìb komìb bi nìbak mìdek nìnjìg gi, God nop kaual maual mìdeb bi ak, bin bi okok tapin lìp gi kìd ne okok dad amniìmìj rek ma lìp. Nìb ak, tap si tap timel sìkol rek gi dam dapìl gel nìnjìg gi, God gek bi kanìb komìb ak ke okok amniìgab.

⁸ God gek bi kanìb komìb ak ke okok amniìgab ak, God nop kaual maual mìdeb bi ak mìsen lìnjìgab. Pen Bi Kìb Jisas onìgab ñìn nìbak, ne tìb kadig gìl apìl mìnìm nep

agek, Bi T̄imel ak p̄is nep ap yap pakn̄igab.

⁹ God nop kaual maul m̄ideb bi on̄igab ak, ne Seten k̄il̄s ne maḡilek d̄il, esek aḡil, tap ma gep ke ke kon̄ai ȳib nep, tap n̄ijeb ma n̄ijeb ke ke kon̄ai ȳib nep ḡi dam m̄idek n̄ijlig ḡi, bin bi k̄ib gaul ḡin̄igal.

¹⁰ God nop kaual maul m̄ideb bi ak, bin bi okok k̄irop esek aḡil, neb neb ḡil, l̄ip l̄ip ḡil ḡi dam m̄idek n̄ijlig ḡi, mab ke eyan̄ amnīg ḡin̄igal bin bi okok m̄in̄im ne ak d̄in̄igal. K̄iri Krais m̄in̄im tep ak n̄ijil m̄in̄im n̄ijid aḡil n̄ij d̄il m̄idmaḡil nab k̄iri adan̄ l̄iplap ak, God k̄irop bin bi ne ke rek d̄ipkop. Pen k̄iri n̄ig ma ḡin̄igal; k̄iri m̄in̄im tep ak yo n̄ijn̄igal.

¹¹⁻¹² Tari ḡin̄ig: Krais m̄in̄im n̄ijid ak ma d̄il, tap si tap t̄imel ḡil mīn̄ mīn̄ ḡin̄igal. N̄ib ak, God gek k̄iri maḡilek m̄in̄im tom n̄ibak tapin̄ n̄ij d̄in̄igal n̄ijil ne k̄irop m̄in̄im k̄ib aḡil mab ke eyan̄ ag yokn̄igab.

¹³ Pen n̄ibep ai mam Bi K̄ib m̄idmaḡil l̄ip okok gos n̄ijil, per nep God nop tep aḡin̄. Tari ḡin̄ig: b̄ırarık ped okok God gos ne ke n̄ijil agak, bin bi okok m̄in̄im tep yad ak n̄ij del, Kaun yad kaun k̄iri nab adan̄ m̄idil gos tep ſ̄iek k̄iri bin bi s̄in̄ m̄idel n̄ijlig ḡi, yad k̄irop bin bi yad ke d̄in̄igain, agak. God ne n̄ib agak ak, n̄ibep nep n̄ijil ag lak.

¹⁴ C̄in̄ Krais m̄in̄im tep n̄ibep ag ſ̄inok n̄ijlig ḡi,

tap tep agebin n̄ibaul God ne ke n̄ibep ſ̄in̄igain agak. God gak n̄ibak, Bi K̄ib c̄in̄ Jisas Krais mel̄ik tep akn̄ib ke sek m̄ideb ak, n̄ibi ne eip m̄idil mel̄ik tep ne n̄ibak ognap d̄il mīn̄ mīn̄ ḡil̄ig ḡi m̄iden̄igabim, aḡil gak.

¹⁵ N̄ib ak me, ai mam s̄ikop, Bi K̄ib Jisas Krais eip m̄id tep ḡin̄igabin, aḡil, k̄il̄s ḡil, m̄in̄im n̄ibep ag ſ̄inok n̄ipek ak abe, m̄in̄im ſ̄u k̄il̄ t̄ik̄il agnok n̄ipek ak abe n̄ij d̄i k̄il̄s ḡil m̄iden̄imib.

¹⁶ Bapi God c̄inop m̄idmaḡil l̄il d̄i tep ȳib gek tap tep d̄in̄igabin aḡil gos sek m̄idobin. Bapi God abe, Bi K̄ib c̄in̄ Jisas Krais ne ke abe,

¹⁷ ap̄il mal n̄ibep kod m̄ider, gos sek m̄idil, wög k̄iri ap̄il mal ak ma k̄irig ḡil, m̄in̄im tep k̄iri ak ag ſ̄il, ḡi tep ḡil̄ig ḡi nep m̄iden̄imib.

3

C̄inop gos n̄ijil, God nop sobok ḡin̄imib

¹ Pen ai mam s̄ikop, m̄in̄im nokim alap m̄ideb. C̄inop God nop sobok ḡil̄ig ḡi m̄iden̄imib. N̄ibep Bi K̄ib m̄in̄im tep ag ſ̄inok n̄ij d̄ipek, bin bi n̄ibi ognap n̄ibep n̄ijil Bi K̄ib m̄in̄im tep ak rek nep n̄ij del, bin bi ognap kon̄ai nep k̄id k̄id okok m̄in̄im tep ak n̄ijil, Bi K̄ib m̄in̄im tep ne ke nep m̄ideb ak aḡil n̄ij d̄ilak. N̄ib ak, God nop ag n̄ijil, Bi K̄ib m̄in̄im tep ak bin bi karip l̄im nab s̄in̄aul m̄idebal k̄irop ag ſ̄on, ned n̄ibep nab s̄in̄ak

gak rek, n̄ib akn̄ib rek nep ḡin̄im̄iñ.

² Pen God nop sobok ḡil tap alap ag n̄iññim̄ib. God ne gek b̄i t̄imel tap si tap t̄imel nep ḡipal okok, c̄inop tap alap ḡin̄imel rek ma l̄in̄im̄iñ. Tari ḡin̄ig: bin b̄i ognap Krais m̄in̄im tep ak ma n̄iñ d̄ipal.

³ Pen B̄i K̄ib aḡip rek, per nep akn̄ib rek nep ḡip. Ne n̄ibep gek n̄ibi m̄in̄im ne n̄iñ d̄i w̄ös ḡil nop c̄ig d̄i w̄ös ḡil gi m̄idem, Seten n̄ibep l̄ip gi t̄imel ḡin̄im̄iñ rek ma l̄in̄igab.

⁴ Pen B̄i K̄ib c̄inop gos ūek gos sek m̄idil n̄ip̄in, m̄in̄im n̄ibep ag n̄inok ak, n̄ibi d̄il n̄ib akn̄ib rek nep ḡilg gi m̄idenigabim.

⁵ B̄i K̄ib nop sobok ḡil agobin, ne n̄ibep gos tep ūek, God bin b̄i m̄idmaḡil l̄ip rek n̄iñil, Krais yur k̄ib dak pen k̄ilis ḡil tap tari nop ḡin̄ig gak ak ma k̄irig gak ak n̄iñil, n̄ig akn̄ib rek nep ḡin̄igabim.

Wōg ḡil nep tap n̄iñigabim

⁶ Ai mam s̄ikop. B̄i K̄ib Jisas Krais m̄in̄im yad bin b̄i okok ag n̄in̄im̄ib ag lak rek n̄ibep agobin. Mam ognap wōg ma ḡil yokop nep gi aj̄il, ap̄in rek ma gen̄imel, k̄irok eip m̄in̄im m̄in̄im ma agn̄im̄ib.

⁷ N̄ibi ke n̄ip̄im, c̄in n̄ibep eip k̄in m̄idil goliḡip̄in ar ak ḡin̄igabim, B̄i K̄ib nop tep ḡin̄igab. C̄in yokop ma m̄idoliḡip̄in.

⁸ Bin b̄i ognap tap maḡil k̄iri yokop ma d̄i n̄iñj̄in, aḡil, p̄ib nab k̄islim eyan t̄ip̄ik yur ḡil nep tap n̄iboliḡip̄in.

⁹ God wōg ḡip̄in rek, n̄ibep ag n̄iñil tap abramek d̄il n̄ibnop ak pen n̄ibep nag tep ar ak yomon n̄iñil n̄ig akn̄ib rek nep ḡin̄im̄ib, aḡil, ke t̄ip̄ik yur ḡil tap n̄iboliḡip̄in.

¹⁰ Pen n̄ibep eip m̄idil agoliḡip̄in, "Bin b̄i wōg ma ḡin̄imel okok tap ma n̄iññim̄el," agoliḡip̄in ak n̄ip̄im.

¹¹ M̄in̄im alap n̄ip̄in ak, bin b̄i n̄ibi ognap wōg ma ḡil, yokop nep m̄idil, t̄igoñ t̄igoñ gi aj̄il, m̄in̄im piñ k̄ilopil aḡil, bin b̄i okok n̄ig ḡipal n̄ig ḡipal apal.

¹² B̄i K̄ib Jisas Krais nop wōg ḡip̄in rek, bin b̄i n̄ib okok k̄irok m̄in̄im k̄ilis aḡil agobin, kapkap m̄id tep ḡil, wōg ke ḡil tap n̄iññim̄ib.

¹³ Pen ai mam s̄ikop. N̄ibi nag tep ar ak nep gi damil, yırı̄k marık gon̄im̄iñ, tap tari tap tep n̄ip̄im ak nep k̄ilis ḡilg gi nep m̄idenim̄ib.

¹⁴ M̄in̄im miñ ūu k̄il t̄ikil agobin aul, bin b̄i ognap ma n̄iñenim̄el, bin b̄i an an n̄ib ḡipal ak n̄iñ tep ḡil, k̄irok m̄in̄im m̄in̄im ma agn̄im̄ib; yokop m̄idem k̄irok nabij ḡin̄im̄iñ.

¹⁵ Pen k̄irok kaual maual rek ma n̄iññim̄ib; mam c̄in aḡil ag n̄iñ tep ḡin̄im̄ib.

Pol, "N̄ibi m̄idebim?" aḡip

¹⁶ B̄i K̄ib c̄inop gek gos par ma n̄ip̄in ak, ne ke n̄ibep maḡilsek eip m̄idek, n̄ibi per

nep tap tari tari gìnigabim
ak, mìd tep gıl gos par ma
nijnjigabim.

¹⁷ Yad Pol. Mìnım dai aul
ñinmagıl yad ke ñu kıl tıkıl,
“Nıbi midebim?” agebin.
Ñinmagıl yad ke mìnım ñu
kıl tikebin ak, per nıb aul
rek nep ñu kıl tıkpin ak me,
nijnjigabim.

¹⁸ Bi Kib cın Jisas Krais
nibep magılsek yımig nijıl,
di tep gılıg gi midonimınj.

1 Timoti

Pol mīj ned ak Timoti nop ū kīl tīkak

¹ Timoti. Yad Pol. God Di Komīj Yokep Bi Kib cīn ak abe, Krais Jisas cīn niñ dīl gos sek mīdobin Bi Kib ak abe, apīl mal yip ag ler, Krais Jisas mīnim tep dad ameb bi ne alap mīdebin.

² Timoti. Krais mīnim tep ak nep ag ūnenek, Krais Jisas niñ dīpan ak me, nep niñ tep yad, agīl niñpin. Bapi God, Bi Kib cīn Krais Jisas, nep yimig niñjil, dī tep gīl, kod mīd tep ger me, nak kapkap mīd tep gīnimin.

Mīnim tom niñ dinimel rek līp ak, kīrop ag niñ tep gīnimin, agak

³ Yad ned Masedonia Propins amniç gīl, nep taun kib Epesas dī līl mīnim ag ūnenek ak, miñi ak rek nep kauyan agebin: nak Epesas sījak mīdīl, bin bi God Mīnim agobin apal pen kīri mīnim esek agebal bin bi okok kīrop mer agīl, ag niñ tep gīnimin.

⁴ Mīnim kesim esek ar dīl agebal ak, "Apis based cīn niñ gīl niñ gīl tīkel owip," agebal ak, nak agek kīrig gīnimel. Mīnim ar niñbak agīl, pen pen nep agebal. Mīnim esek ar niñbak bin bi okok kīrop agel, God ne bin bi dī komīj yokniç geb mīnim tep ak ma niñnigal.

Nīb ak, kīri Krais mīnim tep ak niñ dinimel rek ma liñigab.

⁵ Bin bi Jisas niñ dīpal okok kīri pen pen mīdmagīl liñimel, agīl, nep mīnim niñaul agebin. Mīdmagīl kīri nab adan, nag kībiñ ar ak tep, nag kībiñ ar ak tīmel, niñ tep gīl, nag kībiñ tep ar niñbak amenigal ak, kīri niñjid nep ai mam okok mīdmagīl liñigal. Kīri niñbgīl ai mam okok pen pen mīdmagīl lenigal ak, kīri niñjid nep Krais mīnim tep ak niñ dīl, ageb rek nep gīpal, agīl niñnigabin.

⁶ Pen bin bi ognap Krais mīnim tep ak ageb rek kīrig gīl, bi saköl rek mīnim yokop okok ag amīl apīl gīpal.

⁷ Cīn God lo mīnim ag ūneb bi mīdon, agīl, kaun ma dīl bin bi okok kīrop ag niñbal ak pen kīri kīlis gīl mīnim agobin wagin niñbak mīdeb me ak, agīl, wagin niñbak tīk dam ma niñpal.

⁸ Cīn niñpin, God lo mīnim ne agak ak, mīnim yipid gīl, mīnim tep yib mīdeb. Pen cīn God lo mīnim tep niñbak dīl, gos cīn ke niñjil sain gīl, abramek genigabin ak, tep mer. Ne agak rek nep ag ūnenigabin ak, tep gīnigab; mer ak, mer.

⁹ Pen cīn niñpin, God lo mīnim bin bi gīl tep gīpal okok kīrop ma ageb; bin bi lo mīnim tīb jupal okok kīrop ageb. Bin bi God nop ma niñpal okok abe, bin bi tap si tap tīmel gīpal okok abe, kīrop ageb. Bin bi God nop

ma sobok gipal okok abe, bin bi God nop minim timel apal okok abe, krop ageb. Bin bi nonim nap kiri ke nang pak lipal okok abe, bin bi cip nopal okok abe, krop ageb.

¹⁰ Bin si bi si gipal okok abe, bi kiri bin alap eip mer bi alap eipgil gipal okok abe, krop ageb. Bin bi kiri bin bi nit pai ognap si dad dapel, wog krop gipal, bi okok abe, bin bi minim esek apal okok abe, bin bi "God udin yirik nijid agebin," agil, esek apal okok abe, krop ageb. Bin bi Krais minim tep ne ak tib jupal okok krop ageb.

¹¹ Minim tep nibak Krais minim tep ne ak nep. Minim tep nibak God melik sek ak yip minim ag nit ajep bi ne alap ag lip.

Bi Kib Pol nopyimig nijak

¹² Yad Krais Jisas Bi Kib cin ak nop tep agebin. Yip, bi tep yad agil, dil, kilis ne ak yip nek, bi wog gep ne midebin.

¹³ Pen ned yad mid tep ma goligipin. Yad God nop ag juil, Krais Jisas bin bi ne okok krop gitimel gil, bi timel, bi kal yib midoligipin. Pen God nop ma nijil, minim agak wagin ak ma nijil ginek ak me, yip yimig nijil dak.

¹⁴ Bi Kib yip yimig yib nijil, di tep gil, Krais Jisas nij dep won ak abe, bin bi okok midmagil lep won ak abe, midmagil yad nab adan yim lak.

¹⁵ Minim pis nep nij dep alap agnig gebin: Krais Jisas karip lim wagin aul owak ak,

bin bi tap si tap timel gipal okok krop di komij yokning owak. Bi tap si tap timel kib yib goligip ak yad nep.

¹⁶ Pen Krais Jisas yip mapin nijil, di komij yoknim, agil, agak, "Bi tap si tap timel yib goligip nibak nop di komij yoken, bin bi okok magilsek nijil agnigal, 'Krais Jisas ne bi timel nibak nop di komij yokak rek, yip ak rek nep di komij yokningab,' agnigal," agak. Nib ak, kiri Jisas nop nij del, ne krop komij per midep won ak finigab. Ar nibak nep, yip mapin nijil di komij yokak.

¹⁷ Kin kib ne birarik ped okok midoligip, miini mideb, kisen per per nep midenigab. Ne komij midep won ak nep mideb; kimeb won ak ma mideb. Bin bi nop udin ma nipal. Ne nep God nokim nep mideb. Bi Kib melik aknib ke sek nibak, yib ne per per nep agon ar amnaq. Nib aknib rek tep.

Pol Timoti nop minim alap agak

¹⁸⁻¹⁹ Nit yad Timoti. Nep minim alap agnig gebin. Minim agnigain nibak, God ned bin bi ognap gos nek, nak kisen tari tari ginigan ak aglak rek nep agnigain. Minim nibak dil, Krais Jisas minim tep ak kilis gi nij dil, tap tari tep, tap tari timel, agil nij tep gil, nag kibin tep ar ak nep amil, kijeki yakam ne okok eip kilis gil pen pen

gİNİMİN. Bin bİ ognap nİg ma gİl, God kİrop gos tep nİb ak kİrİg gİl, ap yap pakpal.

²⁰ Bİ nak Aimenias eip Aleksada eip nİg gİrek agnek, "Nİg gİpir ak, cİN eip jİM nİl God nop sobok ma gİN. Kİrop bİ omal kİrİg gon, Seten pİs ak mİdil, mİker yİb gek, God nop ag jupir ak kİrİg gİNİMİR rek lİp," agnek.

2

God nop sobok gep

¹ MİNİM agnİg gebin ak nİg gİl mİdeb: cİN bin bİ okok magİlseK gos nİñjİl, kİrop God nop sobok gİN; bin bİ okok kİrop tap tari ma mİdonİMİN, God nop ag nİñjİN; bin bİ okok God kİrop gİ nİl kod mİd tep gİNİMİN, agİl, sobok gİN; bin bİ okok magİlseK God nop tep agİN.

² God nop ag nİñjON, kİñ okok abe, gapman bİ kİb okok abe, kİrop magİlseK kod mİd tep gİNİMİN. Nİg gek me, cİN kapkap mİd tep gİl, God nop gos nİñjİg gİ, gİ tep gİlİg gİ mİdonİgabİN.

³ Nİb aknİb rek gİNİgabİN tep. God, Dİ Komİñ Yokep Bİ cİN ak, nop ak rek nep tep gİNİgab.

⁴ "Yad bin bİ okok magİlseK dİ komİñ yoknİg gebin ak, kİri magİlseK mİNİM tep yad ak nİj dİl, mİNİM tep mİNİM wagİN ak nİj tep gİNİMEL," ag gos ak nİñjİp.

⁵ Tari gİNİg:
God nokİM alap nep mİdeb.

Pen Bİ nab nİb ak, ak rek nep nokİM alap nep mİdeb.

God pİs kİd mİdeb;
cİN bin bİ pİs kİd mİdobİN.

Pen Bİ nokİM alap nep bin bİ dİ God eip jİM nİñiMİN rek lİp.

Bİ nİbak Krais Jisas, ne ke bİ yİb alap.

⁶ Tap si tap tİmel bin bİ okok magİlseK gİpal okok,
Krais Jisas ne mab bak alañ mİb goñ ne ke dİl,
yur kİb dİl, kİmİl, saj kİb cİN nİbak pİs nep tauak.

Nİb ak, God ag lak nİñ ak,

Krais Jisas gak nİbak bin bİ nİñjİl nİj dİnİgal okok,
ne kİrop magİlseK dİ komİñ yoknİgab.

⁷ Ar nİbak nep, Krais Jisas yİp ag lek, yad Jisas mİNİM tep dad ameb bİ alap mİdil, mİNİM tep nİbak bin bİ okok magİlseK ag nİ tep gİl, Juda bin bİ mer okok kİrop Krais Jisas mİNİM nİñjİd ak ag nİ ajpin. Yİp wög ag lak nİbak, nİñjİd yİb agebin.

⁸ Bİ okok, karİp lİm magİlseK okok, bİ ognap kİrop mİlİk ma yapek, pen pen ma agİl, kapkap jİM nİl nep mİdil, per nep God ageb rek nep gİl, nop nİñmagİl kİlan gİlİg gİ sobok genİmel ak, yİp tep gİNİgab.

⁹ Pen bin okok ak rek nep kapkap mİd tep gİNİMEL. Kİmkas kİri ma malİknİMEL. Tap gol dİl kİl tep gİpal okok, aka bis kİbap rek mani kİb tauep okok, aka walİ

mani kib tauep okok ma yimnitmel. Bin tap tep tep midb gonj yimbal okok, bin bi ognap cinop nijel tep ganj, agil, gipal ak, God nop tep ma gip.

¹⁰ Pen bin God nop nij dil sobok gin, apal okok, kiri bin bi ognap okok krop di tep gil, wog ognap gi nil, krop gi tep gil, ginimel. Nig ginigal ak, God nop tep ginigab.

¹¹ Bi okok God Minim ag nenimel ak, bin okok kapkap midil, nij tep ginimel.

¹² Yad bin okok krop agebin, kiri God Minim bi okok krop ma ag ninigal; kiri bi okok krop ma kod midenigal. Bi okok God Minim ag nenimel ak, bin okok kiri minim ognap ma agnimel.

¹³ God Adam nop ned gi lil, kisen bin ne Ip nop gi lak.

¹⁴ God mab magil mer agak ak, kijeki minim esek agek Adam ma njak. Bine Ip kijeki minim esek ak nijil gitimel gak.

¹⁵ Pen bin okok ni pai tik dapil, kaun dil, Krais Jisas nop nij dilig gi, bin bi okok krop midmagil liliq gi, Krais Jisas minim tep ne ageb rek nep gilig gi midenigal ak, God krop di komin yoknigab.

3

Bin bi Krais Jisas nij dipal okok krop kod midep bi okok

¹ Minim nijid yib agnig gebin. Bi ognap, Krais Jisas nop wog gil, bin bi nop nij

dipal okok krop kod midon, agil, gos ak nipal okok, gos tep yib nipal.

² Pen kiri bin bi Jisas nij dipal okok krop kod midep bi alap din, agnigabim ak, bi gi tep gipal okok nep nijil dinimib. Bin kiri nokim alap nep dil, bi sain tep, gos nij tep gil, tap timel ma gil, bin bi par okok nib ag wasu dam karip kiri eip nab adaq dil, bin bi Krais Jisas nij dipal okok krop ag ni tepe gil, gipal bi okok nep nijil dinimib.

³ Pen bi nig wain konjai nibal okok, bi kal yib jupal okok, bi minim pen pen apal okok, bi agon kilnok kibap mani midmagil lipal okok, krop nijil ma dinimib. Bi kapkap sain tikil, mid tep gipal bi okok nep nijil dinimib.

⁴ Bi bin ni pai amilgon kiri okok krop kod mid tep gel, ni pai kiri okok pen, bapi nijid agip, agil nipal, bi okok rek nep nijil dinimib.

⁵ Pen bi bin ni pai ne ke okok kod mid tep ma ginigab ak, ne titi gil God bin bi ne okok krop kod mid tep ginigab?

⁶ Bi Krais Jisas nop kisen nep nij dipal okok nijil ma dinimib. Bi Krais Jisas nop kisen nep nij dip ak, bi kib midebin, agil, yap pakek, God nop minim kib agil, ag ke okok yoknimin rek lip. Kijeki birarik nep, yad bi kib midebin, agil, God nop krig gek, God pen nop ag yokak rek ak, nop ak rek nep ginigab.

⁷ Bi dñigabim n̄ib ak, bin bi Krais m̄inim tep ak ma n̄ij d̄ipal okok n̄ijil, bi ak bi tep, agil gos n̄ipal, bi n̄ibak rek nep n̄ijil dñimib. Mer ak, bin bi Krais Jisas nop ma n̄ij d̄ipal okok bi n̄ibak nop ag juel, k̄jek gon nop dñimij rek l̄ip.

⁸ Pen n̄ibi bi kod middep nop wög gi ñeb bi ognap din, agnigabim ak, n̄ij tep gił dñimib. Bin bi okok, bi ak bi tep, agil gos n̄ipal bi n̄ibak nep n̄ijil dñimib. Kiri m̄inim n̄ijid nep agil, m̄inim tom ma agil, ñig wain konjai ma ñibil, kibap kilnok mani tap l̄ip gi ma d̄il, giłpal bi okok rek nep n̄ijil dñimib.

⁹ God Minim ak magilsek m̄inim n̄ijid nep agil, kilis gi n̄ij d̄il, mid tep giłpal bi okok nep n̄ijil dñimib.

¹⁰ N̄ib ak, ned wög s̄ikol ognap krop ag lem, kiri gī tep genigal ak n̄ijil agem, bī kodep bī ak nop wög gī ñeb bī midenimel.

¹¹ Pen bī kodep nop wög gī ñeb bin ognap din, agnigabim ak, ak rek nep n̄ij tep gił dñimib. Bin n̄ib okok ak rek nep bin tep nep midenimel. Bin bī okok, bin ak bin tep, agil gos n̄ipal, bin n̄ibak rek nep n̄ijil dñimib. Bin bī ognap krop ma ag juil, bin kapkap sain t̄kil, ñig wain konjai ma ñibil, m̄inim esek ma agil, tap ognap si ma d̄il, per gos n̄ij tep gī midenigab, bin n̄ibak rek nep n̄ijil dñimib.

¹² Pen bī kodep nop wög gī ñeb bī okok, bin kiri nokim alap nep d̄il, bine ñī pai amilgon kiri okok krop kod mid tep giłpal bī okok nep n̄ijil dñimib.

¹³ Wög gī ñeb bin bī okok wög kiri gī tep genigal ak, bin bī Jisas n̄ij d̄ipal nab sījak yib̄ tep d̄il, Krais Jisas nop n̄ij d̄i k̄lis gī midenigal.

¹⁴ Yad nep kasek n̄inigain, agil, nep mij aul ñu k̄il t̄kebin.

¹⁵ Pen kasek ma nenim ak, nak mij aul d̄i n̄ijil, c̄in God bin bī ne, bin bī God per komij middeb ak nop n̄ij d̄il c̄oc ne midobin okok, c̄in titi gī gī tep ginigabin ak, n̄inigan. C̄in God bin bī ne okok, j̄im ñil karip sap kilis yib̄ rek midon me, m̄inim n̄ijid ne ak k̄ir ginimij rek ma l̄ip.

¹⁶ N̄ijid nep, God minim ne ageb ak m̄inim n̄ijid yib̄ ageb:

Krais Jisas bī mis̄ goj lek, bin bī nop mis̄en n̄ijlak.

God Kaun, Jisas gī tep yib̄ nep gīp, agak.

Ejol seb kab ar alan sījak nop n̄ijlak.

Bin bī karip lim t̄goj t̄goj ajil,

m̄inim tep ne bin bī okok krop ag ñilak.

Bin bī karip lim ke ke okok nop n̄ij d̄ilak.

Nap ne nop dī melik tep aknib ke sek seb kab ar alan sījak dad amnak.

4

*God mìnìm tep ag ñobin,
apal ak pen mìnìm esek nep
ag ñebal*

¹ God Kaun misen agil agip, "Ñin kisen bin bi ognap Krais Jisas minim tep niñ dípal ak kírig gil, kíjeki minim tom nibak niñil, kíjeki kiyob niñlik yakam ne okok minim tom ag niñbal ak niñ díl, ar nibak nep kisen ginigal," agip.

² Bin bi kíjeki minim esek ag niñbal okok, kíri nag ar ak tep, nag ar ak timel, agil gos ma niñpal. Gos timid won kíri ak, ak tep, ak timel, apkop, pen gos timid won kíri ak ain miñan rek dagil yinek pis nep kír gip. Kíri minim esek nep ag niñbal.

³ Bin bi nib okok minim esek agil apal, bi okok bin ma dinimel, bin okok bi ma dinimel, apal. Kíri apal, tap magil nib okok tap niñeb pen tap magil nib okok tap ma niñeb asik mosik ginimel, apal. Pen God ne tap magil gil, bin bi yip niñ díl minim niñid yad niñ dípal okok, kíri tap magil okok magilsek tep agil niñniñgal, agil, gi lak.

⁴ God tap gi lak okok magilsek tep nep gi lak. God tap magilsek tep gi lak middeb okok me, cín bin bi tap alap asik mosik ma ginigabin. Tap tep gi lak middeb okok, magilsek tep, agil, di niñniñgabın.

⁵ Tari ginig: God nop sobok gil, tep gi, agenigabın ak, God minim ne ageb

rek, tap magil nib okok magilsek ke komij tep rek nep midenigab.

*Bin bi okok kírop ag ñi tep
ginimín*

⁶ Minim agebin aul, nanai namam ognap okok kírop ag ñi tep genigan ak, nak Krais Jisas wög gi ñeb bi tep midenigan. Nak ned ñi sìkol midil, Krais Jisas minim tep ne nep ag niñlak ak niñ tep gil, ageb rek nep kisen gil, gi damil, miñi ak rek nep minim tep ak niñil kisen gi pan.

⁷ Pen kesim yokop okok ag amil apil gipal okok ma niñnimin. Nak kiliç gil, God nop tep ginigab ar ak nep gi midenimin.

⁸ Bin bi ognap kiliç gil eksais gipal okok, miñ gon kíri kiliç ginigab. Pen nak kiliç gil God Minim ageb rek nep genigan ak, kiliç ke dinigan. God nop tep ginigab ar ak nep genigan ak, karip lim ar wagin aul midenigan ñin aul abe, karip lim ar alan siñak midenigan ñin ak abe, mid tep ginigan.

⁹ Minim agnig gebin nib aul, minim niñid yib, agil, pis nep niñ dinimin.

¹⁰ God per komij middeb ak niñ dipin ak me, gos sek midobin. Krais Jisas ne bin bi okok magilsek di komij yoknigain, agil, kimak. Bin bi Krais Jisas nig gak ak niñ denigal okok, God per komij middeb ak kírop magilsek pis nep di komij yoknigab.

CİN gos ar nokİM nİbak nep nİñjİl, wög kİlis gİ mİdobİN.

¹¹ MİNİM agebin aul, nak bin bİ okok kİrop ag ñek nİñnİmel.

¹² Bin bİ ognap, nep bİ praj, agİl, mİNİM agnİgan ak ma nİñnİmel rek lİp ak, nak nİñ teP gİNİMİN. Pen nak gİ teP gİlİg gİ nep gek amek, bin bİ Krais Jisas nop nİñ dİpal okok, nak mİNİM teP ageban rek, nak gİ teP geban rek, nak bin bİ mİdmagİl lİpan rek, nak Krais Jisas nop nİñ dİ wös gİpan rek, nak mİñ kİbİñ teP ar ak nep ameban rek nİñjİl, kİri ke ak rek nep gİNİgal.

¹³ Yad nİñgİain ak pen yİp kod mİdeban nİñ aul, bin bİ okok kİrop God MİNİM ak udİN lİ aglİg gİ, mİNİM wagİN ak ag ñilİg gİ, gİ mİdenİMİN.

¹⁴ Pen ned okok bin bİ Krais Jisas nİñ dİpal kİrop bİ kod mİdep bİ okok, ñiñmagİl kİri dİ nabİc ar nep ak lİl, God kİrop gos ñek, nak kİsen tari tari rek gİNİgan mİNİM ak agel, God nep tap teP ke ñak ak saköl ma gİNİMİN.

¹⁵ Tap agesin aul, nak gos ar nokİM nep nİñjİl, kİlis yİb gİNİMİN. Nİg genİgan ak, nak Krais Jisas kanİb teP ne ak kİlis gİl, pİg gİ rİkİd ag ameban ak, bin bİ okok magİlseK nİñnİgal.

¹⁶ Nak nİñ teP gİl, God MİNİM ageb rek nep gİlİg gİ mİdenİMİN. Nİñ teP gİl, God MİNİM ageb rek nep gos nİñlİg gİ mİdenİMİN. Nİg gİl kİlis gİ dam dam gİ

mİdenİgan ak, nak ke abe, bin bİ mİNİM nep nİñnİgal okok abe, kİrop dİ komİñ yoknİgan.

5

Krais bin bİ ne okok kİrop kod mİd teP gİNİMİN

¹ Bi nap sİkop ognap kİrop ma ag gİNİMİN; nap nak ke ag ñi teP gİpan rek ak, kİrop ak rek nep ag ñiñmİn. Bi praj okok, namam nak ke gİ teP gİpan rek ak, kİrop ak rek nep gİNİMİN.

² Bin nonİM okok, nanIM sİkop nak ke gİ teP gİpan rek ak, kİrop ak rek nep gİNİMİN. Bin praj okok, nanai nak ke gİ teP gİpan rek ak, kİrop ak rek nep gİNİMİN. Nak gos teP ar ak nep nİñjİl, gos tİmel ognap ma nİñnİmİn.

Bin kañıl

³ Bin kañıl ñi pai kİri ma mİdeb okok kİrop kod mİd teP gİNİMİN.

⁴ Pen bin kañıl ñi pai kİri ognap mİdenİmel, kİrop agenİMİN, Krais Jisas nop nİñ dİpal rek, nİpİs nonİM sİkop ned kİrop tap magİl ñöliçgİpal rek, mİñi kİrop pen tap magİl ñiñ kod mİd teP gİNİMEL. Nİg genİgal ak me, God nop teP gİNİGAB.

⁵ Bin kañıl ke ausek yİb mİdeb ak, ne God nokİM yİp kod mİdenİGAB, agİl, pİb nab kİslİM eyaÑ God nop sobok gİlİg gİ nep mİdeb.

⁶ Pen bin kañıl yİn pİn gİ ajpal okok, komİñ mİdobİN, agİl nİpal ak pen kİmeB rek mİdebal.

⁷ MİNİM agebin nı̄baul, bin bı̄ okok kırop ag nı̄ te pınımın nı̄ñıl bin kañıl abe nı̄ pai sıkop kirī okok abe mìnım nı̄baul nı̄ñıl kisen gel, kırop mìnım alap ma middenigab.

⁸ Pen bin bı̄ an, bin bı̄ ne ke yı̄b okok, nı̄pis nonım sıkop ne ke okok, dı̄ te pı̄gil tap nı̄ñeb nı̄l ma gınigab ak, ne Krais mìnım te p ne ak kırı̄gıl nı̄g gınigab. Bin bı̄ Krais nop ma nı̄ñ dı̄pal okok, tı̄mel yı̄b gı̄p nı̄bak rek ma gı̄pal.

⁹ Pen bin kañıl ognap agı̄l, "Yı̄b cın ak bin kañıl okok eip nı̄u kıl tı̄kıl cınop abe tap nı̄ñeb tap okok nı̄nımib," agenimel, nı̄ñ rep gıl yı̄b kırop dınımib. Bin mı̄lep mı̄ aknı̄b nı̄n juıl omal nokım (60) yınak, bı̄ nokım alap nep dek kı̄mak, bin kañıl okok nep dınımib.

¹⁰ Bin kañıl bin bı̄ ognap nı̄ñel te pınımın bin kañıl ak nep dınımib. Bin mı̄ñ te p ar ak nep gıl, nı̄tai sıkol kod mı̄d te pı̄gil tı̄mid ukek mı̄d te pı̄gil okok, bin bı̄ okok nı̄b apel dı̄ te pı̄gil tap magıl nı̄l, bin bı̄ Krais nop nı̄ñ dı̄pal okok kırop wög ognap gı̄ nı̄l, bin bı̄ koslam mı̄dıl gos par lı̄ midebal okok kırop dı̄ te pı̄gı̄p, bin kañıl ak nep dınımib.

¹¹ Bin kañıl mı̄lep ma lı̄pal ognap, yı̄b kırop ma dınımib. Krais nop cı̄g gınigabin agnigal ak pen mı̄d damıl, mı̄dmagıl kirī pılı̄s gek, bı̄ kisen nı̄b dı̄l nop cı̄g gın, agı̄l, Krais nop kırı̄gıl

gıl bı̄ kisen nı̄b dınigal.

¹² MİNİM kirī ke ned aglak ak tı̄b junigal ak, God nı̄ñek tı̄mel gek, mìnım middenigab.

¹³ Pen bin kañıl mı̄lep ma lı̄pal okok, kirī wög yı̄b ma gıl, yokop karıp karıp gı̄ ajlı̄g gı̄, bin bı̄ ognap ag julı̄g gı̄, mìnım tom ma agep okok aglı̄g gı̄, nı̄b gı̄pal nı̄b gı̄pal aglı̄g gı̄, gı̄ midebal.

¹⁴ Bin kañıl kirī bı̄ kisen nı̄b dı̄l, nı̄tai sıkıl, karıp kirī ke wög gıl, mı̄d te pınigal ak te p. Mı̄d te pınigal ak, bin bı̄ God nop mılı̄k yapek nı̄pal okok, cınop ag junimel rek ma lı̄nigab.

¹⁵ Pen bin kañıl ognap Krais Jisas nop kırı̄g gıl bı̄r Seten nop kisen gı̄pal.

¹⁶ Bin Krais Jisas nop nı̄ñ dı̄pal okok, bin kañıl yakam kirī ke alap mı̄donımın, kirī ke kod middenimel. Bin bı̄ Krais nop nı̄ñ dı̄pal okok jı̄m nı̄l, bin kañıl ke ausek yı̄b midebal okok nep kod middenigal. Mer ak, bin kañıl koñai mı̄del, koslam yı̄b kod middenigal.

*Bin bı̄ Krais nı̄ñ dı̄pal okok
kırop bı̄ kod midebal bı̄ okok*

¹⁷ Bı̄ kirī bin bı̄ Krais Jisas nı̄ñ dı̄pal okok kırop kod mı̄d te pı̄gil okok, bin bı̄ Krais nı̄ñ dı̄pal okok, bı̄ nı̄b okok rek kırop dı̄ te pı̄gil pe te pı̄nımel. Bı̄ kılı̄s gıl Krais mìnım te p ak ag nı̄tajpal okok abe, bı̄ kılı̄s gıl Krais mìnım te p ak bin bı̄ ne kırop ag nı̄bal okok abe, bı̄ nı̄b

okok rek krop dī tep gil pe
tep n̄in̄imel.

¹⁸ God Minim nu kıl t̄kıl
aglak, "Tap wid magil tau
cib jakel, magil okok ke lıl,
cög okok ke lıl gañ, agil,
kaj kau ponid damıl, wid
magil ognap n̄in̄igal, agil,
meg migan krop nag li r̄ibik
ma ḡin̄imib; wög ḡipal rek
ak, ognap n̄in̄ig, n̄in̄imel,"
aglak. Pen minim alap aglak,
"B̄t wög ḡipal okok, krop pe
ñeb," aglak.

¹⁹ Bī nokim alap nep apil
agnigab, "Bin bī Krais niñ
dīpal krop bī kod midep
bī ak, niñ gil niñ gil gī
timel gip," agenimij ak, ma
niñnimin. Bin bī omal aka
bin bī omal nokim rek niñil,
apil agenimel ak, niñid apal
rek lip, agil, niñnimin.

²⁰ Bin bī Krais niñ dīpal
krop bī kod midep bī ak,
tap si tap timel gip ak ma
kiri ḡin̄igab ak, Krais bin
bī am mogim ḡin̄igal niñ ak,
magilsek niñ midel niñlig
gī, nop ag ḡin̄im. Niñ
genigan ak, bin bī ognap
niñel, ne kaun dīl, kisen niñ
ma ḡin̄igab.

²¹ Bī yad okok gī timel
ma ḡipal, bī niñbi okok nep
gī timel ḡipal, agil, gos ak
ma niñnimin. Minim wagin
midonimij ak, niñ tep gīl
nep agnimein. Nep minim
niñbaul yokop ma agebin;
God, Krais Jisas, ejol ne ag
lak okok niñ midel niñlig gī
agebin.

²² Pen Krais bin bī krop
kod midep bī okok, kasek
niñmagil nak nabic krop

ar ak lıl, wög nībak ma ag
linim. Bin bī ognap tap si
tap timel genimel ak, nak eip
ma ḡin̄im. Nak bī asin ma
mideb rek nep midenim.

²³ Pen nep tap per per
gil, yipil suip ak, nak miñi
niñig nep ma niñnim, niñig
wain s̄ikol s̄ikol ognap sek
niñnim.

²⁴ Bin bī tap si tap timel
ḡipal ak, ognap misen gel,
kasek nep niñil minim ag
ḡin̄igabin. Pen bin bī og
nap tap si timel kapkap we
gil gel, kasek ma niñigabin.
Kisen niñigabin. Mer ak,
God minim kib agnigab niñ
ak nep misen linigab.

²⁵ Pen niñ akniñ rek nep,
bin bī kiri bin bī ognap
krop gī tep genigal ak,
ognap misen midek, kasek
nep niñigabin. Pen kasek
ma niñigabin ak, we gil
midonimij rek ma lip.

6

Bin bī miñ wög gep okok

¹ Krais bin bī ne ognap kiri
miñ wög gep bin bī midebal
okok, bī kib krop tau dolak
okok dī tep ḡin̄imel. Niñ
genigal, bin bī ognap niñil,
God nop ag juil, Krais Jisas
minim tep ag niñibin ak ag
juil, ma ḡin̄igal.

² Pen bin bī Krais nop niñ
dīpal okok, bī Krais nop niñ
dīpal ognap krop miñ wög
gī niñlig gī, gos timel niñil,
Krais bin bī mam cin ke
okok tari ḡin̄ig krop miñ
wög gobin, agil, ma agnimein.
Mam tep cin Krais nop niñ

dıpal okok kırop wög gi
ñobın, agıl, wög kırop ak gi
tep yib gìnìmel. Mìnìm ñu
kıl tıkebin aul bin bi okok
kırop ag ñi tep gek nıññìmel.

*Tap kojai dìn, agıl, gos ak
nipal*

³ Bin bi ognap, Bi Kib
cın Jisas Krais ne mìnìm tep
agak ak abe, mìnìm tep ne
per ag ñibın ak abe kırıg gił,
mìnìm ke ognap ag ñinigal
okok,

⁴ cın nep bin bi kib
mídobın, agıl, sakol ñagıl gos
ma midek, niğ gipal. Nib ak,
kiri bin bi ognap kırop gos
tìmel niñıl, mìnìm magıl ar
ak nep pen pen ag amił apıl
gił, bin bi ognap niñel miñık
yapek, kal juıl, mìnìm tìmel
agıl, gos tìmel nipal.

⁵ Kiri Jisas mìnìm niñid
ne ak kırıg gił, God kanib
amniğabın ak kibap kılnoch
mani tap okok dìnigabın,
agıl, gos tìmel nep niñıl, per
per nep mìnìm pen pen apal.

⁶ Pen cın Krais Jisas niñ
dıl, tap cın bir mideb ak miñ
miñ gìnigabın ak, cın tap
tep yib alap dıl, mid tep yib
gìnigabın.

⁷ Ami sıkop cınop tık dolak
ñin ak, tap ognap sek ugai
ma donok. Pen kımniğabın
ñin ak, ak rek nep tap ognap
sek dıl ma amniğabın.

⁸ Nib ak, tap ñiñeb ognap,
waliç cın ognap midonimın,
tap cın rek sıkol me ak, agin.

⁹ Pen bin bi tap kojai dìn,
agıl gos nipal okok, sakol
ñagek, gos nokım nıbak
kırop lıp gi dı amek, kımın

tap ñiñníg apel, gon dek, dai
yur kib dıpal ak rek kırop
gìnigab. Kırop piş nep gi
timel gìnigab.

¹⁰ Bin bi agon kılnoch kibap
mani tap okok midmagıl
lıpal okok, tap si tap timel ar
ke ke kojai nep gipal. Ognap
gos nıbak niñıl, God nop gos
ak kırıg gił, mid tep ma gił,
kırop ke mapın timel yib
gìnigab.

*God tap ñinmagıl ar nep li
ñak ak, dı tep gìnìmin*

¹¹ Timoti. Nak God bi ne
mideban ak me, tap timel
tap esek agesin aul magılsek
bił gił, gi tep gił, God ageb
rek nep gił, Krais Jisas niñ
dıl, bin bi okok midmagıl lıl,
kılıs gił gi damıl, bi kapkap
sain tıkił, gi midenimın.

¹² Nak Jisas niñ dıpan
rek, ñin ognap miker apek,
koslam midenigan, pen nak
kılıs gił, Krais mìnìm tep
ak kisen gìnìmin. Bin bi
kojai niñ mideb niñlig gi,
yad Krais Jisas nop niñ dıpin,
agnak ñin nıbak, ne komın
per midep won ak nep ñak.
Komın per midep won nıbak
di wös gìnìmin.

¹³ God tap okok magılsek
komın won ñeb ak abe,
Krais Jisas Podias Pailot nop
mìnìm yipid gił agak ak abe,
kiri niñ mideb niñlig gi, nep
kılıs gił agebin,

¹⁴ mìnìm nep agebin aul
magılsek niñ tep gił, kisen
gił, gi tep gił gek amek, Bi
Kib cın Jisas Krais adık gi
onigab. Nak niğ genigan,

bin bî ognap nîñjîl nep ag junîmel rek ma lînîgab.

¹⁵ Jisas adîk gi onîgab ñîn nîbak, God ne ke ag lak. Ñîn ag lak ñîn nîbak nep Jisas ne kauyan adîk gi onîgab. God Bî tep ke yîb. Ne nokîm nep tap okok magîlsek kod mîdeb. Ne kinj okok magîlsek Kinj kîri mîdeb. Ne bî kîb okok magîlsek Bî Kîb kîri mîdeb.

¹⁶ Pen ne nokîm nep kîmnîmîn rek ma lîp; ne per per nep mîdenîgab. Melîk tep ne ak ke yîb mîdeb. Bin bî ognap nop udîn ma nîpal yîb; bin bî ognap nop udîn nîjnîmel rek ma lîp. Bin bî alap ne mîdeb manj sînjak amnîmel rek ma lîp. Ne God Bî kîlîs yîb aknîb ke ak, bin bî magîlsek nîñjîl, yîb ne ak per per nep agel ar amnañ. Nîb aknîb rek tep.

¹⁷ Bin bî agon kîlnok kîbap mani tap konjai mîdeb okok kîrop agenîmîn, cîn nep bin bî ke yîb mîdobîn, agîl, tap kasek kîrig gînîgab okok gos ma nîjnîmel; God cînop bin bî kod mîdîl, mîd tep gînîgal, agîl, tap tep tep konjai nep cînop per ñîb ak nep dîl, gos sek mîdojîn.

¹⁸ Nîb ak, kîrop agenîmîn, tap konjai mîdeb rek, bin bî okok dî tep gîl, kîrop yîmîg nîñjîl, tap kîri ognap kîrop abramek nîjnîmel. Kîri bin bî ognap kîrop gi tep gîl, gi dad amel dad amel, kîrop masos ma gînîmîn.

¹⁹ Nîb aknîb rek genîgal ak, kîri tap tep yîb kîri alap mîdenîgab God karîp lîm ne

seb kab ar alanj sînjak, nîñjîl kîri amîl komîn per mîdep won ak pîs nep dîl, per nep per nep komîn mîdenîgal. Komîn mîdep magîl nîbak, komîn magîl nîñjîd yîb.

²⁰ Timoti. God tap ñînmagîl ar nep ñî lak ak, dî tep gînîmîn. God nop gos ma nîñjîl mînîm esek mînîm yokop per per ag amîl apîl gîpal okok abe, mînîm saköl ñâgek pen pen apal okok abe, ma dînîmîn.

²¹ Bin bî ognap, mînîm esek kîri nîbak dîl, mînî God Mînîm yîpîd gîl nîpîn, agîl, ke tam ak amîl, Jisas mînîm tep ne nîj dîlak ak pîs nep kîrig gîpal.

God nep mapîn nîñjîl, kod mîdenîmîn.

2 Timoti Pol mīj kīsen nīb ak Timoti nop ū kīl tīkak

¹ Yad Pol. God gek nījil yad Krais Jisas nop cīg gīl, komīj kīsen nīb komīj per mīdepin ag lak ak dīpin. Nīg nījil, God ne ke agek, Krais Jisas mīnim tep dad ameb bī ne alap mīdebin.

² Nī mīdmagīl yad Timoti, nep mīj nībaul ū kīl tīkebin. Bapi God, Bī Kīb cīn Krais Jisas, nep yīmīg nījil, dī tep gīl, kod mīd tep ger me, nak kapkap mīd tep gīnīmin.

*God mīnim ag ū nobin ak,
nabīj ma gīnīmin*

³ Apīs based sīkop God nop wōg gī ū mīdelīgīpal rek ak, yad ak rek nep gos omal ma nījil God nop nep gos nījil, wōg ne gī ū bin. Yad pīb nab kīslīm eyan God nop sobok gīpin ak, yad per nep yīb nep aglīg gī, God nop tep agebin.

⁴ Sil agnak ak gos nījīgīl gī mīdebin. Nīb ak, nep am nījil, yad mīñ mīñ yīb gīnīgain.

⁵ Nak gos nokīm ar nep nījil Krais Jisas nop nīj dī wōs gīpan ak nījīgīl gī mīdebin. Napīs Lois eip, nanīm Yunis eip, Krais Jisas nop nīj dī wōs gīl mīdölgīpir rek, nak ak rek nep nop nīj dī wōs gīpan, agīl gos nīpin.

⁶ Nak Krais Jisas nop nīj dī wōs gīpan rek, yad nep agebin, ūnmagīl yad dī nabīc ar nep ak len, God nep tap tep ūk ak, gos nījīgīl gī mīdenīmin. Tap nep nab adan mīdeb nībak, pīgenīmin mīlanj gīnīmin.

⁷ God ne Kaun ne cīnop ūnek, ma pīrīkīn; God Kaun ne gek, cīn kīlī sek mīdīl, bin bī okok kīrop mīdmagīl līl, gos mīb gon cīn ke gos gīp ar ak ma gīn.

⁸ Nīb ak, nak Bī Kīb cīn mīnim tep ne ag ūl, nabīj ma gīnīmin. Bin bī okok kīrop abramek ag ūnīmin. Yad Bī Kīb mīnim tep ne ag ūnenek, yīp mīñ līlak ak, nep ak rek nep nabīj ma gīnīmin. Pen God ne kīlī ne nep ūb rek, Jisas mīnim tep ak ag ū ajenīmin. Nīg genīmin, nep gī tīmel genīmel, gos par ma nījīmin.

⁹ God cīnop dī komīj yokīl, bin bī sīj yad ke mīdenīgabīm, agak. Cīn nag tep ar ak gon nījil God cīnop ma dak; ne ke ned nīg gīnīgain, agak rek, cīnop bin bī mapīn yīb nījil dak. Karīp līm bīrarīk ped okok ma gī lak ūn ak, God bin bī mapīn yīb nījil, Krais Jisas bin bī okok kīrop dī komīj yoknīgab, agīl gos ak nījak.

¹⁰ Pen mīñi, God bin bī mapīn yīb nījīp ak, mīsej ūpīn. Krais Jisas apīl, cīnop bin bī nen agīl kīmak ak me, God cīnop bin bī magīsek mapīn yīb nījīp ak, mīsej yīb ūpīn. Krais Jisas cīnop

bin bî nen agîl yur dîl kîmak ak me, mîñi kîmeh won ak kîlîs alap ma mîdeb. Jisas nîg gek ak me, komîn mîdep won ak abe, komîn per mîdep won ak abe, cînop bin bî mîseñ yomîb.

¹¹ Mînîm tep nîbak bin bî okok magîlseñ nîñlaj, agîl, Krais Jisas ne ke yîp ag lek, yad Jisas mînîm tep dad ameb bî ne alap mîdîl, mînîm tep nîbak bin bî okok magîlseñ ag nî tep gîl, mînîm yîpîl ak ag nî tep gîl, gîpin.

¹² Jisas mînîm tep ne ak ag nî ajenek ak me, yîp gî tîmel gel, koslam mîdebin. Pen yad kaun amek nîñlig gî ma mîdebin; yad gos sek mîdebin. Bî nîñ dîpin ak, Bî nîbak bîr nîpin. Yad nop tap nîbin ak, ne tap nîbak dî kod mîd tep gîl, gî dam dam, nîñ kîsen ak onîgab.

¹³ Mînîm apin nîpan ak, yîpîd gîl nep mîdeb, agîl, nak bin bî okok kîrop ag nînîmîn. Nîg gîl, Krais Jisas nop nîñ dîlig gî, bin bî okok kîrop mîdmagîl lîlig gî, gî mîdenîmîn. Krais Jisas nop cîg tep gîpan ak me, nak nîg gînîmîn rek lîp.

¹⁴ God tap tep nînmagîl ar nep lîp ak, yîprig dî tep gînîmîn. Kaun Sîñ cînop nab adan mîdeb ak, kîlîs ne nep gî ñek, yîprig dî tep gînîmîn.

¹⁵ Nak nîpan, bin bî Esia Propins nîb okok magîlseñ yîp kîrig gîpal. Pigelas abe, Emogenis abe, nîg aknîb rek nep gîpir.

¹⁶⁻¹⁷ Bî Kîb ne Onesiporas bin bî karîp ne okok yîmîg nîñjîl dî tep gînîmîj. Tari gînîg: ne taun kîb Rom ap mîdek nîn ak, nabîñ dînîgain, agîl, yîp ma kîrig gak. Yad sîñaul mîñ mîdebin, ne koslam pîyo nîñjîl, apîl yîp nîñjak. Nîn konjai nep apîl nîñek, yîp tep yîb gak.

¹⁸ Nîb ak, nîn kîb kîsen ak, Bî Kîb ne Onesiporas nop yîmîg nîñjîl dî tep gînîmîj. Epesas mîdenek, yîp dî tep gîl tap ke ke tari tari konjai nep gî ñoligîp ak, nak ke nîñ tep gîpan.

2

Jisas nop cîg gîl, ami bî ne rek midon

¹ Pen nî yad Timoti. Nak Krais Jisas nop kîsen genîgan ak, ne nep yîmîg nîñjîl dî tep gînîgab. Nîb ak, nak gos ar nokîm nep nîñjîl, kîlîs gîlig gî mîdenîmîn.

² Mînîm tep bin bî okok kîrop per ag nîbin nîpan ak, bin bî Krais Jisas mînîm tep kîsen gîpal ognap pîyo nîñjîl, ag nî tep gînîmîn; kîri pen bin bî nî pai ognap kîrop ag nî tep gînîgal.

³ Krais Jisas nop wög gîpîn rek, bin bî ognap cînop gî tîmel gel, koslam mîdobîn. Nak ak rek nep, Jisas Krais ami bî tep ne mîdeban ak me, yîp ak rek nep gînîgal, agîl, pîrîkîl, nop ma kîrig gînîmîn; wög ne ak abramek gînîmîn.

⁴ Ami bî okok, bî kîb kîri ak nop tep gañ, agîl, gos ar

nokim ak nep nopal. Tap sön ar okok, agil, gos ak ma nopal.

⁵ Bin bi resis gipal okok, bi resis kod midebal okok apal apal rek nepgil, tap tep dipal.

⁶ Pen bin bi maj wög gipal okok, tijil yur dipal rek, kiri ke ned pag niñnjimel. Kisen bin bi ognap pag niñnjigal.

⁷ Minim agebin aul, nak niñlig gi midek, Bi Kib nep gos nek, niñ tep ginigan.

⁸ Jisas Krais nop gos niñlig gi midenim. Depid ni tikek, tik dam dapil gil, Jisas nop tik dolak. Ne kimil warikak. Jisas Krais minim tep ag nibin ak, minim nibak me ak.

⁹ Yad minim tep nibak ag nenenk, yip bi timel alap rek miñ lel midebin. Pen God Minim ak miñ ma mideb.

¹⁰ Nib ak, God bin bi dinigain, agil, niñ lak bin bi okok, Krais Jisas krop dikomij yokek, kiri God eip melik tep ne sek per per nep komij midenimel, agil, bin bi okok yip milik yapek gi timel genigal ak, yad pirkil ma kiri ginigain.

¹¹ Minim pis nep niñ dep alap agnig gebin:

Cin Jisas eip kimnok ak me, ne eip per per nep komij midenigabin.

¹² Krais Jisas nop wög gon, bin bi okok cinop milik yapek gi timel genigal ak, pirkil ma kiri ginigab in ak,

ne Kin midil bin bi okok kod midenigab nin ak, cin ne eip midil, ak rek nep bin bi okok kod midenigabin.

Krais Jisas nop ma nippin, agnigab in ak, cinop ak rek nep, krop ma nippin, agnigab.

¹³ Pen Krais Jisas minim tep ageb rek ma ginigab in ak, ne minim tep ne ageb rek nep ginigab.

Tari ginig: Krais per nep minim niñid nep ageb; minim niñid nibak kiri ginim in rek ma lip.

God wög ag lak ak, kilis gil gi tep ginim in

¹⁴ Minim nu kil tkebin nibaul, bin bi okok krop per per ag ni tep gek sakol ma ginimel. Nak bin bi okok krop ag ni tep ginim in, Bi Kib niñ midek niñlig gi, kiri minim magil ar ak nep pen pen ag amil apil ma ginimel; minim magil pen pen agnigal ak, tap tep alap ma ginigab; bin bi minim nibak niñjigal okok, krop gi timel yip ginigab.

¹⁵ Yad God nop wög gi tep gil, minim niñid ne ak yipid gil nep ag ni tep ginigain ak, God yip tep agnigab, agil, gos ar nokim nibak nep niñil, kilis gilig gi midenim in.

¹⁶ God nop gos ma niñil minim yokop per per ag amil apil ginigal ak, nak eip ma agnim in. Ag dam dapil gil,

kiri God Minim nijid ak krig gil par okok amnigal.

¹⁷ Minim esek ag ninigal nibak, soi sikol alap lil, mid damil, kisen soi kisak kib yib lip rek ak linigab. Bi ag neb bi Aimenias eip, Pailitas eip, kiri ar nibak gipir.

¹⁸ Bi okok God Minim nijid ak krig gil apal, "Cin bir wariknok; kimil kauyan ma wariknigabin," apal. Pen kiri minim esek nibak agel, bin bi ognap Jisas minim tep ak bir krig gipal.

¹⁹ Pen God karip sap pijnil gi tep gak ak kilis mideb. Sap nab sijak nu kil ognap mideb: "Bi Kib ne bin bi ne ke nijip." Minim alap abe mideb: "Bin bi kiri Bi Kib bin bi ne midobin, apal okok, nag timel ar ak ma amnimel."

²⁰ Pen karip kib yib okok, kinan ke ke mideb. Kinan ognap, gol aka silpa dil gipal. Ognap pen mab aka lim nep dil gipal. Ognap dil, tap acir mer, tap tep tep okok nep lipal; pen ognap tap yokop abramek okok lipal.

²¹ Bin bi Krais Jisas nij dipal okok magilsek akni rek nep. Bin bi an an tap acir tap abramek okok asik mosik ginigal okok, kiri bin bi sij ne ke midil, wog tep tari tari midenigab okok kiri miñ miñ gilig gi ginigal. Nib ak, Bi Kib bin bi sij ne ke nib okok nijil, krop wog tep ognap ag linigab.

²² Pen bin praj bi praj ognap gos timel nopal rek ak ma nijim. Nak pen gi

tep gil, God ageb rek nep gil, Krais Jisas minim tep ne nij dil, bin bi okok midmagil dil, kilis gil gi damil, bi kapkap sain tikil, gi midenim. Bin bi midmagil asin ma mideb rek midil Bi Kib nop sobok gipal okok eip jem nill midil, agesin ar nibak nep gi midenim.

²³ Pen minim yokop ag amil apil gil, pen pen tibron tauron gipal bin bi okok eip ma agnim. Tari ginig: nij genigal ak, kisen milik yapek, kal juil, minim timel agil, pen pen gos timel nijigal.

²⁴ Bin bi Bi Kib nop wog genigal okok, pen pen ma agil, kapkap midil, bin bi di tep gil, ag ni te gipal. Krop gi timel genimel, pen gi timel ma ginimel.

²⁵ Pen bin bi ognap minim krop ma denimel, kiri pen kapkap ag ni te gilig gi midel, God bin bi nib okok krop gos te nek, tap si tap timel gipal ak tari ginig nij gipin, agil, adik gi nop ken ar apil, minim nijid yipil yib ak nij dinimel rek lip.

²⁶ Nij gil kapkap ag ni te gilig gi midel, gos te apek, Seten krop tom tom agil dek, kid ne ak midil, minim tom ne nij dipal ak krig gil, mid te gipal.

3

Nin kisen nibaul bin bi gi timel yib ginigal

¹ Pen nak nijpan, nin kisen nibaul bin bi koslam midenigal.

² Kiri mi'b gonj kiri nep gos niñjil, agon kîlnok kîbap mani nep midmagil lîl, cîn nep bi' kîb midobin, agîl, yi'b kiri ke dap ranil, bin bi' okok kîrop ag juil, minim nap sîkop kîrop minim tib juil, bin bi' kîrop gi' tep gi'pal okok kîrop tep gi'pal ma agîl, God nöp gos ma niñnigal.

³ Kiri bin bi' ognap midmagil ma lîl, bin bi' kîrop gi' timel ginigal ak niñjil ma kîrig gi'l, bin bi' ognap kîrop minim timel minim tom agîl, kapkap sain ma tîkil, kal timel yi'b gi'l, tap tari tari tep middeb ak niñjel, kîrop milik yonigab.

⁴ Kiri mimig niñjil, abramek gi' timel gi'l, cîn nep bin bi' kîb midobin agîl, mi'b gonj cîn ke tep ginimin ar ak nep gi'l miñ miñ gi'n agîl, God nöp midmagil ma linigal.

⁵ Cîn bin bi' ni'b okok niñjil, bin bi' God nöp niñ dîpal rek nep gi'pal, agnigabin ak pen God Kaun ne gek, kîlis sek midil, God ageb rek nep gi'n, agîl, gos ma niñnigal. Bin bi' ni'b aknib rek gi'pal okok kîrig gi'l, eip mogim ma ginimin.

⁶ Bi' ni'b okok rek ognap, kapkap karip karip piyo am niñ amel niñlig gi', bin gos tep ma middeb okok, kîrop wasu ag dîl karip mi'gan kiri dad amel, kiri minim esek kîrop ag ñel, bin ni'b okok pis ken ni'b okok amnigal. Bin ni'b okok, tap si tap timel gi'pin okok acir ak, titi gi'lig gi' yokil, mid tep gi'n, agîl, mîker kîb yi'b niñjil, gos

par niñlig gi' midebal. Pen midmagil kiri pi'lis gek, gos timel ke ke konai nep am kîrop di' okdan okil gi'l, kanib timel ni'b okok di' li'p gi' dad ameb.

⁷ Bin ni'b okok rek, minim okok ni'b okok ni'b niñnigal ak pen Krais Jisas minim tep ak niñenigal ak, ak minim niñid me ak, agîl, ma niñnigal.

⁸ Pen bi' Janis Jabris bi' omal Mosis minim agak ak yo niñrek ak rek, bi' esek apal okok ak rek nep Krais Jisas minim niñid ak yo ni'pal. Kiri gos timel yi'b nep niñjil, Krais Jisas minim tep ak kîrig gi'pal.

⁹ Pen gi'pal ar ni'bak tapin ger amni'min rek ma li'p. Janis Jabris bi' omal gi' timel girek, bin bi' mîsen niñlak rek ak, bin bi' miñi ni'b aknib rek nep minim tom ag ni'bok ak rek nep mîsen niñnigal.

Jisas Krais minim tep ak niñ di' tep ginimin

¹⁰ Pen nak yad eip midil, gos ar nokim nep niñjil, Jisas Krais minim tep ag ni'bin ak abe, nag tep ar yad gi'pin ak abe, nak bir niñ tep gi'l ni'b aknib rek nep gi'pan. Krais nöp niñ di' wös gi'l, wög ne kîlis yi'b nep gi'lig gi', bin bi' okok kîrop midmagil lîl, mîker apek koslam midil ma kîrig gi'pin ak, nak bir ni'pan.

¹¹ Krais minim tep ag ñenek yi'p gi' timel gel koslam midenek ak, nak bir ni'pan. Bin bi' taun kîb Adiok,

Aikoniam, Listra okok yip gi t̄imel gel gel, koslam yib m̄denek ak pen Bi Kib yip di komiñ yokak ak, nak b̄ir n̄pan.

¹² Bin bi Krais Jisas nop cig gi, ageb rek nep gin agnigal okok, k̄rop magilsek mīker ñel, koslam m̄denigal.

¹³ Pen bin bi t̄imel minim esek ar ak nep ag ñibal okok, gi t̄imel yib gel gel amek, k̄ri ned bin bi t̄imel m̄deligipal rek mer, k̄isen bin bi t̄imel aknib ke m̄denigal. K̄ri ke God kanib tep ak ma niñil, bin bi ognap k̄rop minim esek nibak ag ñel, k̄ri ak rek nep God kanib tep ak ma niñinigal.

¹⁴ Pen nak ñi s̄ikol nep midil, nep Krais Jisas minim niñid ak ag ñel, niñil pis nep niñ d̄ipan minim tep ak k̄ilis gi, niñ dilig gi, ageb rek nep giliç gi, gi m̄denimin. Cin bin bi nep minim tep ak ag ñon niñnak ak, nak cinop b̄ir n̄pan.

¹⁵ Nak n̄pan, ñi s̄ikol yib m̄denak ñin ak, nak God Minim Siñ ak b̄ir niñnak. Cin God Minim Siñ ak udin li niñenigabin ak, God Minim Siñ ak cinop gos kid yik niñeb won nibak ñek, Krais Jisas nop niñ don cinop di komiñ yoknigab minim wagin ak niñ tep ginigabin.

¹⁶ God Minim ak magilsek, God ne ke ake l̄il Kaun ne ak pīgak. Nib ak, God Minim ak magilsek bin bi okok k̄rop ag ñil, bin bi minim niñid k̄irig gīpal okok timid ukil, bin bi k̄ri, titi gīl God Minim ageb rek gin, ag gos n̄pal okok, k̄rop kapkap sain tikil ag ñi tep gīl, ginimin.

okok k̄rop ag gīl, bin bi k̄ri, titi gīl God Minim ageb rek gin, agīl gos n̄pal okok k̄rop ag ñi tep gīp.

¹⁷ Nit̄ gīp ak, God nop wög gī ñeb bin bi ne okok, God Minim ak niñ tep yib gīl, God k̄rop wög tep tari tari ag lip ak, k̄ri gos niñ tep yib gīl, gī tep yib ginigal.

4

God Minim yipid gīl ak ag niñimin

¹ Nep minim nibaul yokop ma agebin. Krais Jisas bin bi okok magilsek Kiñ k̄ri kod m̄denigain, agīl, adik gī apenigab ñin ak, ne bin bi komiñ m̄denigal okok abe, bin bi k̄imlak okok abe, nonim ke ke linig geb. Nib ak, God abe, Krais Jisas abe niñ m̄der niñlig gī, nep minim nibaul agebin.

² God Minim tep ak ag niñimin. Bin bi okok miñ miñ ginigal aka miñ miñ ma ginigal, agīl, ma yo niñimin; God Minim miñi dinigal aka ma dinigal, gos ak ma niñimin; k̄ilis gīl nep God Minim tep ak ag niñimin. Bin bi gī t̄imel gīpal okok ag gīl, bin bi minim niñid k̄irig gīpal okok timid ukil, bin bi k̄ri, titi gīl God Minim ageb rek gin, ag gos n̄pal okok, k̄rop kapkap sain tikil ag ñi tep gīl, ginimin.

³ Tari ginig: ñin k̄isen ak, God Minim yipid gīl ak niñil, ma dinigal; ag ñeb bin bi konjai nep poj dil dapel, k̄ri minim esek minim yokop

yokop gos kiri ke ameb ar ak nep ag ñel, kiri niñil miñ miñ gilig gi dñigal.

⁴ God Mñim nñjd ak kırıg gił kesim yokop okok agel, kasek dñigal.

⁵ Pen nak ke, tap tari tari gñigab ak, gos nñj tep gilig gił middenimın. Miker ap onimın, gos par ma nñjnımın. Nak kılıs gił, Krais Jisas minim tep ak bin bi okok ag ñi ajenimın. Nak God wög gił ñeb bi mideban ak me, God nep wög tari tari ag lak ak, magilek gił dam dam amek, piş nep gił saknigan.

Yad ulep kimníg gebin, agak

⁶ Yad Krais wög ne gen, yip miñ lel minden minden, miñi pak lon lakañ yonimın, agıl, yip gebal. Nib ak, lim dai ar wagin aul midebin aul, kırıg ameb ñin ak ulep owip.

⁷ Yad kılıs gił, Seten eip pen pen gił damıl, kanib ulep sñjak bir opin. Yad kılıs gił, Krais Jisas minim tep ak bin bi okok ag ñi dam dam amek, Krais Jisas nop nñj diliq gił midil, wög yip agak ak ma kırıg giıp; agak rek nep magilek giıp.

⁸ Ne Bi Kib, ne minim tiğ bılık tep gił ageb ak me, tari tari giıp ak nñj midil, ñin kib ne ak apek, yip bi komiñ tep yad, agnigab. Pen yad nep mer; bin bi, Bi Kib onigab, agıl, tep gek nñlıq gił kod midebal okok, kırıp magilek ak rek nep gñigab.

⁹ Timoti. Kanib midonimın ak, yad midebin sñjaul kasek onimın.

¹⁰ Bi yad eip midoligipin okok, miñi yad eip sñjaul ma midebal. Bi nak Demas, tap lim dai ar wagin aul midmagıl lıl, yip piş nep kırıg gił, bir taun kib Tsalonaika amnak. Bi yad Kresej Galesia Propins amnak. Taitas Dalmesia Propins amnak.

¹¹ Bi nokim Luk nep yad eip midobır. Krais Jisas nop wög giıp ak, Mak ne gił ñi tep giıp. Nib ak, nak Mak nop amıl poŋ dil dapek, eip midil wög giır.

¹² Ticikas nop ag yoken Epesas amnak.

¹³ Onimın ñin ak, taun kib Troas apıl, kolsior par yad ak, bi nak Kapas karip di lınek ak dil donimın; kanib midonimın ak, miñ yad kom kam gił mideb okok dil donimın; mer ak, miñ kaj meme sipsip wak yib sek ñu kıl tıklak okok nep dil donimın.

¹⁴ Bi kapa wög giıp Aleksada yip gił timel yib gak. Yip gak nibak, God nop pen ak rek nep gñigab.

¹⁵ Krais Jisas minim tep ag nibin ak, Aleksada ne gił timel yib gak ak me, yip gił timel gak rek, nep ak rek nep gñimın rek liıp ak, nñj tep gñimın.

¹⁶ Yip ned minim kib aglak ñin ak, bin bi alap yip kıl okok nñj midek minim kib ma agnek; kiri magilek yip kırıg giłak. Pen God

kırop gos nıbak niŋlıg gi ma
mıdonımın.

¹⁷ Yıp mınim kib aglak
nıbak, Bi Kib yıp kod midek
niŋlıg gi, mınim tep ne ak,
bin bi okok nıb konjai nep
apıl midebak okok kırop
abramek agenek niŋlak. Bi
Kib gek, kaj layon yıp su
niŋnimin rek ma lak.

¹⁸ Yad nıpin, Bi Kib yıp
kod midek, tap timel alap
yıp gınimin rek ma lınígab;
ne yıp dı komıŋ yokıl, dam
karıp lı̄m tep ne seb kab ar
alanı sıŋjak dad amnígab. Bi
Kib nıbak, yıb ne ak per per
nep agel ar amnaŋ. Nıb
aknıb rek tep.

*Polagak, “Nıbi midebim?”
agak*

¹⁹ Bin nak Prisila abe,
niŋmil ne Akwila abe, bi
nak Onesiporas bin bi karıp
ne kın midebal okok abe
kırop agnimin, Pol “Nıbi
midebim?” ageb, agnimin.

²⁰ Bi nak Erastas sıŋaul ma
owak; mideb taun kib Korid
sıŋjak. Bi nak Tropimas nop
tap gek, kırıg onek taun kib
Mailitas.

²¹ Yıgen kib owıp niŋ
ak ulep mideb rek, kanıb
mıdonımın ak, yıgen ma
oniğab ar ak kasek onimin.

Pen Yubulas, Pudens,
Lainas, Klodia, Krais Jisas
bin bi ne taun kib Rom aul
midebal okok magılsek nep,
“Nak mideban?” agebal.

²² Timoti, Bi Kib nep eip
midenimin.

God nıbep magılsek yımig
niŋıl dı tep gınimin.

Taitas Pol Taitas nop mīj ñu kīl tīkak

¹ Yad Pol. God yip ag lek wög gi ñeb bi ne alap mīdil, Jisas Krais mīnim tep ne dad ajep bi ne alap mīdebin.

God yip ag lak ak, bin bi ne dīnig geb okok kīrop God Mīnim ak ag ñen kīri mīnim nībak nīj dī wös gīl, mīnim nījīd yipil ak nīj tep gīl, ageb rek nep gīnimel, agīl, God yip wög nībak ag lak.

² God ne mīnim esek alap ma ageb. Ne bīrarīk ped okok karīp līm ma gi lak ñīn ak mīnim nījīd agīl agak rek, bin bi an an mīnim nījīd ne nībak nīj dīl, mīnim nījīd yipil ak nīj tep gīl, ak rek nep gīnigal okok, ne kīrop komīj per mīdep won ak ñīnigab.

³ Ñīn ne ke ag lak ñīn ak nep, God mīnim ne mīsen lak. God, Dī Komīj Yokep Bi cīn ak, yip ag lek, mīnim tep ne mīsen ag ñīt ajpin.

⁴ Taitas, nep mīj nībaul ñu kīl tīkebin. God Mīnim ak nep ag ñīnek, nak Krais Jisas nīj dīl, mīnim tep ar nokīm nīpir ak me, nep ñīt tep yad, agebin. Bapi God abe, Dī Komīj Yokep Bi cīn Krais Jisas abe, nep yīmīg nījīl, dī tep gīl, kod mīd tep ger, nak kapkap mīd tep gīnimin.

⁵ Yad nep karīp līm ñīg tīb kīs gīp airan Krit ag līl, agnek, "Bin bi kīrop Krais

mīnim tep ak ag ñīrok okok kauyañ am nījīl, wög ognap ma gīrok ak gīlig gi, bi kīb kīrop kod mīdep karīp līm ke ke mīdebal okok ag līnīmin," agnek.

⁶ Pen bin bi Krais nīj dīpal okok bi kīb kīrop kod mīdep ognap dīnīg, bi yokop ma dīnīmin. Bi gi tep gīpal okok nep nījīl dīnīmin. Bin kīri nokīm alap nep dīl, ñīt pai kīri okok kīrop kod mīd tep gel, Krais nop nīj dīl, ami bapi mīnim dīl kīsen gīl abramek ma gīpal, bi okok nep nījīl dīnīmin.

⁷ Krais bin bi ne kod mīdep bi okok kīri God wög ne ke kod mīdebal. Nīb ak, bi kod mīdep bi okok kīri gi tep nep gel, bin bi ognap kīrop mīnim ag junīmel rek ma līnīmin. Pen bi mīnim pen pen apal okok, bi kasek kal jupal okok, bi ñīg kīlis nībil sakölkīl ñīpal okok, bi warīk pen pen pakpal okok, bi kībap kīlnok mani si dīnīg gīpal okok, kīrop nījīl ma dīnīmin.

⁸ Pen bin bi Krais nīj dīpal okok bi kīrop kod mīdep okok, bin bi par okok nīb ag wasu dam karīp kīri eip nab adañ dīl, tap tari tari tep mīdeb okok mīdmagīllīl, gos mīb goñ kīri ke gos gīp rek ma gīl, bin bi gep abe bin bi tam okok abe magīsek dī tep gīl, bi sīñ mīdon, agīl, per nep God Mīnim ageb rek nep gos nījīl, kīlis gīl ageb rek nep gīl, gīnimel.

⁹ Krais mīnim nījīd ned ag ñelak nījīlak ak nep nīj

dı wös gılıg gi, Krais bin bı okok kırop Krais mınım yıpıd gıl ak nep ag nı̄t tep gel, kırı nı̄n dıl gos sek middenigal. Nı̄g gıl, bin bı mınım yıpıd gıl nı̄bak tı̄b jupal okok, kırop mınım yıpıd gıl ar ak ag nı̄t tep genigal, mınım pen agnı̄mel rek ma lı̄nı̄gab.

¹⁰ Tari gınıg: bin bı Krais bin bı ne mı̄dobın apal okok konjai nep God Mınım ak tı̄b juıl, mınım esek okok nı̄b dıl bin bı ognap kırop ag nı̄l, kanı̄b tı̄mel ak lı̄p gi dad ambal. Bı nı̄b okok konjai nep bı Juda nı̄b. Kırı Krais nop nı̄n dı̄pal ak pen kırı mınım esek agı̄l apal, “Juda bin bı mer okok kırı Krais nop nı̄n dıl, wak tı̄b gi rık genigal ak me, Krais bin bı ne middenigal,” apal.

¹¹ Nak agenı̄min mınım esek ak kırıg gını̄mel. Mani tap okok dın, agı̄l, kırı mınım esek nı̄bak nep ag nı̄l, bı ognap bin bı nı̄l pai karıp kırı eip kin midebal okok magı̄lsek mınım esek nı̄bak nı̄n dı̄pal.

¹² Pen bı mınım agep kırı ke Krit nı̄b bı alap agak, “Bin bı Krit nı̄b okok per nep mınım tom agı̄l, tı̄mel yı̄b nep gıl, kırı yırı̄k gek wög ma gıl, tap tep konjai nep dın agı̄l, kain sapeb rek midebal,” agak.

¹³ Bı Krit nı̄b mınım agak nı̄bak mınım nı̄njı̄d yı̄b agak. Nı̄g gīpal nı̄bak nak kırop mınım kılı̄s yı̄b agı̄l, mınım tom apal ak kırıg gıl, Krais

mınım tep ak yıpıd gıl nep nı̄n dı̄nı̄mel.

¹⁴ Kırop mınım kılı̄s agnı̄min, Juda bin bı kesim yokop wösrek okok agelı̄gīpal okok kırıg gını̄mel; bin bı Krais mınım nı̄njı̄d yo nı̄pal okok nı̄g nı̄g gını̄mı̄b apal okok, mınım kırop ma nı̄n dı̄nı̄mel.

¹⁵ God bin bı tep ne okok tap ognap bı̄l ma gīpal; tap tep agı̄l abramek dı̄pal. Pen bin bı̄ tap sī tap tı̄mel nep gīpal okok abe, bin bı̄ Krais nop ma nı̄n dı̄pal okok abe, tap konjai nep bı̄l gīpal.

Bin bı̄ nı̄b okok rek, gos tı̄mı̄d kırı pı̄s nep kaŋ nı̄b tı̄mel gek, gos nı̄n tep gıl ma gīpal.

¹⁶ Cın God nop nı̄n dıl, bin bı̄ ne mı̄dobın apal ak pen kırı gīpal rek nı̄njı̄l nı̄pīn, kırı God bin bı̄ ne mer. Kırı God Mınım tep ageb rek yo nı̄pal ak me, kırı tap tep alap gını̄mel rek ma lı̄p. Gīpal nı̄bak God nı̄njek mılı̄k yowı̄p.

2

Krais bin bı̄ ne okok kırop kod mı̄d tep gını̄min

¹ Pen nak bin bı̄ okok kırop God Mınım yıpıd gıl ar ak nep ag nı̄nı̄min.

² Bı̄ kı̄b rek okok kırop ag nı̄t tep gını̄min, nı̄g wain konjai ma nı̄njı̄nı̄mel; gos nı̄n tep gıl, tap tı̄mel ma gını̄mel; mı̄b gon kırı ke gos gīp rek nep ma gını̄mel; tap tarı genı̄min, kırı kılı̄s gıl Krais mınım tep ne ak nı̄n dı̄ wös

gıl, Krais nop cıg dı wös gıl, bin bı okok mıdmagıl yıb lıl, kılıs gıl gı damıl, bı kapkap sain rıktıl, gı mıdenimel.

³ Bin nonım rek okok kırop ak rek nep ag nı̄t tep gınımın, kırı God Mınım ageb rek nep gıl gı tep nep gınımel; kırı bin bı ognap kırop yıb ag jueł ma yonımın; nı̄g wain konjai ma nı̄nımel; kırı bin nı̄t pai sıkop okok kırop nag tep ar ak nep ag nı̄t tep gınımel.

⁴⁻⁵ Nı̄g gıl mı̄d tep gıl, kırı bin tob wagın kisen lıpal okok kırop ag nı̄t tep gel, kırı pen nı̄gmıl sıkop kırop mıdmagıl lıl, nı̄t pai kırı okok kırop mıdmagıl lıl, mı̄b goj kırı ke gos gıp rek nep ma gıl, ası̄n ma mı̄deb rek nep mı̄dıl, wög karıp kırı okok gı tep gıl, bin bı ognap okok dı tep gıl, nı̄gmıl sıkop mınım agnımel mok okok mıdenimel. Nı̄g gel, bin bı ognap nı̄nıl, God Mınım ak ma ag junıgal.

⁶ Pen bı praj okok kırop mınım kılıs agnımın, kırı mı̄b goj kırı ke gos gıp rek nep ma gınımel.

⁷ Pen nak mınım tari tari kırop ag nı̄nıgan ak, nak ke per nep tap magılsek nı̄g aknıb rek nep gınımın, bı praj okok nep nı̄nıl, kırı nı̄g aknıb rek nep gınıgal. Pen nak bin bı okok mınım ag nı̄nıgan ak, sık sık aglıg gı ma agnımın; gos nı̄n tep gıl God Mınım yıpid gıl nep ag nı̄t tep gınımın.

⁸ Mınım magıl agnıg geban ak nı̄n tep gıl agnımın, bin bı cınop nı̄nır

mı̄lik yowıp okok mınım ognap pıyo mer nı̄nıl kırop nabı̄n gınıgal.

⁹ Pen Krais bin bı ne, bin bı ognap tau dapel, mı̄n wög rek gıpal okok kırop agnımın, bı kıb yad tep gınımın ar ak nep gınım agı̄l, mınım ognap pen ma agı̄l, bı nap kırı okok agenimel rek nep gınımel.

¹⁰ Nap kırı okok tap si ma dıl, per nep nap tap kırı okok magılsek kod mı̄d tep gıl, wög magılsek gı tep gıl gınımel. Nı̄g gıl, gı tep genıgal ak, bin bı okok nı̄nıl, God Dı Komı̄n Yokep Bı cın ak mınım ne nı̄nıl agnıgal, mınım nı̄bak mınım nı̄nır mınım nı̄n dep, agnıgal.

¹¹ Pen God bin bı okok magılsek yımı̄g yıb nı̄nırrek, Krais Jisas karıp lı̄m wagın aul mı̄sen apıl kımek, bin bı okok magılsek karıp ne seb kab ar alan sı̄nak per nep komı̄n mı̄denimel rek lı̄p.

¹² God ne cınop yımı̄g yıb nı̄nırak nı̄nıl nı̄pın, tap si tap tı̄mel gıpın okok abe, mı̄b goj cın ke lı̄p gek gıpın ak abe, kırıg gıl, karıp lı̄m mı̄dobın wagın aul, gos nı̄n tep gıl, bin bı ognap kırop tap tı̄mel alap ma gıl, kılıs gıl God Mınım ageb rek nep gın.

¹³ Nı̄b ak, God cın Jisas Krais cınop dı komı̄n yokeb ak, melık sek adı̄k gı onı̄gab, agı̄l, gos sek mı̄dıl, tep gek nı̄nır gı mı̄dobın.

¹⁴ Jisas cınop nen agı̄l kı̄mak ak, “Tap si tap tı̄mel gıpal okok magılsek pen nı̄n,

kiri bin bi asin ma middeb
yad ke midil, gi tep nep gin
agil gos niq midenimel,”
agil, cinop nen agil kimak.

¹⁵ Minim agesin nibaul bin
bi okok krop ag niq tep
ginimin. Pen bin bi abramek
gipal okok krop kilis gil ag
niqimin, meg migan nep ak
sipsip ma niqimel.

3

*Krais bin bi kiri titi gil
ginigal*

¹ Krais bin bi okok krop
agnimin, kin okok abe, gap-
man bi kib okok abe minim
agnimel rek nep ginimel.
Per nep bin bi ognap okok
krop gi tep ginimel rek
linimiq ak, krop gi tep
ginimel.

² Pen bin bi ognap okok
krop minim esek agel yib
kiri ma ap yonimiq; pen pen
ma agil, bin bi ognap okok
ag di tep gil, bin bi okok
magilsek eip bin bi sain mid
tep gil, ginimel.

³ Pen tari: cin ke ned
ak rek nep gos niq tep ma
gil, God Minim ageb rek
yo niqil, miq gaj cin ke
gos gip rek nep gin, agil,
bi nagiman rek midoligipin.
Cin tap si tap timel nep gilig
gi midoligipin; bin bi okok
krop gos timel niqil, tap kiri
okok tap cin rek midobkop
agil, cin pen niqon milik
yapek kiri pen niqel milik
yapek goligipin. Pen yo
niqel pen yo niqil goligipin.

⁴ Ned nig goligipin ak pen
kisen God, Di Komiq Yokep

Bi cin ak, God bin bi mapin
niqil midmagil lip ak cin bin
bi rek misen lak.

⁵ God ne cinop di komiq
yokak. Cinop di komiq
yokak ak, cin ke tap tep og-
nap gon cinop di komiq ma
yokak. Ne cinop mapin yib
niqip ak me, cinop di komiq
yokak. Gak nibak, Kaun Sij
ak cinop nek, gac cin ak lig
gi yokek, bin bi kisen nib yib
lipin.

⁶ Jisas Krais cinop nen agil
kimil di komiq yokak ak me,
God ne Kaun Sij cinop pis
nep son gi yokek apil cinop
nab adan middeb.

⁷ God gak nibak, cinop
mapin niqil bin bi komiq tep
ne rek dil, komiq per middep
magil dinimel, agil, gak.

⁸ Minim niqid yib me
nibak.

Minim agesin nibak niq
tep gil kilis gil ag niqimiq,
God nop niq dipal bin bi
okok gos nokim nibak nep
niqil, bin bi ognap krop gi
tep gilig gi midenimel. Nig
ginigal ak gi tep yib ginigal.
Minim nibaul minim tep
yib; karip lim tigon tigon
dad amel, ageb rek nep
genigal ak, bin bi magilsek
kapkap mid tep ginigal.

⁹ Pen bin bi ognap minim
abramek ag amil apil gil,
apis based cin okok nib nib
gil tikel owip, agil, Juda lo
minim ak nib nib gil middeb,
agil, pen pen agenimel ak,
nak eip ma agnimin. Minim
nib okok wagin alap ma
middeb; bin bi minim yokop

nıbak nıñıl kapkap mıd tep
gınımel rek ma lıp.

¹⁰ Nıb ak, bin bı ognap God
Mıñım yıpıd gıl ak kırıg gıl,
mınım ognap ke agenımel,
mınek nokım alap agnımın.
Pen ma nıñenımel, mınek ak
rek nep agnımın. Mınek ak
rek nep ma nıñenımel, kırop
pis nep kırıg gınımın.

¹¹ Nak nıpan, bin bı nıg
gıpal okok kırı gos tımel nep
nıñıl, tap si tap tımel nep
gılıg gı mıdel, gos mıdmagıl
nab kırı adan gac mıdeb ak
miseñ lek nıpin.

¹² Yad kisen Atemas
aka Ticikas ag yoken, nak
mıdeban sıñak nek, nak
kasek owep rek lenımın
kasek Nikopolis taun
onımın. Yıbaud gıl yigen
gınıgab nıñ ak yad am
mıdenıgain karıp lım nıbak.

¹³ Bı nak Sinas lo mınım
nıñıp ak eip, bı nak Apolos
eip, kırop dı tep gınımın,
kanıb amnıg genımir ak, tap
kırı ognap ma mıdonımın
kırop ñek dad amnımir.

¹⁴ Krais bin bı ne Krit
mıdebal okok, kırı wög gılıg
gı mıdel tap nıñeb ognap
pılnımın. Kırı kılıs gıl per
nep gı tep gılıg gı mıdıl,
wög gılıg gı mıdıl, tap magıl
níbil, bin bı tap ma mıdeb
okok kırop ognap bılok
nínımel.

¹⁵ Taitas. Bin bı yad
eip mıdobın sıñaul nep,
“Mıdeban?” agebal. Pen
cın Krais mınım tep nıñ
dıpın rek nıñ dıl cınop
mıdmagıl lıpal okok kırop,
“Mıdebım?” agnımın.

God nıbep magılsek yımig
nıñıl kod mıdenımın.

Pilimon Pol Pilimon nop miñ ñu kıl tikak

¹ Yad Pol. Krais Jisas nop wög gen, yip miñ lel midebin. Yad mam cın Timoti eip midil, nibep miñ nibaul ñu kıl tikobır.

Mam tep cın Pilimon, cın wög jım ñil gipin.

² Nak ak, ai cın Apia ak, bı cın eip God wög kılıs gıl gip Akipas ak, Krais Jisas bin bı ne karıp nep apıl God nop sobok gipim okok magılsek, nibep miñ aul ñu kıl tikobır.

³ God Bapi cın abe, Bı Kib Jisas Krais abe, nibep yimig niñil dı tep gıl kod mider, nibi kapkap mid tep gi midenimib.

*Bin bı God nop niñ dipal
okok kırop midmagıl lipan,
agak*

⁴⁻⁵ Nak Bı Kib Jisas nop niñ dilig gi, God bin bı ne okok kırop magılsek midmagıl lipan ak yip agel niñil, yad God yad nop sobok gılıg gi, nep gos niñil per nep tep apin.

⁶ Yad God nop apin, "Bapi. Cın Pilimon eip Krais minim tep ak ag amıl apıl gıl me, cınop bin bı Krais nop niñ dil cıg gılıg gi midobın okok tap tep tari tari niñban ak, Pilimon ne magılsek niñ tep ginimij," apin.

⁷ Pen mam tep yad Pilimon niñjan! Nak God bin bı ne okok kırop midmagıl

yib lipan ak, kiri midmagıl nab kiri adaŋ miñ miñ gipal. Yad ak rek nep niñil miñ miñ gitlig gi gos sek midebin.

*Onesimas nop milik ma
niñim, agak*

⁸ Nak God bin bı ne okok kırop midmagıl yib lipan ak niñil, nak yad Krais bı ne mamıl mal midobır rek, yad nep minim kılıs agıl nak niñ ginimim apnep.

⁹ Yad Pol miñi bı milep lipin. Krais Jisas minim tep ak ag niñ ajen, yip miñ lel midebin rek, nep minim kılıs agnig apnep ak pen nep niñ ma agnigain. Nak bı midmagıl yad mideban rek, yad agebin rek ginimim.

¹⁰ Pen minim yad ak, Onesimas ne niñ yad ke rek lip. Nep wög gıl kırıg amnak ak, siňaul yad eip miñ midil, Krais minim tep ak ag niñ niñ dip ak me, yad nap ne rek midebin; ne niñ yad ke rek mideb.

¹¹ Ned ne nep wög gi niñ tep ma goligip; pen miñi ne nep wög gi niñ tep gıl, yip wög gi niñ tep gıl ginigab.

¹² Pen niñ midmagıl yad rek ak nep ag yokebin.

¹³ Ned ag niñil minim nak ak dıl rek, nep ma ag yokpne. Krais minim tep agen, yip miñ lel midebin siňaul, nak apıl yip kod midenimin rek ma lip ak, Onesimas yip kod midobkop.

¹⁴ Pen yad gos yad ke Onesimas nop di midenigain ak yipid gıl ma ginigab, agıl, nep ned ag yokıl, nep kisen

ag nıñebin. Yip ker kisen ag yoknig, ag yoknimin.

¹⁵ Yad gos nıpin e, God ne ke gek, Onesimas nep won sıkol eñap kırıg gıl amıb ak me, mıñi nep adık gı apıl nak eip per per mıdenimıñ.

¹⁶ Pen mıñi nop yokop mıñ wög gep bı nak alap ma nıñigaban; mıñi nop mam mıdmagıl cır mal yıpıd gıl rek nıñigaban. Ne mam mıdmagıl yad yıb, pen ne bı mıñ wög gı ñeb nak mıdeb ak me, nak mıñ mıñ gıl bı mıñ wög gı ñeb tep alap abe, Bı Kıt bı ne mam tep alap abe dıñigan.

¹⁷ Nıb ak, yıp bı nıñep nak yıb rek, Bı Kıt wög eip gıpır, agıl nıpan ak, nı Onesimas nop ag gınım, agıl gos ak ma nıñimin. Yad amjaken yıp dı tep gıpnap rek ak, nop ak rek nep dı tep gınımın.

¹⁸ Pen ne nep gı tımel gıp aka tap ognap pen ma nıb, agıl, mınım ognap mıdonimıñ, nop ma agnımın; mınım nıbak yıp agnımın. Agek, yad nep pen nıñigain.

¹⁹ Nıñıd agebin rek, yıb yad ke mıj sek ñu kıl tıkıl lebin. Pen yad Krais mınım tep ak nep ag ñen nak nıñ dıl, Krais Jisas bı ne mıdeban ak, nep ma agnıgain; nak ke bır nıpan.

²⁰ Mam yad. Bı Kıt nop wög eip gıpır rek, agebin rek nep gınımın. Krais cırop mal dı tep gek mamıl mal mıdobır rek, nak nıg gınımın nıñıl yad mıñ mıñ

gınıgain.

²¹ Yad agebin rek nep mer, nak ke gos nıñ tep gıpan ar ak nep nıñıl, Onesimas nop ar nıbak nep gınıgan, agıl, tep gek nıñlig gı nep mıj nıbaul ñu kıl tıkebin.

²² Mınım nokım alap nep mıdeb. Yıb karıp magıl nılik mıgan alap nıñıl dı lı tep gınımın. Nıbi magılsek God nop sobok gıpım rek, manı mıdeb mıñ kırıg gıl nıñım rek lıp, agıl, gos sek mıdebin.

Pol minım ag mıbil juak

²³ Bı nak Epapras ak rek nep Krais Jisas mınım ag ñek, nop mıñ lel, yad eip mıñ mıdobır sıñaul. Ne nep “Mıdeban?” ageb.

²⁴ Bı wög jım nıł gıpın bı okok, Mak ak, Aristakas ak, Demas ak, Luk ak nep “Mıdeban?” agebal.

²⁵ Bı Kıt Jisas Krais nıbep bin bı okok yımıg nıñıl kod mıdenimıñ.

Hibru

Hibru bin bî Krais kîd ar mîdelak okok kîrop mîj ñu kîl tîkak

*God Ñî ne cînop mînîm tep
ñak*

¹ Ned God ne apîs based cîn Juda bin bî okok kîrop mînîm agnîg, bî mînîm agep ne okok ar ke ke gos ñek, kîri ñînjîl ag ñôligîpal.

² Pen ñîn kîsen mîdobîn aul, Ñî ne ke ag yokek apîl cînop mînîm ag ñîb. God agek, Ñî ne karîp lîm tap okok magîlsekk bîrarîk ped okok gi lak. God agek, Ñî ne karîp lîm tap okok magîlsekk kod mîdenîgab.

³ Nap melîk kîb sek mîdeb rek ak, Ñî ak rek nep melîk kîb sek mîdeb. Nap bî ti gep bî rek mîdeb ak, Ñî ne akiñb rek nep mîdeb. Ñî mînîm kîlis yîb ne agek, karîp lîm tap okok magîlsekk mîdep nep mîdeb. Ñî ne apîl, cînop bin bî magîlsekk nen agîl kîmîl, bin bî magîlsekk okok tap si tap tîmel gîpal okok magîlsekk lig gi ke okok yokîl, kauyan warîk ap ran Nap kîlis ke sek mîdeb ak ñînmagîl yîpid pîs ken ar ne eip bîsig gîl mîdebir.

*Ejol okok piyak rek
mîdebal; God Ñî ne Bi Kîb yîb
mîdeb*

⁴ God ne gek, Krais ne ejol okok rek mer; ne Bi Kîb

mîdeb. God ne Krais nop Ñî yad agak ak, yîb ne ejol yîb rek mer; yîb ne i ar oklañ sînjak mîdeb.

⁵ God Mînîm dai alap God mînîm agîl agak,

*“Yad mîñi nep agebin, nak Ñî
yad mîdeban,
yad Nap nak mîdebin,”
agak.*

Pen mînîm nîbak God ne ejol alap ma agak.

⁶ Pen Ñî ne ned ak lîm dai aul ag yoknîg gak ñîn ak, God ne ejol ne kîrop agak,

*“God ejol okok magîlsekk yîb
nop agel ar amnañ,”
agak.*

⁷ Pen ejol okok mînîm agîl God agak,

*“God ejol ne okok gek,
ñîn alap yîgen rek dîl
opal.*

*Wög gi ñeb bî ne okok gek,
ñîn alap mab mîlanj rek
dîl opal,” agak.*

⁸ Pen God ne Ñî ne nop mînîm agîl agak,

*“Nak God. Nak Kîj per nep
per nep mîdîl,
bin bî nak okok per nep
kod mîdenîgan.*

*Bin bî nak kod mîdîl, gi tep
gi,*

*yîpid gîl nep gîl, kod
mîdenîgan.*

⁹ Bin bî gi tep gel,
nak mîñ mîñ gîpan,

*pen bin bî tap si tap tîmel gel,
nak mîlîk kabiam nîpan.*

*Ñîb ak, yad, God nak, gen,
nak nep Bi Kîb ke yîb*

mîdeban;

bì nìjep nak okok mok
nak okok mìdebal,”
agak.

10 God mìnìm ognap sek agìl
agak,

“Bì Kìb, nak ke bìrarìk ped
okok nep mìdil,

lìm dai wagìn aul gi
lìl, seb kab sìnjak
nìnmagìl nak gi lìnak.

11-12 Tap nìb okok won alap
mìdil, kìr gìnìg geb,
pen nak mìdep nep
mìdenìgan.

Tap nìb okok, walìj ajìl li
yapek,
tìg asìk ke sìnjak lìl,
kìsen nìb tol gìpal rek,
gìnìgan.

Pen nak Bì Kìb, ned
mìdelìgìpan rek,
mìñi nìb aknìb rek nep
mìdeban;

ke alap ma lìnígan; mìñi
mìdeban rek
kìsen nìb aknìb rek
nep per nep per nep
mìdenìgan,” agak.

13 God Mìnìm dai alap God
mìnìm agìl agak,

“Nak nìnmagìl yìpìd pìs yad
sìnjaul bìsig mìdek,
tap tari tari nep kaual
maual rek mìdeb okok
magìlseki,
talak mìgan nak okok
lìnígain,” agak.

Pen mìnìm nìbak God ne ejol
alap ma agak.

14 Nìb ak, ejol okok tari
rek mìdebal? God kìrop ag
yokek, nop wög gi ñìlig gi,
bin bì Krais dì komìj yokek
seb kab ar alan sìnjak God
eip per nep komìj mìdenìgal
bin bì okok kìrop gi ñìbal.

2

*God cìnop dak ak tap kìb
yìb*

¹ Nìb ak, mìnìm ag ñel
nìpìn ak, nìj dì kìlis gìl, gos
nìnlìg gi nep mìdon. Pen nìj
dì tep ma gìnìgabìn ak, gos
esek ar ognap nìjìl, mìnìm
esek pìs kìd okok amnìn rek
lìp.

² Ejol okok nep lo mìnìm
ak damìl, Mosìs nop ñìlak
ak pen mìnìm nìbak mìnìm
nìjìd nep mìdek nìnlìg gi,
bin bì mìnìm nìbak won
alap ageb rek ma gìlak okok
abe, bin bì won alap tìb
tìklak okok abe, yur pen
dìlak.

³ Nìb ak, cìn God Ñì ne
mìnìm tep dowìp ak kìrig
genìgabìn ak, cìn komìj
amjìn rek ma lìnígab. Bì
Kìb ne ke mìnìm nìbak dad
apek, bin bì mìnìm ne nìbak
nìnlìk okok, mìnìm nìjìd
yìb nìbak nìjnìmìb, agìl,
cìnop ag ñì tep gìlak.

⁴ Pen gos kìri ak nep nìjìl
ma aglak; God kìrop eip
mìdek nìnlìg gi, tap nìjep
ma nìjep rek ognap gìlìg gi,
tap ma gep rek ognap gìlìg
gi, cìnop ag ñìlak. God gos
ne ke nìjìl Kaun Sìj ne ak
bin bì ognap tap tep ñìek,
ke yìb gelak ak, ak rek nep
nìjìnok. Nìb ak me, Krais
mìnìm tep ak nìjìd yìb age-
bal, agìl nìjìnok.

*Jisas cìnop tau adìk dìl
cìnop ai mam yad agìp*

⁵ Pen God cìnop dì ne eip
seb kab ar alan sìnjak lek
per nep mìdenìgabìn mìnìm

agebin ar ak, ejol okok bi kib
ar oklan rek, cin piyak rek,
ma midonigabin.

⁶ Minim ar nibab, God
Minim ak nu kil tikil aglak,
“God. Nak bin bi okok kirop
gos ninjil dipan.

Pen kiri nak ke rek ma
midebal;
kiri bin bi yokop rek ak,
nak tari ginig kirop kod
mird tep gipan?

⁷ Nak genak, won ulep alap
ejol okok bi kib rek
midelak,
bin bi okok piyak sinjak
rek midelak ak
pen mini bin bi okok kirop
gek, kiri yib midek,

⁸ tap magilsek okok kod
midenigal,” aglak.

God gek bin bi tap magilsek
okok kod midenigal, aglak
ak ninjil cin nipin tap
magilsek bin bi mok kiri
sinjak midenigab. Pen mini
cin nipin tap magilsek bin
bi mok kiri sinjak ma mideb.

⁹ Pen Jisas gak ak nipin.
God Jisas nop ag yokek lim
dai ar wagin aul apil midek
nin ak, ejol okok bin bi
kib rek midelak; Jisas ne bi
yokop sikol rek midek. Pen
God ne bin bi yimig ninjp
rek, Jisas bin bi magilsek
okok di komin yoknim, agil,
yur kib dil kimek, God gek
mini Bi Kib melik sek mideb
ninjig gi, yib ne agel ar
ameb.

¹⁰ God ne tap okok
magilsek gi lil kod mideb ak,
bin bi konjai nep di karip lim
tep yib ne ak di linig, Jisas
ag yokek apil yur ke yib dek,

God nop kau tep ke yib ne
ke ak nak. Tari ginig: Jisas
ne ke gak minim tep ak nin
dil, bin bi konjai nep kau tep
ke yib nibab Jisas eip am
midenigal.

¹¹ Pen bin bi tap si tap
timel acir ak lig gi yokeb Bi
nibab abe, bin bi mini acir
sek ma midebal okok abe,
Nap kiri nokim. Nib ak,
Jisas bin bi nib okok kirop,
ai mam yad sikop okok, agil
agek nop nabij ma gip.

¹² Jisas ne God nop agak,
“Ai mam sikop yad okok
kirop kesim nak ak
dil yib nak ak ag
ninigain;
nep sobok ginig mogim
gil, kimepl aglig gi,

yib nep agen ar
amnigab,” agak.
¹³ Pen minim alap agak,
“God ne yip kod tep ginigab,
agil gos ak ninjil,
gos sek midenigain,”
agak.

Pen minim alap agak,
“God nit pai yip nak okok eip
midebin aul,” agak.

*Krais bin bi dinim, agil, bi
rek mib gon lil, owak*

¹⁴ “Nit pai yip nak” agak
nit pai nib okok kiri bin bi
yib ak me, ne bi yib alap lil
apil, Seten bin bi lip gi dek
kimbal bi ak nop nag pak
linig kimak.

¹⁵ Nig gek me, bin bi
kimnigabin, agil, per nep
gos par ninjil bi nagiman rek
midebal okok, kirop wisib
yokek per per nep komin
midenimel rek lip.

¹⁶ Pen Krais nıg gak ak, ejol okok dı̄ tep gınım, agıl, ma gak; Ebraham nı̄ pai dı̄ tep gınım, agıl, nıg gak.

¹⁷ Ar nıbak nep, Krais apıl cın ai mam ne mı̄dobın rek bı̄ yı̄b rek lıl, bı̄ God nop tap sobok gep tep yı̄b ak mı̄dıl, bin bı̄ mı̄d tep ma gı̄pal okok kırı̄p yı̄mı̄g nı̄jıl dı̄ tep gıl, per nep God nop wög gı̄ nı̄ tep gılı̄g gı̄ mı̄dekl, God ne bin bı̄ tap si tap tı̄mel gı̄pal okok gac nı̄bak nı̄jıl kırı̄g gını̄gab.

¹⁸ Pen apıl lı̄m dai ar wagın aul mı̄dıl, cınop mı̄ker tari tari gı̄p ak, nop ak rek nep gek ne ke nı̄n tep gı̄p rek, cınop yı̄mı̄g nı̄jıl kod mı̄d tep gını̄gab.

3

Jisas bı̄ kı̄b; Mosı̄s bı̄ sı̄kol

¹ Ai mam sı̄kop yad. God nı̄bep ak rek nep mı̄nım tep ne agek, cın God bin bı̄ ne ke mı̄dobın. Jisas ne bı̄ God mı̄nım tep dam nı̄eb bı̄ ak. Jisas ne bı̄ God nop tap sobok gep bı̄ kı̄b yı̄b ak. Cın Jisas mı̄nım tep ak nı̄n dıl, God Mı̄nım ageb rek nep gını̄gaun ak, Jisas ne per nep cınop gı̄ nı̄b. Nı̄b ak, nı̄bi per nep Jisas nop nep gos nı̄nlı̄g gı̄ mı̄denımı̄b.

² Mosı̄s God mı̄nım agak ak nı̄jıl, God bin bı̄ ne dıl kod mı̄d tep golı̄gı̄p. Nı̄g aknı̄b rek nep Jisas God mı̄nım agak ak nı̄jıl magı̄lsekl gı̄ tep gak. God Jisas nop wög nı̄bak ag lak.

³ Bı̄ alap karıp gı̄ lı̄nı̄gab ak, bin bı̄ okok nı̄jıl karıp yı̄b agel ar ma amnı̄gab; bı̄ alap karıp gı̄ lı̄nı̄gab ak, bin bı̄ okok nı̄jıl bı̄ nı̄bak nep yı̄b ne agel ar amnı̄gab. Ar nı̄bak rek nep, God Mosı̄s nop dı̄ tep gıl gek, bin bı̄ Mosı̄s bı̄ kı̄b apal; pen Jisas yı̄b kı̄b yı̄b mı̄deb rek, bin bı̄ yı̄b ne agel ar i oklañ sı̄njak amnañ.

⁴ Karıp kı̄neb alap ke mı̄sen ma lı̄p; bı̄ gı̄ lel mı̄deb. Ar nı̄bak rek nep, tap tari tari mı̄deb okok magı̄lsekl God ne gı̄ lek mı̄deb.

⁵ Mosı̄s God bin bı̄ ne nab sı̄njak wög gı̄ nı̄ tep gılı̄g gı̄, God cınop kı̄sen mı̄nım tari agnı̄gab ak, mı̄nım tep ognap ag nı̄ak.

⁶ Pen Krais God Nı̄ ne yı̄pı̄d gıl mı̄deb ak me, cınop God wagın ne mı̄dobın okok, bı̄ karıp nap nı̄b rek mı̄dıl kod mı̄d tep gı̄p. Tap tep kı̄sen dı̄nı̄gabın ak nı̄n dıl gos sek mı̄denı̄gabın ak, bin bı̄ ne nep mı̄denı̄gabın.

*God mı̄nım tep ak nı̄n dılı̄g
gı̄ mı̄dıl, ma kırı̄g gını̄mı̄b*

⁷ Nı̄b ak, Kaun Sı̄n agak rek nı̄nı̄n. Ne agak,

*“Nı̄n aul God mı̄nım peyig
nı̄nenımı̄b ak,
mı̄nım ne ak nı̄n
dı̄nı̄mı̄b.”*

⁸⁻⁹ Napı̄s nased sı̄kop bı̄rarık nep,
mı̄ nı̄n jūl omal (40)
mı̄n mab kab nep
mı̄deb nab okok
mı̄delak,

kırop tap ma gep rek okok
giliğ gi, kod mid̄ tep
ginek ak pen
God ne c̄inop tari
ginīgab, agil, minim
yad ak ma nīn̄il,
gos kiri ke nep nīn̄il gel
amoligip.

Napis nased sikop gilak
rek ak, nibi God
minim ma ag junimib.
10 Nīg gelak, yad napis nased
sikop okok nīn̄en
milīk yapek agnek,

'Kiri per nep yip yo
nīn̄il, minim yad
kisen ma gīpal,' ag-
nek.

11 Nīg gelak, yad kirop nīn̄en
milīk yapek,
'Karip lim̄ tep amil, yad
eip midil,
ake lil mid̄ tep ginīmel, ag-
nek ak, ma amnigal,
agnek.

Minim kilīs agil pis nep
mer agnek!" agak.

12 Nib ak, ai mam sikop.
Tap si tap timel gīl, God
komij mid̄eb ak minim ne
ak kirīg gīl, gos nibi ke
nīn̄imib rek lip ak, nīn̄ tep
ginīmib.

13 God Minim dai agesin ak
ageb, "Nīn̄ aul God minim
peyīg nīn̄enimib ak, minim
ne ak nīn̄ dinimib," ageb.
Nib ak, mīnī c̄in "Nīn̄ aul"
midobin ak, per per nīn̄
nokim nokim nanai namam
sikop eip Krais minim tep
ak ag amil apil gīl, pen pen
ag nil, gos sek midenimib.
Mer ak, Seten nibep tap si
tap timel gep minim esek
ognap agil nibep lip gī dad

amek, Krais minim tep ak
kirīg ginīgabim.

14 Ned Krais minim tep ne
ak nīn̄il, minim ne nīn̄ dī
kilīs gīl, nop cīg tep ginōk
ak rek, kisen per nep kilīs
gīl nib aknīb rek nep Krais
minim tep ne ak nīn̄ dī kilīs
gīl, nop cīg tep gīl gos sek
midenimib ak, Krais bin bī
ne midil nop eip j̄im nil woḡ
ginīgabim.

15 God Minim dai agesin ak
ageb,

"Nīn̄ aul God minim peyīg
nīn̄enimib ak,
minim ne ak nīn̄
dinimib.

Napis nased sikop birarik
nep,
God ne c̄inop tari
ginīgab, agil, minim
yad ak ma nīn̄il,
gos kiri ke nep nīn̄il gel
amoligip.

Napis nased sikop
gilak rek ak, nibi
God minim ma ag
junimib," agak.

16 Mosis ne Isrel bin bī
dil Ijip nib dowak bin bī
nib okok nep magilsek God
minim nīn̄il yo nīn̄lak.

17 Mī nīn̄ juil omal (40)
Isrel bin bī tap si tap timel
gī midel, God kirop milīk
yaplig gī midel nijig gī,
mīn̄ mab kab nep midoligip
nab okok midil konjai nep
kim saklak.

18 Pen Isrel bin bī per nep
God nop yo nīn̄il, minim ne
agak rek ma gilak ak me, God
ne minim kilīs agip, "Yad
nibep nīn̄en milīk yowip.
Karip lim̄ tep amil, yad eip

midił ake lıl mid tep gınimib
agnek ak, ma amnígabim,”
agıl, piş nep mer agak.

¹⁹ Nıb ak nıpin, mınım
ne ma nıñ dıłak ak me, am
karıp lım tep ake lıl mid tep
geblap sıñak amnímel rek
ma lak.

4

¹ “Nıbi karıp lım tep
amıl, yad eip midił ake lıl
mid tep gınigabim,” agak
mınım ak Isrel napıs nased
sıkop ma nıñ dıłak. Pen
mıñi God cınop nep mınım
nıñid nıbak ageb. Nıb
ak, nıbi magılseк nıñ tep
gınimib, cın magılseк karıp
lım tep amıl, God eip midił
ake lıl mid tep gın, agıl
gos nıñnimib. Nıbi nıñ
tep gınimib, God nıbep,
“Bin bi wagın nokım alap
tap tep nıñgain agnek ak
ma dıñigabim,” nıbep nıb
agnımın rek lıp.

² God gek Krais mınım tep
ak Isrel bin bi kırop ag ñel
nıñlak rek, cınop ak rek nep
Krais mınım tep ak ag ñel
nıñnok. Pen Isrel bin bi Krais
mınım tep ak nıñl, nıñid
ageb, agıl, ma nıñ dıłak. Nıb
ak, Krais mınım tep ak kırop
ma gi ñak.

³ Pen cın bin bi Krais
mınım tep ak nıñl, nıñid
ageb, agıl nıñ dıpin okok,
God ne agıl, “Nıbi karıp lım
tep amıl, yad eip midił ake
lıl mid tep gınigabim,” agak
ak, mınım nıñid nıbak rek
gınigabin. God agak,
“Nıg gelak, yad kırop nıñen
mılık yapek,

‘ “Karıp lım tep amıl,
yad eip midił,
ake lıl mid tep gınigal,” ag-
nek ak, ma amnígal,
agnek.

Mınım kılıs agıl piş nep
mer agnek!” agak.

God nıb agak ak pen ne
birarık ped okok karıp
lım aul ma gi lak nıñ
ak, tap magılseк gınigab
okok magılseк bir gos nıñl
gınigain agak.

⁴ God Mınım ak dai alap
udın li nıñl, nıñ ar onıd
ak mınım ognap nıñnigan.
Mınım nıbak ūu kıl tı̄kil
aglak, “God nıñ aknıb kagol
onıd karıp lım tap okok
magılseк gi li sakıl, nıñ
ar onıd ak ake lıñım, agıl,
yokop midił,” aglak.

⁵ Pen God Mınım dai
mıdarık nep agesin nıbak,
God agak, “Karıp lım tep
amıl, yad eip midił, ake lıl
mid tep gınigal agnek ak, ma
amnígal,” agak.

⁶ God gek Krais mınım tep
ak Isrel bin bi kırop ag ñıłak
pen nıñl, nıñid ageb, agıl,
ma nıñ dıłak. Nıb ak me,
karıp lım tep amıl, God eip
midił ake lıl mid tep gıplap
ak, ma amnílak. Pen bin bi
ke nıb ognap amnígal.

⁷ Nıb ak, bin bi mınım ne
nıñl kırıg gılak okok kımel,
mı konjai nep yınek, based
acık Depid God Mınım ūu kıl
tı̄kil, mınım won mıñi nep
agesin ak agıl agak,
“Nıñ aul God mınım peyig
nıñenimib ak,
mınım ne ak nıñ
dınımib.

God mìnìm ne nìñenimìb ak,
yìrik gip agìl ma yo
nìñenimìb," agak.

Pen God kauyan, "Ñin aul"
agak ak me, cìn nìpìn, ñin
ne bin bì dìnígab ñin ak ma
owip; mìdeb nep mìdeb.

⁸ Pen nìbi agnígabim,
"God bìrarìk nep, 'Karip lìm
tep amìl, yad eip mìdil ake
lìl, mìd tep gìnigabim,' agak
ak, bì kìb Josua apìs based
sìkop kìrop dam karip lìm
Kenan amek, mìd tep gìlak
ar ak agak," agnígabim. Pen
ñin nìbak nep ma agak;
kìri amìl karip lìm Kenan
mìdel nìñlig gi, mìnìm nìbak
kauyan agak.

⁹ Nìb ak, God ne ñin ar
onjìd ak ake lìl mìd tep gak
rek, bin bì ne ak rek nep ake
lìl mìd tep gìnigal.

¹⁰ God ñin kagol onjìd wög
gi, ñin ar onjìd ak ake lìl
yokop mìdek rek, bin bì an
an God karip lìm tep sìñak
amnígal okok, kìri nìb aknìb
rek nep wög gipal ak kìrig
gi, ake lìl, yokop am ne eip
mìd tep gìnigal.

¹¹ Nìb ak, karip lìm tep
nìbak amìl, God eip mìdil
ake lìl mìd tep gìnigabim
agak mìnìm ak, nìñ dì kìlis
gi, kìlis gi God Mìnìm ageb
rek nep giilig gi mìdon. Nìg
aknìb rek genìgabim ak, Isrel
bin bì ned God mìnìm agak
ak ma nìñ dìl, karip lìm tep
ma amìl, ap yap paklak rek
ak, cìn bin bì nokìm alap
aknìb rek ma gìnimiñ.

¹² Tari gìnig: God Mìnìm
ak komìñ nep mìdeb. God

Mìnìm ak, tap tari gìnig
gìnigab. Tu par kìd okok
magìlseki arìk gip; God
Mìnìm ak kìd yìb. Nab
cìnop eyan amìl, gos tìmid
mìdmagìl ke lìl kaun ke lìl
gìnigab; nab cìnop eyan
amìl, tìñil gol ke lìl tìñil
sìlom ke lìl gìnigab; nab
cìnop eyan amìl, gos tep
nìpìn aka gos tìmel nìpìn
ak, dì mìsen lek nìñ tep
gìnigabim.

¹³ Tari tari genìgabim okok,
God nìñ mìdeb nìñlig gi
gìnigabim; kapkap we gìl
gìjin rek ma lìp. Pen ne
nep cìnop mìnìm kìb agìl,
tap tari tari gipin mìnìm ak
ag nìñek nìñlig gi nop ag
nìñigabim.

*Jisas God nop tap sobok
gep Bì Kìb Yìb mìdeb*

¹⁴ Nìb ak, God Nop Tap
Sobok Gep Bì Kìb Yìb cìn ak,
God Ñì ne Jisas ak, amìl Nap
eip mìdeb rek, Krais mìnìm
tep nìñ dìpìn ak, nìñ dì kìlis
giilig gi mìdon.

¹⁵ God Nop Tap Sobok Gep
Bì Kìb Yìb cìn ak apìl lìm
dai ar wagìn aul mìdoligip
rek, tap si tap tìmel cìnop lìp
gi dì amnímìñ rek lìp okok
abe, mìker cìnop tari tari gip
okok abe, nop ak rek nep
gak ak pen ne gi tìmel ma
gak. Nìb ak, mìker tari tari
cìnop gìnigab ak, God Nop
Tap Sobok Gep Bì Kìb Yìb
cìn ak nìñ tep gip rek, cìnop
yìmìg yìb nìñil,

¹⁶ bì nab nìb cìn tep yìb
ak mìdeb. Nìb ak, cìn gac
sek mìdobim ak, God nop

pırıkkıl, ma kırıg gın. God cınop yımig nıñıl, Ñı ne nop ag yokek apıl kımak rek, God sea kiñ bısig mıdebet ulep sıñak amenıgabın ak, ne cınop yımig nıñıl dı tep gıl kod mıd tep gek kapkap mıd tep gınıgabın.

5

¹ Bı God nop tap sobok gep bı kıb okok magılsek, bı yokop bin bı nab okok nıb ak pen God kırop ag lek, bı nab nıb mıdıl wög ne ak gıpal. Bin bı tap si tap tımel gıpal ak nıñıl, kaj meme aka kaj sipsip dap bı God nop tap sobok gep bı kıb okok kırop ñel kırı tap nıb okok God nop sobok gı ñıbal.

²⁻³ Pen bı God nop tap sobok gep bı kıb nıb okok, kırı ke bı yıb mıdebal ak me, kırı ke ak rek nep tap si tap tımel gıpal. Nıb ak, bin bı ognap okok tap si tap tımel kırı gıpal ak abe, kırı ke tap si tap tımel gıpal ak abe gos nıñıl, God nop tap sobok gı ñıbal. Nıb ak, bin bı nıñ tep ma gıpal okok ap yap paknıg gınıgal ak, God nop tap sobok gep bı kıb okok kırop yımig nıñıl, mınım sisain apal.

⁴ Kırı ke, bı kıb mıdon, agıl, wög nıbak ma dıpal; God Eron nop ag lek wög

nıbak goligip rek, kırop nıg aknıb rek nep ag lek gıpal.

⁵ Ar nıbak nep, Krais ne ke, yad bı God nop tap sobok gep bı kıb yıb mıdenım, agıl ma agak; God nep nop agak, “Nak Ñı yad;

mıñi yad Nap nak,” agak.

⁶ Pen God Mınım ak dai alap udın lı nıñıl, God mınım alap sek agak ak nıpin. Ñı ne nop agak,

“Melkisedek ne yıp tap sobok gep bı mıdoligip rek ak, nak yıp tap sobok gep bı per per nep mıdenıgan,” agak.

⁷ Pen Jisas lım dai ar wagın aul mıdıl, nop ñagnıg gelak, Nap nop sıl aglıg gı, meg mıgan dap ranıl sobok gılıg gı mıdek. Nap nop ag nıñıl agak, “Yıp kod mıdenımın. Pen nıb nıb gınımın ma agebin; nak ke gos nıpan rek yıp gınımın,” agak. Jisas nıb agek, God mınım nop nıñıl, ag nıñak rek nep gak.

⁸ Jisas ne God Ñı ne yıb ak pen ne mıker dıl koslam mıdoligip ak, yad titi gıl Biñen mınım agnıgab rek gınıgain, agıl gos nıñıl, nıg aknıb rek nep gek.

⁹ Pen Nap mınım tari agak, magılsek gak ak me, ne bin bı mınım ne nıñ dıl kisen gıpal okok tıg asık yokek, kırı karıp lım tep seb kab ar alan sıñak amił per per nep komıñ nep mıd tep gınıgal.

¹⁰ Pen ar nıbak nep, God Jisas nop agak, “Melkisedek

ne yip tap sobok gep bi
m̄idoligip rek ak, nak yip
tap sobok gep bi kib yib
m̄idenigān,” agak.

*God m̄inim yibim yib ak
niŋ tep ḡil, niŋ di w̄ös ḡinimib*

¹¹ M̄inim nu kıl t̄kebin
nīb aul rek konjai m̄ideb ak
pen kasek ma n̄ipim ak rek,
koslam agen niŋnigabim.

¹² Nībep God M̄inim per
ag nīb̄in ak, nībi nīŋ tep ḡil
bin bi ognap k̄rop ag nībk̄ep
ak pen kasek ma n̄ipim rek,
m̄inim ned n̄ipkep m̄inim ak
nībep kauyan ag nīn. M̄ini
tap k̄ilis tegilpkep ak pen
m̄ini ci nep tegil m̄idebim.

¹³ Nīt painan ci tegil nep
m̄idebal okok, m̄in ar ak tep,
m̄in ar ak t̄mel, agil ma
nīpal.

¹⁴ Pen bin bi gos sek okok
gi damil, ar ak gep, ar ak ma
gep, agil nīŋ tep ḡipal. Kiri
tap magil yib nībal.

6

*God m̄inim yibim ak nīŋ
din*

¹ Krais m̄inim tep nībep
per ag nībal okok, kauyan
agil kauyan agil ma
agnigain. Karip ḡinig, sap
piŋil nīg kauyan tīg juil,
kauyan ak piŋil nīg, kauyan
ak piŋil nīg, ma ḡipal. Nīb
ak, cin ke nep kıl tep ḡil me,
God bin bi ne m̄idenigabın,
ag gos nīŋoligipin ak pis nep
k̄irig ḡil, God Nī ne nop ag
yokek cinop nen agil kimak
m̄inim tep ak pis nep nīŋ
din. Sap ak tīg juil, tol ḡil,
tīg juil, tol ḡil, aknīb ma ḡin.

² Nīg pakpal m̄inim ak;
God k̄rop dī tep ḡinim,
agil, nīnmagil nabic ar lipal
m̄inim ak; bin bi k̄imil
warikpal m̄inim ak; God
bin bi magilsek m̄inim kib
agil k̄rop nonim lek ognap
yur per dinigal m̄inim ak;
m̄inim nībak kauyan ma
agnigain. Krais m̄inim tep
ned nīpek nīb okok, gos nīŋ
nep midlig gi, Krais m̄inim
tep ognap sek nīŋnigabim ak
tep.

³ Nīb ak, God cinop
kod m̄idek nīŋlig gi, Krais
m̄inim tep ognap sek ag non
nīŋnigabim.

⁴ Bin bi Krais m̄inim tep
ne nīŋ dīl, kisen k̄irig ḡinigal
okok, kiri kauyan tap si tap
timel ḡipal ak cib nīŋil, Krais
m̄inim tep ne ak ma nīŋ
dinigal. Kiri God melik tep
ne ak bir nīŋlak; God tap tep
seb kab ar alan nīb nīb ak
bir nīŋlak; Kaun Sij ne k̄rop
nab adan bir owak.

⁵ God M̄inim tep ak yidek
yib ḡip ak bir nīŋlak; God ne
bin bi karip lim wagin aul
kod m̄idenigab ak, kilīs ne
ak bir nīŋlak.

⁶ Tap nīb okok magilsek
bir nīŋlak ak pen Krais
m̄inim tep ak k̄irig ḡilak.
Nīb ak, kiri kauyan tap si
tap timel ḡipal ak cib nīŋil,
Krais m̄inim tep ne ak ma
nīŋ dinigal. Tari ḡinig: God
Nī ne ak kauyan mab kros
bak alan nīg pak lel bin bi
okok nop ag junigal.

⁷ Lim sijak yin yimel,
m̄inab paklig gi paklig gi, yin

tan tep gil tap magil pil tep
gek, bin bi ni pai wog nibak
niñig gipal okok niñigal.
Nig gek God lim nibak miñ
miñ gil tap tep niñigab.

8 Pen l̄ım s̄ıñak ȳıñ ȳımel,
m̄iñab paklıg gi paklıg gi,
k̄ıpıl ñu ñu sek okok nep
tanek, tap magıl ma p̄ılnıgab
ak, l̄ım n̄ıbak l̄ım t̄ımel ȳıb.
God l̄ım n̄ıbak m̄inim k̄ılıs
agek mab ke eyan ȳınnımıñ
rek l̄ıp.

⁹ Pen bî niñeb tep yad
okok. Mînîm kîb rek agobîn
ak pen nîbi ke Krais mînîm
tep ak kîrîg gîpîm, agil ma
agobîn; niñ tep gînîmîb, agil
agobîn. Tari gînîg: Krais bin
bî ne mîdîl, bin bî ne okok
gîpal rek gîpîm ak nîpîn.

¹⁰ God abramek ma
ginīgab; ageb rek nep
ginīgab. N̄bi ned God n̄op
wög ḡil, m̄idmagil l̄il, bin b̄i
ne k̄rop d̄i tep ḡil ḡi n̄ibek
ak abe, miñi ak rek nep d̄i
tep ḡil ḡi n̄ibim ak abe, ne
saköl ma ginīgab.

11 Pen c̄inop tep ḡin̄igab
ak, n̄ibi maḡilek ar n̄ibak
nep per nep ḡil̄ig gi mid
damil mid damil, amil God
eip per nep mid tep gin̄, ag
gos n̄ip̄im rek, ḡin̄igab.

¹² Nibep yırık marık
gınımın rek lüp ak, niŋ tep
gınimb. Krais minim tep
ne ak niŋ dī kılıs gıl, miker
apek kılıs gıl gos sek midebal
bin bī okok, God tap tep
niŋgain agak ak dinigal.
Nibi nib aknib rek nep gılıg
gi midem, nibep tap tep
nibak niŋgab.

¹³ God based açık Ebrahem
nop mînîm nînjîd ak agnîg,
bî kîb God rek alap sek ma
mîdek nînjîl, bin bî ognap yîb
kîrop ma agak; yîb ne ke agîl
agak,

¹⁴ “Yad midebin rek, nep
minim niñid yib agebin, nep
kod miden niñlig gi, bin bi
nak konjai yib midenigal,”
agak.

15 Ebraham mìnìm ne
nìbak nìñìl, kapkap kod
mìdek mìdek, God tap tep
agak ak dak.

¹⁶ Cın bin bi, mìnım kılıç
nıñjıd yıb agnıg, bi pobıñ
alap yıb ne ağıł, nıñjıd yıb
agobıñ, apıñ. Nıg gon, bin bi
okok nıñjıl ak rek nep, mìnım
nıbak nıñjıd yıb ageber, apal.

17 Nībak rek, God ȳib ne
ke agīl, "Yad mīdebin rek,
nep mīn̄im nīñ̄id ȳib age-
bin," agak ak, bin bī okok
kīsen ñ̄ī pai t̄ik donīgal okok,
yad gos kīsen nīñ̄il ar ke ma
gīn̄igain ak nīñ̄ tep gīn̄mel,
agīl, mīn̄im nībak rek agak.

18 Ni'b ak, cîn bin bî tap
si tap tîmel gîl, pîrîk gîl
God nop pîs ken opîn bin
bî okok, nîñjîd nep tap tep
kîrop ñînîgain agak ak dînîg
gebîn, agîl, gos sek mîdon.
God yîb ne ke agîl, yad
mîdebin rek, agak; nep
mînîm nîñjîd yîb agebin,
agak. Mînîm omal agak ak,
God mînîm esek agnîmîn
rek ma lîp. Ke ma gînîgab.

¹⁹ God Karıp Magıl Nîlîk
Mîgan Sîj Ke Yîb ak walîj
bad karîk yîpîl yokek, nop
udîn ma nîpîn ak pen mînîm
nînîd yîb ak agek, gos nokîm

nıbak nep nıñıl, gos sek nop kod mıdobın. Mınım nıñıd yıb nıbak, God karıp magıl nılik mıgan ne ak amıb ak me, kab kılıs rek mıdeb; kikaun kikaun ma gınigab.

²⁰ Melkisedek ne bı God nop tap sobok gep bı mıdolıgıp rek ak, Jisas ne God Nop Tap Sobok Gep Bı Kıt Yıb cın ak lıl, God Karıp Magıl Nılik Mıgan Sıñ Ke Yıb ak ned amıl, cınop nen agıl Nap nop sobok gılıg gi mıdeb. Ne God Nop Tap Sobok Gep Bı Kıt Yıb per per nep mıdenigab.

7

Kıñ alap bı God nop tap sobok gep bı mıdolıgıp

¹ Melkisedek nıbak ne kiñ mıdıl, bin bı karıp lım Salem kod mıdlıg gi, bı God kılıs sek yıb ak nop tap sobok gep bı ak, ak rek nep mıdolıgıp. Pen kiñ ognap apıl, based açık Ebraham nop gi tımel gelak, kırop yok gi yokıl, tap tep tep kırı okok dad apek nınlıg gi, Melkisedek apıl nop kanıb nab sıňak nıñıl, God nop sobok gıl, Ebraham nop kod mıdenimın agak.

² Melkisedek nıb agak nıñıl Ebraham tap pılı gi dowak okok, magılsek nonım lı Melkisedek nop won nokım alap nııl, ne ke won aknıb ajıp alan dak. Pen Melkisedek yıb ne ak jıj omal mıdeb. Yıb ne Melkisedek ak tıg adık gıl, "Kıñ Tep Yıb Nep Gıp" apal. Pen ne karıp lım Salem kiñ mıdolıgıp

ak, yıb nıbak tıg adık gıl, "Kıñ Kapkap Sain Tık Mıdep Magıl Nıb" apal.

³ Melkisedek ne bı God nop tap sobok gep bı ak pen nonım jıj ar ak nıg gıl mıdeb, nap nısed jıj ar ak nıg gıl mıdeb, agıl agel ma nıpın. Pen nop nı kıl tıklak nıñ ak, nonım tık dowak nıñ ak, agıl agel ma nıpın; kımak nıñ ak, agıl ak rek nep agel ma nıpın. Ne per nep bı God nop tap sobok gep bı mıdeb rek, ne God Nı ne rek mıdeb.

⁴ God based açık Ebraham nop nıñek tep gek, bı kıb mıdenigan, agak mınım ak nıñıl nıpın, ne bı kıb mıdek. Pen Ebraham Melkisedek nop bı kıb yıb mıdek ak nıñıl, tap pılı gi dapek okok, nonım lı nop won nokım alap nııl, ne ke won aknıb ajıp alan dak.

⁵ Ak ned yıb nıg gak. Kisen Mosıs nop tık dapelak kıb gıl, God Mınım ak dai alap nı kıl tıklı agak, "Ebraham tıkek tık damıl, bin bı Lipai wagın mıdebal okok God nop tap sobok gep wög gi mıdel nınlıg gi, nıbi Isrel bin bı okok magılsek, mani tap tari tari dınígabım okok, kırop nonım lı won nokım nokım dap nııl, nıbi ke aknıb ajıp alan ak dıñımıb," agak. Nıb ak, cın Mosıs lo ar ak nıñıl nıpın, kırı magılsek Ebraham wagın ne mıdelıgıpal ak, pen namam Lipai wagın mıdelıgıpal okok kırop per won nokım alap nonım lı nölıgıpal.

6 Pen God based Ebraham nop agak, "Bin bi nak okok krop di tep ginigain," agak. God minim agak nin ak, Ebraham ne bi ognap krop tap ma noligip; pen Melkisedek apil Ebraham nop niyil, God nop sobok gil, Ebraham nop kod midenimin agek, Ebraham tap dowak okok won nokim alap nonim li Melkisedek nopnak. Pen Melkisedek Lipai wagin bi alap ma midoligip.

7 Cin nipi, bi alap apil bi alap God nop sobok gil, bi nibaul nop kod midenimin agenigab ak, bi God nop sobok ginigab ak bi kib, bi alap bi sikol. Nib ak, cin nipi Melkisedek bi kib, based Ebraham bi sikol.

8 Bi Lipai wagin Isrel bin bi won nokim nonim li noligipal ak dil, mid damil milep li kimplak. Pen Melkisedek ne Ebraham won nokim alap nonim li nak dak ak, God Minim ak nu kil tikil, Melkisedek kimil wog ne kiring gak, agil, ma aglak.

9-10 Ebraham Melkisedek nop tap nonim li nak nibak, nit pai ma tik dowak nin ak nak. Kisen me, Aisak nop tikek, Aisak pen Jekop nop tikek, Jekop Lipai nop tikek, tik amil apil gel, Lipai bi nib okok God nop tap sobok gep bi wog gel niyil gti, Isrel bin bi okok mani tap kiri okok krop nonim li noligipal. Pen Ebraham Melkisedek nop tap nonim li nak ak, krop ma tik dolak

won ak nak ak me, Ebraham abe, nised ne Lipai wagin abe, Melkisedek nop nonim li neb rek nep midelak ak nipi.

Bi God nop tap sobok gep kisen nib ak, bi ned nib okok kau krop ak dak

11 Mosis God Minim nu kil tikil, nib nib ginimib agak niyil, Juda bin bi kaj meme kaj sipsip tap okok damil, Lipai wagin God nop tap sobok gep bi okok krop nel, kiri pak dagil God nop sobok git noligipal. Kiri nig gil God bin bi ne mideblap, God Bi kisen nib Melkisedek rek ke alap ma ag yokpkop; Lipai bi okok, God nop tap sobok git nolig git nep mideblap. Pen God Bi kisen nib Melkisedek rek alap ag yokak.

12 Bi God nop tap sobok gep kisen nib nibak apil, bi God nop tap sobok gep ned nib okok kau krop denigab ak, lo kisen nib ak rek nep apil, lo ned nib ak kau ak dinimij.

13 Pen God Minim dai agesin aul, bi God nop tap sobok gep kisen nib ak, Bi Kib cin ak nep. Lipai bin bi wagin ak tik damil nop ma tik dolak; Bi Kib cin wagin ne ak, bi nokim alap God nop tap sobok gep wog ak ma gak.

14 Juda bin bi wagin ak nep tik damil Bi Kib cin nop tik dolak. Pen Mosis bi Juda wagin ognap God nop tap sobok gep wog ginimel, agil, minim ognap ma agak.

15 Pen Bi God nop tap sobok gep kisen nib nibak,

Melkisedek bı God nop tap sobok gep mıdoligip rek mıdeb ak me, tap agebin nıbaul mısen yıb mıdeb.

¹⁶ Bı jıj titi mıdeb lo alap agek, Bı Kıt cın God nop tap sobok gep bı ma mıdeb. Pen ne Bı kılıs ke sek mıdeb, tap alap nop ńag pak lınimıñ rek ma lıp ak me, God nop tap sobok gep bı mıdeb.

¹⁷ Tari gınıg: God Mınim dai alap ūnu kıl tıkıl, God mınim ognap Krais nop agak ak ūnu kıl tıkıl aglak,
“Bı yıp sobok gep Melkisedek rek per nep mıdenıgaban,” agak.

¹⁸ Lo God Mosis nop agek Mosis bin bı kırop ag ńak lo nıbak, tari gınıg gek ak gınımın rek ma lak; mınim yokop rek lak ak me, God ne dı ke okok lak.

¹⁹ Lo God Mosis nop agek Mosis bin bı okok kırop ag ńak lo ak, tap tımel okok alap dı gek, tep rek ma lak. Pen God ne tap tep cınop nıb; tap ned nıb ak mer. Nıb ak, gos sek mıdobın. Tap tep kisen nıb ak nıñ dıl, God ne mıdeb sıňak ulep onıgabın.

²⁰ Bı God nop tap sobok gep ned nıb okok wög kırı ned dılak ńın ak, God mınim kılıs ognap ma agak. Pen Bı Kıt cın God nop tap sobok gep bı lak ńın ak, God mınim kılıs ke agıl agak.

²¹ Bı Kıt cın God nop tap sobok gep bı lıniç, God mınim kılıs ke agıl agak, “Yad Bı Kıt, yad mınim nıñid yıb agebin;

kısen mınim alap ke ma agnıgaiñ.

Nak per nep yıp tap sobok gep bı mıdenıgan,” agak.

²² God mınim kılıs agıl mınim nıñid yıb agak ak me, cın nıpın Jisas kımak ak me, God mınim kısen nıb tep yıb ak dı ke okok ma lıniçab.

²³ Bı God nop tap sobok gep ned nıb okok, konıj nep rek wög nıbak dılak. Alap kımek, bı God nop tap sobok gep kısen nıb alap agel, wög nıbak gi mıdoligip; ak kımek kısen nıb ak mıdoligip; ak kımek kısen nıb ak mıdoligip. Nıbak me, alap per ma mıdoligip.

²⁴ Pen Jisas nıbak rek ma giip; ne per komıj mıdeb ak rek, wög nıbak ma kırıg gınıgab. God nop tap sobok gep bı per nep mıdenıgab.

²⁵ Jisas per nep komıj mıdekk, mıñi komıj mıdeb, kısen per nep komıj mıdenıgab ak me, bin bı God bin bı ne mıdnıg, Jisas kırop nen agıl kımak mınim tep ak nıñ denıgal ak, ne per nep kırop tıg asık yoknımın rek lıp.

²⁶ Jisas ne Bı sıñ yıb; ne tap si tap tımel sıkol sıkol ognap ma giip; ne asıñ ma mıdeb. Jisas karıp lım ar wagın aul bin bı tap si tap tımel gipal okok eip mıdekk ak pen God nop dı ke dam karıp lım tep seb kab ar i oklař sıňak lak. God Nop Tap Sobok Gep Bı Kıt Yıb cın me ak. Cınop gi nıñ tep gınımın rek lıp.

²⁷ Bi God nop tap sobok
gep bi kib yib yokop okok,
niñin nokim nokim per nep
tap si tap timel kiri ke gipal
rek, tap pak God nop sobok
gi ñil, kisen bin bi ke niñ
okok tap si tap timel gi pal
rek, tap pak sobok gi ñibal.
Pen Jisas cinop bin bi okok
magilsek, tap si tap timel
gi pin ak niñil, minek nokim
yib mab bak alan nop ke God
nop sobok gi ñak. Me tep!

²⁸ Lo God Mosis nop agek
Mosis bin bi okok krop ag
ñak lo ak ageb rek gi, bi
tap si tap timel gi pal okok
krop ag lel, kiri bi God nop
tap sobok gep bi kib yib
midebal. Pen kisen ak, God
minim ke kilis agil minim
niñid yib agak ak, God Ni
ne ke ag lak. God tap tari
tari Ni ne ginig geb, agil gos
niñak ak, Ni ne tap magilsek
giniminj rek lip.

8

Jisas ne God Nop Tap Sobok Gep Bi Kib Yib cin

¹ Pen minim agobin wagin
ak nig gi mideb: God Nop
Tap Sobok Gep Bi Kib Yib
cin ak amil God seb kab ar
alan sijak melik sek mideb
ak niñmagil yipid pis ken ar
ne bisig mideb.

² God Nop Tap Sobok Gep
Bi Kib Yib cin nibak, ne God
sobok gep karip sijak wog
gi. God sobok gep karip
sijak wog gi ak, bin bi ma
gi lilk; God sobok gep karip
niñid ak, God Bi Kib ne ke gi
lak.

³ Bi God nop tap sobok
gep bi kib yib lim ar wagin
aul okok magilsek, bin bi
tap si tap timel gi pal okok
kaj meme aka kaj sipsip tap
okok dap tap sobok gep bi
kib yib okok krop nel, kiri
pen ognap pak God nop tep
agil sobok gi ñibal; ognap
pen pak tap si tap timel gi
gac sek midebal ak God niñil
kiri giniminj, agil, bid ar ak
pak dagil God nop sobok gi
ñibal. Niñ aknib rek nep,
God Nop Tap Sobok Gep Bi
Kib Yib cin tap ognap God
nop niñig gak.

⁴ Jisas karip lim seb kab ar
alan mideb ak me, ne God
Nop Tap Sobok Gep Bi Kib
Yib mideb. Pen ne karip lim
ar wagin aul midobkop, God
nop tap sobok gep bi alap ma
midobkop. Tari ginig: God
agak rek, bi Lipai wagin tik
dopal okok nep, God nop tap
sobok gep wog gi g, Mosis
lo minim nu kil tikak rek
niñil, tap pak God nop sobok
gi ñibal.

⁵ Pen lim dai ar wagin
aul God nop tap sobok gep
wog gi pal ak, kaunan pag
niñil gi pal rek nep gi pal; tap
yib ak karip lim seb kab ar
alan sijak mideb. Ar nibak
nep, Mosis God sobok gep sel
karip ak ginig gak ak, God
nop agak, "Nak dim yirik
okok midil yad nep yomen
niñnak rek nep, magilsek
niñ aknib rek nep ginimin,"
agak.

⁶ God Nop Tap Sobok Gep
Bi Kib Yib cin Jisas, bi God
nop tap sobok gep bi kib yib

ned n̄ib okok göligipal rek
ma ḡip; ne wög k̄ib ȳib ḡip.
God Nop Tap Sobok Gep Bi
K̄ib Ȳib c̄in Jisas gek God
bin bi ne d̄inigab m̄inim ak,
Mosis ū k̄il t̄ikak m̄inim ak
rek ma m̄ideb. God bin bi ne
d̄inigab m̄inim ak agn̄ig, ne
m̄inim kilis agil agak, "Yad
n̄ibep m̄inim n̄inj̄id agebin,
bin bi yad k̄rop tap tep ȳib
n̄inj̄igain," agak.

⁷ Pen God m̄inim ned ag
lak ak tep ḡipkop, m̄inim
kisen n̄ib ak ma dopkop.

⁸ Bin bi okok mid tep ma
ḡilak rek, God k̄rop ag ḡinig,
bi m̄inim agep ne alap gos
n̄ek, God M̄inim ū k̄il t̄ikil
agak,

"Yad Bi K̄ib n̄ibep agebin,
kisen yad Isrel bin bi
okok abe
Juda bin bi okok abe
k̄rop m̄inim tep kisen
n̄ib agn̄igain.

⁹ Nap̄is nased acik okok
k̄rop n̄inmagil ar l̄il
di Ijip n̄ib donek ak
pen m̄inim ag ar nokim l̄il
agnek ak ma n̄injelak
ak me,
yad k̄rop k̄irig ḡinek.

N̄ib ak, m̄inim n̄ibak rek,
k̄rop kauyan ma
agn̄igain.

¹⁰ Yad Bi K̄ib n̄ibep agebin,
kisen yad Isrel bin bi
okok
k̄rop m̄inim kisen n̄ib agil
m̄inim ag ar nokim l̄il,
lo yad ak gos midmagil
nab k̄rop adan l̄i ū,
n̄inj̄ tep ḡil gos n̄inj̄ig ḡi
m̄idenigal.

N̄ib ak, yad God k̄iri
m̄idenigain;
k̄iri bin bi yad
m̄idenigal.

¹¹ N̄in n̄ibak, bin bi yad okok,
n̄imid n̄imam bin bi og-
nap k̄rop,
'Bi K̄ib ne God ak n̄inj̄
d̄inimib,' agil, ma ag
n̄inj̄igal.

Tari ḡinig: bin bi s̄ikol abe,
bin bi k̄ib abe,
k̄iri magilsek ȳip
n̄inj̄igal.

¹² Tap si tap timel ḡipal okok,
k̄rop ȳimig n̄inj̄il k̄irig
ḡinj̄igain.

Tap si tap timel ḡipal okok
gos n̄inj̄ig ḡi midil
k̄rop m̄inim k̄ib ma
agn̄igain," agak.

¹³ God ne m̄inim tep kisen
n̄ib n̄ibaul ag l̄il, "m̄inim
tep kisen n̄ib" agak ak me,
c̄in n̄ip̄in, m̄inim ned n̄ib ak
m̄ini karip wör ḡip rek wög
ma m̄ideb, agak; tap wör ḡip
ak ulep p̄is nep k̄irig ḡinig
geb.

9

*God nop tap sobok gep bi
ned n̄ib okok, meme sipsip
lakañ ak dil, God nop sobok ḡi
n̄ilak*

¹ God m̄inim tep ned agak
ar ak kisen gil, God nop
sobok ḡinig gelak ak, yokop
sobok ḡintmel rek ma lak;
kil tep ḡil ḡi nep sobok
göligipal. God ne agek, sel
karip alap ḡi l̄il am nop
sobok ḡilak.

² Sel karip n̄ibak, karip
n̄ilik m̄igan omal gelak.

Karıp magıl nı̄lık mı̄gan alap gī lıl, Karıp Nı̄lık Mı̄gan Sı̄n ak aglak. Nı̄lık mı̄gan nı̄bak sı̄p mı̄lañ dagilep tap alap gī lıl, abañ bad alap gī lıl, God nop sobok gī ñeb bred ak per per dam abañ ar nı̄bak lölögipal.

³ Pen karıp magıl nı̄lık mı̄gan alap, walīj kib yib ak pilīj gılak. Nı̄lık mı̄gan nı̄bak, Karıp Nı̄lık Mı̄gan Sı̄n Ke Yib ak aglak.

⁴ Nı̄lık mı̄gan nı̄bak, mab abañ bad alap gī lıl, kab gol dı̄ pak gol bad lıl magı̄sek karık nı̄l, tap kī tep owip ak ar nı̄bak dagılölögipal. Kes kab gol dıl gılak kib alap, God Mı̄nım Tep Kes Magıl agölögipal ak, ak rek nep midek. Kes mı̄gan nı̄b eyan, God lo mınım nū kıl tı̄kak kab omal ak abe, Eron yır dai dı̄ tagep marıp gak ak abe, tap mana tin kab gol dıl gılak mı̄gan ak tı̄m lelak midek ak abe lel midolögipal.

⁵ God mideb aul, agıl, Kes Magıl midek ar ar sı̄njak alan, ejol rek omal auan bad sek pı̄s pı̄s gī lılak. Tap sī tap tı̄mel gıpın gac ak, God nı̄njl kırı̄g gañ, agıl, lakañ sı̄kol sı̄kol dap sobok gī ñölögipal nab nı̄bak. Tap nı̄b okok mınım ak, mı̄nī ag parsek lıl nū kıl tı̄knım rek ma lı̄p.

⁶ Pen tap nı̄b okok magı̄sek gel midek nı̄nlı̄g gī, bı̄ God nop tap sobok gep okok per per, sel karıp nı̄lık mı̄gan söñ ar ak amıl, God nop wög ak gölögipal.

⁷ Pen bı̄ God nop tap sobok gep yokop nı̄b okok, karıp nı̄lık magıl nab eyan amnı̄mel rek ma lak. Mi nokım nokım, God nop tap sobok gep bı̄ kib yib ak nep, sipsip lakañ damıl nep, nı̄lık mı̄gan nı̄bak amolögip. Tap sī tap tı̄mel ne ke gak okok gac ak abe, bin bı̄ nı̄n tep ma gīl tap sī tap tı̄mel gılak okok gac ak abe, God nı̄njl kırı̄g gīnımım, agıl, lakañ ak dam nı̄lık mı̄gan nı̄bak amıl, God nop sobok gī ñolögip.

⁸ Gak nı̄bak, Kaun Sı̄n ak cınop yomek nı̄pın, sel karıp nı̄bak karıp nı̄lık mı̄gan omal sek midolögip rek, Karıp Nı̄lık Mı̄gan Komīj Tep Sı̄n Ke Yib nı̄bak amnı̄mel rek ma lak.

⁹ Pen gölögipal nı̄bak, God cınop bin bı̄ mı̄nī midobın nı̄n aul gos nı̄nımel, agıl agak. Pen tap ñölögipal ak abe, kaj meme kaj sipsip tap okok damıl, pak God nop sobok gölögipal ak abe, tap sī tap tı̄mel gel gac midmagıl nab kırı̄ adañ midek ak lı̄g gī yokek, God bin bı̄ ası̄j ma mideb ne midenımel rek ma lak.

¹⁰ Nı̄g gölögipal ak, kırı̄ yokop tap nı̄nejeb, nı̄g nı̄nejeb, nı̄g lı̄g gī yokep, tap ar ar okok nep nı̄njl gölögipal. Lo mınım ned nı̄b nı̄b okok nı̄njl tap kıl tep gölögipal nı̄bak, yokop God mınım tep kı̄sen nı̄b agníg gak mınım nı̄bak kod midlı̄g gī, kau-nan rek nı̄njl gīpal rek ak gölögipal.

God nop tap sobok gep bı̄

*kisen n̄ib ak, lakañ ne ak ke
dam God nop sobok gi ñak*

¹¹ Pen Krais gek tap tep
bir owip okok, ne ke tap tep
okok God Nop Tap Sobok Gep
Bi Kib Yib mideb. Pen karip
ne siñak bi nab n̄ib c̄in midil
c̄inop gi ñeb karip n̄ibak,
bin bi gi lel sel karip ned
n̄ib midoligip rek ma mideb;
God lim dai ar wagin aul gi
lil, Krais wög geb karip ak
ma gi lak. Krais wög geb
karip ak karip tep aknib ke.

¹² Krais kaj meme kaj kau
ñilik pakil, lakañ dam God
nop sobok göligipal rek ma
gak; lakañ ne ak ke yokak ak
nep God nop sobok gi ñak.
Pen bi God nop tap sobok
gep ned n̄ib okok per per
nep lakañ soñ gil sobok gi
ñoligipal rek ma gak; c̄inop
di God eip j̄im ñinig, lakañ
ne ke minek nokim yib dam
Karip Ñilik Migan Sij Ke Yib
alan amnak ak me, c̄in per
per nep komij midojin rek
lip.

¹³ Bin bi lo ned n̄ib niñil
tap kil tep göligipal rek ma
gil asij mideligi pal bin bi
okok apel, bi God nop tap
sobok gep okok, ñin ognap
kaj meme alap pak lakañ ak
dil, bin bi n̄ib okok kiro
yokel pismas gi pakil komij
loligip; ñin ognap kaj kau
anlam alap pak lakañ ak
dil, nig göligipal; ñin ognap
kaj kau neb ñilik alap
mab dagilel pis nep yin bij
tikak bad ognap dil, nig sek
ulik malik gil dil ak rek
nep bin bi n̄ib okok kiro

yokel pismas gi pakil komij
loligip.

¹⁴ Lakañ yokop pismas gi
yokel komij loligip n̄ibak
niñil niñin, Krais Bi Sij Ke
Yib ak Kaun per per nep
mideb ak eip midil, c̄inop
nen agil kimek, lakañ yokak
ak c̄inop gek, tap si tap t̄mel
giñin gac ak midmagil nab
c̄inop adañ mideb ak lig
gi yokek, nag kibin ap yap
pakil kimnigal ar ak kiriç
gil, God per komij mideb ak
nop nep wög gi ñin.

*Krais lakañ ne yokak rek,
c̄inop God eip di j̄im ñil lak*

¹⁵ Krais God minim tep
kisen n̄ib dapil bi nab n̄ib
mideb ak, God bin bi yad
dinigain, agil ag lak okok,
kiro tap tep ñinigain agak
tap okok dinigal, agil geb.
Krais kimak ak me, bin
bi Mosis lo minim ñak ak
tib juil, tap si tap t̄mel
gipal okok gac n̄ibak lig gi
yoknitmin rek lip.

¹⁶⁻¹⁷ Bin bi ognap minim
kilis agil agnigal, "Yad
kimen, tap yad okok apin
rek nonim linimib," agnigal.
Minim n̄ibak yokop nep
midek midek, pis nep kime
nep, agnigal rek nonim
linigal. Kiri komij midel
niñig gi, tap kiri nonim ma
linigal.

¹⁸ N̄ib ak rek, God minim
tep ned n̄ib Isrel bin bi
kiro agak ak, tap alap dap
paket lakañ yapek kimak me,
minim n̄ibak kilis gak.

¹⁹ God Mosis nop agek
Mosis lo minim mij nu kil

tıkkak. God mìnım nıbak agek, Mosis nıñıl mìnım nıbak magılsek bin bı okok magılsek kırop ag ñı dai juıl, kaj kau ñılık pak lakañ dıl, kaj meme pak lakañ dıl, ñıg ognap sek soy gıl, tap hisop apal lek kıd ak dıl, sipsip kas ak dı dai alan nag lıl, ñıg lakañ nıbak tauıl, lo mìnım mıj nıbak abe, bin bı apıl mıdelak okok magılsek abe yokek pısmas gı pakek agak,

²⁰ “Lakañ yoken mıj nıbaul abe nıbep abe pısmas gı pakeb nıb aul, God mìnım tep ak mìnım kılıs agıl agıp ak, nıbi nıb aknıb rek nep gınımıb agıp ak, bır nıpın, agıl, yokebin,” agak.

²¹ Pen lakañ ognap dıl, God sobok gep sel karıp ak yokek pısmas gı pakıl, tap tari God nop tap sobok gınıg lıläk karıp nıbak mıdeklək okok magılsek yokek pısmas gı pakıl gak.

²² Lo mìnım Mosis ñu kıl tıkkak nıbak udın lı nıñıl nıpın, tap tari God nop tap sobok gınıg lıläk karıp nıbak mıdeklək okok magılsek rek, ke sıñ tep ma mıdeklək; lakañ dı yokel pısmas gı pakek nep, sıñ tep mıdoligıp. Lo mìnım Mosis ñu kıl tıkkak nıbak udın lı nıñıl nıpın, bin bı tap si tap tımel gel, tap alap dap pakel lakañ yapek me, gac nıbak lıg gı yokoligıp.

Krais cınop nen agıl kımıl, gac cınop lıg gı yokıp

²³ Tap nıb okok, tap karıp lım seb kab ar alan sıñak mıdeklək okok kaunan rek nıñıl gıpal rek nep

mıdoligıp. Pen tap kaunan rek mıdoligıp okok, sipsip alap lakañ yapek me, gac nıbak lıg gı yokak ak me, tap yıb ak karıp lım seb kab ar alan sıñak mıdeklək ak, tap yokop nıbak rek mer, tap tep ke yıb sobok gı ñeb.

²⁴ Sel karıp ned nıb Isrel bin bı gı lıl God nop sobok gı ñöligıp ak, tap karıp lım seb kab ar alan sıñak mıdeklək okok kaunan rek nıñıl gıpal rek nep mıdeklək. Pen Krais karıp ñılık mıgan nıbak rek ma amnak. Ne karıp lım seb kab ar alan sıñak amıl, mıñi cınop bı nab nıb rek mıdıl God mıdeklək sıñak eip mıdeklək.

²⁵ Isrel God nop tap sobok gep bı kıb yıb okok, mı nokım nokım, lakañ kırı ke mer, sipsip tap okok pakıl lakañ dıl, God nop sobok gı ñıñıg, Karıp Ñılık Mıgan Sıñ Ke Yıb ñılık mıgan ak ameligiıp. Pen Krais ar nıbak rek, ñıñ konjai nep nop ke sobok gı ñıñıg karıp lım seb kab ar alan sıñak ma amnak.

²⁶ Kırı gölügiıp rek, Krais abe aknıb rek gıpkop ak, God bırarık ped okok lım dai aul gı lak ñıñ ak tıkkıl, mıd damıl mıdobın ñıñ aul, Krais per per mı nokım nokım cınop nen agıl, yur kıb dıl kımbkop. Pen mıñi ñıñ kısen nıb mıdobın aul, tap si tap tımel gac ak, bin bı ned mıdelegıp okok gılak, bin bı mıñi mıdobın okok gıpın, bin bı kısen mıdenıgal okok gıñıgal, tap si tap tımel gac ak magılseklək, Krais ne mıneklək.

nokim yib bin bi magilsek
nen agil karip lim wagin aul
apił kimak.

²⁷ Bin bi okok magilsek
mînek nokim yib kimil,
kisen minim kib ak niñigal
rek,

²⁸ Krais ne mînek nokim
nep bin bi tap si tap timel gac
kiri magilsek lig gi yokniç
kimak. Ne bi nokim nep;
kiri bin bi konai yib. Krais
kauyan onigab. Pen kauyan
adik gi onigab ñin ak, bin
bi tap si tap timel gipal okok
krop kauyan tap sobok gi
ñinim, agil, ma onigab; ne
niç bir pis nep gak. Pen bin
bi nop tep gek niñlig gi kod
midebal okok krop pis nep
dil tap tep ñinigain agak ak
ñinig onigab.

10

*Tap sobok gep ned nib ak,
tap si tap timel gac ak ma lig
gi yokniçab*

¹ Mosis lo minim nu kil
tikak rek niñil, sipsip tap
okok pak sobok gipal ak,
yokop kisen okok ginig geb
ak kaunan pag niñil gipal
rek gipal. Gipal nibak, mi
nokim nokim per gipal. Nib
ak, bin bi God nop onig gebal
okok, tap sobok gep lo okok
kisen gił, God bin bi asin ma
mideb ne midenimel rek ma
lip.

² Sipsip tap okok pak God
nop sobok gi nel, God tap
si tap timel gac kiri ak pis
nep lig gi yokpkop ak, gos
par niñil, kauyan gin kauyan
gin, agil, ma giplap; mînek

nokim alap nep gił kiriç
giplap.

³⁻⁴ Kaj kau anlam lakañ ak
abe, kaj meme lakañ ak abe,
tap si tap timel gipal gac ak
lig gi yokniçin rek ma lip
ak me, mi nokim nokim per
nep tap okok pak God nop
sobok gipal ak, kiri bin bi tap
si tap timel gac sek midebal
ak sakol ginimel rek ma lip.

⁵ Nib ak, Krais lim dai ar
wagin aul onig gił, ne God
nop agak,

“Bin bi kiri sipsip tap okok
pak nep sobok gipal ak
nep tep ma gił.

Bin bi tap nep neb alap
dam nep niñbal ak nep
tep ma gił.

Pen nak yip bi miñ gon
alap gi lipan.

⁶ Pen kaj kau kaj sipsip tap
niñ okok sek dagilel
pis nep yin bi tkip ak
abe,

bin bi tap si tap timel gipal
gac ak gos niñil
sipsip tap okok pak
sobok gipal ak abe,
ak rek nep nak niñek tep
ma gił.

⁷ Pen minim ognap sek agil
agnek,

‘God, yad midebin.

Birarik nep mij ak nu kil tikil
aglak rek ak,
yad opin ak, gos nak
nep niñil agnigan rek
giñigain,’ agak.

⁸ Krais minim nib omal agak.
Minim alap ak God nop agil
agak, “Bin bi kiri sipsip tap
okok pak nep sobok gipal ak
nak niñek tep ma gił; bin bi
tap nep neb alap dam nep

ñibal ak abe nak niñek tep ma gip; kaj kau kaj sipsip tap nib okok sek dagilel pis nep yin sibok yowip ak abe nak niñek tep ma gip; bin bi tap si tap timel gipal gac ak gos niñil sipsip tap okok pak sobok gipal ak, ak rek nep nak niñek tep ma gip,” agak. Mosis lo minim nu kil tikek mideb rek nep sobok gi ñoligipal ak pen Krais niñil, “God nop tep ma gip,” agak.

⁹ Pen Krais minim alap God nop agil agak, “God, yad midebin. Yad opin ak, gos nak nep niñil agnigan rek ginigain,” agak. Nib ak, bin bi tap pak God nop sobok gi ñoligipal minim ned nib ak, God ne mer agil, minim tep kisen nib ak gek kilis gek amnak.

¹⁰ Nib ak, Jisas Krais ne Nap minim ak niñil, tap si tap timel gipin gac ak lig gi yokniq, minek nokim yib miñ gon ne ke pis nep sobok gi ñak ak me, cin bin bi magilsek tap si tap timel gac ak lig gi ke okok yokek bin bi sin ne midobin.

¹¹ Bi God nop tap sobok gep okok niñ nokim nokim wög kiri gipal. Niñ nokim nokim kiri per per tap okok pak God nop sobok gipal. Pen nig gel, bin bi tap si tap timel gipal gac ak lig gi yoknitmin rek ma lip.

¹² Pen Krais bin bi tap si tap timel gac ak lig gi yoknitm, agil, ne ke minek nokim alap nep sobok gi ñil, wög nibak gi dipin, agil, am

God niñmagil yipid pis ke ar ne sinjak bisigak.

¹³ Krais God niñmagil yipid ar pis kid bisig midek niñlig gi, God ne Krais nop kaual maual midebal okok tob arak ne mok okok linigab.

¹⁴ Krais ne minek nokim alap nep kimak ak me, bin bi tap si tap timel gac kiri lig gi yokip okok, kiri bin bi sin ne bir midebal. Pen kiri bin bi sin ne per nep midenigal.

¹⁵ Kaun Sin ak rek nep cinop minim nibak rek ag nib. Ne minim agep bi ne alap nop gos niñek, God Minim ak dai alap nu kil tikel agak,

¹⁶ “Yad Bi Kib agebin, kisen yad minim kisen nib kirop agil minim ag ar nokim li,

lo yad ak gos midmagil nab kirop adan li nen,

niñ tep gił gos niñlig gi midenigal,” agak.

¹⁷ Pen minim alap agak, “Tap si tap timel gipal ak niñil kiriq gi, kisen gos niñlig gi ma midenigain,” agak.

¹⁸ Nib ak cin niñpin, God ne bin bi magilsek tap si tap timel gipal gac ak niñil bir kiriq gi rek, God nop tap sobok gep bi okok wög alap ma mideb yib.

God mideb man sinjak amnin

¹⁹⁻²⁰ Ai mam sikop. Jisas miñ gon ne ke lakañ ne ke nep sobok gi ñil yur dil kimak ak me, walij kib Karip Nilik Migan Sin Ke Yib pilin

gılak ak pıg gi rık gek, kıjon kisen ni'b kıjon komıñ ameb alap cınop pıs nep yıkak.

²¹ Krais ne cın God wagıñ ne mıdobın okok, bı karıp nap ni'b rek mıdıl, God Nop Tap Sobok Gep Bı Kıt Yıb cın ak mıdeb.

²² Ni'b ak me, Krais tap si tap tımel gıpın gac ak bır lıg gi yokek, gos magıl cın mıd tep gıp niñıl, cın ni'g pak tep gıl, sıñ nep mıdıl, God mìnım tep ak niñ dı kılıs gıl, gos nokım nep niñıl, God mıdeb manj sıñak amnın.

²³ God per nep agıp rek nep gınıgab ak me, God cınop dam karıp lım seb kab ar alan sıñak dad amnígab agıp mìnım niñid nibak niñ dı kılıs gıl gos sek kod mıdon. God kisen ni'g gınıgab mìnım ak bin bı okok ag ni'bın rek, cın ke gos nokım nibak nep niñ dı kılıs gılıg gi mıdon.

²⁴ Pen ai mam sıkop ognap kırop mıdmagıl lıl gi tep gon, kiri pen bin bı ognap kırop mıdmagıl lıl gi tep gel, ai mam okok pen pen dı tep gıl, gi ni'l, pen pen mıdmagıl lıl, gi tep gı'n. Gos ak nep niñlıg gi mıdon.

²⁵ Bin bı ognap God Mìnım niñin, agıl, apıl mogım gıpal ak pen kisen kırıg gıpal rek, ma gın. Bı Kıt adık gi apıl mìnım kıt agnígab niñ ak ulep mıdeb, agıl, ap mogım gıl, mìnım tep niıpın ak, pen pen ag niñlıg gi, jım ni'l mıdon.

Krais nop kırıg genıgabın

ak, pıs nep ap yap pakjin rek lip

²⁶ Krais mìnım tep mìnım yıpıl ak agel niñ tep gıl, pen adık gıl tap si tap tımel ar ak kauyan gılıg gi mıdonıgabın ak, tap alap God nop sobok gi ni'on gac cınop ak lıg gi yoknımın rek ma lip.

²⁷ Ar ni'bak, kanıb cın alap ma mıdenıgab. God nop pırıkił, mìnım kıt ak abe, mab mılañ kıt God kaual maual ne okok kırop yın sıbok yonıgab ak abe kod mıdenıgabın.

²⁸ Mosıs lo mìnım ū kıl tıkkak ak, bin bı niñel, tap yokop rek lek, tıb juelak ak, bin bı omal aka omal nokım udın niñel, mìnım kıt agölögipal niñ ak, kırop yımig niñnimin rek ma lek, bı mìnım tıg bılokep okok mìnım nibak niñ tep gıl agel pıs nep niag pak lölögipal.

²⁹ Ni'b ak, bin bı God Ni'ne ak nep aleb aleb niñigal ak, God bin bı mìnım kıt agnígab niñ ak kırop mìnım kıt agıl, kırop pen yur tımel niñigab. God Ni'ne nop aleb aleb niñigal nibak, Krais lakañ ne ke cınop God eip dı jım ni'l linım agıl yokak ak, kırop tap yokop rek lek, ni'g gıñigal. Pen God Kaun kırop yımig niñip ak, nop ak rek nep aleb aleb niñigal.

³⁰ Cın niıpın God Bı Kıt ne agak, "Bin bı tap si tap tımel gıpal okok, yad nokım kırop pen gi tımel gınıgaiñ," agak. Pen mìnım alap agak, "Bı Kıt ne ke bin bı ne okok

kırop mìnım kib agnigab,” agak.

³¹ Pen God Bi Kib per per mideb ak, bin bi okok kırop mìnım kib agnigab ak niñel jel gek pırıknıgal.

God Mìnım ageb rek nep gon amnar

³² Pen ned göligipim ak sakol ma gìnimb. Krais melik tep nibepl pak ñek mìnım tep ne ak niñ dem, bin bi ognap nibepl miñer kib ñilak ak pen nop ma kırıg giþek.

³³ Niñ ognap nibepl mìnım tımel agıl, gi tımel göligipal ak pen gos nıbak ma niñil, Krais bin bi miñan ognap kırop gi tımel gelak nıb okok ken ameliþipim.

³⁴ Bin bi Krais mìnım tep ak niñ del, miñ lıłak bin bi okok, kırop yımig niñjöligipim. Bi kib karıplım niþbi kod midebal okok apıl tap nibepl magılseki dı okok nıb okok nıb pılı gi dad amel, niþbi pen gos par ma niñil, tep gek niñlig gi, tap pılı gi ma dad ameb, tap tep yiþ per per nep middenigab tap nıbak nep gos niñlig gi nep midelegipim.

³⁵ Nıb ak, niþbi sisain ma gìnimb; kılıs gıl gos sek middenigabim ak, God nibepl pen tap tep yiþ niñigab.

³⁶ Krais mìnım tep niñ dipim ak ma kırıg gìnimb. God Mìnım ageb rek nep gem amek me, God Mìnım ageb rek nep nibepl tap tep nıbak niñigab.

³⁷ God Mìnım ak niñil niþpin, mìnım alap ñu kıl tıkil aglak,

“Won ulep nep alap mideb Bi onig geb ak onigab.

³⁸ Pen bin bi komıñ tep yad okok,

yıþ niñ dıl komıñ middenigal.

Pen bin bi ognap yıþ kırıg genigal ak,

yıþ tep ma gìnigab,” aglak.

³⁹ Pen cın bin bi God nop kırıg gıl ap yap paknıgal ognap ma mıdobın; bin bi nop niñ dıl, per per nep komıñ middenigal okok mıdobın.

11

Niñ dep won ak

¹ Bin bi God Mìnım ageb ak mìnım niñid ageb, agıl, God nop niñ dipal okok, God Mìnım kisen nibepl gi tep gìnigain ageb ak, niþbi gos omal mer, God Mìnım ageb rek nep niñ dı kılıs giþal. Bin bi God Mìnım tari ageb ak mìnım niñid nep ageb, agıl, God nop niñ dipal bin bi okok, God Mìnım tap nıb okok niğ gıl niğ gıl mideb ageb ak, kiri tap nıb okok udın ma niþpal ak pen kiri gos omal mer, God Mìnım ageb rek nep niñ dı kılıs giþal.

² Bin bi ognap birarık nep okok, miñi nep ñu kıl tıkebin rek gılak rek, God nop tep gak.

³ Cın God nop niñ dıl, God Mìnım ageb ak mìnım niñid ageb apın ak me, tap seb kab ar alan abe, tap lım dai ar

wagin aul abe, God tap alap dîl ma gi lak, God mînîm ak nep agek mîsen lak ak, nîpiñ.

Ebol, Inok, Noa God nop nîj dîlak

⁴ Bîrarîk nep bî nak Ebol God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb agak ak me, tap dapîl God nop pak sobok gi ñek, God nîjek tep gak. Pen nîmam Ken tap dapîl sobok gi ñak ak, God nîjek tep ma gak.

Ebol ne God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb agak ak me, God nop pen, bî komiñj tep yad, agîl, tap sobok gi ñak ak nîjîl, yîp tep gîp agak. Ebol kîmîl amek, mîni eip ma mîdobîn ak pen, ne God nop nîj dek kesim nîbak, cînop bin bî ognap gos nîlîg gi nep mîdeb.

⁵ Pen Inok ne ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, God nop nîj dî mîd damîl ma kîmak. Ne God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb agak ak me, God nop pen, bî komiñj tep yad, agîl, komiñj nep dad amnak. Bin bî nop piyo piyo nîj mer nînlak; God ne ke nop dad karîp lîm seb kab ar alan sînâk ugai dad amnak.

⁶ Bin bî God nop nîj dîl, God Mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb agnîgal okok nep, God nîjek tep gînîgab. Tari gînîg: ne komiñj mîdeb rek, nop sobok

gon, cînop mînîm ageb rek gînîgab apal bin bî okok nep dî tep gînîgab.

⁷ Pen Noa ne ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, God agîp rek nep gînîgab, agîl, agak rek nep gak. God Noa nop mîñab kîb paknîgab agek, Noa udîn ma nîjâk ak pen God nop nîj dak rek, mînîm nîjîd agîp, agîl, nîg magöb kîb ak gi lak. Nîg magöb kîb nîbak gi lîl, bin ne nî pai ne okok magîlsek eip nîlîk miçan nîbak amel, mîñab kîb yîb ak pakak pen komiñj mîdelak. Pen God mîñab kîb paknîgab agek, udîn ma nîjâk nîn ak, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, gek amek nîg magöb gi lak ak me, God nop bî komiñj tep yad agak. Ne komiñj amek nîjîg gi, bin bî mînîm nop tîb julak okok bin bî tap si tap tîmel nep gîlîg gi mîdelak ak mîsen mîdeb.

⁸ Based açık Ebrahim ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agak rek nep gak. Nap karîp lîm ak mîdek nîjîg gi God agak, "Nî pai nak tîk donîgan tîk dapel amnîgab okok, nîbep karîp lîm kîb alap pîs nep agnîgain ak me, amîl nîb okok mîdenîmin," agak. God nîb agek, Ebrahim God agak karîp lîm nîbak mîdeb okok, agîl, ma nîjâk; God yîp kod mîdenîgab, agîl, abramek amnak.

⁹ Pen God karıp lım nop ag lak am midek karıp lım nıbak karıp lım ne mer, bin bı ognap karıp lım kiri. Ne bı par okok nıb rek midek. Ne nıg gıl midıl, sel karıp nep gıl kın ajıl, nı ne Aisak nop tık dowak. Tık dapek kıb gıl, nap gak rek nep sel karıp nep kın ajek. Aisak nı ne Jekop nop tık dapek kıb gıl, ak rek nep sel karıp nep kın ajek. Pen God karıp lım nop ag lıl Ebraham nop agak ak, nı ne Aisak Jekop kırop ak rek nep ag lak.

¹⁰ Pen Ebraham, God karıp lım kılıs tep per middenigab, agıl, gi lak ak, am middenigain, agıl, gos nınlıg gi midek.

¹¹ Ebraham bı milep lıl, bine Sara bin waske milep yıb lıl, miderek. Pen Ebraham God nop nıj dıl, God minım tari ageb ak minım nınjıd nep ageb, agıl, agıp rek nep cırop gınigab, agıl, nı Aisak nop tık dorek.

¹² Ebraham bı bir kimeb rek midek ak pen nı ne nıbak tıkek, tık dam dapıl gel, cın bin bı konjai yıb nep, gap seb kab alan sıňak konjai yıb nep mideb rek, kab kılıp airan nıg gol sıňak konjai yıb nep mideb rek, wök pag ma nıpal rek ak, mıdobın.

¹³ Bı birarık nep agebin nıb okok, God nop nıj dıl, God minım tari ageb ak minım nınjıd nep ageb, agıl, agıp rek nep cınop gınigab, agıl, kımlak. God kırop tari tari agek, agıp rek nep cınop gınigab, agıl, nop nıj

dı midelek ak pen God agak nıbak gek nıñıl ma kımlak. God kırop tari tari agak ak, udın ma nıñıl, par okok nıb rek gos kiri nep nıñıl, kisen God tap tep cınop nıñigab agak ak cınop nıñigab, agıl, tep gek nınlıg gi mid damıl kımlak. Lım dai ar wagın aul midıl agölögipal, “Cın bin bı ke okok nıb yokop apıl lım dai ar wagın aul mıdobın,” agölögipal.

¹⁴ Bin bı minım nıbak rek apal okok, karıp lım cın yıpıd gıl alap mideb ak, ag gos ak nıñıl, nıb apal.

¹⁵ Karıp lım kiri kırıg gıl olak ak gos amek, adık gi amblap pen adık gi ma amnıłak.

¹⁶ Pen gos kıb kiri amnak God karıp lım tep seb kab ar alan sıňak. God ne pen kırop karıp lım alap gi li tep gıp ak me, cın nıpın God kırop bin bı yad agek nabıj ma gıp.

¹⁷⁻¹⁹ Pen God, Ebraham agnigain rek gınigab aka, agıl, nep agak, “Nı nak Aisak, ‘Tıkek tıkel tık dam dapıl gel konjai middenigal,’ agnek nı ak nep, nop dam ūag pak lıl, yıp sobok gi nıñımın,” agak. Agek, Ebraham God nop nıj dıl, God minım tari ageb ak minım nınjıd nep ageb, agıl, yıp agıp rek nep gınigab, agıl agak, “Nı yad nıbak tıkek tıkel tık dam dapıl gel konjai middenigal agak minım ak, God ne ma kırıg gınigab; nı yad nokım yıb ak ūag pak len, ne gek kauyań warıknıgab,” agıl, nı ne Aisak nop dam bıd ar ak

nag ñon gi lîl, tu dîl piñjîl lînig gek, God agak, nîg ma gînîmîn agak. Nîb ak, ñî ne Aisak nop bir pîs nep kîmak rek lak ak pen nop komîn dîl dad adîk gi amnak.

²⁰ Aisak pen kîb gił ñî omal tîk dowak. Ñî alap yîb ne ak Jekop; ñî alap yîb ne ak Iso. Pen nap Aisak ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, bî mîlep yîb lîl, God agîp rek nep gînîgab, agîl, ñî ne omal kîrop tap tep kîsen gînîgab mînîm ak ognap ned ag ñak. Kîmek, kîsen agak rek nep gak.

²¹ Pen ñî ne Jekop ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep gînîgab, agîl, bî mîlep yîb lîl manj kîmnîg gek ñîn ak, yîr dai dî tagep ne ak dîl, God yîb nop agek ar amek nîjîlig gi, ñî ne Josep ñî tîkak omal ak kîrop agîl, God kîrop mal dî tep gił kod mid tep gînîmîn, agak.

²² Pen ñî ne Josep ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep gînîgab, agîl, bî mîlep yîb lîl manj kîmnîg gek ñîn ak, Isrel bin bî ne okok kîrop agak, "Kîsen karîp lîm Ijip aul kîrig gił, adîk gi karîp lîm Kenan amnîgabîm. Ñîn nîbak, tînîl yîp okok sek damîl nîb nîb gînîmîb," agak. Agîl kîmek, kîsen kîri agak rek nep giłak.

Mosîs nop tîk dapîl we gîrek

²³ Mosîs nonîm nap ber mal ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep gînîgab, agîl, ñî Mosîs nop tîk dapîl, kîl tep mîdek ak nîjîl, takîn omal nokîm we gi ñîer mîdek. Ijip Kiñ Pero nop ma pîrîkrek.

²⁴ Mosîs kîb gił, ne ak rek nep God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep gînîgab, agîl agak, "Yîp Pero pai ne ñî ne ma agnîmel.

²⁵⁻²⁶ Lîm dai ar wagîn aul tap si tap tîmel gîlîg gi mîden, yîp tep ma gînîgab; per per mîdenîm, agîl, Mesaia nop nîj den, yîp ag junîgal ak tep; pen Ijip bin bî ameb owep tap tep tep kîri okok yîp tep ma gił agak. Yad bin bî God pîs ken mîdel, kîrop gi tîmel giłpal okok eip mogîm gił mîdenîm," agak.

²⁷ Pen Mosîs ne God udîn ma nîjep ak nop nîj dîl, mîsen nîjîp rek lek, kiñ Pero nop mîlîk kal nîjâk ak, ma pîrîkak. God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep yîp kod mîdenîgab, agîl, God agak rek nep gił, Isrel bin bî kîrop poj dîl karîp lîm Ijip kîrig gił owak.

²⁸ Pen Mosîs ne God nop nîj dîl, God mînîm tari ageb ak mînîm nîjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep

cinop giniqab, agil agek, Isrel bin bi Pasopa sipsip ntilik okok pakil, lakañ dil kijon wagin pis pis yokel pismas gi pakek, dai ar alan abe yokel pismas gi pakek, ejol apil Ijip bin bi ni ned tik dolak okok magilsek nqag pak liliq gi, Isrel bin bi karip kiri ak amil ni ned kiri okok nqag pak malak.

²⁹ Isrel bin bi God nop niñ dil, God minim tari ageb ak minim niñid nep ageb, agil, agip rek nep cinop giniqab, agel, Ijip kai krop yik gel, kiri pen amil niq solwara Sapai ak junig gel niñlig gi, God gek niq nibak liliq gi pis pis amek, lim milep ar ak rek amil, pis kidadan amnilak. Pen Ijip kai krop yik gi dam nab nibak apelak, niq apil krop karik yipil yokek magilsek niq nibil kim saklak.

³⁰ Pen kisen Isrel bin bi God nop niñ dil, God minim tari ageb ak minim niñid nep ageb, agil, agip rek nep giniqab, agil, amil taun kib Jeriko kab wari kilis ak niñ akenib ar onid ak kis kis gel gel, kab wari ak pis nep yap pakak.

³¹ Bi si dep bin Rehap ak, God nop niñ dil, God minim tari ageb ak minim niñid nep ageb, agil, bin bi ne God minim ne kiriq gilak okok eip ma kimag. Tari ginig: Isrel bi omal taun kib Jeriko amer, krop mal nqag pak linig gelak, pen God Rehap nop agek, karip lim cin niñ linig opir, agil, di

kasin gek, komij midil adik gi amnirek.

³² Pen bin bi God nop niñ dil, God minim tari ageb ak minim niñid nep ageb agelak, God ne krop ke yib gak kesim okok titi gi agen parsek amnigab? Bi nak Gideon, Barak, Samson, Jepta, Depid, Samyuel bi okok abe, bi God minim agep okok abe gilak gilak rek agen, minim par kib amnigab.

³³ Bin bi nib okok God nop niñ dil, God minim tari ageb ak minim niñid nep ageb, agil, ognap bin bi karip lim ke tigon ognap krop yik gi yoklak. Kiri gi tep gilak rek, God giniqain agak rek nep krop gak. Ognap krop kain sapeb layon midelak nab sinjak di yoklak ak pen God krop kod midelak ma sulak.

³⁴ Pen ognap mab kib yinek nab sinjak di yoklak ak pen krop ma yinak. Ognap tu par kid dil krop piñil lin aglak ak pen pirk gi komij amnilak. Bin bi ognap bin bi sain ak pen God krop kod midelak kal kilis yib midelak. Kiri pen pen gilig gi, amil ami bi karip lim ke nib okok krop yik gi yoklak.

³⁵ Bin ognap niqmil sikop niqai kiri okok kmelak, God nop niñ dil sobok gel, ne gek kauyan wariklak.

Bin bi ognap God nop niñ delak rek, krop yur nibil. God nop kiriq giplap, krop wisib yokel komij amblap ak pen, cin kimon God cinop gek warikil karip lim tep ne

sıñak per per mîd tep gîn, agîl, God nop cîg gîlîg gi nep mîdîl nop ma kîrig gel, kîrop tapin gi tîmel gîl yur mab ñel ñel kîmlak.

³⁶ Ognap kîrop ag juîl, yîr dî tapin paklak. Ognap sen ñon gîl dam miñ yoklak.

³⁷ Ognap kab ju pak lel kîmlak. Ognap kîrop so dîl nab sıñak tîb gi rîk gi dai dai lîlak. Ognap tu par kîd dîl, kîrop pîs nep piñjîl lîlak. Ognap kîrop per nep gi tîmel gîl, yîk gel gel koslam yîb mîdîl, bin bi yîm gep rek mîdîl, kaj meme sipsip wak dîl walij rek yîmîl gi ajölgîpal.

³⁸ Pen bin bi okok bin bi tep yîb; bin bi tîmel okok nab kîrop sıñak ma mîdeblap. Cîn eip mîdep rek ma lîp, agîl, kîrop gi tîmel gel gel, pîrîk gi amîl miñ mab kab nep mîdeb nab okok mîdîl, kab miñan lîm miñan okok kîn tagölögîpal.

³⁹ Bin bi agebin nîb okok, God nop niñ dîl, God miñim tari ageb ak miñim niñjîd nep ageb, agîl, agîp rek nep giñigab, agel, God kîrop magîlsekk, gi tep yîb gîl bin bi komiñ tep yad mîdebiñ, agak. Pen God kîrop tap tep niñigain agak ak, tap tep ak niñ nîbak ma dîlak.

⁴⁰ Tari giñig: God cînop tap tep yîb niñigain, agîl, gos niñak rek, niñ kîsen nokîm nîbak nep, kîri bin bi okok abe, cînop bin bi abe cînop magîlsekk dîl gek, kabsek am jîm niñ bin bi sıñ ne mîdenigabin.

12

¹ Pen bin bi konjai nep agesin niñ okok cînop piñjîl kîs kîs gîlîg gi mîdebal rek, tap gos kîb niñpiñ okok kîrig gîl, tap si tap tîmel cînop kasek cîg giñimîñ rek lîp ak kîrig gîl, kîlis gîl God kanib cînop ag lîp ak piç gi rîkîd ag amîl amniñ.

² Jisas agak rek, cîn God nop niñ dîl, God miñim tari ageb ak miñim niñjîd nep ageb, agîl, kîsen God miñim ageb ak magîlsekk mîsen nep niñ tep giñigabin. Jisas nop mab kros bak alan ñag pak liñig gel, yîp bi tîmel rek ñag pak lel nabîñ dinigain, agîl ma agak. Kîsen karîp lîm seb kab ar i oklañ sıñak miñ miñ yîb giñigain, agîl, cînop bin bi nen agîl kîmîl, warîk am God ñînmagîl yîpîd pîs ken ar ne sıñak bisigak. Nîb ak, per per nep Jisas nop nep gos niñlig gi mîdon.

³ Bin bi konjai nep Jisas nop miñlik kal niñjîl gi tîmel gîl gel amek, ne ma pîrîkak ak me gos niñnimîb. Nîbi Jisas gak ar nîbak gos niñjîl, niñ aknîb rek nep gîl, gos sek mîdîl, God ageb rek nep giñig gi mîdenimîb.

⁴ Jisas ne Seten eip pen pen gak ak, bi okok nop mab bak alan ñag pak lel kîmak. Nîbi pen, Seten nîbep tap si tap tîmel giñig lîp gek, niñ ma giñ, agîl, nop eip pen pen giñipîm ak, nîbep ma ñag pak lîpal.

⁵ God nîbep niñ pai yad, agîl, miñim tep agek God

MİNİM ak ñu kıl tıklak ak saköl gipim aka? Ne agak,

“Ñi pai yad sij aul!

Bi Kib ak nibepe timid ukniig mīker ñinigab ak,
gos kib ma nīnimīb.

Bi Kib nibepe ag ginigab ak,
c̄inop pis nep kirīg gip,
agil,
gos par ma nīnimīb.

6 Bi Kib bin bī midmagil
lip okok kirōp timid
ukniigab.

Ñī pai ne okok me,
kirōp magilsek mīker
ñinigab,” agak.

7 Nib ak, koslam
midenigabim ak, gos par
ma nīnimīb; God c̄inop
timid ukeb, agil, gos sek
midenimib. Nibi nīpim, nap
sikop okok ñī pai kirī okok
magilsek timid ukpal.

8 God ne ñī pai ne magilsek
timid ukip. God nibepe timid
ma ukniigab ak, nibi ñī pai
ne mer, ñī pai nap sek ma
midebim ak me, nibepe timid
ma ukniigab.

9 Bapi c̄in lim dai ar wagin
aul midebal okok c̄inop
timid ukel, tep ukpal ak, agil
nipin. Nib ak rek, Bapi c̄in
seb kab ar alan mideb ak
c̄inop timid ukek, tep yib nīg
gip, ag nījil, komij midon.

10 Bapi c̄in lim dai ar
wagin aul timid ukpal okok,
ñī pai sikol midobin won
sikol ak nep, gos kirī ke nījil
c̄inop timid ukpal. Pen God
c̄inop nen agil, sij midebin
rek nep midelan, agil, c̄inop
timid ukip.

11 God c̄inop timid ukeb
won ak tep ma gip ak pen
timid ukek, nag tep ar nibak
nījil, kapkap midil gī tep
gīlig gī nep midonigabin.

*God tap ne okok nep gos
nījlig gī midenimib*

12 Nib ak me, nīn tob kalau
gek owip ak, yokop gip, agil,
warik amil apil gem kilīs
gīnimīj.

13 Kanib yipid gīl tep
ar ak amem, tap ognap tob
gol nibepe okok pig juonīmij,
kilīs gīl amem amem yim
nek komij linigab.

14 Bin bī okok eip magilsek
kapkap j̄im nīl midon, agil
midenimib ak pen God bin
bī sij ne midenimib. God
bin bī sij ne okok nep Bī Kib
nop nīnigal.

15 Nibi nīj tep gīl, God
c̄inop yimig nījil dī tep gip
ak ma kirīg gīnimīb. Nīj tep
gīnimīb, nab nibi okok bin
alap bī alap gos timel nījil,
bin bī ognap gos timel nibak
agenigab ak, kirī pen ak rek
nep gel gel, bin bī konjai nep
kirōp asij nibak uliknimīj
rek lip.

16 Nīj tep gīl, nab nibi
okok bin alap bī alap bin
si bī si ma gīnimīj. Nibi
magilsek God tap ne okok
nep gos nījlig gī midenimib.
Iso birarik nep gak rek ma
gīnimīb. Iso ne God tap
ne okok gos ma nījil, yuan
gek, tap nījin, agil, God nap
Aisak tap tep ñak ak, Aisak ñī
ne ned ak Iso nap nīning gak
ak, Iso ñī ned midil dīpkop
ak, pen tap tep nibak tap

yokop rek lek ne kırıg gıl, tap magıl ak nep dak.

¹⁷ Pen nıbi nıpım, nap Aisak tap tep nı ned Iso nop nıníg gek tap tep nıbak, Iso ma dak ak me, kısen mapınn gek sıl aglıg gi, kauyan dınim, agıl, kanıb dınimın alap ma midek, mapın yıb gek sıl aglıg gi midek.

God per komıñ mıdeb ak karıp lım ne ak opım

¹⁸ Isrel bin bı karıp lım Sainai Dım mıdeb ak amıl dım nıbak wagın sıňak apel, mab kıb yıb yınıl, kıslım yıb apıl, yıgen kıb dıl gek, udın kıri ke nıňlak. Pen nıbi karıp lım nıbak rek ma opım.

¹⁹ Akıl magıl mınım kıb ak agıl, mınım seb kab ar alan nıb alap agek, bin bı okok pırıklı Mosıs nop aglak, "Ake! Mınım ageb nıbak rek, mınım ognap agek ma nıñjin," aglak.

²⁰ Tari gınıg: God mınım ned ag lak ak Isrel bin bı okok ag nıníg gi Mosıs nop agak, "Bin bı, kaj meme, kaj sipsip tap okok dım nıbaul apenımel, kab ju pıs nep pak lınimıb," agak. Mınım nıbak nıñel mıdmagıl kırop pıs nep kır gak.

²¹ Tap gak nıbak nıñıl pırıklak ak, Mosıs ak rek nep nıñıl agak, "Yad jep jep dıl pırıkebin," agak.

²² Nıbi pen Sainai Dım nıbak ma opım; nıbi Saion Dım opım. Saion Dım opım ak, God per komıñ mıdeb ak karıp lım ne ak opım, karıp lım Jerusalem seb kab ar

alan, ejol konjai yıb nep mıñ mıñ gılıg gi mıdebal sıňak, karıp lım nıbak opım.

²³ Bin bı Krais mınım tep ak nıñ del, God kırop nı ned rek dıl, nıtai yad, agıl, yıb kırop karıp lım ne seb kab ar alan sıňak nı kıl tıkıp; kıri mogım gıl mıñ mıñ gılıg gi mıdebal sıňak, nıbi karıp lım nıbak amıl, Krais nop nıñ dıpal okok eip jım nıl mıdebiñ. Krais nop nıñ dıpım ak me, God bin bı okok magılsek mınım kıb agnıgab God ak eip jım nıl mıdebiñ. Bin bı karıp lım ar wagın aul mıdıl, God nop nıñ dıl, God Mınım ageb rek gıl, bin bı komıñ tep ne mıdıl kımił, kaun kıri amıl, God eip bin bı sıň ne mıdebal bin bı okok eip jım nıl mıdebiñ.

²⁴ Jisas ne God mınım tep kısen nıb dapıl bı nab nıb mıdeb ak nop nep opım. Ken nıمام Ebol nop nıag pak lek lakaň yowak ak, mınım kıb yıb dak; pen Jisas cınop nen agıl kımek lakaň ne yowak rek, God eip jım nıl mıdojın rek lıp.

Nıñ tep gınımıb

²⁵ Nıb ak, nıñ tep gınımıb. Bin bı Sainai Dım wagın sıňak mıdıl, God mınım agak ak ma dılak okok, komıñ amnımel rek ma lak rek ak, God karıp lım seb kab ar alan sıňak nıb mınım tep kısen nıb ak agak ak kırıg genıgabın ak, cın ak rek nep komıñ amjın rek ma lınígab.

²⁶ Nıñ ned nıbak God kırop mınım agek nıñlıg

gi, monmon rek dak. Pen c̄inop agak, "Kisen akn̄ib rek kauyan gen, l̄im dai wagin aul abe, seb kab ar alan abe magilsek k̄ikaun ḡinigab," agak.

²⁷ God m̄in̄im magil "Kauyan" agak n̄ibak n̄ij̄il n̄ip̄in, tap per ma m̄idenigab agil gi lak okok magilsek k̄ir ḡinigab; tap per per m̄idenigab agak tap okok nep m̄idenigab.

²⁸ N̄ib ak, c̄in karip l̄im k̄ikaun ma gep, karip l̄im per per nep k̄ilis m̄idep, karip l̄im tep ȳib amnīgabin rek, tep aglig gi midil, God nop n̄ij di k̄ilis gił, Bi k̄ilis ke sek m̄ideb ak gos n̄ijlig gi, ȳib ne agon ar amnañ.

²⁹ God c̄in mab ke ȳineb rek m̄ideb.

13

Ai mam ognap k̄rop midmagil ȳib lin

¹ Krais bin bi okok eip ai mam rek pen pen midmagil l̄ilig gi nep m̄idenimib.

² Krais bin bi okok n̄ib n̄ibep pis ken apenimel, k̄rop di tep ḡinimib. Bin bi ognap, bin bi okok n̄ib apel, bin bi yokop okok n̄ib apebal, agil, ag wasu d̄il, bin bi mer, ejol ognap k̄rop ag wasu d̄ipal.

³ Krais bin bi ognap miñ m̄idenimel, c̄in eip miñ midobin ag gos n̄ijil k̄rop gi tep ḡinimib. Krais bin bi ognap koslam m̄idenimel, c̄in eip koslam midobin ag gos n̄ijil k̄rop gi tep ḡinimib.

⁴ Ber mal d̄il, gi tep ḡipir. K̄rop ber mal gi t̄imel ma ḡinimel. Pen ber mal d̄il, k̄isen bin si bi si ḡinigair okok abe, bi praj bin praj bin si bi si ḡinigal okok abe, God k̄rop m̄in̄im k̄ib ȳib agnigab.

⁵ Tap c̄in d̄ipin okok s̄ikol gīp, agil, agon k̄ilnok k̄ibap gol mani tap okok gos k̄ib ak ma n̄ijnimib. Tap s̄ikol c̄in m̄ideb ak tep m̄ideb, agil gos n̄ibak nep n̄ijnimib. God agak,

"N̄ibep ma k̄irig ḡinigain; n̄ibep eip per per nep m̄idenigain," agak.

⁶ N̄ib ak, gos sek midil agin, "Bi K̄ib ȳip kod m̄ideb rek, ma p̄irikn̄igain.

Bin bi ognap ȳip gi t̄imel ḡinimel rek ma lip," agin.

⁷ Bi k̄ib k̄iri n̄ibep God m̄in̄im tep agel n̄ipek ak gos n̄ijlig gi m̄idenimib. K̄iri God nop n̄ij d̄il, m̄in̄im ne ageb rek gel amek k̄imlak ak gos n̄ijlig gi midil, niñ akn̄ib rek nep gīlig gi m̄idenimib.

⁸ Jisas Krais ned midoligip rek, miñi n̄ib akn̄ib rek nep m̄ideb; pen miñi m̄ideb rek, k̄isen per per nep n̄ib akn̄ib rek nep m̄idenigab.

⁹ Bin bi ognap n̄ibep m̄in̄im esek ke ke agenimel ak n̄ijil ma d̄inimib. God n̄ibep ȳimig n̄ijil, di tep gił, kod mid tep gīp ak nep gos n̄ijil, midmagil nab n̄ibi adan k̄ilis d̄il, gos sek m̄idenimib. Pen tap n̄ijeb lo okok gos alap ma n̄ijnimib.

Bin bî tap ñiñeb lo okok kisen gîl mîd tep ma gînígal.

¹⁰ God nop tap sobok gep bî okok, God sobok gep karîp ak mîdîl tap pak bîd ar sîñak God nop sobok gîpal bî okok, tap bîd cîn ar mîdeb ak ñiñimel rek ma lîp.

¹¹ God nop tap sobok gep bî okok kaj kau kaj meme pakîl lakañ ak dam God nop tap sobok gep bî kîb yîb ak nop ñel, ne pen bin bî tap si tap tîmel gîpal, agîl, God nop sobok gîníg, dam Karîp Ñîlik Mîgan Sîñ Ke Yîb ak sonj gîp. Nonim ak pen dam, mîdebal söñ ar sîñak dagîlel pîs nep yîn sîbok ñîb amîb.

¹² Nîb ak rek, Jisas bin bî tap si tap tîmel gîpal gac nîbak lakañ yad ke lîg gi yoknîm, agîl, taun kîb Jerusalem kîjonj söñ ar sîñak amîl, yur kîb dîl, lakañ yapek kîmak.

¹³ Nîb ak, cîn Jisas nop kisen gîl, bin bî yokop okok gel amîb nag ar ak kîrig gîl, söñ ar ak amon, nop ag julkrek cînop ak rek nep ag junîmel.

¹⁴ Tari gîníg: lîm dai ar wagîn aul per per mîdojin kau alap ma mîdeb ak pen kisen karîp lîm seb kab ar alan sîñak amîl per per mîdojin, agîl, kod mîdobîn.

¹⁵ Nîb ak, cîn per per nep, Jisas Bî Kîb cîn, agîl, yîb ne agon ar amnañ. Nîg gon, God udîn yîrîk ne tap sobok gep tep rek lînîgab.

¹⁶ Bin bî ognap okok kîrop dî tep gîl, gi tep gîl, tap cîn

ognap kîrop nonim li ñîn. Nîg gon, God ñiñil tap sobok gep tep rek lek, mîñ mîñ gînígab.

¹⁷ Bî kîb nîbep kod mîdebal okok, mînim kîrop dîl, agnîmel rek gînímîb. God wög gîpîn ak God ñiñek tep gînímîj, agîl gos ak ñiñlig gi nîbep per nep ñiñ tep gîl kod mîd tep gîpal. Nîb ak, kîri tap tari gînímîb agnîgal ak, ak rek nep gînímîb. Nîg genîgabîm ak, tep gek ñiñlig gi wög kîri gînígal. Pen agnîgal rek ma gînígabîm ak, wög gîníg gînígal ak gînígal ak pen tep gek ñiñlig gi ma gînígal. Nîg gel, nîbep kod mîd tep gînímel rek ma lînîgab.

Nîbi God nop sobok gem, ne cînop kod mîdonîmîj

¹⁸ Pen nîbi God nop sobok gem ne cînop kod mîdonîmîj. Cîn gos omal mer, gos nokîm nep ñiñil, tap tari gînígabîn, God Mînim ageb rek nep gîlig gi mîdon, agîl gos ar ak nep nîpîn.

¹⁹ Yad tap kîb alap kîlis gîl nîbep ag ñiñebin: God nop sobok gem, ne gek, nîbi mîdebal sîñak kasek nînim.

²⁰⁻²¹ God mînim tep per per mîdep ak, Bî Kîb cîn Jisas lakañ ne yapıl kîmak mînim tep nîbak mîdep nep mîdeb. Lakañ ne yapıl kîmek God gek ne warîkil Sipsip Mîkep Bî Kîb Yîb mîdeb. God bin bî dî tep gek kapkap mîd tep gînígal ak, nîbep ak rek nep tap tep ñek,

tap tari tari God g̫inim̫b
agn̫gab ak, g̫inigabim. Pen
Jisas Krais m̫dmag̫l nab
c̫nop adan̫ m̫dil, God ne
c̫nop bin b̫ tige p bin b̫
rek m̫denigab̫n agn̫gab ak,
Jisas Krais c̫nop gek n̫b
akn̫b rek nep m̫denigab̫n.
N̫b ak, Jisas Krais y̫b nop
per per nep agon ar amnañ.
N̫b akn̫b rek tep.

M̫inim dai ognap

²² Pen ai mam s̫kop. M̫j
ulep ūu k̫l t̫kesin n̫baul,
m̫inim agebin ak n̫ŋ tep g̫l
d̫inim̫b.

²³ Mam c̫n Timoti nop miñ
l̫lak ak, miñi mis owip. Ulep
apenigab ak, eip n̫nigabir.

²⁴ B̫ k̫b n̫bi okok abe, God
bin b̫ ne okok abe, n̫bep
mag̫lsek “M̫debit̫m?” age-
bin. Krais bin b̫ ne karip
l̫m Itali n̫b okok n̫bep
“M̫debit̫m?” agebal.

²⁵ God n̫bep mag̫lsek
y̫mig n̫ŋil d̫i tep g̫l kod
m̫deñ.

Jems

Jems mīj ū kıl tikak

¹ Yad Jems. God, Bī Kib Jisas Krais, k̄rop apil mal wög gī ūbin. Nībep bin bī Jisas Krais mīnim tep ne ak nīj d̄l, ju am karip l̄im ke t̄igoj t̄igoj mīdebim okok, mīj nībaul ū kıl tikak, “Nībi mīdebim?” agebin.

Miker tari tari apenigab, nībi gos par ma nījnimb

² Ai mam s̄ikop. Miker tari tari onigab, gos par ma nījnimb; mīn mīn ḡilig gī nep mīdenimb.

³ Nībi nīpim, miker apek koslam mīdenigabim ak, nībi Jisas Krais nop c̄ig tep gīnigabim. Nīb ak, kisen miker tari tari nībep apenigab, nībi ma p̄irikl, Jisas Krais nop nīj d̄i k̄lis ḡil, nop c̄ig tep gīnimb.

⁴ Koslam mīdil, Jisas Krais nop c̄ig tep ḡilig gī nep mīdil, gī damil me, nībi bin bī k̄lis, bin bī tep, bin bī asin ma mīdeb, mīdenigabim.

⁵ Pen nībi bin bī ognap, cin tari tari gon tep amnigab, agnigabim ak, God bī cinop d̄i tep ȳib gīp ak nop ag nījem, ne nībep gos tep ȳipid ḡil ak ūnigab. God nop ag nījenigabim ak, ȳip tari gīnig nīb ag nīnebim, agil, ma agnigab.

⁶ Pen God nop ag nīnjing, gos ar nokim nep nījil ag nījnimb. Pen cinop

nīnjigab aka ma nīnjigab, agil, gos omal nījil ma ag nījnimb. Nībi gos omal nījil ag nīnjigabim ak, ȳigen apil ū solwara pagil d̄i okdañ okil gīp rek ak gīnigabim.

⁷⁻⁸ Bin bī nīb okok rek, gos alap alap nīnlig gī gel amib ak me, Bī Kib nop ag nīnjigal ak, tap alap k̄rop ma ūnigab.

Bin bī tap ma mīdeb okok; bin bī tap konjai mīdeb okok

⁹ Krais bin bī ai mam ȳim gep rek okok, God udin ȳirik ne ak, yad ȳib mīdeb, yad nīb pai ne mīdebin, agil, mīn mīn gīnigab;

¹⁰ pen ai mam tap konjai mīdeb okok, God udin ȳirik ne ak, yad ai mam tap ma mīdeb okok rek adip adip mīdebin, agil, mīn mīn gīnigab. Tari gīnig: tap tep ne ak mab sim rek kasek kir gīnigab.

¹¹ Pīb l̄im gek, mab sim tep tep nībak pīb kal nījil mīlep gīl lulu gī yowip. Bin bī tap konjai mīdeb okok, wög kiri gīl dam amel nīnlig gīl, k̄rop aknib rek nep gīnigab. Kiri aknib rek nep kir gīnigal.

Bin bī miker apek God nop ma kiri ḡipal

¹² Pen bin bī miker apek God nop ma kiri ḡil, c̄ig tep gīl ḡilig gī nep mīdenigal okok, usajil bad per per mīdep ak dinigabin, agil, mīn mīn gīnigal. Bin bī God nop midmagil lipal okok, God k̄rop usajil bad per per

midep ak tol gi ñinigab. Ne minim kiliç agil nib agak.

¹³ Bin bi, gi timel gin, agil gos niñenigal ak, God gos nek nig gin, ag gos niñobin, ma agnimel mer. God ne ke, tap si tap timel ginim, ag gos ma niñenigab rek, bin bi ognap krop gos nibak rek ma niñenigab.

¹⁴ Pen gos timel kiri ke nopal ar ak, krop lip gi dad amek, tap si tap timel gin, agil gos niñenigal.

¹⁵ Gos niñenigal nibak, tap yin rek yimel, tanil kidel am kiliç ginigab rek ak, tap si tap timel ginigal. Pen tap si tap timel ginigal nibak, pis nep mid kiliç gek, kimnigal.

¹⁶ Pen ai mam tep yad okok. Minim tom agenimel ak, ma niñenimb.

¹⁷ Tap tep tari tari yipid gi dipin okok, ke okok nib apek ma dipin. Bapi ne pit, takin, gap melik nibal okok gi lak ne nep, cinop ar alaç nib nib. Ne nag ar alap gi damil, tap kaunan rek adik gi, nag ar alap ke ma ginigab.

¹⁸ Gos ne ke niñil gek, cin minim niñid ne ak niñ dil, komij kisen nib dil, niñ pai ne ke li, tap magil ned nib miñ miñ gilig gi pag dopal rek midobin.

God Minim ak niñ tep gi, ageb rek nep ginimib

¹⁹ Ai mam tep yad okok niñim! Bin bi nibep minim agenimel ak, kasek niñil; pen minim kasek ma agnimib; bin bi okok

krop kasek milik kal ma niñnimib.

²⁰ Bin bi milik kal niñngal ak, God ne, kiri gi tep gi mid tep giilan, agil gos niñip rek ma ginigal.

²¹ Nib ak, nibi gos timel niñil tap si tap timel giþim ak, tari ginig nig giþin, agil, tap gac giþ nibak pis nep krig gi, God midmagil nab nibep adañ minim ne yimib ak, di tep ginimib. Minim nibak nibep di komij yoknigab.

²² God Minim nibak timid ak nep peyig niñil, bir niþin, agil ma agnimib. Nig genigabim ak, nibi ke minim esek agnigabim. Nibi God Minim niñil, ageb rek genigabim me, bir niþin, agnigabim.

²³ Pen bin bi God Minim niñil, ageb rek ma giþal okok, anañ milik dai li nopal rek giþal.

²⁴ Añañ li niñil, milik dai kiri tari rek mideb, agil, niñ tep giþal ak pen krig gi amil, kasek nep sakol gi, titi gi rek midosp, agil, ma nopal.

²⁵ Pen bin bi an an God Minim tep bin bi di komij yokeb minim tep ak niñ tep gi, sakol ma gi, niñlig gi nep gel amnigab bin bi okok, God krop kod midek, tari tari ginigal ak am yimeb ginigab. Bin bi nib okok kiri God Minim tep ak niñ tep gi, ageb rek nep gi midebal.

²⁶ Pen bin bi, God nop wög gi tep gi, agil, aleb kiri ke niñ tep ma ginigal okok,

kiri s̄idol ḡil, k̄rop ke m̄in̄im esek apal. Kiri wōg tari ḡipal ak, maḡlseks tap yokop rek l̄ip.

²⁷ N̄īt̄ pai an an, non̄im nap k̄imbal amoñ̄ılık koslam m̄idebal okok abe, bin kanj̄ıl ȳim gep rek okok abe, k̄rop d̄ī tep ḡin̄im̄ib. Pen bin b̄ī l̄im dai ar waḡin aul gos t̄imel n̄ipal okok eip moḡim ḡil, as̄in̄ kiri n̄ibak ma ul̄ik ḡin̄im̄ib. N̄ig gen̄igab̄im, God ne n̄ij̄ıl, n̄ibi bin b̄ī as̄in̄ ma m̄ideb yad, wōg ḡī tep ȳib ḡip̄im, agn̄igab.

2

Bin b̄ī okok bin b̄ī tep, bin b̄ī okok bin b̄ī t̄imel, aḡil ma agn̄im̄ib

¹ Ai mam s̄ikop. N̄ibi Bī K̄ib c̄in̄ Jisas Krais, Bī tep ȳib akn̄ib ke nop n̄ij̄ d̄ip̄im rek, bin b̄ī okok n̄ij̄ıl, non̄im ke ke l̄il, b̄ī ak b̄ī k̄ib, b̄ī ak b̄ī tam okok, aḡil ma agn̄im̄ib.

²⁻⁴ N̄ibi God nop sobok ḡin̄ig ap moḡim ḡin̄igab̄im. Pen b̄ī tap koñ̄ai m̄ideb b̄ī alap, walij̄ tep tep l̄il, riñ̄ gol n̄in̄ gol ne l̄il apen̄igab ak, n̄ibi b̄ī n̄ibak n̄ij̄ıl agn̄igab̄im, "Nak am mab bog ar tep tep okok b̄is̄igan," agn̄igab̄im. Pen b̄ī ȳim gep rek alap, walij̄ t̄imel l̄il apen̄igab ak, n̄ibi b̄ī n̄ibak n̄ij̄ıl agn̄igab̄im, "Nak gol okok warık m̄idei," aka "Nak l̄im tob waḡin yad s̄in̄aul b̄is̄ig m̄idei," agn̄igab̄im. Pen n̄ig gen̄igab̄im ak, ȳip̄id ḡil ma ḡin̄igab. N̄ibi ke gos t̄imel n̄ij̄ıl, ne b̄ī k̄ib,

ne b̄ī tam okok, aḡil, n̄ig ḡin̄igab̄im.

⁵ Pen ai mam tep yad okok n̄ij̄im! Bin b̄ī l̄im dai ar waḡin ar aul, bin b̄ī ȳim gep rek ognap n̄ij̄ıl, bin b̄ī s̄in̄jak kiri bin b̄ī tam okok, agöl̄iḡipal. Pen God ne bin b̄ī ȳim gep rek okok k̄rop n̄ig ma ḡip. God ne k̄rop d̄ī tep ḡil, gos tep ñek, kiri God nop n̄ij̄ d̄il c̄ig tep ḡil, kaun kiri nab adañ bin b̄ī gep ȳib ne okok m̄idel n̄ij̄lig ḡī, ne per per nep Kiñ kiri m̄iden̄igab. Ne m̄in̄im k̄ilis n̄ij̄id aḡil, bin b̄ī ȳip m̄idmaḡil l̄ipal okok k̄rop n̄ig ḡin̄igain, agak.

⁶⁻⁷ Kiri pen bin b̄ī ȳim gep rek okok k̄rop agn̄igab̄im, "Nak gol okok warık m̄idei," aka "Nak l̄im tob waḡin yad s̄in̄aul b̄is̄ig m̄idei," agen̄igab̄im ak, ne nabın̄ gek n̄ij̄lig ḡī b̄is̄ign̄igab. Bin b̄ī tap koñ̄ai m̄ideb okok nep, Bī K̄ib tep n̄ibep d̄ip ak nop ag juıl, n̄ibep ag s̄ikol ḡil, dam m̄in̄im k̄ib apal.

⁸ Pen God M̄in̄im ak n̄u k̄il t̄ikil aglak, "Nak ke m̄idmaḡil l̄ipan rek, bin b̄ī ke n̄ib okok k̄rop ak rek nep m̄idmaḡil l̄in̄im̄in," aglak. God lo m̄in̄im k̄ib ȳib agak ak rek gen̄igab̄im ak, n̄ibi ḡī rep ȳib ḡin̄igab̄im.

⁹ Pen walij̄ tap okok tol ḡipal rek n̄ij̄ıl, bin b̄ī non̄im l̄in̄igab̄im ak, God lo m̄in̄im n̄ibak t̄ib juıl, tap si tap t̄imel ḡin̄igab̄im.

¹⁰ Tari ḡin̄ig: God lo m̄in̄im ne okok maḡlseks n̄ij̄

damıl, pen lo mİNİM nokİM alap nep tİB juenİgabİM ak, God lo mİNİM magİlsek tİB junİgabİM rek lİNİgab.

¹¹ God ne lo mİNİM agİl, "Bin si bİ si ma gİNİMİB," agİl, "CİP ma ñag paknİMİB," agİl, agak. NİB ak, nİbi bin si bİ si ma gİNİgabİM pen cİP ñag paknİgabİM ak, nİbi God lo mİNİM ak tİB junİgabİM.

¹² NİB ak, mİNİM agnİg aka tari tari gİNİg, gos ar alap nİñjİL agnİMİB, "God MİNİM bin bİ dİ komİj yokİp mİNİM tep nİbak nep nİñjİL, cİnop mİNİM kİB agnİgab," agİl gos ak nİñjNİMİB.

¹³ Bin bİ, bin bİ ognap okok yİMİg ma nİñjNİgal okok, God kİrop mİNİM kİB agİl, kİrop ak rek nep yİMİg ma nİñjNİgab. Pen bin bİ, bin bİ okok yİMİg nİñjNİgal okok, God kİrop ak rek nep yİMİg nİñjİL, mİNİM kİB ma agnİgab.

*MİNİM nep ma agnİMİB;
God mİNİM ageb rek gİNİMİB*

¹⁴ Ai mam sİkop. Bin bİ ognap, God nop nİj dİpİn, apal ak pen God ageb rek ma gİpal. MİNİM nep agİl, God ageb rek ma gİNİgal ak, God kİrop pen dİ komİj ma yoknİgab.

¹⁵⁻¹⁶ Ai mam ognap walİj ma mİdeK, tap magİl ma mİdeK gİNİMİj okok nİñjİL, pen walİj tap magİl ognap dam ñİlİg gİ mer, yokop, "AmİL mİd tep gİNİMİB," agnİgabİM ak, gİ tep ma gİNİgabİM.

¹⁷ NİB ak, nİbi God nop nİj dİNİgabİM pen God MİNİM ageb rek ma gİNİgabİM ak, nİj dep magİl nİbi ak tap yokop rek lİNİgab.

¹⁸ Nİbi ognap agnİgabİM, "Bin bİ ognap God nop nİj dİpal; pen bin bİ ognap God MİNİM ageb rek gİl, bin bİ okok gİ tep gİpal. NİB ak, mİNİM ma mİdeB," agnİgabİM. Pen mİNİM agnİgabİM nİbak, nİbep pen ag nİñjNİgain, "Bin bİ God nop nİñjİD nep nİj denİgal ak, kİri titi gİl bin bİ okok kİrop gİ tep ma gİNİgal? Yad God nop nİj dİpin ak me, ne ageb rek nİj tep gİl, bin bİ okok kİrop gİ ñİbİn, agnİgain.

¹⁹ Nİbi God nokİM nep mİdeB, agİl, gos nİpİM ak gİ tep gİpİM. Pen kİjeki okok ak rek nep, gos ar nİbak nep nİñjİL, pİrİkİL jep jep dİpal.

²⁰ Nİbi bin bİ saköl rek! Nİbi, "God nop nİj dİpİn," apİM ak pen ne ageb rek ma gİpİM. Nİg gİpİM ak, God nop nİj dİpİn, apİM ak tap yokop rek lİp. MİNİM ageb bin nİbaul bİr nİpİM aka yad mİNİM ognap sek nİbep agen nİñjNİMİB?

²¹ Nİbi nİpİM, based cİn Ebraham ñİ ne Aisak nop God nop pak sobok gİ ñİnİg gek, God nİñjİL Ebraham ne bİ tep agak.

²² NİB ak, Ebraham God nop nİj dak ak me, God nop bİ tep ma agak; Ebraham ne God nop nİj dak ak abe, God agak rek nep gak ak abe,

God tap n̄ib omal n̄ijil agak, Ebraham ne b̄i tep, agak.

²³ N̄in ned n̄ibak me, God M̄inim dai alap ū k̄il t̄ikl̄i k̄iri b̄ir n̄ijlak, m̄inim ū k̄il t̄iklak n̄ibak, m̄inim n̄ijid ū k̄il t̄iklak: "Ebraham God m̄inim ne n̄ij dak ak me, God Ebraham ne b̄i komiñ tep yad agak." Ebraham gak n̄ibak, God Ebraham nop, b̄i n̄ijep yad, agak.

²⁴ N̄ib ak n̄ibi n̄ip̄im, n̄ibi God nop n̄ij d̄inigabim ak nep, God n̄ibep, bin b̄i komiñ tep yad, ma agnigab. N̄ibi God nop n̄ij d̄il, ne agip̄ rek ḡinigabim ak me, God n̄ibep bin b̄i komiñ tep yad, agnigab.

²⁵ N̄ib ak rek nep, bin Rehap gak. Ne b̄i si dep bin m̄idoligip̄ ak pen b̄i Isrel omal karip̄ lim ne ak kapkap lisim n̄ijng aperek, Rehap k̄irop mal karip̄ ne ak kasin gi d̄i we ḡil, k̄isen kanib ke n̄ib par alap ag yokek, k̄iri p̄irik gi amil, karip̄ k̄iri adik gi amnirek. Rehap gak rek n̄ijil, God Rehap nop bin komiñ tep agak.

²⁶ Pen bin b̄i m̄ib goj nep midil, kaun sek ma m̄idebal ak, k̄iri komiñ m̄idep won ak ma m̄ideb. N̄ib ak rek, bin b̄i God nop n̄ij d̄ip̄in apal ak pen God M̄inim ageb ar ak ma ḡipal okok, k̄iri ak rek nep komiñ m̄idep won ak ma m̄ideb.

3

Aleb c̄in n̄ij tep gin

¹ Ai mam tep yad. N̄ibi konjai nep m̄inim ag ūeb b̄i

midojin, agil, ma n̄ijnimib. Tari ḡinig: c̄in m̄inim ag ūeb b̄i okok, m̄inim k̄ib k̄ilis rek n̄ijnigabin.

² C̄in magilsek yipid ḡil ma ḡip ar ak ke ke konjai nep ḡipin. Pen bin b̄i aleb k̄iri kod mid tep ḡil, m̄inim yipid ḡil ḡinigab ar ak nep agenigal okok, m̄ib goj k̄iri magilsek n̄ij tep ḡinimel rek linigab.

³ Kaj hos ak kaj k̄ib yib ak pen tap ain s̄ikol alap nag ak sek ūon ḡil, di meg m̄igan ak l̄il, amnig gebal pis ken lip gel ambal.

⁴ N̄ig magöb k̄ib okok ak rek nep, yigen apil tap k̄ib n̄ibak dam yokop okok ambkop ak pen b̄i kapten okok stia s̄ikol ak d̄il, amnig gebal pis ken di yipid ḡil gesal amib.

⁵ Aleb c̄in ak rek nep tap s̄ikol yib ak pen m̄inim agon konjai nep lip. N̄ibi n̄ip̄im, be k̄ib yib nab ak, s̄ikol m̄ilep bad alap s̄ip ūel, yin damil magilsek yinnimtiñ rek lip.

⁶ Aleb mab m̄ilanj rek m̄ideb. M̄ib goj dai c̄in ak timel n̄ibak rek alap sek ma m̄ideb; aleb ak nep gek, m̄ib goj c̄in magilsek acir ḡinigab. Aleb ak nep gek, ameb owep c̄inop ak magilsek gi timel ḡinigab. Pen mab m̄ilanj n̄ibak, karip̄ lim Hel ak n̄ib apil me, aleb ak n̄ig ḡip.

⁷ K̄imin yakir, soin sarau, tap be okok m̄ideb okok abe, tap ūig solwara okok m̄ideb okok abe, damil m̄ikel, gos n̄ijil, nap k̄iri agnigal rek

gınigal. Kiri kimin yakır tap okok damıl mıkıl nıg gipal ak pen

⁸ aleb cın ak agon, gos nıj dınimıñ rek ma lıp. Aleb per per tap si tap tımel tari gınim, agıl gos nıñıl, nıg silek bin bı ñag pak lep ak ap ran jakıl mideb.

⁹ Aleb cın ak, Bı Kıt Bapi cın ak yıb ne agon ar amnigab, pen bin bı God ne ke rek gi lak okok, tap tımel apıl kırop paknımın, agnigabın.

¹⁰ Nıg gił, aleb nokım nıbak nep, mınım tep abe agıl, mınım tımel abe agıl, gipin. Ai mam sıkop. Tari gınig nıg gipin? Ak tep ma giıp.

¹¹ Nıg kılam nokım alap juıl, nıg tep ognap, nıg tımel ognap ma owıp.

¹² Ai mam sıkop. Mab ak, nag magıl ma pılnigab; nag ak, mab magıl ma pılnigab. Pen dek kajon ak, nıg komıñj tep ma lıñigab.

Mılıkyapek, asık ke ke ma linimib

¹³ Nıbi gos nıj tep gipim aka? Gos nıj tep gipin, agnigan ak, nak nıj tep gił, yıb nak ke agek ar ma amnımın. God nop tep gınimın ar ak nep gınimın. Nak nıg genigan ak me, gos nıj tep gipin, agıl, agnigan.

¹⁴ Pen gos nab nak eyan, tap tep kiri okok yad ke dıniñ, ag gos nıñigian ak, aka yad nep bı kıt middenim, ag gos nıñigian ak, yad gos nıj tep gipin, agıl, ma

agniman. Nıb agnigan ak, mınım tom agnigan; mınım nıñid ak karıknigan.

¹⁵ Bin bı gos nıj tep gipin apal ak pen tap tımel nıbak rek gipal okok, God gos tep nıb ar ak ma nıpal; bin bı karıp lım ar wagın aul nıpal rek nep nıpal. Gos kiri ak God Kaun ne ma nıb; Seten ne nep nıb.

¹⁶ Pen bin bı, tap tep okok yad ke dıniñ, ag gos nıñigal okok, aka yad nep bı kıt middenim, ag gos nıñigal okok, kiri per per pen pen giłig gi, tap si tap tımel ar ak nep gel amnigab.

¹⁷ Pen bin bı God gos tep nıb rek nıpal okok, mıdmagıl nab kırop adan tap si tap tımel acır nıbak rek ma mideb. Bin bı kaual maual rek midebal okok eip mınım agıl, nıbi jım nıl mid tep gınimib, apal. Kiri bin bı okok kırop ag pasak dıl, dı tep gipal. Kiri bin bı okok mıdmagıl yıb lıl, yımig nıñıl, dı tep gił, kırop tep ar ak nep gipal. Kiri bı tep ak eip agnigan, bı tımel ak eip ma agnigan, agıl, gos ar ak nıb ma nıpal. Mınım esek ma apal.

¹⁸ Bin bı kaual maual rek midebal okok eip mınım agıl, nıbi jım nıl mid tep gınimib, agel, kiri mınım nıbak nıñıl jım nıl middenigal ak, tap yıñ yımbal nıbak tanıl tap tep pılnigab.

¹ Per per milīk yapek pen pen gip̄im ak, gos timel nab n̄bi adan̄ pen pen gil̄, mīb gon̄ n̄bi dī lip̄ ḡn̄ig geb ak me, n̄ig gip̄im.

² Tap tep din̄ig n̄ip̄im okok ma d̄l, kal yib juil̄, bin bī n̄ag pak lin̄, agil̄, gip̄im. Tap tep okok ma din̄imib rek lek, pen pen agil̄, pen pen gin̄ agil̄ n̄ip̄im. God nop ag n̄ip̄kep, dīp̄kep. Pen nop ma ag n̄ip̄im.

³ Pen God nop ag n̄ip̄im n̄in̄ ak, gos n̄in̄ tep gil̄ ma ag n̄ip̄im. Cinop ke tep gañ, agil̄, mīb gon̄ cin ke tep gañ, agil̄, ag n̄ip̄im ak me, ag n̄ip̄im rek ma gip̄.

⁴ N̄bi bī si dep bin rek midēbim! N̄in̄im! Bin bī gos kiri tap lim̄ dai ar wagin̄ aul pīs ken nep amib okok, God nop milīk yapek, tap n̄ib okok nep gos n̄ipal. N̄ib ak, n̄bi tap lim̄ dai ar wagin̄ aul midēb tap okok midmagil̄ lin̄igabim ak, n̄bi God kaual maual ne miden̄igabim.

⁵ Ar n̄ibak God Min̄im nūkil̄ tikīl̄ aglak, "God Kaun cinop nab adan̄ lī n̄ib ak, cin tap lim̄ dai ar wagin̄ aul midēb tap okok midmagil̄ ma lin̄igabin̄, agil̄, gos n̄in̄lig gī midēb," aglak. Pen God Min̄im dai n̄ibak n̄ipek, tap yokop rek lip̄ ar?

⁶ Pen ne cinop yim̄ig n̄in̄il̄, dī tep gil̄, kod mid̄ tep yib gip̄. Ar n̄ibak nep, God Min̄im ak nūkil̄ tikīl̄ aglak, "Bin bī ke nep mid̄il̄, mid̄ tep gip̄in̄, apal okok, God kirop min̄im kil̄is rek agip̄;

pen bin bī yib kiri ke agel ar ma amnīgab okok, ne yim̄ig n̄in̄il̄, dī tep gil̄, kod mid̄ tep gip̄," aglak.

⁷ N̄ib ak, God nop pīs ken mid̄il̄, ne ageb rek nep gin̄imib. Seten nop mer agem, ne n̄ibep kirīg gil̄ siskol d̄l amnīgab.

⁸ God nop c̄ig tep gem, ne n̄ibep c̄ig tep gin̄igab. N̄bi tap si tap timel gip̄im bin bī okok, bin bī tep midon, agil̄, n̄in̄magil̄ n̄bi gac gip̄ ak n̄ig lī yok tep gin̄imib. Pen n̄bi God nop kisen gip̄in̄, agil̄, esek apim okok, gos omal n̄ip̄im ak kirīg gil̄, gos tep nokim̄ nep n̄in̄il̄, God nop nep c̄ig tep ḡil̄ig gī miden̄imib.

⁹ S̄ik kirkir apim ak kirīg gil̄, c̄ib gek n̄in̄lig gī sil̄ aglig gī miden̄imib.

¹⁰ Bī Kib n̄in̄ midēb rek, cin bin bī yib ma midēb, agil̄, nop sobok gen̄igabim ak me, ne yib n̄ibep gek ar alā amnīgab.

¹¹ Ai mam s̄ikop. Ai mam ognap, kiri tarı gin̄ig n̄ig gip̄al, agil̄, kirop ag dam ma yokn̄imib. Bin bī ai mam ag dam yokpal okok, God lo min̄im ne ak abe ag dam yokpal. N̄ig gen̄igabim ak, bin bī God lo min̄im sain gip̄al rek ma miden̄igabim; bin bī God lo min̄im tep midēb aka tarı rek midēb, ag gos n̄in̄il̄ nonim̄ lī tig bilok n̄ipal bin bī okok rek miden̄igabim.

¹² Pen God ne nep lo min̄im ag lak. Ne nep lo min̄im n̄in̄il̄, bin bī min̄im

kib niñigab. Ne nep cınop dı komıñ yokniñigab aka ñag pak lıñigab. Niñ ak, niñbi tari gìnig, "Bin bı okok bin bı tep, bin bı okok bin bı tımel," agıl agebım? Niñbi niñ ma gìnımib.

Yıb niñbi ke agem ar ma amnımıñ

¹³ Pen niñım! Niñbi ognap apım, mıñni aka tol rek, taun kib alap amiñ, niñb okok miñokım alap wög bisnis gıl, mani kib dıl, adık gı owın, apım. Pen niñ tep gìnımib.

¹⁴ Kisen tari tari gìnigab ak niñıl ma apım. Miñni komıñ miñdobın ak pen komıñ miñdobın niñbak, seb dı yıpıl yokıp rek nep gıp. Won ak miñdıl, won ak kapkap kır kır gek amiñb.

¹⁵ Gıp niñbak rek, miñım apım niñbak kırıg gıl agnımib, "Bı Kib nop tep genigab ak, cın komıñ miñdıl niñb niñb gìnigabin," agnımib.

¹⁶ Pen bin gep bı gep miñdobın, agıl, yıb niñbi ke gem ar ameb ak, tımel yıb gıp.

¹⁷ Ar aknıb rek gep ak tep, ag gos niñipin ak pen niñ ma gìnigabin ak, tap si tap tımel gìnigabin.

5

Bin bı tap konjai miñdon okok

¹ Niñbi bin bı gep yıb okok, miñım agnig gebin aul niñım! Miker kib dıñig gebım rek, cıb gek sıl aglıg gı miñdenımib.

² Agon kılnoch kibap mani tap tep niñbi konjai miñdoligıp okok bır ajıl gı ki gı yowıp. Walıj tep konjai nep niñbi miñdoligıp okok, kısoi sıklol sıklol niñb niñb miñgan miñgan juıp.

³ Gol silpa niñbi ki gı yowıp ak, niñbi tap si tap tımel gıpım ak niñ tep gìnımib. Mıb gon niñbi abe mab mıñan rek yıñıl sıb rık yoniñigab. Niñ kisen ak ulep apeb won aul, niñbi agon kılnoch kibap mani tap okok konjai nep dı okok we gıpım.

⁴ Niñım! Bin bı wög dai kırı gıpal okok, kırrop pe ma niñbek, kırı koslam miñdıl sıl agel, Bı Kib kılıç ke yıb ak niñıp.

⁵ Niñbi lım dai ar wagın aul miñdıl, wög wari ma gıl yokop miñdıl, miñ miñ yıb gı ajpım. Niñ ak, kaj okok miñ tep gıl, anej gek pak niñbal rek miñdebiñ ak, won par ma miñdenigabiñ.

⁶ Bin bı tep, niñbep tap tımel alap ma gıpal okok, kırrop esek agıl ñag pak lıpım.

Miker ap onımıñ, cın yırıñik marık gıl yo ma niñım, Bı Kib onıñigab, agıl, nop kod miñdon

⁷ Niñ ak, ai mam sıklol. Miker alap aponımıñ, cın yırıñik marık gıl yo ma niñım; Bı Kib onıñigab, agıl, nop kod miñdon. Bin bı tap wög gı yıñıl kod miñdel niñlig gı, miñab pakek, yıñ marıp ap ranıl magıl tep piñigab. Niñbi ak rek nep Bı Kib nop kod miñdenımib.

⁸ Bi Kib onigab nin ak yokop ulep middeb, agil, gos sek kod midenimib.

⁹ Pen ai mam sikop. Ai mam ognap krop ma ag junimib. Nibi ai mam ag juenigabim ak, Bi Kib nibep pen minim kib agnigab. Bi minim kib agnigab ak ulep sijak middeb; ulep won ak nep onigab.

¹⁰ Ai mam sikop. Bi God minim agep birarik nep mideligipal okok, Bi Kib minim ne agel, krop gitimel gel nijlig gi, koslam yib mideligipal ak pen kiri yirik marik gil yo ma nijlak. Kiri kapkap mid tep gilak. Nibi ak rek nep ar nibak nep ginimib.

¹¹ Nibi nipi, bin bi gi tep gil, yirik marik gil yo ma nijlak okok, kiri mihi mihi gilig gi mid tep gipal, apin. Bi nak Job birarik nep midoligip, kesim ak nipi. Nop miker kib apek, koslam midek nin ak, Bi Kib nop gos nijlig gi midil mid dam amek nijlig gi, Bi Kib Job nop gi tep gek, kisen mid tep gak. Tari ginig: Bi Kib ne per per bin bi yimig yib nijil, di tep yib gip.

¹² Pen ai mam sikop. Tap kib yib ak, God yib ne ak yokop ma agnimib. "God nij mideb rek, nijid agobin," agil, ma agnimib. "Seb kab ar alaŋ mideb rek, nijid agobin," agil, ma agnimib. "Lim wagin aul mideb rek, nijid agobin," agil, ma agnimib. "Tap

okok tap ognap mideb rek, nijid agobin," agil, ma agnimib. Yau, agnigabim ak, "Yau" nep, agnimib. Mer, agnigabim ak, "Mer" nep agnimib. Mer ak, minim kib dinigabim.

Sobok ginimib

¹³ Nibep bin bi ognap miker gonimij, nibi Bi Kib nop sobok ginimib. Nibi bin bi ognap mihi mihi ginimib ak, kimep ognap agil, Bi Kib yib ne agem ar amnaŋ.

¹⁴ Nibep bin bi ognap tap gonimij, Krais bin bi ne okok kod midebal bi kib okok agem apil, sobok gil, Bi Kib yib agil, wel ognap li nijimel.

¹⁵ Pen Bi Kib nop nij dil sobok genigal ak, Bi Kib ne gek, tap ginigab nibak komij linigab; tap si tap timel gipal ak, Bi Kib ne nijil kiri ginigab.

¹⁶ Nib ak, tap si tap timel gipim ak, pen pen ag yikil, nak ke abe, ai mam okok abe, Bi Kib nop sobok gem, ne gek nibep komij linimij. Bin bi Bi Kib ageb rek gipal okok, nop sobok gel, Bi Kib ne kiliis ne gil, ke yib ginigab.

¹⁷ Bi God minim agep Ilaija, bi yokop cin rek ak pen mihab ma paknimij, agil, God nop kiliis gil ag nijek, mi omal nokim takin aknib kagol onid mihab ma pakak.

¹⁸ Kisen pen ne kauyan God nop ag nijek, seb kab ar alaŋ nib mihab pakek, lim

dai ar wagın aul tap okok tan
ap ranıl, tap magıl pılak.

19-20 Ai mam sıkop. Bin
bi nı̄bi ognap Krais mı̄nım
nı̄nı̄d ak kırı̄g genı̄mel, kırı̄p
ag ñı̄ tep gem, kauyan Krais
nop nı̄n denı̄gal ak tep. Nı̄g
gem me, tap si tap tı̄mel tari
tari gı̄pal okok, God nı̄nı̄l
kırı̄g gek, kı̄sen kı̄mıl pı̄s nep
ma kı̄mnı̄gal.

1 Pita

Pita mij ned ak ū kil tikak

¹ Yad Pita, bi Jisas Krais miñim dad ameb bi alap. Yad n̄ibep bin bi God b̄ırarık ped okok bin bi ne ke ag lak okok, mij aul ū kil tikak.

N̄ibi ognap Podas midebim, ognap Galesia midebim, ognap Kapadosia midebim, ognap Esia midebim, ognap Bitinia midebim. N̄ibi bin bi karip lim par okok n̄ibrek midebim. Miñim n̄ib aul ū kil tik yoken, karip lim ke ke midebim okok amek niñigabim.

² Bapi God b̄ırarık ped okok n̄ibep gos niñil, bin bi yad midenigal, agak. N̄ib ak, God Kaun ne ak gek, n̄ibi bin bi ne midil, Jisas Krais ageb rek ḡinigabim niñil lakañ ne tap si tap timel ḡipim gac ak lig git yoknigab.

N̄ib ak, God apil mal n̄ibep yimig niñil, di tep ḡil, kod mider, n̄ibi per nep kapkap sain tikil midenimb.

*Mid tep gep magil cin ak
mideb God karip lim tep ne
seb kab ar alan siñak*

³ Bi Kib cin Jisas Krais God ne nop tep agin! Jisas Krais Nap ne nop tep agin! Ne nep cinop yimig yib niñil, Ni ne Jisas Krais nop ag yokek apil kimir, kauyan warikak ak me, ni pai ne yib midil, ne eip per per midenigabin, agil, gos sek midobin.

⁴ God nīi pai ne midobin rek, cinop karip lim tep ne seb kab ar alan siñak di tep ḡinigab. Lim dai ar wagin aul tap okok ajil lil ki gi yonigab ak pen God karip lim seb kab ar alan siñak aknib ma ḡinigab. God tap tep okok n̄ibep ag lak niñil per per nep mid tep yib ḡinigab. Cinop agip rek, amil ne eip per per nep mid tep ḡinigabin.

⁵ God ne kilis yib. N̄ibi God nop niñ dil cig tep gem, ne n̄ibep kod mid tep ḡil, mid damil, niñ kisen ak, n̄ibep dam karip lim tep ne ak dad amnigab.

⁶ N̄ib ak, miñ miñ ḡiliç gi midenimb.

Pen miñi won sikol eñap n̄ibep, bin bi Krais pis ken midebal, agil, git timel gel koslam midenimb rek lip.

⁷ Bin bi gol taupal okok dagilel yinek, magilsek gol nep mideb aka tap acip acip sek mideb, agil n̄ipal. Gol tap yokop rek ak pen nīg ḡipal. Pen God nop cig ḡipim aka ma cig ḡipim ak tap kib yib ak me, miker apek koslam midenigabim niñbak, nop cig tep ḡipim aka cig tep ma ḡipim ak niñigab. Pen miker apek, nop cig tep ḡiliç git nep midenigabim ak, Jisas Krais adik git onigab niñ ak, God ne n̄ibep, git tep yib ḡipim, agil, yib n̄ibep gek ar alan amek, n̄ibep wasu ag damil, karip lim tep ne dad amnigab.

⁸⁻⁹ N̄ibi ned Jisas Krais nop udin ma nipek ak pen

nop m̄dmaḡıl l̄ip̄im. N̄bi m̄ñi ak rek nep nop ud̄ın ma n̄p̄im ak pen nop n̄ñj d̄l, m̄ñi m̄ñi ȳb ḡip̄im. Jisas Krais nop n̄ñj dem, God ne, kaun n̄bep per nep kom̄ñj m̄idenim̄ib, aḡıl, n̄bep kod m̄ideb. N̄b ak me, n̄bi m̄ñi m̄ñi ȳb ḡi m̄idebim̄. C̄in m̄ñi m̄ñi gep won n̄bak aḡın, aḡıl, m̄inim̄ ulep ḡinigab.

10-11 Birarık nep Krais Kaun ne b̄ı God m̄inim̄ agep okok k̄rop nab adañ m̄idil gos ñek, k̄ri Krais yur tari tari d̄l, k̄isen tap tep ȳb tari tari ḡinigab m̄inim̄ ak aḡıl ñu k̄ıl tiklak. Pen Krais yur d̄l k̄imek, God n̄bep ȳim̄ig n̄ñjil d̄i tep gek, m̄id tep ḡinigabim̄ m̄inim̄ aglak n̄bak, k̄ri ke n̄ñj tep ma ḡıl, c̄inop m̄ñi m̄idobin̄ ageb aka bin b̄ı k̄isen okok ke ageb, aḡıl, k̄ılıs ḡıl p̄iyo n̄ñjlig ḡi m̄ideliḡpal.

12 Pen Krais Kaun ne gos ñek God m̄inim̄ agep b̄ı okok n̄ñjil m̄inim̄ agelak n̄bak, God k̄rop nen aḡıl ma agak; n̄bi m̄ñi m̄idebim̄ ñin aul nep aḡıl agak. M̄inim̄ tep agelak n̄bak me, God ne Kaun S̄ıŋ seb kab ar alan n̄b ag yokek ap̄ıl bin b̄ı ognap k̄rop gos ñek, k̄ri pen n̄bep Jisas Krais m̄inim̄ tep ak agel n̄p̄im̄. God gek n̄bi m̄ñi tap tep tep tari tari n̄p̄im̄ ak, ejol okok, c̄in abe n̄ñjn̄, aḡıl, ma n̄pal.

God c̄inop, “Bin b̄ı s̄ıŋ m̄idenim̄ib,” ageb

13 N̄b ak, gos yokop ar oḡnap ma n̄ñnim̄ib; gos won n̄bi ke m̄ib gon n̄bi ke gos ḡip̄ rek nep ma ḡinim̄ib; Jisas Krais adik̄ ḡi ap̄ıl n̄bep d̄l tap tep ñinigab, gos ak nep n̄ñjil, tep gek n̄ñjlig ḡi, gos sek m̄idenim̄ib.

14 N̄bi ned Jisas Krais m̄inim̄ tep ak ma n̄ñjil, gos t̄imel n̄bi ke n̄ñjil ḡoliḡip̄im̄ rek ma ḡinim̄ib; n̄bi God ñīt̄ pai ne m̄idebim̄ ak me, m̄inim̄ ne ageb rek ak nep ḡinim̄ib.

15 Tari tari ḡinigabim̄ ak, God n̄bep s̄ık aḡip̄ ak ne s̄ıŋ m̄ideb rek, n̄bi ak rek nep s̄ıŋ nep m̄idenim̄ib.

16 God agak rek God M̄inim̄ eyañ ñu k̄ıl tikil̄ aglak, “Yad tap si tap t̄imel gep maḡıl ak ke ke s̄ıŋjak n̄b m̄idil s̄ıŋ m̄idebin̄ rek, n̄bi ak rek nep tap si tap t̄imel gep maḡıl ak ke ke s̄ıŋjak n̄b m̄idil s̄ıŋ m̄idenim̄ib,” aglak.

God tap tep ȳb yokıl, c̄inop tau adik̄ dak

17 God ne bin b̄ı okok k̄rop nonim̄ l̄ıl, abramek ma ḡip̄; ḡip̄al ḡip̄al rek nep n̄ñjil nonim̄ l̄ip̄. God n̄ig ḡip̄ n̄bak, Bapi c̄in ap̄ım̄ ak, karip̄ ne seb kab ar alan ma ambim̄ ñin aul, ne Bi k̄ib akn̄ib ke, aḡıl, ageb ageb rek nep ḡinim̄ib.

18-19 N̄bi napis nased s̄ıkop ḡoliḡip̄al ar ak ḡi damıl kom̄ñj amn̄igabin̄, aḡıl, ḡi mer n̄ñjem̄, God n̄bep dak ak, gol silpa k̄ibap k̄ılnok tap ki ḡip̄ tap yokop okok rek tauıl ma dak. Pen sipsip

ñılık kadlai ma mideb gac ma git damıl pak God nop sobok gi ñöligipal rek ak, Krais damıl ñag pak lel lakañ ne gol silpa kibap kılnoch ma tauep ak yapek kimak ak me, God niþep tau adık dak.

²⁰ God lim dai wagin aul ma gi lak ñin ak, Krais ne ar niþbak ginigab, agil, ag lak ak pen miñi ñin kisen aul nep, niþep gi tep ginig misen owak.

²¹ God gek, Krais warkek, God Krais nop di ar i alanj yiþ dak. Niþ ak, God nop niñ dîl, cig tep giþ, cinop ma kiriþ ginigab, agil, gos sek midebim.

Ai mam okok kirop midmagil linimib

²² Niþbi God Minim niñjid yiþ ak niñjil, ageb rek gem, niþep tap si tap timel gac ak ma mideb. Niþ giþ, niþbi ai mam God pis ken midebal okok kirop midmagil yiþ lipim. Niþ ak, niþbi kiliþ giþ pen pen midmagil yiþ liþig gi midenimib.

²³ God Minim nep gek, niþbi kauyañ niþ painjan kisen lakañ sek rek lipim. Pen komij kisen niþ dipim ak, nonim nap okok ma niþbal; nonim nap niþ pai tik dapet kimbal. Pen God Minim ak, minim per per nep midenigab minim komij niþbak nep gek, God niþ pai ne midil per per midenigabim.

²⁴ God Minim ak nu kıl tikil aglak,

"Bin bi okok magilsek tap kas kas rek nep midebal;

yiþ kib dipal ak mab sim sim rek nep mideb.

Tap niþ okok kasek milep giþ yowip.

²⁵ Pen God Minim ak per per nep midenigab," aglak.

God Minim niþbak, minim tep niþep ag ñel niþpim ak nep.

2

Bi Kib ne Kab Komij rek per midenigab

¹ Niþ ak, gi timel gitim ar ak magilsek pis nep kiriþ giþ, minim esek apim ar ak pis nep kiriþ giþ, minim nep apim ak pis nep kiriþ giþ, tap tep kiriþ okok ciñ dipnop agil gos niþpim ak pis nep kiriþ giþ, bin bi ognap ag jupim ak pis nep kiriþ giþ, ginimib.

²⁻³ Niþ painjan kisen tik dopal okok ci niñjin, agil, gos ar nokim ak nep niþnimb. Ci niþbak niñnjigabim ak, niþbi kib giþ, komij midep won niþbak wagin ak niñ tep ginigabim.

⁴ Jisas Krais ne kab alap rek. Ne kab yokop alap mer; ne Kab komij. Kab komij niþbak bin bi ognap yo niñjil kiriþ giþpal ak pen God ne dîl, kab niþbak kab tep akiþ ke agak. Niþbi Kab komij niþbak apil,

⁵ niþbi ke kab komij rek lem, God ne kab niþ okok dîl karip ne ginigab. Karip

nibak, Jisas Krais ne karip nabic midenigab nijil nibi God nop sobok gep bin bi sij midil, tap tari tari God nop tep gip ak, tap sobok gep rek God nop ninigabim. Tap sobok gi neb nibak sipsip tap okok mer; tap kaun sobok gi neb nep ninigabim.

⁶ God Minim ak nu kıl tikil aglak,

“Nijim! Yad kab alap taun kib Saion len,
kab nibak Saion karip nab sap rek pinjil nil midenigab.

Kab nibak yad ke ag len,
kab nibak kab tep aknib ke midenigab.

Bin bi an an nop nij dil cig ginigal okok,
kisen kiri, cin tari ginig nop nij dipin,
agil, ma agnigal yib,”
aglak.

⁷ God nib agek, bin bi nop nij dipim okok, kab nibak kab tep aknib ke rek linigab; pen bin bi nop ma nij dipal okok, God Minim ak nu kıl tikil aglak,

“Kab yo nijil kirig gilak kab
ak nep
muni karip nab sap kilis
yib nab alan dim
mideb,” aglak.

⁸ Pen minim alap aglak,

“Kab nibak nep, bin bi amil
tob pinjil ginigal;
kab nibak nep, bin bi
api, yap paknigal,”
aglak.

Krais minim tep ak ma nij dipal ak me, ap yap pakpal.
Pen kiri ap yap pakpal ak,

God ginigab agak rek nep giip.

⁹ Pen God ne ke nibep dil, yakam ne ke ag lip. Nibi Kir tap sobok gep bin bi ne midebim. Nibi bin bi sij ne midebim. Nibi God yakam ne ke midebim. Nig gip ak, nibi bin bi okok nib okok nib, God ne tap tep aknib ke gip ak ag misen agil, ned kislom nab okok midil, koslam gi ajoligipim ak pen God ne gek, muni melik tep ne nijil tag tep gipim, minim nibak misen agnigabim. Nib agil, yib ne agem ar amnigab.

¹⁰ Ned God bin bi ne midelegipim, pen muni bin bi ne ke midebim. Ned God nibep yimig nijil ma dip, pen muni nibep yimig nijil dip.

*God bin bi ne midebim rek,
mid tep ginimib*

¹¹ Nib ak, bin bi nijep tep yad okok. Lim dai wagin aul karip lim nibi yipid gil mer, yokop apil melik kin midebim. Nib ak, tap si tap timel lim dai ar wagin aul mib gon gos gip tap okok, midmagil lil gem ma amnimin. Tap nib okok gos nijil gem amek, kaun nibi eip pen pen gek, ap yap paknimib rek lip.

¹² Bin bi God bin bi ne ma midebal okok eip midebim ak, gi tep yib gi midenimib. Nig gem, nin ognap, nibep, gi timel gipim, agil, ag junigal ak pen kiri gi tep gipim ak nijil, kisen Jisas Krais onigab nin ak, gi tep

gipim rek ag yikenigal, God yib ne ak agel ap rannigab.

¹³⁻¹⁴ Bi Kib bin bi ne midebim rek, bi kib nibep lim dai ar wagin aul kod midebal okok agnimel rek ginimb. Kin nibi bi kib yib mideb ak me, minim ne ak nijil, bi ne ag yokek apil nibep kod midebal okok minim kiri magilsek nijil ginimb. Bi kib nibokok, bin bi gi tep ginigal okok krop di tep ginigal; pen bin bi gi timel ginigal okok krop minim kib agil, yur pen niniyal. Tari ginig: God bi nibokok wog nibak ginimel, agil, ag lak.

¹⁵ Pen God nop tep ginigab ak, nibi gi tep gilig gi nep midem, bin bi gos ma mideb okok nibep minim tom agil ag junimel rek ma linigab.

¹⁶ Bin bi ognap, ke nippim rek ginimb, apal. Nibak tep pen gos nibak nijil, tap si tap timel alap ma ginimb. God bin bi wog gep ne midebim rek, tari tari ginig ginigabim ak, ne ageb ageb rek nep gin, agil, ginimb.

¹⁷ Bin bi gep okok abe bin bi yokop okok abe minim krop nijnimib. Ai mam Krais pis ken midebal okok krop midmagil linimib. God ne Bi kiliis aknib ke, agil, siskol dil nijnimib. Kin ne bi kib, agil, minim ne ak nijnimib.

Cin Krais nop kisen gil, miker ap onimij, ma pirknigabin

¹⁸ Nibi Krais bin bi ne midil, bi ognap krop min wog rek gipim ak, bi kib nibi okok di tep gil, agnimel rek nep ginimb. Nibep gi tep gil kapkap mid tep gipal bi okok nep mer, kiliis yib gipal bi okok ak rek nep, di tep gil, agnimel rek nep ginimb.

¹⁹ Pen nibep gi timel genigal ak, God nop gos nippim rek, krop gos timel ma nijenigabim ak, God nibep di tep ginigab.

²⁰ Pen nibi gi timel gem, nibep pakenigal ak, krop gos timel ma nijnigabim ak ma agebin; nig genigabim ak, God nibep di tep ma ginigab. Pen nibi mid tep gem, nibep gi timel genigal ak, krop gos timel ma nijnigabim ak agebin; nig genigabim ak me, God nibep di tep ginigab.

²¹ Nibep miker nel kapkap nep midenimib, agil, God nibep dak. Nib ak, Krais cinop nen agil, yur dak gos ak nep nijnimib. Nibep miker nel, gos par ma nijnimib. Krais ne gak rek gil gem amniminj.

²² “Ne tap si tap timel alap ma gak;
minim tom alap ma agak.”

²³ Krais nop ag juelak, ne pen krop ma ag juak. Nop gi timel gelak, ne yur dil krop minim pen pen ma agak. Nap ne minim kib yipid gil nep ageb ak, yip kod midenigab, agil, gos ar ak nep nij midek.

24 Krais nop mab bak alan ñag pak lel, ne tap si tap t̄imel ḡipin okok maḡlse, mīb goj ne ke d̄il k̄imak. "Yad tap si tap t̄imel k̄rop d̄il k̄imen, tap si tap t̄imel gep gos won k̄iri ak k̄imil, k̄iri komiñ amil, gī tep ḡilīg gī mīdenimel," aḡil, tap si tap t̄imel c̄in okok, mīb goj ne ke d̄il k̄imak. Krais ne yur k̄ib dak ak me, nībep mīnak gak ak komiñ l̄ip.

25 Nībi kaj sipsip okok ke ke piñil amil apil ḡil ambal rek mīdeligip̄im ak pen nībi mīnī Bī Kaj Sipsip Mīkep, Bī kaun nībep kod mid̄ tep ḡip̄ ak, nop b̄ir adik̄ gī op̄im.

3

Bi ber gon

1-2 Pen nībi bī sek bin mīdebīm okok, nībep ak rek nep minim agnig gebin. Nagimil s̄ikop agnimel rek niñil, gī tep giñimib. Nagimil s̄ikop Jisas Krais minim tep ak ma denigal ak, tari giñig minim tep ak ma dīpan, aḡil, ma agnimib. Pen nībi ke gī tep ḡil k̄rop dī tep gem me, bin yad ak Jisas Krais nop cīg ḡil gī tep yīb gīp, aḡil, nop niñ dñigal.

3 Pen bin k̄il tep midon, aḡil, tap t̄ib kadig kasek nep t̄imel giñigab okok l̄in, aḡil, ma niñnīmib. K̄imkas malikil, walij tep tep yīmil, tap tep tep kab gol d̄il gīpal okok dī mīb goj t̄ib kadig gīl, ma giñimib.

4 Bin sain mīdīl, gos niñ tep ḡil, kal ma juil, bin

bī okok eip kapkap mid̄ tep giñimib. Nīg gī tep genigabim ak, tap tep nīb okok midmagil nab nībi adan middeb rek, bin bī udin ma niñnīgal pen God udin ne ak, tap k̄il tep aknīb ke rek linigab. Tap k̄il tep tep nīb okok ki ma giñigab; per per nep mīdenigab.

5 Tap k̄il tep nīb okok midmagil nab adan kab gol rek middeb ak, apis c̄in God nop niñ döligipal okok d̄il k̄iri ke t̄ib kadig göligipal; k̄iri nīgmil s̄ikop k̄rop minim ak niñjöligipal.

6 Bin Sara nīgmil Ebraham nop, bī k̄ib yad, aḡil, minim agoligip rek nep d̄il goligip. Nībi ma p̄irikil, Sara goligip ak rek gī tep genigabim ak, Sara pai ne yīb rek mīdenigabim.

7 Pen nībi bin sek bī mīdebīm okok, nībep ak rek nep minim agnig gebin. Bin okok bī rek k̄ils ma mīdebal rek, bin nībi okok dī tep giñimib. God nībep bī okok nep d̄il, bin okok k̄rop ma k̄irig gīp; nībep bī okok yīmig niñil dīp rek, bin okok k̄rop ak rek nep yīmig niñil dīp. Bin nībi okok k̄rop kod mid̄ tep genigabim ak me, God nop sobok gem, minim nībep ak niñnīgab.

Jim nīl mīdenimib

8 Minim ag junig gebin. Nībi ai mam Krais pīs ken mīdebīm okok maḡlse, gos ar nokim nep niñnīmib; ai mam ognap yur denimel, k̄rop yīmig niñnīmib;

ai mam ognap miñ miñ genimel, niñbi ak rek nep miñ miñ giniñmib; ai mam pen pen midmagil lil, pen pen yimig niñjil di tep giniñmib; yad bin kib, yad bi kib, agil, gos ak ma niñniñmib.

⁹ Bin bi ognap niñbep gi timel genimel, krop pen gi timel ma giniñmib. Niñbep ag juenimel, krop pen ma ag junimib. Niñbep tari tari genimel, God nop sobok gi agnimib, krop gi tep gi kod midenimin, agnimib. Tari giniñg: God niñbep dip ak, niñbi bin bi okok krop gi tep giniñmib, agil, dip. Niñ genigabim ak, God niñbep ak rek nep gi tep giniñgab.

¹⁰ God Minim ak ñu kili kirkil aglak,
“Bin bi mid tep gi, millep yib
lil kimin, agil niñpal
okok,
minim tom, minim
timel ma agnimel.

¹¹ Pen tap si tap timel gi pal ar
ak kiriç gi, gi tep nep
gi,
gos kilis niñjil, jim ñil
midon, agil, kap
kap sain tikil nep
midenimel.

¹² Tari giniñg: bin bi God
Minim ageb rek nep
gi pal okok,
Bi Kib krop kod mid tep
gi,
nop sobok genigal minim
krop ak niñniñgab;
pen bin bi gi timel gi pal
okok niñjek, milik
yonigab,” aglak.

*Mid tep gem, niñbep gi
timel genimel, ma piriñknimib*

¹³ Gi tep gin, agil, kilis gem
amek, bin bi ognap niñbep
yur ma niñigal.

¹⁴ Pen niñbi gi tep gem
niñbep gi timel genimel ak,
miñ miñ giniñmib. Bin bi
niñbep gi timel gi pal okok
krop ma piriñkil, gos par ma
niñniñmib.

¹⁵ Pen midmagil nab niñbi
adañ ak, Krais ne nep Bi Kib,
agil, yib ne agem ar amnañ.
Pen niñbi per nep gos niñlig
gi midenimib, bin bi ognap,
tari ginig gos sek midebim,
agil ag niñjel, krop di tep
gi, minim sisain agil, Krais
minim tep ak krop ag niñ tep
giniñmib.

¹⁶ Pen ag niñigabim ak, cin
minim tari agon God nop tep
giniñmij, agil, ag niñniñmib.
Krais nop cig gi, gi tep
genigabim ak, bi okok niñbep
ag junig gebal okok, krop
nabiñ gek kiriç giniñgal.

¹⁷ Niñbi gi tep gem niñlig
gi, God krop niñebir kiriç
gek, niñbep gi timel genigal
ak, minim ma mideb. Pen
niñbi gi timel gem, niñbep gi
timel genigal ak, God nop tep
ma giniñgab.

*Krais kimil gac cinop lig
gi yokak*

¹⁸ Niñbi gi tep gem, niñbep
gi timel genimel ak, minim
ma mideb, agesin ak, Krais
ne Bi tep pen nop gi timel
gel kimak. Ne gi tep nep
goliçip ak pen niñbi bin bi
tap si tap timel gi pim okok,
God eip tiç jim niñniñgain,
agil, kimak. Minik nokim
yib kimak; kisen kauyan ma

kımnıgab. Krais mīb gon ñag pak lel kımak ak pen
Kaun ne ma kımak. Kaun ne komıñ mīdil, ne kauyan
warıkak.

¹⁹ Kaun ne nīg gek ne amıl, bin bī ned kımıl am mīñ
mīdelak okok kırop mīnım tep ne ak ag ñāk.

²⁰ Bin bī mīñ mīdelak okok, Noa mīdeklarıñ ak, God
mīnım ak ma nīñ dīlak ak pen God kırop mīnım kīb ma
agak; mīnım yīp nīñnigal aka agıl, kod mīdekları. God kod
mīdeklarıñ lig gi, Noa nōp nīg magöb gīnımın, agak wōg
nībak gi damıl, bin bī konjai mer, Noa apılgon aknib jīl
onjıd ak nep nīg magöb karıp mīgan adan amıl, nīg nab
adan am mīdil mīd damıl, God gek komıñ amnılık.

²¹ Pen nīg magöb karıp mīgan am mīdel, nīg ak
kırop dap ranek, komıñ amnılık nībak rek, mīni cīn
Jisas Krais kımıl warıkak mīnım ak nīñ dīl, nīg
pakıl, ak rek nep komıñ amnıgabın. Pen nīg pakpın
ak, mīb gon acır līg gi yokın, agıl, ma pakpın.
Krais cīnop nen agıl, kımıl kauyan warıkak rek, God gos
mīdmagıl cīnop nab adan nīñl acır alap ma mīdeb.
Gos nībak nep nīñl, nīg pakpın. God ne mīnım kīl
nīñjıd nīb ag lak me ak.

²² Krais ne pen kımıl warıkıl, am karıp līm seb
kab ar alan sīnək amıl, God
nīnmagıl yīpıd pīs kīd ar
mīdeb nīñl ejol okok abe,
kījeki tap kīl is mīdeb okok

abe, magılsek mok ne okok
mīdebal.

4

*Miker dilig gi, nag tīmel
ned nīb ar ak kīrig gīn*

¹ Krais mīb gon ne yur kīb
dak rek, cīn ak rek nep yur
dīnıgabın, agıl, gos nībak
nep nīñlig gi mīdenimib.
Tari gīnig: bin bī mīb gon
kīri yur kīb dīpal okok, tap si
tap tīmel gīn, agıl, gos ak ma
nīpal.

² Nīn nībak tīkil, nīn
titi līm dai wagın aul mīb
gon mīdenıgabın ak, God
nōp tep gīnımın ar ak nep
gīn, agıl, mīdmagıl kīri ke
warıkıngab ar ak ma gīnigal.

³ Nībi ned bin bī God
Mīnım ma nīñ dīpal okok
rek gi mīdeligipim. Gos
tīmel nīñl, bin si bī si gīl, nīg
kīl is nīb saköl līl, tap konjai
yīb nībıl, abramek gīl, tap
tom God ma sobok gīnımib
ageb tap okok sobok gīlīg gi
mīdeligipim.

⁴ Mīni pen, bin bī God
Mīnım ma nīñ dīpal okok,
nībi mīd tep gīpim ak nīñl,
tari gīnig cīn eip mogıim
gīl abramek ma gīpim, agıl,
nībep ag jupal.

⁵ Pen ulep mīdeb, Bī Kīb
bin bī komıñ mīdebal okok
abe, bin bī bir kīmbal okok
abe, tari tari gīpal okok, tari
gīnig nīg gīpim, agıl, mīnım
kīb agek, kīri tari tari gīpal
okok magılsek nop ag mīsen
līnigal.

⁶ Bin bī magılsek kīmbal
rek kımıl, mīb gon kīri pīs
nep ki gi yowıp ak pen kaun

amıl, God komiŋ mideb rek ak komiŋ midenigab, agıl, Krais minim tep ne ak bin bi bir kımlak okok krop agnak.

God wög cınop ar ke ke agıp rek, gī tep gīn

⁷ Ulep mideb, tap tari mideb okok magilsek kır gınıg geb. Nīb ak, gos nīn tep gīl, kapkap mid tep gīl, God nop sobok gınımib.

⁸ Pen minim kib yib ak, nībi Krais bin bi per nep pen pen midmagil yib lilīg gī midenimib. Nībi pen pen midmagil lilīg gī midenigabim ak, Krais bin bi ognap tap si tap timel gīl nībep nīn konjai nep gī timel genimel ak, nībi kasek nīnjl yem ginīgabim.

⁹ Krais nīn dı̄pal bin bi ognap karip nībep apenimel, nībi akal nīb midil karip yad apebim, agıl, ma agnimib; krop ag wasu dinimib.

¹⁰ God bin bi yimig nīnjl dī tep gīl, krop gos tep ke ke nīb. God gos tep nībep nīb nībak, nībep nep mer, ai mam Krais bin bi ne midebal okok krop magilsek ak rek nep gos nīnjl nīb. Nīb ak, God nībep gos tep nīb nībak nīnjl, ai mam okok krop gīl tep ginīmib.

¹¹ God nībep gos tep ūek, nībi bin bi okok krop ag nīnigabim ak, gos nīn tep gīl, God Minim tep ak yipid gīl nep ag nīnimb. God nībep gos tep ūek, nībi bin bi ognap wög gī nīnigabim ak, God nībep kılı̄s ne nīb ak

dı̄l, bin bi okok krop wög gī nīnimb. Nīg genigabim ak, Jisas Krais bin bi ne midebim ak nīnjl, kiri God yib nop ak agel ar amnigab. Jisas Krais, Bī kılı̄s yib ak nep, nop tep aglig gī, yib ne per per agon ar amnañ. Nīb aknib rek tep.

Krais bin bi ne midebim rek, nībep miker nīnigal

¹² Nībemmam tep yad okok. Krais nop cı̄g wös ginīgal aka kırı̄g ginīgal, agıl, bin bi ognap cı̄nop yur kib mab mı̄lañ rek nībal ak, cı̄nop tari ginīg nīg geb, agıl, gos ak ma nīnimb.

¹³ Krais bin bi ne midobin ak me, nop gīlak rek cı̄nop gebal, agıl, mīn mīn gīlig gī midem me, ne melik tep yib ne sek onigab nīn ak, nībi mīn mīn gīlig gī midenigabim.

¹⁴ Nībi Krais bin bi ne, agıl, nībep ag juenimel, mīn mīn gīlig gī midenimib. God Kaun melik tep yib sek ak cı̄nop eip mideb ak nīnjl me, nīg gebal, agıl, mīn mīn gīlig gī midenimib.

¹⁵ Nībi cı̄p ma niagnimib; tap si ma dinimib; bin bi ognap krop gī timel ma ginīmib; tap nībi rek agıl ma agnimib. Nībi nīg gīl yur dinigabim ak, nabij ginīgab. Pen gī tep gīl yur dinigabim ak, nabij ma ginīgab.

¹⁶ Pen nībi Krais nop nīn dı̄l ne ageb rek gīpim rek, nībep miker nīnenimel, nabij ma ginīgab. Krais bin bi

ne m̄idobin rek, c̄inop n̄ig
gebal, agil, tep gek n̄in̄lig gi,
God yib ne agem ar amnañ.

¹⁷ Ulep middeb, God bin
bi minim kib agnigab. Ne
wagin gil bin bi ne ke minim
kib agnigab. Pen cin bin bi
ne ke koslam midenigabin
ak, bin bi minim tep ne ma
nij dipal okok kiri titi gi
midenigal?

¹⁸ God Minim ak nu kil
tikil aglak,
“Bin bi God ageb rek gipal
okok
koslam yib komij
amnigal;
nib ak, bin bi God Minim ma
nij dil,
tap si tap timel gipal
okok, kiri titi gi
komij amnigal?”
aglak.

¹⁹ Nib ak, God mikter cinop
ag lak rek nep din, agil gos
par ma nijin. Bi Kib cinop gi
lak ak, abramek ma ginigab
pen ne ned agak rek nep
cinop di tep ginigab, agil, gos
ar ak nijil, gi tep nep giliq gi
gon amnimij.

5

*Bin bi Krais nij dipal okok
bi kodep midil, krop kod mid
tep ginimib*

¹ Bin bi Krais nij dipal
okok krop bi kod midep
midelib okok, nibep minim
agnig gebin. Wög nibi gipim
nibak rek, yad ak rek nep bin
bi Krais nij dipal okok krop
kod midebin. Krais yur kib
dek ak, yad nij midenek.
God ne Krais melik tep yib ne
bin bi okok magilsek krop

yomenigab nijin ak, yad amil
nij middenigain. Nib ak, yad
nibep minim nbaul agnig
gebin.

² Bi kaj sipsip mikep
okok kaj sipsip kiri mik tep
gipal rek, God bin bi ne ke
nijnmagil ar nibep lip okok,
krop kod mid tep ginimib.
Bin bi ognap nibep neb neb
gil agel, God wög ak ma
ginimib. Mani tap okok din,
agil, God wög ak ma ginimib.
Min miñ gilig gi, tep giliq
gi nep God wög ak ginimib.
Nig genigabim ak, God nop
tep ginigab.

³ Cin bi kib midobin, agil,
God sipsip ne okok krop ma
ag ginimib. Nibi ke gi tep
gem, nibep nijil ak rek nep
ginigal.

⁴ Ar nibak gem, Bi Sip-
sip Mikep Nap yipid gil ak
apił, usajil bad kilis per per
nep midelib gi midenigab
ak nibep nijigab.

*Yib cin ke ma dap ranin;
gos yipid gil nep nijin*

⁵ Pen nibi bi praj okok,
bi pobin nibep kod midelib
okok agnimek rek nijinimib.
Nibi magilsek, Krais bin bi ai
mam okok nijil, kiri bin bi
sikol, cin bin bi kib, agil, gos
ak ma nijinimib. God Minim
ak nu kil tikil aglak,

“God bin bi cin bin bi kib
midobin apal okok
krop yo nijil,
bin bi cin bin bi sikol
midobin apal okok,
krop yimig nijil, di
tep yib gip,” aglak.

⁶ Nîb ak, God Bi kîlis aknîb ke ak nop nîjîl kaunan dîl, ageb rek gînîmîb. Nîg genîgabîm ak, nîn kîsen ag lak ak, ne gek, nîbi bi kîb rek mîdenîgabîm.

⁷ God ne ke nîbep kod mîd tep gîp rek, mîker mîdonîmîj, magîlsek dî nînmagîl ar ne ak lînîmîb.

⁸ Pen per per gî jîn gîlîg gî mîdîl, nîj tep gîlîg gî mîdenîmîb. Kaual maual bi nîbi ak kîjeki, kain kîb layon mînîm kîb agîp rek tîgon tîgon amîl, bin bi alap su nînjîn, agîl, piyo nînlîg gî ap ran ap yap gî ajeb.

⁹ Kîjeki nîg gîp ak, cînop nep ma gîp; Krais bin bi ai mam cîn karîp lîm tîgon tîgon magîlsek kîrop ak rek nep gîp, agîl, kîjeki nop mer agîl, Krais mînîm tep ak nîj dî kîlis gîlîg gî mîdenîmîb.

¹⁰ God bin bi yîmîg nînjîl, dî tep yîb gîp rek, nîbi per per Krais bin bi ne mîdem, agîl, karîp lîm tep yîb nîbep ag lak ak me, won aul nîbep gî tîmel gel yur dîpîm ak pen won sîkol eñap God ne ke apîl kîlis ne nîbep ñek, nîbi Krais nop nîj dî kîlis gîl, nop cîg tep yîb gîl, bin bi kîlis ne mîdîl, mîd tep yîb gînîgabîm.

¹¹ God per nep per nep Bi kîlis aknîb ke yîb mîdeb! Nîb aknîb rek tep.

Mînîm dai won ognap

¹² Mam tep yad Sillas cîr mal sînjaul mîdobîr. Mînîm nîbep agebin aul ne ñu kîl tîkeb nîjîl yad mîj

ulep aul nîbep yoknîgain. Mam nîbak, gos cîn nîpîn rek nînjîp. Nîbep mînîm kîlis agîl, mînîm sîkol ñu kîl tîkesin nîb aul, God bin bi mapîn nîjep magîl yîpîl yîb ak nep tîkesin. Mînîm nîbaul, mînîm nînjîd yîb, agîl, nînlîg gî nep mîdenîmîb.

¹³ Pen Krais bin bi ne mîdebal taun kîb Babilon sînjaul nîbep, "Mîdebîm?" agebal. God nîbep ag lak rek, bin bi nîb okok ak rek nep ag lak. Ñî yad Mak nîbep ak rek nep, "Mîdebîm?" ageb.

¹⁴ Krais bin bi nanai nammam nîbi okok, mîdmagîl lîl pen pen ag wasu dîl, mîkem bom sîlokñîmîb. Krais bin bi ne mîdebîm okok, Krais nîbep magîlsek dî tep gek, nîbi kapkap sain tîk mîd tep gîlîg gî mîdenîmîb.

2 Pita Pita mīj kīsen nīb ak ūnu kīl tīkak

¹ Yad Saimon Pita, Jisas Krais mīnīm dad ameb bī ne alap. Yad wōg gep bī ne alap mīdebin.

God cīn Jisas Krais cīnop dī komīn yokak ak, ne Bī tep aknīb ke. Jisas Krais cīnop mapīn nīnīl gos tep ūnek, cīn nop nīnīl dīpīn. Nībi bin bī okok, Jisas Krais nībep gos tep ūnek, nībi ak rek nep nop nīnīl dīpīm okok, nībep mīj nībaul ūnu kīl tīkebin.

² Nībi God abe, Bī Kīb cīn Jisas abe, kīrop gos nīnīl mīdem, kīri apīl mal nībep mapīn nīnīl, dī tep gīl, kod mīder, nībi per per kapkap mīd tep gīnīmīb.

God cīnop dīp, agīl, nop cīg tep gīn

³ Cīn bin bī Jisas Krais pīs ken mīdobīn okok, tap si tap tīmel kīrig gīl, ne ageb rek nep gī mīdojīn rek līp. Cīn Jisas Krais nop nīnīl dīpīn ak me, Krais ne ak rek nep God mīdīl, kīlis ne nep cīnop ūnek, cīn God Mīnīm ageb rek nep gī mīdojīn rek līp. Ne Bī tep aknīb ke, Bī melik tep yīb sek pen ne cīnop gos nīnīl, bin bī yad ke mīdenīmel, agīl, cīnop ag lak.

⁴ Nīb ak, Jisas Krais tap tep yīb nīb okok cīnop ūnb. Tap tep tep ūnb ak dīl, gos tīmel līm dai ar wagīn aul nīnīl yap paknīmel rek līp

tap okok kīrig gīl, God ne ke mīdeb rek mīdojīn rek līp.

⁵ Nībak, Krais nībep gos tep ūnek, nop nīnīl dīpīm. Pen nībi Jisas Krais nīnīl dīlig gī mīdīl, kīlis gīl, bin bī okok kīrop gīl tep gīnīmīb. Pen nībi bin bī okok kīrop gīl tep nep gīlig gīl mīdīl, kīlis gīl, Jisas Krais ne Bī tīgep Bī rek mīdeb mīnīm yīpīl yīb ak nīnīl tep gīnīmīb.

⁶ Pen nībi Jisas Krais ne Bī tīgep Bī rek mīdeb mīnīm yīpīl yīb ak nīnīl tep nep gīlig gīl mīdīl, kīlis gīl, mīb gon nībi gos gīp rek ma gīnīmīb. Pen nībi mīb gon nībi gos gīp rek ma gīl, kīlis gīl, Jisas Krais nop nīnīl dī kīlis gīl, cīg tep gīl mīdīl, ne ageb ageb rek nep gīlig gīl mīdenīmīb.

⁷ Pen Jisas Krais nop nep gos nīnīl cīg tep gīl, ne ageb ageb rek nep gīlig gīl mīdīl, kīlis gīl, ai mam okok pen pen dī tep gīpal rek, nībi Krais bin bī ai mam nībi okok pen pen dī tep gīnīmīb. Pen nībi Krais bin bī ai mam nībi okok pen pen dī tep gīlig gīl mīdīl, kīlis gīl, Krais bin bī ai mam nībi okok pen pen mīdmagīl līnīmīb.

⁸ Pen yad sīnāul mīnīm tari tari ūnu kīl tīkebin ak, nībi tap nībak nep gos nīnīl tep gīl, kīlis gīl gīl mīdenīgabīm ak, nībi Bī Kīb cīn Jisas Krais ne Bī tīgep Bī rek mīdeb, ag gos nīnīl, wōg nop gīl tep gem, tap magīl tep ognap pīlnīgab.

⁹ Pen yad sīnāul mīnīm tari tari ūnu kīl tīkebin ak, nībi ognap tap nībak ma

nijenigabim ak, nibi bin bi udin kwoi rek. Tap si tap timel goliqipim ak, God ne acir nibak lig git yokip ak, sakol gipim.

¹⁰ Nib ak, ai mam yad okok. God gos ne ke nijil, yip kisen git bin bi yad midenimel, agil, nibep dip ak, kilis git nop kisen git, bin bi ne midenimb. Nit git me, Krais minim tep ne ak per nep nij di wos git, git damil, ma kiriq ginigabim.

¹¹ Pen Bi Kib cin Jisas Krais cinop tig asik yokip ak apil, nibep ag wasu ag diliq git, bin bi ne per per kod midenigab karip nillik migan nibak dam lil kod midenigab.

*God minim agep bi okok,
Kaun Sij krop gos nek nijlig
git God minim aglak*

¹²⁻¹⁵ Yad sijaul minim tari tari agebin ak, nibi nijil bir nij di tep gipim ak pen yad per nep nibep minim nibak aglig git nep midenigain. Bi Kib cin Jisas Krais yip, kimnigan, agil, nin ag lak ak ulep apeb ak me, mib gon sek midebin nin aul, yad kilis git, nibep minim nibak aglig git nep midenigain ak tep. Nit ginigain ak, nibi sakol ma ginigabim; yad kimnigan pen nibi minim nibak nijlig git midenigabim.

¹⁶ Cin nibep ned agil, Bi Kib cin Jisas Krais ke yib lil kilis sek owak, agnok ak, kesim kil tep dipal rek ma agnok. Ned Bi Kib aknib ke

yib kilis sek lek, udin cin ke nijil, kisen nibep ag nijnok.

¹⁷⁻¹⁸ Nit nibak, cin Jisas Krais eip am dim sin sijak midonok nijlig git, Bapi God melik tep yib ne ak apil, Jisas Krais yib ne dap ranil agak, "Bi aul Nit midmagil tep yad; nop nijen yip tep yib git," agak. God ne nib agek, cin ke minim ne ak peyig nijnok.

¹⁹ Cin ke God minim peyig nijnok ak me, cin nippin, bi God minim agep okok kiri minim aglak ak, God minim ne nep aglak; minim pis nep nij dep ak nep aglak. Minim aglak nibak, sip milan kislim eyan dagil lel, cinop melik yomib rek ak git. Melik nibak, ni liliq git damil, karip minab tikanek gek nijlig git, gap poglin misen onigab midmagil nab nibi adan nijnigabim. Misen onigab ak, karip minab pis nep tik da yokip rek ginigab.

²⁰ Minim agebin aul nij tep ginimib: God minim agep bi okok God Minim ne nu kil tikil aglak ak, gos kiri ke nep nijil, minim wagin ak agnimel rek ma lip.

²¹ Tari ginig: God minim agep bi okok, God minim ak agnig, ke nijlak rek ma aglak; Kaun Sij ne krop gos nek nijlig git, God minim aglak.

2

*Bi God Minim agobin,
agil, minim esek ag nibal
okok*

¹ Birarık nep bı ognap, God mìnım agobın, agıl, bin bı Isrel kırop mìnım esek ag ñöligipal. Gölögipal nıbak rek, bin bı ognap nab nıbep sıňak mıdıl, ak rek nep mìnım esek agel, bin bı ognap mìnım esek kırop ak nıň dìnimib rek lıp. Bi Kıt kırop tau adık dak ak ne Bi Kıt mer agıl, ag junigal. Pen kiri mìnım esek agıl nıg gìnigal ak, God gek, sıgij pen yur kıt yıb dìnigal.

² Kiri gıt tımel yıb gìnigal. Krais bin bı ne midebal bin bı konjai nep mìnım esek kiri ak dıl, ak rek nep gìnigal. Nıg gìnigal rek, bin bı okok nıňıl, kaniň komış ameb ak tau acıp acıp gìnigal.

³ Mani tap okok dın, agıl, nıbep mìnım esek yıb agnigal. Nıg gìnigal ak pen God ne nıň nep mideb. Ne kırop mìnım kıt agıl ñag pak lıníg geb.

⁴ God ejol tap si tap tımel gılak okok kırop kau mıgan tımel eyan yokek, nag kılıs kıslım owıp sıňak mıdıl, God mìnım kıt agnigab nıň ak kod midebal.

⁵ Pen birarık ped okok bin bı nop kırıg gılak okok, God kırop yımig ma nıňak. Ne gek, miňab kıt pakıl nıg ulık tan ap ranek, bin bı gıt tımel gılak okok magısek nıg ñıbıl kim saklak. Pen bı nak Noa bin bı okok kırop, nıbi God ageb rek nep gìnimb, agoligip. Nıb ak, God ne Noa abe, bin bı ne aknıb ar onjıd abe, kırop nep kod mıdıl dı komış yokak.

⁶ Pen bin bı God Mìnım ageb rek ma gìnigal okok, kırop gìnigain ak bin bı okok magısek nıň tep gılanj, agıl, mab mılanj ak seb kab ar alan nıb yokek, apıl Sodom Gomora bin bı kırop pıs nep yıň sıbok nıb amnak.

⁷ Lot ne, bin si bı si gıl, tap tımel yıb göligipal ak nıňıl, gos par nıňoligip ak, God nop dı komış yokak.

⁸ Lot bı tep, nab kırop sıňak mıdıl, kiri nıň nokım nokım per per God lo mìnım ne ak tıb juıl, tap si tap tımel göligipal okok udın magıl ne ke nıňıl, mìnım tımel ageligipal okok ne ke peyig nıňıl, nop yırık yıb gak.

⁹ Ne ned nıg gak rek, cın nıpin, mıker tari tari onigab, Bi Kıt ne bin bı God Mìnım ageb rek gıpal okok kırop kod mıdıl, dı komış yoknímın rek lıp. Pen bin bı God Mìnım ageb rek ma gıpal okok nag rek lek, mıker dılig gi, mìnım kıt agep nıň ak kod midenigal.

¹⁰ Pen bin si bı si gıpal okok, mìnım kıt ke yıb dınigal. Bin bı pobıň kırop kod midebal okok, mìnım kırop ma nıňıl, gos kiri ke owıp rek gıpal bin bı okok abe, mìnım kıt ke yıb dınigal.

God Mìnım agobın, agıl, mìnım esek apal bı nıb okok, pırıkkıl kaunan ma dıl, bı melik tep ke sek seb kab ar alan sıňak midebal okok kırop abramek ag jupal.

¹¹ Ejol okok aknıb rek ma gıpal. Ejol kiri bı kılıs yıb

midebal ak pen kiri Bi Kib udin yirik ne sijak bi nib okok krop ma ag jupal.

¹² Pen bi God Minim agobin, agil, minim esek apal bi nib okok, kimin kobri okok gos ma midek abramek gipal rek gipal. Kiri gos ma mideb pen kiri minim timel yib apal. Gipal nibak, kimin kobri gon lipal dip ak rek, krop ginigab. Kimnigal me ak.

¹³ Kiri bin bi okok yur nibal ak pen kiri ke yur dinigal. Kiri git timel gilig gi, pitb nab tap pobin niblig gi, nig kilis niblig gi, abramek gi damil, nabij ma dipal. Bin bi nib okok kiri apil, nibep eip mogim gil tap nibal ak, kiri midmagil wariknigab rek abramek gi damil, tap acir gip alap rek aka soi sapeb alap rek lipal.

¹⁴ Kiri per per nep bin sidin, bi si din, agil, udin li nijig gi nep tapal. Bin bi Krais nop cig tep ma gipal okok krop neb neb gi dapil kid kiri ak amil, tap si tap timel gipal. Tap okok tap cin nep miden, agil, gos ak nep nipal. God ne tap timel yib gipal okok nijil, krop pen yur kib yib nijig geb.

¹⁵ Kiri kanib yipid gil ar ak kiri gil, tap si tap timel gin, agil, gos ar ak nep nipal. Bi Beo ni ne Belam gak rek nep gipal. Belam mani tap okok dinim, agil, gi timel gak.

¹⁶ Kaj donki okok minim ma apal ak pen donki ne ak, bi apal rek Belam nop ag gek, tom agnig gek nibak kiri

gak. Nib ak, Belam gi timel gak nibak, God Belam nop ag gak.

¹⁷ Pen minet ognap, nig milnig amil nipi, nig kilam juil apeb sijak milep gi. Minet ognap mihib paknig gek, yigen pobin apil lig dad amek, ma pakip. Nib ak rek me, bi minim tom agep bi okok, God Minim ag nobin, apal. Nig gipal ak, God krop kislim pobin owip nab okok ag yoknigab.

¹⁸ Bi nib okok, yib kiri ke dap ranil apal, "Cinop kisen gil, midmagil warik nimirrek abramek ginimib," apal. Bin bi ognap ned bi nijep kiri okok eip tagil, gi timel gil abramek gelak, pen kisen gos tep nijil min ar nibak kiri gil, manj mid tep ginig gebal. Pen bi timel nib okok amil, bin bi min manj mid tep ginig gebal okok gos timel nel, kiri kanib tep ak kiri gil, adik gil, kauyan tap si tap timel ar ak gipal.

¹⁹ Bi timel nib okok apal, "Nibi midmagil warik nimirrek abramek ginimib," apal ak pen bi timel okok kiri ke tap si tap timel gep won ak min wog gep bin bi rek midebal. Bi ognap apil, bi ognap eip pen pen gil, min lenigal ak, kiri min wog gep bi kiri midebal. Tap si tap timel gep won ak, bin bi ognap eip pen pen gil min lenigab ak, kiri tap si tap timel nib okok min wog gep bin bi rek midebal. Min wog nibak gi damil, yokop midenimel rek ma lip.

²⁰ Ned Bi Kib cin Jisas Krais cinqop di komin yokip ak nop niñ díl, bin bi eip tagil tap si tap tímel lím dai ar wagin aul gos niñil abramek gípal okok kírig gíl, mid tep gílak. Pen kisen ak, kíri adik gi amíl, tap si tap tímel ned góligípal kanib níbak kauyan amenigal ak, ned tímel midelígípal rek mer, miñi tímel yib midenigal.

²¹ Komin middep nag ak ma niplap ak, tep rek gípkop. Pen God kírop agak minim tep ak niñil, kisen kírig ginigal ak, gi tímel yib ginigal.

²² Bi God Minim kírig gípal okok, kíri minim ar omal bırarık nep agelígípal ak rek gípal. Minim omal níbak alap aglak, "Kain okok wökil, adik gi apil, tap wök lípal sínak kauyan opal," aglak. Minim alap pen aglak, "Kaj okok níg pakil, dai uleb kolkol ginigal," aglak.

3

Jisas kisen adik gi onigab, agíl, gos sek midenimib

¹ Bin bi midmagil yad okok. Níbep mij alap ned nu kíl tikebin. Miñi mij kisen níb níbep nu kíl tikebin. Mij omal pen wagin nokim nep. Yad níbep mij omal nu kíl tiken, níbi minim ned nípek ak niñ tep gíl, gos niñig gi nep midenimib, agíl, níbep mij kisen níbaul nu kíl tikebin.

² God ne ke bi minim agep sín ne okok ag lek, kíri

bırarık nep minim ne aglak. Di Komin Yokep Bi cin, Bi Kib cin ak, ne ke bi minim dad ameb ne ag lek, minim kílis agíl, níg gínimib, agak minim ak ag níbín. Minim níbak nep, kíri bırarık aglak abe, cin miñi ag níbín abe, niñ midenimib, agíl, níbep mij níbaul nu kíl tikebin.

³ Pen tap pobin agebin aul niñim. Niñ kisen midobin aul rek, bin bi gos tímel kíri ke nípal rek gípal okok, ognap apil Jisas Krais minim tep ne ak ag juil agnigal,

⁴ "Bi onigain, agíl, minim ag lak ak, onigab miñan akal níb? Bin bi ned níb okok midel niñig gi, onigain agak ak pen kíri kím saklak ak ma owip. Tap magísek bırarık ped okok gi lak niñ ak midék rek nep midéb," agnigal.

⁵ Bi níb okok, God bırarık ped okok minim nep agek, seb kab ar alan líl, níg ak kís kís gíl, lím dai ak nabeyan líl gak. God gak níbak, kíri niñ tep gípal ak pen kíri niñebir kírig gípal.

⁶ Kisen, God minim nep agek, níg níb okok apil, lím dai tap okok ned midoligip ak tawek yapek gek, pis nep tímel gak.

⁷ God minim níbak nep agek, seb kab ar alan abe, lím dai wagin aul abe, miñi mid tep gíp ak pen bin bi God Minim ageb rek ma gípal okok kírop minim kíb agíl yur kíb niñigab niñ ak, seb kab alan abe, lím dai wagin aul abe, mab dagilek pis nep yinnigab.

⁸ Pen bin bi midmagil yad okok. Minim alap sakol ginimib rek lip. Cin nin nokim alap nep nipin ak pen Bi Kib nijek mi konjai yib rek lip. Cin mi konjai yib nep wok pag nipin ak pen Bi Kib nijek nin nokim alap nep rek lip.

⁹ Nib ak, Bi Kib ne, onigain, agil, kasek ma owip ak, bin bi ognap minim nep agil kirig gipal rek ma gip; bin bi tap si tap tmel gil, mab ke eyan amnig gebal okok, ognap ma kir ginimel, kiri magilsek yip ken ar apel kirop dinim, agil, Bi Kib kod mideb.

¹⁰ Pen Bi Kib onigab ak, bi tap si dep okok kiri ninj midel ma opal rek onigab. Nin nibak, gu parsek agek ninjlig gi, seb kab mik ar alan ke ke amnigab. Gap tap tari tari seb kab ar alan mideb okok yinil, lim dai ar wagin aul tap tari tari mideb okok magilsek yin sibok nib amnigab.

¹¹ Kisen tap okok magilsek nig gil yinnigab, agil, nibi mini gi tep ginigabim aka abramek ginigabim? Nin kib onig geb nibak gos ninjil, God Minim ageb rek nep gil bin bi sinj ne midenimib.

¹² Pen God nin kib ne ak kasek onimij, agil, minim tep ne ak bin bi okok kirop ag nilig gi midenimib. Nin nibak, takin, gap, tap seb kab ar alan okok, yin sibok nig bad linigab ak pen

¹³ God seb kab ar alan abe,

lim dai wagin aul abe, kisen nib ginigain, agil, minim ag lak ak kod midobin. Karip kisen nib nibak, bin bi God eip midil ne ageb rek nep gel amnigab.

¹⁴ Nib ak, bin bi midmagil yad okok. Ne onigab, agil, kod midebim nin aul, gos kilis ninjil, God udin yirik ne bin bi asij ma mideb, bin bi minim ma mideb rek midil, nep eip jim nil midon, agil, gem amek me, ne apil nibep nijek, tep yib ginimij.

¹⁵ Pen Bi Kib ne kasek ma owip ak, nibi gos ninjnimib, Bi Kib nibep bin bi ognap sek yip ken ar apel, yad di komij yoknim, agil, kod mideb. God ne mam midmagil cin Pol nop gos tep nek ninjlig gi, nibep mij nu kil tikil, minim nokim nibak rek agak.

¹⁶ Pol minim ne nu kil tikak ak, mij ne tikak okok magilsek minim ar nokim nibak nep mideb. Pol mij ne okok minim koslam nijeb rek ognap sek agak. Bin bi God Minim ma ninjil, Krais nop cig tep ma gipal okok, Pol minim koslam nijeb nibak ninjil, tig adik gil minim tom ar ak apal. God Minim bi ognap nu kil tiklak okok, kiri ak rek nep minim nibak ninjil, tig adik gil minim tom ar ak apal. Nig gel, God minim kib agnigab nin ak kanib kiri komij ameb alap ma midenigab.

¹⁷ Pen bin bi tep yad okok. Nibi minim nibaul

bır nı̄pı̄m ak me, nı̄ŋ tep
gını̄mı̄b. Nı̄bi mı̄ñi Krais nop
cı̄g tep gıl mı̄debım. Pen
bin bı̄ ognap apı̄l, mı̄nı̄m
tom agel, nı̄bi ak rek nep gos
tı̄mel nı̄ŋı̄l, kırı̄ gı̄ tı̄mel gı̄pal
rek gıl, ap yap paknı̄mı̄b rek
lı̄p.

¹⁸ Pen Bı̄ Kıt̄b cı̄n Jisas Krais
cı̄nop dı̄ komı̄ŋ yokıp ak,
ne bin bı̄ yı̄mı̄g nı̄ŋı̄l dı̄ tep
gı̄p ak nı̄pı̄m rek, Jisas Krais
nop nı̄ŋ tep yı̄b gın, agıl,
gos nı̄bak nı̄ŋlı̄g gı̄ mı̄dem
amnı̄mı̄ŋ. Bı̄ Kıt̄b cı̄n yı̄b ne
ak per nep per nep agon ar
amnaŋ! Nı̄b aknı̄b rek tep.

1 Jon

Jon mij ned ak ū kil t̄kak

God Minim Komij ak

¹ Karip l̄im b̄rararik ped okok ma gi lak niñ ak, Minim Komij ak midoligip. Pen ne ke kisen niñ aul nep apil minim agek, c̄n minim ne peyig niñil, nop udin niñil, niñmagil li niñnok. Yad Minim Komij nibak nep agnig gebin.

² Ne per per nep komij midoligip ak, miñ gon liñ m̄iseñ owak ak, c̄n udin niñnok. Komij per midep Bi ak, Bapi eip midil karip l̄im wagin aul apil m̄iseñ lak ak, nop udin c̄n ke niñil, minim niñid nibak nibep agobin.

³ Tap tari tari udin niñnok ak, minim tari tari peyig niñnok ak, nibep abe agobin. C̄n Bapi God Ni ne Jisas Krais apil mal eip j̄im ñil midobin. Pen nibep minim nibak agon, niñil niñ denigabin, c̄n magilsek God apil mal eip j̄im ñil midonigabin.

⁴ Nig genigabim ak, c̄n miñ miñ ginigabin. Gos ak niñil, nibep minim nibaul nu kil tikobin.

God ne Melik

⁵ Jisas Krais c̄nop agek niñnok minim ak nibep agnig gebin. God ne melik; ne kisl̄im sek ma mideb.

⁶ God eip j̄im ñil midobin, agnigabin ak, pen tap si tap

t̄mel gi damil, kisl̄im siñak ajenigabin ak, minim tom agil, God Minim niñid ageb rek ma giñin.

⁷ Pen God melik tep per per middeb rek, c̄n melik tep ne piñ ken midenigabin ak, c̄n ai mam Jisas nop niñ d̄pal okok eip j̄im ñil midon, Ni ne Jisas lakañ ne ak tap si tap t̄mel giñin gac ak magilsek liñ gi yokniñab.

⁸ Pen tap si tap t̄mel ognap ma giñin, agnigabin ak, minim esek agnigabin; God Minim niñid nep ak midmagil nab c̄nop adan ma mideb.

⁹ Pen c̄n tap si tap t̄mel giñin ak, God nop ag piwak pe ginigabin ak, ne per per ageb rek nep giñ, per per yipid giñ nep giñ giñ rek, tap si tap t̄mel giñin okok niñil kiriñ giñ, gac nibak magilsek liñ gi yok saknigab.

¹⁰ Pen tap si tap t̄mel ma giñin, agnigabin ak, God minim tom ageb, agnigabin; God Minim tep ne ak midmagil nab c̄nop adan ma mideb.

2

*Krais c̄nop nen agil, ne ke
Nap nop sobok gi ñak*

¹ Ni pai yad okok. Ni bi tap si tap t̄mel ma ginimib, agil, nibep minim nibaul nu kil tikobin. Pen tap si tap t̄mel genigabim ak, Jisas Krais per per yipid giñ nep giñ ak, ne c̄nop gi ñil Nap nop agil, tap si tap t̄mel giñpal ak niñil kiriñ ginimin, agip.

² God ne tap si tap t̄imel ḡipin okok n̄iñil, c̄inop par ke okok yokpkop. Pen Jisas Krais ne ke tap si tap t̄imel ḡipin okok mab bak alan s̄iñak m̄ib goñ ar ne ke d̄il k̄imil, tap si tap t̄imel ḡipin gac ak maḡilek l̄ig gi yokak. Pen tap si tap t̄imel c̄in nep mer; bin b̄i karip l̄im t̄igoñ t̄igoñ maḡilek tap si tap t̄imel ḡipal gac ak l̄ig gi yokak.

³ God M̄in̄im ageb rek genigabin ak, c̄in n̄iñid nep God nop n̄ipin ak, n̄iñnigabin.

⁴ Bi alap, God nop n̄ipin, agnigab pen God ageb rek ma ḡinigab ak, ne m̄in̄im tom agnigab; m̄in̄im n̄iñid ak m̄idmaḡil nab ne adan ma m̄ideb.

⁵⁻⁶ Pen bin b̄i God M̄in̄im ageb rek ḡipal okok, kiri God nop m̄idmaḡil ȳib l̄ipal. God eip j̄im ñil m̄idobin, apal, bin b̄i okok, Jisas goligip rek nep ḡinigal. Ne goligip rek ḡinigabin ak me, c̄in n̄iñnigabin, God nab adan m̄idobin.

Pen pen m̄idmaḡil linimib

⁷ Bin b̄i m̄idmaḡil yad okok. M̄in̄im ñu k̄il t̄ikebin n̄ibaul, m̄in̄im kisen n̄ib mer; m̄in̄im b̄iarrik ped okok agel m̄idoligip; m̄in̄im ned n̄ib n̄ibak nep yad m̄iñi n̄ibep agebin.

⁸ Pen m̄in̄im n̄ibep ñu k̄il t̄ikebin n̄ibaul m̄in̄im kisen n̄ib m̄ideb. Jisas Krais goligip ak n̄iñil, m̄in̄im kisen n̄ib n̄ibak m̄in̄im n̄iñid nep, apal. Pen kiri bin

b̄i okok ḡipim ak abe n̄iñil, kiri ak rek nep, m̄in̄im kisen n̄ib n̄ibak m̄in̄im n̄iñid nep, apal. Kisl̄im ak m̄iñi b̄ir k̄ir geb; melik won n̄iñid ak b̄ir melik geb.

⁹ Bin b̄i, melik m̄idobin, agil, ai mam kiri ognap milik kal n̄ipal okok, kiri kisl̄im s̄iñak m̄idebal.

¹⁰ Pen bin b̄i ai mam kiri okok k̄rop m̄idmaḡil l̄ipal okok, melik m̄idebal. Melik okok ajil, ap yap ma paknigal.

¹¹ Bin b̄i ai mam kiri ognap milik kal n̄ipal okok, kiri kisl̄im s̄iñak m̄idebal. Kiri kisl̄im s̄iñak m̄idel, udin kiri b̄ir kwoi ḡip n̄iñil kisl̄im okok ajil, akal amebal ak ma n̄ipal.

¹² Jisas Krais ne k̄imak ak me, God tap si tap t̄imel ḡipim ak n̄iñil k̄irig ḡip.

N̄ibak, yad n̄ibep ñi pai m̄idmaḡil yad okok m̄in̄im n̄ibaul ñu k̄il t̄ikebin.

¹³ N̄ibi b̄i k̄ib okok, Jisas Krais b̄iarrik ped okok m̄idil m̄iñi m̄ideb ak,

nop b̄ir n̄ipim ak me, yad n̄ibep b̄i k̄ib m̄in̄im n̄ibaul ñu k̄il t̄ikebin.

N̄ibi b̄i praj okok, Seten, Bi T̄imel Ȳib ak, nop

tob n̄ibi mok okok b̄ir l̄ipim ak me, yad n̄ibep b̄i praj m̄in̄im n̄ibaul ñu k̄il t̄ikebin. N̄ibi ñi pai m̄idmaḡil yad okok

Bapi nop bîr nîpîm ak
me,
yad nîbep ñî pai mîdmagîl
yad
mînîm nîbaul ñu kîl
tîkebin.

¹⁴ Nîbi bî kîb okok,
Jisas Krais bîrarîk ped
okok mîdîl mîñi
mîdeb ak,
nop bîr nîpîm ak me,
yad nîbep bî kîb mînîm
nîbaul ñu kîl tîkebin.
Nîbi bî praj okok,
God Mînîm komiñ ak
mîdmagîl nab nîbep adan
komiñ mîdek, nîbi
kîlis gîl,

Seten, Bî Tîmel Yîb ak,
nop tob nîbi mok okok bîr
lîpîm ak me,
yad nîbep bî praj mînîm
nîbaul ñu kîl tîkebin.

*Tap lîm dai ar wagîn aul
mîdmagîl ma lînîmîb*

¹⁵ Krais bin bî ne ma
mîdebal okok, nag gîpal
ar ak gîn, agîl, gos ak ma
nîjnîmîb. Gos kîri tap
lîm dai ar wagîn aul okok
amîl abab gek, tap okok
mîdmagîl lînîgabîm ak, nîbi
Bapi nop gos ak kîrig gîl, nop
mîdmagîl ma lînîgabîm.

¹⁶ Bin bî tap lîm dai ar
wagîn aul gos nîpal okok,
mîb goj cîn tap si tap tîmel
gos gîp rek gîn, agîl, tap tari
tari udîn nîjnîgal okok, si
dîn agîl, tap okok konjai nep
dîl, yîb kîb dîn, agîl, nîpal
rek gel amenîgab. Bapi kîrop
gos ñek nîg ma gîpal; lîm dai
ar wagîn aul tap okok gos
nîjîl, nîg gîpal.

¹⁷ Karîp lîm wagîn aul abe,
tap tari tari karîp lîm ar

wagîn aul gos lîp gîp okok
abe, kîr gînîgab; pen bin bî
God ageb rek gîpal okok per
per nep mîdenîgal.

*Krais nop mîlik kal nîjeb
bî ak*

¹⁸ Ñî pai mîdmagîl yad
okok. Ñîn kîsen ak ulep
mîdeb. Bî Krais nop mîlik
kal nîjep bî ak onîgab, aglak,
ak nîpîm. Mîñi bin bî Krais
nop mîlik kal nîpal okok
konjai mîdebal rek, ñîn kîsen
ak ulep mîdeb ak, nîpîn.

¹⁹ Bin bî Krais nop mîlik
yapek nîpal nîb okok, cîn
eip mogîm gîl, kîsen kîrig
gîl söj ken amnîlak; cîn eip
mogîm gelak pen cîn eip jîm
ñîl ma mîdelîgîpal. Cîn eip
jîm ñîl mîdeblap ak, cînop
kîrig gîl ke ke ma amblap.
Pen söj ken amnîlak ak, bin
bî yad mîsen nep nîjnîgal
bî okok kîrop eip jîm ñîl ma
mîdebal, agîl, God ne ke gek,
kîri söj ken amnîlak.

²⁰ Pen Krais, Kaun Sîj
ag yokek nîbep ar apîl eip
mîdeb rek, nîbi magîlsek
God Mînîm nîjîd ak bîr
nîpîm.

²¹ Nîbi Jisas Krais mînîm
nîjîd ak ma nîpîm, agîl,
nîbep mînîm aul ñu kîl ma
tîkebin; nîbi bîr nîpîm. Pen
Jisas Krais mînîm nîjîd ak,
mînîm tom alap ma mîdeb.

²² “Jisas ne Mesaia mer,”
agnîgab bî nîbak nep ne bî
tom agep bî. Nîg gînîgab
ak, ne Bapi abe, Ñî abe
mer agnîgab. Bî nîbak ne
Krais Nop Mîlik Kal Nîjeb Bî
nîbak.

²³ Bin b̄i Jisas ne God Ŋi mer apal okok, k̄iri Nap nop ma n̄ipal. Pen bin b̄i Jisas ne God Ŋi ne m̄ideb ag m̄isen ḡipal okok, k̄iri Nap nop abe n̄ipal.

Kaun S̄iŋ n̄ibep Krais m̄inim n̄ijid ak ag n̄inigab

²⁴ M̄inim ned peyig n̄ipek ak, m̄idmagil nab n̄ibi adan d̄i tep ḡilg ḡi m̄idenimib. M̄inim ned n̄ipek ak, m̄idmagil nab n̄ibi adan d̄i tep ḡilg ḡi m̄idenigabim ak, God Ŋi eip j̄im Ŋil m̄idil, God Bapi eip j̄im Ŋil m̄idil m̄idenigabim.

²⁵ C̄inop m̄inim n̄ijid ag l̄il agak, "N̄ibi per per nep komiŋ m̄idenigabim," agak.

²⁶ M̄inim miñi nep agebin aul, bin b̄i m̄inim tom agil gos n̄ibep l̄ip ḡi dad amnig gebal okok gos n̄ijil agebin.

²⁷ Bin b̄i okok n̄ibep ma ag n̄inimel. Krais ne Kaun S̄iŋ ag yokek n̄ibep ar apil eip m̄ideb rek, ne ke n̄ibep ag ſ̄eb; pen ne m̄inim tom mer, m̄inim n̄ijid nep magilsek n̄ibep ag n̄inigab. N̄ib ak, God Kaun gos Ŋib rek, Krais nop c̄ig ḡil nep m̄idenimib.

²⁸ Ŋi pai m̄idmagil yad okok. Krais nop c̄ig ḡil nep m̄idem me, ne adik ḡi onigab Ŋin ak, nop n̄ijon nabij ma ḡinigab; wiſibil ak nep ḡil m̄idonigabim.

²⁹ Krais ne nag yipid ḡil ar ak nep ḡi tep ḡip n̄ipim ak me, n̄ibi ak rek nep n̄ipim, bin b̄i nag yipid ḡil ar ak nep ḡipal okok, k̄iri God Ŋi pai ne m̄idil me, n̄ig ḡipal.

3

God Ŋi pai ne m̄idobin ak n̄ijil, m̄id tep ḡin

¹ Bapi God c̄inop m̄idmagil yib l̄il, c̄inop Ŋi pai yad ke, agip ak, yad n̄ijil wal yib apin. C̄in God Ŋi pai ne nep m̄idobin. N̄ib ak, bin b̄i karip l̄im ar wagin aul nep gos n̄ipal okok c̄inop ma n̄ipal. Bapi nop ma n̄ipal ak me, c̄inop ak rek nep ma n̄ipal.

² Bin b̄i n̄ijep tep yad okok. Miñi c̄in God Ŋi pai ne m̄idobin pen k̄isen bin b̄i tigepl̄i rek m̄idonigabim ak ma n̄ipin. Pen c̄in n̄ipin, Jisas Krais ne m̄isen l̄inigab Ŋin ak, ne ke m̄ideb rek ak udin n̄ijil, ne m̄ideb rek l̄il m̄idenigabim.

³ God c̄inop Krais rek l̄inigab agil gos n̄ipal bin b̄i okok, Krais s̄iŋ m̄ideb rek, c̄in ak rek nep s̄iŋ m̄idon, agil gos n̄ipal.

⁴ Bin b̄i tap si tap t̄imel ḡipal okok, k̄iri magilsek God lo m̄inim t̄ib jupal. Tap si tap t̄imel ḡil me, God lo m̄inim t̄ib jupal.

⁵ Pen n̄ibi n̄ipim, Jisas Krais ne owak ak, c̄in bin b̄i l̄im dai ar wagin aul tap si tap t̄imel ḡipin gac ak l̄ig ḡi yoknig owak. Ne ke tap si tap t̄imel alap ma ḡip.

⁶ N̄ib ak, bin b̄i nop eip j̄im Ŋil m̄idebal okok, tap si tap t̄imel ma ḡipal. Bin b̄i tap si tap t̄imel ḡipal okok, Jisas Krais nop ma n̄ipal; ne b̄i tigepl̄i rek m̄ideb ak ma n̄ipal.

⁷ Ñī pai m̄idmaḡil tep yad okok. Nīn̄ tep ḡin̄im̄ib! Bin b̄ī ognap m̄in̄im̄ esek aḡil gos n̄ibep l̄ip ḡī d̄ amn̄ig gebal okok, m̄in̄im̄ esek k̄rop ak ma nīn̄ d̄in̄im̄ib. Bin b̄ī gī tep ḡipal okok k̄iri nep bin b̄ī komīn̄ tep; Krais ne ke komīn̄ tep m̄ideb rek, k̄iri ak rek nep bin b̄ī komīn̄ tep m̄idebal.

⁸ Pen bin b̄ī tap si tap t̄imel ḡipal okok, Seten ñī pai ne m̄idebal; Seten b̄irarik ped okok wagin̄ ḡīl, ḡī damīl, tap si tap t̄imel ḡip rek ḡipal. God ñī ne karip̄ l̄im wagin̄ aul owak ak, Seten tap t̄imel ḡip nag ak t̄ib ḡī r̄ik ḡin̄ig owak.

⁹ Bin b̄ī God ñī pai ne m̄idebal okok, God yin̄ k̄rop nab adañ lak ak m̄ideb ak me, tap si tap t̄imel ma ḡin̄igal. God ne Nap k̄iri m̄ideb, k̄iri God ñī pai ne m̄idebal ak me, k̄iri tap si tap t̄imel ḡin̄imel rek ma l̄ip.

¹⁰ N̄ib ak c̄in̄ n̄ipin̄, bin b̄ī an an k̄iri God ñī pai ne m̄idebal, bin b̄ī an an k̄iri Seten ñī pai ne m̄idebal; bin b̄ī gī tep ma ḡipal okok, k̄iri God ñī pai ne ma m̄idebal; bin b̄ī ai mam okok k̄rop m̄idmaḡil ma l̄ipal okok, k̄iri ak rek nep God ñī pai ne ma m̄idebal.

N̄ibi God ñī pai ne okok pen pen m̄idmaḡil l̄in̄im̄ib

¹¹ C̄in̄ pen pen m̄idmaḡil l̄in̄. M̄in̄im̄ nībaul b̄irarik ped okok nep aglak n̄ipin̄.

¹² Adam ñī ne Ken gak rek ma ḡin̄im̄ib. Ne Seten, Bī T̄imel Ȳib ak, ñī ne m̄idīl,

n̄imam k̄isen nop ñag pak lak. Ne n̄imam nop ñag pak lak ak, tari ḡin̄ig ñag pak lak? Ne ke ḡī t̄imel gak pen n̄imam Ebol ne ḡī tep gak ak nīñīl nop ñag pak lak.

¹³ N̄ib ak, ai mam yad okok. Bin b̄ī l̄im dai ar wagin̄ aul n̄ibep m̄ilīk kal nījen̄imel ak, wal ma agn̄im̄ib.

¹⁴ C̄in̄ Krais bin b̄ī ai mam okok k̄rop m̄idmaḡil l̄ipin̄ ak me, c̄in̄ n̄ipin̄, c̄in̄ bin b̄ī b̄ir k̄imbal rek m̄idonok ar ak k̄irig ḡīl, komīn̄ k̄isen n̄ib ak b̄ir d̄ipin̄. Bin b̄ī m̄idmaḡil ma l̄ipal okok, k̄iri bin b̄ī b̄ir k̄imbal rek m̄idebal.

¹⁵ Bin b̄ī an an bin b̄ī ognap m̄ilīk kal n̄ipal okok, k̄iri k̄rop c̄ip ñapal rek l̄ip. Pen n̄ibi n̄ipin̄, bin b̄ī c̄ip ñapal okok, k̄iri komīn̄ per m̄idep won ak ma d̄ipal.

¹⁶ Krais c̄in̄op ȳim̄ig nīñīl k̄imak ak me, c̄in̄ titi ḡīl ai mam c̄in̄ m̄idmaḡil l̄in̄igabin̄ ak b̄ir n̄ipin̄. C̄in̄ ak rek nep, ai mam c̄in̄ okok k̄rop nīñīd ȳib m̄idmaḡil l̄il, k̄ilis ḡīl, k̄rop ḡī tep ḡin̄; n̄ig ḡīl k̄imn̄igabin̄ ak, m̄in̄im̄ ma m̄ideb.

¹⁷ Bin b̄ī tap koñai m̄idek nīñīlig ḡī, ai mam tap ma m̄ideb okok k̄rop nīñīl ȳim̄ig ma nīñīgal ak, k̄iri God nop m̄idmaḡil ma l̄ipal.

¹⁸ N̄ib ak, ñī pai m̄idmaḡil yad okok. Ai mam okok m̄idmaḡil l̄ipin̄, agn̄igabin̄ ak, m̄in̄im̄ nep ma agin̄; k̄rop nīñīd nep m̄idmaḡil l̄il, k̄ilis ḡīl, k̄rop d̄ī tep ḡīl, ḡī tep ḡin̄. N̄ig gen̄igabin̄ ak,

cın ai mam okok mı̄dmagıl
lıpın, agnı̄gabın.

*Bin bı̄ God nop cı̄g gı̄pal
okok mı̄b wı̄sı̄bil ak nep
mı̄debal*

¹⁹⁻²⁰ Ai mam kırop mı̄dmagıl lı̄l, kırop gı̄ tep genı̄gabın ak me, cın nı̄jnı̄gabın, Krais mı̄nim nı̄njı̄d ne ak nı̄j dı̄pın. Nı̄b ak, gos won cın ke nab adan cınop mı̄nim kı̄b agnı̄gab ak pen God udın yırık ar ne ak cın mı̄ñ mı̄ñ gı̄líg gı̄ kapkap mı̄denı̄gabın. Gos won cın nab adan ak sain, pen God ne kılı̄s yı̄b. Ne gos won cın magılsek nı̄j tep gı̄p.

²¹ Nı̄b ak, bin bı̄ nı̄njep tep yad okok. Gos won cın ke nab adan cınop mı̄nim kı̄b ma agnı̄gab ak, gos sek mı̄dıl, God mı̄deb sı̄ňak ulep amıl, udın yırık ar ne ak sı̄skol ma dı̄nı̄gabın.

²² God mı̄nim kılı̄s agı̄p rek gı̄l, tap tari tari nop tep gı̄nı̄gab ak gı̄líg gı̄ damıl, nop ag nı̄jenı̄gabın ak, agnı̄gabın rek gı̄nı̄gab.

²³ God mı̄nim kılı̄s agıl nı̄b agı̄p: cın Nı̄ ne Jisas Krais nop nı̄j dıl, ai mam okok pen pen mı̄dmagıl lı̄n. God cınop mı̄nim kılı̄s agıl, nı̄g gı̄nı̄mı̄b, agı̄p.

²⁴ Bin bı̄ God mı̄nim kılı̄s agıl agı̄p rek nep gı̄pal okok, kı̄ri God nab adan mı̄debal; ne kırop nab adan mı̄debal. God ne Kaun cınop nı̄b ak me, cın nı̄pın, God ne cınop nab adan mı̄debal.

4
*God Kaun aka tap ke alap
kırop gos nı̄b*

¹ Nı̄bemmam tep yad okok. Bin bı̄ God Mı̄nim tom ag tagebal okok konjai mı̄debal ak me, bin bı̄ ognap God Kaun eip jı̄m nı̄l mı̄dobın, agenı̄mel ak, nı̄j tep gı̄l, mı̄nim kırop ak nı̄j dı̄nı̄mı̄b. God Kaun aka tap ognap ke kırop gos nı̄ek ageberal, agıl, nı̄jnı̄mı̄b.

² God Kaun kaun kı̄ri eip jı̄m nı̄l mı̄deb ma mı̄deb ak, titi gı̄l nı̄jnı̄gabım? Jisas Krais ne bı̄ mı̄b gon lı̄l, karıp lı̄m wagın aul owak, agenı̄gal ak, God Kaun kı̄ri eip mı̄deb ak, agıl nı̄jnı̄gabım.

³ Pen Jisas Krais ne God ker ma owak, agenı̄gal ak, God Kaun kı̄ri eip ma mı̄deb, agıl nı̄jnı̄gabım. Jisas Krais Nop Mı̄lik Kal Nı̄neb Bı̄ nı̄bak, kaun ne kırop nab adan mı̄deb rek, mı̄nim nı̄bak rek agenı̄gal. Kaun tı̄mel nı̄bak onı̄gab, agel peyı̄g nı̄pı̄m. Pen mı̄nī nı̄n aul nep karıp lı̄m wagın aul bir owı̄p.

⁴ Nı̄t pai mı̄dmagıl yad okok. God ne nı̄bep nab adan mı̄deb; ne Bı̄ kılı̄s yı̄b. Pen Seten ne bin bı̄ karıp lı̄m ar wagın aul mı̄debal okok kırop nab adan mı̄deb; ne bı̄ kılı̄s yı̄b mer. God Bı̄ kılı̄s yı̄b ak, ne nı̄bep nab adan mı̄deb ak me, bin bı̄ mı̄nim tom apal okok gos nı̄bep lı̄p gı̄ dad amnı̄mel rek ma lı̄p.

⁵ Bin bı̄ mı̄nim tom apal okok, kı̄ri karıp lı̄m wagın

aul n̄ib ak me, m̄inim apal ak, ak rek nep karip l̄im wagin aul n̄ib. M̄inim apal ak karip l̄im wagin aul n̄ib ak me, bin bi karip l̄im wagin aul n̄ib okok m̄inim tom kiri apal n̄ij dipal.

⁶ Pen cin God nīi pai ne midobin. Bin bi God nop n̄ij dipal okok, m̄inim cinop n̄ij dipal. Pen bin bi God nop ma n̄ij dipal okok, m̄inim cinop ma n̄ij dipal. Ar n̄ibak, Kaun n̄ijid nep kirog gos ūek agebal aka kaun esek alap gos ūek agebal ak, n̄ijnigabin.

God cinop midmagil yib lip

⁷ Bin bi midmagil yad okok. Ai mam okok pen pen midmagil lin. God ne gek me, bin bi midmagil lipal. Bin bi an an, bin bi okok kirog midmagil lipal okok, kiri God nīi pai ne midil God nop n̄ipal ak me, bin bi okok midmagil lipal.

⁸ God ne bin bi kirog midmagil lip ak me, bin bi an an, bin bi okok kirog midmagil ma lipal okok, kiri God nop ma n̄ipal.

⁹ God Nīi ne nokim yib ak ag yokek apil gek, cin bin bi karip l̄im ar wagin aul midobin per per nep komiñ midojin rek lip. Nib ak, God cinop midmagil yib lip ak, misen n̄ipin.

¹⁰ Cin God nop midmagil ma linok; God ne ned cinop midmagil lak. God ne tap si tap timel gipin okok n̄ijil, cinop par ke okok yokpkop.

Pen ne cinop midmagil li, Nīi ne Jisas Krais ag yokek apil, tap si tap timel gipin okok, mab bak alan s̄ijak mitb gon ar ne ke dil kimil, tap si tap timel gipin gac ak lig gi yokak.

¹¹ Nīibemmam tep yad okok. God ne n̄ig gi, cinop midmagil yib lip rek, cin ak rek nep ai mam okok pen pen midmagil lin.

¹² Bin bi nokim alap God nop udin ma n̄ijip; pen cin ai mam okok pen pen midmagil lenigabin ak, God ne cinop nab adan midenigab. Ne cinop nab adan midenigab ak me, ne bin bi okok midmagil yib lip rek, cin ak rek nep bin bi okok midmagil yib linigabin.

¹³ Cinop Kaun ne ke ag yokek apil cinop nab adan mideb ak me, cin God nab adan midobin, ne cinop nab adan mideb ak, n̄ij tep gipin.

¹⁴ Bapi God Nīi ne bin bi kirog di komiñ yoknimiñ, agil, ag yokak ak, cin udin cin ke n̄ijil, bin bi okok kirog ag nibin.

¹⁵ Bin bi, Jisas ne God Nīi ne yib mideb, agil misen apal okok, God kirog nab adan mideb; kiri God nab adan midebal.

¹⁶ Nīibak, God ne cinop midmagil yib lip ak n̄ij dil, gos nīibak n̄ijlig gi nep midobin.

God Bi midmagil lep. Bin bi midmagil lipal okok, God

nab adan midebal; God krop nab adan middeb.

¹⁷ C̄in God eip j̄im n̄il midenigabin ak, ne bin bi midmagil yib lip ak rek, c̄in ak rek nep bin bi midmagil yib linigabin. Nib ak me, God minim kib agnigab nin ak, jel gek ma p̄iriknigabin; w̄isibl ak nep gil midonigabin.

¹⁸ God cinop midmagil yib lip ak me, c̄in p̄irikjin rek ma lip. Cinop pen n̄il yur ninigal, agnigabin ak me, jel gek p̄iriknigabin. Nibak, bin bi p̄irikpal okok, God cinop midmagil yib lip, agil, ma n̄ipal.

¹⁹ God ne ke ned cinop midmagil lak ak me, kisen cinop midmagil lipin.

²⁰ Bin bi God nop midmagil lipin, apal ak, pen ai mam okok krop milik kal n̄ipal ak, esek nep apal. Bin bi krop misen n̄ipal okok krop midmagil ma lenigal ak, kiri titi gil, God Bi misen ma n̄ipal ak nop midmagil linigal?

²¹ God minim k̄ilis agil agak, "Bin bi yip midmagil lipal okok, ninai nimam kiri okok ak rek nep midmagil linimel," agak.

5

God N̄i ne nop n̄ij dep won ak

¹ Bin bi, Jisas ne Krais, agil n̄ij dipal okok, kiri magilsek God n̄i pai ne midebal. Pen bin bi nap midmagil lipal

okok, ni ne ak rek nep midmagil lipal.

² God nop midmagil li, ne minim k̄ilis agil nig ginimib agip rek nep ginigabin ak, c̄in ninigabin, God ni pai ne okok krop midmagil lipin.

³ God minim k̄ilis agil nig ginimib agip rek nep ginigabin ak me, c̄in God nop midmagil linigabin. God minim k̄ilis ne agip nib okok, miker ma gip.

⁴ Tari ginig: God cinop dek, ni pai ne midobin ak me, bin bi yokop okok nag gipal ar ak, gos cinop lip gi dad amnimel rek ma lip. Jisas ne Krais agil n̄ij dipin ak me, bin bi yokop okok nag gipal ar ak, gos cinop lip gi dad amnimel rek ma lip.

⁵ Bin bi, Jisas ne God Ni ne yib, agil, n̄ij dipal okok nep, bin bi God Minim ma n̄ipal okok nag gipal ar ak, gos krop lip gi dad amnimel rek ma lip.

Jisas God Ni ne yib

⁶ Jisas Krais owak ak, bi yokop ma owak. Ne nig pakak; kisen lakañ ne yapek kimak. Nig nep pakek, God Ni ne ak, agil, ma apin; nig pakil kisen lakañ ne yapek kimak ak me, God Ni ne midebal ak n̄ipin. God Kaun ne ak, ak rek nep cinop gos nek n̄ipin, Jisas God Ni ne yib ak midebal. Tari ginig: God Kaun per per minim n̄ijid nep agip.

⁷ Nib ak, minim ar omal nokim midebal:

⁸ Kaun ak; nig ak; lakañ ak.

MİNİM OMAL NOKİM NİBAK, JİM NİL AR NOKİM AGİP REK, JISAS NE GOD Ñİ NE MİDEB AK, NİNJ TEP GİPİN.

⁹ Bin bî okok mİNİM AGNİGAL AK, MİNİM KİROP NİNJ DİNİGABİN; PEN GOD MİNİM AGİP NİBAK, MİNİM NİBAK MİNİM NİNJİD YİB, AGİL, KASEK NEP NİNJ DİN. TARI GİNİG: GOD NE Ñİ NE AK MİNİM NİBAK AG MİSEÑ LAK.

¹⁰ BIN BÎ JISAS NE GOD Ñİ NE YİB, AGİL, NİNJ DİPAL OKOK, GOD MİNİM NİNJİD NE AK KİROP NAB ADAÑ MİDEK, KİRI GOD Ñİ NE NİNJ DİPAL. PEN BIN BÎ JISAS NE GOD Ñİ NE MA NİNJ DİPAL OKOK, GOD NE BÎ ESEK AGEП BÎ, APAL. TARI GİNİG: GOD NE KE Ñİ NE MİNİM NİNJİD AGİP AK MA NİNJ DİPAL.

¹¹ MİNİM NİNJİD AK NİG GİL MİDEB: GOD NE KOMİJ PER MİDEP MAGİL AK CİNOP ÑİB; KOMİJ PER MİDEP MAGİL AK Ñİ NE EIP MİDEB.

¹² GOD Ñİ NE KİROP EIP MİDEB BIN BÎ OKOK, PER PER KOMİJ MİDEP MAGİL AK BİR DİPAL; PEN GOD Ñİ NE KİROP EIP MA MİDEB BIN BÎ OKOK, PER PER KOMİJ MİDEP MAGİL AK MA DİPAL.

*Jisas Krais nop nij dipim
ak me, God ñi pai ne midebim*

¹³ NİBI JISAS NE GOD Ñİ NE AK AGİL GOS NİPİM BIN BÎ OKOK, PER PER MİDENİGABİM AK NİNJ TEP GİNİMİB, AGİL, YAD MİNİM NİBAUL NİBEP ÑU KİL TİKEBIN.

¹⁴ CİN NİPİN, GOD NOP AMİL NOP TEP GİNİGAB AR AK NEP AG NİJENİGABİN AK, NE NİJNİGAB.

¹⁵ NİBAK, CİN NİPİN, TAP TARI TARI AG NİJENİGABİN, AGNİGABİN REK NEP GİNİGAB.

¹⁶ PEN AI MAM ALAP, TAP SI TAP TİMEL MAB KE EYAN MA AMEB REK AK GENİGAB AK, NİBI GOD NOP SOBOK GEM, GOD NE AI MAM NİBAK KOMİJ MİDEP MAGİL AK KAUYAÑ NİNİGAB. PEN AI MAM ALAP, TAP SI TAP TİMEL MAB KE EYAN AMEB REK AK GENİGAB AK, NİBI GOD NOP SOBOK GİNİMİB, AGİL, MA AGEBIN.

¹⁷ GOD TAP TARI TARI MER AGİP OKOK GENİGAL AK, TAP SI TAP TİMEL GİNİGAL, PEN TAP SI TAP TİMEL AR OGNAP GENİGAL, GOD NİNJİL KİRİG GİNİGAB.

¹⁸ CİN NİPİN, BIN BÎ GOD Ñİ PAI NE MİDEBAL OKOK, TAP SI TAP TİMEL MA GİNİGAL; GOD Ñİ NE KİROP KOD MİDEK, SETEN KİROP Gİ TİMEL GİNİMİJ REK MA LİP.

¹⁹ CİN NİPİN, CİN GOD Ñİ PAI NE MİDOBİN; PEN BIN BÎ KARİP LİM AR WAGİN AUL GOS NİPAL OKOK MAGİLSEK SETEN NİNMAGİL AR NE MİDEBAL.

²⁰ CİN NİPİN, GOD Ñİ NE APİL GOS TEP CİNOP ÑEK, GOD PER YİPİD GİL AGİP AK NOP NİJNİGABİN. Ñİ NE JISAS KRAIS EIP JİM NİL MİDOBİN AK ME, NAP GOD Bİ YİPİD GİL AK EIP JİM NİL MİDOBİN. JISAS KRAIS NE GOD YİPİD GİL AK ME. NE KOMİJ PER MİDEB Bİ AK.

²¹ Ñİ PAI MİDMAGİL YAD OKOK. GOD CİN, AGİL, TAP TOM

sobok g̫pal tap okok, n̫bi
as̫k mos̫k g̫n̫m̫b.

2 Jon

Jon mij nab ak ū kil t̄kak

¹ Yad bin b̄i Jisas Krais
nop n̄iŋ d̄ipal okok k̄rop kod
m̄idebin.

N̄ibep, bin God b̄ırarık nep
d̄inigain agak bin n̄ibak abe,
n̄īt̄ pai ne okok abe, n̄ibep
mij aul ū kil t̄kebin. Yad
n̄ibep m̄idmagil yib l̄ipin.
Pen yad nep mer, bin b̄i
Jisas Krais m̄inim n̄iŋj̄d n̄iŋ
d̄ipal okok magilsek n̄ibep
m̄idmagil l̄ipin.

² Jisas Krais m̄inim n̄iŋj̄d
n̄iŋ don, c̄inop m̄idmagil
nab adaŋ komiŋ m̄idil, per
per nep m̄idenigab. N̄ibak,
n̄ibep m̄idmagil l̄ipin.

³ Nap God abe, N̄īt̄ ne
Jisas Krais abe, c̄inop yimig
n̄iŋil d̄ī tep ḡil, kod m̄id
tep ger n̄iŋlig gī, c̄in Jisas
Krais m̄inim n̄iŋj̄d n̄iŋ d̄iliq
gī m̄idil, pen pen m̄idmagil
l̄iliq gī m̄idenigabin.

*Jisas Krais m̄inim n̄iŋj̄d
n̄iŋ dil, pen pen m̄idmagil
l̄iliq gī m̄idenimib*

⁴ N̄īt̄ pai n̄ibi ognap Jisas
Krais m̄inim n̄iŋj̄d n̄iŋ dil,
ageb rek ḡipal ak n̄iŋil, yad
m̄iñ m̄iñ yib ḡipin; Bapi
c̄inop, n̄ig ḡinimib, agip.

⁵ Pen bin tep. Yad nep
m̄inim ū kil t̄kikl agebin,
c̄in m̄idmagil pen pen lī
m̄idon. M̄inim n̄ibaul
m̄inim k̄isen n̄ib alap mer;
God ne b̄ırarık ped okok

wagin ḡil, m̄inim k̄ilis agil,
m̄inim n̄ibaul agak.

⁶ God m̄inim k̄ilis agil,
n̄ig ḡinimib, agip rek nep
genigabin ak, God nop
m̄idmagil l̄il, bin b̄i okok abe
k̄rop m̄idmagil l̄inigabin.
God ne b̄ırarık ped okok
wagin ḡil, m̄inim k̄ilis agil,
m̄inim n̄ibaul agek bin b̄i ag
ñel per n̄ipim; n̄ibi magilsek
pen pen m̄idmagil l̄inimib.

*Bin b̄i ognap m̄inim tom
ag n̄ibal*

⁷ Bin b̄i God M̄inim agobin,
agil, m̄inim tom ag n̄īt̄ aj-
pal okok, k̄iri konai m̄idebal.
K̄iri apal, "Jisas Krais ne m̄ib
goj l̄il, karip l̄im wagin aul
ma owak," apal. Bin b̄i n̄ig
ḡipal okok, k̄iri b̄i tom agep
b̄i, b̄i Jisas Krais Nop Milik
Kal Niñeb Bī.

⁸ Pen n̄ibi n̄iŋ tep ḡinimib.
Mer ak, wög God nop ḡipim
ak k̄irig ḡinimib rek l̄ip. N̄iŋ
tep ḡil, God n̄ibep tap tep
n̄inigain agak ak magilsek
d̄inimib.

⁹ Bin b̄i Krais m̄inim ag
ñak ak k̄irig ḡil, m̄inim esek
ognap d̄inigal okok, God nop
eip j̄im ñil ma m̄idebal; bin
b̄i Krais m̄inim ag ñak ak n̄iŋ
d̄iliq gī nep m̄idebal okok,
Bapi N̄īt̄ apil mal eip j̄im ñil
m̄idebal.

¹⁰ N̄ib ak, bin b̄i ognap
apil, n̄ibep God M̄inim
ag ñinig apobin agenimel,
n̄iŋ tep ḡil k̄rop d̄inimib.
K̄iri m̄inim yipid ḡil n̄ibak
k̄irig ḡil, m̄inim tom ognap
agenimel ak, k̄rop ag wasu

ag dıl, dam karıp nı̄bi mı̄gan
adañ poñı̄d ma amnı̄mı̄b.

¹¹ Tari gınig: nı̄bi bin bı̄
nı̄b okok kı̄rop ag wasu dıl,
poñ dıl dam karıp nı̄bi dad
amenı̄gabım ak, mınım tom
kı̄ri agnı̄gal ak, nı̄bi ke abe
agebım rek lını̄gab.

Mınım magıl dai ognap

¹² Yad nı̄bep mınım konjai
mı̄deb ak ūnu kıl tı̄kpnev ak
pen mıtj ñı̄g yı̄g nep ma
tı̄knı̄gain; yad ke amıl, nı̄bep
udın nı̄ñıl, eip bı̄sig mı̄dıl
mınım agıl, mı̄ñ mı̄ñ yı̄b
gını̄gabın.

¹³ Bin tep. Nanai mı̄dmagıl
nak sı̄ŋaul mı̄deb ñı̄ pai ne
nep, “Mı̄deban?” agebal.

3 Jon

Jon mīj k̄isen n̄ib ak ū k̄il t̄ikak

¹ Yad bin b̄i Jisas Krais nop n̄iŋ d̄ipal okok k̄rop kod m̄idebin.

Nep b̄i n̄ijep tep yad Gaias mīj aul ū k̄il t̄ikebin. Yad nep m̄idmaḡil ȳib l̄ipin.

*Gaias ḡi tep gak ak n̄iŋil,
Jon mīn mīn ȳib gak*

² N̄ibemmam tep yad. Yad God nop sobok ḡil agebin, "Gaias nop kod m̄idenim̄in, nop mīnāk tap alap ma ḡinim̄in, m̄id tep ḡinim̄in," agebin. Yad n̄ipin, nak kaun nak nab adan m̄id tep ḡipan.

³ Krais bin b̄i ai mam ognap s̄in̄aul apil, nak Jisas Krais mīn̄im̄ n̄iŋid n̄iŋ d̄i k̄ilts ḡil, ageb rek nep ḡilḡi m̄ideban, agelak ak, yad n̄iŋil mīn mīn ȳib ḡipan.

⁴ N̄i pai yad okok, Jisas Krais mīn̄im̄ n̄iŋid ageb rek nep ḡipal, agenigal ak, yad mīn mīn ȳib ḡinigain.

⁵ N̄ibemmam tep yad. Yad n̄ipin, Jisas Krais ageb rek nep ḡil, Krais bin b̄i ai mam ognap k̄rop per d̄i tep ȳib ḡipan. Ai mam karip l̄im par k̄ib okok n̄ib ma n̄ipan okok, k̄rop abramek d̄il, kod m̄id tep ḡipan.

⁶ Krais bin b̄i k̄rop n̄ig ḡipan okok ognap apil, Krais bin b̄i cōc s̄in̄aul m̄idebal k̄rop aglak, "Gaias Krais bin b̄i ne okok k̄rop m̄idmaḡil

ȳib l̄ip," aglak. Bin b̄i God wög ḡi ajpal n̄ib okok d̄i tep ḡi damil, k̄iri karip l̄im ke n̄ib alap amnī gen̄imel ak, tap tek d̄ip ognap k̄rop n̄inim̄in. Tap k̄rop n̄inigan ak k̄iri d̄il, okok ajil, God nop wög ḡil, tap maḡil tau n̄iŋnigal.

⁷ K̄iri Jisas Krais mīn̄im̄ tep ak ag n̄i ajlig ḡi, bin b̄i Krais nop ma n̄iŋ d̄ipal okok k̄rop ag n̄iŋil, tap maḡil tap okok ma d̄ipal.

⁸ N̄ib ak, c̄in bin b̄i tep n̄ibak rek k̄rop d̄i tep ḡil, tap ognap n̄il, eip j̄im n̄il, Jisas Krais mīn̄im̄ n̄iŋid wög ak gon, am tep ḡinigab.

Daiotrepis ḡi timel gak

⁹ Yad Krais bin b̄i m̄idebim̄ s̄in̄ak n̄ibep mīj alap ū k̄il t̄iknek ak pen b̄i Daiotrepis, b̄i k̄ib m̄idenim̄, agil, mīn̄im̄ yad apin ak t̄ib juil ma n̄iŋip.

¹⁰ N̄ib ak, yad m̄idebim̄ s̄in̄ak amīl, ne mīn̄im̄ timel agil c̄inop ag juip mīn̄im̄ ak agnigain. Pen n̄ibak nep mer; ne Krais bin b̄i ai mam God Mīn̄im̄ ag n̄i ajpal okok k̄rop ma d̄il, bin b̄i ognap ai mam okok k̄rop d̄iplap okok, ne mer agil, n̄ibi n̄ig genigabim̄ ak, k̄isen cōc aul ma onigabim̄, agip.

Demitrias ḡi tep gak

¹¹ N̄ibemmam tep yad. Bin b̄i ognap nag k̄ibin̄ timel ar ak k̄isen gen̄imel, nak akn̄ib rek ma ḡinim̄in. Pen bin b̄i ognap nag k̄ibin̄ tep ar ak k̄isen gen̄imel, nak akn̄ib rek ḡinim̄in. Bin b̄i nag k̄ibin̄ tep ar ak k̄isen ḡipal okok,

God ñi pai ne midebal. Bin bi nag kibin timel ar ak kisen gipal okok, kiri God nop ma nopal.

¹² Bin bi magilsek Demitrias nop niñil, bi tep, apal. Demitrias ne Jisas Krais minim niñid ak ageb rek gip ak me, ne bi tep ak misen lek niñin. Yad ak rek nep Demitrias ne bi tep ak, agebin. Nak niñpan, yad minim tari apin ak minim niñid nep apin.

Minim magil dai ognap

¹³ Yad nep minim konai nep nu kıl tikpnep ak pen mij ñig yig nep ma tiknigain.

¹⁴⁻¹⁵ Mañ mideb, yad ke amil, nep milik dai niñil, eip bisig midil minim agnigabir.

God nep kod midek, kap kap midenimin. Nibemmam sijaul midobin nep, "Mideban?" agobin. Nibemmam nak eip midebim okok kirop magilsek, "Jon nibep agip, 'Midebim?' agip," agnimin.

Jud

Jud mīj ū kıl t̄kak

¹ Yad Jud, Jems n̄imam ne ak. Jisas Krais wög gi ūeb b̄i ne alap m̄idebin.

M̄inim ūu kıl t̄kebin n̄baul, n̄bep bin b̄i Bapi God, n̄bep d̄inigain, agil d̄il m̄idmagil l̄ip bin b̄i okok, ūu kıl t̄kebin. Jisas Krais ne n̄bep kod m̄ideb.

² God apil mal n̄bep yimig n̄ijil, dī tep gīl, m̄idmagil l̄il, gel amnan.

Bi God Minim esek agep okok

³ Bin b̄i n̄ijep tep yad. N̄bep mīj ūu kıl t̄kil, Jisas Krais c̄inop dī komīn yokak minim tep ak ognap agnigain, agil, gos ak n̄ijnek. Pen yad mīnī gos n̄ipin, kiri kilīs yib gīl, Jisas Krais minim tep c̄inop bin b̄i ne ag ūak ak, n̄ij dī kilīs gīlig gīl m̄idenimib, minim n̄bak mīnī nep mīj ūu kıl t̄kil n̄bep yoknigain, ag gos n̄ipin.

⁴ Bī timel God ma n̄ipal ognap kapkap apil, n̄bep eip mogim gīpal. God ne bin b̄i yimig n̄ijil, Nī ne ag yokek apil k̄mak ak me, bin b̄i tap sī tap timel gīpal okok, God nop ag n̄ijel, ne tap sī tap timel gīpal ak n̄ijil k̄rig gīnigab. Pen bī timel n̄b okok, minim tep n̄bak t̄ig adik gīl apal, "C̄in tap sī tap timel abramek genigabin ak, God c̄inop pen tap alap ma

gīnigab," apal. Nīg gīpal n̄bak, Bī K̄ib c̄in Jisas Krais nop k̄rig gīl, gī timel yib gīpal. Birarik ped okok God Minim ūu kıl t̄kil, bin b̄i nīg gīnigal okok yur k̄ib yib d̄inigal, aglak.

⁵ Birarik nep gak ak n̄ipim ak pen sakol gīnigmib rek l̄ip ak me, yad n̄bep kauyan agnig gebin. God bin b̄i ne Isrel kai, karip lim Ijip n̄b t̄ig asik dowak, pen k̄isen nop gos ma n̄ijlak bin b̄i okok k̄rop ūag pak lek k̄imlak.

⁶ Ejol ognap, karip lim tep kiri mid tep gilak okok k̄rig gel, God k̄rop k̄islim gīp mīgan ak nag lek, minim k̄ib agep ūin k̄ib ak kod m̄idebal.

⁷ N̄b aknib rek, Sodom Gomora abe, taun ognap karip lim yokop ulep n̄b okok abe, kiri bin si b̄i si gī damil, gī timel yib gelak. Bin b̄i mab ke per per yinnigab s̄ijok amil, yur k̄ib d̄inigal ak, bin b̄i okok magilsek n̄ijlañ, agil, God ne Sodom Gomora bin b̄i okok k̄rop mab m̄ilan seb kab alañ n̄b yokek, apil k̄rop yin s̄ibok ūib amnak.

⁸ Bī n̄igricep n̄ijil minim esek apal, agebin n̄b okok, kiri ak rek nep m̄ib gon kiri ke gī timel gīl, Bī K̄ib minim ne ag juil, ejol okok k̄rop minim timel agil, gīpal.

⁹ Pen Mosis k̄imek, ejol k̄ib yib Maikel eip, Seten eip, Mosis c̄ip se ak d̄inig pen pen agrek ak, Maikel ne Seten nop ma ag juak. Ne yokop agak, "God ne ke nep gos ūinimij!" agak.

¹⁰ Maikel gos nij̄ tep gił n̄ib agak ak pen bi agebin okok, tap tari ma n̄ipal okok, m̄inim t̄mel t̄mel nep agił abramek ag jupal. Pen kiri, gos nij̄ tep ma gił, kaj kain giłpal rek giłpal ak me, God pen krop yur kib yib n̄inigab.

¹¹ Bi n̄ib okok krop yimig n̄ipin. Adam nī ne Ken gi t̄mel gak rek giłpal. M̄imig mani tap okok nep gos n̄ij̄l, bi nak Belam b̄rarik nep gak rek nep giłpal. N̄ib ak, kiri bi nak Kora, God Minim t̄b juıl k̄mak rek kimnig gebal.

¹² Pen n̄ibi God nop midmagił liliğ gi, ai mam pen pen midmagił liliğ gi, tap j̄im n̄il n̄inig apil, mogim giłpim n̄in ak, kiri God nop gos n̄ij̄l mer, yokop apil tap k̄ıjam di n̄injeb gi n̄ibel, gac kiri n̄ibep ak rek nep ciğ giłp. N̄ib ak, k̄imi apil miñab ma pakil yokop pak piğ gi r̄ik amił rek ak midebal. Mab n̄injeb magił ma pilek wagin sek tiğ ju di yokel bir pis nep milep giłrek midebal.

¹³ Tap t̄mel ke yib gi damił, nīg solwara pag j̄isipik masipik gił, k̄ıñik kobkob lił piłak ap yowip rek giłpal. Bin bi n̄ib okok, God ne gek, kiri gap ju k̄isl̄im nab okok amił ma adik gi apeb rek ar ak amnigal.

¹⁴ Adam wagin ne tikak ak, tik damił, Inok nop me kagol onj̄id ak* tik dolak. Inok ne b̄rarik nep God minim ne

agił, bi God nop esek apal bi n̄ib okok rek n̄ij̄l agak, "N̄inim! Bi Kib ejol s̄in ne nīn juıl konjai yib nep damił,

¹⁵ bin bi magiłsek minim kib agnigab. Nop gos ma n̄ij̄l, minim ne ageb rek ma gił, tap si tap t̄mel ar ke ke gił, nop minim kiliș t̄mel ar ke ke agił giłpal rek, krop yur kib yib n̄inigab," agak.

¹⁶ Bi minim esek apal, krop agebin okok, kiri per ag kar kar giłig gi, minim diliğ gi, gi midebal. Cin ke tep giłigab ar ak giñ, agił, abramek gi t̄mel gel ameb. Cin nep bi kib midobin, ag gos n̄ij̄l, apal. Pen bin bi ognap cinop tep giłnimin ar ak giłan, agił, krop yib dap raneb minim esek nep agel ameb.

¹⁷ Pen bi n̄injeb tep yad okok. Bi Kib cin Jisas Krais bi minim ne dad ameb okok ned aglak minim ak gos n̄inlig gi midenimib.

¹⁸ N̄ibep aglak, "N̄in kisen ak, bin bi God nop gos ma n̄ipal okok, gos t̄mel kiri ke n̄ipal rek giłig gi, n̄ibep ag junigal," aglak.

¹⁹ Bi agebin bi n̄ib okok, God Kaun krop eip ma mideb. Gos kiri ke gos apeb rek n̄ij̄l giłpal ak me, n̄ibep bin bi tiğ asik ke ke lipal.

²⁰ Pen bin bi n̄injeb tep yad okok. Jisas Krais minim tep ak nīn dipim ak, nīn dep won s̄in yib n̄ibak nīn di kiliș gił, minim tep n̄ibak yīpił ak per nep ognap sek

* **1:14:** Adam abe wök pagnigaun ak, Inok nop ar onj̄id ak tik dolak

nıñj tep gıl, gi damıl, gem amnı̄mıtıñ. Kaun Sıñ ak nıbep gos ñek nıñlıg gi, kılıs ne dıl nop sobok gılıg gi mı̄denımıtıñ.

²¹ Bi Kib cın Jisas Krais nıbep yımıg nıñjıp ak me, ne nıbep dam karıp lı̄m seb kab ar alan sıñak lek, per per nep komıñj mı̄denıgabım. Pen am ne eip per per mı̄don, agıl, kod mı̄debıñ nıñ aul, God cınop mı̄dmagıl lı̄lıg gi nep mı̄deb, agıl, gos ar nıbak nep nıñj mı̄denımıtıñ.

²² Bin bi gos omal nıñjıl, gos par nıpal okok, kırop yımıg nıñjıl, mı̄nım sısain agnı̄mıtıñ.

²³ Bin bi ognap mab mı̄lan ar ak amnı̄mel rek lı̄p okok, kırop dı̄ komıñj yokem, komıñj amnı̄mel. Bin bi ognap kırop ak rek nep yımıg nıñjıl dı̄nımıtıñ; pen mı̄dmagıl kiri ke gos apeb rek gı̄pal rek, cini ak rek nep gi tı̄mel gı̄jı̄n rek lı̄p, agıl, nıñj tep gılıg gi mı̄denımıtıñ. Tap si tap tı̄mel kiri gı̄pal okok pırı̄kıl, asık mosık gınımıtıñ. Tap si tap tı̄mel gī mı̄del walıj kiri abe gac gı̄p, agıl, ma dı̄nımıtıñ.

*Bi Kib yı̄b dap raneb
mınım alap*

²⁴ Mı̄ni nıbep God nı̄nmagıl ar ak lebin.

Ne nıbep kod mı̄deki
nıñlıg gi, ma ap yap
paknı̄gabım.

Kısen nıbep dıl, ne ke melik
tep ke sek mı̄deb sıñak
lek,
bin bi asıñj ma mı̄deb
ne mı̄dıl, mı̄ñ mı̄ñ yı̄b
gını̄gabım.

25 God ne nokım. Ne cınop dı̄ komıñj yokıp.
Bi Kib cın Jisas Krais cınop nen agıl, kı̄mıl warı̄kak ak, bı̄rarı̄k ped okok tı̄kıl, mı̄d damıl, mı̄ñi, kı̄sen, per per nep mı̄dep nep mı̄dıl, ne Bi melik tep sek, Bi tep aknı̄b ke, Bi kılıs tı̄mel yı̄b, Bi magılsek kod mı̄dep mı̄deb.
Nıbak, yı̄b ne per nep agon ar amnañ.
Nı̄b aknı̄b rek tep.

Repelesin

Jon dai nıñıl ñu kıl tıkak

¹ Yad Jon, God wög gıt ŋeb bı ne alap midebin. Mınım ñu kıl tikebin nıb aul, ned mısej ma nıñlak. Bin bı God nop wög gıt nıbal okok, tap tari tari ulep gınigab ak nıñlan, agıl, God ne Jisas Krais nop agek, ne pen ejol ne ak ag yokek apıl gek, yad dai nıñnek. ² Dai nıñnek nıbak, God mınım ne agak ak abe, Jisas Krais mınım ne agak ak abe nıñnek ak, mıt nıbaul ñu kıl tikebin.

³ Ulep mideb, tap tari tari dai nıñnek ak magılseklə wagın gıl gıt dam amniğab. Nıbak, bin bı mınım ñu kıl tikebin nıb aul kırı ke udın lı nıñnígal okok abe, bin bı ognap udın lı nıñ agel peyig nıñnígal okok abe, God Mınım nıbaul nıñ dıl kisen genígal ak, God gek, mıt mıt gınigal.

*Jon bin bı cöc aknıb ar
oñıd mìdelak okok kırop
mınım ag ñak*

⁴ Yad Jon nıbep bin bı Esia Propins karıp lım sıkol ke ke aknıb ar oñıd Krais cöc ne midebiñ okok, mıt aul ñu kıl tikebin.

God ne mìnî mideb, birarık ped okok mìdoligip, kisen per per nep mìdenigab God nıbak, nıbep yımig nıñıl, dı tep gıl, kod midek, nıbi kapkap sain tıkıl mıt

tep gıt mìdenimib. God nıbak abe, kaun ar oñıd sea kinj bisigep ne ar sıñak midebal okok abe, nıbep yımig nıñıl, dı tep gıl, kod midek, nıbi kapkap sain tıkıl mıt tep gıt mìdenimib.

⁵ Jisas Krais, mınım tep ak damıl, God agak rek nep gıl kımıl, wagın gıt warıķıl, karıp lım okok kinj midebal okok kırop magılseklə kod mideb. Bı Kıl ak, ne ak rek nep nıbep yımig nıñıl, dı tep gıl, kod midek, nıbi kapkap sain tıkıl mıt tep gıt mìdenimib.

Ne cınop mìdmagıl lıl, lakañ ne yapek kımıl, tap si tap tımel gıpın gac ak lıg gıt yokıp.

⁶ Cın Kin kıl Jisas Krais karıp ne mìdıl, Nap God nop sobok gep bin bı ne mìdobın. Nıb ak, Jisas Krais, Bı melik tep sek ak, Bı kılıs yıb ak, yıb ne ak per nep per nep agon ar amnañ! Nıb aknıb rek tep.

⁷ Pen nıñım! Ne seb bad sek apek, bin bı karıp lım okok nıb okok nıb magılseklə nop mısej nıñnígal.

Bı nop golıñ dı piñ lıläk okok abe magılseklə nop mısej nıñnígal.

Nop nıñıl, bin bı karıp lım okok nıb okok nıb magılseklə, tari gınig nıg gıpın, agıl, molıl gek sıł kıl agnigal.

Niñjıd, nıg gınigab me ak!

Nıb aknıb rek tep.

⁸ God Bi Kib kılıs ke sek tap okok magılsek gınımınj rek nep mideb ak, ne miñi mideb, birarık ped okok midoligip, kisen per nep per nep midenigab. Ne agıp, “Yad nep gen, tap okok magılsek wagın gıl mideb. Yad nep gen, tap okok magılsek kır gınig gınigab,” agıp.

Jon dai niñjil Jisas nop siñjak

⁹ Yad namam nıbi Jon, Kinçin Jisas karıp ne midil, nop wög gi ñon, bin bi okok cınop gi tımel gel, gos par ma niñjil, gos sek midil, nop ma kırıg gıl, kılıs yıb gıl gon ameb. Yad God Minim ak ag ñıl, Jisas apıl minim tep cınop ag mıseñ lak minim niñjıd nıbak ag ñen, yıp miñ lıl, dam ñig solwara tıb kıs gak airan Patmos siñjak lılak.

¹⁰ Airan Patmos siñjak midden, Bi Kib ñin ne alap, God Kaun ak yıp bak lek niñlig gi, kıl yad okok ar minim kib alap, akıl magıl rek agıl agak,

¹¹ “Nak tap tari tari niñnigaban okok, mij ñu kıl tıkił, bin bi taun kib ke ke aknıb ar onjıd Krais cöc ne midebal okok, kırıp mij nıbak yokek amnañ. Epesas alap, Sımöna alap, Pegamam alap, Taiataira alap, Sadis alap, Piladelpia alap, Leodisia alap yokek amnañ,” agak.

¹² Minim nıb agek niñlig gi, yad bi minim ageb nıbak niñjin, agıl, adık gıl niñnek, lam kab gol dıl gılak aknıb ar onjıd siñjak midek.

¹³ Pen lam nab nıb siñjak, yad niñnek, bi ñi rek bi alap midek. Ne walıj par kib yıb alap yımek tob gol ne karıkkak; kab gol dıl gılak sıb nag kib alap di pabil nab siñjak alan pog lak.

¹⁴ Nabıc cög kımkas ne ak, kaj sipsip kas tıd mideb rek, aka seb tıd mideb rek, lak. Uđin ne ak, mab mılañ rek midek.

¹⁵ Tob kıl ne ak, tap kapa kılıs “bras” apal ak dagılel, yın gopen dıp rek ak gak. Pen minim ne ak, ñig sıj kib piñıl gu agıp rek ak agak.

¹⁶ Niñmagıl yıpıd kıl ne ak, gap aknıb ar onjıd ak dıl midek. Pen tu par kıl gol gol gak alap meg mıgan ar alan ap ran jakak. Mılik jo mılık ne ak, pıb nab epel apıl, melik kıl yıb agıl giıp rek gak.

¹⁷ Yad nop niñjil, tob wagın ne siñjak ap yap gon yımıl, bin bi kımbal kalau giıp ak rek midenek. Ñig gen, ñin yıpıd kıl pıs ne ak yıp di niñjil agak, “Ma pırıknımın! Yad ke gen, tap okok magılsek wagın gıl mideb. Yad ke gen, tap okok magılsek kır gınig gınigab.

¹⁸ Yad me Bi Per Komıñ Mideb ak. Ned kımnek ak pen niñjan! Miñi komıñ midil, per nep per nep komıñ midenigain. Yad ‘Kımeb Won’ ak kod

midebin. Bin bi kimir, am 'Cip Kaunan Karip' midebal okok, yad piyam ur ak di midil, 'Cip Kaunan Karip' kau ak abe, bin bi 'Cip Kaunan Karip' sijak midebal okok abe, kod midebin. Yad kijon yikenigain kiri ak rek nep komiñ amnigal.

¹⁹ "Nib ak, tap tari tari nipañ ak mij nu kiltiknimin. Minni geb rek niñil, kisen giniñ gab rek niñil, magilsek mij eyaj nu kiltiknimin.

²⁰ Pen tap niñesan okok, minim wagin ak nig gił mideb: lam gol dıl gilak aknib ar onjed niñesan okok, bin bi karip lim ke ke aknib ar onjed Krais cöc ne midebal okok niñesan. Pen gap aknib ar onjed niñmagil yipid pis kid yad ar ak niñesan okok, ejol cöc aknib ar onjed kod midebal okok niñesan," agak.

2

*Krais bin bi ne Epesas
mideligipal minim ag ñeb*

¹ "Pen taun kib Epesas Krais bin bi ne midebal okok, ejol kirok kod mideb ak nop minim nu kiltikil agnimin:

'Bi gap aknib ar onjed niñmagil yipid pis kid ne ar ak dilig git, lam gol dıl gilak aknib ar onjed nab sijak ajeb ak, Epesas bin bi kod mideban okok kirok minim nibaul ag yokip.

² Ne agip,

"Nag ar nibi gipim ak yad bir nippin. Nibi wög kilis gił gi damil koslam

midiñ, ma yo nippim ak, nippin. Bin bi gitimel gitpal okok kirok niñem, niñep tep ma gitp. Bi Jisas minim dad ameb midobin, agil, minim esek apal okok kirok niñ tep gił, asik mosik gitpim.

³ Yip niñ dıl minim yad agem niñep miker nel, ma yo niñil, yip eip cig gilig git nep midebit ak, yip tep gitp.

⁴ "Pen yad minim alap mideb. Yad eip ned cig git midmagil yib lili midedligipim min ar ak dam yokpim akal?

⁵ Ned yip midmagil lili git, git tep golleripim min tep niñbak, tari giniñ kiring gitpin agil kauyan dıl, ned mid tep golleripim rek midenimib. Mer ak, yad apil lam niñep ak di pil git dinigain.

⁶ "Pen ar alap gitpim ak, yip tep gitp. Bin bi kiri bi Nikolas minim tom ne ak dıl, nag timel ar ak gel yip tep ma gitp rek, niñep ak rek nep tep ma gitp.

⁷ "Nibi bin bi gos timid midonimij okok, God Kaun ne Krais bin bi ne midebal karip lim ke ke okok kirok minim ageb ak niñ tep giniñimib.

Bin bi miker apek, gos par ma niñil, yip cig gilig git nep midenigal okok, niñ kisen onigab ak kirok agen, per komiñ midep mab magil God wög dai tep ne ar alan tanib ak dıl niñigal," agip, agnimin.

Krais bin bi ne Simöna

m̄ideligipal m̄inim ag ñeb

⁸ “Pen taun k̄ib S̄imöna Krais bin b̄i ne m̄idebal okok, ejol k̄rop kod m̄ideb ak nop m̄inim ñu k̄il t̄ikil agn̄im̄in:

‘B̄i ne gek, tap okok maḡilsek waḡin ḡil m̄ideb ak; B̄i ne gek, tap okok maḡilsek k̄ir ḡinig ḡinigab ak; B̄i k̄imil kauyan war̄ikak ak, S̄imöna bin b̄i kod m̄ideban okok k̄rop m̄inim n̄ibaul ag yok̄ip.

⁹ Ne aḡip,

“Yad n̄ipin, bin b̄i ognap, c̄in God bin b̄i ȳip̄id ḡil m̄idobin apal ak pen Seten sobok gep karip ne m̄idil, n̄ibep m̄inim d̄ilig ḡi m̄idebal. M̄iker n̄ibi tari tari m̄ideb okok, yad ak rek nep n̄ipin. N̄ibi bin b̄i ȳim gep rek m̄idebim ak pen yad n̄ipin God ud̄in yir̄ik ar ne ak n̄ibi bin b̄i gep ȳib m̄idebim.

¹⁰ N̄ibep m̄iker ḡinig geb ak, gos k̄ib ma n̄ijñim̄ib. N̄ijñim! Ulep m̄ideb, Krais nop c̄ig tep ḡipal aka ap yap pakn̄igal, agil, Seten gek, n̄ibep ognap di m̄in lñigal. N̄ibep ñin akn̄ib wajrem alaŋ ak rek ḡi t̄imel ḡilḡi ḡi m̄idenigal. Pen n̄ibep tari tari ḡil, p̄is nep ñag pak lñig genigal ak, gos par n̄ibak ma n̄ijñim̄ib. Ȳip c̄ig ḡilḡi ḡi nep m̄idem ñag pak lenigal ak, n̄ibep per kom̄in m̄idep usaj̄il bad ak ñinigain.

¹¹ N̄ibi bin b̄i gos t̄im̄id m̄idonim̄in̄ okok, God Kaun ne Krais bin b̄i ne m̄idebal karip l̄im ke ke

okok k̄rop m̄inim ageb ak n̄ij̄ tep ḡinim̄ib.

Seten n̄ibep neb neb ḡinigab ak pen bin b̄i ȳip c̄ig ḡilḡi ḡi nep m̄idenigal okok, yur k̄ib dil k̄imbal rek ak kauyan ma k̄imnigal,” aḡip,’ agn̄im̄in.

Krais bin b̄i ne Pegamam m̄ideligipal m̄inim ag ñeb

¹² “Pen taun k̄ib Pegamam Krais bin b̄i ne m̄idebal okok, ejol k̄rop kod m̄ideb ak nop m̄inim ñu k̄il t̄ikil agn̄im̄in:

‘B̄i tu par k̄id ne gol gol k̄id m̄ideb ak, Pegamam bin b̄i kod m̄ideban okok k̄rop m̄inim n̄ibaul ag yok̄ip.

¹³ Ne aḡip,

“Yad n̄ipin, n̄ibi koslam ȳib m̄idebim. Bin b̄i karip l̄im n̄ibi m̄idebim nab s̄injak, Seten k̄in̄ rek kod m̄ideb. Pen n̄ibi m̄inim ȳip ak n̄ij̄ di tep ḡil, ȳip c̄ig ḡi tep ḡilḡi ḡi m̄idebim. Karip l̄im Seten kod m̄ideb n̄ibak, namam Adipas m̄inim tep yad ak bin b̄i okok k̄rop ag ñi m̄idek, nop ñag pak l̄ilak ak pen ȳip ma k̄ir̄ig ḡipek.

¹⁴ Pen m̄inim ognap m̄ideb. Bin b̄i n̄ibi ognap, Belam m̄inim ag ñoliḡip rek ag ñibal. B̄i Belam n̄ibak, Belak nop t̄im̄id ukek me, Belak ne am Isrel bin b̄i okok k̄rop l̄ip ḡi dad amek, k̄iri ȳip k̄ir̄ig ḡil, tap ñijñeb tap yokop god esek okok nop pak sobok ḡi ñoliḡipal ak ñiböliḡipal. Belak Isrel bin

bı kırop agek, kiri bin si bı
si gölgipal.

¹⁵ Isrel bin bı birarık
okok gölgipal rek, nıbi og-
nap bı Nikolas mınım esek
ne ak dıl, nag tımel ar ne ak
kisen gıl gem ameb.

¹⁶ Nıb ak, tap si tap tımel
gipim ak, tari gınig nıg gipin
agıl, kırıg gınımib. Pen nıg
ma gınigabım ak, yad ulep
kasek apıl, tu par kıl meg
mıgan yad eyanı nıb apjakeb
ak dıl, bin bı nıg gipal okok
eip pen pen gınigain.

¹⁷ Nıbi bin bı gos tımid
mıdonımış okok, God
Kaun ne Krais bin bı ne
mıdebal karıp lım ke ke
okok kırop mınım ageb ak
nıñi tep gınımib.

Seten nıbep neb neb
gınigab ak pen bin bı yıp
cig gılıg gi nep mıdenıgal
okok, yad tap nıñeb mana
we gılak ak ognap nıen
nıñıngıgal. Pen kırop kab
tıl ke ke nıñıngıgal. Kab
nıñıngıgal ar nıb okok, yıp
kisen nıb ak tık ke ke
nokım nokım nıñıngıgal,
bin bı dınígal okok nep
nıñıngıgal,” agıp, agnimın.

*Krais bin bı ne Taiataira
mıdeligipal mınım ag nıb*

¹⁸ “Pen taun kıb Taiataira
Krais bin bı nemıdebal okok,
ejol kırop kod mıdeb ak nop
mınım nıu kıl tıkıl agnimın:

‘God ñı ne, udın mab
milañ rek mıdek nıñılgı,
tob kıl ne ak, kapa bras
apal ak dagilel yın gopen
tık dıp rek mıdeb ak, Ta-
iataira bin bı kod mıdeban

okok kırop mınım nıbaul
ag yokıp.

¹⁹ Ne agıp,

“Nag ar nıbi gipim ak
yad bıri nıpin. Yıp abe,
bin bı okok kırop abe
mıdmagıl lıl, kılıs gıl yıp
wög gılıg gi nep mıdebin
ak, yad nıpin. Ai mam
okok pen pen dı tep gıl,
gi nııl, mıker apek koslam
mıdıl gos par ma nıpim ak,
yad nıpin. Gipim nıbak,
ned sıkol sıkol gölgipim
ak pen mıni tapın gipim
ak, yad nıpin.

²⁰ Pen mınım alap
mıdeb. Bin Jesebel ak ma
ag yokpim. Mınım esek
agıl, yad God mınım agep
bin alap mıdebin agıp.
Bin bı yıp nıñi dıpal okok
kırop mınım esek ag nııl,
lıp gi dad amek, kırı yıp
kırıg gıl, bin si bı si gipal.
Ne kırop agek, tap nıñeb
tap yokop god esek okok
nop pak sobok gi nıbal ak
nıbal.

²¹ Ne nag tımel ar nıbak
kırıg gıl mıd tep gınımış aka
agıl, nıñi mıd mer nıñıl kırıg
gipin.

²² Nıg gip rek yad nop
abañ ar sıňak yoken, nop
mıňak kıb gek, yur kıb yıp
dınígal. Bin bı ne eip bin si
bı si gipal nıb okok, tap si tap
tımel gipal ak, tari gınig nıg
gipin agıl, ma kırıg gınıgal
ak, kırop ak rek nep gen,
mıňak kıb gek, yur kıb yıp
dınígal.

²³ Bin bı nop kisen
gipal okok kırop pıs nep
nıag pak lenıgain me, bin

bi yad karip lim ke ke coc
ke ke midebal okok, yip
nij tep gil nijngal, yad
bin bi gos timid nab nibep
eyan nij tep gil, magilsek
gipim gipim rek nijil, nibep
nokim nokim pen nibak rek
ninigain.

²⁴ Pen nibi Taiataira bin
bi ognap, bin nibak minim
timel ag nib minim ak ma
dil, Seten minim timel yipil
apal minim ak ma dipim
rek, minim miker ognap sek
nibep ma agnigain.

²⁵ Pen yip nij dil cig
tep gipim nag ar ak di ccic
lil midem midem, kisen yad
ninigain!

²⁶ Bin bi yip cig tep gilig
gi nep mid damil, miker
apek yip ma kirig ginigal
okok, yad kirop agen, bin
bi karip lim ke ke okok
kirop kod midenigal.

²⁷ Tari ginig: Bapi
minim alap yip agil agak,
'Yad agen, ne ain yir alap dil,
tin cog okok pak jisipik
masipik gipal rek,

bin bi karip lim ke ke okok
kilis timel yib gil kirop
kod midenigab, agak.

²⁸ Pen bin bi yip nij dil
cig tep gil nag tep ar ak
di ccic gilig gi midenigal
okok, kirop gap poglin
tep karip lim jin parikek
ninilig gi nipal rek ak
ninigain.

²⁹ Nibi bin bi gos timid
midonim okok, God
Kaun ne Krais bin bi ne
midebal karip lim ke ke
okok kirop minim ageb

ak nij tep ginimib," agip,
agnimin," agak.

3

*Krais bin bi ne Sadis
mideligipal minim ag neb*

¹ "Pen taun kib Sadis Krais
bin bi ne midebal okok, ejol
kirop kod mideb ak nop
minim nu kil tikil agnim:

'Bi God Kaun tam pak
aknib ar onjd lip ak abe,
gap aknib ar onjd ak abe
di mideb ak, Sadis bin bi
kod mideban okok kirop
minim nibaul ag yokip.

Ne agip,

"Nag ar nibi gipim ak
yad bi r nipin. Bin bi
okok nijel, komij midil
yip kisen gipim rek lip pen
pis nep kimil yip kisen ma
gipim.

² God yad minim ageb
rek gi damil, nab sijak
kirig gipim ak, God nop
tep ma gip. Nibak, udin
nibi mimli mideb ak rek,
warikil, komij won nibi kir
ginig geb ak nij tep gem,
kilis ginimij.

³ Nib ak, Krais minim
tep ak ag nelak nipim ak, nij
di wos gil, tap si tap timel
gipim ak, tari ginig nig gipin
agil, kirig gil, Krais minim
tep ak ageb rek ginimib.
Pen wisjn sakol kinil ma
wariknigabim ak, yad bi tap
si dep bi okok nij midel ma
opal rek ak apen, nibi nijil
pak plöplö ginigabim.

⁴ Pen nibi Sadis bin bi
midebim okok, bin bi og
nap walij kiri gel acir ma
gip; minim tep yad nij

dıl, ageb rek nep gılıg gi
midebal rek, kiri waliј tıd
lil, yad eip ajenigal.

⁵ Bin bi miker apek,
kilis gił, yip niŋ di wös
gił, cıg gılıg gi nep midel
amnigab okok, yad krop ak
rek nep waliј tıd tep nıbak
li niŋgain. Pen yib kiri
per midep buk eyan ſu kıl
tik len midel ak, ma lig gi
yokničgain, mer. Bapi abe,
ejol ne okok abe niŋ midel
niŋlig gi, bin bi yad midebal,
agıl, misen agnigain.

⁶ Nıbi bin bi gos tımid
midonimij okok, God
Kaun ne Krais bin bi ne
midebal karip lim ke ke
okok krop minim ageb
ak niŋ tep gınimib,” agıp,
agnimın.

*Krais bin bi ne Piladelpia
midelgipal minim ag ñeb*

⁷ “Pen taun kib Piladelpia
Krais bin bi ne midebal okok,
ejol krop kod midel ak nop
minim ſu kıl tikil agnimin:

‘Bi Sıj ak; Bi minim
niŋid yib ageb ak; kiŋ
Depid ki ur ne ned kod
midoligip ak, Bi ki ur
nıbak miňi dıl midel ak,
kiyon yíkek, bin bi ognap
gi niŋimel rek ma lip; pen
kiyon gi ſek, bin bi ognap
yıknimel rek ma lip.
Bi nıbak nep, Piladelpia
bin bi kod mideban okok
krop minim nıbaul ag
yokip.

⁸ Ne agıp,

“Nag ar nıbi gipim ak
yad bir nıpin. Nıbi bin bi
konai ma midebim ak pen

minim yip niŋ di wös gił,
nıbi bin bi yad midebim
minim ak misen ag nıbim.
Nıbak, nıbep kijon yiken,
bin bi ognap gi niŋimel
rek ma lip.

⁹ Bin bi ognap, cın God
bin bi yipid gił midobin
apal ak pen Seten sobok
gep karip ne midebal. Pen
yad krop gen, kiri magilsek
am tob wagin nıbep sıjak
kogim yimil, kibor kyan gił,
yad nıbep midmagil lipin ak
niŋimel.

¹⁰ Nıbep gi tımel gipal
ak pen nıbi yad apin rek
nep gił, gos par ma niŋil,
kilis gił, wög yip gılıg gi
midebal rek, bin bi lim dai
ar wagin aul ke ke okok,
yip cıg gi midenigal aka
yip kırıg gınigal agıl, krop
magilsek miker niŋgain niŋ
ak, nıbep abe ma niŋgain.

¹¹ Ulep midel niŋgain.
Minim tep yad niŋ dipim
ak, niŋ di kilis gił, yip cıg
gılıg gi nep midem, per
komij midel usajil bad
nıbep niŋgain apin ak,
bin bi ognap piļi gi dad
amnimele rek ma linigab.

¹² Bin bi an God Minim
ageb rek gek, nop gi tımel
gel, gos par ma niŋil, God
Minim ageb rek nep gi
damil, yip cıg gılıg gi nep
midenigab ak, yad nop gen,
God yad sobok gep karip ak
sap kib alap rek midenigab.
God sobok gep karip nıbak
ne per per nep migan nab
adaň midil, mis ken ma
amnigab. Yad wak ar nop,
God yad yib ne ak abe ſu kıl

tikil, God yad taun kib ne Jerusalem kisen nib seb kab ar alaq sijak nib onigab ak, taun kib nibak yib ak abe nu kil tikil, yib yad kisen nib ak abe nu kil tikil ginigain.

¹³ Nibi bin bi gos timid midonimij okok, God Kaun ne Krais bin bi ne midebal karip lim ke ke okok kirop minim ageb ak nij tep ginimib,” agip, agnimin.

Krais bin bi ne Leodisia mideligipal minim ag neb

¹⁴ “Pen taun kib Leodisia Krais bin bi ne midebal okok, ejol kirop kod mideb ak nop minim nu kil tikil agnimin:

‘Bi yib ne “Nig Aknib Rek Ginimij” ak; Bi, God ne agek, tap okok magilsek gi lak ak; Bi ne God ageb rek nep gil, minim tep ak dam yipid gil nep ag nib ak, Leodisia bin bi kod mideban okok kirop minim nibaul ag yokip.

¹⁵⁻¹⁶ Ne agip,

“Nag ar nibi gipim ak yad bir nippin. Yip pis nep ma cig gipim; yip pis nep ma kirig gipim. Minim tep yad ak pis nep nij dil, ageb rek ginimib aka pis nep kirig ginimib ak tep! Yip gos ar ar nep nippim rek, nibep wok yokrig gebin.

¹⁷ Nibi apim, ‘Cin bin bi gep mid tep gipin; tap cin konjai mideb; tap alap ulep ma gip,’ apim ak pen minim ma nippim ak, nibi bin bi tam okok rek midebim; nibi bin bi yim gep rek midebim;

nibi bin bi tap ma mideb rek midebim; nibi bin bi udin kwoi midebim; nibi magil nep midebim.

¹⁸ Nib ak me, nibep minim agnig gebin aul nij tep gil, nib aknib rek nep ginimib. Bin bi yim gep rek midebim rek, yip apil kab gol yad dagilen yintil dai dai sek ma mideb ak tauil me, bin bi gep midenigabim. Magil nep midebim ak, bin bi nijel nabij ginimij rek lip rek, yip apil walij tid alap tauil lim. Udin ma nippim rek, yip apil udin marasin alap tauil lil, udin kwoi gip ak nil nijningabim.

¹⁹ Bin bi kirop midmagil lipin okok gi timel genigal ak, yad kirop ma kirig ginigain; mid tep gilan, agil, miker nillig gi timid ukpin. Nib ak, gos kiliis nijil, tap si tap timel gipim ak, tari ginig nig gipin agil, pis nep kirig gil, mid tep ginimib.

²⁰ Nijim! Yad apil, soej ar eyaq midlig gi, kijon pak gu gu gilig gi kod midebin. Bin bi an minim yad ak nijil kijon yikenigab ak, yad karip nillik migan ne ak amil, eip tap nibil jim nil midonigabir.

²¹ Seten yip miker kib nuk nij ak, Bapi yad minim ne ak ma kirig ginek; agak rek nep gi damil me, Bapi eip sea kin ne ar ak bisig ginek. Nib ak rek, bin bi Seten kirop miker nuk, minim tep yad ak ma kirig gil, yip

cig gılıg gi nep middenigal
okok, krop ag dam yad
eip sea kinj yad ar ak bisig
ginigabın.

²² Nıbi bin bi gos timid
midenimın okok, God
Kaun ne Krais bin bi ne
midebal karip lim ke ke
okok krop minim ageb
ak niñ tep ginimib,” agip,
agnimin,” agak.

4

¹ Pen minim nu kıl tikesin
nibak dai niñ damıl, kauyan
ak dai niñil niñnek, God
karip lim seb kab ar alan
sinjak kijon yikil midek. Ned
akil magil rek agek niñnek
ak, kauyan ak agil yip agak,
“Ar aul apek, tap kisen
ginigab okok nep yomin,”
agak.

² Nib agek niñlig gi, God
Kaun ak apil yip gon lak
niñil yad niñnek, seb kab ar
alan sinjak bi alap sea kinj ar
sinjak bisig midek.

³ Bi sinjak bisig midek
ak melik sek midek; kab
jaspa abe kab kanilian abe
tid melik gi rek melik sek
midek. Pen kinj sea bisig
midek ak, sibeñ nop kis kis
gil, kab emral rek yin rikiñ
rikiñ gil, yin rik yaplig gi
midek.

⁴ Sea kinj ne ak nab eyan
midek niñlig gi, bi kib bisig
gi pal sea kinj aknib nññ juñ
adik gi dam omal omal (24)
okok li kis kis gilak. Bi kib
minim tig bilocep okok walij
tid yimil, kab gol dil gilak
usajil bad okok ke ke lili, bisig
midelak.

⁵ Bi sea kinj nab eyan bisig
midek sinjak nib, anit anit
dilig gi, timik aglig gi, kis
kis gılıg gi amil par sek am-
nak. Sea kinj wagin nib sinjak
sip melik aknib ar onid ak
yinil melik gi midek. Sip
melik nib okok me, God
Kaun aknib ar onid ne ak.

⁶ Bi sea kinj nab eyan
bisig midek wagin sinjak,
kab kilmasik ak glas rek kid
yib gil midek. Sea kinj bak
sinjak, tap komij mideb ke
ke omal omal mid kis kis
gilak. Tap nib okok udin
konjai nep kid okok midil,
pabil okok midil gak.

⁷ Tap komij nib okok, alap
layon rek lak, alap kaj kau
anjlam rek lak, alap bi milik
dai rek lak, alap yakir dik
auan par lip ak rek lak.

⁸ Pen tap komij omal omal
nib okok magilsek auan
aknib kagol onid lak. Udin
konjai nep, ar okok lili, pabil
okok lili magilsek li sakak.
Udin auan mok okok abe
midek. Pen pit nab kislim
eyan, kimep ag midlig gi
agebal,

“NE BI SHI “NE BI SHI “NE BI
SHI GOD BI KIB KILIS AKNIB
KE YIB NE TAP MA GEP
ALAP MA MIDEB TARI TARI
GINIG, GINIGAB NE BIRARIK
PED OKOK MIDOLIGIP, NE
MINI MIDEB, NE KISEN PER
PER NEP MIDENIGAB” apal.

⁹ Pen tap komij ke ke omal
omal nib okok, Bi per nep
per nep komij middenigab
sea kinj ar bisig mideb ak, ne
Bi tep aknib ke mideb agil,
nop tep aglig gi, yib melik

sek ne agel ar amek nıñlıg gi,
¹⁰ bı kıb mınım tıg bılokep
 nıñ juıl adık gi dam omal
 omal (24), Bı sea kiŋ bisig
 mıdeb wagın sıŋak kogım
 yımıl, Bı per nep per nep
 komıñ mıdenıgab ak, nop
 tep aglıg gi, yıb nop agel ar
 ameb. Usajıł bad kiri okok
 tıg ju ne mıdeb sıŋak lıł, age-
 bal,

¹¹ “God Bı Kıb cın!
 Bin bı magılsek okok,
 nak Bı kıb ke yıb, agıł,
 yıb nep agel ar amnañ.
 Bin bı magılsek okok,
 nak Bı tep ke yıb, agıł,
 yıb nep agel ar amnañ.
 Bin bı magılsek okok,
 nak Bı kılıs ke yıb, agıł,
 yıb nep agel ar amnañ.
 Nak tap okok magılsek gi
 lınak.
 Nak nep agek,
 bin bı mıdıl,
 tap okok magılsek
 mıdeb,” agebal.

5

*Jon mıj nag ñon gi kılıs
 gak alap nıñjak*

¹ Pen dai nıñ damıl nıñnek,
 bı sea kiŋ ar ak bisig mıdeck
 ak, mıj par kıb dai dai kom-
 lak alap ñınmagıl yıpıd ne
 piş ar dıl mıdeck. Mıj nıbak,
 söŋ ar okok ñu kıl tıkił,
 mıgan eyaŋ ñu kıl tıkił gılak.
 Pen dai dai komıl, nag ke ke
 aknıb ar onıd ak ñon gi tep
 yıb gılak.

² Pen yad nıñnek, God ejol
 kılıs yıb alap gaul kıb agıł
 agak, “Bin bı an rek nag lıłak
 aul wiśibıl, mıj nıb aul tıg

ju tıg piş gınımın rek lıp?”
 agak.

³ Nıb agak ak pen seb kab
 ar alan sıŋak abe, lım dai ar
 wagın aul abe, lım mok eyaŋ
 abe, bin bı mıj nıbak nag
 wiśibıl tıg ju tıg piş gınımın
 rek alap ma mıdeck.

⁴ Seb kab ar alan sıŋak
 abe, lım dai ar wagın aul
 abe, lım mok eyaŋ abe, bin
 bı mıj nıbak nag wiśibıl tıg
 ju tıg piş gınımın rek lıp
 bı alap ma piyo nıñlak rek,
 yad yımig yıb gek sıl aglıg gi
 mıdenek.

⁵ Pen bı kıb mınım tıg
 bılokep mıdelak okok alap
 yıp agak, “Nak sıl ma
 gınımın. Nıñjan! Layon Juda
 nıb ak kiŋ Depid tıkek tık
 dam dapıl gel, nop tık dolak.
 Ne kaual maual ne ak yık gi
 yokak ak me, mıj nıbak nag
 wiśibıl tıg ju tıg piş gınımın
 rek lıp,” agak.

Jon Sipsip Nılik ak nıñjak

⁶ Nıb agek nıñlıg gi nıñnek,
 Sipsip Nılik ñag pak lel kımıl
 warıkak rek alap, sea kiŋ
 nab sıŋak mıdeck. Tap komıñ
 mıdeb ke ke omal omal abe,
 bı kıb mınım tıg bılokep
 okok abe, mıd kıs kıs gılak.
 Sipsip Nılik nıbak kom aknıb
 ar onıd ak, udın aknıb ar
 onıd ak lıp. Udın aknıb ar
 onıd lıp mınım wagın ak,
 God ne Kaun ne aknıb ar
 onıd ak ag yokek, karıp lım
 okok magılsek kıd kıd am-
 nak.

⁷ Pen Sipsip Nılik ak Bı sea
 kiŋ bisig mıdeck wagın sıŋak

amıl, mij ñin yipid ne pís
ken ar dıl midek ak dak.

⁸ Dek nıñlıg git, tap komıñ
omal omal abe, bı kib minim
tig biłokep aknib ñin juıl
adık git dam omal omal (24)
abe apıl, midek siñak kogim
yımlak. Bi kib minim tig
biłokep nıb okok kiri tap gita
rek okok ke ke dıl, kınan kab
gol dıl giłak okok ke ke di
midełak. Kınan di midełak
migan nıb okok, tap dagilel
yın sıkitim gił ki tep owıp ak,
ap ran jakıl midek. Tap God
nop dagilel yın ki tep owıp
nıbak, God bin bı ne okok
nop sobok giłpal ak.

⁹ Pen kiri kimep kisen nıb
alap agıl aglak,
“Nep ñag pak lel,
lakañ nak son gi yapek,
bin bı karip lim ke ke
midebal rek,
wagın ke ke midebal
rek,
minim yıb ke ke apal rek,
wak ke ke lip rek,
nak taunak nıñıl
kiri God bin bı ne
midebal.

Nıb ak me, nak nep mij kom
ñon gi tep gak nıbak,
wıśib tig ju tig pıs gi
nıñnimin rek mideb.

¹⁰ Pen nak ginak ak, kiri kin
karip rek lił,
God nop sobok gep bin
bı lił, God cın nop wög
gi ñibal.

Kiri kisen nak eip bin bı lim
dai ar wagın aul okok,
kirop magilsek kod
midenigal,” aglak.

*Sipsip Ñılık ak yıb ne agel
ar amnak*

¹¹ Pen dai nıñ damıl
kauyan nıñıl nıñnek, ejol
ñin juıl ñin juıl, tausan
tausan konai yıb nep minim
agelak. Sea kinı nıbak abe,
tap komıñ omal omal okok
abe, bı kib minim tig biłokep
okok abe, kirop piñıl kis kis
gi midełak.

¹² Pen meg migan dap
ranıl kimep aglig gi aglak,
“Sipsip Ñılık ñag pak lıłak
ak, ne tep yıb.

Ne tap okok magilsek gi lak,
agıl,

yıb ne agon ar amnañ.

Ne tap alap ulep ma giıp, agıl,
yıb ne agon ar amnañ.

Ne gos tep ke yıb mideb, agıl,
yıb ne agon ar amnañ.

Ne kılıs ke yıb mideb, agıl,
yıb ne agon ar amnañ.

Ne tep ke yıb mideb, agıl,
yıb ne agon ar amnañ.

Ne melik tep ke sek mideb,
agıl,

yıb ne agon ar amnañ.

Ne yıb ke sek mideb, agıl,
yıb ne agon ar amnañ,”
aglak.

¹³ Pen yad nıñnek, tap tari
tari God gi lek ake lipal seb
cab ar alan, lim dai ar wagın
aul, lim mok epi, ñig solwara
nab okok magilsek kimep
agıl aglak,

“Bi sea kinı biśig gi mideb ak
abe,

Sipsip Ñılık ak abe,

kiri yıb ke sek midebir, agıl,
yıb kirop mal agon ar
amnañ.

Kiri tep ke yıb midebir, agıl,
yıb kirop mal agon ar
amnañ.

Kiri melik tep ke sek
midebir, agil,
yib krop mal agon ar
amnan.

Kiri kiliş ke yib midebir, agil,
yib krop mal agon ar
amnan,” aglak.

¹⁴ Nib agelak, tap komij
omal omal aglak, “Nib aknib
rek tep,” aglak. Nib age-
lak, bi kib minim tig bilocep
okok kogim yimil, God Sipsip
Nilik krop mal yib agel ar
amnak.

6

*Sipsip Nilik ak nag aknib
ar onid ak wisibak*

¹ Pen niñ miden niñlig
gi, Sipsip Nilik ak, mij kom
nag non kiliş gak di midek
ak, nag dai sabdan ak tig
ju wisibek niñlig gi, tap
komij omal omal, nokim
alap minim kib timik agip
rek agil agak, “Owan e!”
agak.

² Agek niñnek, kaj hos tid
alap apjakak. Hos ar nibak
bi alap cim dil bisig midek.
God gek win ginimij rek nep
lip rek, God nop usajil bad
win gił dipal ak li ñek, karip
lim seb kab ar alan krig gił,
bin bi karip lim wagin eyan
eip pen pen gił, ñag ju yik
yoknig amnak.

³ Pen Sipsip Nilik ak, nag
dai yigwu nab nib ak tig ju
wisibek niñlig gi, tap komij
omal omal, yigwu nab nib ak
agak, “Owan e!” agak.

⁴ Agek niñnek, kaj hos
lakañ yib alap apjakak. Bi
alap hos ar nibak bisig
midek. God gek bi nibak
kiliş ne dil, karip lim wagin
eyan amil gek, bin bi karip
lim tigon tigon magilsek
kapkap midekak ak krig gił,
pen pen ñag paklig gi gel
amnigab. Nibak God nop tu
par kib tu kid alap ñak.

⁵ Pen Sipsip Nilik ak, nag
dai yigwu nokim nib ak
tig ju wisibek niñlig gi, tap
komij omal omal, yigwu
nokim nib ak pen agak,
“Owan e!” agak. Agek
niñnek, kaj hos mosib alap
apjakak. Bi kaj hos ar nibak
bisig midek ak, tap magil tap
sikel lipal rek sikel alap dil
midek.

⁶ Minim alap, tap komij
omal omal midekak nab
sijak nib agil, bi kaj hos
mosib ar bisig midek ak nop
agak, “Yuan kib onigab rek,
kab magil kid nokim damil,
tap konai taueligipal rek ma
taunigal. Wid magil lita*
nokim alap taunig, mani pe
ñin nokim alap dipal rek nep
taunimel; pen bali magil lita
omal nokim taunig, ak rek
nep mani pe ñin nokim alap
dipal rek nep taunimel. Pen
olip wel ak abe, ñig wain ak
abe per taupal rek taunigal!”
agak.

⁷ Pen Sipsip Nilik ak, nag
dai yigwu par alan ak tig ju
wisibek niñlig gi, tap komij
omal omal, yigwu par nib ak
pen agak, “Owan e!” agak.

* **6:6:** Grik minim koiniks agoligipal ak, lita nokim alap nep rek mideb.

8 Agek niñnek, kaj hos se pakip alap apjakak. Bi kaj hos ar nibak bisig midéek ak, yib ne Kimeb; pen bi ne eip kisen apek ak, yib ne Cip Kaunan Karip. God gek me, bi nib omal ar ke ke gel, bin bi karip lim okok konjai nep kimel rek lak. Ognap pen pen nagiil kimnigal, ognap yuan kib apek kimnigal, ognap miñak tap okok gek kimnigal, ognap kain sapeb tap sakol okok su lel kimnigal. Niggil kim damil me, bin bi lim dai ar wagin aul midébal konjai nep rek kimnigal, pen konjai yib nep midenigal.

9 Pen Sipsip Nilik ak, nag dai mamid alaç ak tig ju wisibek niñlig gi, niñnek, God nop tap sobok gep bid mok siñak, bin bi God Minim niñ dil, ma pirkil, bin bi okok krop ag nil, Krais bin bi ne midobin misen agel, krop nág pak lilaç kaun kiri okok midelak.

10 Kiri sik kib agil aglak, "God Bi Kib kiliç yib, nak Bi Siñ. Nak niñid yib ar ak nep gipan! Pen nin titi rek midil, bin bi karip lim wagin eyan, cinop nág pak lilaç okok krop minim kib agil, yur niñigan?" aglak.

11 Nib agel niñlig gi, ejol okok krop walij tid par ke ke niñlig gi aglak, "Ulep midéeb; kod midenimib. Namam nanai nibep eip God nop wög gi nibal okok, ognap sek nág pak lel me, God wök pag lak naba ak amek, agebit rek ginigab," aglak.

12 Pen Sipsip Nilik ak, nag dai kagol onid ak tig ju wisibek niñlig gi, niñnek, monmon kib yib ak dek niñlig gi, piñ ak, wad ajil mab yiniñ sigi git rek ak gek, takin ak pis nep lakañ midéeb rek lakañ yib lak.

13 Gap okok, yigen kiliç dil kiyau magil pok ma git kisiç nep ju yowip rek ak ju yowak.

14 Pen seb kab ar alan, sinai pag lipal ak rek gak. Karip lim yirik okok abe, karip lim nigiib kis kis gak okok abe, mideligipal kau ak kiriç git, liliç gi ke ke amniłak.

15 Nig gek niñlig gi, kin karip lim ke ke okok, kin niñsikol kiri okok, bi kib ami sikop kod midelak okok, bin bi gep yib okok, bin bi yib midéek okok, bin bi tau dam lel nag wög gelak okok, bin bi gos ke niñil wög gelak okok, magilsek, pirk git amil kab miyan, lim miyan okok we git midelak.

16-17 We git midil aglak, "Bi sea kin ar bisig midéeb ak abe, Sipsip Nilik ak abe cinop yur kib niñigair nin kisen per apin ak miñi bir owip ak me, cin midojin rek ma lip. Kab juil aka karip lim yirik kib siñ aul pak pag git apil, cinop pis nep pab rikek, Bi sea kin bisig midéeb ak cinop ma niñnimin; Sipsip Nilik cinop minim kib agil pen yur kib ma niñnimin," aglak.

7

*Isrel bin b̄i konjai nep God
kil ne d̄ilak*

¹ Pen kauyan ak n̄ijnek, ejol omal omal karip l̄im gol omal omal ke ke warik midil, yigen omal omal di midil, l̄im dai, n̄ig solwara, mab okok, t̄mel ma ḡinim̄inj, agil, dai kiri ke nokim nokim diliq gi midelak.

² Pen yad n̄ijnek, ejol alap p̄ib l̄im geb pīs kid okok n̄ib, God Bi Per Komij Mideb tap kil tik lep ne ak damil, ejol omal omal God agek ulep karip l̄im n̄ig solwara gi t̄mel ḡinig gelak n̄ib okok krop agak,

³ "P̄den ḡim! Bin bi God c̄in nop wög gi n̄ibal okok kil ne ak aun ben krop alan tikon; kisen yigen yokem, amil karip l̄im, n̄ig solwara, mab tap okok gi t̄mel ḡinim̄inj," agak.

⁴ Pen minim alap aglak n̄ijnek, bin bi God kil ne aun ben alan tiklak n̄ib okok, Isrel bin bi wagin ke ke okok j̄im n̄ilak ak wan hadred poti po tausan (144,000).

⁵ Bin bi n̄ib okok, Juda wagin ak kiri 12,000;

Ruben wagin ak kiri 12,000;

Gad wagin ak kiri 12,000;

⁶ Asa wagin ak kiri 12,000; Naptalai wagin ak kiri 12,000;

Manasa wagin ak kiri 12,000;

⁷ Simion wagin ak kiri 12,000;

Lipai wagin ak kiri 12,000; Isaka wagin ak kiri 12,000;

⁸ Sebyulan wagin ak kiri 12,000;

Josep wagin ak kiri 12,000; Benjamin wagin ak kiri 12,000, ak me, j̄im n̄ilak ak wan hadred poti po tausan me ak.

⁹ Pen minim n̄u kil tikesin n̄ibak dai n̄ij damil, kauyan ak dai n̄ijil n̄ijnek, Bi sea kin bisig midek ak abe, Sipsip Nilik ak abe midek n̄ijlig gi, bin bi konjai nep udin yirik ar krop siŋak warik midelak. Bin bi n̄ib okok, karip l̄im ke ke l̄ip rek, wagin ke ke l̄ip rek, minim yib ke ke apal rek, okok n̄ib okok n̄ib apil midelak. Bin bi wök pagep rek ma midek n̄ib okok, magilsek walij tid nep ke ke yimil, albad kas di midlig gi,

¹⁰ God yib ne agel ar amek n̄ijlig gi, sik kib agil aglak, "God c̄in sea kin bisig gi mideb ak abe,

Sipsip Nilik ak abe c̄inop nen agil gi tep ḡirek ak me, komij amnigabtin," aglak.

¹¹ Ejol okok magilsek Bi sea kin bisig midek ak abe, bi minim tiq bi lokep okok abe, tap komij omal omal okok abe, krop piŋil kis kis gi midelak. Kiri ap yap kogim yimil, kibor kyan gi, God yib ne ak dap ranlig gi,

¹² aglak,

"N̄ijid yib!

God c̄in yib ke sek mideb, agil,

yıb ne agon ar amnañ.
 Ne melik tep ke sek mideb,
 agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 Ne gos tep ke yıb mideb, agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 Ne gak ak, nop tep yıb, agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 Ne sıŋ ke yıb mideb, agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 Ne tap tari giniñm agniñgab ak,
 ak nep giniñgab, agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 Ne kılıs ke yıb mideb, agıl,
 yıb ne agon ar amnañ.
 God cın yıb nop ak per per
 nep agon ar amnañ.
 Niñjıd yıb!" aglak.

Kauyan yur ma dñigal

¹³ Pen bıb kib minim tıg
 bilocep nıb okok bı alap, yıp
 ag niñjıl agak, "Bin bı walıj
 tıd yıbal nıb okok bı an? Pen
 kiri akal nıb opal?" agak.

¹⁴ Agek agnek, "Bı kib. Yad
 ma nıpin; pen nak ke nıpan,"
 agnek. Nıb agen, yıp agak,
 "Bin bı sıŋ aul krop miker
 nel, koslam yıb mideb komıñ
 opal. Pen kiri Sipsip Nilik
 lakañ ne ak dıl, walıj kiri
 okok ulık malık gel, tıd giç.

¹⁵ Nıb ak me,
 "Kiri God sea kinj wagın nab
 sıŋak mideb gı, pıb
 nab, kıslım eyan,
 sobok gep karıp nilik
 migan ne ak wög ne gı
 niñlig gı, midebal.

Bı sea kinj bısig gı mideb ak
 krop kod mid tep yıb
 gniñgab.

¹⁶ Krop yuan kauyan ma
 gniñgab, niñg nen
 kauyan ma giniñgab,

pıb kal kauyan niñjıl yur
 ma giniñgab.

¹⁷ Tari giniñg: Sipsip Nilik sea
 kinj nab sıŋak mideb
 ak,
 sipsip kodep bı kiri
 mideb,
 krop poŋ dıl niñg kılam
 junigab kajon okok
 amek,
 niñg komıñ magıl neb ak
 niñjıngal.
 Pen God ne udın niñg krop ak
 magılsek lig gi yokniñgab,"
 agak.

8

Sipsip Nilik ak nag ar onıd ak wiſibak

¹ Pen Sipsip Nilik ak, nag
 ar onıd ak tıg ju wiſibek
 niñlig gi, seb kab ar alan
 sıŋak minim alap ma agek,
 won ulep alap nep, minit
 niñ juıl nokım alap adık gi
 dam wajrem alan (30) rek,
 magılsek kapkap asıp yıktıl
 midek.

² Pen mideb, ejol aknıb ar
 onıd God udın yırık ar sıŋak
 warık midebal okok niñnek.
 Ejol nıb okok akıl magıl ke ke
 dıłak.

³⁻⁴ Pen ejol alap tin tep
 kab gol dıl gılkak alap dıl
 midek. Ne pen amıl, God
 nop sobok gıpal bıd ar gol
 sıŋak alan warık midek. Nop
 tap dagılel yın ki tep owıp
 ak koñai nep niłak. God
 nop tap sobok gep bıd kab
 gol dıl gılkak ak, sea kinj ar
 sıŋak midek niñjıl ejol nıbak,
 tap ki tep niñbak dı God
 bin bı ne nop sobok gıpal
 minim ak eip ulık malık gı,

bid ar sijak di mogim gi
dap dagilek niñlig gi, sikim
nibak God udin yirik ne ar
sijak yin ap ran jak amnak.

⁵ Pen tin tep nibak dil, mab
milañ God nop tap sobok gep
bid ar alan yinek okok di
tin miñan eyan lil, di lim
dai wagin eyan yokak niñil
timik aglig gi, kis kis gilig gi
amil par sek amek niñlig gi,
añim añim dilig gi, monmon
dak.

*Ejol akil magil okok
piñig gelak*

⁶ Won nibak, ejol aknib ar
onjd akil magil di midelak
okok, di dap ranil piñig
gelak.

⁷ Ejol ned ak, akil magil
ne ak piçek, miñab nogob
magil ak abe, mab milan
ak abe, lakañ ulik malik gilig
gi, lim dai wagin eyan son
yokak. Nig gek, lim dai
wagin aul dai omal nokim
rek agil, dai omal miderek,
dai nokim alap, mab, tap kas
komij komij warik midek
okok, magilsek yin sibok nib
amnak.

⁸ Pen ejol yigwu nab nib
ak, akil magil ne ak piçek,
karip lim yirik kib yib mab
rek yinek alap, ti panig sol
wara nab sijadan di yokak.
Nig gek, nig solwara sijak
dai omal nokim rek agil, dai
omal miderek, dai nokim
alap nig solwara magilsek
lakañ lak.

⁹ Pen kibsal tap nig
solwara midelak okok, dai
omal nokim rek agil, dai
omal miderek, dai nokim
alap magilsek kim saklak.

Nig magob nig solwara
sijak midelak okok dai omal
nokim rek agil, dai omal
miderek, dai nokim alap pis
nep pak jisipik masipik gi
panjil amnak.

¹⁰ Pen ejol yigwu nokim
nib ak, akil magil ne ak
piçek, gap poglin kib mab
milañ rek apil, seb kab ar
alan nib piñil juak. Nig
gek, nig par okok abe, nig
kilam okok abe, dai omal
nokim rek agil, dai omal
miderek, gap poglin kib
nibak dai nokim alap ar
sijak ap yowak.

¹¹ Gap nibak yib ne,
“Marasin Silek”. Nig gek, nig
ar okok abe, nig kilam okok
abe, dai omal nokim rek agil,
dai omal miderek, dai nokim
alap gi timel gak. Bin bi
konjai yib nep, nig gi timel
gak nib okok nibil kilmak.

¹² Pen ejol yigwu par ak,
akil magil ne ak piçek, pib,
takin, gap okok tap alap
pakek, melik tep per git rek
ma gak. Pib ak, dai omal
nokim rek agil, dai omal
miderek, dai nokim alap gi
timel gak. Takin ak, dai omal
nokim rek agil, dai omal
miderek, dai nokim alap gi
timel gak. Gap okok, dai
omal nokim rek agil, dai
omal miderek, dai nokim
alap gi timel gak. Pib melik
magil ak, dai omal nokim
rek agil, dai omal miderek,
dai nokim alap pib melik ma
gak. Kislim nab eyan magil
ak, dai omal nokim rek agil,
dai omal miderek, dai nokim
alap takin melik ma gak.

¹³ Pen yad nıg gıl nıŋ mıdıl nıŋlıg git nıŋnek, yakır dık alap seb kab nab alan ug ajlıg git, mınım kıb yıb aglıg git agak, “Ake! Ake! Ake! Tımel yıb gınig geb. Ejol ognap sek akıl magıl kiri pıgnıg gebal. Ejol omal nokım nıb okok akıl magıl kiri okok pıgel, bin bı lım dai ar wagın aul mıdebal okok kırop git tımel yıb gınigab!” agak.

9

Ejol mamıd alan akıl magıl ne ak pıgak

¹ Ejol mamıd alan, akıl magıl ne ak pıgek nıŋlıg git, yad nıŋnek, gap seb kab ar alan nıb pıŋıl ju lım dai wagın eyan ap yap pakıl mıdekl. Pen gap nıbak nop ki ur kau mıgan kırıŋ ma juıp ak ñelak.

² Gap nıbak ki ur ak dıl, kau mıgan kırıŋ ma juıp kijoŋ ak yíkek, sıkım kıb yıb ap ranıl, pıb ak pırau ñek, kıslım owak.

³ Nıg gek, joŋ golbıd okok, sıkım nab nıb okok nıb ug git dam lım dai ar eyan lıl, God ne gek, tılabok okok bin bı pıŋıl yur ñinigab rek git gınig gelak.

⁴ God ne joŋ golbıd nıb okok kırop agak, “Tap kas, mab kas, tap tari tari lım dai wagın eyan tanıb okok, git tımel ma gınimib; bin bı kıl yad ak aun beŋ kiri alan ma mıdeb okok nep git tımel gınimib,” agak.

⁵ God agak nıbak, joŋ golbıd okok bin bı kırop pıs nep ñag pak lel kımnımel rek ma lak; yokop takın aknıb mamıd alan yur tımel aknıb ke kırop ñıñımel rek lak. Kırop yur ñıñıgal nıbak, tılabok okok bin bı pıŋıl yur nıb rek ñıñıgab.

⁶ Ñı̄n nab nıbak, bin bı nıb okok kımnıgabın, agıl nıñıgal ak pen kımeb kıjoŋ tam alap ma mıdenıgab.

⁷ Joŋ golbıd nıb okok, bı kaj hos dam pen pen ñagnıg, tap kılıs lıpal rek okok lı mıdelak. Nabıc cög kiri ar alan usajıl bad kab gol dıl gılak okok rek tol gılak. Mılik jo mılik kiri okok bin bı rek lak.

⁸ Nabıc kımkas kiri okok, bin nabıc kımkas rek lak. Pen meg kiri okok, kain sapeb layon apal ak, meg rek lak.

⁹ Pabil okok, ain sior rek ak lılkak. Pen konjai nep auan pakelak ak me, kaj hos konjai nep gadal badal okok konjai nep lıp git dam pen pen ñagnıg amıl, gi gu git rek agak.

¹⁰ Cımgan dai eim, tılabok amı̄n bin bı suek yur git rek ak lak. God gek, takın aknıb mamıd alan, bin bı okok kırop yur ke tımel yıb ñılıg git mıdenıgab.

¹¹ Joŋ golbıd nıb okok kin kiri, ejol kau mıgan kırıŋ ma juıp kod mıdeb ejol nıbak me. Hıbru mınım agıl, yıb ne Abadon apal pen Grik

* **9:11:** Hibru mınım Abadon abe, Grik mınım Apolyon abe, mınım wagın ak “Bı bin bı ñag pak lep.”

mİNİM AGİL, APOLYON APAL.*

¹² NİB AK, MİKER KİB NED
AK BİR KİR GİP PEN MİKER KİB
OMAL MİDEB.

*Ejol kagol oñıl ak akıl
magıl ne ak pıgak*

¹³ Pen ejol kagol oñıl ak,
akıl magıl ne pıgek nİñlıg
gi yad nİñnek, mİNİM alap
apek bİd kab gol dİl gılak
ar sİñjak, kom omal omal
mİdoligip nab sİñjak nİb. Bİd
nİbak God udın yırık ar
sİñjak alan mİdeker.

¹⁴ MİNİM nİbak ejol kagol
oñıl akıl magıl dİ mİdeker ak
nop agak, "Ejol omal omal
nag ñon gel, ñiğ kİb yİb
Yupretis gol sİñjak mİdebal
okok, wİsib yokan," agak.

¹⁵ God ejol omal omal nİb
okok kİrop ned ag lek, mİ
nİbak nep, takın nİbak nep,
ñiñ nİbak nep, won nİbak
nep kod mİdeligipal ak me,
ñiñ nİbak bir owak rek, bin
bİ lİm dai ar wagın aul
konjai nep ñag pak lİlañ, agıl,
wİsib yokak. Bin bİ lİm dai
ar wagın aul mİdebal okok
magılsek dai omal nokım rek
agıl, dai omal mİderek, dai
nokım alap ñag pak lİníg
amnılık.

¹⁶ Pen yİp aglak nİñnek,
ami bİ kaj hos ar bİsig
gİl bin bİ pen pen ñag
pak lİníg amnılık okok tu
hadred miñön (200,000,000)
mİdelak.

¹⁷ Pen yad nİñnek, kaj
hos kİri okok abe, bİ hos
ar bİsiglak okok abe, kapa
sior yİmlak okok, ognap mab
mİlañ lakañ rek gak, ognap
kab mİk "sapaia" apal ak

rek gak, ognap kab wİhalın
"salpa" apal ak rek gak. Kaj
hos nabıç okok, layon nabıç
rek lak. Meg mİgan kİri alan
nİb mab mİlañ abe, sİkım
abe, tap salpa ki tİmel sİlek
yİb ak abe owak.

¹⁸ Meg mİgan kİri alan nİb
mab mİlañ abe, sİkım abe,
tap salpa ki tİmel sİlek yİb ak
abe apıl gek, bin bİ konjai nep
kİm saklak. Bin bİ lİm dai
ar wagın aul mİdebal okok
magılsek dai omal nokım rek
agıl, dai omal mİderek, dai
nokım alap kİmlak.

¹⁹ Kaj hos nİb okok kİlis
kİri ak mİdeker meg mİgan
kİri abe, amın dai eim kİri
abe. Amın kİri okok, soñ
nabıç rek lak ak me, bin bİ
okok kİrop gi tİmel gİñtİmel
rek lak.

²⁰ Pen tap tİmel nİb okok
gek, bin bİ konjai nep kİm
saklak ak, bin bİ mİdelak
okok gak nİbak nİñjl, tari
gİñig kab mab tap okok dİl
ñiñmagıl cİn ke nep tap tom
gi lİpİn agıl, ma kİrig gılak.
Tari gİñig tap si tap tİmel
gİpİn agıl, ma kİrig gılak.
Pen tap yokop okok, tap udın
ma nİñip okok, tap mİNİM
ma peyiñ nİñip okok, tap
kanıb ma tagip okok, tap kab
gol, silpa, bras, kab, mab dİl
gi lİlak okok nep sobok gİñ
agıl, kİjeki kİyob ñiñlik tap
tİmel okok kİrop nep sobok
gİñ agıl, gi mİdelak.

²¹ Pen cİp ñagıl, kİj wanam
gİl, bin si bİ si gİl, tap si
dİl, gel amek nİñlıg gi, tari
gİñig nig gİpİn, agıl, ma
kİrig gılak.

10

*Ejol alap Jon nop mij ñek
ñijak*

¹ Pen dai nñj damıl nñjnek, ejol kılıs yib aknib ke alap seb kab ar alan nib aposip. Ejol nibak nop seb tid alap kom kam gek nñjlig gi, sibeñ nabic ne pag kis kis gił, milik jo milik ne ak pił rek melik gił, tob kid ne ak mab yñnil miłan gił rek ak gak.

² Ne seb kab ar alan nib apıl, tob yipid kid ak nиг solwara ar ak tauıl, tob anıdken kid ak lim ar ak tauak. Mij sikol bad alap tig pis dılıg gił midék.

³ Pen ne kaj layon minim tigoñ agip rek ak agek, timik aknib ar onid minim kib agil minim aglak.

⁴ Timik aknib ar onid minim agel nñjlig gi, yad minim agesal nibak nu kıl tiknim, ag gos nñjnek ak pen minim alap seb kab ar alan nib agak, "Timik aknib ar onid agesal minim nibak sek nu kıl ma tiknim; minim nibak we gił miden," agak.

⁵ Pen ejol tob pis kid ak nиг solwara ar ak tauıl, pis kid ak lim ar ak tauıl midék nñjnek ak, nñn yipid kid ne ak dap ranıl, God karip lim ar alan sijak yomak.

⁶ Nig gił, God per nep per nep komij midéb ak, seb kab ar alan tap okok magilsek gi lak ak, lim dai tap okok magilsek gi lak ak, nиг solwara tap okok magilsek gi lak ak, God nñjek nibak midéb rek nñjid yib agebin

agil, agak, "God miñi tapin ma kod midenigab!"

⁷ Pen ejol ar onid ak akil magil ne pignig ginigab nñn nibak nep, God ne minim agep bi nop wög gilak okok krop agak rek nep, minim ne we gił midéb ak miñi ginigab," agak.

⁸ Pen minim seb kab ar alan nib ned nñjnek ak, yip kauyan agil agak, "Ejol tob pis kid ak nиг solwara ar tauıl, pis kid ak lim ar tauıl midéb ak nop amil agek, mij sikol tig pis gi di midéb ak, nep nñnimin," agak.

⁹ Nib agek, yad ejol midék sijak amil, yip mij sikol piyak ak nñan, agen, yip nñlig gi agak, "Di nñjan. Nñjek, meg migan nak ak bom nиг yidek kabiam gił rek ginigab ak pen kogi nab eyan amil silek ginigab," agak.

¹⁰ Agek, mij sikol nibak ejol nñnmagil ar ne ak nib dil nñjen, bom nиг yidek kabiam rek gak ak pen nib kom jal yoken, kogi nab eyan amil silek gak.

¹¹ Pen yip agak, "Bin bi karip lim ke ke okok konjai nep, wak ke ke okok konjai nep, minim yib ke ke okok konjai nep, kin karip lim okok kod midébal ke ke okok konjai nep, kisen krop tari tari ginigab ak, God minim ak kauyan ag nñnimin," agak.

11

Bi God minim ag neb omal

¹ Pen yip yir par tap li
nipal alap n̄ilig gi aglak,
“Am God sobok gep karip
ak li niñil, God nop tap
sobok gipal bid ar ak li niñil,
ḡinim̄in. Bin bi God sobok
gep karip n̄ilik migan apil
nop sobok gipal okok ak rek
nep, wök pag niñim̄in.

² Pen Juda bin bi mer
okok, per apil wari söj nab
eyan midebal rek, kau nibak
sek ma li niñim̄in. Tari
ḡinig: kiri nep taun kib t̄d
Jerusalem gi timel ḡilic gi
m̄idel m̄idel, takin aknib n̄in
juil omal adik gi dam yigwu
nab nib ak (42) amni gab.

³ Yad pen, bi minim yad
ag neb omal ag yoken, yokop
wad ajil rek okok yimil,
minim yad ag ni ajer, niñ
aknib wan tausan tu hadred
siksti (1260) amni gab,” agak.

⁴ Bi God minim agep nib
omal, Bi Kib lim dai wagin
aul kod mideb ak, udin yirik
ne sijak midebir. Kiri mab
olip ur omal, lam omal me.

⁵ Pen bin bi ognap krop
mal gi timel ḡinig genigal
ak, mab milaj meg migan
kiri sijak nib apil, krop yin
saknigab. Krop mal gi timel
genigal bin bi okok, krop
nig aknib rek nep ḡinigab.

⁶ God krop mal kiliis ne
nek, minim agep wög ne
gi damlig gi, miñab ma
pakan, ager, ma paknigab;
niñ okok lakañ laj, ager,
lakañ linigab; bin bi okok
krop miker tari tari okok
gan, ager, ḡinigab. Niñ titi
nig ḡinim̄in agnigair ak, nig

aknib rek nep ḡinigab.

⁷ Pen God minim ak ag ni
damil, dai ag sakel, tap sapeb
kau migan kiriñ ma juip
eyan nib onigab ak, krop
mal eip pen pen gi damil, pis
nep n̄ag pak lek kimnigair.

⁸ Cip se par nib omal
midenigair taun kib yib ak
tibep nab sijak. Taun kib
yib nibak me, Bi Kib ak nop
mab kros bak alan n̄ag pak
lilak. Pen taun kib yib nibak
yib alap Sodom, yib alap Ijip,
apal.

⁹ Pen bin bi karip lim okok
ke ke midebal okok, wagin
ke ke midebal okok, minim
ke ke apal okok, wak ke ke lip
okok, krop mal niñlig gi nep
midil, cip se par nib omal
dam tigel ma ḡinimib, agel,
kimnigair niñ dai ak tikil,
niñ omal nokim sek kau
sijak nep mider niñlig gi,
bin bi nib okok cip se par nib
omal niñ ciçi li midenigal.

¹⁰ Bi God minim agep nib
omal, bin bi lim dai ar wagin
aul midebal krop miker kib
niñ midoligipir rek, pen paj
agil, tap kib niblig gi, tap tep
pen nek pen nek ḡinigal.

¹¹ Pen niñ dai ak abe, niñ
omal nokim abe, cip se par
nib omal okok miderek pen
God ne ake bad alap yokek
nab krop eyan amek warikil
nanil miderek. Nig gak
niñil, bin bi niñelak okok
krop jel yib gak.

¹² Pen bi God minim agep
nib omal niñrek, minim kib
alap seb kab ar alan nib,
“Niri owir!” agak. Bin bi
kaual maual kiri mal okok

nıñ mìdel nıñlıg gi, seb tìd alap kìrop kom kam gi dek, God karıp lìm seb kab ar alan sıñak amnìrek.

¹³ Pen won nıbak nep, monmon kìb yìb dìl, taun kìb nıbak dai aknìb wajrem alan rek agıl, dai aknìb ajıp ak mìdelak nıñıl dai nokım alap pag jìsìpìk masıpìk gek, bin bì sepen tausan kìm sak-lak. Pen bin bì mìdelak okok, tap gak nıbak nıñıl pìrìkìl, God karıp lìm seb kab ar alan sıñak mìdeb ak nop yìb agel ar amnak.

¹⁴ Pen nıñım! Mìker kìb yìgwu nab nıb ak bìr padıkìp, pen mìñi mìker kìb yìgwu nokım nıb ak ulep gìnig geb.

Ejol ar oñìd ak akıl magıl ne pìgak

¹⁵ Won nıbak nep ejol ar oñìd ak, akıl magıl ne ak pìgek nıñlıg gi, mìnım alap seb kab ar alan nıb agıl agak, "Mìñi Bì Kìb cìn ak, Krais ne ak eip,

karıp lìm okok magılsek per nep per nep kod mìdenıgab," agak.

¹⁶ Pen bì kìb mìnım tìg bìlokep ñìn juıl nokım alap adık gi dam yìgwu par alan ak (24), sea kiñ ar kìri ak God udın yìrik ne bìsig mìdelak okok, kogım yìmìl kìbor kìyan gił, God nop sobok giłig gi aglak,

¹⁷ "God, nak Bì Kìb kılıs ke yìb ak!

Ned mìdeligipan, mìñi mìdep nep mìdeban!

Bì kılıs aknìb ke yìb per mìdeban rek, mìñi bin bì karıp lìm okok magılsek

Kiñ kìri mìdeban ak rek, nep tep yìb agobìn!

¹⁸ Bin bì karıp lìm okok nıb nep nıñıl, kal yìb ju-lak.

Pen mìñi nak kal juep ñìn ak bìr mìñi owıp.

Mìñi bin bì kìmlak okok kìrop mìnım kìb agep ñìn ak bìr mìñi owıp.

Mìñi bin bì nep wög gił, mìnım nak ag ñìbal okok abe,

bin bì mìnım tep nak nıñ dìl, yìb nak nıñıl kaun dìpal okok abe,

bin bì yìb sek mìdebal aka tam okok mìdebal okok magılsek,

tap tep kìrop pen ñìnìgan, ñìn nıbak bìr mìñi owıp.

Pen bin bì abramek gił, bin bì ognap kìrop ñag pak lìpal okok,

kìrop pen ak rek nep ñag pak lìniğan, ñìn nıbak bìr mìñi owıp," aglak.

¹⁹ Nıb agel nıñlıg gi, God sobok gep karıp seb kab ar alan sıñak mìdeb ak mìgan yìkek, God Mìnım mìdek kes won ak mìseñ lak nıñnek. Won nıbak nep añım añım dìl, tìmìk agıl, gu kìb yìb ak agıl, monmon dìl, mìñab nogob magıl kìb yìb pakıl, gak.

12

*Bin ak abetoi ubil kib ak
abe*

¹ Pen dai niñ damil niñnek, tap ke kisen nib kib alap seb kab nab siñ epel gak. Bin alap piñ walij rek lìl, tob ne takin ar siñjak lìl, gap aknib umigan alan ak, kwin tol giñpal rek usajil bad ne nabic ar alan lek midek.

² Pen ne niñ painjan tiñknig, niñ painjan niñbek niñlig git, wög paklig git gek.

³ Tap ke kisen nib alap sek, seb kab nab siñ epel miñsen lek niñnek. Toi ubil lakan sek kib yib aknib ke alap midek. Nabic cög ne aknib ar onjed lìl, kom ne aknib wajrem alan lìl, kinj tol giñpal usajil bad okok, nabic cög ar ne ke ke lìl midek.

⁴ Toi ubil kib nibak, amin ne ak gap seb kab ar alan okok pakek, konjai nep piñ ju lim dai wagin aul ju yowak. Nib ak, gap magilsek midelak okok dai omal nokim rek agil, dai omal miderek, dai nokim alap piñ li ju yokak. Pen ne bin niñ painjan tiñ donig gek ak, tiñ dapek niñjin, agil, apil kod midek.

⁵ Pen bin nibak niñ alap tiñ dowak. Niñ nibak ne ain yir par dil, bin bi karip lim okok magilsek kod midenigab. Pen bin ak niñ nibak nop tiñ dapek, ejol alap niñ nibak piligit dil, dam God ne sea kin ne seb kab ar alan mideb siñjak dad amnak.

⁶ God bin nibak nop kau alap git lek, pirk git miñ mab

kab nep mideb nab niñ okok amil, niñ okok nep midek niñlig git, God nop tap magil niñlig git kod midenigab niñ aknib wan tausan tu hadred siksti (1260) amnigab.

⁷ Pen seb kab ar alan siñjak, ejol kib Maikel ejol ne okok dil amil, toi ubil kib nibak yakam ne okok eip pen pen gitlig git damil me,

⁸⁻⁹ toi ubil kib ak yakam ne okok sek, seb kab ar alan niñ flag yik yokil pis nep lim dai wagin aul yoklak. Toi bibrarik ped okok midek, toi nibak kijeki aka Seten apal ak, ne nep bin bi karip lim tiñgon tiñgon magilsek kirop minim esek agek, minim esek ne ak niñlak.

¹⁰ Pen minim kib alap seb kab ar alan siñjak niñ agil agak,

“Miñi God ne bin bi okok di komiñ yoknigab.

Miñi God ne kilis ne dil, bin bi karip lim tiñgon tiñgon magilsek

Kinj kib ke yib midil,

Miñi God Krais ne ak nep,

Bi kib kilis ke yib midil, bin bi karip lim tiñgon tiñgon magilsek kod midenigab.

Tari ginig: Seten ne God udin yirik ne siñjak midil,

piñ nab, kislím eyan,

ai mam cin okok tap si tap timel tari tari giñpal okok agoligip ak, nop lim dai wagin eyan di yoklak.

¹¹ Pen ai mam cin okok,

Sipsip Ņilik lakañ ne ak
abe,

Krais mìnim nijid ne ak
misen ag ñöligipal ak
abe gek,

Seten nop dì mok kírop
okok lilañ.

Bin bi ne nep midobin, agil,
ma pírik gil,

cínop ñag pak línig
ñag pak lilañ, ag gos
nijlak.

¹² Nib ak, nibi seb kab ar alan
síjak midebim okok,
miñ miñ gilig gi
midenimib.

Pen nibi lím dai abe, ñig
solwara síjak abe
midebim okok,
nibep yimig nípin.

Tari gíng: Seten nop nibi
midebim síj eyan dì
yokel,
níñ ne kojai ma mideb
rek, kal yib juip,”
agak.

¹³ Pen toi ubil kib nibak,
yip lím dai ar wagin aul dì
yokpal, agil, gos ak nijil, bin
ní tik dowak nibak nop yik
gi yokek pen,

¹⁴ God bin nibak nop yakir
dik kib auan kib omal li
ñek, ne ug gil miñ mab kab
nep mideb nab síjak God
kau ne gi lak nibak am
nak. Amil nib okok midek
nijlig gi, God ne nop tap
magil nijlig gi kod midek,
mi omal nokim takin akni
kagol onjed amnigab. Toi ubil
ak bin ak nop tap timel alap
giniñim rekk ma línigab.

¹⁵ Pen toi ubil ak, ñig ulik
rek wök yoken bin nibak nop
unjed amnañ, agil, wökak ak,

¹⁶ pen lím ak bin nibak
nop git ñek, ñig toi ubil ulik
rek wök yokak nibak lím dai
migan okok pak pag git amil,
kir kir gek amnak.

¹⁷ Ñig gek, toi ubil ak bin
nibak milik kal yib yapek,
bin ak ni painjan ne okok,
kiri God Mìnim ageb rek gil,
Jisas mìnim nijid ne niñ dìl,
kisen gil, bin bi ognap kírop
ag ñibal bin bi okok eip kírop
pen pen gíng amnak.

¹⁸ Pen toi ubil ak amil
ñig solwara gol síjak warik
midék.

13

Tap saeb alap ñig solwara nab okok nib apjakak

¹ Midil niñnek, tap saeb
rek alap, ñig solwara nab
okok nib apek. Nabic cög ne
aknib ar onjed lìl, kom aknib
wajrem alan lìl, kiñ tol gipal
usajil bad okok, kom dai ke
ke lìl midék. Pen nabic ne
aknib ar onjed ak, God nop ag
juep yib timel ognap nokim
nokim nu kíl tik lel midék.

² Tap saeb nibak, kain
saeb lepad rek lak ak pen
tob ne okok kain saeb bea
tob rek lak. Meg migan ne
ak, kain saeb layon meg
migan rek lak. Pen toi ubil
ak, kiliñ ne ke abe, kiñ kib
ke yib midék kiliñ ak abe, tap
saeb nibak nop ñak.

³ Pen tap saeb nibak
nabic cög ne alap, ned pis
nep ñag pak lel bir gak rek
lak ak pen kauyan milep
gak. Ñig gek, bin bi lím
dai ar wagin aul tigoñ tigoñ

magılsek gos gos lıl, tap sapeb nıbak nop kisen gitlak.

⁴ Pen toi ubıl nıbak kin kib ke yib midek kilis ak tap sapeb nıbak nop ñak ak me, bin bi okok toi ubıl nıbak nop yib agel ar amnak. Pen tap sapeb nıbak abe kin kib ke yib rek mideb ak, bin bi ognap nop eip pen pen ginimel rek ma lip, agil, bin bi okok magılsek tap sapeb ak, ak rek nep yib ne agel ar amnak.

⁵ Pen God tap sapeb nıbak nop niyebir kırıg gek, yib ne ke agek ar amek, God yib ne minim timel agil dap yapek, takin aknib ñin juıl omal adik gi dam aknib yigwu nab nıb ak (42) amnak.

⁶ Ne nig git, God nop ag juıl, yib nop minim timel agil, karip lim ne seb kab ar alan sijak ag juıl, ar alan sijak ne eip midebal okok kitrop ag juıl, gak.

⁷ Pen God tap sapeb nıbak nop niyebir kırıg gek, Krais bin bi ne okok eip pen pen git, ñag juıl, bin bi okok magılsek, wagın ke ke midebal rek, karip lim ke ke midebal rek, minim yib ke ke apal rek, wak ke ke lip rek, kitrop magılsek kodıl midek.

⁸ Bin bi lim dai ar wagın aul tigoñ tigoñ magılsek rek, tap sapeb nıbak yib ne agel ar amnigab. Pen bin bi okok, karip lim birarık ped okok ma gi lak ñin ak, God bin bi per komiñ nep midenigal buk nıb eyan yib kiri nu kil tikak okok nep, tap sapeb nıbak yib ne agel ar ma

amnigab. Buk nıbak, Sipsip ñilik ñag pak lel kimak ak buk ne me ak.

⁹ Nıbi bin bi gos timid midonimij okok minim nıb aul niyim!

¹⁰ Bin bi God miñ amnilan, agil, niyip okok, miñ amnigal.

Bin bi tu par kid dil piñ lel kimlanj, agil, niyip okok, tu par kid dil piñ lel kimnigal.

Nig ginigab rek, Krais bin bi ne okok, cin bin bi nokim alap ma yap pakin, agil, Krais minim tep ak niñ di kilis git, ageb rek nep git, Krais nop cig tep gitlig gi nep midenimel.

Tap sapeb alap sek lim dai nab eyan nıb apjakak

¹¹ Pen kauyan niyil niynek, tap sapeb rek alap sek lim dai nab eyan nıb bu agil apjakak. Kom ne omal ak, sipsip ñilik kom rek lak ak pen minim ne ak, toi ubıl rek agak.

¹² Ne tap sapeb ned nıb ak nop wög gi ñilig gi, bin bi karip lim okok magılsek minim kilis agil gek, tap sapeb ned nıb ned pis nep ñag pak lel bir gak rek lak ak pen kauyan millep gak nıbak nop yib agel ar amnak.

¹³ Tap sapeb kisen nıb ak tap ma gep rek git, tap niyep ma niyep rek git, gak. Bin bi niñ midel niyil git, ne gek, mab milanj seb kab ar alan nıb alap lim dai wagın eyan yowak.

¹⁴ Pen God ne tap sapeb kisen n̄ib n̄ibak n̄ijebir k̄irig gek, tap sapeb ned n̄ib udin yirik ne s̄ijak tap ma gep rek gek ak me, bin b̄i l̄im dai t̄igoj t̄igoj magilsek minim tom ne ak n̄in dilak. Tap sapeb kisen n̄ib ak bin b̄i okok k̄rop agek, k̄iri tap sapeb tu par kid di pis nep ñag pak l̄ilak ak pen kauyañ m̄ideb ak ȳib ne dap rannig, tap nop rek kaunan alap gi l̄ilak.

¹⁵ Pen God tap sapeb kisen n̄ib ak nop n̄ijebir k̄irig gek, tap kaunan tap sapeb ned n̄ib rek gi l̄ilak n̄ibak nop ake bad ak pīgek amek, komiñ l̄il, minim agil agak, "Yad bi k̄ib. Ȳib yad nep agem ar amnañ," agak. N̄ib agek, bin b̄i ȳib ne agel ar ma amnak okok magilsek agek k̄rop ñag pak l̄ilak.

¹⁶ Ne agek, bin b̄i ȳib m̄idek okok, bin b̄i ȳib ma m̄idek okok; bin b̄i mani konjai m̄idek okok, bin b̄i mani ma m̄idek okok; bin b̄i nag wög gelak okok, bin b̄i gos k̄iri ke wög gelak okok; k̄iri magilsek kil alap ñinmagil yipid kid ak aka aun beñ alan dilak.

¹⁷ Pen bin b̄i kil n̄ibak ma dilak okok, tap taunimel rek aka tap s̄ikim ginimel rek ma lak. Kil n̄ibak me, tap sapeb ak ȳib ne aka naba ne me ak.

¹⁸ Bin b̄i gos n̄in tep gīpal okok minim wagin n̄ibak piyo niñnimel rek lip. N̄in tep gīl me, tap sapeb n̄ibak naba ne wagin ak niñnigal. Naba n̄ibak, b̄i alap ȳib ne ak

m̄ideb. Naba n̄ibak me kagol kagol kagol (666).

14

Bin b̄i konjai nep k̄imep kisen n̄ib alap aglak

¹ Pen kauyañ n̄injil n̄ijnek, Sipsip Ñilik ak Saion D̄im gol alan ranlig m̄idek n̄inlig gi, bin b̄i wan hadred poti po tausan (144,000) okok nop eip m̄idelak. Bin b̄i ne eip m̄idelak n̄ib okok, aun beñ k̄iri alan ȳib ne ak abe, Nap ȳib ak abe ñu kil tik lel m̄idek.

² Pen minim alap seb kab ar alan s̄ijak n̄ib ñig s̄ij k̄ib piñjil gu agip rek aka timik gu parsek agip rek ak agek n̄ijnek. Minim n̄ibak, tap gita rek pakpal agip rek ak agak.

³ Pen bin b̄i wan hadred poti po tausan (144,000) n̄ib okok k̄iri sea kin ar s̄ijak adan midil, tap komiñ omal omal abe, b̄i minim tig bīlokep okok abe n̄in m̄idel n̄inlig gi, k̄iri k̄imep kisen n̄ib alap aglak. K̄imep kisen n̄ib n̄ibak, bin b̄i l̄im dai ar wagin aul n̄ib ognap niñnimel rek ma lak; bin b̄i wan hadred poti po tausan (144,000) God tau adik dak n̄ib okok nep k̄imep n̄ibak niñnimel rek lak.

⁴ Bī n̄ib okok k̄iri bin eip ma gī tapal; b̄i praj rek m̄idebal. Sipsip Ñilik ne akal ameb n̄injil, nop kisen gīpal. Krais k̄rop bin b̄i nab okok n̄ib tau adik d̄il, God nop abe, Sipsip Ñilik nop

abe kirop tap magıl ned pag
dopal rek nep ñak.

⁵ Mınım tom ognap ma
apal; tap si tap tımel ognap
ma gıpal.

*Ejol omal nokım mınım ag
ñıläk*

⁶ Pen kauyan ak nıñıl
nıñnek, ejol alap seb kab ar
sın epel ug gi ajlıg gi, bin bi
lım dai ar wagın aul, wak
ke ke lıp rek, wagın ke ke
midebal rek, mınım yıb ke
ke apal rek, karıp lım ke ke
midebal rek, Krais mınım
tep per middenigab ak kirop
ag ñıñig gak.

⁷ Sık kib agıl agak, “God
ne mınım kib agnígab ñin ak
bir owıp rek, God nop jel gek
pırıknımib. Bi Kib seb kab
ar alan, lım dai wagın aul,
ñig solwara, ñig kılam okok
magılsek gi lak ak, yıb ne ak
agem ar amnaŋ,” agak.

⁸ Ejol alap, ejol ned ak nop
kisen gılıg gi agak, “God gek
taun kib Babilon pıs nep ap
yap pakıp o! Bin bi Babilon
okok kiri bin si bi si
gił, gi tımel aknıb ke gel gel,
bin bi karıp lım tıgon tıgon
magılsek nıñıl niıt aknıb rek
nep gılak. Babilon ne ñig
wain kılıs ne ke ñıbil, bin
bi karıp lım ke ognap okok
kirop ñek ñıbel, ne giıp rek,
kiri ak rek nep saköl ñagek gi
tımel nep gılak,” agak.

⁹ Ejol alap pen, ejol ned
omal ak kirop kisen gił, sık
kib agıl agak, “Bin bi tap
sapeb ak yıb ne dap ranlıg gi,
tap kaunan nop rek nıñıl gi
lılak ak yıb ne dap ranlıg gi,

kıl ne ak aun beŋ alan aka
ñıñmagıl ar sıňak dıñigal
bin bi okok,

¹⁰ God nop mılık yıb
yapek, ñig wain sılek yıb
ak, kap kirop eyan pagek ap
ran jakek, ñek ñıñigal. Ejol
sıŋ okok abe, Sipsip Ñılık
ak abe nıñ mıdel nıñlıg gi,
kirop ag mab ke eyan ak
yokek, mab mılaŋ salpa sek
ak kirop yınek nıñlıg gi, wög
pak middenigal.

¹¹ Mab mılaŋ ak kirop
yınek nıñlıg gi, mab sıkim
niıtak tanıtl, gi damıl, per per
nep ap ranlıg gi middenigab.
Niıt ak, tap sapeb niıtak yıb
agel ar amnígab bin bi okok,
tap kaunan nop rek gılak
niıtak yıb agel ar amnígab
bin bi okok, yıb ne kıl niıtak
dıñigal bin bi okok, God
kirop pen yur kib yıb ak pıb
nab, kıslım eyan, per per
nep ñıñigab,” agak.

¹² Niıt gınıgab rek, Krais
bin bi ne okok ap yap ma
pakın, agıl, God Mınım ageb
rek nıñ dı wös gił, ageb rek
gił, Jisas nop cıg tep gılıg gi
nep middenimel.

¹³ Pen mınım alap seb
kab ar alan niıt yıp agak,
“Mınım agníg gebin aul nu
kıl tıknımın. Mıñi mıker giıp
ñin aul, bin bi Bi Kib nop
nıñ dı kımnıgal okok, mıñ
mıñ gınıgali,” agak. Agek,
God Kaun ne agak, “Nıñıd
yıb. Kiri mıker dılıg gi wög
koslam gi midebal rek, kiri
ake lıl, mıñ mıñ gılıg gi
middenigal,” agak.

Tap magıl wög lım dai aul

pok gip

¹⁴ Pen yad nijnek, bi ni rek bi alap, seb ti bad ar sijak bisig midek. Nabic cög ne alan, kab gol dil usajil bad gilak alap tol gil, tu agon gilopi rek gogeb gip tu kid yib wid magil tik dopal rek alap dil midek.

¹⁵ Pen ejol alap, God sobok gep karip nilik migan eyan nib apil, bi seb ti bad ar sijak bisig midek ak nop sik kib agil agak, "Lim dai wagin ar eyan wid magil okok bir pok gip. Wid tik dowep nin ak owip rek, tu agon gilopi rek nak nibak dil, tik dap mogim gan," agak.

¹⁶ Agek, bi seb ti bad ar sijak bisig midek ak, tu agon gilopi rek ne ak di tib gi rik marik gil, wid magil lim dai wagin ar okok tanek okok magilsek tib gi rik marik gi dap mogim gak.

¹⁷ Ejol alap pen God sobok gep karip nilik migan seb kab ar alan sijak nib sön owak. Ne ak rek nep tu agon gilopi rek alap dil midek.

¹⁸ Won nibak nep, ejol mab milan kod midek ak, God nop tap sobok gep bid ar sijak nib apil, ejol tu agon gilopi rek dil midek ak nop sik kib agil agak, "Wain magil lim dai ar eyan nib okok pok gip rek, tu agon gilopi rek nak ak di wain magil magilsek tik dap mogim gan," agak.

* **14:20:** Grik minim agil 1,600 stadia

¹⁹ Nib agek, ejol nibak, tu agon gilopi rek ne ak di tib gi rik marik gil, wain magil okok tik dam, God nop milik yapek wain magil tau cib jakep kau migan ak yokak. Kau nibak God bin bi gi timel gipal okok krop pen yur ninim rek mideb.

²⁰ Wain magil tau cib jakep kau migan nibak taun kib mis ken midek. Wain magil migan nibak yokek, tau cib jakel nijlig gi, lakañ ak tan ap ran jakil, nig ulik kib ap yowip rek, u ag ap yaplig gi, kilomita aknib nin juil ajip pis adan (300)* rek amnak. Lakañ ulik kib nibak kaj hos nabic ar pelok mideb rek ak nep ar pelok amek.

15

Ejol okok genigal, miker kib ke ke aknib ar onid ak ginigab

¹ Pen tap ke kisen nib nijil wal agep rek alap sek, seb kab nab si epel gak nijnek. Miker aknib ar onid okok gek, God nop milik yib yowip ak pis nep dai junigab, agil, ejol ne aknib ar onid okok krop agek, miker kib nib okok dapil lim dai wagin aul onig gelak.

² Pen wagin nib sijak nijnek, nig cob glas rek alap mab milan sek ulik malik gil sijak midek. Bin bi tap sapeb yib naba mideb tap ak abe, tap kaunan nop rek gilak ak abe eip pen pen gil win gilak okok, gol nib sijak

warık mìdelak. God kìrop tap gita rek ke ke ñek,

³ bì Mosis God nop wög gi ñoligip mìnım ak abe, Sipsip Ñilik mìnım ak abe aglig gi, kìmep aglig gi aglak,

"God, nak Bì Kìb kìlis aknìb ke sek,

tap tari gìnigain agnigan, gìnigan.

Nak kinj bì kìb karıp lìm okok magilsek,

Kinj kiri mìdeban ak, per per yipid gi,

ñijid rek nep giyan.

⁴ Bin bì magilsek nep ñijil kaun dinigal.

Nak nokim nep sìnj mìdeban.

Nep, Bì Kìb, agıl,

yib nep agel ar amnigab.

Nak nag yipid gi ar ak nep gi tep giyan ak ñijil,

bin bì karıp lìm okok nìb okok nìb magilsek apıl nep sobok gìnigal," aglak.

⁵ Pen yad kauyan ñijil ñijnek, God nop sobok gep sel karıp sìjak Karıp Ñilik Mìgan Komıñ Tep Ke Yib ak kijon yikil mìdek.

⁶ Pen ejol aknìb ar onjìd ak, bin bì lìm dai ar wagın aul okok kìrop mìker kìb aknìb ar onjìd ñinig, God sobok gep karıp ñilik mìgan eyan nìb söy olak. Ejol nìb okok, walij tìd tep mìmelik gak okok nep lìl, sìb nag kab gol dìl gìlak okok pabił nab sìjak pog lìl olak.

⁷ Tap komıñ omal omal nìb okok nokim alap apıl ejol aknìb ar onjìd okok kìrop kinañ kab gol dìl gìlak ke ke

ñak. Kinañ mìgan nìb okok, Bì Kìb per per mìdenigab ak, bin bì gi tìmel gel God kìrop mìlik kal ñijil mìker ñinigab ak ap ran jakıl mìdek.

⁸ God melik tep ke ne ak abe, kìlis tìmel ne ak abe gek, sìkim kìb yib God sobok gep karıp nìbak ap ran jakıl mìdek. Bin bì alap sobok gep karıp nìbak ñilik mìgan amnìmel rek ma lak. Ejol aknìb ar onjìd ak, mìker kìb aknìb ar onjìd bin bì ñinig gelak okok ñi saknigal ak nep, kisen karıp ñilik mìgan nìbak amnìmel rek lìningab.

16

Ejol mìker kìb aknìb ar onjìd okok di dolak

¹ Pen yad ñijnek, mìnım alap God sobok gep karıp ñilik mìgan eyan nìb ejol aknìb ar onjìd okok kìrop sìk kìb agıl agak, "Bin bì gi tìmel gel God kìrop mìlik kal ñijil mìker ñinigab ak, kinañ aknìb ar onjìd kajon alan ap ran jakıl mìdeb okok, dam lìm ar eyan sonj gem amnan," agak.

² Nìb agek, ejol ned ak kinañ ne dam lìm ar eyan sonj gek, bin bì tap sapeb kìl ak dìl, tap kaunan nop rek gìlak sobok gelak okok, kìrop soi sapeb yur kìb dep okok lak.

³ Ejol yigwu nab nìb ak, kinañ ne dam ñig solwara ar ak sonj gek, ñig solwara ak, bì kìmbal lakañ ak rek lìl, tap ñig solwara nab nìb okok

m̄idelak okok, maḡlsekkim k̄im saklak.

⁴ Ejol ȳigwu nokim n̄ib ak, k̄inan ne dam, n̄ig k̄ilam juip okok abe n̄ig yokop ap yowip ar okok abe son gek, n̄ig okok maḡlsekk lakañ lak.

⁵ Pen ejol n̄ig maḡlsekk kod m̄ideb ak agak,

“Nak Bi Siñ.

Nak birarik ped okok m̄ideligipan; nak miñi ak rek nep m̄ideban.

Nak minim tig bilok tep ȳib gił,

k̄rop niñ yipid gił n̄ig giñpan.

⁶ Bin biñ n̄ib okok nep me, bin biñ nak okok k̄rop ñag pak l̄il,

biñ minim nak agep okok k̄rop ñag pak l̄il gel,

lakañ kiri yowak ak me,

nak k̄rop pen ak rek nep lakañ ñek ñibebal ak,

kiri ke gił d̄ipal me ak,” agak.

⁷ N̄ib agek, minim alap God nop tap sobok gep biñ ar siñak n̄ib agak,

“God Bi Kib k̄ilis timel ke ȳib,

nak minim tig bilok tep ȳib gił,

k̄rop niñ yipid gił n̄ig giñpan,” agak.

⁸ Ejol ȳigwu par ak, k̄inan ne ak dam piñ ak nop son gek, bin biñ okok k̄rop piñ kal ȳib niñniñ rekk lak.

⁹ Kal ȳib niñiñ, k̄rop tapin yñak ak pen tap si tap timel gelak ak, tari ḡinig n̄ig giñpin, agiñ, kiriñ gił, mid tep gił,

God ȳib ne agel ar ma amnak. God ciñop miñker ñeb ak, agiñ, nop ag julak.

¹⁰⁻¹¹ Ejol mamid alan, k̄inan ne ak dam tap saeb sea kiñ ne ar siñak son gek, bin biñ ne kod m̄idek nab siñak dai k̄isl̄im gak. Soi saeb liñ, yur kib gek, aleb su riñbik gelak ak pen tap si tap timel gelak ak, tari ḡinig n̄ig giñpin, agiñ, ma kiriñ giłak; giñlig giñ nep m̄idiñ, God seb kab ar alan siñak m̄ideb ak nop ag julak.

¹² Ejol kagol onid ak, biñ kiñ karip lim piñ apeb okok n̄ib onigal, agiñ, k̄inan ne ak dam n̄ig kib ȳib Yupretis son gek, n̄ig n̄ibak piñ nep m̄ilep gak.

¹³ N̄ig gek niñlig giñ, kiyob niñlik omal nokim as omal nokim rek lek niñnek. Alap toi ubil meg miñgan ne siñak n̄ib apjakak; alap tap saeb meg miñgan ne siñak n̄ib apjakak; alap biñ God minim agebin agiñ minim esek nep agiñ ak meg miñgan ne siñak n̄ib apjakak.

¹⁴ Kiyob niñlik n̄ib okok tap ma gep rek ḡinimel rek lak. Kiri amil kiñ karip lim ke ke tigon tigon kod m̄idebal okok maḡlsekk poñ dil dap mogim gił, God Bi k̄ilis ke sek ñin kib ne ag lak n̄ibak, pen pen ḡinigal.

¹⁵ “Niñ tep ḡinimib! Yad onig gebin ak, biñ tap si dep okok ma niñ m̄idebal won ak nep apal rek ak onigain! N̄ib ak me, bin biñ wiñin ma kiniñ, walij yim tep gił m̄idenigal okok miñ miñ ḡinigal; magiñ

nep okok ajel, kîrop nabîn ma gînîgab!"

¹⁶ Pen kîyob ñîlîk nîb okok, bî kinj karîp lîm ke ke okok nîb kîrop poj dîl dap mogîm gîlak; karîp lîm dap mogîm gîlak nîbak Hibrû mînîm agîl Amagedon apal.

¹⁷ Ejol ar onjîd ak, kînanj ne ak sonj gak nab nep ar alanj okok. Sonj gek, mînîm alap sea kinj God sobok gep karîp ñîlîk mîgan eyan nîb sîk kîb agîl agak, "Dai juîp," agak.

¹⁸ Nîb agek nînîlîg gi, tîmîk agîl gu gek amek nînîlîg gi, añîm añîm dîlîg gi kasîn magîl bol okok ap yap pakîl, monmon kîb yîb bin bî lîm dai ar wagîn aul ned ma nînîlîgîpal rek alap owak.

¹⁹ Monmon kîb yîb nîbak dîl, taun kîb yîb Babilon ak pok gîl, asîk lîlîg gi dai omal nokîm lîl, taun kîb karîp lîm ke ke okok karîp tap okok tîg ju pag jîsîpîk masîpîk gebin, agîl, kosîl masîl gak. Gak nîbak, God ne mîlîk kal nînîl, Babilon bin bî gôlîgîpal ak saköl ma gîl, kîrop ñîg sîlek kap tîb alanj ap ran jakak ak ñek ñînîlak.

²⁰ Pen karîp lîm sîkol ñîg tîb kîs kîs gak okok abe, karîp lîm yîrîk okok abe, pîs nep kîr gak.

²¹ Mîker kîb yîb ak me, mîñab nogob magîl kîb yîb okok, won nokîm nokîm ñîn juîl omal adîk gi dam aknîb wajrem alanj (50) kilo rek, seb kab ar alanj nîb yapîl, bin bî okok kîrop tapîn nep pakak. Kîrop tapîn nep

pakek God nop pîs nep ag julak.

17

Bî si dep bin ak yur kîb dînîgab

¹ Ejol aknîb ar onjîd mîker ke ke dolak okok, alap apîl yîp agak, "Sînjaul apek, nep tap alap yomen nînjan! God genîgab bî si dep bin tîmel yîb ak pen yur kîb dînîg geb. Taun kîb yîb ñîg konjai nep ulep sînjaq mîdeb ak nep agebin.

² Bî kinj karîp lîm ke ke mîdebal okok, bî si dep bin nîbak eip gi ajlîg gi, bin bî lîm dai ar wagîn aul yokop okok ak rek nep, tap si tap tîmel ne gîp ak kîrop ñîg wain ne ñek ñîbel, kîrop saköl ñagîp," agak.

³ Pen God Kaun ak yîp gonj lek nînîlîg gi, ejol ak yîp dam mîñ mab kab nep mîdeb nab okok dad amek nînnek, bin alap, tap sapeb lakañ alap ar alanj bisîg mîdek. Tap sapeb nîbak, mîb gonj pînbak ne sînjaq, yîb God nop ag juep konjai yîb nep ñu kîl tîk lel mîdek. Nabîc cög ne aknîb ar onjîd ak lîl, kom aknîb wajrem alanj lîl gak.

⁴ Pen bin nînnek nîbak, walîj lakañ bin kîb lîpal rek lîl, kab gol konjai nep, kab tep tep mani kîb tauep konjai nep, magîl kolîm sîkol kîbap mîlep rek tîd gîp "pöl" apal ak konjai nep, mîb gonj ne ak magîsek tîb kadîg lek, melîk melîk gîlîg gi mîdek. Kap kab gol dîl gîlak alap dî

midek. Kap migan nib eyan, bi eip si git tap si acir timel yib gek okok kajon alan ap ran jakil midek.

⁵ Aun bej ne alan minim we git midoligip alap nu kil tiklak:

TAUN KIB YIB BABILON AK,
BIN SI BI SI GI AJPAL OKOK
ABE, BIN BI NAG TIMEL YIB
GIPAL OKOK ABE, BIN

NONIM KIRI ME AK.

⁶ Pen yad niynek, bin nibak, bin bi Jisas niy dil minim tep ne misen ag nelak kiroc nag pak lila bin bi okok, lakan kiroc nig wain rek nibil sakol nagit midek.

Gak nibak niyil, pak ju dil gos par li midenek.

⁷ Pen ejol nibak yip agak, "Tari ginig pak ju dil gos par rap lipan? Tap saeb nabic aknib ar onid lili, kom aknib wajrem alan lili gip tap nibak abe, bi si dep bin tap saeb ar alan bisig ajeb ak abe, minim wagin ak nep ag niniagal.

⁸ Tap saeb niyeban nibak, ned midoligip, miini ma mideb, pen ulep mideb, ne kau migan kirin ma juip eyan nib apenigab, God gek pis nep kiri ginigab. God karip lim birarik ped okok ma gi lak nin ak, bin bi lim dai ar wagin aul midebal kiroc dinigain agit gos niyak bin bi okok, yib kiroc nu kil tikak buk ne eyan. Pen bin bi yib kiroc nu kil ma tikak okok, tap saeb nibak kauyan midenigab ak niyil, wal yib agnigal. Tari ginig: ne ned midoligip, miini ma

mideb, pen kisen kauyan midenigab.

⁹ "Minim nib okok niy tep git nep me, niyngal. Tap saeb nabic ne aknib ar onid mideb niyesan ak, minim wagin ar omal mideb. Nabic aknib ar onid nib okok, dim aknib ar onid bin nibak bisig mideb okok me.

¹⁰ Pen nabic aknib ar onid nib okok, kin aknib ar onid okok me. Kin nib okok, aknib mamid alan kin midil bir kiplak, pen miini kagol onid ak ne kin mideb. Kin ar onid ak kisen onig geb. Pen apenigab ak, sikol won alap nep midenigab.

¹¹ Pen tap saeb ned midoligip, miini ma mideb ak, ne ke kin jit onid ak onigab. Ne me, kin aknib ar onid okok nib bi alap. God gek ne pis nep ap yap paknigab.

¹² Pen kom aknib wajrem alan niyesan okok, kin aknib wajrem alan. Kiri miini kin ma midebal pen kisen God gek kiri aua nokim alap nep kin midil, tap saeb ak eip wog git, bin bi okok kod midenigal.

¹³ Kiri gos ar nokim niyil, tap saeb ak nop agel, ne kau kiroc ak dil, bin bi okok kiroc kod midenigab.

¹⁴ Kin nib okok, Sipsip Nilik ak eip pen pen ginigal ak pen ne bi kib okok magilsek Bi Kib kiri midil, kin okok magilsek Kin kiri mideb rek, nop nag pak linimel rek ma lip. Bin bi ne

ke sîk agîl dîp okok, nop cîg
gîlîg gi nep mîdenîgal rek,
ne eip kin nîb okok gel pîs
nep ap yap paknîgal,” agak.

¹⁵ Pen ejol nîbak yîp agak,
“Ñîg okok bî si dep bin
bîsig mîdosîp nîjesan ñîg
nîb okok, bin bî wak ke ke lîl,
mînîm yîb ke ke agîl, karîp
lîm ke ke mîdebal okok me.

¹⁶ Kom aknîb wajrem alanj
nîjesan okok abe, tap sapeb
nîjesan ak abe, bî si dep
bin ak nop mîlîk kal yîb
nînjîl, tap ne okok magîlsek
pîli gi denîgal ak me, magîl
nep mîdenîgab. Pen mîb
goj ne ak ñîbil, dai dai
mîdenîgab okok dagîlel yîn
sîbok amnîgab.

¹⁷ Tari gînîg: God kîrop
gos ñek, gos ar nokîm nînjîl,
tap sapeb ak nop agek, kau
kîri ak dîl gek amek me, God
gînîgab agîl ag lak rek nep
gînîgab.

¹⁸ Pen bî si dep bin nîjesan
nîbak, ne me taun kîb yîb
kinj ke ke okok magîlsek kod
mîdeb taun kîb nîbak,” agak.

18

Babilon ap yap paknîg geb

¹ Pen dai nînjîl nînjek, ejol
alap sek seb kab ar alanj nîb
aposîp. Ejol nîbak, God ag
lek bî kîb yîb mîdek. Seb kab
ar alanj nîb apîl, melîk tep
ne ak gek, lîm dai wagîn aul
magîlsek melîk gek.

² Ejol nîbak apîl sîk kîb
agîl agak,
“God gek taun kîb yîb Ba-
bilon pîs nep ap yap
pakîp o!

Pîs nep ap yap pakîp o!
God gek taun kîb nîbak, bin
bî alap ma mîdeb yîb;
kîjeki kîyob ñîlîk yakîr
tîmel okok nep mîdeb
e.

³ Tari gînîg: bin bî Babilon
okok kîri bin si bî si
gîl,

gi tîmel aknîb ke gel gel,
bin bî karîp lîm ke ke okok
magîlsek nînjîl,
nîb aknîb rek nep gîpal.

Babilon ne ñîg wain kîlis ne
ke ñîbil,

bin bî karîp lîm ke og-
nap okok kîrop ñek
ñîbel,

ne gîp rek, kîri ak rek nep
sakol ñagîl gi tîmel nep
gîpal.

Kinj lîm dai ar wagîn aul
okok,
ne eip gi ajîl, gi tîmel
nep gîpal.

Pen ne tap tep tep okok
dînîm agîl per gos
nînjîp rek,
bî lîm dai ar wagîn aul
tap sîkim gîpal okok
mani kîb dîpal,” agak.

⁴ Pen yad nînjek, mînîm
alap sek seb kab ar alanj nîb
agak,

“Bin bî yad Babilon
mîdebîm okok, taun
nîbak mis ar amîl,
Babilon kai eip ulîk ma
gînîmîb.

Tap si tap tîmel kîri gîpal
okok, nîbi eip ma
gînîmîb.

Yur kîb kîri dînîg gebal
ak, nîbi ak rek nep ma
dînîmîb.

⁵ Tap si tap t̄imel ḡipal gac ak,
tap asmen k̄ib rek am
am
k̄ib ȳib ap ran amnak
seb kab ar alanj.

God n̄iñil k̄iri tap si tap t̄imel
ḡipal ak
gos n̄iñlig ḡi m̄ideb.

⁶ Babilon ne bin b̄i ognap
k̄rop ḡi t̄imel ḡip rek
ak,
nak pen nop ak rek nep
ḡi t̄imel ḡinim̄in.

Pen Babilon ne bin b̄i ognap
k̄rop ḡi t̄imel ḡip rek
nep mer;
nop pen ḡi t̄imel ke ȳib
ḡinim̄in.

Babilon ne bin b̄i ognap
k̄rop n̄ig silek n̄ib rek
mer;
nop pen n̄ig silek ke ȳib
kap ne soñ ḡil nop ñek
ñiñim̄inj.

⁷ Tap konjai nep dñim̄, agil,
ȳib ne ke dap ranib
rek ak,
nop pen yur mab aknib
ke ȳib ñek, ȳim̄ig ȳib
ḡinim̄inj.

Gos ne ke n̄iñil agip,
'Yad bin kwin s̄injaul
b̄isig m̄idebin.'

Yad bin kanjil ma m̄idebin;
m̄iker ognap ȳip
dñim̄inj rek ma l̄ip,
agip.

⁸ N̄ib agip ak
pen God B̄i K̄ib
nop minim̄ k̄ib agil yur
ñiñigab ak,
b̄i k̄ilis aknib ke ȳib
m̄ideb.
God B̄i K̄ib ne gek, ñin nokim̄
alap nep miñak k̄ib
ḡinigab;

s̄il k̄ib agnigab; tap
magil ma piñigab,
yuan k̄ib ḡinigab.

Pen God B̄i K̄ib ne gek,
Babilon mab milanj
yap yin sibok n̄ib
amniñab.

⁹ "Babilon mab yinil sikim̄
ap ranek n̄iñlig ḡi, kiñ karip
lim ke okok n̄ib bin n̄ibak eip
ḡi ajoligipal okok yim̄ig gek
s̄il agnigal.

¹⁰ Bin ak nop yur mab ke
yib ḡinigab n̄ibak, cinop ak
rek nep ḡinim̄inj rek lip, agil,
ke ke sij adanj midil s̄il agil
agnigal,

'Mer e! Mer e! Taun kib ke
yib e!'

Babilon taun kib k̄ilis ke
yib e!

Nak aua nokim̄ alap nep
minim̄ kib n̄iñil,
pen yur kib dil pis
nep ap yap pakpan,
agnigal.

¹¹ "Pen taun kib n̄ibak ap
yap paknigab rek, b̄i tap
sikim̄ goligipal okok, miñi
bin b̄i okok tap cinop ma
taunigal, agil, yim̄ig gek s̄il
agnigal.

¹² Tap k̄iri n̄ib okok me,
kab gol, kab silpa, kab sikol
tep tep ke ke mani kib
tauep, magil kolim̄ sikol
kibap millep rek tid gip 'pol'
apal ak; laplap tep yib tap
'linin' apal ak tik dam pak
ñag dör goligipal ak, laplap
mik, laplap lakañ, laplap
kobkaunañ cib nag rek di
ñag dör gil 'silk' apal ak; mab
ki tep owep ke ke okok; kaj
elepad meg kib dil tap ke
ke konjai nep goligipal okok;

mab bog tep tep mani kib
tauep tap ke ke konjai nep
göligipal okok; tap ain rek
'brons' apal ak, ain ak, kab
'mabil' apal ak dil tap ke ke
konjai nep göligipal okok;

¹³ tap ki tep owep n̄ig
ke ke okok, paua ke ke
okok 'sinam̄in' ak, 'spais' ak,
'yinsens' ak, 'mö' ak, 'praginsens'
ak; n̄ig wain abe,
olip wel abe; wid magil abe,
plaua abe; kaj kau abe sipsip
abe; kaj hos abe, tap kaj
hos non gel lip gi dad ajpal
okok abe; bin bi krop tau
dapəl nag wög göligipal okok
abe, bin bi eip pen pen gil
krop nag li dapəl nag wög
göligipal okok abe. Tap kiri
sikim göligipal nib okok me
ak.

¹⁴ "Pen bi tap sikim
göligipal okok Babilon nop
agnigal, 'Mib gon nak gos
gip tap tep tep nak okok
magilsek dai kır gip. Kab
gol, silpa, mani, tap tep ke ke
konjai nep nak ak magilsek
bir kır gip. Kisen kauyan
ma dinigal,' agnigal.

¹⁵ "Bi Babilon sinjak tap
okok sikim gil mani kib
döligipal bi okok, Babilon ak
nop yur mab ke yib ginigab
nibak, cinop ak rek nep
ginimij rek lip, agil, ke ke
sinj adan midil yimig gek sil
aglig gi

¹⁶ agnigal,

'Mer e! Mer e!

Taun kib ke yib e!

Taun kib kil tep nibaul, walij
tep tep,

laplap tep yib linin
tik dam pak n̄ag dör
göligipal ak,
laplap mik, laplap lakan dil,
tib kadig li midoligip;
kab gol, kab sikol tep tep
ke ke mani kib tauep,
magil kolim sikol kibap
milep rek tid gip "pol"
opal ak dil,
tib kadig li midoligip.

¹⁷ Pen miñi aua nokim alap
nep tap tep tep ne nib
okok
magilsek bir pis nep kir
gip, agnigal.

"Nig magob kapten okok
abe, bi wög gep kirri okok
abe, bin bi nig magob ar
ajpal okok abe, bin bi nig
magob tap kako di sikim
gipal okok abe, magilsek ke
ke sinj adan midenigal.

¹⁸ Ke ke sinj adan midil,
taun kib nibak mab yinil
sikim kib silpil amenigab
ak ninjil agnigal, 'Taun kilis
ke yib aul rek alap ned ma
midoligip e!' agnigal.

¹⁹ Kirri silkil dil, nabic ar
kirri alan di yoklig gi yoklig
gi agnigal,

'Mer e! Mer e! Babilon taun
kib kilis ke yib e!

Babilon ne midek ninjlig
gi, kab gol, kab silpa,
mani,

tap tep tep mani kib tauep
tap okok ke ke konjai
nep midek,

nig magob ajlig gi, mani
konjai nep dipin ak,
pen miñi aua nokim alap
nep tap tep ne nib
okok

magılsek bir pı̄s nep kır
gıp,’ agnı̄gal.

20 “Pen God ne gek Babilon
pı̄s nep pag jı̄sı̄pık
ması̄pık gī yap mı̄deb
ak,
nı̄bi seb kab ar alan
mı̄debım okok
paj agı̄l wobi yal yal agı̄l mı̄ñ
mı̄ñ gını̄mı̄b!

God gek, bı̄ si dep bin
nı̄bak pı̄s nep ap yap
pakıp ak,

nı̄bi Krais bin bı̄ ne mı̄debım
okok abe,
Krais mı̄nım tep ne dad
ameb bı̄ okok abe,
God mı̄nım agep bı̄ okok abe,
nı̄bi wobi yal yal agı̄l
mı̄ñ mı̄ñ gını̄mı̄b!

Ne nı̄bep gī tı̄mel gıp ak
nı̄ñıl,
God ne nop mı̄nım kı̄b
agı̄l,
nop pen yur kı̄b yı̄b nı̄b
me ak,” agak.

21 Pen magıl nı̄bak, ejol
kılı̄s ke yı̄b alap, kab kı̄b yı̄b
wid magıl pak cı̄b jakıl plaua
gıpal kab ak rek alap dı̄ nı̄g
solwara nab sı̄ňak dı̄ yokıl
agak,

“Nı̄g aknı̄b rek nep taun kı̄b
ke yı̄b Babilon
tı̄g wal gī yokel kı̄sen
bin bı̄ kauyań ma
nı̄ñı̄gal.

22 Babilon bin bı̄ mı̄ñ mı̄ñ
gılı̄g gī, tap gita rek
paklı̄g gī,
gaub paklı̄g gī, akıl
magıl pı̄glı̄g gī, ma
midenı̄gal.

Wög ar ke ke gıpal rek ak, ma
gını̄gal.

Wid magıl pak cı̄b jakıl
plaua gıpal rek ak, ma
gını̄gal.

23 Bin bı̄ lam melik taun kı̄b
nab nı̄bak kauyań ma
nı̄ñı̄gal.

Bin bı̄ ñel dıl, ber mal
mı̄dıl, mı̄ñ mı̄ñ gīl, ma
gını̄gal.

Bin bı̄ nak sı̄kim göligıpal
okok amıl,
karıp lı̄m ke ke okok bı̄
kı̄b yı̄b mı̄delak.

Pen bin bı̄ nak kı̄j wanam gīl,
mı̄nım esek agı̄l gel,
bin bı̄ karıp lı̄m ke ke
okok
nı̄ñıl magılsek kı̄sen gīl,
nı̄g aknı̄b rek nep gī
tı̄mel göligıpal.

24 “Babilon bin bı̄ okok nep,
God mı̄nım agep bı̄ ne
okok kı̄rop ñı̄ag pak lı̄l,
bin bı̄ ne okok kı̄rop ñı̄ag
pak lı̄l, göligıpal.

Bin bı̄ lı̄m dai ar wagın aul
ñı̄ag pak lı̄pal bin bı̄
okok magılsek Babilon
wagın ne gek nı̄g gak.
Nı̄g gıp rek, God nop pen
yur kı̄b yı̄b ak nı̄b,”
agak.

19

¹ Ejol kılı̄s ke yı̄b ak mı̄nım
nı̄bak ag dai juek nı̄ñı̄g gī
yad gu kı̄b yı̄b peyīg nı̄ñek.
Gu nı̄bak, bin bı̄ konjai nep
seb kab ar alan mı̄ñ mı̄ñ
gılı̄g gī, meg mı̄gan dap ranıl
aglak,

“God yı̄b ne agon ar amnań!
God cın nep bin bı̄ dı̄
komı̄j yokeb.

God cın nep melik tep ke sek
mı̄deb.

God cın nep bı kılıs ke
yıb mıdeb.

² God cın mìnım kıb agıl,
mìnım tıg bılok tep
gıl,

bin bı okok kırop pen
yıpıd gıl nep nıb.

Bı si dep bin tımel yıb nıbak,
bı si dıl eip gı ajıl gek,
bin bı karıp lım ke ke okok
nıb apıl,

ne gek ak nıñıl, nıg
aknıb rek nep gı tımel
gölögipal.

Bin nıbak ne God bin bı nop
wög gölögipal okok
nıag pák lak ak me,

God ne nop mìnım kıb
agıl pen yur kıb nıb,”
aglak.

³ Nıb agıl, kauyan meg
mıgan dap ranıl aglak,

“God yıb ne agon ar amnañ!

Taun kıb ke yıb Babilon
yıñ sıkim gıl,
sıkim ak per per nep ap
rannıgab,” aglak.

⁴ Nıb agelak, bı mìnım tıg
bılokep nıñ juıl nokım alap
adık gı dam yıgwu par alan
(24) okok abe, tap komıñ
omal omal okok abe, God
sea kiñ ar bısig mıdek wagın
sıñak kogım yımlı kıyan gıl
aglak,

“Nıñıd yıb!

God yıb ne agon ar amnañ!” aglak.

⁵ Nıb agelak, mìnım alap
sea kiñ mıdek sıñak alan nıb
agıl agak,

“Nıbi bin bı tam okok abe,
bin bı gep okok abe,
God cın nop wög gıl nop
pırıkpım okok

magılsek yıb ne agem ar
amnañ,” agak.

*Krais bin bı ne okok kırop
dı karıp lım ne amek, mìn
mìn gınigal*

⁶ Pen won ak yad gu kıb
yıb alap, nıg sıj pıñıl agıp rek
aka tımkı agek parsek ameb
ak rek, peyiğ nıñnek. Gu
nıbak, bin bı konjai yıb nep
meg mıgan dap ranıl aglak,
“God yıb ne agon ar amnañ!

God Bı Kıb cın ak Bı kılıs
ke yıb.

Ne Kiñ müdıl bin bı okok
kırop magılsek kod
mıdeb.

⁷ Nıb ak, tep gek nıñlıg gı
mìn mìn gın;

God ne Bı kılıs ke yıb
mıdeb ak nıñıl,
yıb ne agon ar amnañ.

Tari gınig: Sipsip Nılkı ak
bin ne dıñıgab nıñ ak
bır owıp rek,
bin ak karıp ne amniç,
tap gı jıñ gılıg gı
mıdeb.

⁸ Linın dıl walıj sıj tıd
mımeliç gılıg gı
mıdeb alap,

God bin ne nop nıek
yımıb,” aglak.

Linın walıj tep nıbak wagın
ak, God bin bı ne gı tep gıpal
nıb okok me ak.

⁹ Pen ejol nıbak yıp agak,
“God mìnım nıñıd yıb ageb
ak, mìnım ne ognap agen nı
kıl tıknımın. Ne ageb, ‘Bin bı
Sipsip Nılkı ak sık agek amıl
ne eip tap kıb nıñıgal bin
bı okok mìn mìn yıb gınigal,’
ageb” agak.

10 Pen ejol nıbak nıb agek, yad tob wagın ne sıňak kogım yımıl, nop sobok gınım, agnek ak pen yıp agak, "Nak nıg ma gınımın! God nop nokım nep sobok gınımın. Nak abe, ai mam nak okok abe, Jisas mınım tep ne ak nıñ dıl ageb rek gıpım rek ak, yad ak rek nep bı God nop wög gi ñeb bı alap midebin. Jisas mınım nıñjıd ag mısen lıp mınım tep ak nep dıl, God mınım agep bı ne okok mınım apal," agak.

Krais kaj hos tıd ar alan bisig gił ajek

11 Pen won ak nıñnek, seb kab ar alan mıgan yıkak nıñjıl Bı alap kaj hos tıd alap ar sıňak bisig midek. Bı kaj hos ar bisig midek Bı nıbak, yıp ne omal: yıp ne alap Cıg Gıp, yıp alap Yıpıd Gił. Ne bin bı okok kırop mınım kıb agıł, mınım tıg bılok tep gił, pen yur ñıb ak, abramek ma ñıb, gıpal gıpal rek nep nıñjıl ñıb. Nıg aknıb rek nep ak, bin bı okok eip pen pen gił ñag yık yokıp ak, gos nıñ tep gił, mınım tıg bılok tep gił, pen pen gił ñag yık yokıp.

12 Uđin ne ak mab mılan rek. Kinj tol gıpal usajıl bad konjai nep nabıc ar ne alan lek mideb. Mıb gonj ne sıňak yıp alap mideb. Pen yıp nıbak, bin bı ognap ma nıpal; ne ke nep nıñıp.

13 Walıj yım mideb ak, lakań tım lek lakań sek mideb. Pen yıp ne ak, "God Mınım."

14 Ami Bı seb kab ar alan sıňak nıb okok, walıj tıd kaig tep yıp par ke ke lıl, kaj hos tıd ar okok ke ke bisig gił, nop kisen giłak.

15 Meg mıgan ne eyan, tu par kıd yıp alap apjakak. Tu par kıd nıbak dıl, bin bı karıp lım ke ke okok eip pen pen gił ñag pak lıl, ain yır par alap dıl, kırop kod middenıgab. Pen God ag lak nıñ nıbak, God Bı Kıb, Bı kılıs ke yıp ak, bin bı gi timel gił nop yo nıpal okok kırop mılık kal yıp nıñjıl, wain magıl rek dıl, God wain magıl tau cıb jakep kau mıgan ak yokıl, Bı kaj hos tıd ar bisig mideb nıbak kırop pak cıb jaknıgab.

16 Pen walıj par ne ak abe, tob male ne ak abe, yıp alap nı kıl tıklak mideb:

**KIN OKOK KIRI AK, BI
KIB OKOK BI KIB KIRI AK**

17 Pen yad nıñnek, ejol alap pıb nab sıňak alan warık midek nınlıg gi, yakır ug gi ajelak okok kırop sık kıb agıł agak, "God nıbep tap magıl kıb nıñig geb ak, magılsek apıl mogım gitm!

18 Apıl, kinj okok mıb gonj kırop ñıbıl, ami bı kod mideb bı kıb okok mıb gonj kırop ñıbıl, ami bı kılıs okok mıb gonj kırop ñıbıl, kaj hos okok mıb gonj ñıbıl, bı kaj hos dad ajpal okok mıb gonj kırop ñıbıl, gınımıb. Pen bin bı nag wög gıpal okok, bin bı gos kıri ke wög gıpal okok, bin bı yıp kıb mideb okok, bin bı yıp ma mideb okok magılsek, mıb gonj kırop

ñiñnígabím,” agak.

¹⁹ Pen won ak niñnek, tap sapeb ak abe, kiñ lím dai wagín aul ke okok níb okok níb abe, Bi kaj hos tíd dí ajip ak eip, ami bi ne okok eip pen pen gíniñ, ami bi kíri okok dap mogím gílak.

²⁰ Níg gelak ak pen Bi hos tíd dí ajek ak, tap sapeb ak abe, bi ne bin bi okok kírop miñim esek agíl tap ma rek goligíp ak abe, kírop mal dí cíci líl, mab miñan salpa sek yín miñeb cób eyan yokak. Pen tap sapeb bi ne ak ne ned bin bi konjai nep miñim esek agek, tap sapeb kíl ak díl, tap kaunan ne rek gílak ak, sobok göligípal.

²¹ Pen Bi kaj hos tíd dí ajek ak, tu par kíd meg miñan ne eyan níb apjakak níbak, ami bi okok kírop magílseñ ñag pak lek, yakír okok apíl miñ gon kírop okok níb níb mer niñil kíriñ gílak.

20

*Seten nag miñek mi aknib
wan tausanyinnigab*

¹ Pen won ak niñnek, ejol alap kau miñan kíriñ ma juip ki ur ak abe, sen kílis yíb bol ak abe, ñinmagíl ne ak dílíg gi, seb kab ar alan níb aposip.

²⁻³ Dapíl, toi ubíl ak, toi bírárik ped okok níb ak, nop dí cíci líl, bin bi karip lím ke ke okok kírop kauyan esek ma gíniñ, agíl, nag ñon gi dam kau miñan kíriñ ma juip níb eyan yokíl, kíjon pílin gíl, kílis gi tep yíb

gak. Níg gek, ne níb okok nag miñek miñek, mi aknib wan tausanyinnigab. Toi bírárik esek agek aje níbak me, kíjeki ak, Seten nep.

⁴ Pen niñnek, bin bi ognap kaun kíri kiñ sea bisigep ar ke ke okok bisig miñelak. Bin bi níb okok, God agek kíri bin bi okok kírop miñim kíb agíl miñim tíg bílokniñ gelak. Pen bin bi níb okok, tap sapeb ak nop ke abe, kuanan ne rek gílak tap ak abe ma sobok gíl, kíl ne aubenj kíri alan aka ñinmagíl kíri ak ma díl, Jisas miñim tep ne bin bi okok kírop miñen ag niñil, God Miñim ageb rek nep gíl gelak niñil, kírop nabíc tib gi ríklak. Yad niñlig gi miñenek niñlig gi, kaun níb okok komiñ líl, Krais eip bin bi okok kírop kiñ rek kod miñel miñel, mi aknib wan tausanyinnigab.

⁵ (Pen bin bi ognap kímlak okok, ñin níbak ma waríklak. Mi wan tausanyinnigab. Miñim agebin aul, God ne ned gek bin bi níb okok waríklak ak nep agebin.) Miñim agebin aul, God ne ned gek bin bi níb okok waríklak ak nep agebin.

⁶ Bin bi ned waríknigal okok, God bin bi ne ke nep miñil tep gek niñlig gi, miñ miñ yíb gílig gi miñenigal. Kauyan ma kímnigal. Kíri God Krais kírop apíl mal sobok gep bin bi rek wög gi niñlig gi miñil, Krais eip bin bi okok kírop kiñ rek kod miñel miñel, mi aknib wan tausanyinnigab.

Seten yur kib dinigab

⁷ Mi wan tausan n̄ibak ap amn̄igab n̄ıñlıg gi, God ejol ne okok k̄rop agen̄igab, Seten nop nag wiśib yokel,

⁸ amił bin bi karip l̄im ar wagın aul ke ke okok magılsek m̄idebal okok k̄rop m̄inim esek agn̄igab. Bin bi n̄ib okok me, Gog eip Megog eip. Seten k̄rop magılsek l̄ip gi dapek, k̄iri pen pen ḡinig onigal. Bin bi pen pen ḡinigal n̄ib okok, kab k̄ilip n̄ig solwara gol okok konjai nep m̄ideb rek nep m̄idebal.

⁹ K̄iri m̄igan okok m̄igan okok n̄ib apıl, taun kib God bin bi ne k̄in m̄idelak ak, taun kib God ne m̄idmagıl l̄ip n̄ibak nep, piñıl kis kis gelak. Taun piñıl kis kis ḡilak ak pen dai mab m̄ilan seb kab ar alan n̄ib apıl, k̄rop yin sibok n̄ib amnak.

¹⁰ Pen God ejol ne okok, k̄ijeki bin bi okok k̄rop m̄inim esek agıl l̄ip gi dowak ak, nop dam cōb mab m̄ilan salpa sek yin open geb m̄igan eyan di yoklak. Tap sapeb ak abe, bi ne bin bi okok k̄rop m̄inim esek agoligip ak abe, ned cōb n̄ib eyan yokel m̄iderek. Melik abe, k̄isl̄im abe, per per nep yur mab d̄ilig gi m̄idenigal.

Minim kib kisen yib ak

¹¹ Pen sea kij t̄id kib yib alap abe, Bi ar n̄ibak bisig m̄idosip ak abe n̄ıñnek. Bi Kib ne siñak m̄idek n̄ıñlıg gi, l̄im dai wagın aul abe, seb kab ar alan abe, dai pis

nep p̄irikil ke okok amek, kauyan ma n̄ıñnek.

¹² Pen yad n̄ıñnek, bin bi kib m̄idil k̄imlak okok abe, bin bi tam okok m̄idil k̄imlak okok abe, magılsek apıl sea kin wagın n̄ib siñak warık m̄idel n̄ıñlıg gi, mij ognap t̄ig pis ḡilak. Mij alap, bin bi k̄iri komiñ m̄idl̄ig gi, ḡilak ḡilak rek n̄ıñıl, nu kıl tiklak. Mij n̄ibak t̄ig pis ḡilak. Mij kisen n̄ib t̄ig pis ḡilak ak, bin bi per per komiñ m̄idenigabal yib k̄iri nu kıl tiklak. T̄ig pis ḡilak n̄ıñıl God ne bin bi k̄imlak okok tap tari tari ḡilak ak n̄ıñıl, m̄inim t̄ig b̄ilokil, k̄rop nonim lak.

¹³ Pen bin bi n̄ig solwara nab okok k̄imlak okok amel n̄ıñlıg gi, God ne k̄rop m̄inim kib agak. Kimeb Won ak abe Cip Kaun Karip ak abe bin bi k̄imil am kod m̄idelak okok k̄rop magılsek dam nel n̄ıñlıg gi, k̄iri ke ke tap tari tari ḡilak ak n̄ıñıl, God k̄rop m̄inim kib agak.

¹⁴ God ne n̄ig gak n̄ıñıl, Kimeb Won ak abe Cip Kaun Karip ak abe, God agek k̄rop mal dam mab m̄ilan yineb cōb eyan di yoklak. Mab m̄ilan yineb cōb ambir ak, Kauyan K̄imnígal, apal.

¹⁵ Pen bin bi per per komiñ m̄idenigal okok yib k̄iri nu kıl tiklak mij n̄ibak, bin bi an an yib k̄iri mij n̄ibak ma m̄idek, God agek, k̄rop magılsek ak rek nep dam mab m̄ilan yineb cōb eyan di yoklak.

21

Lím dai wagín aul abe, seb kab ar alan abe ke kísen níb lak

¹ Mídil níñnek, lím dai kísen níb abe, seb kab kísen níb abe mídek. Lím dai ned níb ak abe, seb kab ned níb ak abe bir kír gíl ma mídek. Ñíg solwara ned midoligip ak, ak rek nep bir kír gíl ma mídek.

² Pen yad níñjl níñnek, God gek Taun Kíb Síñ ak, Jerusalem kísen níb ak, seb kab ar alan sínjak níb aposip. Taun Kíb Síñ níbak, bin okok bi díñig, walij kíl tep líl kod midebal rek ak mídek.

³ Pen yad peyig níñnek, sea kinj mídek nab sínjak níb, mìnım kíb sík agíl agak, "Míñi tíkil, God ne ke bin bi okok eip karip gi líl mídenigab. Ne bin bi okok eip kin mídenigab níñjl kíri bin bi ne mídenigal. God ne ke kírop eip mídil, God kíri mídenigab.

⁴ Ne udín ñíg udín kíri mideb ak magílsekk lig gi yoknígab. Bin bi ma kímnigal; míker dek, yímig gek síl ma agnígal; yur ma díñigal. Tari gíñig: lím dai ned níb ak bir kír gíl miñi ma mideb," agak.

⁵ Pen Bi kinj sea ar bisigak ak yíp agak, "Yad tap magílsekk kísen níb gi lebin," agak. Níb agíl yíp agak, "Mínim agebin aul ñu kíl tíknímín. Mínim níbaul, mìnım níñjd yíb, bin bi okok piş nep níñ díñimel," agak.

⁶ Níb agíl yíp agak, "Tap miñi agesin okok magílsekk bir gípin. Yad bırarık ped okok midoligip, kísen per nep per nep mídenigain. Yad nep gen, tap okok magílsekk wagín gíl mideb. Yad nep gen, tap okok magílsekk kír gíñigab. Bin bi an ñíg nen gonimíñ, kírop agen, ñíg kílam níb ñíg komíñ magíl ñeb ak ñíñnígal; ma taunígal, yokop nep ñíñnígal.

⁷ Bin bi míker apek, gos par ma níñjl, yíp cíg gílig gi nep mídenigal okok, kírop tap agesin aul magílsekk ñíñnígal. Yad Nap kíri míden, kíri ñi pai yad mídenigal.

⁸ Pen bin bi God nop cíg gon, cínop míker onígab agíl píríkpal okok; bin bi yíp níñ díl kírig gípal okok; bin bi tap tímel yíb tap gac yíb gípal okok; bin bi cíp ñípal okok; bin si bi si gípal okok; bin bi kíj wanam gípal okok; bin bi god tom tap yokop okok sobok gípal okok; bin bi mìnım esek apal okok; kíri magílsekk am mídenigal cób mab mília salpa sek yíneb ak. Bin bi migan níbak amnígal ak, Kauyan Kímnigal, apin," agak.

Jerusalem kísen níb

⁹ Ejol aknib ar oñjd ned kínañ kíri dapesal okok, ejol nokim alap apil yíp agak, "Apek, Sipsip Ñílik ak, bin ne díñig geb ak, bin níbak nep yomen níñnígan," agak.

¹⁰ Nîb agek, God Kaun ak yîp gon lek nînlig gi, ejol ak yîp dîl, dam karîp lîm dîm yîrîk kîb yîb i ar oklañ alap dad amił, yîp yomek nînnek, Taun Kîb Sîj ak, Jerusalem ak, God seb kab ar alan mîdeb sînâk nîb aposip.

¹¹ God Jerusalem kîsen nîb ak yokek apek nînlig gi nînnek, God ne melîk tep ke sek mîmelîk gîp rek ak, taun nîbak ak rek nep melîk tep ke sek mîmelîk gosip. Taun kîl tep nîbak kab tep tep mani konjai tauep rek, kab jaspa mîmelîk gîp rek ak, mîmelîk gîl mîdekl.

¹² Kab wari par yîb Jerusalem kîsen nîb ak kîs gîl, kîjon tam aknîb umîgan alan okok mîdekl. Kîjon tam aknîb umîgan alan okok kîjon ke ke mîdekl. Pen ejol aknîb umîgan alan kanîb tam kîjon nîb okok ke ke kod mîdelak. Kanîb tam kîjon nîb okok, dai ar alan Juda wagîn ke ke aknîb umîgan alan mîdebal rek, kîjon aknîb umîgan alan okok ke ke nû kîl tîklak.

¹³ Kanîb tam kîjon nîb okok: pîb apeb omal nokîm; pîb ma apeb omal nokîm; pîb ma ameb omal nokîm; pîb ameb omal nokîm.

¹⁴ Pen wari nîbak ned wagîn gîl, kab par kîb aknîb umîgan alan parsek li li dîl, kîsen wari gîlak ar nîbak. Kab par kîb nîb okok, Sipsip

Nîlîk mînim dad ameb bî aknîb umîgan alan okok, yîb kîri okok nû kîl tîkel mîdekl.

¹⁵ Ejol yîp mînim agosip nîbak yîr kab gol dîl gîlak alap dîl mîdekl. Yîr nîbak rek dîl, tap alap yîr adîp adîp lîl, tap nîbak par titi gîl rek mîdebl ak wök pag nîpal. Pen ejol yîr nîbak dîl taun kîb nîbak li nînlig gek; kanîb tam kîjon abe, kab wari ak abe, taun kîb magîlsekl li nînlig gek.

¹⁶ Pen ejol ne yîr nîbak dîl, taun nonîm ak yîr ak dî adîp adîp lîl, taun kîb nîbak par titi gîl rek mîdekl ak wök pag nînkek, yad nînkek, usîj ar nîb ain twelp tausen stadia amnak; pîs kîdadañ nîb pîs kîdadañ twelp tausen stadia amnak. Pen kîlan gîl adîp adîp ak rek nep twelp tausen stadia amnak.*

¹⁷ Pen ejol nîbak ne yîr nîbak dîl, taun kîb wari kîs kîs gak ak, bin bî yîr lîl wök pag nîpal rek wök pagîl, lîm eyan nîb dai ar alan wök pag nînkek, yad nînkek, kiubit aknîb nîn juîl ar onjîd adîk gî dam omal omal (144) amnak.†

¹⁸ Wari nîbak, kab jaspa apal ak dîl gi lek mîdekl. Taun kîb ak, kab gol tep tep glas rek kîd yîb gîlîg gi mîdebl ak nep dîl gi lek mîdekl ak me, kîd yîb gîlîg gi mîdekl.

¹⁹ Kab par kîb, kab wari kanîm eyan mîdekl okok, kab

* **21:16:** Grik mînim agîl 12,000 stadia agak ak, 2,200 kilomita rek. † **21:17:** Grik mînim agîl kiubit aknîb nîn juîl ar onjîd adîk gî dam omal omal (144) agak ak, mita aknîb nîn juîl omal nokîm adîk gî dam mamîd alan (65) rek.

tep tep mani kib tauep ke ke konjai nep dil, kab par kib akniib umigan alaŋ nīb okok gī lek midék. Dai nokim nīb eyaŋ kab jaspa ak gī lek midék; dai yigwu nab nīb ak kab m̄ik, sapajak gī lek midék; dai yigwu nokim nīb ak kab komiŋ komiŋ sek, aget ak gī lek midék; dai yigwu par ak kab kikomim sek, emral ak gī lek midék;

²⁰ dai mamid alaŋ kab sapai abe tid abe ulik malik gī midék, sadoniks ak gī lek midék; dai kagol onid ak kab sapai, kanilian ak gī lek midék; dai ar onid ak kab wihalin, krisolait ak gī lek midék; dai jil onid ak kab kikomim sek, beril ak gī lek midék; dai ajip ak kab wihalin ke yib, topas ak gī lek midék; dai wajrem alaŋ ak kab kikomim sek abe wihalin abe ulik malik gī midék, krisopres ak gī lek midék; dai agip alaŋ ak kab sapai, aiasin ak gī lek midék; dai umigan alaŋ ak kab m̄ik, ametis ak gī lek midék.

²¹ Kanib tam kijon akniib umigan alaŋ okok, magil kolim kibap m̄ilep rek tid geb, "pöl" apal ak, kib ke yib akniib umigan alaŋ dil gī lek midék. Taun kib nibak, kanib okok kab gol tep tep glas rek kid gil midék ak nep dil gī lek midék ak me, kid yib gil midék.

²² Pen taun kib nibak yad God sobok gep karip alap ma niŋnek. God Bī Kib, Bī kiliš ke yib ak abe, Sipsip Nilik ak

abe midébir rek, God sobok gep karip alap ma midéb; kiri apil mal God sobok gep karip midébir.

²³ Pen God melik tep ke yib ne midemelik gīl, Sipsip Nilik lam melik gitp rek ak midemelik gīl gitpir rek, taun nīb siŋak pit takin wög alap ma midéb.

²⁴ Bin bī karip lim ke ke okok nīb apil taun nībak am midenigal okok, melik tep nībak niŋlig gī ajenigal. Kiŋ lim dai wagin aul ke ke okok nīb taun nībak am midenigal okok, tap tari tari tep, tap tari tari melik sek karip kiri gilak okok, sek dam taun kib nilik mīgan nībak am midenigal.

²⁵ Pen taun nībak, kijon okok ma giñigal; kislim ma onigab niŋil kijon per per yikil nep midenigab.

²⁶ Bin bī karip lim ke ke okok nīb apil taun nībak am midenigal okok, tap tari tari tep, tap tari tari melik sek karip kiri gilak okok, sek dam taun kib nilik mīgan nībak am midenigal.

²⁷ God nop asik mosik gitp tap ak, taun nilik mīgan nībak amnimel rek ma linigab. Bin bī god esek sobok gīl gī timel yib gitpal okok, taun nilik mīgan nībak amnimel rek ma linigab. Bin bī per per nep komiŋ midenigal mij nībak eyan, Sipsip Nilik yib krop nu kıl tıknigab bin bī okok nep, taun nilik mīgan nībak amniagal.

22

Nıg Komıñ Magıl Neb ak

¹ Ejol nıbak, nıg komıñ magıl neb ak yıp yomek niñnek. Nıg aposıp nıbak, glas mımelik gıp rek mımelik git aposıp. Nıg nıbak, God eip, Sipsip Nılik ak eip, sea kiñ kiri apıl mal bısigpir sıñak alan nıb kılam juñ,

² taun kib kanib nab sıñak amıl amnak. Nıg gol pıs pıs mab nıbil per per mıdenigal mab ak tanak. Mab ur nıbak, mı nokım nokım takın ke ke umıgan alan ak nep, per nep magıl pıleb. Pen mab kas nıbak, bin bı karıp lım ke ke okok nıb kırop gek komıñ lıñimıñ rek nep mıdeb.

³ Taun kib nıbak, God nop asık mosık gıp tap ak ma mıdeb. God eip, Sipsip Nılik ak eip, sea kiñ kiri apıl mal ak taun kib nab sıñak mıdenigab. God bin bı ne okok nop wög git nılig git mıdenigal.

⁴ Taun kib nıbak, God bin bı ne okok Sipsip Nılik mılık dai ne ak niñigal. Sipsip Nılik yıb ne ak aun beñ kiri alan nu kıl tik lek mıdenigab.

⁵ Kislim ma onigab. God bı Kib ak melik kırop ak mıdenigab ak me, sıp mılan abe, pıb abe wög alap ma mıdenigab. Kiri per nep per nep kiñ rek mıdenigab.

Man mıdeb Jisas onigab

⁶ Ne yıp agıl agak, "Mıñım nıbaul mıñım niñid yıb

mıdeb; mıñım niñ dep nep mıdeb. Bı Kib, Kaun ne bı mıñım agep ne okok kırop gos ūek mıñım ne ageligipal God nıbak nep, ejol ne ak ag yokek apıl, mañ mıdeb gınigab mıñım ak ag niñip," agak.

⁷ "Pen niñım! Ulep mıdeb niñigain. Tap tari tari kisen gınig geb ak, buk nıbaul mıdeb. Bin bı an an mıñım nıbaul niñ dil, ageb rek gınigal okok, tep gek niñlig git miñ miñ gınigal," agak.

⁸ Yad Jon, ejol mıñım agosıp ak abe, tap tari tari gosıp ak abe magılsek niñnek. Pen ejol mıñım agosıp ak abe, tap tari tari gosıp ak abe magılsek niñ sakıl, ap yap ejol nıbak tob wagın ne sıñak kogım yımił, nop sobok gınim, ag niñnek ak pen

⁹ yıp agak, "Mer! Yıp nıg ma gınimın; God nop nep sobok gınimın. Nak God nop wög git mıdeban ak, namam God mıñım agep bı okok abe, bin bı mıñım mıdeb buk nab nıbaul ageb rek gıpal okok abe, nıbi God nop wög gıpım rek, yad ak rek nep God nop wög gıpın," agak.

¹⁰ Pen ejol nıbak yıp agak, "Kisen gınigab mıñım nu kıl tikpan piyak ak, tıg mımcı gıl okok ma we git lıñimın; ulep mıdeb, mıñım nu kıl tikpan rek magılsek gınigab.

¹¹ Nıb ak niñil, bin bı gitmel gıpal okok, kiri ak rek nep nag gitmel ar ak nep gitlig git mıdenimel; bin si bı si gıpal okok, kiri ar nıbak

nep ḡılıg ḡı m̄idenimel; bin b̄ı ḡı tep ḡıpal okok, k̄iri ar tep n̄ibak nep ḡılıg ḡı m̄idenimel; bin b̄ı s̄ıŋ m̄idebal okok, k̄iri akn̄ıb rek nep s̄ıŋ m̄idenimel,” agak.

¹² “N̄ıñım! Ulep m̄ideb n̄inigain. M̄inek n̄ibak, n̄ıbi bin b̄ı yad okok tari tari ḡıpı̄m ak n̄ıñıl, pen ak rek nep tap tep n̄inigain.

¹³ Yad b̄ırarık ped okok m̄idölḡıpın, k̄isen per nep per nep m̄idenigain. Yad nep gen, tap okok magılseк wagın ḡıl m̄ideb. Yad nep gen, tap okok magılseк k̄ır ḡinigab. Wagın ak yad nep, m̄ıbil ak yad nep m̄idebin.

¹⁴ “Bin b̄ı walıj k̄iri n̄ıg lı̄ tep ḡinigal okok, m̄ıñ m̄ıñ ḡinigal. Mab magıl n̄ıbil per per m̄idenigal ak n̄en, k̄iri n̄ıbil am taun k̄ıb n̄ılik m̄igan n̄ibak amn̄igal.

¹⁵ Pen kain sapeb okok, taun n̄ibak amn̄imel rek ma lı̄p. Bin b̄ı k̄ıj wanam ḡıpal okok, bin si b̄ı si ḡıpal okok, c̄ıp n̄ıpal okok, tap yokop okok god c̄ın agı̄l sobok ḡıpal okok, m̄inim esek apal okok, k̄iri m̄ı̄s eyan nep m̄idenigal.

¹⁶ “Yad Jisas, ejol yad ak ag yoken, amı̄l n̄ıbep bin b̄ı yad c̄oc karı̄p lı̄m ke ke okok m̄idebı̄m okok, n̄ıbep m̄inim yad n̄ibaul ag n̄ıb. Yad me, Depid t̄ıkek, t̄ıkel t̄ık dam dapıl gel, B̄ı K̄ıb m̄idenigab aglak ak nep, yad m̄idebin.

Yad me, gap poglı̄n k̄ıb karı̄p t̄ıknı̄g gek n̄ıñlı̄g ḡı ap raneb, apal ak yad nep m̄idebin,” agak.

¹⁷ God Kaun ak abe, Bin B̄ı d̄ıñigab Bin n̄ibak abe, k̄iri mal “Owan e!” agebir.

Bin b̄ı m̄inim n̄ıb aul n̄ıñenigal okok ak rek nep, “Owan e!” agn̄imel.

N̄ıbi bin b̄ı n̄ıg nen ḡıp okok magılseк owı̄m! Apı̄l, n̄ıg komı̄j magıl n̄eb ak yokop d̄ıl n̄ıñım.

¹⁸ Bin b̄ı m̄inim buk n̄ibaul m̄ideb udı̄n lı̄ n̄ıñıl agel, n̄ıbi n̄ıñnīgabı̄m bin b̄ı okok, tap tari tari k̄isen ḡinimı̄j m̄inim ak n̄ıñ tep ḡinimı̄b. Bin b̄ı ognap m̄inim n̄ıb aul n̄ıñıl, m̄inim ognap sek yı̄gog magog genı̄gal ak, God k̄ırop pen yur n̄ıł gek, m̄ıker k̄ıb buk n̄ibaul ageb rek sek d̄ıñigal.

¹⁹ Pen bin b̄ı an an m̄inim n̄ıb aul dai ognap ma d̄ın agı̄l k̄ırḡıg genı̄gal ak, God k̄ırop pen mab magıl n̄ıbil per per m̄idenigal agı̄p ak mer agek ma n̄ıñnīgall; Taun K̄ıb Sı̄n ak am m̄idenigal agı̄p ak abe mer agek ma amn̄igal.

²⁰ B̄ı m̄inim n̄u kıl t̄ıkpın B̄ı ak ageb, “Yau! Ulep m̄ideb n̄inigain,” ageb.

N̄ıb akn̄ıb rek tep! B̄ı K̄ıb Jisas, nak owan e!

²¹ B̄ı K̄ıb c̄ın Jisas n̄ıbep God bin b̄ı ne yı̄mı̄g gek kod mid tep ḡılıg ḡı m̄idonimı̄j. N̄ıb akn̄ıb rek tep.